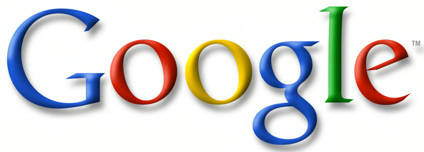

HOMERI ODYSSEA

GRÆCE ET LATINE.

EDIDIT,

ANNOTATIONESQUE,

EX NOTIS NONNULLIS MANUSCRIPTIS

A SAMUELE CLARKE, S.T.P.

RELICTIS,

PARTIM COLLECTAS, ADJECIT

SAMUEL CLARKE, S.R.S.

EDITIO QUINTA.

Τὴν Ὀδύσσειαν, καλὸν ἀνθρωπίνου βίου κάτοπτρον.

Alcidamas, apud Arist. Rhet. l. 3. c. 3.

TOM. II.

LONDINI:

IMPENSIS J. CUTHELL; J. NUNN; LAW & WHITTAKER; LONGMAN & SOC.; LACKINGTON & SOC.; ROBERTI SCHOLEY; J. MAWMAN; BALDWIN, CRADOCK & JOY; R. WILLIAMS; G. COWIE & SOC.:—EDINBURGI, BELL & BRADFUTE; DOIG & STIRLING;—ET EBORACI, WILSON & FIL.

MDCCCXV.

E Prelo Academico Edinensi.

ΤΗΣ

ΤΟΥ ΟΜΗΡΟΥ

ΟΔΥΣΣΕΙΑΣ

ΡΑΨΩΔΙΑ, ἢ ΓΡΑΜΜΑ, Ξ'.

Ὑπόθεσις τῆς ῥαψῳδίας Ξ'.

ΞΕΝΙΣΜΟΣ Ὀδυσσέως γίνεται ἐν τῷ ἀγρῷ παρ' Εὐμαίῳ· καὶ ποικίλη τις ὁμιλία.

Ἄλλη ὑπόθεσις.

ΟΔΥΣΣΕΩΣ παρουσία πρὸς Εὔμαιον, καὶ λόγοι γίνονται, ἀναπλάττοντος ἑαυτὸν, καὶ πράξεις τινὰς ἐκτιθεμένου.

Ἐπιγραφαί.

Ὀδυσσέως πρὸς Εὔμαιον ὁμιλία.

Ἄλλως.

Ξῖ δ' Ὀδυσῆα ξείνισσεν Εὔμαιος ἀγρῷ ὑφορβός.

ΑΥΤΑΡ ὁ ἐκ λιμένος προσέβη τρηχεῖαν ἀταρπὸν,
Χῶρον ἀν' ὑλήεντα δι' ἄκριας· ᾗ οἱ Ἀθήνη

AT hic ex portu ingressus est asperam viam,
Locum per sylvosum, per juga; quà ei Minerva

Ver. 1. Αὐτὰρ ὁ ἐκ λιμένος προσέβη &c.] Laudat hîc Poetam *Dionysius Halicarnassensis*, quòd sententiarum membra ita intersecuerit, periodosque ita disposuerit, ut ad orationem solutam quàm proximè accedat narratio. Τὸν δὲ βουλόμενον ἐν τούτῳ τῷ μέρει κατορθοῦν τὰ τῆς λέξεως μόρια, δεῖ πολυειδῶς στρέφειν τε καὶ συναρμόττειν, καὶ τὰ κῶλα ἐν διαστήμασι ποιεῖν συμμέτρως, μὴ συναπαρτίζοντα τοῖς στίχοις, ἀλλὰ διατέμνοντα τὸ μέτρον, ἄνισά τε ποιεῖν αὐτὰ καὶ ἀνόμοια· πολλάκις δὲ καὶ εἰς κόμματα συνάγειν βραχύτερα κώλων, τάς τε περιόδους μήτε ἰσομεγέθεις, μήτε ὁμοιοσχήμονας τάς γοῦν παρακειμένας ἀλλήλαις ἐργάζεσθαι. Ἔγγιστα γὰρ φαίνεται λόγοις τὸ παρὰ τοὺς ῥυθμοὺς καὶ τὰ μέτρα πεπλανημένον. — Αὐτὰρ "ὅγ' ἐκ λιμένος &c." *Dionys. Halicarn.* περὶ συνθέσεως, § 26. Ubi de hoc loco fusiùs.

Ibid. — ὁ ἐκ.] Apud *Dionysium*, ὅγ' ἐκ.

Ibid. — τρηχεῖαν ἀταρπὸν, Χῶρον ἀν' ὑλήεντα.] Οἵαν διὰ πλειόνων σημαίνει Κραναὴν [τὴν Ἰθάκην] καλῶν. *Strabo*, *Geograph. lib.* X. *pag.* 697. *al.* 454. Vide suprà ad *l*, 21.

Ibid. — τρηχεῖαν.] Vide ad *Il.* β', 633.

Πέφραδε δῖον ὑφορβὸν, ὅ οἱ βιότοιο μάλιστα
Κήδετο οἰκήων, οὓς κτήσατο δῖος Ὀδυσσεύς.
Τὸν δ' ἄρ' ἐνὶ προδόμῳ εὗρ' ἥμενον, ἔνθα οἱ αὐλὴ
Ὑψηλὴ δέδμητο, περισκέπτῳ ἐνὶ χώρῳ,
Καλή τε, μεγάλη τε, περίδρομος· ἥν ῥα συβώτης
Αὐτὸς δείμαθ' ὕεσσιν, ἀποιχομένοιο ἄνακτος,
Νόσφιν δεσποίνης, καὶ Λαέρταο γέροντος,
Ῥυτοῖσιν λάεσσι, καὶ ἐθρίγκωσεν ἀχέρδῳ·
Σταυροὺς δ' ἐκτὸς ἔλασσε διαμπερὲς ἔνθα καὶ ἔνθα,
Πυκνοὺς καὶ θαμέας, τὸ μέλαν δρυὸς ἀμφικεάσσας·
Ἔντοσθεν δ' αὐλῆς συφεοὺς δυοκαίδεκα ποίει
Πλησίον ἀλλήλων, εὐνὰς συσίν· ἐν δὲ ἑκάστῳ
Πεντήκοντα σύες χαμαιευνάδες ἐρχατόωντο

Designaverat eximium subulcum, qui ei victum maximè
Curabat famulorum, quos comparaverat nobilis Ulysses.
Eum autem in vestibulo invenit sedentem, ubi ei caula
Alta aedificata erat, undique-conspicuo in loco,
Pulchraque, magnaque, vacuis-spatiis-circumdata; quam scilicet subulcus
Ipse aedificaverat suibus, absente rege,
Sine dominâ, et Laërte sene,
Advectitiis lapidibus, et cinxerat sepe-spinosâ;
Palosque extrà adegerat prorsùs hinc atque illinc,
Densos et crebros, nigrâ roboris parte circum-fissâ:
Intra verò caulam suilia duodecim fecerat
Propè invicem, cubilia suibus; in singulis autem
Quinquaginta sues humi-cubantes concludebantur

Ver. 3. Πέφραδε.] Vide ad *Il.* β', 314. et ξ, 500.

Ibid. ——— δῖον ὑφορβόν.] Fidelitate nimirùm, et in rebus domini sui curandis studio eximium. *Barnesius* et propter Generis nobilitatem δῖον appellari existimat. Vide infrà ad *ver.* 22. item ό, 412.

Ibid. —— ὅ οἱ.] *Al.* ὅς οἱ.

Ver. 4. ——— κτήσατο.] Vide suprà ad ί, 296.

Ver. 6. —— περισκέπτῳ ἐνὶ χώρῳ.] *Eustathius* in commentario citat, κατωρυχέεσσι λίθοισι. Minùs rectè, propter sequentem Ῥυτοῖσιν λάεσσι, *ver.* 10.

Ver. 7. ——— περίδρομος.] Περιοδευτὴ, γείτονας μὴ ἔχουσα τοὺς ἐμποδίζοντας τῷ βουλομένῳ περιδραμεῖν καὶ περιελθεῖν αὐτήν. *Schol.*

Ver. 8. Αὐτὸς δείμαθ' ὕεσσιν.] Τὸ δὲ "αὐ-" "τὸς δείματο," κατ' ἐξοχὴν ἔχει τὸ Αὐτός· —— ὡς αὐτὸς δαπανήσας. *Eustath.* *Al.* Αὐτὸς δείματο οἶος.

Ver. 10. Ῥυτοῖσιν λάεσσι.] Ἑλκυστοῖς, μεγάλοις, καὶ μὴ δυναμένοις διὰ χειρῶν βασταχθῆναι λίθοις. *Schol.*

Ibid. ——— ἐθρίγκωσεν.] Ἐχαράκωσεν· θριγκὸς δὲ λέγεται ἡ ἐπὶ τοῖς οἴκοις στεφάνη. *Schol.*

Ibid. —— ἀχέρδῳ.] Ἄχερδος ἐστὶν ἀκανθῶδες φυτὸν, ἐξ οὗ τὰς αἱμασίας ποιοῦσιν. Ἔνιοι δὲ ἀπέδοσαν τὴν ἀγρίαν ἄπιον· ἀκανθώδης γὰρ ἡ αὐτὴ εἴωθεν εἶναι. *Schol.*

Ver. 11. Σταυρούς.] Τὰ ὀρθὰ καὶ ἀπεξυσμένα ξύλα. *Schol.*

Ver. 12. —— θαμέας.] *Al.* μεγάλους.

Ibid. —— μέλαν δρυός.] Ἤτοι δάσος, ἢ τὴν ἐντεριώνην, τὸ ἐγκάρδιον τοῦ δρυός· μελάνδρυον γὰρ λέγεται διὰ τὴν χροιὰν, ἢ τὸν φλοιὸν τῆς δρυός. *Schol.* Ἀρίσταρχος δὲ τὸν φλοῦν οὕτω νοεῖ. Κράτης δὲ τὴν δασύτητα καὶ πολλὴν πυκνότητα τῶν φύλλων μελάνδρυον καλεῖ. *Eustath.*

Ver. 15. —— σύες χαμαιευνάδες.] Ἀπὸ τοῦ παρακολουθοῦντος αὐτοῖς· πολλὰ γὰρ τῶν ἄλλων τετραπόδων ὀρθὰ κοιμᾶται καὶ ἑστῶτα. *Hesychius.* Παχύνεσθαι δὲ τὸν σῦν ἀκούω μὴ λουόμενον μάλιστα, ἀλλ' ἐν τῷ βορβόρῳ διατρίβοντά τε καὶ στρεφόμενον. —— Καὶ Ὅμηρος δὲ ἔοικε ὑποδηλοῦν ταῦτα· περὶ μὲν οὖν τοῦ κυλινδεῖσθαι αὐτὸν καὶ φιληδεῖν τοῖς ῥυπαρωτέροις τέλμασι λέγων· "σύες χαμαιευνάδες." *Ælian. de Animal. lib.* V. *cap.* 45.

Θήλειαι τοκάδες· τοὶ δ' ἄρσενες ἐκτὸς ἴαυον,
Πολλὸν παυρότεροι· τοὺς γὰρ μινύθεσκον ἔδοντες
'Αντίθεοι μνηστῆρες· ἐπεὶ προΐαλλε συβώτης
Αἰεὶ ζατρεφέων σιάλων τὸν ἄριστον ἁπάντων·
Οἱ δὲ τριηκόσιοί τε καὶ ἑξήκοντα πέλοντο.
Πὰρ δὲ κύνες, θήρεσσιν ἐοικότες αἰὲν ἴαυον
Τέσσαρες, οὓς ἔθρεψε συβώτης, ὄρχαμος ἀνδρῶν.
Αὐτὸς δ' ἀμφὶ πόδεσσιν ἑοῖς ἀράρισκε πέδιλα,
Τάμνων δέρμα βόειον, ἐΰχροές· οἱ δὲ δὴ ἄλλοι
Ὤχοντ' ἄλλυδις ἄλλος, ἅμ' ἀγρομένοισι σύεσσιν
Οἱ τρεῖς· τὸν δὲ τέταρτον ἀποπροέηκε πόλινδε,
Σῦν ἀγέμεν μνηστῆρσιν ὑπερφιάλοισιν ἀνάγκῃ,
Ὄφρ' ἱερεύσαντες, κρειῶν κορεσαίατο θυμόν.

Foeminae genitrices; mares autem foris dormiebant,
Multò pauciores; hos enim minuebant comedentes
Eximii proci; quippè mittebat subulcus
Semper saginatorum porcorum optimum omnium:
Hi verò trecentique et sexaginta erant.
Juxta autem canes, feris similes, semper dormiebant
Quatuor, quos nutriverat subulcus, princeps virorum.
Ipse autem circa pedes suos aptabat calceamenta,
Incîdens pellem bubulam, benè-coloratam: caeteri autem jam
Ibant aliò alius; cum congregatis suibus
Tres; quartum autem dimiserat ad-urbem,
Suem ut-ageret procis superbis, ex-necessitate;
Ut sacris-factis, carnibus satiarent-se animo.

Ver. 16. Θήλειαι τοκάδες.] *Eustathius* ex Epitheto isto "τοκάδες" colligendum existimat, præter has, alias fuisse *steriles*. Ὅρα δὲ (inquit) καὶ ὡς μεταξὺ ἀρσένων συῶν καὶ τοκάδων οὐκ ἔθετο μὲν τὰς στείρας, ἐνέφηνε δὲ ὅμως καὶ αὐτὰς, διὰ τοῦ εἰπεῖν, "θήλειαι τοκάδες·" διὰ τὸ εἶναι καὶ ἑτέρας θηλείας αἳ μὴ τοκάδες εἰσί. Cui tamen observationi vix ullus videtur locus.

Ver. 18. 'Αντίθεοι μνηστῆρες.] Malè *Scholiastes:* Νῦν, οἱ ἐναντίοι τοῖς θεοῖς. Quo sensu vox 'Αντίθεος nusquam apud Poetam usurpatur. Rectiùs *Eustathius:* Τὸ δὲ, "'Αντί- "θεοι μνηστῆρες,"—— εἰ τοὺς ἰσοθέους λέγει, διά τι γένος τυχὸν, καὶ κάλλος καὶ πλοῦτον καὶ ἀνδρείαν, 'Ομηρικώτερόν ἐστι. Vide ad *Il.* γ', 16. et δ', 88.

Ver. 21. Πὰρ δὲ κύνες, θήρεσσιν ἐοικότες.] Ὅτι καὶ τοῖς σμικροτάτοις καλά τινα παρεμπλέκων ὁ Ποιητὴς, πλάττει ἐνταῦθα καὶ ὅτι ἐκινδύνευσεν ἂν μικροῦ ὁ 'Οδυσσεὺς ἐκ τῶν κυνῶν τοῦ Εὐμαίου, εἰ μὴ οἷα σοφὸς ἐφυλάξατο. *Eustath.*

Ibid. —— αἰὲν ἴαυον.] *Eustathius* in commentario citat, ἐκτὸς ἴαυον. Ex versu (ut videtur) 16.

Ver. 22. —— ὄρχαμος ἀνδρῶν.] Νῦν ἔξοχος ἐπὶ τῇ εὐγενείᾳ. *Schol.* Alitèr *Eustathius:* Ὅτι σεμνύνων τὸν Εὔμαιον, —— λέγει —— "ὄρχαμον ἀνδρῶν," ἤγουν ἀρχικὸν ἄνδρα· ἢ καὶ ἄρχοντα δούλων ἑτέρων, ὡς καὶ μετὰ ταῦτα φανεῖται. Videtur autem Epitheto hoc apud Poetam, ut et Epitheto δῖος, suprà *ver.* 2. et similibus, homo quâvis de causâ eximius denotari. Similitèr *Philætius* bubulcus, ὄρχαμος ἀνδρῶν appellatur infrà υ', 185. Vide suprà ad *ver.* 2.

Ver. 24. Τάμνων.] *Al.* Τέμνων.

Ibid. —— ἐΰχροές.] *Al.* ἐΰχροον.

Ibid. —— οἱ δὲ δὴ ἄλλοι.] Ὧν δηλαδὴ ἦρχεν ὁ Εὔμαιος. *Eustath.*

Ver. 26. —— ἀποπροέηκε.] Vox ἀποπροέηκε hoc in loco non est *Perfectum*, sed *Aoristus* ex ἀποπροΐημαι. Alioqui non constaret Temporum ratio. Vide ad *Il.* α', 37.

Ver. 28. —— κορεσαίατο θυμόν.] *Al.* κορεσαίατο θυμῷ. Quæ fortè et verior lectio. Maximè enim propria ista Vocis *Mediæ* significatio; "*Ut se ipsi satiarent animo.*" Atque ita infrà *ver.* 46. κορεσσάμενος κατὰ θυμόν. Vide suprà ad ι', 491. et ad *Il.* τ', 167. Cæterùm *Eustathius* hoc malâ in parte accipit, Procisque à Poetâ vitio datum exi-

Ἐξαπίνης δ' Ὀδυσῆα ἴδον κύνες ὑλακόμωροι·
Οἱ μὲν, κεκλήγοντες ἐπέδραμον· αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς
Ἕζετο κερδοσύνῃ· σκῆπτρον δέ οἱ ἔκπεσε χειρός.
Ἔνθα κεν ᾧ παρὰ σταθμῷ ἀεικέλιον πάθεν ἄλγος,
Ἀλλὰ συβώτης ὦκα ποσὶ κραιπνοῖσι μετασπὼν
Ἔσσυτ' ἀνὰ πρόθυρον· σκῦτος δέ οἱ ἔκπεσε χειρός.
Τοὺς μὲν ὁμοκλήσας σεῦεν κύνας ἄλλυδις ἄλλῃ
Πυκνῇσιν λιθάδεσσιν· ὁ δὲ προσέειπεν ἄνακτα·
Ὦ γέρον, ἦ ὀλίγου σε κύνες διεδηλήσαντο
Ἐξαπίνης· καί κέν μοι ἐλεγχείην κατέχευας.
Καὶ δέ μοι ἄλλα Θεοὶ δόσαν ἄλγεά τε, στοναχάς τε·
Ἀντιθέου γὰρ ἄνακτος ὀδυρόμενος καὶ ἀχεύων
Ἧμαι, ἄλλοισιν δὲ σύας σιάλους ἀτιτάλλω

Extemplò verò Ulyssem viderunt canes latratores:
Hi quidem clamantes accurrerunt; at Ulysses
Sedit astutiâ; baculumque ei excidit manu.
Tunc suum apud stabulum indignum sustinuisset dolorem,
Sed subulcus ocyùs pedibus velocibus subsecutus
Ruit per vestibulum; corium verò ei excidit manu.
Canes quidem increpans pepulit aliò alium
Crebris lapidibus; ipse verò affatus est dominum:
" O senex, certè propemodùm te canes disperdiderunt
" Repentè; et mihi opprobrium offudisses.
" Quinetiam mihi alios Dii dederunt doloresque, gemitusque:
" Deo-parem enim *ob*-herum lugens et dolens
" Sedeo; aliis autem sues pingues nutrio

---

stimat. Τὸ δὲ "κορίσασθαι," (inquit) ὅτι ἀνοίκειον ἀγαθοῖς ἀνδράσι, πολλαχοῦ ἐδηλώθη. Sed minùs rectè. Nam eandem phrasin usurpat Poeta infrà *ver.* 46. de *Ulysse*: aliisque permultis in locis, ubi isto sensu accipi nullo modo potest.

Ver. 29. —— κύνες ὑλακόμωροι.] Ὁ μὲν Ἀρίσταρχος, ὀξύφωνοι· κρεῖσσον δὲ ἀποδιδόναι, οἱ περὶ τοῦ ὑλακτεῖν μεμωρημένοι, ὅ ἐστι πεπονημένοι. *Schol.* Simili ratione voces ἐγχεσιμώρους, ἰόμωροι exponuntur τοὺς περὶ τὰ ἔγχεα μεμωρηκότας· et, Οἱ περὶ ἰοὺς καὶ τόξα μεμωρημένοι· *Iliad.* β', 692. δ', 242. Quod autem addit *Eustathius*: ἢ καὶ οἳ περὶ ὑλακὴν καὶ φυλακὴν ὄντες, παρὰ τὴν ὤραν, τὴν φυλακὴν· planè ridiculum.

Ver. 30. Οἱ μὲν κεκλήγοντες ἐπέδραμον.] Sic apud *Theocritum*:

Τοὺς δὲ κύνες προσιόντας ἀπόπροθεν αἶψ' ἐνόησαν,—
Θεσπέσιον δ' ὑλάοντες ἐπέδραμον ἄλλοθεν ἄλλος. *Idyll.* XXV, 68. 70.

Ibid. —— κεκλήγοντες.] Vide ad *Il.* β', 314. et γ', 31. *Al.* κεκληγῶτες.

Ibid. —— αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς Ἕζετο κερδοσύνῃ.] Φυσικὸν φησὶν βοήθημα πρὸς ἀποτροπὴν κυνῶν, τὸ καθεσθῆναι καὶ πρόεσθαι τὴν ῥάβδον, ὡς μὴ ἐπιτιθέμενον. *Schol.* et *Eustath.* Similitèr *Plutarchus*: Ἡμέρου μὲν ἔμφασιν ὁμοῦ καὶ ὑψηλοῦ φρονήματος ποιοῦσιν οἱ κύνες, ἀποτρεπόμενοι τῶν συγκαθιζομένων· ὥς που καὶ ταῦτα εἴρηται "Οἱ "μὲν κεκλήγοντες ἐπέδραμον· αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς "Ἕζετο κερδοσύνῃ· σκῆπτρον δέ οἱ ἔκπεσε χει"ρός." Οὐκέτι γὰρ προσμάχονται τοῖς ὑποπεσοῦσι καὶ γεγονόσι ταπεινῷ τὰς ἕξεις ὁμοίοις. *De Solertiâ Animalium.* Et *Plinius* de canibus: "impetus eorum (inquit) et sævitia mitigatur ab homine considente humi." *Nat. Hist. lib.* VIII. *cap.* 40. Notandum tamen apud Poetam neque istâ ratione tutum fuisse Ulyssem, nisi Subulcus etiam canes vi abegisset; *ver.* 32. 35.

Ver. 31. —— σκῆπτρον δέ οἱ ἔκπεσε χειρός.] Οὐ διὰ φόβον, ἀλλὰ ἑκὼν ἔρριψεν αὐτόν. *Schol.*

Ver. 35. Τοὺς μὲν ὁμοκλήσας σεῦεν κύνας.] Sic apud *Theocritum*:

Τοὺς μὲν ὅγε λάεσσιν, ἀπὸ χθονὸς ὅσσον ἀείρων,
Φευγέμεν ἂψ ὀπίσω δειδίσσετο· τρηχὺ δὲ φωνῇ
Ἠπείλει μάλα πᾶσι, ἐρητύσασκε δ' ὑλαγμοῦ.
Idyll. XXV, 73.

Ibid. —— ἄλλυδις ἄλλῃ.] *Al.* ἄλλυδις ἄλλον.

Ἔδμεναι· αὐτὰρ κεῖνος ἐελδόμενός που ἐδωδῆς
Πλάζετ' ἐπ' ἀλλοθρόων ἀνδρῶν δῆμόν τε, πόλιν τε,
Εἴπου ἔτι ζώει, καὶ ὁρᾷ φάος ἠελίοιο.
Ἀλλ' ἕπεο, κλισίηνδ' ἴομεν, γέρον, ὄφρα καὶ αὐτὸς
Σίτου καὶ οἴνοιο κορεσσάμενος κατὰ θυμὸν,
Εἴπῃς, ὁππόθεν ἐσσὶ, καὶ ὁππόσα κήδε' ἀνέτλης.
  Ὣς εἰπὼν κλισίηνδ' ἡγήσατο δῖος ὑφορβός·
Εἷσεν δ' εἰσαγαγὼν, ῥῶπας δ' ὑπέχευε δασείας·
Ἐστόρεσεν δ' ἐπὶ δέρμα ἰονθάδος ἀγρίου αἰγὸς,
Αὐτοῦ ἐνεύναιον, μέγα καὶ δασύ· χαῖρε δ' Ὀδυσσεὺς,
Ὅττι μιν ὣς ὑπέδεκτο· ἔπος τ' ἔφατ', ἔκ τ' ὀνόμαζε·
  Ζεύς τοι δοίη, ξεῖνε, καὶ ἀθάνατοι θεοὶ ἄλλοι
Ὅ,ττι μάλιστ' ἐθέλεις, ὅτι με πρόφρων ὑπέδεξο.
  Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφης, Εὔμαιε συβῶτα·
Ξεῖν', οὔ μοι θέμις ἔστ', οὐδ' εἰ κακίων σέθεν ἔλθοι,
Ξεῖνον ἀτιμῆσαι· πρὸς γὰρ Διός εἰσιν ἅπαντες
Ξεῖνοί τε, πτωχοί τε· δόσις δ' ὀλίγη τε φίλη τε
Γίγνεται ἡμετέρη· ἡ γὰρ δμώων δίκη ἐστὶν,

" Ad-comedendum: at ille egens alicubi cibi
" Vagatur apud alienorum virorum populumque, urbemque;
" Sicubi adhuc vivit, et videt lumen solis,
" Verùm sequere, ad casam eamus, senex, ut et ipse
" Cibo et vino saturatus in animo,
" Dicas, undè sis, et quot dolores toleraveris."
Sic locutus ad casam praeivit nobilis subulcus:
Collocavitque *illum* introductum: virgulta autem substravit densa:
Instravitque pellem villosae agrestis caprae,
Ibidem cubile-*ut-esset*, magnum et densum: gaudebat autem Ulysses,
Quòd ipsum sic exciperet; verbumque dixit, et compellavit:
" Jupiter tibi det, hospes, et immortales dii alii
" Quodcunque maximè velis, quia me lubens excepisti."
Illum autem respondens allocutus es, Eumaee subulce:
" Hospes, non mihi fas est, neque si pejor te venerit,
" Hospitem indignè-tractare; à Jove enim sunt omnes
" Hospitesque, pauperesque; munus verò exiguumque, charumque
" Est nostrum: hic enim servorum mos est,

Ver. 43. —— *δῆμόν τε, πόλιν τε.*] Vide ad *Il.* β', 547.

Ver. 46. *Σίτου καὶ οἴνοιο.*] *Al.* Οἴνου καὶ σίτοιο.

Ver. 48. *Ὣς εἰπὼν, κλισίηνδ' ἡγήσατο.*]

Dixit, et angusti subter fastigia tecti
Ingentem Æneam duxit; stratisque locavit.
Effultum foliis et pelle Libystidis ursæ.
Æn. VIII, 366.

Ver. 50. —— *ἰονθάδος.*] Δασείας, ἴονθοι γὰρ αἱ ῥίζαι καὶ ἐκφύσεις τῶν τριχῶν. *Schol.* Ἰστέον δὲ ὅτι ἐν τῷ περὶ ὀνομασίας ἡλικιῶν γράφει ὁ γραμματικὸς Ἀριστοφάνης —— περὶ ἰονθάδος Ὁμηρικοῦ,——ὅτι ἐφ' ἡλικίας τινὲς καὶ μεγέθους αὐτὸ φησὶν ὁ Ποιητής. *Eustath.* ad *l.* 221.

Ver. 54. —— *ὑπέδεξο.*] *Al.* ὑπεδέξω.

Ver. 56. —— *ἔλθοι.*] *Al.* ἔλθῃ.

Ver. 57. —— *πρὸς γὰρ Διός εἰσιν ἅπαντες Ξεῖνοι.*] Vide suprà ad ζ', 207. et ι', 269. 270.

Ver. 58. —— *δόσις δ' ὀλίγη τε φίλη τε.*] Vide suprà ad ζ', 208. et ad *Il.* ά, 167.

Αἰεὶ δειδιότων, ὅτ' ἐπικρατέωσιν ἄνακτες
Οἱ νέοι· ἦ γὰρ τοῦ γε θεοὶ κατὰ νόστον ἔδησαν,
Ὅς κεν ἔμ' ἐνδυκέως ἐφίλει, καὶ κτῆσιν ὄπασσεν,
Οἷά τε ᾧ οἰκῆϊ ἄναξ εὔθυμος ἔδωκεν,
Οἶκόν τε, κλῆρόν τε, πολυμνήστην τε γυναῖκα,
Ὅς οἱ πολλὰ κάμησι, Θεὸς δ' ἐπὶ ἔργον ἀέξει·
Ὡς καὶ ἐμοὶ τόδε ἔργον ἀέξεται, ᾧ ἐπὶ μίμνω.
Τῷ κέ με πόλλ' ὤνησεν ἄναξ, εἰ αὐτόθ' ἐγήρα·
Ἀλλ' ὄλεθ'· ὡς ὤφελλ' Ἑλένης ἀπὸ φῦλον ὀλέσθαι
Πρόχνυ, ἐπεὶ πολλῶν ἀνδρῶν ὑπὸ γούνατ' ἔλυσεν·
Καὶ γὰρ κεῖνος ἔβη Ἀγαμέμνονος εἵνεκα τιμῆς
Ἴλιον εἰς εὔπωλον, ἵνα Τρώεσσι μάχοιτο.
Ὣς εἰπὼν, ζωστῆρι θοῶς συνέεργε χιτῶνα·
Βῆ δ' ἴμεν ἐς συφεοὺς, ὅθι ἔθνεα ἔρχατο χοίρων·
Ἔνθεν ἑλὼν δύ' ἔνεικε, καὶ ἀμφοτέρους ἱέρευσεν·
Εὗσέ τε, μίστυλλέν τε, καὶ ἀμφ' ὀβελοῖσιν ἔπειρεν·

" Semper timentium, cùm dominentur heri
" Juvenes: certè enim illius quidem dii reditum impedierunt,
" Qui me studiosè dilexisset, et possessionem dedisset,
" Qualia scilicet suo famulo dominus benignus dederit,
" Domumque, et facultates, et multùm-ambitam uxorem:
" Qui ei multùm laboraverit, cuique Deus laborem incremento adjuverit:
" Ut et mihi hic labor incrementum-habet, in quo versor.
" Ideò me multùm juvisset dominus, si hîc senesceret;
" Sed periit: utinam Helenae genus periisset
" Funditùs; quoniam multorum virorum genua solvit:
" Etenim ille ivit Agamemnonis propter honorem
" In Ilium aptum-equis, ut Trojanos oppugnaret."
Sic locutus, cingulo celeritèr constringebat tunicam:
Perrexitque ire ad suilia, ubi greges conclusi erant porcorum:
Illinc sumptos duos attulit, et ambos mactavit:
Ustulavitque, concîditque, et verubus infixit:

Ver. 60. —— ὅτ' ἐπικρατέωσιν ἄνακτες Οἱ νέοι.] *Eustathius* per istud ἄνακτες νέοι Procos intelligit. Τὸ δὲ " ἐπικρατέουσιν ἄνακτες" εὐφήμως περὶ μνηστήρων ἔφη· Dna. *Dacier* autem hoc de *Telemacho* accipiendum contendit: ut opinor, minùs rectè.

Ibid. —— ἐπικρατέωσιν.] Apud *Eustathium*, ἐπικρατέουσιν.

Ver. 61. —— τοῦ γε θεοὶ κατὰ νόστον ἔδησαν.] Id est, Κατέδησαν τούτου τὸν νόστον. Ut rectè notavit *Barnesius*.

Ver. 62. Ὅς κεν ἔμ' ἐνδυκέως ἐφίλει, καὶ κτῆσιν ὄπασσεν.] *Barnesius* malè vertit, " *Qui me* " *valdè* diligebat, *et possessionem procul-dubio* " dedisset." Ac si particula κεν utrumque vocabulorum ἐφίλει et ὄπασσεν non æquè respexisset.

Ver. 65. —— ἀέξει.] *Al.* ἀέξῃ.

Ver. 66. —— ᾧ ἐπὶ μίμνω.] *Al.* ᾧ ἐπιμίμνω.

Ver. 68. Ἀλλ' ὄλεθ'· ὡς ὤφελλ'.] Καὶ ὤφειλε μὲν ἐνταῦθα εἰπεῖν ὅτι διὰ τὴν Ἑλένην· ὁ δὲ ἄλλως διὰ λύπην ἄκραν σχηματίσας τὸν τοιοῦτον λόγον εἰς ἀρὰν, φησίν· " ὡς ὤφελλ' Ἑλένης, *&c.*" *Eustath.*

Ver. 69. Πρόχνυ.] Νῦν, παντελῶς. *Schol.* Quod autem de hoc versu annotat *Eustathius*: Τὸ δὲ " ὑπὸ γούνατ' ἔλυσε" δοκεῖ ἀντιθέτως εἰρῆσθαι πρὸς τὸ " Πρόχνυ," ἵνα πως λέγῃ, ὡς ἐπὶ γόνυ πέσοι τὸ τῆς Ἑλένης φῦλον, ἐπεὶ πολλῶν ὑπὸ γούνατ' ἔλυσε· id verò subtilius videtur.

Ver. 72. —— συνέεργε.] *Al.* ἐπέεργε.

Ver. 75. Εὗσέ τε, μίστυλλέν τε.] *Al.* Εὗσεν, μίστυλλέν τε.

Ὀπτήσας δ' ἄρα πάντα φέρων παρέθηκ' Ὀδυσῆϊ,
Θέρμ' αὐτοῖς ὀβελοῖσιν· ὁ δ' ἄλφιτα λευκὰ πάλυνεν·
Ἐν δ' ἄρα κισσυβίῳ κίρνη μελιηδέα οἶνον·
Αὐτὸς δ' ἀντίον ἷζεν, ἐποτρύνων δὲ προσηύδα·
Ἔσθιε νῦν, ὦ ξεῖνε, τά τε δμώεσσι πάρεστι
Χοίρε'· ἀτὰρ σιάλους γε σύας μνηστῆρες ἔδουσιν,
Οὐκ ὄπιδα φρονέοντες ἐνὶ φρεσὶν, οὐδ' ἐλεητύν.
Οὐ μὲν σχέτλια ἔργα Θεοὶ μάκαρες φιλέουσιν,
Ἀλλὰ δίκην τίουσι, καὶ αἴσιμα ἔργ' ἀνθρώπων.
Καὶ μὲν δυσμενέες καὶ ἀνάρσιοι, οἵτ' ἐπὶ γαίης

Assata autem omnia, ferens apposuit Ulyssi,
Calida ipsis in verubus; farinamque albam inspersit;
In poculo autem miscebat dulce vinum:
Ipse verò ex-adverso sedit; adhortansque allocutus est:
" Comede nunc, ô hospes, qui utique servis adsunt,
" Porculos; at pingues sanè sues proci comedunt,
" Non ultionem divinam habentes in mentibus, neque misericordiam.
" Haud quidem improba opera Dii beati amant,
" Sed justitiam honorant, et aequa opera hominum.
" Etiam hostes quidem et inimici, qui terram

Ver. 76. Ὀπτήσας δ' ἄρα πάντα.] Vide suprà ad β', 300. et ad *Il*. ά, 466.

Ver. 77. —— πάλυνεν.] Vide ad *Il*. ά, 309 et 338.

Ver. 78. —— κισσυβίῳ.] Ἀγροικικῷ ἐκπώματι. *Schol*. Vide infrà ad *ver*. 112.

Ibid. —— κίρνη μελιηδέα οἶνον.] Ἤγουν συνέμιξεν ὕδατι. *Eustath*. *Al*. κίρνα.

Ver. 81. Χοίρε'· ἀτὰρ σιάλους γε σύας.] Ὅτι διαφορά τις εἶναι δοκεῖ χοίρων καὶ συῶν, ὡς ἐμφαίνει ὁ Εὔμαιος· —— καὶ ἴσως ἡ καθ' ἡλικίαν ἡ διαφορὰ τοῖς χοίροις καὶ τοῖς σιάλοις· ἡ κατὰ τὸ ζατρεφέας μὲν εἶναι τοὺς σιάλους, —— ὀλιγοτρεφεῖς δὲ τοὺς χοίρους. *Eustath*. Ἦν δὲ καὶ παλαιὸς νόμος, ὥς φησιν Ἀνδροτίων, τῆς ἐπιγονῆς ἕνεκα τῶν θρεμμάτων, μὴ σφάττειν πρόβατον ἄποκον ἢ ἄτοκον· διὸ τὰ ἤδη τέλεια ἤσθιον " —— ἀτὰρ σιάλους γε σύας μνηστῆρες ἔδουσι." *Athenæus*, *lib*. IX. *cap*. 4.

Ver. 82. Οὐκ ὄπιδα φρονέοντες.] Ὄπιδα, τὴν εἰς τὸ μέλλον τῶν Θεῶν ἐπιστροφήν. *Schol*. Ita infrà ύ, 215.

Οὐδ' ὄπιδα τρομέουσι Θεῶν ——.

Et φ', 28.

—— οὐδὲ Θεῶν ὄπιν ᾐδέσατ' ——.

At sperate Deos memores fandi atque nefandi. *Æn*. I, 543.

Vide et ad *Il*. π', 388.

Ibid. —— φρονέοντες.] *Al*. τρομέοντες.

Ver. 83. Οὐ μὲν σχέτλια ἔργα Θεοὶ μάκαρες φιλέουσιν.]

Ὕβριν γὰρ οὐ στέργουσιν οὐδ' οἱ δαίμονες.
Sophocl. *Trachin*. *ver*. 283.

Μισεῖ γὰρ ὁ Θεὸς τὴν βίαν ——.
Euripid. *Helen*. *ver*. 909.

Nec facta impia fallacum hominum Cœlicolis placent.
Catul. *Carm*. XXX. *ver*. 4.

Τῆς δὲ προνοίας τῶν Θεῶν ἴδιον ἐστὶ τὸ βούλεσθαι δικαίως τοὺς ἀνθρώπους βιοῦν· καὶ τοῦτο φησὶν ὁ Ποιητὴς ἐναργέστατα, " Οὐ γὰρ σχέτλια ἔργα " &c." *Dionys*. *Halicarn*. περὶ τῆς Ὁμήρου ποιήσεως, § 14. Ubi notandum, pro Οὐ μὲν σχέτλια, legisse hîc *Dionysium*, Οὐ γὰρ σχέτλια, &c.

Ver. 84. Ἀλλὰ δίκην τίουσι, καὶ αἴσιμα ἔργ' ἀνθρώπων.] Versus hic (notante *Duporto*, *Gnomolog*. *Homeric*. *ad hunc locum*: itemque *Barnesio*) apud *Grotium* in *Stobæi Excerptis* legitur hoc modo:

Ἀλλὰ δίκην τίνουσι, καὶ ἴσασιν ἔργ' ἀνθρώπων.

Quod ferri non potest: Nam vox ἴσασιν mediam necessariò producit. Nisi fortè legas (conjectante *Barnesio*) καὶ ἴσασ' ἔργ' ἀνθρώπων.

Ver. 85. 88. Καὶ μὲν δυσμενέες καὶ ἀνάρσιοι, —— Καὶ μὲν τοῖς.] De hujusmodi Syntaxi ἀνακολούθῳ, vide ad *Il*. β', 353. et γ', 211. Σημείωσαι δ' ἐνταῦθα τὸ ἀνακόλουθον τῆς συντάξεως καὶ σολοικοειδὲς ἐν τῷ " Καὶ μὲν δυσμενέες καὶ ἀνάρσιοι· Καὶ μὲν τοῖς ὄπιδος κρατερὸν δέος." Ἐχρῆν γὰρ εἶναι κατὰ δοτικὴν πτῶσιν, " Καὶ μὲν δυσμενέεσσι καὶ ἀναρσίοις ὄπιδος ἐστὶ δέος." Μιμεῖται δὲ ὁ Ποιητὴς ἐνταῦθα θυμούμενον ἄνδρα τὸν Εὔμαιον. *Eustath*. Aliam autem deinceps hujus loci explicand'

Ἀλλοτρίης βῶσιν, καί σφιν Ζεὺς ληΐδα δώῃ,
Πλησάμενοι δέ τε νῆας ἔβαν οἶκόνδε ἕκαστος·
Καὶ μὲν τοῖς ὄπιδος κρατερὸν δέος ἐν φρεσὶ πίπτει·
Οἵδε δὲ καί τι ἴσασι, Θεοῦ δέ τιν' ἔκλυον αὐδὴν,
Κείνου λυγρὸν ὄλεθρον, ὅτ' οὐκ ἐθέλουσι δικαίως
Μνᾶσθαι, οὐδὲ νέεσθαι ἐπὶ σφέτερ'· ἀλλὰ ἕκηλοι
Κτήματα δαρδάπτουσιν ὑπέρβιον, οὐδ' ἔπι φειδώ.
Ὅσσαι γὰρ νύκτες τε, καὶ ἡμέραι ἐκ Διός εἰσιν,
Οὔποθ' ἓν ἱερεύουσ' ἱερήϊον, οὐδὲ δύ' οἴω·
Οἶνον δὲ φθινύθουσιν ὑπέρβιον ἐξαφύοντες.
Ἦ γάρ οἱ ζωή γ' ἦν ἄσπετος· οὔτινι τόσση

"Alienam invaserint, et ipsis Jupiter praedam dederit,
"Impletisque navibus redierint domum unusquisque:
"Etiam his quidem ultionis ingens metus animis incidit:
"Hi verò etiam aliquid sciunt, Deique aliquam audiêrunt vocem,
"Illius tristem mortem; quandoquidem nolunt ritè
"Ambire, neque redire ad sua: sed tranquilli
"Bona absumunt immodicè, neque ampliùs *est* parsimonia,
"Quotquot enim noctesque et dies à Jove oriuntur,
"Nunquam unam mactant victimam, neque duas solas:
"Vinum verò consumunt immoderatè exhaurientes.
"Certè ei victus erat copiosus: nulli tantus

rationem addit: "Ἴσως δὲ καὶ ἄλλως δύναται ὀρθῶς ἔχειν, εἴπερ τὸ δεύτερον "μὲν" ληφθείη ἀντὶ τοῦ "ἀλλά·" ἵνα εἴποι μὴ ἐπαρτημένως ἀλλὰ ἀπολύτως, ὅτι καὶ μὲν ἀνάρσιοι ἄνδρες πλήσαντες δὴ τὰς νῆας, ἀπῆλθον· ἀλλὰ καὶ τούτοις δέος ἐστὶν ὄπιδος. Quod est valdè inficetum. Ita tamen accepisse videtur: *Meric. Casaubonus:* "Procorum," inquit, "iniquitatem Eumæus Subulcus exaggerans, ait eos esse pejores piratis hostibus, qui, factâ in terram aliquam impressione, contenti naves suas spoliis implevisse, quasi divinam ultionem aliquatenùs reveriti, aliò se conferunt; nec terris, quas semel spoliaverunt, incubant et incumbunt; quod contrà fiebat à Procis, quotidianis hostibus et spoliatoribus domûs Ulyssis." *De nuperâ Homeri editione, Dissertat.* I. Eandemque interpretationem secutus videtur *Barnesius:* ac si istud Πλησάμενοι δέ τε νῆας, &c. *ver.* 87. sententiæ esset ἀπόδοσις. Sed errant viri eruditi: hoc enim ait Poeta; nempè, "*Terræ alienæ populatoribus, etiam si prædam feliciter nacti fuerint, domumque incolumes redierint; metum tamen in posterum ultionis animo incidere: Procos autem omni vindictæ metu carere.*"

Ver. 86. —— βῶσιν.] Ἐπέλθωσιν ἐπὶ βόσιν. *Schol.*

Ibid. —— δώῃ.] *Al.* δοίη.

Ver. 87. —— οἶκόνδε ἕκαστος.] *Eustathius* in commentario citat, οἶκόνδε νέεσθαι. Atque ita in duobus MSS. scriptum reperit *Tho. Bentleius.*

Ver. 89. Οἵδε δὲ καί τι ἴσασι.] Ita edidit *Barnesius.* Vulgati habent, Οἵδε δέ τι ἴσασι. Quod est valdè durum.

Ver. 90. 91. —— οὐκ ἐθέλουσι δικαίως Μνᾶσθαι —— ἀλλὰ ἕκηλοι Κτήματα δαρδάπτουσιν.] Hinc *Horatius:*

Venit enim magnum donandi parca juventus;
Nec tantum Veneris quantum studiosa culinæ.

Vel, uti emendavit eruditissimus *Bentleius:*

Venit enim (indignum!) donandi, &c.
Serm. lib. II. v. 79.

Ver. 92. —— οὐδ' ἔτι φειδώ.] *Al.* οὐκ ἔτι φειδώ. Sed "ita scribendo, (ut rectè *Henricus Stephanus,*) "esset asyndeton." *Al.* οὐδ' ἔπι φειδώ.

Ver. 94. Οὔποθ' ἓν ἱερεύουσ'.] *Al.* ἱερεύουσ'. Ut infrà ύ, 3. ἱερεύσεσκον. Atque eodem modo fortassè et ἱερεύουσ' pronuntiabatur.

Ibid. —— ἱερήϊον.] Vide ad *Il.* χ', 159.

Ibid. —— δύ' οἴω.] *Al.* οἶα. Quod perindè est. Vide ad *Il.* ά, 566.

Ver. 96. Ἦ γάρ οἱ.] *Al.* Ἦ γὰρ τοῦ.

Ἀνδρῶν ἡρώων, οὔτ' Ἠπείροιο μελαίνης,
Οὔτ' αὐτῆς Ἰθάκης, οὔτε ξυνεείκοσι φωτῶν
Ἔστ' ἄφενος τοσσοῦτον· ἐγὼ δέ κέ τοι καταλέξω·
Δώδεκ' ἐν Ἠπείρῳ ἀγέλαι· τόσα πώεα οἰῶν,
Τόσσα συῶν συϐόσεια, τόσ' αἰπόλια πλατέ' αἰγῶν
Βόσκουσι ξεῖνοί τε, καὶ αὐτοῦ βώτορες ἄνδρες.
Ἔνθα δέ τ' αἰπόλια πλατέ' αἰγῶν ἕνδεκα πάντα
Ἐσχατιῇ βόσκοντ'· ἐπὶ δ' ἀνέρες ἐσθλοὶ ὄρονται.
Τῶν αἰεί σφιν ἕκαστος ἐπ' ἤματι μῆλον ἀγινεῖ,
Ζατρεφέων αἰγῶν, ὅς τις φαίνηται ἄριστος.
Αὐτὰρ ἐγὼ σῦς τάσδε φυλάσσω τε, ῥύομαί τε,
Καί σφι συῶν τὸν ἄριστον ἐῢ κρίνας ἀποπέμπω.
Ὣς φάθ'· ὁ δ' ἐνδυκέως κρέα τ' ἤσθιε, πῖνέ τε οἶνον
Ἁρπαλέως, ἀκέων· κακὰ δὲ μνηστῆρσι φύτευεν.
Αὐτὰρ ἐπεὶ δείπνησε, καὶ ἤραρε θυμὸν ἐδωδῇ,
Καί οἱ πλησάμενος δῶκε σκύφος, ᾧ περ ἔπινεν,

"Virorum heroum, neque continentis nigrae,
"Neque ipsius Ithacae, neque simul-viginti virorum
"Sunt divitiae tantae: ego verò tibi recensebo:
"Duodecim in continente armenta sunt, tot greges ovium,
"Tot suûm pascua, tot stabula lata caprarum,
"Pascunt hospitesque, et ipsius pastores viri.
"Hîc autem stabula lata caprarum undecim omnia
"In extremo-agri pascuntur; virique boni custodiunt.
"Quorum semper ipsis unusquisque in-dies pecudem fert,
"Saginatorum caprorum, quicunque appareat optimus.
"At ego sues has custodioque, tueorque,
"Et ipsis suûm optimum benè-selectum mittò."
Sic dixit: ille autem intentè carnes comedebat, bibebatque vinum
Avidè, tacitus; mala autem procis moliebatur.
At postquam coenâsset, et refecisset animum cibo,
Etiam ei impletum dedit *Eumaeus* poculum, quo scilicet bibebat,

Ver. 97. —— Ἠπείροιο μελαίνης.] Τῆς κατ' ἀντικρὺ Κεφαλληνίας νῦν λέγει· μέρος δὲ ἐστὶ τῆς μελαίνης Ἠπείρου αὕτη καὶ μετ' ὀλίγον ἐπιφέρεται, "Δώδεκ' ἐν Ἠπείρῳ ἀγέλαι." *Schol.* Vide *Strabonem*, *Geograph. lib.* X. *pag.* 695. *al.* 453.

Ver. 100. —— ἀγέλαι.] Βοῶν δηλαδὴ, ἴσως δὲ καὶ ἵππων· ἐπ' ἀμφοῖν γὰρ φασὶν ἡ ἀγέλη κυριολεκτεῖται. *Eustath.*

Ibid. —— πώεα οἰῶν.] Apud *Strabonem*, loco suprà citato, πώεα μήλων.

Ver. 101. —— συϐόσεια.] Ita edidit *Barnesius*; atque ita apud *Veteres* legi annotat. *Vulgg.* συϐόσια.

Ver. 103. —— ἕνδεκα πάντα.] Vide suprà ad *ι*, 244. et ad *Il.* *κ'*, 560.

Ver. 106. Ζατρεφέων αἰγῶν.] *Henricus Stephanus* legendum conjicit Ζατρεφέων τ' αἰγῶν.

Ver. 108. —— ἐῢ κρίνας.] Ita *Barnesius.* *Al.* ἐϋκρίνας.

Ver. 111. —— δείπνησε.] Vide suprà ad *γ*, 535.

Ver. 112. Καί οἱ πλησάμενος δῶκε σκύφος ᾧ περ ἔπινεν.] Ἀσκληπιάδης δὲ ὁ Μυρλεανὸς ἐν τῷ περὶ τῆς Νεστορίδος φησὶν, ὅτι τῷ σκύφει καὶ τῷ κισσυϐίῳ τῶν μὲν ἐν ἄστει καὶ μετρίων οὐδεὶς ἐχρῆτο, συϐῶται δὲ καὶ νομεῖς καὶ οἱ ἐν ἀγρῷ, ὡς ὁ Εὔμαιος "πλησάμενος δῶκε σκύφος ᾧ περ ἔπινεν." *Athenæus, lib.* XI. *cap.* 14. Vide et suprà ad *ν'*, 57. Cæterùm *Eustathius* hoc de *Ulysse* intelligit, qui, postquam ipse biberit, poculum *Eumæo* tradat. Ἰστέον δὲ (inquit) ὅτι Ὀδυσσεὺς ἐνταῦθα δίδωσι σκύφον

Οἴνου ἐνίπλειον· ὁ δ' ἐδέξατο, χαῖρε δὲ θυμῷ,
Καί μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
Ὦ φίλε, τίς γάρ σε πρίατο κτεάτεσσιν ἑοῖσιν,
Ὧδε μάλ' ἀφνειὸς καὶ καρτερὸς, ὡς ἀγορεύεις;
Φῂς δ' αὐτὸν φθίσθαι Ἀγαμέμνονος εἵνεκα τιμῆς.
Εἰπέ μοι, αἴκε πόθι γνώω τοιοῦτον ἐόντα.
Ζεὺς γάρ που τόγε οἶδε, καὶ ἀθάνατοι θεοὶ ἄλλοι,
Εἴ κέ μιν ἀγγείλαιμι ἰδών· ἐπὶ πολλὰ δ' ἀλήθην.
Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα συβώτης, ὄρχαμος ἀνδρῶν·
Ὦ γέρον, οὔτις ἐκεῖνον ἀνὴρ ἀλαλήμενος ἐλθὼν
Ἀγγέλλων πείσειε γυναῖκά τε καὶ φίλον υἱόν.
Ἀλλ' ἄλλως κομιδῆς κεχρημένοι ἄνδρες ἀλῆται
Ψεύδοντ', οὐδ' ἐθέλουσιν ἀληθέα μυθήσασθαι.
Ὅς δ' ἂν ἀλητεύων Ἰθάκης ἐς δῆμον ἵκηται,
Ἐλθὼν ἐς δέσποιναν ἐμὴν, ἀπατήλια βάζει·
Ἡ δ' εὖ δεξαμένη φιλέει, καὶ ἕκαστα μεταλλᾷ·
Καί οἱ ὀδυρομένῃ βλεφάρων ἀπὸ δάκρυα πίπτει,

Vino plenum: is verò accepit, gaudebatque animo,
Et ipsum compellans verbis alatis allocutus est:
"O amice, quisnam te emit possessionibus suis,
"Ita valdè dives et fortis, ut praedicas?
"Dicis autem ipsum periisse Agamemnonis propter honorem.
"Dic mihi, si fortè nôrim, talis cùm-fuerit.
"Jupiter enim hoc scit, et immortales dii alii,
"Si de-eo viso nuntium-ferre-possim; per multa etenim loca erravi."
Huic autem respondit deinde subulcus, princeps virorum:
"O senex, nullus illum vir vagatus ubi-venerit
"Nuncians persuaserit uxorique et dilecto filio.
"Sed alitèr receptionis indigentes viri errones
"Mentiuntur, neque volunt vera loqui.
"Quicunque enim errans Ithacae in populum venerit,
"Profectus ad dominam meam, fallacia loquitur:
"Haec verò benignè exceptum diligit, et singula inquirit;
"Et ei lugenti palpebris lachrymae decidunt;

τῷ Εὐμαίῳ, δεξιούμενος κατὰ τὸν τοῦ προπίνειν λόγον. Atque hanc veram omninò explicationem contendit Dna. *Dacier*. Sed minùs rectè. Primò enim istud "φῶτες "ἔπινεν" non est, (uti illi accipiunt,) *ex quo ipse jam "biberat;"* sed, *ex quo ipse "bibere solebat;"* (vide ad *Il.* ά, 37.) quod de *Ulysse* dici vix potuit. Deinde, si illud "ὁ δ' ἐδέξατο, χαῖρε δὲ θυμῷ," (quod volunt *Eustathius* et Dna. *Dacier*) de *Eumæo* intelligatur; etiam sequens "*Καί μιν φω-"νήσας, &c.*" de eodem intelligendum erit. Rectiùs itaque *Athenæus*, loco jam suprà citato, itemque *Barnesius*, istud "πλήμνεος δῶκε σκύφος," de *Eumæo* accipiunt.

Ibid. —— σκύφος.] *Aristarchus* apud *Athenæum, lib.* XI. *cap.* 4. legit σκύφον.

Ver. 115. Ὦ φίλε, τίς γάρ σε.] *Barnesius* legendum conjicit, τίς κ' ἄρ σε. Vide autem suprà ad κ', 174. 190. et ad *Il.* ά, 201.

Ver. 117. —— φθίσθαι.] *Al.* φθεῖσθαι. Vide et suprà ad β', 183.

Ver. 126. Ὅς δ' ἂν ἀλητεύων.] *Al.* Ὅς δέ κ' ἀλητεύων.

Ibid. —— Ἰθάκης ἐς δῆμον.] Vide suprà ad ά, 103.

Ἣ θέμις ἐστὶ γυναικὸς, ἐπὴν πόσις ἄλλοθ' ὄληται.
Αἶψά κε καὶ σὺ, γεραιὲ, ἔπος παρατεκτήναιο,
Εἴ τις τοι χλαῖνάν τε, χιτῶνά τε, εἵματα δοίη.
Τοῦ δ' ἤδη μέλλουσι κύνες ταχέες τ' οἰωνοὶ
Ῥινὸν ἀπ' ὀστεόφιν ἐρύσαι· ψυχὴ δὲ λέλοιπεν·
Ἢ τόν γ' ἐν πόντῳ φάγον ἰχθύες, ὀστέα δ' αὐτοῦ
Κεῖται ἐπ' ἠπείρου, ψαμάθῳ εἰλυμένα πολλῇ.
Ὣς ὁ μὲν ἔνθ' ἀπόλωλε· φίλοισι δὲ κήδε' ὀπίσσω
Πᾶσιν, ἐμοὶ δὲ μάλιστα, τετεύχαται· οὐ γὰρ ἔτ' ἄλλον
Ἤπιον ὧδε ἄνακτα κιχήσομαι, ὁππόσ' ἐπέλθω·
Οὐδ' εἴ κεν πατρὸς καὶ μητέρος αὖτις ἵκωμαι
Οἶκον, ὅθι πρῶτον γενόμην, καί μ' ἔτρεφον αὐτοί.
Οὐδέ τι τῶν ἔτι τόσσον ὀδύρομαι, ἀχνύμενός περ,
Ὀφθαλμοῖσιν ἰδέσθαι, ἐὼν ἐν πατρίδι γαίῃ·
Ἀλλά μ' Ὀδυσσῆος πόθος αἴνυται οἰχομένοιο.
Τὸν μὲν ἐγὼν, ὦ ξεῖνε, καὶ οὐ παρεόντ' ὀνομάζειν

" Qui mos est mulieris, cùm maritus alibi perierit.
" Statim et tu, senex, fabulam fabricares,
" Si quis tibi laenamque, tunicamque, vestimenta daret.
" Illius autem jam oportet canes velocesque alites
" Cutem ab ossibus traxisse; anima verò destituit:
" Vel illum sanè in ponto comederunt pisces, ossa autem ipsius
" Jacent in littore, arenâ involuta multâ.
" Sic ille quidem illic periit; amicis verò dolores ponè
" Omnibus, mihi autem maximè, effecti-sunt: non enim ampliùs alium
" Mitem adeò dominum inveniam, quocunquè profectus-fuero;
" Neque si *ad* patris et matris iterùm ivero
" Domum, ubi primùm natus sum, et me educaverunt ipsi.
" Neque omninò *ob*-hos ampliùs tantùm lugeo, dolens licèt,
" Oculis ut-videam, existens in patriâ terrâ;
" Sed me Ulyssis desiderium capit absentis.
" Hunc quidem ego, ô hospes, etiam non praesentem nominare

Ver. 133. —— Τοῦ δ' ἤδη μέλλουσι κύνες.] Heu! terrâ ignotâ, canibus data præda Latinis
Alitibusque jaces ——. *Æn.* IX, 485.

Ver. 134. —— ἐρύσαι.] *Al.* ἐρύειν.

Ver. 135. Ἢ τόν γ' ἐν πόντῳ.]
—————— aut gurgite mersum
Unda feret; piscesque impasti vulnera lambent. *Æn.* X, 559.

Ver. 141. —— αὐτοί.] Apud *Eustathium* οὗτοι.

Ver. 142. Οὐδέ τι.] *Al.* Οὐδέ νυ, et Οὐδ' ἄρα.

Ibid. —— ἀχνύμενός περ.] MS. à *Tho. Bentleio* collatus, ἱέμενός περ. Quod et aptiùs congruit cum sequente, Ὀφθαλμοῖσιν ἰδέσθαι.

Ver. 145. Τὸν μὲν ἐγὼν, ὦ ξεῖνε, καὶ οὐ παρεόντ' ὀνομάζειν Αἰδέομαι.] Φησὶ, τὸν Ὀδυσσέα φιλοφρονηματικῆς προσηγορίας ὀνομάζειν αἰδοῦμαι· πρεσβύτερον δὲ ἀδελφὸν καλῶ. *Schol.* Τὸ δὲ "ὀνομάζειν αἰδέομαι," ἀντὶ τοῦ αἰδοῦμαι Ὀδυσσέα νῦν καλεῖν πρὸς ὄνομα δίχα τινὸς προσρήσεως φιλόφρονος. *Eustath.* Ἐπὶ μὲν γὰρ τῷ μηδένα τῶν Πυθαγορείων ὀνομάζειν Πυθαγόραν, ἀλλὰ ζῶντα μὲν ὁπότε βούλοιντο δηλῶσαι, καλεῖν αὐτὸν θεῖον· ἐπεὶ δὲ ἐτελεύτησεν, ἐκεῖνον τὸν ἄνδρα. Καθάπερ Ὅμηρος ἀποφαίνει τὸν Εὔμαιον ὑπὲρ Ὀδυσσέως μεμνημένον, "Τὸν μὲν "ἐγὼν, ὦ ξεῖνε, καὶ οὐ παρεόντ' ὀνομάζειν Αἰ-"δέομαι· περὶ γάρ μ' ἐφίλει καὶ κήδετο λίην." *Jamblichus de vitâ Pythagoræ, cap.* 35. Nescio tamen annon simplicius fuerit ita locum hunc intelligere: nempè *Eumæum Ulyssis,*

Αἰδέομαι· περὶ γάρ μ' ἐφίλει καὶ κήδετο θυμῷ·
Ἀλλά μιν ἠθεῖον καλέω, καὶ νόσφιν ἐόντα.
Τὸν δ' αὖτε προσέειπε πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς·
Ὦ φίλ', ἐπειδὴ πάμπαν ἀναίνεαι, οὐδέ τι φῆσθα
Κεῖνον ἐλεύσεσθαι, θυμὸς δέ τοι αἰὲν ἄπιστος·
Ἀλλ' ἐγὼ οὐκ αὔτως μυθήσομαι, ἀλλὰ σὺν ὅρκῳ,
Ὡς νεῖται Ὀδυσεύς· εὐαγγέλιον δέ μοι ἔστω,
Αὐτίκ', ἐπεί κεν κεῖνος ἰὼν τὰ ἃ δώμαθ' ἵκηται·
Ἕσσαι με χλαῖνάν τε, χιτῶνά τε, εἵματα καλά·
Πρὶν δέ κε, καὶ μάλα πέρ κεχρημένος, οὔτι δεχοίμην.
Ἐχθρὸς γάρ μοι κεῖνος, ὁμῶς Ἀΐδαο πύλησι
Γίνεται, ὃς πενίῃ εἴκων ἀπατήλια βάζει.
Ἴστω νῦν Ζεὺς πρῶτα θεῶν, ξενίη τε τράπεζα,
Ἱστίη τ' Ὀδυσῆος ἀμύμονος, ἣν ἀφικάνω,
Ἦ μέν τοι τάδε πάντα τελείεται, ὡς ἀγορεύω·

" Revereor; valdè enim me diligebat et curabat in-animo:
" Sed ipsum fratrem-majorem voco, etiam longè absentem."
Hunc autem rursùs allocutus est patiens nobilis Ulysses:
" O amice, quandoquidem prorsùs negas, neque omninò dicis
" Illum venturum esse, animus verò tibi semper incredulus:
" Verùm ego non temerè loquar, sed cum juramento,
" Quòd redibit Ulysses; munus-laeti-nuntii verò mihi sit,
" Statim, postquam ille reversus suas ad aedes pervenerit;
" Indue mihi laenamque, tunicamque, vestimenta pulchra;
" Antè autem, etiam licèt valdè indigens, nequaquam acciperem.
" Inimicus enim mihi is aequè ac Orci portae
" Est, qui egestati cedens fallacia loquitur.
" Sciat nunc Jupiter primùm deorum, hospitalisque mensa,
" Larque Ulyssis eximii, quem adveni;
" Certè quidem haec omnia perficiuntur, sicut dico:

propter eximiam ejus benignitatem et mansuetudinem, etiam absentis mentionem facere nisi cum reverentiâ non posse. Cæterùm *Spondanus* istud οὐ παρεόντ', ut et οἰχομένοιο versu superiori, non "*absentem*," sed "*defunctum*," vertendum contendit. Minùs rectè.

Ver. 146. —— περὶ γάρ μ' ἐφίλει καὶ κήδετο θυμῷ.] "Vel περὶ" (inquit *Henricus Stephanus*) "jungendo cum θυμῷ, ut sit, ἐφί-" λει γάρ με καὶ κήδετο μου περὶ θυμῷ· Vel, " ἐφίλει θυμῷ, pro ἐν θυμῷ, πέρι id est περισ-" σῶς."

Ver. 151. —— οὐκ αὔτως.] *Al*. οὐχ αὔτως.

Ver. 152. —— εὐαγγέλιον.] Ἀγαθῆς ἀγγελίας δῶρον. *Schol*. Sic infrà *ver*. 166.

——οὔτ' ἄρ' ἐγὼν εὐαγγέλιον τόδε τίσω.

Ver. 154. Ἕσσαι με χλαῖνάν τε.] Deest hìc versus in duobus MSS. à *Tho. Bentleio* collatis; neque ejusdem in commentario meminit *Eustathius*.

Ver. 156. Ἐχθρὸς γάρ μοι κεῖνος, *&c*.]

Ἐχθρὸς γάρ μοι κεῖνος, ὁμῶς Ἀΐδαο πύλησιν,
Ὅς χ' ἕτερον μὲν κεύθει ἐνὶ φρεσὶν, ἄλλο δὲ βάζει. *Iliad*. ί, 312.

Ver. 158. —— ξενίη τε τράπεζα.] Sic apud *Horatium*: "*Umbram hospitalem*." *Carm. lib*. II. *Ode* iii. *ver*. 10.

Ver. 159. Ἱστίη τ' Ὀδυσῆος.] Ita ex MSS. veterumque Editionum Scholiis, ex *Eustathio*, et ex *Etymolog. Magn*. edidit *Barnesius*. Atque ita (uti et ipse annotat) in omnibus scriptum occurrit infrà τ', 304. Ita etiam legitur apud *Porphyrium*, *Quæst. Homeric*. 2. *Vulgg*. hoc in loco, Ἑστίη τ' Ὀδυσῆος. Cæterùm *Scholiastes* explicat, Ὁ βωμὸς τῆς ἑστίας. Vide et *Porphyrium*, loco jam citato.

Τοῦ δ' αὐτοῦ λυκάβαντος ἐλεύσεται ἐνθάδ' Ὀδυσσεύς·
Τοῦ μὲν φθίνοντος μηνὸς, τοῦ δ' ἱσταμένοιο,
Οἴκαδε νοστήσει, καὶ τίσεται, ὅς κεν ἐκείνου
Ἐνθάδ' ἀτιμάζει ἄλοχον, καὶ φαίδιμον υἱόν.
Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφης, Εὔμαιε συβῶτα·
Ὦ γέρον, οὔτ' ἄρ' ἐγὼν εὐαγγέλιον τόδε τίσω,
Οὔτ' Ὀδυσεὺς ἔτι οἶκον ἐλεύσεται· ἀλλὰ ἕκηλος
Πῖνε, καὶ ἄλλα παρὲξ μεμνώμεθα, μηδέ με τούτων
Μίμνησκ'· ἦ γὰρ θυμὸν ἐνὶ στήθεσσιν ἐμοῖσιν
Ἄχνυμαι, ὁππότε τις μνήσῃ κεδνοῖο ἄνακτος.
Ἀλλ' ἤτοι ὅρκον μὲν ἐάσομεν· αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς

" Hoc autem ipso anno veniet huc Ulysses;
" Hoc quidem exeunte mense, isto autem instante,
" Domum revertetur, et ulciscetur, quicunque illius
" Hîc probro-afficit uxorem, et illustrem filium."
Hunc autem respondens allocutus es, Eumaee subulce:
" O senex, neque profectò ego munus-laeti-nuncii hoc solvam,
" Neque Ulysses ampliùs domum veniet; sed quietus
" Bibe, et alia praeter-haec memoremus, neque mihi haec
" In-mentem-revoca: certè enim animo in pectore meo
" Doleo, quando aliquis meminerit honorandi domini.
" At sanè juramentum quidem omittamus: verùm Ulysses

Ver. 161. Τοῦ δ' αὐτοῦ λυκάβαντος ἐλεύσεται.] Λυκάβας δὲ καὶ νῦν ὁ ἐνιαυτός· οὐ μόνον διὰ τὸ λυγαίως, ὅ ἐστι λεληθότως, καὶ οἷον σκοτεινῶς παρέρχεσθαι· ἀλλὰ καὶ διότι αἱ κατ' αὐτὸν ἡμέραι, καθ' ὁμοιότητα διαβάσεως λύκων, ἀλλήλων ἔχονται. Πιστεύεται δὲ, φασὶ, τοὺς λύκους διαβαίνοντας βίαιον ποταμὸν, ἐνδακόντας τὴν κέρκον τῶν ἀεὶ προηγουμένων τοὺς ἑπομένους στιχηδὸν διανήχεσθαι, καὶ οὕτω μὴ παρασύρεσθαι τῷ ποταμῷ ἄλλον ἀλλαχοῦ, ὡς καὶ Αἰλιανὸς [*de Animal. lib.* III. *cap.* 6.] ἱστορεῖ. *Eustath.* Alitèr tamen de voce Λυκάβας ipse *Ælianus*: Λέγουσι δὲ φίλον ἡλίῳ εἶναι αὐτὸν [λυκὸν]· καὶ διὰ ταῦτα εἰς τιμὴν τὴν τοῦ ζώου κεκλῆσθαι καὶ τὸν ἐνιαυτὸν Λυκάβαντα εἰσὶν οἱ λέγουσι· χαίρειν δὲ αὐτῷ καὶ τὸν Ἀπόλλωνα λόγος. *De Animal. lib.* X. *cap.* 26. Et *Macrobius*: " Annum " quoque vetustissimi Græcorum λυκάβαντα " appellant, τὸν ἀπὸ τοῦ λύκου, id est Sole, " βαινόμενον καὶ μετρούμενον. Λύκον autem Solem vocari etiam Lycopolitana Thebaïdos civitas testimonio est; quæ pari religione Apollinem, itemque Lupum, hoc est Λύκον, colit; in utroque Solem venerans." *Saturnal. lib.* I. *cap.* 17.

Ver. 162. Τοῦ μὲν φθίνοντος μηνὸς, τοῦ δ' ἱσταμένοιο.] Περὶ τριακάδα καὶ νουμηνίαν. *Schol.* " Homerus quoque cùm ait; τοῦ μὲν φθίνοντος μηνὸς, τοῦ δ' ἱσταμένοιο, quid aliud nisi illum φθίνοντα dicit, cujus paulatim deficientis supputatio in nomen desinit secuturi; et ἱστάμενον illum qui præcedit numerum successurus priori in defectum meanti." *Macrob. Saturnal. lib.* I. *cap.* 16. Συνιδὼν δὲ [ὁ Σόλων] τοῦ μηνὸς τὴν ἀνωμαλίαν, καὶ τὴν κίνησιν τῆς σελήνης, οὔτε δυομένῳ τῷ ἡλίῳ πάντως, οὔτ' ἀνίσχοντι συμφερομένην, ἀλλὰ πολλάκις τῆς αὐτῆς ἡμέρας καὶ καταλαμβάνουσαν καὶ παρερχομένην τὸν ἥλιον, αὐτὴν μὲν ἔταξε ταύτην, ἔνην καὶ νέαν καλεῖσθαι· τὸ μὲν πρὸ συνόδου μόριον αὐτῆς, τῷ παυομένῳ μηνὶ, τὸ δὲ λοιπὸν ἤδη τῷ ἀρχομένῳ προσήκειν ἡγούμενος· πρῶτος (ὡς ἔοικεν) ὀρθῶς ἀκούσας Ὁμήρου λέγοντος, " Τοῦ μὲν φθίνοντος μηνὸς, τοῦ δ' ἱσταμένοιο." Τὴν δ' ἐφεξῆς ἡμέραν νουμηνίαν ἐκάλεσε. *Plutarch. in vitâ Solonis.* Vide et *Dionys. Halicarn.* περὶ τῆς Ὁμήρου ποιήσεως, § 13.

Ver. 163. —— νοστήσει.] *Al.* νοστήσας. Atque ita in duobus MSS. scriptum reperit *Tho. Bentleius.* Quæ et potior videtur lectio.

Ibid. —— ὅς κεν.] *Al.* ὅστις.

Ver. 168. Πῖνε, καὶ ἄλλα.] *Al.* Πῖνέ τε, κἄλλα.

Ver. 169. —— θυμὸν ἐνὶ στήθεσσιν ἐμοῖσιν Ἄχνυμαι.] *Eustathius* in commentario citat, θυμὸς ἐνὶ στήθεσσιν ἐμοῖσιν Ἄχνυται.

Ver. 171. ——— ὅρκον μὲν ἐάσομεν.] *Al.* κεῖνον μὲν ἐάσομεν. Ut infrà *ver.* 183. Sed hoc in loco minùs rectè, propter sequentem Αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς &c.

Ἔλθοι, ὅπως μιν ἐγώγ' ἐθέλω, καὶ Πηνελόπεια,
Λαέρτης θ' ὁ γέρων, καὶ Τηλέμαχος θεοειδής,
Νῦν αὖ παιδὸς ἄλαστον ὀδύρομαι, ὃν τέκ' Ὀδυσσεύς,
Τηλεμάχου· τὸν ἐπεὶ θρέψαν θεοὶ, ἔρνεϊ ἶσον,
Καί μιν ἔφην ἔσσεσθαι ἐν ἀνδράσιν οὔτι χερείω
Πατρὸς ἑοῖο φίλοιο, φρένας καὶ εἶδος ἀγητόν·
Τοῦ δέ τις ἀθανάτων βλάψε φρένας ἔνδον ἐίσας,
Ἠέ τις ἀνθρώπων· ὁ δ' ἔβη, μετὰ πατρὸς ἀκουήν,
Ἐς Πύλον ἠγαθέην· τὸν δὲ μνηστῆρες ἀγαυοὶ
Οἴκαδ' ἰόντα λοχῶσιν, ὅπως ἀπὸ φῦλον ὄληται
Νώνυμον ἐξ Ἰθάκης Ἀρκεισίου ἀντιθέοιο.
Ἀλλ' ἤτοι κεῖνον μὲν ἐάσομεν, ἤ κεν ἁλώῃ,
Ἤ κε φύγοι, καί κέν οἱ ὑπέρσχοι χεῖρα Κρονίων.
Ἀλλ' ἄγε μοι σὺ, γεραιὲ, τὰ σαυτοῦ κήδε' ἔνισπε,
Καί μοι τοῦτ' ἀγόρευσον ἐτήτυμον, ὄφρ' εὖ εἰδῶ,
Τίς; πόθεν εἰς ἀνδρῶν; πόθι τοι πόλις, ἠδὲ τοκῆες;
Ὁπποίης δ' ἐπὶ νηὸς ἀφίκεο; πῶς δέ σε ναῦται
Ἤγαγον εἰς Ἰθάκην; τίνες ἔμμεναι εὐχετόωντο;
Οὐ μὲν γάρ τί σε πεζὸν ὀΐομαι ἐνθάδ' ἱκέσθαι.
Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς·

" Veniat, ut ipsum ego volo, et Penelope,
" Laërtesque senex, et Telemachus deo-par.
" Nunc rursùs nati-causâ in-perpetuum lugeo, quem genuit Ulysses,
" Telemachi, quem postquam nutrierant dii, plantae similem,
" Et ipsum putabam fore in viris haud pejorem
" Patre suo charo, mente et specie admirabilem;
" Ejus utique aliquis immortalium laesit mentem intùs aequam,
" Vel aliquis hominum; is autem ivit, ad patris auditionem,
" In Pylum divinam: ei verò proci superbi
" Domum venienti insidias-struunt, ut genus dispereat
" Sine-nomine ex Ithacâ Arcesii deo-paris.
" Sed sanè illum quidem sinamus, sive opprimatur,
" Sive effugiat, et eum protegat manu Saturnius:
" Sed age mihi tu, senex, tuas ipsius aerumnas enarra,
" Et mihi hoc dic verum, ut benè sciam,
" Quis? undè es virorum? ubi tibi urbs, et parentes?
" Quânam autem in nave venisti? quomodo te nautae
" Duxerunt in Ithacam? quosnam *se* esse profitebantur?
" Nequaquam enim te peditem puto huc venisse."
Hunc autem respondens allocutus est prudens Ulysses:

Ὄρκον δὲ φεῦγε, κἂν δικαίως ὀμνύῃς.
Menander, citatus à Duporto, in Gnomologiâ ad hunc Homeri locum.

Ibid. et *ver.* 183. —— ἐάσομεν.] *Barnesius* scribendum contendit ἐάσσομεν. Sed malè. Vide ad *Il.* δ', 42.

Ver. 176. — χερείω.] *Al.* χέρεια, vel χερῆα.

Ver. 177. —— φρένας καὶ εἶδος.] *Eustathius* in commentario citat, δέμας καὶ εἶδος.

Ver. 182. Νώνυμον.] Vide ad *Il.* ν', 227.

Ver. 183.—— ἤ κεν.] *Al.* εἴ κεν.

Ver. 184. —— φύγοι, —— ὑπέρσχοι.] Apud *Eustathium* φύγῃ —— ὑπέρσχῃ.

Ver. 185. —— σαυτοῦ.] *Barnesius* edidit σ' αὐτοῦ.

Ver. 190. Οὐ μὲν γάρ τί σε πεζόν.] Vide suprà ad ά, 173.

Τοιγὰρ ἐγώ τοι ταῦτα μάλ' ἀτρεκέως ἀγορεύσω.
Εἴη μὲν νῦν νῶϊν ἐπὶ χρόνον ἠμὲν ἐδωδὴ,
Ἠδὲ μέθυ γλυκερὸν, κλισίης ἔντοσθεν ἐοῦσι,
Δαίνυσθαί τ' ἀκέοντ', ἄλλοι δ' ἐπὶ ἔργον ἕποιεν,
Ῥηϊδίως κεν ἔπειτα καὶ εἰς ἐνιαυτὸν ἅπαντα
Οὔτι διαπρήξαιμι, λέγων ἐμὰ κήδεα θυμοῦ,
Ὅσσα γε δὴ ξύμπαντα θεῶν ἰότητι μόγησα·
 Ἐκ μὲν Κρητάων γένος εὔχομαι εὐρειάων,
Ἀνέρος ἀφνειοῖο πάϊς· πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι
Υἷες ἐν μεγάροις ἠμὲν τράφεν, ἠδ' ἐγένοντο,
Γνήσιοι ἐξ ἀλόχου· ἐμὲ δ' ὠνητὴ τέκε μήτηρ
Παλλακὶς, ἀλλά με ἶσον ἰθαγενέεσσιν ἐτίμα

" Enimverò tibi ego haec valdè accuratè enarrabo.
" Esset quidem nunc nobis in *longum*-tempus et cibus,
" Et vinum dulce, casam intra manentibus,
" Epularique quietis, alii autem opus obirent;
" Facilè posteà et in annum integrum
" Neutiquam perficerem narrans meos dolores animi,
" Quotquot utique jam omnes deorum voluntate pertuli;
" Ex Cretâ quidem genere glorior *me esse* latâ,
" Viri divitis filium: multi verò et alii
" Filii in aedibus et educati sunt, et nati,
" Legitimi ex uxore; me autem empta peperit mater
" Pellex; sed me aequè ac legitimos honorabat

Ver. 193. —— νῶϊν.] Apud *Eustathium*, ἡμῶν, vel ἧμιν.

Ver. 195. —— ἐπὶ ἔργον ἕποιεν.] Id est, ut rectè *Eustathius*, ἔργον ἐφέποιεν. *Al.* ἐπὶ ἔργα ἕποιεν, et ἐπὶ ἔργα τράποιντο.

Ver. 196. —— καὶ εἰς ἐνιαυτὸν ἅπαντα Οὔτι διαπρήξαιμι, λέγων ἐμὰ κήδεα.]

— si prima repetens ab origine pergam,
Et vacet annales nostrorum audire laborum;
Antè diem clauso componet vesper Olympo. *Æn.* I, 374.

Ver 199. Ἐκ μὲν Κρητάων γένος εὔχομαι εὐρειάων.] " In hoc versu," inquit *Barnesius*, " *Rhythmus* insignis, ut *Odyss.* ά, *ver.* 40. " Ἐκ γὰρ Ὀρέσταο τίσις ἔσσεται Ἀτρείδαο et " *ver.* 397. Αὐτὰρ ἐγὼν οἴκοιο ἄναξ ἔσομ' " ἡμετέροιο. Item θ', *ver.* 224. Οὔθ' Ἡρακλῆϊ, οὔτ' Εὐρύτῳ Οἰχαλιῆϊ. Et μ', *ver.* 70. " Ἀργὼ πασιμέλουσα, παρ' Αἰήταο πλέουσα. " Talis ille *Simmiæ* in *Gorgo*, apud *Athenæum*, *lib.* XI. *fol.* 491. Αἰθέρος ὠκεῖαι πρόπολοι " πίλναντο πέλειαι. Item *Antholog. lib.* I. " *cap.* 13. § 16. *fol.* 19. Πειράζεις τὸν Νεῖλον· " ὃ δ' ἐν δίναις κροκόδειλον. Item: Τοῦ πολυκάνθωνος τοῦτ' ἠρίον Ἀρκαδίωνος. Hâc " Rhythmi dulcedine capti Neoterici, præsertim *Orientalibus* et *Septentrionalibus* " Linguis ὁμοιοπτώτως cadentibus, sonum " semper sibi similem in Versibus condendis captabant: quod in *Anglicâ* nostrâ " Linguâ, *Gallicâ*, et *Germanicâ* aptiùs " quàm in *Græcâ* aut *Latinâ* conveniet. " Verùm nec *Ovidius* nec *Virgilius* hanc " rem intactam reliquerunt, præsertim in " ὁμοιοτελεύτοις." Vide ad *Il.* ζ, 236. Cæterùm de totâ hâc narratione *Eustathius*: Εἰδὼς δὲ [ὁ Ποιητὴς] ὡς οὐκ ἂν τῶν τις ἐσώτερον ἀνθρώπων ἐπιστραφείη λόγων οὕτω ψευδῶν, ἀρτύει αὐτοὺς ἐν τῷ μέσῳ ἱστορίαις τε ἀληθέσι καὶ τοπογραφίαις καὶ ἑτέροις οὐκ ὀλίγοις χρησίμοις καὶ λόγου ἀξίοις. Ὡραΐζει δὲ καὶ ῥητορικῶς καλλιγραφίᾳ τὴν διήγησιν. Καὶ ὅλως πολὺ τὸ ἐπαγωγὸν ἐντίθησι καὶ τῷ τοιούτῳ λόγῳ, ἵνα μὴ διὰ τὴν ψευδῆ πλάσιν ἐξαθερίζοιτο.

Ibid. —— εὐρειάων.] Νῦν —— μακρᾶς· στενὴ γὰρ ἡ Κρήτη. *Schol.*

Ver. 201. Υἷες ἐν μεγάροις.] *Al.* Υἷες ἐνὶ μεγάροις, et Υἷες ἐν μεγάρῳ.

Ver. 202. —— ἐμὲ δ' ὠνητὴ τέκε μήτηρ Παλλακίς.]

Mæonio regi quem serva Lycimnia furtim
Sustulerat ————. *Æn.* IX, 546.

Ibid. — ὠνητή.] Ἐξ ἀγορασίας δούλη. *Schol.*

Ver. 203. —— ἰθαγενέεσσι.] Τέκνοις γνησίοις. *Schol.* *Al.* ἰθαιγενέεσσιν.

Κάστωρ Ὑλακίδης, τοῦ ἐγὼ γένος εὔχομαι εἶναι·
Ὃς ποτ' ἐνὶ Κρήτεσσι, θεὸς ὣς, τίετο δήμῳ,
Ὄλβῳ τε, πλούτῳ τε, καὶ υἱάσι κυδαλίμοισιν.
Ἀλλ' ἤτοι τὸν κῆρες ἔβαν θανάτοιο φέρουσαι
Εἰς Ἀΐδαο δόμους· τοὶ δὲ ζωὴν ἐδάσαντο
Παῖδες ὑπέρθυμοι, καὶ ἐπὶ κλήρους ἐβάλοντο·
Αὐτὰρ ἐμοὶ μάλα παῦρα δόσαν, καὶ οἰκί' ἔνειμαν.
Ἠγαγόμην δὲ γυναῖκα πολυκλήρων ἀνθρώπων,
Εἵνεκ' ἐμῆς ἀρετῆς· ἐπεὶ οὐκ ἀποφώλιος ἦα,
Οὐδὲ φυγοπτόλεμος· νῦν δ' ἤδη πάντα λέλοιπεν·
Ἀλλ' ἔμπης καλάμην γέ σ' ὀΐομαι εἰσορόωντα
Γινώσκειν· ἦ γάρ με δύη ἔχει ἤλιθα πολλή.
Ἦ μὲν δὴ θάρσος μοι Ἄρης τ' ἔδοσαν καὶ Ἀθήνη,
Καὶ ῥηξηνορίην· ὁπότε κρίνοιμι λόχονδε
Ἄνδρας ἀριστῆας, κακὰ δυσμενέεσσι φυτεύων,

" Castor Hylacides, cujus ego genus glorior *me* esse :
" Qui quondam in Cretensibus, deus veluti, honorabatur populo,
" Fortunisque, divitiisque, et filiis gloriosis.
" Sed sanè illum fata iverunt mortis ferentia
" In Orci domos: facultates verò-diviserunt
" Filii magnanimi, et sortes jacerunt :
" At mihi valdè pauca dederunt, et aedes tribuerunt.
" Duxi autem uxorem locupletissimorum hominum
" Gratiâ meae virtutis ; quia non despicabilis eram,
" Neque fugax-in-bello : nunc autem jam omnia defecerunt ;
" Sed tamen stipulam saltem te arbitror intuentem
" Cognoscere ; profectò enim me calamitas tenet cumulatè multa.
" Sanè quidem omninò audaciam Marsque dederunt et Minerva,
" Et vires-bellicas : cùm legerem ad insidias
" Viros optimates, mala inimicis serens ;

Ver. 205. Ὅς ποτ'.] *Al.* Ὅς τότ'.
Ibid. —— Κρήτεσσι.] *Al.* Κρήτῃσι.
Ver. 208. —— ζωήν.] Περιουσίαν. *Schol.*
Ver. 209. —— καὶ ἐπὶ κλήρους ἐβάλοντο.] Δῆλον γὰρ ὡς κλήροις διενέμοντο οἱ παῖδες τὴν πατρικὴν κτῆσιν· ὅθεν ἡ κληρονομία λέγεται. *Eustath.*
Ver. 214. —— καλάμην γέ σ' ὀΐομαι εἰσορόωντα Γινώσκειν.] Πιθανῶς τῷ παραδείγματι· ὡς γὰρ πρὸς ἄγροικον ὄντος τοῦ λόγου· ἐστὶ δὲ οὐδὲν ἧττον ἐναργές· ὡς γὰρ ἀπὸ τῆς καλάμης ἐνίστιν νοῆσαι τὸ κάλλος τῶν τεθερισμένων καρπῶν, οὕτως καὶ ἐκ πρεσβυτικοῦ σώματος τὴν ἀρχαίαν ἕξιν κατανοῆσαι. *Schol.* Hinc apud *Erasmum*, Proverbium : *Ex stipulâ cognoscere.* " Ἐκ τῆς καλάμης γινώσκειν —— dicitur, " quoties è vestigiis quibusdam in senectâ " reliquis conjecturam facimus, cujusmodi " quis fuerit in adolescentiâ ; translatâ metaphorâ à segetibus." *Erasm. Adag. Sect. de Conjecturis.* Sic apud *Lucianum* : Ὡς ἐνῆν ἀπὸ τῆς καλάμης τεκμαίρεσθαι. *Pseudomantis*, haud longè ab initio. Cæterùm laudat hanc Metaphoram *Aristoteles* : Τὸ γὰρ μανθάνειν ῥαδίως, ἡδὺ φύσει πᾶσιν ἐστὶ ——. Ἡ δὲ μεταφορὰ ποιεῖ τοῦτο μάλιστα. Ὅταν γὰρ εἴπῃ τὸ γῆρας καλάμην, ἐποίησε μάθησιν καὶ γνῶσιν διὰ τοῦ γένους· ἄμφω γὰρ ἀπηνθηκότα. *Rhetoric. lib.* III. *cap.* 10.
Ver. 215. —— δύη.] Κακοπαθεία, καὶ ἡ ἐξ ἐνδείας δυστυχία. *Schol.*
Ver. 217. Καὶ ῥηξηνορίην· ὁπότε κρίνοιμι λόχονδε.]

Ἐς λόχον ἔνθα μάλιστ' ἀρετὴ διαφαίνεται ἀνδρῶν,
Ἔνθ' ὅ, τε δειλὸς ἀνὴρ, ὅς τ' ἄλκιμος, ἐξεφαάνθη. *Iliad.* ν', 277

Οὔποτέ μοι θάνατον προτιόσσετο θυμὸς ἀγήνωρ,
Ἀλλὰ πολὺ πρώτιστος ἐπάλμενος ἔγχει ἕλεσκον
Ἀνδρῶν δυσμενέων, ὅ, τέ μοι εἴξειε πόδεσσι.
Τοῖος ἔ' ἐν πολέμῳ· ἔργον δέ μοι οὐ φίλον ἔσκεν,
Οὐδ' οἰκωφελίη, ἥτε τρέφει ἀγλαὰ τέκνα·
Ἀλλά μοι αἰεὶ νῆες ἐπήρετμοι φίλαι ἦσαν,
Καὶ πόλεμοι, καὶ ἄκοντες ἐΰξεστοι, καὶ ὀϊστοὶ,
Λυγρὰ, τά τ' ἄλλοισίν γε καταριγηλὰ πέλονται.
Αὐτὰρ ἐμοὶ τὰ φίλ' ἔσκε, τά που Θεὸς ἐν φρεσὶ θῆκεν·
Ἄλλος γάρ τ' ἄλλοισιν ἀνὴρ ἐπιτέρπεται ἔργοις.
Πρὶν μὲν γὰρ Τροίης ἐπιβήμεναι υἷας Ἀχαιῶν,
Εἰνάκις ἀνδράσιν ἦρξα, καὶ ὠκυπόροισι νέεσσιν,
Ἄνδρας ἐς ἀλλοδαπούς· καί μοι μάλα τύγχανε πάντα·

" Nunquam mihi mortem ante-oculos-ponebat animus generosus,
" Sed multò primus insiliens hastâ occidebam
" Virorum inimicorum, quicunque mihi cederet pedibus.
" Talis eram in bello; opus verò mihi haud gratum erat,
" Neque rei-familiaris-cura, quae scilicet nutrit claros filios:
" Sed mihi semper naves remigio-instructae gratae erant,
" Et bella, et tela benè-polita, et sagittae:
" Tristia, quae utique aliis horrenda sunt.
" At mihi ea grata erant, quae scilicet Deus in animo posuit:
" Alius etenim aliis vir delectatur operibus.
" Antè enim quàm in Trojam profecti sint filii Achivorum,
" Novies viris imperavi, et velocibus navibus,
" Viros adversus externos; et mihi abundè contigerant omnia;

Ver. 219. —— προτιόσσετο.] *Porphyrius, Quæst. Homeric.* 16. exponit προεμαντεύετο. *Scholiastes* autem, προέβλεπεν, προσεδέχετο.

Ver. 220. —— ἕλεσκον.] *Al.* ἄλεσκον.

Ver. 222. Τοῖος ἔ' ἐν πολέμῳ.] *Barnesius* legi posse conjicit, Τοῖος ἔην πολέμῳ. Sed nihil opus; quum vox ἔα hoc sensu alibi apud Poetam occurrat: nempè *Iliad.* δ', 321. ἑ, 887. et infrà *ver.* 352. hujus libri.

Ibid. —— ἔργον δέ μοι οὐ φίλον ἔσκεν, Οὐδ' οἰκωφελίη.] Εὖ δὲ καὶ Ὁμήρῳ πεποίηται, " — " ἔργον δέ μοι οὐ φίλον ἦεν, Οὐδ' οἰκωφελίη, ἥ- " τε τρέφει ἀγλαὰ τέκνα. Ἀλλά μοι αἰεὶ νῆες " &c." ὡς τοὺς αὐτοὺς ἀμελοῦντας οἰκίας, καὶ πορίζομένους ἐξ ἀδικίας. *Plutarch. in Catone Majore*, haud longè à fine. Ubi notandum pro φίλον ἔσκεν, legisse hîc *Plutarchum*, φίλον ἦεν. Cæterùm nonnulli, notante *Eustathio*, ἔργον hoc in loco. κατ' ἐξοχὴν accipiunt τὴν γεωργίαν μόνην. Atque ita exponit *Scholiastes*.

Ver. 223. Οὐδ' οἰκωφελίη.] Οἰκουρία, οἰκονομία, ἐπιμέλεια. *Schol.*

Σοὶ δ' οἰκωφελίη μελέτω, μέγαρόν τε φυλάσσειν. *Naumach. Gnom. ver.* 20.

Ver. 226. —— καταριγηλά.] *Al.* κατὰ ῥιγηλὰ, et καταῤῥιγηλά.

Ver. 228. Ἄλλος γάρ τ' ἄλλοισιν ἀνὴρ ἐπιτέρπεται ἔργοις.] Ἐν τούτοις καὶ γνωμικὸν παροιμίας ἐκτίθεται τῆς λεγούσης, " Ἄλλα παρ' " ἄλλοις καλά." *Eustath.*

Ἀλλ' ἄλλος ἄλλῳ καρδίην ἰαίνεται.
Archiloch. ap. Clem. Alexand. Strom. VI.

Ubi et hic *Homeri* locus adducitur.

Ἀλλ' ἄλλος ἄλλοις μᾶλλον ἥδεται τρόποις.
Euripides apud Eundem, ibid.

Καὶ γὰρ ἑτέροις ἑτέρων ἔρως
Ἔκνιξε γε φρένας.
Pindar. Pythior. Ode X. *ver.* 93.

Denique non omnes eadem mirantur amantque.
Horat. Epist. lib. II. ii. 58.

Castor gaudet equis; ovo prognatus eodem,
Pugnis: quot capitum vivunt, totidem studiorum
Millia.—— *Id. Serm. lib.* II. i. 26.
——trahit sua quemque voluptas.
Virg. Ecl. II, 65.

Vide et suprà ad θ', 167.

Ver. 231. —— πάντα.] MS. à *Tho. Bentleio* collatus, πολλά.

Τῶν ἐξαιρεύμην μενοεικέα, πολλὰ δ' ὀπίσσω
Λάγχανον· αἶψα δὲ οἶκος ὀφέλλετο, καί ῥα ἔπειτα
Δεινός τ' αἰδοῖός τε, μετὰ Κρήτεσσι τετύγμην.
Ἀλλ' ὅτε δὴ τήνδε στυγερὴν ὁδὸν εὐρύοπα Ζεὺς
Ἐφράσαθ', ἣ πολλῶν ἀνδρῶν ὑπὸ γούνατ' ἔλυσε,
Δὴ τότε μ' ἤνωγον καὶ ἀγακλυτὸν Ἰδομενῆα
Νήεσσ' ἡγήσασθαι ἐς Ἴλιον· οὐδέ τι μῆχος
Ἦεν ἀνήνασθαι, χαλεπὴ δ' ἔχε δήμου φῆμις.
Ἔνθα μὲν εἰνάετες πολεμίζομεν υἷες Ἀχαιῶν,
Τῷ δεκάτῳ δὲ πόλιν Πριάμου πέρσαντες ἔβημεν
Οἴκαδε σὺν νήεσσι· θεὸς δ' ἐκέδασσεν Ἀχαιούς.
Αὐτὰρ ἐμοὶ δειλῷ κακὰ μήδετο μητίετα Ζεύς·
Μῆνα γὰρ οἶον ἔμεινα τεταρπόμενος τεκέεσσι,
Κουριδίῃ τ' ἀλόχῳ, καὶ κτήμασιν· αὐτὰρ ἔπειτα
Αἴγυπτόνδε με θυμὸς ἀνώγει ναυτίλλεσθαι,
Νῆας ἐῢ στείλαντα σὺν ἀντιθέοις ἑτάροισιν.
Ἐννέα νῆας στεῖλα, θοῶς δ' ἐσαγείρατο λαός.
Ἑξῆμαρ μὲν ἔπειτα ἐμοὶ ἐρίηρες ἑταῖροι
Δαίνυντ'· αὐτὰρ ἐγὼν ἱερήϊα πολλὰ παρεῖχον,
Θεοῖσίν τε ῥέζειν, αὐτοῖσί τε δαῖτα πένεσθαι.
Ἑβδομάτῃ δ' ἀναβάντες ἀπὸ Κρήτης εὐρείης,

" Ex quibus eligebam quae-placebant; multa autem pòst
" Sortitò-obtinebam: statim verò domus augebatur; et deinceps
" Gravisque reverendusque inter Cretenses factus-sum.
" Sed cùm jam hoc odiosum iter latè-sonans Jupiter
" Decrevit, quod multorum virorum subtùs genua solvit;
" Utique tunc me jusserunt et inclytum Idomeneum
" Naves ducere in Ilium; neque ulla ratio
" Erat denegandi, gravis nempè premebat vulgi vox.
" Ibi quidem novem-annis belligerabamus filii Achivorum,
" Decimo autem urbem Priami populati, ivimus
" Domum-versus cum navibus; Deus verò dissipat Achivos.
" At mihi misero mala struebat providus Jupiter;
" Mensem enim solum mansi delectans *me* filiis,
" Virgineâque uxore, et facultatibus: at posteà
" In-Aegyptum me animus impulit navigare,
" Navibus benè-adornatis cum eximiis sociis.
" Novem naves adornavi; citò autem coactae sunt copiae.
" Sex-diebus quidem posteà mei dilecti socii
" Convivabantur; at ego victimas multas prae[illegible]bam,
" Et Diis ad-sacrificandum, et ipsis ad epulas parandas.
" Septimo autem navibus-conscensis à Cretâ latâ,

Ver. 235. —— τήνδε.] Apud *Eustathium* τήν γε.

Ver. 246. Αἴγυπτόνδε.] Vide infrà ad *ver.* 257. 258.

Ver. 247. —— ἐῢ στείλαντα.] Ita *Barnesius*. *Vulgg.* ἐϋστείλαντα.

Ver. 250. —— ἱερήϊα.] Θρέμματα. *Schol.* Vide ad *Il.* χ'. 159.

Ver. 251. Θεοῖσίν τε ῥέζειν.] Pronuntiabatur Θεῖσιν ut rectè notavit *Barnesius*. Vide ad *Il.* ά, 18.

Ἐπλέομεν Βορέῃ ἀνέμῳ ἀκραέϊ, καλῷ,
Ῥηϊδίως, ὡσεί τε κατὰ ῥόον· οὐδέ τις οὖν μοι
Νηῶν πημάνθη, ἀλλ' ἀσκηθέες καὶ ἄνουσοι
Ἥμεθα· τὰς δ' ἄνεμός τε, κυβερνῆταί τ' ἴθυνον.
Πεμπταῖοι δ' Αἴγυπτον ἐϋῤῥείτην ἱκόμεσθα·
Στῆσα δ' ἐν Αἰγύπτῳ ποταμῷ νέας ἀμφιελίσσας.
Ἔνθ' ἤτοι μὲν ἐγὼ κελόμην ἐρίηρας ἑταίρους
Αὐτοῦ πὰρ νήεσσι μένειν, καὶ νῆας ἔρυσθαι·
Ὀπτῆρας δὲ κατὰ σκοπιὰς ὤτρυνα νέεσθαι·
Οἱ δ', ὕβρει εἴξαντες, ἐπισπόμενοι μένεϊ σφῷ,
Αἶψα μάλ' Αἰγυπτίων ἀνδρῶν περικαλλέας ἀγροὺς
Πόρθεον, ἐκ δὲ γυναῖκας ἄγον, καὶ νήπια τέκνα,

" Navigavimus Boreâ vento puro, bono,
" Facilè, veluti secundo flumine; neque ulla adeò mihi
" Navium laesa est, sed sospites et incolumes
" Sedebamus: has autem ventusque gubernatoresque dirigebant.
" Quinto-die autem ad Aegyptum pulchrè-fluentem venimus:
" Statui verò in Aegypto fluvio naves remis-utrinque-agitatas.
" Ibi quidem ego jubebam charos socios,
" Illic apud naves manere, et naves tueri;
" Speculatores autem per speculas hortabar ut-irent:
" Hi autem insolentiae cedentes, sequentes impetum suum,
" Statim admodùm Aegyptiorum virorum perpulchros agros
" Populabantur, mulieresque abducebant, et infantes liberos,

Ver. 254. —— ὡσεί τε κατὰ ῥόον.] *Al.* ὡς εἴτε κατάῤῥοον.

Ibid. —— οὖν.] *Proindè.* ——

Ver. 256. —— τὰς δ' ἄνεμός τε, κυβερνῆταί τ' ἴθυνον.]

—— fugimus spumantibus undis,
Quà cursum ventusque gubernatorque vocabant. *Æn.* III, 269.

Ver. 257. Πεμπταῖοι.] Τῶν δὲ ἄκρων [τῆς Κρήτης] —— τὸ δ' ἑῷον τὸ Σαμμώνιον ἐστίν· —— Ἐστὶ δ' ἀπὸ —— τοῦ Σαμμωνίου πρὸς Αἴγυπτον, τεττάρων ἡμερῶν καὶ νυκτῶν πλοῦς. *Strabo, Geograph. lib.* X. *pag.* 727. 728. *al.* 474. 475.

Ibid. —— Αἴγυπτον ἐϋῤῥείτην ἱκόμεσθα.] " Ita " appellatur Ægyptus propter Nilum à quo " certis temporibus irrigatur." *Spondan.* Pessimè. Rectè enim *Barnesius* hîc per Αἴγυπτον non *Terram Ægypti*, sed fluvium *Nilum* intelligit, qui in sequenti versu et alibi sæpè apud Poetam Αἴγυπτος appellatur. " Patet," inquit, " hîc ex *Masculino* Epi" theto, *Ægyptum* hîc non dici de *Terrâ*, " sed de *Fluvio.* —— Præterea hoc *Epi" theton* semper de *Fluvio* apud *Homerum* " dicitur:"

Ναῖε δὲ Σατνιόεντος ἐϋῤῥείταο παρ' ὄχθας.
Iliad. ζ', 34.

Similitèr *Eustathius:* Δηλοῖ δὲ, ὡς καὶ πρὸ τούτων, καὶ ὅτι Αἴγυπτος καὶ ὁ Νεῖλος ἐκαλεῖτο· φησὶ γὰρ " Αἴγυπτον ἐϋῤῥείτην ἱκόμεσθα." Καὶ, " Στῆσα δ' ἐν Αἰγύπτῳ ποταμῷ νέας." Vide ad *ver.* 258.

Ver. 258. Στῆσα δ' ἐν.] MS. à *Tho. Bentleio* collatus, Στήσαμεν.

Ibid. —— Αἰγύπτῳ ποταμῷ.] Ὅμηρος —— τοῖς ἀρχαίοις ἐχρήσατο ὀνόμασιν, —— καθότι καὶ Αἴγυπτον τὸν ποταμὸν εἶπεν, οὐ Νεῖλον. *Pausanias, lib.* IX. *cap.* 40. Vide *Plin. Nat. Hist. lib.* V. *cap.* 9. item suprà ad γ', 300. et δ', 581. et λ', 638.

Ver. 262. —— ὕβρει εἴξαντες.] Νικηθέντες ὑπὸ τῆς ὕβρεως. *Schol.*

Ibid. —— μένεϊ σφῷ.] Apud *Eustathium*, μένει σφῶν.

Ver. 263. —— Αἰγυπτίων.] Similitèr infrà *ver.* 286. Αἰγυπτίους. Ubi *Barnesius*; " Duæ," inquit, " ultimæ Syllabæ coales" cunt in unam." Sed nihil opus. Vide suprà ad δ', 127. et ad *Il.* β', 537.

Ver. 264. —— ἐκ δὲ γυναῖκας ἄγον, καὶ νήπια τέκνα.] Ἄγον, ἀντὶ τοῦ, εἰς αἰχμαλωσίαν ἀπέφερον. *Schol.* Sic *Iliad.* ί, 589.

Ἄνδρας μὲν κτείνουσι. ——
Τέκνα δέ τ' ἄλλοι ἄγουσι, βαθυζώνους τε γυναῖκας.

Αὐτούς τ' ἔκτεινον· τάχα δ' ἐς πόλιν ἵκετ' ἀϋτή·
Οἱ δὲ, βοῆς ἀΐοντες, ἅμ' ἠοῖ φαινομένηφιν
Ἦλθον· πλῆτο δὲ πᾶν πεδίον πεζῶν τε καὶ ἵππων,
Χαλκοῦ τε στεροπῆς· ἐν δὲ Ζεὺς τερπικέραυνος
Φύζαν ἐμοῖς ἑτάροισι κακὴν βάλεν, οὐδέ τις ἔτλη
Μεῖναι ἐναντίβιον· περὶ γὰρ κακὰ πάντοθεν ἔστη.
Ἔνθ' ἡμέων πολλοὺς μὲν ἀπέκτανον ὀξέϊ χαλκῷ,
Τοὺς δ' ἄγαγον ζωοὺς, σφίσιν ἐργάζεσθαι ἀνάγκῃ.
Αὐτὰρ ἐμοὶ Ζεὺς αὐτὸς ἐνὶ φρεσὶ τοῦτο νόημα
Ποίησ'· (ὡς ὄφελον θανέειν, καὶ πότμον ἐπισπεῖν
Αὐτοῦ ἐν Αἰγύπτῳ· ἔτι γάρ νύ με πῆμ' ὑπέδεκτο·)
Αὐτίκ' ἀπὸ κρατὸς κυνέην εὔτυκτον ἔθηκα,
Καὶ σάκος ὤμοιϊν· δόρυ δ' ἔκβαλον ἔκτοσε χειρός·
Αὐτὰρ ἐγὼ βασιλῆος ἐναντίον ἤλυθον ἵππων,
Καὶ κύσα γούναθ' ἑλών· ὁ δ' ἐρύσατο, καί μ' ἐλέησεν·
Ἐς δίφρον δέ μ' ἕσας ἄγεν οἴκαδε δακρυχέοντα.

" Ipsosque interficiebant; citò autem ad urbem pervenit strepitus:
" Illi autem clamorem audientes, simul cum aurorâ apparente,
" Venerunt: impletus est verò totus campus peditibusque et equitibus,
" Aerisque fulgore: Jupiter autem gaudens-fulmine
" Fugam meis sociis malam immisit; neque quisquam sustinuit
" Consistere contrà: circùm enim mala undique stabant.
" Ibi nostrûm multos quidem interfecerunt acuto aere;
" Alios autem duxerunt vivos, sibi operaturos ex-necessitate.
" At mihi Jupiter ipse in mente hoc cogitatum
" Effecit; (ut debui mori, et fatum assequi
" Illic in Aegypto; adhuc enim me malum excepit!)
" Statim de capite galeam fabrefactam deposui,
" Et scutum ab humeris; hastamque projeci ex manu:
" At ego regis obviam ivi equis;
" Et osculatus-sum genua prehensa: hic autem servavit, et mei misertus est;
" In currum verò me locatum duxit domum lachrymas-fundentem.

Ver. 266.——βοῆς ἀΐοντες.] Vide ad *Il.* β, 252.

Ver. 267.——πλῆτο δὲ πᾶν πεδίον πεζῶν τε καὶ ἵππων, Χαλκοῦ τε στεροπῆς.]

Præthereà magnæ legiones cum loca cursus
Camporum complent: ——
Fulgur ibi ad cœlum se tollit; totaque circùm
Ære renidescit tellus. ——
Lucret. lib. II. *ver.* 323. 327.

Ut sæpè ingenti bello cùm longa cohortes
Explicuit legio, et campo stetit agmen aperto,
Directæque acies, ac latè fluctuat omnis
Ære renidenti tellus. ——
Virg. Georg. II, 279.

—— campique armis sublimibus ardent.
Æn. XI, 602.

Ver. 270.——περὶ γὰρ κακὰ πάντοθεν ἔστη.] Sic *Iliad.* π', 111.

——πάντη δὲ κακὸν κακῷ ἐστήρικτο.

Ver. 272.——ἄγαγον.] MSS. duo à *Tho. Bentleio* collati, ἄναγον. Quo modo et in Vulgatis legitur infrà ρ', 441. ubi repetitur hic locus.

Ver. 273.——ἐνὶ φρεσὶ τοῦτο νόημα.] *Eustathius* in commentario citat, ἐνὶ φρεσὶν ᾧδε νόημα.

Ver. 278. Αὐτὰρ ἐγὼ βασιλῆος ἐναντίον.] Φασὶ δὲ οἱ Παλαιοὶ ἐν τῷ, " βασιλῆος ἐναντίον " ἤλυθον," ὅτι ὁ Σίβως ἐβασίλευεν Αἰγύπτου τότε. *Eustath.*

Ver. 279.——καί μ' ἐλέησεν.] *Eustathius* in commentario citat, καί μ' ἐσάωσεν.

Ἦ μέν μοι μάλα πολλοὶ ἐπήϊσσον μελίῃσιν,
Ἱέμενοι κτεῖναι· (δὴ γὰρ κεχολώατο λίην·)
Ἀλλ' ἀπὸ κεῖνος ἔρυκε· Διὸς δ' ὠπίζετο μῆνιν
Ξεινίου, ὅς τε μάλιστα νεμεσσᾶται κακὰ ἔργα.
Ἔνθα μὲν ἑπτάετες μένον αὐτόθι, πολλὰ δ' ἄγειρα
Χρήματ' ἀν' Αἰγυπτίους ἄνδρας· δίδοσαν γὰρ ἅπαντες.
Ἀλλ' ὅτε δὴ ὄγδοόν μοι ἐπιπλόμενον ἔτος ἦλθε,
Δὴ τότε Φοίνιξ ἦλθεν ἀνὴρ, ἀπατήλια εἰδὼς,
Τρώκτης, ὃς δὴ πολλὰ κάκ' ἀνθρώποισιν ἐώργει·
Ὅς μ' ἄγε παρπεπιθὼν ᾗσιν φρεσὶν, ὄφρ' ἱκόμεσθα
Φοινίκην, ὅθι τοῦγε δόμοι καὶ κτήματ' ἔκειτο.
Ἔνθα παρ' αὐτῷ μεῖνα τελεσφόρον εἰς ἐνιαυτόν·
Ἀλλ' ὅτε δὴ μῆνές τε, καὶ ἡμέραι ἐξετελεῦντο,
Ἂψ περιτελλομένου ἔτεος, καὶ ἐπήλυθον ὧραι,
Ἐς Λιβύην μ' ἐπὶ νηὸς ἐέσσατο ποντοπόροιο,
Ψεύδεα βουλεύσας, ἵνα οἱ σὺν φόρτον ἄγοιμι·
Κεῖθι δέ μ' ὡς περάσῃσι, καὶ ἄσπετον ὦνον ἕλοιτο.

" Profectò me valdè multi adoriebantur fraxineis hastis,
" Cupientes interficere, (jam enim irati erant valdè :)
" Sed ille arcebat : Jovis nempè veritus est iram
" Hospitalis, qui utique maximè indigne-fert mala opera.
" Ibi quidem septem annos mansi ibidem, multasque collegi
" Divitias inter Aegyptios viros ; dederunt enim omnes
" Sed cùm jam octavus mihi revolvens annus venisset,
" Tunc demùm Phoeniceus venit vir, fallacia doctus,
" Veterator, qui jam multa mala hominibus fecerat :
" Qui me duxit persuasum ipsius ingenio, donec venissemus
" In Phoeniciam, ubi ejus scilicet domus, et possessiones erant.
" Ibi apud ipsum mansi integrum in annum :
" Sed quando jam mensesque et dies exacti essent,
" Iterùm *se*-circumvolvente anno, et supervenissent tempora ;
" In Libyam me navi imposuit pontum transeunti,
" Mendacia meditatus, ut secum onus portarem ;
" Illic autem me ut venderet, et magnum pretium acciperet.

Ver. 283. —— *ἀπὸ κεῖνος ἔρυκε.*] Suos nimirùm à vi *Ulyssi* inferendâ arcuit. Ita infrà σ', 104. — *κύνας, σύας τ' ἀπερύκων.* Et *Iliad.* δ', 542. ε', 562. — *βελέων ἀπερύκοι ἐρωήν.* *Barnesius*, Versionem Editionis *Didymi* secutus, malè reddit, " *ille eripuit.*"

Ver. 286. Χρήματ'.] *Al.* Κτήματ'.

Ver. 287. Ἀλλ' ὅτε δὴ ὄγδοόν μοι.] Pronuntiabatur ὄγδουν. Ut rectè notavit *Barnesius.*

Ver. 288. Δὴ τότε Φοίνιξ ἦλθεν ἀνήρ.] Ἐπεὶ ᾔδει καὶ τὸν Εὔμαιον ὑπὸ Φοινίκων πεπραμένον *Schol.*

Ibid. —— Φοίνιξ.] *Barnesius* edidit Φοῖνιξ. Sed minùs rectè. Nam Φοινίκην infrà *ver.* 291. et alibi apud Poetam *mediam* producit. Vide ad *Il.* β', 267.

Ver. 289. Τρώκτης.] Πανοῦργος, ἀπατεών *Schol.*

Ibid. —— ἀνθρώποισιν ἐώργει.] *Al.* ἀνθρώπους ἐώργει.

Ver. 294. —— περιτελλομένου ἔτεος.] *Al.* ἐπιτελλομένου ἔτεος.

—— volventibus annis. *Æn.* I, 234.

Ver. 297. Κεῖθι δέ μ' ὡς περάσῃσι.] Vox περάσῃσι *antepenultimam* corripit, quippè ex πιπράσκω, non ex περάω, deducta. Vide ad *Il.* ά, 67. *Al.* περάσειε et πράσῃσι.

Ibid.— ὦνον ἕλοιτο.] Editio *Florentina*, notante *Barnesio*, habet ὦνον ἄροιτο. Quam et veram omninò lectionem contendunt nonnulli. " Il faut certainement lire ἄροιτο " avec l'Edition de *Florence* de 1448.——

Τῷ ἑπόμην ἐπὶ νηὸς, ὀϊόμενός περ, ἀνάγκῃ.
Ἡ δ' ἔθεεν Βορέῃ ἀνέμῳ ἀκραέϊ, καλῷ,
Μέσσον ὑπὲρ Κρήτης· Ζεὺς δέ σφιν μήδετ' ὄλεθρον.
Ἀλλ' ὅτε δὴ Κρήτην μὲν ἐλείπομεν, οὐδέ τις ἄλλη
Φαίνετο γαιάων, ἀλλ' οὐρανὸς ἠδὲ θάλασσα,
Δὴ τότε κυανέην νεφέλην ἔστησε Κρονίων
Νηὸς ὑπὲρ γλαφυρῆς· ἤχλυσε δὲ πόντος ὑπ' αὐτῆς.
Ζεὺς δ' ἄμυδις βρόντησε, καὶ ἔμβαλε νηῒ κεραυνόν.
Ἡ δ' ἐλελίχθη πᾶσα, Διὸς πληγεῖσα κεραυνῷ,
Ἐν δὲ θεείου πλῆτο· πέσον δ' ἐκ νηὸς ἅπαντες.
Οἱ δὲ κορώνῃσιν ἴκελοι, περὶ νῆα μέλαιναν
Κύμασιν ἐμφορέοντο· Θεὸς δ' ἀποαίνυτο νόστον.
Αὐτὰρ ἐμοὶ Ζεὺς αὐτὸς, ἔχοντί περ ἄλγεα θυμῷ,
Ἱστὸν ἀμαιμάκετον νηὸς κυανοπρώροιο
Ἐν χείρεσσιν ἔθηκεν, ὅπως ἔτι πῆμα φύγοιμι.
Τῷ ῥα περιπλεχθεὶς, φερόμην ὀλοοῖς ἀνέμοισιν·

" Hunc sequebar in navi, suspicans licèt, ex-necessitate.
" Illa verò currebat Boreâ vento puro, bono,
" Per-medium supra Cretam: Jupiter autem eis moliebatur exitium.
" Sed cùm jam Cretam quidem liquissemus, neque ulla alia
" Apparebat terrarum, sed coelum et mare;
" Tum verò atram nubem statuit Saturnius
" Nave super cavâ; obscuratus autem est pontus sub ipsa:
" Jupiter verò crebrò tonuit, et injecit navi fulmen.
" Haec autem contorta est tota, Jovis percussa fulmine,
" Sulphureque impleta est: ceciderunt autem ex navi omnes.
" Hi verò cornicibus similes, circum navem nigram
" In fluctibus ferebantur: Deus autem auferebat reditum.
" At mihi Jupiter ipse, habenti licèt dolores animo,
" Malum longum navis coeruleam-proram-habentis
" Manibus imposuit, ut adhuc malum effugerem.
" Hunc scilicet amplexus, ferebar perniciosis ventis:

" C'est qu' ἴλοιτο ne se trouve du tout point, " en ce sens-là, dans *Homére:* An lieu qu' " ἄροιτο s'y trouve souvent dans le sens d' " *auferre, reportare,* [nempè *domum,*] qu'il " doit avoir ici; car le *Phénicien* en que- " stion, après avoir vendu Ulysse en Lybie, " devoit en reporter l'argent chez lui. Vid. " *'Ιλ. ί, 3. κ', 307. ύ, 247. 'Οδ. ν', 422. &c.*" *Histoire Critique de la Republique des Lettres, tom.* VIII. *pag.* 41.

Ver. 299. Ἡδ' ἔθεεν.]

— vastumque cavâ trabe currimus æquor.
Æn. III, 191.

Currit iter tutum non seciùs æquore classis.
Æn. V, 862.

Ver. 300. —— Ζεὺς δέ σφιν.] *Al.* Ζεὺς γάρ σφισι.

Ver. 301. Ἀλλ' ὅτε δὴ Κρήτην μὲν ἐλείπομεν, *&c.*] Ἀφηγεῖται δὲ καὶ κινδυνεῦσαι, καθὰ καὶ πρὸ τούτων ἔφη μετὰ τὰς τοῦ ἡλίου βόας. *Eustath.* Vide suprà ad μ', 403. *&c.*

Ibid. — οὐδέ τις ἄλλη Φαίνετο γαιάων, *&c.*]

Postquam altum tenuere rates, nec jam ampliùs ullæ
Apparent terræ; cœlum undique et undique pontus:
Tum mihi cœruleus suprà caput astitit imber,
Noctem hiememque ferens; et inhorruit unda tenebris.
Æn. III, 192.

Ver. 308. Οἱ δὲ κορώνῃσιν ἴκελοι.]

Adparent rari nantes in gurgite vasto.
Æn. I, 118.

Ἐννῆμαρ φερόμην, δεκάτῃ δέ με νυκτὶ μελαίνῃ
Γαίῃ Θεσπρωτῶν πέλασεν μέγα κῦμα κυλίνδον,
Ἔνθα με Θεσπρωτῶν βασιλεὺς ἐκομίσσατο Φείδων
Ἥρως ἀπριάτην· τοῦ γὰρ φίλος υἱὸς ἐπελθὼν
Αἴθρῳ καὶ καμάτῳ δεδμημένον ἦγεν ἐς οἶκον,
Χειρὸς ἀναστήσας, ὄφρ' ἵκετο δώματα πατρός·
Ἀμφὶ δέ με χλαῖνάν τε, χιτῶνά τε, εἵματα ἕσσεν.
Ἔνθ' Ὀδυσῆος ἐγὼ πυθόμην· κεῖνος γὰρ ἔφασκεν,
Ξεινίσαι, ἠδὲ φιλῆσαι, ἰόντ' ἐς πατρίδα γαῖαν·
Καί μοι κτήματ' ἔδειξεν, ὅσα ξυναγείρατ' Ὀδυσσεὺς,
Χαλκόν τε, χρυσόν τε, πολύκμητόν τε σίδηρον.
Καί νύ κεν ἐς δεκάτην γενεὴν ἕτερόν γ' ἔτι βόσκοι·
Τόσσα οἱ ἐν μεγάροις κειμήλια κεῖτο ἄνακτος.
Τὸν δ' ἐς Δωδώνην φάτο βήμεναι, ὄφρα Θεοῖο
Ἐκ δρυὸς ὑψικόμοιο Διὸς βουλὴν ἐπακούσῃ,

" Per-novem-dies ferebar, decimâ autem me nocte nigrâ
" Terrae Thesprotorum appulit magna unda volvens.
" Ibi me Thesprotorum rex excepit Pheidon
" Heros gratis; hujus enim dilectus filius cùm-supervenisset,
" Frigore et labore afflictum duxit in domum,
" Manu sublevatum, donec pervenisset ad aedes patris:
" Mihi verò laenamque, tunicamque, vestimenta induit.
" Ibi de-Ulysse ego audivi; ille enim dicebat,
" Hospitio *se illum* excepisse, et amicè-tractâsse euntem in patriam terram:
" Et mihi bona ostendit, quot collegerat Ulysses,
" Aesque, aurumque, et multùm-elaboratum ferrum.
" Et sanè in decimam generationem alium adhuc aleret:
" Tot ei in aedibus res-pretiosae jacebant regis.
" Ipsum autem in Dodonem dicebat ivisse, ut Dei
" Ex quercu alto-vertice Jovis consilium audiret,

Ver. 315. Γαίῃ Θεσπρωτῶν.] Θεσπρωτία, πόλις περὶ τὰ ἔσχατα τῆς Θεσσαλίας. *Schol.*

Ver. 316.—— Θεσπρωτῶν βασιλεύς.] *Thesproti* apud *Thucydidem, lib.* II. ἀβασίλευτοι dicuntur; uti notavit *Barnesius.*

Ver. 317. —— ἀπριάτην.] *Al.* ἀπριάδην.

Ver. 322. Ξεινίσαι, ἠδὲ φιλῆσαι.] *Al.* Ξεινίσσ' ἠδὲ φιλῆσαι.

Ver. 324. Χαλκόν τε, χρυσόν τε, πολύκμητόν τε σίδηρον.] *Eustathius* in commentario citat, Χαλκόν τε, χρυσόν τε ἅλις, ἐσθῆτά θ' ὑφάντην Ut suprà γ', 136. et infrà π, 231.

Ver. 326. Τόσσα οἱ ἐν μεγάροις.] Apud *Eustathium,* Τόσσα ἐνὶ μεγάροις.

Ver. 327. Τὸν δ' ἐς Δωδώνην φάτο βήμεναι.] Τὸ γὰρ δὴ μαντήϊον τοῦτο [τὸ ἐν Δωδώνῃ] νενόμιστο ἀρχαιότατον τῶν ἐν Ἕλλησι χρηστηρίων εἶναι. Καὶ ἦν τὸν χρόνον τοῦτον μοῦνον. *Herodotus, lib.* II. § 52. Ἡ Δωδώνη τοίνυν τὸ μὲν παλαιὸν ὑπὸ Θεσπρωτοῖς ἦν καὶ τὸ ὄρος ὁ Τόμαρος, ἢ Τμάρος, (ἀμφοτέρως γὰρ λέγεται,) ὑφ' ᾧ κεῖται τὸ ἱερόν· καὶ οἱ Τραγικοί τε καὶ Πίνδαρος Θεσπρωτίδα εἰρήκασι τὴν Δωδώνην· ὕστερον δὲ ὑπὸ Μολόττοις ἐλέγετο. *Strabo, Geograph. lib.* V. *pag.* 505. *al.* 328.

Ἐπεὶ γὰρ ἦλθες πρὸς Μολοσσὰ δάπεδα,
Τὴν αἰπύνωτόν τ' ἀμφὶ Δωδώνην, ἵνα
Μαντεῖα θῶκός τ' ἐστὶ Θεσπρωτοῦ Διὸς,
Τέρας τ' ἄπιστον αἱ προσήγοροι δρύες.
Æschylus, Prometh. Vinct. ver. 827.

Ἔνθα τε Δωδώνη τις ἐπ' ἐσχατιῇ πεπόλισται·
Τὴν δὲ Ζεὺς ἐφίλησε καὶ ὃν χρηστήριον εἶναι
Τίμιον ἀνθρώποις· ναῖον δ' ἐν πυθμένι φηγοῦ.
Ἔνθεν ἐπιχθόνιοι μαντήϊα πάντα φέρονται.
Hesiod. apud Scholiasten in Sophocl. Trachin, ver. 1174.

Ver. 328. —— ἐπακούσῃ.] *Al.* ἐπακοῦσαι. Atque ita citat *Strabo, Geograph. lib.* VII. *pag.* 506. *al.* 329. Idem tamen, *lib.* XVI. *pag.* 1105. *al.* 762. citat ὑπακούσῃ. *Al.* ἐσακούσῃ.

Ὅππως νοστήσῃ Ἰθάκης ἐς πίονα δῆμον,
Ἤδη δὴν ἀπεὼν, ἢ ἀμφαδὸν, ἦε κρυφηδόν.
Ὤμοσε δὲ πρὸς ἔμ' αὐτὸν, ἀποσπένδων ἐνὶ οἴκῳ,
Νῆα κατειρύσθαι, καὶ ἐπαρτέας ἔμμεν' ἑταίρους,
Οἳ δή μιν πέμψουσι φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν.
Ἀλλ' ἐμὲ πρὶν ἀπέπεμψε· τύχησε γὰρ ἐρχομένη νηῦς
Ἀνδρῶν Θεσπρωτῶν ἐς Δουλίχιον πολύπυρον.
Ἔνθ' ὅγε μ' ἠνώγει πέμψαι βασιλῆϊ Ἀκάστῳ
Ἐνδυκέως· τοῖσιν δὲ κακὴ φρεσὶν ἥνδανε βουλὴ
Ἀμφ' ἐμοὶ, ὄφρ' ἔτι πάγχυ δύης ἐπὶ πῆμα γενοίμην.
Ἀλλ' ὅτε γαίης πολλὸν ἀπέπλω ποντοπόρος νηῦς,
Αὐτίκα δούλιον ἦμαρ ἐμοὶ περιμηχανόωντο·
Ἐκ μέν με χλαῖνάν τε, χιτῶνά τε, εἵματ' ἔδυσαν,
Ἀμφὶ δέ μοι ῥάκος ἄλλο κακὸν βάλον, ἠδὲ χιτῶνα,
Ῥωγαλέα, τὰ καὶ αὐτὸς ἐν ὀφθαλμοῖσιν ὅρηαι.
Ἑσπέριοι δ' Ἰθάκης εὐδειέλου ἔργ' ἀφίκοντο·
Ἔνθ' ἐμὲ μὲν κατέδησαν ἐϋσσέλμῳ ἐνὶ νηῒ,
Ὅπλῳ ἐϋστρεφέϊ στερεῶς· αὐτοὶ δ' ἀποβάντες

" Quomodo rediret Ithacae in opulentum populum,
" Jam diù absens, an palàm, an occultè.
" Juravit autem coram me ipso, libans in domo,
" Navem deductam, et paratos esse socios;
" Qui jam ipsum comitabuntur dilectam in patriam terram.
" Sed me priùs dimisit: contigit enim ut-iret navis
" Virorum Thesprotorum in Dulichium tritici-feracem.
" Tunc ille me jussit mittere regi Acasto
" Accuratè; illis autem malum in animo placebat consilium
" De me, ut adhuc omninò in calamitatis pestem inciderem.
" Sed quando à-terrâ longè progressa est pontum-transiens navis,
" Statim servilem diem mihi moliebantur:
" Exuerunt quidem me laenâ, tunicâque, vestimentis,
" Circumque me pannum alium malum jecerunt, et tunicam,
" Lacera, quae et ipse in oculis vides.
" Vespertini autem Ithacae amoenae *ad* culta pervenerunt:
" Ibi me quidem ligaverunt bonis-transtris-instructâ in navi,
" Fune benè-torto arctè; ipsi verò egressi

Ver. 329. —— νοστήσῃ] *Al.* νοστήσει.
Ibid. —— Ἰθάκης ἐς πίονα δῆμον.] Vide suprà ad ά, 103.
Ver. 331. Ὤμοσε.] Apud *Eustathium* in commentario, Ὄμνυε· Ut infrà τ', 288.
Ibid. —— ἀποσπένδων.] *Al.* ἐπισπένδων.
Ver. 333. —— πέμψουσι.] *Al.* πέμψωσι.
Ver. 335. —— ἐς Δουλίχιον.] Τὸ δὲ Δουλίχιον, νῆσος δὲ αὕτη μία τῶν Ἐχινάδων. *Eustath.*
Ibid. —— πολύπυρον.] *Al.* πολύμηλον.
Ver. 336. —— Ἀκάστῳ.] *Al.* Ἐκάστῳ.
Ver. 338. —— δύης ἐπὶ πῆμα γενοίμην.] *Scholiastes* interpretatur, Ἐπὶ ταῖς συμβεβηκυίαις τιμωρίαις ἄλλην βλάβην ὑπομείναιμι. Videtur itaque is legisse δύης ἐπί.
Ver. 340. —— ἐμοὶ περιμηχανόωντο.] *Al.* ἐμοὶ περὶ μηχανόωντο, et ἐμεῦ περὶ μηχανόωντο.
Ver. 341. Ἐκ μέν με.] *Al.* Ἐκ μέν γε.
Ver. 343. Ῥωγαλέα.] *Al.* Ῥωγαλέον, et Ῥωγαλέην.

Ἐσσυμένως παρὰ θῖνα θαλάσσης δόρπον ἕλοντο.
Αὐτὰρ ἐμοὶ δεσμὸν μὲν ἀνέγναμψαν θεοὶ αὐτοὶ
Ῥηϊδίως· κεφαλῇ δὲ κατὰ ῥάκος ἀμφικαλύψας,
Ξεστὸν ἐφόλκαιον καταβὰς ἐπέλασσα θαλάσσῃ
Στῆθος· ἔπειτα δὲ χερσὶ διήρεσα ἀμφοτέρῃσι
Νηχόμενος, μάλα δ' ὦκα θύρηφ' ἔα ἀμφὶς ἐκείνων.
Ἔνθ' ἀναβὰς, ὅθι τε δρίος ἦν πολυανθέος ὕλης,
Κείμην πεπτηώς· οἱ δὲ μεγάλα στενάχοντες
Φοίτων· ἀλλ' οὐ γάρ σφιν ἐφαίνετο κέρδιον εἶναι
Μαίεσθαι προτέρω· τοὶ μὲν πάλιν αὖτις ἔβαινον
Νηὸς ἐπὶ γλαφυρῆς· ἐμὲ δ' ἔκρυψαν θεοὶ αὐτοὶ
Ῥηϊδίως, καί με σταθμῷ ἐπέλασσαν ἄγοντες
Ἀνδρὸς ἐπισταμένου· ἔτι γάρ νύ μοι αἶσα βιῶναι.
Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφης, Εὔμαιε συβῶτα·
Ἆ δειλὲ ξείνων, ἦ μοι μάλα θυμὸν ὄρινας,
Ταῦτα ἕκαστα λέγων, ὅσα δὴ πάθες, ἠδ' ὅσ' ἀλήθης.
Ἀλλὰ τάδ' οὐ κατὰ κόσμον ὀΐομαι, οὐδέ με πείσεις,
Εἰπὼν ἀμφ' Ὀδυσῆϊ· τί σε χρὴ τοῖον ἐόντα

" Festinanter ad littus maris coenam sumpsere.
" At mihi vinculum quidem resolverunt dii ipsi
" Facilè; capiti autem panno obvoluto,
" Laevigatum per clavum delapsus applicui mari
" Pectus; deinde autem manibus remigavi ambabus
" Natans; valdéque citò foris eram seorsùm ab illis.
" Tunc cùm ascendissem, ubi utique quercetum erat floridae sylvae,
" Jacebam stratus: illi autem valdè gementes
" Ibant; sed haud enim ipsis videbatur melius esse
" Inquirere ulteriùs; hi quidem retrò iterùm ibant
" Navem in cavam; me autem absconderunt dii ipsi
" Facilè, et me stabulo appulerunt ducentes
" Viri prudentis; adhuc enim jam mihi fatum vivere."
Hunc autem respondens allocutus es, Eumaee subulce:
" O miser hospitum, certè mihi valdè animum commovisti,
" Haec singula dicens, quot scilicet passus, et quantum vagatus es.
" Sed ea non pro decenti *dicta* arbitror, neque mihi persuadebis,
" Locutus de Ulysse: quid te oportet, talis cùm sis,

Ver. 348. —— ἀνέγναμψαν.] *Al.* ἀνέγναψαν.

Ver. 350. — ἐφόλκαιον.] Πηδάλιον. *Schol.*

Ver. 352. ——θύρηφ'.] *Al.* θύρηθ'.

Ver. 353. —— δρίος.] Δρυώδης καὶ σύσκιος τόπος. *Schol.* *Al.* δρύος.

Ver. 355. —— ἀλλ' οὐ γάρ σφιν.] Vide suprà ad κ', 190. *Eustathius* autem in commentario citat, ἀλλ' ἐπεὶ οὔ σφιν.

Ver. 358. —— σταθμῷ.] Σταθμὸν δὲ καὶ νῦν τὸν ἀγροτικὸν οἶκον λέγει. *Eustath.*

Ver. 361. Ἆ δειλέ.] *Al.* Ὦ δειλέ.

Ver. 363. ——— οὐ κατὰ κόσμον ὀΐομαι.] Ἤγουν ἄκοσμα νομίζω. *Eustath.*

Ver. 364. — τί σε χρὴ τοῖον ἐόντα Μαψιδίως ψεύδεσθαι;]

—— μὴ ψεύδε', ἐπιστάμενος σάφα εἰπεῖν.
Iliad. δ', 404.

Cæterùm minùs rectè hîc *Eustathius*; Καὶ ὅρα τὸ " Μαψιδίως ψεύδεσθαι," δηλοῦν ὡς τὸ μὴ μάτην ψεύδεσθαι, οὐ πάνυ ψεκτόν. Istiusmodi enim distinctioni nullus hîc videtur locus.

Μαψιδίως ψεύδεσθαι; ἐγὼ δ' εὖ οἶδα καὶ αὐτὸς,
Νόστον ἐμοῖο ἄνακτος, ὅτ' ἤχθετο πᾶσι θεοῖσι
Πάγχυ μάλ', ὅττι μιν οὔτι μετὰ Τρώεσσι δάμασσαν,
Ἠὲ φίλων ἐν χερσὶν, ἐπεὶ πόλεμον τολύπευσε.
Τῷ κέν οἱ τύμβον μὲν ἐποίησαν Παναχαιοὶ,
Ἠδέ κε καὶ ᾧ παιδὶ μέγα κλέος ἤρατ' ὀπίσσω.
Νῦν δέ μιν ἀκλειῶς Ἅρπυιαι ἀνηρείψαντο.
Αὐτὰρ ἐγὼ παρ' ὕεσσιν ἀπότροπος· οὐδὲ πόλινδε
Ἔρχομαι, εἰ μή πού τι περίφρων Πηνελόπεια
Ἐλθέμεν ὀτρύνησιν, ὅτ' ἀγγελίη ποθὲν ἔλθῃ.
Ἀλλ' οἱ μὲν τὰ ἕκαστα παρήμενοι ἐξερέουσιν,
Ἠμὲν οἳ ἄχνυνται δὴν οἰχομένοιο ἄνακτος,
Ἠδ' οἳ χαίρουσιν βίοτον νήποινον ἔδοντες.
Ἀλλ' ἐμοὶ οὐ φίλον ἐστὶ μεταλλῆσαι, καὶ ἔρεσθαι,
Ἐξ οὗ δή μ' Αἰτωλὸς ἀνὴρ ἐξήπαφε μύθῳ,
Ὅς τ' ἄνδρα κτείνας, πολλὴν ἐπὶ γαῖαν ἀληθεὶς,
Ἤλυθ' ἐμὸν πρὸς σταθμόν· ἐγὼ δέ μιν ἀμφαγάπαζον.
Φῆ δέ μιν ἐν Κρήτεσσι παρ' Ἰδομενῆϊ ἰδέσθαι
Νῆας ἀκειόμενον, τάς οἱ ξυνέαξαν ἄελλαι·

" Temerè mentiri? ego autem certè novi et ipse
" De-reditu mei domini, quòd odio *is* haberetur omnibus diis
" Omninò valdè, quia ipsum non inter Trojanos domuerunt,
" Vel amicorum in manibus, postquam bellum confecisset.
" Tunc ei tumulum quidem fecissent omnes Achivi,
" Atque etiam suo filio magnam gloriam comparâsset in-posterum:
" Nunc autem ipsum ingloriè Harpyiae abripuerunt.
" At ego apud sues semotus; neque ad urbem
" Eo; nisi quando fortè prudens Penelope
" Venire jubeat, quando nuntius alicundè venerit.
" Sed illi quidem singula assidentes interrogant,
" Tum qui dolent diù absente rege,
" Tum qui gaudent victum impunè edentes.
" Sed mihi non gratum est inquirere et interrogare;
" Ex quo scilicet me Aetolus vir decepit sermone;
" Qui utique viro interfecto, multas per regiones vagatus,
" Venit meam ad casam: ego autem ipsum amantèr-complectebar.
" Dixit autem eum *se* inter Cretenses apud Idomeneum vidisse
" Naves reficientem, quas ei confregerant procellae:

Ver. 366. ——— ὅτ' ἤχθετο πᾶσι θεοῖσι Πάγχυ μάλ', ὅττι μιν οὔτι &c.] Ἰστέον δὲ ὅτι τὸ "ὅτ' ἤχθετο" δύναται νοηθῆναι καὶ ἀντὶ τοῦ ὅτι ἐμισήθη ὁ νόστος δηλαδὴ, ἢ ὁ Ὀδυσσεύς. *Eustath.* Pro posteriori accipiendi ratione planè faciunt sequentia.

Ver. 369. Τῷ κέν οἱ.] *Barnesius* edidit Τῷ κἄν οἱ. Sed et ferri potest vulgata lectio. Vide ad *Il.* ά, 51. item κ', 212.

Ver. 370. ——— ᾧ παιδὶ μέγα κλέος ἤρατ'.] *Filio suo magnam gloriam comparâsset*, nempè *Ulysses.* Ita *Iliad.* γ', 373. σ', 165. ——— καὶ ἄσπετον ἤρατο κῦδος. *Barnesius* aliique malè vertunt, "*suo filio magna gloria crevisset.*" Quod cum vocis ἤρατο significatione nullo modo congruit.

Ver. 374. ——— ἔλθῃ.] *Al.* ἔλθοι.

Ver. 380. Ὅς τ' ἄνδρα.] *Al.* Ὅς ῥ' ἄνδρα.

Ver. 381. Ἤλυθ' ἐμὸν πρὸς σταθμόν.] *Al.* Ἤλθεν ἐμὰ πρὸς δώματ'.

Ver. 383. ——— ἀκειόμενον.] Θεραπεύοντα, ἰώμενον. *Schol.* *Al.* ἀκειόμενον.

Καί φάτ' ἐλεύσεσθαι, ἢ ἐς θέρος, ἢ ἐς ὀπώρην,
Πολλὰ χρήματ' ἄγοντα, σὺν ἀντιθέοις ἑτάροισι.
Καὶ σὺ, γέρον πολυπενθὲς, ἐπεί σέ μοι ἤγαγε δαίμων,
Μήτε τί μοι ψεύδεσσι χαρίζεο, μήτε τι θέλγε·
Οὐ γὰρ τοὔνεκ' ἐγώ σ' αἰδέσσομαι, οὐδὲ φιλήσω,
'Αλλὰ Δία ξένιον δείσας, αὐτόν τ' ἐλεήσας.
Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις 'Οδυσσεύς·
Ἦ μάλα τίς τοι θυμὸς ἐνὶ στήθεσσιν ἄπιστος,
Οἷόν σ' οὐδ' ὀμόσας περ ἐπήγαγον, οὐδέ σε πείθω.
'Αλλ' ἄγε νῦν ῥήτρην ποιησόμεθ'· αὐτὰρ ὕπερθε
Μάρτυροι ἀμφοτέροισι θεοὶ, τοὶ Ὄλυμπον ἔχουσιν·
Εἰ μέν κεν νοστήσῃ ἄναξ τεὸς ἐς τόδε δῶμα,
Ἕσσας με χλαῖνάν τε, χιτῶνά τε, εἵματα, πέμψαι
Δουλίχιόνδ' ἰέναι, ὅθι μοι φίλον ἔπλετο θυμῷ·
Εἰ δέ κε μὴ ἔλθῃσιν ἄναξ τεὸς, ὡς ἀγορεύω,
Δμῶας ἐπισσεύσας, βαλέειν μεγάλης κατὰ πέτρης,
Ὄφρα καὶ ἄλλος πτωχὸς ἀλεύεται ἠπεροπεύειν.

"Et dixit venturum, vel in aestatem, vel in autumnum,
"Multas opes advehentem, cum deo-paribus sociis.
"Et tu, senex multa-passe, postquam te ad me duxit deus,
"Neque omninò mihi mendaciis gratificare, neque mulce:
"Non enim ob-id ego te honorabo, neque diligam,
"Sed Jovem hospitalem veritus, teque ipsum miseratus."
Hunc autem respondens allocutus est prudens Ulysses:
"Certè valdè quidem tibi animus in pectoribus incredulus,
"Quòd te neque vel juratus induxi, neque tibi persuadeo.
"Sed age nunc sponsionem faciamus; at desuper
"Testes ambobus dii *sint*, qui Olympum habitant.
"Si quidem redierit herus tuus in hanc domum,
"Indutum me laenâque, tunicâque, vestimentis, mitte
"Ad-Dulichium ut-eam, quò mihi gratum est animo.
"Sin non venerit herus tuus, ut praedico,
"Famulis incitatis, dejice magnâ de rupe,
"Ut et alius mendicus caveat decipere."

Ver. 387. Μήτε τί μοι ψεύδεσσι χαρίζεο.]

—————— μηδέ μ' οἰκτίσας
Ξύνθαλπε μύθοις ψευδέσι ———.
Æschyl. Prometh. Vinct. ver. 685.

Ver. 388. ——— αἰδέσσομαι.] Ita ex MS. et ex *Schol. Vett.* edidit *Barnesius*. Quocum facit et MS. à *Tho. Bentleio* collatus. *Vulgg.* αἰδήσομαι. Quæ vox alibi apud Poetam non occurrit. Vide ad *Il. ι*, 504. 636. et χ', 419.

Ver. 389. ——— ἐλεήσας.] *Al.* ἐλεαίρων. Atque ita in commentario legit *Eustathius*.

Ver. 392. Οἷόν σ' οὐδ' ὀμόσας περ ἐπήγαγον.] "Nullum enim vinculum ad adstringendam fidem jurejurando majores arctius esse voluerunt." *Cicero, de Officiis, lib*. III. § 31.

Ὅστις γὰρ ὀμνύοντι μηδὲν πείθεται,
Αὐτὸς ἐπιορκεῖν ῥᾳδίως ἐπίσταται.
Amphis, apud Stobæum, § 27.

Ver. 393. —— ῥήτρην.] Τὴν ἐπὶ ῥητοῖς καὶ ὁμολογουμένοις συνθήκην. *Schol.*

Ibid. —— ὕπερθε.] *Al.* ὄπισθε.

Ver. 397. Δουλίχιον.] Πόλις τῆς Κεφαλληνίας. *Schol.* Alitèr *Eustathius*: Vide suprà ad *ver*. 335.

Ver. 399. ——— ἐπισσεύσας.] *Al.* ἐπισσεύας.

Ver. 400. —— ἀλεύεται.] *Al.* ἀλεύαται· Ut infrà ό, 29.

Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφωνεε δῖος ὑφορβός·
Ξεῖν', οὕτω γάρ κέν μοι ἐϋκλείη γ' ἀρετή τε
Εἴη ἐπ' ἀνθρώπους ἅμα τ' αὐτίκα, καὶ μετέπειτα,
Ὅς σ' ἐπεὶ ἐς κλισίην ἄγαγον, καὶ ξείνια δῶκα,
Αὖθις δὲ κτείναιμι, φίλον δ' ἀπὸ θυμὸν ἑλοίμην.
Πρόφρων δή κεν ἔπειτα Δία Κρονίωνα λιτοίμην.
Νῦν δ' ὥρη δόρποιο· τάχιστά μοι ἔνδον ἑταῖροι
Εἶεν, ἵν' ἐν κλισίῃ λαρὸν τετυκοίμεθα δόρπον.
Ὣς οἱ μὲν τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους ἀγόρευον.
Ἀγχίμολον δὲ σύες τε καὶ ἀνέρες ἦλθον ὑφορβοί·
Τὰς μὲν ἄρα ἔρξαν κατὰ ἤθεα κοιμηθῆναι·
Κλαγγὴ δ' ἄσπετος ὦρτο συῶν αὐλιζομενάων.
Αὐτὰρ ὁ οἷς ἑτάροισιν ἐκέκλετο δῖος ὑφορβός·
Ἄξεθ' ὑῶν τὸν ἄριστον, ἵνα ξείνῳ ἱερεύσω
Τηλεδαπῷ· πρὸς δ' αὐτοὶ ὀνησόμεθ', οἵπερ ὀϊζὺν

Hunc autem respondens allocutus est nobilis subulcus:
"'Hospes, etenim sic mihi bona-fama, virtutisque nomen,
" Esset inter homines simul nunc, et deinceps,
" Qui te postquam in casam duxissem, et xenia dedissem,
" Deinde interficerem, dilectumque animum eriperem:
" Promptus sanè deinde Jovi Saturnio supplicarem.
" Nunc verò hora coenae: citissimè mihi intùs socii
" Fuerint, ut in casâ lautam apparemus coenam."
Sic hi quidem talia inter se dicebant.
Propè autem suesque et viri venerunt subulci;
Has quidem deinceps incluserunt in sua-claustra ad-cubandum:
Strepitus verò ingens ortus est suûm stabulantium.
Verùm suos socios hortabatur nobilis subulcus:
" Ducite suûm optimum, ut hospitis-*gratiâ* mactem
" Longinqui: unà autem ipsi recreabimur, qui utique aerumnam

Ver. 402. —— οὕτω γάρ.] Refertur istud γὰρ ad id quod elegantèr reticetur: "*Nè* " *mihi istiusmodi pactionis auctor sis; Ita* " *ENIM &c.*"

Ver. 403. —— μετέπειτα.] *Al.* μετόπισθεν.

Ver. 405. Αὖθις δὲ κτείναιμι.] Malè hîc *Eustathius*: Ἐν δὲ τῷ "Αὖτις δὲ κτείναιμι," περιττὸς ὁ σύνδεσμος, ληφθεὶς συνήθως ἀντὶ τοῦ Δή. Quidni enim (si oportuisset) et scribere potuisset *Homerus*, Αὖθις δὴ κτείναιμι, &c.? Vide autem ad *Il.* ά, 57. et κ', 490.

Ibid. —— κτείναιμι.] *Al.* κτείνοιμι.

Ver. 406. Πρόφρων δή κεν ἔπειτα Δία Κρονίωνα λιτοίμην.] Ἄτοπον γὰρ ᾤετο ὁ Εὔμαιος ἄνδρα τινὰ φόνῳ καὶ αἵματι κεχραμμένον, καὶ ὅλως ἐναγῆ, προσελθεῖν τῷ Θεῷ. *Kyriac. Stroz. de Republ. lib.* X. Porrò aliam hujus loci interpretationem affert *Eustathius*: Διπλῆν (inquit) ἔννοιαν ἔχει. Ἢ γὰρ λέγει βαρέως καὶ εἰρωνικῶς κατ' ἀντίφρασιν, ὡς οὕτω πρόφρων ἂν εὐξαίμην Θεῷ ξενίῳ, φονεύσας ξένον· ἢ καὶ ἄλλως κατὰ συναλοιφὴν, [legendo nimirùm Δία Κρονίων' ἀλιτοίμην], ὅτι οὕτως ἂν πρόφρων, ἤτοι ἑκούσιος καὶ μετὰ ῥήτρης, ἀλίτοιμι ἤγουν ἁμάρτοιμι εἰς Θεόν. Verùm posterior hæc accipiendi ratio cum isto δή κεν ἔπειτα parùm aptè convenit. Cæterùm *Barnesius* edidit cum notâ interrogationis, Δία Κρονίωνα λιτοίμην; Sed et hoc minùs rectè.

Ibid. —— δή κεν ἔπειτα.] *Al.* κεν δ' ἤπειτα.

Ver. 411. —— ἄρα ἔρξαν.] Vide ad *Il.* ά, 51.

Ibid. —— κατὰ ἤθεα.] Τὰς συνήθεις κοίτας. *Eustath.* Fuerunt, teste *Barnesio*, qui exposuerint, "*De more*;" Quo sensu hæc vox nullibi apud Poetam usurpatur. Vide ad *Il.* ζ', 511. et ό, 268.

Ver. 415. —— ὀνησόμεθ'.] Ὀνήσεως καὶ ὠφελείας μετάσχοιμεν. *Schol.*

Δὴν ἔχομεν, πάσχοντες ὑῶν ἕνεκ' ἀργιοδόντων·
Ἄλλοι δ' ἡμέτερον κάματον νήποινον ἔδουσιν.
Ὣς ἄρα φωνήσας κέασε ξύλα νηλέϊ χαλκῷ·
Οἱ δ' ὗν εἰσῆγον μάλα πίονα πενταέτηρον·
Τὸν μὲν ἔπειτ' ἔστησαν ἐπ' ἐσχάρῃ· οὐδὲ συβώτης
Λήθετ' ἄρ' ἀθανάτων, (φρεσὶ γὰρ κέχρητ' ἀγαθῇσιν,)
Ἀλλ' ὅγ' ἀπαρχόμενος, κεφαλῆς τρίχας ἐν πυρὶ βάλλεν
Ἀργιόδοντος ὑὸς, καὶ ἐπεύχετο πᾶσι θεοῖσι,
Νοστῆσαι Ὀδυσῆα πολύφρονα ὅνδε δόμονδε.
Κόψε δ' ἀνασχόμενος σχίζῃ δρυὸς, ἣν λίπε κείων·
Τὸν δ' ἔλιπε ψυχή· τοὶ δ' ἔσφαξάν τε καὶ εὗσαν·
Αἶψα δέ μιν διέχευαν· ὁ δ' ὠμοθετεῖτο συβώτης,
Πάντοθεν ἀρχόμενος μελέων, ἐς πίονα δημόν·
Καὶ τὰ μὲν ἐν πυρὶ βάλλε, παλύνας ἀλφίτου ἀκτῇ,
Μίστυλλόν τ' ἄρα τἄλλα, καὶ ἀμφ' ὀβελοῖσιν ἔπειραν
Ὤπτησάν τε περιφραδέως, ἐρύσαντό τε πάντα·
Βάλλον δ' εἰν ἐλεοῖσιν ἀολλέα· ἂν δὲ συβώτης
Ἵστατο δαιτρεύσων· (περὶ γὰρ φρεσὶν αἴσιμα ᾔδη·)

" Diù habemus, patientes suûm gratiâ albis-dentibus;
" Alii verò nostrum laborem impune edunt."
Sic locutus, scidit ligna acuto aere:
Illi autem suem adduxerunt valdè pinguem quinquennem:
Eum quidem posteà statuerunt ad focum; neque subulcus
Oblitus est immortalium, (mente enim utebatur bonâ;)
Sed hic auspicans, capitis pilos in ignem jecit
Albis-dentibus suis, et precabatur omnes deos,
Ut-rediret Ulysses prudens suam in domum.
Percussit autem manu-sublatâ, segmine quercûs, quod liquerat findens;
Hunc verò reliquit anima: hi autem jugulârunt et ustulârunt;
Statimque ipsum diviserunt; frusta autem cruda ponebat subulcus,
Undique auspicans à membris, in pinguem adipem:
Et alia quidem in ignem jecit, conspersa farinae flore;
Minutatim dein secuerunt caetera, et verubus infixerunt,
Assaveruntque scitè, detraxeruntque omnia:
Posuerunt autem in mensis simul-omnia: subulcus verò
Surrexit divisurus; (valdè enim mente aequa nôrat;)

Ver. 419.—— εἰσῆγον.] *Al.* εἰσάγαγον.

Ver. 421. Λήθετ'.] Vide suprà ad λ', 101.

Ver. 422. 425. 427. Ἀλλ' ὅγ' ἀπαρχόμενος —— Κόψε δ' ἀνασχόμενος —— ὁ δ' ὠμοθετεῖτο συβώτης.] Ταῦτα δὲ Ῥωμαίους ἔτι καὶ εἰς ἐμὲ πράττοντας ἐπὶ ταῖς θυσίαις ἰδὼν ἐπίσταμαι· καὶ μιᾷ πίστει τῇδε ἀρκούμενος, οὐ βαρβάρους ἐπείσθην εἶναι τοὺς οἰκιστὰς τῆς Ῥώμης, ἀλλ' ἐκ πολλῶν τόπων συνεληλυθότας Ἕλληνας. *Dionys. Halicarn. Antiq. Rom. lib.* VII. sub fine.

Ver. 425. Κόψε δ' ἀνασχόμενος.] *Dionysius*, loco jam allato, citat Κόψε δ' ἀπαρχόμενος. Ex versu (ut videtur) 422. Ipse autem alibi, ut rectè annotat *Sylburgius*, citat Πλῆξεν ἀνασχόμενος. Περὶ Συνθέσεως, § 5.

Ver. 426.—— τοὶ δ' ἔσφαξαν.] Apud *Dionysium*, τοὶ δὲ σφάξαν.

Ver. 427.—— ὠμοθετεῖτο.] Ὠμῶν ὄντων τῶν κρεῶν, ἀπήρχετο τοῖς θεοῖς. *Schol.*

Ver. 432. Βάλλον δ' εἰν ἐλεοῖσιν.] Ἐλεὸς δ' ἐστὶν ἡ μαγειρικὴ τράπεζα. *Athenæus, lib.* IV. cap. 22.

Καὶ τὰ μὲν ἕπταχα πάντα διεμοιρᾶτο δαΐζων·
Τὴν μὲν ἴαν Νύμφῃσι καὶ Ἑρμῇ, Μαιάδος υἷϊ,
Θῆκεν ἐπευξάμενος, τὰς δ' ἄλλας νεῖμεν ἑκάστῳ.
Νώτοισιν δ' Ὀδυσῆα διηνεκέεσσι γέραιρεν
Ἀργιόδοντος ὑός· κύδαινε δὲ θυμὸν ἄνακτος·
Καί μιν φωνήσας προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς·
Αἴθ' οὕτως, Εὔμαιε, φίλος Διῒ πατρὶ γένοιο,
Ὡς ἐμοὶ, ὅττι με τοῖον ἐόντ' ἀγαθοῖσι γεραίρεις.
Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφης, Εὔμαιε συβῶτα·
Ἔσθιε, δαιμόνιε ξείνων, καὶ τέρπεο τοῖσδε,
Οἷα πάρεστι· Θεὸς δὲ τὸ μὲν δώσει, τὸ δ' ἐάσει,
Ὅ,ττί κεν ᾧ θυμῷ ἐθέλει, δύναται γὰρ ἅπαντα.
Ἦ ῥα, καὶ ἄργματα θῦσε θεοῖς αἰειγενέτῃσι·
Σπείσας δ' αἴθοπα οἶνον, Ὀδυσσῆϊ πτολιπόρθῳ
Ἐν χείρεσσιν ἔθηκεν, ὁ δ' ἕζετο ᾗ παρὰ μοίρῃ.

Atque illa quidem septifariàm omnia partitus est dividens;
Partem quidem unam Nymphis et Mercurio, Maiae filio,
Posuit precatus; caeteras verò distribuit singulis:
Tergo autem Ulyssem perpetuo honorabat
Albis-dentibus suis; laetificabat verò animum domini:
Et ipsum compellans allocutus est prudens Ulysses:
" Utinam sic, Eumaee, dilectus Jovi patri fieres,
" Ut mihi; siquidem me, talis cùm-sim, bonis honoras."
Hunc autem respondens allocutus es, Eumaee subulce:
" Comede, eximie hospitum, et delectare hisce,
" Qualia adsunt; Deus autem hoc quidem dabit, illud verò sinet,
" Quodcunque suo animo voluerit; potest enim omnia.
Dixit, et primitias sacrificavit diis sempiternis;
Libatoque nigro vino, Ulyssi urbium-vastatori
In manibus posuit; hic autem sedebat suam juxta partem.

Ver. 434. —— διεμοιρᾶτο.] Pronuntiabatur fortè διεμμοιρᾶτο. Vide ad *Il.* ά, 4.

Ver. 435. —— Νύμφῃσι καὶ Ἑρμῇ.] Δωρεῖται δὲ μοίραν ὁ Εὔμαιος Νύμφαις μὲν, ἵνα γῆθεν ἀναδιδοῖεν τροφὰς τοῖς ζώοις, ὡς ἐπιστατοῦσαι κρήναις καὶ ἄλσεσι καὶ ἱεροῖς ποταμοῖς, ὡς προδεδήλωται [*Odyss.* κ', 350.] Ἑρμῇ δὲ ὡς καὶ αὐτῷ νομίῳ, καὶ αὐξητικῷ τῶν θρεμμάτων. *Eustath.* Καὶ Σιμωνίδης θύειν αὐτοὺς φησὶ Νύμφαις καὶ Μαιάδος τόκῳ· Οὗτοι γὰρ ἀνδρῶν αἷμ' ἔχουσι ποιμένων. *Schol.*

Ibid. υἷϊ] *Al.* υἱεῖ.

Ver. 436. —— ἑκάστῳ.] *Al.* ἑκάστοις.

Ver. 437. Νώτοισιν δ' Ὀδυσῆα διηνεκέεσσι.]

Vescitur Æneas ——————
Perpetui tergo bovis, et lustralibus extis.
Æn. VIII, 182.

Ver. 443. ——— δαιμόνιε.] Vide ad *Il.* β', 190.

Ibid. —— τέρπεο τοῖσδε, Οἷα πάρεστι.]

Τέρπεο πᾶσιν ὁμῶς, οἷα δίδωσι θεός.
Diog. Laërt. lib. I. *in vitâ Periandri.*

Ver. 444. ——— Θεὸς δὲ τὸ μὲν δώσει, τὸ δ' ἐάσει.] Sic *Iliad.* π', 250.

Τῷ δ' ἕτερον μὲν ἔδωκε πατὴρ, ἕτερον δ' ἀνένευσε.

Similitèr et apud *Pindarum*:
——— τὸ μὲν δώσει, τὸ δ' οὔπω.
Pythior. Ode XII. *ver. ult.*

Cæterùm apud *Eustathium* legitur hîc, τὰ μὲν δώσει, τὰ δ' ἐάσει.

Ibid. —— ἐάσει.] Vide ad *Il.* δ', 42.

Ver. 445. —— ἐθέλει.] *Al.* ἐθέλῃ.

Ver. 446. —— ἄργματα.] Τὰς ἀπαρχάς. *Schol.* Ἀπάργματα, αἱ μεγάλαι ἀπαρχαὶ τῶν θυσιῶν τῶν τελείων· παρὰ τὸ ἄρχω, ἀπάρχω, ἄργμα καὶ ἄπαργμα, ὡς Ὅμηρος· "ἄργματα "θῦσε θεοῖς αἰειγενέτῃσι." *Etymolog. Magn.* in voce Ἀπάργματα.

Ibid. ——— θῦσε.] Ἤγουν, κατὰ τοὺς παλαιοὺς, ἐθυμίασεν· οὐδέποτε γὰρ, φασὶ, παρὰ τῷ ποιητῇ τὸ "θῦσαι," ἀντὶ τοῦ σφάξαι ἱερεῖον λέγεται. *Eustath.*

Ver. 447. —— Ὀδυσσῆϊ πτολιπόρθῳ.] Vide suprà ad ά, 2. et infrà ad χ', 230.

Σῖτον δέ σφιν ἔνειμε Μεσαύλιος, ὅν ῥα συβώτης
Αὐτὸς κτήσατο οἶος, ἀποιχομένοιο ἄνακτος,
Νόσφιν δεσποίνης, καὶ Λαέρταο γέροντος·
Πὰρ δ' ἄρα μιν Ταφίων πρίατο κτεάτεσσιν ἑοῖσιν.
Οἱ δ' ἐπ' ὀνείαθ' ἑτοῖμα προκείμενα χεῖρας ἴαλλον.
Αὐτὰρ ἐπεὶ πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἕντο,
Σῖτον μέν σφιν ἀφεῖλε Μεσαύλιος· οἱ δ' ἐπὶ κοῖτον,
Σίτου καὶ κρειῶν κεκορημένοι, ἐσσεύοντο.
Νὺξ δ' ἄρ' ἐπῆλθε κακὴ σκοτομήνιος, ὗε δ' ἄρα Ζεὺς
Πάννυχος· αὐτὰρ ἄη Ζέφυρος μέγας αἰὲν ἔφυδρος.
Τοῖς δ' Ὀδυσεὺς μετέειπε, συβώτεω πειρητίζων,
Εἴπως οἱ ἐκδὺς χλαῖναν πόροι, ἤ τιν' ἑταίρων
Ἄλλον ἐποτρύνειεν· ἐπεὶ ἕο κήδετο λίην·
  Κέκλυθι νῦν, Εὔμαιε, καὶ ἄλλοι πάντες ἑταῖροι,
Εὐξάμενός τι ἔπος ἐρέω, οἶνος γὰρ ἀνώγει
Ἠλεὸς, ὅς τ' ἐφέηκε πολύφρονά περ μάλ' ἀεῖσαι,

Panem autem ipsis distribuit Mesaulius, quem scilicet subulcus
Ipse *sibi*-comparaverat solus, absente domino,
Seorsùm à dominâ et Laërte sene:
Ipsum nempè à Taphiis emit possessionibus suis.
Hi autem ad cibos paratos appositos manus porrigebant.
At postquam potûs et cibi desiderium exemissent,
Panem quidem eis abstulit Mesaulius; illi autem ad cubitum,
Pane et carnibus saturati, properabant.
Nox verò deinde supervenit mala obscura; pluebat autem Jupiter
Totâ-nocte; at spirabat Zephyrus magnus semper aquosus.
Inter hos verò Ulysses locutus est subulcum tentans,
Si quo-pacto sibi exutam laenam praeberet, vel aliquem sociorum
Alium *dare*-hortaretur; siquidem ipsius curam-gerebat valdè:
" Audi nunc, Eumaee, et alii omnes socii,
" Gloriabundus aliquod verbum dicam; vinum enim jubet
" Stultum, quod utique impulit sapientem etiam valdè cantare,

Ver. 450. Αὐτὸς κτήσατο οἶος.] Nempè κτεάτεσσιν ἑοῖσιν, *ver.* 452. Vide suprà ad *ver.* 8.

Ver. 455. —— κοῖτον.] *Al.* κοίτην.

Ver. 457. —— δ' ἄρ'.] *Al.* γάρ.

Ibid. —— σκοτομήνιος.] Ἀσέληνος, σκοτεινή· ἡ καθ' ἣν ἡ σελήνη ἀποσκότωται τῇ πρὸς τὸν ἥλιον συνόδῳ· μήνη γὰρ, ἡ σελήνη. *Schol.* Similitèr *Eustathius*: Σκοτομήνιος δὲ νὺξ οὐχ ἁπλῶς ἡ ἀσέληνος, ἀλλὰ καθ' ἣν ἡ σελήνη ἀποσκοτοῦται, φασὶν, ἐγγίσασα ἡλίῳ πρὸς σύνοδον. Fortassè tamen rectiùs per Νὺξ σκοτομήνιος idem intelligas quod suprà depingitur:

Νύκτα δι' ὀρφναίην· οὐδὲ προὐφαίνετ' ἰδέσθαι.
Ἀὴρ γὰρ περὶ νηυσὶ βαθεῖ' ἦν, οὐδὲ σελήνη
Οὐρανόθεν προὔφαινε· κατείχετο γὰρ νεφέεσσι.
Odyss. ί, 143.

Ver. 459. —— συβώτεω.] Vide ad *Il.* ά, 1.

Ver. 463. —— οἶνος γὰρ ἀνώγει Ἠλεὸς, ὅς τ' ἐφέηκε, *&c.*]

Οἶνος γὰρ πυρὶ ἶσον ἐπιχθονίοισιν ὄνειαρ,
Ἐσθλὸν, ἀλεξίκακον, πάσης συνοπηδὸν ἀοιδῆς,
Ἐν μὲν γὰρ θαλίης ἱερὸν μέρος, ἀγλαΐης τε,
Ἐν δὲ χορειτυπίης *&c.* ——————
Panyasis, εἰς ἀκρασίαν, *ver.* 11.

Quid non ebrietas designat? operta recludit;
Spes jubet esse ratas; ad prælia trudit inermem;
Sollicitis animis onus eximit; *&c.*
Horat. Epist. lib. I. v. 16.

Ver. 464. —— πολύφρονά περ μάλ' ἀεῖσαι, Καί θ' ἁπαλὸν γελάσαι.] Τὸν γὰρ οἶνον Ὅμηρος, οὐκ ἠλεὸν ὥσπερ ἠλίθιον καλεῖ, καὶ ματαιοποιόν· οὐδὲ κελεύει σκυθρωπὸν εἶναι, μήτε ᾄδοντα, μήτε γελῶντα, μήτ' ἐνρύθμως ποτὲ καὶ πρὸς

Καί θ' ἁπαλὸν γελάσαι, καί τ' ὀρχήσασθαι ἀνῆκεν,
Καί τι ἔπος προέηκεν, ὅπερ τ' ἄῤῥητον ἄμεινον.
Ἀλλ' ἐπεὶ οὖν τὸ πρῶτον ἀνέκραγον, οὐκ ἐπικεύσω·
Εἴθ' ὣς ἡβώοιμι, βίη τέ μοι ἔμπεδος εἴη,
Ὡς ὅθ' ὑπὸ Τροίῃ λόχον ἤγομεν ἀρτύναντες·
Ἡγείσθην δ' Ὀδυσεύς τε, καὶ Ἀτρείδης Μενέλαος,
Τοῖσι δ' ἅμα τρίτος ἦρχον ἐγώ· αὐτοὶ γὰρ ἄνωγον.
Ἀλλ' ὅτε δή ῥ' ἱκόμεσθα ποτὶ πτόλιν, αἰπύ τε τεῖχος,
Ἡμεῖς μὲν περὶ ἄστυ κατὰ ῥωπήϊα πυκνὰ,

" Et ad mollitèr ridendum, et saltandum incitavit,
" Et aliquod verbum emisit, quod scilicet non-dictum melius.
" Sed postquam sanè primùm garrulus-esse-coepi, non celabo:
" Utinam sic pubescerem, viresque mihi integrae essent,
" Sicut quando sub Trojâ insidias duximus instructas:
" Duces autem erant Ulyssesque, et Atrides Menelaus;
" Cum his verò unà tertius dux-eram ego, ipsi enim jubebant.
" Sed quando jam venissemus ad urbem, altumque murum,
" Nos quidem circa urbem per virgulta densa,

ὄρχησιν τρεπόμενον· οὐχ οὕτως ἀγροῖκος οὐδ' ἐπαρίστερος ἐστίν· ἀλλ' ᾔδει τούτων ἑκάστου καὶ ποσότητος καὶ ποιότητος διαφοράν. Ὅθεν οὐκ εἶπεν ὡς ἄρα τὸν πολύφρονα ὁ οἶνος ποιεῖ ᾆσαι, ἀλλὰ "μάλ' ἀεῖσαι," τουτέστιν ἀμέτρως καὶ ἐπὶ πλεῖον ὥσπερ προσοχλεῖν. Οὐδ' ἔτι γελάσαι, μὰ Δί', οὐδ' ὀρχήσασθαι· κοινὸν δ' ἐπ' ἀμφοτέρων λαβὼν τὸ "ἁπαλὸν," τὴν ἄνανδρον εἰς τοῦτο πρόπτωσιν ἐπιστομίζει. "Καί θ' ἁπαλὸν γελάσαι, καί "τ' ὀρχήσασθαι ἀνῆκεν." *Athenæus, lib.* IV. *cap.* 27.

Οἶνος καὶ φρονέοντας ἐς ἀφροσύνας ἀναβάλλει.
Sthenelus, Poeta, apud eundem Athenæum, lib. X. *cap.* 7.

Ver. 465. Καί θ' ἁπαλὸν γελάσαι.]
Cura fugit multo diluiturque mero:
Tunc veniunt risus ———.
Ovid. Art. Amator. I, 238.

Cæterùm de voce γελάσαι, vide ad *Il.* ά. 67.

Ibid. —— καί τ' ὀρχήσασθαι ἀνῆκεν.] Sic apud *Athenæum*:
Οἶνος ἄνωγε γέροντα καὶ οὐκ ἐθέλοντα χορεύειν.
Lib. X. *cap.* 7.

Et apud *Ovidium*:
Ebrius incinctis philyrâ conviva capillis
Saltat ———. *Fast. lib.* V. *ver.* 337.

Ver. 466. —— Καί τι ἔπος προέηκεν.] Τῆς δὲ μέθης οὐδὲν οὕτω κατηγοροῦσιν, ὡς τὸ περὶ τοὺς λόγους ἀκρατὲς καὶ ἀόριστον. "Οἶνος γάρ τ' ἐφίηκε &c." (suprà *ver.* 464.) Καί τοι τὸ δεινότατον, ὡς δὴ καὶ γέλως καὶ ὄρχησις οὐδὲν ἄχρι τούτων· "Καί τι ἔπος προέηκεν, ὅπερ τ' ἄῤ"ῥητον ἄμεινον." *Plutarch.* περὶ Ἀδολεσχίας.

Ὃς δ' ἂν ὑπερβάλλῃ πόσιος μέτρον, οὐκ ἔτι κεῖνος
Τῆς αὐτοῦ γλώσσης καρτερὸς, οὐδὲ νόου·
Μυθεῖται δ' ἀπάλαμνα ———.
Theogn. Gnom. ver. 479.

Ver. 467. —— πρῶτον ἀνέκραγον.] "Quædam *Præterita Media* (inquit *Phil. Labbe*) "ego notavi penultimam ancipitem habere "longam. Cujus rei rationem si quis à me "repetat, fatebor ingenuè hâc in parte in"scitiam, aut ampliùs cogitandum pronun"tiabo. En igitur ea verba, quæ primus, "quod sciam, observavi à reliquorum, quæ "ab *Aoristo Secundo* profecta ejus quantita"tem referre solent, naturâ ac conditione "desciscere. Ἔῤῥιγα à ῥίγω, πέπραγα à "πράττω, τετριγυῖαι à τρίζω, βέβριθα à βρίθω, "μέμυκα à μύκω, (nam ἔμυκον penultimam "breviat, ut et ἔκριγον et similia;) κέκριγα "à κρίζω, κέκυφα à κύφω." *Prosod. p.* 44. 45. Nempè non advertit vir eruditus *Præterita Media* non *unam* habere *omnia* formandi rationem. Alia enim *Aoristi Secundi* sequuntur analogiam; ut τύπτω, ἔτυπον, τέτυπα· λέγω, ἔλεγον, λέλογα. Alia autem aut ex *Aoristo Primo*, aut ex *Præsenti* retinent vel *diphthongum*, ut φαίνω, ἔφηνα, ἔφανον, πέφηνα· πείθω, ἔπιθον, πέποιθα· vel *syllabam positione longam*, ut δέρκω, ἔδρᾰκον, δέδορκα· πέρθω, ἔπρᾰθον, πέπορθα· vel *vocalem longam*, ut τρίζω, ἔτρῐγον, τέτρῑγα· ῥιγέω, ἔῤῥῐγον, ἔῤῥῑγα· πράττω, ἔπρᾰγον, πέπρᾱγα· κράζω, ἔκρᾰγον, κέκρᾱγα, &c. Vide ad *Il.* β', 314.

Ver. 473. —— περὶ ἄστυ.] *Al.* ποτὶ ἄστυ, et παρὰ ἄστυ.

Ibid. —— κατὰ ῥωπήϊα πυκνά.]
Hîc inter densas corylos ———.
Virg. Ecl. I, 14.

Ἀνδόνακας καὶ ἕλος ὑπὸ τεύχεσι πεπτηῶτες
Κείμεθα· νὺξ δ' ἄρ' ἐπῆλθε κακὴ, Βορέαο πεσόντος,
Πηγυλὶς, αὐτὰρ ὕπερθε χιὼν γένετ', ἠΰτε πάχνη,
Ψυχρὴ, καὶ σακέεσσι περιτρέφετο κρύσταλλος.
Ἔνθ' ἄλλοι πάντες χλαίνας ἔχον, ἠδὲ χιτῶνας,
Εὗδον δ' εὔκηλοι, σάκεσιν εἰλυμένοι ὤμους·
Αὐτὰρ ἐγὼ χλαῖναν μὲν ἰὼν ἑτάροισιν ἔλειπον
Ἀφραδίαις, ἐπεὶ οὐκ ἐφάμην ῥιγωσέμεν ἔμπης·
Ἀλλ' ἑπόμην σάκος οἶον ἔχων καὶ ζῶμα φαεινόν.
Ἀλλ' ὅτε δὴ τρίχα νυκτὸς ἔην, μετὰ δ' ἄστρα βεβήκει,
Καὶ τότ' ἐγὼν Ὀδυσῆα προσηύδων ἐγγὺς ἐόντα,
Ἀγκῶνι νύξας· (ὁ δ' ἄρ' ἐμμαπέως ὑπάκουσε·)
Διογενὲς Λαερτιάδη, πολυμήχαν' Ὀδυσσεῦ,
Οὔτι ἔτι ζωοῖσι μετέσσομαι, ἀλλά με χεῖμα
Δάμναται· οὐ γὰρ ἔχω χλαῖναν· παρά μ' ἤπαφε δαίμων,
Οἰοχίτων' ἔμεναι· νῦν δ' οὐκ ἔτι φυκτὰ πέλονται.
Ὣς ἐφάμην· ὁ δ' ἔπειτα νόον σχέθε τόνδ' ἐνὶ θυμῷ,

"In arundinibus et palude sub armis prostrati,
"Jacebamus: nox autem supervenit mala, Boreâ orto,
"Glacialis; at super nix facta est, veluti pruina,
"Frigida, et scutis circum accrescebat glacies.
"Ibi alii omnes laenas habebant, et tunicas,
"Dormiebantque quieti, scutis cooperti humeros:
"At ego laenam quidem profectus sociis reliqueram
"Stultitiâ; quoniam non putabam *me* frigus valdè passurum:
"Sed sequebar, scutum solum habens, et cingulum nitidum.
"Sed quandò jam tertia pars noctis erat, astraque transierant;
"Utique tunc ego Ulyssem allocutus sum, propè existentem,
"Cubito pungens; (is verò promptè audivit;)
"Nobilissime Laërtiade, solers Ulysses,
"Nequaquàm ampliùs vivis inter-ero: sed me hyems
"Domat; non enim habeo laenam: decepit me deus,
"Solâ-cum-tunicâ ut-essem; nunc verò non ampliùs effugium est.'
"Sic dixi: is autem deindè sententiam habebat hanc in animo,

Ver. 474. Ἀνδόνακας.] *Al.* Ἀν δόνακας.

Ibid. —— πεπτηῶτες.] Vide ad *Il.* β', 818. et ζ', 261.

Ver. 476. Πηγυλὶς.] Ἤγουν παγετὸς κατὰ τοὺς Παλαιοὺς, ἢ παγετώδης. *Eustath.* Cæterùm apud *Etymolog. Magn.* notante *Barnesio*, legitur Πηλυγὶς.

Ibid. —— ὕπερθε.] *Al.* ἔπειτα.

Ver. 477. —— περιτρέφετο.] Πέριξ ἐπήγνυτο, ἐπαγετοῦτο, συνίστατο, ἐστερεοῦτο. —— Οὕτω δὲ καὶ γάλα θρέψας Κύκλωψ [suprà ί, 246.] τυροποιεῖται. *Eustath.* *Al.* περιστρέφετο. Vide ad *Il.* ί, 903.

Ibid. —— κρύσταλλος.] Τὸ πεπηγὸς ὕδωρ. *Schol.*

Ver. 479. —— σάκεσιν εἰλυμένοι.] *Al.* σακέεσσ' εἰλυμένοι.

Ver. 481. Ἀφραδίαις.] *Al.* Ἀφραδίαις, et Ἀφραδίῃ.

Ver. 485. Ἀγκῶνι νύξας.] *Barnesius* legendum conjicit, Ἀγκῶν ἀννύξας. Sed nihil opus. Vide ad *Il.* ά, 51.

Ver. 487. Οὔτι.] *Al.* Οὔτοι.

Ver. 489. —— ἔμεναι.] *Al.* ἔμμεν, ἔμεναι, et ἴεναι.

Ibid. —— φυκτά.] *Barnesius* scribendum contendit φευκτὰ. Rationibus haud satis idoneis. Vide ad *Il.* ζ, 488.

Ver. 490. —— νόον σχέθε τόνδ' ἐνὶ θυμῷ.] Τὸ δὲ "νόον σχέθεν," ἀντὶ τοῦ, ἔκρυψε τὸν μυ-

Οἷος ἐκεῖνος ἔην βουλευέμεν, ἠδὲ μάχεσθαι·
Φθεγξάμενος δ' ὀλίγῃ ὀπί με πρὸς μῦθον ἔειπε·
Σίγα νῦν, μήτις σεῦ Ἀχαιῶν ἄλλος ἀκούσῃ.
Ἦ, καὶ ἐπ' ἀγκῶνος κεφαλὴν σχέθεν, εἶπέ τε μῦθον·
Κλῦτε, φίλοι, θεῖός μοι ἐνύπνιον ἦλθεν ὄνειρος·
Λίην γὰρ νηῶν ἑκὰς ἤλθομεν· ἀλλά τις εἴη
Εἰπεῖν Ἀτρείδῃ Ἀγαμέμνονι, ποιμένι λαῶν,
Εἰ πλέονας παρὰ ναῦφιν ἐποτρύνειε νέεσθαι.
Ὣς ἔφατ'· ὦρτο δ' ἔπειτα Θόας, Ἀνδραίμονος υἱὸς,
Καρπαλίμως, ἀπὸ δὲ χλαῖναν θέτο φοινικόεσσαν,
Βῆ δὲ θέειν ἐπὶ νῆας· ἐγὼ δ' ἐνὶ εἵματι κείνου
Κείμην ἀσπασίως· φάε δὲ χρυσόθρονος ἠώς.
Ὣς νῦν ἡβώοιμι, βίη τέ μοι ἔμπεδος εἴη,
Δοίη κέν τις χλαῖναν ἐνὶ σταθμοῖσι συφορβῶν,
Ἀμφότερον, φιλότητι καὶ αἰδοῖ φωτὸς ἑῆος·
Νῦν δέ μ' ἀτιμάζουσι, κακὰ χροῒ εἵματ' ἔχοντα.
Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφης, Εὔμαιε συβῶτα·
Ὦ γέρον, αἶνος μέν τοι ἀμύμων, ὃν κατέλεξας,

" Qualis ille erat ad-consultandum et pugnandum;
" Locutus autem summissâ voce, me sermone affabatur:
' Sile nunc, ne quis te Achivorum alius audiat.'
" Dixit; et in cubito caput tenuit, dixitque sermonem:
' Audite, amici, divinum mihi in somnis astitit somnium;
' Valdè enim à navibus longè venimus; sed aliquis eat
' Nunciatum Atridae Agamemnoni, pastori populorum,
' Si plures a navibus jusserit venire.'
" Sic dixit: surrexit autem deindè Thoas, Andraemonis filius,
" Confestim, laenamque deposuit purpuream,
" Perrexitque currere ad naves: ego verò in vestimento illius
" Jacui libentèr; illuxit autem aureo-folio aurora.
" Ita utinam nunc pubescerem, viresque mihi integrae essent;
" Daret aliquis laenam in stabulis subulcorum,
" Utrumque, amicitiâ ac reverentiâ viri boni;
" Nunc autem me despicatui-habent, mala corpore vestimenta habentem."
Hunc autem respondens, allocutus es, Eumaee subulce;
" O senex, narratio quidem tibi bona, quam dixisti:

στηριώδη λόγον κατὰ νοῦν. *Eustath.* Rectiùs, ut opinor, interpreteris; "*Cogitatum hoc* "*concipiebat in animo.*"

Ver. 491. Οἷος ἐκεῖνος ἔην βουλευέμεν, ἠδὲ μάχεσθαι.] Γράφεται δὲ καὶ, "Οἷος ἐκεῖνος ἔην "τελέσαι ἔργον τε ἔπος τε." *Eustath.*

Ver. 494. —— σχέθεν.] *Al.* θέτο.

Ver. 496. Λίην γὰρ νηῶν ἑκὰς ἤλθομεν.] Vide *Strabonem, Geograph.* lib. XIII. *pag.* 894. *al.* 599.

Ver. 498. Εἰ πλέονας παρὰ ναῦφιν ἐποτρύνειε νέεσθαι.] Ἤγουν ὅπως πλείους στρατιώτας πέμψῃ ὧδε. *Eustath.*

Ver. 500. —— θέτο.] *Al.* βάλε.

Ibid. —— φοινικόεσσαν.] Pronuntiabatur φοινικοῦσσαν. Vide ad *Il.* β', 267. et κ', 133.

Ver. 501. Βῆ δὲ θέειν.] *Al.* Βῆ δ' ἰέναι.

Ver. 508. —— αἶνος μέν τοι ἀμύμων.] Δῆλον δὲ ὅτι αἶνος παρὰ τοῖς Παλαιοῖς οὐ μόνον ἔπαινος, ἐξ οὗ πολύαινος Ὀδυσσεὺς, ὡς αἱ Σειρῆνες [suprà μ', 184.] εἶπον, ἀλλὰ καὶ λόγος συμβολικὸς ἐκ μύθου ἢ ἱστορίας περιπέτειαν ἔχων παραινετικήν. *Eustath.* Ita *Hesiodus* fabulam *Accipitris* et *Lusciniae* αἶνον appellat; Ἔργ. καὶ Ἡμερ. l. 200.

Οὐδέ τί πω παρὰ μοῖραν ἔπος νηκερδὲς ἔειπες·
Τῷ οὔτ' ἐσθῆτος δευήσεαι, οὔτε τευ ἄλλου,
Ὧν ἐπέοιχ' ἱκέτην ταλαπείριον ἀντιάσαντα,
Νῦν· ἀτὰρ ἠῶθέν γε τὰ σὰ ῥάκεα δνοπαλίξεις·
Οὐ γὰρ πολλαὶ χλαῖναι, ἐπημοιβοί τε χιτῶνες
Ἐνθάδε ἕννυσθαι, μία δ' οἴη φωτὶ ἑκάστῳ.
Αὐτὰρ ἐπὴν ἔλθῃσιν Ὀδυσσῆος φίλος υἱὸς,
Αὐτός τοι χλαῖνάν τε χιτῶνά τε, εἵματα δώσει,
Πέμψει δ', ὅππῃ σε κραδίη θυμός τε κελεύει.
Ὣς εἰπὼν ἀνόρουσε· τίθει δ' ἄρα οἱ πυρὸς ἐγγὺς
Εὐνὴν, ἐν δ' οἰῶν τε καὶ αἰγῶν δέρματ' ἔβαλλεν.
Ἔνθ' Ὀδυσεὺς κατέλεκτ'· ἐπὶ δὲ χλαῖναν βάλεν αὐτῷ
Πυκνὴν καὶ μεγάλην, ἥ οἱ παρεχέσκετ' ἀμοιβὰς,
Ἕννυσθαι, ὅτε τις χειμὼν ἔκπαγλος ὄροιτο.
Ὣς ὁ μὲν ἔνθ' Ὀδυσεὺς κοιμήσατο, τοὶ δὲ παρ' αὐτὸν
Ἄνδρες κοιμήσαντο νεηνίαι· οὐδὲ συβώτῃ
Ἥνδανεν αὐτόθι κοῖτος, ὑῶν ἄπο κοιμηθῆναι.

"Neque quid adhuc praeter decorum verbum inutile locutus es:
"Ideò neque veste indigebis, neque ullâ aliâ-re,
"Quarum decet supplicem miserum compotem-factum-esse,
"Nunc; at manè quidem tuis te pannis amicies;
"Non enim multae laenae, mutatoriaeque tunicae
"Hîc ad-induendum; una autem sola viro cuique.
"At postquam venerit Ulyssis dilectus filius,
"Ipse tibi laenamque tunicamque, vestimenta dabit,
"Mittetque, quò te cor animusque jubet."
Sic locutus surrexit; ponebat autem ei prope ignem
Lectum, oviumque et caprarum pelles injiciebat.
Ibi Ulysses decubuit; injecit autem laenam ipsi
Densam et magnam, quae ei praebebat copiam-mutandi,
Ad-induendum, quandò aliqua hyems terribilis orta esset.
Sic ibi quidem tunc Ulysses decubuit; apud ipsum verò
Viri cubuerunt juvenes: non autem subulco
Placuit illic lectus, ut à suibus seorsùm cubaret;

Ver. 509. Οὐδέ τί πω παρὰ μοῖραν ἔπος νηκερδὲς ἔειπες.] Οὐ γὰρ παρὰ τὸ προσῆκον τὰ κακὰ ἠγόρευσας. *Porphyr. Quæst. Homeric.* 16.

Ibid. —— ἔειπες.] *Al.* ἔειπας· et ἔνισπες.

Ver. 511. —— ἀντιάσαντα.] Vide suprà ad ζ', 193. et ad *Il.* ά, 67.

Ver. 512. —— τὰ σὰ ῥάκεα δνοπαλίξεις.] Ἀντὶ τοῦ, διὰ χειρὸς ἕξεις, ἀμφιέσῃ, συῤῥάψεις· ἢ περιστιλάξεις, περιστρέψεις. *Etymolog. Magn.* in voce Δνοπαλίζω.

Ver. 513. —— χλαῖναι, ἐπημοιβοί τε χιτῶνες.] Χλαῖναι, χλαμύδες, τὰ ἔξωθεν περιβλήματα ——. Χιτῶνες, τὰ ἔσωθεν ἀνδρεῖα ἱμάτια. *Schol.*

Ver. 515. 516. 517. Αὐτὰρ ἐπὴν *&c.*] Desunt hi tres versus in MS. à *Tho. Bentleio* collato.

Ver. 517. —— θυμός τε κελεύει.] *Al.* καὶ θυμὸς ἀνώγει.

Ver. 521. —— μεγάλην.] *Al.* μαλακήν.

Ibid. —— παρεχίσκετ' ἀμοιβάς.] Παρεῖχε τὰς ἀμοιβὰς καὶ ἐναλλαγάς. *Schol.* Cæterùm *Barnesius* edidit, legendumque pronuntiat, παρεκέσκετ' ἀμοιβὰς, ut sit παρέκειτο ἀμοιβαίη· uti infrà φ', 41. Κέσκετ' ἐνὶ μεγάροις. verùm, ut opinor, auctoritate haud satìs idoneâ. Porrò vir eruditus *Tho. Bentleius* in uno MS. scriptum reperit· παρέχεσκεν ἀμοιβάς.

Ἀλλ' ὅγ' ἄρ' ἔξω ἰὼν ὡπλίζετο· χαῖρε δ' Ὀδυσσεὺς
Ὅττι ῥά οἱ βιότου περικήδετο, νόσφιν ἐόντος.
Πρῶτον μὲν ξίφος ὀξὺ περὶ στιβαροῖς βάλετ' ὤμοις,
Ἀμφὶ δὲ χλαῖναν ἑέσσατ' ἀλεξάνεμον, μάλα πυκνὴν,
Ἂν δὲ νάκην ἕλετ' αἰγὸς ἐϋτρεφέος μεγάλοιο·
Εἵλετο δ' ὀξὺν ἄκοντα, κυνῶν ἀλκτῆρα καὶ ἀνδρῶν·
Βῆ δ' ἴμεναι κείων, ὅθι περ σύες ἀργιόδοντες
Πέτρῃ ὑπὸ γλαφυρῇ εὗδον, Βορέω ὑπ' ἰωγῇ.

Sed is extrà profectus armabat-se: gaudebat verò Ulysses,
Quòd scilicèt sibi facultatum curam-habebat, dum *ipse* abesset.
Primùm quidem ensem acutum circum fortes posuit humeros;
Laenam autem sibi circumdedit arcentem-ventos, valdè densam;
Ac pellem sumpsit caprae benè-nutritae magnae:
Sumpsitque acutum jaculum, canum propulsatorem et virorum.
Perrexit autem ire decubiturus, ubi scilicèt sues albis-dentibus
Rupe sub cavâ dormiebant, Boreae sub tegmine.

Ver. 527. ——— νόσφιν ἐόντος.] *Al.* νόσφιν ἐόντι.

Ver. 528. ——— ξίφος ὀξὺ περὶ στιβαροῖς βάλετ' ὤμοις.]

Tum lateri atque humeris Tegeaeum subligat ensem. *Æn.* VIII, 459.

Ver. 529. ——— χλαῖναν ἑέσσατ'.] Vide suprà ad *l*, 296. *Al.* χλαῖναν ἒ ἕσσατ'. Minùs rectè.

Ver. 530. ——— νάκην.] Δέρμα αἰγὸς δασύμαλλον. *Schol.*

Ver. 533. —— Βορέω ὑπ' ἰωγῇ.] Ἰωγὴ, ἡ σκέπη —— καὶ ὑπιωγαὶ δὲ, αἱ ὑπαγωγαὶ καὶ σκέπαι. *Etymolog. Magn.* Κυρίως οὖν ἰωῆς τῆς πνοῆς οὔσης, καὶ τοῦ ἄγνυσθαι σημαίνοντος τὸ κλᾶσθαι, ἰωγὴ λοιπὸν ἡ τῆς πνοῆς ἂν εἴη κλάσις. Ἔφη οὖν που, "εὗδον Βορέω ὑπ' ἰωγῇ," ὅπου ἄγνυται ἡ τοῦ Βοῤῥᾶ πνοή. *Porphyr. Quæst. Homeric.* 29. *Al.* ὑπ' ἰωγῆς.

ΤΗΣ

ΤΟΥ ΟΜΗΡΟΥ

ΟΔΥΣΣΕΙΑΣ

ΡΑΨΩΔΙΑ, ἢ ΓΡΑΜΜΑ, Ο΄.

Ὑπόθεσις τῆς ῥαψῳδίας Ο΄.

ΤΗΛΕΜΑΧΟΝ Ἀθηνᾶ ὄναρ ἐπιστᾶσα εἰς Ἰθάκην ἐπανελθεῖν προτρέπεται· ὃς δῶρα παρὰ Μενελάου λαβὼν πέμπεται· καὶ ἐμβαίνειν μέλλων εἰς τὴν ναῦν, Θεοκλύμενόν τινα Ἀργεῖον μάντιν ἀναλαμβάνει ἐπὶ φόνῳ φεύγοντα· καὶ Εὔμαιος Ὀδυσσεῖ διηγεῖται, ὡς Φοίνικες αὐτὸν ληϊσάμενοι ἐκ Συρίας νήσου, ἀπέδοντο Λαέρτῃ· καὶ ἡ Τηλεμάχου ναῦς κατάγεται εἰς Ἰθάκην, καὶ ταύτην εἰς ἄστυ ἀποπέμψας, αὐτὸς πρὸς Εὔμαιον ἔρχεται.

Ἐπιγραφαί.

Τηλεμάχου ἐπάνοδος· Μνηστήρων λόχος· Τηλεμάχου πρὸς Εὔμαιον ἄφιξις.

Ἄλλως.

Οὖ, ἐπέβη Ἰθάκης Λακεδαίμονος ἐξ Ὀδυσσεΐδης.

Ηδ' εἰς εὐρύχορον Λακεδαίμονα Παλλὰς Ἀθήνη
Ὤχετ', Ὀδυσσῆος μεγαθύμου φαίδιμον υἱὸν
Νόστου ὑπομνήσουσα, καὶ ὀτρυνέουσα νέεσθαι.

In spatiosam verò Lacedaemonem Pallas Minerva
Ibat, Ulyssis magnanimi illustrem filium
De-reditu submonitura, et hortatura ut-rediret.

Ver. 1. Ἠδ' εἰς εὐρύχορον Λακεδαίμονα.] Connectitur cum *Odyss.* ν', 439. 440.

Ibid. ——— εὐρύχορον Λακεδαίμονα.] Sic Oraculum apud *Homerum :*

——— Σπάρτης οἰκήτορες εὐρυχόροιο.
Lib. VII. § 220.

Cæterùm nonnulli *Spartam* εὐρύχορον appellatam existimârunt propter *Choreas* quarum meminit *Plutarchus* in libro *de institutis Laconicis*. Alii verò εὐρύχορον exponunt simplicitèr *latam*, Εὐρύχορον, φασὶ, λέγει — γῆν, τὴν εὔχωρον καὶ μεγάλην. *Eustath.* ad *Odyss.* μ', 4. Quod et eo verisimilius videtur, quòd aliis terris idem epitheton sæpè tribuat Poeta. Vide suprà ad γ', 635. ζ', 4. et λ', 255. Vir tamen eruditus *Isaacus Casaubonus* alteram sententiam amplectitur, reprehenditque *Athenæi* Latinum Interpretem, quòd εὐρύχορον "*agri spatiosi*" reddiderit. *Annotat.* in *Athenæum, lib.* IV. *cap.* 3.

Ver. 3. Νόστου ὑπομνήσουσα, καὶ ὀτρυνέουσα νέεσθαι.] Φροντεῖ γὰρ ὡς εἰκὸς ὁ Τηλέμαχος, ἐν

Εὗρε δὲ Τηλέμαχον καὶ Νέστορος ἀγλαὸν υἱὸν
Εὕδοντ' ἐν προδόμῳ Μενελάου κυδαλίμοιο·
Ἤτοι Νεστορίδην μαλακῷ δεδμημένον ὕπνῳ·
Τηλέμαχον δ' οὐχ ὕπνος ἔχε γλυκὺς, ἀλλ' ἐνὶ θυμῷ
Νύκτα δι' ἀμβροσίην μελεδήματα πατρὸς ἔγειρεν.
Ἀγχοῦ δ' ἱσταμένη προσέφη γλαυκῶπις Ἀθήνη·
Τηλέμαχ', οὐκ ἔτι καλὰ δόμων ἀπὸ δὴν ἀλάλησαι,
Κτήματά τε προλιπὼν, ἄνδρας τ' ἐν σοῖσι δόμοισιν
Οὕτω ὑπερφιάλους· μή τοι κατὰ πάντα φάγωσι,
Κτήματα δασσάμενοι, σὺ δὲ τηΰσίην ὁδὸν ἔλθῃς.
Ἀλλ' ὄτρυνε τάχιστα βοὴν ἀγαθὸν Μενέλαον,
Πεμπέμεν, ὄφρ' ἔτι οἴκοι ἀμύμονα μητέρα τέτμῃς·
Ἤδη γάρ ῥα πατήρ τε κασίγνητοί τε κέλονται
Εὐρυμάχῳ γήμασθαι· ὁ γὰρ περιβάλλει ἅπαντας

Invenit autem Telemachum et Nestoris inclytum filium
Cubantes in vestibulo domûs Menelai illustris;
Nestoridem quidem molli domitum somno:
Telemachum autem non somnus tenebat dulcis; sed *eum* in animo
Noctem per placidam curae de-patre excitabant.
Propè autem stans allocuta est caesia-oculis Minerva:
" Telemache, non ampliùs benè à *tuâ* domo diù aberras,
" Possessionibusque relictis, virisque in tuis aedibus,
" Ita superbis; *cave* nè tibi omnia comedant,
" Possessionibus divisis, tu autem inane iter feceris.
" Sed hortare citissimè bello strenuum Menelaum,
" Ut *te* dimittat; ut adhuc domi eximiam matrem invenias:
" Jam enim paterque fratresque jubent
" Eurymacho nubere; is enim superat omnes

τῆς κατ' αὐτὸν Ἀθηνᾶς, καιρὸν εἶναι ἤδη τοῦ ἐπανελθεῖν αὐτόν. Eustath.

Ἤδη γάρ μοι θυμὸς ἐέλδεται οἴκαδ' ἱκέσθαι.
Infrà *ver.* 66.

Vide ad *Il.* ά, 194.

Ibid. —— ὀτρυνέουσα.] Vide ad *Il.* ά, 558. et κ', 55.

Ver. 5. Εὕδοντ' ἐν προδόμῳ.] Quoniam infrà *ver.* 7. legitur, Τηλέμαχον δ' οὐχ ὕπνος ἔχε γλυκύς· ideò vocem Εὕδοντ' hoc in loco non Εὕδοντες, (uti exponit *Scholiastes*,) sed Εὕδοντα intelligendam contendit *Barnesius*: scilicet ut ad *Pisistratum* solum referatur. Sed nihil opus. Primò enim vox Εὕδειν de eo qui ad somnum captandum decubuerit, (ut opinor,) satìs rectè dici potest: Deinde istud Τηλέμαχον δ' οὐχ ὕπνος ἔχε γλυκὺς, *ver.* 7. non impedit quin paululùm dormierit *Telemachus*, etsi non (ut *Nestoris* filius) μαλακῷ δεδμημένος ὕπνῳ. Similitèr de Jove dicit Poeta, *Iliad.* ά, 611. Ἔνθα κάθευδ' ἀναβάς· de eodem autem statim deinceps, β', *v.* 2. Δία δ' οὐκ ἔχε νήδυμος ὕπνος.

Ver. 8. ——— μελεδήματα πατρὸς ἔγειρεν.] *Barnesius* aliique vertunt, " *curas de patre* " *excitabat.*" Sed ad vocis ἔγειρεν significationem rectiùs (ut opinor) interpretêris, " *curæ de patre* eum è somno *excitabant*:" sive, " *insomnem reddebant.*" Vide suprà ad ζ', 48. et ad *Iliad.* ψ', 234. ώ, 344.

Ver. 10. —— ἀπὸ δὴν ἀλάλησαι.] MS. à *Tho. Bentleio* collatus, ἀπὸ τῆλ' ἀλάλησαι. Atque ita in commentario citat *Eustathius*.

Ver. 13. Κτήματα.] *Al.* Χρήματα.

Ibid. — τηΰσίην.] Vide suprà ad γ', 316.

Ver. 16. Ἤδη γάρ ῥα πατήρ τε.] Hinc *Ovidius*:

Me pater Icarius viduo discedere lecto
Cogit, et immensas increpat usque moras. *Heroid. Epist.* I, 81.

Vide *Strabonem, Geograph. lib.* X. *pag.* 708. *al.* 461.

Ibid. ——— πατήρ.] Ἰκάριος ὁ Οἰβάλου. *Schol.*

Ver. 17. ——— γήμασθαι.] Vide suprà ad λ', 272.

Μνηστῆρας δώροισι, καὶ ἐξώφελλεν ἔεδνα·
Μή νύ τι, σεῦ ἀέκητι, δόμων ἐκ κτῆμα φέρηται.
Οἶσθα γὰρ οἷος θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι γυναικός·
Κείνου βούλεται οἶκον ὀφέλλειν, ὅς κεν ὀπυίοι,
Παίδων δὲ προτέρων καὶ κουριδίοιο φίλοιο
Οὐκέτι μέμνηται τεθνηότος, οὐδὲ μεταλλᾷ·
Ἀλλὰ σύγ' ἐλθὼν αὐτὸς ἐπιτρέψειας ἕκαστα
Δμωάων, ἥτις τοι ἀρίστη φαίνεται εἶναι,
Εἰσόκε τοι φήνωσι θεὰ κυδρὴν παράκοιτιν.
Ἄλλο δέ τοί γε ἔπος ἐρέω· σὺ δὲ σύνθεο θυμῷ·
Μνηστήρων σ' ἐπιτηδὲς ἀριστῆες λοχόωσιν
Ἐν πορθμῷ Ἰθάκης τε, Σάμοιό τε παιπαλοέσσης,
Ἱέμενοι κτεῖναι, πρὶν πατρίδα γαῖαν ἱκέσθαι.
Ἀλλὰ τά γ' οὐκ ὀΐω· πρὶν καί τινα γαῖα καθέξει
Ἀνδρῶν μνηστήρων, οἵ τοι βίοτον κατέδουσιν.

"Procos donis, et exaugere-solet sponsalia:
"Nequod, te invito, ex aedibus bonum efferatur.
"Scis enim, qualis animus in pectoribus mulieris:
"Illius vult domum augere, qui duxerit;
"Filiorum autem priorum, et mariti-cui-virgo-nupserat dilecti,
"Non ampliùs recordatur mortui, neque inquirit,
"Sed tu ubi-veneris ipse committas singula
"Famularum *ei*, quaecunque tibi optima videatur esse,
"Donec tibi ostenderint dii illustrem uxorem.
"Aliud autem tibi verbum dicam; tu verò repone animo;
"Procorum tibi diligentèr optimates insidiantur
"In freto Ithacaeque, Samique asperae,
"Cupientes occidere, antequam in patriam terram veneris.
"Sed ea scilicet non *futura* puto: priùs etiam aliquem terra detinebit
"Virorum procorum, qui tibi victum devorant.

Ver. 18.——ἔεδνα.] Ita *Barnesius*. Nempè ut ἥλιος, ἠέλιος· ἕρση, ἐέρση· ita ἕδνον, ἔεδνον. *Vulgg.* ἔεδνα.

Ver. 22. Παίδων δὲ προτέρων καὶ κουριδίοιο φίλοιο Οὐκέτι μέμνηται.]

Ἀπέπτυσ' αὐτὴν, ἥτις ἄνδρα τὸν πάρος
Καινοῖσι λέκτροις ἀποβαλοῦσ' ἄλλον φιλεῖ.
Euripid. Troad. ver. 662.

Παλαιὰ καινῶν λείπεται κηδευμάτων.
In Medea, ver. 76.

Ubi *Scholiastes* hunc *Homeri* locum citat.

Ver. 23.——τεθνηότος.] Vide ad *Il.* β', 818. *Al.* τεθνειῶτος.

Ver. 27.——σὺ δὲ σύνθεο θυμῷ.]

—tu condita mente teneto. *Æn.* III, 388.

Ver. 28. Μνηστήρων σ' ἐπιτηδές.] Vide suprà ad δ', 842. &c.

Ver. 29. Ἐν πορθμῷ Ἰθάκης.] Πορθμός ἐστι στενὴ θάλασσα ὑπὸ γῆς περιεχομένη· ἰσθμὸς δὲ στενὴ γῆ ὑπὸ θαλάσσης περιεχομένη. *Schol.*

Ibid.——Σάμοιό τε παιπαλοέσσης.] Σάμον δὲ, τὴν νῦν Κεφαλληνίαν· ὡς καὶ ὅταν φῇ, "Ἐν πορθμῷ τ' Ἰθάκης τε, Σάμοιό τε παι-"παλοέσσης." Τῷ γὰρ ἐπιθέτῳ τὴν ὁμωνυμίαν διέσταλται, ὡς οὐκ ἐπὶ τῆς πόλεως, ἀλλ' ἐπὶ τῆς νήσου, τεθεὶς τοὔνομα. Τετραπόλεως γὰρ οὔσης τῆς νήσου, μία τῶν τεττάρων ἐστὶ ἡ καὶ Σάμος καὶ Σάμη καλουμένη, καθ' ἑκάτερον τοὔνομα ὁμωνυμοῦσα τῇ νήσῳ. *Strabo, Geograph. lib.* X. *pag.* 695. *al.* 453. *Apollodorus* autem, notante *Strabone*, *ibid.* insulam non Σάμην, sed Σάμον semper appellatam contendit. Vide suprà ad ά, 246. Cæterùm quod hîc ait *Scholiastes*, Τὴν Σάμην εἴρηκε Σάμον διὰ τὸ μέτρον· planè nihili est. Alibi enim occurrit vox Σάμου.

Μεσσηγὺς δὲ Σάμου τε καὶ Ἴμβρου παιπαλοέσσης.
Iliad. ώ, 78.

Ubi facilè scribere potuisset Poeta Σάμης, si ita oportuisset.

Ἀλλὰ ἑκὰς νήσων ἀπέχειν εὐεργέα νῆα,
Νυκτὶ δ' ὁμῶς πλείειν· πέμψει δέ τοι οὖρον ὄπισθεν
Ἀθανάτων, ὅς τίς σε φυλάσσει τε ῥύεταί τε.
Αὐτὰρ ἐπὴν πρώτην ἀκτὴν Ἰθάκης ἀφίκηαι,
Νῆα μὲν ἐς πόλιν ὀτρῦναι καὶ πάντας ἑταίρους·
Αὐτὸς δὲ πρώτιστα συβώτην εἰσαφικέσθαι,
Ὅς τοι ὑῶν ἐπίουρος· ὁμῶς δέ τοι ἤπια οἶδεν.
Ἔνθα δὲ νύκτ' ἀέσαι· τὸν δ' ὀτρῦναι πόλιν εἴσω
Ἀγγελίην ἐρέοντα περίφρονι Πηνελοπείῃ,
Οὕνεκά οἱ σῶς ἐσσὶ, καὶ ἐκ Πύλου εἰλήλουθας.
Ἡ μὲν ἄρ' ὣς εἰποῦσ' ἀπέβη πρὸς μακρὸν Ὄλυμπον.
Αὐτὰρ ὁ Νεστορίδην ἐξ ἡδέος ὕπνου ἔγειρεν,
Λὰξ ποδὶ κινήσας, καί μιν πρὸς μῦθον ἔειπεν·
Ἔγρεο, Νεστορίδη Πεισίστρατε, μώνυχας ἵππους
Ζεῦξον ὑφ' ἅρματ' ἄγων, ὄφρα πρήσσωμεν ὁδοῖο.
Τὸν δ' αὖ Νεστορίδης Πεισίστρατος ἀντίον ηὔδα·
Τηλέμαχ', οὔπως ἐστὶν, ἐπειγομένους περ ὁδοῖο,
Νύκτα διὰ δνοφερὴν ἐλάαν· τάχα δ' ἔσσεται Ἠώς.

" Sed longè ab insulis abstine benè-fabricatam navem,
" Cumque nocte simul naviga: mittet autem tibi ventum-secundum à-tergo
" Immortalium, quicunque te custoditque, tueturque.
" At ubi ad primum littus Ithacae perveneris,
" Navem quidem in urbem mitte et omnes socios:
" Ipse verò primùm subulcum adi,
" Qui tibi suûm custos *est*, simulque tibi benè-vult.
" Illic autem noctem perage; eum verò mitte in urbem
" Nuncium laturum prudenti Penelopae;
" Quòd ei salvus sis, et ex Pylo veneris."
Haec quidem sic locuta abiit ad magnum Olympum.
At hic Nestoridem ex dulci somno excitavit
Calcitrando pede motum; et ei verbum dixit:
" Surge, Nestoride Pisistrate, solidos-ungulis equos
" Junge currui subducens, ut conficiamus iter."
Hunc autem Nestorides Pisistratus contrà allocutus est:
" Telemache, nequaquàm licet, festinantes quamvis ad-iter,
" Noctem per tenebrosam aurigare; citò autem aderit Aurora.

Ver. 39. ——— ὁμῶς δέ τοι ἤπια οἶδεν.] Vide suprà ad ν', 405.

Ver. 43. Ἡ μὲν ἄρ' ὣς εἰποῦσ' ἀπέβη.]

——— Sic fatus, nocti se immiscuit atræ.
Æn. IV, 570.

Ver. 47. ——— πρήσσωμεν ὁδοῖο.] In vulgatis editum est πρήσσομεν. Verùm cum in omnibus editionibus legatur πρήσσωμεν πρήσσησιν, *Iliad.* ώ, 264. *Odyss.* γ', 476. ό, 219. ubi idem ferè hemistichium occurrit; etiam hîc πρήσσωμεν edidi.

Ver. 50. Νύκτα διὰ δνοφερὴν ἐλάαν.] Conjicit Dna. *Dacier* hoc eâdem accidisse nocte quam suprà depingit Poeta:

Νὺξ δ' ἄρ' ἐπῆλθε κακὴ σκοτομήνιος, &c.
ξ', 457.

ideoque hoc in loco noctem δνοφερὴν appellatam existimat: scilicet ut dicat *Pisistratus*, " *nocte tam obscurâ et intempestâ iter nullo* " *modo instituendum esse.*" Sed malè. Neque enim Epitheton δνοφερὴ omninò noctem intempestam, aut solito obscuriorem denotat; sed omni nocti in universum tribuitur; neque, ut de eâdem ipsâ nocte hæc intelligantur, ulla videtur ratio. Reverà hoc dicit *Pisistratus*, " *noctem,* (*non* istam *utique,* " *sed* omnem,) *ad iter faciendum, tempus esse* " *omninò inidoneum.*"

Ἀλλὰ μέν', εἰσόκε δῶρα φέρων ἐπιδίφρια θείη
Ἥρως Ἀτρείδης, δουρικλειτὸς Μενέλαος,
Καὶ μύθοις ἀγανοῖσι παραυδήσας ἀποπέμψῃ.
Τοῦ γάρ τε ξεῖνος μιμνήσκεται ἤματα πάντα
Ἀνδρὸς ξεινοδόκου, ὅς κεν φιλότητα παράσχῃ·
Ὣς ἔφατ'· αὐτίκα δὲ χρυσόθρονος ἤλυθεν Ἠώς.
Ἀγχίμολον δέ σφ' ἦλθε βοὴν ἀγαθὸς Μενέλαος,
Ἀνστὰς ἐξ εὐνῆς, Ἑλένης παρὰ καλλικόμοιο.
Τὸν δ' ὡς οὖν ἐνόησεν Ὀδυσσῆος φίλος υἱὸς,
Σπερχόμενός ῥα χιτῶνα περὶ χροῒ σιγαλόεντα
Δῦνεν, καὶ μέγα φᾶρος ἐπὶ στιβαροῖς βάλετ' ὤμοις
Ἥρως· βῆ δὲ θύραζε, παριστάμενος δὲ προσηύδα
Τηλέμαχος, φίλος υἱὸς Ὀδυσσῆος θείοιο·
Ἀτρείδη Μενέλαε διοτρεφὲς, ὄρχαμε λαῶν,
Ἤδη νῦν μ' ἀπόπεμπε φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν·
Ἤδη γάρ μοι θυμὸς ἐέλδεται οἴκαδ' ἱκέσθαι.
Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα βοὴν ἀγαθὸς Μενέλαος·
Τηλέμαχ', οὔτι σ' ἔγωγε πολὺν χρόνον ἐνθάδ' ἐρύξω
Ἱέμενον νόστοιο· νεμεσσῶμαι δὲ καὶ ἄλλῳ

" Sed mane, dum dona ferens in-currum posuerit
" Heros Atrides, hastâ-inclytus Menelaus,
" Et verbis mitibus compellatum dimiserit.
" Etenim hospes recordatur dies omnes
" Viri hospitalis, qui amicitiam praebuerit."
Sic dixit: statim autem aureo-solio venit Aurora.
Propè autem ad eos venit bello strenuus Menelaus,
Ubi-surrexisset è lecto, Helenâ à comas-pulchrâ.
Hunc autem postquam animadvertit Ulyssis dilectus filius,
Festinans utique tunicam circum corpus splendidam
Induit, et magnum pallium fortibus injecit humeris
Heros: ivit autem foràs, astansque allocutus est
Telemachus, dilectus filius Ulyssis divini:
" Atride Menelaë Jovis-alumne, princeps populorum,
" Jam nunc me dimitte dilectam in patriam terram;
" Jam enim mihi animus cupit domum ire."
Huic autem respondit deinde bello strenuus Menelaus:
" Telemache, non te ego in multum tempus hîc detinebo
" Cupientem reditûs: succenseo autem et alii

Ver. 51. ——— ἐπιδίφρια.] Ἐπὶ τὸν δίφρον τιθέμενα, ἢ τὸ ἅρμα. *Schol.*

Ver. 60. Σπερχόμενός ῥα χιτῶνα.]

Consurgit ——, tunicâque inducitur artus. *Æn.* VIII, 457.

Ver. 62. ——— παριστάμενος δὲ προσηύδα.] *Al.* παριστάμενος δ' ἔπος ηὔδα.

Ver. 63. Τηλέμαχος.] Deest hic versus in nonnullis Editionibus, itemque in MS. à *Tho. Bentleio* collato. " Ac certè," inquit *Henricus Stephanus*, " malim abesse, quòd " supervacaneus videatur."

Ver. 69. 70.—νεμεσσῶμαι δὲ καὶ ἄλλῳ Ἀνδρὶ &c.] Apud *Dionysium Halicarnassensem*, περὶ τῆς Ὁμήρου ποιήσεως, § 19. sub initio, contrahuntur hæc in unum versum, hoc modo:

Καὶ δ' ἄλλῳ νεμεσῶ, ὅς κ' ἔξοχα μὲν φιλέῃσιν.

Vide ad *ver.* 70.

Ἀνδρὶ ξεινοδόκῳ, ὅς κ' ἔξοχα μὲν φιλέησιν,
Ἔξοχα δ' ἐχθαίρησιν· ἀμείνω δ' αἴσιμα πάντα.
Ἶσόν τοι κακόν ἐσθ', ὅς τ' οὐκ ἐθέλοντα νέεσθαι
Ξεῖνον ἐποτρύνῃ, καὶ ὃς ἐσσύμενον κατερύκῃ·
Χρὴ ξεῖνον παρεόντα φιλεῖν, ἐθέλοντα δὲ πέμπειν.
Ἀλλὰ μέν', εἰσόκε δῶρα φέρων ἐπιδίφρια θείω
Καλὰ, σὺ δ' ὀφθαλμοῖσιν ἴδῃς· εἴπω δὲ γυναιξὶν,
Δεῖπνον ἐνὶ μεγάροις τετυκεῖν ἅλις ἔνδον ἐόντων.
Ἀμφότερον, κῦδός τε καὶ ἀγλαΐη, καὶ ὄνειαρ,
Δειπνήσαντας ἴμεν πολλὴν ἐπ' ἀπείρονα γαῖαν.
Εἰ δ' ἐθέλεις τρεφθῆναι ἀν' Ἑλλάδα καὶ μέσον Ἄργος,
Ὄφρα τοι αὐτὸς ἕπωμαι, ὑποζεύξω δέ τοι ἵππους,
Ἄστεα δ' ἀνθρώπων ἡγήσομαι· οὐδέ τις ἡμέας

" Viro hospitali, qui immoderatè quidem diligat,
" Immoderatè autem oderit; meliora nempè aequabilia omnia.
" Aequale sanè malum est, qui et nolentem redire
" Hospitem impellat, et qui ire-festinantem detineat:
" Oportet hospitem praesentem amicè-tractare, volentem autem dimittere.
" Sed mane, dum dona ferens in-currum posuero
" Pulchra; tu autem oculis videris: dicam verò mulieribus,
" Jentaculum in aedibus ut-parent abundè ex intùs existentibus.
" Utrumque, gloriaque et splendor, et utilitas *est*,
" Pastos ire multam super immensam terram.
" Sin vis divertere in Hellada, et medium Argos;
" Ut te ipse sequar; subjungam autem tibi equos,
" Et ad urbes hominum ducam: neque quisquam nos

Ver. 70. —— ὅς κ' ἔξοχα μὲν φιλέησιν, Ἔξοχα δ' ἐχθαίρησιν.] Τῆς δὲ Ὁμήρου σοφίας κἀκεῖνα καταμαθεῖν ἐστὶ δείγματα, ὅτι καλὰ καὶ πολλὰ σοφῶν ἀνδρῶν ἀποφθέγματα προανεφώνησεν· οἷον τὸ —— Μηδὲν ἄγαν· " Καὶ δ' ἄλλῳ " νεμεσῶ, ὅς κ' ἔξοχα, &c. *Dionys. Halicarn.* περὶ τῆς Ὁμήρου ποιήσεως, § 19.

Χρῆν γὰρ μετρίας ἀλλήλους
Φιλίας θνητοὺς ἀνακίρνασθαι,
Καὶ μὴ πρὸς ἄκρον μυελὸν ψυχῆς.
Euripid. Hippolyt. ver 253.

Ibid. 71. —— ἀμείνω δ' αἴσιμα πάντα.] Ἐγγύς ἐστι τοῦ εἰπεῖν, ὡς πάντων μέτρον ἄριστον. *Eustath.*

Ver. 73. —— ἐποτρύνῃ, —— κατερύκῃ.] *Al.* ἐποτρύνει, —— κατερύκει.

Ver. 74. Χρὴ ξεῖνον παρεόντα φιλεῖν, ἐθέλοντα δὲ πέμπειν.] Sic apud *Theocritum :*

Μηδὲ ξεινοδόκον κακὸν ἔμμεναι ἀλλὰ τραπέζῃ
Μειλίξαντ' ἀποπέμψαι, ἐπὰν ἐθέλωντι νέεσθαι.
Idyll. XVI, 27.

—— nè sit mora; mitte volentem.
Ovid. Fast. lib. IV. *ver.* 269.

Καὶ οἵ γε ἄνθρωποι ὑποδέχονται αὐτὴν [χελιδόνα] κατὰ τὸν τῆς Ὁμηρικῆς ξενίας θεσμὸν, ὃς κελεύει καὶ φιλεῖν τὸν παρόντα, καὶ ἰέναι βουλόμενον ἀποπέμπειν. *Ælian. de Animal. lib.* I. *cap.* 52.

Ver. 78. Ἀμφότερον, κῦδός τε καὶ ἀγλαΐη, καὶ ὄνειαρ, Δειπνήσαντας ἴμεν.] Τουτέστι τὸ τοὺς ξένους δειπνήσαντας ὑποχωρῆσαι εἰς ὁδὸν, ὄνειαρ μὲν τῷ ξενοδοχηθέντι διὰ τὸ φαγεῖν· —— κῦδος δὲ καὶ ἀγλαΐα τῷ ξενοδοχήσαντι. *Eustath.* Atqui utrumque videtur τῷ ξενοδοχηθέντι tribuendum. Cæterùm *Scholiastes* κῦδος hîc exponit παράστημα ψυχῆς.

Ver. 79. Δειπνήσαντας.] Vide suprà ad δ', 535.

Ver. 80. —— ἀν' Ἑλλάδα καὶ μέσον Ἄργος.] Ποιητικῷ δὲ τινὶ σχήματι συγκαταλέγειν τὸ μέρος τῷ ὅλῳ φασὶ τὸν Ὅμηρον· ὡς τὸ " ἀν' " Ἑλλάδα καὶ μέσον Ἄργος." *Strabo, Geograph. lib.* VIII. *pag.* 524. *al.* 340. Vide autem suprà ad ά, 344. et ad *Il.* β', 528.

Ver. 81. Ὄφρα τοι αὐτὸς ἕπωμαι.] Τὸ δὲ " ὄφρα ἕπωμαι" ἀπὸ κοινοῦ ἔχει χρειωστικῶς τὸ " μένε εἰσόκε" [suprà *ver.* 75.] οἷον, Ἀλλὰ μένε εἰσόκε δῶρα φέρω καλά· εἰ δ' ἐθέλεις, μένε δηλαδὴ, ὄφρα τοι αὐτὸς ἕπωμαι. *Eustath.*

Αὔτως ἀποπέμψει, δώσει δέ τι ἕν γε φέρεσθαι,
Ἠέ τινα τριπόδων εὐχάλκων, ἠὲ λεβήτων,
Ἠὲ δύ' ἡμιόνους, ἠὲ χρύσειον ἄλεισον.
Τὸν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα·
Ἀτρείδη Μενέλαε διοτρεφὲς, ὄρχαμε λαῶν,
Βούλομαι ἤδη νεῖσθαι ἐφ' ἡμέτερ'· (οὐ γὰρ ὄπισθεν
Οὖρον ἰὼν κατέλειπον ἐπὶ κτεάτεσσιν ἐμοῖσι·)
Μὴ πατέρ' ἀντίθεον διζήμενος, αὐτὸς ὄλωμαι,
Ἤ τί μοι ἐκ μεγάρων κειμήλιον ἐσθλὸν ὄληται.
Αὐτὰρ ἐπεὶ τόγ' ἄκουσε βοὴν ἀγαθὸς Μενέλαος,
Αὐτίκ' ἄρ' ᾗ ἀλόχῳ ἠδὲ δμωῇσι κέλευσε,
Δεῖπνον ἐνὶ μεγάροις τετυκεῖν ἅλις ἔνδον ἐόντων.
Ἀγχίμολον δέ οἱ ἦλθε Βοηθοΐδης Ἐτεωνεὺς,
Ἀνστὰς ἐξ εὐνῆς, ἐπεὶ οὐ πολὺ ναῖεν ἀπ' αὐτοῦ·
Τὸν πῦρ κῆαι ἄνωγε βοὴν ἀγαθὸς Μενέλαος,
Ὀπτῆσαί τε κρεῶν· ὁ δ' ἄρ' οὐκ ἀπίθησεν ἀκούσας.
Αὐτὸς δ' ἐς θάλαμον κατεβήσατο κηώεντα,

" Incassùm remittet; dabit autem aliquid unum saltem ferendum,
" Aut aliquem tripodum benè-aeratorum, aut lebetum,
" Aut duos mulos, aut aureum poculum."
Hunc autem rursùs Telemachus prudens contrà allocutus est:
" Atride Menelaë Jovis-alumne, princeps populorum,
" Volo jam redire ad nostra; (non enim ponè
" Custodem discedens reliqui apud possessiones meas:)
" Nè patrem deo-parem quaerens, ipse peream,
" Aut aliquod mihi ex aedibus supellectile pereat."
At postquam hoc audisset bello strenuus Menelaus,
Statim suam uxorem et famulas jussit,
Jentaculum in aedibus parare abundè ex intùs existentibus:
Propè autem ad ipsum venit Boëthoedes Eteoneus,
Ubi-surrexisset è lecto; quippe non procul habitabat ab ipso:
Hunc ignem accendere jussit bello strenuus Menelaus,
Assareque carnes; is verò non inobsequens-fuit, ubi-audivisset.
Ipse autem in thalamum descendit odoratum,

Ver. 83. Αὔτως ἀποπέμψει.] Ita omnes. Quod tamen, ut opinor, ferri non potest. *Barnesius* quidem *Anapæstum* quovis in loco pro *Dactylo* adhiberi posse contendit. Verùm ejus rei exemplum alibi apud *Homerum* non occurrit. In versu enim isto quem hîc citat vir eruditus, *Odyss.* β', 289. Ὅπλισσόν τ' ἤϊα καὶ ἄγγεσιν ——, pes tertius, " ϊα καὶ" non est *Anapæstus*, sed *Dactylus*; quippè vox ἤϊα *mediam* naturâ producit. Et in aliis locis à *Barnesio* ibi (ad *Odyss.* β', 289.) citatis: Βορέης καὶ Ζέφυρος —— *Iliad.* ι, 5. Νέα μὲν και κατίαξι —— *Odyss.* ι, 283. Ἱέρευον δὲ σύας—ρ', 181. pedes isti " Βορέης," " Νέα μὲν," " Ἱέρευ," non sunt *Anapæsti*, sed *Spondæi*: pronuntiando nimirùm, Βόῤῥης, Νᾶ μὲν, Ἵρευ. Ideóque hoc in loco errorem aliquem latere crediderim. Quænam autem vera demùm sit lectio, non liquet.

Ver. 85. Ἠὲ δύ' ἡμιόνους.] Ἐν δὲ τῷ, " δύ' " ἡμιόνους," δύο μὲν λέγει διὰ τὴν ξυνωρίδα. Οὐ γὰρ ἐκελήτιζον οἱ ἥρωες τότε. *Eustath.* Atqui equos celetes tunc in usu fuisse liquet ex *Iliad.* ό, 679. &c.

Ver. 97. 98. Τὸν πῦρ κῆαι ἄνωγε—— Ὀπτῆσαί τε κρεῶν.] " Mallem hîc," inquit *Barnesius*, " legere Ὀπτῆσαι κρεῶν, ut sensus sit, " *Ignem jussit accendere, Ad assandum car-* " *nes.*" Sed malè.

Ibid. —— κῆαι.] *Al.* κεῖαι.

Οὐκ οἶος, ἅμα τῷγ' Ἑλένη κίε καὶ Μεγαπένθης.
Ἀλλ' ὅτε δή ῥ' ἵκανον, ὅθ' οἱ κειμήλια κεῖτο,
Ἀτρείδης μὲν ἔπειτα δέπας λάβεν ἀμφικύπελλον,
Υἱὸν δὲ κρητῆρα φέρειν Μεγαπένθε' ἄνωγεν
Ἀργύρεον· Ἑλένη δὲ παρίστατο φωριαμοῖσιν,
Ἔνθ' ἔσαν οἱ πέπλοι παμποίκιλοι, οὓς κάμεν αὐτή.
Τῶν ἕν' ἀειραμένη Ἑλένη φέρε, δῖα γυναικῶν,
Ὃς κάλλιστος ἔην ποικίλμασιν, ἠδὲ μέγιστος·
Ἀστὴρ δ' ὣς ἀπέλαμπεν, ἔκειτο δὲ νείατος ἄλλων.
Βὰν δ' ἰέναι προτέρω διὰ δώματος, ἕως ἵκοντο
Τηλέμαχον· τὸν δὲ προσέφη ξανθὸς Μενέλαος·
  Τηλέμαχ', ἤτοι νόστον, ὅπως φρεσὶ σῇσι μενοινᾷς,
Ὥς τοι Ζεὺς τελέσειεν, ἐρίγδουπος πόσις Ἥρης.
Δώρων δ', ὅσσ' ἐν ἐμῷ οἴκῳ κειμήλια κεῖται,
Δώσω, ὃ κάλλιστον καὶ τιμηέστατον ἐστί·
Δώσω τοι κρητῆρα τετυγμένον· ἀργύρεος δὲ

Non solus; simul cum-ipso Helena ivit et Megapenthes.
Sed quando jam pervenissent, ubi ei bona-recondita jacebant,
Atrides quidem deinde poculum cepit rotundum,
Filium autem craterem portare Megapenthem jussit
Argenteum: Helena verò astitit arcis,
Ubi erant ei pepla omnigeno-artificio-varia, quae elaboraverat ipsa.
Horum unum sublatum Helena ferebat, praestantissima mulierum,
Quod pulcherrimum erat ornatu-versicolori, et maximum;
Stella autem veluti resplendebat; jacebat verò ultimum omnium.
Perrexerunt autem ire ulteriùs per domum, donec pervenissent
Ad Telemachum; hunc autem allocutus est flavus Menelaus:
" Telemache, sanè reditum, quemadmodum animo tuo cupis,
" Sic tibi Jupiter perficiat, altitonans maritus Junonis.
" Donorum autem, quotquot in meâ domo recondita jacent,
" Dabo, quod optimum et pretiosissimum est:
" Dabo tibi craterem elaboratum; argenteus autem

Ver. 101.—— ἵκανον, ὅθ' οἱ κειμήλια κεῖτο.] Ita edidit *Barnesius*. *Vulgg.* ὅθι οἱ. Quod versum perimit: nam Ἵκανον *mediam* semper producit. Cæterùm MS. à *Tho. Bentleio* collatus habet ὅθι κειμήλια κεῖτο.

Ver. 102 et 120. —— ἀμφικύπελλον.] Κατὰ τὸν Δειπνοσοφιστὴν, [*Athenæum, lib.* XI. *cap.* 9.] ἀμφικύπελλον οὐδὲν ἄλλο σημαίνει, ἢ ὅτι ἦν ἀμφίκυρτον. Σιληνὸς δὲ, τὸ μὴ ἔχον ὦτα. *Eustath.* Ubi plures hujus vocis interpretationes affert. Vide et ad *Il.* ά, 584.

Ver. 104. —— φωριαμοῖσιν.] Τοῖς κιβωτοῖς. *Schol.*

Ver. 109.—— διὰ δώματος.] *Eustathius* videtur legisse διὰ δώματα.

Ibid. —— ἕως ἵκοντο.] " En," inquit *Barnesius.* " *Amphibrachyn* in *Sexto* loco." Minùs rectè. Pronuntiabatur enim ac si scriptum fuisset ὥσι ἵκοντο vel ὥς εἵκοντο. Vide ad *Il.* ό, 539. *Al.* εἵως ἵκοντο. Quod vix ullâ ratione ferri potest.

Ver. 115. Δώσω τοι κρητῆρα τετυγμένον.]—

Ipsius Anchisæ longævi hoc munus habebis,
Cratera impressum signis, quem Thracius olim
Anchisæ genitori in magno munere Cisseus
Ferre sui dederat monimentum et pignus amoris. *Æn.* V, 535.

Ibid. —— κρητῆρα τετυγμένον.] Quoniam *Menelaus Telemacho* δέπας ἀμφικύπελλον ipse tradere dicatur, infrà *ver.* 120. ideò per κρητῆρα τετυγμένον hoc in loco poculum istud intelligit Dna. *Dacier*. " Homére," inquit, " donne ici le même nom à la coupe " que Me[illegible] met entre les mains de Te[illegible]

Ἐστὶν ἅπας, χρυσῷ δ' ἐπὶ χείλεα κεκράανται·
Ἔργον δ' Ἡφαίστοιο· πόρεν δέ ἑ Φαίδιμος ἥρως,
Σιδονίων βασιλεὺς, ὅθ' ἑὸς δόμος ἀμφεκάλυψεν·
Κεῖσέ με νοστήσαντα· τεῒν δ' ἐθέλω τόδ' ὀπάσσαι.
Ὣς εἰπὼν, ἐν χερσὶ τίθει δέπας ἀμφικύπελλον
Ἥρως Ἀτρείδης· ὁ δ' ἄρα κρητῆρα φαεινὸν
Θῆκ' αὐτοῦ προπάροιθε φέρων κρατερὸς Μεγαπένθης
Ἀργύρεον· Ἑλένη δὲ παρίστατο καλλιπάρηος,
Πέπλον ἔχουσ' ἐν χερσὶν, ἔπος τ' ἔφατ', ἔκ τ' ὀνόμαζεν·
Δῶρόν τοι καὶ ἐγὼ, τέκνον φίλε, τοῦτο δίδωμι,
Μνῆμ' Ἑλένης χειρῶν, πολυηράτου ἐς γάμου ὥρην,

" Est totus, auro verò labra munita sunt;
" Opus verò Vulcani: donavit autem illum *mihi* Phaedimus heros,
" Sidoniorum rex, quandò ejus domus suscepit
" Illic me in-reditu-profectum: tibi autem volo hoc praebere."
Sic locutus, in manibus ponebat poculum rotundum
Heros Atrides; craterem verò splendidum
Posuit ante ipsum ferens fortis Megapenthes
Argenteum: Helena autem astitit genas-pulchra,
Peplum habens in manibus, verbumque dixit, et compellabat;
" Donum tibi et ego, filĭ dilecte, hoc do,
" Monumentum Helenae manuum, optabilium in nuptiarum tempus,

" lemaque, et à l'urne que Megapenthes " met à ses pieds; car il appelle l'une et " l'autre κρητῆρα." Quod nullo modo ferri potest. Apertissimè enim apud Poetam distinguitur Poculum à Cratere permultis in locis, præsertim autem hîc *ver*. 102. 103. et *ver*. 120. 121.

Ibid. —— τετυγμένον.] Vide ad *Il*. ζ', 488.

Ver. 117. —— Ἔργον δ' Ἡφαίστοιο.] Δεῖ δὲ δέξασθαι πρὸς ὑπερβολὴν εἰρημένον τὸ, " Ἡ-" φαίστου ἔργον," ὡς λέγεται Ἀθηνᾶς ἔργα, τὰ καλὰ, καὶ Χαρίτων, καὶ Μουσῶν· ἐπεὶ ὅτι γε οἱ ἄνδρες [Σιδόνιοι] ἦσαν καλλίτεχνοι, δηλοῖ τὸν κρατῆρα ἐπαινῶν ὃν ὁ Εὔνηος ἔδωκεν ἀντὶ Λυκάονος· φησὶ γὰρ, [*Il*. ψ', 742.] " —— κάλλει " ἐνίκα πᾶσαν ἐπ' αἶαν Πολλὸν, ἐπεὶ Σιδόνες " πολυδαίδαλοι εὖ ἤσκησαν." *Strabo, Geograph. lib.* I. *pag*. 70. *al*. 41.

Ibid. —— πόρεν δέ ἑ Φαίδιμος ἥρως, Σιδονίων βασιλεύς.] Vide suprà ad δ', 617.

Ver. 119. Κεῖσέ με νοστήσαντα.] *Barnesius* vocem νοστήσαντα hoc in loco non " *rever-* " *sum*," sed " *profectum*," vertendam contendit. Νοστῆσαι, ἐπὶ τοῦ οἴκαδε ἐπανελθεῖν εἴρηται· κεῖται δὲ παρ' Ὁμήρῳ καὶ ἀντὶ τοῦ ἁπλῶς ἐλθεῖν· " Κεῖσέ με νοστήσαντα." *Phavorinus à Barnesio citatus.* Idque ex eo porrò confirmari existimat *Barnesius*, quòd cum voculâ κεῖσε conjuncta sit. Verùm cùm νοστέω isto sensu nusquam alibi apud *Homerum* occurrat, rectiùs fortassè *Eustathius*; Ἴσως δὲ (inquit) καὶ αὐτὸ [νοστῆσαι] ἐπὶ τοῦ οἴκαδε ἐπανελθεῖν εἴρηται. Εἰ γὰρ καὶ μὴ εἰς Σιδόνα ἐνόστησεν ὁ Μενέλαος, ἀλλ' ἐν τῷ οἴκαδε παλιννοστεῖν ἐπλανήθη ἐκεῖ. Quin et alibi occurrit vox νοστήσαντα etiam cum voculâ κεῖσε conjuncta, ubi sensu vulgato planè usurpatur:

Κεῖσέ με νοστήσαντα φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν.
Iliad. ψ', 145.

Ver. 120. —— χερσί.] *Al*. χειρί.

Ver. 123. —— Ἑλένη δὲ παρίστατο καλλιπάρηος, Πέπλον ἔχουσ'.]

Nec minùs Andromache, digressu mœsta supremo,
Fert picturatas auri subtemine vestes,
Et Phrygiam Ascanio chlamydem ——.
Æn. III, 482.

Ver. 124. —— ἐν χερσίν.] *Al*. ἐν χειρί.

Ver. 125. Δῶρόν τοι καὶ ἐγὼ, —— Μνῆμ' Ἑλένης χειρῶν.] *Al*. Δῶρόν τι καὶ ἐγώ.

Accipe et hæc, manuum tibi quæ monumenta mearum
Sint, puer, et longum Andromachæ testentur amorem. *Æn*. III, 486.

Ibid. —— τέκνον φίλε.] Vide suprà ad λ', 90. 91.

Ver. 126. —— πολυηράτου ἐς γάμου ὥρην.] Τὸ δὲ, πολυηράτου, ἀμφιβολίαν ἔχει. Ἄδηλον γὰρ εἴτε πολυηράτου Ἑλένης ῥητέον, εἴτε γάμου πολυηράτου. *Eustath.* Verùm prior ista accipiendi ratio ad vocis πολυηράτου significa-

Σῇ ἀλόχῳ φορέειν· τείως δὲ φίλη παρὰ μητρὶ
Κείσθω ἐνὶ μεγάρῳ· σὺ δέ μοι χαίρων ἀφίκοιο
Οἶκον ἐϋκτίμενον, καὶ σὴν ἐς πατρίδα γαῖαν.
Ὣς εἰποῦσ' ἐν χερσὶ τίθει· ὁ δ' ἐδέξατο χαίρων.
Καὶ τὰ μὲν ἐς πείρινθα τίθει Πεισίστρατος ἥρως
Δεξάμενος, καὶ πάντα ἑῷ θηήσατο θυμῷ.
Τοὺς δ' ἦγε πρὸς δῶμα κάρη ξανθὸς Μενέλαος·
Ἑζέσθην δ' ἄρ' ἔπειτα κατὰ κλισμούς τε, θρόνους τε.
Χέρνιβα δ' ἀμφίπολος προχόῳ ἐπέχευε φέρουσα
Καλῇ, χρυσείῃ, ὑπὲρ ἀργυρέοιο λέβητος,
Νίψασθαι· παρὰ δὲ ξεστὴν ἐτάνυσσε τράπεζαν.
Σῖτον δ' αἰδοίη ταμίη παρέθηκε φέρουσα,
Εἴδατα πόλλ' ἐπιθεῖσα, χαριζομένη παρεόντων.
Πὰρ δὲ Βοηθοΐδης κρέα δαίετο, καὶ νέμε μοίρας·
Ὠνοχόει δ' υἱὸς Μενελάου κυδαλίμοιο·
Οἱ δ' ἐπ' ὀνείαθ' ἑτοῖμα προκείμενα χεῖρας ἴαλλον.

"Tuae uxori gestandum; interim verò dilectam apud matrem
"Jaceat in domo: tu autem mihi gaudens perveneris
"Domum ad benè-aedificatam, et tuam in patriam terram."
Sic locuta in manibus posuit, hic autem accepit gaudens.
Et haec quidem in capsum posuit Pisistratus heros
Accepta; et omnia suo admiratus est animo.
Hos autem duxit ad domum capite flavus Menelaus:
Sederunt verò deinde in sedibusque, soliisque,
Aquam autem famula gutturnio infudit ferens
Pulchro, aureo, super argenteo lebete,
Ad-lavandum: juxtaque politam extendit mensam,
Panem verò veneranda proma apposuit ferens,
Ferculis multis impositis, gratificans de praesentibus,
Juxta autem Boëthoedes carnes dividebat, et distribuebat portiones;
Vinum verò fundebat filius Menelai inclyti:
Hi autem ad cibos paratos appositos manus extendebant.

---

tionem multò minùs apta; ad sententiam, cùm de se ipsa loquatur *Helena*, planè absurda. Vide infrà ad *ver.* 365. et ψ', 354. Cæterùm deducta vox πολυήρατος non ex ἐρῶμαι, (penultimam enim tum necessariò produceret;) sed ex ἔραμαι. Vide ad *Il.* ά, 67.

Ver. 127. Σῇ ἀλόχῳ φορέειν.] Non, uti malè reddit *Barnesius*, "*Ut tuæ uxori portes*," sed, ut rectè versio *Wetsteniana*, *Tuæ* "*uxori gestandum*." Aptiùs nimirùm congruit hæc interpretatio et cum reliquâ sententiâ, et cum ipsius vocis φορέειν significatione: Eodem enim sensu alibi apud Poetam usurpatur hæc vox:

——— τὰ μὲν οὔτι καταθνητοῖσιν ἔοικεν
Ἄνδρεσσιν φορέειν ———. *Iliad.* κ', 440.

——— τότε δὲ Ζεὺς Ἕκτορι δῶκεν
Ἧ κεφαλῇ φορέειν ———. π', 799.

Ver. 128. Κείσθω.] *Al.* Κεῖσθαι.

Ver. 130. —— χερσί.] *Al.* χειρί.

Ver. 131. —— πείρινθα.] Κιβώτιον τῆς ἁμάξης. *Schol.*

Ver. 139. Εἴδατα πόλλ' ἐπιθεῖσα.] Deest hic versus in MSS. duobus à *Tho. Bentleio* collatis.

Ver. 140. —— κρέα δαίετο.] Συστέλλει δὲ τὸ κρέα τὴν λήγουσαν ἐνταῦθα, ὡς ἀποκοπὴν παθὸν ἐκ τοῦ κρέατα. *Eustath.*

Ver. 141. Ὠνοχόει δ' υἱὸς Μενελάου.] Ὠνοχόουν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις οἱ εὐγενέστατοι παῖδες, ὡς ὁ τοῦ Μενελάου υἱός· "Ὠνοχόει δ' υἱὸς Μενελάου κυδαλίμοιο." Καὶ Εὐριπίδης ὁ ποιητὴς ἐν παισὶν ᾠνοχόησε. *Athenæus*, lib. X. cap. 6.

Αὐτὰρ ἐπεὶ πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἕντο,
Καὶ τότε Τηλέμαχος καὶ Νέστορος ἀγλαὸς υἱὸς
Ἵππους τε ζεύγνυντ' ἀνά θ' ἅρματα ποικίλ' ἔβαινον·
Ἐκ δ' ἔλασαν προθύροιο καὶ αἰθούσης ἐριδούπου.
Τοὺς δ' μέτ', Ἀτρείδης ἔκιε ξανθὸς Μενέλαος,
Οἶνον ἔχων ἐν χειρὶ μελίφρονα δεξιτερῆφι,
Χρυσέῳ ἐν δέπαϊ, ὄφρα λείψαντε κιοίτην.
Στῆ δ' ἵππων προπάροιθε· δεδισκόμενος δὲ προσηύδα·
Χαίρετον, ὦ κούρω, καὶ Νέστορι ποιμένι λαῶν
Εἰπεῖν· ἦ γάρ ἔμοιγε, πατὴρ ὥς, ἤπιος ἦεν,
Εἵως ἐν Τροίῃ πολεμίζομεν υἷες Ἀχαιῶν.
Τὸν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα·
Καὶ λίην κείνῳγε, διοτρεφὲς, ὡς ἀγορεύεις,
Πάντα τάδ' ἐλθόντες καταλέξομεν· αἲ γὰρ ἐγὼν ὣς
Νοστήσας, Ἰθάκηνδε κιὼν, Ὀδυσεῖ ἐνὶ οἴκῳ
Εἴποιμ', ὡς παρὰ σεῖο τυχὼν φιλότητος ἁπάσης
Ἔρχομαι, αὐτὰρ ἄγω κειμήλια πολλὰ καὶ ἐσθλά.

At postquam potûs et cibi desiderium exemissent,
Utique tunc Telemachus et Nestoris illustris filius
Equosque junxerunt, currusque variegatos conscenderunt;
Exegerunt autem è vestibulo et porticu sonorâ.
Cum his verò Atrides ivit flavus Menelaus,
Vinum habens in manu dulce dextrâ,
Aureo in poculo, ut ubi-libâssent proficisceretur.
Stetit autem equos ante; propinansque allocutus est:
" Valete, ô juvenes, et Nestori pastori populorum
" Dicite *salutem*; certè enim mihi, pater tanquam, mitis erat,
" Quamdiù in Trojâ pugnabamus filii Achivorum."
Hunc autem rursùs Telemachus prudens contrà allocutus est:
" Et omninò illi, Jovis-alumne, sicut dicis,
" Omnia haec profecti narrabimus: utinam enim ego sic
" Reversus, in-Ithacam ubi-venero, Ulyssi in domo
" Dixero, ut à te potitus amicae-tractationis omnigenae
" Veniam, afferam autem supellectilia multa et bona."

Ver. 144. Καὶ τότε.] *Al.* Δὴ τότε.

Ver. 146. —— αἰθούσης ἐριδούπου.] Ita ex Editt. Vett. rectè restituit *Barnesius*; ita enim in omnibus legitur *Iliad.* ά, 323. *Odyss.* γ', 399. 493. quin et ita hîc habet MS. à *Tho. Bentleio* collatus. *Vulgg.* ἐριγδούπου. Quod versum perimit.

Ver. 149. Χρυσέῳ ἐν δέπαϊ, ὄφρα.] Nullâ analogiâ produci potest ultima vocis δέπαϊ. Vide ad *Il.* ά, 342. et ώ, 285. Cæterùm fortasse legendum Ἐν δέπαϊ χρυσέῳ, ὄφρα &c. scilicet ut χρυσέῳ (uti sæpe fit) pronuntietur χρυσῷ. Ita certè alibi Poeta:

—————— ἐν δ' οἶνον ἔχευεν
Ἐν δέπαϊ χρυσέῳ ——— *Odyss.* ί. 260.
Καὶ δέπαϊ χρυσέῳ δειδίσκετο, —— σ', 120.

Ver. 151. —— καὶ Νέστορι ποιμένι λαῶν Εἰπεῖν.] Nempè Εἰπεῖν, χαίρειν.

Ver. 152. —— πατὴρ ὥς, ἤπιος ἦεν.] Vide suprà ad β', 47 et 234.

Ver. 153. Εἵως ἐν Τροίῃ.] *Al.* Ἕως ἐνὶ Τροίῃ. Vide suprà ad *ver.* 109.

Ver. 157. —— κιὼν, Ὀδυσεῖ ἐνὶ οἴκῳ.] *Al.* κιχὼν Ὀδυσῆ ἐνὶ οἴκῳ. Cæterùm MS. à *Tho. Bentleio* collatus habet Ὀδυσῆϊ.

Ὣς ἄρα οἱ εἰπόντι ἐπέπτατο δεξιὸς ὄρνις,
Αἰετὸς ἀργὴν χῆνα φέρων ὀνύχεσσι πέλωρον,
Ἥμερον ἐξ αὐλῆς· οἱ δ' ἰΰζοντες ἕποντο
Ἀνέρες ἠδὲ γυναῖκες· ὁ δέ σφισιν ἐγγύθεν ἐλθὼν
Δεξιὸς ἤϊξε πρόσθ' ἵππων, οἱ δὲ ἰδόντες
Γήθησαν, καὶ πᾶσιν ἐνὶ φρεσὶ θυμὸς ἰάνθη.
Τοῖσι δὲ Νεστορίδης Πεισίστρατος ἤρχετο μύθων·
   Φράζεο δὴ, Μενέλαε διοτρεφὲς, ὄρχαμε λαῶν,
Εἰ νῶϊν τόδ' ἔφηνε θεὸς τέρας, ἦε σοὶ αὐτῷ.
   Ὣς φάτο· μερμήριξε δ' ἀρηΐφιλος Μενέλαος,
Ὅππως οἱ κατὰ μοῖραν ὑποκρίναιτο νοήσας.
Τὸν δ' Ἑλένη τανύπεπλος ὑποφθαμένη φάτο μῦθον·
   Κλῦτέ μευ, αὐτὰρ ἐγὼ μαντεύσομαι, ὡς ἐνὶ θυμῷ
Ἀθάνατοι βάλλουσι, καὶ ὡς τελέεσθαι ὀΐω.
Ὡς ὅδε χῆν' ἥρπαξ', ἀτιταλλομένην ἐνὶ οἴκῳ,
Ἐλθὼν ἐξ ὄρεος, ὅθι οἱ γενεή τε, τόκος τε·
Ὣς Ὀδυσεὺς κακὰ πολλὰ παθὼν, καὶ πόλλ' ἐπαληθεὶς,
Οἴκαδε νοστήσει, καὶ τίσεται· ἠὲ καὶ ἤδη

Sic ei locuto supervolavit dextera avis,
Aquila album anserem ferens unguibus magnum,
Mansuetum è chorte; clamantes autem sequebantur
Viri et mulieres: haec verò ipsos propè cum-venisset
Dextera emicuit ante equos: hi autem conspicati
Gavisi-sunt; et omnibus in mentibus animus laetatus est.
His autem Nestorides Pisistratus exordiebatur sermonem:
" Considera jam, Menelaë Jovis-alumne, princeps populorum,
" An nobis hoc ostenderit deus portentum, an tibi ipsi."
Sic dixit; cogitabat autem bellicosus Menelaus,
Quomodò ei ritè responderet meditatus.
Hunc autem Helena stolata praeveniens dixit verbum:
" Audite me; at ego vaticinabor, sicut in animo
" Immortales suggerunt, et sicut perfectum-iri puto.
" Sicut haec anserem rapuit, nutritum in domo,
" Profecta ex monte, ubi ei genusque, partusque;
" Sic Ulysses mala multa passus, et multùm vagatus,
" Domum redibit, et ulciscetur; aut etiam jam

Ver. 160. —— ἐπέπτατο δεξιὸς ὄρνις, Αἰετὸς ἀργὴν χῆνα φέρων.]

> Namque volans rubrâ fulvus Jovis ales in æthrâ. ——
> Cycnum excellentem pedibus rapit improbus uncis. *Æn.* XII, 247. 249.

Ver. 162. —— ἰΰζοντες.] Vide suprà ad *ί*, 394. et ad *Il. γ'*, 455.

Ver. 163. —— ὁ δέ σφισιν ἐγγύθεν ἐλθών.] Ita ex Editt. Vett. et ex *Eustathio* rectè restituit *Barnesius*: Atque ita habet MS. à *Tho. Bentleio* collatus. *Al.* ὁ δέ σφιν ἐγγύθεν ἐλθών.

Ver. 164. —— οἱ δὲ ἰδόντες Γήθησαν.]

> Tum verò augurium Rutuli clamore salutant. *Æn.* XII, 257.

Ver. 168. Εἰ νῶϊν.] *Al.* Ἦ νῶϊν.

Ver. 170. —— ὑποκρίναιτο.] Vide ad *Il. ά*, 309. 338.

Ver. 171. Τὸν δ'.] *Al.* Τόν γ'.

Ibid. —— ὑποφθαμένη.] Vide ad *Il. β'*, 43.

Οἴκοι, ἀτὰρ μνηστῆρσι κακὸν πάντεσσι φυτεύει.
Τὴν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα·
Οὕτω νῦν Ζεὺς θείη, ἐρίγδουπος πόσις Ἥρης,
Τῷ κέν τοι καὶ κεῖθι, θεῷ ὥς, εὐχετοῴμην.
Ἦ, καὶ ἐφ' ἵπποιϊν μάστιν βάλεν· οἱ δὲ μάλ' ὦκα
Ἤϊξαν πεδίονδε διὰ πτόλιος μεμαῶτες.
Οἱ δὲ πανημέριοι σεῖον ζυγὸν ἀμφὶς ἔχοντες·
Δύσετό τ' ἠέλιος, σκιόωντό τε πᾶσαι ἀγυιαί.
Ἐς Φηρὰς δ' ἵκοντο, Διοκλῆος ποτὶ δῶμα,
Υἱέος Ὀρσιλόχοιο, τὸν Ἀλφειὸς τέκε παῖδα.
Ἔνθα δὲ νύκτ' ἄεσαν· ὁ δὲ τοῖς πὰρ ξείνια θῆκεν.
Ἦμος δ' ἠριγένεια φάνη ῥοδοδάκτυλος Ἠώς,
Ἵππους τε ζεύγνυντ', ἀνά θ' ἅρματα ποικίλ' ἔβαινον·
Ἐκ δ' ἔλασαν προθύροιο καὶ αἰθούσης ἐριδούπου·
Μάστιξεν δ' ἐλάαν· τὼ δ' οὐκ ἄκοντε πετέσθην.
Αἶψα δ' ἔπειθ' ἵκοντο Πύλου αἰπὺ πτολίεθρον·

"Domi *est*: quinetiam procis malum omnibus serit."
Hanc autem rursùs Telemachus prudens contrà allocutus est:
"Sic nunc Jupiter faciat, altitonans maritus Junonis;
"Ita tibi et-illic, deo tanquàm, vota-fecerim."
Dixit, et equis flagellum incussit: hi autem valdè celeriter
Ruerunt ad-campum per urbem prompti.
Ii verò toto-die quatiebant jugum utrinque habentes:
Occidit autem sol, obumbrabanturque omnes viæ.
Ad Pheras verò pervenerunt, Dioclei ad domum,
Filii Orsilochi, quem Alpheus genuit filium.
Illic verò noctem peregerunt: is verò eis hospitalia apposuit.
Quando verò manè-genita apparuit rosea-digitos Aurora,
Equosque junxerunt, currusque variegatos conscenderunt;
Exegerunt autem è vestibulo et porticu sonorâ:
Flagellavit verò *Pisistratus*, ut inirent-cursum; ii autem non inviti volârunt.
Statim verò posteà venerunt ad Pyli altam urbem:

Ver. 178. —— ἀτὰρ μνηστῆρσι κακὸν πάντεσσι φυτεύει.] Ita edidit *Barnesius* ex *Odyss.* ζ', 150. ubi in omnibus ita scriptum occurrit; et ex *Eustathio*, qui in commentario hunc versum hoc modo citat; Οἴκοι ἐστὶ, μνηστῆρσι κακὸν πάντεσσι φυτεύων. Cum *Barnesio* porrò facit et MS. à *Tho. Bentleio* collatum. *Vulgg.* μνηστῆρσι κακὰ πάντεσσι φυτεύει. Quod et ipsum ferri potest. Vide ad *Il.* ά, 51.

Ver. 182. —— μάστιν.] Vide ad *Il.* ψ', 500.

Ver. 185. Δύσετό τ' ἠέλιος, σκιόωντό τε πᾶσαι ἀγυιαί.]

Vertitur intereà cœlum, et ruit Oceano nox,
Involvens umbrâ magnâ terramque polumque. *Æn.* II, 250.

Sol ruit intereà, et montes umbrantur opaci. *Æn.* III, 508.

Cæterùm vulgati hîc habent Δύσετό τ' ἠέλιος, *&c.* *Barnesius* autem edidit Δύσετο· rectè: *Primam* enim producit.

Ver. 186. Ἐς Φηρὰς δ' ἵκοντο.] *Al.* Ἐς δὲ Φηρὰς ἵκοντο· uti infrà *ver.* 296. Ἡ δὲ Φηρὰς ἐπέβαλλεν.

Ver. 187. —— Ὀρσιλόχοιο.] MS. à *Tho. Bentleio* collatus, Ὀρτιλόχοιο. Atque ita in pluribus Editionibus legitur suprà γ', 488. et infrà φ', 16.

Ver. 188. Ἔνθα δὲ νύκτ' ἄεσαν.] *Barnesius* sensum postulare existimat, ut scribatur Ἐνθάδε. Sed minùs rectè. Vide ad *Il.* θ', 160.

Ver. 191. —— ἐριδούπου.] *Al.* ἐριγδούπου. Vide suprà ad *ver.* 146.

Καὶ τότε Τηλέμαχος προσεφώνει Νέστορος υἱόν·
Νεστορίδη, πῶς κέν μοι ὑποσχόμενος τελέσειας
Μῦθον ἐμόν; ξεῖνοι δὲ διαμπερὲς εὐχόμεθ' εἶναι
Ἐκ πατέρων φιλότητος· ἀτὰρ καὶ ὁμήλικές ἐσμέν·
Ἥδε δ' ὁδὸς καὶ μᾶλλον ὁμοφροσύνῃσιν ἐνήσει.
Μή με παρὲξ ἄγε νῆα, διοτρεφὲς, ἀλλὰ λίπ' αὐτοῦ,
Μή με γέρων ἀέκοντα κατάσχῃ ᾧ ἐνὶ οἴκῳ,
Ἱέμενος φιλέειν· ἐμὲ δὲ χρεὼν θᾶσσον ἱκέσθαι.
Ὣς φάτο· Νεστορίδης δ' ἄρ' ἑῷ συμφράσσατο θυμῷ,
Ὅππως οἱ κατὰ μοῖραν ὑποσχόμενος τελέσειεν·
Ὧδε δέ οἱ φρονέοντι δοάσσατο κέρδιον εἶναι·
Στρέψ' ἵππους ἐπὶ νῆα θοὴν, καὶ θῖνα θαλάσσης·
Νηῒ δ' ἐνὶ πρύμνῃ ἐξαίνυτο κάλλιμα δῶρα,
Ἐσθῆτα, χρυσόν τε, τά οἱ Μενέλαος ἔδωκε·
Καί μιν ἐποτρύνων ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
Σπουδῇ νῦν ἀνάβαινε, κέλευέ τε πάντας ἑταίρους,
Πρὶν ἐμὲ οἴκαδ' ἱκέσθαι, ἀπαγγεῖλαί τε γέροντι·

Et tunc Telemachus allocutus est Nestoris filium:
" Nestoride, quomodo mihi pollicitus perfeceris
" Verbum meum? hospites autem penitùs gloriamur esse
" Ex patrum amicitiâ; atqui et aequales-aetate sumus:
" Hoc autem iter magis concordiâ nos conjunget.
" Nè me praeter navem agas, ô Jovis-alumne, sed relinque illic:
" Nè me senex invitum detineat suâ in domo,
" Cupiens amantèr-tractare: mihi autem opus *est* citò *domum*-pervenire."
Sic dixit: Nestorides autem suo consultabat animo,
Quomodo ei ritè pollicitus perficeret:
Sic verò ei cogitanti visum est satius esse:
Vertit equos ad navem velocem, et littus maris:
Navis autem in puppi depromebat pulchra dona,
Vestes, aurumque, quae ei Menelaus dederat:
Et ipsum hortans verbis alatis allocutus est:
" Festinantèr nunc conscende, jubeque omnes socios;
" Priusquam ego domum ivero, renuntiaveroque seni:

Ver. 197. 201. —— φιλότητος —— φιλέειν.] Vide ad *Il*. δ, 338. et ψ, 304.

Ibid. —— ἐσμέν.] *Al*. εἰμέν.

Ver. 198. Ἥδε δ' ὁδός.] *Al*. Ἡ δὲ ὁδός.

Ver. 199. Μή με παρὲξ ἄγε νῆα.] Μή με παρὰ τὴν φέρουσαν ὁδὸν ἐπὶ τὴν ναῦν, ἐπ' ἄλλην ὁδὸν ἐπάγῃς. *Schol*.

Ver. 200. Μή με γέρων.] *Al*. Μή μ' ὁ γέρων.

Ver. 201. —— ἐμὲ δὲ χρεὼν θᾶσσον ἱκέσθαι.] Vide ad *Il*. κ', 43. Cæterùm *Eustathius* in commentario citat χρέω. Atque ita in pluribus codicibus scriptum reperit *Tho. Bentleius*. Quæ fortè et verior lectio; quia vox χρεὼν alibi apud *Homerum* non occurrit.

Ver. 204. Ὧδε δέ οἱ φρονέοντι δοάσσατο κέρδιον εἶναι.]

Hæc alternanti potior sententia visa est.
Æn. IV, 287.

Ver. 205. Στρέψ' ἵππους ἐπὶ νῆα θοήν.] Vide *Strabonem*, *Geograph*. *lib*. VIII. *pag*. 538. 539. *al*. 350.

Ver. 206. —— ἐνί.] *Al*. ἐπί.

Ver. 209. —— ἀνάβαινε.] *Al*. ἔμβαινε· ut infrà *ver*. 219. Cæterùm *Eustathius* exponit ἀνάπλει. Minùs rectè; ut liquet ex *ver*. 219. 221.

Ibid. —— κέλευέ τε.] *Al*. κέλευε δέ.

Εὖ γὰρ ἐγὼ τόδε οἶδα κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμὸν,
Οἷος ἐκείνου θυμὸς ὑπέρβιος· οὔ σε μεθήσει·
Ἀλλ' αὐτὸς καλέων δεῦρ' εἴσεται· οὐδέ σε φημὶ
Ἂψ ἴεναι κενεόν· μάλα γὰρ κεχολώσεται ἔμπης.
Ὡς ἄρα φωνήσας ἔλασεν καλλίτριχας ἵππους
Ἂψ Πυλίων εἰς ἄστυ, θοῶς δ' ἄρα δώμαθ' ἵκανε.
Τηλέμαχος δ' ἑτάροισιν ἐποτρύνων ἐκέλευσεν·
Ἐγκοσμεῖτε τὰ τεύχε', ἑταῖροι, νηΐ μελαίνῃ·
Αὐτοί τ' ἀμβαίνωμεν, ἵνα πρήσσωμεν ὁδοῖο.
Ὡς ἔφαθ'· οἱ δ' ἄρα τοῦ μάλα μὲν κλύον, ἠδ' ἐπίθοντο.
Αἶψα δ' ἄρ' εἴσβαινον, καὶ ἐπὶ κληῗσι κάθιζον.
Ἤτοι ὁ μὲν τὰ πονεῖτο, καὶ εὔχετο· θῦε δ' Ἀθήνῃ
Νηΐ παρὰ πρύμνῃ· σχεδόθεν δέ οἱ ἤλυθεν ἀνὴρ
Τηλεδαπὸς, φεύγων ἐξ Ἄργεος, ἄνδρα κατακτὰς,
Μάντις· ἀτὰρ γενεήν γε Μελάμποδος ἔκγονος ἦεν,
Ὃς πρὶν μέν ποτ' ἔναιε Πύλῳ ἔνι, μητέρι μήλων,
Ἀφνειὸς Πυλίοισι μέγ' ἔξοχα δώματα ναίων·
Δὴ τότε γ' ἄλλον δῆμον ἀφίκετο, πατρίδα φεύγων,
Νηλέα τε μεγάθυμον, ἀγαυότατον ζωόντων,
Ὅς οἱ χρήματα πολλὰ τελεσφόρον εἰς ἐνιαυτὸν

" Benè enim ego hoc novi in mente et in animo,
" Qualis illius animus vehemens. non te dimittet,
" Sed ipse invitaturus huc veniet; neque te puto
" Retrò iturum vacuum: valdè enim irascetur omninò."
Sic utique locutus impulit pulchros-jubis equos
Retrò Pyliorum in urbem, celeritérque domum pervenit.
Telemachus verò sociis hortans praecepit:
" Ordinate arma, socii, in nave nigrâ;
" Ipsique conscendamus, ut perficiamus iter."
Sic dixit: illi autem ei maximè quidem auscultârunt, et paruerunt.
Statim verò ingrediebantur, et in transtris sedebant.
Atque is quidem haec properabat, et supplicabat; sacraque faciebat Minervae
Navis ad puppim; propè autem ad eum venit vir
Longinquus, fugiens ex Argo, viro interfecto,
Vates; at genere Melampodis proles erat,
Qui anteà quidem quondam habitabat in Pylo, genetrice ovium,
Dives inter Pylos valdè egregias aedes habitans:
Tunc demùm alium ad populum pervenit, patriam fugiens,
Neleumque magnanimum, clarissimum viventium,
Qui ei opes multas integrum in annum

Ver. 213. ——— οὐδέ σε φημί.] *Al.* οὐδέ ἑ φημί.

Ver. 215. ——— ἔλασεν.] MS. unus à *Tho. Bentleio* collatus, ἵμασεν.

Ver. 218. ——— τεύχε'.] Τὰ τῆς νεὼς ἐργαλεῖα. *Schol.*

Ver. 221. ——— εἴσβαινον.] *Al.* ἔμβαινον.

Ver. 226. Ὃς πρὶν μέν.] *Melampus.*

Ver. 227. ——— μέγ'.] *Al.* μέτ'.

Ver. 228. ——— ἄλλον δῆμον ἀφίκετο, πατρίδα φεύγων.] Τουτέστιν εἰς Ἄργος ἦλθε, τὴν Πύλον φυγών *Eustath.* Cæterùm MS. à *Tho. Bentleio* collatus, hîc legit ἄλλων δῆμον uti infrà *ver.* 238.

Εἶχε βίῃ· ὁ δὲ τείως μὲν ἐνὶ μεγάροις Φυλάκοιο
Δεσμῷ ἐν ἀργαλέῳ δέδετο, κρατέρ' ἄλγεα πάσχων,
Εἵνεκα Νηλῆος κούρης, ἄτης τε βαρείης,
Τήν οἱ ἐπὶ φρεσὶ θῆκε θεὰ δασπλῆτις Ἐρινύς.
Ἀλλ' ὁ μὲν ἔκφυγε κῆρα, καὶ ἤλασε βοῦς ἐριμύκους
Ἐς Πύλον ἐκ Φυλάκης, καὶ ἐτίσατο ἔργον ἀεικὲς,
Ἀντίθεον Νηλῆα, κασιγνήτῳ τε γυναῖκα
Ἠγάγετο πρὸς δώμαθ'· ὁ δ' ἄλλων ἵκετο δῆμον,
Ἄργος ἐς ἱππόβοτον· τόθι γάρ νύ οἱ αἴσιμον ἦεν
Ναιέμεναι πολλοῖσιν ἀνάσσοντ' Ἀργείοισιν.
Ἔνθα δ' ἔγημε γυναῖκα, καὶ ὑψερεφὲς θέτο δῶμα,
Γείνατο δ' Ἀντιφάτην καὶ Μάντιον, υἷε κραταιώ.
Ἀντιφάτης μὲν ἔτικτεν Ὀϊκλῆα μεγάθυμον·
Αὐτὰρ Ὀϊκλείης λαοσσόον Ἀμφιάρηον,
Ὃν περὶ κῆρι φίλει Ζεύς τ' αἰγίοχος, καὶ Ἀπόλλων,

Tenebat vi: ille verò tamdiù quidem in aedibus Phylaci
Vinculo in gravi ligatus erat, duros dolores patiens,
Gratiâ Nelei filiae, noxaeque gravis,
Quam ei in mente posuit dea gravis Erinnys.
Sed is quidem effugit mortem, et abegit boves mugitibus-praestantes
In Pylum ex Phylace, et ultus est factum indignum,
Deo-parem Neleum, fratrique uxorem
Duxit ad domum: ipse verò aliorum venit ad populum
In Argos equis-pascendis-aptum: ibi enim ei fatale erat
Habitare multis imperantem Argivis:
Ibi autem duxit uxorem, et altam posuit domum,
Genuitque Antiphatem et Mantium, filios fortes.
Antiphates quidem genuit Oïcleum magnanimum:
At Oïcleus populi-concitatorem Amphiaraum,
Quem ex animo diligebat Jupiterque Aegiochus, et Apollo

Ver. 231. ——— τείως μέν.] Ἕως τοῦ τελειωθῆναι τὸν ἐνιαυτόν. *Schol.* Pronuntiabatur autem τέως μέν.

Ver. 232. Δεσμῷ ἐν ἀργαλέῳ.] Vide suprà ad λ', 292.

Ver. 233. Εἵνεκα Νηλῆος κούρης.] - Πηροῦς. *Eustath.* Vide suprà ad λ', 286.

Ver. 234. ——— δασπλῆτις Ἐρινύς.] Δυσπροσπέλαστος. *Schol.*

Ver. 236. ——— καὶ ἐτίσατο ἔργον ἀεικὲς, Ἀντίθεον Νηλῆα.] Vox τίομαι apud Poetam, Voce *Mediâ*, sæpè de injuriâ, sæpè de injuriæ auctore *ulciscendo* usurpatur; vide *Iliad.* τ', 208. χ', 20. *Odyss.* γ', 306. ψ', 31. Hîc autem videtur ἐτίσατο ad utrumque simul referri. Cæterùm *Scholiastes* sententiam ita exponit: Καὶ ἐτιμωρήσατο τὸν Νηλέα, ὑπομείνας ἔργον χαλεπόν.

Ver. 237. ——— κασιγνήτῳ τε.] Τῷ Βίαντι. *Schol.* ad λ', 289. suprà. Cæterùm MS. à *Tho. Bentleio* collatus hîc legit κασιγνήτῳ δέ.

Ver. 240. ——— πολλοῖσιν ἀνάσσοντ'.] *Al.* πολλοῖσί τ' ἀνάσσων.

Ver. 241. ——— ἔγημε.] Vide suprà ad λ', 272.

Ver. 242. ——— Μάντιον.] *Al.* Φήμιον. Atqui ejusdem iterùm meminit Poeta infrà *ver.* 249. Μάντιος αὖ τίκτετο, &c.

Ver. 245. Ὃν περὶ κῆρι φίλει Ζεύς τ' αἰγίοχος, καὶ Ἀπόλλων.] Τὸν δὲ Ἀμφιάραον φιλεῖν ὁ Ζεὺς μὲν λέγεται, ὡς βασιλικὸν ἄνδρα καὶ διὰ τοῦτο διογενῆ καὶ διοτρεφῆ. Ἀπόλλων δὲ, ὡς μάντιν. *Eustath.*

Παντοίην φιλότητ'· οὐδ' ἵκετο γήραος οὐδὸν,
Ἀλλ' ὄλετ' ἐν Θήβῃσι, γυναίων εἵνεκα δώρων.
Τοῦ δ' υἱεῖς ἐγένοντ' Ἀλκμαίων, Ἀμφίλοχός τε.
Μάντιος αὖ τέκετο Πολυφείδεά τε, Κλεῖτόν τε·
Ἀλλ' ἤτοι Κλεῖτον χρυσόθρονος ἥρπασεν Ἠὼς,
Κάλλεος εἵνεκα οἷο, ἵν' ἀθανάτοισι μετείη.
Αὐτὰρ ὑπέρθυμον Πολυφείδεα μάντιν Ἀπόλλων
Θῆκε βροτῶν ὄχ' ἄριστον, ἐπεὶ θάνεν Ἀμφιάρηος·
Ὅς ῥ' Ὑπερησίηνδ' ἀπενάσσατο, πατρὶ χολωθεὶς,
Ἔνθ' ὅγε ναιετάων μαντεύετο πᾶσι βροτοῖσι.
Τοῦ μὲν ἄρ' υἱὸς ἐπῆλθε, Θεοκλύμενος δ' ὄνομ' ἦεν,
Ὃς τότε Τηλεμάχου πέλας ἵστατο· τὸν δ' ἐκίχανε
Σπένδοντ', εὐχόμενόν τε, θοῇ παρὰ νηῒ μελαίνῃ·
Καί μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·

Omnigeno amore: neque pervenit *is ad* senectutis limen;
Sed periit Thebis, muliebrium gratiâ donorum.
Huic autem filii nati sunt Alcmaeon, Amphilochusque.
Mantius rursùm genuit Polyphidemque, Clitumque:
Sed sanè Clitum aureum-solium-habens rapuit Aurora,
Pulchritudinem ob ipsius; ut immortalibus interesset.
At magnanimum Polyphidem vatem Apollo
Reddidit hominum longè optimum, postquam mortuus est Amphiaraus:
Qui scilicèt in Hyperesiam migravit, patri iratus;
Ubi ille habitans vaticinabatur omnibus mortalibus.
Hujus quidem filius advenit, Theoclymenus autem nomen *ei* erat,
Qui tunc prope Telemachum stetit: hunc verò deprehendit
Libantem, supplicantemque, velocem apud navem nigram;
Et ipsum affatus verba alata dixit;

Ver. 246. Παντοίην φιλότητ'.] Apud *Platonem*, loco jam infrà citato, Παντοίῃ φιλότητ'.

Ibid. —— οὐδ' ἵκετο γήραος οὐδὸν.] Θεὸς γὰρ πεπρωμένης οὐκ ἀπολύει, ζῶντι δὲ ἀγαθῶν αἴτιος γίνεται· ἢ κατὰ τὸ Μενάνδρειον "Ὃν οἱ "θεοὶ φιλοῦσιν, ἀποθνήσκει νέος." *Schol.* Secundum posteriorem interpretationem *Plato* in *Axiocho*; Οἱ θεοὶ (inquit) τῶν ἀνθρωπείων ἐπιστήμονες, οὓς ἂν περὶ πλείστου ποιῶνται, θᾶττον ἀπαλλάττουσι τοῦ ζῆν. Ἀγαμήδης γοῦν καὶ Τροφώνιος οἱ δειμάμενοι τὸ Πυθοῖ τοῦ θεοῦ τέμενος, εὐξάμενοι τὸ κράτιστον αὐτοῖς γενέσθαι, κοιμηθέντες οὐκέτ' ἀνέστησαν. — Τὸν δ' Ἀμφιάραον, — "Τὸν περὶ κῆρι φίλει Ζεύς τ' αἰγίοχος "καὶ Ἀπόλλων, Παντοίῃ φιλότητ'· οὐδ' ἵκετο "γήραος οὐδόν." Et *Plutarchus*: Οὐχ ὁ μακρότατος βίος ἄριστος, ἀλλ' ὁ σπουδαιότατος· — τὸ γὰρ καλὸν οὐκ ἐν μήκει χρόνου θετέον, ἀλλ' ἐν ἀρετῇ καὶ τῇ καιρίῳ συμμετρίᾳ· τοῦτο γὰρ εὔδαιμον καὶ θεοφιλὲς εἶναι νενόμισται. Διὰ τοῦτο γοῦν τοὺς ὑπερόχωτάτους τῶν ἡρώων καὶ φύντας ἀπὸ θεῶν, πρὸ γήρως ἐκλιπόντας τὸν βίον οἱ ποιηταὶ παρέδοσαν ἡμῖν. Ὥσπερ κἀκεῖνον, "Ὃν περὶ κῆρι φίλει Ζεύς τ' αἰγίοχος καὶ Ἀ-"πόλλων Παντοίην φιλότητ'· οὐδ' ἵκετο γή-"ραος οὐδόν." *De Consolat. ad Apollonium.* Mihi autem videtur istud "οὐδ' ἵκετο γήραος οὐδὸν" minimè ab ipso Poëtâ felicitati tribui; sed ex historiâ scilicèt acceptum simplicitèr memorari. Uti exponit *Eustathius*: Τὸ δὲ "οὐδ' ἵκετο γήραος οὐδὸν" ἁπλῶς οὕτω καὶ ἀφελῶς εἰπεῖν δοκεῖ ὁ Ποιητὴς, —— αὐτὸ τὸ ὂν διηγούμενος.

Ver. 247. —— γυναίων εἵνεκα δώρων.] Τὸν ὅρμον ἐπὶ τῷ Ἀμφιαράῳ ἀπουστέρον. *Schol.* Vide suprà ad λ', 326.

Ver. 251. —— οἷο.] *Al.* εἷο.

Ibid. —— ἀθανάτοισι.] Vide ad *Il.* ε', 398.

Ver. 254. —— Ὑπερησίηνδ'.] Τουτέστιν εἰς Ὑπερησίαν, πόλιν Ἄργους. *Eustath.*

Ibid. —— πατρὶ.] *Mantio, ver.* 249.

Ver. 256. —— ἄρ'.] *Ut suprà dictum est* —— *ver.* 223.

Ὦ φίλ', ἐπεί σε θύοντα κιχάνω τῷδ' ἐνὶ χώρῳ,
Λίσσομ' ὑπὲρ θυέων καὶ δαίμονος, αὐτὰρ ἔπειτα
Σῆς τ' αὐτοῦ κεφαλῆς, καὶ ἑταίρων, οἵ τοι ἕπονται,
Εἰπέ μοι εἰρομένῳ νημερτέα, μηδ' ἐπικεύσῃς.
Τίς; πόθεν εἶς ἀνδρῶν; πόθι τοι πόλις, ἠδὲ τοκῆες;
Τὸν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα·
Τοιγὰρ ἐγώ τοι, ξεῖνε, μάλ' ἀτρεκέως ἀγορεύσω·
Ἐξ Ἰθάκης γένος εἰμὶ, πατὴρ δέ μοι ἐστὶν Ὀδυσσεὺς,
Εἴ ποτ' ἔην· νῦν δ' ἤδη ἀπέφθιτο λυγρῷ ὀλέθρῳ.
Τοὔνεκα νῦν ἑτάρους τε λαβὼν καὶ νῆα μέλαιναν,
Ἦλθον πευσόμενος πατρὸς δὴν οἰχομένοιο.
Τὸν δ' αὖτε προσέειπε Θεοκλύμενος θεοειδής·
Οὕτω τοι καὶ ἐγὼν ἐκ πατρίδος, ἄνδρα κατακτὰς
Ἔμφυλον· πολλοὶ δὲ κασίγνητοί τε, ἔται τε,
Ἄργος ἀν' ἱππόβοτον, μέγα δὲ κρατέουσιν Ἀχαιοί·
Τῶν ὑπαλευάμενος θάνατον καὶ κῆρα μέλαιναν,
Φεύγω· ἐπεί νύ μοι αἶσα κατ' ἀνθρώπους ἀλάλησθαι.
Ἀλλά με νηὸς ἔφεσσαι, ἐπεί σε φυγὼν ἱκέτευσα,
Μή με κατακτείνωσι· διωκέμεναι γὰρ ὀΐω.
Τὸν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα·

"O amice, quoniam te sacra-facientem deprehendo hoc in loco,
"Oro per sacra et deum, et deindè
"*Per* tuumque ipsius caput, et socios, qui te comitantur,
"Dic mihi interroganti vera, neque celes.
"Quis? undè es hominum? ubi tibi urbs, et parentes?"
Hunc autem rursùs Telemachus prudens contrà allocutus est;
"Equidem tibi hospes, valdè accuratè dicam:
"Ex Ithacâ genere sum, pater autem mihi est Ulysses,
"Si quandò erat: nunc verò jamjam periit tristi morte,
"Propterea nunc sociisque assumptis et nave nigrâ,
"Veni interrogaturus de-patre diù absente."
Hunc autem rursùs allocutus est Theoclymenus deo-par;
"Sic tibi et ego ex patriâ, viro interfecto
"Tribule: multi autem fratresque sodalesque *sunt,*
"Argos per equis-pascendis-aptum; multùm autem pollent Achivi;
"Ab his elapsus mortem et fatum atrum,
"Fugio; quippe mihi fatale *est* inter homines vagari.
"Sed me navi impone, quia tibi fugâ-captâ supplicavi,
"Nè me interficiant: persequi enim *eos me* puto."
Hunc autem rursùs Telemachus prudens contrà allocutus est;

Ver. 261. —— αὐτὰρ ἔπειτα.] *Al.* ἠδὲ τοκήων.

Ver. 266. —— ἀγορεύσω.] *Al.* καταλέξω.

Ver. 268. —— Εἴ ποτ' ἔην.] Vide ad *Il.* γ', 180.

Ibid. —— λυγρῷ ὀλέθρῳ.] *Al.* λυγρὸν ὄλεθρον.

Ver. 272. Οὕτω τοι καὶ ἐγὼν.] Ὡς ὁρᾷς, μένος φεύγω. *Schol.* Malè. Refertur enim istud Οὕτω ad id quod dixerat *Telemachus,* vér. 267. 270. nempè ex Ithacâ patriâ se illuc profectum: Ut hîc dicat *Theoclymenus,* "*Ita se quoque è patriâ illuc venisse.*"

Ibid. Οὕτω τοι.] *Al.* Οὕτω δή.

Ver. 274. —— Ἀχαιοί.] *Al.* Ἀχαιῶν.

Οὐ μὲν δή σ' ἐθέλοντά γ' ἀπώσω νηὸς ἐΐσης·
Ἀλλ' ἕπευ· αὐτὰρ κεῖθι φιλήσεαι, οἷά κ' ἔχωμεν.
Ὣς ἄρα φωνήσας οἱ ἐδέξατο χάλκεον ἔγχος,
Καὶ τόδ' ἐπ' ἰκριόφιν τάνυσεν νεὸς ἀμφιελίσσης·
Ἂν δὲ καὶ αὐτὸς νηὸς ἐβήσατο ποντοπόροιο.
Ἐν πρύμνῃ δ' ἄρ' ἔπειτα καθέζετο· πὰρ δέ οἱ αὐτῷ
Εἷσε Θεοκλύμενον· τοὶ δὲ πρυμνήσι' ἔλυσαν.
Τηλέμαχος δ' ἑτάροισιν ἐποτρύνας ἐκέλευσεν
Ὅπλων ἅπτεσθαι· τοὶ δ' ἐσσυμένως ἐπίθοντο.
Ἱστὸν δ' εἰλάτινον κοίλης ἔντοσθε μεσόδμης
Στῆσαν ἀείραντες· κατὰ δὲ προτόνοισιν ἔδησαν·
Ἕλκον δ' ἱστία λευκὰ ἐϋστρέπτοισι βοεῦσι.
Τοῖσιν δ' ἴκμενον οὖρον ἵει γλαυκῶπις Ἀθήνη,
Λάβρον ἐπαιγίζοντα δι' αἰθέρος, ὄφρα τάχιστα
Νηῦς ἀνύσειε θέουσα θαλάσσης ἁλμυρὸν ὕδωρ.
Δύσετό τ' ἠέλιος, σκιόωντό τε πᾶσαι ἀγυιαί.
Ἡ δὲ Φερὰς ἐπέβαλλεν, ἐπειγομένη Διὸς οὔρῳ·

" Non quidem jam te conscendere-volentem depellam à navi aequali:
" Sed sequere: at illic amicè-excipieris *de talibus* qualia habemus."
Sic utique locutus, ab-eo accepit aeream hastam;
Et hanc super tabulata extendit navis remis-utrinque-agitatae:
Conscendit autem et ipse navem pontum-transeuntem.
In puppi verò deindè sedit; juxtaque seipsum
Sedere-fecit Theoclymenum: illi autem rudentes solverunt.
Telemachus verò socios hortatus jussit
Arma capessere: illi autem festinantèr obedivereunt.
Malum autem abiegnum concavum intra receptaculum
Statuerunt erectum; funibusque colligârunt;
Traxeruntque vela alba benè-tortis loris.
His autem secundum ventum misit oculis-caesia Minerva
Vehementem, ingruentem per aërem; ut citissimè
Navis emetiretur currens maris salsam aquam.
Occiditque sol, obumbrabanturque omnes viae.
Illa autem Pheras appellebat, impulsa Jovis vento-secundo;

Ver. 280. —— ἐθέλοντα.] *Barnesius* sensum postulare existimat ut legatur ἀέκοντα. Sed nihil opus.

Ver. 283. —— τόδ'.] *Al.* τόγ'.

Ver. 284. —— ἐβήσατο.] *Al.* ἐβήσετο. Vide ad *Il.* β', 35 et ι, 109.

Ver. 292. —— ἵει.] Vide ad *Il.* ό, 24. et π', 762.

Ver. 295. Δύσετό τ' ἠέλιος.] *Strabo, Geograph. lib.* VIII. *pag.* 539. *al.* 350. hunc locum citat, alio adjecto versu, quem inseruit *Barnesius*.

Βὰν δὲ παρὰ Κρουνοὺς καὶ Χαλκίδα καλλιρέεθρον
Δύσετό τ' ἠέλιος, &c.

Qui versus, uti ad *Strabonis* locum annotat *Casaubonus*, in Vulgatis nusquam reperitur; neque ejus omninò meminit *Eustathius*. Eundem autem iterùm citat *Strabo, lib.* X. *pag.* 687. *al.* 447. ubi pro Χαλκίδα καλλιρέεθρον, legitur Χαλκίδα πετρήεσσαν.

Ver. 296. Ἡ δὲ Φερὰς ἐπέβαλλεν, &c.] Vide *Strabonem, lib.* VIII. *pag.* 539. *al.* 350.

Ibid. Ἡ δὲ Φερὰς ἐπέβαλλεν.] *Al.* Ἡ Φηρὰς δ' ἐπέβαλλεν. Cæterùm de voce ἐπέβαλλεν ita *Porphyrius*: Ἐπήβολος (inquit) σημαίνει τὸν ἐπιτυχῆ καὶ ἐγκρατῆ, ἀπὸ τῆς βολῆς καὶ τοῦ βάλλειν, ὃ σημαίνει τὸ τυγχάνειν τοῦ σκοποῦ.— Λύσεις ἐντεῦθεν, " Ἡ δὲ Φερὰς ἐπέβαλλεν, ἐπειγομένη Διὸς οὔρῳ·" μετῆκται γὰρ ἀπὸ τῶν πόῤῥω τὴν ἐπιβολὴν ποιουμένων, ὥστε τυχεῖν. Ἡ ναῦς οὖν ἐπιβολὴν ἐποιεῖτο, ὥστε τυχεῖν τῶ

Ἠδὲ παρ' Ἤλιδα δῖαν, ὅθι κρατέουσιν Ἐπειοί.
Ἔνθεν δ' αὖ νήσοισιν ἐπιπροέηκε θοῇσιν,
Ὁρμαίνων, ἤ κεν θάνατον φύγοι, ἦ κεν ἁλῴη.
Τὼ δ' αὖτ' ἐν κλισίῃ Ὀδυσεὺς καὶ δῖος ὑφορβὸς
Δορπείτην· παρὰ δέ σφιν ἐδόρπεον ἀνέρες ἄλλοι.
Αὐτὰρ ἐπεὶ πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἕντο,
Τοῖς Ὀδυσεὺς μετέειπε, συβώτεω πειρητίζων,
Εἴ μιν ἔτ' ἐνδυκέως φιλέοι, μεῖναί τε κελεύοι
Αὐτοῦ ἐνὶ σταθμῷ, ἦ ὀτρύνειε πόλινδε·
Κέκλυθι νῦν, Εὔμαιε, καὶ ἄλλοι πάντες ἑταῖροι·
Ἠῶθεν προτὶ ἄστυ λιλαίομαι ἀπονέεσθαι
Πτωχεύσων, ἵνα μή σε κατατρύχω καὶ ἑταίρους.
Ἀλλά μοι εὖ θ' ὑπόθευ, καὶ ἅμ' ἡγεμόν' ἐσθλὸν ὄπασσον,
Ὅς κέ με κεῖσ' ἀγάγῃ· κατὰ δὲ πτόλιν αὐτὸς ἀνάγκῃ
Πλάγξομαι, αἴ κέν τις κοτύλην καὶ πύρνον ὀρέξῃ.
Καί κ' ἐλθὼν πρὸς δώματ' Ὀδυσσῆος θείοιο,

Et apud Elida divinam, ubi dominantur Epei.
Hinc verò rursùs insulis immisit *eam* acutis,
Cogitans, an mortem fugeret, an caperetur.
Diversâ autem parte in casâ Ulysses et nobilis subulcus
Coenabant; apud verò ipsos coenabant viri alii.
At postquam potûs et cibi desiderium exemissent,
Inter hos Ulysses locutus est, subulcum tentans,
An ipsum ampliùs studiosè curaret, manereque juberet
Illic in stabulo, an hortaretur ad urbem *ire*;
" Audi nunc, Eumaee, aliique omnes socii;
" Manè ad urbem cupio discedere
" Mendicaturus, ut nè te atteram et socios.
" Sed me benè mone, et simul ductorem bonum praebe,
" Qui me illuc ducat: per autem urbem ipse ex-necessitate
" Vagabor, siquis fortè poculum et panem porrexerit.
" Et profectus ad aedes Ulyssis divini,

φρεῶν. *Quæst. Homeric.* 1. Eandemque explicationem affert *Scholiastes* ad β', 319. suprà.

Ibid. —— ἐπειγομένη Διὸς οὔρῳ.] Apud *Strabonem*, loco suprà citato, ἀγαλλομένη Διὸς οὔρῳ.

Ver. 297. Ἠδὲ παρ' Ἤλιδα δῖαν.] Vide suprà ad ν', 275.

Ver. 298. —— νήσοισιν ἐπιπροέηκε θοῇσιν.] Ταῖς λεγομέναις Ὀξείαις, μεταληπτικῶς ἐκ τοῦ κατὰ κίνησιν ὀξέως, ἐπὶ τὸ κατὰ σχῆμα. *Schol.* Θοὰς δὲ εἴρηκε τὰς Ὀξείας· τῶν Ἐχινάδων δ' εἰσὶν αὗται, πλησιάζουσαι τῇ ἀρχῇ τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου, καὶ ταῖς ἐκβολαῖς τοῦ Ἀχελώου. *Strabo, lib.* VIII. *pag.* 539. *al.* 351. Similitèr exponit *Dionysius Halicarnassensis*, περὶ τῆς Ὁμήρου ποιήσεως, § 7. itemque *Heraclides Ponticus.* Vide etiam *Strabonem, lib.* X. *pag.* 702. 703. *al.* 458. et suprà ad ί, 327.

Ver. 299. —— φύγοι.] *Al.* φύγῃ.

Ver. 300. Τὼ δ' αὖτ' ἐν κλισίῃ.] Redit Poëta undè digressus est suprà ξ', 533.

Ver. 303. Τοῖς Ὀδυσεὺς.] *Al.* Τοῖς δ' Ὀδυσεύς.

Ver. 306. —— νῦν, Εὔμαιε.] *Al.* νῦν μ', Εὔμαιε.

Ver. 307. —— ἀπονέεσθαι.] Vide ad *Il.* ά, 398.

Ver. 309. —— καὶ ἅμ' ἡγεμόν'.] *Al.* καί μ' ἡγεμόν'.

Ver. 311. —— κοτύλην.] Ἐκπώματος, ἤτοι ποτηρίου εἶδος τοσούτου, καὶ μέτρον. *Schol.*

Ibid. —— πύρνον.] Πύρινον ἄρτον. *Schol.*

Ἀγγελίην εἴποιμι περίφρονι Πηνελοπείῃ·
Καί κεν μνηστήρεσσιν ὑπερφιάλοισι μιγείην,
Εἴ μοι δεῖπνον δοῖεν, ὀνείατα μυρί' ἔχοντες.
Αἶψά κεν εὖ δρώοιμι μετὰ σφίσιν, ὅ,ττι θέλοιεν·
Ἐκ γάρ τοι ἐρέω, σὺ δὲ σύνθεο, καί μευ ἄκουσον,
Ἑρμείαο ἕκητι διακτόρου, ὅς ῥά τε πάντων
Ἀνθρώπων ἔργοισι χάριν καὶ κῦδος ὀπάζει,
Δρηστοσύνῃ οὐκ ἄν μοι ἐρίσσειεν βροτὸς ἄλλος,
Πῦρ τ' εὖ νηῆσαι, διά τε ξύλα δανὰ κεάσσαι,
Δαιτρεῦσαί τε, καὶ ὀπτῆσαι, καὶ οἰνοχοῆσαι·
Οἷά τε τοῖς ἀγαθοῖσι παραδρώωσι χέρηες.

" Nuncium dixero prudenti Penelopae,
" Et procis superbis me immiscuero,
" Si mihi fortè coenam dederint, cibum copiosum habentes.
" Statim benè perfecero inter ipsos, quicquid voluerint:
" Etenim tibi dicam, tu autem attende, et me audi;
" Mercurii voluntate internuncii, (qui utique omnium
" Hominum operibus gratiam et gloriam praebet,)
" Officio-servili non mihi contenderit mortalis alius,
" Ad ignemque benè cumulandum, lignaque sicca diffindenda,
" Adque-carnes-dividendas, et ad-assandum, et ad-vinum-fundendum;
" Qualia scilicet optimis praestant inferiores."

Ver. 314. 315. 316. Καί κεν μνηστήρεσσιν,— Εἴ μοι δεῖπνον δοῖεν.— Αἶψά κεν &c.] " Malim," inquit *Henricus Stephanus*, " hunc " locum ita interpungere; Καί κεν μνηστήρεσσιν ὑπερφιάλοισι μιγείην. Εἴ μοι δεῖπνον " δοῖεν, ὀνείατα μυρί' ἔχοντες, Αἶψά κεν εὖ " δρώοιμι &c. —— quia non est rationi con" sentaneum, ut ille dicat se tum demùm " cœtum procorum aditurum, si illi cœ" nam porrigant; sed necesse est, ut eos ad" eat antequam ab iis quicquam accipiat." Ita ille. At rectè se habet vulgata interpunctio. Sensus enim istius Εἴ μοι δεῖπνον δοῖεν hoc in loco hujusmodi est: " *Ut videam, ut* " *experiar, an mihi cœnam dent:*" Vel, " *Eâ* " *spe, ut mihi cœnam dent.*" Quod et ipse deinde addit vir eruditus; " Sed potest, inquit, " sequendo alteram interpunctio" nem, ita exponi εἰ, ut subauditum habeat " participium ἐλπόμενος, vel aliquod hujus" modi." Atque ita alibi sæpè Poeta:

Ἤλυθον, εἴ τινά μοι κληηδόνα πατρὸς ἐνίσποις.
Suprà δ', 317.

Et superiùs paulò *ver.* 310. hujus libri:

——— κατὰ δὲ πτόλιν αὐτὸς ἀνάγκῃ
Πλάγξομαι, αἴ κέν τις κοτύλην καὶ πύρνον ὀρέξῃ.

Vide et suprà ί, 229.

Ver. 316. —— ὅ,ττι θέλοιεν.] " Hinc qui" dem," inquit *Barnesius*, " apparet, Vete" rum observationem de *Homero*, quòd nus" piam utatur voce θέλω, falsam esse, nec " satis firmo niti fundamento." Atqui MS. à *Tho. Bentleio* collatus hîc habet ὅττ' ἐθέλοιεν. Quin et ipse *Barnesius* suprà θ', 336. et infrà ρ', 19. restituit, ἑταίροις ἐθέλοις, et ὅς κ' ἐθέλῃσιν quum in vulgatis editum erat, ἑταίροισι θέλοις· ὅς κε θέλῃσιν. Vide et ad *Il.* ά, 277.

Ver. 318. Ἑρμείαο ἕκητι.] Ἐπειδὴ κῆρυξ· καὶ παρὰ τοῖς ἥρωσι δὲ κήρυκες, οἱ ταῦτα ὑπουργοῦντες. *Schol.*

Ibid. — διακτόρου.] Vide suprà ad θ', 338.

Ibid. ——— ὅς ῥά τε.] *Qui utique.* ——— *Qui scilicet.* ———

Ver. 320. Δρηστοσύνῃ.] Τῇ ἐν τῇ διακονίᾳ ἐνεργείᾳ. *Schol.* *Al.* Δρησμοσύνῃ.

Ibid. —— ἐρίσσειεν.] Ità rectè *Barnesius*: atque ita MS. à *Tho. Bentleio* collatus. *Al.* ἐρίσειεν. Quod antepenultimam corripit.

Ver. 321. Πῦρ τ' εὖ νηῆσαι.] Ξύλα σωρεῦσαι, ἕνεκεν τοῦ πῦρ ποιῆσαι. *Schol.* *Al.* Πῦρ τε κατ' εὖ νῆσαι. Τινὲς δὲ " πῦρ εὐνῆσαι" γράφουσιν· ἤτοι φυλάξαι, κατευνάσαι, ζωπυρῆσαι ἐν σποδιᾷ. *Eustath.*

Ibid. ——— ξύλα δανά.] Παρὰ τὸ δὴν, τὸ ἐπὶ πολὺν χρόνον, γίνεται δανὰ, τὰ διὰ τὸν χρόνον ξηρά· ἢ παρὰ τὸ δαίω, τὸ καίω, τὰ εἰς καῦσιν ἐπιτήδεια, εὔκαυστα, θερμά. *Etymolog. Magn.* ad vocem δανά. Cæterùm legitur et ξύλα πολλὰ, notante *Eustathio*.

Ver. 223. ——— παραδρώωσι.] *Al.* παραδρώωσι.

Τὸν δὲ μέγ' ὀχθήσας προσέφης, Εὔμαιε συβῶτα·
Ὤ μοι, ξεῖνε, τίη τοι ἐνὶ φρεσὶ τοῦτο νόημα
Ἔπλετο; ἦ σύ γε πάγχυ λιλαίεαι αὐτόθ' ὀλέσθαι,
Εἰ δὴ μνηστήρων ἐθέλεις καταδῦναι ὅμιλον,
Τῶν ὕβρις τε, βίη τε, σιδήρεον οὐρανὸν ἵκει.
Οὔ τοι τοιοίδ' εἰσὶν ὑποδρηστῆρες ἐκείνων,
Ἀλλὰ νέοι, χλαίνας εὖ εἱμένοι, ἠδὲ χιτῶνας,
Αἰεὶ δὲ λιπαροὶ κεφαλὰς καὶ καλὰ πρόσωπα,
Οἵ σφιν ὑποδρώωσιν· ἐΰξεστοι δὲ τράπεζαι
Σίτου καὶ κρειῶν, ἠδ' οἴνου βεβρίθασιν.
Ἀλλὰ μέν'· οὐ γάρ τίς τοι ἀνιᾶται παρεόντι,
Οὔτ' ἐγὼ, οὔτε τις ἄλλος ἑταίρων, οἵ μοι ἔασιν.
Αὐτὰρ ἐπὴν ἔλθησιν Ὀδυσσῆος φίλος υἱὸς,
Κεῖνός σε χλαῖνάν τε χιτῶνά τε, εἵματα ἕσσει,
Πέμψει δ', ὅππη σε κραδίη, θυμός τε κελεύει.
Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα πολύτλας, δῖος Ὀδυσσεύς.
Αἴθ' οὕτως, Εὔμαιε, φίλος Διῒ πατρὶ γένοιο,
Ὡς ἐμοὶ, ὅττι μ' ἔπαυσας ἄλης καὶ οἰζύος αἰνῆς·

Hunc autem valdè indignatus allocutus es, Eumaee subulce:
" Hei mihi, hospes, cur tibi in mente hoc cogitatum
" Fuit? certè omninò cupis illic perire,
" Si reverà procorum vis ingredi coetum,
" Quorum injuriaque, violentiaque, ad ferreum coelum pervenit.
" Nequaquam tales sunt ministri illorum;
" Sed juvenes, laenas benè-induti, et tunicas,
" Semperque nitidi capitibus et pulchris vultibus.
" Qui ipsis subministrant: benè-politae autem mensae
" Pane, et carnibus, et vino, oneratae sunt.
" Sed mane; non enim quisquam te molestatur praesente,
" Neque ego, neque quisquam alius sociorum, qui mihi sunt.
" At postquam venerit Ulyssis dilectus filius,
" Ille te laenâque tunicâque, vestimentis induet;
" Mittetque, quò te cor, animusque jubet."
Huic autem respondit deinde patiens nobilis Ulysses:
" Utinam sic, Eumaee, dilectus Jovi patri fieres,
" Ut mihi, quòd me cessare-fecisti ab errore et aerumnâ gravi:

Ver. 328. Τῶν ὕβρις τε, βίη τε, σιδήρεον οὐρανὸν ἵκει.] Dna. *Dacier* ita explicat: " Dont la violence et l'insolence sont si " grandes, qu'elles ne respectent pas les " Dieux, et qu'elles attaquent le Ciel " même." Malè: Hoc enim dicere vult Poeta; nempe, " *Tantam fuisse Procorum* " *superbiam, totque indigna facinora; ut eo-* " *rum fama ad omnium aures pervenisset.*" " *Quorum* (uti reddit *Spondanus*) *tanta sit* " *protervia, et injurias aliis inferendi con-* " *suetudo, ut ejus fama etiam ad cœlum us-* " *que pervenerit.*" Sic *Iliad.* θ', 192.

Ἀσπίδα Νεστορέην, τῆς νῦν κλέος οὐρανὸν ἵκει.

Ver. 331. Αἰεὶ δὲ λιπαροί.] " Pro δὲ," inquit *Barnesius*, " potiùs δὴ legendum vide- " tur." Minùs rectè.

Ver. 332. —— τράπεζαι Σίτου καὶ κρειῶν, ἠδ' οἴνου βεβρίθασιν.]

—— dapes, et plenæ pocula mensæ.
Æn. XI, 738.

Ver. 333. —— βεβρίθασιν.] Vide ad *Il.* β', 314.

Ver. 334. —— ἀνιᾶται.] Vide ad *Il.* ί, 24.

Πλαγκτοσύνης δ' οὐκ ἔστι κακώτερον ἄλλο βροτοῖσιν·
Ἀλλ' ἕνεκ' οὐλομένης γαστρὸς κακὰ κήδε' ἔχουσιν
Ἀνέρες, ὅν κεν ἵκηται ἄλη, καὶ πῆμα, καὶ ἄλγος.
Νῦν δ' ἐπεὶ ἰσχανάας, μεῖναί τέ με κεῖνον ἄνωγας,
Εἴπ' ἄγε μοι περὶ μητρὸς Ὀδυσσῆος θείοιο,
Πατρός θ', ὃν κατέλειπεν ἰὼν ἐπὶ γήραος οὐδῷ,
Εἴπου ἔτι ζώουσιν ὑπ' αὐγὰς ἠελίοιο,
Ἦ ἤδη τεθνᾶσι, καὶ εἰν ἀΐδαο δόμοισι.
Τὸν δ' αὖτε προσέειπε συβώτης, ὄρχαμος ἀνδρῶν·
Τοιγὰρ ἐγώ τοι, ξεῖνε, μάλ' ἀτρεκέως ἀγορεύσω·
Λαέρτης μὲν ἔτι ζώει, Διΐ δ' εὔχεται αἰεὶ,
Θυμὸν ἀπὸ μελέων φθίσθαι οἷς ἐν μεγάροισιν·
Ἐκπάγλως γὰρ παιδὸς ὀδύρεται οἰχομένοιο,
Κουριδίης τ' ἀλόχοιο δαΐφρονος, ἥ ἑ μάλιστα
Ἤκαχ' ἀποφθιμένη, καὶ ἐν ὠμῷ γήραϊ θῆκεν.

" Errore enim non est pejus aliud hominibus:
" Sed propter perditum ventrem malas curas habent
" Viri, quemcunque invaserit vagatio, casusque et dolor.
" Nunc verò quoniam detines manereque me illum jubes;
" Dic age mihi de matre Ulyssis divini,
" Patreque, quem reliquit profectus, in senectutis limine,
" An alicubi adhuc vivant sub splendore Solis,
" An jamjam mortui sint, et in Plutonis aedibus."
Hunc autem rursùs allocutus est subulcus, princeps virorum:
" Equidem tibi, hospes, valdè accuratè narrabo:
" Laërtes quidem adhuc vivit, Jovi autem supplicat semper,
" Ut anima *sibi* à membris pereat suis in aedibus:
" Vehementèr enim de-filio dolet absente,
" Deque uxore quam-virginem-duxerat, prudente; quae ipsum maximè
" Tristitiâ-affecit mortua, et in crudâ senectute posuit.

Ver. 342. Πλαγκτοσύνης δ' οὐκ ἐστὶ κακώτερον.]

——————Μόχθων
Δ' οὐκ ἄλλος ὕπερθεν,
Ἢ γᾶς πατρίας στέρεσθαι.
Euripid. Medea, ver. 651.

Ver. 343. Ἀλλ' ἕνεκ' οὐλομένης γαστρός.]
Νικᾷ δὲ χρειά μ', ἡ ταλαίπωρός τε μοῦ
Γαστήρ——— *Diphilus, Fragm.* I. *ver.* 2.

Ibid.——— κακὰ κήδε' ἔχουσιν.] *Al.* κακὰ μήδε' ἔχουσιν.

Ver. 344.——ὅν κεν ἵκηται.] *Al.* ὧν τιν' ἵκηται.

Ibid.——ἄλη, καὶ πῆμα, καὶ ἄλγος.] Vide suprà ad λ', 611.

Ver. 345.——μεῖναί τέ με κεῖνον ἄνωγας.] *Barnesius* vertit, "*Meque manere, talem* "quem vides, *jubes.*" Sed potiùs vertendum crediderim, "*Manereque me illum* (nempè "*Telemachum*) *jubes.*" Vide suprà ad *ver.* 334. 336. 337. item ad *Iliad.* ά, 535. θ', 561. φ', 609.

Ver. 346. Εἴπ' ἄγε μοι περὶ μητρὸς Ὀδυσσῆος.] Περὶ τοῦ πατρὸς βουλόμενος μαθεῖν ὑποκρίνεται τὸν μὴ εἰδότα τὰ περὶ Ἀντικλείας. *Schol.*

Ver. 350.——ὄρχαμος ἀνδρῶν.] Vide suprà ad ξ', 3 et 22.

Ver. 353.——φθίσθαι.] *Al.* φθεῖσθαι.

Ver. 356.———καὶ ἐν ὠμῷ γήραϊ θῆκεν.] Πρὸ ὥρας γηρᾶσαι ἐποίησεν, διὰ τὴν ἐπ' αὐτῇ λύπην. *Schol.* Cæterùm *Eustathius* in commentario citat, καὶ ὠμῷ γήραϊ δῶκεν.

Ἡ δ' ἄχεϊ οὗ παιδὸς ἀπέφθιτο κυδαλίμοιο,
Λευγαλέῳ θανάτῳ· ὡς μὴ θάνοι, ὅς τις ἔμοιγε
Ἐνθάδε ναιετάων φίλος εἴη, καὶ φίλα ἔρδοι.
Ὄφρα μὲν οὖν δὴ κείνη ἔην, ἀχέουσά περ ἔμπης,
Τόφρα τί μοι φίλον ἔσκε μεταλλῆσαι καὶ ἔρεσθαι,
Οὕνεκά μ' αὐτὴ θρέψεν ἅμα Κτιμένῃ τανυπέπλῳ,
Θυγατέρ' ἰφθίμῃ, τὴν ὁπλοτάτην τέκε παίδων·
Τῇ ὁμοῦ ἐτρεφόμην, ὀλίγον δέ τί μ' ἧσσον ἐτίμα.
Αὐτὰρ ἐπεί ῥ' ἥβην πολυήρατον ἱκόμεθ' ἄμφω,
Τὴν μὲν ἔπειτα Σάμηνδ' ἔδοσαν, καὶ μυρί' ἕλοντο.
Αὐτὰρ ἐμὲ χλαῖνάν τε χιτῶνά τε, εἵματ' ἐκείνη
Καλὰ μάλ' ἀμφιέσασα, ποσὶν δ' ὑποδήματα δοῦσα,
Ἀγρόνδε προΐαλλε· φίλει δέ με κηρόθι μᾶλλον.
Νῦν δ' ἤδη τούτων ἐπιδεύομαι· ἀλλά μοι αὐτῷ
Ἔργον ἀέξουσιν μάκαρες θεοὶ, ᾧ ἐπιμίμνω·
Τῶν ἔφαγόν τ' ἔπιόν τε, καὶ αἰδοίοισιν ἔδωκα.

" Illa autem dolore de suo filio periit glorioso,
" Tristi morte: sic nè moriatur, quicunque mihi
" Hîc habitans amicus sit, et amica faciat.
" Quamdiù quidem igitur illa erat, dolens quantumvis licèt,
" Tamdiù aliquid mihi dilectum erat sciscitari et interrogare,
" Quoniam me ipsa nutrivit, unà cum Ctimenâ stolatâ,
" Filiâ eximiâ, quam minimam-natu peperit liberorum:
" Cum hâc simul nutriebar; paulò autem me minùs honorabat.
" At postquam *ad* pubertatem optabilem perveniissemus ambo,
" Hanc quidem posteà in-Samum nuptum-dederunt, et infinita acceperunt:
" At me lænâque tunicâque, vestimentis illa
" Pulchris valdè ubi-induisset, pedibusque calceamenta dedisset,
" Ad-agrum emisit; diligebat autem me corde magis.
" Nunc verò jam his indigeo; sed mihi ipsi
" Opus incremento-augent beati Dii, in quo versor:
" Ex-his comedique, bibique, et venerandis-*hospitibus* dedi.

Ver. 357. 358. Ἡ δ' ἄχεϊ οὗ παιδὸς ἀπέφθιτο, —— Λευγαλέῳ θανάτῳ.] Λύπῃ γὰρ τακεῖσα διεφθάρη κατά τινας. Ἕτεροι δὲ, ὡς καὶ προερρέθη, ἀγχόνῃ φασὶν αὐτὴν μεταλλάξαι τὸν βίον. Διὸ καὶ τὸν Εὔμαιον ἀπεύξασθαι τὸν τοιοῦτον θάνατον. *Eustath.* Vide suprà ad λ', 202.

Ibid. —— ἄχεϊ οὗ.] Vide ad *Il.* ά, 51.

Ver. 358. —— ὡς μὴ θάνοι.] Ita edidit *Barnesius*, quòd vocula ὡς hoc in loco "non "sit *Optantis*, verùm ad τὸ θάνοι pertineat." Quo modo et accipit *Eustathius* loco suprà citato. *Al.* ὡς μὴ θάνε.

Ver. 362. Οὕνεκά μ' αὐτὴ θρέψεν.] *Al.* Οὕνεκ' ἄρ' αὐτὴ θρέψεν.

Ibid. —— Κτιμένῃ.] Κυρίως ἡ Ὀδυσσέως ἀδελφή. *Schol.*

Ver. 363. —— παίδων.] Apud *Eustathium* in commentario, παῖδα.

Ver. 365. —— πολυήρατον.] Vide suprà ad λ', 274.

Ver. 366. —— καὶ μυρί' ἕλοντο.] Ἕδνα δηλαδή. *Eustath.*

Ver. 370. Νῦν δ' ἤδη τούτων ἐπιδεύομαι.] Ὧν ἡ Ἀντίκλεια χαρίζεται, τούτων ἐνδεὴς εἰμί. *Schol.* Porrò MSS. duo à *Tho. Bentleio* collati hîc habent τούτων ἔτι δεύομαι.

Ver. 372. Τῶν ἔφαγον.] *Al.* Τῶνδ' ἔφαγον.

Ibid. —— καὶ αἰδοίοισιν ἔδωκα.] Ἀντὶ τοῦ ἀνδράσιν αἰδοῦς ἀξίοις· ξένοις δηλαδὴ, καὶ ἱκέταις. *Eustath.* Sic suprà ή, 165 et 181.

—— ὅς θ' ἱκέτῃσιν ἅμ' αἰδοίοισιν ὀπηδεῖ.

Et ί, 271.

—— ὃς ξείνοισιν ἅμ' αἰδοίοισιν ὀπηδεῖ.

Cæterùm nonnulli (notantibus *Barnesio* et *Eustathio*) vocem αἰδοίοισιν hîc ad senten-

Ἐκ δ' ἄρα δεσποίνης οὐ μειλιχόν ἐστιν ἀκοῦσαι
Οὔτ' ἔπος, οὔτε τι ἔργον· ἐπεὶ κακὸν ἔμπεσεν οἴκῳ,
Ἄνδρες ὑπερφίαλοι· μέγα δὲ δμῶες χατέουσιν
Ἀντία δεσποίνης φάσθαι, καὶ ἕκαστα πυθέσθαι·
Καὶ φαγέμεν, πιέμεν τε· ἔπειτα δὲ καί τι φέρεσθαι
Ἀγρόνδ', οἷά τε θυμὸν ἀεὶ δμώεσσιν ἰαίνει.
Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς·
Ὦ πόποι, ὡς ἄρα τυτθὸς ἐὼν, Εὔμαιε συβῶτα,
Πολλὸν ἀπεπλάγχθης σῆς πατρίδος ἠδὲ τοκήων.
Ἀλλ' ἄγε μοι τόδε εἰπὲ καὶ ἀτρεκέως κατάλεξον,
Ἠὲ διεπράθετο πτόλις ἀνδρῶν εὐρυάγυια,
Ἧ ἐνὶ ναιετάασκε πατὴρ καὶ πότνια μήτηρ·
Ἤ σέ γε μουνωθέντα παρ' οἴεσιν, ἢ παρὰ βουσὶν,
Ἄνδρες δυσμενέες νηυσὶν λάβον, ἠδ' ἐπέρασσαν
Τοῦδ' ἀνδρὸς πρὸς δώμαθ', ὁ δ' ἄξιον ὦνον ἔδωκεν.
Τὸν δ' αὖτε προσέειπε συβώτης, ὄρχαμος ἀνδρῶν·

" Ex dominâ autem haud dulce licet audire,
" Neque verbum, neque quod opus; quoniam malum incidit domui,
" Viri superbi: valdè verò famuli indigent
" Coram dominâ loqui, et singula interrogare;
" Et comedere, bibereque; deindè autem et aliquid portare
" Ad-agrum, qualia utique animum semper famulis lætificant,"
Hunc autem respondens allocutus est prudens Ulysses;
" Papae! ut parvulus existens, Eumaee subulce,
" Multùm jactatus-es-seorsùm à tuâ patriâ et parentibus.
" Sed age mihi hoc dic et accuratè narra,
" An vastata sit urbs virorum viis-spatiosa,
" In quâ habitabat pater et veneranda mater;
" An te solum-relictum apud oves, vel apud boves,
" Viri hostiles navibus ceperint, et vendiderint
" Hujusce viri ad aedes; hic autem dignum pretium dederit."
Hunc autem rursùs allocutus est subulcus, princeps virorum;

tiam minùs honestam detorserunt. In eandemque sententiam concessisse videtur *Conradus Ritterhusius, de interpretatione quorundam locorum Oppiani; ad Cyneg. ver.* 36. Quod *Eumæo* (qualem eum depingit Poëta) omnindò indignum; cúmque de se ipse loquatur, planè absurdum.

Ver. 373. — *οὐ μειλιχόν ἐστιν ἀκοῦσαι Οὔτ' ἔπος, οὔτε τι ἔργον.*] Dna *Dacier* ita exponit; *Ce n'est pas une douceur pour moi: Non dulce est.* " Car (inquit) il ne faut pas joindre " *μείλιχον* avec les mots *ἔπος* et *ἔργον* du " vers suivant." Quam explicandi rationem in versione secutus est *Barnesius. Eustathius* autem aliter; Ἐν δὲ τῷ " *οὔτ' ἔπος* " *ἀκοῦσαι, οὔτε τι ἔργον,*" *προσυπακουστέον τῷ ἔργῳ τὸ ἰδεῖν, ἢ τι τοιοῦτον· ἵνα λέγῃ, ὡς οὔτε ἐστὶν ἀκοῦσαι μείλιχον, οὔτε τι ἔργον ἰδεῖν ἢ μαθεῖν ἢ γνῶναι μείλιχον.* Quæ sententia et cum sequentibus, et cum ipsius vocis *μείλιχον* significatione aptiùs congruere videtur.

Ver. 376. —— *φάσθαι.*] *Barnesius* edidit, *φᾶσθαι·* sed minùs rectè. Vide ad *Il.* ξ', 471.

Ver. 380. — *ἄρα.*] Non hîc vocat istud *ἄρα*, sed vim habet in connectendâ sententiâ cum eo quod præcessit *ver.* 362. *Οὕνεκά μ' αὐτὴ θρέψεν &c.*

Ver. 386. —— *ἐπέρασσαν.*] Ità rectè edidit *Barnesius* ex *Il.* φ', 78. 102. ubi in Vulgatis ita legitur. Cumque *Barnesio* facit et MS. à *Tho. Bentleio* collatus. *Vulgg.* hoc in loco *ἐπέρασαν·* Quod penultimam corripit, quippè ex *πιπράσκω*, non ex *περάω*, deductum. Vide ad *Il.* ά, 67.

—— *πέρασαν δέ με δεῦρ' ἀγαγόντες.*
Infrà *ver.* 427.

Ἄλφοι, ὅπῃ περάσητε ——. *ver.* 452.

Ξεῖν', ἐπεὶ ἂρ δὴ ταῦτά μ' ἀνείρεαι ἠδὲ μεταλλᾷς,
Σιγῇ νῦν ξυνίει καὶ τέρπεο, πῖνέ τε οἶνον
Ἥμενος· αἵδε δὲ νύκτες ἀθέσφατοι· ἔστι μὲν εὕδειν,
Ἐστὶ δὲ τερπομένοισιν ἀκουέμεν· οὐδέ τί σε χρὴ,
Πρὶν ὥρη, καταλέχθαι· ἀνίη καὶ πολὺς ὕπνος.
Τῶν δ' ἄλλων ὅτινα κραδίη καὶ θυμὸς ἀνώγει,
Εὑδέτω ἐξελθών· ἅμα δ' ἠοῖ φαινομένηφι
Δειπνήσας, ἅμ' ὕεσσιν ἀνακτορίῃσιν ἑπέσθω.
Νῶϊ δ' ἐνὶ κλισίῃ πίνοντέ τε δαινυμένω τε,
Κήδεσιν ἀλλήλων τερπώμεθα λευγαλέοισι,
Μνωομένω· μετὰ γάρ τε καὶ ἄλγεσι τέρπεται ἀνὴρ,

"Hospes, quoniam jam haec me percontaris et interrogas,
"Silentio nunc attende et delectare, bibeque vinum
"Sedens; hae autem noctes immensae; licet quidem dormire,
"Licet etiam sese-oblectantibus audire; neque omninò te oportet,
"Ante horam, cubitum ire: nocumentum *est* et multus somnus.
"Caeterorum autem quemcunque cor et animus jubet,
"Decubet egressus: simul autem atque aurora illuxerit,
"Pastus, simul sues heriles sequatur.
"Nos autem in casâ bibentesque comedentesque,
"Doloribus alter-alterius delectemur tristibus,
"Recordantes; etenim etiam doloribus delectatur vir,

Ver. 391. —— *αἵδε δὲ νύκτες ἀθέσφατοι.*] Τουτέστι πάνυ μακραί. *Eustath.* Ita suprà λ', 372.

Νὺξ δ' ἥδε μάλα μακρὴ, ἀθέσφατος ——.

Ibid. —— εὕδειν.] MS. unus à *Tho. Bentleio* collatus, ἧδειν.

Ver. 393. —— *καταλέχθαι.*] Vide ad *Il.* β', 515.

Ibid. —— *ἀνίη καὶ πολὺς ὕπνος.*] Τὸ πέραν καθεύδειν τοῦ πρέποντος, τοῖς τεθνηκόσι μᾶλλον ἤπερ τοῖς ζῶσιν ἁρμόδιον, *Æschines apud Stobæum, Serm.* 69. *de Somno.* Ὕπνος γὰρ δὴ πολὺς οὔτε τοῖς σώμασιν οὔτε ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν, οὐδ' αὖ ταῖς πράξεσι ταῖς περὶ ταῦτα πάντα, ἁρμόττων ἐστὶ κατὰ φύσιν· καθεύδων γὰρ οὐδεὶς οὐδενὸς ἄξιος, οὐδὲν μᾶλλον τοῦ μὴ ζῶντος. Ἀλλ' ὅστις τοῦ ζῆν ἡμῶν καὶ τοῦ φρονεῖν μάλιστα ἐστὶ κηδεμὼν, ἐγρήγορε χρόνον ὡς πλεῖστον, τὸ πρὸς ὑγίειαν αὐτοῦ μόνον φυλάττων χρήσιμον. *Plato, de Legibus, lib.* VII.

Ibid. —— *ἀνίη.*] Vide ad *Il.* ν', 103. et ό, 4.

Ver. 394. —— *ὅτινα κραδίη.*] *Al.* ὅν τε κραδίη.

Ver. 396. Δειπνήσας.] Vide suprà ad δ', 535.

Ibid. —— *ἀνακτορίῃσιν.*] Ταῖς δεσποτικαῖς, ἢ βασιλικαῖς ὑπηρεσίαις· ὁ δὲ Ἡλιόδωρος, ταῖς ὑπὸ ἀνακτορίας· "Δειπνήσας ἅμ' ὕεσσιν ἀνακτορίῃσιν ἑπέσθω." *Hesychius* in voce ἀνακτορίῃσιν. Ἀνακτορίας δὲ ὕας Ἀρίσταρχος μὲν τὰς δεσποτικὰς φησίν· Ἀριστοφάνης δὲ, ὧν ἕκαστος βόσκων ἀνάσσει, ὃ ἐστὶν ἄρχει. *Eustath.*

Ver. 399. —— *μετὰ γάρ τε καὶ ἄλγεσι τέρπεται ἀνὴρ.*] *Al.* μετὰ γὰρ καὶ ἐς ἄλγεσι.

—————— Quæ fuit durum pati,
Meminisse dulce est ——————.
Seneca, Hercules Furens, ver. 656.

"Habet enim præteriti doloris secura recordatio delectationem." *Cicero ad Familiares, lib.* V. *Epist.* 12. Τὰ μὲν οὖν μνημονευτὰ ἡδέα ἐστὶν, οὐ μόνον ὅσα ἐν τῷ παρόντι, ὅτε παρῆν, ἡδέα ἦν, ἀλλ' ἔνια καὶ οὐχ ἡδέα, ἂν ᾖ ὕστερον καλὸν καὶ ἀγαθὸν τὸ μετὰ τοῦτο. Ὅθεν καὶ τοῦτ' εἴρηται· "Ἀλλ' ἡδύ τοι σωθέντα μεμνῆσθαι πόνων" καὶ, "—— μετὰ γάρ τε καὶ ἄλγεσι τέρπεται ἀνήρ." Τοιούτου δ' αἴτιον, ὅτι ἡδὺ καὶ τὸ μὴ ἔχειν τὸ κακόν. *Aristot. Rhetoric. lib.* I. *cap.* 11. "Quid si etiam jucunda memoria est præteritorum malorum?— Vulgò enim dicitur, *Jucundi acti labores.* Nec malè Euripides —— *Suavis laborum est præteritorum memoria.*" *Cicero, De finibus, lib.* II. § 32. Similitèr et *Macrobius;* "Pericula quoque præterita, vel ærumnas penitùs absolutas qui evasit, ut referat gratissimè provocatur." —Id adeò Euripides expressit;

"Ὡς ἡδύ τοι σωθέντα μεμνῆσθαι πόνων.

"adjecit enim *σωθέντα*, ut ostenderet, post finem malorum gratiam relationis inci-

Ὅστις δὴ μάλα πολλὰ πάθῃ, καὶ πόλλ' ἐπαληθῇ.
Τοῦτο δέ τοι ἐρέω, ὅ μ' ἀνείρεαι ἠδὲ μεταλλᾷς.
Νῆσός τις Συρίη κικλήσκεται, (εἴπου ἀκούεις,)
Ὀρτυγίης καθύπερθεν, ὅθι τροπαὶ ἠελίοιο,
Οὔτι περιπληθὴς λίην τόσον· ἀλλ' ἀγαθὴ μὲν,
Εὔβοτος, εὔμηλος, οἰνοπληθὴς, πολύπυρος·
Πείνη δ' οὔποτε δῆμον ἐσέρχεται, οὐδέ τις ἄλλη

" Quicunque scilicèt valdè multa passus fuerit, et multùm erraverit:
" Hoc autem tibi dicam, quod me percontaris et interrogas.
" Insula quaedam Syria vocatur, (sicubi audis,)
" Ortygiam supra; ubi conversiones Solis,
" Non ita valdè magna; sed bona quidem,
" Fertilis-boüm, fertilis-ovium, vino-abundans, tritici-ferax:
" Fames verò nunquam populum invadit, neque ullus alius

" pere. Et poeta vester [*Virgil. Æn.* 1. " 207.] adjiciendo, *olim*, quid nisi post e- " mensa infortunia futuro tempore juvare " dicit memoriam sedati laboris?

" *Forsan et hæc olim meminisse juvabat.*"
Saturnal. lib. VII. *cap.* 2.

Vide et *Gatakeri Annotationes in Antonium, lib.* VIII. § 36.

Ver. 400. Ὅστις δὴ μάλα πολλὰ πάθῃ, καὶ πόλλ' ἐπαληθῇ.] *Aristoteles*, loco jam suprà adducto, versum hunc citat isto modo:

Μνήμενος ὅστις πολλὰ πάθῃ, καὶ πολλὰ ἔοργῃ.

Ver. 402. Νῆσός τις Συρίη κικλήσκεται.] Μία τῶν Κυκλάδων νήσων καλεῖται. *Schol.* Σύρος δ' ἐστὶ μηκύνουσα τὴν πρώτην συλλαβὴν, ἐξ ἧς Φερεκύδης ὁ Βάβιος ἦν· νεώτερος δ' ἐστὶ ὁ Ἀθηναῖος ἐκείνου. Ταύτης δοκεῖ μνημονεύειν ὁ Ποιητὴς, Συρίην καλῶν· " Νῆσός τις Συρίη κικλήσ- " κεται, εἴπου ἀκούεις, Ὀρτυγίης καθύπερθε." *Strabo, Geograph. lib.* X. *pag.* 746. *al.* 487. Porrò corripitur (notante *Casaubono* ad hunc locum *Strabonis*) *prima* vocis Σύριος in *Anthologiâ, lib.* V. *Epigr.* 62.

Καὶ Σύριος σελάγιζε σαοφροσύνῃ Φερεκύδης.

Cæterum apud nonnullos hæc insula vocatur Σύρα. Vide *Menagium, Annotat. in Diogenem Laërtium. lib.* 1. *haud longè à fine.*

Ver. 403. —— ὅθι τροπαὶ ἠελίοιο.] Fuerunt qui *Homerum* hîc *Geographiæ* omninò ignarum arguerint, quòd hanc insulam sub *Tropico* locârit. " Ce porcher [*Eumée*] dans un " recit qu'il fait, parle d'une isle nommée " Syrie, qu'il dit être sous le Tropique; " cependant cette isle est dans la mer Me- " diterranée, et par consequent éloignée du " Tropique de plus de trois cent lieuës.— " Je ne doute point —— qu' Homére n'ait " ignoré la veritable situation de l'isle dont " il parle." *Perrault, Paralléle des Anciens et des Modernes, tom.* II. *pag.* 62. 65. Scilicet per τροπαὶ ἠελίοιο *Tropicum solstitialem* intellexit Vir eruditus. *Eustathius* autem " τροπαὶ ἠελίοιο" *Occasum* denotare arbitratur: Τὸ δὲ " ὅθι τροπαὶ ἠελίοιο," (inquit) ἀντὶ τοῦ, κειμένη πρὸς τροπὰς ἡλίου, ἤτοι πρὸς τὰ δυτικὰ μέρη τῆς Ὀρτυγίας. *Scholiastes* aliter exponit: Ἔνθα φησὶν εἶναι τὸ ἡλίου σπήλαιον, δι' οὗ σημειοῦνται τὰς ἡλίου τροπάς. Quam in sententiam *Huëtium* concessisse testatur *Menagius* in Annotationibus ad *Laërtium*: " Ἡλιοτρόπιον (inquit) fuit parapegma, quo " solstitia et æquinoctia et siderum orienti- " um occidentiumque significationes per a- " liquot annorum ambitum designabantur. " Cæterùm P. Huëtius, vir ingenio præ- " stans et doctrinâ, suspicabatur ἡλιοτρόπιον " illud in insulâ Syro constructum, non " Pherecyde solùm, sed et ipso Homero " fuisse antiquiùs; idque ex his versibus " *Odyss.* ό, colligebat:

" Νῆσός τις Συρίη κικλήσκεται, εἴπου ἀκούεις,
" Ὀρτυγίης καθύπερθεν, ὅθι τροπαὶ ἠελίοιο.——

" Sanè inepta est *Eustathii* interpretatio, " qui situm Syriæ his verbis designari con- " tendit: nam τροπαὶ ἠελίοιο non Occasum " potiùs quàm Ortum, multò etiam minùs " quàm Austrum vel Boream designant. " Jam verò Strabo —— Homerum Syri " insulæ sub Syriæ nomine mentionem fe- " cisse ait. Non itaque Heliotropii primus " in Syro conditor, sed restaurator fortassè " Pherecydes fuerit." *Annotat. ad lib.* I. *in Pherecyde.*

Ver. 406. Πείνη δ' οὔποτε δῆμον ἐσέρχεται, οὐδέ τις ἄλλη Νοῦσος, &c.] Sic apud *Hesiodum*:

Πρὶν μὲν γὰρ ζώεσκον ἐπὶ χθονὶ φῦλ' ἀνθρώπων
Νόσφιν ἄτερ τε κακῶν, καὶ ἄτερ χαλεποῖο πόνοιο.
Νούσων τ' ἀργαλέων, αἵτ' ἄνδρασι γῆρας ἔδωκαν.
Ἔργ. καὶ Ἡμερ. I, 90.

Et paulò inferiùs:

Οἱ μὲν ἐπὶ Κρόνου ἦσαν, ὅτ' οὐρανῷ ἐμβασίλευεν,
Ὥστε θεοὶ δ' ἔζωον, ἀκηδέα θυμὸν ἔχοντες,
Νόσφιν ἄτερ τε πόνων καὶ ὀϊζύος· οὐδέ τι δειλὸν
Γῆρας ἐπῆν ——————
Θνῆσκον δ' ὡς ὕπνῳ δεδμημένοι ———
ver. 111. 116.

Νοῦσος ἐπὶ στυγερὴ πέλεται δειλοῖσι βροτοῖσιν·
Ἀλλ' ὅτε γηράσκωσι πόλιν κατὰ φῦλ' ἀνθρώπων,
Ἐλθὼν ἀργυρότοξος Ἀπόλλων Ἀρτέμιδι ξὺν,
Οἷς ἀγανοῖς βελέεσσιν ἐποιχόμενος κατέπεφνεν.
Ἔνθα δύω πόλιες, δίχα δέ σφισι πάντα δέδασται·
Τῇσιν δ' ἀμφοτέρῃσι πατὴρ ἐμὸς ἐμβασίλευε
Κτήσιος Ὀρμενίδης, ἐπιείκελος ἀθανάτοισιν.
Ἔνθα δὲ Φοίνικες ναυσίκλυτοι ἤλυθον ἄνδρες
Τρῶκται, μυρί' ἄγοντες ἀθύρματα νηῒ μελαίνῃ.
Ἔσκε δὲ πατρὸς ἐμοῖο γυνὴ Φοίνισσ' ἐνὶ οἴκῳ,
Καλή τε μεγάλη τε, καὶ ἀγλαὰ ἔργ' εἰδυῖα·
Τὴν δ' ἄρα Φοίνικες πολυπαίπαλοι ἠπερόπευον·
Πλυνούσῃ τις πρῶτα μίγη, κοίλῃ παρὰ νηῒ,
Εὐνῇ καὶ φιλότητι· τά τε φρένας ἠπεροπεύει

" Morbus odiosus incidit miseris mortalibus:
" Sed quandò senescant in urbe gentes hominum,
" Veniens argenteum-arcum-gestans Apollo cum Dianâ,
" Suis lenibus telis aggrediens interficere-solet.
" Illic duae urbes; bifariàm autem ipsis omnia divisa sunt:
" His verò ambabus pater meus imperabat
" Ctesius Ormenides, assimilis immortalibus.
" Illuc autem Phoenices re-nauticâ-inclyti venerunt viri
" Veteratores, innumeras ducentes merces-ludicras nave nigrâ.
" Erat autem patris mei mulier Phoenissa in domo
" Pulchraque magnaque, et splendidorum operum perita:
" Hanc autem Phoenices callidi decipiebant:
" *Cum eâ* lavante quidam primùm mixtus est, cavam apud navim,
" Concubitu et amore: quae scilicèt mentes decipiunt

Ver. 407. —— ἐπὶ στυγερὴ.] *Al.* ἐπιστυγερὴ.
Ibid. —— δειλοῖσι βροτοῖσιν.] Sic apud *Virgilium:*

—— mortalibus ægris.
Georg. I, 237. *Æn.* II, 268. X, 274. XII, 850.
—— miseris mortalibus ——.
Georgic. III, 66. *Æn.* XI, 182.

Ver. 409. Ἐλθὼν ἀργυρότοξος Ἀπόλλων.] " Homerus occidi facit ab Apolline et Dianâ qui morbo moriuntur, præsertim vehementi et acuto, ut ab Heraclide Pontico " scriptum est: Hinc illud ejus;
" Ἐλθὼν ἀργυρότοξος Ἀπόλλων Ἀρτέμιδι ξὺν,
" Οἷς ἀγανοῖς βελέεσσιν ἐποιχόμενος κατέπεφνεν.
" Idem æmulatus studiosè Valerius Flaccus, " libro II. Argon. *ver.* 311.
" —— Triviæque potentis
" Occidit arcanâ genitrix absumpta sagittâ.
" A Diis enim illis immitti mortem existimabant, præsertim velocem; et mortis " eos auctores putabant." *Adrian. Turneb. Adversar. lib.* IX. *cap.* 8. *ipso fine.* Vide ad *Il.* τ', 59. et ώ, 605. Porrò confirmatur hæc observatio infrà *ver.* 477. *hujus libri;* ubi mulierem quam à Dianâ interfectam memorat Poeta, subitâ morte obiisse liquet ex sequentibus, Ἄντλῳ δ' ἐνδούπησε, &c.

Ver. 416. Ἔσκε δὲ πατρὸς ἐμοῖο γυνὴ Φοίνισσ' ἐνὶ οἴκῳ.] *Eustathius* Mulierem hanc *Eumaei* matrem fuisse intelligit. Λέγει δὲ καὶ ὅτι Φοίνικες ἐκεῖ ἐλθόντες ἠπερόπευον τὴν τούτου μητέρα· Φοίνισσα δὲ ἦν ἐκείνη "Καλή τε μεγάλη τε, καὶ ἀγλαὰ ἔργ' εἰδυῖα." Et in commentario ad *ver.* 419. Λέγει δ' ἐνταῦθα περὶ τῆς μητρὸς Εὐμαίου καὶ ὅτι "Πλυνούσῃ τις " πρῶτα μίγη, &c." Eodem modo accepisse videtur et *Scholiastes;* qui citatis his verbis, " πατρὸς ἐμοῖο γυνὴ," Ταῦτα (inquit) ἴσως οἱ Φοίνικες Λαέρτῃ διηγήσαντο, πολλοῦ ἄξιον αὐτὸν ἀποφαίνοντες. Sed mirè admodùm errârunt Viri eruditi; Cùm, ut rectè notavit *Barnesius, Eumæi* matris, diversæ planè ab hâc muliere, ipse meminerit Poeta infrà *ver.* 460.

Θηλυτέρῃσι γυναιξὶ, καὶ εἴ κ' εὐεργὸς ἔῃσιν.
Εἰρώτα δὴ ῎πειτα, τίς εἴη, καὶ πόθεν ἔλθοι·
Ἡ δὲ μάλ' αὐτίκα πατρὸς ἐπέφραδεν ὑψερεφὲς δῶ·
Ἐκ μὲν Σιδῶνος πολυχάλκου εὔχομαι εἶναι·
Κούρη δ' εἰμ' Ἀρύβαντος ἐγὼ ῥυδὸν ἀφνειοῖο·
Ἀλλά μ' ἀνήρπαξαν Τάφιοι, ληΐστορες ἄνδρες,
Ἀγρόθεν ἐρχομένην· πέρασαν δέ με δεῦρ' ἀγαγόντες
Τοῦ δ' ἀνδρὸς πρὸς δώμαθ'· ὁ δ' ἄξιον ὦνον ἔδωκεν.
Τὴν δ' αὖτε προσέειπεν ἀνὴρ, ὃς ἐμίσγετο λάθρῃ·
Ἦ ῥά κε νῦν πάλιν αὖτις ἅμ' ἡμῖν οἴκαδ' ἕποιο,
Ὄφρα ἴδῃς πατρὸς καὶ μητέρος ὑψερεφὲς δῶ,
Αὐτούς τ'; ἦ γὰρ ἔτ' εἰσὶ, καὶ ἀφνειοὶ καλέονται.
Τὸν δ' αὖτε προσέειπε γυνὴ, καὶ ἀμείβετο μύθῳ·
Εἴη κεν καὶ τοῦτ', εἴ μοι ἐθέλοιτέ γε, ναῦται,
Ὅρκῳ πιστωθῆναι, ἀπήμονά μ' οἴκαδ' ἀπάξειν.
Ὣς ἔφαθ'· οἱ δ' ἄρα πάντες ἀπώμνυον, ὡς ἐκέλευεν.
Αὐτὰρ ἐπεί ῥ' ὄμοσάν τε, τελεύτησάν τε τὸν ὅρκον,
Τοῖς δ' αὖτις μετέειπε γυνὴ, καὶ ἀμείβετο μύθῳ·
Σιγῇ νῦν, μή τίς με προσαυδάτω ἐπέεσσιν

" Imbecillis mulieribus; etiam si *qua* frugi fuerit.
" Interrogabat autem posteà, quaenam esset, et undè venisset:
" Haec autem citò admodùm patris indicavit altam domum;
" Ex Sidone quidem abundante-aeris glorior esse;
" Filia verò sum Arybantis ego abundè divitis:
" Sed me abripuerunt Taphii latrones viri
" Ex agro venientem; vendideruntque me huc deductam
" Hujusce viri ad aedes: hic autem dignum pretium dedit.
" Hanc autem rursùs allocutus est vir, qui *cum eâ* mixtus erat clàm;
" Nunquid jam retrò rursùs unà nos domum sequereris,
" Ut videas patris et matris altam domum,
" Ipsosque? certè enim etiamnum sunt, et divites vocantur.
" Hunc verò rursùs allocuta est mulier, et respondit sermone;
" Esset et hoc, si mihi velletis, nautae,
" Jurejurando fidem dare; incolumem me domum abducturos.
" Sic dixit: illi autem omnes jurabant, sicut jussit.
" At postquam jurâssentque, perfecissentque jusjurandum,
" Inter eos utique rursùs locuta est mulier, et respondit sermone;
" Tacitè-*agatis* nunc; ne quis me alloquatur verbis

Ver. 421. —— καὶ εἴ κ' εὐεργὸς ἔῃσιν.] *Al.* καὶ ἥ κ' εὐεργὸς ἔῃσιν. Ex λ'. (ut videtur) 433. suprà.

Ver. 422. Εἰρώτα.] *Al.* Ἠρώτα.

Ibid. —— δὴ ῎πειτα.] Vide ad *Il.* ά, 290.

Ver. 423. —— ἐπέφραδεν.] Vide ad *Il.* ξ', 500.

Ver. 424. —— Σιδῶνος πολυχάλκου.] Στερρᾶς· ἐν αὐτῇ γὰρ χαλκὸς οὐ γίνεται ἢ πλουσίας, ὡς πορφύρας ἐν αὐτῇ γινομένης. *Schol.*

Ver. 427. 452. —— πέρασαν — [illegible].] Vide suprà ad *ver.* 386.

Ver. 431. —— ἴδῃς.] *Al.* ἴδῃ.

Ver. 433. —— προσέειπε.] *Al.* μετέειπε. Ex versu (ut videtur) infrà 438.

Ver. 436. —— ἀπώμνυον.] MS. à *Tho. Bentleio* collatus, ἐπώμνυον. Quae fortè et verior lectio. Vide suprà ad β', 377.

Ver. 437. —— ῥ'.] *Ut dictum est.* ——

Ver. 439. Σιγῇ.] *Al.* Σιγή.

Ὑμετέρων ἑτάρων, συμβλήμενος ἢ ἐν ἀγυιῇ,
Ἤ που ἐπὶ κρήνῃ· μή τις ποτὶ δῶμα γέροντι
Ἐλθὼν ἐξείπῃ· ὁ δ' ὀϊσσάμενος καταδήσῃ
Δεσμῷ ἐν ἀργαλέῳ, ὑμῖν δ' ἐπιφράσσετ' ὄλεθρον.
Ἀλλ' ἔχετ' ἐν φρεσὶ μῦθον, ἐπείγετε δ' ὦνον ὁδαίων.
Ἀλλ' ὅτε κεν δὴ νηῦς πλείη βιότοιο γένηται,
Ἀγγελίη μοι ἔπειτα θοῶς ἐς δώμαθ' ἱκέσθω·
Οἴσω γὰρ καὶ χρυσὸν, ὅτις χ' ὑποχείριος ἔλθῃ·
Καὶ δέ κεν ἄλλ' ἐπίβαθρον ἐγὼν ἐθέλουσά γε δοίην·
Παῖδα γὰρ ἀνδρὸς ἐῆος ἐνὶ μεγάροις ἀτιτάλλω,
Κερδαλέον δὴ τοῖον, ἁματροχόωντα θύραζε,
Τόν κεν ἄγοιμ' ἐπὶ νηός· ὁ δ' ὑμῖν μυρίον ὦνον
Ἄλφοι, ὅπῃ περάσητε πρὸς ἀλλοθρόους ἀνθρώπους.
  Ἡ μὲν ἄρ' ὣς εἰποῦσ', ἀπέβη πρὸς δώματα καλά.
Οἱ δ' ἐνιαυτὸν ἅπαντα παρ' ἡμῖν αὖθι μένοντες
Ἐν νηΐ γλαφυρῇ βίοτον πολὺν ἐμπολόωντο·
Ἀλλ' ὅτε δὴ κοίλη νηῦς ἤχθετο τοῖσι νέεσθαι,

" Vestrorum sociorum, obviam-factus vel in viâ,
" Vel alicubi ad fontem; nè quis ad domum seni
" Profectus dicat; is autem suspicatus liget *me*
" Vinculo in gravi, vobis verò moliatur mortem.
" Sed retinete in mente verbum; et properate emptionem viaticorum.
" At quandò jam navis plena victu fuerit,
" Nuncius mihi deindè celeritèr ad aedes veniat:
" Afferam enim et aurum, quodcunque sub-manus venerit:
" Quin et aliud naulum ego volens sanè dedero:
" Filium enim viri boni in aedibus nutrio,
" Astutum jam talem, simul-cursitantem foràs;
" Hunc duxero in navim: hic verò vobis infinitum pretium
" Comparaverit, ubicunque vendendum-transtuleritis ad alienos homines.
" Haec quidem sic fata, abiit ad aedes pulchras;
" Illi autem per-annum totum apud nos ibidem manentes
" In navi cavâ facultates multas emebant:
" Sed quandò jam cava navis onerata erat ipsis ad-redeundum,

Ver. 441. —— ποτὶ δῶμα.] *Al.* πρὸς δῶμα.

Ver. 443. —— ἐπιφράσσετ'.] *Al.* ἐπιφράσσαιτ.

Ver. 444. —— ἐπείγετε δ' ὦνον ὁδαίων.] Σπουδάζετε δὲ περὶ τὸν ἀγορασμὸν τῶν φορτίων. *Schol.*

Ver. 446. —— ἐς δώμαθ'.] *Al.* πρὸς δώμαθ'.

Ver. 447. —— ἔλθῃ.] *Al.* εἴη.

Ver. 448. —— ἐπίβαθρον.] Μισθὸν, ὅ ἐστι ναῦλον, τῆς ἐπιβάσεως τῆς νεώς. *Schol.*

Ver. 450. — ἁματροχόωντα θύραζε.] Ἤτοι ἤδη δυνάμενον τρέχειν ἔξω· ἢ δυνατὸν ὄντα ἐπακολουθεῖν. Γράφεται καὶ, ἅμα τροχόωντα. *Schol.* Similitèr et *Porphyrius*: " Ἁματροχόωντα " θύραζε," τουτέστιν, ἤδη μοι ἔξω συντρέχειν δυνάμενον, καὶ βάδην σὺν ἐμοὶ πορευόμενον, οὐκ ἐπικολπίδιον. Ταυτὸν δὲ τῷ " ἁματροχόωντα " θύραζε" τὸ " Ἡ δέ με χειρὸς ἑλοῦσα δόμων " ἐξῆγε θύραζε." [infra ver. 464.] *Porphyr. Quæst. Homeric.* 4. Porrò legitur hîc et ὁμοτροχόωντα, notante *Eustathio.*

Ver. 452. —— πρὸς ἀλλοθρόους ἀνθρώπους.] *Eustathius* in commentario citat, κατ' ἀλλοθρόους ἀνθρώπους.

Ver. 455. —— ἐμπολόωντο.] *Al.* ἐμπιλόωντο.

Καὶ τότ' ἄρ' ἄγγελον ἧκαν, ὃς ἀγγείλειε γυναικί·
Ἦλυθ' ἀνὴρ πολυΐδρις ἐμοῦ πρὸς δώματα πατρὸς,
Χρύσεον ὅρμον ἔχων, μετὰ δ' ἠλέκτροισιν ἔερτο·
Τὸν μὲν ἄρ' ἐν μεγάρῳ δμωαὶ καὶ πότνια μήτηρ
Χείρεσιν ἀμφαφόωντο, καὶ ὀφθαλμοῖσιν ὁρῶντο,
Ὦνον ὑπισχόμεναι· ὁ δὲ τῇ κατένευσε σιωπῇ.
Ἤτοι ὁ καννεύσας κοίλην ἐπὶ νῆα βεβήκει·
Ἡ δ' ἐμὲ χειρὸς ἑλοῦσα δόμων ἐξῆγε θύραζε·
Εὗρε δ' ἐνὶ προδόμῳ ἠμὲν δέπας ἠδὲ τραπέζας
Ἀνδρῶν δαιτυμόνων, οἵ μευ πατέρ' ἀμφεπένοντο.
Οἱ μὲν ἄρ' ἐς θῶκον πρόμολον, δήμοιό τε φῆμιν·
Ἡ δ' αἶψα τρί' ἄλεισα κατακρύψασ' ὑπὸ κόλπῳ
Ἔκφερεν· αὐτὰρ ἐγὼν ἑπόμην ἀεσιφροσύνῃσι·
Δύσετό τ' ἠέλιος, σκιόωντό τε πᾶσαι ἀγυιαί.
Ἡμεῖς δ' ἐς λιμένα κλυτὸν ἤλθομεν ὦκα κιόντες,
Ἔνθ' ἄρα Φοινίκων ἦν ἀνδρῶν ὠκύαλος νηῦς.
Οἱ μὲν ἔπειτ' ἀναβάντες ἐπέπλεον ὑγρὰ κέλευθα,

" Tunc utique nuncium miserunt, qui nunciaret mulieri :
" Venit vir solers mei ad aedes patris,
" Aureum monile habens ; electris autem intersertum erat :
" Hoc quidem in domo famulae et veneranda mater
" Manibus tractabant, et oculis spectabant,
" Pretium pollicitae : ille autem huic innuit tacitè.
" Atque ille quidem postquam innuerat, cavam ad navem ivit :
" Haec autem me manu prehensum aedibus eduxit foràs ;
" Invenit verò in vestibulo et poculum et mensas
" Virorum convivarum, qui circa meum patrem versabantur.
" Illi quidem in concionem processerunt, populique coetum :
" Haec autem statim tria pocula abscondita sub sinu
" Efferebat ; at ego sequebar stultitiâ :
" Occidebatque sol, obumbrabanturque omnes viae.
" Nos verò in portum inclytum venimus celeritèr profecti,
" Ubi scilicèt Phoenicum erat virorum velox-in-mari navis.
" Hi quidem deindè nave-conscensâ navigabant humidas vias,

Ver. 457.—— ἄρ'.] *Uti ipsis præceperat Mulier,* —— suprà *ver.* 446.

Ver. 459.—— ὅρμον.] Περιτραχήλιον κόσμον. *Schol.*

Ibid. —— ἠλέκτροισιν.] *Al.* ἠλέκτροισιν.

Ibid. —— ἔερτο.] *Al.* ἔερκτο. Τουτέστι συνεπέπλεκτο, ἢ συνεκέκλειστο. *Eustath.*

Ver. 461. Χείρεσιν ἀμφαφόωντο.] *Al.* Χερσί τ' seu Χερσίν τ' ἀμφαφόωντο. Cæterùm *Eustathius* in commentario citat, Χερσὶν ἀμφαφόωντο.

Ver. 462.—— ὑπισχόμεναι.] *Al.* ὑποσχόμεναι.

Ver. 465.——— ἠμὲν δέπας ἠδὲ τραπέζας.] Ita Vulgati. Legitur autem, notante *Barnesio*, et δέπα. Quod rectiùs videtur. Ita enim Poeta infrà υ', 61.

Αἱ δ' ἀπὸ μὲν σῖτον πολὺν ἤρεον, ἠδὲ τραπέζας,
Καὶ δέπα. ————————

Et ύ, 153.

Καὶ δέπα ἀμφικύπελλα. ——————

Cæterùm Codex unus à *Tho. Bentleio* collatus hîc habet δέπασ' ἠδὲ τραπέζας.

Ver. 467.—— δήμοιό τε φῆμιν.] Ἐκκλησίαν, συνέδριον. *Schol.* Similitèr *Eustathius* ; Λέγει δὲ καὶ δήμου φῆμιν διὰ τοῦ ἰῶτα, τὴν δημοτικὴν σύνελευσιν ἐπὶ δημηγορίᾳ. Quo tamen sensu hæc vox nusquam alibi apud *Homerum* occurrit.

Ver. 472.——— Φοινίκων ἦν ἀνδρῶν.] *Al.* Φοινίκων ἀνδρῶν ἔην.

Νὼ ἀναβησάμενοι· ἐπὶ δὲ Ζεὺς οὖρον ἴαλλεν.
Ἑξῆμαρ μὲν ὁμῶς πλέομεν νύκτας τε καὶ ἦμαρ·
Ἀλλ' ὅτ' ἄρ' ἕβδομον ἦμαρ ἐπὶ Ζεὺς θῆκε Κρονίων,
Τὴν μὲν ἔπειτα γυναῖκα βάλ' Ἄρτεμις ἰοχέαιρα·
Ἄντλῳ δ' ἐνδούπησε πεσοῦσ', ὡς εἰναλίη κήξ·
Καὶ τὴν μὲν φώκησι καὶ ἰχθύσι κύρμα γενέσθαι
Ἔκβαλον· αὐτὰρ ἐγὼ λιπόμην ἀκαχήμενος ἦτορ.
Τοὺς δ' Ἰθάκῃ ἐπέλασσε φέρων ἄνεμός τε καὶ ὕδωρ·
Ἔνθα με Λαέρτης πρίατο κτεάτεσσιν ἑοῖσιν.
Οὕτω τήνδε τε γαῖαν ἐγὼν ἴδον ὀφθαλμοῖσιν.
Τὸν δ' αὖ διογενὴς Ὀδυσεὺς ἠμείβετο-μύθῳ·
Εὔμαι', ἦ μάλα δή μοι ἐνὶ φρεσὶ θυμὸν ὄρινας,
Ταῦτα ἕκαστα λέγων, ὅσα δὴ πάθες ἄλγεα θυμῷ.
Ἀλλ' ἤτοι σοὶ μὲν παρὰ καὶ κακῷ ἐσθλὸν ἔθηκε
Ζεύς, ἐπεὶ ἀνδρὸς δώματ' ἀφίκεο πολλὰ μογήσας
Ἠπίου, ὃς δή τοι παρέχει βρῶσίν τε πόσιν τε
Ἐνδυκέως· ζώεις δ' ἀγαθὸν βίον· αὐτὰρ ἔγωγε
Πολλὰ βροτῶν ἐπὶ ἄστε' ἀλώμενος ἐνθάδ' ἱκάνω.
Ὣς οἱ μὲν τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους ἀγόρευον·

" Nobis navi impositis: Jupiter autem ventum-secundum immittebat.
" Sex diebus quidem simul navigabamus nocteque et die;
" Sed quandò septimum diem Jupiter induxit Saturnius,
" Deindè mulierem quidem feriit Diana sagittis-gaudens:
" In-sentinam verò ea insonuit lapsa, sicut marina fulica:
" Et hanc quidem phocis et piscibus escam futuram
" Ejecerunt: at ego relictus eram, dolens corde.
" Hos autem Ithacae appulit ferens ventusque et aqua;
" Ubi me Laërtes emit possessionibus suis.
" Sic hanc quoque terram ego vidi oculis."
Huic autem rursùs nobilis Ulysses respondit sermone;
" Eumaee, certè valdè jam mihi in mente animum commovisti,
" Haec singula dicens, quot scilicèt passus sis dolores animo.
" Sed sanè tibi quidem etiam ad malum bonum apposuit
" Jupiter, quippè in viri aedes pervenisti multa perpessus
" Mitis, qui jam tibi praebet cibumque potumque
" Accuratè; degis autem bonam vitam: at ego
" Multas hominum per urbes vagans huc venio."
Sic hi quidem talia inter se loquebantur:

Ver. 474. Νὼ ἀναβησάμενοι.] Ita restituit *Barnesius* ex *Hesychio*, qui vocem ἀναβησάμενοι exponit ἀναβιβάσαντες ἐπὶ τὴν ναῦν iisdem ferè verbis ac *Scholiastes* in hunc locum. *Al.* ἀναβασάμενοι.

Ver. 476. Ἀλλ' ὅτ' ἄρ' ἕβδομον.] MSS. duo à *Tho. Bentleio* collati habent, Ἀλλ' ὅτι δὴ ἕβδομον. Quae si vera sit lectio, pronunciandum erit, Ἀλλ' ὅτι δὴ Ἕβδομον.

Ver. 477. 478.—— βάλ' Ἄρτεμις· —— Ἄντλῳ δ' ἐνδούπησε.] Vide suprà ad *ver.* 409.

Ver. 478.—— ἐνδούπησε.] Vide ad *Il.* γ. 455.

Ibid. —— ὡς εἰναλίη κήξ.] Ὄρνεον θαλάσσιον, παραπλήσιον χελιδόνι. Ἔνιοι δὲ λάρον αὐτὸν λέγουσιν· οἱ δὲ αἴθυιαν. *Schol.*

Ver. 483. Οὕτω τήνδε τε γαῖαν ἐγὼν ἴδον.] Εἰκὸς αὐτὸν ἀκηκοέναι παρὰ τοῦ Λαέρτου, ᾧ διηγήσαντο οἱ Φοίνικες. *Schol.*

Ver. 487.—— παρὰ καὶ κακῷ ἐσθλὸν ἔθηκε Ζεύς.] Vide suprà ad γ, 237.

Καδδραθέτην δ' οὐ πολλὸν ἐπὶ χρόνον, ἀλλὰ μίνυνθα·
Αἶψα γὰρ ἠὼς ἦλθεν ἐΰθρονος. Οἱ δ' ἐπὶ χέρσου
Τηλεμάχου ἕταροι λύον ἱστία· κὰδ δ' ἕλον ἱστὸν
Καρπαλίμως, τὴν δ' εἰς ὅρμον προέρυσσαν ἐρετμοῖς·
Ἐκ δ' εὐνὰς ἔϐαλον, κατὰ δὲ πρυμνήσι' ἔδησαν·
Ἐκ δὲ καὶ αὐτοὶ βαῖνον ἐπὶ ῥηγμῖνι θαλάσσης,
Δεῖπνόν τ' ἐντύνοντο, κερῶντό τε αἴθοπα οἶνον.
Αὐτὰρ ἐπεὶ πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἕντο,
Τοῖσι δὲ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἤρχετο μύθων·
Ὑμεῖς μὲν νῦν ἄστυδ' ἐλαύνετε νῆα μέλαιναν·
Αὐτὰρ ἐγὼν ἀγρόνδ' ἐπελεύσομαι, ἠδὲ βοτῆρας·
Ἑσπέριος δ' εἰς ἄστυ ἰδὼν ἐμὰ ἔργα κάτειμι·
Ἠῶθεν δέ κεν ὔμμιν ὁδοιπόριον παραθείμην,
Δαῖτ' ἀγαθὴν κρειῶν τε καὶ οἴνου ἡδυπότοιο.
Τὸν δ' αὖτε προσέειπε Θεοκλύμενος θεοειδής·
Πῆ γὰρ ἐγώ, φίλε τέκνον, ἴω; τεῦ δώμαθ' ἵκωμαι
Ἀνδρῶν, οἳ κραναὴν Ἰθάκην κατακοιρανέουσιν;

Dormierunt verò non multum in tempus, sed paululùm;
Statim enim aurora venit pulchro-solio. At ad terram
Telemachi socii solvebant vela; demiseruntque malum
Confestim; ipsamque *navem* in stationem subduxerunt remis:
Anchoras autem ejecerunt, ac retinacula alligaverunt:
Ipsique porrò egrediebantur in littus maris,
Coenamque parabant, miscebantque generosum vinum.
At postquam potûs et cibi desiderium exemissent,
His utique Telemachus prudens exordiebatur sermonem;
" Vos quidem nunc ad-urbem agite navem nigram;
" At ego agrum adibo, et pastores:
" Vespertinus verò in urbem, visis meis operibus, revertar:
" Manè autem vobis viaticum apposuero,
" Convivium bonum carniumque et vini dulcis."
Hunc autem rursùs allocutus est Theoclymenus deo-par;
" Quonàm enim ego, dilecte fili, ibo? cujusnam aedes accedam
" Virorum, qui in asperâ Ithacâ dominantur?

Ver. 493. Καδδραθέτην.] Ita edidit *Barnesius;* eâdem scilicèt ratione ac dicitur κάϐϐαλε, καδδῦσαι, *&c.* Vide ad *Il.* π', 106. *Al.* Κὰδ δραθέτην.

Ver. 494. —— ἐπὶ χέρσου.] *Al.* ἐπὶ χέρσῳ.

Ver. 496. ———— προέρυσσαν ἐρετμοῖς.] Ita rectè edidit *Barnesius;* atque ita in omnibus scribitur *Iliad.* ά, 435. ubi idem hic versus occurrit. *Vulgg.* hoc in loco προέρυσαν. Quod penultimam corripit. *Al.* προέρεσσαν. Quo modo et legendum conjicit *Barnesius.* Sed nihil opus: Nam voces ἔρυσσαν, προέρυσσαν eodem sensu alibi usurpat Poeta. Vide suprà ad ί, 73. et ad *Il.* ά, 435 et 485.

Ver. 497. Ἐκ δ' εὐνὰς ἔϐαλον, κατὰ δὲ πρυμνήσι' ἔδησαν.]

Anchora de prorâ jacitur, stant littore puppes. *Æn.* III, 277.

Ver. 499. —— ἐντύνοντο.] Vide suprà ad ζ', 31; et ad *Il.* ί, 203.

Ver. 503. —— ἀγρόνδ' ἐπελεύσομαι.] *Al.* ἀγρόνδ' ἐπιλεύσομαι. *Al.* ἀγροὺς ἐπιείσομαι.

Ver. 505. —— ὁδοιπόριον.] Τὸν διὰ τὸν πλοῦν δεῖπνον ἢ ἀμοιβήν. *Schol.*

Ver. 506. —— οἴνου ἡδυπότοιο.] Vide suprà ad β', 340.

Ver. 508. Πῆ γὰρ ἐγώ.] Refertur istud γὰρ ad id quod elegantèr reticetur: " *Nescio quid* " *mihi faciendum sit; Quonàm ENIM &c.*"

Ἦ ἰθὺς σῆς μητρὸς ἴω καὶ σοῖο δόμοιο;
Τὸν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα·
Ἄλλως μέν σ' ἂν ἔγωγε καὶ ἡμέτερόνδε κελοίμην
Ἔρχεσθ'· οὐ γάρ τοι ξενίων ποθή· ἀλλά σοι αὐτῷ
Χεῖρον· ἐπεί τοι ἐγὼν μὲν ἀπέσσομαι, οὐδέ σε μήτηρ
Ὄψεται· οὐ μὲν γάρ τι θαμὰ μνηστῆρσ' ἐνὶ οἴκῳ
Φαίνεται, ἀλλ' ἀπὸ τῶν ὑπερωΐῳ ἱστὸν ὑφαίνει.
Ἀλλά τοι ἄλλον φῶτα πιφαύσκομαι, ὅν κεν ἵκηαι,
Εὐρύμαχον, Πολύβοιο δαΐφρονος ἀγλαὸν υἱὸν,
Τὸν νῦν ἶσα θεῷ Ἰθακήσιοι εἰσορόωσι·
Καὶ γὰρ πολλὸν ἄριστος ἀνὴρ, μέμονέν τε μάλιστα
Μητέρ' ἐμὴν γαμέειν, καὶ Ὀδυσσῆος γέρας ἕξειν.
Ἀλλὰ τά γε Ζεὺς οἶδεν Ὀλύμπιος, αἰθέρι ναίων,
Εἴ καί σφιν πρὸ γάμοιο τελευτήσει κακὸν ἦμαρ.
Ὣς ἄρα οἱ εἰπόντι ἐπέπτατο δεξιὸς ὄρνις,
Κίρκος, Ἀπόλλωνος ταχὺς ἄγγελος· ἐν δὲ πόδεσσι
Τίλλε πέλειαν ἔχων, κατὰ δὲ πτερὰ χεῦεν ἔραζε,
Μεσσηγὺς νηός τε καὶ αὐτοῦ Τηλεμάχοιο.

"An rectà tuam matrem adibo et tuam domum?"
Hunc autem Telemachus prudens contrà allocutus est;
" Alioquin quidem te ego et nostram-ad-*domum* juberem
" Ire, haud enim tibi xeniorum desiderium *esset;* sed tibi ipsi *nunc*
" Pejus *erit;* quoniam tibi ego quidem abero, neque te mater
" Videbit; nequaquam enim frequenter procis in domo
" Apparet; sed seorsùm-ab his in superiore-aedium-parte telam texit.
" At tibi alium virum indicabo, quem adeas,
" Eurymachum, Polybi prudentis inclytum filium,
" Quem nunc instar dei Ithacenses suspiciunt:
" Etenim longè optimus vir *est,* cupitque maximè
" Matrem meam ducere-uxorem, et Ulyssis munus habere.
" Sed haec sanè Jupiter novit Olympius, in aethere habitans,
" An et ipsis ante nuptias perficiat malum diem."
Sic utique ei locuto supervolavit dextera avis,
Accipiter, Apollinis velox nuncius; in pedibus autem
Vellebat columbam tenens, pennas autem defundebat ad terram,
In medio inter navemque et ipsum Telemachum.

Ver. 513. —— *οὐ γάρ τοι.*] *Al.* *οὐ γάρ μοι.* *Al.* *οὐ γάρ τις.* *Al.* *οὐ γάρ τι.* uti infrà *ver.* 515.

Ibid. —— *ξενίων.*] Τῶν πρὸς ξένων ὑποδοχὴν ἐπιτηδείων. *Schol.* Sic infrà *ver.* 545.

—— *ξενίων δέ οἱ οὐ ποθὴ ἔσται.*

Ver. 517. —— *ἵκηαι.*] *Al.* *ἵκοιο.*

Ver. 520. —— *μέμονέν τε μάλιστα.*] Vide suprà ad *ver.* 16.

Ver. 521. —— *γαμέειν.*] Vide suprà ad λ', 272.

Ver. 523. Εἴ καί σφιν.] Apud *Eustathium* in commentario Εἴ κέ σφιν. Atque ita habet MS. à *Tho. Bentleio* collatus. Quae et proba lectio.

Ver. 525. Κίρκος, Ἀπόλλωνος ταχὺς ἄγγελος.] Αἰγύπτιοι τὸν ἱέρακα Ἀπόλλωνι τιμᾶν ἐοίκασι, καὶ τὸν μὲν θεὸν Ὧρον καλοῦσι τῇ φωνῇ τῇ σφετέρᾳ· τοὺς δὲ ὄρνιθας λέγουσι Θαυμαστούς, [*Al.* Θαυστούς,] καὶ προσήκειν τῷ θεῷ τῷ προειρημένῳ φασίν. Ὁρῶσι γὰρ ἱέρακες ὀρνίθων μόνοι ἀεὶ ἐν ταῖς ἀκτῖσι τοῦ ἡλίου ῥᾳδίως καὶ ἀβασανίστως βλέποντες, καὶ δυσωπούμενοι ἥκιστα· πορείαν τε τὴν ἀνωτάτω ἴασι, καὶ αὐτοὺς ἡ θεία φλὸξ λυπεῖ οὐδέν. *Ælian. de Animal. lib.* X. *cap.* 14.

Τὸν δὲ Θεοκλύμενος ἑτάρων ἀπονόσφι καλέσσας,
Ἔν τ' ἄρα οἱ φῦ χειρὶ, ἔπος τ' ἔφατ', ἔκ τ' ὀνόμαζε·
Τηλέμαχ', οὔ τοι ἄνευ θεοῦ ἔπτατο δεξιὸς ὄρνις·
Ἔγνων γάρ μιν ἐσάντα ἰδὼν, οἰωνὸν ἐόντα.
Ὑμετέρου δ' οὐκ ἐστὶ γένευς βασιλεύτερον ἄλλο
Ἐν δήμῳ Ἰθάκης, ἀλλ' ὑμεῖς καρτεροὶ αἰεί.
Τὸν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα·
Αἲ γὰρ τοῦτο, ξεῖνε, ἔπος τετελεσμένον εἴη·
Τῷ κε τάχα γνοίης φιλότητά τε πολλά τε δῶρα
Ἐξ ἐμεῦ, ὡς ἄν τίς σε συναντόμενος μακαρίζοι.
Ἦ, καὶ Πείραιον προσεφώνεε πιστὸν ἑταῖρον·
Πείραιε Κλυτίδη, σὺ δέ μοι τά περ ἄλλα μάλιστα
Πείθῃ ἐμῶν ἑτάρων, οἵ μοι Πύλον εἰς ἅμ' ἕποντο·
Καὶ νῦν μοι τὸν ξεῖνον ἄγων ἐν δώμασι σοῖσιν
Ἐνδυκέως φιλέειν καὶ τιέμεν, εἰσόκεν ἔλθω.
Τὸν δ' αὖ Πείραιος δουρικλυτὸς ἀντίον ηὔδα·
Τηλέμαχ', εἰ γάρ κεν σὺ πολὺν χρόνον ἐνθάδε μίμνοις,
Τόνδε δ' ἐγὼ κομιῶ, ξενίων δέ οἱ οὐ ποθὴ ἔσται.
Ὣς εἰπὼν, ἐπὶ νηὸς ἔβη, ἐκέλευσε δ' ἑταίρους
Αὐτούς τ' ἀμβαίνειν, ἀνά τε πρυμνήσια λῦσαι.

Illum autem Theoclymenus à-sociis seorsùm ubi-vocâsset,
Inhaesitque ei manui, verbumque dixit, et compellabat;
" Telemache, nequaquam sine deo volavit dextera ales;
" Cognovi enim ipsam contrà intuitus auguralem esse.
" Vestro autem non est genere regalius aliud
" In populo Ithacae; sed vos potentes semper."
Hunc autem statim Telemachus prudens contrà allocutus est;
" Utinam enim hoc, hospes, verbum perfectum sit;
" Ita citò cognosceres amicitiamque multaque dona
" Ex me; adeò ut aliquis te occurrens beatum-diceret."
Dixit, et Piraeum allocutus est fidum socium;
" Piraee Clytide, tu etenim mihi aliis etiam *in rebus* maximè
" Obsequeris meorum sociorum, qui me in Pylum comitati sunt:
" Etiam nunc mihi hunc hospitem ducens in aedibus tuis
" Accuratè tracta et honora, donec venero."
Hunc autem rursùs Piraeus hastâ-inclytus contrà allocutus est;
" Telemache, etiamsi enim tu multo tempore hîc maneas,
" Hunc tamen ego curabo; xeniorum autem ei desiderium non erit."
Sic locutus, navem conscendit, jussitque socios
Ipsosque conscendere, et retinacula solvere.

Ver. 530. ——— οὔ τοι ἄνευ θεοῦ.]

——— non hæc sine numine Divûm
Eveniunt. ——————— *Æn.* II, 777.

Ibid. ——— ἔπτατο.] *Al.* ἦλυθε.

Ver. 531. ——— οἰωνὸν ἐόντα.] Τουτέστι συμβαντικὸν καὶ μαντευτικόν. *Eustath.*

Ver. 532. ——— γένευς.] *Al.* γένος.

Ver. 533. ——— Ἐν δήμῳ Ἰθάκης.] Vide suprà ad ά, 103.

Ver. 542. ——— τιέμεν.] Vide ad *Il.* γ', 257. et ν', 103.

Ver. 544. ——— εἰ γάρ.] " *Nè de meo obsequio dubites, si ENIM* &c.

Ver. 545. Τόνδε δ' ἐγώ.] *Al.* Τὸν δ' ἔτ' ἐγώ.

Οἱ δ' αἶψ' εἴσβαινον, καὶ ἐπὶ κληῖσι κάθιζον.
Τηλέμαχος δ' ὑπὸ ποσσὶν ἐδήσατο καλὰ πέδιλα,
Εἵλετο δ' ἄλκιμον ἔγχος, ἀκαχμένον ὀξέϊ χαλκῷ,
Νηὸς ἀπ' ἰκριόφιν· τοὶ δὲ πρυμνήσι' ἔλυσαν.
Οἱ μὲν ἀνώσαντες πλέον ἐς πόλιν, ὡς ἐκέλευσεν
Τηλέμαχος, φίλος υἱὸς Ὀδυσσῆος θείοιο.
Τὸν δ' ὦκα προβιβῶντα πόδες φέρον, ὄφρ' ἵκετ' αὐλὴν,
Ἔνθα οἱ ἦσαν ὕες μάλα μυρίαι, ᾗσι συβώτης
Ἐσθλὸς ἐὼν ἐνίαυεν, ἀνάκτεσιν ἤπια εἰδώς.

Hi autem statim conscendebant, et in transtris sedebant.
Telemachus verò sub pedibus ligavit pulchros calceos,
Sumpsitque validam hastam praefixam acuto aere,
Navis à tabulatis: illi autem retinacula solverunt.
Hi quidem sursùm-acti navigabant in urbem, sicut jusserat
Telemachus, dilectus filius Ulyssis divini.
Hunc autem celeritèr progredientem pedes ferebant, donec venit in chortem:
Ubi ei erant sues valdè multae, apud quas subulcus
Bonus ut-erat, dormiebat, dominis benè cupiens.

Ver. 548.——καὶ ἐπὶ κληῖσι κάθιζον.]

Linquere tum portus jubeo, et considere transtris. *Æn.* III, 289.

Ver. 550.——ἀκαχμένον ὀξέϊ χαλκῷ.]

——ferro præfixum robur acuto. *Æn.* X, 479.

Ver. 552. ——ὡς ἐκέλευσεν Τηλέμαχος.]
Nempè suprà *ver.* 502.

Ver. 554. ——πόδες φέρον.]

Quò te, Mœri, pedes?——
Virg. Ecl. IX, 1.

Ver. 556. ——ἐνίαυεν.] *Al.* ἰαύεσκεν.

ΤΗΣ

ΤΟΥ ΟΜΗΡΟΥ

ΟΔΥΣΣΕΙΑΣ

ΡΑΨΩΔΙΑ, ἢ ΓΡΑΜΜΑ Π′.

Ὑπόθεσις τῆς ῥαψῳδίας Π′.

Ἐλθόντος εἰς τοὺς ἀγροὺς Τηλεμάχου, πέμπεται Εὔμαιος εἰς τὴν πόλιν, ὀφείλων ἐπαγγεῖλαι τοῦ δεσπότου τὴν παρουσίαν. Γίνεται δὲ ἐν τοῖς ἑξῆς Ὀδυσσέως πρὸς τὸν υἱὸν ἀναγνωρισμὸς, κατὰ βούλησιν Ἀθηνᾶς, καὶ τῶν ἐπὶ τὴν ἐνέδραν Τηλεμάχου τεταγμένων ἐπὶ τὴν πόλιν ὑποστροφή.

Ἐπιγραφαί.

Ἀναγνωρισμὸς Ὀδυσσέως ὑπὸ Τηλεμάχου.

Ἄλλως,

Πῖ δ' ἄρα Τηλέμαχος ἀναγνωρίζει πατέρα ὄν.

Τὼ δ' αὖτ' ἐν κλισίῃς Ὀδυσεὺς καὶ δῖος ὑφορβὸς
Ἐντύνοντ' ἄριστον ἅμ' ἠοῖ, κειαμένω πῦρ,

Diversa autem ex parte in casâ Ulysses et nobilis subulcus
Parabant jentaculum simul cum aurorâ, accenso igne,

Ver. 1. Τὼ δ' αὖτ' ἐν κλισίῃς, &c.] Observat hic *Dionysius Halicarnassensis* quàm singulari cum venustate res etiam tenuissimas et vulgatissimas depingat Poeta. Ἔστι δὴ παρ' Ὁμήρῳ μὲν ὁ παρὰ τῷ Συβώτῃ καταγόμενος Ὀδυσσεὺς, περὶ τὴν ἑωθινὴν ὥραν ἀκρατίζεσθαι μέλλων, ὡς τοῖς Παλαιοῖς ἔθος ἦν· ἔπειτα ὁ Τηλέμαχος αὐτοῖς ἐπιφαινόμενος ἐκ τῆς εἰς Πελοπόννησον ἀποδημίας. Πραγμάτια λιτὰ καὶ βιωτικὰ ἡρμηνευμένα ὑπέρευ. Ποῦ δὲ ἐστὶν ἡ τῆς ἑρμηνείας ἀρετὴ, τὰ ποιήματα δηλώσει παρατεθέντα αὐτά· "Τὼ δ' αὖτ' ἐν κλισίῃς Ὀδυσεὺς καὶ δῖος ὑφορβὸς Ἐντύνοντες ἄριστον ἅμ' ἠοῖ, &c. Ταῦθ' ὅτι μὲν ἐπάγεται καὶ κηλεῖ τὰς ἀκοὰς, ποιημάτων τε καὶ τῶν πάνυ ἡδίστων οὐδενὸς ἧττω μοῖραν ἔχει, πάντες ἂν οἶδ' ὅτι μαρτυρήσειαν. Περὶ συνθέσεως, § 3. Ita *Virgilius* (notante *Sylburgio* ad hunc *Dionysii* locum) agricolarum opera *per se et tenuia et penè immunda* pari cum elegantiâ et jucunditate depingit:

> Sed tamen alternis facilis labor, &c.
>
> *Georg.* I, 79.

Vide ad *Il.* ζ, 466.

Ibid. ——Θεῖος ὑφορβός.] Apud *Dionysium*, loco jam citato, et apud *Athenæum*, *lib.* I. *cap.* 9: δῖος ὑφορβὸς, uti infrà *ver.* 20. Vide suprà ad ξ′. 3.

Ver. 2. Ἐντύνοντ' ἄριστον ἅμ' ἠοῖ.] Ἄριστον, τὴν ἑωθινὴν τροφὴν, ἥν τινες ἀκρατισμὸν λέγουσιν. *Schol.* MSS. apud *Barnesium.* Ὅτι τροφαῖς ἐχρῶντο ἥρωες παρ' Ὁμήρῳ· πρῶτον μὲν τῷ καλουμένῳ ἀκρατίσματι, ὃ λέγει ἄριστον· οὗ ἅπαξ μέμνηται ἐν Ὀδυσσείᾳ, " Ὀδυσεὺς καὶ δῖος ὑφορ-

Ἔκπεμψάν τε νομῆας ἅμ' ἀγρομένοισι σύεσσι.
Τηλέμαχον δὲ περίσσαινον κύνες ὑλακόμωροι,
Οὐδ' ὕλαον προσιόντα· νόησε δὲ δῖος Ὀδυσσεὺς
Σαίνοντάς τε κύνας, περί τε κτύπος ἦλθε ποδοῖϊν·
Αἶψα δ' ἄρ' Εὔμαιον ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
Εὔμαι', ἦ μάλα τίς τοι ἐλεύσεται ἐνθάδ' ἑταῖρος,
Ἢ καὶ γνώριμος ἄλλος· ἐπεὶ κύνες οὐχ ὑλάουσιν,
Ἀλλὰ περισσαίνουσι· ποδῶν δ' ὑπὸ δοῦπον ἀκούω.
Οὔπω πᾶν εἴρητο ἔπος, ὅτε οἱ φίλος υἱὸς
Ἔστη ἐνὶ προθύροισι· ταφὼν δ' ἀνόρουσε συβώτης·
Ἐκ δ' ἄρα οἱ χειρῶν πέσεν ἄγγεα, τοῖς ἐπονεῖτο,

Emiseruntque pastores cum congregatis suibus.
Telemachum verò circùm-adulabantur canes latratores,
Neque illatrabant advenienti: animadvertit autem nobilis Ulysses
Adulantes canes: circúmque sonus venit pedum:
Statim autem Eumaeum verbis alatis allocutus est:
"Eumaee, certè omninò aliquis tibi veniet huc socius,
"Vel et notus alius; quoniam canes non latrant,
"Sed circùm-adulantur; pedum autem subtùs sonum audio."
Nondum totus dictus erat sermo, quum ei dilectus filius
Stetit in vestibulis: perculsus autem prosiliit subulcus:
Atque ex ejus manibus ceciderunt vasa, quibus utebatur,

"ζὸς Ἐντύνοντ' ἄριστον, κειαμένω πῦρ." —— Λέγει δὲ τὸ πρωϊνὸν ἔμβρωμα, ὃ ἡμεῖς ἀκρατισμὸν καλοῦμεν, διὰ τὸ ἐν ἀκράτῳ βρέχειν καὶ προΐεσθαι ψωμούς. *Athenæus, lib.* I. *cap.* 9. Vide et *Plutarchum, Symposiac. lib.* VIII. *Probl.* 6. Porrò *Barnesius* Vulgatique hoc in loco habent, "Ἐντύνοντο ἄριστον ἅμ' ἠοῖ." *Eustathius* autem in commentario, et *Athenæus*, loco jam adducto, legunt "Ἐντύνοντ' "ἄριστον." Quam lectionem Textui inserui, quia ἄριστον (hoc in sensu) primam producit. Vide ad *Iliad.* γ', 42. Cæterum *Dionysius Halicarnassensis*, loco suprà citato, legit Ἐντύνοντες ἄριστον. Quod neque ad sententiam rectè se habet. De prosodiâ vocis Ἐντύνοντο, vide ad *Il.* ί, 203.

Ibid. —— κειαμένω.] Apud *Eustathium* in commentario, κηάμενοι. Quod et ferri posset. Vide ad *Il.* ά, 566.

Ver. 3. Ἔκπεμψάν τε.] *Al.* Ἐκπέμψαντε.

Ver. 4. —— περίσσαινον.] Ita edidit *Barnesius*; Eâdem scilicet ratione ac dicitur ἐπισσείησιν, *Iliad.* δ', 167. et ὑποδδείσας, infrà *ver.* 425. *hujus libri*: Atque ita etiam in vulgatis scripta occurrit ipsa vox περισσαίνοντες suprà κ', 215. Cum *Barnesio* porrò facit et MS. unus à *Tho. Bentleio* collatus. *Vulgg.* hoc in loco, περίσαινον.

Ibid. —— ὑλακόμωροι, Οὐδ' ὕλαον.] Ὅρα δὲ ὡς τὸ μὲν "ὑλακόμωροι" ἐκτείνει τὴν ἀρχουσαν, τὸ δὲ "ὕλαον," καὶ τὸ "οὐχ ὑλάουσι," (infrà *ver.* 9.) συστέλλει αὐτήν. *Eustath.* Cujus rei eadem videtur esse ratio ac in vocibus ἀθάνατος, Πριαμίδης, et similibus. Vide ad *Il.* ά, 398. item suprà ad ξ', 29.

Ver. 6. —— περί τε κτύπος ἦλθε ποδοῖϊν.] *Dionys. Halicarn.* loco suprà ad *ver.* 1. citato, legit ὑπὸ δὲ κτύπος. Quam lectionem cum sequentibus ποδῶν δ' ὑπὸ δοῦπον ἀκούω, ver. 10. meliùs congruere existimat *Sylburgius*. Præstare tamen videtur hoc in loco vulgata lectio.

Ver. 7. —— ἔπεα πτερόεντα προσηύδα.] Apud *Dionys. Halicarn. ibid.* προσεφώνει ἐγγὺς ἐόντα.

Ver. 10. —— περισσαίνουσι.] Vide suprà ad *ver.* 4.

Ver. 11. Οὔπω πᾶν εἴρητο ἔπος, ὅτε.]

Vix ea fatus erat, cùm ——.
Æn. I. 586. II. 323. III. 90.

Cæterùm *Barnesius* inter Varias Lectiones retulit εἴρηται· quo modo minimè constaret Temporum ratio. Simile enim esset, ac siquis Anglicè diceret HE HAS SCARCE DONE SPEAKING; pro eo quod est, HE HAD SCARCE DONE SPEAKING. Vide ad *Il.* ά, 37. et γ', 492.

Ver. 13. —— ἄρα.] *Ut fieri solet re inopinatâ perculsis* ——.

Κιρνὰς αἴθοπα οἶνον· ὁ δ' ἀντίος ἦλυθ' ἄνακτος·
Κύσσε δέ μιν κεφαλήν τε, καὶ ἄμφω φάεα καλὰ,
Χεῖράς τ' ἀμφοτέρας· θαλερὸν δέ οἱ ἔκπεσε δάκρυ.
Ὡς δὲ πατὴρ ὃν παῖδα φίλα φρονέων ἀγαπάζει,
Ἐλθόντ' ἐξ ἀπίης γαίης δεκάτῳ ἐνιαυτῷ,
Μοῦνον, τηλύγετον, τῷ ἐπ' ἄλγεα πολλὰ μογήσῃ·
Ὡς τότε Τηλέμαχον θεοειδέα δῖος ὑφορβὸς
Πάντα κύσεν περιφὺς, ὡς ἐκ θανάτοιο φυγόντα·
Καί ῥ' ὀλοφυρόμενος ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
Ἦλθες, Τηλέμαχε, γλυκερὸν φάος· οὔ σ' ἔτ' ἔγωγε
Ὄψεσθαι ἐφάμην, ἐπεὶ ᾤχεο νηῒ Πύλονδε·

Miscens generosum vinum: ipse verò obvius ivit heroi:
Osculatusque est ipsi caputque et ambo lumina pulchra,
Manusque ambas: uber autem ei excidit lachryma.
Sicut verò pater suum filium benè volens amplectitur,
Reversum ex longinquâ terrâ decimo anno,
Unicum, in-senectute-genitum, ob quem dolores multos passus sit:
Sic tunc Telemachum deo-parem nobilis subulcus
Totum osculatus est circumplexus, tanquam ex morte elapsum:
Et lugens verbis alatis allocutus est:
"Venisti, Telemache, dulce lumen; non te ampliùs ego
Me visurum putabam, postquam ivisti navi ad-Pylum:

Ver. 14. —— ἀντίος ἤλυθ' ἄνακτος.] Apud *Dionys. Halicarn.* ἀντίος ἦλθεν ἄνακτος. *Al.* ἀντίον ἤλυθ' ἄνακτος. *Al.* ἀντίος ἔδραμ' ἄνακτος. Quam postremam lectionem et præfert *Barnesius*, quòd "*servi fidissimi alacritatem melius notet.*"

Ver. 15. Κύσσε δέ μιν κεφαλήν τε, καὶ ἄμφω φάεα.] Sic apud *Catullum:*

Jucundum os oculosque suaviabor.
Epigr. IX. *ver.* 9.

Porrò *Eustathius* in commentario hîc legit κῦσε· et MS. à *Tho. Bentleio* collatus habet κύσε. Sed, ut opinor, minùs rectè. Vide infrà ad ρ', 39.

Ver. 16. —— θαλερὸν δέ οἱ ἔκπεσε δάκρυ. *Al.* θαλερὸν κατὰ δάκρυον εἶβεν. Ut suprà λ', 390.

Ver. 17. —— φίλα φρονέων.] Ita ex *Schol.* MSS. et ex Editionibus compluribus edidit *Barnesius*; quocum faciunt *Eustathius* et MS. à *Tho. Bentleio* collatus. Atque ita in omnibus legitur, *Iliad.* γ', 219. ι', 116. *Odyss.* ζ', 313. η', 15. 42. 75. *Henricus Stephanus* autem aliique hîc habent φιλοφρονέων· quæ vox alibi apud Poetam non occurrit.

Ibid. —— ἀγαπάζει.] *Al.* ἀγαπάζῃ.

Ver. 18. Ἐλθόντ'.] *Al.* Ἐλθών.

Ibid. —— ἐξ ἀπίης γαίης.] *Etymologicon Magnum* exponit: Ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου· τὸ γὰρ παλαιὸν ἐκαλεῖτο Αἰγιάλεια ἀπὸ Αἰγιαλέως τοῦ υἱοῦ Ἰνάχου τοῦ ἐν Ἄργει ποταμοῦ, καὶ Μελίης τῆς Ὠκεανοῦ· ὕστερον δ' πάλιν Ἀπία ἐκλήθη ἀπὸ Ἄπιδος τοῦ Φορωνέως παιδός. *Hesychius* autem vocem ἀπίης interpretatur, τῆς μακρὰν ἀπεχούσης. Quod et huic loco (notante *Duporto* in *Gnomologiâ*) aptiùs convenit.

Ver. 19. Μοῦνον, τηλύγετον.] Καὶ Ὅμηρος ἀγαπητὸν υἱὸν ὀνομάζει "Μοῦνον, τηλύγετον," τουτέστι μὴ ἔχουσιν ἕτερον γονεῦσι, μήτε ἕξουσι γεγεννημένον. *Plutarch.* περὶ πολυφιλίας.

Ibid. —— τῷ ἐπ' ἄλγεα πολλὰ μογήσῃ.] *Eustathius* interpretatur, παῖδα πεπαιδευμένον· Τοιοῦτος γὰρ (inquit) παῖς ἐφ' ᾧ πολλὰ μογήσει πατήρ. Sed simpliciùs, ut opinor, et ad vocis ἄλγεα significationem rectiùs exponas, *filium de quo pater perpetuâ solicitudine maximisque animi angoribus affectus fuerat.*

Ibid. —— μογήσῃ.] *Al.* μογήσει.

Ver. 21. —— ὡς ἐκ θανάτοιο φυγόντα.] *Spondanus* istud ἐκ θανάτοιο, de Procorum insidiis, quas jam tum evaserat *Telemachus*, dictum intelligit. Verùm, ut opinor, non de hoc præcipuè jam loquitur Poeta, sed in universum de inopinato Telemachi in Ithacam reditu, quem desperabat *Eumæus*. Atque ita ipse *Eumæus*, *ver.* 23.

—————— οὔ σ' ἔτ' ἔγωγε
Ὄψεσθαι ἐφάμην, ἐπεὶ ᾤχεο νηῒ Πύλονδε.

Ver. 23. —— οὔ σ' ἔτ' ἔγωγε.] Ita *Barnesius.* *Vulgg.* οὔ σε τ' ἔγωγε. *Eustathius* in commentario, οὔ σε ἔγωγε.

Ἀλλ' ἄγε νῦν εἴσελθε, φίλον τέκος, ὄφρα σε θυμῷ
Τέρψομαι εἰσορόων νέον ἄλλοθεν ἔνδον ἐόντα.
Οὐ μὲν γάρ τι θάμ' ἀγρὸν ἐπέρχεαι, οὐδὲ νομῆας,
Ἀλλ' ἐπιδημεύεις· ὣς γάρ νύ τοι εὔαδε θυμῷ,
Ἀνδρῶν μνηστήρων προσορᾷν ἀΐδηλον ὅμιλον.
Τὸν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα·
Ἔσσεται οὕτως, ἄττα· σέθεν δ' ἕνεκ' ἐνθάδ' ἱκάνω,
Ὄφρα σέ τ' ὀφθαλμοῖσιν ἴδω, καὶ μῦθον ἀκούσω,
Εἴ μοι ἔτ' ἐν μεγάροις μήτηρ μένει, ἦέ τις ἤδη
Ἀνδρῶν ἄλλος ἔγημεν· Ὀδυσσῆος δέ που εὐνὴ

" Sed age, nunc ingredere, dilecte fili, ut te animo
" Delecter inspiciens recèns aliundè-intùs existentem.
" Nequaquam enim frequentèr agrum adis, neque pastores;
" Sed in-urbe-manes: sic enim tibi placet animo,
" Virorum procorum aspicere perniciosum cœtum."
Hunc autem rursùs Telemachus prudens contra allocutus est:
" Erit sic, pater: tuî enim causâ huc venio,
" Ut teque videam oculis, et sermonem audiam,
" An mihi adhuc in aedibus mater maneat: an aliquis jam
" Virorum alius *eam* duxerit-uxorem; Ulyssis autem alicubi cubile

---

Ver. 25. —— ὄφρα σε θυμῷ Τέρψομαί εἰσορόων. " *Ut me ipse animo oblectem, te intuens.*" Hæc videlicèt primaria et maximè propria Vocis Mediæ significatio. Vide suprà ad ί, 491. et ί, 296.

Ver. 28. —— ἐπιδημεύεις.] Ἐν τῇ πόλει διατελεῖς, ἢ διατρίβεις. *Schol.*

Ver. 29. — προσορᾷν.] MS. à *Tho. Bentleio* collatus, ἰσορᾷν. Quæ et verior fortassè lectio. Nam infrà ψ', 303. ubi idem ferè versus occurrit, in omnibus legitur ἰσορῶν'.

Ἀνδρῶν μνηστήρων ἰσορῶσ' ἀΐδηλον ὅμιλον.

Ibid. —— ἀΐδηλον ὅμιλον.] Τὸν ἀδηλοποιὸν καὶ πάντα φθείροντα· ἢ τὸν τοῦ φθαρῆναι καὶ ἀπολέσθαι αἴτιον. *Schol.* Similiter *Porphyrius* de *Iliad* λ', 155. [" Ὡς δ' ὅτε πῦρ ἀΐδηλον ἐν ἀξύλῳ ἐμπέσῃ ὕλῃ."] Ἀΐδηλον δὲ πῦρ (inquit) οὐκ ἐστὶ τὸ μεγαλόδηλον, ἀλλὰ τὸ ἀδηλοποιὸν, ἐξ οὗ σημαίνει τὸ ἀφανιστικόν. *Quæst. Homeric.* 26. Simpliciùs tamen et rectiùs (ut opinor) vocem ἀΐδηλον interpretêris *improbum, iniquum, perniciosum*: Ita enim à Poetâ usurpari videtur *Iliad.* ί, 880.

—— ἐπεὶ αὐτὸς ἐγείναο παῖδ' ἀΐδηλον.

Et *ver.* 897. *ejusdem libri*:

Εἰ δέ τευ ἐξ ἄλλου γε θεῶν γένευ ὧδ' ἀΐδηλος.

Ver. 31. Ἔσσεται οὕτως, ἄττα.] *Barnesius* vocem ἄττα. ac si *Hebraica* esset, " *Tu*" vertendam contendit. At rectiùs *Scholiastes*: Ἐπίφθεγμα τιμητικὸν νεωτέρου πρὸς παλαιότερον. Et *Hesychius*: Ἄττα, προσφώνησις φιλοφρονητικὴ νέου πρὸς πρεσβύτερον καὶ τροφέα, ὡς πάππα πρὸς τὸν πατέρα. Sic *Iliad.* ί, 603. et ῥ', 561.

Φοῖνιξ, ἄττα, γεραιὲ ——.

Cæterùm quod addit *Scholiastes*, εἴρηται παρὰ τὸ ἄππα κατὰ Μακεδόνας, τροπῇ γινομένη τοῦ " π" εἰς " τ", ἄττα· id verò non ita firmo niti videtur fundamento.

Ver. 34. —— ἔγημεν. Vide suprà ad λ', 272.

Ibid. —— Ὀδυσσῆος δέ που εὐνὴ Χήτει ἐνευναίων κάκ' ἀράχνια κεῖται ἔχουσα.] Στερουμένη τῶν ἐγκοιμωμένων, γέμει ἀραχνίων· ἤγουν ἠμέληται διὰ τὸ μὴ εἶναι τὸν Ὀδυσσέα· εἰώθασι γὰρ αἱ ἀράχναι ἱστουργεῖν ἐν τόποις ἀμελουμένοις. *Eustath.* Sic *Hesiodus*:

Ἐκ δ' ἀγγίων ἐλάσειας ἀράχνια ——.
Ἔργ. καὶ Ἡμερ. II, 93.

Et *Theocritus*:

—— ἀράχνια δ' εἰς ὅπλ' ἀράχναι
Λεπτὰ διαστήσαιντο ——. *Idyll.* XVI, 96.

Et *Nonnus Dionysius*:

—— ἔκειτο δὲ τηλόθι χάρμης
—— ἐξαίτηρος ἀραχνιόωσα βοείη.
Lib. XXXVIII. *ver.* 15.

Et *Propertius*:

Putris et in vacuo texetur aranea lecto.
Lib. III. *Eleg.* vi. *ver.* 33.

Et *Catullus*:

—— nam tui Catulli
Plenus sacculus est aranearum.
Ad Fabullum, Carm. XIII. *ver.* 7.

Χήτει ἐνευναίων κάκ' ἀράχνια κεῖται ἔχουσα.
Τὸν δ' αὖτε προσέειπε συβώτης, ὄρχαμος ἀνδρῶν·
Καὶ λίην κείνη γε μένει τετληότι θυμῷ
Σοῖσιν ἐνὶ μεγάροισιν· οϊζυραὶ δέ οἱ αἰεὶ
Φθίνουσιν νύκτες τε καὶ ἤματα δακρυχεούσῃ.
Ὣς ἄρα φωνήσας, οἱ ἐδέξατο χάλκεον ἔγχος·
Αὐτὰρ ὅγ' εἴσω ἴεν, καὶ ὑπέρβη λάϊνον οὐδόν.
Τῷ δ' ἕδρης ἐπιόντι πατὴρ ὑπόειξεν Ὀδυσσεύς·
Τηλέμαχος δ' ἑτέρωθεν ἐρήτυε, φώνησέν τε·
Ἧσ', ὦ ξεῖν'· ἡμεῖς δὲ καὶ ἄλλοθι δήομεν ἕδρην
Σταθμῷ ἐν ἡμετέρῳ· πάρα δ' ἀνὴρ, ὃς καταθήσει.
Ὣς φάθ'· ὁ δ' αὖθις ἰὼν κατ' ἄρ' ἕζετο· τῷ δὲ συβώτης
Χεῦεν ὕπο χλωρὰς ῥῶπας, καὶ κῶας ὕπερθεν·
Ἔνθα καθέζετ' ἔπειτα Ὀδυσσῆος φίλος υἱός.
Τοῖσιν δὲ κρειῶν πίνακας παρέθηκε συβώτης
Ὀπταλέων, ἅ ῥα τῇ προτέρῃ ὑπέλειπον ἔδοντες·
Σῖτον δ' ἐσσυμένως παρενήνεεν ἐν κανέοισιν,

"Inopiâ stragularum malas araneas jaceat habens."
Hunc autem rursùs allocutus est subulcus, princeps virorum;
"Et omninò illa manet patienti animo
"Tuis in aedibus: luctuosae verò ei semper
"Pereunt noctesque et dies lachrymas-fundenti."
Sic utique locutus, ei accepit aeream lanceam:
At ille introibat, et transivit lapideum limen.
Ei autem sedem ingresso pater cessit Ulysses:
Telemachus verò ex-alterâ-parte prohibebat, dixitque;
"Sede, ô hospes; nos autem et alibi inveniemus sedem
"Tugurio in nostro: adest nempè vir, qui deponet;"
Sic dixit: ille autem retrò-gressus proindè sedebat: huic autem subulcus
Substravit viridia virgulta, et pellem insuper;
Ubi sedebat deindè Ulyssis dilectus filius.
Illis autem carnium lances apposuit subulcus
Assarum, quas scilicèt priori-*die* reliquerant comedentes;
Panem autem festinantèr accumulabat in canistris;

Ver. 35. Χήτει ἐνευναίων.] Τῶν εὐνηστηρίων, ὅ ἐστι κοιμηστομένων· ἢ τῶν περιβολαίων. *Schol.* Pro posteriori interpretatione nonnihil facit quod occurrit suprà ξ', 50. 51.

Ἐστόρεσεν δ' ἐπὶ δέρμα ἰονθάδος ἀγρίου αἰγὸς
Αὐτοῦ ἐνεύναιον ———————.

Cæterùm fuerunt, notante *Eustathio*, qui hîc legerint Χήτει ἐνευναίῳ.

Ver. 37. —— τετληότι.] Vide ad *Il.* β', 818.

Ver. 39. Φθίνουσιν νύκτες *&c.*] Vide ad *Il.* β', 43. Porrò Editiones nonnullæ, quibuscum facit in commentario *Eustathius*, hîc habent Φθινύθουσιν νύκτες *&c.* Id quod vix ullâ potest licentiâ excusari.

Ver. 44. Ἧσ', ὦ ξεῖν'.] *Al.* Ἧσο, ξεῖν'.

Ver. 45. —— πάρα δ' ἀνήρ.] *Eumaeus* videlicèt; *ver.* 46.

Ver. 46. —— αὖθις.] *Al.* αὖτις.

Ibid. — ἄρ'.] *Ut jusserat Telemachus* —.

Ver. 49. Τοῖσιν δὲ κρειῶν πίνακας.] *Al.* Τοῖσιν δ' αὖ κρειῶν πίνακας. *Al.* Τοῖσιν δ' αὖ πίνακας κρειῶν.

Ver. 50. ——— ὑπέλειπον.] *Al.* κατέλειπον.

Ver. 51. Σῖτον δ' ἐσσυμένως παρενήνεεν ἐν κανέοισιν.]

——————— Cereremque canistris
Expediunt ———————.
Æn. I, 701.

Ἐν δ' ἄρα κισσυβίῳ κίρνη μελιηδέα οἶνον·
Αὐτὸς δ' ἀντίον ἷζεν Ὀδυσσῆος θείοιο.
Οἱ δ' ἐπ' ὀνείαθ' ἑτοῖμα προκείμενα χεῖρας ἴαλλον.
Αὐτὰρ ἐπεὶ πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἕντο,
Δὴ τότε Τηλέμαχος προσεφώνεε δῖον ὑφορβόν·
Ἄττα, πόθεν τοι ξεῖνος ὅδ' ἵκετο; πῶς δέ ἑ ναῦται
Ἤγαγον εἰς Ἰθάκην; τίνες ἔμμεναι εὐχετόωντο;
Οὐ μὲν γάρ τί ἑ πεζὸν ὀΐομαι ἐνθάδ' ἱκέσθαι.
Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφης, Εὔμαιε συβῶτα·
Τοιγὰρ ἐγώ τοι, τέκνον, ἀληθέα πάντ' ἀγορεύσω·
Ἐκ μὲν Κρητάων γένος εὔχεται εὐρειάων·
Φησὶ δὲ πολλὰ βροτῶν ἐπὶ ἄστεα δινηθῆναι
Πλαζόμενος· ὣς γάρ οἱ ἐπέκλωσεν τάγε δαίμων.
Νῦν δ' αὖ Θεσπρωτῶν ἀνδρῶν ἐκ νηὸς ἀποδρὰς
Ἤλυθ' ἐμὸν πρὸς σταθμόν· ἐγὼ δέ σοι ἐγγυαλίξω·
Ἔρξον, ὅπως ἐθέλεις· ἱκέτης δέ τοι εὔχεται εἶναι.
Τὸν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα·
Εὔμαι', ἦ μάλα τοῦτο ἔπος θυμαλγὲς ἔειπες·
Πῶς γὰρ δὴ τὸν ξεῖνον ἐγὼν ὑποδέξομαι οἴκῳ;

Deindeque in poculo miscebat dulce vinum:
Ipse verò è-regione sedit Ulyssis divini
Hi autem ad cibos paratos appositos manus porrigebant.
At postquam potûs et cibi desiderium exemissent,
Tunc demùm Telemachus allocutus est nobilem subulcum;
" Pater, undè tibi hospes hic venit? quomodo autem ipsum nautae
" Duxerunt in Ithacam? quinam se esse gloriabantur?
" Nequaquam enim ipsum peditem puto huc venisse.
Hunc autem respondens allocutus es, Eumaee subulce;
" Equidem tibi, fili, vera omnia dicam:
" Ex Cretâ quidem genus gloriatur latâ:
" Dicit autem *se* multas hominum urbes peragrâsse
" Errantem; sic enim ei destinavit haec deus.
" Nunc autem demùm Thesprotorum virorum ex nave elapsus
" Venit meum ad stabulum: ego verò tibi in manus-*eum* tradam:
" Fac, quomodò vis; supplicem autem tibi *se* profitetur esse."
Hunc autem rursùs Telemachus prudens contrà allocutus est;
" Eumaee, certè valdè hoc verbum triste dixisti:
" Quomodo enim jam hospitem ego suscipiam domi?

Ver. 57. Ἄττα.] Vide suprà ad *ver.* 31.

Ver. 58. —— εὐχετόωντο·] *Al.* εὐχετόωνται. Quod cum præcedente Ἤγαγον minùs aptè convenit.

Ver. 59. Οὐ μὲν γάρ τί ἑ πεζὸν.] Similitèrque infrà *ver.* 224. Vide suprà ad ά, 173.

Ver. 62. Ἐκ μὲν Κρητάων.] Vide suprà ad ξ', 199.

Ver. 64. —— ὣς γάρ οἱ ἐπέκλωσεν τάγε δαίμων.]

—————— sic fata Deûm rex
Sortitur ——————. *Æn.* III, 375.

—— nam sæva Jovis sic numina poscunt.
XI, 901.

Ver. 65. —— ἐκ νηὸς.] *Al.* παρὰ νηὸς.

Ver. 66. —— πρὸς σταθμόν.] *Al.* παρὰ σταθμόν.

Ver. 67. —— ἐθέλεις.] *Al.* ἐθέλῃς.

Ver. 69. —— ἔειπες.] *Al.* ἔειπας· Ut alibi sæpè.

Αὐτὸς μὲν νέος εἰμὶ, καὶ οὔπω χερσὶ πέποιθα
Ἄνδρ' ἀπαμύνασθαι, ὅτε τις πρότερος χαλεπήνῃ.
Μητρὶ δ' ἐμῇ δίχα θυμὸς ἐνὶ φρεσὶ μερμηρίζει,
Ἢ αὐτοῦ παρ' ἐμοί τε μένῃ, καὶ δῶμα κομίζῃ,
Εὐνήν τ' αἰδομένη πόσιος, δήμοιό τε φῆμιν,
Ἢ ἤδη ἅμ' ἕπηται Ἀχαιῶν, ὅς τις ἄριστος
Μνᾶται ἐνὶ μεγάροισιν ἀνὴρ, καὶ πλεῖστα πόρῃσιν.
Ἀλλ' ἤτοι τὸν ξεῖνον, ἐπεὶ τεὸν ἵκετο δῶμα,
Ἕσσω μιν χλαῖνάν τε χιτῶνά τε, εἵματα καλά·
Δώσω δὲ ξίφος ἄμφηκες, καὶ ποσσὶ πέδιλα,
Πέμψω δ', ὅππῃ μιν κραδίη θυμός τε κελεύει.
Εἰ δ' ἐθέλεις σὺ, κόμισσον ἐνὶ σταθμοῖσιν ἐρύξας·
Εἵματα δ' ἐνθάδ' ἐγὼ πέμψω, καὶ σῖτον ἅπαντα,
Ἔδμεναι, ὡς ἂν μή σε κατατρύχῃ καὶ ἑταίρους.

" Ipse quidem juvenis sum, et nondum manibus confidi
" Virum propulsare, quandò quis prior lacessiverit.
" Matri autem meae bifariàm animus in mente cogitat,
" An illic apud me maneat, et domum curet,
" Torumque reverens mariti, populique famam;
" An jam unà sequatur Achivorum *eum*, quicunque optimus
" Ambit *eam* in aedibus vir, et plurima dederit.
" Sed sanè hospitem, quoniam tuam advenit domum,
" Induam ipsum laenâque tunicâque, vestimentis pulchris;
" Dabo etiam ensem ancipitem, et pedibus calceamenta;
" Mittamque, quò ipsum cor animusque jubet.
" Sin velis tu, curato *eum* in stabulis detentum:
" Vestimenta autem huc ego mittam, et cibum omnigenum,
" Ad-edendum, ut nè te atterat et socios.

Ver. 73. Μητρὶ δ' ἐμῇ δίχα θυμὸς *&c.*] Repugnare hæc existimat *Spondanus* iis quæ suprà memorantur *Odyss.* ό, 16. Ἤδη γάρ ῥα πατήρ τε κασίγνητοί τε κέλονται Εὐρυμάχῳ γήμασθαι *&c.* " Hæc verba Telemachi " (inquit) aut oblivionem illius aut ἀπιστίαν " indicant. Oblivionem quidem, quòd non " recordetur eorum quæ à Minervâ apud " Menelaum audivit de rato jam consilio " Penelopæ alicui ex procis nubendi: 'Α- " πιστίαν verò, quia id in dubium revocat, " neque de ejus veritate quippiam statuit: " Ait enim dubitare adhuc Penelopen quid " factura sit. Ego sanè, ut ingenuè di- " cam, hanc ἀσυστασίαν in hâc parte excu- " sare hactenùs non potui." Ita vir eruditus: Sed reverà nulla omninò hîc ἀσυστασία. Non enim nuptias suas cum *Eurymacho* ipsa statuisse ibi dicitur *Penelope*; sed à Consanguineis tantùm ad nuptias conficiendas urgeri: Id quod huic loco minimè repugnat.

Ver. 74. —— κομίζῃ.] *Al.* κομίζει.

Ver. 80. —— ξίφος ἄμφηκες.] Sic apud *Virgilium:*

Sed *ferro ancipiti* ——. *Æn.* VII, 525.

Ver. 82. —— κόμισσον.] Ita edidit *Barnesius*; atque ita habet MS. unus à *Tho. Bentleio* collatus. Rectè, ut opinor. *Al.* κόμιζον et κόμισον.

Ver. 83. —— καὶ σῖτον ἅπαντα.] Ἐν δὲ τῷ, " καὶ σῖτον ἅπαντα," δυσχερὲς ἀρσενικοῦ γένους νοῆσαι τὴν λέξιν· σῖτος μὲν γὰρ, ὁ ἀκατέργαστος· ἐπὶ δὲ βρώματος, οὐδετέρως τὸ σῖτον λέγεται. Ἔστιν οὖν ἴσως θεραπεία, ἢ τὸ εἰπεῖν, εἵματα ἅπαντα πέμψω, καὶ τὸ σῖτον ἢ καὶ τὸ στίξαι εἰς τὸ σῖτον, εἶτα ἐπαγαγεῖν τὸ " ἅπαν- " τα" οὐδετέρως, ὡς ἐπὶ ὄψων. *Eustath.* Atqui vocem σῖτον, etiam posteriori in sensu genere *masculino* effert Poëta infrà ύ, 61.

Αἱ δ' ἀπὸ μὲν σῖτον πολὺν ἤρεον ——.

Et χ', 21.

Σῖτός τε κρέα τ' ὀπτὰ φορύνετο ——.

Ver. 84. — κατατρύχῃ.] *Al.* κατατρύχει.

Κεῖσε δ' ἂν οὔ μιν ἔγωγε μετὰ μνηστῆρας ἐῷμι
Ἔρχεσθαι· λίην γὰρ ἀτάσθαλον ὕβριν ἔχουσι,
Μή μιν κερτομέωσιν, ἐμοὶ δ' ἄχος ἔσσεται αἰνόν.
Πρῆξαι δ' ἀργαλέον τι μετὰ πλεόνεσσιν ἐόντα
Ἄνδρα καὶ ἴφθιμον· ἐπειὴ πολὺ φέρτεροι εἰσί.
Τὸν δ' αὖτε προσέειπε πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς·
Ὦ φίλ', ἐπεὶ θήν μοι καὶ ἀμείψασθαι θέμις ἐστὶν,
Ἦ μάλα μευ καταδάπτετ' ἀκούοντος φίλον ἦτορ,
Οἷα φατὲ μνηστῆρας ἀτάσθαλα μηχανάασθαι
Ἐν μεγάροις, ἀέκητι σέθεν τοιούτου ἐόντος.
Εἰπέ μοι, ἠὲ ἑκὼν ὑποδάμνασαι, ἦ δέ γε λαοὶ
Ἐχθαίρουσ' ἀνὰ δῆμον, ἐπισπόμενοι θεοῦ ὀμφῇ·
Ἤ τι κασιγνήτοις ἐπιμέμφεαι· οἷσί περ ἀνὴρ
Μαρναμένοισι πέποιθε, καὶ εἰ μέγα νεῖκος ὄρηται.

"Illuc verò haud ipsum ego ad procos sivero
"Ire; valdè enim petulantem insolentiam habent:
"Nè ipsum convitiis-proscindant; mihi autem dolor erit gravis.
"Efficere autem difficile quid inter plures existentem,
"Virum etiam fortem: quoniam multò potentiores sunt."
Illum autem rursùs allocutus est patiens nobilis Ulysses:
"O amice, quoniam sanè mihi etiam respondere fas est,
"Certe valdè meum corroditur audientis dilectum cor,
"Qualia dicitis procos injusta moliri
"In ædibus, invito te, talis cùm-sis.
"Dic mihi, an sponte succumbas; an te populus
"Oderit in civitate, obsequentes dei voci:
"An de-fratribus queraris; quibus scilicèt vir
"Pugnantibus confidit, etiam si magna contentio orta-sit.

Ver. 85. —— ἐῷμι.] *Al.* ἐάσω.

Ver. 88. Πρῆξαι δ' ἀργαλέον τι μετὰ πλεόνεσσιν ἐόντα Ἄνδρα καὶ ἴφθιμον.

—— μιᾶς γὰρ χειρὸς ἀσθενὴς μάχη.
Euripid. Heraclid. ver. 275.

Οὐ γὰρ γένοιτ' ἂν εἷς γε τοῖς πολλοῖς ἴσος.
Sophocl. Oedip. Tyrann. ver. 855.

—— χαλεπὸν γὰρ ἐρυκακέειν ἕνα πολλούς.
Infrà, *Odyss.* ύ, 313.

Ver. 91. —— ἐπεὶ θὴν.] *Al.* ἐπεὶ δή.

Ver. 92. —— καταδάπτετ' ἀκούοντος φίλον ἦτορ.] Nempè καταδάπτεται· ut rectè *Scholiastes* et *Eustathius*. *Barnesius* legi posse conjicit "κατεδάπτετε' pro κατεδάπτετε, ut "ἦτορ sit *Accusativus*." Sed nihil opus.

Ver. 96. —— ἐπισπόμενοι θεοῦ ὀμφῇ.] Τουτέστι χρησμῷ· πολλάκις γὰρ, φασὶ, μεθίστασαν τοὺς βασιλεῖς, μαντείας ἐπιγινομένης. *Eustath.* ad *Odyss.* γ', 215. *Spondanus* aliam hîc affert explicationem; scilicèt ut intelligatur "de rumore mortui Ulyssis; quo audito, "subditi hæredem illius Telemachum tanti non fecerint, ut ei auxiliarentur." Sed ut opinor, minùs rectè.

Ver. 97. Ἤ τι κασιγνήτοις ἐπιμέμφεαι.] Ἤγουν χρήζεις ἀδελφῶν, ὡς μὴ ὄντων σοι δηλαδή· ἵνα λέγῃ ὅτι, Ἦ οὐκ εἰσί σοι ἀδελφοί; Καὶ ἄλλως δὲ δύναται καὶ ἐπὶ ἀδελφῶν ὄντων ἐρωτηθῆναι τὸ, "Ἦ κασιγνήτοις ἐπιμέμφεαι;" ἵνα λέγῃ ὅτι, Ἦ ἀδελφοὺς ἔχων, ἐπιμέμφῃ αὐτοῖς ὡς μὴ ἐπικουροῦσί σοι; *Eustath.* Priorem explicandi rationem sequitur *Scholiastes*; posteriorem præfert *Eustathius*; quae et potior videtur. Eandem enim phrasin repetit *Telemachus* infrà *ver.* 115. ubi ex sequentibus, "Ὧδε γὰρ ἡμετέρην γενεὴν μούνωσε &c. liquet priori istâ ratione accipi nullo modo posse. Πῶς γὰρ (inquit *Eustathius* ad illum locum) ἂν τοῦτο ["Οὔτε κασιγνήτοις ἐπιμέμφομαι"] εἴποι ὁ χρήζων μάλιστα κασιγνήτων διὰ τὸ μεμονῶσθαι; Quin et, ut rectè observat idem *Eustathius*, secundum istam explicationem dicendum erat non, κασιγνήτοις, sed κασιγνήτων ἐπιμέμφεαι. Vide ad *Il.* ά, 65. 93. et β', 225.

Ver. 98. —— ὄρηται.] *Al.* ὀρώρῃ.

Αἲ γὰρ ἐγὼν οὕτω νέος εἴην τῷδ' ἐπὶ θυμῷ,
Ἢ παῖς ἐξ Ὀδυσῆος ἀμύμονος, ἠὲ καὶ αὐτὸς
Ἔλθοι ἀλητεύων· (ἔτι γὰρ καὶ ἐλπίδος αἶσα·)
Αὐτίκ' ἔπειτ' ἀπ' ἐμεῖο κάρη τάμοι ἀλλότριος φὼς,
Εἰ μὴ ἐγὼ κείνοισι κακὸν πάντεσσι γενοίμην,
Ἐλθὼν ἐς μέγαρον Λαερτιάδεω Ὀδυσῆος.
Εἰ δ' αὖ με πληθυῖ δαμασσαίατο μοῦνον ἐόντα,
Βουλοίμην κ' ἐν ἐμοῖσι κατακτάμενος μεγάροισι
Τεθνάμεν, ἢ τάδε γ' αἰὲν ἀεικέα ἔργ' ὁράασθαι,
Ξείνους τε στυφελιζομένους, δμωάς τε γυναῖκας
Ῥυστάζοντας ἀεικελίως κατὰ δώματα καλὰ·
Καὶ οἶνον διαφυσσόμενον, καὶ σῖτον ἔδοντας
Μὰψ, αὔτως, ἀτέλεστον, ἀνηνύστῳ ἐπὶ ἔργῳ.
Τὸν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα·
Τοιγὰρ ἐγώ τοι, ξεῖνε, μάλ' ἀτρεκέως ἀγορεύσω·

" Utinam enim ego sic juvenis essem hoc cum animo,
" Vel filius ex Ulysse eximio, vel etiam ipse
" Venerit errans; (adhuc enim et spei copia *est*:)
" Illicò deindè mihi caput abscinderet alienus vir,
" Si non ego illis malum omnibus fierem,
" Profectus in domum Laërtiadae Ulyssis.
" Sin contrà me multitudine domarent solum existentem,
" Mallem in meis interfectus aedibus
" Mori, quàm haec semper indigna opera videre,
" Hospitesque male-tractatos, famulasque mulieres
" *Illos* violantes indignè in aedibus pulchris;
" Et vinum exhaustum, et cibum comedentes
" Temerè, incassùm, in-infinitum, incompleto in opere."
Hunc autem rursùs Telemachus prudens contrà allocutus est;
" Equidem tibi, hospes, valdè accuratè dicam;

Ver. 99. —— οὕτω νέος εἴην τῷδ' ἐπὶ θυμῷ.] Ἤγουν νεάζοιμι κατὰ σὲ, ἔχων ὃν ἔχω θυμόν. *Eustath*. *Al*. τῷ δ' ἐπὶ θυμῷ.

Ver. 100. —— ἠὲ καὶ αὐτὸς.] *Eustathius* versum huic proximè sequentem à Veterum nonnullis pro spurio notatum refert: Eundemque ipse rectiùs abesse existimat; scilicèt ut vox αὐτὸς, eodem modo ac παῖς, ad præcedentem εἴην referatur. Ὅρα δὲ (inquit) ὡς ἐν εὐχῆς τύπῳ εἰπὼν εἴθε εἴην Ὀδυσσεὺς, ὡς ἂν ποιήσαιμι τὰ καὶ τὰ, λαλεῖ ἐν σχήματι ἀλλοτρίῳ ἐμφαντικῶς ἅπερ ἐν τοῖς ἑξῆς ποιήσει αὐτός. — Καὶ ὅμως ἠχρείωσαν τὸ σχῆμα τοῦτο τινὲς, παρεμβαλόντες μετὰ τὸ " ἠὲ καὶ αὐτὸς," τὸ " Ἔλθοι ἀλητεύων, ἔτι γὰρ καὶ ἐλπίδος αἶσα." Τοῦ γὰρ τοιούτου στίχου παρεντεθέντος ἐγκόπτεται ὁ εἱρμὸς τῆς εὐφυοῦς ἐμφάσεως. Διὸ καλῶς οἱ Παλαιοὶ ἐπιστήσαντες ἐνόθευσαν τὸν στίχον ἀθετήσαντες. Ac omisso quidem isto versu aptiùs cohærebunt sequentia Αὐτίκ' ἔπειτ' ἀπ' ἐμεῖο κάρη, &c. Porrò cùm similis versiculus occurrat infrà τ', 84.

Ἢ Ὀδυσεὺς ἔλθῃ· ἔτι γὰρ ἐλπίδος αἶσα·

ubi ad sententiam planè necessarius est; verisimile videtur eum indè à minùs peritis huc levi cum immutatione translatum.

Ver. 102. —— ἀπ' ἐμεῖο κάρη τάμοι.] Non, κάρη τάμοι ἀπ' ἐμεῖο· sed κάρη ἐμεῖο ἀποτάμοι.

Ver. 105. —— πληθυῖ δαμασσαίατο.] Pronuntiabatur πληθῦ, sive πληθυῖ duabus syllabis.

Ver. 106. —— κ' ἐν.] *Al*. κὲν· minùs rectè.

Ver. 110. Καὶ οἶνον διαφυσσόμενον.] Vide suprà ad γ', 359. Porrò cùm voces ἀφυσσόμενος et ἀφυσσάμενος semper alibi apud Poetam sensu *activo* usurpatur; (vide ad *Il*. κ', 579. π', 230. ψ', 220.) legendum hîc crediderim διαφυσσαμένους· quod et cum præcedente Ῥυστάζοντας, et cum sequente ἔδοντας, multò aptiùs congruet. Sed expectandi codices.

Οὔτε τί μοι πᾶς δῆμος ἀπεχθόμενος χαλεπαίνει,
Οὔτε κασιγνήτοις ἐπιμέμφομαι, οἷσί περ ἀνὴρ
Μαρναμένοισι πέποιθε, καὶ εἰ μέγα νεῖκος ὄρηται·
Ὧδε γὰρ ἡμετέρην γενεὴν μούνωσε Κρονίων·
Μοῦνον Λαέρτην Ἀρκείσιος υἱὸν ἔτικτε,
Μοῦνον δ' αὖ Ὀδυσῆα πατὴρ τέκεν· αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς
Μοῦνον ἔμ' ἐν μεγάροισι τεκὼν λίπεν, οὐδ' ἀπόνητο·
Τῷ νῦν δυσμενέες μάλα μυρίοι εἴσ' ἐνὶ οἴκῳ.
Ὅσσοι γὰρ νήσοισιν ἐπικρατέουσιν ἄριστοι,
Δουλιχίῳ τε, Σάμῃ τε, καὶ ὑλήεντι Ζακύνθῳ,
Ἠδ' ὅσσοι κραναὴν Ἰθάκην κατακοιρανέουσιν,
Τόσσοι μητέρ' ἐμὴν μνῶνται, τρύχουσι δὲ οἶκον.

" Neque omninò mihi omnis populus invisus irascitur,
" Neque de-fratribus queror; quibus scilicèt vir
" Pugnantibus confidit, etiam si magna contentio orta-sit:
" Ita enim nostrum genus solitarium-fecit Jupiter;
" Solum Laërtem Arcesius filium genuit;
" Solum autem rursùs Ulyssem pater genuit: at Ulysses
" Solum me in aedibus genitum liquit, neque fruitus est:
" Ideò nunc inimici valdè multi sunt in domo.
" Quotquot enim insulis dominantur optimi,
" Dulichioque, Samaeque, et nemorosae Zacyntho:
" Et quot in asperâ Ithacâ dominantur,
" Tot matrem meam ambiunt, atteruntque domum.

Ver. 114. ——— ἀπεχθόμενος χαλεπαίνει.] *Barnesius* vocem ἀπεχθόμενος hîc reddit, "*odio habens*:" Alii vertunt "*iratus*," et "*infensus*:" cui interpretationi favet quidem quod occurrit suprà *ver*. 95. 96. ubi *Ulysses Telemachum* interrogat, "——ἦ σέ γε " λαοὶ Ἐχθαίρουσ' ἀνὰ δῆμον——;" Verùm cùm voces ἀπεχθόμενος, ἀπέχθεσθαι, &c. nusquam apud Poetam isto sensu usurpantur, sed semper passivè "*odio habitus, odio ha-" beri*," significant; etiam hîc ἀπεχθόμενος "*invisus*" reddidi. Vide *Iliad*. φ', 83. *Odyss*. κ', 74. 75. σ', 164.

Ver. 115. Οὔτε κασιγνήτοις ἐπιμέμφομαι.] Vide suprà ad *ver*. 97.

Ver. 116. ——— ὄρηται.] *Al*. ὀρώρῃ. Ut suprà *ver*. 98.

Ver. 117. ——— ἡμετέρην γενεὴν μούνωσε Κρονίων.] Χρηστοὶ δὲ καὶ δίκαιοι παῖδες οὐ μόνον διὰ τοὺς γονεῖς ἀγαπήσουσι μᾶλλον ἀλλήλους, ἀλλὰ καὶ τοὺς γονεῖς δι' ἀλλήλους· οὕτως ἀεὶ καὶ φρονοῦντες καὶ λέγοντες, ὅτι τοῖς γονεῦσιν ἀντὶ πολλῶν χάριν ὀφείλοντες, μάλιστα διὰ τοὺς ἀδελφοὺς ὀφείλουσιν· ὡς τοῦτο δὴ κτήματων ἁπάντων τιμιώτατον καὶ ἥδιστον ἔχοντες παρ' αὐτῶν. Εὖ γέ τοι καὶ Ὅμηρος πεποίηκε Τηλέμαχον ἐν συμφορᾷ τὸ ἀνάδελφον τιθέμενον, "Ὧδε γὰρ ἡμετέ-" ρην γενεὴν μούνωσε Κρονίων." *Plutarch*. de *Fraterno amore*.

Ver. 119. — αὖ Ὀδυσῆα.] *Al*. αὖτ' Ὀδυσῆα.

Ver. 120.——οὐδ' ἀπόνητο.] Τουτέστιν οὐδὲν ἐξ ἐμοῦ ὠφελήθη. *Eustath*.

Ver. 121. Τῷ νῦν δυσμενέες μάλα μυρίοι.] Ita restituit *Barnesius* ex *Eustathii* Editione *Basileensi*, et ex ipsius commentario, ubi hoc modo explicatur; Διὸ, τουτέστι διὰ τὴν τοιαύτην μόνωσιν, δυσμενέες μάλα μυρίοι εἰσὶν ἐν οἴκῳ. Cum *Barnesio* porrò facit MS. à *Tho. Bentleio* collatus. *Vulgg*. Τῶν νῦν δυσμενέες &c.

Ibid. et *ver*. 127.———μάλα μυρίοι εἴσ' ἐνὶ οἴκῳ——τοὶ δὲ φθινύθουσιν &c.]

Ὡς δ' ὁπότ' ὀρφανικοῖο μετ' ἠϊθέοιο μέλαθρον
Οὔτι σαοφροσύνῃσι μεμηλότες ἥλικες ἄλλοι
Κλητοί τ' αὐτόμολοί τε πανήμεροι ἠγερέθονται,
Κτῆσιν ἀεὶ κείροντες ἀσημάντοιο δόμοιο.
Oppian. *Halieutic*. *lib*. III. *ver*. 358.

Ver. 122. Ὅσσοι γὰρ νήσοισιν &c.] Imitatus est hunc locum *Ovidius* in Epistolâ *Penelopes* ad *Ulyssem*:

Dulichii, Samiique, et quos tulit alta Zacynthos,
Turba ruunt in me luxuriosa, proci;
Inque tuâ regnant, nullis prohibentibus, aulâ.
Heroïd. I, 87.

Ver. 124.———κατακοιρανέουσιν.] *Al*. κατὰ κοιρανέουσιν.

Ἡ δ' οὔτ' ἀρνεῖται στυγερὸν γάμον, οὔτε τελευτὴν
Ποιῆσαι δύναται· τοὶ δὲ φθινύθουσιν ἔδοντες
Οἶκον ἐμόν· τάχα δή με διαῤῥαίσουσι καὶ αὐτόν.
Ἀλλ' ἤτοι μὲν ταῦτα θεῶν ἐν γούνασι κεῖται.
Ἄττα, σὺ δ' ἔρχεο θᾶσσον, ἐχέφρονι Πηνελοπείῃ
Εἴφ', ὅτι οἱ σῶς εἰμὶ, καὶ ἐκ Πύλου εἰλήλουθα.
Αὐτὰρ ἐγὼν αὐτοῦ μενέω· σὺ δὲ δεῦρο νέεσθαι,
Οἴῃ ἀπαγγείλας· τῶν δ' ἄλλων μή τις Ἀχαιῶν
Πευθέσθω· πολλοὶ γὰρ ἐμοὶ κακὰ μηχανόωνται.
Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφης, Εὔμαιε συβῶτα·
Γιγνώσκω, φρονέω, τά γε δὴ νοέοντι κελεύεις.
Ἀλλ' ἄγε μοι τόδε εἰπὲ καὶ ἀτρεκέως κατάλεξον,
Εἰ καὶ Λαέρτῃ αὐτὴν ὁδὸν ἄγγελος ἔλθω
Δυσμόρῳ· ὃς τείως μὲν Ὀδυσσῆος μέγ' ἀχεύων,
Ἔργα τ' ἐποπτεύεσκε, μετὰ δμώων τ' ἐνὶ οἴκῳ
Πῖνε καὶ ἦσθ', ὅτε θυμὸς ἐνὶ στήθεσσιν ἀνώγοι·
Αὐτὰρ νῦν, ἐξ οὗ σύ γε ᾤχεο νηῒ Πύλονδε,
Οὔπω μιν φασὶν φαγέμεν καὶ πιέμεν αὔτως,

" Illa autem neque abnegat odiosas nuptias, neque finem
" Facere potest; hi autem consumunt comedentes
" Domum meam: citò utique me perdent et ipsum.
" Sed sanè haec quidem deorum in genibus posita-sunt.
" Pater, tu verò vade ocyùs, prudenti Penelopae
" Dic, quòd ei salvus sum, et ex Pylo veni.
" At ego hîc manebo; tu autem huc redi,
" Soli ubi-nunciâris; aliorum verò nullus Achivorum
" Audiat: multi enim mihi mala moliuntur."
Huic autem respondens, allocutus es, Eumaee subulce;
" Cognosco, sapio; haec sanè intelligenti imperas.
" Sed age mihi hoc dic et accuratè narra;
" An et Laërti eâdem viâ nuncius eam
" Infelici; qui eousquè quidem ob-Ulyssem valdè dolens,
" Operaque inspectabat, et cum famulis in domo
" Bibebat et comedebat, quandò animus in pectoribus juberet;
" At nunc, ex quo tu utique ivisti navi ad-Pylum,
" Nondum ipsum dicunt comedisse et bibisse solito-modo,

Ver. 129. Ἀλλ' ἤτοι μὲν ταῦτα θεῶν ἐν γούνασι κεῖται.]

Ἀλλ' εἰς θεοὺς χρὴ ταῦτ' ἀναρτήσαντ' ἔχειν.
Euripid. Phæniss. ver. 712.

Exitus in Diis est ————.
Ovid. Heroïd. Epist. XX. *ver.* 44.

Ver. 130. Ἄττα, σὺ δ' ἔρχεο θᾶσσον.] Ὅτι στέλλει Τηλέμαχος τὸν Εὔμαιον ἀγγελοῦντα τῇ Πηνελόπῃ ὅτι σῶς ἐστι καὶ ἐκ Πύλου ἦλθεν.—Ὁμηρικῆς δὲ καὶ τοῦτο δεινότητος οἰκονομία· ἵνα, λείψαντος καὶ τοῦ Εὐμαίου, σχοίη χώραν πιθανῶς ὁ τοῦ πατρὸς ἀναγνωρισμὸς ἐν ἀδείᾳ γενέσθαι. *Eustath.* Vide infrà ad *ver.* 168. Cæterùm de voce Ἄττα, vide suprà ad *ver.* 31.

Ver. 131. Εἴφ', ὅτι οἱ σῶς εἰμί.] *Al.* Εἶπε, ὅτι σῶς εἰμί.

Ver. 138. Εἰ καί.] *Al.* Ἦ ἄρα.

Ver. 141. —— ὅτε θυμὸς.] *Al.* ὅτι θυμός.

Ver. 142. —— σύ γε ᾤχεο.] *Al.* σύ γ' ἀπῴχεο.

Ver. 143. —— φαγέμεν καὶ πιέμεν.] Ita Vulgati. *Barnesius* autem, nullis allatis codicibus, de *suo* edidit φαγέμεν καὶ πινέμεν. "Πινέμεν," inquit, "hîc omninò legendum, " ut suprà *ver.* 141. Πῖνε καὶ ἦσθε. *Prior*

Οὐδ' ἐπὶ ἔργα ἰδεῖν· ἀλλὰ στοναχῇ τε γόῳ τε
Ἧσται ὀδυρόμενος, φθινύθει δ' ἀμφ' ὀστεόφιν χρώς.
Τὸν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα·
Ἄλγιον, ἀλλ' ἔμπης μιν ἐάσομεν, ἀχνύμενόν περ.
Εἰ γάρ πως εἴη αὐτάγρετα πάντα βροτοῖσι,
Πρῶτόν κεν τοῦ πατρὸς ἑλοίμεθα νόστιμον ἦμαρ.
Ἀλλὰ σύ γ' ἀγγείλας ὀπίσω κίε, μηδὲ κατ' ἀγροὺς
Πλάζεσθαι μετ' ἐκεῖνον· ἀτὰρ πρὸς μητέρα εἰπεῖν,
Ἀμφίπολον ταμίην ὀτρυνέμεν ὅττι τάχιστα
Κρύβδην· κείνη γάρ κεν ἀπαγγείλειε γέροντι.
Ἦ ῥα, καὶ ὦρσε συφορβόν· ὁ δ' εἵλετο χερσὶ πέδιλα·
Δησάμενος δ' ὑπὸ ποσσὶ πόλινδ' ἴεν· οὐδ' ἄρ' Ἀθήνην
Λῆθεν ἀπὸ σταθμοῖο κιὼν Εὔμαιος ὑφορβός·
Ἀλλ' ἥγε σχεδὸν ἦλθε· δέμας δ' ἤϊκτο γυναικὶ
Καλῇ τε, μεγάλῃ τε, καὶ ἀγλαὰ ἔργ' εἰδυίῃ.
Στῆ δὲ κατ' ἀντίθυρον κλισίης Ὀδυσῆϊ φανεῖσα·

"Neque opera inspexisse; sed suspirioque luctuque
"Sedet lamentans; tabescit autem circum ossa corpus."
Hunc autem rursùs Telemachus prudens contrà allocutus est;
"Tristius *est*: sed omninò ipsum sinemus, dolentem licèt.
"Si enim ullo-pacto essent proprii-arbitrii omnia mortalibus,
"Primùm patris eligeremus reditûs diem.
"Sed tu, ubi-nunciaveris, revertere; neque per agros
"Vagare ad illum: at matri dic,
"Ut famulam oeconomam *ire*-jubeat quàm citissimè
"Clàm; illa etenim nunciaverit seni."
Dixit utique, et excitavit subulcum: ille autem cepit manibus calceos;
Ligatisque *iis* sub pedibus ad urbem ibat: neque sanè Minervam
Latebat à stabulo profectus Eumaeus subulcus:
Sed ea propè venit: corpore verò assimilata est mulieri
Pulchraeque, magnaeque, et splendida opera doctae.
Stetit autem è-regione-ostii casae Ulyssi apparens:

"enim τοῦ πίομεν corripitur, ut ί, *ver.* 377. "Καὶ φαγέμεν πίεμέν τε· ἔπειτα δὲ καί τι "φέρεσθαι. Πίνω verò *priorem* semper producit." Ita ille: Sed tamen mutato nihil opus. Nam et πίομεν (id quod nec virum ipsum eruditum ex toto fugit) *priorem* naturâ longam habet; etsi *eandem* nonnunquam propter sequentem vocalem corripiat. Πίομαι δὲ (inquit *Athenæus*) —— λεκτέον, ἐκτείνοντα δὲ τὸ "ι." Οὕτω γὰρ ἔχει καὶ τὸ Ὁμηρικὸν [*Iliad.* ν′, 493.] "Πιόμεν' ἐκ βοτάνης." *Lib.* X, *cap.* 13. Similitèr *Iliad.* π′, 825.

—————— ἐθέλουσι δὲ πίεμεν ἄμφω.

Vide et suprà ad κ′, 160. et infrà ad σ′, 3. item ad *Il.* ί, 24.

Ver. 147. —— ἐάσομεν.] *Barnesius* edidit legendumque contendit ἐάσσομεν. "Cum "simplici enim σ′, (inquit) corripi debet, "ut *Odyss.* φ′, *ver.* 233. Οὐκ ἐάσουσιν ἐμοὶ "δόμεναι βιὸν ἠδὲ φαρέτρην." Sed vide ad *Il.* δ′, 42.

Ibid. — ἀχνύμενόν περ.] *Al.* ἀχνύμενοί περ.

Ver. 151. —— μητέρα.] *Al.* μητέρας.

Ver. 155. Δησάμενος.] Vide suprà ad ί, 296.

Ver. 156. Λῆθεν.] Vide suprà ad λ′, 101.

Ver. 157. —— ἥγε σχεδὸν ἦλθε.] Vide infrà ad *ver.* 166. 168.

Ver. 159. ——— κατ' ἀντίθυρον.] Ἀντικρὺ τῆς θύρας. *Schol.*

Ibid. —— Ὀδυσῆϊ φανεῖσα· Οὐδ' ἄρα Τηλέμαχος ἴδεν.] Sic *Iliad.* ά, 197.

Στῆ δ' ὄπιθεν, ξανθῆς δὲ κόμης ἕλε Πηλείωνα,
Οἴῳ φαινομένη, τῶν δ' ἄλλων οὔτις ὁρᾶτο.

Οὐδ' ἄρα Τηλέμαχος ἴδεν ἀντίον, οὐδ' ἐνόησεν·
(Οὐ γάρ πω πάντεσσι θεοὶ φαίνονται ἐναργεῖς·)
Ἀλλ' Ὀδυσεύς τε, κύνες τε ἴδον, καί ῥ' οὐχ ὑλάοντο,
Κνυζηθμῷ δ' ἑτέρωσε διὰ σταθμοῖο φόβηθεν.
Ἡ δ' ἄρ' ἐπ' ὀφρύσι νεῦσε· νόησε δὲ δῖος Ὀδυσσεύς·
Ἐκ δ' ἦλθεν μεγάροιο παρὲκ μέγα τειχίον αὐλῆς,
Στῆ δὲ πάροιθ' αὐτῆς· τὸν δὲ προσέειπεν Ἀθήνη·
Διογενὲς Λαερτιάδη, πολυμήχαν' Ὀδυσσεῦ,
Ἤδη νῦν σῷ παιδὶ ἔπος φάο, μηδ' ἐπίκευθε,
Ὡς ἂν μνηστῆρσιν θάνατον καὶ κῆρ' ἀραρόντε
Ἔρχησθον προτὶ ἄστυ περικλυτόν· οὐδ' ἐγὼ αὐτὴ
Δηρὸν ἀπὸ σφῶϊν ἔσομαι, μεμαυῖα μάχεσθαι.
Ἦ, καὶ χρυσείῃ ῥάβδῳ ἐπεμάσσατ' Ἀθήνη·
Φᾶρος μέν οἱ πρῶτον ἐϋπλυνὲς, ἠδὲ χιτῶνα,
Θῆκ' ἀμφὶ στήθεσσι· δέμας δ' ὤφελλε καὶ ἥβην.
Ἂψ δὲ μελαγχροιὴς γένετο, γναθμοὶ δὲ τάνυσθεν·
Κυάνεαι δ' ἐγένοντο ἐθειράδες ἀμφὶ γένειον.

Neque Telemachus vidit coràm, neque advertit:
(Nequaquam enim omnibus dii apparent manifesti:)
Sed Ulyssesque, canesque viderunt, et proindè non latrârunt,
Cum-gannitu autem aliorsùm per stabulum trepidaverunt.
Illa autem superciliis innuit; animadvertit verò nobilis Ulysses:
Exivit autem domo extra magnum murum chortis,
Stetitque ante ipsam: illum verò allocuta est Minerva:
" Generose Laërtiade, solers Ulysses,
" Jam nunc tuo filio verbum dic, neque cela:
" Ut procis mortem et fatum moliti
" Eatis ad urbem inclytam; neque ego ipsa
" Diù à vobis abero, prompta ad pugnandum."
Dixit, et aureâ virgâ tetigit eum Minerva:
Vestem quidem ei primùm benè-lotam et tunicam,
Posuit circum pectora; corpusque auxit et vigorem.
Rursùs autem nigro-colore factus-est, genae verò distentae-sunt:
Caeruleique facti-sunt pili circa mentum.

Ver. 163. Κνυζηθμῷ.] Ἤτοι ποππυσμῷ, ἢ μετὰ κλαυθμοῦ τινῷ ἤχῳ τῶν κυνῶν. *Schol.* Vide *Duportum, Prælect. in Theophrasti Characteres*, cap. 4.

Ver. 165. —— παρὲκ.] *Al.* παρὰ.

Ibid. ——— τειχίον.] *Al.* θριγκίον.

Ver. 166. 168. —— τὸν δὲ προσέειπεν Ἀθήνη·——Ἤδη νῦν σῷ παιδὶ ἔπος φάο.] Τούτοις δὲ καιρὸν χρὴ ἐπιστῆσαι τὸν δέοντα· ὧν πάντων τεχνίτης ὁ ἔμφρων τοῦ Ὀδυσσέως λόγος καὶ ἡ σύνεσις Ἀθηνᾶ, ἣν πλάττει Ὅμηρος ὑποτιθεμένην τὰ ποιητέα τῷ Ὀδυσσεῖ. *Eustath.* Sic infrà ver. 282.

Ὁππότε κεν πολύβουλος ἐνὶ φρεσὶ θήσει Ἀθήνη,
Νεύσω μέν τοι ἐγὼ, &c.

Vide ad *Il.* ά, 194.

Ver. 172. —— ἐπεμάσσατ'.] *Barnesius* edidit ἐπεμάσσετ'. Rationibus (ut opinor) haud satis idoneis. Vide ad *Il.* έ, 594.

Ver. 175. Ἂψ δὲ μελαγχροιὴς γένετο.] Sic apud *Ovidium*:

——————— barba comæque
Canitie positâ nigrum rapuere colorem;
Pulsa fugit macies; abeunt pallorque situsque.

Metam. lib. VII. *ver.* 288.

Ver. 176. Κυάνεαι δ' ἐγένοντο ἐθειράδες.] Ita Vulgati. *Barnesius* autem ex *Isaaco Casaubono*, et ex *Eustathio* edidit ἐγένοντο γενειάδες. Quo modo et in nonnullis codicibus scriptum reperit *Tho. Bentleius*.

Ibid. —— ἀμφὶ γένειον.] *Al.* ἀμφὶ γένειν.

Ἡ μὲν ἄρ' ὣς ἔρξασα, πάλιν κίεν· αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς
Ἤϊεν ἐς κλισίην· θάμβησε δέ μιν φίλος υἱός·
Ταρβήσας δ' ἑτέρωσε βάλ' ὄμματα, μὴ θεὸς εἴη,
Καί μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
Ἀλλοῖός μοι, ξεῖνε, φάνης νέον, ἠὲ πάροιθεν,
Ἄλλα δὲ εἵματ' ἔχεις, καί τοι χρὼς οὐκ ἔθ' ὁμοῖος.
Ἦ μάλα τις θεὸς ἐσσὶ, τοὶ οὐρανὸν εὐρὺν ἔχουσιν·
Ἀλλ' ἵληθ', ἵνα τοι κεχαρισμένα-δώσομεν ἱρὰ,
Ἠδὲ χρύσεα δῶρα τετυγμένα· φείδεο δ' ἡμέων.
Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς·
Οὔ τίς τοι θεός εἰμι, τί μ' ἀθανάτοισιν ἐΐσκεις;
Ἀλλὰ πατὴρ τεὸς εἰμὶ, τοῦ εἵνεκα σὺ στεναχίζων
Πάσχεις ἄλγεα πολλὰ, βίας ὑποδέγμενος ἀνδρῶν.
Ὣς ἄρα φωνήσας υἱὸν κύσε, κὰδ δὲ παρειῶν
Δάκρυον ἧκε χαμᾶζε· πάρος δ' ἔχε νωλεμὲς αἰεί.
Τηλέμαχος δ', (οὐ γάρ πω ἐπείθετο ὃν πατέρ' εἶναι,)

Illa quidem, ita cùm-fecisset, abiit: at Ulysses
Ivit in casam: stupuit verò ipsum dilectus filius:
Territusque aliorsùm vertit oculos, nè deus esset,
Et ipsum affatus verba alata dixit:
"Alius mihi, hospes, appares recèns, quàm antè,
"Alia autem vestimenta habes; et tibi corpus haud ampliùs simile:
"Certè omninò aliquis deorum es, qui coelum latum habitant:
"Sed propitius esto; ut tibi grata demus sacra,
"Et aurea dona arte-elaborata: parce verò nobis."
Huic autem respondit posteà patiens nobilis Ulysses:
"Neutiquam aliquis deus sum; cur me diis assimilas?
"Sed pater tuus sum, cujus gratiâ tu suspirans
"Pateris dolores multos, injurias sustinens virorum."
Sic utique locutus, filium osculatus est; perque genas
Lachrymam mittebat humi; antè autem continuerat-se indesinentèr semper.
Telemachus verò, (nondum enim persuadebatur suum patrem esse,)

Ver. 181. Ἀλλοῖός μοι, ξεῖνε, φάνης.] Versum hunc ad Adulatoris levitatem transfert *Plutarchus*: Τὰς δὲ τοῦ Κόλακος ὥσπερ πολύποδος τροπὰς ῥᾶστα φωράσειεν ἄν τις. —— Ὄψεται γὰρ αὐτὸν οὐδαμοῦ βέβαιον, οὐδ' ἴδιον, οὐδ' οἰκείῳ πάθει φιλοῦντα καὶ μισοῦντα καὶ χαίροντα καὶ λυπούμενον, ἀλλὰ δίκην κατόπτρου, παθῶν ὀθνείων καὶ βίων καὶ κινημάτων εἰκόνας ἀναδεχόμενον ——. Εὐθὺς οὖν λέγειν χρὴ πρὸς τὸν τοιοῦτον, " Ἀλλοῖός μοι, ξεῖν', ἐφάνης νέον ἠὲ πάροιθεν." *De Adulatoris et Amici discrimine.*

Ver. 184. Ἀλλ' ἵληθ', ἵνα τοι κεχαρισμένα δώσομεν ἱρά.]

Sis felix, nostrumque leves quæcunque laborem:——
Multa tibi ante aras nostrâ cadet hostia dextrâ, *Æn.* I, 330. 334.

Ibid. —— δώσομεν.] *Eustathius* in commentario citat δώομεν. Atque ita habent MSS. duo à *Tho. Bentleio* collati. Quæ fortè et verior lectio. Vide ad *Il.* ή, 299 et 351,

Ver. 185.—τετυγμένα.] Vide ad *Il.* ζ', 488.

Ver. 187. Οὔ τίς τοι θεός εἰμι, τί μ' ἀθανάτοισιν ἐΐσκεις;] Πρὸς δὲ τοὺς μετρίως οὐκ ἄτοπόν ἐστι χρῆσθαι καὶ ταῖς ἐπανορθώσεσι τῶν ἐπαίνων.——Καὶ τοὐναντίον αὖ πάλιν, ὑπερφυῶν τίνων λεγομένων ἐπαίνων (οἷα πολλοὶ κολακεύοντες ἐπίφθονα λέγουσιν) εἰπεῖν, " Οὔτις τοι θεὸς " εἰμί· τί μ' ἀθανάτοισιν ἐΐσκεις." *Plutarch. de Sui Laude.*

Ver. 191. —— πάρος δ' ἔχε νωλεμὲς αἰεί.] Τουτέστι πρὶν μέν τοι ἐπεῖχεν αὐτά. *Eustath.* Ita infrà τ', 212.

———— δόλῳ δ' ὅγε δάκρυα κεῦθε.

Ἐξαῦτίς μιν ἔπεσσιν ἀμειβόμενος προσέειπεν·
Οὐ σύ γ' Ὀδυσσεύς ἐσσι, πατὴρ ἐμός· ἀλλά με δαίμων
Θέλγει, ὄφρ' ἔτι μᾶλλον ὀδυρόμενος στεναχίζω·
Οὐ γάρ πως ἂν θνητὸς ἀνὴρ τάδε μηχανόωτο
Ὦ αὐτοῦ γε νόῳ, ὅτε μὴ θεὸς αὐτὸς ἐπελθὼν,
Ῥηϊδίως ἐθέλων θείη νέον, ἠδὲ γέροντα.
Ἦ γάρ τοι νέον ἦσθα γέρων, καὶ ἀεικέα ἕσσο,
Νῦν δὲ θεοῖσιν ἔοικας, οἳ οὐρανὸν εὐρὺν ἔχουσι.
Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς·
Τηλέμαχ', οὔ σε ἔοικε φίλον πατέρ' ἔνδον ἐόντα
Οὔτε τι θαυμάζειν περιώσιον, οὔτ' ἀγάασθαι.
Οὐ μὲν γάρ τοι ἔτ' ἄλλος ἐλεύσεται ἐνθάδ' Ὀδυσσεύς·
Ἀλλ' ὅδ' ἐγὼ τοιόσδε, παθὼν κακὰ, πολλά τ' ἀνατλὰς,
Ἤλυθον εἰκοστῷ ἔτεϊ ἐς πατρίδα γαῖαν.
Αὐτάρ τοι τόδε ἔργον Ἀθηναίης ἀγελείης,
Ἥ τέ με τοῖον ἔθηκεν, ὅπως ἐθέλει· (δύναται γάρ·)
Ἄλλοτε μὲν πτωχῷ ἐναλίγκιον, ἄλλοτε δ' αὖτε
Ἀνδρὶ νέῳ, καὶ καλὰ περὶ χροῒ εἵματ' ἔχοντι.

Rursùs ipsum verbis respondens allocutus est:
" Haud tu Ulysses es, pater meus, sed me deus
" Decipit; ut adhuc magis lugens suspirem:
" Nequaquam enim mortalis vir haec machinatus esset
" Suo ipsius scilicet animo; nisi quandò deus ipse aggressus,
" Facilè volens faceret juvenem et senem.
" Certè enim modò eras senex, et turpitèr indutus eras:
" Nunc verò diis similis es, qui coelum latum habitant."
Hunc autem respondens allocutus est solers Ulysses:
" Telemache, non te decet dilectum patrem, intus cùm sit,
" Neque mirari suprà modum neque stupere:
" Nequaquam enim adhuc alius veniet huc Ulysses:
" Sed ille ego talis, passus mala, multisque toleratis,
" Veni vigesimo anno in patriam terram.
" Verùm tibi hoc opus *est* Minervae praedatricis,
" Quae me talem fecit, uti vult (potest enim:)
" Aliàs quidem mendico similem, alias autem rursùs
" Viro juveni, pulchraque circum corpus vestimenta habenti.

Ver. 195. —— στεναχίζω. *Al.* στοναχίζω.

Ver. 197. Ὦ.] *Al.* Οἱ.

Ver. 203. — περιώσιον.] Περισσὸν κατὰ τὸ προσῆκον παρὰ τὸ ὅσιον, γίνεται περιώσιον, ἐκτάσει τοῦ "ο" εἰς "ω." *Schol.* Vide ad *Il.* δ', 359.

Ver. 204. —— γάρ τοι.] *Al.* γάρ τι.

Ver. 205. —— πολλά τ' ἀνατλὰς.] *Al.* πολλὰ δ' ἀληθείς.

Ver. 206. —— ἔτεϊ ἐς.] Nullâ analogiâ produci hîc potest ultima vocis ἔτεϊ, sequenti neque Consonanti, neque Vocali Aspiratâ: Neque in his solet esse licentia. Ita tamen in omnibus legitur et hic et infrà τ', 484. φ', 208, ψ', 102. ώ, 321. ubi idem versus repetitur. Undè mirum videtur hujus versûs non meminisse *Athenæum* inter eos quos λαγαροὺς appellat, sive ἐν μέσῳ χωλότητα ἔχοντας. *Lib.* XIV. *cap.* 8. Vide ad *Il.* ά, 342. et ψ', 2.

Ver. 208. —— ἐθέλει.] *Al.* ἐθέλῃ.

Ῥηΐδιον δὲ θεοῖσι, τοὶ οὐρανὸν εὐρὺν ἔχουσιν,
Ἠμὲν κυδῆναι θνητὸν βροτὸν, ἠδὲ κακῶσαι.
Ὣς ἄρα φωνήσας, κατ' ἄρ' ἕζετο· Τηλέμαχος δὲ
Ἀμφιχυθεὶς πατέρ' ἐσθλὸν ὀδύρετο, δάκρυα λείβων.
Ἀμφοτέροισι δὲ τοῖσιν ὑφ' ἵμερος ὦρτο γόοιο·
Κλαῖον δὲ λιγέως, ἀδινώτερον ἤ τ' οἰωνοὶ
Φῆναι, ἢ αἰγυπιοὶ γαμψώνυχες, οἷσί τε τέκνα
Ἀγρόται ἐξείλοντο, πάρος πετεεινὰ γενέσθαι·
Ὣς ἄρα τοί γ' ἐλεεινὸν ὑπ' ὀφρύσι δάκρυον εἶβον.
Καί νύ κ' ὀδυρομένοισιν ἔδυ φάος ἠελίοιο,
Εἰ μὴ Τηλέμαχος προσεφώνεεν ὃν πατέρ' αἶψα·
Ποίῃ γὰρ νῦν δεῦρο, πάτερ φίλε, νηΐ σε ναῦται
Ἤγαγον εἰς Ἰθάκην; τίνες ἔμμεναι εὐχετόωντο;
Οὐ μὲν γάρ τί σε πεζὸν ὀΐομαι ἐνθάδ' ἱκέσθαι.
Τὸν δ' αὖτε προσέειπε πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς·
Τοιγὰρ ἐγώ τοι, τέκνον, ἀληθείην καταλέξω·

" Facile nempè diis, qui coelum latum habitant,
" Et illustrem-facere mortalem hominem, et vilem-reddere."
Sic utique locutus sedit: Telemachus verò
Circumfusus patrem bonum lugebat, lachrymas fundens.
Ambobus autem ipsis desiderium subortum est luctûs:
Flebant verò stridulè, abundantiùs quàm et aves
Aquilaè, vel vultures unguibus-aduncis, quibus scilicet pullos
Rustici abstulerint, antequam volatiles facti sint:
Sic utique illi miserabilitèr sub superciliis lachrymam fundebant.
Et sanè lugentibus occidisset lumen solis,
Nisi Telemachus allocutus fuisset suum patrem statim;
" Quali enim jam huc, pater, navi te nautae
" Duxerunt in Ithacam? quosnam *se* esse profitebantur?
" Nequaquam enim te peditem puto huc venisse."
Hunc autem rursùs allocutus est patiens nobilis Ulysses:
" Equidem tibi, fili, veritatem enarrabo:

Ver. 211. 212. Ῥηΐδιον δὲ θεοῖσι, —— Ἠμὲν κυδῆναι, *&c*.] Ita apud *Hesiodum*:

Ῥεῖα μὲν γὰρ βριάει, ῥέα δὲ βριάοντα χαλέπτει.
Ῥεῖα δ' ἀρίζηλον μινύθει, καὶ ἄδηλον ἀέξει—
Ζεὺς ὑψιβρεμέτης—. Ἔργ. καὶ Ἡμερ. I, 5. 6. 8.

Ver. 215. —— ὑφ' ἵμερος ὦρτο γόοιο·] Vide ad *Il*. ψ', 108.

Ver. 216. —— ἀδινώτερον, ἤ τ' οἰωνοί.]

Qualis populeâ mœrens Philomela sub umbrâ
Amissos queritur fœtus, quos durus arator
Observans nido implumes detraxit; at illa
Flet noctem, ramoque sedens miserabile carmen
Integrat, et mœstis latè loca questibus implet. *Virg. Georg*. IV, 511.

Ver. 217. —— οἷσί τε.] *Quibus scilicet* —.

Ver. 218. —— πετεεινὰ.] *Al*. πετεηνὰ.

Ver. 219. —— ἐλεεινὸν ὑπ' ὀφρύσι δάκρυον εἶβον.] Τὸ δὲ " ἐλεεινὸν" ἀναμεμίχθαι δηλοῖ καὶ τῷ καθ' ἡδονὴν δακρύῳ ἔλεόν τινὰ, οἷα δι' ἀνάμνησιν προϋπαρξάντων κακῶν. *Eustath*. Vide suprà ad ὁ 399.

Ver. 220. Καὶ νύ κ' ὀδυρομένοισιν ἔδυ φάος ἠελίοιο.]

Et fors omne datum traherent per talia tempus. *Æn*. VI, 537.

Vide et ad *Il*. ψ', 154.

Ver. 223. —— εὐχετόωντο.] *Al*. εὐχετόωνται.

Ver. 226. —— ἀληθείην.] Vide suprà ad ή, 297.

Φαίηκές μ' ἄγαγον ναυσίκλυτοι, οἵ τε καὶ ἄλλους
Ἀνθρώπους πέμπουσιν, ὅτις σφίας εἰσαφίκηται·
Καί μ' εὕδοντ' ἐν νηῒ θοῇ ἐπὶ πόντον ἄγοντες
Κάτθεσαν εἰς Ἰθάκην· ἔπορον δέ μοι ἀγλαὰ δῶρα,
Χαλκόν τε χρυσόν τε ἅλις, ἐσθῆτά θ' ὑφαντήν·
Καὶ τὰ μὲν ἐν σπήεσσι θεῶν ἰότητι κέονται.
Νῦν δ' αὖ δεῦρ' ἱκόμην, ὑποθημοσύνῃσιν Ἀθήνης,
Ὄφρα κε δυσμενέεσσι φόνου πέρι βουλεύσωμεν.
Ἀλλ' ἄγε μοι μνηστῆρας ἀριθμήσας κατάλεξον,
Ὄφρ' εἰδέω, ὅσσοι τε καὶ οἵτινες ἀνέρες εἰσί·
Καί κεν ἐμὸν κατὰ θυμὸν ἀμύμονα μερμηρίξας,
Φράσσομαι, εἴκεν νῶϊ δυνησόμεθ' ἀντιφέρεσθαι,
Μούνω ἄνευθ' ἄλλων, ἦ καὶ διζησόμεθ' ἄλλους.
Τὸν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα·
Ὦ πάτερ, ἦτοι σεῖο μέγα κλέος αἰὲν ἄκουον,
Χεῖράς τ' αἰχμητὴν ἔμεναι, καὶ ἐπίφρονα βουλήν·
Ἀλλὰ λίην μέγα εἶπες, ἄγη μ' ἔχει· οὐδέ κεν εἴη,
Ἄνδρε δύω πολλοῖσι καὶ ἰφθίμοισι μάχεσθαι.

" Phaeaces me duxerunt re-nauticâ-inclyti, qui utique et alios
" Homines dedúcunt, quicunque ipsis advenerit:
" Et me dormientem navi veloci super pontum vehentes
" Deposuerunt in Ithacam; dederunt autem mihi splendida dona,
" Aesque aurumque abundè, vestimentaque texta:
" Et haec quidem in speluncis deorum consilio jacent.
" Nunc autem demùm huc veni admonitionibus Minervae,
" Ut inimicorum de caede consultemus.
" Sed age mihi procos enumeratos recense,
" Ut sciam, quotque et quinam viri sint:
" Et meo in animo eximio habitâ-deliberatione,
" Considerem; an nos póssimus adversari,
" Soli sine aliis, an et conquiremus alios."
Hunc autem rursùs Telemachus prudens contrà allocutus est;
" O pater, sanè tuam magnam gloriam semper audiebam,
" Manibusque *te* bellicosum esse, et prudentem consilio:
" Sed valdè magnum dixisti; stupor me tenet; neque esset-possibile,
" Viros duos cum multis et fortibus pugnare.

Ver. 228 et 475. —— σφίας.] Pronuntiabatur σφᾶς. Ultima enim vocis σφίας necessariò producitur. Similitèr εἰδέω, infrà *ver.* 236. pronuntiabatur εἰδῶ. Vide ad Il. β', 811.

Ver. 229. Καί μ' εὕδοντ' ἐν νηῒ.] Vide suprà ad ν', 119.

Ver. 231. —— ἐσθῆτά θ' ὑφαντήν.] Sic apud *Virgilium:*

Textilibusque onerat donis ——.
Æn. III, 485.

Ver. 232. Καὶ τὰ μὲν ἐν σπήεσσι.] Vide suprà ad ν', 367.

Ver. 233. —— ὑποθημοσύνῃσιν Ἀθήνης.] Vide suprà ad *ver.* 166. et ν', 404.

Ver. 241. —— σεῖο μέγα κλέος αἰὲν ἄκουον.] Indicat Tempus istud *Imperfectum* "ἄκουον" famam atque laudes *Ulyssis perpetuò* celebrari solitas. Similitèr apud *Sophoclem* de *Achille* dicitur,

————— ὅς, μετὰ ζώντων ὅτ' ἦν,
Ἤκου' ἄριστα —————.
Philoctet. ver. 1305.

Vide ad *Il.* ά, 37. et ν', 84.

Μνηστήρων δ' οὔτ' ἂρ δεκὰς ἀτρεκὲς, οὐδὲ δύ' οἶαι,
Ἀλλὰ πολὺ πλέονες· τάχα δ' εἴσεαι ἐνθάδ' ἀριθμόν.
Ἐκ μὲν Δουλιχίοιο δύω καὶ πεντήκοντα
Κοῦροι κεκριμένοι, ἓξ δὲ δρηστῆρες ἕπονται·
Ἐκ δὲ Σάμης πίσυρές τε καὶ εἴκοσι κοῦροι ἔασιν·
Ἐκ δὲ Ζακύνθου ἔασιν ἐείκοσι φῶτες Ἀχαιῶν·
Ἐκ δ' αὐτῆς Ἰθάκης δυοκαίδεκα πάντες ἄριστοι,
Καί σφιν ἅμ' ἐστὶ Μέδων κήρυξ, καὶ θεῖος ἀοιδὸς,
Καὶ δοιὼ θεράποντε δαήμονε δαιτροσυνάων.
Τῶν εἴ κεν πάντων ἀντήσομεν ἔνδον ἐόντων,
Μὴ πολύπικρα καὶ αἰνὰ βίας ἀποτίσεαι ἐλθών.
Ἀλλὰ σύ γ', εἰ δύνασαί τιν' ἀμύντορα μερμηρίξαι,
Φράζευ· ὅ κέν τις νῶϊν ἀμύνοι πρόφρονι θυμῷ.
Τὸν δ' αὖτε προσέειπε πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς·
Τοιγὰρ ἐγὼν ἐρέω, σὺ δὲ σύνθεο, καί μευ ἄκουσον,
Καὶ φράσαι, εἴ κε νῶϊν Ἀθήνη, σὺν Διῒ πατρὶ,

" Procorum autem neque sanè decas una, neque duae solae,
" Sed multò plures; citò autem scies hîc numerum.
" Ex quidem Dulichio duo et quinquaginta
" Juvenes selecti, sex verò *eos* famuli comitantur;
" Ex Samo autem quàtuorque et viginti juvenes sunt;
" Porrò ex Zacyntho sunt viginti viri Achivorum;
" Ex ipsâ vero Ithacâ duodecim omnes optimi;
" Et cum ipsis simul est Medon praeco, et divinus cantor,
" Et duo servi periti epulas-instruendi.
" His si omnibus nos-offeramus intùs existentibus,
" *Vereor*, nè perquàm-amarè et gravitèr *eorum* injurias ulciscaris reversus.
" Sed tu, si possis aliquem adjutorem excogitare,
" Considera, qui nobis auxilietur prompto animo."
Hunc autem rursùs allocutus est patiens nobilis Ulysses;
" Equidem tibi dicam; tu autem attende, et me audi,
" Et considera, an et nobis Minerva cum Jove patre

Ver. 245. ——— οὐδὲ.] *Al.* οὔτε.

Ver. 247. Ἐκ μὲν Δουλιχίοιο *&c.*] Centum hîc et octo procos enumerat Poëta, cum Famulis octo, praeter Præconem et Cantorem. Undè totus omnium numerus (uti notavit *Barnesius*) centum atque octodecim.

Ver. 249. 250. ——— κοῦροι ἔασιν, ——— φῶτες Ἀχαιῶν.] MS. à *Tho. Bentleio* collatus, φῶτες ἔασιν, ——— κοῦροι Ἀχαιῶν. Quæ et verior videtur lectio. Nam "κοῦροι Ἀχαιῶν" saepè alibi apud Poëtam occurrit; "φῶτες Ἀχαιῶν" nè *semel* quidem.

Ver. 253. Καὶ δοιὼ θεράποντε δαήμονε δαιτροσυνάων.]

——— totidemque pares ætate ministri,
Qui dapibus mensas onerent, et pocula ponant. *Æn.* I, 705.

Ibid. ——— δαιτροσυνάων.] Μαγειρικῶν ἔργων. *Schol.*

Ver. 255. Μὴ πολύπικρα καὶ αἰνὰ.] Πολὺ πικρῶς καὶ δεινῶς· λείπει δὲ, δείδω, ἢ τοιοῦτο τί. *Schol.* Similitèr *Eustathius*; Ὅρα δὲ τὴν ἔλλειψιν ἐν τῷ, "Μὴ πολύπικρα" καὶ ἑξῆς. Λείπει γὰρ τὸ, "σκέπτου," ἢ "σκέπτου," ἢ "δίδοικα," ἤ τι τοιοῦτον. Ita infrà σ', 333.

Μή τίς τοι τάχα Ἶρου ἀμείνων ἄλλος ἀναστῇ.

Et *Iliad.* θ', 95.

Μή τις τοι φεύγοντι μεταφρένῳ ἐν δόρυ πήξῃ.

Vide et infrà ad *ver.* 381.

Ver. 260. ——— εἰ καὶ νῶϊν.] Apud *Eustathium* in commentario εἴ κεν νῶϊν. Atque ita in pluribus codicibus reperit *Tho. Bentleius.* Quæ et proba lectio. Vide suprà *ver.* 238.

Ἀρκέσει, ἤέ τιν' ἄλλον ἀμύντορα μερμηρίξω.
Τὸν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα·
Ἐσθλώ τοι τούτω γ' ἐπαμύντορε, τοὺς ἀγορεύεις,
Ὕψι περ ἐν νεφέεσσι καθημένω· ὥτε καὶ ἄλλοις
Ἀνδράσι τε κρατέουσι, καὶ ἀθανάτοισι θεοῖσι.
Τὸν δ' αὖτε προσέειπε πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς·
Οὐ μέν τοι κείνω γε πολὺν χρόνον ἀμφὶς ἔσεσθον
Φυλόπιδος κρατερῆς, ὁπότε μνηστῆρσι καὶ ἡμῖν
Ἐν μεγάροισιν ἐμοῖσι μένος κρίνηται Ἄρηος.
Ἀλλὰ σὺ μὲν νῦν ἔρχευ, ἅμ' ἠοῖ φαινομένηφιν,
Οἴκαδε, καὶ μνηστῆρσιν ὑπερφιάλοισιν ὁμίλει·
Αὐτὰρ ἐμὲ προτὶ ἄστυ συβώτης ὕστερον ἄξει,
Πτωχῷ λευγαλέῳ ἐναλίγκιον, ἠδὲ γέροντι.
Εἰ δέ μ' ἀτιμήσουσι δόμον κάτα, σὸν δὲ φίλον κῆρ
Τετλάτω ἐν στήθεσσι, κακῶς πάσχοντος ἐμεῖο·
Ἤν περ καὶ διὰ δῶμα ποδῶν ἕλκωσι θύραζε,
Ἢ βέλεσιν βάλλωσι· σὺ δ' εἰσορόων ἀνέχεσθαι·

" Sufficiat, an aliquem alium adjutorem dispiciam."
Hunc autem rursùs Telemachus prudens contra allocutus est;
" Boni sanè isti sunt adjutores, quos memoras,
" Altè licèt in nubibus sedentes; qui utique et in alios
" Homines dominantur, et immortales deos."
Hunc autem rursùs allocutus est patiens nobilis Ulysses;
" Haud quidem illi multo tempore seorsùm aberunt
" A-pugnâ forti, quandò procis et nobis
" In aedibus meis robur decernatur Martis.
" Sed tu quidem nunc vade, simul atque aurora illuxerit,
" Domum, et cum procis superbis versare:
" At me ad urbem subulcus posteà ducet,
" Mendico misero similem, et seni.
" Si autem me ignominiâ-afficiant in domo, tuum tamen charum cor
" Toleret in pectoribus, malè patiente me:
" Etiamsi vel per domum pedibus trahant foràs,
" Vel telis percutiant; tu tamen inspiciens, tolera;

Ver. 263. —— ἐπαμύντορε.] *Al.* ἐπ' ἀμύντορε.

Ver. 267. —— κείνω.] *Eustathius* in commentario citat κεῖνοι. Quod et ferri potest. Vide ad *Il.* ά, 566.

Ver. 269. —— κρίνηται.] Vide ad *Il.* ά, 309. 338.

Ver. 270. —— ἔρχευ.] *Al.* ἔρχου.

Ver. 273. —— γέροντι.] *Al.* γέροντα. Minùs rectè.

Ver. 274. —— σὸν δὲ φίλον κῆρ Τετλάτω.] Ὁ δὲ Ὀδυσσεὺς οὐ μόνον ἑαυτὸν ἀνέχει θυμούμενον, ἀλλὰ καὶ τὸν Τηλέμαχον ἐκ τοῦ λόγου συνιδὼν χαλεπὸν ὄντα καὶ μισοπόνηρον, ἀμβλύνει καὶ παρασκευάζει πόῤῥωθεν ἡσυχίαν ἄγειν, καὶ ἀνέχεσθαι κελεύων· " Εἰ δέ μ' ἀτιμήσουσι δόμον κατὰ, " σὸν δὲ φίλον κῆρ Τετλάτω &c." Ὥσπερ γὰρ τοὺς ἵππους οὐκ ἐν τοῖς δρόμοις χαλινοῦσιν, ἀλλὰ πρὸ τῶν δρόμων· οὕτω τοὺς δυσκαθέκτους πρὸς τὰ δεινὰ καὶ θυμοειδεῖς προκαταλαμβάνοντες τοῖς λογισμοῖς καὶ προκαταρτύοντες, ἐπὶ τοὺς ἀγῶνας ἄγουσιν. *Plutarch. de audiendis Poëtis.*

Ver. 276. —— ποδῶν ἕλκωσι.] Sic apud *Ciceronem*: " Per me ista *pedibus trahan-* " *tur.*" *Ad Atticum, lib.* IV. *Epist.* 16. *Et ad Familiares, lib.* VII. *Epist.* 32. " *Tra-* " *hantur* per me *pedibus* omnes rei."

Ἀλλ' ἤτοι παύεσθαι ἀνωγέμεν ἀφροσυνάων,
Μειλιχίοις ἐπέεσσι παραυδῶν· οἱ δέ τοι οὐχὶ
Πείσονται· δὴ γάρ σφι παρίσταται αἴσιμον ἦμαρ.
Ἄλλο δέ τοι ἐρέω, σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῇσιν·
Ὁππότε κεν πολύβουλος ἐνὶ φρεσὶ θήσει Ἀθήνη,
Νεύσω μέν τοι ἐγὼ κεφαλῇ· σὺ δ' ἔπειτα νοήσας,
Ὅσσα τοι ἐν μεγάροισιν ἀρήϊα τεύχεα κεῖται,
Ἐς μυχὸν ὑψηλοῦ θαλάμου καταθεῖναι ἀείρας
Πάντα μάλ'· αὐτὰρ μνηστῆρας μαλακοῖς ἐπέεσσι
Παρφάσθαι, ὅτε κέν σε μεταλλῶσιν ποθέοντες·
Ἐκ καπνοῦ κατέθηκ'· ἐπεὶ οὐκέτι τοῖσιν ἐῴκει,
Οἷά ποτε Τροίηνδε κιὼν κατέλειπεν Ὀδυσσεύς,
Ἀλλὰ κατῄκισται, ὅσσον πυρὸς ἵκετ' ἀϋτμή.
Πρὸς δ' ἔτι μοι τόδε μεῖζον ἐνὶ φρεσὶ θῆκε Κρονίων,
Μήπως οἰνωθέντες, ἔριν στήσαντες ἐν ὑμῖν,

" At sanè cessare jube ab insipientia,
" Lenibus verbis compellans: illi verò tibi non
" Parebunt; jam enim ipsis adest fatalis dies.
" Aliud autem tibi dicam, tu verò in animo repone tuo:
" Quando abundans-consiliis in mente *mihi* ponat Minerva,
" Innuam quidem tibi ego capite; tu autem deindè cùm-intellexeris,
" Quaecunque tibi in aedibus martia arma jacent,
" In secessum alti thalami depone sublata
" Omnia prorsùs: at procos blandis verbis
" Palpare, quandò te percontentur *arma* desiderantes;
" *Dicens*, Ex fumo deposui; quoniam non ampliùs illis similia sunt,
" Qualia quondam ad Trojam proficiscens reliquit Ulysses;
" Sed foedata sunt, quantum ignis attigit vapor.
" Insuper autem mihi hoc majus in mente posuit Saturnius,
" Nè fortè vino-gravati, contentione concitatâ inter vos,

Ver. 279. ——— οὐχὶ.] *Al*. οὔτι.

Ver. 280. ——— δὴ γάρ σφι.] *Al*. ἦ γάρ σφι.

Ver. 282. Ὁππότε κεν] *Al*. Ὁππότε ἂν.

Ibid. ——— πολύβουλος ἐνὶ φρεσὶ θήσει Ἀθήνη.] Τὸ δὲ "πολύβουλος Ἀθήνη" πάνυ συντελεῖ πρὸς τὸ ἀλληγορικῶς Ἀθηνᾶν τὴν φρόνησιν λέγεσθαι. *Eustath*. Vide suprà ad *ver*. 166.

Ver. 284. Ὅσσα τοι ἐν μεγάροισιν ἀρήϊα τεύχεα &c.] Cùm consilium hoc repetat *Ulysses* infrà τ', 4. &c. Veteres, notante *Eustathio*, hoc in loco versus octodecim à *ver*. 281. ad *ver*. 299. repudiarunt. Ἰστέον δὲ καὶ ὅτι ἡ περὶ τῶν ὅπλων ἐνταῦθα παραγγελία τῇ τῆς τ' μάλιστα ῥαψῳδίᾳ ᾠκείωται κατὰ τοὺς Παλαιούς. Ὧδε γάρ, ὀβελίζονται, φασὶ, τὰ τοιαῦτα ἔπη, μετὰ καὶ ἀστερίσκων· ἐκεῖ δὲ καιριώτατα κεῖνται, ὅπου καὶ εἶδεν Ὀδυσσεὺς τὰ ὅπλα. Νῦν γάρ, φασὶν, ἐν ἀγροῖς ὤν, πῶς οἶδεν ὅτι πρόχειρα κεῖνται ὅπλα ἐν τῷ οἴκῳ; *Eustath*. *Barnesius* autem in annotationibus ad τ', 4. (quocum facit et Dna. *Dacier*,) versus hosce hoc in loco æquè necessarios contendit: "Non 'enim *Ulysses*," inquit, "ex præsentibus " tantùm prudens erat, sed longè antè pro-" spexit futura; et absens etiam sciebat, " quæ Arma in suâ essent domo, et ubi-" nam. Quare utrinque *Asterisci* debent " appingi sine Obelo; utrobique enim non " sine singulari Artificio à Poëtâ consum-" matissimo ponuntur." Ita ille. Attamen neque consilio huic de Procorum cæde, quod ultimum erat *Ulyssi* opus exequendum, adhuc videtur tempus; neque in ipsâ actione observata memorantur hæc omnia præcepta. Vide infrà ad *ver*. 295.

Ver. 287. ——— ὅτε κέν σε μεταλλῶσιν.] *Eustathius* in commentario videtur legisse εἴπερ σε μεταλλῶσιν.

Ver. 291. Πρὸς δ' ἔτι μοι τόδε μεῖζον.] *Al*. Πρὸς δ' ἔτι καὶ τόδε μεῖζον· Ut infrà τ', 10.

Ver. 292. Μήπως οἰνωθέντες, ἔριν στήσαντες.] Sic apud *Anacreontem*:

Ἄγε δῶτε· μηκέθ' οὕτω
Πατάγῳ τε κἀλαλητῷ

Ἀλλήλους τρώσητε, καταισχύνητέ τε δαῖτα,
Καὶ μνηστύν· αὐτὸς γὰρ ἐφέλκεται ἄνδρα σίδηρος.
Νῶϊν δ' οἴοισιν δύο φάσγανα καὶ δύο δοῦρε
Καλλιπέειν, καὶ δοιὰ βοάγρια χερσὶν ἑλέσθαι·
Ὡς ἂν ἐπιθύσαντες ἑλοίμεθα· τοὺς δέ κ' ἔπειτα
Παλλὰς Ἀθηναίη θέλξει καὶ μητίετα Ζεύς.
Ἄλλο δέ τοι ἐρέω, σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῇσιν·
Εἰ ἐτεόν γ' ἐμός ἐσσι, καὶ αἵματος ἡμετέροιο,
Μή τις ἔπειτ' Ὀδυσῆος ἀκουσάτω ἔνδον ἐόντος,

"Vos invicem vulneretis, foedetisque convivium,
"Et nuptiarum-ambitum: ipsum enim allicit virum ferrum.
"Nobis verò solis duos enses, et duas hastas
"Relinque, et duo scuta manibus sumenda;
"Ut impetu-facto capiamus: illos autem posteà
"Pallas Minerva debilitabit, et providus Jupiter.
"Aliud autem tibi dicam, tu verò in mente repone tuâ;
"Si verè utique meus es, et sanguinis nostri,
"Nè quis posteà Ulyssem audiat intùs esse,

Σκυθικὴν πόσιν παρ' οἴνῳ
Μελετῶμεν ———. *Od.* LVII. *ver.* 921.

Et apud *Horatium;*

Natis in usum lætitiæ scyphis
Pugnare, Thracum est. Tollite barbarum
Morem, verecundumque Bacchum
Sanguineis prohibete rixis.
Carm. lib. I. *Od.* xxvii. *ver.* 1.

Ver. 294. —— Αὐτὸς γὰρ ἐφέλκεται ἄνδρα σίδηρος.] Πρόχειρος γὰρ ἀνὴρ πρὸς φόνον, παρακειμένου σιδήρου. *Schol.* Ἵνα ὥσπερ σίδηρον ἡ μαγνῆτις, οὕτως αὐτὸς ἐπάγηται τὸν θυμούμενον· καὶ ἀληθῶς, ὅπλον ἀχορηγήτου θυμοῦ, κατὰ τὸν εἰπόντα, πᾶν τὸ παρατυχόν. *Eustath.* Ita apud *Tacitum*: "Et visa inter temulentos "Arma cupidinem sui movere." *Histor. lib.* I. § 80. Τὸ δὲ ἐπιφώνημα καλούμενον ὁρίζοιτο ἄν τις, λέξιν ἐπικοσμοῦσαν. Ἐστὶ δὲ τὸ μεγαλοπρεπέστατον ἐν τοῖς λόγοις. — Οἷον "Ἐκ καπνοῦ κατέθηκ' &c." Εἶτα ἐπιφωνεῖ, Αὐ"τὸς γὰρ ἐφέλκεται ἄνδρα σίδηρος." *Demetr. Phaler.* περὶ Ἑρμηνείας, § 106. 107. Porrò hinc apud *Erasmum*, Proverbium, "*Ferrum* "*virum attrahit.*" *Adag. Select. de Illecebris mali.*

Ver. 295. 298. Νῶϊν δ' οἴοισιν δύο φάσγανα &c.] Οὐ γὰρ συνεῖδεν Ὀδυσσεὺς νῦν εἰ καὶ ἄλλων ὅπλων δεήσονται ἐπέκεινα τῶν δύο φασγάνων καὶ δύο δοράτων καὶ δύο βοαγρίων, Ὅτι μέν τοι προσεπιγίνονται καὶ οἱ δύο δοῦλοι ἐπαμύντορες, τότε δεηθέντες εὐπορήσουσι καὶ ἑτέρων ὅπλων ὡς τὸ πρᾶγμα δίδωσιν. *Eustath.* Notandum tamen, infrà ϖ', 4. &c. ubi eandem orationem repetit *Ulysses*, versus hosce quatuor non itidem occurrere. Neque, cùm consilium hoc de armis auferendis exequantur *Ulysses* et *Telemachus*, (*ver.* 31. ejusdem libri); ulla relinquunt. Quin et infrà χ'. 109. non duobus adjutoribus solummodò, sed sibi ipsi etiam patrique, omnibus simul, arma è thalamo asportâsse memoratur *Telemachus.* Undè probabilior videtur eorum conjectura, qui totum hunc locum repudiârunt. Vide suprà ad *ver.* 284.

Ver. 297. Ὡς ἂν ἐπιθύσαντες ἑλοίμεθα.] Versio *Wetsteniana* pessimè hoc reddit, "*Ut* "*factâ re divinâ sumamus.*" Nec meliùs Dna *Dacier*; "*Dont nous nous servirons,* "*quand nous voudrons les immoler.*" Et in annotationibus: "Au lieu de ἐπιθύσαντες," inquit, "je crois qu' Homére avoit écrit "ἐπιθύσοντες· car il me semble que le sens "demande un futur; à moins qu'on expli"que cet ἐπιθύσαντες, *quand la fureur se se*"*ra emparée de notre esprit.*" Mirè admodùm: Nam vox ἐπιθύω alibi apud *Homerum*, "*Impetum facere*;" sive, "*Impetu dato ir*"*ruere,*" significat:

Οἱ δὲ λελίσσονται περὶ Ἴλιον ἱεμένοισιν
Τρῶες ἐπιθύουσι ———. *Iliad.* σ', 174.

Ubi ipsa Versio *Wetsteniana* rectè interpretatur, "*Trojani rectà irruunt.*" Porrò composita (ut opinor) vox ἐπιθύω, non ex ἐπὶ et θύω, sed ex ἐπὶ et ἰθύω. Quâ ratione etiam ex analogiâ antepenultimam rectissimè producet. Vide *Iliad.* ι', 281. 353. 661.

Ver. 300. —— καὶ αἵματος ἡμετέροιο.] Apud *Dionysium Halicarnassensem*, περὶ τῆς Ὁμήρου ποιήσεως, § 18. ἐμοὶ δέ σε γείνατο μήτηρ· Notante *Barnesio.*

Μήτ' οὖν Λαέρτης ἴστω τόγε, μήτε συβώτης,
Μήτε τις οἰκήων, μήτ' αὐτὴ Πηνελόπεια·
Ἀλλ' οἶοι σύ τ', ἐγώ τε, γυναικῶν γνώομεν ἰθύν·
Καί κε τέο δμώων ἀνδρῶν ἔτι πειρηθεῖμεν,
Ἡμὲν ὅπου τις νῶ τίει καὶ δείδιε θυμῷ,
Ἠδ' ὅτις οὐκ ἀλέγει, σὲ δ' ἀτιμᾷ τοῖον ἐόντα.
Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσεφώνεε φαίδιμος υἱός·
Ὦ πάτερ, ἦτοι ἐμὸν θυμὸν καὶ ἔπειτά γ' ὀΐω
Γνώσεαι· οὐ μὲν γάρ τι χαλιφροσύναι γέ μ' ἔχουσιν·
Ἀλλ' οὔτοι τόδε κέρδος ἐγὼν ἔσσεσθαι ὀΐω
Ἡμῖν ἀμφοτέροισι· σὲ δὲ φράζεσθαι ἄνωγα.
Δηθὰ γὰρ αὔτως εἴσῃ ἑκάστου πειρητίζων,
Ἔργα μετερχόμενος· τοὶ δ' ἐν μεγάροισιν ἕκηλοι
Χρήματα δαρδάπτουσιν ὑπέρβιον, οὐδ' ἔπι φειδώ.
Ἀλλ' ἦτοί σε γυναῖκας ἐγὼ δεδάασθαι ἄνωγα,
Αἵ τέ σ' ἀτιμάζουσι, καὶ αἳ νηλητεῖς εἰσιν·
Ἀνδρῶν δ' οὐκ ἂν ἔγωγε κατὰ σταθμοὺς ἐθέλοιμι

" Nè quidem Laërtes sciat hoc, neque subulcus,
" Neque quisquam domesticorum, neque ipsa Penelope:
" Sed soli tuque, egoque, mulierum cognoscamus ingenium:
" Et aliquem famulorum virorum etiam tentemus;
" Tam ubi aliquis nos honoret et timeat animo,
" Quàm qui non curet, teque parùm-honoret talem existentem."
Hunc autem respondens allocutus est illustris filius;
" O pater, sanè meum animum et posteà puto
" Cognosces; nequaquam enim animi-remissio me tenet:
" Sed neutiquam hoc emolumento ego fore puto
" Nobis ambobus; te verò considerare jubeo.
" Diù enim incassùm vagaberis unumquemque tentans,
" Opera adiens; illi autem in aedibus quieti
" Opes devorant praeter-modum, neque superest parsimonia.
" Sed sanè te mulieres ego explorare hortor.
" Quaeque te parùm-honorent, et quae inculpatae sint:
" Viros autem non ego per stabula vellem

Ver. 302. Μήτ' οὖν Λαέρτης ἴστω τόγε.] Apud *Dionysium, ibid.* Μήτε τι Λαέρτης ἴστω τόδε.

Ver. 305. —— πειρηθεῖμεν.] *Al.* πειρηθῶμεν, et πειρηθῆμεν.

Ver. 306. —— τίει.] Vide ad *Il.* ν', 103. et ὁ, 24.

Ver. 310. —— γέ μ' ἔχουσιν.] Apud *Eustathium* in commentario, με ἔχουσιν. *Al.* μέ τ' ἔχουσιν.

Ver. 313. Δηθὰ γὰρ αὔτως εἴσῃ.] Ἀκερδές ἐστὶ τὸ πειρᾶσθαί σε τῶν ἀνδρῶν, ὧν οἱ πλείους ἔξω τῆς νήσου περὶ τὴν ἤπειρον. Ἐν ὅσῳ γὰρ αὐτὸς μετέρχῃ τὰ ἐκείνων ἔργα, ἐν τοσούτῳ οἱ μνηστῆρες τὰ κατ' οἶκον ἐκκενώσουσι. *Eustath.*

Ver. 315. —— οὐδ' ἔπι φειδώ.] *Al.* οὐδέ τι φειδώ et οὐδ' ἔτι φειδώ.

Ver. 317. Αἵ τέ σ' ἀτιμάζουσι.] *Al.* Αἵ τέ σ' ἀτιμάζουσι. Minùs rectè.

Ibid. —— νηλητεῖς.] Σημαίνει τοὺς [fortè τοὺς οὐχ] ἁμαρτωλούς· —— γίνεται δὲ παρὰ τοῦ "νη" στερητικοῦ μορίου, καὶ τοῦ ἀλιτεῖν, ὃ σημαίνει τὸ ἁμαρτεῖν. Καὶ διὰ τοῦτο τοῦ ἀλιτεῖν διὰ τοῦ "ι" γραφομένου, τὸ νηλητὴς γράφεται διὰ τοῦ "ή" ὅτι οἱ Αἰολεῖς ἔτρεπον τὸ "ί" εἰς "ά." *Schol.* Atque hinc edidit *Barnesius* νηλητεῖς, cùm Vulgati habeant νηλιτεῖς· quæ vox ex analogiâ *mediam* debet corripere. Vide supra ad δ', 378. ad ί, 108. et ad *Il.* ί, 375.

Ἡμέας πειράζειν, ἀλλ' ὕστερα ταῦτα πένεσθαι,
Εἰ ἐτεόν γέ τι οἶσθα Διὸς τέρας Αἰγιόχοιο.
  Ὣς οἱ μὲν τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους ἀγόρευον.
Ἡ δ' ἄρ' ἔπειτ' Ἰθάκηνδε κατήγετο νηῦς εὐεργὴς,
Ἣ φέρε Τηλέμαχον Πυλόθεν καὶ πάντας ἑταίρους·
Οἱ δ' ὅτε δὴ λιμένος πολυβενθέος ἐντὸς ἵκοντο,
Νῆα μὲν οἵγε μέλαιναν ἐπ' ἠπείροιο ἔρυσσαν,
Τεύχεα δέ σφ' ἀπένεικαν ὑπέρθυμοι θεράποντες·
Αὐτίκα δ' ἐς Κλυτίοιο φέρον περικαλλέα δῶρα.
Αὐτὰρ κήρυκα πρόεσαν δόμον εἰς Ὀδυσῆος,
Ἀγγελίην ἐρέοντα περίφρονι Πηνελοπείῃ,
Οὕνεκα Τηλέμαχος μὲν ἐπ' ἀγροῦ, νῆα δ' ἀνώγει
Ἄστυδ' ἀποπλείειν· ἵνα μὴ δείσασ' ἐνὶ θυμῷ
Ἰφθίμη βασίλεια τέρεν κατὰ δάκρυον εἴβοι.
Τὼ δὲ συναντήτην κήρυξ καὶ δῖος ὑφορβὸς,
Τῆς αὐτῆς ἕνεκ' ἀγγελίης, ἐρέοντε γυναικί.
Ἀλλ' ὅτε δή ῥ' ἵκοντο δόμον θείου βασιλῆος,
Κῆρυξ μέν ῥα μέσῃσι μετὰ δμωῇσιν ἔειπεν·
  Ἤδη τοι, βασίλεια, φίλος παῖς εἰλήλουθε.
Πηνελοπείῃ δ' εἶπε συβώτης ἄγχι παραστὰς

" Nos explorare, sed posteà haec curare,
" Si modò verè aliquod nôsti Jovis signum Aegiochi."
Sic hi quidem talia inter se loquebantur.
Ast deindè in Ithacam deducebatur navis benè-fabricata,
Quae tulerat Telemachum à-Pylo, et omnes socios:
Hi verò quandò jam portum valdè-profundum intrâssent,
Navem quidem ii nigram in terram traxerunt;
Arma autem ipsis avexerunt magnanimi servi:
Statimque ad Clytii *domum* ferebant perpulchra dona.
At praeconem praemiserunt domum ad Ulyssis,
Nuncium dicturum prudenti Penelopae,
Quòd Telemachus quidem in agro, navem autem jusserat
Ad-urbem indè-navigare; ut nè verita in animo
Potens regina teneras lachrymas funderet.
Occurrerunt autem sibi-invicem praeco et nobilis subulcus,
Ejusdem gratiâ nuncii, dicturi mulieri.
Sed quandò jam pervenissent *in* domum divini regis,
Praeco quidem mediis in ancillis dixit;
" Jam tibi, regina, dilectus filius venit."
Penelopae autem dixit subulcus propè astans

Ver. 320. Εἰ ἐτεόν γέ τι οἶσθα Διὸς τέρας.] Ἐξ οὗ δηλαδὴ ὁρμώμενος ἔφης ἀμύντορα τὸν Δία ἡμῖν ἔσεσθαι, *Eustath.*

Ibid. —— Αἰγιόχοιο.] Vide ad *Il.* ά, 202.

Ver. 322. —— ἄρ'.] *Ut suprà dictum est* ——, δ́, 552.

Ver. 325. et 359. —— ἐπ' ἠπείροιο ἔρυσσαν.] Vide suprà ad ί, 496.

Ver. 332. —— εἴβοι.] *Al.* εἴβῃ.

Ver. 337. —— φίλος παῖς εἰλήλουθε.] *Al.* φίλος παῖς ἐκ Πύλου ἦλθεν.

Ibid. et *ver.* 346. —— εἰλήλουθε —— πεπίλεσται.] Vide ad *Il.* ά, 37. Cæterùm *Barnesius* inter Varias lectiones retulit εἰληλούθει. Sed præstat hîc εἰλήλουθε.

Πάνθ', ὅσα οἱ φίλος υἱὸς ἀνώγει μυθήσασθαι.
Αὐτὰρ ἐπειδὴ πᾶσαν ἐφημοσύνην ἀπέειπε,
Βῆ ῥ' ἴμεναι μεθ' ὕας, λίπε δ' ἕρκεά τε, μέγαρόν τε.
Μνηστῆρες δ' ἀκάχοντο, κατήφησάν τ' ἐνὶ θυμῷ·
Ἐκ δ' ἦλθον μέγαροιο παρὲκ μέγα τειχίον αὐλῆς,
Αὐτοῦ δὲ προπάροιθε θυράων ἑδριόωντο·
Τοῖσιν δ' Εὐρύμαχος, Πολύβου πάϊς, ἦρχ' ἀγορεύειν·
Ὦ φίλοι, ἦ μέγα ἔργον ὑπερφιάλως τετέλεσται
Τηλεμάχῳ, ὁδὸς ἥδε· φάμεν δέ οἱ οὐ τελέεσθαι.
Ἀλλ' ἄγε νῆα μέλαιναν ἐρύσσομεν, ἥτις ἀρίστη·
Ἐς δ' ἐρέτας ἁλιῆας ἀγείρομεν, οἵ κε τάχιστα
Κείνοις ἀγγείλωσι θοῶς οἶκόνδε νέεσθαι.
Οὔπω πᾶν εἴρηθ', ὅτ' ἄρ' Ἀμφίνομος ἴδε νῆα,
Στρεφθεὶς ἐκ χώρης, λιμένος πολυβενθέος ἐντὸς,
Ἱστία τε στέλλοντας, ἐρετμά τε χερσὶν ἔχοντας.
Ἡδὺ δ' ἄρ' ἐκγελάσας μετεφώνεεν οἷς ἑτάροισι·
Μή τιν' ἔτ' ἀγγελίην ὀτρύνομεν· οἵδε γὰρ ἔνδον·
Ἤ τίς σφιν τόδ' ἔειπε θεῶν, ἢ εἴσιδον αὐτοὶ
Νῆα παρερχομένην, τὴν δ' οὐκ ἐδύναντο κιχῆναι.

Omnia, quaecunque ei dilectus filius ipsum jusserat loqui.
At postquam omne praeceptum renunciâsset,
Perrexit ire ad sues; liquit autem septaque, domumque.
Proci verò tristati sunt, dolueruntque in animo;
Exiverunt autem domo præter magnum murum atrii,
Et illic ante januas sedebant:
His verò Eurymachus, Polybi filius, incipiebat loqui;
" O amici, certè magnum opus superbè perfectum est
" Telemacho, iter hoc: putabamus autem ei non perfectum iri.
" Sed agite, navem nigram trahamus, quaecunque optima;
" Inque *eam* remiges marinos congregemus, qui citissimè
" Illis nuncient ocyùs ut domum redeant."
Nondum totum dictum erat, quandò Amphinomus vidit navem,
Versus ex loco, portum profundum intrà,
Velaque contrahentes, remosque manibus tenentes.
Suavitèr autem ridens locutus est inter suos socios;
" Nè quem nuncium jubeamus *ire;* hi enim intus:
" Vel aliquis eis hoc dixit deorum, vel viderunt ipsi
" Navem praeternavigantem, eam autem non potuerunt assequi."

Ver. 346. —— τετέλεσται.] *Al.* ἐτελέσθη. Uti et in omnibus legitur suprà δ', 663. ubi idem ferè versus occurrit.

Ver. 347. —— φάμεν δέ οἱ οὐ τελέεσθαι.] Ita Editio *Florentina* et *Henricus Stephanus*, eosque secutus *Barnesius*. Rectè: Ita enim in omnibus legitur suprà δ'. 664. ubi idem versus occurrit. Editionum veterum nonnullæ hîc legunt φαμὲν δέ μιν μὴ τελέεσθαι· Pessimè: non modò ad prosodiam, sed et ad sententiam; nam vox τελέεσθαι semper apud Poëtam sensu passivo usurpatur. Vide *Iliad.* β', 36. *Odyss.* ά, 201. γ', 226. χ', 215.

Ver. 354. —— μετεφώνεεν οἷς ἑτάροισι.] *Al.* προσεφώνεεν οἷς ἑτάροισι. *Al.* μετεφώνεε μνηστήρεσσι.

Ver. 357. κιχῆναι.] *Al.* κιχῆσαι.

Ὣς ἔφαθ'· οἱ δ' ἀνστάντες ἴσαν ἐπὶ θῖνα θαλάσσης·
Αἶψα δὲ νῆα μέλαιναν ἐπ' ἠπείροιο ἔρυσσαν,
Τεύχεα δέ σφ' ἀπένεικαν ὑπέρθυμοι θεράποντες.
Αὐτοὶ δ' εἰς ἀγορὴν κίον ἀθρόοι, οὐδέ τιν' ἄλλον
Εἴων, οὔτε νέων μεταΐζειν, οὔτε γερόντων.
Τοῖσιν δ' Ἀντίνοος μετέφη, Εὐπείθεος υἱός·
Ὢ πόποι, ὡς τόνδ' ἄνδρα θεοὶ κακότητος ἔλυσαν·
Ἤματα μὲν σκοποὶ ἷζον ἐπ' ἄκριας ἠνεμοέσσας
Αἰὲν ἐπασσύτεροι· ἅμα δ' ἠελίῳ καταδύντι,
Οὔποτ' ἐπ' ἠπείρου νύκτ' ἄσαμεν, ἀλλ' ἐνὶ πόντῳ
Νηῒ θοῇ πλείοντες ἐμίμνομεν ἠῶ δῖαν,
Τηλέμαχον λοχόωντες, ἵνα φθίσωμεν ἑλόντες
Αὐτόν· τὸν δ' ἄρα τέως μὲν ἀπήγαγεν οἴκαδε δαίμων·
Ἡμεῖς δ' ἐνθάδε οἱ φραζώμεθα λυγρὸν ὄλεθρον
Τηλεμάχῳ· μηδ' ἡμᾶς ὑπεκφύγοι· οὐ γὰρ ὀΐω,
Τούτου γε ζώοντος, ἀνύσσεσθαι τάδε ἔργα.
Αὐτὸς μὲν γὰρ ἐπιστήμων βουλῇ τε νόῳ τε·

Sic dixit: illi autem ubi-surrexissent, iverunt ad littus maris:
Statim verò navem nigram in terram traxerunt:
Arma autem ipsis avexerunt magnanimi servi.
Ipsi verò in concilium iverunt conferti, neque quenquam aliorum
Sinebant, neque juvenum unà-considere, neque senum,
Inter hos autem Antinöus locutus est Eupithei filius;
" Papae! ut hunc virum dii malo liberârunt!
" Die quidem speculatores sedebant in cacuminibus ventosis
" Semper post-alios-alii; simul autem cum sole occidente,
" Nunquam in terrâ noctem peregimus, sed in ponto
" Navi veloci navigantes, expectabamus auroram divinam,
" Telemacho insidiantes, ut interficeremus captum
" Ipsum: hunc autem tunc quidem abduxit domum deus;
" Nos verò hîc ei consultemus gravem mortem
" Telemacho, neque nos subterfugiat: non enim puto,
" Eo utique vivente, perfectum iri haec opera:
" Ipse etenim peritus consilioque menteque;

Ver. 361. ——— *οὐδέ τιν' ἄλλον.*] MS. à *Tho. Bentleio* collatus, *οὐδέ τιν' ἄλλων.* Atque ita in commentario citat *Eustathius.*

Ver. 365. —— *ἐπ' ἄκριας.*] Ἐπὶ τὰ ὑψηλότατα μέρη τῶν ὀρῶν. *Schol.*

Ver. 369. —— *φθίσωμεν.*] Vide ad *Il.* ν', 339.

Ver. 370. ——— *τὸν δ' ἄρα τέως μὲν ἀπήγαγεν οἴκαδε δαίμων.*] Ὅτι Ἀντίνοος μηδὲν κατὰ Τηλεμάχου ἀνύσας ἐν τῇ λοχῇ, καὶ ὅμως ἑαυτὸν συνιστῶν ὡς οὐ φαύλως λοχαγήσαντα εἰ καὶ εὐτυχῶς ἀπήλλαξεν ὁ Τηλέμαχος,—δημηγορεῖ παρὰ τοῖς μνηστῆρσιν, ὡς " τέως μὲν ἀπήγαγεν αὐτὸν " οἴκαδε θεός." *Eustath.* Porrò MS. à *Tho. Bentleio* collatus hîc legit *τέως ἀπήγαγεν*, omissâ voculâ *μέν*. Quod et ferri posset: Eâdem scilicèt ratione ac *ἕως ἐπῆλθε*, suprà *ί*, 233. *ἕως ἵκοντο*, *έ*, 109. *&c.*

Ver. 372. —— *μηδ' ἥμας ὑπεκφύγοι.*] Ita edidit *Barnesius*; nè syllaba videlicèt circumflexa corripiatur. " Mutari accentum," inquit *Henricus Stephanus* in annotationibus ad hunc locum, " necesse est, quum α cor- " ripiatur, et legere *ἡμὰς*, vel potiùs *ἥμας*· " ut infrà habes *ἧμιν*, [*ϱ'*, 376.] — *ἦ οὐχ* " *ἅλις ἧμιν ἀλήμονές εἰσι καὶ ἄλλοι;*" Vide suprà ad *θ'*, 569. et infrà ad *ύ*, 272. Vulgati hîc habent *ἡμᾶς*.

Λαοὶ δ' οὐκ ἔτι πάμπαν ἐφ' ἡμῖν ἦρα φέρουσιν.
Ἀλλ' ἄγετε, πρὶν κεῖνον ὁμηγυρίσασθαι Ἀχαιοὺς,
Εἰς ἀγορήν· οὐ γάρ τι μεθησέμεναί μιν ὀΐω,
Ἀλλ' ἀπομηνίσει, ἐρέει δ' ἐν πᾶσιν ἀναστὰς,
Οὕνεκά οἱ φόνον αἰπὺν ἐράπτομεν, οὐδ' ἐκίχημεν·
Οἱ δ' οὐκ αἰνήσουσιν ἀκούοντες κακὰ ἔργα·
Μή τι κακὸν ῥέξωσι, καὶ ἡμέας ἐξελάσωσι
Γαίης ἡμετέρης, ἄλλον δ' ἀφικώμεθα δῆμον.
Ἀλλὰ φθέωμεν ἑλόντες ἐπ' ἀγροῦ νόσφι πόληος,
Ἢ ἐν ὁδῷ· βίοτον δ' αὐτοὶ καὶ κτήματ' ἔχωμεν,
Δασσάμενοι κατὰ μοῖραν ἐφ' ἡμέας, οἰκία δ' αὖτε
Κείνου μητέρι δοῖμεν ἔχειν, ἠδ' ὅς τις ὀπυίοι.
Εἰ δ' ὑμῖν ὅδε μῦθος ἀφανδάνει, ἀλλὰ βούλεσθε
Αὐτόν τε ζώειν καὶ ἔχειν πατρώϊα πάντα,
Μή οἱ χρήματ' ἔπειτα ἅλις θυμηδέ' ἔδωμεν

" Populi autem non ampliùs omninò nobis favent.
" Sed agite, antequam ille congregârit Achivos
" In concionem; nequaquam enim remissè-acturum ipsum puto,
" Sed irascetur, dicetque inter omnes, cùm-surrexerit,
" Quòd ei caedem gravem struebamus, neque assecuti-sumus:
" Illi autem non laudabunt audientes mala opera:
" *Metuendum*, Nè quod malum faciant, et nos expellant
" Terrâ nostrâ, alium autem adeamus populum.
" Verùm praevertamus interficiendo in agro procul ab urbe,
" Vel in via; victum autem ipsi, et possessiones habeamus,
" Ubi-diviserimus aequalitèr inter nos: aedes autem demùm
" Illius matri dederimus habendas, et *ei* quicunque *eam* duxerit uxorem.
" Sin vobis hic sermo non placet, sed mavultis
" Ipsumque vivere et habere paterna omnia,
" Nè ei deinceps opes affatim animo-gratas comedamus

Ver. 375. ——— ἐφ' ἡμῖν ἦρα φέρουσιν.] Vide suprà ad γ′, 164.

Ver. 376. Ἀλλ' ἄγετε, πρὶν κεῖνον.] Vide infrà ad *ver.* 381.

Ibid. —— ὁμηγυρίσασθαι.] Vide ad *Il.* ά, 140.

Ver. 378. ——— ἀπομηνίσει.] *Barnesius* aliique vertunt, " *ad iracundiam excitabit.*" Sed rectiùs interpretatur *Scholiastes*, ὀργισθήσεται· ut liquet ex aliis locis ubi eadem vox occurrit. Vide *Iliad.* β′, 772. ή, 230. ί, 426. σ′, 62.

Ver. 381. Μή τι κακὸν ῥέξωσι.] Τὸ δὲ " μήτι κακὸν ῥέξωσι" ἐλλειπτικῶς ἔχει· λείπει γὰρ τὸ " διὸ δέδοικα" ἢ ἄλλο τὶ ὅμοιον. Θυμοῦ δὲ σχῆμα τοῦ πολλοῦ μὴ ἐῶντος εἰπεῖν ἀνελλιπῶς· Ὁποῖον τὶ καὶ τὸ, [suprà *ver.* 376.] " Ἀλλ' " ἄγετε, πρὶν κεῖνον ὁμηγυρίσασθαι εἰς ἀγορὴν " Ἀχαιούς." Ἐν γὰρ τῷ, " ἄγετε," λείπει ῥῆμα πληθυντικόν· οἷον τὸ " ἐλοθρεύσωμεν" ἢ " ἀνέλωμεν" ἢ ἕτεροῖον τὶ τοιοῦτον. *Eustath.* Vide suprà ad *ver.* 255.

Ver. 382.—— ἄλλον.] Apud *Eustathium* in commentario, ἄλλων.

Ver. 387. Εἰ δ' ὑμῖν ὅδε μῦθος ἀφανδάνει, ἀλλὰ βούλεσθε.] Ita Editi omnes. Quod tamen nullâ ratione excusari potest. Nam ut hujusmodi syllabæ *naturâ longæ* corripiantur, licentia (ut opinor) nec Comœdis concessa. *Barnesius* pro βούλεσθε, Veteres βόλεσθε scripsisse contendit: et indè, ab obsoleto βούλω pro βούλομαι, fieri βόλω, undè *Latinum* Volo. Nullâ tamen allatâ auctoritate. At vir eruditus *Tho. Bentleius* in uno MS. βόλεσθε, in duobus βόλεσθαι scriptum reperit. Vide et *Athenæum*, *lib.* XI. *cap.* 5. ipso initio. Notandum porrò vocem ἀλλὰ hoc in loco non rectè se habere. Nam, uti observat *Eustathius*, Τὸ " Εἰ δ' ὑμῖν ὅδε μῦθος " ἀφανδάνει, ἀλλὰ βούλεσθε Αὐτὸν ζῇν" ἀρσενικῶς τινὸς λείπεται οἷον, εἰ δὲ ἀφανδάνει, καὶ οὐ δοκεῖ καλὸν ὁ φόνος, ἀλλὰ βούλεσθε αὐτὸν ζῇν. Undè magìs verisimile mendosi hîc aliquid latere.

Ἐνθάδ' ἀγειρόμενοι, ἀλλ' ἐκ μεγάροιο ἕκαστος
Μνάσθω ἐέδνοισιν διζήμενος· ἡ δ' ἂν ἔπειτα
Γήμαιθ', ὅς κεν πλεῖστα πόροι, καὶ μόρσιμος ἔλθοι.
   Ὣς ἔφαθ'· οἱ δ' ἄρα πάντες ἀκὴν ἐγένοντο σιωπῇ.
Τοῖσιν δ' Ἀμφίνομος ἀγορήσατο καὶ μετέειπεν·
Νίσου φαίδιμος υἱὸς, Ἀρητιάδαο ἄνακτος·
Ὅς ῥ' ἐκ Δουλιχίου πολυπύρου, ποιήεντος,
Ἡγεῖτο μνηστῆρσι· μάλιστα δὲ Πηνελοπείῃ
Ἥνδανε μύθοισι· φρεσὶ γὰρ κέχρητ' ἀγαθῇσιν·
Ὅς σφιν ἐΰφρονέων ἀγορήσατο καὶ μετέειπεν·
   Ὦ φίλοι, οὐκ ἂν ἔγωγε κατακτείνειν ἐθέλοιμι
Τηλέμαχον· δεινὸν δὲ γένος βασιλήϊόν ἐστι
Κτείνειν· ἀλλὰ πρῶτα θεῶν εἰρώμεθα βουλάς·
Εἰ μέν κ' αἰνήσωσι Διὸς μεγάλοιο θέμιστες,

" Hîc congregati, sed ex domo unusquisque
" Ambiat *eam* sponsaliis petens; illa verò deindè
" Nupserit ei, qui plurima dederit, et fatalis venerit."
Sic dixit: hi autem omnes muti facti sunt silentio.
His verò Amphinomus concionatus est et dixit;
Nisi illustris filius, Aretiadae regis,
Qui scilicèt ex Dulichio tritici-feraci, herbosâ,
Dux-erat procis: maximè autem Penelopae
Placebat verbis; mente enim utebatur bonâ:
Qui ipsis prudens concionatus est, et dixit;
" O amici, non ego interficere vellem
" Telemachum; grave enim genus regium est
" Interficere: sed primùm deorum interrogemus consilia:
" Siquidem probent Jovis magni jura,

Ver. 391.—ἐέδνοισιν.] Vide suprà ad ό, 18. Porrò *Eustathius* in commentario, et MS. à *Tho. Bentleio* collat. hîc legunt ἔδνοισι.

Ibid. ——ἡ δ' ἂν ἔπειτα.] *Al.* ἡ δέ κ' ἔπειτα. Quo modo habent et Editi infrà φ', 161. ubi idem versus occurrit.

Ver. 392. Γήμαιθ'.] Vide suprà ad λ', 272.

Ver. 396. 397. Ὅς ῥ' ἐκ Δουλιχίου—Ἡγεῖτο μνηστῆρσι.] " Hic ergò Amphinomus principem locum inter procos obtinuit, ducis- " que officio defunctus est; quam auctori- " tatem nunc quoque patefecit, cùm illud " Antinöi consilium refellit et improbat." *Spondan.* Atqui non *omnibus* Procis præesse dicitur hic *Amphinomus*, sed iis solummodò ducem fuisse, qui ex *Dulichio* venerant. Vide suprà ad *ver.* 247. In universum certè Procorum omnium principes et duces depinguntur *Antinöus* et *Eurymachus*:

Ἀντίνοος δὲ καθῆστο καὶ Εὐρύμαχος θεοειδὴς,
Ἀρχοὶ μνηστήρων· ἀρετῇ δ' ἔσαν ἔξοχ' ἄριστοι.
Suprà δ', 628.

Ver, 398. Ἥνδανε.] Vide suprà ad *ver.* 241.

Ver. 402. ——πρῶτα θεῶν εἰρώμεθα βουλάς.] " Quum rerum humanarum maxi- " mum momentum sit, quam propitiis rem, " quam adversis agant Diis,——" *Livius*, *lib.* IX. § 1.

Ver. 403. Εἰ μέν κ' αἰνήσωσι Διὸς μεγάλοιο θέμιστες.] Fuerunt, notante *Strabone*, qui hîc pro θέμιστες legerint Τομοῦροι· quo nomine Jovis prophetas à monte *Tmaro* vel *Tomaro*, ubi ei Sacrum erat, appellatos contendant: Βέλτιον γὰρ εἶναι Τομούρους ἢ Θέμιστας γράφειν· οὐδαμοῦ γοῦν τὰ μαντεῖα θέμιστας λέγεσθαι παρὰ τῷ Ποιητῇ, ἀλλὰ τὰς βουλὰς καὶ τὰ πολιτεύματα καὶ νομοθετήματα· Τομούρους δ' εἰρῆσθαι ἐπιτετμημένως Τμάρους, οἷον Τμαροφύλακας. Οἱ μὲν οὖν νεώτεροι λέγουσι Τομόρους. *Strabo*, *Geograph.* *lib.* VII. *pag.* 506. *al.* 328. Ipse autem *Strabo*; Ὁμήρῳ δ' (inquit) ἁπλούστερον δεῖ δέχεσθαι, θέμιστας, καταχρηστικῶς καὶ βουλὰς, τὰ προστάγματα, καὶ τὰ βουλήματα τὰ μαντικὰ, καθάπερ καὶ τὰ νόμιμα· τοιοῦτον γὰρ καὶ τὸ, "Ἐκ " δρυὸς ὑψικόμοιο Διὸς βουλὴν ἐπακοῦσαι." *Ibid.* Vide suprà ad ξ', 327. 328. Cæterùm observat *Casaubonus* ad hunc locum *Straboni*

Αὐτός τε κτενέω, τούς τ' ἄλλους πάντας ἀνώξω·
Εἰ δέ κ' ἀποτρωπῶσι θεοὶ, παύσασθαι ἄνωγα.
Ὣς ἔφατ' Ἀμφίνομος· τοῖσιν δ' ἐπιήνδανε μῦθος.
Αὐτίκ' ἔπειτ' ἀνστάντες ἔβαν δόμον εἰς Ὀδυσῆος·
Ἐλθόντες δ' ἐκάθιζον ἐπὶ ξεστοῖσι θρόνοισιν.
Ἡ δ' αὖτ' ἄλλ' ἐνόησε περίφρων Πηνελόπεια,
Μνηστήρεσσι φανῆναι ὑπέρβιον ὕβριν ἔχουσι·
Πεύθετο γὰρ οὗ παιδὸς ἐνὶ μεγάροισιν ὄλεθρον·
Κῆρυξ γάρ οἱ ἔειπε Μέδων, ὃς ἐπεύθετο βουλάς.
Βῆ δ' ἰέναι μέγαρόνδε, σὺν ἀμφιπόλοισι γυναιξίν.
Ἀλλ' ὅτε δὴ μνηστῆρας ἀφίκετο δῖα γυναικῶν,
Στῆ ῥα παρὰ σταθμὸν τέγεος πύκα ποιητοῖο,
Ἄντα παρειάων σχομένη λιπαρὰ κρήδεμνα·
Ἀντίνοον δ' ἐνένιπτεν, ἔπος τ' ἔφατ', ἔκ τ' ὀνόμαζεν·
Ἀντίνο', ὕβριν ἔχων, κακομήχανε, καὶ δέ σε φασὶν
Ἐν δήμῳ Ἰθάκης μεθ' ὁμήλικας ἔμμεν' ἄριστον
Βουλῇ καὶ μύθοισι· σὺ δ' οὐκ ἄρα τοῖος ἔησθα.

" Ipseque interficiam, aliosque omnes jubebo :
" Sin avertant dii, quiescere suadeo."
Sic dixit Amphinomus; illis autem placebat sermo.
Statim deindè quum-surrexissent, iverunt in domum Ulyssis :
Quum autem venissent, sedebant in politis sedibus.
Atqui rursùs aliud cogitavit prudens Penelope,
Procis ut-se-ostenderet superbam contumeliam jactantibus :
Audiit enim de sui filii in aedibus morte;
Praeco enim ei dixit Medon, qui audiit consilia.
Perrexit autem ea ire in-domum cum famulis mulieribus.
Sed quandò jam ad procos pervenisset nobilissima mulierum,
Stetit utique ad postes domûs affabrè structae,
Genis obtendens nitida redimicula;
Antinöum verò increpabat, verbumque dixit, et compellabat;
" Antinöe, contumeliâ-instructe, mali machinator; atqui te dicunt
" In populo Ithacae inter coaetaneos esse optimum
" Consilio et verbis; tu verò nequaquam talis eras.

---

vocem θέμιστας in *Hymno ad Apollinem*, qui *Homero* vulgo tribuitur, "*oracula*" denotare :

——————— καὶ ἀγγέλλουσι θέμιστας
Φοίβου Ἀπόλλωνος χρυσαόρου, ὅ, ττι κεν εἴπῃ,
Χρείων ἐκ δάφνης γυάλων ὑπὸ Παρνησοῖο.
ver. 394.

Ibid. —— αἰνήσουσι.] Apud *Eustathium* in commentario ad ξ', 327. αἰνήσουσι.

Ver. 404. Αὐτός τε κτενέω.] Apud *Strabonem*, loco suprà adducto, Αὐτός τε κτανέω. *Al.* Αὐτὸς θ' ἐ κτενέω.

Ver. 405. Εἰ δέ κ' ἀποτρωπῶσι θεοὶ, παύσασθαι ἄνωγα.] Apud *Strabonem*, *ibid.* Εἰ δέ κ' ἀποτρωπῶσι θεοὶ, παύσεσθαι ἄνωγα.

Ibid. ——παύσασθαι.] *Al.* παύσεσθαι.

Ver. 408. —— ἐπὶ ξεστοῖσι θρόνοισιν.] MS. à *Tho. Bentleio* collatus, ἐπὶ ξεστοῖσι λίθοισιν. Quæ et probabilior videtur lectio; quia ξεστὸς cum λίθος sæpe, cum θρόνος nusquam alibi apud Poetam, conjunctum reperitur.

Ver. 412. —— ὃς ἐπεύθετο βουλάς.] Post hunc versum in *Eustathii* Editionibus sequitur alius, qui in vulgatis non reperitur :

Αὐλῆς ἐκτὸς ἐών· οἱ δ' ἔνδοθι μῆτιν ὕφαινον.

Eumque huic loco omninò inserendum contendit *Barnesius*, quòd "*Sensui* sit necessarius, et repetatur in omnibus, ad δ', *ver.* 678." Potest tamen sine sententiæ dispendio abesse.

Μάργε, τίη δὲ σὺ Τηλεμάχῳ θάνατόν τε μόρον τε
Ῥάπτεις, οὐδ' ἱκέτας ἐμπάζεαι, οἷσιν ἄρα Ζεὺς,
Μάρτυρος; οὐδ' ὁσίη κακὰ ῥάπτειν ἀλλήλοισιν.
Ἦ οὐκ οἶσθ', ὅτε δεῦρο πατὴρ τεὸς ἵκετο φεύγων,
Δῆμον ὑποδδείσας; δὴ γὰρ κεχολώατο λίην,
Οὕνεκα ληϊστῆρσιν ἐπισπόμενος Ταφίοισιν
Ἤκαχε Θεσπρωτούς· οἱ δ' ἡμῖν ἄρθμιοι ἦσαν·
Τόν ῥ' ἔθελον φθῖσαι, καὶ ἀπορραῖσαι φίλον ἦτορ,
Ἠδὲ κατὰ ζωὴν φαγέειν μενοεικέα πολλήν·
Ἀλλ' Ὀδυσεὺς κατέρυκε, καὶ ἔσχεθεν, ἱεμένους περ.
Τοῦ νῦν οἶκον ἄτιμον ἔδεις, μνάᾳ δὲ γυναῖκα,
Παῖδά τ' ἀποκτείνεις, ἐμὲ δὲ μεγάλως ἀκαχίζεις·
Ἀλλά σε παύσασθαι κέλομαι, καὶ ἀνωγέμεν ἄλλους.
Τὴν δ' αὖτ' Εὐρύμαχος, Πολύβου παῖς, ἀντίον ηὔδα·
Κούρη Ἰκαρίοιο, περίφρων Πηνελόπεια,

" Insane, cur autem tu Telemacho fatumque mortemque
" Struis, neque supplices curas, quibus utique Jupiter
" Testis? neque pium mala suere sibi-invicem.
" An non nôsti, quandò huc pater tuus venit fugiens,
" Populum veritus? jam enim irati erant valdè,
" Quoniam praedones comitatus Taphios
" Malo-affecerat Thesprotos; hi verò nobis amici erant;
" Illum nempè volebant occidere, et perdere *ejus* charum cor,
" Et victum consumere dulcem plurimum;
" Verùm Ulysses inhibebat, et retinebat, cupientes licèt.
" Hujus nunc domum ignominiosè comedis, ambisque uxorem,
" Filiumque interficis; me verò valdè dolore-afficis:
" Sed te cessare hortor, et jubere alios."
Hanc autem rursùs Eurymachus, Polybi filius, contrà allocutus est;
" Filia Icarii, prudens Penelope,

Ver. 422. —— *οὐδ' ἱκέτας ἐμπάζεαι.*] Τοὺς προσδεχομένους ἱκέτας ὠνόμασεν ὁμωνύμως αὐτοῖς τοῖς ἱκετεύουσιν, ὡς ἂν τὶς εἴποι τοὺς ἱκετοδόχους· ὥσπερ χρῆσται λέγονται οἱ ὀφείλοντες καὶ οἱ δανείζοντες. *Schol.* Similitèr *Eustathius*: Μέση λέξις τὸ "ἱκέτης," καὶ ὁμώνυμος· καθὰ καὶ ὁ ξένος, ὃς καὶ τὸν ξενισθέντα δηλοῖ καὶ τὸν ξενίσαντα. Eodem porrò modo exponit et Dna. *Dacier*. Verùm cùm vox *ἱκέτης* isto sensu nusquam alibi apud *Homerum* usurpatur, rectiùs fortassè intelligas *Penelopen* hîc per istud *ἱκέτας* seipsam et filium denotare, *Antinöo* videlicèt supplices factos, nè quid ipsis mali struat.

Ibid. ——— *οἷσιν ἄρα Ζεὺς Μάρτυρος.*]

Ζεὺς δ' ἐπιτιμήτωρ ἱκετάων τε ξείνων τε.
Suprà *ι*, 270.

Ver. 423. —— *οὐδ' ὁσίη κακὰ ῥάπτειν ἀλλήλοισιν.*] Οὐ θέμις ἐστίν. *Schol.* MSS. apud *Burnesium*. Τὸ δὲ "οὐδ' ὁσίη," ἀντὶ τοῦ "οὐδ' ὅσιον," ἐλλελεῖφθαι δοκεῖ. Λείπει γὰρ τὸ "βουλὴ," ἢ τοιόνδε τι· ἵνα λέγῃ, ὡς οὐκ ἐστὶν ὁσία δίκη, ἢ βουλὴ, ἢ πρᾶξις, τὸ τοὺς ἱκέτας ῥάπτειν ἀλλήλοις κακά. *Eustath.* Ita infrà *χ'*, 412.

Οὐχ ὁσίη κταμένοισιν ἐπ' ἀνδράσιν εὐχετάασθαι.

Vide *Gatakerum, de Novi Instrumenti Stylo. cap.* 33.

Ibid. ——— *ῥάπτειν.*] *Al.* *ῥαπτέμεν.*

Ver. 425. —— *ὑποδδείσας.*] *Al.* *ὑπαιδείσας* et *ὑποδείσας.*

Ver. 428. —— *φθῖσαι.*] Vide ad *Il.* *ν'*, 339. Cæterùm MSS. duo à *Tho. Bentleio* collati hîc legunt *κτεῖναι.*

Ver. 432. —— *ἐμὲ δὲ.*] Apud *Eustathium* in commentario, *ἐμέ τε.* Atque ita habet MS. à *Tho. Bentleio* collatus.

Ver. 433. —— *παύσασθαι.*] *Al.* *παύεσθαι.*

Ver. 434. —— *Πολύβου παῖς.*] *Al.* *πεπνυμένος.*

Θάρσει, μή τοι ταῦτα μετὰ φρεσὶ σῇσι μελόντων·
Οὐκ ἔσθ' οὗτος ἀνὴρ, οὐδ' ἔσσεται, οὐδὲ γένηται,
Ὅς κεν Τηλεμάχῳ σῷ υἱέϊ χεῖρας ἐποίσει,
Ζώοντός γ' ἐμέθεν καὶ ἐπὶ χθονὶ δερκομένοιο.
Ὧδε γὰρ ἐξερέω, καὶ μὴν τετελεσμένον ἔσται,
Αἶψά οἱ αἷμα κελαινὸν ἐρωήσει περὶ δουρὶ
Ἡμετέρῳ· ἐπεὶ καὶ ἐμὲ πτολίπορθος Ὀδυσσεὺς
Πολλάκι γούνασιν οἷσιν ἐφεσσάμενος, κρέας ὀπτὸν
Ἐν χείρεσσιν ἔθηκεν, ἐπέσχε τε οἶνον ἐρυθρόν.
Τῷ μοι Τηλέμαχος πάντων πολὺ φίλτατός ἐστιν
Ἀνδρῶν· οὐδέ τί μιν θάνατον τρομέεσθαι ἄνωγα
Ἔκ γε μνηστήρων· θεόθεν δ' οὐκ ἔστ' ἀλέασθαι.
Ὡς φάτο θαρσύνων· τῷ δ' ἤρτυεν αὐτὸς ὄλεθρον.
Ἡ μὲν ἄρ' εἰσαναβᾶσ' ὑπερώϊα σιγαλόεντα,
Κλαῖεν ἔπειτ' Ὀδυσῆα, φίλον πόσιν· ὄφρα οἱ ὕπνον
Ἡδὺν ἐπὶ βλεφάροισι βάλε γλαυκῶπις Ἀθήνη.
Ἑσπέριος δ' Ὀδυσῆϊ καὶ υἱέϊ δῖος ὑφορβὸς
Ἦλυθεν· οἱ δ' ἄρα δόρπον ἐπισταδὸν ὡπλίζοντο,
Σῦν ἱερεύσαντες ἐνιαύσιον· αὐτὰρ Ἀθήνη
Ἄγχι παρισταμένη Λαερτιάδην Ὀδυσῆα,

" Confide; nè tibi haec in mente tuâ curae-sint;
" Non est ille vir, neque erit, neque fuerit,
" Qui Telemacho tuo filio manus inferat,
" Vivente utique me et super terrâ vidente.
" Sic enim edico, et sanè perfectum erit,
" Statim ei sanguis ater fluet circum hastam
" Nostram; quoniam et mihi urbium-vastator Ulysses
" Saepè genibus suis imposito carnem assam
" In manibus posuit, praebuitque vinum rubrum.
" Ideò mihi Telemachus omnium multò charissimus est
" Virorum: neque ipsum mortem timere jubeo
" A procis sanè; divinitùs autem *evenientem* non est effugere."
Sic dixit animum-addens; ei autem struebat ipse mortem.
Illa autem cùm-ascendisset in coenaculum splendidum,
Flebat deindè Ulyssem, dilectum maritum; donec ei somnum
Dulcem palpebris immisit caesia-oculis Minerva.
Vespertinus autem Ulyssi et filio nobilis subulcus
Venit: hi verò coenam scitè parabant,
Sue mactato anniculo: at Minerva
Prope stans Laërtiadem Ulyssem,

Ver. 447. Ἔκ γε.] *Al.* Ἔκ τε. Minùs rectè.
Ibid. —— θεόθεν δ' οὐκ ἔστ' ἀλέασθαι.] Ita suprà *ί*, 411.

Νοῦσόν γ' οὔπως ἐστὶ Διὸς μεγάλου ἀλέασθαι.

Πᾶσι μὲν γὰρ ἀνθρώποις τέλος τοῦ βίου θάνατος, κἂν ἐν οἰκίσκῳ τὶς αὑτὸν καθείρξας τηρῇ. *Demosthenes apud Clem. Alexandrin. Strom.* IV.

Ibid. —— οὐκ ἔστ' ἀλέασθαι.] *Al.* οὐκ ἔστιν ἀλύξαι.

Ver. 453. —— ἐπισταδόν.] Ἐπιστημόνως. *Schol.* *Al.* ἐπὶ σταθμόν.

Ῥάβδῳ πεπληγυῖα, πάλιν ποίησε γέροντα·
Λυγρὰ δὲ εἵματα ἕσσε περὶ χροΐ· μή ἑ συβώτης
Γνοίη ἐσάντα ἰδὼν, καὶ ἐχέφρονι Πηνελοπείῃ
Ἔλθοι ἀπαγγέλλων, μηδὲ φρεσὶν εἰρύσσαιτο.
Τὸν καὶ Τηλέμαχος πρότερος πρὸς μῦθον ἔειπεν·
Ἦλθες, δῖ' Εὔμαιε· τί δὴ κλέος ἔστ' ἀνὰ ἄστυ;
Ἦ ῥ' ἤδη μνηστῆρες ἀγήνορες ἔνδον ἔασιν
Ἐκ λόχου; ἢ ἔτι μ' αὖτ' εἰρύαται οἴκαδ' ἰόντα;
Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφης, Εὔμαιε συβῶτα·
Οὐκ ἔμελέν μοι ταῦτα μεταλλῆσαι καὶ ἔρεσθαι,
Ἄστυ καταβλώσκοντα· τάχιστά με θυμὸς ἄνωγεν,
Ἀγγελίην εἰπόντα, πάλιν δεῦρ' ἀπονέεσθαι.
Ὡμήρησε δέ μοι παρ' ἑταίρων ἄγγελος ὠκὺς
Κῆρυξ, ὃς δὴ πρῶτος ἔπος σῇ μητρὶ ἔειπεν.
Ἄλλο δέ τοι τόδε οἶδα, τὸ γὰρ ἴδον ὀφθαλμοῖσιν,
Ἤδη ὑπὲρ πόλιος, ὅθι Ἑρμαῖος λόφος ἐστὶν,
Ἦα κιὼν, ὅτε νῆα θοὴν ἰδόμην κατιοῦσαν
Ἐς λιμέν' ἡμέτερον· πολλοὶ δ' ἔσαν ἄνδρες ἐν αὐτῇ·

Virgâ percussum, iterùm fecit senem;
Turpiaque vestimenta induit circum corpus; nè ipsum subulcus
Cognosceret coràm intuitus, et prudenti Penelopae
Iret nunciatum, neque mente contineret.
Hunc et Telemachus prior verbis allocutus est;
" Venisti, nobilis Eumaee; quaenam jam fama est in urbe?
" Num jam proci eximii intùs sunt
" Ex insidiis *reversi?* an adhuc me demùm observant domum euntem?"
Hunc autem respondens allocutus es, Eumaee subulce;
" Non curae erat mihi haec inquirere et interrogare,
" Per urbem incedentem: citissimè me animus jussit,
" Nuncio perlato, rursùs huc redire.
" Occurrit autem mihi à sociis nuncius velox
" Praeco, qui scilicèt primus verbum tuae matri dixit.
" Aliud verò utique hoc novi, hoc enim vidi oculis,
" Jam super urbe, ubi Mercurialis collis est,
" Eram profectus, quandò navem velocem vidi descendentem
" In portum nostrum; multi autem erant viri in ipsâ:

Ver. 456. —— πεπληγυῖα.] Vide ad *Il.* β', 314. et γ', 31.

Ver. 459. —— εἰρύσσαιτο.] Ita *Barnesius*, et MS. à *Tho. Bentleio* collatus. Rectè, ut videtur. Vide ad *Il.* θ', 143. *Al.* εἰρύσαιτο.

Ver. 461. Ἦλθες, δῖ' Εὔμαιε.] *Al.* Ἦλθες δὴ, Εὔμαιε.

Ver. 466. —— καταβλώσκοντα.] *Al.* κατὰ βλώσκοντα.

Ibid. —— ἄνωγεν.] *Al.* ἀνώγει. Quæ aut vera lectio; aut erit ἄνωγεν non ex Perfecto ἄνωγα, sed ex Aoristo ἄνωγον. Vide ad *Il.* θ', 322.

Ver. 468. Ὡμήρησε.] Ὁμοῦ συνέβαλε, συνέτυχεν. *Schol.*

Ibid. —— ἄγγελος ὠκὺς.] *Harpocration* ad vocem Ὁμηρεύσοντες, citat ἄγγελος ἐλθών. Quam lectionem et præfert *Barnesius.*

Ver. 470. —— τόδε.] *Al.* τόγε.

Ver. 471. πόλιος, ὅθι] *Barnesius*, minimè ignarus quâ ratione *ultima* vocis πόλιος producatur, ex conjecturâ tamen edidit πόλεως, ὅθι. Sed mutato nihil opus. Vide ad *Il.* α', 51.

Ibid. —— ὅθι Ἑρμαῖος λόφος ἐστὶν.] Ἑρμαῖον τὸν σωρὸν τῶν λίθων καὶ συνόλως τοὺς ἐνοδίους λίθ

Βεβρίθει δὲ σάκεσσι καὶ ἔγχεσιν ἀμφιγύοισι·
Καί σφεας ὠΐσθην τοὺς ἔμμεναι· οὐδέ τι οἶδα.
Ὣς φάτο· μείδησεν δ' ἱερὴ ἲς Τηλεμάχοιο,
Ἐς πατέρ' ὀφθαλμοῖσιν ἰδών· ἀλέεινε δ' ὑφορβόν.
Οἱ δ' ἐπεὶ οὖν παύσαντο πόνου, τετύκοντό τε δαῖτα,
Δαίνυντ'· οὐδέ τι θυμὸς ἐδεύετο δαιτὸς ἐΐσης.
Αὐτὰρ ἐπεὶ πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἕντο,
Δὴ τότε κοιμήσαντο, καὶ ὕπνου δῶρον ἕλοντο.

"Gravata verò erat scutis et ancipitibus hastis:
"Et ipsos putavi illos esse; neque verò quicquam scio."
Sic dixit: subrisit autem sacra vis Telemachi,
Patrem oculis intuitus: vitabat autem subulcum.
Hi verò ubi jam cessârant ab-opere, apparaveruntque convivium,
Convivati sunt; neque quicquam animus indigebat convivio aequali.
At postquam potûs et cibi desiderium exemissent,
Tunc demùm decubuerunt, et somni donum ceperunt.

Etymolog. Magn. in voce Ἑρμαῖος. Ὁ σωρὸς τῶν λίθων ἐν ταῖς ὁδοῖς Ἑρμαῖον ὀνομάζεται ἢ τάφος ἰώμενος βωμός· ἢ λόφος Ἑρμαίου. *Schol.* Ubi de hâc re fusiùs: ut et apud *Etymologicon Magnum*, et *Eustathium* in locum.

· *Ver.* 474. Βεβρίθει.] Vide ad *Il.* β', 314. et γ', 492.

Ver. 476. —— μείδησεν δ' ἱερὴ ἲς Τηλεμάχοιο.] Ἀγαλλιασάμενος δηλαδὴ ἐφ' οἷς ὑπέστρεψαν οἱ μνηστῆρες κενοί. *Eustath.*

Ibid. —— ἱερὴ ἲς —— ἰδών.] Vide suprà ad λ', 90. 91.

Ver. 481. Δὴ τότε κοιμήσαντο.] *Al.* Κοῖτόν τε μνήσαντο.

Ibid. —— καὶ ὕπνου δῶρον ἕλοντο.]
—— placidi carpebat munera somni.
Ovid. Fast. lib. III. *ver.* 185.

ΤΗΣ

ΤΟΥ ΟΜΗΡΟΥ

ΟΔΥΣΣΕΙΑΣ

ΡΑΨΩΔΙΑ, ἡ ΓΡΑΜΜΑ Ρ'.

Ὑπόθεσις τῆς ῥαψῳδίας Ρ'.

ΕἸΣ τὴν πόλιν ἐλθὼν Τηλέμαχος διηγεῖται τῇ μητρὶ Πηνελόπῃ τῆς ἀποδημίας τὰ κεφάλαια· ὕστερον δὲ Ὀδυσσεὺς ἀχθεὶς ὑπὸ τοῦ Εὐμαίου εἰς Ἰθάκην ἀπὸ τῶν ἀγρῶν, εἰς τὸ συμπόσιον τῶν μνηστήρων εἰσέρχεται. Ὁ δὲ Ποιητὴς ἀπαγγέλλει, πῶς ὁ κύων ἀναγνωρίζει τὸν δεσπότην· καὶ ὡς Εὔμαιος μὲν εἰς τοὺς ἀγροὺς ὑποστρέφει, Ὀδυσσεὺς δὲ ἐν αὐτοῖς μένει.

Ἐπιγραφαί.

Ἐπάνοδος Τηλεμάχου εἰς Ἰθάκην.

Ἄλλως.

Ῥῶ βάλες, αἰπόλε τε, μνηστῆρ τε· κύων ὃν ἀνέγνω.

ἮΜΟΣ δ' ἠριγένεια φάνη ῥοδοδάκτυλος Ἠὼς,
Δὴ τότ' ἔπειθ' ὑπὸ ποσσὶν ἐδήσατο καλὰ πέδιλα
Τηλέμαχος, φίλος υἱὸς Ὀδυσσῆος θείοιο·
Εἵλετο δ' ἄλκιμον ἔγχος, ὅ οἱ παλάμηφιν ἀρήρει,
Ἄστυδε ἱέμενος, καὶ ἑὸν προσέειπε συβώτην·
Ἄττ', ἤτοι μὲν ἐγὼν εἶμ' ἐς πόλιν, ὄφρα με μήτηρ
Ὄψεται· (οὐ γάρ μιν πρόσθεν παύσεσθαι ὀΐω
Κλαυθμοῦ τε στυγεροῖο, γόοιό τε δακρυόεντος,

QUANDO autem mane-genita apparuit rosea-digitis Aurora,
Sanè tunc deindè sub pedibus ligavit pulchros calceos
Telemachus, dilectus filius Ulyssis divini:
Sumpsit autem validam hastam, quae ei manibus apta-erat,
Ad urbem iturus, et suum allocutus est subulcum;
" Pater, sanè quidem ego vado in urbem, ut me mater
" Videat, (non enim ipsam antè cessaturam puto
" A fletuque odioso, luctuque lachrymoso,

Ver. 6. Ἄττ'.] Vide suprà ad α', 31.

Πρίν γ' αὐτόν μ' ἐσίδηται·) ἀτὰρ σοί γ' ὧδ' ἐπιτέλλω,
Τὸν ξεῖνον δύστηνον ἄγ' ἐς πόλιν, ὄφρ' ἂν ἐκεῖθι
Δαῖτα πτωχεύῃ· δώσει δέ οἱ, ὅς κ' ἐθέλῃσι,
Πύρνον καὶ κοτύλην· ἐμὲ δ' οὔπως ἐστὶν ἅπαντας
Ἀνθρώπους ἀνέχεσθαι, ἔχοντά περ ἄλγεα θυμῷ.
Ὁ ξεῖνος δ' εἴ περ μάλα μηνίει, ἄλγιον αὐτῷ
Ἔσσεται· ἦ γὰρ ἐμοὶ φίλ' ἀληθέα μυθήσασθαι.
Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς·
Ὦ φίλος, οὐδέ τοι αὐτὸς ἐρύκεσθαι μενεαίνω·
Πτωχῷ βέλτιόν ἐστι κατὰ πτόλιν, ἠὲ κατ' ἀγρούς,
Δαῖτα πτωχεύειν· δώσει δέ μοι, ὅς κ' ἐθέλῃσιν·
Οὐ γὰρ ἐπὶ σταθμοῖσι μένειν ἔτι τηλίκος εἰμὶ,
Ὥστ' ἐπιτειλαμένῳ σημάντορι πάντα πιθέσθαι.
Ἀλλ' ἔρχευ· ἐμὲ δ' ἄξει ἀνὴρ ὅδε, ὃν σὺ κελεύεις,
Αὐτίκ', ἐπεί κε πυρὸς θερέω, ἀλέη τε γένηται·
Αἰνῶς γὰρ τάδε εἵματ' ἔχω κακά· μή με δαμάσσῃ

"Quàm scilicèt ipsum me inspexerit;) sed tibi sic praecipio,
"Hospitem infelicem duc in urbem, ut illic
"Victum mendicet: dabit autem ei, quicunque voluerit,
"Panem et poculum: me autem haudquaquàm licet omnes
"Homines sustinere, habentem utique dolores animo.
"Hospes autem si valdè irascatur, gravius ipsi
"Erit: certè enim mihi gratum vera loqui."
Hunc autem respondens allocutus est solers Ulysses;
"O amice, neque sanè ipse detineri cupio:
"Mendico melius est in urbe, quàm in agris,
"Cibum mendicare; dabit autem mihi, quicunque voluerit.
"Non enim qui apud stabula maneam, ampliùs eâ-aetate sum,
"Ut imperanti hero in omnibus paream.
"Sed vade; me autem ducet vir hic, quem tu jubes,
"Statim, postquam igne caluero, teporque factus-fuerit;
"Valdè enim haec vestimenta habeo mala; *cavendum*, nè me conficiat

---

Ver. 14.——*μηνίει.*] Vox *μηνίω mediam* naturâ longam habet, etsi hoc in loco propter sequentem vocalem corripiat. Nam in Futuro et Aoristo, ubi duæ Vocales non concurrunt, semper *Homero* producitur istud ῖ. Vide ad *Il.* ά, 488. ί, 178. et ό, 24.

Ver. 15.——*ἦ γὰρ ἐμοὶ φίλ' ἀληθέα μυθήσασθαι.*] Τὸ δὲ, "φίλ' ἀληθέα μυθήσασθαι," ἢ Ἀττικῶς ἀντὶ τοῦ, φίλον ἐστὶ τἀληθῆ εἰπεῖν· ἢ, φίλα τὰ ἀληθῆ ὥστε εἰπεῖν αὐτά. *Eustath.* Ita *Iliad.* δ', 345.

Ἔνθα φίλ' ὀπταλέα κρέα τ' ἔδμεναι, ἠδὲ κύπελλα
Οἴνου πινέμεναι μελιηδέος.——

Ver. 18.——*βέλτιον.*] Apud *Eustathium* in commentario *βέλτερον*. Quo modo et in pluribus Codicibus scriptum reperit *Tho. Bentleius.* Atque ita potiùs legendum crediderim, quòd vox *βέλτιον* alibi apud *Homerum* non occurrit.

Ver. 19.——*ὅς κ' ἐθέλῃσιν.*] Ita restituit *Barnesius* ex *ver.* 11. suprà, et *ver.* 559. infrà, ubi in Vulgatis hoc modo legitur: Atque ita porrò hîc legit in commentario *Eustathius*. *Al.* ὅς κε θέλῃσιν. Vide suprà ad ό, 316. et ad *Il.* ά, 277.

Ver. 20.——*τηλίκος εἰμί.*] Ἤγουν οὐκ εἰμὶ τοιαύτης ἡλικίας ὥστε εἰς πᾶν ἔργον πείθεσθαι τῷ κελεύοντί μοι κατ' ἀγρούς. *Eustath.*

Ver. 22.——*ὅν.*] *Al.* τόν.

Ver. 23.——*ἀλέη.*] Ἡ θερμασία τοῦ ἡλίου. *Schol.*

Στίβη ὑπηοίη· ἕκαθεν δέ τοι ἄστυ φάτ' εἶναι.
Ὣς φάτο· Τηλέμαχος δὲ διὰ σταθμοῖο βεβήκει,
Κραιπνὰ ποσὶ προβιβάς· κακὰ δὲ μνηστῆρσι φύτευεν.
Αὐτὰρ ἐπεί ῥ' ἵκανε δόμους εὖ ναιετάοντας,
Ἔγχος μέν ῥ' ἔστησε φέρων πρὸς κίονα μακρὴν,
Αὐτὸς δ' εἴσω ἴεν, καὶ ὑπέρβη λάϊνον οὐδόν.
Τὸν δὲ πολὺ πρώτη εἶδε τροφὸς Εὐρύκλεια,
Κώεα καστορνῦσα θρόνοις ἔνι δαιδαλέοισι·
Δακρύσασα δ' ἔπειτ' ἰθὺς κίεν· ἀμφὶ δ' ἄρ' ἄλλαι
Δμωαὶ Ὀδυσσῆος ταλασίφρονος ἠγερέθοντο,
Καὶ κύνεον ἀγαπαζόμεναι κεφαλήν τε καὶ ὤμους.
Ἡ δ' ἴεν ἐκ θαλάμοιο περίφρων Πηνελόπεια,
Ἀρτέμιδι ἰκέλη, ἠδὲ χρυσῇ Ἀφροδίτῃ·

"Frigus matutinum: procul autem urbem dicitis esse."
Sic dixit: Telemachus verò per stabulum ivit,
Velocitèr pedibus progrediens; mala autem procis serebat.
Sed postquam pervenisset *ad* aedes habitantibus-commodas,
Hastam quidem posuit ferens ad columnam longam,
Ipse autem intrò ibat, et transivit lapideum limen.
Hunc verò longè prima vidit nutrix Euryclea,
Pelles sternens sedibus in variegatis;
Lachrymans autem deindè rectà *ad eum* ivit; circumque aliae
Ancillae Ulyssis multa-passi congregabantur,
Et osculabantur amplectentes caputque et humeros.
Egrediebatur autem è thalamo prudens Penelope,
Dianae similis, et aureae Veneri:

Ver. 25. Στίβη ὑπηοίη.] Ὁ παγετὸς ὁ ὄρθρινός. *Schol.* *Al.* Στίβη ὑπ' ἠοίη, et ὑπ' ἠοίῃ.
Ibid. —— δέ τοι.] *Al.* δέ τι.
Ver. 26. —— διὰ σταθμοῖο.] *Al.* δι' ἐκ μεγάροιο. Ex versu, ut videtur 61.
Ver. 27. Κραιπνὰ ποσὶ προβιβάς.] Celeritatem et agilitatem progredientis optimè depingunt, et quasi ob oculos ponunt versûs hujus numeri. Vide ad *Il.* γ', 363.
Ver. 29. —— ῥ' ἔστησε φέρων πρὸς κίονα μακρὴν.] *Al.* στῆσε πρὸς κίονα μακρὸν ἐρείσας. Quo modo et legisse videtur *Eustathius.* Vide suprà ad θ', 66 et 473.
Ver. 30. —— εἴσω ἴεν, καὶ ὑπέρβη λάϊνον οὐδόν.] Ἐνήλλακται ἡ τάξις· τὰ γὰρ ἑξῆς, "Αὐτὸς δ' ὑπέρβη λάϊνον οὐδὸν, καὶ εἴσω ἴεν." *Schol.* Sed nihil opus.
Ver. 32. —— καστορνῦσα.] Vide ad *Il.* γ', 260. et ί, 70.
Ver. 33. —— ἔπειτ' ἰθὺς κίεν.] Vulgati habent ἔπειτα ἰθὺς κίεν· *Barnesius* autem edidit ἔπειτ' ἰθὺς· Rectè. Nam (ut et ipse annotat) vox ἰθὺς, quæ in *Iliade* et *Odysseâ* plus quadragies occurrit, istis omnibus in locis *priorem* producit, excepto *Odyss.* ψ', 207. ubi olim quidem legebatur ἔπειτα ἰθὺς δράμεν· *Barnesius* autem ex Editione *Florentinâ* rectè restituit ἔπειτ' ἰθὺς δράμεν. Porrò MS. à *Tho. Bentleio* collatus, et hîc et infrà ψ', 207. cum *Barnesio* legit ἔπειτ' ἰθύς.
Ver. 36. Ἡ δ' ἴεν ἐκ θαλάμοιο.] Vide infrà ad τ', 53. *Al.* Βῆ δ' ἴεναι θαλάμοιο.
Ver. 37. Ἀρτέμιδι ἰκέλη.] Ita in omnibus legitur et hîc et infrà τ', 54. ubi idem versus occurrit. Haud tamen satis rectè producitur ultima vocis Ἀρτέμιδι, sequente neque Consonante neque Vocali aspiratâ; nisi forte vox ἰκέλη pronuntiabatur *ϝικέλη*. Quod et eo nonnihil verisimilius videtur, quia et alibi ante hanc vocem, vocalem brevem produxit Poeta:

Ἡ δ' ἀνδρὶ ἰκέλη Τρώων κατεδύσαθ' ὅμιλον.
Iliad. δ', 86.

Vide suprà ad π', 206. item ad *Il.* ά, 342. π', 172.
Ibid. —— ἠδὲ χρυσῇ Ἀφροδίτῃ.] *Barnesius* hîc pro ἠδὲ legendum conjicit ἠὲ· Atque ita in commentario citat *Eustathius*, et hîc et infrà τ', 54. quocum facit etiam utrobique MS. à *Tho. Bentleio* collatus. Quæ et potior videtur lectio. "Potuit etiam," addit *Barnesius*, "Duabus hisce Deabus simul *Penelopam* comparare Poeta ob diversas prorsus

Ἀμφὶ δὲ παιδὶ φίλῳ βάλε πήχεε δακρύσασα·
Κύσσε δέ μιν κεφαλήν τε καὶ ἄμφω φάεα καλὰ,
Καί ῥ' ὀλοφυρομένη ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
Ἦλθες, Τηλέμαχε, γλυκερὸν φάος· οὔ σ' ἔτ' ἔγωγε
Ὄψεσθαι ἐφάμην, ἐπεὶ ᾤχεο νηῒ Πύλονδε
Λάθρη, ἐμεῦ ἀέκητι, φίλου μετὰ πατρὸς ἀκουήν.
Ἀλλ' ἄγε μοι κατάλεξον, ὅπως ἤντησας ὀπωπῆς.
Τὴν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα·
Μῆτερ ἐμὴ, μή μοι γόον ὄρνυθι, μηδέ μοι ἦτορ
Ἐν στήθεσσιν ὄρινε, φυγόντι περ αἰπὺν ὄλεθρον·
Ἀλλ' ὑδρηναμένη, καθαρὰ χροῒ εἵμαθ' ἑλοῦσα,
Εἰς ὑπερῷ' ἀναβᾶσα, σὺν ἀμφιπόλοισι γυναιξὶν,
Εὔχεο πᾶσι θεοῖσι, τεληέσσας ἑκατόμβας.

Circum verò filium dilectum fecit brachia lachrymans:
Osculataque est ipsi caputque et ambo lumina pulchra,
Et lugens verbis alatis allocuta est:
"Venisti, Telemache, dulce lumen: non te ampliùs ego
"Visuram *me* putabam, postquam iveras nave in-Pylum
"Clàm, me invitâ, dilecti ad patris auditionem.
"Sed age mihi narra, quemadmodum tibi contigit videre."
Illam autem rursùs Telemachus prudens contrà allocutus est:
"Mater mea, nè mihi luctum excita, neque mihi cor
"In pectoribus commove, elapso licèt grave exitium:
"Sed lota, puris corpori vestimentis sumptis,
"In coenaculum ubi-ascenderis cum famulis mulieribus,
"Vove omnibus Diis perfectas hecatombas

"rationes; ob *Castitatem* nempè *Dianæ*, "*Veneri* ob *Formam*: Similitèrque *Eustathius*: Τοῦτο μὲν, ὡς καλή· ἐκεῖνο δὲ, ὡς περίφρων καὶ σώφρων. Verùm cùm *Corporis* speciem solam hoc in loco respicit Poeta; propter *Staturam* potiùs videtur *Penelope Dianæ* comparari: vide suprà ad ζ', 107. et infrà ad ύ, 71. Atque ita de eâdem *Penelope* dicitur infrà σ', 247. 248.

——— ἐπεὶ περίεσσι γυναικῶν
Εἶδός τε μέγεθός τε ———.

Ver. 39. Κύσσε δέ μιν κεφαλήν.] Vide suprà ad π', 15. Porrò Vulgati hìc habent Κῦσε: *Barnesius* autem edidit Κύσσε ex *Iliad.* ϑ', 371. *Odyss.* π', 15. φ', 225. ubi in omnibus cum duplici "σ" scribitur hæc vox. Rectè, ut opinor; quia Κύσε *priorem* corripit. Vide *Iliad.* ζ', 474. ώ, 478. et *Odyss.* ί, 463. ν', 354. ξ', 279. π', 21. 190. ψ', 87. Cæterùm MS. unus à *Tho. Bentleio* collatus et hìc Κύσσε legit.

Ibid.——κεφαλήν τε καὶ ἄμφω.] Ita restituit *Barnesius* ex π', 15. suprà, ubi idem versus occurrit, et in omnibus hoc modo legitur. Ita porro hìc in commentario legit *Eustathius*; atque ita iterùm in omnibus legitur infrà σ', 417. *Vulgg.* hoc in loco κεφαλὴν καὶ ἄμφω.

Ver. 41. ——— οὐ σ' ἔτ' ἔγωγε.] Ita *Barnesius*. *Al.* οὔ σέ τ' ἔγωγε.

Ver. 42. ——— ἐπεὶ ᾤχεο νηῒ Πύλονδε Λάθρη, ἐμεῦ ἀέκητι.] Similitèr *Penelope* de *Telemacho* apud *Ovidium*:

Ille per insidias penè est mihi nuper ademtus,
Dum parat invitis omnibus ire Pylon.
Heroïd. Epist. I. *ver.* 99.

Ver. 44. ——— ὅπως ἤντησας ὀπωπῆς.] Ὅτι περίφρασις τοῦ "Τί εἶδες," τὸ "ὅπως ἤντησας "ὀπωπῆς." *Eustath.* Vide *Odyss.* γ'. 97. et δ', 327. ubi eadem phrasis occurrit.

Ver. 49. Εἰς ὑπερῷ' ἀναβᾶσα.] Deest hic versus in MS. à *Tho. Bentleio* collato; eundemque in commentario omittit *Eustathius*. Quin et ubi versum huic proximè præcedentem itemque sequentes duos repetit Poeta infrà *ver.* 58. 60. omittitur in Vulgatis hic versus. Quanquam et ibi restituendum contendit *Barnesius*.

Ῥέξειν, αἴκε πόθι Ζεὺς ἄντιτα ἔργα τελέσσῃ·
Αὐτὰρ ἐγὼν ἀγορήνδε ἐλεύσομαι, ὄφρα καλέσσω
Ξεῖνον, ὅτις μοι κεῖθεν ἅμ' ἕσπετο δεῦρο κιόντι.
Τὸν μὲν ἐγὼ προὔπεμψα σὺν ἀντιθέοις ἑτάροισι·
Πείραιον δέ μιν ἠνώγεα προτὶ οἶκον ἄγοντα
Ἐνδυκέως φιλέειν καὶ τιέμεν, εἰσόκεν ἔλθω.
Ὣς ἄρ' ἐφώνησεν· τῇ δ' ἄπτερος ἔπλετο μῦθος.
Ἡ δ' ὑδρηναμένη, καθαρὰ χροῒ εἵμαθ' ἑλοῦσα,
Εὔχετο πᾶσι θεοῖσι, τελήεσσας ἑκατόμβας
Ῥέξειν, αἴκε πόθι Ζεὺς ἄντιτα ἔργα τελέσσῃ.
Τηλέμαχος δ' ἄρ' ἔπειτα δι' ἐκ μεγάροιο βεβήκει,
Ἔγχος ἔχων· ἅμα τῷ γε κύνες πόδας ἀργοὶ ἕποντο.
Θεσπεσίην δ' ἄρα τῷγε χάριν κατέχευεν Ἀθήνη·
Τὸν δ' ἄρα πάντες λαοὶ ἐπερχόμενον θηεῦντο.
Ἀμφὶ δέ μιν μνηστῆρες ἀγήνορες ἠγερέθοντο,
Ἔσθλ' ἀγορεύοντες, κακὰ δὲ φρεσὶ βυσσοδόμευον.

"Te sacrificaturam; sicubi Jupiter, ut vindicentur *haec* facta, perfecerit.
"At ego ad-forum ibo, ut vocem
"Hospitem, qui me illinc unà secutus est huc venientem.
"Illum quidem ego praemisi cum eximiis sociis:
"Piraeum autem ipsum jussi ad domum ducentem
"Accuratè tractare et honorare, donec venissem."
Sic utique locutus est: huic verò pennarum-expers fuit verbum.
Ipsa verò lota, puris corpori vestimentis sumptis,
Vovebat omnibus Diis perfectas hecatombas
Se sacrificaturam, sicubi Jupiter, ut vindicarentur *ea* facta, perficeret.
Telemachus autem deinde ex domo ivit,
Hastam habens: unàque eum canes pedibus veloces sequebantur.
Divinam autem ei gratiam offudit Minerva:
Eumque omnes populi supervenientem admirabantur.
Circum verò ipsum proci eximii congregabantur,
Bona praedicantes; mala autem mentibus profundè-cogitabant.

Ver. 51 et 60. ——— ἄντιτα.] Vide ad *Il.* ν', 414. et ξ', 484.

Ver. 55. ——— ἠνώγεα.] *Al.* ἤνωγον.

Ver. 57. ——— τῇ δ' ἄπτερος ἔπλετο μῦθος.] Κεῖται δὲ τὸ "ἄπτερος ἔπλετο μῦθος," εἰς ἴσον τῷ ταχέως προσήκατο φασὶ τὸν λόγον. Ἄπτερος δὲ ὁ παράμονος καὶ μὴ πτερόεις κατὰ τὸ κοινὸν τοῦ λόγου ἐπίθετον· ἤγουν ὁ μὴ ἀποπτὰς ἀλλ' ἐπιμείνας τῇ γυναικί. *Eustath.*

Ver. 58. Ἡ δ' ὑδρηναμένη.] Post hunc versum *Barnesius*, nullis allatis codicibus, inserit:

Εἰς ὑπερῷ' ἀναβᾶσα σὺν ἀμφιπόλοισι γυναιξίν.

Ex versu scilicet 49. quem hic omninò repetendum ostendit: "Eadem est ratio enim," inquit, "ut omnes simul iterùm hic occurrant, non ut hic unus excidat." Vide autem suprà ad *ver.* 49.

Ver. 61. ——— ἄρ'.] *Proindè* ———. Connectit nimirùm sententiam cum eo quod praecessit *ver.* 52. Αὐτὰρ ἐγὼν ἀγορήνδε, &c.

Ver. 62. ——— ἅμα τῷ γε κύνες.]

Necnon et gemini custodes limine ab alto
Procedunt, gressumque canes comitantur herilem. *Æn.* VIII, 461.

Ver. 64. Τὸν δ' ἄρα πάντες λαοὶ.]

Illam omnis tectis agrisque effusa juventus,
Turbaque miratur matrum, et prospectat euntem. *Æn.* VII, 812.

Ver. 66. Ἔσθλ' ἀγορεύοντες, κακὰ δὲ φρεσὶ.]

Οἵτ' εὖ μὲν βάζουσι, κακῶς δ' ὄπιθεν φρονέουσι. Infrà ν', 167.

Αὐτὰρ ὁ τῶν μὲν ἔπειτα ἀλεύατο πουλὺν ὅμιλον,
Ἀλλ', ἵνα Μέντωρ ἧστο, καὶ Ἄντιφος, ἠδ' Ἁλιθέρσης,
Οἵ τέ οἱ ἐξ ἀρχῆς πατρώϊοι ἦσαν ἑταῖροι,
Ἔνθα καθέζετ' ἰών· τοὶ δ' ἐξερέεινον ἕκαστα.
Τοῖς δ' ἐπὶ Πείραιος δουρικλυτὸς ἐγγύθεν ἦλθεν,
Ξεῖνον ἄγων ἀγορήνδε διὰ πτόλιν· οὐδ' ἄρ' ἔτι δὴν
Τηλέμαχος ξείνοιο ἑκὰς τράπετ', ἀλλὰ παρέστη.
Τὸν καὶ Πείραιος πρότερος πρὸς μῦθον ἔειπεν·
Τηλέμαχ', αἶψ' ὄτρυνον ἐμὸν ποτὶ δῶμα γυναῖκας,
Ὥς τοι δῶρ' ἀποπέμψω, ἅ τοι Μενέλαος ἔδωκε.
Τὸν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα·
Πείραι', οὐ γάρ τ' ἴδμεν, ὅπως ἔσται τάδε ἔργα.
Εἴ κεν ἐμὲ μνηστῆρες ἀγήνορες ἐν μεγάροισι
Λάθρη κτείναντες, πατρώϊα πάντα δάσονται,
Αὐτὸν ἔχοντά σε βούλομ' ἐπαυρέμεν, ἤ τινα τῶνδε·
Εἰ δέ κ' ἐγὼ τούτοισι φόνον καὶ κῆρα φυτεύσω,
Δὴ τότε μοι χαίροντι φέρειν πρὸς δώματα χαίρων.
Ὣς εἰπὼν, ξεῖνον ταλαπείριον ἦγεν ἐς οἶκον.
Αὐτὰρ ἐπεί ῥ' ἵκοντο δόμους εὖ ναιετάοντας,

At is horum quidem deinde declinabat magnum coetum:
Ast, ubi Mentor sedebat, et Antiphus, et Halitherses,
Qui utique ei à principio paterni erant socii;
Illic sedebat profectus; illi autem interrogabant singula.
Ad-hos verò Piraeus hastâ-inclytus propè venit,
Hospitem ducens ad-concionem per urbem: neque verò adhuc diù
Telemachus ab hospite procul se-avertit, sed astitit.
Hunc et Piraeus prior sermone allocutus est:
" Telemache, statim jube-*ire* meam ad domum mulieres,
" Ut tibi dona remittam, quae tibi Menelaüs dedit."
Illum autem rursùs Telemachus prudens contrà allocutus est:
Piraee, non enim scimus, quomodo erunt haec opera.
" Si me proci eximii in aedibus
" Clàm interfecto, paterna omnia diviserint,
" Ipsum habentem te malo *iis* frui, quàm aliquem horum:
" Sin ego his caedem et mortem struxero,
" Tunc demùm mihi gaudenti fer ad aedes gaudens."
Sic locutus, hospitem aerumnosum duxit in domum.
At postquam pervenissent *ad* aedes habitantibus-commodas,

——— κακαὶ φρένες, ἁδὺ λάλημα.
Mosch. Idyll. I. *ver.* 8.

In melle sunt linguæ sitæ vestræ, atque orationes,
Lacteque; corda felle sunt sita, atque acerbo aceto.
Plaut. Truculent. Scen. II. *ver.* 76.

Ver. 67.——ἔπειτα ἀλεύατο.] *Al.* ἔπειθ' ὑπαλεύατο.
Ver. 71. Τοῖς δ' ἐπί.] *Al.* Τοῖσι δέ.
Ver. 78. οὐ γάρ.] Refertur istud γὰρ ad id quod elegantèr reticetur. "*Nè nimis festina; non ENIM, &c.*"
Ver. 80. —— δάσονται.] *Al.* δάσωνται.
Ver, 84.—ταλαπείριον.] Vide suprà ad ζ, 193.

Χλαῖναν μὲν κατέθεντο κατὰ κλισμούς τε θρόνους τε·
Ἐς δ' ἀσαμίνθους βάντες ἐΰξέστας λούσαντο.
Τοὺς δ' ἐπεὶ οὖν δμωαὶ λοῦσαν, καὶ χρῖσαν ἐλαίῳ,
Ἀμφὶ δ' ἄρα χλαίνας οὔλας βάλον, ἠδὲ χιτῶνας·
Ἐκ ῥ' ἀσαμίνθου βάντες ἐπὶ κλισμοῖσι κάθιζον.
Χέρνιβα δ' ἀμφίπολος προχόῳ ἐπέχευε φέρουσα,
Καλῇ, χρυσείῃ, ὑπὲρ ἀργυρέοιο λέβητος,
Νίψασθαι· πὰρ δὲ ξεστὴν ἐτάνυσσε τράπεζαν·
Σῖτον δ' αἰδοίη ταμίη παρέθηκε φέρουσα,
Εἴδατα πόλλ' ἐπιθεῖσα, χαριζομένη παρεόντων.
Μήτηρ δ' ἀντίον ἷζε παρὰ σταθμὸν μεγάροιο,
Κλισμῷ κεκλιμένη, λέπτ' ἠλάκατα στρωφῶσα.
Οἱ δ' ἐπ' ὀνείαθ' ἑτοῖμα προκείμενα χεῖρας ἴαλλον.
Αὐτὰρ ἐπεὶ πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἕντο,
Τοῖσι δὲ μύθων ἦρχε περίφρων Πηνελόπεια·
Τηλέμαχ', ἦτοι ἐγὼν ὑπερώϊον εἰσαναβᾶσα
Λέξομαι εἰς εὐνήν, ἥ μοι στονόεσσα τέτυκται,
Αἰεὶ δάκρυσ' ἐμοῖσι πεφυρμένη, ἐξ οὗ Ὀδυσσεὺς

Laenam quidem deposuerunt iii soliisque sedilibusque:
Inque balnea ingressi benè-polita lavati sunt.
Hos autem postquam famulae laverant et unxerant oleo,
Circum deinde laenas villosas jecerant et tunicas:
E balneo utique egressi in sedibus sedebant.
Aquam autem ancilla gutturnio infundebat ferens,
Pulchro, aureo, super argenteo lebete,
Ad-lavandum: juxtaque politam extendit mensam:
Panem verò verecunda proma apposuit ferens,
Ferculis multis impositis, largiens de praesentibus.
Mater autem ex-adverso sedebat ad postes domûs,
In sede reclinata, tenuia pensa versans.
Hi autem ad cibos paratos appositos manus porrigebant.
At postquam potûs et cibi desiderium exemissent,
Illis utique sermonem exordiebatur prudens Penelope:
" Telemache, sane ego in coenaculum ubi-conscendero,
" Decumbam in lectum, qui mihi luctuosus factus est,
" Semper lachrymis meis foedatus; ex quo Ulysses

Ver. 86. Χλαῖναν.] MS. à *Tho. Bentleio* collatus habet Χλαίνας. Quæ et verior videtur lectio. Ita enim in omnibus legitur infrà *ver.* 179. et ύ, 255. ubi iterùm occurrit idem versus.

Ver. 88. Τοὺς δ' ἐπεὶ οὖν.] Ita ex Editionibus nonnullis rectè restituit *Barnesius.* Vide suprà ad δ', 49. θ', 454. et ad *Il.* ά, 587. *Henricus Stephanus* aliique malè hîc ediderunt, Τοὺς δ' ἐπὶ οὖν.

Ver. 89. 91. Ἀμφὶ δ' ἄρα χλαίνας οὔλας βάλον,—— Χέρνιβα δ' ἀμφίπολος.]

Dant famuli manibus lymphas,——
——tonsisque ferunt mantilia villis.
Æn. I, 701.

Ver. 93.—— πὰρ δὲ.] *Al.* παρὰ δὲ.

Ver. 97. 139. —— κεκλιμένη —— παρακλιδὸν.] Vide ad *Il.* ά, 309. 314. et ζ, 434.

Ver. 100. Τοῖσι δὲ μύθων ἦρχε.] *Barnesius* edidit Τοῖσιδε· et in annotationibus: " Ita," inquit, " omninò scribendum, vel τοῖσδεσι, " pro τοῖσι δὲ, quod hîc quidem stare ne- " quit; τὸ, δὲ, enim παρέλκει, et est *Encli-* " *ticum.*" Minùs rectè. Vide ad *Il.* ά, 57.

Ὤχεθ' ἅμ' Ἀτρείδῃσιν ἐς Ἴλιον· οὐδέ μοι ἔτλης,
Πρὶν ἐλθεῖν μνηστῆρας ἀγήνορας εἰς τόδε δῶμα,
Νόστον σοῦ πατρὸς σάφα εἰπέμεν, εἴπου ἄκουσας.
Τὴν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα·
Τοὶ γὰρ ἐγώ τοι, μῆτερ, ἀληθείην καταλέξω·
Ὠχόμεθ' ἔς τε Πύλον, καὶ Νέστορα, ποιμένα λαῶν·
Δεξάμενος δέ μ' ἐκεῖνος ἐν ὑψηλοῖσι δόμοισιν,
Ἐνδυκέως ἐφίλει, ὡσεί τε πατὴρ ἑὸν υἷα
Ἐλθόντα χρόνιον νέον ἄλλοθεν· ὣς ἐμὲ κεῖνος
Ἐνδυκέως ἐκόμιζε, σὺν υἱάσι κυδαλίμοισιν.
Αὐτὰρ Ὀδυσσῆος ταλασίφρονος οὔποτ' ἔφασκε
Ζωοῦ, οὐδὲ θανόντος, ἐπιχθονίων τευ ἀκοῦσαι·
Ἀλλά μ' ἐς Ἀτρείδην δουρικλειτὸν Μενέλαον
Ἵπποισι προὔπεμψε καὶ ἅρμασι κολλητοῖσιν.
Ἔνθ' ἴδον Ἀργείην Ἑλένην, ἧς εἵνεκα πολλὰ
Ἀργεῖοι, Τρῶές τε, θεῶν ἰότητι μόγησαν·

Abiit cum Atridis ad Ilium: neque mihi sustinuisti,
" Antequam venirent proci eximii in hanc domum,
" Reditum tui patris apertè dicere, sicubi audivisti."
Hanc autem rursùs Telemachus prudens contrà allocutus est:
" Equidem tibi, mater, veritatem narrabo:
" Ivimus inque Pylum, et ad Nestorem, pastorem populorum;
" Exceptum autem me ille in excelsis aedibus
" Accuratè tractabat, tanquam pater suum filium,
" Reversum longo-post-tempore recens aliundè; sic me ille
" Accuratè excipiebat, cum filiis gloriosis.
" At de Ulysse malorum-patiente nunquam aiebat,
" Vivo, neque mortuo, terrestrium ex-ullo se audivisse:
" Sed me ad Atridem hastâ-inclytum Menelaum
" Cum-equis praemisit et curribus benè-compactis.
" Illic vidi Argivam Helenam, cujus gratiâ multa
" Argivi, Trojanique, deorum voluntate laborârunt.

Ver. 108 et 122. ——— ἀληθείην.] Vide suprà ad η', 297.

Ver. 109. Ὠχόμεθ' ἔς τε Πύλον καὶ Νέστορα.]

Nos Pylon, antiqui Neleïa Nestoris arva,
Misimus: incerta est fama remissa Pylo.
Ovid. Heroïd. Epist. I. *ver.* 63.

Ver. 110. —— δέ μ' ἐκεῖνος.] *Al.* δέ με κεῖνος· Ut *ver.* 112.

Ver. 116. —— δουρικλειτὸν.] Ita edidit *Barnesius* ex ε', 52. suprà, ubi Vulgati habent δουρικλειτός· Cumque *Barnesio* hîc facit et MS. à *Tho. Bentleio* collatus. Rectè, ut videtur. Vide ad *Il.* ι, 55. *Vulgg.* hoc in loco δουρικλυτόν.

Ver. 118. —— ἧς εἵνεκα πολλὰ Ἀργεῖοι, Τρῶές τε, θεῶν ἰότητι μόγησαν.] Ὅρα δὲ ἔτι τε καὶ πρὸς τὴν Ἑλένην φιλοφρόνως ἔσχε διὰ τὴν ξενίαν ὁ Τηλέμαχος· —— καὶ οὐδὲ φορτικόν τι περὶ αὐτῆς εἶπεν, ἀλλὰ καὶ μᾶλλον ὑπεραπελογήσατο ἐν τῷ εἰπεῖν, θεῶν ἰότητι γενέσθαι τὰ κατ' αὐτήν. —— Εἰ γὰρ καὶ ἐκείνη ἕνεκα αὐτῆς κυνώπιδος τὰ ἐν Ἰλίῳ κακὰ γενέσθαι φησίν· ἀλλ' ὁ Τηλέμαχος ὥσπερ αὐτὸ φεισάμενος εἰπεῖν, ἔφη θεῶν ἰότητι προβῆναι αὐτά. *Eustath.* Porrò MS. à *Tho. Bentleio* collatus, pro μόγησαν hic legit δάμησαν· secundum *Eustathii* sententiam, minùs rectè: Etenim Τὸ δὲ "ἐμόγησαν" (inquit) σεμνῶς ἔφη ὁ Τηλέμαχος, διὰ τὴν Ἑλένην. Εἰπεῖν γὰρ, ἧς εἵνεκα ὤλοντο, ἤ τι τοιοῦτον, ὀκνεῖ διὰ τὸ δυσφημότερον. Atqui ipse in versu præcedenti pro πολλὰ legit πολλοί· in quod cum δάμησαν, aptiùs quàm cum μόγησαν, convenit.

Εἴρετο δ' αὐτίκ' ἔπειτα βοὴν ἀγαθὸς Μενέλαος
Ὅττευ χρηΐζων ἱκόμην Λακεδαίμονα δῖαν·
Αὐτὰρ ἐγὼ τῷ πᾶσαν ἀληθείην κατέλεξα·
Καὶ τότε δή μ' ἐπέεσσιν ἀμειβόμενος προσέειπεν·
Ὢ πόποι, ἦ μάλα δὴ κρατερόφρονος ἀνδρὸς ἐν εὐνῇ
Ἤθελον εὐνηθῆναι ἀνάλκιδες αὐτοὶ ἐόντες.
Ὡς δ' ὁπότ' ἐν ξυλόχῳ ἔλαφος κρατεροῖο λέοντος
Νεβροὺς κοιμήσασα νεηγενέας γαλαθηνοὺς,
Κνημοὺς ἐξερέῃσι καὶ ἄγκεα ποιήεντα
Βοσκομένη, ὁ δέ τ' ὦκα ἑὴν εἰσήλυθεν εὐνὴν,
Ἀμφοτέροισι δὲ τοῖσιν ἀεικέα πότμον ἐφῆκεν·
Ὣς Ὀδυσεὺς κείνοισιν ἀεικέα πότμον ἐφήσει.
Αἲ γὰρ, Ζεῦ τε πάτερ, καὶ Ἀθηναίη, καὶ Ἄπολλον,
Τοῖος ἐὼν, οἷός ποτ' ἐϋκτιμένῃ ἐνὶ Λέσβῳ
Ἐξ ἔριδος Φιλομηλείδῃ ἐπάλαισεν ἀναστὰς,

" Interrogabat verò statim deindè bello-strenuus Menelaus,
" Cujusnam rei indigens venissem *in* Lacedaemonem divinam:
" At ego ei omnem veritatem dixi:
" Et tunc demùm me verbis respondens allocutus est;
' Papae! profectò valdè jam fortis viri in lecto
' Voluerunt cubare, imbelles ipsi cum-sint.
' Sicut autem quandò in lustro cerva fortis leonis
' Hinnulos ubi-composuerit recèns-natos, lactentes,
' Juga investigat et valles herbosas
' Pascens; hic verò statim suum ingressus est cubile,
' Ambobusque illis saevam mortem infert:
' Ita Ulysses illis saevam mortem infert:
' Utinam enim, Jupiterque pater, et Minerva, et Apollo,
' Talis existens, qualis olim benè-aedificatâ in Lesbo
' Ex-contentione cum Philomelide luctatus est, ubi-surrexisset

---

Ver. 121. Ὅττευ.] *Al.* Ὅττεο.

Ver. 124. Ὢ πόποι.] Vide suprà δ', 333. &c. ubi totus hic locus occurrit.

Ver. 127.——γαλαθηνοὺς.] *Al.* γαλαθηνοὺς, et γαλατίνους.

Ver. 129.——ὁ δέ τ' ὦκα.] *Al.* ὁ δ' ἔπειτα. Quo modo legit et MS. à *Tho. Bentleio* collatus. Atque ita in Vulgatis legitur suprà δ', 338.

Ver. 130.———ἐφῆκεν.] *Al.* ἐφήσει.

Ver. 134. Ἐξ ἔριδος Φιλομηλείδῃ.] Ὁ Φιλομηλείδης, ὡς Φιλομήλου υἱός· ὁ γὰρ Πάτροκλος οὐ δύναται δηλοῦσθαι, ὡς Φιλομήλας υἱός· ὅτι τε τὰ ἀπὸ μητέρων οὐ σχηματίζει ὁ Ποιητής· καὶ ὅτι τὸ ἐπιφερόμενον οὐκ οἰκεῖον ἦν ἐπὶ Πατρόκλου· " Κὰδ δ' ἔβαλε κρατερῶς, κεχάροντο δὲ πάντες " Ἀχαιοί." Καὶ ἐν Ἰλιάδι δὲ λέγει, [*Iliad.* ε', 670.] " Νῦν τις ἐνηείης Πατροκλῆος δειλοῖο " Μνησάσθω." *Schol.* Similitèr *Heraclides Ponticus*; Σύνηθες γὰρ Ὁμήρῳ τοῖς πατρόθεν ἐπιθέτοις χρῆσθαι· τὰ δ' ἐκ μητέρων οὐκ ἄν εὕροι τις ὅλως παρ' αὐτῷ. Quem ad locum *Editor* in annotationibus; " Canon," inquit, " diligentèr notandus, qui apud Homerum " ubique, ni longè fallor, versus reperietur." Vide suprà ad δ', 343. *Barnesius* autem hanc observationem fundamento haud satìs firmo niti contendit. " *Homero* enim," in- " quit, " *Apollo* Λητοΐδης audit; ut *Hesiodo*, " Scut. *Herc. ver.* 229. Δαναΐδης Περσεὺς di- " citur, et Χείρων Φιλλυρίδης, &c." Sed quamvis hoc fiat apud alios Poetas, apud *Homerum* tamen totâ in *Iliade* atque *Odysseâ* nusquam reperitur hujusmodi exemplum. Nam vox Λητοΐδης, cujus meminit *Barnesius*, in *Hymno ad Mercurium* tantùm occurrit, qui an reverà sit *Homeri*, dubitari potest. Porrò admodùm videtur absimile Poetam, qui *Patroclum* in *Iliade* et *Odysseâ* Μενοιτιάδην plus vicies appellârat, duobus in locis Φιλομηλείδην nominâsse.

Κὰδ δ' ἔβαλε κρατερῶς, κεχάροντο δὲ πάντες Ἀχαιοί·
Τοῖος ἐὼν μνηστῆρσιν ὁμιλήσειεν Ὀδυσσεύς·
Πάντες κ' ὠκύμοροί τε γενοίατο πικρόγαμοί τε.
Ταῦτα δ', ἅ μ' εἰρωτᾷς καὶ λίσσεαι, οὐκ ἂν ἔγωγε
Ἄλλα παρὲξ εἴποιμι παρακλιδὸν, οὐδ' ἀπατήσω·
Ἀλλὰ τὰ μέν μοι ἔειπε γέρων ἅλιος νημερτὴς,
Τῶν οὐδέν τοι ἐγὼ κρύψω ἔπος, οὐδ' ἐπικεύσω.
Φῆ μιν ὅδ' ἐν νήσῳ ἰδέειν κρατέρ' ἄλγε' ἔχοντα,
Νύμφης ἐν μεγάροισι Καλυψοῦς, ἥ μιν ἀνάγκῃ
Ἴσχει· ὁ δ' οὐ δύναται ἣν πατρίδα γαῖαν ἱκέσθαι·
Οὐ γάρ οἱ πάρα νῆες ἐπήρετμοι καὶ ἑταῖροι,
Οἵ καί μιν πέμποιεν ἐπ' εὐρέα νῶτα θαλάσσης.
Ὣς ἔφατ' Ἀτρείδης δουρικλειτὸς Μενέλαος.
Ταῦτα τελευτήσας νεόμην· ἔδοσαν δέ μοι οὖρον
Ἀθάνατοι, τοί μ' ὦκα φίλην ἐς πατρίδ' ἔπεμψαν.
Ὣς φάτο· τῇ δ' ἄρα θυμὸν ἐνὶ στήθεσσιν ὄρινε.
Τοῖσι δὲ καὶ μετέειπε Θεοκλύμενος θεοειδής·
Ὦ γύναι αἰδοίη Λαερτιάδεω Ὀδυσῆος,

' Prostravitque fortitèr, gavisi autem sunt omnes Achivi;
' Talis existens cum procis versaretur Ulysses:
' Omnes et brevis-aevi fierent et amararum-nuptiarum.
' Ista autem, quae me interrogas et precaris, non ego
' Alia praeter *verum* dixero declinando, neque decipiam:
' Sed quae quidem mihi dixit senex marinus verax,
' Horum nullum tibi ego celabo verbum, neque occultabo.
' Dixit ipsum is in insulâ *se* vidisse duros dolores habentem,
' Nymphae in aedibus Calypsûs, quae ipsum necessitate
' Detinet; ille verò non potest suam in patriam terram venire:
' Non enim ei adsunt naves remigio-instructae et socii,
' Qui et ipsum conveherent super lata dorsa maris.
" Sic dixit Atrides hastâ-inclytus Menelaus.
" His peractis redii: dederunt autem mihi ventum secundum
" Immortales, qui me celeritèr dilectam in patriam miserunt."
Sic dixit: ei autem animum in pectoribus commovebat.
Inter hos verò et locutus est Theoclymenus deo-par;
" O uxor veneranda Laërtiadae Ulyssis,

Ver. 139. ——— *παρὲξ εἴποιμι παρακλιδόν.*] Vide suprà ad δ', 348.

Ver. 141. *Τῶν οὐδέν.*] Ita edidit *Barnesius* ex *Eustathio*, et ex *Odyss.* δ', 350. ubi Vulgati ita habent. Atque ita hîc in pluribus Codicibus scriptum reperit *Tho. Bentleius.* Vulgati hoc in loco habent *Ὧν οὐδέν.*

Ver. 142. et 153. ——— *ἰδ'.*] *Al.* *ἴγ'.*

Ibid. ——— *ἰδέειν κρατέρ' ἄλγε' ἔχοντα.*] *Henricus Stephanus* ex *Eustathio* inter varias lectiones retulit *θαλερὸν κατὰ δάκρυ χέοντα·* ut suprà δ', 556. ubi occurrit hic locus. Undè legi posse conjicit *Barnesius, ἰδέειν κατὰ δάκρυ χέοντα.*

Ver. 146. *Οἵ καί μιν πέμποιεν.*] *Al.* *Οἵ κέν μιν.* Quae et potior videtur lectio. Atque ita omnibus legitur suprà δ', 560. ε', 17. 142. ubi idem versus occurrit.

Ver. 147. ——— *δουρικλειτός.*] Ita rectè *Barnesius.* Quocum et hîc facit MS. à *Tho. Bentleio* collatus. Vide suprà ad *ver.* 126. *Al.* *δουρικλυτός.*

Ver. 150. ——— *ἐνὶ στήθεσσιν ὄρινε.*] *Al.* *ἐνὶ στήθεσσ' ἐτάραξε.*

Ἤτοι ὅδ' οὐ σάφα οἶδεν· ἐμεῖο δὲ σύνθεο μῦθον·
Ἀτρεκέως γάρ σοι μαντεύσομαι, οὐδ' ἐπικεύσω.
Ἴστω νῦν Ζεὺς πρῶτα θεῶν, ξενίη τε τράπεζα,
Ἱστίη τ' Ὀδυσῆος ἀμύμονος, ἣν ἀφικάνω,
Ὡς ἤτοι Ὀδυσεὺς ἤδη ἐν πατρίδι γαίῃ
Ἥμενος, ἢ ἕρπων, τάδε πευθόμενος κακὰ ἔργα,
Ἐστὶν, ἀτὰρ μνηστῆρσι κακὸν πάντεσσι φυτεύει.
Τοῖον ἐγὼν οἰωνὸν ἐϋσσέλμου ἐπὶ νηὸς
Ἥμενος ἐφρασάμην, καὶ Τηλεμάχῳ ἐγεγώνευν.
Τὸν δ' αὖτε προσέειπε περίφρων Πηνελόπεια·
Αἲ γὰρ τοῦτο, ξεῖνε, ἔπος τετελεσμένον εἴη·
Τῷ κε τάχα γνοίης φιλότητά τε, πολλά τε δῶρα,
Ἐξ ἐμεῦ, ὡς ἄν τίς σε συναντόμενος μακαρίζοι.
Ὣς οἱ μὲν τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους ἀγόρευον.
Μνηστῆρες δὲ πάροιθεν Ὀδυσσῆος μεγάροιο
Δίσκοισιν τέρποντο, καὶ αἰγανέῃσιν ἱέντες
Ἐν τυκτῷ δαπέδῳ, ὅθι περ πάρος ὕβριν ἔχεσκον.
Ἀλλ' ὅτε δὴ δειπνηστὸς ἔην, καὶ ἐπήλυθε μῆλα
Πάντοθεν ἐξ ἀγρῶν, οἱ δ' ἤγαγον, οἳ τοπάρος περ,

" Sanè ille non certè novit; meo autem attende sermoni:
" Verè enim tibi vaticinabor, neque occultabo.
" Sciat nunc Jupiter primùm deorum, hospitalisque mensa,
" Larque Ulyssis eximii, ad quem veni,
" Quod sanè Ulysses jam in patriâ terrâ
" Sedens, vel repens, haec audiens mala opera,
" Est; at procis malum omnibus serit.
" Talem ego avem bonis-transtris-instructâ in navi
" Sedens observavi, et Telemacho proclamavi."
Hunc autem rursùs allocuta est prudens Penelope;
" Utinam enim hoc, hospes, verbum perfectum esset,
" Ita citò sentires amicitiamque, multaque dona,
" Ex me; ut aliquis te occurrens beatum-diceret."
Sic hi quidem talia inter se loquebantur.
Proci autem ante Ulyssis domum
Discis delectabantur, et hastilibus jaculantes
In fabrefacto pavimento, ubi utique anteà insolentiam exercebant.
Sed quandò jam coenae-tempus erat, et advenerunt pecudes
Undique ex agris, agebant autem eas, qui scilicèt anteà;

Ver. 153.——ἐμεῖο δὲ σύνθεο μῦθον.] *Al.* ἐμεῖο δὲ σύνθεο μύθων.

Ver. 156. Ἱστίη τ' Ὀδυσῆος.] Ita MS. à *Tho. Bentleio* collatus; et *Eustathius* in commentario: Atque ita in Omnibus scribitur infrà τ', 304. ubi repetitur hic versus. Ita porrò scribendum contendit *Barnesius* suprà ξ', 159. Ipse tamen hoc in loco cum Vulgatis edidit Ἑστίη.

Ver. 158. —— πευθόμενος.] *Al.* πευσόμενος.

Ver. 160. Τοῖον.] *Al.* Οἷον.

Ibid. —— οἰωνὸν ἐϋσσέλμου ἐπὶ νηός.] Suprà ό, 524. 531.

Ver. 165. —— μακαρίζοι.] *Al.* μακαρίζῃ.

Ver. 169. —— ἔχεσκον.] Vide suprà ad π', 241. et ad *Il.* β', 221.

Ver. 170. —— δειπνηστός.] Βαρυτόνως μὲν, ὁ τοῦ δείπνου ὥρα· ὀξυτόνως δὲ, τὸ δεῖπνον. *Schol.* *Al.* δείπνηστος, et δειπνιστός.

Καὶ τότε δή σφιν ἔειπε Μέδων, (ὃς γάρ ῥα μάλιστα
Ἥνδανε κηρύκων, καί σφιν παρεγίνετο δαιτί·)
Κοῦροι, ἐπειδὴ πάντες ἐτέρφθητε φρέν' ἀέθλοις,
Ἔρχεσθε πρὸς δώμαθ', ἵν' ἐντυνώμεθα δαῖτα·
Οὐ μὲν γάρ τι χέρειον ἐν ὥρῃ δεῖπνον ἑλέσθαι.
Ὣς ἔφαθ'· οἱ δ' ἀνστάντες ἔβαν, πείθοντό τε μύθῳ.
Αὐτὰρ ἐπεί ῥ' ἵκοντο δόμους εὖ ναιετάοντας,
Χλαίνας μὲν κατέθεντο κατὰ κλισμούς τε θρόνους τε,
Οἱ δ' ἱέρευον ὄϊς μεγάλους καὶ πίονας αἶγας·
Ἱέρευον δὲ σύας σιάλους, καὶ βοῦν ἀγελαίην,
Δαῖτ' ἐντυνόμενοι. Τοὶ δ' ἐξ ἀγροῖο πόλινδε
Ὠτρύνοντ' Ὀδυσεύς τ' ἰέναι καὶ δῖος ὑφορβός.
Τοῖσι δὲ μύθων ἦρχε συβώτης, ὄρχαμος ἀνδρῶν·
Ξεῖν', ἐπεὶ ἂρ δὴ ἔπειτα πόλινδ' ἰέναι μενεαίνεις
Σήμερον, ὡς ἐπέτελλεν ἄναξ ἐμὸς, ἦ σ' ἂν ἔγωγε

Tunc demùm ipsis dixit Medon; (hic etenim maximè
Placebat praeconum, et ipsis aderat in convivio:)
" Juvenes, postquam jam omnes delectati estis mente certaminibus,
" Ite ad aedes, ut paremus convivium:
" Nequaquam enim malum *est* in tempore coenam capere.
Sic dixit: illi autem ubi-surrexissent, ibant, parebantque sermoni.
At postquam venissent *in* aedes habitantibus-commodas,
Laenas quidem deposuerunt in sedilibusque soliisque;
Hi autem mactabant oves magnas et pingues capras;
Mactabant porrò sues pingues, et bovem armentalem,
Convivium parantes. At ex agro ad-urbem
Properabant ire Ulyssesque et nobilis subulcus.
Illis autem sermonem exordiebatur subulcus, princeps virorum;
" Hospes, quoniam jam demùm ad-urbem ire cupis
" Hodiè, sicut jussit dominus meus; certè te ego

Ver. 174.——ἀέθλοις.] *Al.* ἀέθλων.

Ver. 176. Οὐ μὲν γάρ τι χέρειον.] Simili ferè modo usurpatur vox ἄμεινον apud *Hesiodum*:

> *Μηδ' ἐπ' ἀκινήτοισι καθίζειν, οὐ γὰρ ἄμεινον.*
> Ἔργ. καὶ Ἡμερ. I. 368.

Ver. 177.——ἔβαν, πείθοντό τε μύθῳ.] *Al.* ἔβαν οἶκονδε ἕκαστος. *Al.* ἔβαν περὶ οἶκον ἕκαστος.

Ver. 181. Ἱέρευον δὲ σύας.] *Barnesius* legi posse conjicit Ἵρευον quo modo fortè Ἱέρευον pronunciabatur. Quod enim de hoc versu in annotationibus ad *Odyss.* β', 289. observat *Barnesius*, nempè *Anapæstum* habere in *Primo* loco; id verò in hujusmodi Carmine (ut opinor) ferri non potest.

Ver. 185.——δὴ ἔπειτα.] Vide suprà ad ά, 290.

Ibid.——ἰέναι.] *Al.* ἴμεναι.

Ver. 186.——ἦ σ' ἂν ἔγωγε Αὐτοῦ βουλοίμην.] " Monet (inquit *Spondanus*) hospitem " Eumæus de profectione ad urbem juxta " Telemachi mandatum, cui se obtemperare malle docet, quàm propriis studere " commodis.—— Ubi observandum est optimi et fidelis servi exemplum, qui sua " negotia domini negotiis postponit." Minùs rectè. Non enim de suo ipsius commodo cogitat *Eumæus*, sed de salute hospitis; cui apud se manere multò tutiùs arbitratur, quàm ad urbem proficisci:

> Ὤ μοι ξεῖνε, τίη τοι ἐνὶ φρεσὶ τοῦτο νόημα
> Ἔπλετο; ἦ σύ γε πάγχυ λιλαίεαι αὐτόθ' ὀλέσθαι. Suprà ό, 325.

Et *ver.* 334. *ejusdem libri*:

> Ἀλλὰ μέν'· οὐ γάρ τίς τοι ἀνιᾶται παρεόντι.

Αὐτοῦ βουλοίμην σταθμῶν ῥυτῆρα γενέσθαι·
Ἀλλὰ τόν αἰδέομαι, καὶ δείδια, μή μοι ὀπίσσω
Νεικείῃ· χαλεπαὶ δέ τ' ἀνάκτων εἰσὶν ὁμοκλαί.
Ἀλλ' ἄγε νῦν ἴομεν· δὴ γὰρ μέμβλωκε μάλιστα
Ἦμαρ· ἀτὰρ τάχα τοι ποτὶ ἕσπερα ῥίγιον ἔσται.
Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς·
Γιγνώσκω, φρονέω· τά γε δὴ νοέοντι κελεύεις·
Ἀλλ' ἴομεν· σὺ δ' ἔπειτα διαμπερὲς ἡγεμόνευε.
Δὸς δέ μοι, εἴ ποθί τοι ῥόπαλον τετμημένον ἐστὶν,
Σκηρίπτεσθ', ἐπειὴ φάτ' ἀρισφαλέ' ἔμμεναι οὐδόν.
Ἦ ῥα, καὶ ἀμφ' ὤμοισιν ἀεικέα βάλλετο πήρην
Πυκνὰ ῥωγαλέην· ἐν δὲ στρόφος ἦεν ἀορτήρ.
Εὔμαιος δ' ἄρα οἱ σκῆπτρον θυμαρὲς ἔδωκεν.
Τὼ βήτην· σταθμὸν δὲ κύνες καὶ βώτορες ἄνδρες
Ῥύατ' ὄπισθε μένοντες· ὁ δ' ἐς πόλιν ἦγεν ἄνακτα,
Πτωχῷ λευγαλέῳ ἐναλίγκιον ἠδὲ γέροντι,
Σκηπτόμενον· τὰ δὲ λυγρὰ περὶ χροῒ εἵματα ἕστο.

"Hîc mallem stabulorum custodem factum esse:
"Sed illum vereor, et timeo, nè me posteà
"Objurget: severae etenim dominorum sunt increpationes.
"Sed age nunc eamus; jam enim praeteriit maximâ-ex-parte
"Dies: at citò ad vesperam frigidius erit."
Hunc autem respondens allocutus est solers Ulysses;
"Cognosco, sapio; haec jam intelligenti praecipis:
"Sed eamus; tu autem deindè perpetuò praei.
"Da verò mihi, sicubi baculum tibi caesum est,
"Ad-innitendum; quoniam dicitis valdè lubricam esse viam."
Dixit utique; et circum humeros turpem sibi-jaciebat peram
Crebris-locis laceram: inerat verò tortile lorum.
Eumaeus autem ei baculum animo-gratum dedit.
Hi iverunt: stabulum verò canes et pastores viri
Custodiebant ponè manentes; hic autem in urbem ducebat regem,
Mendico misero similem et seni,
Baculo innitentem: turpia autem circum corpus vestimenta indutus erat.

Ver. 187. ——— γενέσθαι.] Al. λιπέσθαι. Quam lectionem huic loco aptiorem existimat *Barnesius*. Atque ita habent MSS. duo à *Tho. Bentleio* collati.

Ver. 188. ———αἰδέομαι, καὶ δείδια.] Vide ad *Il.* ά, 37. et ν', 736.

Ver. 189. ——— χαλεπαὶ δέ τ' ἀνάκτων εἰσὶν ὁμοκλαί.]

Δεινὰ τυράννων λήμματα ———.
Euripid. Medea, ver. 119.

Gravis ira regum est semper ———.
Senec. Medea, ver. 494.

Cæterùm *Scholiastes* ad *Æschyl. Prometh. ver.* 35. hoc in loco pro ὁμοκλαὶ videtur legisse ἀπειλαί.

Ver. 190. ——— δὴ γὰρ μέμβλωκε μάλιστα Ἦμαρ.] Τὸ πλεῖστον τῆς ἡμέρας παρελήλυθεν. *Schol.*

Nunc adeò, melior quoniam pars acta diei. *Æn.* IX, 156.

Ver. 196. —— ἀρισφαλέ' ἔμμεναι οὐδόν.] Καὶ ὅρα τὸ οὐδὸν, ἀντὶ τοῦ ὁδὸν, ἐπενθέσει Αἰολικῇ τοῦ "υ" ἅπαξ δὲ, φασὶν, ἐνταῦθα εἶπε τὴν λέξιν· καὶ δέδωκεν ἀφορμὴν ἐτυμολογίας τῷ οὐδῷ· καὶ ἐκεῖνος γὰρ ὁδὸς εἰς οἶκον ἐστίν. Ἡρακλείδης δ' ἐν οἷς περὶ δυσκλίτων ῥημάτων γράφει, "Ἀρισφαλὲς ἔμμεναι οὖδας" φησὶ γράφεσθαι οὐκ ἄλλως ὑπό τινων. *Eustath.*

Ver. 199. —— ἄρα.] *Prout postulaverat Ulysses*; —— suprà *ver.* 195.

Ἀλλ' ὅτε δὴ στείχοντες ὁδὸν κατὰ παιπαλόεσσαν
Ἄστεος ἐγγὺς ἔσαν, καὶ ἐπὶ κρήνην ἀφίκοντο
Τυκτὴν, καλλίροον, ὅθεν ὑδρεύοντο πολῖται,
Τὴν ποίησ' Ἴθακος, καὶ Νήριτος, ἠδὲ Πολύκτωρ·
Ἀμφὶ δ' ἄρ' αἰγείρων ὑδατοτρεφέων ἦν ἄλσος
Πάντοσε κυκλοτερὲς, κατὰ δὲ ψυχρὸν ῥέεν ὕδωρ
Ὑψόθεν ἐκ πέτρης· βωμὸς δ' ἐφύπερθε τέτυκτο
Νυμφάων, ὅθι πάντες ἐπιρέζεσκον ὁδῖται·
Ἔνθα σφέας ἐκίχαν' υἱὸς Δολίοιο Μελανθεὺς,
Αἶγας ἄγων, αἳ πᾶσι μετέπρεπον αἰπολίοισι,
Δεῖπνον μνηστήρεσσι· δύω δ' ἅμ' ἕποντο νομῆες.
Τοὺς δὲ ἰδὼν νείκεσσεν, ἔπος τ' ἔφατ', ἔκ τ' ὀνόμαζεν
Ἔκπαγλον καὶ ἀεικές· (ὄρινε δὲ κῆρ Ὀδυσῆος·)
Νῦν μὲν δὴ μάλα πάγχυ κακὸς κακὸν ἡγηλάζει·
Ὡς αἰεὶ τὸν ὁμοῖον ἄγει θεὸς ὡς τὸν ὁμοῖον.

Sed quandò jam euntes viam per asperam
Urbem prope erant, et ad fontem pervenerant
Fabrefactum, pulchrè-fluentem, undè aquabantur cives,
Quem fecit Ithacus, et Neritus, et Polyctor;
Circùm verò alnorum aquis-nutritarum erat nemus
Undique rotundum; frigida autem defluebat aqua
Altè ex petrâ: ara autem suprà facta erat
Nympharum, ubi omnes sacra-faciebant viatores:
Illic in ipsos incidit filius Dolii Melantheus,
Capras agens, quae omnibus antecellebant gregibus,
Coenam procis; duo autem unà sequebantur pastores.
Illos autem conspicatus increpuit, verbumque dixit et compellavit
Vehementèr et indignè; (commovebat autem cor Ulyssis:)
" Nunc quidem omninò malus malum ducit:
" Adeò semper similem ducit deus ad similem.

Ver. 206. —— καλλίροον.] *Al.* καλλίῤῥοον. Quæ si vera lectio, pronuntiandum καλλίῤῥοον· uti et notavit *Barnesius*.

Ver. 207. —— Ἴθακος, καὶ Νήριτος.] Πτερελάου παῖδες, Ἴθακος καὶ Νήριτος, ἀπὸ Διὸς ἔχοντες τὸ γένος, ᾤκουν τὴν Κεφαλληνίαν· ἀρέσαν δὲ αὐτοῖς τοῦτο, καταλιπόντες τὰ σφέτερα ἤθη, παραγίνονται εἰς τὴν Ἰθάκην· καὶ τόπον ἰδόντες εὖ πεποιημένον εἰς συνοικισμὸν, διὰ τὸ τῶν παρατεθειμένων ὑψηλότερον εἶναι, καὶ κατοικήσαντες δεῦρο, τὴν Ἰθάκην ἔκτισαν· καὶ ἐκ μὲν τοῦ Ἰθάκου ἡ νῆσος ἐπωνομάσθη Ἰθάκη· τὸ δὲ παρακείμενον ὄρος ἐκ τοῦ Νηρίτου Νήριτον. Ἡ δὲ ἱστορία παρὰ Ἀκουσιλάῳ. *Schol.*

Ver. 208. —— αἰγείρων ὑδατοτρεφέων.]

Populus in fluviis ——.

Virgil. Eclog. VII, 66.

Ibid. —— ἦν.] *Al.* ἔην.

Ver. 210. —— ἐφύπερθε.] *Al.* ἐφ' ὕπερθε.

Ver. 211. —— ἐπιρέζεσκον.] *Al.* ἐπιῤῥέζεσκον et ἐπὶ ῥέζεσκον. Quæ omnia eodem modo pronuntianda. Vide et ad *Il.* β, 221.

Ver. 212. —— σφέας.] *Al.* σφᾶς.

Ver. 218. Ὡς αἰεὶ τὸν ὁμοῖον ἄγει θεὸς ὡς τὸν ὁμοῖον.] Πότερον γάρ ἐστιν ἡ φιλία ἐν τοῖς ὁμοίοις, ὥσπερ δοκεῖ καὶ λέγεται; Καὶ γὰρ κολοιὸς, φασὶ, παρὰ κολοιὸν ἱζάνει· καὶ, "Αἰεί τοι τὸν " ὅμοιον ἄγει θεὸς ὡς τὸν ὅμοιον." *Aristot. Ethic. Magn. lib.* II. *cap.* 11. Et *Rhetoric. lib.* I. *cap.* 8. Καὶ ἐπεὶ τὸ κατὰ φύσιν ἡδὺ, τὰ συγγενῆ δὲ κατὰ φύσιν ἀλλήλοις ἐστὶν, ἅπαντα τὰ συγγενῆ καὶ ὅμοια ἡδέα, ὡς ἐπιτοπολύ —— ὅθεν καὶ αἱ παροιμίαι εἴρηνται, ὡς " ἧλιξ ἥλικα " τέρπει·" καὶ, " αἰεὶ τὸν ὅμοιον." [*Al.* " ὡς " ἀεὶ τῷ ὁμοίῳ φίλον τὸ ὅμοιον."] Vide et *Eundem, Ethic. Nicom. lib.* VIII. *cap.* 2. et *Ethic. Eudem. lib.* VII. *cap.* 1. item *Platonem in Lyside:* ubi notandum, quod jam legimus Ὡς αἰεὶ τὸν ὁμοῖον &c. legisse *Pla-*

Πῆ δὴ τόνδε μολοβρὸν ἄγεις, ἀμέγαρτε συβῶτα,
Πτωχὸν ἀνιηρὸν, δαιτῶν ἀπολυμαντῆρα;
Ὃς πολλῇσι φλιῇσι παραστὰς φλίψεται ὤμους,
Αἰτίζων ἀκόλους, οὐκ ἄορας, οὐδὲ λέβητας·
Τόν κ' εἴ μοι δοίης σταθμῶν ῥυτῆρα γενέσθαι,
Σηκοκόρον τ' ἔμεναι, θαλλόν τ' ἐρίφοισι φορῆναι,
Καί κεν ὀρὸν πίνων, μεγάλην ἐπιγουνίδα θεῖτο.
Ἀλλ' ἐπεὶ οὖν δὴ ἔργα κάκ' ἔμμαθεν, οὐκ ἐθελήσει

"Quonàm jam hunc voracem ducis, immanis subulce,
"Mendicum molestum, conviviorum contaminatorem?
"Qui multis postibus astans atteret humeros,
"Petens frusta, non tripodes, neque lebetes:
"Hunc si mihi dares stabulorum custodem fieri,
"Chortisque-curator ut-sit, frondemque hoedis ferat;
"Etiam serum bibens, magnum *sibi* femur efficeret.
"Sed quandoquidem sanè opera mala didicit, non volet

tonem aut memoritèr citâsse, Αἰεί τοι τὸν ὅμοιον &c. Quo modo et citat *Aristoteles Ethic. Magn. lib.* II. *cap.* 11.

Ibid. —— ὡς τὸν ὁμοῖον.] Ἥγων εἰς τὸν ὅμοιον. *Eustath.* Eodem modo usurpari videtur vocula ὡς apud *Euripidem*;

Καὶ δεῦρό γ' ὡς σὲ κρυφίως ἐζήτει μολεῖν.
Hecuba, ver. 993.

Et apud *Aristophanem*;

Ἐπερησόμενος οὖν ᾠχόμην ὡς τὸν θεόν.
Plutus, ver. 32.

Apud *Homerum* tamen, ut opinor, nusquam alibi reperitur hujusmodi exemplum. Cæterùm *Aristoteles, Ethic. Eudem. lib.* VII. *cap.* I. citat, εἰς τὸν ὅμοιον.

Ver. 219. —— ἀμέγαρτε συβῶτα.] Ἡ ἐν τῷ βωτεῖν ἀφθόνητε, ὃ δηλοῖ τὸ καλῶς πράττειν· ἢ ᾧ οὐκ ἄν τις φθονήσειε τοῦ συβωτεῖν οἷον, ἄξιε τοῦ συφορβεῖν. *Schol.* Easdemque ferè interpretationes affert *Eustathius.* Atqui vox ἀμέγαρτος alibi apud Poëtam "*gravis*" aut "*ingratus*," denotare videtur;

—— πόνον δ' ἀμέγαρτον ὄφελλεν.
Iliad. β'. 420.

Ὄρσας ἀργαλέων ἀνέμων ἀμέγαρτον ἀϋτμήν.
Odyss. λ', 399.

Ver. 220. —— ἀνιηρὸν.] Similitèrque infrà *ver.* 377. ἀνιηρέ· Vide ad *Il.* ὀ, 24.

Ibid. —— δαιτῶν ἀπολυμαντῆρα.] Λυμεῶνα τῶν εὐωχιῶν· ἢ, τὸν τὰ καθάρματα ἀποφερόμενον [Ita *Barnesius* pro vulgato οἱ τὰ καθάρματα προσφερόμενοι] τῶν εὐωχιῶν. *Schol.*

Ver. 221. —— φλιῇσι.] Ταῖς παραστάσεσι τῆς θύρας. *Schol.*

Ibid. —— φλιῇσι —— φλίψεται ὤμους.] Ὃς οὐκ ἐκβάσεται τῶν φλιῶν. *Schol.*

Ver. 222. Αἰτίζων ἀκόλους.] Ὁ μὲν γὰρ Ὀδυσσεὺς καταγγέλλεται παρὰ τοῖς μνηστῆρσιν, "Αἰτίζων ἀκόλους, οὐκ ἄορας, οὐδὲ λέβητας." Μεγαλοψυχίας γὰρ ἡγεῖτο σημεῖον, ὡς τὸ δοῦναι τὰ τῶν μεγάλων, καὶ τὸ αἰτεῖν. *Plutarch. de Auditione.* Porrò hinc apud *Callimachum*;

Αἰτίζων ἀκόλους τε καὶ ἔκβολα λύματα δαιτός.
Hymn. in Cererem, ver. 115.

Ibid. —— οὐκ ἄορας.] Οἱ μὲν χωρὶς τοῦ "σ," τὰ ξίφη, παρὰ τὸ ἄορ· οἱ δὲ μετὰ τοῦ "σ," τρίποδας ἄορας· οἱ μὲν τὰς ἀπὸ τῶν ἀγώνων λαμβανομένας ἆθλα γυναῖκας· λέγει γάρ που, [*Il.* χ', 164.] "Ἢ τρίπος, ἠὲ γυνή." ἢ ἄορας, οἱ δὲ τοὺς τρίποδας τοὺς ὦτα ἔχοντας ἐξ ὧν αἴρεσθαι δύνανται. *Schol.*

Ver. 223. Τόν κ' εἴ μοι δοίης.] Malè hîc *Spondanus*; "Conatur," inquit, "eum sibi in stabulorum custodem comparare, prætexens (*ver.* 230.) quantas sit passurus à procis molestias, si se ipsis obtulerit." Quasi scilicèt hoc *reverà* peteret *Melanthius.*

Ibid. —— γενέσθαι.] *Al.* λιπέσθαι.

Ver. 224. —— θαλλόν τ' ἐρίφοισι φορῆναι.] Πᾶς γὰρ κλάδος δένδρου θαλλὸς προσαγορεύεται· ὑπὸ τῶν Ἀττικῶν δὲ, μόνος ὁ τῆς ἐλαίας. *Schol.*

Ver. 225. —— ὀρὸν.] Ἀντὶ τοῦ ὀῤῥὸν, τὴν ὑδατώδη καὶ ἐφθαρμένην ὑποστάθμην τοῦ γάλακτος· ἢ τὸ ἄπηκτον γάλα, τὸ ὑπολειπόμενον ὑδατῶδες. *Schol.*

Ibid. —— ἐπιγουνίδα.] Τὴν τοῦ σώματος εὐεξίαν ἀπὸ μέρους, τοῦ κατὰ τὸ γόνυ δέρματος, τὸ πᾶν ἐσήμαινεν· ἢ τὸ ὑπεράνω τοῦ γόνατος. *Schol.* Vide infrà ad σ', 73.

Ver. 226. —— ἔργα κάκ' ἔμμαθεν.] Τὸ δὲ "ἔργα κάκ' ἔμαθε," διπλάζει τὸ μῦ ἐν τῷ ἔμμαθε, κατὰ τοὺς Παλαιούς. *Eustath.* Eâdem scilicèt ratione ac ἔλλαβε, ἐλλιτάνευε, &c.

Ibid. —— οὐκ ἐθελήσει Ἔργον ἐποίχεσθαι.] Καθὰ ὁ ἀγαθὸς οὐ ῥᾷον ἀλλοιοῦται, ἐπεὶ μάθεν ἔμμεναι ἐσθλός· οὕτως οὐδὲ ὁ φαῦλος, ἐπεὶ ἔργα κάκ' ἔμαθε. Δυσαπόβλητοι γὰρ, ἐστὶ δ' ὅτε καὶ ἀναπόβλητοι, ὥσπερ αἱ ἀγαθαὶ ἕξεις, οὕτω καὶ αἱ φαῦλαι. *Eustath.*

Ἔργον ἐποίχεσθαι, ἀλλὰ πτώσσων κατὰ δῆμον
Βούλεται αἰτίζων βόσκειν ἣν γαστέρ' ἄναλτον.
Ἀλλ' ἔκ τοι ἐρέω, τόδε καὶ τετελεσμένον ἔσται,
Αἴ κ' ἔλθῃ πρὸς δώματ' Ὀδυσσῆος θείοιο,
Πολλά οἱ ἀμφὶ κάρη σφέλα ἀνδρῶν ἐκ παλαμάων
Πλευραὶ ἀποτρίψουσι δόμον κατὰ βαλλομένοιο.
Ὣς φάτο· καὶ παριὼν λὰξ ἔνθορεν ἀφραδίῃσιν
Ἰσχίῳ· οὐδέ μιν ἐκτὸς ἀταρπιτοῦ ἐστυφέλιξεν,
Ἀλλ' ἔμεν' ἀσφαλέως· ὁ δὲ μερμήριξεν Ὀδυσσεὺς,
Ἠὲ μεταΐξας ῥοπάλῳ ἐκ θυμὸν ἕλοιτο,
Ἦ πρὸς γῆν ἐλάσειε κάρη, ἀμφ' οὖδας ἀείρας.
Ἀλλ' ἐπετόλμησε, φρεσὶ δ' ἔσχετο· τὸν δὲ συβώτης
Νείκεσεν ἄντα ἰδών· μέγα δ' εὔξατο, χεῖρας ἀνασχών·
Νύμφαι κρηναῖαι, κοῦραι Διὸς, εἴποτ' Ὀδυσσεὺς

" Opus obire, sed mendicans per populum
" Mavult petendo pascere suum ventrem insatiabilem.
" Verùm tibi edico, quod et perfectum erit;
" Si iverit ad aedes Ulyssis divini,
" Multa ei circum caput scabella virorum ex manibus
" Latera deterent per domum percussi."
Sic dixit; et accedens *ei* calce insultavit per-insipientiam
In-coxam, neque ipsum extra viam dimovit,
Sed *is* manebat firmè: deliberabat autem Ulysses,
Utrùm irruens baculo animum *ei* eriperet,
An ad terram dejiceret caput, circa solum ubi-sustulerat:
Sed pertulit, animoque cohibuit-se; illum verò subulcus
Increpuit contrà intuitus; valdèque precatus est, manibus sublatis;
" Nymphae fontanae, filiae Jovis, si unquam Ulysses

Ver. 228. —— ἄναλτον.] Ἀπλήρωτον. *Schol.*

Ver. 231. 232. Πολλά οἱ —— βαλλομένοιο.] Vide ad *Il.* ξ', 141. et ad *Odyss.* ί, 256.

Ibid. —— ἀμφὶ κάρη σφέλα ἀνδρῶν ἐκ παλαμάων Πλευραὶ ἀποτρίψουσι.] Φασὶ [οἱ Παλαιοὶ] τὸ "πολλὰ οἱ ἀμφὶ κάρη σφέλα &c." δηλοῦν ὅτι πολλὰ σφέλα κατὰ σκοπὸν μὲν ἀμφὶ τὸ τοῦ Ὀδυσσέως κάρη πεμπόμενα, τῇ δὲ τοῦ Ὀδυσσέως περιεκκλίσει ἐνσκήπτοντα ταῖς αὐτοῦ πλευραῖς, ἀποτρίψουσιν αἱ οὕτω πληττόμεναι πλευραί. —— Ἔτι δὲ καὶ ἄλλως ἑρμηνεύουσιν ὅτι πολλὰ σφέλα, τουτέστιν ὑποπόδια, ἢ καὶ ἁπλῶς βέλη τὰ δι' ὀστῶν, ἢ ξύλων. ἢ τοιούτων τινῶν, ἀμφὶ κάρη αἰρόμενα, τὸ τῶν βαλλόντων δηλαδὴ, ἀποτρίψουσιν αἱ τοῦ ξένου πλευραί· —— Ἕτεροι δὲ ἀμφικαρῆ γράφουσιν ἐν ἑνὶ μέρει λόγου καὶ περισπωμένως· ἵνα ᾖ σφέλα, τουτέστιν ὑποπόδια, ἀμφικαρῆ, τὰ ἀμφικέφαλα, ὡς οἷον κεφαλὰς ἀμφοτέρωθεν ἔχοντα τὰς ἐν αὐτοῖς ἐξοχὰς καὶ λαβάς. *Eustath.* Cæterùm nonnulli, notante ibidem *Eustathio*, hîc legunt Πλευρὰς ἀποτρίψουσι· Quam lectionem et in Editionibus nonnullis reperit *Barnesius:* sed hoc (ut opinor) ferri non potest. Quamvis enim, uti rectè notavit *Barnesius*, apud Scriptores *Doricos* hujusmodi Accusativi plurales [αὐτᾰς, βουλᾰς, τροπᾰς, &c.] ultimam corripiant; apud *Homerum* tamen hoc nunquam fit. Vide ad *Il.* ά, 51. et β', 43.

Ver. 237. —— ἀμφ' οὖδας ἀείρας.] Apud *Eustathium* legitur et ἀμφουδὶς ἀείρας. Ἐβουλεύσατο (inquit) Ὀδυσσεὺς ἢ ἀνέλοι τὸν κακὸν, ἢ ἀείρας ἀμφουδὶς, τουτέστιν ἐκ γῆς, πρὸς γῆν αὖθις ἐλάσειε τὴν ἐκείνου κεφαλήν· ἢ καὶ ἄλλως, ἀείρας βάλῃ τὴν κεφαλὴν πρὸς γῆν ἀμφουδίς. Porrò *Scholiastes* (quocum facit et MS. à *Tho. Bentleio* collatus), hîc legit ἀμφ' οὖδας ἐρείσας.

Ver. 239. Νείκεσεν ἄντα ἰδών.] *Al.* Νείκεσ' ἐς ἄντα ἰδών.

Ibid. —— μέγα δ' εὔξατο, χεῖρας ἀνασχών.]

Et duplices cum voce manus ad sidera tendit. *Æn.* X, 667.

Ver. 240. Νύμφαι κρηναῖαι.] Ταύταις προσεύχεται, ἤτοι καθ' ὃ ἀγροικός ἐστιν· ἢ ὅτι τότε τὴν κρήνην παρῄει. *Schol.*

Ὑμμ' ἐπὶ μηρί' ἔκηε, καλύψας πίονι δημῷ,
Ἀρνῶν, ἠδ' ἐρίφων, τόδε μοι κρηήνατ' ἐέλδωρ,
Ὡς ἔλθοι μὲν κεῖνος ἀνὴρ, ἀγάγοι δέ ἑ δαίμων·
Τῷ κέ τοι ἀγλαΐας γε διασκεδάσειεν ἁπάσας,
Τὰς νῦν ὑβρίζων φορέεις, ἀλαλήμενος αἰὲν
Ἄστυ κάτ'· αὐτὰρ μῆλα κακοὶ φθείρουσι νομῆες.
Τὸν δ' αὖτε προσέειπε Μελάνθιος, αἰπόλος αἰγῶν·
Ὢ πόποι, οἷον ἔειπε κύων, ὀλοφώϊα εἰδώς;
Τόν ποτ' ἐγὼν ἐπὶ νηὸς ἐϋσσέλμοιο μελαίνης
Ἄξω τῆλ' Ἰθάκης, ἵνα μοι βίοτον πολὺν ἄλφοι.
Αἲ γὰρ Τηλέμαχον βάλοι ἀργυρότοξος Ἀπόλλων
Σήμερον ἐν μεγάροις, ἢ ὑπὸ μνηστῆρσι δαμείη,
Ὡς Ὀδυσῆΐ γε τηλοῦ ἀπώλετο νόστιμον ἦμαρ·
Ὣς εἰπὼν, τοὺς μὲν λίπεν αὐτόθι, ἦκα κιόντας,

" Vobis femora combussit, coöperta pingui adipe,
" Agnorum et hoedorum, hoc mihi perficite votum,
" Ut veniat quidem ille vir, ducatque ipsum deus:
" Ita tibi fastus utique dissiparet omnes,
" Quos nunc contumeliosus fers, vagans semper
" Per urbem: at pecudes mali perdunt pastores."
Hunc autem rursùs allocutus est Melanthius, custos caprarum:
" Papae! quale dixit canis, astutias callens?
" Quem aliquandò ego in navi bonis-transtris-instructâ nigrâ
" Agam longè ab-Ithacâ, ut mihi victum multum inveniat.
" Utinam enim Telemachum interficeret argenteum-arcum-gerens Apollo
" Hodiè in aedibus, vel à procis domaretur,
" Sicut Ulyssi quidem procul periit reditûs dies."
Sic locutus, hos quidem liquit illic, lentè euntes:

Ibid. —— εἴποτ' Ὀδυσσεὺς Ὕμμ' ἐπὶ μηρί' ἔκηε.]

Si qua tuis unquam pro me pater Hyrtacus aris
Dona tulit ———. *Æn.* IX, 406.

—— colui vestros si semper honores.
Æn. XII, 778.

Ver. 246. — μῆλα κακοὶ φθείρουσι νομῆες.] Πρόβατον μὲν, ὡς ἐπιτοπολὺ, ἢν κακῶς ἔχῃ, τὸν νομέα αἰτιώμεθα. *Socrates apud Xenophontem*, Οἰκονομ. λόγος.

Ibid. —— μῆλα.] Τουτέστι τὰ ὑπὸ σε θρέμματα, τὰς αἶγας δηλαδή. *Eustath.*

Ver. 248. —— ὀλοφώϊα εἰδώς.] " Le mot " ὀλοφώϊα (inquit Dna. *Dacier*) signifie *des* "*finesses, des ruses;* mais il signifie aussi " *des sentiments profonds, des moralitez, des* " *sentences,* δεινὰ βουλεύματα· et je l'ai pris " ici dans ce dernier sens." Minùs rectè. Semper enim apud Poetam priori in sensu usurpatur hæc vox. Vide suprà ad δ', 410. 460. et κ', 289.

Ver. 250. Ἄξω τῆλ' Ἰθάκης, ἵνα μοι βίοτον πολὺν ἄλφοι.] Locum hunc ita reddit Dna. *Dacier:* " *Je l'envoyerai bientôt sur un vais-* " *seau loin d' Ithaque, trafiquer pour moi.*" Et in annotationibus: " *Il faut lui donner un* " *vaisseau, et l'envoyer trafiquer; car avec* " *l'esprit qu'il a, il amassera de grandes rich-* " *esses.*" At rectiùs *Spondanus:* " Eumaeo," inquit, " minatur — se eum longè ab Ithacâ " abducturum, ut eum vendat, et indè lu- " crum ingens faciat." Ita suprà ό, 451.

——————— ὁ δ' ὑμῖν μυρίον ὦνον
Ἄλφοι, ὅπη περάσητε πρὸς ἀλλοθρόους ἀνθρώπους.

Et infrà ύ, 383.

Ἐς Σικέλους πέμψωμεν, ὅθεν κέ τοι ἄξιον ἄλφοι.

Atque ita hîc accipit *Eustathius:* Τὸ δὲ " βίο- " τον πολὺν ἄλφοι," ταὐτὸν ἐστὶ τῷ " ὦνον μυ- " ρίον ἄλφοι" ὃ πρὸ ὀλίγων ἐῤῥέθη, διὰ τὸν μικρὸν Εὔμαιον.

Ver. 251. Αἲ γὰρ Τηλέμαχον.] " Optat " *Telemacho* mortem subitaneam; vel ut à " Procis propediem occidatur." Ut rectè *Barnesius.* Vide suprà ad ί, 409.

Ver. 252. —— μεγάροις.] *Al.* μεγάρῳ.

Ver. 254. —— αὐτόθι.] *Al.* αὐτοῦ.

Αὐτὰρ ὁ βῆ· μάλα δ' ὦκα δόμους ἵκανεν ἄνακτος.
Αὐτίκα δ' εἴσω ἴεν, μετὰ δὲ μνηστῆρσι κάθιζεν,
'Αντίον Εὐρυμάχου· τὸν γὰρ φιλέεσκε μάλιστα.
Τῷ παρὰ μὲν κρειῶν μοῖραν θέσαν, οἳ πονέοντο.
Σῖτον δ' αἰδοίη ταμίη παρέθηκε φέρουσα,
Ἔδμεναι· ἀγχίμολον δ' Ὀδυσεὺς καὶ δῖος ὑφορβὸς
Στήτην ἐρχομένω· περὶ δὲ σφέας ἤλυθ' ἰωὴ
Φόρμιγγος γλαφυρῆς· ἀνὰ γάρ σφισι βάλλετ' ἀείδειν
Φήμιος· αὐτὰρ ὁ χειρὸς ἑλὼν προσέειπε συβώτην·
Εὔμαι', ἦ μάλα δὴ τάδε δώματα κάλ' Ὀδυσῆος,
'Ρεῖα δ' ἀρίγνωτ' ἐστὶ καὶ ἐν πολλοῖσιν ἰδέσθαι.
'Εξ ἑτέρων ἕτερ' ἐστίν· ἐπήσκηται δέ οἱ αὐλὴ
Τοίχῳ καὶ θριγκοῖσι, θύραι δ' εὐεργέες εἰσὶ
Δικλίδες· οὐκ ἄν τίς μιν ἀνὴρ ὑπεροπλίσσαιτο.
Γιγνώσκω δ', ὅτι πολλοὶ ἐν αὐτῷ δαῖτα τίθενται
Ἄνδρες· ἐπεὶ κνίσση μὲν ἀνήνοθεν, ἐν δέ τε φόρμιγξ

At ipse ivit; valdè autem celeritèr ad aedes pervenit domini.
Statim autem introivit, et inter procos sedebat,
Ex-adverso Eurymachi; hunc enim diligebat maximè.
Ei quidem carnium partem apposuerunt *ii*, qui administrabant:
Panem verò veneranda proma apposuit ferens,
Ad-comedendum: propè autem Ulysses et nobilis subulcus
Steterunt venientes: circum autem ipsos venit sonus
Citharae cavae; illis enim incipiebat canere
Phemius: at ille manu prehensum allocutus est subulcum:
" Eumaee, certè omninò utique hae aedes pulchrae Ulyssis:
" Facilè autem sunt dignoscendae etiam inter multas visu.
" Ex aliis aliae sunt: ornata est autem ei aula
" Muro et septis; janua verò fabrefactae sunt
" Bifores: haud quisquam eam vir insultaverit.
" Cognosco autem, quòd multi in ipsâ convivia celebrant
" Viri; quoniam nidor quidem ascendit, cithara autem

Ver. 262. —— *ἀνὰ γάρ σφισι βάλλετ' ἀείδειν.*] Vide suprà ad *ά*, 155. *Al.* *ἀνὰ δέ σφισι.*

Ver. 266. 'Εξ ἑτέρων ἕτερ' ἐστίν.] Διὰ τούτων βούλεται δηλοῦν, ὡς οὐ μονοστέγων τῶν βασιλείων ὄντων, ἀλλὰ πολυστέγων. *Schol.* Σχεδὸν γὰρ οὐν ἔοικεν — οὐδὲν μάτην ὁ ποιητὴς οὗτος ["Ομηρος] λέγειν· ἀλλὰ καὶ στολὴν, καὶ οἴκησιν, καὶ δίαιταν πρὸς τὸ τῶν ἀνθρώπων ἦθος πολλάκις ἀπεικάζειν. — Μενέλαος δὲ πολλῇ ἁβροσύνῃ δῆλος ὁρᾶται, [vide suprà ad δ', 45.] τοῦ Τανταλιδῶν ἐξ αἵματος ὤν. Οὐ μὴν τήν γε τοῦ Ὀδυσσέως οἴκησιν οὐδαμῶς τούτοις ὁμοίαν, ἀλλ' ὡς ἂν ἀσφαλοῦς ἀνδρὸς πεποίηκε, πρὸς αὐτὸ παρεσκευασμένου. Λέγει γὰρ οὕτως· " 'Εξ ἑτέρων " ἕτερ' ἐστίν· ἐπήσκηται δέ οἱ αὐλὴ Τοίχῳ, &c." *Dio, Orat.* II.

Ver. 267. —— *εὐεργέες.*] Apud *Dionem* loco suprà citato *εὐερκέες.* Quo modo legit et MS. à *Tho. Bentleio* collatus.

Ver. 268. —— *οὐκ ἄν τίς μιν ἀνὴρ ὑπεροπλίσσαιτο.*] Ἤτοι ὑπερηφανήσειεν, ἢ εὐχερῶς ἐπιβουλεύσειεν. *Schol.*

Ver. 269.—*ἐν αὐτῷ.*] *Dio, Orat.* XXXIII. videtur legisse *ἐν αὐτῇ.* " Patitur tamen," inquit *Fredericus Morellus* in annotationibus ad locum *Dionis,* " *Attica ἐναλλαγὴ,* dici *ἐν* " *αὐτῷ,* nempè *δώματι,* quamvis praeeat " *δώματα.*"

Ibid. —— *δαῖτα τίθενται.*] *Al.* *δαῖτα τίνονται.*

Ver. 270. — *μὲν ἀνήνοθεν.*] *Al.* *μὲν ἐνήνοθεν.* Minùs rectè. Huic enim lectioni minùs aptè ex adverso respondit sequens *ἐν δέ τε.*

Ἠπύει, ἣν ἄρα δαιτὶ θεοὶ ποίησαν ἑταίρην.
Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφης, Εὔμαιε συβῶτα·
Ῥεῖ' ἔγνως· ἐπεὶ οὐδὲ τά τ' ἄλλα περ ἐσσ' ἀνοήμων.
Ἀλλ' ἄγε δὴ φραζώμεθ', ὅπως ἔσται τάδε ἔργα.
Ἠὲ σὺ πρῶτος ἔσελθε δόμους εὖ ναιετάοντας,
Δύσεο δὲ μνηστῆρας, ἐγὼ δ' ὑπολείψομαι αὐτοῦ·
Εἰ δ' ἐθέλεις, ἐπίμεινον, ἐγὼ δ' εἶμι προπάροιθε·
Μηδὲ σὺ δηθύνειν, μή τίς σ' ἔκτοσθε νοήσας
Ἢ βάλῃ, ἢ ἐλάσῃ· τάδε σε φράζεσθαι ἄνωγα.
Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς·
Γιγνώσκω, φρονέω· τά γε δὴ νοέοντι κελεύεις·
Ἀλλ' ἔρχευ προπάροιθεν, ἐγὼ δ' ὑπολείψομαι αὐτοῦ.
Οὐ γάρ τι πληγέων ἀδαήμων, οὐδὲ βολάων·
Τολμήεις μοι θυμὸς, ἐπεὶ κακὰ πολλὰ πέπονθα
Κύμασι καὶ πολέμῳ· μετὰ καὶ τόδε τοῖσι γενέσθω.

" Sonat, quam utique convivio dii fecerunt sociam."
Hunc autem respondens allocutus es, Eumaee subulce;
" Facilè nôsti; quippè neque in aliis *rebus* quidem es stultus.
" Sed age jam consultemus, quomodo sint haec opera.
" Vel tu primus ingredere aedes habitantibus-commodas,
" Inferque te procis; ego autem relinquar hîc:
" Sive vis, mane; ego verò ibo prae:
" Neque tu morare, nè quis te extrà conspicatus
" Vel percutiat, vel pellat; haec te considerare jubeo."
Huic autem respondit deinde patiens nobilis Ulysses:
" Cognosco, sapio; haec jam intelligenti praecipis:
" Sed i prae, ego autem relinquar hîc,
" Non enim omninò plagarum inscius *sum*, neque ictuum,
" Patiens mihi animus, quoniam mala multa passus sum
" Undis et bello; cum illis et hoc quoque fiat.

Ver. 271. —— ἣν ἄρα δαιτὶ θεοὶ ποίησαν ἑταίρην.] Ita suprâ θ', 99.

Φόρμιγγός θ', ἣ δαιτὶ συνήορός ἐστι θαλείῃ.

Et infrà φ', 430.

Μολπῇ καὶ φόρμιγγι· τὰ γάρ τ' ἀναθήματα δαιτός.

Ἔοικε καὶ Ὅμηρος διατηρῶν τὴν ἀρχαίαν τῶν Ἑλλήνων κατάστασιν, λέγειν· " Φόρμιγγός θ', " ἣν δαιτὶ θεοὶ ποίησαν ἑταίρην." Ὡς καὶ τοῖς εὐωχουμένοις χρησίμης οὔσης τῆς τέχνης. Ἦν δ', ὡς ἔοικε, τοῦτο νενομισμένον· πρῶτον μὲν ὅπως ἕκαστος τῶν εἰς μέθην καὶ πλήρωσιν ὡρμημένων ἰατρὸν λαμβάνῃ τῆς ὕβρεως καὶ τῆς ἀκοσμίας, τὴν Μουσικήν· εἶθ' ὅτι τὴν αὐθάδειαν πραΰνει. Περιαιρουμένη γὰρ τὴν στυγνότητα, πραότητα καὶ χαρὰν ἐλευθέριον. *Athenaeus*, *lib.* XIV. *cap.* 6. Ubi notandum, *Athenaeum* hîc legisse, Φόρμιγγός θ', ἣν δαιτὶ, *&c.* Quo modo citat et *Scholiastes in Pindar. Nemeor. Od.* IX. *ver.* 18. ex θ', ut videtur, suprà 99. Vide et infrà ad *ver.* 385. item suprà ad ά, 152.

Ver. 276. Δύσεο.] Vide ad *Il.* ί, 109.

Ver. 279. Ἢ βάλῃ, ἢ ἐλάσῃ.] Τὸ δὲ, " ἢ " βάλῃ, ἢ ἐλάσῃ," τουτέστιν ἐγγὺς τύψῃ, δια-" φορὰν συνήθη δηλοῦσι." *Eustath.* Vide ad *Il.* ρ', 86.

Ver. 281. —— τά γε δὴ νοέοντι κελεύεις.] Ita restituit *Barnesius* ex *Eustathii* commentario, et ex *Odyss.* σ', 136. et ρ', 193. ubi Vulgati hoc modo legunt. Cumque *Barnesio* facit et MS. à *Tho. Bentleio* collatus. *Vulgg.* hîc, τά γε δὴ φρονέοντι κελεύεις. Quod propter praecedentem φρονέω minùs placet. Porrò apud *Eustathium* legitur τάδε δή.

Ver. 283. Οὐ γάρ τι πληγέων ἀδαήμων.] Vide ad *Il.* ν', 544. et ί, 11.

Ver. 284. Τολμήεις μοι θυμὸς, ἐπεὶ κακὰ πολλὰ πέπονθα.] Δοκεῖ δὲ καὶ ἡ ἐμπειρία ἡ περὶ ἕκαστα, ἀνδρεία τις εἶναι. *Aristot. Ethic. Nicom. lib.* III. *cap.* 11.

Ver. 285. —— μετὰ καί.] *Al.* μετὰ δέ.

Γαστέρα δ' οὔπως ἐστὶν ἀποκρύψαι μεμαυῖαν,
Οὐλομένην, ἣ πολλὰ κάκ' ἀνθρώποισι δίδωσι·
Τῆς ἕνεκεν καὶ νῆες ἐΰζυγοι ὁπλίσσονται
Πόντον ἐπ' ἀτρύγετον, κακὰ δυσμενέεσσι φέρουσαι.
Ὣς οἱ μὲν τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους ἀγόρευον·
Ἂν δὲ κύων κεφαλήν τε καὶ οὔατα κείμενος ἔσχεν.
Ἄργος Ὀδυσσῆος ταλασίφρονος, ὅν ῥά ποτ' αὐτὸς
Θρέψε μὲν, οὐδ' ἀπόνητο· πάρος δ' εἰς Ἴλιον ἱρὴν
Ὤχετο· τὸν δὲ πάροιθεν ἀγίνεσκον νέοι ἄνδρες
Αἶγας ἐπ' ἀγροτέρας, ἠδὲ πρόκας, ἠδὲ λαγωούς.
Δὴ τότε κεῖτ' ἀπόθεστος, ἀποιχομένοιο ἄνακτος,
Ἐν πολλῇ κόπρῳ, ἥ οἱ προπάροιθε θυράων,
Ἡμιόνων τε, βοῶν τε, ἅλις κέχυτ'· ὄφρ' ἂν ἄγοιεν
Δμῶες Ὀδυσσῆος τέμενος μέγα κοπρήσοντες·
Ἔνθα κύων κεῖτ' Ἄργος, ἐνίπλειος κυνοραιστέων.
Δὴ τότε γ', ὡς ἐνόησεν Ὀδυσσέα ἐγγὺς ἐόντα,

" Ventrem autem haudquaquam licet abscondere avidum,
" Perditum, qui multa mala hominibus dat:
" Cujus gratiâ et naves bonis-transtris-instructae armantur,
" Pontum super infructuosum, mala inimicis ferentes."
Sic hi quidem talia inter se dicebant:
Canis autem caputque et aures jacens erexit
Argus Ulyssis malorum-patientis, quem scilicèt quondam ipse
Nutrivit quidem, non verò *eo* fruitus est; priùs nempè in Ilium sacrum
Ivit: hunc autem anteà ducere-solebant juvenes viri
Capras in sylvestres, et cervos, et lepores.
Tunc demùm jacebat neglectus, absente domino,
In multo stercore, quod ei ante fores
Mulorumque, boumque, abundè fusum erat; donec auferrent
Servi Ulyssis praedium magnum stercoraturi:
Illic canis jacebat Argus, plenus ricinorum.
Tunc demùm, ut agnovit Ulyssem propè existentem,

Ver. 286. Γαστέρα δ' οὔπως ἐστὶν ἀποκρύψαι.] Ὁμήρου λέγοντος· " Γαστέρα δ' οὔπως ἐστὶν ἀπο-" πλῆσαι μεμαυῖαν, Οὐλομένην, &c." Εὐριπίδης ποιεῖ·

" Νικᾷ δὲ χρεία μὲν κακῶς τ' ἐλευμένη
" Γαστὴρ, ἀφ' ἧς δὴ πάντα γίγνεται κακα."
Clemens Alexandr. Strom. VI.

Ubi notandum pro ἀποκρύψαι, citâsse *Clementem*, ἀποπλῆσαι. Ita suprà ή, 216.

Οὐ γάρ τι στυγερῇ ἐπὶ γαστέρι κύντερον ἄλλο
Ἔπλετο, ἥ τ' ἐκέλευσεν ἕο μνήσασθαι ἀνάγκῃ.

Porrò haud dissimilitèr *Seneca*; " Cum ventre humano tibi negotium est: nec rationem patitur, nec æquitate mitigatur, nec ullâ prece flectitur populus esuriens." *De Brevitate Vitæ*, § 18. Ubi hunc *Homeri* locum citat *Lipsius*.

Ver. 288. —— ὁπλίσσονται.] MS. à *Tho. Bentleio* collatus legit ὁπλίζονται. Quæ et potior videtur lectio.

Ver. 292. —— ὅν ῥά.] *Quem scilicèt* ——.

Ver. 293. Θρέψε μὲν, οὐδ' ἀπόνητο.] Vide infrà ad *ver.* 313.

Ver. 296. —— ἀποιχομένοιο ἄνακτος.] *Al.* ἀποιχομένου Ὀδυσῆος.

Ver. 299. —— κοπρήσοντες.] Apud *Etymol. Mag.* notante *Barnesio*, κοπρίσαντες. Quod ex analogiâ antepenultimam corripere debet. Vide ad *Il.* ά, 140.

Ver. 300. — ἐνίπλειος κυνοραιστέων.] Κυνοραϊσταὶ δὲ — οἱ τοὺς κύνας ῥαίοντες· ἐξ οὗ κατὰ διάλυσιν καὶ παραγωγὴν τὸ ῥαΐζειν γίνεται· ἀφ' οὗ καὶ θυμοραϊστὴς, ἀναλόγως τῷ κυνοραϊστής. Λέγονται δὲ οὗτοι καὶ κρότωνες παρὰ τοῖς ὕστερον. *Eustath.* Cæterùm Vulgati hîc habent κυνοραϊστέων· *Barnesius* autem edidit κυνοραιστέων.

Οὐρῇ μέν ῥ' ὅγ' ἔσηνε, καὶ οὔατα κάββαλεν ἄμφω·
Ἆσσον δ' οὐκ ἔτ' ἔπειτα δυνήσατο οἷο ἄνακτος
Ἐλθέμεν· αὐτὰρ ὁ νόσφιν ἰδὼν ἀπομόρξατο δάκρυ,
Ῥεῖα λαθὼν Εὔμαιον· ἄφαρ δ' ἐρεείνετο μύθῳ·
Εὔμαι', ἦ μάλα θαῦμα, κύων ὅδε κεῖτ' ἐνὶ κόπρῳ,
Καλὸς μὲν δέμας ἐστὶν, ἀτὰρ τόδε γ' οὐ σάφα οἶδα,
Εἰ δὴ καὶ ταχὺς ἔσκε θέειν ἐπὶ εἴδεϊ τῷδε,
Ἦ αὔτως, οἷοί τε τραπεζῆες κύνες ἀνδρῶν
Γίγνοντ', ἀγλαΐης δ' ἕνεκεν κομέουσιν ἄνακτες.
Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφης, Εὔμαιε συβῶτα·
Καὶ λίην ἀνδρός γε κύων ὅδε τῆλε θανόντος.
Εἰ τοιόσδ' εἴη ἠμὲν δέμας, ἠδὲ καὶ ἔργα,
Οἷόν μιν Τροίηνδε κιὼν κατέλειπεν Ὀδυσσεὺς,
Αἶψά κε θηήσαιο, ἰδὼν ταχυτῆτα καὶ ἀλκήν·
Οὐ μὲν γάρ τι φύγεσκε βαθείης βένθεσιν ὕλης
Κνώδαλον, ὅ,ττι ἴδοιτο· καὶ ἴχνεσι γὰρ περιήδη·

Caudâ quidem iste adulatus est, et aures dejecit ambas:
Prope autem non ampliùs tum potuit suum dominum
Venire: at ille seorsùm conspicatus abstersit lachrymam,
Facilè latens Eumaeum; statim autem interrogabat sermone;
"Eumaee, certè omninò miraculum, canis hic jacet in fimo;
"Pulcher quidem corpore est, at hoc non certò novi,
"An utique et velox fuerit ad-currendum, cum formâ hâc,
"An nullîus-pretii, quales scilicèt mensales canes virorum
"Sunt; deliciarum verò gratiâ nutriunt domini."
Hunc autem respondens allocutus es, Eumaee subulce;
"Et sanè viri canis hic *est* procul mortui.
"Si talis esset *nunc* et corpore, atque etiam operibus,
"Qualem ipsum ad Trojam profectus reliquit Ulysses,
"Statim admirareris, conspicatus velocitatem et robur:
"Nequaquam enim effugiebat densae in profunditatibus sylvae
"Fera, quamcunque vidisset; et vestigiis enim perquàm-sciebat:

Ver. 302.——ῥ'.] *Ut solent canes.*——

Ver. 304.——*αὐτὰρ ὁ νόσφιν ἰδὼν ἀπομόρξατο δάκρυ.*] Εὖ δὲ καὶ ὁ Ποιητὴς, οἷόν ἐστι τὸ παρὰ προσδοκίαν, ἐδίδαξεν. Ὁ γὰρ Ὀδυσσεὺς τοῦ μὲν κυνὸς θανόντος ἐξεδάκρυσε, τῇ δὲ γυναικὶ κλαιούσῃ παρακαθήμενος [infrà τ', 209. 211.] οὐδὲν ἔπαθε τοιοῦτον· ἐνταῦθα μὲν γὰρ ἀφῖκτο τῷ λογισμῷ τὸ πάθος ὑποχείριον ἔχων καὶ προκατειλημμένον· εἰς δὲ ἐκεῖνον, μὴ προσδοκήσας, ἀλλ' ἐξαίφνης διὰ τὸ παράδοξον ἐνέπεσε. *Plutarch. de Animi Tranquillitate.*

Ver. 305.——*μύθῳ.*] *Al.* *μῦθον.*

Ver. 308. *Εἰ δὴ καὶ ταχὺς ἔσκε θέειν ἐπὶ εἴδεϊ τῷδε.*] Sic infrà *ver.* 454.

——*οὐκ ἄρα σοί γ' ἐπὶ εἴδεϊ καὶ φρένες ἦσαν.*

Ver. 313. *Εἰ τοιόσδ' εἴη.*] "Cùm talis," inquit *Spondanus*, "jam esset tunc canis iste, "cur anteà dixit Poeta Ulyssem eo non "fuisse usum? quod ego ad inhabilitatem "canis puto referendum: ait enim [suprà "*ver.* 293.] *Θρέψε μὲν, οὐδ' ἀπόνητο.*" Atqui non indicat istud "*οὐδ' ἀπόνητο.*" *Ulyssem* cane nunquam omninò fuisse usum, sed parùm fruitum; quippe qui, simul primùm ut canis corporis istam speciem cursûsque velocitatem attigisset, ad bellum Trojanum digressus est. Ita suprà π', 120.

Μοῦνον ἔμ' ἐν μεγάροισι τεκὼν λίπεν, οὐδ' ἀπόνητο.

Ver. 317. *Κνώδαλον.*] *Κυρίως μὲν τὸ θαλάσσιον θηρίον, τὸ κῆτος· νῦν δὲ θηρίον ὑπὸ κυνῶν ἁλισκόμενον.* *Schol.*

Ibid.—*ὅ,ττι ἴδοιτο.*] *Τὸ δὲ "ὅ,ττι ἴδοιτο" κρεῖττον φασὶ γράφειν, "δίοιτο," ἵνα λέγῃ ὡς οὐκ ἐξέφευγεν αὐτὸν θηρίον, ὅπερ ἂν δίοιτο, τουτέστι διώκοι·—Τὸ γὰρ, "ἴδοιτο" περιαιρεῖ κυνὸ*

Νῦν δ' ἔχεται κακότητι· ἄναξ δέ οἱ ἄλλοθι πάτρης
Ὤλετο· τὸν δὲ γυναῖκες ἀκηδέες οὐ κομέουσι.
Δμῶες δ', εὖτ' ἂν μηκέτ' ἐπικρατέωσιν ἄνακτες,
Οὐκ ἔτ' ἔπειτ' ἐθέλουσιν ἐναίσιμα ἐργάζεσθαι·
Ἥμισυ γάρ τ' ἀρετῆς ἀποαίνυται εὐρύοπα Ζεὺς
Ἀνέρος, εὖτ' ἄν μιν κατὰ δούλιον ἦμαρ ἕλῃσιν.
Ὣς εἰπὼν, εἰσῆλθε δόμους εὖ ναιετάοντας·
Βῆ δ' ἰθὺς μεγάροιο μετὰ μνηστῆρας ἀγαυούς.
Ἄργον δ' αὖ κατὰ μοῖρ' ἔλαβεν μέλανος θανάτοιο,
Αὐτίκ' ἰδόντ' Ὀδυσῆα ἐεικοστῷ ἐνιαυτῷ.
Τὸν δὲ πολὺ πρῶτος ἴδε Τηλέμαχος θεοειδὴς
Ἐρχόμενον κατὰ δῶμα συβώτην· ὦκα δ' ἔπειτα
Νεῦσ' ἐπί οἱ καλέσας· ὁ δὲ, παπτήνας, ἕλε δίφρον
Κείμενον, ἔνθάδε δαιτρὸς ἐφίζεσκεν, κρέα πολλὰ

"Nunc autem tenetur malo: dominus nempè ejus seorsùm à patriâ
"Periit; hunc verò mulieres negligentes non curant.
"Servi nempè, quandò non ampliùs imperant domini,
"Non diutiùs posteà volunt justa operari:
"Dimidium enim virtutis aufert latè-sonans Jupiter
"Viro, quandò ipsum servilis dies corripuerit."
Sic locutus, intravit aedes habitantibus-commodas:
Ivit autem rectà per-domum ad procos illustres.
Argum verò deindè fatum occupavit atrae mortis,
Statim ut-viderat Ulyssem vigesimo anno.
Longè autem primus vidit Telemachus deo-par
Venientem per domum subulcum; celeriterque deindè
Innuit ad se vocans: ille autem, ubi-circumspexisset, cepit sedem
Jacentem, ubi coquus insidere-solebat, carnes multas

τὴν ἰχνευτικὴν (φασὶν) αἴσθησιν. *Eustath.* Atque istâ ratione aptiùs cohærebit sequens, καὶ ἴχνεσι γὰρ πεποίθη.

Ver. 320. —— εὖτ' ἂν μηκέτ' ἐπικρατέωσιν ἄνακτες.] Sic apud *Terentium*:

—— foràs simul omnes proruunt se,
Abeunt lavatum, perstrepunt; ita ut fit,
domini ubi absunt.
Eunuch. Act. III. *Scen.* V. *ver.* 51.

Ver. 322. Ἥμισυ γάρ τ' ἀρετῆς ἀποαίνυται.] Οὐ γὰρ ὑγιὲς οὐδὲν ψυχῆς δούλης· οὐ δεῖ γὰρ οὐδὲν ὑγιὲς πιστεύειν αὐτοῖς τὸν νοῦν κεκτημένον. Ὁ δὲ σοφώτατος τῶν ποιητῶν φησίν· "Ἥμισυ "γάρ τε νόου ἀπαμείρεται εὐρύοπα Ζεὺς Ἀν"δρῶν, οὓς ἂν δὴ κατὰ δούλιον ἦμαρ ἕλῃσι." *Athenæus, lib.* VI. *cap.* 18. Ubi notandum quod jam legimus Ἥμισυ γάρ τ' ἀρετῆς ἀποαίνυται, legisse *Athenæum*, Ἥμισυ γάρ τε νόου ἀπαμείρεται· quo modo citat et *Plato de Legibus, lib.* VI.

Οὔποτε δουλείη κεφαλὴ ἰθεῖα πέφυκεν,
Ἀλλ' αἰεὶ σκολιὴ, ——
Theogn. Gnom. ver. 535.

Ibid. —— ἀρετῆς.] Τῆς ἑκουσίου πρὸς τὰ ἔργα ὁρμῆς. *Schol.*

Ver. 323. Ἀνέρος, εὖτ' ἄν μιν.] Apud *Athenæum* et *Platonem*, locis suprà citatis, Ἀνδρῶν, οὓς ἂν δή.

Ver. 326. Ἄργον δ' αὖ κατὰ μοῖρ' ἔλαβεν.] Φασὶ δὲ οἱ Παλαιοὶ ὡς τέθνηκεν οὕτω ταχὺ ὁ Ἄργος ὑφ' ἡδονῆς τῆς ἐπὶ τῷ ἀναγνωρισμῷ. *Eustath.*

Ver. 327. —— ἰδόντ' Ὀδυσῆα ἐεικοστῷ ἐνιαυτῷ.] Ζῇ δὲ τῶν Λακωνικῶν κυνῶν ὁ μὲν ἄῤῥην ἔτη δέκα· ἡ δὲ θήλεια περὶ ἔτη δώδεκα. Τῶν δὲ ἄλλων κυνῶν αἱ πλεῖσται περὶ ἔτη τεσσαρεσκαίδεκα, ἢ πεντεκαίδεκα· ἔνιαι δὲ καὶ εἴκοσι. Διὸ καὶ Ὅμηρον τινὲς οἴονται ὀρθῶς ποιῆσαι τῷ εἰκοστῷ ἔτει ἀποθανόντα τὸν κύνα τοῦ Ὀδυσσέως. *Aristot. de Hist. Animal. lib.* VI. *cap.* 20. Apud *Ælianum* autem Canes ultra annos quatuordecim vivere negentur. Κυνὶ βίος φασὶ μήκιστος τέτταρα καὶ δέκα τὰ ἔτη· Ἄργος δὲ ὁ Ὀδυσσέως, καὶ ἡ περὶ αὐτὸν ἱστορία ἔοικεν παιδιὰ Ὁμήρου εἶναι. *De Animal. lib.* VI. *cap.* 40.

Ver. 331. —— ἐνθάδε.] Ita edidit *Barnesius.* Rectè, ut opinor. *Vulgg.* ἔνθα δέ. Ce-

Δαιόμενος μνηστῆρσι, δόμον κάτα δαινυμένοισι·
Τὸν κατέθηκε φέρων πρὸς Τηλεμάχοιο τράπεζαν
Ἀντίον· ἔνθα δ' ἄρ' αὐτὸς ἐφέζετο· τῷ δ' ἄρα κῆρυξ
Μοῖραν ἑλὼν ἐτίθει, κανέου τ' ἐκ σῖτον ἀείρας.
Ἀγχίμολον δὲ μετ' αὐτὸν ἐδύσετο δώματ' Ὀδυσσεὺς,
Πτωχῷ λευγαλέῳ ἐναλίγκιος, ἠδὲ γέροντι,
Σκηπτόμενος· τὰ δὲ λυγρὰ περὶ χροῒ εἵματα ἕστο·
Ἷζε δ' ἐπὶ μελίνου οὐδοῦ ἔντοσθε θυράων,
Κλινάμενος σταθμῷ κυπαρισσίνῳ, ὅν ποτε τέκτων
Ξέσσεν ἐπισταμένως, καὶ ἐπὶ στάθμην ἴθυνε.
Τηλέμαχος δ' ἐπί οἱ καλέσας προσέειπε συβώτην,
Ἄρτον τ' οὖλον ἑλὼν περικαλλέος ἐκ κανέοιο,
Καὶ κρέα, ὥς οἱ χεῖρες ἐχάνδανον ἀμφιβαλόντι·
Δὸς τῷ ξείνῳ ταῦτα φέρων· αὐτόν τε κέλευε,
Αἰτίζειν μάλα πάντας ἐποιχόμενον μνηστῆρας·
Αἰδὼς δ' οὐκ ἀγαθὴ κεχρημένῳ ἀνδρὶ προΐκτῃ.

Dividens procis, in domo convivantibus;
Hanc deposuit ferens ad Telemachi mensam
Ex-adverso; ibi utique ipse sedit; ei autem deindè praeco
Partem sumptam apposuit, ex canistroque panem sublatum.
Propè autem post illum ingressum-ibat aedes Ulysses,
Mendico misero similis, et seni,
Baculo innitens; turpia autem circum corpus vestimenta indutus erat:
Sedebat autem super fraxineum limen intra fores,
Acclinatus posti Cyparissino, quem quondam faber
Poliverat scitè, et ad perpendiculum exegerat.
Telemachus verò ad se vocatum allocutus est subulcum,
Panemque totum ubi-sumsisset perpulchro ex canistro,
Et carnes, quantum ei manus capiebant comprehendenti;
" Da hospiti haec ferens, ipsumque jube
" Mendicare penitùs omnes adeuntem procos:
" Pudor autem non est bonus indigenti viro mendico."

terùm infrà *ver.* 334. rectiùs videtur ἔνθα δέ. Quanquam et ibi edidit *Barnesius*, legendumque omninò contendit, ἐνθάδ'.

Ver. 334.——ἔνθα δ' ἄρ'.] *Al.* ἔνθα παρ.

Ibid. ——ἐφίζετο.] *Al.* ἐφίζετο.

Ver. 335.———ἐτίθει.] *Scholiastes* legit προτίθει.

Ver. 336.———ἐδύσετο.] *Al.* ἐδύσατο, et ἐδύσσετο.

Ver. 339.——ἐπὶ μελίνου οὐδοῦ.] Ἀφελείας δὲ ἡρωϊκῆς ὁ ἐκ μελίας οὐδὸς, καὶ ὁ Κυπαρίσσινος σταθμός· τὰ δέ γε τοῦ Μενελάου, [suprà δ', 46.] διὰ τὴν Ἑλένην, ὄζει Φρυγίας τρυφῆς. *Eustath.* Vide suprà ad *ver.* 266.

Ver. 343. Ἄρτον τ' οὖλον ἑλών.] Ita ex Veterum Exemplarium nonnullis et ex utrâque *Eustathii* editione restituit *Barnesius*; ut vocula scilicet "τε" ad sequentem "Καὶ κρέα" referatur. Atque hoc modo legit MS. à *Tho. Bentleio* collatus. *Henricus Stephanus* autem edidit Ἄρτον δ' οὖλον ἑλών· itáque videtur accepisse, ac si hæ voces *Telemachi* orationem inchoarent: Quod, ut rectè notavit *Barnesius*, ferri omninò nequit.

Ver. 344. Καὶ κρέα] *Al.* Καὶ κρέας.

Ibid.——ἀμφιβαλόντι.] *Al.* ἀμφιβαλόντι.

Ver. 347. Αἰδὼς δ' οὐκ ἀγαθὴ κεχρημένῳ ἀνδρὶ προΐκτῃ.] Sic infrà *ver.* 578.

——————— κακὸς δ' αἰδοῖος ἀλήτης.

Similitèr apud *Livium*; "*Pessimus quidem* "*pudor est* —— *paupertatis.*" *lib.* XXXIV. § 4. Τί οὖν, Ὁμήρῳ οὐ πιστεύεις καλῶς λέγειν, λέγοντι ὅτι, " Αἰδὼς δ' οὐκ ἀγαθὴ κεχρημένῳ " ἀνδρὶ παρεῖναι;" Ἔγωγ', ἔφη. Ἔστιν ἄρα, ὡς ἔοικεν, αἰδὼς οὐκ ἀγαθὸν, καὶ ἀγαθόν. *Plato in Charmide.*

Ὣς φάτο· βῆ δὲ συφορβὸς, ἐπεὶ τὸν μῦθον ἄκουσεν,
Ἀγχοῦ δ' ἱστάμενος ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
Τηλέμαχός τοι, ξεῖνε, διδοῖ τάδε, καί σε κελεύει
Αἰτίζειν μάλα πάντας ἐποιχόμενον μνηστῆρας·
Αἰδῶ δ' οὐκ ἀγαθήν φησ' ἔμμεναι ἀνδρὶ προΐκτῃ.
Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς·
Ζεῦ ἄνα, Τηλέμαχόν μοι ἐν ἀνδράσιν ὄλβιον εἶναι,
Καί οἱ πάντα γένοιθ', ὅσσα φρεσὶν ᾗσι μενοινᾷ.
Ἦ ῥα, καὶ ἀμφοτέρῃσιν ἐδέξατο, καὶ κατέθηκεν
Αὖθι, ποδῶν προπάροιθεν, ἀεικελίης ἐπὶ πήρης.
Ἤσθιε δ', ὡς ὅτ' ἀοιδὸς ἐνὶ μεγάροισιν ἄειδεν,
Εὖθ' ὅδ' ἐδειπνήκει, ὁ δ' ἐπαύσατο θεῖος ἀοιδός.
Μνηστῆρες δ' ὁμάδησαν ἀνὰ μέγαρ'· αὐτὰρ Ἀθήνη,
Ἄγχι παρισταμένη, Λαερτιάδην Ὀδυσῆα
Ὤτρυν', ὡς ἂν πύρνα κατὰ μνηστῆρας ἀγείροι,
Γνοίη θ', οἵ τινές εἰσιν ἐναίσιμοι, οἵ τ' ἀθέμιστοι·

Sic dixit: ivit autem subulcus, postquam sermonem audivisset,
Et propè stans verbis alatis allocutus est;
" Telemachus tibi, hospes, dat haec, et te jubet
" Mendicare, penitùs omnes adeuntem procos:
" Pudorem autem non bonum dicit esse viro mendico,"
Hunc autem respondens allocutus est solers Ulysses;
" Jupiter rex, *fac* Telemachum mihi inter viros beatum esse:
" Et ei omnia fiant, quaecunque mente suâ agitat."
Dixit, et ambabus accepit, et deposuit
Ibidem, pedes ante, turpi super perâ.
Comedebat autem, quamdiù cantor in aedibus canebat;
Quandò ille coenaverat, tum cessavit divinus cantor.
Proci verò tumultuati sunt per aedes: at Minerva,
Propè astans, Laërtiadem Ulyssem
Concitavit, ut panes à procis colligeret,
Cognosceretque, quinam essent justi, quique injusti:

Αἰδὼς δ' οὐκ ἀγαθὴ κεχρημένον ἄνδρα κομίζει·
Αἰδὼς, ἥ τ' ἄνδρας μέγα σίνεται ἠδ' ὀνίνησι.
Hesiod. Ἔργ. καὶ Ἡμερ. I. 315.

Vide ad *Il.* ά, 45.

Ibid. et *ver.* 352.——προΐκτῃ.] Μεταίτῃ, παρὰ τὸ ἱκετεύειν καὶ προσαιτεῖν. *Schol.* Porrò *Plato*, loco jam suprà citato, pro προΐκτῃ, hîc legit παρεῖναι. Quo modo et in pluribus Codicibus scriptum reperit *Tho. Bentleius.* Verisimilior tamen ideò videtur vulgata Lectio, quia, ubi repetitur hæc *Telemachi* oratio infrà *ver.* 352. iterùm legitur προΐκτῃ, nec mutandi ullus est locus:

Αἰδῶ δ' οὐκ ἀγαθήν φησ' ἔμμεναι ἀνδρὶ προΐκτῃ.

Ver. 358.——ὡς ὅτ'.] Μέχρις οὗ. *Schol.* Τὸ δὲ " ὡς ὅτ' ἀοιδὸς ἄειδεν" ἀντὶ τοῦ, ἕως ὅτου. *Eustath.* Cæterùm MS. à *Tho. Bentleio* collatus habet ἕως

Ver. 359.——ἐπαύσατο.] *Al.* ἐπαύετο.

Ver. 360. Μνηστῆρες δ' ὁμάδησαν ἀνὰ μέγαρ'.]

Fit strepitus tectis.——— *Æn.* I, 729.

Porrò *Eustathius* hæc cum versu præcedenti connectit: Ὡς δὲ ὁ θεῖος ἀοιδὸς ἐπαύσατο, τότε δὴ ὡμάδησαν μὲν οἱ μνηστῆρες. Et paulò inferiùs: Παυσαμένου δὲ τοῦ ἀοιδοῦ, ὁ συνήθης βροντᾷ ὅμαδος. Sed, ut opinor, minùs rectè; quia iisdem verbis novam periodum sæpiùs alibi inchoat Poeta: Vide suprà ad ά, 365. δ', 768. et infrà ad σ', 398.

Ibid. ——αὐτὰρ Ἀθήνη.] Ἰστέον δὲ ὡς καὶ νῦν Ἀθηνᾶ ἡ τὸν Ὀδυσσέα ὀτρύνασα ἐπαιτεῖν, ἡ παρ' αὐτῷ ἐστὶ φρόνησις· ἢ, στοχασαμένη καιρὸν εἶναι ἄρτι τοῦ τοιούτου ἔργου, ἐγχειρεῖ τῇ πράξει. *Eustath.*

Ver. 362.—πύρνα.] Πύρνα σιτία. *Schol.*

Ἀλλ' οὐδ' ὥς τιν' ἔμελλ' ἀπαλεξήσειν κακότητος.
Βῆ δ' ἴμεν αἰτήσων ἐνδέξια φῶτα ἕκαστον,
Πάντοσε χεῖρ' ὀρέγων, ὡς εἰ πτωχὸς πάλαι εἴη.
Οἱ δ' ἐλεαίροντες δίδοσαν, καὶ ἐθάμβεον αὐτόν·
Ἀλλήλους τ' εἴροντο, τίς εἴη, καὶ πόθεν ἔλθοι.
Τοῖσι δὲ καὶ μετέειπε Μελάνθιος, αἰπόλος αἰγῶν·
Κέκλυτέ μευ, μνηστῆρες ἀγακλειτῆς βασιλείης,
Τοῦδε περὶ ξείνου· ἦ γάρ μιν πρόσθεν ὄπωπα.
Ἦτοι μέν οἱ δεῦρο συβώτης ἡγεμόνευεν·
Αὐτὸν δ' οὐ σάφα οἶδα, πόθεν γένος εὔχεται εἶναι.
Ὣς ἔφατ'· Ἀντίνοος δ' ἔπεσιν νείκεσσε συβώτην·
Ὦ 'ρίγνωτε συβῶτα, τίη δὲ σὺ τόνδε πόλινδε
Ἤγαγες; ἦ οὐχ ἅλις ἡμῖν ἀλήμονές εἰσι καὶ ἄλλοι
Πτωχοὶ ἀνιηροὶ, δαιτῶν ἀπολυμαντῆρες;
Ἦ ὄνοσαι, ὅτι τοι βίοτον κατέδουσιν ἄνακτος
Ἐνθάδ' ἀγειρόμενοι; σὺ δὲ καί ποθι τόνδ' ἐκάλεσσας;

Sed neque sic quenquam exemptura erat malo.
Perrexit autem *is* ire petiturus dextrorsùm à viro quoque,
Undique manum porrigens, tanquam si mendicus olim fuisset.
Hi verò miserantes dabant, et admirabantur ipsum;
Aliique alios interrogabant, quisnam esset, et undè venisset.
Inter hos autem et locutus est Melanthius, custos caprarum:
" Audite me, proci inclytae reginae,
" De hoc hospite; profectò enim anteà ipsum vidi.
" Profectò quidem ei huc subulcus dux-erat.
" Ipsum autem non apertè scio, undè *se* genere profiteatur esse."
Sic dixit: Antinous autem verbis objurgavit subulcum:
" O notissime subulce, cur verò tu hunc in-urbem
" Duxisti? an non satis nobis errones sunt et alii
" Mendici molesti, conviviorum contaminatores?
" An parvi-pendis, quòd tibi victum comedant domini
" Hîc congregati? tu autem etiam alicundè hunc vocasti?"

Ver. 365. ——— ἴμεν.] *Al.* ἴμεν'.

Ibid. —— ἐνδέξια.] Ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ μέρους. *Schol.* Ἢ ἀντὶ τοῦ ἐπιδεξίως· οὐ πρὸς σαφήνειαν ἐπῆκται τὸ " ὡς εἴ τε πτωχὸς πάλαι εἴη." *Eustath.* Priorem veriorem esse explicationem liquet ex aliis locis ubi hanc vocem usurpat Poeta. Vide ad *Il.* ά, 597. et ή, 184.

Ver. 366. ——— ὡς εἰ.] Ita *Henricus Stephanus* et *Barnesius*. *Al.* ὡσεί.

Ver. 375. Ὦ 'ρίγνωτε συβῶτα.] *Al.* Ὦ ἀρίγνωτε.

Ver. 376. —— ἦ οὐχ ἅλις.] Voculæ ἦ οὐχ hîc, uti rectè notavit *Barnesius*, in unam syllabam coalescunt. Pronunciabatur scilicèt ἦυχ ἅλις. Vide ad *Il.* ί, 349. et ί, 535.

Ibid. —— ἡμῖν ἀλήμονες.] Τοῦ δὲ " ἡμῖν" συστέλλει μὲν τὴν λήγουσαν, περισπᾷ δὲ τὴν ἄρχουσαν λόγῳ ἐγκλιτικῇ, καθά που καὶ ἀλλαχοῦ ἐποίησε. *Eustath.* Vide suprà ad θ', 569. et π', 372.

Ver. 378. Ἦ ὄνοσαι, ὅτι τοι βίοτον &c.] Ὄνοσαι, νῦν ἀντὶ τοῦ ὀφιλῇ. *Schol. Eustathius* alitèr: Τὸ δὲ " Ἦ ὄνοσαι" ἀστείως ἔφη, ἀντὶ τοῦ, ἦ μέμφῃ, ἡμῖν δηλαδὴ, ἢ τοῖς ἀλήταις, ὡς μὴ βοροῖς οὖσι, μηδὲ δαπανᾷν εὖ δυναμένοις τὰ τοῦ οἴκου τῶν σῶν δεσποτῶν; καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἑτέρους ἄγεις τοὺς ἀξιολογώτερον καταφαγομένους ἐκεῖνα; Καὶ ἔστιν ἔννοια ὁμοία πρὸς τὸ [suprà ί, 379.] " Ἀλλ' οὐδ' ὣς σε ἔολπα ὀνόσσεσθαι κακότητος." Ita illi. Rectiùs autem (ut opinor) cum *Barnesio* interpretêris, " *An parvi pendis;*" vel, " *An pro nihilo ducis, domini tui bona* " *absumi &c.?*" Vide suprà ad ί, 379. θ', 239. item *Iliad.* γ', 539. ί, 164. ώ, 439.

Ibid. ——— κατέδουσιν.] *Al.* κατέδομεν.

Ver. 379. ——— ποθι.] *Al.* προτί.

Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφης, Εὔμαιε συβῶτα·
Ἀντίνο', οὐ μὲν καλὰ καὶ ἐσθλὸς ἐὼν ἀγορεύεις·
Τίς γὰρ δὴ ξεῖνον καλεῖ ἄλλοθεν αὐτὸς ἐπελθὼν
Ἄλλον γ', εἰ μὴ τῶν, οἳ δημιοεργοὶ ἔασιν;
Μάντιν, ἢ ἰητῆρα κακῶν, ἢ τέκτονα δούρων,
Ἢ καὶ θέσπιν ἀοιδὸν, ὅ κεν τέρπῃσιν ἀείδων;
Οὗτοι γὰρ κλητοί γε βροτῶν ἐπ' ἀπείρονα γαῖαν·
Πτωχὸν δ' οὐκ ἄν τις καλέοι τρύξοντα ἑ αὐτόν.
Ἀλλ' αἰεὶ χαλεπὸς περὶ πάντων εἷς μνηστήρων
Δμωσὶν Ὀδυσσῆος, πέρι δ' αὖτ' ἐμοί· αὐτὰρ ἔγωγε
Οὐκ ἀλέγω, εἵως μοι ἐχέφρων Πηνελόπεια
Ζώει ἐνὶ μεγάροις, καὶ Τηλέμαχος θεοειδής.
Τὸν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα·
Σίγα, μή μοι τοῦτον ἀμείβεο πόλλ' ἐπέεσσιν·

Hunc autem respondens allocutus es, Eumaee subulce:
" Antinoë, non quidem bona, etiamsi eximius-sis, dicis:
" Quis enim demùm hospitem vocat aliundè ipse ubi-adierit,
" Alium scilicèt, nisi eorum *aliquem*, qui publici-operarii sunt?
" Vatem, vel medicum malorum, vel fabrum lignorum,
" Vel etiam divinum cantorem, qui delectet canens?
" Hi enim vocati utique hominum in immensâ terrâ:
" Mendicum autem nemo vocaret attriturum seipsum.
" Sed semper difficilis super omnes es procos
" Servis Ulyssis, praecipuè verò mihi: at ego
" Non curo, quamdiù mihi prudens Penelope
" Vivit in aedibus, et Telemachus deo-par."
Illum autem rursùs Telemachus prudens contrà allocutus est:
" Tace, nè mihi hunc vicissim-compella multùm verbis:

Ver. 382. Τίς γὰρ δὴ ξεῖνον καλεῖ ἄλλοθεν αὐτὸς ἐπελθών.] *Aristoteles de Republ. lib.* VIII. *cap.* 3. versum hunc (notante *Barnesio*) legit, aut fortè memoritèr citat, hoc modo:

Ἀλλ' οἷον μέν γ' ἐστὶ καλεῖν ἐπὶ δαῖτα θαλείην.

Vide infrà ad *ver.* 385.

Ver. 384. Μάντιν, ἢ ἰητῆρα κακῶν, —— Ἢ καὶ θέσπιν ἀοιδόν.] Similitèr ferè *Empedocles* apud *Clementem Alexandrinum, Strom.* IV.

Εἰς δὲ τέλος, μάντεις τε καὶ ὑμνοπόλοι καὶ ἰητροὶ,
Καὶ πρόμοι ἀνθρώποισιν ἐπιχθονίοισι πέλονται.

Cæterùm MS. à *Tho. Bentleio* collatus hîc legit, Μάντιν γ', ἢ ἰητῆρα κακῶν. *Al.* Μάντιν, ἢ ἰητῆρα νόσων.

Ver. 385. Ἢ καὶ θέσπιν ἀοιδὸν, ὅ κεν τέρπῃσιν.] Καὶ τὴν μουσικὴν οἱ πρότεροι εἰς παιδείαν ἔταξαν, οὐχ ὡς ἀναγκαῖον· οὐδὲν γὰρ ἔχει τοιοῦτον· οὐδ' ὡς χρήσιμον, ὥσπερ τὰ γράμματα πρὸς χρηματισμὸν, καὶ πρὸς οἰκονομίαν, καὶ πρὸς μάθησιν, καὶ πρὸς πολιτικὰς πράξεις πολλάς· — οὐδ' αὖ καθάπερ ἡ γυμναστικὴ, πρὸς ὑγίειαν καὶ ἀλκήν· οὐδέτερον γὰρ τούτων ὁρῶμεν γιγνόμενον ἐκ τῆς μουσικῆς. Λείπεται τοίνυν πρὸς τὴν ἐν τῇ σχολῇ διαγωγήν εἰς ὅπερ καὶ φαίνονται παράγοντες αὐτήν. Ἣν γὰρ οἴονται διαγωγὴν εἶναι τῶν ἐλευθέρων, ἐν ταύτῃ τάττουσι. Διόπερ Ὅμηρος οὕτως ἐποίησεν· "Ἀλλ' οἷον μέν γ' ἐστὶ " καλεῖν ἐπὶ δαῖτα θαλείην." Καὶ οὕτω προειπὼν, ἑτέρους τινὰς, " Οἳ καλέουσιν ἀοιδὸν (φησὶν) " ὅ κεν τέρπῃσιν ἅπαντας." *Aristot. de Republ. lib.* VIII. *cap.* 3.

Ibid. —— ὅ κεν τέρπῃσιν] *Al.* ὅς ἂν τέρπῃσιν.

Ibid. —— τέρπῃσιν ἀείδων] Apud *Aristotelem*, loco jam suprà citato, τέρπῃσιν ἅπαντας.

Ver. 387. —— καλέοι] *Al.* καλέει.

Ibid. —— τρύξοντα ἑ αὐτόν.] Ita edidit *Barnesius* ex *Apollonio* περὶ Συντάξεως, *lib.* 2. Rectè, ut videtur. *Vulgg.* ἑαυτόν. Vidè ad *Il.* ρ', 551. *Al.* τρύξοντα ἐν οἴκῳ.

Ver. 389. Δμωσίν.] *Al.* Δμωαῖς δ'.

Ver. 393. Σίγα, μή μοι ἔρε.] Legitur, notante *Eustathio*, et Ἄττα, μή μοι. " Malè " tamen," inquit *Barnesius*, " Quandoqui- " dem Ultima τοῦ Ἄττα brevis est." Sed et quâ ratione etiam extra Cæsuram produci

Ἀντίνοος δ' εἴωθε κακῶς ἐρεθιζέμεν αἰεὶ
Μύθοισιν χαλεποῖσιν, ἐποτρύνει δὲ καὶ ἄλλους.
Ἦ ῥα, καὶ Ἀντίνοον ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
Ἀντίνο', ἦ μευ καλὰ, πατὴρ ὣς κήδεαι υἷος·
Ὃς τὸν ξεῖνον ἄνωγας ἀπὸ μεγάροιο δίεσθαι
Μύθῳ ἀναγκαίῳ· μὴ τοῦτο θεὸς τελέσειε.
Δός οἱ ἑλών· οὔ τοι φθονέω· κέλομαι γὰρ ἔγωγε·
Μήτ' οὖν μητέρ' ἐμὴν ἅζευ τόγε, μήτε τιν' ἄλλον
Δμώων, οἳ κατὰ δώματ' Ὀδυσσῆος θείοιο.
Ἀλλ' οὔ τοι τοιοῦτον ἐνὶ στήθεσσι νόημα·
Αὐτὸς γὰρ φαγέμεν πολὺ βούλεαι, ἢ δόμεν ἄλλῳ.
Τὸν δ' αὖτ' Ἀντίνοος ἀπαμειβόμενος προσέειπε·
Τηλέμαχ' ὑψαγόρη, μένος ἄσχετε, ποῖον ἔειπες;
Εἴ οἱ τόσσον ἅπαντες ὀρέξειαν μνηστῆρες,
Καί κέν μιν τρεῖς μῆνας ἀπόπροθεν οἶκος ἐρύκοι.
Ὣς ἄρ' ἔφη, καὶ θρῆνυν ἑλὼν ὑπέφηνε τραπέζη

" Antinous autem consuevit malè irritare semper
" Verbis asperis, incitatque etiam alios."
Dixit, et Antinoum verbis alatis allocutus est:
" Antinoë, profectò me benè curas, pater uti filium,
" Qui hospitem jubes à domo pellere
" Verbo violento: nè istud deus perfecerit.
" Da ei *aliquid* sumptum; non tibi invideo; jubeo enim ego:
" Neque itaque matrem meam verere hâc-*in*-re, neque quenquam alium
" Servorum, qui in aedibus *sunt* Ulyssis divini.
" Sed non tibi tale in pectoribus cogitatum:
" Ipse enim comedere multò mavis, quàm dare alii."
Illum autem rursùs Antinous respondens allocutus est:
" Telemache altiloque, animo indomite, quale dixisti?
" Si ei tantum omnes praeberent proci,
" Etiam ipsum tres menses procul hinc domus detineret."
Sic utique dixit: et scabellum prehensum ostendit subter mensam

posset, vide ad *Il.* ά, 51. Porrò et in uno MS. Ἄττα scriptum reperit *Tho. Bentleius.*

Ver. 394. 398 et 416. — εἴωθε — ἄνωγας — ἔοικας.] Vide ad *Il.* ά, 37. et θ', 322.

Ver. 395. ——— ἐποτρύνει.] *Eustathius* videtur legisse ἐποτρύνειν.

Ver. 397. Ἀντίνο', ἦ μευ καλά.] Ἔστι καὶ Εἰρωνεία παρ' αὐτῷ, [Ὁμήρῳ,] λόγος διὰ τοῦ ἐναντίου δηλῶν τὸ ἐναντίον, μετά τινὸς ἠθικῆς ὑποκρίσεως· οἷον —— ὅταν τὶς ἄλλως ἐπαινεῖν προσποιῆται, τῇ ἀληθείᾳ ψέγων. Καὶ τοῦτό ἐστι παρ' Ὁμήρῳ λεγόμενον ὑπὸ Τηλεμάχου " Ἀν-" τίνο', ἦ μευ καλὰ, πατὴρ ὣς κήδεαι υἷος." Τῷ γὰρ ἔχθρῳ λέγει, ὅτι ὡς πατὴρ υἱοῦ πεφρόντικας. *Dionys. Halicarn.* περὶ τῆς Ὁμήρου ποιήσεως, § 7.

Ibid. ——— υἷος.] *Al.* υἱοῦ.

Ver. 398. —— ξεῖνον ἄνωγας ἀπὸ μεγάροιο δίεσθαι.] Sic apud *Euripidem:*

——————— τἀμὰ δ' οὐκ ἐπίσταται
Μέλαθρ' ἀπωθεῖν, οὐδ' ἀτιμάζειν ξένους.
Alcest. ver. 566.

Ibid. —— ἀπὸ μεγάροιο δίεσθαι.] *Barnesius*, Versionesque vulgatæ, reddunt " *à do-" mo exire.*" Sed rectiùs (ut opinor) interpretêris " *à domo pellere;*" ut infrà ύ, 343.

Αἰδέομαι δ' ἀέκουσαν ἀπὸ μεγάροιο δίεσθαι
Μύθῳ ἀναγκαίῳ.———————

Ver. 401. Μήτ' οὖν.] *Al.* Μήτε τι.

Ver. 408. —— τρεῖς μῆνας ἀπόπροθεν οἶκος ἐρύκοι.] Οὐκ ἂν ἐπὶ τρεῖς μῆνας προέλθοι αἰτήσων. *Schol.*

Ver. 409. —— ὑπέφηνε.] *Al.* ὑπ' ἔφηνε.

Ibid. —— τραπέζη.] MSS. duo à *Tho. Bentleio* collati, τραπέζης.

Κείμενον, ᾧ ῥ' ἐπέχεν λιπαροὺς πόδας εἰλαπινάζων,
Οἱ δ' ἄλλοι πάντες δίδοσαν, πλῆσαν δ' ἄρα πήρην
Σίτου καὶ κρειῶν· τάχα δὴ καὶ ἔμελλεν Ὀδυσσεὺς,
Αὖτις ἐπ' οὐδὸν ἰὼν, προικὸς γεύσεσθαι Ἀχαιῶν·
Στῆ δὲ παρ' Ἀντίνοον, καί μιν πρὸς μῦθον ἔειπεν·
Δὸς, φίλος· οὐ μέν μοι δοκέεις ὁ κάκιστος Ἀχαιῶν
Ἔμμεναι, ἀλλ' ἄριστος, ἐπεὶ βασιλῆϊ ἔοικας.
Τῷ σε χρὴ δόμεναι καὶ λώϊον, ἠέ περ ἄλλοι,
Σίτου· ἐγὼ δ' ἄν σε κλείω κατ' ἀπείρονα γαῖαν.
Καὶ γὰρ ἐγώ ποτε οἶκον ἐν ἀνθρώποισιν ἔναιον
Ὄλβιος ἀφνειὸν, καὶ πολλάκι δόσκον ἀλήτῃ
Τοίῳ, ὁποῖος ἔοι, καὶ ὅτευ κεχρημένος ἔλθοι·
Ἦσαν δὲ δμῶες μάλα μυρίοι, ἄλλα τε πολλὰ,
Οἷσίν τ' εὖ ζώουσι καὶ ἀφνειοὶ καλέονται·
Ἀλλὰ Ζεὺς ἀλάπαξε Κρονίων, (ἤθελε γάρ που,)
Ὅς μ' ἅμα ληϊστῆρσι πολυπλάγκτοισιν ἀνῆκεν
Αἴγυπτόνδ' ἰέναι δολιχὴν ὁδὸν, ὄφρ' ἀπολοίμην·
Στῆσα δ' ἐν Αἰγύπτῳ ποταμῷ νέας ἀμφιελίσσας·

Jacens, cui scilicèt imponebat nitidos pedes epulans.
Caeteri autem omnes dabant, impleveruntque proindè peram
Pane et carnibus: citò sanè et erat Ulysses,
Rursùs ad limen profectus, gratìs gustaturus Achivos:
Stetit autem juxta Antinoum, et ipsum sermone allocutus est:
" Da, amice; haud quidem mihi videris pessimus Achivorum
" Esse, sed optimus; quoniam regi similis es.
" Ideò te oportet dare et meliùs, quàm etiam alii,
" De-pane; ego autem te laudarem per immensam terram.
" Etenim ego aliquandò domum inter homines habitabam
" Beatus divitem, et saepè dabam erroni
" Tali, qualiscunque esset, et cujuscunque-rei indigens venisset:
" Erant autem *mihi* servi valdè multi, aliaque multa,
" Quibus utique benè vivunt *homines*, et divites vocantur:
" Sed Jupiter pessundedit Saturnius, (voluit enim aliquâ-de-causâ;)
" Qui me cum latronibus multivagis impulit
" In-Aegyptum ire, longum iter, ut perirem:
" Statui verò in Aegypto fluvio naves remis-utrinque-agitatas:

Ver. 413. —— προικός.] Τῆς δωρεὰν δόσεως. *Schol.*

Ibid. —— γεύσεσθαι.] *Al.* γεύσασθαι.

Ver. 415. —— οὐ μέν μοι δοκέεις ὁ κάκιστος.] Vide ad *Il.* ν', 344. et ό, 11. Cæterùm *Eustathius* citat, οὐ μέν τοι δοκέεις.

Ver. 416. —— ἐπεὶ βασιλῆϊ ἔοικας. Τῷ σε χρὴ δόμεναι καὶ λώϊον.] Θρασύλλου δὲ τοῦ Κυνικοῦ δραχμὴν αἰτήσαντος αὐτὸν, [Ἀντίγονον] "Ἀλλ' οὐ βασιλικὸν" εἶπε "τὸ δόμα." *Plutarch. Apophthegm.* "Regem armis, quàm "munificentiâ, vinci, minùs flagitiosum." *Bocchus, apud Sallust. Bell. Jugurth.* § 118.

Ver. 418. —— ἐγὼ δ' ἄν σε.] *Al.* ἐγὼ δέ κέ σε.

Ver. 423. Οἷσίν τ' εὖ ζώουσι.] *Quibus videlicèt* ——. *Al.* οἷσί τ' ἐῢ ζώουσι.

Ver. 425. —— ἅμα ληϊστῆρσι πολυπλάγκτοισιν.] Vide suprà ad γ', 73.

Ver. 426. 427. Αἴγυπτόνδ' ἰέναι, —— Αἰγύπτῳ ποταμῷ.] Αἴγυπτος μὲν ἁπλῶς ἡ χώρα, ἢ καὶ ἡ πόλις εἴη· ὁ δὲ μετὰ προσθήκης Αἴγυπτος πόταμος, τὸν Νεῖλον δηλοῖ. *Eustath.* ad ver. 448. infrà. Vide suprà ad ξ', 257. 258. item ad δ', 581. et λ', 638.

Ἔνθ' ἤτοι μὲν ἐγὼ κελόμην ἐρίηρας ἑταίρους
Αὐτοῦ πὰρ νήεσσι μένειν, καὶ νῆας ἔρυσθαι,
Ὀπτῆρας δὲ κατὰ σκοπιὰς ὤτρυνα νέεσθαι·
Οἱ δ' ὕβρει εἴξαντες, ἐπισπόμενοι μένεϊ σφῷ,
Αἶψα μάλ' Αἰγυπτίων ἀνδρῶν περικαλλέας ἀγροὺς
Πόρθεον, ἐκ δὲ γυναῖκας ἄγον, καὶ νήπια τέκνα,
Αὐτούς τ' ἔκτεινον· τάχα δ' ἐς πόλιν ἵκετ' ἀϋτή.
Οἱ δὲ, βοῆς ἀΐοντες, ἅμ' ἠοῖ φαινομένηφιν,
Ἦλθον· πλῆτο δὲ πᾶν πεδίον πεζῶν τε, καὶ ἵππων,
Χαλκοῦ τε στεροπῆς· ἐν δὲ Ζεὺς τερπικέραυνος
Φῦζαν ἐμοῖς ἑτάροισι κακὴν βάλεν· οὐδέ τις ἔτλη
Στῆναι ἐναντίβιον· περὶ γὰρ κακὰ πάντοθεν ἔστη.
Ἔνθ' ἡμέων πολλοὺς μὲν ἀπέκτανον ὀξέϊ χαλκῷ,
Τοὺς δ' ἄναγον ζωοὺς σφίσιν ἐργάζεσθαι ἀνάγκῃ.
Αὐτὰρ ἔμ' ἐς Κύπρον ξείνῳ δόσαν ἀντιάσαντι
Δμήτορι Ἰασίδῃ, ὃς Κύπρου ἶφι ἄνασσεν·
Ἔνθεν δὴ νῦν δεῦρο τόδ' ἵκω, πήματα πάσχων.
Τὸν δ' αὖτ' Ἀντίνοος ἀπαμείβετο, φώνησέν τε·
Τίς δαίμων τόδε πῆμα προσήγαγε, δαιτὸς ἀνίην;
Στῆθ' οὕτως ἐς μέσσον, ἐμῆς ἀπάνευθε τραπέζης,

" Tunc quidem ego hortabar dilectos socios
" Illic apud naves manere, et naves tueri;
" Speculatores autem ad speculas jussi ire:
" Hi verò insolentiae cedentes, sequentes impetum suum,
" Citò admodùm Aegyptiorum virorum perpulchros agros
" Populabantur; mulieresque abducebant et infantes liberos,
" Ipsosque interficiebant: citò verò in urbem pervenit strepitus.
" Illi autem clamorem audientes, simul-cum aurorâ apparente
" Venerunt; impletus autem est totus campus peditibusque et equis,
" Aerisque fulgore: Jupiter autem gaudens-fulmine
" Fugam meis sociis malam immisit; neque quisquam sustinuit
" Consistere contrà; circum enim mala undique stabant.
" Ibi nostrûm multos quidem interfecerunt acuto aere;
" Alios verò abduxerunt vivos sibi operaturos ex-necessitate:
" At me in Cyprum hospiti dederunt obviàm-facto
" Dmetori Jasidae, qui Cypro fortitèr imperabat:
" Indè demùm nunc huc venio, damna patiens."
Huic autem rursùs Antinöus respondit, dixitque;
" Quis deus hanc pestem adduxit, convivii molestiam?
" Sta sic in medium *profectus*, meâ procul à mensâ,

Ver. 431. —— μένεϊ σφῷ.] *Al.* μένεϊ ᾧ. Quod et præfert *Barnesius*. Vide ad *Il.* ά, 51.

Ver. 432. —— Αἰγυπτίων.] Vide suprà ad δ', 83. et ad *Il.* β', 537.

Ver. 436. —— πλῆτο δὲ πᾶν πεδίον πεζῶν τε, καὶ ἵππων, Χαλκοῦ τε στεροπῆς.] Vide suprà ad ξ', 267. et ad *Il.* ν', 339.

Ver. 441. —— ἄναγον.] MS. unus à *Tho. Bentleio* collatus, ἄγαγον. Quo modo et Vulgati habent suprà ξ', 272. ubi occurrit hic locus.

Μὴ τάχα πικρὴν Αἴγυπτον καὶ Κύπρον ἴδηαι·
Ὥς τις θαρσαλέος καὶ ἀναιδής ἐσσι προΐκτης.
Ἑξείης πάντεσσι παρίστασαι· οἱ δὲ διδοῦσι
Μαψιδίως· ἐπεὶ οὔτις ἐπίσχεσις, οὐδ' ἐλεητὺς
Ἀλλοτρίων χαρίσασθαι, ἐπεὶ πάρα πολλὰ ἑκάστῳ.
Τὸν δ' ἀναχωρήσας προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς·
Ὢ πόποι· οὐκ ἄρα σοίγ' ἐπὶ εἴδεϊ καὶ φρένες ἦσαν·
Οὐ σύ γ' ἂν ἐξ οἴκου σῷ ἐπιστάτῃ οὐδ' ἅλα δοίης,
Ὃς νῦν ἀλλοτρίοισι παρήμενος, οὔτι μοι ἔτλης

" Nè citò amaram Aegyptum et Cyprum videas :
" Adeò quidam audax et impudens es mendicus.
" Ordine omnibus astas : hi autem dant
" Temerè ; quia nulla *est* parsimonia, neque miseratio
" Quin de-alienis largiantur ; quoniam adsunt multa cuique."
Hunc autem retrogressus allocutus est solers Ulysses :
" Papae ! haud ergò tibi cum formâ etiam mens erat :
" Non tu utique ex domo tuo supplici vel salem dares :
" Qui nunc alienis assidens, haud quicquam mihi sustinuisti

Ver. 448. Μὴ τάχα πικρὴν Αἴγυπτον καὶ Κύπρον ἴδηαι.] Dna *Dacier* hunc versum reddit hoc modo: "*De peur que je ne te fasse re-" voir cette triste terre d'Egypte, ou Cypre.*" Et in annotationibus: " C'est à dire," inquit, " de peur que je ne te vende à des " corsaires, qui te meneront encore en E-" gypte ; ou qui iront te vendre dans l'isle " de Cypre." Rectiùs autem (ut opinor) *Eustathius :* Αὐτὸ δὲ τὸ, " Μὴ τάχα πικρὴν " Αἴγυπτον, &c. θυμικῶς ῥηθὲν, οὐκ εὐδιανόητον μὲν ἁπλῶς οὕτως ἐστί· δηλοῖ δὲ, ὡς ἐπὶ κακῷ τοῦ ξένου ἔσται τὸ περὶ Αἰγύπτου καὶ Κύπρου ἀφηγεῖσθαι ὡς ἵκετο ἐκεῖ, καὶ εἶδε τὰ ἐκεῖ.

Ibid. ——— ἴδηαι.] *Al.* ἵκηαι.

Ver. 451. —— ἐπεὶ οὔτις ἐπίσχεσις, &c.] *Al.* ἐπεὶ οὔτις ἐπὶ σχέσις. Cæterùm aptissima hæc personæ Antinöi superbæ et iniquæ ; qui, cùm ipse bonorum Ulyssis diripiendorum reliquis procis dux et auctor sit, simul tamen ac illos pauperi nonnihil largientes videat, profusionis statim incusat, suæque ipsius inclementiæ æquitatis speciem prætexit.

Ibid. —— οὐδ' ἐλεητὺς, Ἀλλοτρίων χαρίσασθαι.] " Bona aliena largiri, *liberalitas* — " vocatur." *Cato apud Sallust. Bell. Catilin.* § *55.* " Quid est aliud nisi aliis sua eripe-" re, aliis dare aliena ?" *Cic. de Offic. lib.* II. § 23.

Ver. 454. ——— οὐκ ἄρα σοίγ' ἐπὶ εἴδεϊ καὶ φρένες ἦσαν.] Ita suprà Θ', 176.

Ὣς καὶ σοὶ εἶδος μὲν ἀριπρεπὲς, οὐδέ κεν ἄλλως
Οὐδὲ θεὸς τεύξειε· νόον δ' ἀποφώλιός ἐσσι.

Ἦ νόμος ἐστὶ, πᾶσαν μὲν ἀμορφίαν πονηρίας εἶναι κατάκριτον· εὐθὺ δ' ὡς ἀγαθὸν, ἐπαινεῖται τὸν καλόν; Ἀλλά τοι κατὰ τὸν μέγαν ἀληθείας προφήτην Ὅμηρον, [suprà Θ', 169.] " —εἶδος " τις ἀκιδνότερος πέλει ἀνὴρ, Ἀλλὰ θεὸς μορφὴν " ἔπεσι στέφει ———." Καὶ πάλιν εἶπέ που λέγων, " —— οὐκ ἄρα σοί γ' ἐπὶ εἴδεϊ καὶ φρένες " ἦσαν." *Lucian. Amores.*

Ver. 455. Οὐ σύ γ' ἂν ἐξ οἴκου σῷ ἐπιστάτῃ, &c.] Τὸν μὲν γὰρ Εὔμαιον πεποίηκε δοῦλον καὶ πένητα, ὅμως τὸν Ὀδυσσέα καλῶς ὑποδεχόμενον καὶ τροφῇ καὶ κοίτῃ· τοὺς δὲ μνηστῆρας ὑπὸ πλούτου καὶ ὕβρεως οὐ πάνυ ῥᾳδίως αὐτῷ μεταδιδόντας οὐδὲ τῶν ἀλλοτρίων. Ὥσπερ καὶ αὐτὸς πεποίηται λέγων πρὸς Ἀντίνοον, ὀνειδίζων τὴν ἀνελευθερίαν· " Οὐ σύ γ' ἂν ἐξ οἴκου, &c. *Dio, Orat.* VII. Cæterùm *Gatakerus* in *Adversariis, cap.* 43. (notante *Duporto Gnomol. Homeric.* ad hunc locum), legendum conjicit, ἐξ οἴκου τῷ ἐπιστάτῃ, vel ἐξ οἴκου σοῦ ἐπιστάτῃ. Quæ posterior et optima videtur lectio. Ita enim aptè sibi respondent, istud ἐξ οἴκου σοῦ, sequensque ἀλλοτρίοισι *ver.* 456. Vulgatam tamen lectionem præferre videtur ipse *Duportus.*

Ibid. ——— ἐπιστάτῃ.] Μεταίτῃ, ἀπὸ τοῦ ἐφίστασθαι τῇ τραπέζῃ. *Hesych.*

Ibid. ——— οὐδ' ἅλα δοίης.] Οὐδὲ τὸ εὐτελέστατον ἂν δοίης. *Eustath.* Similitèr *Theocritus :*

Φῄς μοι πάντα δόμεν, τάχα δ' ὕστερον οὐδ' ἅλα δοίης. *Idyll.* XXVII. *ver.* 60.

Atque hinc apud *Erasmum* Proverbium, " *Ne Salem quidem dederit.*" *Adag. Sect. de Avaritiâ.*

Σίτου ἀποπροελὼν δόμεναι· τὰ δὲ πολλὰ πάρεστιν.
Ὣς ἔφατ'· Ἀντίνοος δ' ἐχολώσατο κηρόθι μᾶλλον,
Καί μιν ὑπόδρα ἰδὼν ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
Νῦν δή σ' οὐκ ἔτι καλὰ δι' ἐκ μεγάροιό γ' οἴω
Ἂψ ἀναχωρήσειν, ὅτε δὴ καὶ ὀνείδεα βάζεις.
Ὣς ἄρ' ἔφη· καὶ θρῆνυν ἑλὼν βάλε δεξιὸν ὦμον,
Πρυμνότατον κατὰ νῶτον· ὁ δ' ἐστάθη, ἠΰτε πέτρη,
Ἔμπεδον· οὐδ' ἄρα μιν σφῆλεν βέλος Ἀντινόοιο·
Ἀλλ' ἀκέων κίνησε κάρη, κακὰ βυσσοδομεύων.
Ἂψ δ' ἄρ' ἐπ' οὐδὸν ἰὼν κατ' ἄρ' ἕζετο, κὰδ δ' ἄρα πήρην
Θῆκεν ἐΰπλείην· μετὰ δὲ μνηστῆρσιν ἔειπεν·
Κέκλυτέ μευ, μνηστῆρες ἀγακλειτῆς βασιλείης,
Ὄφρ' εἴπω τά με θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι κελεύει.
Οὐ μὰν οὐδ' ἄχος ἐστὶ μετὰ φρεσὶν, οὐδέ τι πένθος,
Ὁππότ' ἀνὴρ περὶ οἷσι μαχειόμενος κτεάτεσσι
Βλήεται, ἢ περὶ βουσὶν, ἢ ἀργεννῇς ὀΐεσσιν·
Αὐτὰρ ἔμ' Ἀντίνοος βάλε γαστέρος εἵνεκα λυγρῆς,
Οὐλομένης, ἣ πολλὰ κάκ' ἀνθρώποισι δίδωσιν.

" De-pane sumptum dare; multa autem adsunt."
Sic dixit: Antinöus verò iratus est ex corde magis,
Et ipsum torvè intuitus verbis alatis allocutus est:
" Nunc jam te non ampliùs benè ex domo puto
" Retrò cessurum, quandò scilicèt et opprobria dicis."
Sic utique dixit; et scabello prehenso percussit dextrum humerum,
Extimum in dorsum: is autem stetit tanquam rupes,
Firmitèr; neque sanè ipsum commovit ictus Antinöi:
Sed tacitè movit caput, mala profundè-cogitans.
Rursùs autem ad limen profectus desidebat, peramque
Deposuit benè-plenam: inter procos verò locutus est:
" Audite me, proci inclytae reginae,
" Ut dicam, quae me animus in pectoribus jubet:
" Nequaquam quidem dolor est in mente, neque omninò luctus,
" Quandò vir, pro suis pugnans possessionibus,
" Percutitur, vel propter boves, vel candidas oves:
" At me Antinöus percussit ventrem ob malum,
" Perditum, qui multa mala hominibus dat.

Ver. 457. Σίτου ἀποπροελών.] *Al.* ἀπὸ προελών. Cæterùm *Dio*, loco suprà adducto, hunc versum citat hoc modo:

Σίτου ἀπάρξασθαι, πολλῶν κατὰ οἶκον ἐόντων.

Ex σ', (ut videtur) infrà 271.

Ver. 463. —— ὁ δ' ἐστάθη, ἠΰτε πέτρη.]

Ille, velut pelagi rupes immota, resistit.
Æn. VII. 586.

Ver. 466. Ἂψ δ' ἄρ' ἐπ' οὐδόν.] *Al.* Ἂψ δ' ἄγ' ἐπ' οὐδόν.

Ver. 471. 472. —— περὶ οἷσι μαχειόμενος κτεάτεσσι —— ἢ περὶ βουσίν.] " Αντιπτωτικῶς" (inquit *Duportus*, *Gnomol. Homeric.* ad hunc locum) " pro περὶ ὧν κτεάτων." Et *Eustathius:* Καινῶς δὲ (inquit) καὶ νῦν ἡ " περὶ" πρόθεσις μετὰ δοτικῆς λέγεται, ἐν τῷ " περὶ " κτήμασι," καὶ " περὶ βουσίν." Atqui eandem præpositionem eodem planè in sensu casui *dativo* alibi adjungit Poeta:

——————— μαχέσασθαι περὶ δαιτί.
Odyss. β', 245.

Νῦν δὲ περὶ πτωχῷ ἐριδαίνομεν —. σ', 402.

Ubi æquè facilè scribere potuisset Poeta περὶ δαιτὸς, et περὶ πτωχοῦ, si ita dictum oportuisset.

Ver. 472. Βλήεται.] *Al.* Βλήσεται.

Ἀλλ' εἴπου πτωχῶν γε θεοὶ καὶ ἐριννύες εἰσὶν,
Ἀντίνοον πρὸ γάμοιο τέλος θανάτοιο κιχείη.
Τὸν δ' αὖτ' Ἀντίνοος προσέφη, Εὐπείθεος υἱός·
Ἔσθι' ἕκηλος, ξεῖνε, καθήμενος, ἢ ἄπιθ' ἄλλη·
Μή σε νέοι διὰ δώματ' ἐρύσσωσ', (οἷ' ἀγορεύεις,)
Ἢ ποδὸς, ἢ καὶ χειρὸς, ἀποδρύψωσι δὲ πάντα.
Ὣς ἔφαθ'· οἱ δ' ἄρα πάντες ὑπερφιάλως νεμέσησαν·
Ὧδε δέ τις εἴπεσκε νέων ὑπερηνορεόντων·
Ἀντίνο', οὐ μὲν κάλ' ἔβαλες δύστηνον ἀλήτην,
Οὐλόμεν', εἰ δή πού τις ἐπουράνιος θεός ἐστι;
Καί τε θεοὶ ξείνοισιν ἐοικότες ἀλλοδαποῖσι,
Παντοῖοι τελέθοντες, ἐπιστρωφῶσι πόληας,
Ἀνθρώπων ὕβριν τε καὶ εὐνομίην ἐφορῶντες.

"Sed sicubi pauperum dii et Erinnyes sint,
"Antinöum ante nuptias finis mortis deprehendat."
Hunc autem rursùs Antinöus allocutus est, Eupithei filius:
"Comede tranquillus, hospes, sedens, aut abi aliò:
"Nè te juvenes per aedes trahunt, (qui sic loquaris,)
"Vel pede, vel et manu; lacerentque totum."
Sic dixit: illi verò omnes vehementèr indignati sunt:
Sic autem aliquis dicebat juvenum superborum:
"Antinöe, non quidem benè percussisti infelicem erronem;
"Perdite; si fortè quis coelestis deus sit?
"Etenim dii, hospitibus similes peregrinis,
"Omnimodos se-ferentes, versantur per urbes,
"Hominum insolentiamque et aequitatem inspicientes."

Ver. 475. Ἀλλ' εἴπου πτωχῶν γε θεοί.] Ὡς ἐστὶ Πενία χρῆμα τῷ ὄντι ἱερὸν καὶ ἄσυλον· καὶ οὐδεὶς ἀδικεῖ πένητας οὐδέν γε ἧττον ἢ τοὺς τὰ κηρύκεια ἔχοντας. *Dio, Orat.* 7. *haud longè ab initio.*

Ibid. —— πτωχῶν γε θεοὶ καὶ ἐριννύες εἰσὶν.] Ita suprà λ', 279.

—— ὅσσα τε μητρὸς ἐριννύες ἐκτελέουσι.

Et *Iliad.* φ', 412.

Οὕτω κεν τῆς μητρὸς ἐριννύας ἐξαποτίνοις·

Ver. 478. ——— ἄλλη.] *Al.* ἄλλῃ.

Ver. 484. —— εἰ δὴ πού τις ἐπουράνιος θεὸς ἐστὶ;] Elegantissimè hîc reticetur sententiæ Apodosis: "*Si* —; *Quid deinceps fiet?*" Ut rectè *Eustathius*: Σημείωσαι δὲ ὅτι τὸ, "εἰ δὴ πού τις θεὸς ἐστὶν," ἐλλειπτικῶς ἔχει. Λείπει γὰρ ἴσως τὸ "τί ἂν γενήσεται," ἢ "τί ἂν "ἐρεῖς." ἵνα λέγῃ ὅτι, Οὐλόμενε, τί γενήσεται εἰ θεὸς ἐστὶν ὁ ἐμπαροινούμενος; vide ad *Il.* ά, 135.

Ver. 485. Καί τε θεοὶ ξείνοισιν ἐοικότες.] Similitèr *Hesiodus*:

——— ἐγγὺς γὰρ ἐν ἀνθρώποισιν ἐόντες
Ἀθάνατοι λεύσσουσιν, ὅσοι σκολιῇσι δίκῃσι
Ἀλλήλους τρίβουσι, θεῶν ὄπιν οὐκ ἀλέγοντες.
Ἔργ. καὶ Ἡμερ. I, 247.

Et *ibid. ver.* 252.

Οἵ ῥα φυλάσσουσίν τε δίκας καὶ σχέτλια ἔργα,
Ἠέρα ἑσσάμενοι, πάντῃ φοιτῶντες ἐπ' αἶαν.

Et *Ovidius*:

——— summo delabor Olympo,
Et Deus humanâ lustro sub imagine terras. *Metam. lib.* I. *ver.* 212.

Similitèr ferunt *Ægyptii* (referente *Diodoro Siculo*,) Deorum nonnullos πᾶσαν τὴν οἰκουμένην ἐπιπορεύεσθαι, φανταζομένους τοῖς ἀνθρώποις ἐν ἱερῶν ζώων μορφαῖς, ἔστι δ' ὅτε εἰς ἀνθρώπων ἰδέας, ἢ τινῶν ἄλλων, μεταβάλλοντας. καὶ τοῦτο μὴ μυθῶδες ὑπάρχειν, ἀλλὰ δυνατὸν, εἴπερ οὗτοι πρὸς ἀλήθειαν εἰσὶν οἱ πάντα γεννῶντες. Καὶ τὸν ποιητὴν δὲ εἰς Αἴγυπτον παραβαλόντα, καὶ μετασχόντα παρὰ τῶν ἱερέων τῶν τοιούτων λόγων, θεῖναί που κατὰ τὴν ποίησιν τὸ προειρημένον ὡς γινόμενον· "Καί τε θεοὶ ξεί- "νοισιν ἐοικότες ἀλλοδαποῖσι, Παντοῖοι τελέ- "θοντες, &c." *Diod. Sic. lib.* I. Porrò vituperat hunc locum *Plato*; Μηδεὶς ἄρα ——— λεγέτω ἡμῖν τῶν ποιητῶν, ὡς "——— "θεοὶ ξείνοισιν ἐοικότες ἀλλοδαποῖσι, Παντοῖοι "τελέθοντες, ἐπιστρωφῶσι πόληας." *De Republ. lib.* II.

Ver. 487. —— ὕβριν τε καὶ εὐνομίην.] *Al.* ὕβρεις τε καὶ εὐνομίας.

Ὣς ἄρ' ἔφαν μνηστῆρες· ὁ δ' οὐκ ἐμπάζετο μύθων.
Τηλέμαχος δ' ἐν μὲν κραδίῃ μέγα πένθος ἄεξε
Βλημένου· οὐδ' ἄρα δάκρυ χαμαὶ βάλεν ἐκ βλεφάροιϊν,
Ἀλλ' ἀκέων κίνησε κάρη, κακὰ βυσσοδομεύων.
Τοῦ δ' ὡς οὖν ἤκουσε περίφρων Πηνελόπεια,
Βλημένου ἐν μεγάρῳ, μετ' ἄρα δμωῇσιν ἔειπεν·
Αἴθ' οὕτως αὐτόν σε βάλοι κλυτότοξος Ἀπόλλων.
Τὴν δ' αὖτ' Εὐρυνόμη ταμίη πρὸς μῦθον ἔειπεν·
Εἰ γὰρ ἐπ' ἀρῇσιν τέλος ἡμετέρῃσι γένοιτο,
Οὐκ ἄν τις τούτων γε ἐΰθρονον Ἠῶ ἵκοιτο.
Τὴν δ' αὖτε προσέειπε περίφρων Πηνελόπεια·
Μαῖ', ἐχθροὶ μὲν πάντες, ἐπεὶ κακὰ μηχανόωνται·
Ἀντίνοος δὲ μάλιστα μελαίνῃ κηρὶ ἔοικεν.
Ξεῖνός τις δύστηνος ἀλητεύει κατὰ δῶμα,
Ἀνέρας αἰτίζων· (ἀχρημοσύνη γὰρ ἀνώγει·)

Sic utique dicebant proci: ille autem non curabat verba.
Telemachus verò in corde quidem magnum luctum fovebat
Ob eum percussum; neque tamen lacrymam in humum demisit ex palpebris,
Sed tacitè movit caput, mala profundè-cogitans,
Hunc autem postquam audiverat prudens Penelope
Percussum in domo, inter ancillas proindè dixit;
" Utinam sic ipsum te percuteret inclytus-arcu Apollo."
Hanc autem rursùs Eurynome oeconoma allocuta est;
" Si enim votis exitus nostris fieret,
" Haud quisquam horum ad pulchro-solio auroram perveniret."
Hanc autem rursùs allocuta est prudens Penelope;
" Nutrix, inimici quidem omnes, quoniam mala machinantur;
" Antinöus verò maximè atrae morti similis-est.
" Hospes quidam infelix vagatur per domum,
" A-viris petens; (egestas enim jubet:)

Ibid. —— εὐνομίην] Εὐνεμησίαν, [Ita *Barnesius*; *Al.* Εὐνεμισίαν], καθ' ἣν εὖ νεμόμεθα καὶ διατελοῦμεν. *Schol.* Ὁ Ποιητὴς τὸν καθ' ἡμᾶς νόμον οὐκ οἶδε· θέμιστας δὲ καὶ εὐνομίην λέγει ἀπὸ τῆς νεμήσεως· " Ἀνθρώπων ὕβριν τε καὶ εὐνομίην " ἐφορῶντες." *Hesychius* à *Barnesio* citatus. Vide ad *Il.* ύ, 249.

Ibid. —— ἐφορῶντες.] Apud *Diodorum Siculum*, loco suprà citato, ἰσορῶντες. *Al.* ἐφέποντες.

Ver. 488. —— ὁ δ' οὐκ ἐμπάζετο μύθων.] *Eustathius* hoc de *Ulysse* exponit. Ὀδυσσεὺς δὲ, inquit, οὐκ ἐμπάζετο μύθων, οὔτι τῶν Ἀντινόου δηλαδὴ, οὔτε οὓς ἔλεγον οἱ λοιποί· πάντας γὰρ μισεῖ· διὸ καὶ πάντας ἀναιρεῖ. Statim autem deinceps adjicit; Ἴσως δὲ καὶ ὁ Ἀντίνοος οὐκ ἐμπάζετο τῶν κατ' αὐτοῦ νεμεσητικῶν μύθων.

Ver. 490. —— οὐδ' ἄρα.] *Neque, ut solent magno dolore affecti.* ——

Ver. 494. —— βάλοι κλυτότοξος Ἀπόλλων.] Vide suprà ad ό, 409. Porrò similitèr apud *Virgilium*, *Apollo* vocatur " *Ar-* " *citenens:*" *Æn.* III, 75.

Ver. 496. Εἰ γὰρ ἐπ' ἀρῇσιν τέλος ἡμετέρῃσι γένοιτο.] *Eustathius* hîc pro τέλος, τέκος legi annotat. Τὸ δὲ τέλος, (inquit), γράφεται καὶ τέκος· ἵνα λέγῃ ἡ γραῦς οὕτως· Ὦ τέκνον, εἰ γὰρ ἐπ' ἀραῖς ἡμετέραις, ἤγουν ὑπὲρ ἡμῶν, ὁ Ἀπόλλων γένοιτο, πάντες ἂν ἀπόλοιντο. Quod ferri non posse existimat *Henricus Stephanus*: " Nam (inquit) de hâc quidem, ἐπ' ἀρῇσιν " τέλος ἡμετέρῃσι γένοιτο, dubitare nos ex- " empla non sinunt; at nescio an ipsemet " *Eustathius* alteram lectionem vel unius " exempli auctoritate confirmare potuisset, " εἰ γένοιτο ἐπ' ἀραῖς ἡμετέραις, id est, ὑπὲρ " ἡμῶν." Atqui MSS. duo à *Tho. Bentleio* collati τέκος legunt.

Ver. 500. —— μελαίνῃ κηρὶ ἔοικεν.] Ita *Iliad.* γ', 454.

Ἶσον γάρ σφιν πᾶσιν ἀπήχθετο κηρὶ μελαίνῃ.

Ἔνθ' ἄλλοι μὲν πάντες ἐνέπλησάν τ', ἔδοσάν τε·
Οὗτος δὲ θρήνυϊ πρυμνὸν βάλε δεξιὸν ὦμον.
Ἡ μὲν ἄρ' ὣς ἀγόρευε μετὰ δμωῇσι γυναιξὶν,
Ἡμένη ἐν θαλάμῳ· ὁ δ' ἐδείπνει δῖος Ὀδυσσεύς·
Ἡ δ' ἐπί οἱ καλέσασα προσηύδα δῖον ὑφορβόν·
Ἔρχεο, δῖ' Εὔμαιε, κιὼν τὸν ξεῖνον ἄνωχθι
Ἐλθέμεν, ὄφρα τί μιν προσπτύξομαι, ἠδ' ἐρέωμαι,
Εἴ που Ὀδυσσῆος ταλασίφρονος ἠὲ πέπυσται,
Ἢ ἴδεν ὀφθαλμοῖσι· πολυπλάγκτῳ γὰρ ἔοικεν.
Τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφης, Εὔμαιε συβῶτα·
Εἰ γάρ τοι, βασίλεια, σιωπήσειαν Ἀχαιοὶ,
Οἷ' ὅγε μυθεῖται, θέλγοιτό κέ τοι φίλον ἦτορ.
Τρεῖς γὰρ δή μιν νύκτας ἔχον, τρία δ' ἤματ' ἔρυξα
Ἐν κλισίῃ, (πρῶτον γὰρ ἔμ' ἵκετο νηὸς ἀποδράς·)
Ἀλλ' οὔπω κακότητα διήνυσεν ἣν ἀγορεύων.
Ὡς δ' ὅτ' ἀοιδὸν ἀνὴρ ποτιδέρκεται, ὅς τε θεῶν ἐξ
Ἀείδει δεδαὼς ἔπε' ἱμερόεντα βροτοῖσι,
Τοῦ δ' ἄμοτον μεμάασιν ἀκουέμεν, ὁππότ' ἀείδει·
Ὡς ἐμὲ κεῖνος ἔθελγε παρήμενος ἐν μεγάροισι.

" Ibi alii quidem omnes impleveruntque, dederuntque;
" Hic autem scabello extimum percussit dextrum humerum."
Illa quidem sic loquebatur inter famulas mulieres,
Sedens in thalamo; coenabat autem nobilis Ulysses:
Illa autem ad se vocatum allocuta est nobilem subulcum;
" Vade, nobilis Eumaee, profectus hospitem jube
" Venire, ut aliquatenùs cum-ipso congrediar, et interrogem,
" Sicubi de-Ulysse malorum-patiente vel audiverit,
" Vel *eum* viderit oculis: multivago enim similis est."
Hanc autem respondens allocutus es, Eumaee subulce;
" Utinam enim tibi, regina, tacerent Achivi,
" Qualia hic loquitur, mulceret tibi charum cor.
" Tres enim jamjam ipsum noctes habui, tres autem dies detinui
" In casâ, (primùm enim *ad* me venit, ubi à nave aufugisset;)
" Sed nondum calamitatem absolvit suam narrans.
" Sicut autem quandò cantorem vir aspicit, qui ex diis
" Canit doctus carmina delectabilia mortalibus,
" Hunc autem insatiabilitèr cupiunt audire, quandò canit;
" Sic me ille mulcebat assidens in aedibus.

Ver. 504. Οὗτος δὲ θρήνυϊ πρυμνόν.] Pronunciabatur θρῆνυ, vel θρῆνυι duabus syllabis; uti et vox ὀρχηστυῖ infrà *ver.* 605.

——— τοὶ δ' ὀρχηστυῖ καὶ ἀοιδῇ
Τέρπονται·———

Vide ad *Il.* π', 321. et 536.

Ver. 506.——ἰδείπνει] *Al.* ἰδείπνει.

Ver. 508. Ἔρχεο, δῖ' Εὔμαιε.] *Al.* Ἔρχεο δὴ, Εὔμαιε.

Ver. 509. ——— προσπτύξομαι.] *Al.* προσφθέγξομαι.

Ver. 513. ——— σιωπήσειαν Ἀχαιοί.] " Μνηστῆρες ἐνταῦθα (inquit *Barnesius*) Ἀχαιοὶ λέγονται." Ita infrà *ver.* 596.

——— πολλοὶ δὲ κακὰ φρονέουσιν Ἀχαιῶν.

Et σ', 93.

——— ἵνα μή μιν ἐπιφρασσαίατ' Ἀχαιοί.

Ver. 519. Ἀείδει.] *Al.* Ἀείδῃ.

Φησὶ δ' Ὀδυσσῆος ξεῖνος πατρώϊος εἶναι,
Κρήτῃ ναιετάων, ὅθι Μίνωος γένος ἐστίν.
Ἔνθεν δὴ νῦν δεῦρο τόδ' ἵκετο πήματα πάσχων,
Προπροκυλινδόμενος· στεῦται δ' Ὀδυσῆος ἀκοῦσαι,
Ἀγχοῦ Θεσπρωτῶν ἀνδρῶν ἐν πίονι δήμῳ,
Ζωοῦ· πολλὰ δ' ἄγει κειμήλια ὅνδε δόμονδε.
Τὸν δ' αὖτε προσέειπε περίφρων Πηνελόπεια·
Ἔρχεο, δεῦρο κάλεσσον, ἵν' ἀντίον αὐτὸς ἐνίσπῃ.
Οὗτοι δ' ἠὲ θύρῃσι καθήμενοι ἑψιαάσθων,
Ἢ αὐτοῦ κατὰ δώματ'· ἐπεί σφισι θυμὸς ἐΰφρων.
Αὐτῶν μὲν γὰρ κτήματ' ἀκήρατα κεῖτ' ἐνὶ οἴκῳ,
Σῖτος καὶ μέθυ ἡδύ· τὰ μὲν οἰκῆες ἔδουσιν·
Οἱ δ' εἰς ἡμέτερον πωλεύμενοι, ἤματα πάντα,
Βοῦς ἱερεύοντες, καὶ ὄϊς, καὶ πίονας αἶγας,
Εἰλαπινάζουσι, πίνουσί τε αἴθοπα οἶνον
Μαψιδίως· τὰ δὲ πολλὰ κατάνεται· οὐ γὰρ ἔπ' ἀνήρ,

"Dicit autem *se* Ulyssis hospitem paternum esse,
"In Cretâ habitantem, ubi Minoïs genus est.
"Indè jam nunc huc venit damna patiens,
"Supplex-provolutus: affirmat autem de-Ulysse se audivisse,
"Propè Thesprotorum virorum in ubere populo,
"Vivo: multas autem ducit res-pretiosas suam ad domum."
Hunc autem rursùs allocuta est prudens Penelope;
"Vade, huc voca; ut coràm ipse dicat.
"Hi autem vel in foribus sedentes delectentur,
"Vel illic in aedibus, quippè ipsis animus laetus *est.*
"Ipsorum etenim possessiones integrae jacent in domo,
"Panis et vinum dulce; ea quidem domestici *ipsorum* comedunt:
"Ipsi verò in nostram-*domum* divertentes, dies omnes,
"Boves mactantes, et oves, et pingues capras,
"Epulantur, bibuntque generosum vinum
"Temerè; plurima autem absumuntur: non enim adest vir,

Ver. 523.——ὅθι Μίνωος γένος ἐστίν.] Dna. *Dacier* exponit, "*Où le sage Minos est né.*" Alii autem, notante eâdem Dna. *Dacier*, explicant; "*Ubi regnant Minoïs posteri.*" Quia scilicèt *Idomeneus Minoïs* nepos jam tum *Cretæ* regnaret. Sed prior verior explicatio; ut liquet ex *Odyss.* ζʹ, 34. 35. ubi eadem phrasis occurrit;

——————— κατὰ δῆμον
Πάντων Φαιήκων, ὅθι τοι γένος ἐστὶ καὶ αὐτῇ.

Ver. 525. Προπροκυλινδόμενος.] Ἤγουν ἱκετεύων· ἢ καὶ ἱκετευτικῶς ἀπὸ τόπου εἰς τόπον ἥκων. *Eustath.*

Ver. 530.——ἑψιαάσθων.] Ἀντὶ τοῦ παιζέτωσαν, διαλεγέσθωσαν. *Schol.*

Ver. 533.——τὰ μὲν οἰκῆες.] *Barnesius* hîc pro μὲν, μὰν legi debere putat. Sed nihil opus. Vide ad *Il.* άʹ, 51.

Ver. 534.——ἡμέτερον πωλεύμενοι.] *Al.* ἡμέτερόν γε πωλεύμενοι.

Ver. 537.———τὰ δὲ πολλὰ κατάνεται.] Vulgati habent καταίνεται· *Barnesius* autem ex Editionum vetustiorum nonnullis edidit κατάνεται. Rectè, ut videtur. Ita enim, uti ipse annotat, in omnibus Exemplaribus legitur suprà *Odyss.* βʹ, 58. ubi occurrit hic locus: Cumque *Barnesio* facit et MS. à *Tho. Bentleio* collatus. Porrò *Hesychius*, notante itidem *Barnesio*, vocem κατάνεται exponit καταναλίσκεται, ἀναλίσκεται. Ita *Iliad.* κʹ, 251.

—— μάλα γὰρ νὺξ ἄνεται, ἐγγύθι δ' ἠώς.

Et *Odyss.* γʹ, 496.

Ἦνον ὁδόν.——

Οἷος Ὀδυσσεὺς ἔσκεν, ἀρὴν ἀπὸ οἴκου ἀμῦναι.
Εἰ δ' Ὀδυσεὺς ἔλθοι, καὶ ἵκοιτ' ἐς πατρίδα γαῖαν,
Αἶψά κε σὺν ᾧ παιδὶ βίας ἀποτίσεται ἀνδρῶν.
  Ὣς φάτο· Τηλέμαχος δὲ μέγ' ἔπταρεν ἀμφὶ δὲ δῶμα
Σμερδαλέον κονάβησε· γέλασσε δὲ Πηνελόπεια·
Αἶψα δ' ἄρ' Εὔμαιον ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
  Ἔρχεό μοι, τὸν ξεῖνον ἐναντίον ὧδε κάλεσσον.
Οὐχ ὁράᾳς, ὅ μοι υἱὸς ἐπέπταρε πᾶσιν ἔπεσσιν;
Τῷ κε καὶ οὐκ ἀτελὴς θάνατος μνηστῆρσι γένοιτο
Πᾶσι μάλ', οὐδέ κέ τις θάνατον καὶ κῆρας ἀλύξοι.
Ἄλλο δέ τοι ἐρέω, σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῇσιν,
Αἴκ' αὐτὸν γνώω νημερτέα πάντ' ἐνέποντα,
Ἕσσω μιν χλαῖνάν τε χιτῶνά τε, εἵματα καλά.
  Ὣς φάτο· βῆ δὲ συφορβὸς, ἐπεὶ τὸν μῦθον ἄκουσεν·
Ἀγχοῦ δ' ἱστάμενος ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
  Ξεῖνε πάτερ, καλέει σε περίφρων Πηνελόπεια,

" Qualis Ulysses erat, qui malum à domo arceat.
" Sin Ulysses venerit, et accesserit in patriam terram,
" Statim cum suo filio injurias ultus-fuerit virorum."
Sic dixit: Telemachus autem altè sternuit; circùmque domus
Horrendùm resonuit; risit verò Penelope;
Statimque deindè Eumaeum verbis alatis allocuta est;
" Vade mihi, hospitem coràm huc voca:
" Nonne vides, quòd mihi filius sternuit ad omnia verba?
" Ideò et non imperfecta mors procis fiat
" Omnibus prorsùs; neque quisquam mortem et fatum vitet.
" Aliud autem tibi dicam, tu verò in mente reconde tuâ;
" Si ipsum cognovero vera omnia dicentem,
" Induam ipsum laenâque tunicâque, vestimentis pulchris."
Sic dixit: ivit verò subulcus, postquam sermonem audiverat:
Propéque stans verbis alatis allocutus est;
" Hospes pater, vocat te prudens Penelope,

Ver. 538. ——— ἀρὴν ἀπὸ οἴκου ἀμῦναι.] Vide infrà ad χ', 208.

Ver. 540. Αἶψά κε σὺν ᾧ παιδί.] *Barnesius*, minimè ignarus quâ ratione vocula σὺν producatur, nullis tamen allatis Codicibus de *suo* edidit, Αἶψά κε ᾧ σὺν παιδί. Quod scilicèt hæc lectio sit " *tutior, me-* " *liorque*. Sed mutato nihil opus. Vide ad *Il.* ά, 51.

Ver. 541. ——— Τηλέμαχος δὲ μέγ' ἔπταρεν.] Ὄρνις γάρ ποτε ἦν τοῖς παλαιοῖς καὶ ὁ πταρμός· ἐπεὶ καὶ ἡ κεφαλὴ τιμία, ἐξ ἧς τὸ τοιοῦτον σύμβολον. Διὸ καὶ προσεκυνεῖτο, ὁ πταίρων καὶ τὴν αἰτίαν λέγουσιν οἱ σοφοὶ, ἐν οἷς καὶ Ἀριστοτέλης. *Eustath.* Καὶ πταρμὸς δὲ παρ' αὐτῷ [Ὁμήρῳ] σύμβολον ἀγαθὸν γίνεται. *Dionys. Halicarn.* περὶ τῆς Ὁμήρου ποιήσεως, § 24. Hinc apud *Anthologiam*:

Οὐδὲ λέγει, Ζεῦ σῶσον, ἐὰν πταρῇ———
Lib. II. § εἰς Δυσειδεῖς.

Vide *Aristot. Problem. Sect.* 33.

Ver. 542. Σμερδαλέον κονάβησε.] Vide ad *Il.* δ', 455. *Al.* Σμερδαλέον κανάχησε.

Ver. 545. ——— ἐπέπταρε πᾶσιν ἔπεσσιν.] *Origen.* contrà *Celsum lib.* I. (notante *Barnesio*), citat ἐπέπταρεν οἷσιν ἔπεσσιν.

Ver. 547. ——— ἀλύξοι.] *Al.* ἀλύξει, et ἀλύξαι.

Ver. 548. ——— σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῇσιν.]

Καὶ ταῦτ' ἐπίστω καὶ γράφου φρενῶν ἔσω.
Sophocl. Philoctet. ver. 1318.

Μήτηρ Τηλεμάχοιο· μεταλλῆσαί τί ἑ θυμὸς
Ἀμφὶ πόσει κέλεται, καὶ κήδεά περ πεπαθυίῃ.
Εἰ δέ κέ σε γνοίη νημερτέα πάντ' ἐνέποντα,
Ἕσσει σε χλαῖνάν τε χιτῶνά τε, τῶν σὺ μάλιστα
Χρηΐζεις· σῖτον δὲ καὶ αἰτίζων κατὰ δῆμον,
Γαστέρα βοσκήσεις· δώσει δέ τοι, ὅς κ' ἐθέλῃσιν.
Τὸν δ' αὖτε προσέειπε πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς·
Εὔμαι', αἶψά κ' ἐγὼ νημερτέα πάντ' ἐνέποιμι
Κούρῃ Ἰκαρίοιο περίφρονι Πηνελοπείῃ·
Οἶδα γὰρ εὖ περὶ κείνου, ὁμὴν δ' ἀνεδέγμεθ' ὀϊζύν.
Ἀλλὰ μνηστήρων χαλεπῶν ὑποδείδι' ὅμιλον,
Τῶν ὕβρις τε βίη τε, σιδήρεον οὐρανὸν ἵκει.
Καὶ γὰρ νῦν, ὅτε μ' οὗτος ἀνὴρ κατὰ δῶμα κιόντα
Οὔτε κακὸν ῥέξαντα βαλὼν ὀδύνῃσιν ἔδωκεν,
Οὔτε τι Τηλέμαχος τόγ' ἐπήρκεσεν, οὔτε τις ἄλλος.
Τῷ νῦν Πηνελόπειαν ἐνὶ μεγάροισιν ἄνωχθι
Μεῖναι, ἐπειγομένην περ, ἐς ἠέλιον καταδύντα·
Καὶ τότε μ' εἰρέσθω πόσιος περὶ νόστιμον ἦμαρ,

" Mater Telemachi; sciscitari aliquid ipsam animus
" De marito jubet, quamvis dolores passa *sit*.
" Quòd si te cognoverit vera omnia dicentem,
" Induet te laenâque tunicâque, quibus tu maximè
" Indiges; panem autem etiam petens per populum
" Ventrem pasces: dabit verò tibi, quicunque voluerit."
Illum autem rursùs allocutus est multa-passus nobilis Ulysses;
" Eumaee, statim ego vera omnia dicam
" Filiae Icarii prudenti Penelopae:
" Novi enim benè de illo; parem autem sustinuimus aerumnam.
" Sed procorum difficilium subtimeo coetum;
" Quorum injuriaque, violentiaque, ad ferreum coelum pervenit.
" Etenim nunc, quandò me hic vir per domum euntem,
" Nihil mali cùm-feceram, percussum doloribus dedit,
" Neque omninò Telemachus hoc prohibuit, neque quisquam alius.
" Ideò nunc Penelopen in aedibus hortare
" Manere, festinantem licèt, in solis occasum:
" Et tunc me interroget mariti de reditûs die,

Ver. 554. 555. ———— μεταλλῆσαί τί ἑ θυμὸς ———— πεπαθυίῃ.] Ὅτι καὶ ἐνταῦθα κεῖται σχῆμα καινὸν, ἤτοι σολοικοφανὲς, ἐν τῷ, " μεταλλῆσαί τί ἑ θυμὸς κέλεται, καὶ " κήδεά περ πεπαθυίῃ·" τὸ μὲν γὰρ ὀρθὸν, ὅτι κέλεται αὐτὴν ὁ θυμὸς μεταλλῆσαι τί καὶ κήδεα περ παθοῦσαν. *Eustath*. De hujusmodi Syntaxi, vide suprà ad ί, 256. et ad *Il*. ξ', 141. Porrò consultò planè hoc in loco ita scripsit Poeta, quum æquè facilè scribere potuisset πεπαθυῖαν.

Ver. 556. Εἰ δέ κέ.] *Al*. Αἰ δέ κέ. Ut suprà *ver*. 549.

Ver. 559. ———— ὅς κ' ἐθέλῃσιν.] *Al*. ὅς κε θέλῃσιν. Vide suprà ad *ver*. 19.

Ver. 564. ———— χαλεπῶν.] *Al*. χαλεπόν.

Ver. 565. Τῶν ὕβρις τε βίη τε.] Vide suprà ad ό, 327.

Ibid. ———— ἵκει.] *Al*. ἧκεν.

Ἀσσοτέρω καθίσασα παραὶ πυρί· εἵματα γάρ τοι
Λύγρ' ἔχω· οἶσθα καὶ αὐτὸς, ἐπεί σε πρῶθ' ἱκέτευσα·
Ὣς φάτο· βῆ δὲ συφορβὸς, ἐπεὶ τὸν μῦθον ἄκουσεν.
Τὸν δ' ὑπὲρ οὐδοῦ βάντα προσηύδα Πηνελόπεια·
Οὐ σύ γ' ἄγεις, Εὔμαιε; τί τοῦτ' ἐνόησεν ἀλήτης;
Ἤ τινά που δείσας ἐξαίσιον; ἦε καὶ ἄλλως
Αἰδεῖται κατὰ δῶμα; κακὸς δ' αἰδοῖος ἀλήτης.
Τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφης, Εὔμαιε συβῶτα·
Μυθεῖται κατὰ μοῖραν, ἅπερ κ' οἴοιτο καὶ ἄλλος,
Ὕβριν ἀλυσκάζων ἀνδρῶν ὑπερηνορεόντων.
Ἀλλά σε μεῖναι ἄνωγεν ἐς ἠέλιον καταδύντα.
Καὶ δέ σοι ὧδ' αὐτῇ πολὺ κάλλιον, ὦ βασίλεια,
Οἴην πρὸς ξεῖνον φάσθαι ἔπος, ἠδ' ἐπακοῦσαι.
Τὸν δ' αὖτε προσέειπε περίφρων Πηνελόπεια·
Οὐκ ἄφρων ὁ ξεῖνος ὀΐεται, ὅς περ ἂν εἴη·
Οὐ γάρ πού τινες ὧδε καταθνητῶν ἀνθρώπων

" Propiùs ubi-collocârit ad ignem : vestimenta enim
" Mala habeo; nôsti et ipse, quoniam te primùm supplex-adii."
Sic dixit: ivit autem subulcus postquam sermonem audiverat.
Eum verò super limen profectum allocuta est Penelope;
" Non tu utique ducis, Eumaee? quid hoc in-animum-induxit erro?
" An aliquem quodammodo veritus suprà-modum? an et aliter
" Verecundatur in domo? malus autem *est* verecundus mendicus."
Hanc autem respondens allocutus es, Eumaee subulce;
" Loquitur apposité, quae scilicèt putaret etiam alius,
" Contumeliam vitans virorum superborum:
" Sed te manere hortatur in solis occasum.
" Etenim tibi sic ipsi multò meliùs, ô regina,
" Solam ad hospitem loqui verbum, et *ex-eo* audire."
Hunc autem rursùs allocuta est prudens Penelope;
" Non insipiens hospes suspicatur, quicunque demùm sit;
" Non enim usquam ulli sic mortalium hominum

Ver. 572. Ἀσσοτέρω καθίσασα παραὶ πυρί.] Non, ut reddunt versiones plurimæ, "*Propiùs assidens apud ignem;*" sed, "*Propiùs ubi me collocârit ad ignem.*" Ita nimirùm postulare videtur tum sententia, tum vocum καθίσας, κάθισον, *&c.* in Primo Aoristo significatio. Vide *Iliad.* γ', 68. η', 49. ι', 484. et τ', 280.

Ibid. —— γάρ τοι.] *Al.* γὰρ δή.

Ver. 577. Ἤ τινά που δείσας ἐξαίσιον.] Τὸ δὲ "ἐξαίσιον" δηλοῖ μὲν τὸ ἔξω τοῦ αἰσίου. Ἐστὶ δὲ ἡ αἰτιατικῆς πτώσεως, ἵνα δηλοῖ, δείσας τινὰ ἄνδρα ἐξαίσιον· ἢ ἐπιῤῥηματικῶς, ἀντὶ τοῦ, ἔξω τοῦ δέοντος.—— Τινὲς δὲ τὸ "δείσας ἐξαίσιον" καὶ ἀντὶ τοῦ, μέγα φοβηθεὶς, εἶπον. *Eustath.* Secunda optima videtur explicatio. Ut suprà δ', 690.

Οὔτε τινα ῥέξας ἐξαίσιον. ——

Ver. 579. Τὴν δ' ἀπαμειβόμενος.] Ita ex veterum Editionum nonnullis rectè edidit *Barnesius.* Quippè *Penelopen* hîc alloquitur *Eumæus.* *Henricus Stephanus* aliique nonnulli malè, Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος.

Ver. 581. ——— ἀλυσκάζων.] *Al.* ἀλυσκάζειν.

Ver. 586. Οὐκ ἄφρων ὁ ξεῖνος ὀΐεται.] *Barnesius* aliique vertunt, "*Non insipiens hospes videtur.*" Sed rectiùs, ut opinor, interpretêris, "*Non insipiens* hæc *cogitat hospes.*" Ut suprà *ver.* 580. 581.

Μυθεῖται κατὰ μοῖραν, ἅπερ κ' οἴοιτο καὶ ἄλλος,
Ὕβριν ἀλυσκάζων ἀνδρῶν ὑπερηνορεόντων.

Ibid. —— ὅς περ.] *Al.* ὅσπερ

Ver. 587. —— που.] *Al.* πω.

Ἀνέρες ὑβρίζοντες ἀτάσθαλα μηχανόωνται.
Ἡ μὲν ἄρ' ὣς ἀγόρευεν· ὁ δ' ᾤχετο δῖος ὑφορβὸς
Μνηστήρων ἐς ὅμιλον, ἐπεὶ διεπέφραδε πάντα.
Αἶψα δὲ Τηλέμαχον ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
Ἄγχι σχὼν κεφαλήν, ἵνα μὴ πευθοίαθ' οἱ ἄλλοι·
Ὦ φίλ', ἐγὼ μὲν ἄπειμι, σύας καὶ κεῖνα φυλάξων,
Σὸν καὶ ἐμὸν βίοτον· σοὶ δ' ἐνθάδε πάντα μελόντων.
Αὐτὸν μέν σε πρῶτα σάω, καὶ φράζεο θυμῷ,
Μή τι πάθῃς· πολλοὶ δὲ κακὰ φρονέουσιν Ἀχαιῶν·
Τοὺς Ζεὺς ἐξολέσειε, πρὶν ἡμῖν πῆμα γενέσθαι.
Τὸν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα·
Ἔσσεται οὕτως, ἄττα· σὺ δ' ἔρχεο δειελιήσας·
Ἠῶθεν δ' ἰέναι καὶ ἄγειν ἱερήϊα καλά·
Αὐτὰρ ἐμοὶ τάδε πάντα καὶ ἀθανάτοισι μελήσει.

" Viri superbientes injusta machinantur."
Illa quidem sic locuta est; ibat autem nobilis subulcus
Procorum in coetum, postquam dixerat omnia.
Statim autem Telemachum verbis-alatis allocutus est;
Propè admoto capite, ut nè audirent alii:
" O dilecte, ego quidem abeo, sues et illa custoditurus,
" Tuum et meum victum; tibi autem hîc omnia curae-sint.
" Ipsum quidem te primùm serva, et considera in animo,
" Nè quid patiaris; multi verò mala cogitant Achivorum:
" Quos Jupiter disperdat, antequam nobis nocumento-sint."
Hunc autem rursùs Telemachus prudens contra allocutus est;
" Erit sic, pater: tu verò vade merendâ-sumptâ:
" Manè autem veni, et duc victimas pulchras:
" At mihi haec omnia et immortalibus curae-erunt."

Ver. 590. —— διεπέφραδε.] Vide ad *Il.* β', 314. et ξ', 500.

Ver. 596. —— Ἀχαιῶν.] Vide suprà ad *ver.* 513.

Ver. 599. —— ἄττα.] Vide suprà ad π', 31.

Ibid. — δειελιήσας.] Πρὸς τὴν δειλινὴν ὥραν παραγινόμενος· τουτέστι, τὴν μεσημβρίαν, ἢ τὴν ἑσπερινὴν διατρίψας. Ἔνιοι δὲ, τὴν δειλινὴν τροφὴν αἰτῶν· καὶ Καλλίμαχος φησὶ, " Δείελον " αἰτίζουσιν, ἄγουσι δὲ χεῖρας ἀπ' ἔργου." τὴν πρὸς τῇ δειλινῇ τροφὴν αἰτοῦντες· οὐ δεόντως· προειρήκαμεν γὰρ ὅτι οἱ ἀρχαῖοι τρισὶ [*Barnesius* edidit τρισὶ μόνον] τροφαῖς ἐχρῶντο. *Schol.* *Athenæus, lib.* I. *cap.* 10. secundum posteriorem explicandi rationem accipit: Τῆς δὲ τετάρτης (inquit) τροφῆς οὕτως Ὅμηρος μέμνηται, " Εὖ δ' ἔρχεο δειελιήσας," ὃ καλοῦσί τινες δειλινὸν, ὅ ἐστι μεταξὺ τοῦ ὑφ' ἡμῶν λεγομένου ἀρίστου καὶ δείπνου. Καὶ ἄριστον μὲν ἐστὶ τὸ ὑπὸ τὴν ἕω λαμβανόμενον· δεῖπνον δὲ, μεσημβρινὸν, ὃ ἡμεῖς ἄριστον· δόρπον δὲ, τὸ ἑσπερινόν. Ipse autem, uti ad hunc locum annotat *Casaubonus*, alibi alteram explicandi rationem probat, hanc prorsùs rejicit: Ὁσάκις δὲ (inquit) καὶ τροφὰς ἐλάμβανον, προειρήκαμεν ἤδη· ὅτι δὴ τρεῖς ἦσαν· διὰ τὸ αὐτὸ ποτὲ μὲν ἄριστον, ποτὲ δεῖπνον ὀνομάζεσθαι. Γελοῖοι γάρ εἰσιν οἱ φάσκοντες ὅτι καὶ τέσσαρας ἐλάμβανον, ἐπεὶ ὁ Ποιητὴς ἔφη, " Σὺ δ' ἔρχεο δειελιήσας·" οὐ νοοῦντες ὅτι λέγει τὸν δειλινὸν διατρίψας χρόνον. *Lib.* V. *cap.* 4. Cæterùm ut de cibo sumendo intelligatur hæc vox, facere videntur (uti observat Dna. *Dacier*) sequentia, *ver.* 602. &c.

—— ὁ δ' αὖτις ἄρ' ἕζετ' ἐϋξέστου ἐπὶ δίφρου·
Πλησάμενος δ' ἄρα θυμὸν ἐδητύος ἠδὲ ποτῆτος,
Βῆ ῥ' ἴμεναι μεθ' ὕας ————.

Ver. 600. —— ἱερήϊα.] Vide ad *Il.* χ', 159.

Ὣς φάθ'· ὁ δ' αὖτις ἄρ' ἕζετ' ἐϋξέστου ἐπὶ δίφρου·
Πλησάμενος δ' ἄρα θυμὸν ἐδητύος, ἠδὲ ποτῆτος,
Βῆ ῥ' ἴμεναι μεθ' ὕας· λίπε δ' ἕρκεά τε, μέγαρόν τε
Πλεῖον δαιτυμόνων· τοὶ δ' ὀρχηστυῖ καὶ ἀοιδῇ
Τέρποντ'· ἤδη γὰρ καὶ ἐπήλυθε δείελον ἦμαρ.

Sic dixit: is verò rursùs deindè sedebat benè-politâ in sede:
Ubi autem repleverat animum cibo et potu,
Perrexit utique ire ad sues, liquitque septaque, domumque
Plenam convivarum: hi autem saltu et cantu
Delectabant-se: jam enim et advenit vespertinum tempus.

Ver. 602. —— ἐϋξέστου ἐπὶ δίφρου.] *Al.* ἐπὶ θρόνου ἔνθεν ἀνέστη.

Ver. 604. —— ἕρκεα.] *Al.* ἕρκια. Uti *Iliad.* ί, 472.

Ver. 605. —— ὀρχηστυῖ. Vide suprà ad ver. 504.

Ver. 606. —— δείελον ἦμαρ.] Τὸ τῆς δειλινῆς ὥρας. *Schol.*

ΤΗΣ

ΤΟΥ ΟΜΗΡΟΥ

ΟΔΥΣΣΕΙΑΣ

ΡΑΨΩΔΙΑ, ἢ ΓΡΑΜΜΑ Σ'.

Ὑπόθεσις τῆς ῥαψῳδίας Σ'.

ὈΔΥΣΣΕΏΣ καὶ Ἴρου πυγμὴ γίνεται· φαίνεται δὲ καὶ Πηνελόπη τοῖς μνηστῆρσι, καὶ παρ' αὐτῶν δῶρα λαμβάνει· γίνεται δὲ καί τις κοινολογία ἐν τοῖς ἑξῆς Ὀδυσσέως πρὸς Εὐρύμαχον.

Ἐπιγραφαί.

Ὀδυσσέως καὶ Ἴρου πυγμή.

Ἄλλως.

Σῖγμ' ἔριν Ἴρου, εὖχος Ὀδυσσεὺς, δῶρά τ' ἀνάκτων.

ἮΛΘΕ δ' ἐπὶ πτωχὸς πανδήμιος, ὃς κατὰ ἄστυ
Πτωχεύεσκ' Ἰθάκης, μετὰ δ' ἔπρεπε γαστέρι μάργῃ,
Ἀζηχὲς φαγέμεν καὶ πιέμεν· οὐδέ οἱ ἦν ἶς,
Οὐδὲ βίη· εἶδος δὲ μάλα μέγας ἦν ὁράασθαι.
Ἀρναῖος δ' ὄνομ' ἔσκε· τὸ γὰρ θέτο πότνια μήτηρ

ADVENIT autem mendicus publicus, qui per urbem
Mendicabat Ithacae; excellebat verò ventre voraci,
Ad incessantèr comedendum et bibendum; neque ei erat vis,
Neque robur: specie autem valdè magnus erat intuentibus.
Arnaeus verò nomen erat: hoc enim imposuit alma mater

Ver. 1. Ἦλθε δ' ἐπὶ πτωχὸς, &c.] Καὶ ἡ Κωμῳδία ἐνθένδε [ἐξ Ὁμήρου] πόθεν ἔλαβε τὴν ἀφορμήν· εὗρε γὰρ ὅτι καὶ παρὰ τῷ τὰ σεμνότατα καὶ ὑψηλότατα διηγουμένῳ, ἐπεισόδιά τινά ἐστι γέλωτα κινοῦντα· διὸ ἐν τῇ —— Ὀδυσσείᾳ — παρὰ τοῖς ἀσώτοις μνηστῆρσιν εἰσάγεται ὁ πτωχὸς Ἶρος τῷ γενναιοτάτῳ Ὀδυσσεῖ ἐρίζων εἰς πάλην, καὶ ἐν τῷ ἔργῳ φαινόμενος καταγέλαστος. Καθόλου γὰρ οἰκεῖόν ἐστι τῇ τοῦ ἀνθρώπου φύσει μὴ μόνον ἐπιτείνεσθαι, ἀλλὰ καὶ ἀνίεσθαι, ἵνα καὶ διαρκῇ πρὸς τοὺς ἐν τῷ ζῆν πόνους. *Dionys. Halicarn.* περὶ τῆς Ὁμήρου ποιήσεως, § 25. Vide infrà ad *ver.* 37.

Ver. 2. — μετὰ δ' ἔπρεπε γαστέρι μάργῃ.] Ἐκπρεπὴς ἦν ἐπὶ γαστριμαργίᾳ, εἴτουν ἀπληστίᾳ· τοῦτο γὰρ ἡ μάργη γαστήρ· διαλελυμένως ῥηθεῖσα, ὁμοίως τῷ "πόλις ἄκρη," καὶ τοῖς ὁμοίοις. *Eustath.* Vide et *Porphyr. Quæst. Homeric.* 11.

Ver. 3. —— φαγέμεν καὶ πιέμεν.] *Barnesius* ex *Etymolog. Magn.* edidit πινέμεν. Quo modo legit et MS. à *Tho. Bentleio* collatus. Sed et satis rectè se habet Vulgata lectio. Vide suprà ad π', 143.

Ver. 5. — τὸ γὰρ θέτο πότνια μήτηρ.] Apud *Etymolog. Magn.* ad vocem Ἀρναῖος, legitur (notante *Barnesio*) τὸ γὰρ θέτο οἱ ποτε μήτηρ.

Ἐκ γενετῆς· Ἶρον δὲ νέοι κίκλησκον ἅπαντες,
Οὕνεκ' ἀπαγγέλλεσκε κιὼν, ὅτε πού τις ἀνώγοι·
Ὅς ῥ' ἐλθὼν Ὀδυσῆα διώκετο οἷο δόμοιο,
Καί μιν νεικείων ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
Εἶκε, γέρον, προθύρου, μὴ δὴ τάχα καὶ ποδὸς ἕλκῃ.
Οὐκ ἀΐεις, ὅτι δή μοι ἐπιλλίζουσιν ἅπαντες,
Ἑλκέμεναι δὲ κέλονται; ἐγὼ δ' αἰσχύνομαι ἔμπης.
Ἀλλ' ἄνα, μὴ τάχα νῶϊν ἔρις καὶ χερσὶ γένηται.
Τὸν δ' ἄρ' ὑπόδρα ἰδὼν προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς·
Δαιμόνι', οὔτε τί σε ῥέζω κακὸν, οὔτ' ἀγορεύω,
Οὔτε τινὰ φθονέω δόμεναι, καὶ πόλλ' ἀνελόντα.
Οὐδὸς δ' ἀμφοτέρους ὅδε χείσεται· οὐδέ τί σε χρὴ
Ἀλλοτρίων φθονέειν· δοκέεις δέ μοι εἶναι ἀλήτης,
Ὥς περ ἐγών· ὄλβον δὲ θεοὶ μέλλουσιν ὀπάζειν.
Χερσὶ δὲ μήτι λίην προκαλίζεο, μή με χολώσῃς,
Μή σε, γέρων περ ἐὼν, στῆθος καὶ χείλεα φύρσω
Αἵματος· ἡσυχίη δ' ἂν ἐμοὶ καὶ μᾶλλον ἔτ' εἴη

Ex nativitate: Irum autem juvenes vocabant omnes,
Quoniam nuntia-referebat profectus; cùm alicubi quis juberet:
Qui scilicet ubi venerat, Ulyssem pellebat suâ domo,
Et ipsum objurgans verbis alatis allocutus est;
" Recede, senex, à vestibulo, nè jam citò et pede traharis:
" Non sentis, quòd jam mihi innuunt omnes,
" Trahereque jubent? Ego autem verecundor omninò.
" Sed surge, nè citò nobis contentio etiam manibus fiat."
Hunc autem torvè intuitus, allocutus est solers Ulysses;
" Miser, neque quid tibi facio mali, neque dico,
" Neque aliquem invideo dare, etiam multa si-sumpserit.
" Limen autem ambos hoc capiet: neque omninò te oportet
" Aliena invidere; videris autem mihi esse erro,
" Sicut ego; opulentiam verò dii solent praebere.
" Manibus autem nequaquam valdè provocá, nè mihi iram-moveas,
" Nè tibi, senex licèt sim, pectus et labra foedem
" Sanguine; quies verò mihi etiam magis adhuc esset

Ver. 7. ——— ὅτε πού τις.] *Al.* ὅτε κέν τις.

Ver. 10. ——— μὴ δὴ τάχα καὶ ποδὸς ἕλκῃ.] Vide suprà ad π', 276.

Ver. 11. —— ἐπιλλίζουσιν.] Τί οὖν τὸ ἐπιλλίζειν; τὸ διανεύειν· ἀπὸ τοῦ τοὺς διανεύοντας συστρέφειν τοὺς ὀφθαλμούς· ἰλλάδες γάρ οἱ συνεστραμμένοι ἱμάντες. *Porphyr. Quæst. Homeric.* 11.

Ibid. —— ἅπαντες.] *Etymolog. Magn.* ad vocem ἐπιλλίζουσιν, (notante *Barnesio*), citat Ἀχαιοί.

Ver. 14. Τὸν δ' ἄρ' ὑπόδρα ἰδών.] *Al.* Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος.

Ver. 17. —— χείσεται.] Χωρήσει· ὅθεν καὶ χειάς. τὰς καταδύσεις τῶν ὄφεων. *Schol.*

Ver. 18. Ἀλλοτρίων φθονέειν.] *Al.* Ἀλλοτριοφθονέειν.

Ver. 19. ——— ὄλβον δὲ θεοὶ μέλλουσιν ὀπάζειν.] Ita suprà ζ'. 188.

> Ζεὺς δ' αὐτὸς νέμει ὄλβον Ὀλύμπιος ἀνθρώποισιν.

Similitèr et *Æschylus*;

> Θεοῦ δὲ δῶρόν ἐστιν εὐτυχεῖν βροτούς.
> *Septem contra Thebas*, ver. 631.

Caeterùm *Eustathius* hoc, " ὄλβον δὲ θεοὶ, " &c," itemque illud, " ἡσυχίη δ' ἂν ἐμοὶ, " &c." infrà *ver.* 22. ad sequentem Ulyssis de Procis victoriam futuramque ipsius prosperitatem referri vult. Minùs rectè.

Αὔριον· οὐ μὲν γάρ τί σ' ὑποστρέψεσθαι ὀΐω
Δεύτερον ἐς μέγαρον Λαερτιάδεω Ὀδυσῆος·
Τὸν δὲ χολωσάμενος προσεφώνεεν Ἶρος ἀλήτης·
Ὦ πόποι, ὡς ὁ μολοβρὸς ἐπιτροχάδην ἀγορεύει,
Γρηῒ καμινοῖ ἶσος· ὃν ἂν κακὰ μητισαίμην,
Κόπτων ἀμφοτέρῃσι, χαμαὶ δ' ἐκ πάντας ὀδόντας
Γναθμῶν ἐξελάσαιμι, συὸς ὣς ληϊβοτείρης.
Ζῶσαι νῦν, ἵνα πάντες ἐπιγνώωσι καὶ οἵδε
Μαρναμένους· πῶς δ' ἂν σὺ νεωτέρῳ ἀνδρὶ μάχοιο;
Ὣς οἱ μὲν προπάροιθε θυράων ὑψηλάων
Οὐδοῦ ἐπὶ ξεστοῦ πανθυμαδὸν ὀκριόωντο.
Τοῖϊν δὲ ξυνέηχ' ἱερὸν μένος Ἀντινόοιο,
Ἡδὺ δ' ἄρ' ἐκγελάσας μετεφώνεε μνηστῆρεσσιν·
Ὦ φίλοι, οὐ μέν πώ τι πάρος τοιοῦτον ἐτύχθη·

"Cras: nequaquam enim te reversurum puto
"Iterùm in domum Laërtiadae Ulyssis.'
Hunc autem iratus allocutus est Irus mendicus;
"Papae! ut hic vorax volubilitèr loquitur,
"Vetulae camino-assuetae similis; cui mala molirer,
"Verberans ambabus; in-terram autem omnes dentes
"Maxillis excuterem, suis sicut segetem-depascentis.
"Accinge *te* nunc; ut omnes cognóscant et hi
"*Nos* pugnantes: quomodò verò tu cùm juniori viro pugnaveris?"
Sic hi quidem ante fores altas
Limine in polito animosè rixabantur.
Eos autem animadvertit sacra vis Antinöi;
Suavitèrque ridens allocutus est procos;
"O amici, haud quidem unquam aliquid anteà tale factum est:

Ver. 24. Δεύτερον ἐς μέγαρον.] *Al.* Αὖτις ἔσω μεγάρου.

Ver. 27. Γρηῒ καμινοῖ ἶσος.] Τὸ δὲ, "γρηῒ "καμινοῖ ἶσος," οἱ μὲν κατὰ τὸ πολύλαλον φασὶν, ὡς ἐν ῥητορικῷ δηλοῦται λεξικῷ. Ἕτεροι δὲ τὸ μὲν Γρηῒ διὰ τὸ ῥυσὸν τοῦ προσώπου εἶπον· τὸ δὲ καμινοῖ, διὰ τὸ ἐπιφαινόμενον μέλαν, ὡς οἷον ἐκ τινὸς ἀσβόλης. *Eustath.* Prior interpretatio ad vocis ἶσος significationem aptior; alioqui enim εἴκελος potiùs dicendum fuisse videtur. Cæterùm *Aristarchus* et *Herodianus*, notante ibidem *Eustathio*, vocem καμινὼ exponunt τὴν καμινεύτριαν, ἤτοι φρύττουσαν κριθὰς πρὸς εὐχειριστέραν ἀλευροποιΐαν.

Ibid. ——— μητισαίμην.] *Barnesius* edidit μητισσαίμην· et in annotationibus, "Ita," inquit, "scribendum, Duplici σ, ob "*Metrum.*" Sed nihil opus. Nam μητισαίμην antepenultimam producit. Vide ad *Il.* ψ', 312.

Ver. 29. ——— συὸς ὣς ληϊβοτείρης.] Τῆς κατεσθιούσης τὸ λήϊον, ὅ ἐστι τὸ σιτοφόρον χωρίον· ἐὰν γὰρ εὑρεθῇ σῦς ἀλλότριον σπόριμον πεδίον βοσκομένη, ἐξοδοντίζεται. *Schol.* Ἐν Σαλαμῖνι δὲ χλωροῦ σίτου καὶ ληΐου κομῶντος, ἐὰν σῦς ἐμπεσοῦσα ἀποκείρῃ, νόμος ἐστὶ Σαλαμινίων τοὺς ὀδόντας ἐκτρίβειν αὐτῆς· καὶ τοῦτο εἶναι τὸ παρ' Ὁμήρῳ "συὸς ληϊβοτείρης" φασίν. Οἱ δὲ ἑτέρως νοοῦσι, καὶ λέγουσι, χλωροῦ σίτου τὴν σῦν γευσαμένην, ἀσθενεῖς ἔχειν τοὺς ὀδόντας. *Ælian. de Animal. lib.* V. *cap.* 45. ipso fine. Verùm posterior ista explicatio satìs inepta.

Ver. 34. Τοῖϊν.] *Al.* Τοῖσιν. Quod hoc quidem in loco perinde est. Vide ad *Il.* ά, 566.

Ibid. ——— ἱερὸν μένος Ἀντινόοιο.] Χρηστολογεῖ κατὰ ἦθος οἰκεῖον ὁ Ποιητὴς τὸν κάκιστον Ἀντίνοον, ἐν τῷ "ἱερὸν μένος Ἀντινόοιο" ὡς καὶ μετ' ὀλίγα "ἱερὴ ἲς Τηλεμάχοιο" φησίν. Εἰ γὰρ καὶ κακὸς ὁ Ἀντίνοος, ἀλλ' εἶχε τινὰ ἱερὰ οἷς ἐχρῆν αὐτὸν ἐπαινεῖσθαι. *Eustath.* Vide supra ad ά, 29.

Ver. 35. ——— μετεφώνεε.] *Al.* μετηύδα.

Οἵην τερπωλὴν θεὸς ἤγαγεν ἐς τόδε δῶμα·
Ὁ ξεῖνός τε καὶ Ἶρος ἐρίζετον ἀλλήλοιϊν
Χερσὶ μαχέσσασθαι· ἀλλὰ ξυνελάσσομεν ὦκα.
Ὣς ἔφαθ'· οἱ δ' ἄρα πάντες ἀνήϊξαν γελόωντες,
Ἀμφὶ δ' ἄρα πτωχοὺς κακοείμονας ἠγερέθοντο.
Τοῖσιν δ' Ἀντίνοος μετέφη, Εὐπείθεος υἱός·
Κέκλυτέ μευ, μνηστῆρες ἀγήνορες, ὄφρα τι εἴπω·
Γαστέρες αἵδ' αἰγῶν κέατ' ἐν πυρί· τάσδ' ἐπὶ δόρπῳ
Κατθέμεθα, κνίσσης τε καὶ αἵματος ἐμπλήσαντες·
Ὀππότερος δέ κε νικήσῃ, κρείσσων τε γένηται,
Τάων ἥν κ' ἐθέλῃσιν ἀναστὰς αὐτὸς ἑλέσθω·
Αἰεὶ δ' αὖθ' ἡμῖν μεταδαίσεται, οὐδέ τιν' ἄλλον
Πτωχὸν ἔσω μίσγεσθαι ἐάσομεν αἰτήσοντα.
Ὣς ἔφατ' Ἀντίνοος· τοῖσιν δ' ἐπιήνδανε μῦθος.
Τοῖς δὲ δολοφρονέων μετέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς·
Ὦ φίλοι, οὔπως ἐστὶ νεωτέρῳ ἀνδρὶ μάχεσθαι
Ἄνδρα γέροντα, δύῃ ἀρημένον· ἀλλά με γαστὴρ

" Qualem delectationem deus duxit ad hanc domum:
" Hospesque et Irus contendunt inter-sese
" *Usque*-ad manibus pugnandum: sed committamus ocyùs."
Sic dixit: illi autem omnes surrexerunt ridentes,
Circumque mendicos pannosos congregabantur.
Inter hos autem Antinöus locutus est, Eupitheï filius;
" Audite me, proci eximii; ut aliquid dicam;
" Ventres isti caprarum jacent in igne: quos in coenam
" Deposuimus, pinguedine et sanguine impletos.
" Uter autem vicerit, superiorque fuerit,
" Eorum quem voluerit, ubi-surrexerit, ipse eligat:
" Semper autem deinceps inter nos convivabitur; neque quenquam alium
" Pauperem intùs misceri *nobis* sinemus mendicaturum."
Sic dixit Antinöus: illis autem placebat sermo.
Hos verò dolos-meditans allocutus est solers Ulysses:
" O amici, nequaquam *aequum*-est cum juniori viro pugnare
" Virum senem, calamitate labefactum; sed me venter

Ver. 37. Οἵην τερπωλὴν θεὸς ἤγαγεν.] Ὁ διὰ πάσης τῆς Ἰλιάδος σκυθρωπὸς Ποιητὴς, καὶ ὡς οἷον ἄγριος, μυρίας ἱλαρότητας ἐν Ὀδυσσείᾳ σοφίζεται, οὐ μόνον ἐν ἐκφράσεσι καὶ ξενικαῖς διηγήσεσι καὶ ἀνδρῶν τρυφώντων ἐκθέσει, καὶ ἀοιδῶν αἷς οἱ τοιοῦτοι χαίρουσιν ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ σκώπτειν καὶ παίζειν, ὃ καὶ ἐνταῦθα ποιεῖ μετὰ καὶ ποιητικῆς χάριτος. Τί γὰρ δεῖ εἰπεῖν καὶ τὰ λοιπὰ οἷς, ὅσα καὶ παῖδας, ἡδέως τιθηνεῖ τοὺς ἁπαλωτέρους καὶ ἁπλουστέρους ἀκροατάς. *Eustath.* Vide suprà ad *ver.* 1.

Ver. 41. ——— κακοείμονας.] Κακὰ ἱμάτια περιβεβλημένους. *Schol.*

Ver. 44. Γαστέρες αἵδ' αἰγῶν κέατ' ἐν πυρί.] Οἰκεῖον τὸ ἆθλον, τοῖς διὰ γαστέρα δυστυχοῦσιν. *Schol.*

Ibid. ——— τάσδ'.] Ita *Barnesius*. *Al.* τὰς δ'.

Ver. 53. ——— ἀλλά με γαστὴρ Ὀτρύνει κακοεργός.] Ἐν δὲ τῷ, " ἀλλά με γαστὴρ Ὀτρύνει " κακοεργὸς," ἀμφίβολον, ποίαν λέγει γαστέρα, εἴτε τὴν ἑαυτοῦ, δι' ἣν πάσχειν εἶπε καὶ πρὸ μικροῦ, εἴτε τὴν ὀπτωμένην καὶ κειμένην ὡς ἐῤῥέθη πρὸς ἔπαθλον. *Eustath.* Sed nulla omnino hæc ἀμφιβολία. Priorem enim veram esse explicandi rationem liquet ex epitheto κακοεργός. Vide suprà ad ρ', 286.

Ὀτρύνει κακοεργὸς, ἵνα πληγῇσι δαμείω.
Ἀλλ' ἄγε νῦν μοι πάντες ὀμόσσατε καρτερὸν ὅρκον,
Μή τις ἐπ' Ἴρῳ ἦρα φέρων ἐμὲ χειρὶ παχείῃ
Πλήξῃ ἀτασθάλλων, τούτῳ δέ με ἶφι δαμάσσῃ.
Ὣς ἔφαθ'· οἱ δ' ἄρα πάντες ἀπώμνυον, ὡς ἐκέλευεν.
Τοῖς δ' αὖτις μετέειφ' ἱερὴ ἲς Τηλεμάχοιο·
Ξεῖν', εἴ σ' ὀτρύνει κραδίη καὶ θυμὸς ἀγήνωρ,
Τοῦτον ἀλέξασθαι, τῶν δ' ἄλλων μή τιν' Ἀχαιῶν
Δείδιθ'· ἐπεὶ πλεόνεσσι μαχήσεται, ὅς κέ σε θείνῃ.
Ξεινοδόκος μὲν ἐγὼν, ἐπὶ δ' αἰνεῖτον βασιλῆες
Εὐρύμαχός τε καὶ Ἀντίνοος, πεπνυμένω ἄμφω.
Ὣς ἔφαθ'· οἱ δ' ἄρα πάντες ἐπήνεον· αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς

" Instigat maleficus, ut plagis domer.
" Sed age nunc mihi omnes jurate firmum jusjurandum,
" Nè quis Iro gratificans, me manu robustâ
" Percutiat praevaricans, eique me violentèr domet."
Sic dixit: illi autem omnes abjurabant, sicut jubebat.
Inter eos autem rursùs locuta est sacra vis Telemachi;
" Hospes, si te jubet cor et animus generosus,
" Istum propellere; *fac:* caeterorum autem neminem Achivorum
" Time; quoniam cum-pluribus pugnabit, qui te percutiat.
" Hospitum-exceptor quidem ego; comprobant verò reges
" Eurymachusque et Antinous, prudentes ambo."
Sic dixit: hi autem omnes comprobârunt; at Ulysses

Ver. 56. —— ἐπ' Ἴρῳ ἦρα φέρων.] Vide suprà ad γ', 164.

Ibid. ——— παχείῃ.] *Al.* βαρείῃ.

Ver. 58. —— ἀπώμνυον.] Vide suprà ad β', 377. *Al.* ἐπώμνυον.

Ibid. —— ὡς ἐκέλευεν.] Post hunc versum in utrâque *Eustathii* editione sequitur:

> Αὐτὰρ ἐπεί ῥ' ὄμοσάν τε, τελεύτησάν τε τὸν ὅρκον.

Quem versum omninò hîc restituendum contendit *Barnesius*. Ac occurrit quidem hic versus suprà β', 378. κ', 346. μ', 304. ό, 437. et *Iliad.* ξ', 280. Sed et potest sine sententiæ dispendio abesse.

Ver. 59. —— μετέειφ'.] *Al.* μετέφη.

Ver. 64. Εὐρύμαχός τε καὶ Ἀντίνοος.] Ita Vulgati. *Barnesius* autem ex utrâque *Eustathii* editione et ipsius commentario edidit, Ἀντίνοός τε, καὶ Εὐρύμαχος. Quod scilicèt "*Principem Procorum* Antinoum *primò nominari*" oporteat.

Ver. 65. —— αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς Ζώσατο μὲν ῥάκεσιν περὶ μήδεα, φαῖνε δὲ μηρούς.]

> Hæc fatus, duplicem ex humeris dejecit amictum: [ossa, lacertosque,
> Et magnos membrorum artus, magna
> Exuit; atque ingens mediâ consistit arenâ. *Æn.* V, 421.

Ἰστέον δὲ (inquit *Eustathius*) καὶ ὅτι τὸ "Ζώσατο ῥάκεσιν" ἐμφαίνει, μὴ ζώνῃ χρᾶσθαι τοὺς πυγμάχους, καὶ οὕτως ἀναστέλλειν τὸ ἱμάτιον· ἀλλ' ἀποδυσαμένους, εἶτα ἱματίῳ ζώννυσθαι· ὡς ἐνταῦθα Ὀδυσσεὺς ἐζώσατο ῥάκεσιν· ὧν γυμνωθεὶς, μήδεα μὲν καλύπτει, φαίνει δὲ μηροὺς καὶ ὤμους καὶ στήθεα καὶ βραχίονας. Quod tamen hinc non liquet. Videtur enim Ulysses pannis se hîc accinxisse, quòd cingulo careret: *Euryalus* certè, pugnorum certamen initurus, cingulo utitur, *Iliad.* ψ', 683. Cæterùm de hoc loco *Dionysius Halicarnassensis*: Ὁ δὲ πρῶτος ἐπιχειρήσας ἀποδυθῆναι τὸ σῶμα, καὶ γυμνὸς Ὀλυμπιάσι δραμὼν, ἐπὶ τῆς πεντεκαιδεκάτης Ὀλυμπιάδος, Ἄκανθος ὁ Λακεδαιμόνιος ἦν. Τὰ δὲ πρὸ τούτων δι' αἰσχύνης εἶχον ἅπαντες Ἕλληνες ὅλα γυμνὰ φαίνειν ἐν τοῖς ἀγωνίαις τὰ σώματα, ὡς Ὅμηρος τεκμηριοῖ, μαρτύρων ἀξιοπιστότερός [fortè ἀξιοπιστότατος] τε καὶ ἀρχαιότατος ὤν, ζωννυμένους τοὺς ἥρωας ποιῶν. Τὴν γοῦν Αἴαντος καὶ Ὀδυσσέως πάλην ἐπὶ τῇ Πατρόκλου ταφῇ γινομένην ἀφηγούμενος, φησίν· (*Iliad.* ψ', 710.) "Τὼ δὲ ζωσαμένω βήτην ἐς μέσσον ἀγῶνα." Καὶ ἔτι σαφέστερον ἐν Ὀδυσσείᾳ τοῦτο ποιεῖ φανερὸν ἐπὶ τῆς Ἴρου καὶ Ὀδυσσέως πυγμῆς, ἐν τοῖσδε τοῖς ἔπεσι· "—— αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς Ζώσατο μὲν ῥάκεσιν περὶ μήδεα, &c." Τὸν δὲ πτωχὸν οὐκέτι βουλόμενον μάχεσθαι, ἀλλ' ἀποδειλιῶντα εἰσάγων, τ

Ζώσατο μὲν ῥάκεσιν περὶ μήδεα, φαῖνε δὲ μηροὺς
Καλούς τε, μεγάλους τε, φάνεν δέ οἱ εὐρέες ὦμοι,
Στήθεά τε, στιβαροί τε βραχίονες· αὐτὰρ Ἀθήνη
Ἄγχι παρισταμένη μέλε' ἤλδανε ποιμένι λαῶν.
Μνηστῆρες δ' ἄρα πάντες ὑπερφιάλως ἀγάσαντο·
Ὧδε δέ τις εἴπεσκεν ἰδὼν ἐς πλησίον ἄλλον·
  Ἦ τάχα Ἶρος ἄϊρος ἐπίσπαστον κακὸν ἕξει·
Οἵην ἐκ ῥακέων ὁ γέρων ἐπιγουνίδα φαίνει.
  Ὣς ἄρ' ἔφαν· Ἴρῳ δὲ κακῶς ὠρίνετο θυμός·
Ἀλλὰ καὶ ὣς δρηστῆρες ἄγον ζώσαντες ἀνάγκῃ,
Δειδιότα· σάρκες δὲ περιτρομέοντο μέλεσσιν.
Ἀντίνοος δ' ἐνένιπτεν, ἔπος τ' ἔφατ', ἔκ τ' ὀνόμαζεν·
  Νῦν μὲν μήτ' εἴης, βουγάϊε, μήτε γένοιο,

Cinxit quidem se pannis circum genitalia, ostendebat verò femora
Pulchraque, magnaque; nudati sunt autem ei lati humeri,
Pectoraque, robustaque brachia: at Minerva
Propè astans membra auctavit pastori populorum.
Proci verò omnes vehementèr admirati sunt;
Sic autem aliquis dicebat intuitus propinquum alium:
" Certè citò Irus miser-Irus accersitum malum habebit:
" Qualem ex pannis senex coxam ostendit."
Sic utique dixerunt: Iro autem malè commovebatur animus:
Sed et sic famuli ducebant cinctum vi,
Timentem: carnes verò tremebant circum membra.
Antinous autem increpabat, verbumque dixit, et compellabat:
" Nunc quidem neque sis, jactator, neque natus fueris,

εἴρηκεν· "—— Ἀλλὰ καὶ ὣς μνηστῆρες ἄγον, " ζώσαντες ἀνάγκῃ, Δειδιότα." Τοῦτο δὴ τὸ ἔθος ἀρχαῖον ἐν τοῖς Ἕλλησιν ὄν, οἱ φυλάττοντες μέχρι τοῦδε Ῥωμαῖοι δῆλοί εἰσιν οὐ προσμαθόντες παρ' ἡμῶν ὕστερον, ἀλλ' οὐδὲ μεταθέμενοι σὺν χρόνῳ καθάπερ ἡμεῖς. *Antiquitat. Rom. lib.* VII.

Ver. 66. Ζώσατο μὲν ῥάκεσιν.] *Al.* Ζώσατο καὶ ῥάκεσιν.

Ver. 69. —— μέλε' ἤλδανε.] Ἤτοι εὐτραφῆ καὶ λιπαρὰ ἐποίει, εὐρύνουσα τὰ μέλη. *Porphyr. Quæst. Homeric.* 10.

Ver. 72. Ἦ τάχα Ἶρος ἄϊρος.] Τὸ δὲ "Ἶρος " ἄϊρος" ταυτὸν τῷ Ἶρος κακόϊρος, καθ' ὁμοιότητα τοῦ " κακοΐλιον οὐκ ὀνομαστήν·" [*Odyss.* τ', 260.] καὶ τοῦ, ὕπνος ἄϋπνος, παρὰ Σοφοκλεῖ καὶ τῶν ὁμοίων. Ἢ καὶ ἄλλως ἄϊρος, ὁ μηκέτι ἐσόμενος Ἶρος, ἀλλὰ τεθνηξόμενος. *Eustath.* Vide et *Porphyr. Quæst. Homeric.* 16. sub fine. Cæterùm *Meric. Casaubonus* hanc vocem alitèr exponit: " Nec ille (*Scholiastes*), nec " *Eustathius*," inquit, " rationem nominis " explicant; ad quam respicere videtur " Homerus, cùm addit, ἐπίσπαστον κακὸν ἕξει. Ego suspicor illum ad significatio-" nem verbi αἴρω, vel ἀείρω, alludere voluis-" se. Certè αἱρετὸν vel αὐθαίρετον (quod in " *Eustathio*) planè idem quod ἐπίσπαστον " in hoc sensu, cum τῷ, κακὸν, junctum." *De nuperâ Homeri Editione, Dissertat.* I. Mirè admodùm.

Ver. 73. Οἵην ἐκ ῥακέων ὁ γέρων ἐπιγουνίδα φαίνει.] Hinc *Strabo, Geograph. lib.* I. *pag.* 28. *al.* 15. Οἵην ἐκ ῥακέων ὁ βίων. Quem ad locum *Casaubonus* in annotationibus, citato hoc *Homeri* versu: " Quum ἐπιγου-" νίδα," inquit, " Aristarchus exponeret, " τὸ ἐπάνω τοῦ γόνατος· Crates, τὴν ἐπωμίδα. " Chares verò, τὴν ἐφ' ὅλου τοῦ σώματος εὐ-" σαρκίαν· Strabo ita παρῳδῶν, secutus vi-" detur Cratetis expositionem: aut potiùs " Charetis, quam etiam alius Homeri lo-" cus confirmat, Ὀδ. ρ'." *Hesychius* autem cum *Aristarcho* vocem ἐπιγουνίδα exponit, τὸ ἐπάνω τοῦ γόνατος· λέγει δὲ τὸν μηρὸν, ἀφ' οὗ ἐκδικτέον τὴν τοῦ σώματος εὐεξίαν. Vide suprà ad ρ', 225.

Ver. 75. —— δρηστῆρες.] Apud *Dionysium Halicarnassensem*, loco suprà ad *ver.* 65. citato, μνηστῆρες.

Ver. 78. —— μήτ' εἴης, βουγάϊε, μήτε γένοιο.] Τὸ δὲ, " μήτε εἴης, μήτε γένοιο," ἢ ἀντὶ

Εἰ δὴ τοῦτόν γε τρομέεις καὶ δείδιας αἰνῶς,
Ἄνδρα γέροντα, δύῃ ἀρημένον, ἥ μιν ἱκάνει.
Ἀλλ' ἔκ τοι ἐρέω, τὸ δὲ καὶ τετελεσμένον ἔσται,
Αἴ κέν σ' οὗτος νικήσῃ, κρείσσων τε γένηται,
Πέμψω σ' Ἤπειρόνδε, βαλὼν ἐν νηῒ μελαίνῃ,
Εἰς Ἔχετον βασιλῆα, βροτῶν δηλήμονα πάντων,
Ὅς κ' ἀπὸ ῥῖνα τάμῃσι καὶ οὔατα νηλέϊ χαλκῷ,
Μήδεά τ' ἐξερύσας, δώῃ κυσὶν ὠμὰ δάσασθαι.
Ὣς φάτο· τῷ δ' ἔτι μᾶλλον ὑπὸ τρόμος ἔλλαβε γυῖα·
Ἐς μέσσον δ' ἄναγον· τὼ δ' ἄμφω χεῖρας ἀνέσχον.

"Si profectò hunc tremis et times graviter,
"Virum senem, calamitate labefactum, quae ipsum occupat.
"Sed tibi edicam, quod et perfectum erit,
"Si te hic vicerit, superiorque fuerit.
"Mittam te in Epirum, conjectum in navem nigram,
"Ad Echetum regem, hominum perniciem omnium,
"Qui nasum abscindat et aures saevo aere,
"Genitaliaque evulsa det canibus cruda discerpenda."
Sic dixit: ei verò adhuc magis tremor subiit membra:
In medium autem *eum* duxerunt: illi verò ambo manus elevârunt.

τοῦ, μήτε νῦν εἴης, μήτε ἐγένου (ἔθος γὰρ τοῖς θυμουμένοις μέμφεσθαι καὶ τὸ ἤδη γεγονὸς, καὶ ἐπαρᾶσθαι μὴ ἂν γενέσθαι, εἰ καὶ ἀδύνατος ἡ ἀρά·) ἢ, μήτε εἴης ἄρτι, ἀλλὰ τεθναίης· μήτε μὴν πάλιν ὕστερον γένοιο. *Eustath.*

Ibid. —— βουγάϊε.] Μεγάλως ἐπαιρόμενε, βοῶν ἔργα ποιῶν. *Schol.* Ὅτι δὲ —— ὁ βοῦς πολὺ μέγεθος παρεμφαίνει ἐν ταῖς συνθέσεσι, δηλοῖ καὶ ἡ "βοῦ" ἐπίτασις, ἣν ἐκ τοῦ ζώου τούτου εἰλῆφθαι λέγουσιν· ἐξ ἧς ἐπιτάσεως καὶ ἡ βούβρωστις, καὶ ἡ βούπεινα, καὶ ὁ βούλιμος, καὶ ὁ βουθοίνας, καὶ ὁ βούπαις. *Eustath.* in commentario ad *Iliad.* ν', 824.

Ver. 83. Πέμψω σ' Ἤπειρόνδε.] Λέγει δὲ καὶ νῦν Ἤπειρον, χώραν ἰδίως οὕτω καλουμένην ἀντιπέραν κειμένην Ἰθάκης, μεγάλην· ἀφ' ἧς καὶ Πύῤῥος Ἠπειρώτας ὕστερον, ἄρξας τῶν ἐκεῖ. *Eustath.*

Ver. 84. Εἰς Ἔχετον βασιλῆα, βροτῶν δηλήμονα πάντων.] Ἔχετος ἦν μὲν υἱὸς Βουχέτου, ἀφ' οὗ καὶ ἐν Σικελίᾳ, πόλις Βούχετος καλεῖται· Σικελῶν δὲ τύραννος λέγεται. Τοῦτον τοὺς μὲν ἐγχωρίους κατὰ πάντα τρόπον σίνεσθαι, τοὺς δὲ ξένους ἀναιρεῖν λαβόμενον· [*Barnesius* edidit λαβόμενον.] τοσαύτην δὲ κακίαν ἔχειν, ὡς καὶ τοὺς μακρὰν οἰκοῦντας, ὅτε θέλοιεν σφόδρα τινὰ τιμωρῆσαι καὶ ξένῳ περιβαλεῖν θανάτῳ, ἐκπέμπειν αὐτῷ· [Ita *Barnesius* pro vulgato αὐτάς·] πολλὰς γὰρ μηχανὰς ἐξευρεῖν τοῦτον αἰκίας· ὅθεν τὸν λαὸν οὐχ ὑπομένειν τὴν πικρὰν ταύτην τυραννίδα, λίθοις δὲ αὐτὸν ἀνελεῖν. *Schol.*

Ibid. —— Ἔχετον βασιλῆα.] Ὅρα δὲ καὶ ὅτι τὸν Ἔχετον δέον τύραννον εἰπεῖν, ὁ δὲ βασιλέα εἶπεν· ἠγνοεῖτο γὰρ ἐπὶ Ὁμήρου ἡ τύραννος λέξις. *Eustath.* Similitèr *Dionysius Halicarnassensis*: Τὸν δὲ βιαίως καὶ παρανόμως ἄρχοντα Τύραννον μὲν οὐ καλεῖ· νεώτερον γὰρ τὸ ὄνομα· οἷος δὲ τοῖς ἔργοις γίνεται, δείκνυσιν ἐν τούτοις· "Εἰς Ἔχετον βασιλῆα, βροτῶν δηλή-"μονα πάντων, Ὅς κ' ἀπὸ ῥῖνα τάμῃσι καὶ οὔατα "νηλέϊ χαλκῷ." Περὶ τῆς Ὁμήρου ποιήσεως, § 21. Vide *Gatakeri Cinnum, sive Adversaria Miscellanea, lib.* I. *cap.* 1. *Barnesius* autem in annotationibus ad hunc locum: "Nota," inquit, "*Homerum* βασιλέα vocare, "non τύραννον illa enim Vox iis temporibus "extabat quidem, ut Hymn. *Martis ver.* 5. "Ἀντιβίοισι τύραννε." Ita ille. Sed rectiùs fortassè hinc colligas, Hymnum istum non *Homeri* esse, sed recentioris cujusdem auctoris. Οὔτε γὰρ Ὅμηρος, (inquit *Scholiastes* ad *Sophoclis Œdip. Tyranni Epigraphen*,) οὔτε Ἡσίοδος, οὔτε ἄλλος οὐδεὶς τῶν παλαιῶν, τύραννον ἐν τοῖς ποιήμασιν ὀνομάζει.

Ver. 87. —— ἔλλαβε.] *Al.* ἤλυθε.

Ver. 88. Ἐς μέσσον δ' ἄναγον.] Ἐν δὲ τῷ, "ἐς "μέσον ἄναγον," inquit *Eustathius*, "περιττὴ "ἡ πρόθεσις. At nescio annon eam hoc in loco vim habeat præpositio ἀνὰ, ut dicatur *Irus* invitus reluctansque in medium vi adduci. Vide ad *ver.* 75. Alioqui facilè scribere potuisset Poeta, Ἐς μέσσον δ' ἄγαγον.

Ibid. —— τὼ δ' ἄμφω χεῖρας ἀνέσχον.] Versiones vulgatæ, quas ferè secutus est *Barnesius*, reddunt, "*Hi autem ambas manus* "*elevaverunt.*" Sed rectiùs, ut opinor,

Δὴ τότε μερμήριξε πολύτλας δῖος Ὀδυσσεὺς,
Ἢ ἐλάσει', ὥς μιν ψυχὴ λίποι αὖθι πεσόντα,
Ἠέ μιν ἦκ' ἐλάσειε, τανύσσειέν τ' ἐπὶ γαίῃ.
Ὧδε δέ οἱ φρονέοντι δοάσσατο κέρδιον εἶναι,
Ἦκ' ἐλάσαι, ἵνα μή μιν ἐπιφρασσαίατ' Ἀχαιοί.
Δὴ τότ' ἀνασχομένω, ὁ μὲν ἤλασε δεξιὸν ὦμον
Ἶρος, ὁ δ' αὐχέν' ἔλασσεν ὑπ' οὔατος, ὀστέα δ' εἴσω
Ἔθλασεν· αὐτίκα δ' ἦλθεν ἀνὰ στόμα φοίνιον αἷμα·
Κὰδ δ' ἔπεσ' ἐν κονίῃσι μακὼν, σὺν δ' ἤλασ' ὀδόντας,
Λακτίζων ποσὶ γαῖαν· ἀτὰρ μνηστῆρες ἀγαυοὶ
Χεῖρας ἀνασχόμενοι γέλω ἔκθανον· αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς
Εἷλκε διὲκ προθύροιο, λαβὼν ποδός· ὄφρ' ἵκετ' αὐλὴν,
Αἰθούσης τε θύρας· καί μιν ποτὶ ἑρκίον αὐλῆς

Tum demùm deliberavit multa-passus nobilis Ulysses,
An feriret, adeò-ut ipsum anima linqueret illic lapsum;
An ipsum levitèr feriret, extenderetque super terram.
Sic autem ei cogitanti visum est satius esse,
Levitèr ferire, ut nè ipsum cognoscerent Achivi.
Tunc demùm *manibus*-elevatis percussit quidem dextrum humerum
Irus; ille autem *ei* cervicem percussit sub aure, ossaque intùs
Fregit: statim autem venit per os ruber sanguis:
Decidit verò *is* in pulveribus vociferatus, collisitque dentes,
Calcitrans pedibus terram; at proci eximii
Manibus sublatis risu emoriebantur: verùm Ulysses
Extrahebat per vestibulum, prehensum pede; donec venit ad atrium,
Porticûsque fores; et ipsum ad septum atrii

istud ἄμφω de Viris intelligas. Vide et *Iliad.* ψ', 686.

Constitit in digitos extemplò arrectus uterque,
Brachiaque ad superas interritus extulit auras. *Æn.* V, 426.

Ver. 90. Ἢ ἐλάσει'.] Ita edidit *Barnesius* ex versu sequente Ἠέ μιν ἦκ' ἐλάσειε. Rectè ut videtur. *Vulgg.* Ἢ ἐλάσει. *Al.* Ἢ ἐλάσοι.

Ver. 91. —— τανύσσειεν.] Ita iterùm rectè *Barnesius*: Quocum facit et MS. à *Tho. Bentleio* collatus. *Vulgg.* τανύσειεν. Quod antepenultimam corripit. Vide ad *Il.* ρ', 58.

Ver. 93. —— ἵνα μή μιν ἐπιφρασσαίατ' Ἀχαιοί.] Τεκμηράμενοι δηλαδὴ τὸν ἄνδρα ἐκ τῆς αὐτοῦ βριαρᾶς ἐλάσεως. *Eustath.*

Ibid. —— Ἀχαιοί.] Οἱ μνηστῆρες· Ut rectè *Barnesius*. Vide suprà ad ρ', 513.

Ver. 94. Δὴ τότ' ἀνασχομένω, ὁ μέν.] De hujusmodi Syntaxi, vide suprà ad μ', 73.

Ver. 95. —— ἔλασσεν ὑπ' οὔατος, ὀστέα δ' εἴσω Ἔθλασεν' &c.] Pulcherrimè *rem* depingunt et quasi ob oculos ponunt hæc verba.

Ver. 96. —— ἦλθεν ἀνὰ στόμα.] *Al.* ἦλθε κατὰ στόμα.

Ver. 99. Χεῖρας ἀνασχόμενοι γέλω ἔκθανον.] Ὡσαύτως δὲ καὶ λυπουμένων διαφορὰς ἐπιδείκνυσι, [Ὅμηρος,] καὶ ἡδομένων ὁμοίως· ὥσπερ ὁ μὲν Ὀδυσσεὺς διηγούμενος, ὃν τρόπον τοὺς Κύκλωπας ἐξηπάτησεν, ἔφη, [suprà ί, 413.] "— ἐμὸν δ' "ἐγέλασσε φίλον κῆρ·" οἱ δὲ μνηστῆρες πεσόντα τὸν πτωχὸν ἰδόντες, "Χεῖρας, ἀνασχόμενοι γέ- "λω ἔκθανον." *Dionys. Halicarn.* περὶ τῆς Ὁμήρου ποιήσεως. § 16.

Ibid. —— γέλω.] Ἐν δὲ τῷ, "γέλω ἔκθα- "νον," ἄδηλον —— εἴτε κατὰ ἰσοκατάληκτον κλίσιν ἡ δισυλλαβία τῷ γέλῳ, εἴτε καὶ κατὰ ἀποκοπὴν ἐκ τοῦ γέλωτι, ὅτι οὐδ' ἂν ἔχοι τὸ ἰῶτα προσγεγραμμένον. *Eustath.* Ὁ χρὼς, τοῦ χρῶ, Ἀττικῶς, ὡς γέλως, γέλω. Οἱ δὲ ἀπὸ τοῦ χρὼς, χρωτὶ, ἀποκοπῇ τῆς "τι" συλλαβῆς. *Suidas*, ad voces Ἐν χρῷ κεκαρμένος. Sed et γέλῳ *Dativus* simplicitèr esse potest ex γέλος, quæ vox apud Poetam occurrit infrà ύ, 346.

Ἄσβεστον γέλον ὦρσε ——.

Nisi ibi fortè vera sit lectio quam habet MS. à *Tho. Bentleio* collatus, Ἄσβεστον γέλω ὦρσε ——. Vide infrà ad *ver.* 211.

Εἷσεν ἀνακλίνας· σκῆπτρον δέ οἱ ἔμβαλε χειρὶ,
Καί μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
Ἐνταυθοῖ νῦν ἧσο, κύνας τε σύας τ' ἀπερύκων,
Μηδὲ σύ γε ξείνων καὶ πτωχῶν κοίρανος εἶναι,
Λυγρὸς ἐών· μή πού τι κακὸν καὶ μεῖζον ἐπαύρῃ.
Ἦ ῥα, καὶ ἀμφ' ὤμοισιν ἀεικέα βάλλετο πήρην,
Πυκνὰ ῥωγαλέην· ἐν δὲ στρόφος ἦεν ἀορτήρ.
Ἂψ δ' ὅγ' ἐπ' οὐδὸν ἰὼν κατ', ἄρ' ἕζετο· τοὶ δ' ἴσαν εἴσω
Ἡδὺ γελώοντες, καί ἑ δεικανόωντ' ἐπέεσσιν·
Ζεύς τοι δοίη, ξεῖνε, καὶ ἀθάνατοι θεοὶ ἄλλοι,
Ὅ,ττι μάλιστ' ἐθέλεις, καί σοι φίλον ἔπλετο θυμῷ,
Ὃς τοῦτον τὸν ἄναλτον ἀλητεύειν ἀπέπαυσας
Ἐν δήμῳ· τάχα γάρ μιν ἀνάξομεν Ἤπειρόνδε
Εἰς Ἔχετον βασιλῆα, βροτῶν δηλήμονα πάντων.
Ὣς ἄρ' ἔφαν· χαῖρεν δὲ κλεηδόνι θεῖος Ὀδυσσεύς·
Ἀντίνοος δ' ἄρα οἱ μεγάλην παρὰ γαστέρα θῆκεν
Ἐμπλείην κνίσσης τε καὶ αἵματος· Ἀμφίνομος δὲ
Ἄρτους ἐκ κανέοιο δύω παρέθηκεν ἀείρας,
Καὶ δέπαϊ χρυσέῳ δειδίσκετο, φώνησέν τε·

Statuit reclinatum; baculum autem ei injecit manui,
Et ipsum affatus verba alata dixit:
" Hîc nunc sede, canesque, suesque abarcens;
" Neque tu sanè hospitum et mendicorum dominus esto,
" Vilis cùm-sis; necubi aliquod malum etiam majus accipias."
Dixit utique; et circum humeros sibi turpem jaciebat peram,
Crebris locis laceram; tortile verò inerat lorum.
Retrò autem ipse ad limen profectus desidebat; illi autem iverunt intrò
Suavitèr ridentes, et eum blandè-compellabant verbis:
" Jupiter tibi det, hospes, et immortales dii alii,
" Quodcunque maximè vis, et tibi gratum est animo;
" Qui hunc insatiabilem à mendicando cessare-fecisti
" In populo: citò enim ipsum ducemus in-Epirum,
" Ad Echetum regem, hominum multatorem omnium."
Sic utique dixerunt; gaudebat autem omine nobilis Ulysses;
Antinous verò ei magnum ventrem opposuit
Plenum pinguedineque et sanguine: Amphinomus verò
Panes ex canistro duos apposuit sublatos,
Et poculo aureo propinabat, dixitque:

Ver. 104. —— κύνας τε σύας τ'.] Ita rectè *Barnesius* ex Editionibus quamplurimis. *Henricus Stephanus* malè, κύνας σύας τ'. Cæterùm MS. à *Tho. Bentleio* collatus hîc habet σύας τε κύνας τ'· quo modo et citat in commentario *Eustathius*.

Ver. 106. —— ἐπαύρῃ.] *Al.* ἐπαύρῃς.

Ver. 107. —— ἀμφ' ὤμοισιν —— βάλλετο.] " *Humeris sibi circumjiciebat.*" Hæc nimirùm propria verbi βάλλετο in *Voce Mediâ* significatio. Vide suprà ad ί, 491. et ί, 296.

Ver. 110. —— γελώοντες.] *Al.* γελόωντες.

Ibid. —— καί ἑ δεικανόωντ'.] *Al.* καὶ δεικανόωντ'.

Ver. 115. Εἰς Ἔχετον βασιλῆα.] Vide suprà ad *ver.* 84.

Ver. 116. —— θεῖος.] *Al.* δῖος.

Ver. 117. —— ἄρα.] *Ut pollicitus erat.* — suprà *ver.* 46.

Ibid. —— παρά.] *Al.* πρόσ.

Χαῖρε, πάτερ, ὦ ξεῖνε· γένοιτό τοι ἔσπερ ὀπίσσω
Ὄλβος, ἀτὰρ μὲν νῦν γε κακοῖς ἔχεαι πολέεσσι.
Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς·
Ἀμφίνομ', ἦ μάλα μοι δοκέεις πεπνυμένος εἶναι·
Τοιούτου γὰρ πατρός· ἐπεὶ κλέος ἐσθλὸν ἄκουον,
Νῖσον Δουλιχιῆα ἐΰν τ' ἔμεν, ἀφνειόν τε·
Τοῦ σ' ἐκ φασὶ γενέσθαι· ἐπητῇ δ' ἀνδρὶ ἔοικας.
Τοὔνεκά τοι ἐρέω· σὺ δὲ σύνθεο, καί μευ ἄκουσον·
Οὐδὲν ἀκιδνότερον γαῖα τρέφει ἀνθρώποιο,
Πάντων, ὅσσα τε γαῖαν ἐπὶ πνείει τε καὶ ἕρπει.
Οὐ μὲν γάρ ποτέ φησι κακὸν πείσεσθαι ὀπίσσω,

" Salve, pater, ô hospes, adsit tibi in posterum saltem
" Felicitas; at nunc quidem malis teneris multis."
Hunc autem respondens allocutus est solers Ulysses:
" Amphinome, certè valdè mihi videris prudens esse;
" Tali enim patre *es*; quippè famam bonam audiebam,
" Nisum Dulichiensem bonumque esse, divitemque:
" Ex hoc te dicunt natum esse: ingenioso autem viro similis es.
" Propterea tibi dicam, tu autem attende, et me audi:
" Nihil imbecillius terra nutrit homine
" Omnium, quotquot super terram spirant et serpunt.
" Etenim nunquam putat malum passurum esse se in posterum,

Ver. 121. Χαῖρε, πάτερ, ὦ ξεῖνε.] *Barnesius* edidit πατὴρ, quòd ea sit "*tutior*" lectio. Sed nihil opus. Vide ad *Il.* ά, 51.

Ibid.——ἔσπερ ὀπίσσω.] Editiones nonnullæ hîc habent ὥσπερ ὀπίσσω. Καὶ ἔχει καὶ τοῦτο (inquit *Eustathius*) τὴν αὐτὴν ἔννοιαν, ὡς ἰσοδυναμοῦντος τοῦ "ὡς" τῷ "ἐς" προθέσει. Vide suprà ad ρ', 218. MS. etiam à *Tho. Bentleio* collatus hîc legit ἔσπερ.

Ver. 125. Τοιούτου γὰρ πατρός.] MS. à *Tho. Bentleio* collatus, Τοίου γὰρ καὶ πατρός. Quæ est proba lectio.

Ver. 126. Νῖσον Δουλιχιῆα.] Τὸν ἀπὸ Δουλιχίου. *Schol.* Vide suprà ad π', 395. 396.

Ver. 129. Οὐδὲν ἀκιδνότερον γαῖα τρέφει ἀνθρώποιο.] *Al.* Οὐδὲν ἀκιδνότερον.

Οὐ μὲν γάρ τί πού ἐστιν ὀϊζυρώτερον ἀνδρὸς,
Πάντων, ὅσσα τε γαῖαν ἐπιπνείει τε καὶ ἕρπει.
Iliad. ρ', 446.

Ὦ πόποι ἦ δειλὸν θνητῶν γένος.——
Empedocles apud Clem. Alex. Strom. III.

ubi citatur et hic *Homeri* versus. Καινὸν ἀτυχεῖν οὐδὲν ἀνθρώπῳ, ἀλλὰ πάντες ταυτὸ πεπόνθαμεν. Ἄσκοπος γὰρ ἡ τύχη, (φησὶν ὁ Θεόφραστος,) καὶ δεινὴ παρελέσθαι τὰ προπεπονημένα, καὶ μεταῤῥίψαι τὴν δοκοῦσαν εὐημερίαν, οὐδένα καιρὸν ἔχουσα τακτόν. Ταῦτα δὲ καὶ ἄλλα τοιαῦτα, καὶ καθ' ἑαυτὸν ἑκάστῳ λογίσασθαι ῥᾴδιον, καὶ ἄλλων ἀκοῦσαι παλαιῶν καὶ σοφῶν ἀνδρῶν· ὧν πρῶτος μέν ἐστιν ὁ θεῖος Ὅμηρος, εἰπών, "Οὐδὲν ἀκιδνότερον γαῖα τρέφει ἀνθρώποιο, &c." *Plutarch. de Consolat. ad Apollonium.*

Ver. 130. Πάντων, ὅσσα τε γαῖαν ἐπὶ πνείει τε καὶ ἕρπει.] Apud *Plutarchum*, loco jam suprà adducto, citantur versus huic præcedens, sexque proximè sequentes, omisso hoc versu. Quin et verisimile videtur versum hunc hujus loci proprium non esse, sed ex *Iliad.* ρ', 447. huc irrepsisse. Nam præcedente γαῖα τρέφει, parùm aptè sequitur γαῖαν ἐπὶ πνείει.

Ibid.——ἐπὶ πνείει.] Ita edidit *Barnesius*, ut vocula ἐπὶ "æquè referri possit ad "πνείει, et ἕρπει." *Vulgg.* ἐπιπνείει.

Ver. 131. Οὐ μὲν γάρ ποτέ φησι κακὸν πείσεσθαι.] Οἷα τῆς ἀγαθῆς ἐλπίδος ἐπαγομένης αὐτόν. *Eustath.* Similitèr *Æschylus*:

Ὅταν δ' ὁ δαίμων εὐροῇ, πεποιθέναι
Τὸν αὐτὸν αἰεὶ δαίμον' οὐριεῖν τύχας.
Persæ, ver. 603.

ubi *Scholiastes* hunc *Homeri* locum adducit. Similitèr et *Simonides*:

Οὐδ', ὑγιὴς ὅταν ᾖ, φροντίδ' ἔχει καμάτου.
Fragm. εἰς τὸν θνητῶν βίον, *ver.* 10.

Nescia mens hominum fati sortisque futuræ,
Et servare modum, rebus sublata secundis!
Æn. X, 501.

Ὄφρ' ἀρετὴν παρέχωσι θεοὶ, καὶ γούνατ' ὀρώρῃ·
Ἀλλ' ὅτε δὴ καὶ λυγρὰ θεοὶ μάκαρες τελέσωσι,
Καὶ τὰ φέρει ἀεκαζόμενος τετληότι θυμῷ.
Τοῖος γὰρ νόος ἐστὶν ἐπιχθονίων ἀνθρώπων,
Οἷον ἐπ' ἦμαρ ἄγῃσι πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε.

"Quamdiù felicitatem praebent dii, et genua vigent:
"Sed quandò demùm et mala dii beati perficiunt,
"Et haec fert nolens reluctanti animo.
"Talis enim mens est terrestrium hominum,
"Qualem diem adducat pater hominumque deûmque.

Ver. 132. Ὄφρ' ἀρετὴν παρέχωσι θεοί.] Νῦν, τοῖς ἀγαθοῖς παρέχουσιν εὐδαιμονίαν· ὁμοίως τῷ [infrà τ', 114.] "ἀρετῶσι δὲ λαοί." *Schol.* Similitèr ferè *Eustathius*: Ἀρετὴν δὲ τὴν εὐδαιμονίαν λέγει καὶ εὐθηνίαν τοῦ βίου. *Stephanus* autem per ἀρετὴν hoc in loco, *vigorem corporis* potiùs, quàm *felicitatem*, intelligendum censet. *Thesaur. Ling. Græc.* ad vocem ἀρετή. Sed hoc, uti observat *Meric. Casaubonus, de nuperâ Homeri Edit. Dissertat.* II. cum sequentibus minùs congruit. Porrò *vigor* sequenti "γούνατ' ὀρώρῃ" denotatur.

Ibid. —— καὶ γούνατ' ὀρώρῃ.] Similitèr *Iliad.* λ', 477.

—— ὄφρ' αἷμα λιαρὸν, καὶ γούνατ' ὀρώρῃ.

Et apud *Theocritum*:

—— οἷς γόνυ χλωρόν. *Idyll.* XIV. *ver.* 70.

Ver. 133. —— τελέσωσι.] Apud *Plutarchum*, loco suprà ad *ver.* 129. citato, τελέουσι. *Al.* τελέωσι.

Ver. 134. Καὶ τὰ φέρει ἀεκαζόμενος τετληότι θυμῷ.]

Τλητὸν γὰρ μοῖραι θυμὸν θέσαν ἀνθρώποισιν.
Iliad. ώ, 49.

"Quod autem," inquit *Mericus Casaubonus*, "τετληότι θυμῷ vertunt hîc *patienti animo*; "nihil à mente Poetæ, nisi commodâ ex-"positione leniatur, fingi potest alienius. "—— Nemo mala sua patienter ferentem "verè dicat miserum ——. Fateor apud "Homerum eam verbi notionem non se-"mel occurrere; sed nihil obstat, quin, ut "nomen (ut Grammatici loquuntur) *sub-"stantivum* τλήμων, aliàs *patientem*, aliàs "*miserum* et *ærumnosum* significat; ita et "*participium* τετληκὼς requirente id senten-"tiâ, eandem significationis latitudinem "admittat." *De nuperâ Homeri Editione, Dissertat.* II.

Ver. 135. Τοῖος γὰρ νόος ἐστὶν &c.]

Tales sunt hominum mentes, qualis [*al.* quali] pater ipse
Jupiter auctiferas [*al.* auctiferus] lustravit lumine terras.

Cicero, apud Augustin. de Civitate Dei, lib. V. *cap.* 8. *et Casaub. de nup. Homer. Edit. Dissertat.* II.

Τοῖος ἀνθρώποισι νοῦς, ὦ Γλαῦκε παῖ Λεπτίνεω,
Γίνεται θνητοῖς, ὁκοίην Ζεὺς ἐπ' ἡμέρην ἄγει.

Archilochus à *Menagio* emendatus in annotationibus ad *Diog. Laërt.* in *Pyrrhone, lib.* IX.

Porrò haud dissimilitèr *Euripides*:

Ὦ Ζεῦ, τί δῆτα τοὺς ταλαιπώρους βροτοὺς
Φρονεῖν λέγουσι; σοῦ γὰρ ἐξηρτήμεθα,
Δρῶμέν τε τοιαῦθ', ἃν σὺ τυγχάνῃς θέλων.
Supplices, ver. 734.

Et *Terentius*:

Omnibus nobis ut res dant sese, ita magni atque humiles sumus.
Hecyra, Act. III. *Scen.* iii. 20.

Virgilius denique:

Vertuntur species animorum; et pectora motus
Nunc alios, alios dum nubila ventus agebat,
Concipiunt —— *Georg.* I, 420.

Ver. 136. Οἷον ἐπ' ἦμαρ ἄγῃσι πατήρ.] Οἱ μὲν φιλόσοφοι ἐκδέχονται ὅτι οἷον ἂν ᾖ τὸ κατάστημα τοῦ ἀέρος, τοιαύτην καὶ τὴν ἡμέραν διατελοῦσιν οἱ ἄνθρωποι. Ὁ δὲ Ποιητὴς λέγει, ὁποῖα ἂν ᾖ τὰ προσπίπτοντα, τούτοις ἐξομοιούμεθα. *Schol.* *Eustathius* priorem harum explicationum antiquiorem notat; ipse autem alteram sequitur; Ὁποῖα, inquit, ἂν εἴη τὰ προσπίπτοντα, τοιοῦτός ἐστι καὶ ὁ νοῦς· ἐν εὐτυχίαις συνεξαιρόμενος· ἐν δὲ τοῖς ἀνάπαλιν, ταπεινούμενος. Quod et optimè cùm præcedentibus convenit. "Ut ἦμαρ autem," inquit *Casaubonus, de nup. Homer. Edit. Dissertat.* II. sub fine, "seu ἡμέρη, pro quocunque vitæ "statu, sive meliore sive deteriore, accipi-"atur; satis usitatum est. Et Homerus "ipse alibi in non dissimili sententiâ, δούλιον "ἦμαρ vocat *servitutem*:—Ἥμισυ γάρ τ' ἀ-"ρετῆς ἀποαίνυται εὐρύοπα Ζεὺς Ἀνέρος, εὖτ' "ἄν μιν κατὰ δούλιον ἦμαρ ἕλῃσι." [suprà ρ', 322.] Porrò alii, notante itidem *Casaubono*, vocem Οἷον non ad ἦμαρ, sed ad νόος referunt; ut sit Τοῖος νόος ἀνθρώποισιν, Οἷον [νόον scilicèt] ἐπ' ἦμαρ ἄγῃσι πατὴρ &c. Sed et hoc cum reliquâ sententiâ minùs aptè congruit. Vide *Menagium, Observat.* in *Laërtii Pyrrhonem, lib.* IX.

Καὶ γάρ ἐγώ ποτ' ἔμελλον ἐν ἀνδράσιν ὄλβιος εἶναι,
Πολλὰ δ' ἀτάσθαλ' ἔρεξα, βίῃ καὶ κάρτεϊ εἴκων
Πατρί τ' ἐμῷ πίσυνος, καὶ ἐμοῖσι κασιγνήτοισι.
Τῷ μή τίς τοι πάμπαν ἀνὴρ ἀθεμίστιος εἴη,
Ἀλλ' ὅγε σιγῇ δῶρα θεῶν ἔχοι, ὅ, ττι διδοῖεν·
Οἷ' ὁρόω μνηστῆρας ἀτάσθαλα μηχανόωντας,
Κτήματα κείροντας, καὶ ἀτιμάζοντας ἄκοιτιν
Ἀνδρὸς, ὃν οὐκ ἔτι φημὶ φίλων καὶ πατρίδος αἴης
Δηρὸν ἀπέσσεσθαι· μάλα δὲ σχεδόν· ἀλλά σε δαίμων
Οἴκαδ' ὑπεξαγάγοι, μηδ' ἀντιάσειας ἐκείνῳ,
Ὁππότε νοστήσειε φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν·
Οὐ γὰρ ἀναιμωτεί γε διακρινέεσθαι ὀΐω
Μνηστῆρας, κἀκεῖνον, ἐπεί κε μέλαθρον ὑπέλθοι.
Ὣς φάτο· καὶ σπείσας ἔπιεν μελιηδέα οἶνον·
Ἂψ δ' ἐν χερσὶν ἔθηκε δέπας κοσμήτορι λαῶν.
Αὐτὰρ ὁ βῆ κατὰ δῶμα, φίλον τετιημένος ἦτορ,
Νευστάζων κεφαλῇ· δὴ γὰρ κακὸν ὄσσετο θυμῷ.

" Etenim ego quondam consuescebam inter homines beatus esse;
" Multa autem injusta feci, viribus et robori obsequens,
" Patreque meo fretus, et meis fratribus.
" Quare nequis utique omninò vir injustus sit;
" Sed ille silentio dona deorum habeat, quodcunque dent:
" Qualia video procos injusta machinantes,
" Possessiones consumentes, et dedecorantes uxorem
" Viri, quem non ampliùs puto ab amicis et patriâ terrâ
" Diù abfuturum; valdè autem propè *esse:* sed te deus
" Domum subducat, neque occurras illi,
" Quandò redierit dilectam in patriam terram:
" Non enim sine-cruore utique diremptum ire puto
" Procos, et illum; postquam domum subierit."
Sic dixit; et libatione-factâ bibit dulce vinum;
Iterumque in manibus posuit poculum principi populorum.
Verùm is ivit per domum, charo afflictus corde,
Nutans capite; jam enim malum augurabatur animo.

Ver. 137. 140. Καὶ γάρ ἐγώ ποτ' — Τῷ μή τις &c.] Haud dissimilitèr *Euripides:*

Οὐ τοὺς κρατοῦντας χρὴ κρατεῖν ἃ μὴ χρεὼν,
Οὐδ' εὐτυχοῦντας εὖ δοκεῖν πράξειν ἀεί.
Κἀγὼ γὰρ ἦν ποτ', ἀλλὰ νῦν οὐκ εἴμ' ἔτι·
Τὸν πάντα δ' ὄλβον ἦμαρ ἕν μ' ἀφείλετο.
Hecub. ver. 282.

Ibid. —— ἔμελλον.] *Scholiastes* interpretatur, ἐῴκειν, ἐνομιζόμην et *Eustathius* ἔοικα. Vide suprà ad ά, 232.

Ver. 140. —— μή τίς τοι.] Apud *Dionys. Halicarn.* περὶ τῆς Ὁμήρου ποιήσεως, § 12. μή τίς ποτε. Atque ita habet MS. à *Tho. Bentleio* collatus.

Ver. 145. —— μάλα δὲ σχεδόν.] *Barnesius* edidit μάλα δὴ σχεδόν· "*ut magis huic loco* "*congruum.*" Sed minùs rectè.

Ver. 148. —— ἀναιμωτεί.] Ita edidit *Barnesius;* atque ita in Vulgatis scribitur hæc vox infrà ώ, 531. *Al.* ἀναιμωτί.

Ver. 149. —— κἀκεῖνον.] *Al.* καὶ κεῖνον.

Ibid. — ἐπεί κε μέλαθρον ὑπέλθοι.] Editiones nonnullæ, notante *Barnesio,* hìc habent ἐπέλθῃ *Eustathius* autem et *Henricus Stephanus* legunt ὑπέλθοι. Quam lectionem et præfert *Barnesius,* quòd "*aptè clandestinum Ulys*"*sis adventum significet.*" Attamen non videtur Poeta hoc in loco *adventum clandestinum* sed adventum simplicitèr denotare voluisse.

Ver. 152. — κατὰ δῶμα.] *Al.* διὰ δῶμα.

Ver. 153. —— θυμῷ.] *Al.* θυμός.

Ἀλλ' οὐδ' ὧς φύγε κῆρα· πέδησε δὲ καὶ τὸν Ἀθήνη,
Τηλεμάχου ὑπὸ χερσὶ καὶ ἔγχεϊ ἶφι δαμῆναι.
Ἂψ δ' αὖτις κατ' ἄρ' ἕζετ' ἐπὶ θρόνου ἔνθεν ἀνέστη.
Τῇ δ' ἄρ' ἐπὶ φρεσὶ θῆκε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη
Κούρῃ Ἰκαρίοιο, περίφρονι Πηνελοπείῃ,
Μνηστήρεσσι φανῆναι, ὅπως πετάσειε μάλιστα
Θυμὸν μνηστήρων, ἰδὲ τιμήεσσα γένοιτο
Μᾶλλον πρὸς πόσιός τε καὶ υἱέος, ἢ πάρος ἦεν.
Ἀχρεῖον δ' ἐγέλασσεν, ἔπος τ' ἔφατ', ἔκ τ' ὀνόμαζεν·
Εὐρυνόμη, θυμός μοι ἐέλδεται, οὔτι πάρος γε,
Μνηστήρεσσι φανῆναι, ἀπεχθομένοισί περ ἔμπης·
Παιδὶ δέ κεν εἴποιμι ἔπος, τό κε κέρδιον εἴη,
Μὴ πάντα μνηστῆρσιν ὑπερφιάλοισιν ὁμιλεῖν,
Οἵτ' εὖ μὲν βάζουσι, κακῶς δ' ὄπιθεν φρονέουσιν.
Τὴν δ' αὖτ' Εὐρυνόμη ταμίη πρὸς μῦθον ἔειπεν·

Sed neque sic fugit mortem: praepedivit nempè et hunc Minerva,
Telemachi sub manibus et hastâ fortitèr ut-domaretur.
Iterùm verò resedit in sede, undè surrexerat.
Caeterùm in mentem posuit dea caesia-oculis Minerva
Filiae Icarii, prudenti Penelopae,
Procis se-ostendere, ut diffunderet maximè
Animum procorum, et honorata fieret
Magìs viroque et filio, quàm anteà erat.
Effusè autem risit, verbumque fecit, compellabatque:
" Eurynome, animus mihi cupit, nequaquam anteà quidem,
" Procis me-ostendere, invisis licèt omninò:
" Filio autem dicam verbum, quod utilius fuerit,
" Ut non prorsùs procis cum superbis versetur,
" Qui scilicèt benè quidem loquuntur, malè autem ponè cogitant."
Hanc autem rursùs Eurynome oeconoma allocuta est:

Ver. 155. Τηλεμάχου ὑπὸ χερσί.] Infrà χ', 92.

Ver. 157. Τῇ δ' ἄρ' ἐπὶ φρεσὶ θῆκε θεά.]

Hîc mentem Æneæ genitrix pulcherrima misit. *Æn.* XII, 554.

Ver. 159. —— ὅπως πετάσειε μάλιστα Θυμὸν μνηστήρων.] Τουτέστιν, ἵνα καὶ τοὺς μνηστῆρας διαχέῃ ἐλπιδοκοπήσασα γάμου ὑποσχέσει. *Eustath.*

Ver. 160. —— ἰδὲ τιμήεσσα.] *Al.* καὶ τιμήεσσα. Quod et præfert *Barnesius.*

Ver. 162. Ἀχρεῖον δ' ἐγέλασσεν.] Οἷον οὐκ ἐκ σπουδῆς. *Schol.* Τὸ δὲ "ἀχρεῖον ἐγέλασεν" ἀντὶ τοῦ ἄκαιρον καὶ πρὸς οὐδεμίαν χρείαν. Ἀττικοὶ δὲ, φασὶ, τὴν λέξιν ταύτην προπαροξύνουσιν, ἄχρειον λέγοντες. *Eustath.* Ita *Iliad.* β', 269.

Ἀλγήσας δ', ἀχρεῖον ἰδὼν ——.

Et apud *Theocritum:*

Ἀχρεῖον κλάζοντι —. *Idyll.* XXV. *ver.* 72.

Atque hinc apud *Suidam*, Ἀχρειόγελως ἄνθρωπος, ὁ ἐπὶ τοῖς ἀχρήστοις καὶ μὴ σπουδαίοις γελῶν καὶ χαίρων.

Ver. 165. Παιδὶ δέ κεν εἴποιμι.] *Barnesius* edidit, Παῖδα δὲ κἂν εἴποιμι. Rationibus, ut opinor, haud satis idoneis.

Ver. 166. Μὴ πάντα μνηστῆρσιν ὑπερφιάλοισιν ὁμιλεῖν.] Ita apud *Demosthenem:*

Ὅστις δ' ὁμιλῶν ἥδεται κακοῖς ἀνὴρ,
Οὐ πώποτ' ἠρώτησα γιγνώσκων ὅτι
Τοιοῦτος ἐστὶν οἷς περ ἥδεται ξυνών.
Orat. de Falsâ Legatione.

Ver. 167. Οἵτ' εὖ μὲν βάζουσι, κακῶς δ' ὄπιθεν φρονέουσιν.]

Ὅς κ' εἴπῃ γλώσσῃ λῷστα, φρονῇ δ' ἕτερα.
Theogn. Gnom. ver. 96.

—— ἡδὺς τοῖς λόγοις φρονῶν κακῶς.
Euripid. Orest. ver. 908.

Vide suprà ad ρ', 66.

Ναὶ δὴ ταῦτά γε πάντα, τέκος, κατὰ μοῖραν ἔειπες.
Ἀλλ' ἴθι, καὶ σῷ παιδὶ ἔπος φάο, μηδ' ἐπίκευθε,
Χρῶτ' ἀπονιψαμένη, καὶ ἐπιχρίσασα παρειάς·
Μηδ' οὕτω δακρύοισι πεφυρμένη ἀμφὶ πρόσωπα
Ἔρχευ· ἐπεὶ κάκιον πενθήμεναι ἄκριτον αἰεί.
Ἤδη μὲν γάρ τοι παῖς τηλίκος, ὃν σὺ μάλιστα
Ἠρῶ ἀθανάτοισι γενειήσαντα ἰδέσθαι.
Τὴν δ' αὖτε προσέειπε περίφρων Πηνελόπεια·
Εὐρυνόμη, μὴ ταῦτα παραύδα, κηδομένη περ,
Χρῶτ' ἀπονίπτεσθαι, καὶ ἐπιχρίεσθαι ἀλοιφῇ·
Ἀγλαΐην γὰρ ἔμοιγε θεοί, τοὶ Ὄλυμπον ἔχουσιν,
Ὤλεσαν, ἐξ οὗ κεῖνος ἔβη κοίλῃς ἐνὶ νηυσίν.
Ἀλλά μοι Αὐτονόην τε καὶ Ἱπποδάμειαν ἄνωχθι
Ἐλθέμεν, ὄφρα κέ μοι παρστήετον ἐν μεγάροισιν·
Οἴη δ' οὐκ εἴσειμι μετ' ἀνέρας· αἰδέομαι γάρ.
Ὣς ἄρ' ἔφη· γρηῢς δὲ δι' ἐκ μεγάροιο βεβήκει,

"Nae jam haec quidem omnia, filia, appositè dixisti:
"Sed i, et tuo filio verbum dic, neque cela,
"Corpus ubi-tibi-laveris, et unxeris genas:
"Neque sic lachrymis foedata circum faciem
"Vade; quoniam malum *est* lugere indiscriminatim semper.
"Etenim jam quidem tibi filius est-aetate, quem tu maximè
"Supplicabas immortalibus barbatum videre."
Hanc autem rursùs allocuta est prudens Penelope:
"Eurynome, nè haec suadeas, sollicita licèt,
"Corpus ut-mihi-lavem, et me-ungam unguento:
"Pulchritudinem enim mihi dii, qui Olympum habitant,
"Perdiderunt, ex quo ille ivit cavis in navibus.
"Sed mihi Autonoënque et Hippodamiam jube
"Venire, ut mihi astent in aedibus;
"Sola verò non intrabo ad viros; verecundor enim."
Sic dixit: vetula autem è domo exivit

Ver. 169. —— ἔειπες.] *Al.* ἐνίσπες.
Ver. 173. —— ἐπεὶ κάκιον πενθήμεναι ἄκριτον αἰεί.] Ita suprà δ', 543.

Μηκέτι, Ἀτρέος υἱὲ, πολὺν χρόνον ἀσκελὲς οὕτω
Κλαῖ', ἐπεὶ οὐκ ἄνυσίν τινα δήομεν ——.

"Nec sicci sint oculi, amisso amico, nec "fluant: lachrymandum est, non plorandum." *Seneca*, *Epist*. 63. sub initio.

Ibid. — ἄκριτον.] Vide ad *Il.* ά, 309. 314.

Ver. 174. Ἤδη μὲν γάρ τοι παῖς τηλίκος.] Τοῦ δὲ "τηλίκος" ἑρμήνεια τὸ, "γενειήσαντα ἰδέσθαι," ὃ τελειότητος δεῖγμα· καθ' ἣν χρηζόμενοι ἂν παῖς μητρί. *Eustath.* "Docet," inquit *Spondanus*, "majorem esse lætitiæ "quàm doloris causam Penelopæ, quòd "jam tali frueretur filio, qualem illa maxi"mè optaverat." Rectè. Dna. *Dacier* autem aliter exponit: "Eurynome," inquit, "ne cherche point à faire plaisir à Pene"lope, en lui disant que son fils est en âge "de lui donner de la consolation; mais "elle veut lui faire voir le besoin qu'elle "a de recourir au secours de l'art pour "s'embellir; et elle lui en donne une rai"son très forte, c'est que son fils est déja "homme fait, et par conséquent qu' une "femme, qui a un fils de vingt ans, a be"soin de quelque secours." Mirè admodùm, nè dicam ineptè.

Ver. 182. —— ὄφρα κέ μοι.] *Al.* ὄφρ' ἂν ἐμοί.

Ver. 183. — οὐκ εἴσειμι.] *Al.* οὐ κεῖσ' εἶμι

Ἀγγελέουσα γυναιξὶ, καὶ ὀτρυνέουσα νέεσθαι.
Ἔνθ' αὖτ' ἄλλ' ἐνόησε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη·
Κούρῃ Ἰκαρίοιο κατὰ γλυκὺν ὕπνον ἔχευεν.
Εὗδε δ' ἀνακλινθεῖσα· λύθεν δέ οἱ ἅψεα πάντα
Αὐτοῦ ἐνὶ κλιντῆρι· τέως δ' ἄρα δῖα θεάων
Ἄμβροτα δῶρα δίδου, ἵνα μιν θηησαίατ' Ἀχαιοί·
Κάλλεϊ μέν οἱ πρῶτα πρόσωπά τε καλὰ κάθηρεν
Ἀμβροσίῳ, οἵῳ περ ἐϋστέφανος Κυθέρεια
Χρίεται, εὖτ' ἂν ἴῃ Χαρίτων χορὸν ἱμερόεντα·
Καί μιν μακροτέρην καὶ πάσσονα θῆκεν ἰδέσθαι·
Λευκοτέρην δ' ἄρα μιν θῆκεν πριστοῦ ἐλέφαντος.
Ἡ μὲν ἄρ' ὣς ἔρξασ' ἀπεβήσατο δῖα θεάων.
Ἦλθον δ' ἀμφίπολοι λευκώλενοι ἐκ μεγάροιο,
Φθόγγῳ ἐπερχόμεναι· τὴν δὲ γλυκὺς ὕπνος ἀνῆκε,
Καί ῥ' ἀπομόρξατο χερσὶ παρειὰς, φώνησέν τε·

Nunciatura mulieribus, et hortatura ad-eundum.
Tunc demùm aliud cogitavit dea cæsia-oculis Minerva:
Filiae Icarii dulcem somnum infudit.
Dormiebat verò *ea* reclinata: solutae autem sunt ei compages omnes
Ibidem in lecto: interim verò praestantissima dearum
Immortalia dona dabat; ut ipsam admirarentur Achivi:
Pulchritudine quidem ei primùm vultusque pulchros purificavit
Divinâ, quali scilicèt pulchrè-coronata Venus
Ungit-se, quandò adeat Gratiarum chorum amabilem;
Et ipsam proceriorem et crassiorem reddidit conspectu;
Candidioremque ipsam fecit secto ebore.
Sic quidem ubi-fecisset, abiit nobilissima dearum.
Venerunt autem famulae candidis-ulnis ex domo,
Cum-strepitu advenientes; hanc autem dulcis somnus dimisit;
Et *ea* abstersit-sibi manibus genas, et locuta est:

Ver. 188. —— λύθεν δέ οἱ ἅψεα πάντα.] Vide suprà ad Υ, 794.

Ver. 190. —— Ἀχαιοί.] Vide suprà ad ϱ', 513.

Ver. 191. Κάλλεϊ μέν οἱ πρῶτα.] Νῦν τὰ μύρα. Κάλλος γὰρ τὸ τῆς Ἀφροδίτης μύρον. *Schol.* et *Hesych.* Cæterùm apud *Barnesium* legitur et Κάλλεϊ μέν οἱ πρῶτα. Sed nihil opus.

Ibid. —— πρόσωπά τε καλὰ κάθηρεν.] Ita editi omnes. *Henricus Stephanus* autem, (quamvis conjecturæ suæ contra exemplarium fidem indulgere non sit ausus,) "Non "dubitarem," inquit, "quin hìc legendum "esset προσώπατα pro πρόσωπά τε.——Ita "*Iliad.* ή, scriptum habemus προσώπασι pro "προσώποις, versu 212. Μειδιόων βλοσυροῖσι "προσώπασι." Et MS. à *Tho. Bentleio* collatus legit προσώπατα. Atqui nusquam alibi apud *Homerum* occurrit hæc vox. Ideoque, pro πρῶτα, hoc in loco, legendum crediderim χρῶτα. Ita nimirùm aptè sequetur πρόσωπά τε· firmaturque hæc conjectura tum ex eo quòd vox πρῶτα sententiæ hìc parùm congruere videatur; tum ex *ver.* 171. suprà, ubi similis sententia occurrit:

Χρῶτ' ἀπονιψαμένη, καὶ ἐπιχρίσασα παρειάς.

Verùm cùm conjecturæ huic nulla faveant Exemplaria, Textum non muto. Cæterùm *Eustathius* in commentario citat, πρόσωπα καλὰ κάθηρεν.

Ver. 193. —— εὖτ' ἂν ἴῃ.] *Al.* εὖτ' ἀνίῃ.

Ibid. —— χορὸν ἱμερόεντα.] *Al.* χορὸν εἰς ἱερόεντα.

Ver. 195. —— πριστοῦ ἐλέφαντος.]

—— sectoque elephanto. *Æn.* III. 464.

Πριστὸς δὲ ἐλέφας, (inquit *Eustathius*,) τὸ ἐλεφάντινον ὀστοῦν, πρὸς διαστολὴν τοῦ ζώου. Vide autem ad *Il.* Υ, 141.

Ver. 196. —— ἀπεβήσατο.] *Al.* ἀπεβήσετο.

Ἦ με μάλ' αἰνοπαθῆ μαλακὸν περὶ κῶμ' ἐκάλυψεν·
Αἴθε μοι ὣς μαλακὸν θάνατον πόροι Ἄρτεμις ἁγνὴ
Αὐτίκα νῦν, ἵνα μηκέτ' ὀδυρομένη κατὰ θυμὸν
Αἰῶνα φθινύθω, πόσιος ποθέουσα φίλοιο.
Παντοίην ἀρετήν· ἐπεὶ ἔξοχος ἦεν Ἀχαιῶν.
Ὣς φαμένη, κατέβαιν' ὑπερώϊα σιγαλόεντα,
Οὐκ οἴη· ἅμα τῇγε καὶ ἀμφίπολοι δύ' ἕποντο.
Ἡ δ' ὅτε δὴ μνηστῆρας ἀφίκετο δῖα γυναικῶν,
Στῆ ῥα παρὰ σταθμὸν τέγεος πύκα ποιητοῖο,
Ἄντα παρειάων σχομένη λιπαρὰ κρήδεμνα·
Ἀμφίπολος δ' ἄρα οἱ κεδνὴ ἑκάτερθε παρέστη.
Τῶν δ' αὐτοῦ λύτο γούνατ', ἔρῳ δ' ἄρα θυμὸν ἔθελχθεν·

"Certè me valdè aerumnosam mollis somnus cooperuit.
"Utinam mihi sic mollem mortem daret Diana casta
"Statim nunc; ut nè ampliùs lugens in animo
"Aevum corrumpam, mariti desiderans dilecti
"Omnigenam virtùtem; quoniam praestantissimus erat Achivorum."
Sic locuta, descendebat ex coenaculo splendido,
Non sola; simul hanc et famulae duae comitabantur.
At quandò demùm ad procos pervenisset nobilissima mulierum,
Stetit utique ad postes domûs fabrefactae,
Genis obtendens nitida redimicula:
Ancilla autem et honesta utrinque astitit.
Horum verò illic solvebantur genua; amore autem animo deliniti-sunt:

Ver. 202. —— *ἵνα μηκέτ' ὀδυρομένη κατὰ θυμὸν, Αἰῶνα φθινύθω.*] Ita suprà ί, 152.

—— κατείβετο δὲ γλυκὺς αἰὼν
Νόστον ὀδυρομένῳ ——.

Et *ver.* 160. ejusdem libri:

Κάμμορε, μή μοι ἔτ' ἐνθάδ' ὀδύρεο, μηδέ τοι αἰὼν
Φθινέτω ——.

Cæterùm *Barnesius* Αἰῶνα φθινύθω hoc in loco vertit, "*In longum tempus macerarer.*" Quo sensu vox αἰὼν nusquam apud *Homerum* usurpatur.

Ver. 203. —— *φθινύθω.*] Vide ad *Il.* β', 43.

Ver. 211. Τῶν δ' αὐτοῦ λύτο γούνατ'.] Καὶ Ὅμηρος ἀεὶ παράγει τοὺς ἀρίστους οὔτε ἀγεννεῖς, οὔτε μὴν ἀφόβους, ἢ ἀλύπους παντελῶς· ἐν τῷ μὴ ἄγαν δὲ τοῖς πάθεσι κρατεῖσθαι, τῶν φαύλων διαφέροντας ——. Φαίνεται δὲ ἐν κατωτέροις ἡ τοῦ μετρίου διαφορά· καὶ ὁ μὲν Ὀδυσσεὺς τῆς ἑαυτοῦ γυναικὸς ἐρῶν, καὶ κλαίουσαν ἐπ' αὐτῷ ὁρῶν, φέρει· "Ὀφθαλμοὶ δ' ὡσεὶ κέρα ἕστασαν, ἠὲ "σίδηρος·" [infrà τ', 211.] τῶν δὲ μνηστήρων, τῆς αὐτῆς ἐρώντων, τῶν θεασαμένων αὐτὴν, "—— λύτο γούνατ', ἔρῳ δ' ἄρα θυμὸν ἔθελχθεν· "Πάντες δ' ἠρήσαντο παραὶ λεχέεσσι κλιθῆ"ναι." *Dionys. Halicarn.* περὶ τῆς Ὁμήρου ποιήσεως, § 16. Vide suprà ad *ver.* 99. Cæterùm *Meibomius* hîc, notante *Barnesio*, legendum vult, Τῶν δ' αὖ λῦτο τὰ γούνατ'. Vide ad *Il.* ώ, 1. et ad *ver.* 237. hujus libri.

Ibid. —— *ἔρῳ δ' ἄρα θυμὸν ἔθελχθεν.*] Ὁ ἔρος, inquit *Barnesius*, ἀντὶ τοῦ ἔρως, ἔρωτος. Similitèr *Eustathius*: Τὸ δὲ "ἔρῳ" δοκεῖ Αἰολικὸν εἶναι ἀπὸ εὐθείας τῆς, ὁ ἔρος. Et occurrit ipsa vox ἔρος hoc in sensu apud *Homerum*, *Iliad*, ξ, 315.

Οὐ γάρ πώποτέ μ' ὧδε θεᾶς ἔρος οὐδὲ γυναικὸς,
Θυμὸν ἐνὶ στήθεσσι περιπροχυθεὶς ἐδάμασσεν,

Et apud *Hesiodum*:

Ἠδ' Ἔρος, ὃς κάλλιστος ἐν ἀθανάτοισι θεοῖσι,
Λυσιμελὴς πάντων τε θεῶν, πάντων τ' ἀνθρώπων. *Theogonia*, *ver.* 120.

Et *Euripidem*:

Ἡ δ' ἐστὶν ἡ σπείρουσα καὶ διδοῦσ' ἔρον.
Hippolyt. *ver.* 449.

Ἐδύνατο δὲ [addit *Eustathius*] καὶ ἐκ τοῦ ἔρως, ἔρωτος, ἔρωτι, ἀποκεκόφθαι, καθ' ὁμοιότητα τοῦ "γέλω ἔκθανον." Ἀλλ' οὐ δοκεῖ γνωστὸν Ὁμήρῳ εἶναι τὸ ἔρως, ἔρωτος. Attamen occurrit vox ἔρως *Iliad.* γ', 442.

Οὐ γάρ πώποτέ μ' ὧδε ἔρως φρένας ἀμφεκάλυψεν.

Et ξ', 294.

Ὡς δ' ἴδεν, ὥς μιν ἔρως πυκινὰς φρένας ἀμφεκάλυψεν.

Πάντες δ' ἠρήσαντο παραὶ λεχέεσσι κλιθῆναι.
Ἡ δ' αὖ Τηλέμαχον προσεφώνεεν ὃν φίλον υἱόν·
Τηλέμαχ', οὐκέτι τοι φρένες ἔμπεδοι, οὐδὲ νόημα·
Παῖς ἔτ' ἐὼν, καὶ μᾶλλον ἐνὶ φρεσὶ κέρδε' ἐνώμας·
Νῦν δ', ὅτε δὴ μέγας ἐσσὶ, καὶ ἥβης μέτρον ἱκάνεις,
Καί κέν τις φαίη, γόνον ἔμμεναι ὀλβίου ἀνδρὸς,
Ἐς μέγεθος καὶ κάλλος ὁρώμενος, ἀλλότριος φὼς,
Οὐκέτι τοι φρένες εἰσὶν ἐναίσιμοι, οὐδὲ νόημα.
Οἷον δὴ τόδε ἔργον ἐνὶ μεγάροισιν ἐτύχθη,
Ὃς τὸν ξεῖνον ἔασας ἀεικισθήμεναι οὕτω.
Πῶς νῦν; εἴτις ξεῖνος ἐν ἡμετέροισι δόμοισιν
Ἥμενος, ὧδε πάθοι ῥυστακτύος ἐξ ἀλεγεινῆς,
Σοί κ' αἶσχος λώβη τε μετ' ἀνθρώποισι πέλοιτο.
Τὴν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα·
Μῆτερ ἐμὴ, τὸ μὲν οὔ σε νεμεσσῶμαι κεχολῶσθαι·
Αὐτὰρ ἐγὼ θυμῷ νοέω καὶ οἶδα ἕκαστα,
Ἐσθλά τε, καὶ τὰ χέρηα· (πάρος δ' ἔτι νήπιος ἦα·)
Ἀλλά τοι οὐ δύναμαι πεπνυμένα πάντα νοῆσαι·

Omnes verò optabant apud eam in lectis recumbere.
Haec autem deindè Telemachum alloquebatur suum charum filium:
" Telemache, non ampliùs tibi mens integra, neque cogitatio:
" Puer adhuc cùm-esses, etiam magis in mente prudentia versabas:
" Nunc autem, quandò jam magnus es, et pubertatis limitem attigisti,
" Et aliquis diceret filium te esse beati viri,
" Magnitudinem et pulchritudinem intuens, alienus vir;
" Non ampliùs tibi mens est justa, neque cogitatio.
" Quale jam hoc facinus in aedibus factum est,
" Qui hospitem sivisti indignè-tractari ita.
" Quomodo nunc? Si quis hospes in nostris aedibus
" Sedens, sic pateretur vexatione ex gravi,
" Tibi dedecus opprobriumque inter homines foret."
Hanc verò rursùs Telemachus prudens contrà allocutus est:
" Mater mea, id quidem non indignè-fero quod irasceris:
" At ego animo intelligo et novi singula,
" Bonaque, et pejora; (anteà autem adhuc infans eram:)
" Sed non possum prudentia omnia intelligere:

Vide suprà ad ver. 99. Cæterùm *Dionysius Halicarnassensis*, loco suprà citato, hic legit: ἔρως δ' ἄρα θυμὸν ἔθελγεν.

Ver. 216. —— ἥβης μέτρον ἱκάνεις.] Τὸ ἀκμαῖον τῆς ἡλικίας. *Schol.*

Ver. 217. 218. Καί κέν τις, &c.] *Henricus Stephanus* versus hosce duos parenthesi includi vult. Sed, ut opinor, nihil opus.

Ver. 221. Ὃς τὸν ξεῖνον ἔασας ἀεικισθήμεναι.] Vide infrà ad ver. 232.

Ver. 222. —— εἴτις ξεῖνος.] *Al.* εἴτι ξεῖνος.

Ibid. et ver. 225. —— ἡμετέροισι.] *Al.* ὑμετέροισι.

Ver. 227. —— νοέω καὶ οἶδα.] Vide ad *Il.* ά, 37. et ύ, 736.

Ver. 228. —— χέρηα.] MS. à *Tho. Bentleio* collatus, χέρεια. Atque ita in Vulgatis legitur infrà ύ, 310. ubi repetitur hic versus.

Ibid. —— πάρος δ' ἔτι.] *Al.* πάρος δέ τι. Ut infrà ύ, 310.

Ver. 229. —— οὐ δύναμαι πεπνυμένα πάντα νοῆσαι.]

Οὐδεὶς δ' ἀνθρώπων αὐτὸς ἅπαντα σοφός.
Theogn. Gnom. ver. 698.

Ἐκ γάρ με πλήσσουσι, παρήμενοι ἄλλοθεν ἄλλος,
Οἵδε κακὰ φρονέοντες, ἐμοὶ δ' οὐκ εἰσὶν ἀρωγοί.
Οὐ μέν τοι ξείνου γε καὶ Ἴρου μῶλος ἐτύχθη
Μνηστήρων ἰότητι· βίῃ δ' ὅγε φέρτερος ἦεν.
Αἲ γὰρ, Ζεῦ τε πάτερ, καὶ Ἀθηναίη, καὶ Ἄπολλον,
Οὕτω νῦν μνηστῆρες ἐν ἡμετέροισι δόμοισι
Νεύοιεν κεφαλὰς δεδμημένοι, οἱ μὲν ἐν αὐλῇ,
Οἱ δ' ἔντοσθε δόμοιο, λελῦτο δὲ γυῖα ἑκάστου·
Ὡς νῦν Ἶρος ἐκεῖνος ἐπ' αὐλείῃσι θύρῃσιν
Ἧσται νευστάζων κεφαλῇ, μεθύοντι ἐοικὼς,
Οὐδ' ὀρθὸς δύναται στῆναι ποσὶν, οὐδὲ νέεσθαι
Οἴκαδ', ὅπη οἱ νόστος· ἐπεὶ φίλα γυῖα λέλυνται.
Ὡς οἱ μὲν τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους ἀγόρευον.
Εὐρύμαχος δ' ἐπέεσσι προσηύδα Πηνελόπειαν·
Κούρη Ἰκαρίοιο, περίφρων Πηνελόπεια,

" Nam me petterrent assidentes aliundè alius,
" Hi mala cogitantes: mihi autem non sunt auxiliatores.
" Nequaquam tamen hospitis et Iri pugna facta est
" Procorum consilio: viribus autem hic potentior fuit.
" Utinam enim, Jupiterque pater, et Minerva, et Apollo,
" Ita nunc proci in nostris aedibus,
" Nutarent capitibus domiti, alii quidem in aulâ,
" Alii autem intra domum; solutaque essent membra cujusque;
" Uti nunc Irus ille ad atrienses fores
" Sedet nutans capite, ebrio similis;
" Neque erectus potest stare pedibus, neque reverti
" Domum, quà ei reditus *est*; quoniam chara membra soluta sunt."
Sic hi quidem talia inter se loquebantur.
Eurymachus autem verbis allocutus est Penelopen:
" Filia Icarii, prudens Penelope,

Ver. 232. Οὐ μέν τοι ξείνου γε καὶ Ἴρου μῶλος ἐτύχθη Μνηστήρων ἰότητι.] Καὶ σημείωσαι τὴν τοῦ Τηλεμάχου δεινότητα. Πηνελόπη μὲν γὰρ [suprà *ver.* 221.] αἰκισθῆναι ἀληθῶς τὸν ξεῖνον ἔφη, ὅτι σφίλας ἀφεὶς ὁ Ἀντίνοος ἔβαλεν αὐτόν· Τηλέμαχος δὲ προσποιησάμενος λαθέσθαι, νοεῖ τὸν τῆς μητρὸς λόγον ἐπὶ τοῖς κατὰ τὸν Ἶρον, καὶ τὸν ξεῖνον, ἐφ' οἷς οὐκ ἔστιν αἰκία τοῦ ξένου. Ποιεῖ δὲ τοῦτο ἐπίτηδες· ἵνα παύσῃ τὸν θόρυβον, ὑπεραπολογησάμενος μὴ αἰκισθῆναι τὸν ξεῖνον. *Eustath.* Eodem modo accipiunt Dna. *Dacier* et *Spondanus.* Attamen nullum hîc videtur *Telemachi* artificium. Nam quominùs et *Penelope* de *Ulyssis* et *Iri* certamine locuta intelligatur, nulla (ut opinor) satis idonea ratio.

Ver. 237. —— λελῦτο δὲ γυῖα ἑκάστου.] Vulgati habent λέλυτο. Τὸ δὲ "λέλυτο δὲ "γυῖα ἑκάστου," ταυτόν ἐστι τῷ λυθείη, ὁριστικὸν μὲν ὄν, τεθὲν δὲ ἀντὶ εὐκτικοῦ. *Eustath.* Quod tamen ferri non potest. Quippè istâ ratione vox λέλυτο *mediam* corripere omninò debuisset:

Σὺ δὲ βίη λέλυται ——. *Iliad.* Θ', 103.

Υἱὲς μὲν δή τοι λέλυνται ——. ά, 599.

Alii igitur (notante *Barnesio*) hîc λέλυντο legerunt. Sed rectius videtur quod addit *Eustathius*: Ἴσως δὲ καὶ ἀπὸ λελύοιτο συγκέκοπται. Ac proindè scribendum erit λελῦτο. Atque hoc, uti notavit *Barnesius*, cum præcedente Νεύοιεν optimè congruit. Simili ratione ex δαινύοιτο fit δαινῦτο, *Il.* ώ, 665. Vide et infrà ad *ver.* 247.

Ver. 238. —— ἐπ' αὐλείῃσι.] *Al.* ἐν ταῖς αὐλείῃσι.

Ver. 240. Οὐδ' ὀρθὸς δύναται στῆναι.] *Al.* Οὐδ' ὀρθῶς στῆναι δύναται.

Εἰ πάντες σε ἴδοιεν ἀν' Ἴασον Ἄργος Ἀχαιοὶ,
Πλέονές κεν μνηστῆρες ἐν ὑμετέροισι δόμοισιν
Ἠῶθεν δαινύατ'· ἐπεὶ περίεσσι γυναικῶν,
Εἶδός τε, μέγεθός τε, ἰδὲ φρένας ἔνδον ἐΐσας.
Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα περίφρων Πηνελόπεια·
Εὐρύμαχ', ἤτοι ἐμὴν ἀρετὴν, εἶδός τε, δέμας τε,
Ὤλεσαν ἀθάνατοι, ὅτε Ἴλιον εἰσανέβαινον
Ἀργεῖοι· μετὰ τοῖσι δ' ἐμὸς πόσις ἦεν Ὀδυσσεύς.
Εἰ κεῖνός γ' ἐλθὼν τὸν ἐμὸν βίον ἀμφιπολεύοι,
Μεῖζόν κε κλέος εἴη ἐμὸν καὶ κάλλιον οὕτω.
Νῦν δ' ἄχομαι· τόσα γάρ μοι ἐπέσσευεν κακὰ δαίμων.
Ἦ μὲν δὴ ὅτε τ' ἤϊε λιπὼν κατὰ πατρίδα γαῖαν,

" Si omnes te viderent per Iasum Argos Achivi,
" Plures proci in vestris aedibus
" A-manè convivarentur; quoniam praestas mulieribus,
" Formâque, staturâque, et mente intùs aequâ."
Huic autem respondit deindè prudens Penelope:
" Eurymache, profectò meam virtutem, formamque, corpusque,
" Perdiderunt immortales, quandò ad Ilium navigabant
" Argivi; cum iis autem meus maritus erat Ulysses.
" Si ille utique reversus meum statum gubernaret,
" Major gloria esset mea et melior ita.
" Nunc verò tristor: tot enim mihi immisit mala deus.
" Certè quidem, quandò demùm ibat relictâ patriâ terrâ,

Ver. 245.——ἀν' Ἴασον Ἄργος.] Ἴασον Ἄργος, ἡ Πελοπόννησος, ἀπὸ Ἰάσου βασιλέως· καὶ ἡ Ἀχαΐα. *Hesych.* Τὴν γοῦν ὁμωνυμίαν τοῖς ἐπιθέτοις διαστέλλεται· τὴν μὲν Θετταλίαν Πελασγικὸν Ἄργος καλῶν [*Il.* β', 681.]—Τὴν δὲ Πελοπόννησον, " Εἰ δέ κεν Ἄργος ἱκοίμεθ' " Ἀχαϊκὸν——" [*Il.* ί, 141.] σημαίνων ἐνταῦθα ὅτι καὶ Ἀχαιοὶ ἰδίως ὠνομάζοντο οἱ Πελοποννήσιοι κατ' ἄλλην σημασίαν. Ἴασόν τι Ἄργος τὴν Πελοπόννησον λέγει· " Εἰ πάντες σε ἴδοιεν " ἀν' Ἴασον Ἄργος Ἀχαιοὶ," τὴν Πηνελόπην· ὅτι πλείους ἂν λάβοι μνηστῆρας· οὐ γὰρ τοὺς ἐξ ὅλης τῆς Ἑλλάδος εἰκός· ἀλλὰ τοὺς ἐγγύς. *Strabo, Geograph. lib.* VIII. *pag.* 568. *al.* 369.

Ver. 246. Πλέονές κεν μνηστῆρες.] " Vel " πλείονες (inquit *Barnesius*) hîc habendum " pro *Amphimacro* ut δ', *ver.* 485. Ταῦτα " μὲν δὴ οὕτω τελέω, γέρον, ὡς σὺ κελεύεις. " Vel certè, quamvis scribatur τρισυλλάβως, " in *Scansione* legendum πλείους δισυλλάβως.—— Vel denique πλέονες legendum, " ut sit *Anapæstus* in *Primâ* sede." Atqui neque *Amphimacer* neque *Anapæstus* (ut opinor) hujusmodi in Carmine ferri potest. Vide suprà ad δ', 485. et β', 289. Equidem legendum potiùs Πλέονες, et pro *Spondæo* habendum crediderim; pronunciando videlicèt Πλεῦνες, vel Πλοῦνες. Cúmque et MS. à *Tho. Bentleio* collatus Πλέονες hîc legit, hanc lectionem Textui inserui.

Ibid.——ὑμετέροισι.] Ita *Barnesius* ex pluribus Editionibus; atque ita MS. à *Tho. Bentleio* collatus. *Henricus Stephanus* aliique malè, ἡμετέροισι.

Ver. 247. Ἠῶθεν δαινύατ'.] Quâ ratione ex δαινύοιτο fit δαινῦτο, *Iliad.* ώ, 665. ita " hîc (inquit *Barnesius*) δαινύατ' *Ionicè* pro " δαίνυντο, [δαινῦντο,] quod per συγκοπὴν pro " δαινύοιντο, quæ causa *Penultimam* produ" cendi; ad ἴδοιεν enim respicit, *ver.* 245." Atque ita sensisse videtur *Scholiastes*, qui exponit Εὐωχοῖντο. Vide suprà ad *ver.* 237.

Ibid.——περίεσσι γυναικῶν, Εἶδός τε, μέγεθός τε.] Ἐν μεγέθει γὰρ ἡ μεγαλοψυχία, ὥσπερ καὶ τὸ κάλλος ἐν μεγάλῳ σώματι· οἱ μικροὶ δ', ἀστεῖοι καὶ σύμμετροι, καλοὶ δ' οὔ. *Aristot. Ethic. lib.* IV. *cap.* 7. Θηλειῶν δὲ ἀρετὴ, σώματος μὲν, κάλλος καὶ μέγεθος· ψυχῆς δὲ, σωφροσύνη, &c. *Id. Rhetoric. lib.* I. *cap.* 5.

Ver. 252.——ἦεν.] *Al.* ἦεν. Vide infrà ad *ver.* 256.

Ver. 253.——ἀμφιπολεύοι.] *Al.* ἀμφιπολεύει, et ἀμφιπολεύῃ.

Ver. 254. Μεῖζόν κε κλέος εἴη.] *Al.* γε κλέος. " Quod (inquit *Barnesius*) meliùs sonat " quàm κε." Sed ad sententiam rectior particula κε.

Ver. 256.——ὅτε τ' ἤϊε λιπών.] Pronunciabatur, uti notat *Barnesius*, ἦε. Quo modo et scribitur *Iliad.* μ', 371.

Δεξιτερὴν ἐπὶ καρπῷ ἑλὼν ἐμὲ χεῖρα προσηύδα·
Ὦ γύναι, οὐ γὰρ ὀΐω ἐϋκνήμιδας Ἀχαιοὺς
Ἐκ Τροίης εὖ πάντας ἀπήμονας ἀπονέεσθαι·
Καὶ γὰρ Τρῶας φασὶ μαχητὰς ἔμμεναι ἄνδρας,
Ἠμὲν ἀκοντιστὰς, ἠδὲ ῥυτῆρας ὀϊστῶν,
Ἵππων τ' ὠκυπόδων ἐπιβήτορας, οἵ κε τάχιστα
Ἔκριναν μέγα νεῖκος ὁμοίου πτολέμοιο.
Τῷ οὐκ οἶδ', εἴ κέν μ' ἀνέσει Θεὸς, ἦ κεν ἁλώω
Αὐτοῦ ἐνὶ Τροίῃ· σοὶ δ' ἐνθάδε πάντα μελόντων.
Μεμνῆσθαι πατρὸς καὶ μητέρος ἐν μεγάροισιν,
Ὡς νῦν, ἢ ἔτι μᾶλλον, ἐμεῦ ἀπονόσφιν ἐόντος.
Αὐτὰρ ἐπὴν δὴ παῖδα γενειήσαντα ἴδηαι,
Γήμασθ', ᾧ κ' ἐθέλῃσθα, τεὸν κατὰ δῶμα λιποῦσα.
Κεῖνός θ' ὣς ἀγόρευε, τὰ δὴ νῦν πάντα τελεῖται.
Νὺξ δ' ἔσται, ὅτε δὴ στυγερὸς γάμος ἀντιβολήσει

" Dextrâ in carpo prehensâ me manu allocutus est:
' O mulier, non enim puto benè-ocreatos Achivos
' Ex Trojâ benè omnes incolumes rediturose:
' Etenim Trojanos aiunt pugnaces esse viros,
' Et jaculatores, et tractores sagittarum,
' Equorumque velocium conscensores; qui citissimè
' Decreverint magnam contentionem gravis-aequè belli.
' Ideò nescio, an me remittat deus, an capiar
' Illic in Trojâ: tibi autem hîc omnia curae-sint.
' Memor-sis patris et matris in aedibus,
' Sicut nunc, vel adhuc magis, me absente.
' At postquam jam filium barbatum videris,
' Nube, cui volueris, tuâ domo relictâ.'
" Ille utique sic dicebat; quae sanè nunc omnia perficientur.
" Nox autem erit, quandò demùm odiosae nuptiae obvenient

Ver. 257. Δεξιτερὴν ἐπὶ καρπῷ ἑλών.]

Tum pater Evandrus dextram complexus euntis
Hæret, inexpletùm lachrymans, atque ita fatur. *Æn.* VIII, 558.

Ver. 258. —— οὐ γὰρ ὀΐω.] *Al.* οὐ γάρ τ' ὀΐω. Porrò refertur istud γὰρ ad id quod elegantèr reticetur; " *Hæc tibi monenda ju-" dicavi; non ENIM &c.*"

Ver. 260. Καὶ γὰρ Τρῶας φασί.] Πιθανῶς ἐλπιδοποιεῖ τοὺς μνηστῆρας, ὅτι ἐν ταῖς ἄλλαις εἰκὸς ἀνῃρῆσθαι αὐτόν. *Schol.*

Ver. 262. —— οἵ κε τάχιστα Ἔκριναν μέγα νεῖκος.] *Barnesius* hîc subaudiendum existimat ἄν, " ut sit pro κρίνειαν." Sed nihil opus. Quod enim quærit, id jam antè in manibus habet, nempè particulam κε, quæ voci ἔκριναν vim *Modi Potentialis* tribuit. Ita *Iliad.* θ', 130.

Ἔνθα κε λοιγὸς ἔην. ——

Et ν', 723.

Ἔνθα κε λευγαλέως νηῶν ἄπο καὶ κλισιάων
Τρῶας ἐχώρησαν. ——

Cæterùm rectè deindè addit *Barnesius*, errare *Conradum Rittershusium*, qui hæc de priori bello *Trojano*, sub *Hercule* et *Laomedonte*, acceperit. Videtur nimirùm et is particulæ κε vim ignorâsse.

Ver. 268. Αὐτὰρ ἐπὴν δὴ παῖδα γενειήσαντα.] Ἐν ᾧ προτρέπει, ἐν τούτῳ ἀποτρέπει· γραῦς γὰρ τότε ἐγίνετο. *Schol.* Verùm hæc interpretatio subtilior videtur, et ab ipsius Poetæ mente prorsus aliena.

Ibid. —— γενειήσαντα.] Τοῦ δὲ, γενειήσαντα, οὐκ εὔδηλον εἴτε γενειῶ ἐστὶν ὁ ἐνεστὼς, εἴτε καὶ γενειάζω παράγωγον. *Eustath.* Malè: Nam ex γενειάζω fieret γενειάσαντα, antepenultimâ correptâ. Vide ad *Il.* ά, 140.

Ver. 269. 288. Γήμασθ', —— γήμασθαι.] Vide suprà ad λ', 272.

Ver. 270. Κεῖνός θ' ὣς ἀγόρευε.] Apud *Aristarchum*, notante *Barnesio*, Κεῖνος τόσσ' ἀγόρευε.

Οὐλομένης ἐμέθεν, τῆς τε Ζεὺς ὄλβον ἀπηύρα.
Ἀλλὰ τόδ' αἰνὸν ἄχος κραδίην καὶ θυμὸν ἱκάνει·
Μνηστήρων οὐχ ἥδε δίκη τοπάροιθε τέτυκτο·
Οἵτ' ἀγαθήν τε γυναῖκα καὶ ἀφνειοῖο θύγατρα
Μνηστεύειν ἐθέλωσι, καὶ ἀλλήλοις ἐρίσωσιν·
Αὐτοὶ τοί γ' ἀπάγουσι βόας καὶ ἴφια μῆλα,
Κούρης δαῖτα φίλοισι, καὶ ἀγλαὰ δῶρα διδοῦσιν·
Ἀλλ' οὐκ ἀλλότριον βίοτον νήποινον ἔδουσιν.
Ὣς φάτο· γήθησεν δὲ πολύτλας δῖος Ὀδυσσεὺς,
Οὕνεκα τῶν μὲν δῶρα παρέλκετο, θέλγε δὲ θυμὸν
Μειλιχίοις ἐπέεσσι· νόος δέ οἱ ἄλλα μενοίνα.
Τὴν δ' αὖτ' Ἀντίνοος προσέφη, Εὐπείθεος υἱός·
Κούρη Ἰκαρίοιο, περίφρον Πηνελόπεια,
Δῶρα μὲν ὅς κ' ἐθέλῃσιν Ἀχαιῶν ἐνθάδ' ἐνεῖκαι,

"Perditae mihi, cujus utique Jupiter felicitatem abstulit.
"Sed hic gravis dolor cor et animum occupat:
"Procorum non hic mos olim fuit;
"Qui scilicèt praestantemque mulierem et divitis filiam
"Ambire velint, et inter se contendant;
"Ii ipsi sanè adducunt boves et pingues oves,
"Puellae convivium amicis, et splendida dona dant:
"At non alienum victum impunè edunt."
Sic dixit: gavisus est autem multa-passus nobilis Ulysses,
Quòd eorum quidem dona attrahebat, mulcebat autem animum
Blandis verbis; mens verò ei alia agitabat.
Illam autem rursùs Antinous allocutus est, Eupithei filius.
"Filia Icarii, prudens Penelope,
"Dona quidem quicunque voluerit Achivorum huc ferre,

Ver. 272. Οὐλομένης ἐμέθεν.] Ἀπολλυμένης μᾶλλον, ἢ προδούσης τὴν κοίτην τοῦ ἀνδρός. *Schol.* Malè. Nec melius *Eustathius*: Τὸ δὲ "οὐλομένης" ἴσως μὲν ἐνεργητικῶς ἐῤῥέθη, ὡς καὶ ἐν Ἰλιάδι, ἡ οὐλομένη μῆνις· ἐπεὶ καὶ νῦν αὕτη ἄλγεα τοῖς μνηστῆρσι θήσει. Rectè autem deinceps adjicit: Ἴσως δὲ καὶ παθητικῶς ἀντὶ τοῦ, τῆς παθούσης ὀλέθρια, καὶ ὡς εἰπεῖν ἀνόλβου. Διὸ ἑρμηνεύων ἐπάγει· "τῆς τε Ζεὺς ὄλβον ἀπηύρα·" ἤγουν ἣν ἀφῆκεν ἄνολβον, ἤτοι δυσδαίμονα.

Ibid. —— τῆς τε.] *Cujus videlicet.* ——.

Ver. 274. —— οὐχ ἥδε δίκη.] Οὐχ οὗτος ὁ τρόπος. *Schol.*

Ver. 277. Αὐτοὶ τοί γ' ἀπάγουσι βόας.] Τὸ δὲ "ἀπάγουσι" ταὐτὸν τῷ "ἄγουσι·" περιττὴ γὰρ ἡ πρόθεσις. *Eustath.* Nescio tamen annon eam hîc vim habeat præpositio ἀπὸ, ut dicantur Proci hi pecudes *de suis ipsorum stabulis depromptas afferre.*

Ver. 278. Κούρης δαῖτα φίλοισι.] *Al.* Κούρης δαῖτα φίλῃσιν.

Ibid. —— δῶρα.] MS. à *Tho. Bentleio* collatus, ἔργα.

Ver. 280. —— γήθησεν δὲ πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς, Οὕνεκα τῶν μὲν, &c.] Πάλιν τῆς Πηνελόπης τοῖς μνηστῆρσι προσδιαλεγομένης οὐκ ἀπανθρώπως, ἐκείνων δὲ αὐτῇ χαριζομένων ἱμάτιά τε καὶ κόσμον ἄλλον, ἡδόμενος Ὀδυσσεὺς, "οὕνεκα τῶν μὲν δῶρα παρέλκετο, θέλγε δὲ θυμόν·" εἰ μὲν ἐπὶ τῇ δωροδοκίᾳ καὶ πλεονεξίᾳ χαίρει, τὸν κωμῳδούμενον ὑπερβάλλει μαστροπείᾳ Πολίαγρον· —— εἰ δὲ μᾶλλον οἰόμενος ὑποχειρίους ἕξειν διὰ τὴν ἐλπίδα, καὶ τὸ μέλλον οὐ προσδοκῶντας· λόγον ἔχει τὸ ἡδόμενον αὐτῷ καὶ θαρροῦν. *Plutarch. de audiendis Poetis.* *Spondanus* aliter accipit; scilicèt, "ut ex eo gaudeat Ulysses, quòd licèt hæc dona accipere Penelopen videat, tamen intelligat nihilominùs, integrâ et constanti illam esse mente."

Ver. 281. —— παρέλκετο.] *Al.* παρ' ἕλκετο.

Ver. 284. —— περίφρον.] *Al.* περίφρων.

Δέξασθ'· οὐ γὰρ καλὸν ἀνήνασθαι δόσιν ἐστίν·
Ἡμεῖς δ' οὔτ' ἐπὶ ἔργα πάρος γ' ἴμεν, οὔτε πη ἄλλη,
Πρίν γέ σε τῷ γήμασθαι Ἀχαιῶν, ὅς τις ἄριστος.
Ὣς ἔφατ' Ἀντίνοος· τοῖσιν δ' ἐπιήνδανε μῦθος·
Δῶρα δ' ἄρ' οἰσέμεναι πρόεσαν κήρυκα ἕκαστος.
Ἀντινόῳ μὲν ἔνεικε μέγαν περικαλλέα πέπλον
Ποικίλον· ἐν δ' ἄρ' ἔσαν περόναι δυοκαίδεκα πᾶσαι
Χρύσειαι, κληῗσιν ἐΰγνάμπτοις ἀραρυῖαι.
Ὅρμον δ' Εὐρυμάχῳ πολυδαίδαλον αὐτίκ' ἔνεικε,
Χρύσεον, ἠλέκτροισιν ἐερμένον, ἠέλιον ὥς.
Ἕρματα δ' Εὐρυδάμαντι δύω θεράποντες ἔνεικαν,
Τρίγληνα, μορόεντα· χάρις δ' ἀπελάμπετο πολλή.
Ἐκ δ' ἄρα Πεισάνδροιο, Πολυκτορίδαο ἄνακτος,
Ἴσθμιον ἤνεικεν θεράπων, περικαλλὲς ἄγαλμα.

"Accipe; non enim bonum recusare donationem est:
"Nos verò neque ad opera priùs ibimus, neque usquam aliò
"Quàm scilicèt tu ei nupseris Achivorum, quicunque optimus."
Sic dixit Antinous; illis autem placebat sermo:
Donaque proindè allaturum praemiserunt praeconem quisque.
Antinoo quidem tulit *Praeco* magnum perpulchrum peplum
Varium; inerant autem fibulae duodecim omnes
Aureae, acubus benè-inflexis aptatae.
Monile verò Eurymacho multâ-arte-elaboratum statim tulit,
Aureum, electris consertum, solem veluti.
Inaures autem Eurydamanti duo servi tulerunt,
Trinis-ocellis, exquisitas; gratia autem effulgebat multa.
A Pisandro vero, Polyctoride rege,
Collare tulit servus, perpulchrum ornamentum,

Ver. 286. —— οὐ γὰρ καλὸν ἀνήνασθαι δόσιν ἐστίν.] Ἡ γὰρ χάρις οὐχ ἧττον δεομένη τοῦ λαμβάνοντος ἢ τοῦ διδόντος, ἐξ ἀμφοῖν τελειοῦται πρὸς τὸ καλόν· ὁ δὲ μὴ δεξάμενος, ὥσπερ σφαῖραν εὖ φερομένην κατῄσχυνεν ἀτελῆ πεσοῦσαν. *Plutarch. de Socratis Genio.* Vide et suprà ad δ', 651.

Ver. 287. Ἡμεῖς δ' οὔτ' ἐπὶ ἔργα.] Τοῦτο δὲ Ὁμήρου προαναφώνησις, ὡς οὐδεὶς τῶν μνηστήρων ἐκφευξεῖται τὸν ὄλεθρον. *Eustath.* Atqui Poetam hoc voluisse vix crediderim. Vide suprà ad β', 127.

Ver. 288. Πρίν γέ σε τῷ.] *Al.* Πρίν γέ σε τῳ, et Πρίν σέ γε τῷ.

Ver. 290. —— ἄρ'.] *Proindè* ——.

Ver. 292. —— δυοκαίδεκα πᾶσαι.] *Haud minùs quàm duodecim* ——. Vide suprà ad β, 244. et ad *Il.* σ', 373. 470.

Ver. 293. —— κληῗσιν ἐϋγνάμπτοις.] Καυκαλίοισιν, εἰς ἃς καθίεσαν τὰς περόνας. *Schol.*

Ver. 294. Ὅρμον.] Τὸν κατὰ τοῦ τραχήλου περικείμενον χρυσοῦν κόσμον. *Schol.*

Ver. 296. Ἕρματα.] Δῶρα, τῶν ὤτων κόσμον· ὅ ἐστι τὰ ἐνώτια. *Schol. ex MS.* à *Barnesio* excerpt.

Ver. 297. Τρίγληνα.] Τρίκορα κόσμια, ἐν ᾧ τὰ τριόφθαλμα τρίκοκκα. *Schol.*

Ibid. ——— μορόεντα.] Τὰ μετὰ πολλοῦ μόρου καὶ κακοπαθείας κατεσκευασμένα. *Schol.* Aliter *Barnesius*: "Vocem autem μορόεντα," inquit, "hoc certè in loco, existimo non solùm spectare ad Operis elegantiam exquisitam, aut Opificis industrium et elaboratum ingenium; verùm etiam ad fatalem tandem earundem gemmarum Retributionem, quam nacti sunt ab *Ulyssis* manibus hi Proci." Mirè admodùm: cùm occurrat eadem vox μορόεντα *Il.* ξ'. 183. ubi hujusmodi explicationi nullus omninò locus.

Ver. 299. Ἴσθμιον.] Περιτραχήλιον· ἔνθεν καὶ παρίσθμια· διάφορον δὲ τῷ ὅρμῳ· τὸ μὲν γὰρ προσέρχεται τῷ τραχήλῳ, ὁ δὲ ὅρμος κεχάλασται. *Schol.*

Ἄλλο δ' ἄρ' ἄλλος δῶρον Ἀχαιῶν καλὸν ἔνεικεν.
Ἡ μὲν ἔπειτ' ἀνέβαιν' ὑπερώϊα δῖα γυναικῶν·
Τῇ δ' ἄρ' ἅμ' ἀμφίπολοι ἔφερον περικαλλέα δῶρα.
Οἱ δ' εἰς ὀρχηστύν τε καὶ ἱμερόεσσαν ἀοιδὴν
Τρεψάμενοι τέρποντο· μένον δ' ἐπὶ ἕσπερον ἐλθεῖν·
Τοῖσι δὲ τερπομένοισι μέλας ἐπὶ ἕσπερος ἦλθεν.
Αὐτίκα λαμπτῆρας τρεῖς ἵστασαν ἐν μεγάροισιν
Ὄφρα φαείνοιεν· περὶ δὲ ξύλα κάγκανα θῆκαν
Αὖα πάλαι, περίκηλα, νέον κεκεασμένα χαλκῷ·
Καὶ δαΐδας μετέμισγον· ἀμοιβηδὶς δ' ἀνέφαινον
Δμωαὶ Ὀδυσσῆος ταλασίφρονος· αὐτὰρ ὁ τῇσιν
Αὐτὸς διογενὴς μετέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς·
  Δμωαὶ Ὀδυσσῆος, δὴν οἰχομένοιο ἄνακτος,
Ἔρχεσθε πρὸς δώμαθ', ἵν' αἰδοίη βασίλεια·
Τῇ δὲ παρ' ἠλάκατα στροφαλίζετε· τέρπετε δ' αὐτὴν
Ἥμεναι ἐν μεγάρῳ, ἢ εἴρια πείκετε χερσίν.
Αὐτὰρ ἐγὼ τούτοισι φάος πάντεσσι παρέξω.
Ἤνπερ γάρ κ' ἐθέλωσιν ἐΰθρονον ἠῶ μίμνειν,
Οὔτι με νικήσουσι· πολυτλήμων δὲ μάλ' εἰμί.

Aliud autem alius donum Achivorum pulchrum tulit.
Ipsa quidem deindè ascendebat in coenaculum nobilissima mulierum :
Cum eâ autem simul famulae ferebant perpulchra dona.
Illi verò in saltationem et desiderabilem cantum
Conversi delectabant-se ; manebantque dum vesper adveniret ;
Eis autem se-delectantibus niger vesper advenit.
Statim lampadas tres statuerunt in aedibus
Ut lucerent ; circùm autem ligna arida posuerunt,
Sicca dudùm, praedura, recèns fissa aere ;
Et faces miscuerunt : alternatim verò succendebant
Famulae Ulyssis multa-passi : at inter eas
Ipse generosus locutus est solers Ulysses ;
" Famulae Ulyssis, diù absentis regis,
" Ite ad aedes, ubi *est* veneranda regina :
" Apud eam verò pensa versate ; et delectate ipsam
" Sedentes in domo ; vel lanas carpite manibus.
" At ego his lumen omnibus praebebo.
" Etiamsi enim velint usque ad pulchro-solio auroram manere,
" Nequaquam me domabunt : multorum-patiens nempè valdè sum."

Ver. 300. —— ἔνεικεν.] *Al.* ἔδωκεν.
Ver. 302. Τῇ δ' ἄρ' ἅμ'.] *Al.* Τῇ δ' ἄρα.
Ver. 306. Αὐτίκα λαμπτῆρας.]

—— dependent lychni laquearibus aureis
Incensi. —————— *Æn.* I, 726.

Ibid. — λαμπτῆρας.] Ἐσχάρας μετεώρους· ἢ τοὺς χυτροπόδας, ἐφ' ὧν ἔκαιον. *Schol.* Ἰστέον δὲ ὅτι λαμπτῆρας λέγει ἃς νῦν οἱ ἀγροτικοὶ λυχνίας φασίν· ἐφ' ὧν δᾶδες κείμεναι κατὰ δόρπον ἀνάπτονται· ἢ ξύλα ξηρὰ διὰ τὸ ἄκαπνον· ἢ καὶ ἄμφω ἀναμίξ. *Eustath.*

Ver. 315. —— εἴρια.] Τὸ δὲ, εἴριον, Ὅμηρος μὲν προπαροξύνει, ὁμοίως τῷ λείριον. Οἱ δὲ ὕστερον παροξύνουσι πρὸς ἀναλογίαν ἑτέρων παροξυτόνων δακτυλικῶν λέξεων. *Eustath.* ad *Iliad.* γ', 388.

Ὣς ἔφαθ'· αἱ δ' ἐγέλασσαν, ἐς ἀλλήλας δὲ ἴδοντο.
Τὸν δ' αἰσχρῶς ἐνένιπτε Μελανθὼ καλλιπάρῃος,
Τὴν Δολίος μὲν ἔτικτε, κόμισσε δὲ Πηνελόπεια,
Παῖδα δὲ ὣς ἀτίταλλε, δίδου δ' ἄρ' ἀθύρματα θυμῷ·
Ἀλλ' οὐδ' ὣς σχέθε πένθος ἐνὶ φρεσὶ Πηνελοπείης·
Ἀλλ' ἥγ' Εὐρυμάχῳ μισγέσκετο, καὶ φιλέεσκεν·
Ἥ ῥ' Ὀδυσῆ' ἐνένιπτεν ὀνειδείοις ἐπέεσσι·
Ξεῖνε τάλαν, σύ γέ τις φρένας ἐκπεπαταγμένος ἐσσὶ,
Οὐδ' ἐθέλεις εὕδειν, χαλκήϊον ἐς δόμον ἐλθὼν,
Ἠέ που ἐς λέσχην· ἀλλ' ἐνθάδε πόλλ' ἀγορεύεις
Θαρσαλέως πολλοῖσι μετ' ἀνδράσιν, οὐδέ τι θυμῷ
Ταρβεῖς· ἦ ῥά σε οἶνος ἔχει φρένας, ἤ νύ τοι αἰεὶ
Τοιοῦτος νόος ἐστίν· ὃ καὶ μεταμώλια βάζεις.
Ἦ ἀλύεις, ὅτι Ἶρον ἐνίκησας τὸν ἀλήτην;
Μή τίς τοι τάχα Ἴρου ἀμείνων ἄλλος ἀναστῇ,
Ὅς τίς σ' ἀμφὶ κάρη κεκοπὼς χερσὶ στιβαρῇσι,

Sic dixit: hae autem riserunt, et se invicem intuebantur.
Eum autem turpitèr objurgabat Melantho pulchra-genis,
Quam Dolius quidem genuit; curavit autem Penelope,
Filiamque velut enutriebat, dabatque oblectamenta animo:
Sed neque sic retinuit dolorem in animo Penelopes;
Sed ea cum-Eurymacho miscebatur, et eum amabat:
Quae utique Ulyssem objurgabat contumeliosis verbis:
" Hospes miser, tu sanè aliquis mente exturbatus es;
" Neque vis cubare, aeream in domum profectus;
" Vel aliquò in diversorium; sed hic multa praedicas
" Confidentèr multos inter viros; neque quid animo
" Times: certè utique tibi vinum occupat mentem; vel sanè tibi semper
" Talis mens est; quare et vana loqueris.
" An exultas, quòd Irum vicisti erronem?
" *Cave*, nè quis tibi citò Iro melior aliùs insurgat.
" Qui te circum caput contusum manibus robustis

Ver. 320 et 325. —— ἐνένιπτε.] *Al.* ἐνένιπε.

Ver. 323. —— σχέθε.] *Al.* ἔχε.

Ver. 325. —— ὀνειδείοις.] *Al.* ὀνειδίοις. Vide autem ad *Il.* ά, 519.

Ver. 326. Ξεῖνε τάλαν.] Τὸ δὲ "ξεῖνε" ὅπως ἐπὶ ὕβρει φησὶν ἡ Μελανθώ. *Eustath.* Minùs rectè. Erat enim hoc epitheton commune, quo ab omnibus appellabatur.

Ver. 327. —— χαλκήϊον ἐς δόμον ἐλθών.] Χαλκήϊος δὲ δόμος τὸ τῶν χαλκέων ἐργαστήριον, ἔνθα εἰσιόντες ἀναλύονται οἱ πτωχοὶ, ἐκοιμῶντο παρὰ τῷ πυρί. *Eustath.*

Ver. 328. Ἠέ που ἐς λέσχην.] Λέσχας ἔλεγον δημοσίους τινὰς τόπους, ἐν οἷς σχολὴν ἄγοντες ἐκαθέζοντο πολλοί. *Suidas* in voce Λέσχη: ubi et hunc *Homeri* locum adducit. Vide et *Pausaniam*, *Phoc. lib.* X. *cap.* 25. sub initio. Porrò hinc *Hesiodus:*

Πὰρ δ' ἴθι χάλκειον θῶκον, καὶ ἐπ' ἀλέα λέσχην. Ἔργ. καὶ Ἡμερ. II, 111.

Et *ver.* 118.

Ἐλπὶς δ' οὐκ ἀγαθὴ κεχρημένον ἄνδρα κομίζει,
Ἥμενον ἐν λέσχῃ ——.

Ver. 329. Θαρσαλέως.] *Al.* Θαρσαλέος.

Ver. 330. —— ἦ ῥά σε οἶνος ἔχει φρένας.] Οἶνός σε ἀληθῶς πόλλ' ἀναγκάζει λαλεῖν. *Ephippus apud Athenæum, lib.* II. *cap.* 2.

Ver. 331. —— μεταμώλια.] Apud *Eustathium*, μεταμώνια.

Ver. 332. Ἦ ἀλύεις, ὅτι Ἶρον ἐνίκησας.] Καὶ τῷ ἀλύειν ποτὲ μὲν ἀντὶ τοῦ δυσφορεῖν καὶ ἀπορεῖσθαι κέχρηνται· "Ὣς ἔφαθ'· ἡ δ' ἀλύουσ' "ἀπεβήσετο, τείρετο δ' αἰνῶς." [*Iliad.* έ, 352.] ποτὲ δὲ ἀντὶ τοῦ γαυριᾷν καὶ χαίρειν· "Ἦ ἀ-"λύεις ὅτι Ἶρον ἐνίκησας τὸν ἀλήτην;" *Plutarch. de audiendis Poetis.* *Al.* ἀλύεις.

Δώματος ἐκπέμψῃσι, φορύξας αἵματι πολλῷ.
Τὴν δ' ἄρ' ὑπόδρα ἰδὼν προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς·
Ἦ τάχα Τηλεμάχῳ ἐρέω, κύον, οἷ' ἀγορεύεις,
Κεῖσ' ἐλθὼν, ἵνα σ' αὖθι διαμελεϊστὶ ταμῇσιν.
Ὣς εἰπὼν, ἐπέεσσι διεπτοίησε γυναῖκας.
Βὰν δ' ἴμεναι διὰ δῶμα· λύθεν δ' ὑπὸ γυῖα ἑκάστης
Ταρβοσύνῃ· φὰν γάρ μιν ἀληθέα μυθήσασθαι.
Αὐτὰρ ὁ πὰρ λαμπτῆρσι φαείνων αἰθομένοισιν
Εἱστήκει ἐς πάντας ὁρώμενος· ἄλλα δέ οἱ κῆρ
Ὥρμαινε φρεσὶν ᾗσιν, ἅ ῥ' οὐκ ἀτέλεστα γένοντο.
Μνηστῆρας δ' οὐ πάμπαν ἀγήνορας εἴα Ἀθήνη
Λώβης ἴσχεσθαι θυμαλγέος, ὄφρ' ἔτι μᾶλλον
Δύη ἄχος κραδίην Λαερτιάδεω Ὀδυσῆος.
Τοῖσιν δ' Εὐρύμαχος, Πολύβου παῖς, ἦρχ' ἀγορεύειν,
Κερτομέων Ὀδυσῆα· γέλων δ' ἑτάροισιν ἔτευξε·
Κέκλυτέ μευ, μνηστῆρες ἀγακλειτῆς βασιλείης,
Ὄφρ' εἴπω, τά με θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι κελεύει·
Οὐκ ἀθεεὶ ὅδ' ἀνὴρ Ὀδυσήϊον ἐς δόμον ἵκει·

" Domo emittat, foedatum sanguine multo."
Hanc autem torvè intuitus allocutus est solers Ulysses:
" Certè citò Telemacho dicam, canis, qualia loqueris,
" Illuc profectus; ut te ibi membratim concidat."
Sic locutus, verbis perterruit mulieres.
Perrexerunt autem ire per domum; solutaque sunt subtùs membra cujusque
Timore: putabant enim ipsum verè dixisse.
At is apud lampades praelucens accensas
Stabat omnes intuens: alia verò ei cor
Agitabat mente suâ, quae utique non irrita facta sunt.
Procos autem non omninò eximios sinebat Minerva
Contumeliâ abstinere acerbâ; ut adhuc magis
Subiret dolor cor Laërtiadae Ulyssis.
His verò Eurymachus, Polybi filius, incipiebat loqui,
Incessens Ulyssem; risum verò sociis fecit
" Audite me, proci inclytae reginae,
" Ut dicam, quae me animus in pectoribus jubet:
" Non sine-deo hic vir Ulysséam in domum venit:

Ver. 338. —— διαμελεϊστί.] Vide suprà ad ί, 291.

Ver. 339. Ὣς εἰπὼν, ἐπέεσσι διεπτοίησε γυναῖκας.] Ἀνίει δὲ Ὀδυσσεὺς νῦν τήν τε τῶν δουλίδων τόλμην, καὶ μάλιστα τὴν τῶν μνηστήρων· ἐπεὶ γὰρ αὗται ἀπῆλθον, γνώσεται καὶ τίνες τὴν ἐκείνων ὕβριν ἐπ' αὐτῷ. Ἔτι γε μὴν ὁ Ποιητὴς εὐπλαστοτέραν οὕτω ποιήσει τῷ Ὀδυσσεῖ τὴν ἑξῆς ὁμιλίαν, ὅτι κατὰ σχολὴν οὐ μόνον τῇ γυναικὶ ὁμιλήσει, ἀλλὰ καὶ τῇ Εὐρυκλείᾳ, τὸ ἀναγκαιότατον· πρόψει δὲ καὶ τὰ ἄλλα μετ' αὐτῆς κατὰ πᾶσαν ἄδειαν. Οὐδὲν γὰρ εἰκαίως ὁ Ποιητὴς παραῤῥίπτει, ἀλλὰ πρὸς μέθοδον πιθανότητος καὶ οἰκονομίαν τῶν ἑξῆς. *Eustath.*

Ver. 342. —— αἰθομένοισιν.] Ita *Barnesius* ex utrâque *Eustathii* editione. Alii hîc habent αἰθομένῃσιν.

Ver. 344. —— ἅ ῥ'.] *Quae utiquè* ——, *Quae, ut memorabitur* ——.

Ibid. —— γένοντο.] *Al.* γένοιντο.

Ver. 347. —— Λαερτιάδεω Ὀδυσῆος.] *Al.* Λαερτιάδην Ὀδυσῆα.

Ver. 349. —— ἔτευξε.] *Al.* ἔτευχε.

Ἔμπης μοι δοκέει δαΐδων σέλας ἔμμεναι αὐτοῦ
Καὶ κεφαλῆς· ἐπεὶ οὔ οἱ ἔνι τρίχες οὐδ' ἠβαιαί.
Ἦ ῥ', ἅμα τε προσέειπεν Ὀδυσσῆα πτολίπορθον·
Ξεῖν', ἦ ἄρ κ' ἐθέλεις θητευέμεν, εἴ σ' ἀνελοίμην,
Ἀγροῦ ἐπ' ἐσχατιῆς, (μισθὸς δέ τοι ἄρκιος ἔσται,)
Αἱμασιάς τε λέγων, καὶ δένδρεα μακρὰ φυτεύων;
Ἔνθα δ' ἐγὼ σῖτον μὲν ἐπηετανὸν παρέχοιμι,
Εἵματά τ' ἀμφιέσαιμι, ποσὶν θ' ὑποδήματα δοίην.
Ἀλλ' ἐπεὶ οὖν δὴ ἔργα κάκ' ἔμμαθες, οὐκ ἐθελήσεις
Ἔργον ἐποίχεσθαι· ἀλλὰ πτώσσειν κατὰ δῆμον
Βούλεαι, ὄφρ' ἂν ἔχῃς βόσκειν σὴν γαστέρ' ἄναλτον.
Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς·
Εὐρύμαχ', εἰ γὰρ νῶϊν ἔρις ἔργοιο γένοιτο
Ὥρῃ ἐν εἰαρινῇ, ὅτε τ' ἤματα μακρὰ πέλονται,
Ἐν ποίῃ, δρέπανον μὲν ἐγὼν εὐκαμπὲς ἔχοιμι,
Καὶ δὲ σὺ τοῖον ἔχοις, ἵνα πειρησαίμεθα ἔργου

"Omninò mihi videtur facium splendor esse ipsius
"Et capitis; quoniam non ei sunt capilli nè pauci quidem."
Dixit utique; simulque allocutus-est Ulyssem urbium-vastatorem:
"Hospes, nunquid vis mercede-servire, si te suscipiam,
"Agri in extremitate, (merces autem tibi sufficiens erit,)
"Sepesque colligens, et arbores proceras plantans?
"Illic autem ego cibum quidem perennem praeberem,
"Vestimentaque circùm-induerem, pedibusque calceamenta darem.
"Sed quandoquidem sanè opera mala didicisti, non voles
"Opus adire; sed mendicare per populum
"Mavis; ut possis pascere tuum ventrem insatiabilem."
Hunc autem respondens allocutus est solers Ulysses:
"Eurymache, si enim nobis contentio operis fieret
"Tempore in verno, quandò scilicèt dies longi sunt,
"In herbâ; falcem quidem ego bene-flexam haberem,
"Et tu quoque talem haberes, ut experiremur opus

Ver. 353. Ἔμπης μοι δοκέει δαΐδων σέλας ἔμμεναι αὐτοῦ Καὶ κεφαλῆς.] Ἐπίσης μοι δοκεῖ τὸ φαινόμενον σέλας τῶν δᾴδων εἶναι, καὶ αὐτοῦ τῆς κεφαλῆς, ὡς ἐψιλωμένης. *Eustath.* Minùs rectè, ut opinor. Quippè vocem ἔμπης istâ in significatione apud *Homerum* vix usquam reperias. Vide infrà ad σ', 37. ubi vox ἔμπης simili ferè in sensu occurrit.

Ver. 354. Καὶ κεφαλῆς.] *Al.* Κακκεφαλῆς.

Ver. 356. —— ἐθέλεις.] *Al.* ἐθέλοις. Quæ et potior videtur lectio.

Ver. 358. Αἱμασιάς.] Τοὺς περιβόλους τῶν τοίχων, τοὺς χάλικας. *Schol.* Ὁ δὲ Θρᾳκικὸς παραφραστὴς λίθους ἠρμήνευσε τὰς αἱμασιάς, εἰπὼν· φυτεύων καὶ τοὺς λίθους ἐκλέγων. *Eustath.*

Ibid. —— λέγων.] Οἰκοδομῶν ἐκ συλλέκτων λίθων. *Schol.*

Ver. 359. Ἔνθα δ' ἐγών.] Apud *Eustathium*, Ἔνθα κ' ἐγώ. Atque ita habet MS. à *Tho. Bentleio* collatus. Quæ et proba lectio.

Ver. 360. Εἵματά τ'.] *Al.* Εἵματα δ'.

Ver. 361. —— ἔμμαθες.] Vide suprà ad ρ', 226.

Ver. 365. —— εἰ γὰρ νῶϊν.] Refertur istud γὰρ ad id quod elegantèr reticetur: "*Nè "me tam ignavum operisve inscientem arbi-"treris; si ENIM, &c.*" Porrò reticetur et hujus sententiæ ἀπόδοσις· "*Si enim nobis—; "videres quantò ego tibi opere præstarem;*" aut aliquid simile. Cujusmodi de ἀποσιωπήσει, vide ad *Il.* α', 135 et 340.

Ibid. —— ἔργοιο.] Τοῦ κατὰ γεωργίαν. *Eustath.*

Ver. 367. Ἐν ποίῃ.] Ὁ Δημητριακὸς χόρτος. *Schol.* Atqui vox ποίη alibi apud Poetam "*herba*" simplicitèr significare videtur. Vide *Iliad.* ξ', 347. *Odyss.* ι', 499.

Νήστιες ἄχρι μάλα κνέφαος, ποίη δὲ παρείη.
Εἰ δ' αὖ καὶ βόες εἶεν ἐλαυνέμεν, οἵ περ ἄριστοι,
Αἴθωνες, μεγάλοι, ἄμφω κεκορηότε ποίης,
Ἥλικες, ἰσοφόροι, τῶν τε σθένος οὐκ ἀλαπαδνὸν,
Τετράγυον δ' εἴη, εἴκοι δ' ὑπὸ βῶλος ἀρότρῳ,
Τῷ κέ μ' ἴδοις, εἰ ὦλκα διηνεκέα προταμοίμην.
Εἰ δ' αὖ καὶ πόλεμόν ποθεν ὁρμήσειε Κρονίων
Σήμερον, αὐτὰρ ἐμοὶ σάκος εἴη, καὶ δύο δοῦρε,
Καὶ κυνέη πάγχαλκος ἐπὶ κροτάφοις ἀραρυῖα.
Τῷ κέ μ' ἴδοις πρώτοισιν ἐνὶ προμάχοισι μιγέντα,
Οὐδ' ἄν μοι τὴν γαστέρ' ὀνειδίζων ἀγορεύοις.
Ἀλλὰ μάλ' ὑβρίζεις, καί τοι νόος ἐστὶν ἀπηνής·
Καί πού τις δοκέεις μέγας ἔμμεναι, ἠδὲ κραταιὸς,
Οὕνεκα πὰρ παύροισι καὶ οὐκ ἀγαθοῖσιν ὁμιλεῖς.
Εἰ δ' Ὀδυσεὺς ἔλθοι, καὶ ἵκοιτ' ἐς πατρίδα γαῖαν,
Αἶψά κέ τοι τὰ θύρετρα, καὶ εὐρέα περ μάλ' ἐόντα,
Φεύγοντι στείνοιντο δι' ἐκ προθύροιο θύραζε.
Ὣς ἔφατ'· Εὐρύμαχος δ' ἐχολώσατο κηρόθι μᾶλλον,

" Jejuni usque penitùs ad tenebras, herba autem adesset.
" Sive rursùs et boves essent agendi, qui utique optimi,
" Rutili, magni, ambo saturati herbâ,
" Aequales-aetate, pares-operi-sustinendo, quorum utique robur non imbecille,
" Arvum autem quatuor-jugerum esset, cederetque subtùs gleba aratro;
" Tunc me videres, an sulcum continuum proscinderem.
" Sive demùm et bellum alicundè moveret Saturnius
" Hodiè; at mihi scutum esset, et duae hastae,
" Et galea tota-aerea temporibus apta;
" Tunc me videres primis in pugnatoribus mixtum,
" Neque mihi ventrem exprobrans loquereris.
" Sed valdè contumeliosè-te-geris, et tibi animus est inclemens;
" Et quodammodo quidam videris magnus esse et fortis,
" Quoniam cum paucis et non bonis versaris.
" Sin Ulysses veniret, et accederet in patriam terram,
" Statim tibi portae, etiam latae licèt admodùm sint,
" Fugienti arctarentur per vestibulum foràs."
Sic dixit: Eurymachus verò iratus est ex-corde magìs,

Ver. 369. —— ἄχρι μάλα κνέφαος.] Ἤγουν ἄχρι βαθείας ἑσπέρας. *Eustath.*

Ver. 370. —— οἵ περ.] *Al.* ὥσπερ.

Ver. 373. Τετράγυον.] Τέσσαρας ἔχον γύας· γύον δὲ μέτρον γῆς. *Schol.*

Ver. 374. —— ὦλκα διηνεκέα.] Τὴν ὑπὸ μιᾶς ὁρμῆς σχιζομένην. *Schol.*

Ibid. —— προταμοίμην.] *Scholiastes* exponit simplicitèr διακόψαιμι. *Eustathius* autem *Ulyssem* et hîc se *Eurymacho* præferre intelligit. Τὸ δὲ προταμοίμην, ἀντὶ τοῦ, πρὸ σοῦ ἀροτριάσαιμι, καὶ ὡς εἰπεῖν προκόψαιμι· καὶ τὰ πάντα ἔχων ἴσα, ὅμως προβαλοίμην τῇ ἀρετῇ. Potior (ut opinor) *Scholiastis* interpretatio; quia in hoc, ut et in sequenti exemplo, *ver.* 375. nullum inter se et *Eurymachum* certamen depingere videtur *Ulysses*, sed suas ipsiūs vires et animos solummodò exhibere.

Ver. 382. —— οὐκ ἀγαθοῖσιν.] *Al.* οὐτιδανοῖσιν.

Ver. 384. 385. Αἶψά κέ τοι τὰ θύρετρα — Φεύγοντι στείνοιντο.] Οὕτως ταρασσόμενος διὰ τῶν θυρῶν φύγῃς, ὡς δοκεῖν στενοχωρεῖσθαι. *Schol.*

Ver. 385. — δι' ἐκ προθύροιο.] Apud *Eustathium* in commentario δι' ἐκ μεγάροιο.

Καί μιν ὑπόδρα ἰδὼν, ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
Ἆ δειλ', ἦ τάχα τοι τελέω κακὸν, οἷ' ἀγορεύεις
Θαρσαλέως πολλοῖσι μετ' ἀνδράσιν· οὐδέ τι θυμῷ
Ταρβεῖς· ἦ ῥά τι οἶνος ἔχει φρένας, ἤ νύ τοι αἰεὶ
Τοιοῦτος νόος ἐστίν· ὃ καὶ μεταμώλια βάζεις.
Ἦ ἀλύεις, ὅτι Ἶρον ἐνίκησας τὸν ἀλήτην;
Ὣς ἄρα φωνήσας, σφέλας ἕλλετο· αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς
Ἀμφινόμου πρὸς γοῦνα καθέζετο Δουλιχιῆος,
Εὐρύμαχον δείσας· ὁ δ' ἄρ' οἰνοχόον βάλε χεῖρα
Δεξιτερήν· πρόχοος δὲ χαμαὶ βόμβησε πεσοῦσα·
Αὐτὰρ ὅγ' οἰμώξας πέσεν ὕπτιος ἐν κονίῃσι.
Μνηστῆρες δ' ὁμάδησαν ἀνὰ μέγαρα σκιόεντα·
Ὧδε δέ τις εἴπεσκεν ἰδὼν ἐς πλησίον ἄλλον·
Αἴθ' ὤφελλ' ὁ ξεῖνος ἀλώμενος ἄλλοθ' ὀλέσθαι,
Πρὶν ἐλθεῖν· τῷ κ' οὔτι τόσον κέλαδον μεθέηκεν.
Νῦν δὲ περὶ πτωχῷ ἐριδαίνομεν· οὐδέ τι δαιτὸς
Ἐσθλῆς ἔσσεται ἦδος, ἐπεὶ τὰ χερείονα νικᾷ.
Τοῖσι δὲ καὶ μετέειφ' ἱερὴ ἲς Τηλεμάχοιο·
Δαιμόνιοι, μαίνεσθε, καὶ οὐκέτι κεύθετε θυμῷ

Et ipsum torvè intuitus, verba alata dixit:
" Ah miser, certè citò tibi perficiam malum, qualia dicis
" Confidenter multos inter viros, neque quid animo
" Times: certè utique vinum tibi mentem occupat; vel sanè tibi semper
" Talis mens est: quare et vana loqueris.
" An exultas, quòd Irum vicisti erronem?"
Sic utique locutus, scabellum sumpsit: at Ulysses
Amphinomi ad genua desidebat Dulichiensis,
Eurymachum veritus: hic autem pocillatorem percussit ad manum
Dextram; gutturnium verò humi sonuit lapsum:
At ille ejulatu edito cecidit supinus in pulveribus.
Proci verò tumultuati sunt per aedes obscuras:
Sic verò aliquis dicebat intuitus in propinquum alium:
" Utinam hospes errans alibi periisset,
" Antequam venisset: ita neutiquam tantum tumultum intulisset.
" Nunc autem de mendico contendimus: neque ulla convivii
" Boni erit voluptas; quoniam pejora vincunt."
Inter hos autem et locuta est sacra vis Telemachi:
" Miseri, insanitis, et non ampliùs tenetis animo

Ver. 389. Θαρσαλέως] *Al.* Θαρσαλέος.
Ver. 391. —— μεταμώλια.] *Al.* μεταμώνια.
Ver. 392. Ἦ ἀλύεις.] Vide suprà ad *ver.* 332.
Ver. 393. —— ἕλλετο.] *Al.* ἔλλαβεν.
Ver. 396. —— βόμβησε.] Vide ad *Il.* Δ, 125 et 456.
Ver. 401. Πρὶν ἐλθεῖν.] *Al.* Πρίν γ' ἐλθεῖν.
Ver. 402. —— περὶ πτωχῷ.] *Al.* περὶ πτωχῶν.
Ver. 403. —— ἐπεὶ τὰ χερείονα νικᾷ.]
"Ὅπου τὸ χεῖρον τ' ἀγαθοῦ μεῖζον σθένει.
Sophocles, Philoctet. ver. 456. à *Barnesio* citatus.
Ver. 404. —— μετέειφ'.] *Al.* μετέειπε.
Ver. 405. —— οὐκέτι κεύθετε θυμῷ Βρωτὺν οὐδὲ ποτῆτα.] Ἰστέον δὲ ὅτι τὸ " οὐκέτι κεύθετε

Βρωτὺν οὐδὲ ποτῆτα· θεῶν νύ τις ὔμμ' ὀροθύνει.
Ἀλλ' εὖ δαισάμενοι κατακείετε οἴκαδ' ἰόντες,
Ὁππότε θυμὸς ἄνωγε· διώκω δ' οὔτιν' ἔγωγε.
Ὣς ἔφαθ'· οἱ δ' ἄρα πάντες ὀδὰξ ἐν χείλεσι φύντες,
Τηλέμαχον θαύμαζον, ὃ θαρσαλέως ἀγόρευεν.
Τοῖσιν δ' Ἀμφίνομος ἀγορήσατο καὶ μετέειπεν,
Νίσου φαίδιμος υἱὸς, Ἀρητιάδαο ἄνακτος·
Ὦ φίλοι, οὐκ ἂν δή τις ἐπὶ ῥηθέντι δικαίῳ
Ἀντιβίοις ἐπέεσσι καθαπτόμενος χαλεπαίνοι·
Μήτε τι τὸν ξεῖνον στυφελίζετε, μήτε τιν' ἄλλον
Δμώων, οἳ κατὰ δώματ' Ὀδυσσῆος θείοιο.
Ἀλλ' ἄγετ', οἰνοχόος μὲν ἐπαρξάσθω δεπάεσσιν,
Ὄφρα σπείσαντες κατακείομεν οἴκαδ' ἰόντες·
Τὸν ξεῖνον δὲ ἐῶμεν ἐνὶ μεγάροις Ὀδυσῆος
Τηλεμάχῳ μελέμεν· τοῦ γὰρ φίλον ἵκετο δῶμα.
Ὣς φάτο· τοῖσι δὲ πᾶσιν ἑαδότα μῦθον ἔειπε.
Τοῖσιν δὲ κρητῆρα κεράσσατο Μούλιος ἥρως,

"Cibum, neque potum: deorum certè aliquis vos concitat.
"Sed benè epulati decumbite domum profecti,
"Quandò animus jubet; pello verò neminem ego."
Sic dixit: illi autem omnes mordicùs labris compressis,
Telemachum admirabantur, quòd audactèr loquebatur.
Ipsis verò Amphinomus concionatus est, et dixit,
Nisi illustris filius, Aretiadae regis.
"O amici, haud jam quisquam super dicto aequo
"Contrariis verbis carpens saeviat:
"Neque omninò hospitem pulsate; neque quenquam alium
"Famulorum, qui in aedibus *sunt* Ulyssis divini.
"Sed agite, pocillator quidem incipiat poculis,
"Ut postquam-libaverimus, decumbamus domum profecti:
"Hospitem verò sinamus in aedibus Ulyssis
"Telemacho curae-esse: hujus enim dilectam venit ad domum."
Sic dixit: illis autem omnibus gratum sermonem dixit.
Ipsis verò craterem miscuit Mulius heros,

"Θυμῷ βρωτὺν οὐδὲ ποτῆτα," ἀστείως ἐῤῥέθη διὰ τὸ τοὺς μνηστῆρας μὴ κρύπτειν, ἀλλ' ἐκφαίνειν, ὡς οἱ ἐξεμοῦντες τὰ ἐντὸς, οὕτω καὶ αὐτοὺς ὅπερ εἶχον ἔνδον βούλευμα, τὸ τὸν ξεῖνον δηλαδὴ ὡς ἐῤῥέθη αὐτόθι ἐλάσθαι. *Eustath.* Minùs rectè. Ideò enim, ut opinor, Procos reprehendit *Telemachus*, quòd non tranquilli et sine strepitu cibum et potum sumant.

Ver. 408. Ὁππότε.] *Al.* Εἴποτε.

Ibid. —— ἄνωγε.] Vide ad *Il.* θ', 322.

Ver. 409. —— ὀδὰξ ἐν χείλεσι φύντες.] Vide suprà ad ά, 381.

Ver. 413. 414. —— οὐκ ἂν δή τις ἐπὶ ῥηθέντι δικαίῳ —— χαλεπαίνοι.]

Τοῖς γὰρ δικαίοις οὐχὶ θυμοῦσθαι χρεών.
Euripid. Bacch. ver. 672.

Ver. 415. Μήτε τι.] *Al.* Μήτ' ἔτι.

Ver. 417. —— ἐπαρξάσθω δεπάεσσιν.] Ἀπὸ τοῦ πρώτου ἀρξάσθω. *Schol.* Vide ad *Il.* ά, 471. et suprà ad ή, 183.

Ver. 419. —— ἐνὶ μεγάροις Ὀδυσῆος.] *Al.* ἐνὶ μεγάροισιν ἔκηλον.

Ver. 420. Τηλεμάχῳ μελέμεν.] Ἐπιμελείας ἀξιοῦσθαι ὑπὸ Τηλεμάχου. *Schol.*

Ver. 422. —— Μούλιος ἥρως.] Ὅτι τὸν κήρυκα Μούλιον, ὃς θεράπων ἦν Ἀμφινόμοιο, ἥρωα καλέσας ὁ Ποιητὴς, ἐμφαίνει ἀδιαφορίαν κἀνταῦθα τοῦ ἥρως ὀνόματος, ὡς μὴ μόνον ἐπὶ πάνυ μεγάλων ἀνδρῶν, ἀλλὰ καὶ θεραπόντων λεγομένου· καθάπερ καὶ κρείων ὁ Ἐτεωνεὺς ἐλέχθη, [*Odyss.* δ', 22.] καὶ ὄρχαμος ἀνδρῶν ὁ Εὔμαιος. *Eustath.* Notandum autem *Praecones* apud Veteres

Κῆρυξ Δουλιχιεύς· θεράπων δ' ἦν Ἀμφινόμοιο·
Νώμησεν δ' ἄρα πᾶσιν ἐπισταδόν· οἱ δὲ θεοῖσι
Σπείσαντες μακάρεσσι, πίον μελιηδέα οἶνον.
Αὐτὰρ ἐπεὶ σπεῖσάν τ', ἔπιόν θ', ὅσον ἤθελε θυμὸς,
Βάν ῥ' ἴμεναι κείοντες ἑὰ πρὸς δώμαθ' ἕκαστος.

Praeco Dulichiensis; famulus autem erat Amphinomi:
Distribuit verò deindè omnibus astando: illi autem diis
Ubi-libâssent beatis, biberunt dulce vinum.
At postquam libâssent, bibissentque, quantum volebat animus,
Perrexerunt utique ire decubituri suas ad domos quisque.

magno semper in honore habitos. Vide et suprà ad ξ, 3. 22.

Ver. 425. Σπείσαντες.] *Al.* Λείψαντες.
Ver. 427. Βάν ῥ' ἴμεναι.] *Al.* Βὰν δ' ἴμεναι.

ΤΗΣ

ΤΟΥ ΟΜΗΡΟΥ

ΟΔΥΣΣΕΙΑΣ

ΡΑΨΩΔΙΑ, ἢ ΓΡΑΜΜΑ Τ'.

Ὑπόθεσις τῆς ῥαψῳδίας Τ'.

ΣΥΝ Τηλεμάχῳ ἔκθεσιν ποιεῖται τῶν ὅπλων Ὀδυσσεὺς, καὶ πρὸς Πηνελόπην ἐκ Κρήτης εἶναι ὑποκρίνεται· γίγνεται δὲ αὐτοῦ δι' οὐλῆς ἀναγνωρισμὸς πρὸς Εὐρύκλειαν, τοὺς πόδας αὐτοῦ νίπτουσαν· καὶ κατὰ παρέκβασιν ὁ ποιητὴς διηγεῖται, ὡς ἐν Παρνασσῷ ὑπὸ συὸς ἐπλήγη κυνηγῶν.

Ἐπιγραφαί.

Ὀδυσσέως καὶ Πηνελόπης ὁμιλία· καὶ ὑπὸ Εὐρυκλείας ἀναγνωρισμός.

Ἄλλως.

Ταῦ δ' ἀναγνωρίζει ἐξ οὐλῆς γρηῦς Ὀδυσῆα.

Αὐτὰρ ὁ ἐν μεγάρῳ ὑπελείπετο δῖος Ὀδυσσεὺς,
Μνηστήρεσσι φόνον σὺν Ἀθήνῃ μερμηρίζων·
Αἶψα δὲ Τηλέμαχον ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
Τηλέμαχε, χρὴ τεύχε' ἀρήϊα κατθέμεν εἴσω
Πάντα μάλ'· αὐτὰρ μνηστῆρας μαλακοῖς ἐπέεσσι
Παρφάσθαι, ὅτε κέν σε μεταλλῶσιν ποθέοντες·
Ἐκ καπνοῦ κατέθηκ'· ἐπεὶ οὐκέτι τοῖσιν ἐῴκει,

At in domo relinquebatur nobilis Ulysses,
Procis caedem cum Minervâ meditans:
Statim autem Telemachum verbis alatis allocutus est:
" Telemache, oportet arma martia deponere intùs
" Omnia prorsùs; at procos blandis verbis
" Palpare; quandò te percontentur *arma* desiderantes:
" *Dicentem*, Ex fumo deposui; quoniam non ampliùs illis similia sunt,

---

Ver. 4. ——— χρὴ τεύχε' ἀρήϊα κατθέμεν εἴσω.] Occurrunt versus huic proximè sequentes novem suprà π', 286. &c. verùm eos huic loco aptiùs convenire arbitrati sunt Veteres, notante *Eustathio:* Ἔνθα (inquit) καὶ κεῖται πρὸ ἑνὸς ἑκάστου στίχου ἀστερίσκος δίχα ὀβελοῦ· ὡς ἐνταῦθα τῶν τοιούτων στίχων ἄριστα κειμένων——— οὐ μὴν ἐκεῖ, [*Odyss.* π', 286.] ὡς ἐπικρίνουσιν οἱ Παλαιοί. Similitèr *Scholiastes:* Οἱ ἀστερίσκοι· ὅτι ἐνθάδε καλῶς, ὅτι ἑώρακε τὰ ὅπλα. *Barnesius* autem et Dna. *Dacier* versus hosce utrobique aptissimè positos contendunt. Vide suprà ad π', 284.

Οἷά ποτε Τροίηνδε κιὼν κατέλειπεν Ὀδυσσεύς,
Ἀλλὰ κατήκισται, ὅσσον πυρὸς ἵκετ' ἀϋτμή.
Πρὸς δ' ἔτι καὶ τόδε μεῖζον ἐνὶ φρεσὶν ἔμβαλε δαίμων,
Μήπως οἰνωθέντες, ἔριν στήσαντες ἐν ὑμῖν,
Ἀλλήλους τρώσητε, καταισχύνητε δὲ δαῖτα,
Καὶ μνηστύν· αὐτὸς γὰρ ἐφέλκεται ἄνδρα σίδηρος.
Ὣς φάτο· Τηλέμαχος δὲ φίλῳ ἐπεπείθετο πατρί·
Ἐκ δὲ καλεσσάμενος προσέφη τροφὸν Εὐρύκλειαν·
Μαῖ', ἄγε δή μοι ἔρυξον ἐνὶ μεγάροισι γυναῖκας,
Ὄφρα κεν ἐς θάλαμον καταθείομαι ἔντεα πατρὸς
Καλὰ, τά μοι κατὰ οἶκον ἀκηδέα καπνὸς ἀμέρδει,
Πατρὸς ἀποιχομένοιο· ἐγὼ δ' ἔτι νήπιος ἦα·
Νῦν δ' ἐθέλω καταθέσθαι, ἵν' οὐ πυρὸς ἵξετ' ἀϋτμή.
Τὸν δ' αὖτε προσέειπε φίλη τροφὸς Εὐρύκλεια·
Αἲ γὰρ δή ποτε, τέκνον, ἐπιφροσύνας ἀνέλοιο,
Οἴκου κήδεσθαι, καὶ κτήματα πάντα φυλάσσειν.
Ἀλλ' ἄγε, τίς τοι ἔπειτα μετοιχομένη φάος οἴσει;
Δμωὰς δ' οὐκ εἴας προβλωσκέμεν, αἵ κεν ἔφαινον.
Τὴν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα·

" Qualia quondam ad Trojam proficiscens reliquit Ulysses;
" Sed foedata sunt, quantum ignis attigit vapor.
" Insuper autem et hoc majus in mentem injecit deus;
" Nè fortè vino-gravati, contentione concitatâ inter vos,
" Vos-invicem vulneretis, deturpetisque convivium,
" Et nuptiarum-ambitum; ipsum enim allicit virum ferrum."
Sic dixit: Telemachus verò dilecto obedivit patri;
Evocatamque allocutus est nutricem Eurycleam:
" Nutrix, age jam mihi contine in sedibus mulieres,
" Dum in thalamum deponam arma patris
" Pulchra, quae mihi in domo neglecta fumus consumpsit,
" Patre absente; ego nempè adhuc infans eram:
" Nunc autem volo deponere, ubi non ignis attinget vapor."
Hunc autem rursùs allocuta est dilecta nutrix Euryclea:
" Utinam enim jam tandem, fili, prudentiam susciperes,
" Domum ad-curandam, et possessiones omnes servandas.
" Sed age, quaenam tibi deindè comitans lumen portabit?
" Famulas nempè non sinebas praeire, quae praeluceant."
Hanc verò rursùs Telemachus prudens contrà allocutus est:

Ver. 10. —— ἐνὶ φρεσὶν ἔμβαλε δαίμων.] Vide ad Il. ά, 194.

Ver. 12. —— καταισχύνητε δέ.] *Al.* καταισχύνητέ τε· ut suprà σ', 293.

Ver. 13. —— αὐτὸς γὰρ ἐφέλκεται ἄνδρα σίδηρος.] Vide suprà ad π', 294.

Ver. 16. —— ἄγε δή μοι ἔρυξον ἐνὶ μεγάροισι γυναῖκας.] Ὅτι ἐς τοσοῦτον αἱ δμωαὶ τοῦ Ὀδυσσέως ἄπιστοι, ὥστε οὐκ ἔχει ὁ Τηλέμαχος καταθέσθαι τὰ ὅπλα ἐν ἀσφαλεῖ, εἰ μὴ λάθοι αὐτὰς, πρὸς τὸ μὴ ἐξειπεῖν δηλαδὴ τοῖς μνηστῆρσι. *Eustath.*

Ver. 20. —— ἵξετ'.] *Al.* ἵκετ'· Ut suprà ver. 9.

Ver. 22. —— ἐπιφροσύνας ἀνέλοιο.] Φρόνιμος γένη. *Schol.*

Ver. 25. —— εἴας.] *Al.* εἴης.

Ibid. —— προβλωσκέμεν.] Προϊέναι, προέρχεσθαι. *Schol.*

Ξεῖνος ὅδ'· οὐ γὰρ ἀεργὸν ἀνέξομαι, ὅς κεν ἐμῆς γε
Χοίνικος ἅπτηται, καὶ τηλόθεν εἰληλουθώς.
"Ὡς ἄρ' ἐφώνησεν· τῇ δ' ἄπτερος ἔπλετο μῦθος.
Κλήϊσσεν δὲ θύρας μεγάρων εὖ ναιεταόντων.
Τὼ δ' ἄρ' ἀναΐξαντ' Ὀδυσεὺς καὶ φαίδιμος υἱὸς
Ἐσφόρεον κόρυθάς τε, καὶ ἀσπίδας ὀμφαλοέσσας,
Ἔγχεά τ' ὀξυόεντα· πάροιθε δὲ Παλλὰς Ἀθήνη,
Χρύσεον λύχνον ἔχουσα, φάος περικαλλὲς ἐποίει.
Δὴ τότε Τηλέμαχος προσεφώνεεν ὃν πατέρ' αἶψα·
"Ὦ πάτερ, ἦ μέγα θαῦμα τόδ' ὀφθαλμοῖσιν ὁρῶμαι·
Ἔμπης μοι τοῖχοι μεγάρων, καλαί τε μεσόδμαι,
Εἰλάτιναί τε δοκοὶ, καὶ κίονες ὑψόσ' ἔχοντες,
Φαίνοντ' ὀφθαλμοῖς, ὡσεὶ πυρὸς αἰθομένοιο.
Ἦ μάλα τις θεὸς ἔνδον, οἳ οὐρανὸν εὐρὺν ἔχουσι.

" Hospes hic; non enim otiosum tolerabo, qui meum sanè
" Modium attingat, etiam longè qui-venerit."
Sic utique dixit: huic verò pennarum-expers fuit verbum.
Clausit autem januas aedium habitantibus-commodarum.
Tum verò impetu-facto Ulysses et illustris filius
Intrò-ferebant galeasque et scuta umbonibus munita,
Hastasque acutas; antè autem Pallas Minerva,
Auream lucernam tenens, lumen perpulchrum faciebat.
Tunc demùm Telemachus alloquebatur suum patrem statim;
" O pater, profectò magnum miraculum hoc oculis video;
" Omninò mihi parietes aedium, pulchraque intercolumnia,
" Abiegnaeque trabes, et columnae in-altum erectae,
" Lucent oculis, tanquam igne ardente.
" Certè omninò aliquis deorum intùs, qui coelum latum habitant."

Ver. 27. ——— ὅς κεν ἐμῆς γε Χοίνικος ἅπτηται.] Τροφὰς λαμβάνει· τό τε μετροῦν καὶ τὸ μετρούμενον, χοῖνιξ. *Schol.* Eodem modo explicat *Eustathius*: Οὐδεὶς ἀργὸς τραφήσεται παρ' ἐμοί.—Χοῖνιξ δὲ νῦν, ἡ τροφή· δίσημος γὰρ ἡ λέξις, ἐπί τε σκεύους τοῦ μετροῦντος, καὶ τοῦ μετρουμένου πράγματος. Οὕτω δὲ καὶ ὁ μέδιμνος, καὶ τὸ τάλαντον, καὶ ὁ ξέστης.—Ἰστέον δὲ ὅτι τε τὸ "ἐπὶ χοίνικος μὴ καθῆσθαι" τὸ Πυθαγόρειον, ἤγουν μὴ τρέφεσθαι ἀργὸν, ἐκ τοῦ ῥηθέντος Ὁμηρικοῦ χωρίου ὥρμηται. Vide et *Dionys. Halicarn.* περὶ τῆς Ὁμήρου ποιήσεως, § 7.

Ver. 29. —— τῇ δ' ἄπτερος ἔπλετο μῦθος.] Vide suprà ad ρ', 57.

Ver. 30. Κλήϊσσεν δέ.] Ita edidit *Barnesius* ex *Odyss.* φ', 165. infrà; ubi etiam in Vulgatis scriptum est ἐκλήϊσσεν. Rectè: Fit enim ex κληΐζω, cujusmodi verba Aoristos primos et Futura corripiunt. Vide ad *Il* ά, 140. *Vulgg.* hîc Κλήϊσεν δέ.

Ver. 32. Ἐσφόρεον.] *Barnesius* edidit Εἰσφόρεον.

Ver. 33. —— ὀξυόεντα.] Vide ad *Il.* ε', 50.

Ibid. —— πάροιθε δὲ Παλλὰς Ἀθήνη, Χρύσεον λύχνον ἔχουσα.] Τὴν δᾷδα κυρίως· τῷ δὲ παρ' ἡμῖν καλουμένῳ λύχνῳ τοὺς ἥρωας χρωμένους ὁ Ποιητὴς οὐκ εἰσάγει καὶ οὔτε Ἡσίοδος μέμνηται. Ὀρθῶς δὲ πεποίηκε τὴν Ἀθηνᾶν, φρόνησιν οὖσαν, καθαρὸν αὐτῷ παρέχειν τὸ φῶς· καὶ οἰκείως, διὰ τὸν ἄσβεστον Ἀθήνησι λύχνον. *Schol.* à *Barnesio* emendata. Vide *Pausan. Attic.* lib. I. *cap.* 26.

Ver. 34. Χρύσεον.] Pronunciabatur Χρύσουν.

Ver. 37. 39.—— τοῖχοι μεγάρων, —— Φαίνοντ' ὀφθαλμοῖς.] Similitèr apud *Plautum*:

> Ædes totæ confulgebant tuæ, quasi essent aureæ.
> *Amphitr. Act.* V. *Scen.* i. *ver.* 44.

Ver. 37. ——— μεσόδμαι.] Τὰ μεταξὺ τῶν κιόνων διαφράγματα· οἵ τινες ἦσαν περὶ τοὺς τοίχους τὰ ἄκρα βαστάζοντες τῶν δοκῶν. *Schol.*

Ver. 38. ——— ὑψόσ' ἔχοντες.] *Al.* ὕψος ἔχοντες.

Ver. 40. Ἦ μάλα τις θεὸς ἔνδον.] Similitèr ferè *Hippolytus* apud *Euripidem*;

Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς·
Σίγα, καὶ κατὰ σὸν νόον ἴσχανε, μηδ' ἐρέεινε·
Αὕτη τοι δίκη ἐστὶ θεῶν, οἳ Ὄλυμπον ἔχουσιν.
Ἀλλὰ σὺ μὲν κατάλεξαι· ἐγὼ δ' ὑπολείψομαι αὐτοῦ,
Ὄφρα κ' ἔτι δμωὰς καὶ μητέρα σὴν ἐρεθίζω·
Ἡ δέ μ' ὀδυρομένη εἰρήσεται ἀμφὶς ἕκαστα.
Ὣς φάτο· Τηλέμαχος δὲ δι' ἐκ μεγάροιο βεβήκει
Κείων ἐς θάλαμον, δαΐδων ὑπολαμπομενάων,
Ἔνθα πάρος κοιμᾶθ', ὅτε μιν γλυκὺς ὕπνος ἱκάνοι.
Ἔνθ' ἄρα καὶ τότ' ἔλεκτο, καὶ ἠῶ δῖαν ἔμιμνεν.
Αὐτὰρ ὁ ἐν μεγάρῳ ὑπελείπετο δῖος Ὀδυσσεὺς,
Μνηστήρεσσι φόνον σὺν Ἀθήνῃ μερμηρίζων.
Ἡ δ' ἴεν ἐκ θαλάμοιο περίφρων Πηνελόπεια,
Ἀρτέμιδι ἰκέλη, ἠδὲ χρυσῇ Ἀφροδίτῃ·

Hunc autem respondens allocutus est solers Ulysses:
"Tace, et in tuâ mente retine, neque interroga:
"Hic sanè mos est deorum, qui Olympum habitant.
"Sed tu quidem cubitum-eas; ego verò relinquar hîc,
"Ut adhuc-magìs famulas et matrem tuam provocem;
"Haec verò me lamentans interrogabit de singulis."
Sic dixit: Telemachus verò ex domo discessit
Cubiturus in cubiculum, facibus illucentibus,
Ubi anteà cubabat, quandò ipsum dulcis somnus opprimebat;
Ubi sanè et tunc cubuit, et auroram divinam expectabat.
At in domo relinquebatur nobilis Ulysses,
Procis caedem cum Minervâ meditans.
Egrediebatur autem è thalamo prudens Penelope,
Dianae similis, et aureae Veneri:

Ὦ θεῖον ὀδμῆς πνεῦμα· ———
Ἔστ' ἐν δόμοισι τοῖσδέ γ' Ἄρτεμις θεά.
Euripid. Hippol. ver. 1391.

Ibid. —— τις θεός.] *Al.* τις θεῶν. Ut pronuncietur videlicèt θῶν notante *Barnesio*. Vide ad *Il.* ά, 18.

Ver. 43. Αὕτη τοι δίκη ἐστὶ θεῶν.] Οὗτος ὁ τρόπος, τὸ, ὡς βούλονται, φαίνεσθαι. *Schol.* Rectiùs, ut videtur, *Eustathius:* Αὕτη θέμις θεοῦ, ἐν τῷ ἐπιφαίνεσθαι, ποιῶν οὕτω, καθὰ δηλαδὴ βλέπεις. Quod autem deinceps addit; Τινὲς δὲ γράφουσιν, Αὐτή τοι δίκη ἐστὶ θεοῦ, τουτέστιν οὐκ ἄλλος τις ὁ ἔνδον ἄρτι θεὸς, ἢ αὐτὴ ἡ Δίκη, ἑσπομένη σὺν ἡμῖν, ἢ καὶ οὖσα ἤδη· id verò, ut opinor, ferri non potest. Vide suprà λ', 217. et infrà ώ, 254. ubi similis phrasis occurrit.

Ibid. —— οἳ Ὄλυμπον ἔχουσιν.] "Hoc," inquit *Spondanus*, "dici existimo ad differentiam Deorum inferorum, quibus non est peculiare ut luceant." Verùm hoc in loco istiusmodi distinctio planè est importuna.

Ver. 48. ——— ὑπολαμπομενάων.] *Al.* ὑπὸ λαμπομενάων.

Ver. 53. Ἡ δ' ἴεν ἐκ θαλάμοιο.] Ὁ δὴ πολυφωνότατος ἁπάντων τῶν ποιητῶν Ὅμηρος, ὅταν μὲν ὥραν ὄψεως εὐμόρφου, καὶ κάλλος ἡδονῆς ἐπαγωγὸν ἐπιδείξασθαι βούληται, τῶν τε φωνηέντων τοῖς κρατίστοις χρήσεται, καὶ τῶν ἡμιφώνων τοῖς μαλακωτάτοις· καὶ οὐ καταπυκνώσει τοῖς ἀφώνοις τὰς συλλαβὰς, οὐδὲ συγκόψει τοὺς ἤχους, παρατιθεὶς ἀλλήλοις τὰ δυσέκφορα· πρᾳεῖαν δέ τινα ποιήσει τὴν ἁρμονίαν τῶν γραμμάτων, καὶ ῥέουσαν ἀλύπως διὰ τῆς ἀκοῆς· ὡς ἔχει ταυτί· "Ἡ δ' ἴεν ἐκ θαλάμοιο περίφρων Πηνελόπεια, "Ἀρτέμιδι ἰκέλη, ἠὲ χρυσῇ Ἀφροδίτῃ." *Dionys. Halicarn.* περὶ συνθέσεως, § 16.

Ver. 54. Ἀρτέμιδι ἰκέλη.] Vide suprà ad ῥ', 37.

Ibid. ——— ἠδὲ χρυσῇ Ἀφροδίτῃ.] MS. à *Tho. Bentleio* collatus, ἠὲ χρυσῇ Ἀφροδίτῃ. Atque ita legitur apud *Eustathium*, in commentario; et apud *Dionysium*, loco suprà citato. Quæ et potior videtur lectio. Vide suprà ad ῥ', 37.

Τῇ παρὰ μὲν κλισίην πυρὶ κάτθεσαν, ἔνθ' ἄρ' ἔφιζε,
Δινωτὴν ἐλέφαντι καὶ ἀργύρῳ· ἥν ποτε τέκτων
Ποίησ' Ἰκμάλιος, καὶ ὑπὸ θρῆνυν ποσὶν ἧκε
Προσφυέ' ἐξ αὐτῆς, ὅθ' ἐπὶ μέγα βάλλετο κῶας.
Ἔνθα καθέζετ' ἔπειτα περίφρων Πηνελόπεια.
Ἦλθον δὲ δμωαὶ λευκώλενοι ἐκ μεγάροιο·
Αἱ δ' ἀπὸ μὲν σῖτον πολὺν ᾕρεον, ἠδὲ τραπέζας,
Καὶ δέπα, ἔνθεν ἄρ' ἄνδρες ὑπερμενέοντες ἔπινον.
Πῦρ δ' ἀπὸ λαμπτήρων χαμάδις βάλον· ἄλλα δ' ἐπ' αὐτῶν
Νήησαν ξύλα πολλὰ, φόως ἔμεν, ἠδὲ θέρεσθαι.
Ἡ δ' Ὀδυσῆ' ἐνένιπτε Μελανθὼ δεύτερον αὖτις·
  Ξεῖν', ἔτι καὶ νῦν ἐνθάδ' ἀνιήσεις διὰ νύκτα
Δινεύων κατὰ οἶκον; ὀπιπτεύσεις δὲ γυναῖκας;
Ἀλλ' ἔξελθε θύραζε, τάλαν, καὶ δαιτὸς ὄνησο·
Ἢ τάχα καὶ δαλῷ βεβλημένος εἶσθα θύραζε.
  Τὴν δ' ἄρ' ὑπόδρα ἰδὼν προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς·
Δαιμονίη, τί μοι ὧδ' ἐπέχεις κεκοτηότι θυμῷ;
Ἦ ὅτι οὐ λιπόω; κακὰ δὲ χροῒ εἵματα εἷμαι;

Et juxta ignem quidem sedem deposuerunt, ubi utique insidere-solebat,
Circumcircà-ornatam ebore et argento; quam olim faber
Fecerat Icmalius, et subtùs scabellum pedibus posuerat
Aptum ex ipsâ; ubi magna injiciebatur pellis.
Illic desidebat deindè prudens Penelope.
Venerunt autem famulae candidae-ulnis ex domo:
Hae autem panem quidem multum auferebant, et mensas,
Et pocula, unde scilicèt viri superbientes bibebant.
Ignem verò à foculis ad terram jecerunt; aliaque super ipsos
Cumulârunt ligna multa, ut lumen esset, et calefactio.
At Ulyssem increpabat Melantho secundò rursùs:
"Hospes, adhuc et nunc hîc molestus-eris per noctem
"Versans in domo? observabisque mulieres?
"Sed exi foràs, miser, et convivio juvare:
"Aut citò et torre percussus ibis foràs."
Hanc autem torvè intuitus allocutus est solers Ulysses:
"Improba, cur in me sic invehis irato animo?
"An quòd non niteo? mala autem corpori vestimenta indutus sum?

Ibid. —— χρυσῇ.] *Barnesius* edidit χρυσίῃ. Quod eodem modo pronunciandum.

Ver. 55. — ἔνθ' ἄρ' ἔφιζε.] *Al.* ἔνθα δ' ἔφιζε.

Ver. 58. Προσφυέ' ἐξ αὐτῆς.] Ἤγουν προσπεφυκυῖαν καὶ ἡνωμένην τῇ κλισίῃ. *Eustath.*

Ibid. —— ὅθ' ἐπὶ μέγα βάλλετο κῶας.] Οὐ λῖτα δαιδάλεον ὑπεστρωμένον ἔχουσα, οὐδὲ τάπητα μαλακοῦ ἐρίου, κατὰ τὴν τρυφερὰν Ἑλένην, [suprà δ', 124.] κῶας δὲ μέγα· κατὰ ἡρωϊκὴν καὶ τοῦτο ἀφέλειαν. *Eustath.* Vide suprà ad δ', 45. et ρ', 266.

Ver. 61. ———— ἀπὸ μὲν σῖτον πολὺν ᾕρεον, ἠδὲ τραπέζας.]

Postquam prima quies epulis, mensæque remotæ. *Æn.* I, 723.

Ver. 62. — δέπα.] *Barnesius* edidit δέπα'. Atque ita habet MS. à *Tho. Bentleio* collatus, infrà υ', 153.

Ver. 66. ———— ἀνιήσεις.] Vide ad *Il.* ν', 103. et ο', 24. Item infrà ad υ', 178.

Ver. 67. —— ὀπιπτεύσεις.] *Al.* ὀπιπτεύσεις· et ὀπιπτεύεις.

Ver. 72. Ἦ ὅτι οὐ λιπόω;] Editiones nonnullæ, notante *Barnesio*, hoc in loco legunt, Ἦ ὅτι του ῥυπόω.

Πτωχεύω δ' ἀνὰ δῆμον; ἀναγκαίη γὰρ ἐπείγει.
Τοιοῦτοι πτωχοὶ καὶ ἀλήμονες ἄνδρες ἔασι.
Καὶ γὰρ ἐγώ ποτε οἶκον ἐν ἀνθρώποισιν ἔναιον
Ὄλβιος ἀφνειὸν, καὶ πολλάκι δόσκον ἀλήτῃ
Τοίῳ, ὁποῖος ἔοι, καὶ ὅτευ κεχρημένος ἔλθοι.
Ἦσαν δὲ δμῶες μάλα μυρίοι, ἄλλα τε πολλὰ,
Οἷσίν τ' εὖ ζώουσι καὶ ἀφνειοὶ καλέονται·
Ἀλλὰ Ζεὺς ἀλάπαξε Κρονίων· ἤθελε γάρ που.
Τῷ νῦν μή ποτε καὶ σὺ, γύναι, ἀπὸ πᾶσαν ὀλέσσῃς
Ἀγλαΐην, τῇ νῦν γε μετὰ δμωῇσι κέκασσαι,
Μή πώς τοι δέσποινα κοτεσσαμένη χαλεπήνῃ,
Ἢ Ὀδυσεὺς ἔλθῃ· ἔτι γὰρ καὶ ἐλπίδος αἶσα.
Εἰ δ' ὁ μὲν ὣς ἀπόλωλε, καὶ οὐκέτι νόστιμός ἐστιν,

" Mendicoque per populum? necessitas enim urget.
" Tales mendici et errones viri sunt.
" Etenim ego quondam domum inter homines habitabam
" Beatus divitem, et sæpè dabam erroni
" Tali, qualis esset, et cujuscunque rei indigens venisset.
" Erant verò *mihi* servi valdè multi, aliaque multa,
" Quibus scilicèt benè vivunt *homines*, et divites vocantur:
" Sed Jupiter perdidit Saturnius; voluit enim aliquâ-de-causâ.
" Ideò nunc *cave* nè aliquandò et tu, mulier, omnem amittas
" Pulchritudinem, quâ nunc sanè inter ancillas ornata es;
" Nè fortè tibi domina irata sæviat,
" Vel Ulysses venerit; adhuc enim et spei copia *est*.
" Sin ille quidem ita periit, et non ampliùs rediturus est,

Ver. 73. Πτωχεύω δ' ἀνὰ δῆμον;]

Ἐν τῷ πένεσθαι δ' ἔστιν ἥ τ' ἀδοξία,
Κἂν ᾖ σοφός τις, ἥ τ' ἀτιμία βίου.

Euripid. Erectheus, ver. 16.

Ibid. —— ἀναγκαίη γὰρ ἐπείγει.]

Τὸ τῆς ἀνάγκης ἔστ' ἀδήριτον σθένος.

Æschylus, Prometh. ver. 105.

" *Necessitate, quæ ultimum et maximum te-*
" *lum est.*" *Liv. lib.* IV. § 28.

Ver. 75. 80. Καὶ γὰρ ἐγώ ποτε οἶκον —— Ἀλλὰ Ζεὺς ἀλάπαξε.] Similitèr *Euripides*:

Κἀγὼ γὰρ ἦν ποτ', ἀλλὰ νῦν οὐκ εἴμ' ἔτι·
Τὸν πάντα δ' ὄλβον ἦμαρ ἕν μ' ἀφείλετο.

Hecuba, ver. 284.

Et *Ovidius*:

Nos quoque floruimus, sed flos erat ille caducus.

Trist. lib. V. *Eleg.* VIII. *ver.* 19.

Ver. 76. —— δόσκον.] *Dare solebam.* ——

Ver. 77. —— ὁποῖος ἔοι, καὶ.] *Al.* ὁποῖος ἔοικεν.

Ver. 79. Οἷσίν τ'.] *Quibus videlicet.* ——

Ibid. —— καὶ ἀφνειοὶ καλέονται.] *Dio Chrysostomus* hoc ita videtur accepisse, ac si Poeta divites, vulgari æstimatione tantùm, non reverà felices dicere voluerit. [illegible], (inquit, *Orat.* 78. sub initio,) οὐχ αὑτοῦ γνώμην ἀποφαινόμενος, ἀλλὰ τὴν τῶν ἀνθρώπων ἐξηγούμενος δόξαν, [φησὶν,] " Οἷοί [Οἷσιν] τ' εὖ " ζώουσι, καὶ ἀφνειοὶ καλέονται" ὡς μόνον καλουμένων αὐτῶν ἀφνειῶν, ἀλλ' οὐκ ὄντων κατ' ἀλήθειαν. Quâ ratione dixit *Horatius*:

Non possidentem multa vocaveris
Rectè beatum. ——

Carm. lib. IV. *Od.* IX, 45.

Verùm istiusmodi explicatio huic loco minimè convenit.

Ver. 80. Ἀλλὰ Ζεὺς ἀλάπαξε.]

Ζεὺς γάρ τοι τὸ τάλαντον ἐπιῤῥέπει ἄλλοτε ἄλλως,
Ἄλλοτε μὲν πλουτεῖν, ἄλλοτε δ' οὐδὲν ἔχειν.

Theogn. Gnom. ver. 157.

Ver. 81. —— μή ποτε καὶ σὺ, γύναι, ἀπὸ πᾶσαν ὀλέσσῃς.] Τὸ δὲ " μή ποτε πᾶσαν ὀλέσσῃς ἀγλαΐαν" καὶ τὸ, " μὴ πώς τοι δέσποινα " χαλεπήνῃ," [*ver.* 83.] συνήθη ἔλλειψιν ἔχουσι τοῦ " ὅρα," ἢ " δείδιθι," ἢ τοιούτου τινός. *Eustath.* Vide suprà ad π', 381.

Ibid. —— πᾶσαν.] *Al.* πάμπαν.

Ver. 82. —— τῇ.] *Al.* τήν.

Ver. 84. —— ἔλθῃ.] *Al.* ἔλθοι.

Ἀλλ' ἤδη παῖς τοῖος Ἀπόλλωνός γε ἕκητι
Τηλέμαχος· τὸν δ' οὔτις ἐνὶ μεγάροισι γυναικῶν
Λήθει ἀτασθάλλουσ'· ἐπεὶ οὐκέτι τηλίκος ἐστίν.
Ὣς φάτο· τοῦ δ' ἤκουσε περίφρων Πηνελόπεια·
Ἀμφίπολον δ' ἐνένιπτεν, ἔπος τ' ἔφατ', ἔκ τ' ὀνόμαζεν·
Πάντως, θαρσαλέη, κύον ἀδδεὲς, οὔτι με λήθεις
Ἔρδουσα μέγα ἔργον, ὃ σῇ κεφαλῇ ἀναμάξεις.
Πάντα γὰρ εὖ ἤδησθ', ἐπεὶ ἐξ ἐμεῦ ἔκλυες αὐτῆς,
Ὡς τὸν ξεῖνον ἔμελλον ἐνὶ μεγάροισιν ἐμοῖσιν
Ἀμφὶ πόσει εἴρεσθαι· ἐπεὶ πυκινῶς ἀκάχημαι.
Ἦ ῥα, καὶ Εὐρυνόμην ταμίην πρὸς μῦθον ἔειπεν·
Εὐρυνόμη, φέρε δὴ δίφρον καὶ κῶας ἐπ' αὐτοῦ,
Ὄφρα καθεζόμενος εἴπῃ ἔπος, ἠδ' ἐπακούσῃ
Ὁ ξεῖνος ἐμέθεν· ἐθέλω δέ μιν ἐξερέεσθαι.
Ὣς ἔφαθ'· ἡ δὲ μάλ' ὀτραλέως κατέθηκε φέρουσα
Δίφρον ἐΰξεστον, καὶ ἐπ' αὐτῷ κῶας ἔβαλλεν·
Ἔνθα καθέζετ' ἔπειτα πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς.

" At jam filius talis Apollinis utique voluntate
" Telemachus; hunc autem nulla in aedibus mulierum
" Latet perperàm-agens; quoniam non ampliùs tantillae-aetatis est."
Sic dixit: eum verò audivit prudens Penelope;
Ancillam autem objurgabat, verbumque dixit, compellabatque:
" Omninò, audax, canis intrepida, non me lates
" Perpetrans magnum facinus, quod tuo capite perlues.
" Omnia enim benè nôsti, quoniam ex me audivisti ipsâ,
" Quòd hospitem eram in aedibus meis
" De marito interrogatura; quoniam multùm tristor."
Dixit, et Eurynomen oeconomam sermone allocuta est:
" Eurynome, affer jam sedem, et pellem super ipsam;
" Ut sedens dicat verbum, et audiat
" Hospes ex me; volo enim ipsum interrogare."
Sic dixit: illa verò valdè festinantèr deposuit ferens
Sedem benè-politam, et ei pellem injiciebat:
Illic sedebat deindè multa-passus nobilis Ulysses.

Ver. 86. —— Ἀπόλλωνός γε ἕκητι.] Κουροτρόφος γὰρ ὁ Θεός. *Schol.* Vide infrà ad ύ, 71.

Ver. 88. 91. Λήθει —— λήθεις.] Vide suprà ad λ', 101.

Ver. 92. ——— ὃ σῇ κεφαλῇ ἀναμάξεις.] Πάντως ἑαυτῇ προστρίψεις· ἢ ἀναλήψεις. *Schol.* Similitèr *Eustathius*: Τὸ [illegible] ἀναμάξεις" ἀντὶ τοῦ προστρίψεις· σαφέστερον δὲ ἀντὶ τοῦ προσκολληθῆναι ποιήσεις αὐτῇ τῇ σῇ κεφαλῇ. Καὶ ἔστιν εὑρεῖν τοιαύτην ἔννοιαν καὶ παρὰ τῷ Σοφοκλεῖ· ἔνθα φαίνεται ταῖς πεφονευμένων κεφαλαῖς ἐναπομάττεσθαι τὸ ἐν τοῖς ξίφεσιν αἷμα· ὡς εἰς κεφαλὴν δῆθεν ἐκείνοις τρεπομένου τοῦ κακοῦ.

———— κάρᾳ λουτροῖσιν κάρα
Κηλῖδας ἐξέμαξεν ————.

Sophocl. Electr. ver. 447.

Eodem modo explicat et Dna. *Dacier.* Poeta autem (ut opinor) hâc phrasi idem simplicitèr denotare vult ac infrà χ', 217. " — σῷ δ' αὐτοῦ κράατι τίσεις." *Tuo ipsius capite lues.* Occurrit porrò eadem phrasis apud *Herodotum*; Τὰ μὲν γὰρ πρότερον ἐγώ τε ἔπρηξα, καὶ ἐμῇ κεφαλῇ ἀναμάξας φέρω, *Lib.* I. § 155.

Ver. 93. —— ἤδησθ', ἐπεί.] Ita ex utrâque *Eustathii* editione et ex *Oxoniensi* restituit *Barnesius.* *Vulgg.* ᾔδησθα, ἐπεί.

Τοῖσι δὲ μύθων ἦρχε περίφρων Πηνελόπεια·
Ξεῖνε, τὸ μέν σε πρῶτον ἐγὼν εἰρήσομαι αὐτὴ,
Τίς; πόθεν εἶς ἀνδρῶν; πόθι τοι πόλις, ἠδὲ τοκῆες;
Τὴν δ' ἀπαμειϐόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς·
Ὦ γύναι, οὐκ ἄν τίς σε βροτῶν ἐπ' ἀπείρονα γαῖαν
Νεικέοι· ἦ γάρ σευ κλέος οὐρανὸν εὐρὺν ἱκάνει·
Ὥστε τευ ἢ βασιλῆος ἀμύμονος, ὅς τε θεουδὴς
Ἀνδράσιν ἐν πολλοῖσι καὶ ἰφθίμοισιν ἀνάσσων,
Εὐδικίας ἀνέχῃσι· φέρῃσι δὲ γαῖα μέλαινα
Πυροὺς, καὶ κριθὰς, βρίθῃσι δὲ δένδρεα καρπῷ·
Τίκτει δ' ἔμπεδα μῆλα, θάλασσα δὲ παρέχει ἰχθῦς
Ἐξ εὐηγεσίης· ἀρετῶσι δὲ λαοὶ ὑπ' αὐτοῦ.
Τῷ ἐμὲ νῦν τὰ μὲν ἄλλα μετάλλα σῷ ἐνὶ οἴκῳ·

Illis autem sermonem exordiebatur prudens Penelope:
" Hospes, hoc quidem te primùm ego percontabor ipsa,
" Quis? undè es virorum? ubinam tibi urbs et parentes?"
Hanc autem respondens allocutus est solers Ulysses:
" O mulier, nemo te hominum in immensâ terrâ
" Vituperaret: certè enim tua gloria ad coelum latum pervenit:
" Sicut alicujus vel regis eximii; qui deo-similis
" Viris in multis et fortibus regnans,
" Jura sustentet; ferat autem terra nigra
" Tritica et hordea, graventurque arbores fructu;
" Pariunt verò robustae pecudes; mare porrò praebet pisces,
" Ex prudenti-administratione; felicitérque degunt populi sub ipso.
" Ideò me nunc alia quidem percontare tuâ in domo;

Ver. 109. 111. — ὅς τε θεουδὴς — Εὐδικίας ἀνέχῃσι.] Τουτέστι θεοῦ λόγον ἔχων διάνοιαν, οὐ σκῆπτρον, οὐδὲ κεραυνὸν, οὐδὲ τρίαιναν, ὡς ἔνιοι πλάττουσι ἑαυτοὺς καὶ γράφουσι, τῷ ἀνεφίκτῳ ποιοῦντες ἐπίφθονον τὸ ἀνόητον. *Plutarch.* πρὸς ἡγεμόνα ἀπαίδευτον. Cæterùm totum hunc imitatur *Hesiodus*:

Οἳ δὲ δίκας ξείνοισι καὶ ἐνδήμοισι διδοῦσιν
Ἰθείας, καὶ μή τι παρεκϐαίνουσι δικαίου,
Τοῖσι τέθηλε πόλις, λαοὶ δ' ἀνθεῦσιν ἐν αὐτῇ· —
Τοῖσι φέρει μὲν γαῖα πολὺν βίον· οὔρεσι δὲ δρῦς
Ἄκρη μέν τε φέρει βαλάνους, μέσση δὲ μελίσσας·
Εἰροπόκοι δ' ὄϊες μαλλοῖς καταϐεϐρίθασι, &c,
Ἐργ. καὶ Ἡμερ. I. *ver.* 223. 230.

Vide *Platonem de Republ. lib.* II. ubi loca hæc *Homeri* et *Hesiodi* citantur.

Ver. 110. Ἀνδράσιν ἐν πολλοῖσι.] Apud *Platonem de Republ. lib.* II. itemque apud *Plutarchum*, loco jam suprà citato, omittitur hic versus.

Ver. 111. —— φέρῃσι δὲ γαῖα μέλαινα Πυροὺς, &c.] Similitèr apud *Callimachum*:

Κείνοις εὖ μὲν ἄρουρα φέρει στάχυν, εὖ δὲ γενέθλη
Τετραπόδων, εὖ δ' ὄλϐος ἀέξεται ——.
Hymn. in Dian. ver. 130.

Ver. 112. —— βρίθῃσι.] Vide ad *Il.* ή, 343.

Ver. 113. Τίκτει — παρέχει.] Apud *Platonem* Τίκτῃ — παρέχῃ. Quod et cum præcedentibus φέρῃσι, βρίθῃσι aptiùs congruit.

Ibid. —— ἔμπεδα.] *Al.* ἄσπετα.

Ibid. —— θάλασσα δὲ παρέχει ἰχθῦς.] Quamvis piscium copia hîc inter Populi felicis et opulenti bona numeretur, nusquam tamen apud Poetam eos ad edendum appositos memorari observat *Athenæus*: Ἑλλήσποντον δὲ Ὅμηρος ἰχθυόεντα προσαγορεύων, καὶ τοὺς Φαίακας πλωτικωτάτους ποιῶν, καὶ ἐν τῇ Ἰθάκῃ εἰδὼς λιμένας πλείους, καὶ νήσους προσεχεῖς πολλὰς, ἐν αἷς ἰχθύων ἐγίνετο πλῆθος καὶ ἀγρίων ὀρνίθων· καὶ εἰς εὐδαιμονίαν δὲ καταριθμῶν τὸ τὴν θάλασσαν ἰχθῦς παρέχειν· ὅμως τούτων οὐδὲν οὐδένα ποιεῖ προσφερόμενον. *Lib.* I. *cap.* 8.

Ibid. —— παρέχει.] Vide ad *Il.* ζ', 62.

Ver. 114. εὐηγεσίης.] Τῆς εὐδαιμονίας· ἢ τῆς εὐαρχίας, παρὰ τὸ εὖ ἡγεῖσθαι· κακῶς δ' οἱ σὺν τῷ ρ γράφοντες εὐεργεσίης. *Schol.*

Ibid. —— ἀρετῶσι δὲ λαοὶ ὑπ' αὐτοῦ.] Ἐν ἀρετῇ καὶ εὐδαιμονίᾳ διάγωσιν. *Schol.* Ἔστι δὲ στρατηγίας μὲν ἔπαινος, ἡ τῶν πολεμίων καταστροφή· βασιλείας δὲ, ἡ τῶν ὑπηκόων εὐδαιμονία. *Themist. Orat.* X. *de Pace.*

Μηδ' ἐμὸν ἐξερέεινε γένος καὶ πατρίδα γαῖαν,
Μή μοι μᾶλλον θυμὸν ἐνιπλήσῃς ὀδυνάων
Μνησαμένῳ· μάλα δ' εἰμὶ πολύστονος· οὐδέ τί με χρὴ
Οἴκῳ ἐν ἀλλοτρίῳ γοόωντά τε μυρόμενόν τε
Ἧσθαι· ἐπεὶ κάκιον πενθήμεναι ἄκριτον αἰεί·
Μή τίς μοι δμωῶν νεμεσήσεται, ἠὲ σύ γ' αὐτή·
Φῇ δὲ δακρυπλώειν βεβαρηότα με φρένας οἴνῳ.
Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα περίφρων Πηνελόπεια·
Ξεῖν', ἤτοι μὲν ἐμὴν ἀρετὴν, εἶδός τε, δέμας τε,
Ὤλεσαν ἀθάνατοι, ὅτε Ἴλιον εἰσανέβαινον
Ἀργεῖοι· μετὰ τοῖσι δ' ἐμὸς πόσις ἦεν Ὀδυσσεύς.
Εἰ κεῖνός γ' ἐλθὼν τὸν ἐμὸν βίον ἀμφιπολεύοι,
Μεῖζόν κε κλέος εἴη ἐμὸν καὶ κάλλιον οὕτω·
Νῦν δ' ἄχομαι· τόσα γάρ μοι ἐπέσσευεν κακὰ δαίμων·
Ὅσσοι γὰρ νήσοισιν ἐπικρατέουσιν ἄριστοι,
Δουλιχίῳ τε, Σάμῃ τε, καὶ ὑλήεντι Ζακύνθῳ,
Οἵ τ' αὐτὴν Ἰθάκην εὐδείελον ἀμφινέμονται,

" Nè verò meum exquire genus et patriam terram,
" Nè mihi magìs animum impleas doloribus
" Recordanti: valdè enim sum aerumnosus; neque omninò me oportet
" Domo in alienâ lugentemque flentemque
" Sedere: quoniam malum *est* lugere indiscriminatim semper:
" Nequa mihi ancillarum succenseat, vel tu ipsa;
" Dicatque lachrymis-abundare gravatum me mentem vino."
Huic autem respondit deindè prudens Penelope:
" Hospes, profectò quidem meam excellentiam, formamque, corpusque,
" Perdiderunt immortales, quandò ad Ilium navigabant
" Argivi; cum iis autem meus maritus erat Ulysses.
" Si ille utique reversus meum statum gubernaret,
" Major gloria esset mea, et melior ita:
" Nunc autem tristor: tot enim mihi immisit mala deus:
" Quotquot enim insulis dominantur optimi,
" Dulichioque, Samaeque, et nemorosae Zacyntho,
" Quique ipsam Ithacam amoenam incolunt,

Ver. 116. Μηδ' ἐμόν.] *Al.* Μηδέ μοι.

Ver. 117. —— θυμὸν ἐνιπλήσῃς ὀδυνάων Μνησαμένῳ.]

Infandum, regina, jubes renovare dolorem. *Æn.* II. 3.

Ver. 122. Φῇ δὲ δακρυπλώειν βεβαρηότα με φρένας οἴνῳ.] Ὁ γὰρ οἶνος ὁ πολὺς μάλιστα φαίνεται παρασκευάζειν τοιούτους, οἵους λέγομεν τοὺς μελαγχολικοὺς εἶναι· καὶ πλεῖστα ἤθη ποιεῖν [*Al.* ποιεῖ] πινόμενος, οἷον ὀργίλους, φιλανθρώπους, ἐλεήμονας, ἰταμούς ——· ὁ μὲν λάλος, ὁ δὲ κεκινημένος, ὁ δὲ ἀρίδακρυς· ποιεῖ γὰρ τινὰς καὶ τοιούτους· δι' ὃ καὶ Ὅμηρος ἐποίησε, "Καί με "φησὶ δάκρυ πλώειν βεβαρημένον οἴνῳ." *Aristot. Probl. Sect.* 30. haud longè ab initio. Ubi notandum in transcursu *Aristotelem* versum hunc alitèr, ac in Vulgatis jam scriptum est, legisse; nisi fortè ille memoriâ tantùm citaverit.

Ibid. —— δακρυπλώειν.] Δακρύων πληθύνειν. *Schol. Al.* δάκρυ πλώειν.

Ver. 125. —— εἰσανέβαινον.] *Al.* εἰς ἀνέβαινον.

Ver. 127. —— τὸν ἐμὸν βίον ἀμφιπολεύοι.] Τοῦ ἐμοῦ βίου προνοοῖτο. *Schol.*

Ver. 129. —— ἐπέσσευεν.] *Al.* ἐπέκλωσεν.

Ver. 130. Ὅσσοι γὰρ νήσοισιν.] Vide suprà ad π', 122.

Ver. 131. Δουλιχίῳ τε, Σάμῃ τε.] Vide suprà ad ά, 246. et ό, 29.

Οἵ μ' ἀεκαζομένην μνῶνται, τρύχουσι δὲ οἶκον.
Τῷ οὔτε ξείνων ἐμπάζομαι, οὔθ' ἱκετάων,
Οὔτε τι κηρύκων, οἳ δημιοεργοὶ ἔασιν·
Ἀλλ' Ὀδυσῆα ποθεῦσα, φίλον κατατήκομαι ἦτορ·
Οἱ δὲ γάμον σπεύδουσιν· ἐγὼ δὲ δόλους τολυπεύω·
Φᾶρος μέν μοι πρῶτον ἐνέπνευσε φρεσὶ δαίμων
Στησαμένη μέγαν ἱστὸν ἐνὶ μεγάροισιν ὑφαίνειν,
Λεπτὸν καὶ περίμετρον· ἄφαρ δ' αὐτοῖς μετέειπον·
Κοῦροι, ἐμοὶ μνηστῆρες, ἐπεὶ θάνε δῖος Ὀδυσσεὺς,
Μίμνετ' ἐπειγόμενοι τὸν ἐμὸν γάμον, εἰσόκε φᾶρος
Ἐκτελέσω, (μή μοι μεταμώλια νήματ' ὄληται,)
Λαέρτῃ ἥρωϊ ταφήϊον, εἰσότε κέν μιν
Μοῖρ' ὀλοὴ καθέλῃσι τανηλεγέος θανάτοιο·
Μή τίς μοι κατὰ δῆμον Ἀχαιϊάδων νεμεσήσῃ,
Αἴ κεν ἄτερ σπείρου κεῖται, πολλὰ κτεατίσσας.
Ὣς ἐφάμην· τοῖσιν δ' ἐπεπείθετο θυμὸς ἀγήνωρ.
Ἔνθα κεν ἠματίη μὲν ὑφαίνεσκον μέγαν ἱστὸν,
Νύκτας δ' ἀλλύεσκον, ἐπὴν δαΐδας παραθείμην.

" Hi me nolentem ambiunt, atteruntque domum.
" Ideò neque hospites curo, neque supplices,
" Neque omninò præcones, qui publici-ministri sunt;
" Sed Ulyssem desiderans, charo contabesco corde:
" Hi autem nuptias urgent; ego verò dolos struo:
" Vestem quidem mihi primùm inspiravit in mentem deus
" Exorsam magnam telam in ædibus texere,
" Subtilem et immensam: statim autem inter illos dixi:
" Juvenes, mei proci, quandoquidem mortuus est nobilis Ulysses,
" Manete urgentes *licèt* meas nuptias, donec vestimentum
" Perfecero, (nè mihi vana fila pereant,)
" Laërti heroï sepulchrale, in tempus quo ipsum
" Fatum perniciosum corripuerit perennis mortis:
" Nequa mihi in populo Achivarum succenseat,
" Si sine vestimento jaceat, multa qui possedit.
" Sic dixi: illis autem persuasus est animus generosus.
" Tunc interdiù quidem texebam magnam telam,
" Noctu verò dissolvebam, postquam faces adhibueram.

Ver. 133. Οἵ.] *Barnesius* edidit Τοί.

Ver. 136. —— Ὀδυσῆα ποθεῦσα, φίλον κατατήκομαι ἦτορ.] Ἀμφίβολον, inquit *Eustathius*, εἴτε πρὸς τὸν Ὀδυσσέα, εἴτε πρὸς τὸ ἦτορ, κολλητέον τὸ φίλον. Vera autem posterior constructio; ut liquet ex locis innumeris ubi eadem phrasis occurrit.

Ver 139. Στησαμένη —— ὑφαίνειν.] *Al.* Στησαμένη — ὕφαινον.

Ver. 143. —— μεταμώλια.] *Al.* μεταμώνια.

Ver. 144. —— εἰσότε.] *Al.* εἰς ὅτε.

Ver. 149. Ἔνθα κεν ἠματίη.] MS. à *Tho. Bentleio* collatus, Ἔνθα καὶ ἠματίη· uti in vulgatis editum est suprà β', 104. ubi idem versus occurrit. Ac verior videtur hæc lectio: Nam vocula κεν cum sententiâ (ut opinor) hoc in loco non convenit.

Ver. 150. Νύκτας δ' ἀλλύεσκον.] Hinc *Ovidius:*

Durat opus vatum, Trojani fama laboris,
Tardaque nocturno tela retexta dolo.
Amor. lib. III. *Eleg.* ix. 29.

Et *Propertius*, de eâdem *Penelope:*

Ὣς τρίετες μὲν ἔληθον ἐγὼ καὶ ἔπειθον Ἀχαιούς·
Ἀλλ' ὅτε τέτρατον ἦλθεν ἔτος, καὶ ἐπήλυθον ὧραι,
Μηνῶν φθινόντων, περὶ δ' ἤματα πόλλ' ἐτελέσθη,
Καὶ τότε δή με, διὰ δμωὰς, κύνας οὐκ ἀλεγούσας,
Εἷλον ἐπελθόντες, καὶ ὁμοκλήσαντ' ἐπέεσσιν.
Ὣς τὸ μὲν ἐξετέλεσσα καὶ οὐκ ἐθέλουσ' ὑπ' ἀνάγκης·
Νῦν δ' οὔτ' ἐκφυγέειν δύναμαι γάμον, οὔτε τιν' ἄλλην
Μῆτιν ἐφευρίσκω· μάλα δ' ὀτρύνουσι τοκῆες
Γήμασθ'· ἀσχαλάᾳ δὲ πάϊς βίοτον κατεδόντων,
Γιγνώσκων· ἤδη γὰρ ἀνὴρ οἷός τε μάλιστα
Οἴκου κήδεσθαι, τῷ τε Ζεὺς κῦδος ὀπάζει.
Ἀλλὰ καὶ ὥς μοι εἰπὲ τεὸν γένος, ὁππόθεν ἐσσί·
Οὐ γὰρ ἀπὸ δρυός ἐσσι παλαιφάτου, οὐδ' ἀπὸ πέτρης.

"Sic triennium quidem latebam ego et persuadebam Achivis:
"Sed quum quartus venit annus, et advenerunt horae
"Mensibus exeuntibus, diesque multi circumacti-sunt,
"Utique tunc demùm me, per famulas, canes non curantes,
"Deprehenderunt supervenientes, et increpuerunt verbis.
"Sic illud quidem perfeci, etiam nolens, ex necessitate:
"Nunc verò neque effugere possum nuptias; neque ullum aliud
"Consilium invenio; valdè autem hortantur parentes
"Nubere; et aegrè-fert filius victum devorantes,
"Cognoscens: jamjam enim vir *est* habilis maximè
"Ad domum curandam, cui utique Jupiter gloriam praebet.
"Sed et sic mihi dic tuum genus, unde sis;
"Non enim à quercu es olim-fabulosâ, neque à petrâ."

Conjugium falsâ poterat differre Minervâ,
Nocturno solvens texta diurna dolo.
Lib. II. *Eleg.* ix. 3.

Ver. 151. —— Ἀχαιούς.] Ἀντὶ τοῦ, μνηστῆρας· Uti notavit *Barnesius*. Vide suprà ad σ', 93.

Ver. 155. —— ὁμοκλήσαντ'.] MS. à *Tho. Bentleio* collatus, ὁμόκλησαν. Quae fortè et verior lectio. Nam verbum ὁμοκλέω nusquam alibi apud Poetam nisi Voce *Activâ* occurrit. Vide ad *Il.* ψ', 363. item ad ά, 51.

Ver. 158. —— μάλα δ' ὀτρύνουσι τοκῆες.] Vide suprà ad ό, 16.

Ver. 159. Γήμασθ'.] Vide suprà ad λ', 272.

Ver. 160. —— οἷός τε μάλιστα Οἴκου κήδεσθαι.] Ita infrà φ', 116. 117.

—— ὅτ' ἐγὼ κατόπισθε λιποίμην
Οἷός τ' ἤδη πατρὸς ἀέθλια κάλ' ἀνελέσθαι.

Caeterùm *Henricus Stephanus* hîc inter varias lectiones retulit οἷός τε, μέγας τε.

Ver. 161. —— τῷ τε Ζεὺς κῦδος ὀπάζει.] *Al.* κῦδον ὀπάζῃ. Caeterùm Dna. *Dacier* hîc legendum existimat ὀπάζοι "C'est un souhait (inquit) que Penelope fait pour son "fils." Malè omninò.

Ibid. —— κῦδος.] *Al.* ὄλβον. Atque ita legit MS. à *Tho. Bentleio* collatus.

Ver. 162. —— εἰπὲ τεὸν γένος, ὁππόθεν ἐσσί.]

Qui genus? undè domo? ——
Æn. VIII, 114.

Ver. 163. Οὐ γὰρ ἀπὸ δρυός ἐσσι παλαιφάτου, οὐδ' ἀπὸ πέτρης.] Οἱ γὰρ παλαιοὶ ὑπελάμβανον τοὺς πρὸ ἑαυτῶν ἐκ δρυῶν καὶ πετρῶν γεγεννῆσθαι, διὰ τὸ τὰς τικτούσας εἰς τὰ στελέχη καὶ σπήλαια ἐντιθέναι τὰ παιδία· ἔστι δὲ ὁ λόγος, οὐ γὰρ δὴ ἐκείνων εἶ σύ· —— πιθανὸν δὲ τοὺς πάλαι ἀνθρώπους ἐν ταῖς ἐρημίαις τὰς μίξεις ποιεῖσθαι πλησίον δρυῶν καὶ πετρῶν. *Schol.* Παροιμιώδης ὁ λόγος· καὶ —— καταφατικῶς μὲν ἀπὸ δρυὸς ἢ ἀπὸ πέτρης εἶναί τις λέγεται, ὅτι οὐκ ἔστι γένος αὐτοῦ εἰπεῖν· ἀποφατικῶς δὲ φαμὲν ὡς οὐκ ἔστι τις ἀπὸ δρυὸς παλαιφάτου ἢ ἀπὸ πέτρης, ὅτι οὐκ ἂν ἔχοι σιγῆσαι πόθεν ἐστίν. —— Ἔστι δὲ καὶ ἄλλως νοηθῆναι τὸ ῥητὸν οὕτως ἁπλούστερον· εἰπέ μοι τὰ κατὰ σέ· οὐ γὰρ ἂν εἴποις χρόνῳ μακρῷ ἀπειλῆφθαι τὴν περὶ αὐτῶν μνήμην, ὡς τὰ ἐκ δρυὸς καὶ πέτρας παλαιὰ διηγήματα. *Eustath.* Hinc apud *Platonem*: Ἢ οἴει ἐκ δρυός ποθεν, ἢ ἐκ πέτρας τὰς πολιτείας γίγνεσθαι; *De Republ. lib.* VIII. Sed et aliam adhuc hujus phrasis explicationem affert *Eustathius* ad

Τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς·
Ὦ γύναι αἰδοίη Λαερτιάδεω Ὀδυσῆος,
Οὐκ ἔτ' ἀπολλήξεις τὸν ἐμὸν γόνον ἐξερέουσα;
Ἀλλ' ἔκ τοι ἐρέω· ἦ μέν μ' ἀχέεσσί γε δώσεις
Πλείοσιν, ἢ ἔχομαι· ἡ γὰρ δίκη, ὁππότε πάτρης
Ἧς ἀπέησιν ἀνὴρ τόσσον χρόνον, ὅσσον ἐγὼ νῦν,
Πολλὰ βροτῶν ἐπὶ ἄστε' ἀλώμενος, ἄλγεα πάσχων·
Ἀλλὰ καὶ ὣς ἐρέω, ὅ μ' ἀνείρεαι ἠδὲ μεταλλᾷς.
Κρήτη τις γαῖ' ἐστὶ, μέσῳ ἐνὶ οἴνοπι πόντῳ,
Καλὴ καὶ πίειρα, περίρρυτος· ἐν δ' ἄνθρωποι
Πολλοὶ, ἀπειρέσιοι, καὶ ἐννήκοντα πόληες.

Hanc autem respondens allocutus est solers Ulysses:
" O uxor veneranda Laërtiadae Ulyssis,
" Nondum desines meum genus interrogare?
" Sed tibi enarrabo; certè quidem me doloribus utique dabis
" Pluribus, quàm teneor: hic enim mos, quandò à-patriâ
" Suâ absit vir tanto tempore, quanto ego nunc,
" Multas hominum per urbes errans, dolores patiens:
" Sed et sic dicam, quod me percontaris et interrogas.
" Creta quaedam terra est, medio in nigro ponto,
" Pulchra et pinguis, circumflua; in eâ autem homines
" Multi, innumeri, et nonaginta urbes,

Odyss. χ', 290. Τὸ ἀπὸ δρυὸς, (inquit) ἢ πέτρης εἶναι τινὰ, οὐ μόνον ἀρχαιογονίαν παλαιτάτην σημαίνει Ὁμηρικώτερον, ἀλλὰ καὶ ἦθος ἀτέραμνον. Quo sensu (notante *Duporto, in Gnomologiâ* ad hunc locum,) usurpatur apud *Plutarchum:* Καίτοι οὐδὲ αὐτὸς "ἀπὸ δρυὸς "οὐδ' ἀπὸ πέτρης" ἐγενόμην. *Consolat. ad Uxor.* haud longè ab initio. Et apud *Theocritum:* "—— πέτρας ἀπέκομμ' ἀτεράμνω." *Idyll.* X, 7. Et *Ciceronem:* "Non enim est è "saxo sculptus, aut è robore dolatus." *Academic. lib.* IV. Et in *Tusculanis:* "Non "enim silice nati sumus." *Lib.* III. *cap.* 6. Verùm ista interpretatio huic *Homeri* loco non convenit. Porrò *Clemens Alexandrinus* versum hunc alio adjecto hemistichio citat:

Οὐ γὰρ ἀπὸ δρυὸς ἐσσὶ παλαιφάτου, οὐδ' ἀπὸ πέτρης·
Ἀλλ' ἀνδρῶν γένος ἐσσί. ——
Admonit. ad Gentes.

Vide et ad *Il.* χ', 126.

Ibid. —— παλαιφάτου.] Παλαιὰ φατιζομένης, περὶ ἧς παλαιὰ μυθεύεται ——. Τινὲς δὲ παλαιφάγου, ἐπειδὴ οἱ παλαιοὶ ἐβαλανοφάγουν· παρὰ τοῦτο καὶ φηγός· ὡς φαγὸς τὶς οὖσα. *Schol. Etymologicon Magnum* et aliam hujus vocis interpretationem affert: Παλαιφαμένος, ἀντὶ τοῦ τῆς πάλαι τετμημένης δρυός. Porrò apud *Hesychium*, notante *Barnesio*, legitur et παλαιφύτου.

Ver. 166. —— ἀπολλήξεις.] *Al.* ἀπολήξεις, et ἀπολλήξῃς.

Ver. 170. Πολλὰ βροτῶν ἐπὶ ἄστε' ἀλώμενος.] Vide suprà ad ά, 3.

Ver. 172. Κρήτη τις γαῖ' ἐστὶ, μέσῳ ἐνὶ οἴνοπι πόντῳ.]

Creta Jovis magni medio jacet insula ponto. *Æn.* III, 104.

Ver. 174. Πολλοὶ, ἀπειρέσιοι.] Ἐπήνεγκε τῷ πολλοὶ, τὸ ἀπειρέσιοι, αὐξήσεως ἕνεκεν. *Schol.*

Ibid. —— καὶ ἐννήκοντα πόληες.] In *Iliade* ἑκατόμπολιν τὴν Κρήτην vocat Poeta:

Ἄλλοι θ', οἳ Κρήτην ἑκατόμπολιν ἀμφενέμοντο. *Il.* β', 649.

Quâ de re *Eustathius:* Ἐνενηκοντάπολις δὲ νῦν Κρήτη, ἡ ἐν Ἰλιάδι ἑκατόμπολις, κατὰ περίστασιν· ἀναστατωθῆναι γάρ φασι δέκα πόλεις ὑπὸ Ἰδομενέως ἐπανελθόντος ἐξ Ἰλίου, ὅτι Λεῦκος αὐτὸν ἀπήλασεν, ὃν δὲ θετὸν παῖδα ὄντα, φύλακα τῆς βασιλείας κατέλιπε· δράκοντα θρεπτὸν, ὡς ὁ Λυκόφρων φησί· τὰς δὲ τοιαύτας δέκα πόλεις προσκτισθῆναι φασὶν ὕστερον μετὰ τὰ Τρωϊκά. ——Ἕτεροι δὲ οὐχ ὡρισμένως ἐκεῖ νοοῦσι τὴν ἑκατόμπολιν, ἀλλ' ἁπλῶς τὴν πολύπολιν. Καὶ εἴωθεν οὕτω ποτὲ λαμβάνεσθαι τὸ ἑκατὸν, διὰ τὸ πρεσβεῖον τοῦ ἐντελοῦς ἀριθμοῦ· κατὰ τὸ "ἑκατὸν θύσανοι," καὶ "ἑκατὸν πόλεων πρυλέεσσιν." Ὡς τὸ ἑκατόμπολις Κρήτη, ἡ πολύπολις. Similitèr *Scholiastes* ad *Il.* β', 649. et ad hunc locum. Vide et *Strabonem, Geograph. lib.* X. *pag.* 735. *al.* 479. ubi de hâc re plura. *Virgilius Iliadem* secutus est:

Centum urbes habitant magnas ——. *Æn.* III, 106.

Ἄλλη δ' ἄλλων γλῶσσα μεμιγμένη· ἐν μὲν Ἀχαιοὶ,
Ἐν δ' Ἐτεόκρητες μεγαλήτορες, ἐν δὲ Κύδωνες,
Δωριέες τε τριχάϊκες, δῖοί τε Πελασγοί.
Τοῖσι δ' ἐνὶ Κνωσσὸς μεγάλη πόλις· ἔνθα τε Μίνως
Ἐννέωρος βασίλευε Διὸς μεγάλου ὀαριστὴς,

" Alia autem aliorum lingua mixta: insunt quidem Achivi,
" Insunt verò indigenae-Cretenses magnanimi, insunt et Cydones,
" Dorienses que trifariàm-divisi, eximiique Pelasgi.
" Apud hos autem est Cnossus magna urbs; ubi scilicèt Minos
" Novennalis regnabat Jovis magni confabulator,

Ver. 175. Ἄλλη δ' ἄλλων γλῶσσα μεμιγμένη.] Προφυλάσσεται, ἵνα μή τις αὐτὸν ἐλέγξῃ, διὰ τὸ μὴ χρήσασθαι τῇ διαλέκτῳ αὐτῶν. *Schol.* Sed hoc longiùs petitum.

Ibid. —— ἐν μὲν Ἀχαιοὶ, Ἐν δ' Ἐτεόκρητες, *&c.*] Vide *Diodorum Siculum*, *Hist. lib.* V. haud longè à fine; et *Strabonem*, *Geograph. lib.* X. *pag.* 728. *al.* 475.

Ibid. —— ἐν μὲν Ἀχαιοί.] Μετὰ τὰ Ἰλιακὰ Ταλθύβιος ἐκ Μυκηνῶν ἤγαγεν ἀποικίαν. *Schol.*

Ver. 176. —— Ἐτεόκρητες.] Οἱ αὐτόχθονες Κρῆτες· ἢ οἱ Ἰδαγενεῖς. *Schol.*

Ibid. —— ἐν δὲ Κύδωνες.] *Strabo*, loco suprà citato, et hos *Cretæ* indigenas fuisse arbitratur: Τοὺς μὲν οὖν Ἐτεοκρῆτας καὶ τοὺς Κύδωνας αὐτόχθονας ὑπάρξαι εἰκός· τοὺς δὲ λοιποὺς ἐπήλυδας.

Ver. 177. Δωριέες τε τριχάϊκες.] Τριχῆ διαιρεθέντες· οἱ μὲν γὰρ Εὔβοιαν κατῴκισαν, οἱ δὲ Πελοπόννησον, οἱ δὲ Κρήτην. *Schol.* Alii autem, (uti et notat *Scholiastes*,) vocem τριχάϊκες alitèr accipiunt. Κορυθαιόλος ὁ συνεχῶς κινῶν τὸν κόρυθα· ὃ μεταποιηθὲν, ἐπὶ τοῦ Ἄρεος, ἔφη, [*Iliad.* χ', 132.] " Ἶσος Ἐνυαλίῳ κορυθάϊκι." —— Ἐκ δὲ τοῦ " κορυθάϊκι," λύσις τὸ, " Δωριέες τε τριχάϊκες" οἱ συνεχῶς τὰς τρίχας διὰ τὸ δραστικὸν κινοῦντες, καρηκομόωντες εἴρηνται. *Porphyr. Quæst. Homeric.* 3. ipso fine. Eodem modo exponit *Etymologicon Magnum*; locum autem deinceps ex *Hesiodo* affert, ubi altero sensu usurpatur hæc vox: Ἡσίοδος δὲ, διὰ τὸ τριχῆ αὐτοὺς οἰκῆσαι· οἷον, " —— πάντες δὲ τριχάϊκες καλέονται, Οὕνεκα " τρισσὴν γαῖαν ἑκὰς πάτρης ἐδάσαντο." Τρία γὰρ Ἑλληνικὰ ἔθνη τῇ Κρήτῃ ἐπῴκησαν, Πελασγοὶ, Ἀχαιοὶ, Δωριεῖς. *Etymolog. Magn.* ad vocem Τριχάϊκες. Vide et *Strabonem*, *Geograph. lib.* X. *pag.* 729. *al.* 475.

Ibid. —— δῖοί τε Πελασγοί.] Vide *Strabonem*, *lib.* V. *pag.* 337. 338. *al.* 220. 221.

Ver. 178. Τοῖσι.] *Al.* Τῇσι.

Ibid. —— ἔνθα τε Μίνως Ἐννέωρος βασίλευε Διὸς μεγάλου ὀαριστής.] Μυθολογεῖται τὸν Εὐρώπης καὶ Διὸς [Ita ex MS. *Barnesius*, pro vulgato τοῦ Διὸς] Μίνωα ἐν Κρήτῃ οἰκοῦντα διὰ ἐνναετίας ἀφικνεῖσθαι πρὸς τὸν πατέρα παιδευθησόμενον· καὶ ὡς παρὰ σοφιστοῦ μανθάνειν τὰ δέοντα, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τοῦ χρόνου τὰς ἀποδείξεις διδόναι, ὧν μεμαθήκοι ἐν τῇ προτέρᾳ ἐνναετηρίδι παρὰ τοῦ Διός· ὅθεν καὶ τῶν πάντων αὐτῶν βασιλέα καταστῆσαι· τῇ τε γνώμῃ καὶ τῇ κρίσει διενεγκεῖν, ὥστε ἐν ᾅδου δικαστὴν γενέσθαι τῶν ἀδίκων ψυχῶν. Ἡ δὲ ἱστορία παρὰ Πλάτωνι. *Schol.* Vide *Platonem in Minöe*; et *Strabonem*, *lib.* X. *pag.* 730. *al.* 476. *lib.* XVI. *pag.* 1105. *al.* 762.

Εἴπερ γε θνητοὶ θεῶν νόμοισι χρώμεθα.
Euripid. Hippolyt. ver. 98.

ubi *Scholiastes* hunc *Homeri* locum adducit.

Ver. 179. Ἐννέωρος.] Οἱ μὲν, ὅτι διὰ ἐννέα ἐτῶν τῷ πατρὶ συνιὼν Διΐ, παρ' αὐτοῦ ἐμάνθανεν, ἅτινα εἴη δίκαια· οἱ δὲ, ὅτι ἐνναετὴς ὢν, βασιλεύειν ἤρξατο· οἱ δὲ, ὅτι ἐπ' ἐννέα ἔτη ἐβασίλευσεν, ὁμιλητὴς γινόμενος τοῦ Διός· οἱ δὲ, ὅτι ἐπ' ἐννέα ἔτη παρὰ τῷ πατρὶ ἐπαιδεύθη· φασὶ δὲ ἕτεροι, ὡς ταῖς τῶν βασιλέων γνώμαις οὐ ῥᾳδίως πείθονται οἱ ὑποτεταγμένοι· ἀνιόντα οὖν αὐτὸν εἰς τὴν Ἴδην διὰ ἐνναετίας συνθεῖναι νόμους, καὶ φέροντα διαβεβαιοῦσθαι ὡς ὑπὸ τοῦ Διὸς εἴη δεδομένοι. *Schol.* *Plato* autem, loco jam suprà citato, vocem Ἐννέωρος exponit δι' ἐνάτου ἔτους, *nono quoque anno.* Quam et veram omninò explicationem contendit *Casaubonus* in annotationibus ad *Strabonem*, *lib.* X. *pag.* 730. *al.* 476. " Atque hoc (inquit) est quod " alii tradunt Minöem nono quoque anno " solitum leges emendare et ἐπανορθοῦν." Vide et *Davisii* annotationes ad *Ciceronis Tusculanas*, *lib.* II. § 13.

Ibid. —— Διὸς μεγάλου ὀαριστής.] Ἔστιν οὖν τοῦτο Ὁμήρου ἐγκώμιον εἰς Μίνω διὰ βραχέων εἰρημένον, οἷον οὐδ' εἰς ἕνα τῶν ἡρώων ἐποίησεν Ὅμηρος. —— Τὸ γὰρ, Διὸς ὄντα παῖδα, μόνον ὑπὸ Διὸς πεπαιδεῦσθαι, οὐκ ἔχει ὑπερβολὴν ἐπαίνου. *Plato in Minöe.* Οὐδὲν γὰρ οὕτως τῷ βασιλεῖ πρέπει ὡς τὸ τῆς δίκης ἔργον. —— Καὶ τοὺς βασιλεῖς Ὅμηρος φησὶν, οὐχ ἑλεπόλεις, οὐδὲ ναῦς χαλκήρεις, ἀλλὰ θέμιστας παρὰ τοῦ Διὸς λαμβάνοντας, ῥύεσθαι καὶ φυλάσσειν. Καὶ τοῦ Διὸς, οὐ τὸν πολεμικώτατον, οὐδὲ τὸν ἀδικώτατον καὶ φονικώτατον τῶν βασιλέων, ἀλλὰ τὸν δικαιότατον, ὀαριστὴν καὶ μαθητὴν προσηγόρευκεν. *Plutarch. in Demetrio.*

Ibid. ὀαριστής.] Ὁμιλητής. *Schol.* Συν-

Πατρὸς ἐμοῖο πατὴρ, μεγαθύμου Δευκαλίωνος.
Δευκαλίων δέ μ' ἔτικτε, καὶ Ἰδομενῆα ἄνακτα·
Ἀλλ' ὁ μὲν ἐν νήεσσι κορωνίσιν Ἴλιον εἴσω
Ὤιχεθ' ἅμ' Ἀτρείδῃσιν· ἐμοὶ δ' ὄνομα κλυτὸν Αἴθων,
Ὁπλότερος γενεῇ· ὁ δ' ἄρα πρότερος καὶ ἀρείων.
Ἔνθ' Ὀδυσῆα ἐγὼν ἰδόμην, καὶ ξείνια δῶκα·
Καὶ γὰρ τὸν Κρήτηνδε κατήγαγεν ἲς ἀνέμοιο,
Ἱέμενον Τροίηνδε, παραπλάγξασα Μαλειῶν·
Στῆσε δ' ἐν Ἀμνισῷ, ὅθι τε σπέος Εἰλειθυίης,
Ἐν λιμέσιν χαλεποῖσι· μόλις δ' ὑπάλυξεν ἀέλλας·
Αὐτίκα δ' Ἰδομενῆα μετάλλα, ἄστυδ' ἀνελθών·
Ξεῖνον γάρ μιν ἔφασκε φίλον τ' ἔμεν, αἰδοῖόν τε.
Τῷ δ' ἤδη δεκάτη ἢ ἑνδεκάτη πέλεν ἠὼς
Οἰχομένῳ σὺν νηυσὶ κορωνίσιν Ἴλιον εἴσω.
Τὸν μὲν ἐγὼ πρὸς δώματ' ἄγων εὖ ἐξείνισσα,
Ἐνδυκέως φιλέων, πολλῶν κατὰ οἶκον ἐόντων·
Καί οἱ, τοῖς τ' ἄλλοις ἑτάροις, οἳ ἅμ' αὐτῷ ἕποντο,
Δημόθεν ἄλφιτα δῶκα, καὶ αἴθοπα οἶνον ἀγείρας,

" Patris mei pater, magnanimi Deucalionis.
" Deucalion nempè me genuit, et Idomeneum regem:
" Sed ille quidem in navibus rostratis ad Ilium
" Abiit unà-cum Atridis; mihi verò nomen inclytum Aethon,
" Junior natu; ille etenim prior et melior.
" Illic Ulyssem ego vidi, et hospitalia dedi:
" Etenim eum ad Cretam deduxit vis venti,
" Euntem ad-Trojam, ubi-aberrasset à Maleis:
" Statuit autem in Amniso, ubi scilicèt specus Lucinae,
" In portibus difficilibus: vix autem evasit procellas.
" Statim verò Idomeneum quaerebat, ad urbem profectus;
" Hospitem enim ipsum dicebat dilectumque esse, reverendumque,
" Ei autem jam decima vel undecima erat Aurora
" Digresso cum navibus rostratis Ilium versùs.
" Illum quidem ego ad aedes ducens benè hospitio-excepi,
" Accuratè tractans, multis in domo suppetentibus;
" Et ei, caeterisque sociis, qui unà ipsum comitabantur,
" De-publico farinas dedi, et generosum vinum collectum,

συνουσιαστὴν τοῦ Διὸς εἶναι τὸν Μίνω [σημαίνει]. Οἱ γὰρ ὄαροι, λόγοι εἰσί· καὶ ὀαριστὴς, συνουσιαστὴς ἐστὶν ἐν λόγοις. *Plato*, loco suprà citato.

Ver. 188. —— Ἀμνισῷ.] Ἀμνισὸς, πόλις καὶ ποταμὸς Κρήτης. *Schol.* *Al.* Ἀμνισσῷ.

Ibid. —— ὅθι τε σπέος Εἰλειθυίης.] Μίνω δέ φασιν ἐπινείῳ χρήσασθαι τῷ Ἀμνισῷ, ὅπου τὸ τῆς Εἰλειθυίας ἱερόν. *Strabo, lib.* X. *pag.* 730. *al.* 476.

Ibid. —— Εἰλειθυίης.] Τῆς ἀφωρισμένης ταῖς τικτούσαις θεᾶς. *Schol.*

Ver. 190. —— μετάλλα.] *Al.* μετάλλαεν.

Ver. 191. —— γάρ μιν.] *Al.* γάρ οἱ.

Ver. 192. —— δεκάτη ἢ ἑνδεκάτη.] Ψευδόμενοι, ἐπὰν λέγωσι τὶ μὴ εἰδέναι ἀληθῶς, πιθανώτεροι δοκοῦσιν εἶναι. *Schol.*

Ver. 195. —— φιλέων.] Vide ad *Il.* ά, 338. et ύ, 304.

Ver. 197. Δημόθεν ἄλφιτα δῶκα.] Τὸ δὲ δημόθεν δοῦναι ἄλφιτα καὶ οἶνον, καὶ ἑξῆς, δηλοῖ ἔθος εἶναι ξενίζεσθαι δημοσίᾳ τοὺς ἀξίους. Οὕτω καὶ Ἀλκίνοος, [suprà ν', 13. 14.] καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἄριστοι, ἀνδρακὰς δόντες δῶρα τῷ Ὀδυσσεῖ, ὕστερον ἀγειρόμενοι κατὰ δῆμον, ἐποίησαν τὰ ῥηθέντα ἐκεῖ. *Eustath.*

Ibid. —— ἀγείρας.] *Al.* ἀείρας.

Καὶ βοῦς ἱρεύσασθαι· ἵνα πλησαίατο θυμόν.
Ἔνθα δυώδεκα μὲν μένον ἤματα δῖοι Ἀχαιοί·
(Εἷλει γὰρ Βορέης ἄνεμος μέγας, οὐδ᾽ ἐπὶ γαίῃ
Εἶα ἵστασθαι· χαλεπὸς δέ τις ὦρορε δαίμων·)
Τῇ τρισκαιδεκάτῃ δ᾽ ἄνεμος πέσε· τοὶ δ᾽ ἀνάγοντο.
Ἴσκεν, ψεύδεα πολλὰ λέγων ἐτύμοισιν ὁμοῖα·
Τῆς δ᾽ ἄρ᾽ ἀκουούσης ῥέε δάκρυα, τήκετο δὲ χρώς·
Ὡς δὲ χιὼν κατατήκετ᾽ ἐν ἀκροπόλοισιν ὄρεσσιν,
Ἥν τ᾽ Εὖρος κατέτηξεν, ἐπὴν Ζέφυρος καταχεύοι·
Τηκομένης δ᾽ ἄρα τῆς ποταμοὶ πλήθουσι ῥέοντες·

" Et boves ad-mactandum, ut explerent-sibi animum.
" Illic duodecim quidem manebant dies nobiles Achivi;
" (Coërcebat enim *eos* Boreas ventus magnus, neque in terrâ
" Sinebat stare; infestus verò aliquis excitavit deus:)
" Tertiodecimo autem ventus cecidit: illi verò avehebantur."
Ita fingebat, mendacia multa dicens veris similia:
Illi autem audienti fluebant lachrymae, liquefiebatque cutis:
Sicut autem nix liquefit in summis montibus,
Quam scilicèt Eurus liquefecit, postquam Zephyrus diffuderit;
Liquescente autem eâ fluvii implentur fluentes:

Ver. 200. Εἷλει γὰρ Βορέης.] Versiones pleræque reddunt, "*Flabat enim Boreas.*" Sed minùs rectè: Ut liquet ex aliis locis, ubi vox Εἰλέω occurrit. Vide *Iliad.* β', 294. θ', 215. *Odyss.* μ', 210. χ', 460.

Ver. 201. —— ὦρορε.] Vox ὦρορε hoc in loco non est à Perfecto ὄρωρα, sed ab Aoristo ὤρορον. Alioqui non constaret Temporum ratio. Vide ad *Il.* ά, 57.

Ver. 203. Ἴσκεν, ψεύδεα πολλὰ λέγων ἐτύμοισιν ὁμοῖα.]

> Ἴσμεν ψεύδεα πολλὰ λέγειν ἐτύμοισιν ὁμοῖα.
> *Hesiod. Theogn. ver.* 27.

> Obscuris vera involvens ————.
> *Æn.* VI, 100.

> Facit illud verisimile quod mendacium est.
> *Plaut. Pseudol. Scen.* IV. *ver.* 10.

Καὶ γὰρ ἡ ποιητικὴ χάριν ἴσχει καὶ τιμὴν τοῖς πεπραγμένοις ἐοικότα λέγειν· ὡς Ὅμηρος ἔφη, "Ἴσκε ψεύδεα πολλὰ λέγειν ἐτύμοισιν ὅμοια." *Plutarch. de Gloriâ Atheniensium.* Porrò *Strabo* hoc ad *Homeri* Poesin in universum transfert: Οὕτω δὴ (inquit) τόν τε Ἰλιακὸν πόλεμον γεγονότα παραλαβὼν ἐκόσμησε ταῖς μυθοποιΐαις, καὶ τὴν Ὀδυσσέως πλάνην ὡσαύτως. Ἐκ μηδενὸς δὲ ἀληθοῦς ἀνάπτειν καινὴν τερατολογίαν, οὐχ Ὁμηρικόν. Προσπίπτει γὰρ, ὡς εἰκὸς, ὡς πιθανώτερον, ἂν οὕτω τὶς ψεύδοιτο, εἰ καταμίσγοι τι καὶ αὐτῶν τῶν ἀληθινῶν· ὅπερ καὶ Πολύβιός φησι περὶ τῆς Ὀδυσσέως πλάνης ἐπιχειρῶν. Τοιοῦτο δ᾽ ἐστὶ καὶ τὸ, "Ἴσκε, ψεύδεα πολλὰ "λέγων ἐτύμοισιν ὁμοῖα·" οὔτε γὰρ πάντα, ἀλλὰ πολλὰ εἶπε· οὐδ᾽ ἂν ἦν ἐτύμοισιν ὁμοῖα. *Geograph. lib.* I. *pag.* 37. 38. *al.* 20. Δεδίδαχε δὲ μάλιστα Ὅμηρος καὶ τοὺς ἄλλους ψευδῆ λέγειν ὡς δεῖ. *Aristot. de Poetic. cap.* 24.

Ibid. Ἴσκεν.] Οἱ μὲν γλωσσογράφοι ἀντὶ τοῦ "ἔλεγεν" ἐκδέχονται· οἱ δὲ ἀκριβέστεροι ἀντὶ τοῦ "ἤϊσκεν," ὅ ἐστιν εἴκαζεν, ἀπεικάζων πρὸς ἀλήθειαν. *Eustath.* Posteriori sensu occurrit hæc vox *Iliad.* λ', 798. π', 41. *Odyss.* δ', 279. Alteri autem sensui favere videtur χ', 31. infrà:

> Ἴσκεν ἕκαστος ἀνὴρ ————.

Vide *Apollon. Argonaut. lib.* II. 240. III, 396. item *lib.* I, 834. ubi *Scholiastes:* Τὸ δὲ "ἴσκεν" ἐνταῦθα μὲν ἀντὶ τοῦ "ἔλεγε," παρὰ δὲ Ὁμήρῳ, ἀντὶ τοῦ "ὁμοίου."

Ver. 204. 205. 207. 208. —— τήκετο δὲ —— Ὡς δὲ χιὼν κατατήκετ᾽ —— Τηκομένης δ᾽ ἄρα —— Ὡς τῆς τήκετο.] De hujusmodi vocis unius repetitione, *Hermogenes:* Ταυτότητι ὀνομάτων χρησόμεθα, —— ὅταν τοῦ πράγματος ἓν ὄνομα ᾖ τὸ ἐναργέστατον· τότε γὰρ οὐ δεῖ χορηγίαν ζητεῖν τὴν ἀφανίζουσαν τὴν ἐνάργειαν τοῦ πράγματος· ἐὰν δέ τις παραλάβῃ, ἐπίδειξιν μὲν ἄκαιρον ἐποιήσατο, τὴν χρείαν δὲ ἀπολώλεκε τῆς συγγραφῆς. Ὅμηρος, "Ὡς δὲ "χιὼν κατατήκετ᾽ &c." Οὔτε τὸ λείβεται, οὔτε τὸ χεῖται, οὔτε τὸ λύεται, οὕτως ἁρμόζει, ὡς τὸ "τήκεται." Ὄψις γάρ ἐστι χιόνος ἀναλισκομένης ἡ τηκεδών. *Hermog.* περὶ μεθόδου δεινότητος, *cap.* 4. Quandò è contrario multiplici et compositâ verborum copiâ utendum sit, vide ad *Il.* λ', 269.

Ver. 206. —— καταχεύοι.] *Al.* καταχεύῃ.

Ὣς τῆς τήκετο καλὰ παρήϊα δακρυχεούσης,
Κλαιούσης ἑὸν ἄνδρα παρήμενον· αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς
Θυμῷ μὲν γοόωσαν ἑὴν ἐλέαιρε γυναῖκα,
Ὀφθαλμοὶ δ' ὡσεὶ κέρα ἕστασαν, ἠὲ σίδηρος,
Ἀτρέμας ἐν βλεφάροισι· δόλῳ δ' ὅγε δάκρυα κεῦθεν.
Ἡ δ' ἐπεὶ οὖν τάρφθη πολυδακρύτοιο γόοιο,
Ἐξαῦτίς μιν ἔπεσσιν ἀμειβομένη προσέειπεν·
Νῦν μὲν δή σευ, ξεῖνέ γ', ὀΐω πειρήσεσθαι,
Εἰ ἐτεὸν δὴ κεῖθι σὺν ἀντιθέοις ἑτάροισιν
Ξείνισας ἐν μεγάροισιν ἐμὸν πόσιν, ὡς ἀγορεύεις.
Εἰπέ μοι, ὁπποῖ' ἄσσα περὶ χροῒ εἵματα ἕστο,
Αὐτός θ' οἷος ἔην, καὶ ἑταίρους, οἵ οἱ ἕποντο.
Τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς·
Ὦ γύναι, ἀργαλέον τόσσον χρόνον ἀμφὶς ἐόντα

Sic ejus liquefiebant pulchrae genae lachrymas-fundentis,
Flentis suum virum assidentem: at Ulysses
Animo quidem lugentem suam miserabatur uxorem,
Oculi autem tanquam cornua stabant, aut ferrum,
Immoti in palpebris; dolo nempè ille lachrymas occultabat.
Illa verò postquam satiata est lachrymoso luctu,
Iterùm ipsum verbis respondens allocuta est:
" Nunc quidem demùm te, hospes, puto *me* experturam,
" An verè profectò illic cum eximiis sociis
" Hospitio-exceperis in aedibus meum maritum, sicut dicis.
" Dic mihi, qualia quaedam circa corpus vestimenta indutus erat,
" Ipseque qualis erat; et socios, qui eum comitabantur."
Hanc autem respondens allocutus est solers Ulysses:
" O mulier, difficile tanto tempore seorsùm cùm-abfuerim

Ver. 208. Ὣς τῆς τήκετο.]

Liquitur, ut quondam Zephyris et solibus ictæ
Solvuntur teneræ, vere tepente, nives.

Consolat. ad Liv. August. (*Ovidio* vulgò ascript.) *ver.* 101.

Ver. 211. Ὀφθαλμοὶ δ' ὡσεὶ κέρα ἕστασαν.] Sententiam hîc minùs rectè accipit Dna. *Dacier*: " Ulysse," inquit, " est ici en " proye tout à la fois, non seulement à l'é- " tonnement, à l'admiration, et à la com- " passion; mais au desir de consoler Pene- " lope, et à la douleur de ne le pouvoir. " En cet état la vûë est fixe et arrêtée, " comme si on avoit perdu tout sentiment." *Plutarchus* autem rectè: Καὶ πνεῦμα δήπου καὶ νεῦρα καὶ ὀστᾶ καὶ τὰ λοιπὰ μέρη τοῦ σώματος ἄλογά ἐστιν· ἀλλ' ὅταν ὁρμὴ γίνηται, σείσαντος ὥσπερ ἡνίας τοῦ λογισμοῦ, πάντα τέτακται καὶ συνῆκται καὶ ὑπακούει. —— Ἄριστα δὲ ὁ Ποιητὴς τὸ συμπαθοῦν καὶ συγκατασχηματιζόμενον τῷ λόγῳ τοῦ ἀλόγου παρίστησι διὰ τούτων· " —— Ὀφθαλμοὶ δ' ὡσεὶ κέρα ἕστασαν &c. οὕτως κατήκοον εἶχε τῆς κρίσεως καὶ τὸ πνεῦμα καὶ τὸ αἷμα καὶ τὸ δάκρυον. *De Virtute Morali.* Et in libro *de Garrulitate*: Ὁ δὲ Ποιητὴς (inquit) τὸν λογιώτατον Ὀδυσσέα σιωπηλότατον πεποίηκε· —— Αὐτὸς δὲ [Ὀδυσσεὺς] τῇ Πηνελόπῃ παρακαθήμενος, " Θυμῷ μὲν γοόωσαν ἑὴν ἐλέαιρε γυναῖκα, Ὀφθαλμοὶ δ' ὡσεὶ κέρας ἕστασαν, " ἠὲ σίδηρος, Ἀτρέμας ἐν βλεφάροισιν." Οὕτω τὸ στόμα μεστὸν ἦν αὐτοῦ πανταχόθεν ἐγκρατείας· καὶ πάντα ἔχων ὁ λόγος εὐπειθῆ καὶ ὑποχείρια, προσέταττε τοῖς ὄμμασι μὴ δακρύειν, τῇ γλώττῃ μὴ φθέγγεσθαι, &c. Hanc scilicèt veram esse hujus loci explicationem liquet ex sequenti " δόλῳ δ' ὅγε δάκρυα κεῦθε." Vide et suprà ad σ', 211.

Ibid. —— ὡσεὶ κέρα.] Τόξα· ἵνα ᾖ, τεταμένους, εἶχε τοὺς ὀφθαλμοὺς, ὥσπερ τόξα· ἢ ἄλλως, τὴν φύσιν τοῦ κέρατος περιέλαβε· σκληρὸν γάρ. *Schol.* Pro posteriori expositione facit sequens, ἠὲ σίδηρος.

Ver. 212. —— δόλῳ δ' ὅγε.] Apud *Plutarchum, de Virtute morali*, δόλῳ δέ γε.

Ver. 213. —— τάρφθη.] *Al.* τάρπη.

Ver. 221. —— ἀργαλέον τόσσον χρόνον ἀμφὶς ἐόντα Εἰπέμεν.] Καὶ Ὀδυσσεὺς ἑαυτὸν μὲν οἷος ἦν, σιωπᾷ· μὴ καὶ περιηγούμενος εὐθὺς

Εἰπέμεν· ἤδη γάρ οἱ ἐεικοστὸν ἔτος ἐστὶν,
Ἐξ οὗ κεῖθεν ἔβη, καὶ ἐμῆς ἀπελήλυθε πάτρης·
Ἀλλὰ καὶ ὣς ἐρέω, ὥς μοι ἰνδάλλεται ἦτορ.
Χλαῖναν πορφυρέην οὔλην ἔχε δῖος Ὀδυσσεὺς,
Διπλῆν· αὐτάρ οἱ περόνη χρυσοῖο τέτυκτο
Αὐλοῖσιν διδύμοισι· πάροιθε δὲ δαίδαλον ἦεν·
Ἐν προτέροισι πόδεσσι κύων ἔχε ποικίλον ἐλλὸν
Ἀσπαίροντα λάων· τὸ δὲ θαυμάζεσκον ἅπαντες,
Ὡς οἱ χρύσεοι ὄντες, ὁ μὲν λάε νεβρὸν ἀπάγχων,
Αὐτὰρ ὁ, ἐκφυγέειν μεμαὼς, ἤσπαιρε πόδεσσι.
Τὸν δὲ χιτῶν' ἐνόησα περὶ χροῒ σιγαλόεντα,
Οἷόν τε κρομύοιο λοπὸν κατὰ ἰσχαλέοιο·

" Dicere; jam enim ei vigesimus annus est,
" Ex quo illinc ivit, et meâ abiit à-patriâ:
" Verùm et sic dicam, sicut mihi imaginatur cor.
" Laenam purpuream villosam habebat nobilis Ulysses,
" Duplicem; at ei fibula auro facta-erat
" Calamis geminis; antrorsùm verò *opus*-variegatum erat:
" In anterioribus pedibus canis tenebat varium hinnulum
" Palpitanti inhians; hoc autem admirabantur omnes,
" Quòd hi aurei existentes, hic quidem inhiabat hinnulum suffocans;
" At ille, effugere ardens, palpitabat pedibus.
" Tunicam verò animadverti circa corpus splendidam,
" Qualem cepâ tunicam de aridâ:

ἀναγνωρισθῇ, ἐπιλεγομένης τῆς γυναικὸς τὰ σημεῖα· —— οἷα δὲ ἐφόρει εἵματα, ἐρεῖ ἀναμνησθείς. *Eustath.*

Ver. 222. ——— *γάρ οἱ.*] *Al.* γάρ μοι.

Ver. 224. Ἀλλὰ καὶ ὣς ἐρέω.] *Al.* Αὐτάρ τοι ἐρέω· et Αὐτὰρ ἐγὼν ἐρέω.

Ibid. —— ὥς μοι ἰνδάλλεται ἦτορ.] Ὡς μοι ἀναφέρει ἡ ψυχὴ, ὡς διαμέμνηται. *Schol.*

Ver. 226. Διπλῆν.] Τὸ δὲ διπλοῦν αὐτῆς καὶ ἡ μία περόνη, μανδυοειδῆ αὐτὴν εἶναι δηλοῖ· οὐ κύκλῳ ἀμπέχουσαν, ἀλλὰ διπλουμένην κατὰ τὸ ἔμπροσθεν καὶ ὄπισθεν διὰ τῶν ἀριστερῶν, ἀφιεῖσαν δὲ ἄνετα, ὡς καὶ προεδηλώθη, τὰ δεξιά. *Eustath.*

Ibid. ——— *αὐτάρ οἱ.*] Vide ad *Il.* ά, 51. *Al.* αὐτάρ τοι.

Ver. 227. Αὐλοῖσιν.] Ῥάβδοις εὐθείαις, εἰς ἃς κατακλείονται αἱ περόναι. *Schol.*

Ibid. ——— πάροιθε δὲ δαίδαλον ἦεν.] " Operis *Musivi* (inquit *Barnesius*) apud " *Græcos* Antiquitas vel hinc notanda, *Si-* " *doniis*, *Hebræis*, atque *Ægyptiis* ortum " ferens; dein *Medis*, *Persis*, atque *Indis*. " *Aristophanes*, ἐν βατράχοις, (*ver.* 968.) Οὐχ " ἱππαλεκτρυόνας, οὔτε τραγελάφους, ἅπερ σὺ, " Ἐν τοῖσι παραπετάσμασι τοῖς Μηδικοῖς γρά- " φουσιν."

Ver. 228. ——— ἐλλὸν] Νεβρὸν, νεογνὸν ἔλαφον. *Schol.*

Ver. 229. Ἀσπαίροντα λάων.] Ὁ μὲν Ἀρίσταρχος, ἀπολαύων, ἀπολαυστικῶς ἔχων· ὁ δὲ Κράτης λάων φησὶν, ἀντὶ τοῦ βλέπων· ὅθεν κατὰ στέρησιν, ἀλαὸς ὁ τυφλός. *Schol.* Et *Etymologicon Magnum*, in voce ἀλαὸς, exponit, βλέπων. Cæterùm fuerunt, notantibus *Scholiaste* et *Eustathio*, qui hîc legendum voluerint, Ἀσπαίρονθ' ὑλάων· Sed minùs rectè: ut liquet ex versu sequenti, ubi iterùm occurrit vox λάε· neque ullus isti conjecturæ locus.

Ver. 230. Ὡς οἱ χρύσεοι ὄντες, ὁ μέν.] Vide suprà ad μ', 73.

Ver. 231. —— ἐκφυγέειν μεμαὼς, ἤσπαιρε.] Hinnulum luctantem, et ad effugiendum impetus facientem, optimè depingunt hujus versûs numeri.

Ver. 233. Οἷόν τε κρομύοιο λοπὸν κατὰ ἰσχαλέοιο.] Κρομύου δὲ λοπὸς, λέπυρον, παρὰ τὸ λέπω· καὶ τούτου οὐ χλωροῦ, παχὺς γὰρ ὁ τοιοῦτος· ἀλλὰ ἰσχαλέου. Τοῦτο δέ φασι πρὸς τὸ εὔτονον ἐῤῥέθη τοῦ χιτῶνος καὶ ἰσχνόν· ὁ γὰρ χλωρὸς λοπὸς οὐκ εὐτόνως ἔχει. *Eustath.* Atqui propter mollitiem, cepis aridi tunicæ comparatur vestis; ut liquet ex sequenti, Τὼς μὲν ἔην μαλακός.

Ibid. ——— κατὰ ἰσχαλέοιο.] *Al.* καταϊσχαλέοιο.

Τὼς μὲν ἔην μαλακὸς, λαμπρὸς δ' ἦν, ἠέλιος ὥς·
Ἦ μὲν πολλαί γ' αὐτὸν ἐθηήσαντο γυναῖκες.
Ἄλλο δέ τοι ἐρέω, σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῇσιν·
Οὐκ οἶδ', εἰ τάδε ἕστο περὶ χροῒ οἴκοθ' Ὀδυσσεὺς,
Ἤ τίς ἑταίρων δῶκε θοῆς ἐπὶ νηὸς ἰόντι,
Ἤ τίς που καὶ ξεῖνος· ἐπεὶ πολλοῖσιν Ὀδυσσεὺς
Ἔσκε φίλος· παῦροι γὰρ Ἀχαιῶν ἦσαν ὁμοῖοι.
Καί οἱ ἐγὼ χάλκειον ἄορ, καὶ δίπλακα δῶκα
Καλὴν, πορφυρέην, καὶ τερμιόεντα χιτῶνα·
Αἰδοίως δ' ἀπέπεμπον ἐϋσσέλμου ἐπὶ νηός.
Καὶ μέν οἱ κῆρυξ ὀλίγον προγενέστερος αὐτοῦ
Εἵπετο· καὶ τόν τοι μυθήσομαι, οἷος ἔην περ·
Γυρὸς ἐν ὤμοισιν, μελανόχροος, οὐλοκάρηνος·
Εὐρυβάτης δ' ὄνομ' ἔσκε· τίεν δέ μιν ἔξοχον ἄλλων
Ὧν ἑτάρων Ὀδυσεὺς, ὅτι οἱ φρεσὶν ἄρτια ᾔδη.
Ὣς φάτο· τῇ δ' ἔτι μᾶλλον ὑφ' ἵμερον ὦρσε γόοιο,
Σήματ' ἀναγνούσῃ, τά οἱ ἔμπεδα πέφραδ' Ὀδυσσεύς.

" Ita quidem erat mollis; splendida autem erat, sol veluti:
" Profectò quidem multae ipsam admiratae sunt mulieres.
" Aliud autem tibi dicam, tu verò in mente reconde tuâ:
" Nescio, an haec indutus fuerit circa corpus domi Ulysses,
" An aliquis sociorum dederit veloci in navi eunti,
" Aut aliquis alicubi etiam hospes; quoniam multis Ulysses
" Erat charus: pauci enim Achivorum erant similes.
" Et ei ego aereum ensem, et duplicem dedi *vestem*
" Pulchram, purpuream; et talarem tunicam:
" Honoratè autem dimittebam benè-tabulatâ in navi.
" Et quidem eum praeco paulò major-natu ipso
" Comitabatur; et hunc tibi dicam, qualis scilicèt erat:
" Gibbosus in humeris, nigrâ-cute, crispo-capite;
" Eurybates verò nomen erat: honorabat autem ipsum supra caeteros
" Suos socios Ulysses; quòd sibi animo congrua sentiret."
Sic dixit: illi autem adhuc magìs desiderium excitavit luctûs,
Signis agnitis, quae ei accurata dixit Ulysses.

Ver. 242. —— καὶ τερμιόεντα χιτῶνα.] Οἱ μὲν τέλειον, συναποτερματιζόμενον ὅλῳ τῷ σώματι, ποδήρη. Οἱ δὲ σύμμετρον, καὶ μήτε ἐνδέοντα, μήτε ὑπέρμετρον. *Schol.* Eâdem phrasi utitur *Hesiodus*, Ἔργ. καὶ Ἡμερ. II. *ver.* 155.

Χλαῖνάν τε μαλακὴν, καὶ τερμιόεντα χιτῶνα.

Ver. 243. Αἰδοίως.] *Al.* Αἰδοῖος.

Ver. 244. Καὶ μέν οἱ.] *Barnesius* edidit, Καὶ μήν οἱ. At nullâ allatâ auctoritate.

Ver. 246. Γυρὸς ἐν ὤμοισιν, μελανόχροος.] Ita ex *Etymolog. Magn.* ex *Schol.* MSS. et ex Veterum Exemplarium nonnullis edidit *Barnesius.* Quocum facit et MS. à *Tho. Bentleio* collatus. *Henricus Stephanus* aliique hîc habent Γυρὸς ἔην ὤμοισι, μελανόχροος. Quod ferri non potest; nisi pro ὤμοισι legas ὤμοις· uti et in unâ Editione scriptum reperit *Barnesius.*

Ver. 248. ——— ὅτι οἱ φρεσὶν ἄρτια ᾔδη.] Τουτέστιν οὐ δι' ἀνδρείαν, ἢ γένος, ἤ τι τοιοῦτον, ἀλλ' ὅτι ἀρτίφρων ἦν· τοιοῦτος γὰρ ὁ φρεσὶν ἄρτια εἰδώς. *Eustath.* Sed vide ad *Il.* ι, 326.

Ver. 250. 251. Σήματ' ἀναγνούσῃ, —— Ἡ δ' ἐπεὶ οὖν.] Desunt hi duo versus in MS. à *Tho. Bentleio* collato. Prior tamen non rectè videtur abesse; posterior fortassè, ex *ver.* 213, suprà, huc irrepserit.

Ibid. —— πέφραδ'.] Vide ad *Il.* β', 314. et ξ, 500.

Ἡ δ᾽ ἐπεὶ οὖν τάρφθη πολυδακρύτοιο γόοιο,
Καὶ τότε μιν μύθοισιν ἀμειβομένη προσέειπε·
Νῦν μὲν δή μοι, ξεῖνε, πάρος περ ἐὼν ἐλεεινὸς
Ἐν μεγάροισιν ἐμοῖσι, φίλος τ᾽ ἔσῃ, αἰδοῖός τε·
Αὐτὴ γὰρ τάδε εἵματ᾽ ἐγὼ πόρον, οἷ᾽ ἀγορεύεις,
Πτύξασ᾽ ἐκ θαλάμου· περόνην τ᾽ ἐπέθηκα φαεινὴν,
Κείνῳ ἄγαλμ᾽ εἶναι· τὸν δ᾽ οὐχ ὑποδέξομαι αὖτις
Οἴκαδε νοστήσαντα, φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν.
Τῷ ῥα κακῇ αἴσῃ κοίλης ἐπὶ νηὸς Ὀδυσσεὺς
Ὤχετ᾽ ἐποψόμενος κακοΐλιον οὐκ ὀνομαστήν.
Τὴν δ᾽ ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς·
Ὦ γύναι αἰδοίη Λαερτιάδεω Ὀδυσῆος,
Μηκέτι νῦν χρόα καλὸν ἐναίρεο, μηδέ τι θυμὸν
Τῆκε, πόσιν γοόωσα· νεμεσσῶμαί γε μὲν οὐδέν·
Καὶ γάρ τίς τ᾽ ἀλλοῖον ὀδύρεται ἄνδρ᾽ ὀλέσασα
Κουρίδιον, τῷ τέκνα τέκῃ φιλότητι μιγεῖσα,
Ἢ Ὀδυσῆ᾽, ὅν φασι θεοῖς ἐναλίγκιον εἶναι.
Ἀλλὰ γόου μὲν παῦσαι, ἐμεῖο δὲ σύνθεο μῦθον·

Ea autem postquam satiata est lachrymoso luctû,
Utique tunc ipsum verbis respondens allocuta est:
" Nunc quidem demùm mihi, hospes, anteà quidem cùm-esses miserabilis
" In aedibus meis, charusque eris, honorabilisque;
" Ipsa enim haec vestimenta ego praebui, qualia dicis,
" Plicata ex thalamo: fibulamque imposui splendidam,
" Illi ornamento ut-esset: eum autem non suscipiam rursùs
" Domum reversum, dilectam in patriam terram,
" Ita scilicèt malo fato cavâ in navi Ulysses
" Abiit visurus malum-Ilium non nominandùm."
Hanc autem respondens allocutus est solers Ulysses:
" O uxor veneranda Laërtiadae Ulyssis,
" Nè ampliùs nunc corpus pulchrum macera; neque omninò animum
" Tabefac, virum lugens; at succenseo quidem nihil:
" Etenim quaevis et aliusmodi luget virum amissum,
" Cui-virgo-nupserit, cui filios pepererit amore mixta,
" Ac Ulyssem, quem aiunt diis similem esse.
" Sed à-luctu quidem cessa, meî autem adverte sermonem;

Ver. 255. Αὐτή.] *Al.* Αὐτίκα.
Ver. 256.—— περόνην τ᾽.] *Al.* περόνην δ᾽.
Ver. 257.—— εἶναι.] *Al.* ἔμεναι.
Ver. 260.—κακοΐλιον οὐκ ὀνομαστήν.] Ἄλλα δὲ εἴωθε συντιθέναι εἰς διαβολήν τινων, ὡς δυσωνύμων· ὡς τὸ "Δύσπαρι" καὶ—Ἴλιον "κακοΐλιον "οὐκ ὀνομαστήν·" διὰ γὰρ τοῦ "οὐκ ὀνομαστὴν," τὸ δυσώνυμον ἐπεσημήνατο. *Porphyr. Quæst. Homeric.* 16. Κακοΐλιον ἡ Τροία ἐστὶν, ὡς μὴ ἀξία ἄξιον τινὶ μηδὲ εἰς μνήμην, διὰ τὰ ἐν αὐτῇ κακά. Οὕτω καὶ Δύσπαρις ἐν Ἰλιάδι ὁ Ἀλέξανδρος· καὶ αἰνελένη, ἡ Ἑλένη οὐ διὰ φαυλότητα κλήσεων, ἀλλ᾽ ὅτι κακῶν ἐγένοντο αἴτιοι· διὸ ἴσως οὐδὲ μνήμης ἄξιοι οὐδ᾽ ἄχρι κλήσεως. *Eustath.*

Ilion et Tenedos, Simoïsque et Xanthus et Ide,
Nomina sunt ipso penè timenda sono.
Ovid. Heroïd. Epist. XIII. *ver.* 53.

Cæterùm MS. à *Tho. Bentleio* collatus hîc legit ὀνομαστόν.

Ver. 261. Τὴν δ᾽.] Ita rectè *Barnesius*; quippè *Penelopen* hîc alloquitur *Ulysses*. *Henricus Stephanus* aliique corruptè, Τὸν δ᾽.

Ver. 263.—— ἐναίρεο.] *Al.* ἀναίρεο.

Ver. 268.—— ἐμεῖο δὲ σύνθεο μῦθον.] *Al.* μύθων.

Νημερτέως γάρ τοι μυθήσομαι, οὐδ' ἐπικεύσω,
Ὡς ἤδη Ὀδυσῆος ἐγὼ περὶ νόστου ἄκουσα,
Ἀγχοῦ Θεσπρωτῶν ἀνδρῶν ἐν πίονι δήμῳ,
Ζωοῦ· αὐτὰρ ἄγει κειμήλια πολλὰ καὶ ἐσθλὰ,
Αἰτίζων ἀνὰ δῆμον· ἀτὰρ ἐρίηρας ἑταίρους
Ὤλεσε, καὶ νῆα γλαφυρὴν, ἐνὶ οἴνοπι πόντῳ,
Θρινακίης ἀπὸ νήσου ἰών· ὀδύσαντο γὰρ αὐτῷ
Ζεύς τε καὶ Ἠέλιος· τοῦ γὰρ βόας ἔκταν ἑταῖροι.
Οἱ μὲν πάντες ὄλοντο πολυκλύστῳ ἐνὶ πόντῳ·
Τὸν δ' ἄρ' ἐπὶ τρόπιος νεὸς ἔκβαλε κῦμ' ἐπὶ χέρσου
Φαιήκων ἐς γαῖαν, οἳ ἀγχίθεοι γεγάασιν·
Οἳ δή μιν περὶ κῆρι, θεὸν ὣς, τιμήσαντο,
Καί οἱ πολλὰ δόσαν, πέμπειν τέ μιν ἤθελον αὐτοὶ
Οἴκαδ' ἀπήμαντον· καί κεν πάλαι ἐνθάδ' Ὀδυσσεὺς
Ἦην· ἀλλ' ἄρα οἱ τό γε κέρδιον εἴσατο θυμῷ,
Χρήματ' ἀγυρτάζειν πολλὴν ἐπὶ γαῖαν ἰόντι·
Ὣς πέρι κέρδεα πολλὰ καταθνητῶν ἀνθρώπων
Οἶδ' Ὀδυσεύς· οὐδ' ἄν τις ἐρίσσειε βροτὸς ἄλλος.
Ὥς μοι Θεσπρωτῶν βασιλεὺς μυθήσατο Φείδων·

" Verè enim tibi loquar, neque celabo,
" Quomodo jam Ulyssis ego de reditu audivi,
" Propè Thesprotorum virorum in ubere populo,
" Vivi: quinetiam ducit res-pretiosas multas et egregias,
" Petens per populum: at dilectos socios
" Perdidit, et navem cavam in nigro ponto,
" Trinacriâ ab insulâ veniens: irati enim sunt ipsi
" Jupiterque et Sol: hujus enim boves interfecerunt socii.
" Illi quidem omnes perierunt undoso in ponto:
" Hunc autem super carinâ navis ejecit unda in continentem,
" Phaeacum in terram, qui propinqui-diis sunt:
" Qui sanè ipsum ex animo, deum veluti, honorabant,
" Et ei multa dederunt; mittereque ipsum volebant ipsi
" Domum incolumem: et jam pridem hîc Ulysses
" Fuisset; sed ei hoc scilicèt utilius visum est animo,
" Opes colligere multam super terram eunti:
" Adeò astutias multas prae mortalibus hominibus
" Novit Ulysses: neque quisquam contenderet homo alius:
" Sic mihi Thesprotorum rex dixit Pheidon;

Accipite ergò animis, atque hæc mea figite dicta. *Æn.* III, 250.

Ver. 278. —— ἔκβαλε.] *Al.* ἔμβαλε.

Ver. 283. Ἦην.] *Al.* Εἴην.

Ver. 285. ———— πέρι.] Ita *Barnesius:* Quam lectionem et præfert *Henricus Stephanus;* " Πέρι," inquit, " jungo cum ἀν- " θρώπων, pro περισσῶς, ut aliis compluri- " bus locis anteà ponitur, et infrà (ί, 33.) " in πάντων πέρι κάμμορε φωτῶν." Vulgati hîc habent περί.

Ver. 286. ———— ἐρίσσει.] Ita rectè edidit *Barnesius:* Atque ita MS. à *Tho. Bentleio* collatus. *Vulg.* ἐρίσει: Quod antepenultimam corripit. Vide ad *Il.* ά, 6 et 140.

Ὤμνυε δὲ πρὸς ἔμ' αὐτὸν, ἀποσπένδων ἐνὶ οἴκῳ,
Νῆα κατειρύσθαι, καὶ ἐπαρτέας ἔμμεν' ἑταίρους,
Οἳ δή μιν πέμψουσι φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν.
Ἀλλ' ἐμὲ πρὶν ἀπέπεμψε· τύχησε γὰρ ἐρχομένη νηῦς
Ἀνδρῶν Θεσπρωτῶν ἐς Δουλίχιον πολύπυρον.
Καί μοι κτήματ' ἔδειξεν, ὅσα ξυναγείρατ' Ὀδυσσεύς·
Καί νύ κεν ἐς δεκάτην γενεὴν ἕτερόν γ' ἔτι βόσκοι,
Ὅσσα οἱ ἐν μεγάροις κειμήλια κεῖτο ἄνακτος.
Τὸν δ' ἐς Δωδώνην φάτο βήμεναι, ὄφρα θεοῖο
Ἐκ δρυὸς ὑψικόμοιο Διὸς βουλὴν ἐπακούσῃ,
Ὅππως νοστήσειε φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν,
Ἤδη δὴν ἀπεὼν, ἢ ἀμφαδὸν, ἦε κρυφηδόν.
Ὣς ὁ μὲν οὕτως ἐστὶ σόος, καὶ ἐλεύσεται ἤδη
Ἄγχι μάλ'· οὐδ' ἔτι τῆλε φίλων καὶ πατρίδος αἴης
Δηρὸν ἀπεσσεῖται· ἔμπης δέ τοι ὅρκια δώσω·
Ἴστω νῦν Ζεὺς πρῶτα, θεῶν ὕπατος καὶ ἄριστος,
Ἱστίη τ' Ὀδυσῆος ἀμύμονος, ἣν ἀφικάνω,
Ἦ μέν τοι τάδε πάντα τελείεται, ὡς ἀγορεύω·
Τοῦ δ' αὐτοῦ λυκάβαντος ἐλεύσεται ἐνθάδ' Ὀδυσσεύς,

" Jurabat autem ad me ipsum, libans in domo,
" Navem deductam, et paratos esse socios,
" Qui jam ipsum deducent dilectam in patriam terram.
" Sed me priùs dimisit; contigit enim ut-iret navis
" Virorum Thesprotorum in Dulichium tritici-ferax.
" Et mihi possessiones ostendit, quot collegerat Ulysses:
" Et sanè in decimam generationem alium adhuc alerent,
" Quotquot ei in aedibus res-pretiosae jacebant regis.
" Ipsum autem in Dodonam dixit ivisse, ut dei
" Ex quercu alto-vertice Jovis consilium audiret,
" Quomodo rediret dilectam in patriam terram,
" Jam diù absens, an palàm, an clàm.
" Sic ille quidem ita est salvus, et veniet jam
" Propè valdè; neque ampliùs longè ab amicis et patriâ terrâ
" Diù aberit: omninò autem tibi juramenta dabo;
" Sciat nunc Jupiter primùm, deorum summus et optimus,
" Larque Ulyssis eximii, quem adveni;
" Certè quidem haec omnia perficientur, sicut dico:
" Hoc autem ipso anno veniet huc Ulysses,

Ver. 288. Ὤμνυε δὲ πρὸς ἔμ' αὐτὸν, *&c.*] Μέμνηται δὲ ἀνακεφαλαιωτικῶς καὶ νῦν, καθὰ καὶ ἐν τοῖς πρὸς Εὔμαιον, τοῦ τῶν Θεσπρωτῶν βασιλέως Φείδωνος. *Eustath.* Vide suprà ad ξ', 323. 327. 331.

Ibid. —— ἀποσπένδων.] *Al.* ἐπισπένδων.

Ver. 295. Ὅσσα.] MS. à *Tho. Bentleio* collatus habet Τόσσα. Atque ita in Vulgatis legitur suprà ξ', 326.

Ver. 296. Τὸν δ' ἐς Δωδώνην φάτο βήμεναι.] Vide suprà ad ξ', 327.

Ver. 297. —— ἐπακούσῃ.] *Al.* ἐσακούσῃ.

Ver. 304. Ἱστίη.] Ita hîc MS. à *Tho. Bentleio* collatus; et Editiones plurimae. Vide suprà ad ξ', 159. ρ', 156.

Ver. 306. Τοῦ δ' αὐτοῦ λυκάβαντος.] Vide supra ad ξ', 161.

Τοῦ μὲν φθίνοντος μηνὸς, τοῦ δ' ἱσταμένοιο.
Τὸν δ' αὖτε προσέειπε περίφρων Πηνελόπεια·
Αἲ γὰρ τοῦτο, ξεῖνε, ἔπος τετελεσμένον εἴη·
Τῷ κε τάχα γνοίης φιλότητά τε, πολλά τε δῶρα,
Ἐξ ἐμεῦ· ὡς ἄν τίς σε συναντόμενος μακαρίζοι.
Ἀλλά μοι ὧδ' ἀνὰ θυμὸν ὀΐεται, ὡς ἔσεταί περ·
Οὔτ' Ὀδυσεὺς ἔτι οἶκον ἐλεύσεται, οὔτε σὺ πομπῆς
Τεύξῃ· ἐπεὶ οὔτοι σημάντορές εἰσιν ἐν οἴκῳ,
Οἷος Ὀδυσσεὺς ἔσκε μετ' ἀνδράσιν, (εἴποτ' ἔην γε,)
Ξείνους αἰδοίους ἀποπεμπέμεν ἠδὲ δέχεσθαι.
Ἀλλά μιν, ἀμφίπολοι, ἀπονίψατε, κάτθετε δ' εὐνὴν,
Δέμνια, καὶ χλαίνας, καὶ ῥήγεα σιγαλόεντα,
Ὥς κ' εὖ θαλπιόων χρυσόθρονον ἠῶ ἵκηται.
Ἠῶθεν δὲ μάλ' ἦρι λοέσσαι τε χρῖσαί τε,
Ὥς κ' ἔνδον παρὰ Τηλεμάχῳ δείπνοιο μέδηται
Ἥμενος ἐν μεγάρῳ· τῷ δ' ἄλγιον, ὅς κεν ἐκείνων
Τοῦτον ἀνιάζῃ θυμοφθόρος, οὐδέ τι ἔργον
Ἐνθάδ' ἔτι πρήξει, μάλα περ κεχολωμένος αἰνῶς.

"Hoc quidem exeunte mense, illo autem instante."
Hunc autem rursùs allocuta est prudens Penelope:
"Utinam enim hoc, hospes, verbum perficiendum sit:
"Ita citò cognosceres amicitiamque, multaque dona,
"Ex me; adeò ut aliquis te occurrens beatum-diceret.
"Sed mihi sic in animo putatur, sicut erit videlicèt;
"Neque Ulysses ampliùs domum veniet, neque tu deductionis
"Potiêris: quoniam nequaquam rectores sunt in domo,
"Qualis Ulysses erat inter viros, (si quidem unquam fuit,)
"Ad hospites venerandos dimittendos et excipiendos.
"Sed ipsum, famulae, lavate; deponiteque cubile,
"Strata, et laenas, et integumenta splendida;
"Ut benè calens ad aureo-solio auroram perveniat.
"Manè autem valdè maturè lavateque ungiteque,
"Ut intùs apud Telemachum de-jentaculo cogitet
"Sedens in domo: ei autem gravius *erit*, qui illorum
"Hunc molestiâ-afficiet perniciosus; neque quod opus
"Hîc ampliùs efficiet, valdè licèt iratus graviter.

Ver. 307. Τοῦ μὲν φθίνοντος μηνός.] Vide suprà ad ξ', 162.

Ibid. —— φθίνοντος.] Vide ad *Il.* β', 43.

Ver. 314. —— οὔτοι.] *Al.* οὔτι.

Ibid. —— εἰσὶν ἐν οἴκῳ.] *Al.* ἔσ' ἐνὶ οἴκῳ.

Ver. 315. —— εἴποτ' ἔην γε.] Vide ad *Il.* γ', 180.

Ver. 316. Ξείνους αἰδοίους ἀποπεμπέμεν.] Vir eruditus *Henricus Stephanus* legendum hîc conjicit αἰδοίως ἀποπεμπέμεν ex versu videlicèt suprà 243. "Αἰδοίως δ' ἀπέπεμπον ἐϋσσέλμου ἐπὶ νηός." Conjecturâ non malâ: Attamen mutato nihil opus; cùm "ξεῖνοι αἰδοῖοι" phrasis Poetæ alibi usitata.

Ibid. —— ἀποπεμπέμεν ἠδὲ δέχεσθαι.]

Χρὴ ξεῖνον παρεόντα φιλεῖν, ἐθέλοντα δὲ πέμπειν. Suprà ό, 74.

Ver. 318 et 337. —— ῥήγεα.] Vide ad *Il.* ώ, 644.

Ver. 319. —— εὖ θαλπιόων.] *Al.* εὐθαλπιόων.

Ver. 320. Ἠῶθεν.] *Al.* Ἠῶθι.

Ver. 323. —— ἀνιάζῃ.] Vide ad *Il.* ί, 24.

Ibid. —— οὐδέ τι ἔργον.] *Al.* οὐδέ τοι ἔργον et οὐδέ κεν ἔργον.

Ver. 324. Ἐνθάδ' ἔτι.] *Al.* Ἐνθάδε τι.

Πῶς γὰρ ἐμεῦ σὺ, ξεῖνε, δαήσεαι, εἴ τι γυναικῶν
Ἀλλάων περίειμι νόον καὶ ἐπίφρονα μῆτιν,
Εἴ κεν ἀϋσταλέος, κακὰ εἱμένος, ἐν μεγάροισι
Δαινύῃ; ἄνθρωποι δὲ μινυνθάδιοι τελέθουσιν.
Ὃς μὲν ἀπηνὴς τ' αὐτὸς ἔῃ, καὶ ἀπηνέα εἰδῇ,
Τῷδε καταρῶνται πάντες βροτοὶ ἄλγε' ὀπίσσω
Ζωῷ· ἀτὰρ τεθνεῶτί γ' ἐφεψιόωνται ἅπαντες·
Ὃς δ' ἂν ἀμύμων αὐτὸς ἔῃ, καὶ ἀμύμονα εἰδῇ,
Τοῦ μέν τε κλέος εὐρὺ διὰ ξεῖνοι φορέουσι
Πάντας ἐπ' ἀνθρώπους· πολλοί δέ μιν ἐσθλὸν ἔειπον.
Τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς·
Ὦ γύναι αἰδοίη Λαερτιάδεω Ὀδυσῆος,
Ἦτοι ἐμοὶ χλαῖναι καὶ ῥήγεα σιγαλόεντα
Ἤχθεθ', ὅτε πρῶτον Κρήτης ὄρεα νιφόεντα

" Quomodo enim de-me tu, hospes, scies, ecquid mulieribus
" Aliis praestem mente, et prudenti consilio,
" Si squalidus, malè indutus, in aedibus
" Conviveris? homines autem brevis-aevi sunt.
" Qui quidem crudelis et ipse sit, et crudelia sentiat,
" Huic imprecantur omnes homines dolores in-posterum
" Vivo; at mortuum sanè probris-insequuntur omnes:
" Qui autem bonus ipse sit, et bona sentiat,
" Hujus quidem gloriam latam hospites perferunt
" Omnes ad homines, multique eum eximium dicere-solent."
Hanc autem respondens allocutus est solers Ulysses:
" O uxor veneranda Laërtiadae Ulyssis,
" Profectò mihi laenae et integumenta splendida
" Odio-erant, quandò primùm Cretae montes nivales

Ver. 326. —— περίειμι.] *Al.* πέρι εἰμί.
Ibid. —— ἐπίφρονα.] *Al.* ἐχέφρονα. Atque ita in commentario citat *Eustathius*.
Ver. 327. Εἴ κεν.] Αἴ κεν.
Ibid. —— ἀϋσταλέος.] Αὐχμῶν. *Schol.*
Ver. 328. —— ἄνθρωποι δὲ μινυνθάδιοι τελέθουσιν.]

Χ' ὡς βραχὺν ἐκ μοίρας λάχομεν χρόνον.—
Bion, Idyll. V. *ver.* 14.

—— breve et irreparabile tempus
Omnibus est vitæ.—— *Æn.* X, 467.

Τοῦτο πρὸς τὴν εὐφημίαν εἴρηκεν καὶ ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ κλέος· ὀλιγοχρόνιοι δὲ ὑπάρχοντες οἱ ἄνθρωποι, ὀφείλουσιν εὖ πράττειν ἐν τῷ βίῳ, καὶ φήμην ἀγαθὴν περὶ ἑαυτῶν ἀπολείπειν. *Schol.*

Ver. 329. Ὃς μὲν ἀπηνὴς τ' αὐτός.] Apud *Dionem*, *Orat.* I. itemque in MS. à *Tho. Bentleio* collato legitur ἀπηνὴς αὐτὸς, omissâ voculâ τε, quae et in Vulgatis deest infrà *ver.* 332. ubi similis phrasis occurrit: "Ὃς δ' ἂν ἀμύμων αὐτὸς ἔῃ, &c."

Ver. 330. Τῷδε.] *Al.* Τῷ δέ. Vide ad *Il.* 4, 57.

Ver. 331. —— ἐφεψιόωνται.] Καθάπτονται καὶ λοιδοροῦνται· ἢ ἐπιχαίρουσι καὶ ἐφυβρίζουσι. *Schol.* Prior, ut opinor, verior interpretatio. Ita enim usurpari videtur haec vox infrà *ver.* 370. —κερτομίῃς ἐφεψιόωντο γυναῖκες. Et *ver.* 372. Ὡς σέθεν αἱ κύνες αἵδε καθεψιόωνται ἅπασαι.

Ver. 335. Τοῦ μέν τε κλέος εὐρύ —— πολλοί δέ μιν ἐσθλὸν ἔειπον.]

Ὄφρα καὶ εἰν Ἀΐδαο κεκρυμμένος ἐσθλὸς ἀκούσῃς. *Theocrit. Idyll.* XVI. *ver.* 30.

—— ἄνδρα γὰρ καλῶς
Πράσσοντ' ἀνάγκη χρηστὰ κερδαίνειν ἔπη.
Sophocl. Trachin. ver. 234.

Nec dissimilitèr *Ennius* in Epigrammate quodam:

—— volito vivu' per ora virum.
ver. 4.

Porrò *Dio*, loco suprà citato, legit; Τοῦ μέν τε κλέος &c.

Ver. 334. —— πολλοί δέ.] *Al.* πολλοί τε.

Ver. 338. —— Κρήτης ὄρεα νιφόεντα.] Vide *Strabonem*, *lib.* X. *pag.* 128. *al.* 435.

Νοσφισάμην ἐπὶ νηὸς ἰὼν δολιχηρέτμοιο.
Κείω δ', ὡς τὸ πάρος περ ἀΰπνους νύκτας ἴαυον·
Πολλὰς γὰρ δὴ νύκτας ἀεικελίῳ ἐνὶ κοίτῃ
Ἄεσα, καί τ' ἀνέμεινα ἐΰθρονον ἠῶ δῖαν.
Οὐδέ τί μοι ποδάνιπτρα ποδῶν ἐπιήρανα θυμῷ
Γίγνεται· οὐδὲ γυνὴ ποδὸς ἅψεται ἡμετέροιο
Τάων, αἵ τοι δῶμα κατὰ δρήστειραι ἔασιν,
Εἰ μή τις γρηῦς ἐστὶ παλαιὴ, κέδν' εἰδυῖα,
Ἥτις τέτληκεν τόσσα φρεσὶν, ὅσσα τ' ἐγώ περ·
Τῆνδε δ' ἂν οὐ φθονέοιμι ποδῶν ἅψασθαι ἐμεῖο.

" Reliqui in navi proficiscens longis-remis-instructâ.
" Cubabo autem, sicut anteà scilicèt insomnes noctes ducebam:
" Multas enim jam noctes sordido in cubili
" Requievi, et expectavi pulchro-solio auroram divinam.
" Neque omninò mihi lotio pedum grata animo
" Est: neque mulier pedem tanget nostrum
" Earum, quae tibi in domo ministrae sunt;
" Nisi aliqua anus est antiqua, honesta sciens,
" Quae toleraverit tot mente, quot ego scilicèt;
" Hanc verò non aegrè-ferrem pedes tangere meos."

Ver. 341. —— ἐνὶ κοίτῃ.] *Al.* ἐνὶ οἴκῳ.

Ver. 343. —— ποδάνιπτρα.] Ποδάνιπτρα δὲ, ἢ αὐτὴν λέγει τὴν νίψιν τῶν ποδῶν· ἢ τὸ ὕδωρ, ᾧ πόδες νίπτονται. *Eustath.* Posteriori sensu planè usurpatur hæc vox infrà *ver.* 504. hujus libri:

—— γρηῦς δὲ δι' ἐκ μεγάροιο βεβήκει,
Οἰσομένη ποδάνιπτρα· τὰ γὰρ προτέρ' ἔκχυτο πάντα.

Ibid. —— ἐπιήρανα.] Vide suprà ad γ', 164.

Ver. 346. Εἰ μή τις γρηῦς ἐστὶ &c.] Versum hunc et sequentes duos à nonnullis repudiari testatur *Scholiastes*. Et *Eustathius*: Καὶ τοίνυν Ὀδυσσεὺς μὲν οὐκ ἂν ἴσως δοκοίη σκέψασθαι καλῶς ὑπὸ τοιαύτης γυναικὸς τοὺς πόδας νίψασθαι, οἷα αἱρούμενος (φασὶ) τὴν δυναμένην ἐκ τῆς ἐμμνήμου γνωρίσαι αὐτὸν οὐλῆς· διὸ καὶ ἀθετεῖται ὁ τοιοῦτος τόπος παρὰ τῶν Παλαιῶν. —— Σημείωσαι δὲ καὶ τὸν τόπον τοῦτον εἰς παράδειγμα βουλεύματος οὐκ εὖ μὲν ἐσκεμμένου, εἰς ἀγαθὸν δὲ ἐκβάντος· ἰδοὺ γὰρ Ὀδυσσεὺς εἰ καὶ γραῦν οὐ καλῶς ἐπελέξατο τὴν δυναμένην ἀναγνῶναι αὐτὸν, ἀλλ' ὅμως εὐτυχῶς ἔσχεν ἀναγνωρισθεὶς ὑπ' αὐτῆς· πολλὰ γὰρ τῇ μνηστηροκτονίᾳ καὶ ἡ τοιαύτη συνήνεγκε γραῦς Εὐρύκλεια. Καὶ ταῦτα μὲν οὐκ ἔξω λόγου. *Spondanus* alitèr: " Ita" (inquit) " voluisse de industriâ Ulyssem dicimus, ut esset etiam hæc Euryclea ejus " consilii conscia, quæ multum ad futuram " illam μνηστηροκτονίαν conferre poterat; " quod cùm prævideret Ulysses, nè dignosci quidem ab eâ timuit, utpote cujus fidem adeò exploratam haberet, ut tutò " illi totum negotium committi posse crediderit." Rectiùs autem *Barnesius*: " Poeta quidem (inquit) non facit *Ulyssem* de " Cicatrice cogitâsse — antequam deventum esset ad *ver.* 390. quandò seriùs " paulò esset: tum tamen, quod unicum " erat reliquum, avertit se à Luce ad tenebras. —— Decori igitur semper memor " Poeta Probabilitati studet."

—————— αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς
Ἷζεν ἐπ' ἐσχαρόφιν, ποτὶ δὲ σκότος ἐτράπετ' αἶψα·
Αὐτίκα γὰρ κατὰ θυμὸν ὀΐσατο, μή ἑ λαβοῦσα,
Οὐλὴν ἀμφράσσαιτο, καὶ ἀμφαδὰ ἔργα γένοιτο.

Infrà *ver.* 388.

Ver. 347. Ἥτις τέτληκεν τόσσα φρεσίν.] *Al.* Ἥτις δὴ τέτληκε τόσα φρεσίν.

Ver. 348. Τῆνδε δ' ἂν οὐ φθονέοιμι.] *Al.* Τῇδε δ' ἂν οὐ φθονέοιμι et Τὴν δ' οὐκ ἂν φθονέοιμι. Cæterùm de voce φθονέοιμι hoc in loco, ita *Eustathius*: Τὸ δὲ " οὐ φθονέοιμι ποδῶν ἅψασθαι" ἀντὶ τοῦ, οὐ μεμφοίμην· πολλαχοῦ γὰρ ὁ φθόνος καὶ ἐπὶ μέμψεως ἁπλῶς τίθεται. Et *Barnesius*: " Φθονέω pro ἀρνοῦμαι, *Invidere* non *Honori*, sed *Labori*; " hoc est, *non promittere*, vel *concedere*. Ita " —— οὐδεὶς φθόνος, vel οὐ φθονήσω, i. e. οὐκ " ἀρνήσομαι." Vide *Iliad.* δ', 55. 56. *Odyss.* λ', 379. ε', 400.

Ibid. —— ἐμεῖο.] *Al.* ἐμεῖα.

Τὸν δ' αὖτε προσέειπε περίφρων Πηνελόπεια·
Ξεῖνε φίλ', οὐ γάρ πώ τις ἀνὴρ πεπνυμένος ὧδε
Ξείνων τηλεδαπῶν φιλίων ἐμὸν ἵκετο δῶμα,
Ὡς σὺ μάλ' εὐφραδέως πεπνυμένα πάντ' ἀγορεύεις.
Ἔστι δέ μοι γρηῦς, πυκινὰ φρεσὶ μήδε' ἔχουσα,
Ἣ κεῖνον δύστηνον ἐῢ τρέφεν, ἠδ' ἀτίταλλεν,
Δεξαμένη χείρεσσ', ὅτε μιν πρῶτον τέκε μήτηρ,
Ἥ σε πόδας νίψει, ὀλιγηπελέουσά περ ἔμπης.
Ἀλλ' ἄγε νῦν ἀνστᾶσα, περίφρων Εὐρύκλεια,
Νίψον σεῖο ἄνακτος ὁμήλικα· καί που Ὀδυσσεὺς
Ἤδη τοιόσδ' ἐστὶ πόδας, τοῖος δέ τε χεῖρας·
Αἶψα γὰρ ἐν κακότητι βροτοὶ καταγηράσκουσιν.
Ὣς ἄρ' ἔφη· γρηῦς δὲ κατέσχετο χερσὶ πρόσωπα,
Δάκρυα δ' ἔκβαλε θερμά, ἔπος δ' ὀλοφυδνὸν ἔειπεν·
Ὤ μοι ἐγὼ σέο, τέκνον, ἀμήχανος· ἦ σε περὶ Ζεὺς

Hunc autem rursùs allocuta est prudens Penelope:
" Hospes dilecte, nondum enim quisquam vir sapiens adeò
" Hospitum longinquorum charior meam advenit domum,
" Adeò tu valdè scitè prudentia omnia dicis.
" Est autem mihi anus, cata mente consilia habens,
" Quae illum infelicem benè nutriebat, et educabat,
" Susceptum manibus, quandò ipsum primùm peperit mater;
" Quae tibi pedes lavabit, debilis quantumvis sit.
" Sed age nunc surgens, prudens Euryclea,
" Lava tui domini coaetaneum; et alicubi Ulysses
" Jam talis est pedibus, talisque etiam manibus;
" Citò enim in malo homines consenescunt."
Sic utique dixit: vetula autem operuit manibus vultum,
Lachrymasque emisit calidas, verbumque luctuosum dixit:
" Hei mihi, tui *causâ*, fili, animi-impotenti: certè te Jupiter prae

Ver. 351. —— φιλίων.] Ἔστι δὲ φιλίων, ὁ φίλτερος· καὶ γίνεται ἐκ τοῦ φίλος, ὁμοίως τῷ, κάλλος, καλλίων. Κεῖται δέ που καὶ ἀλλαχοῦ παρὰ τῷ Ποιητῇ. Τούτου τὸ ὑπερθετικὸν παρὰ Σοφοκλεῖ, ἐν τῷ, " φιλίστων ἐκγόνων." *Eustath.* Alii interpretantur "*amicorum*," ac si esset ex φίλιος. Firmatur autem *Eustathii* expositio ex ώ, 267. infrà, ubi idem versus occurrit. Reperitur verò vox φιλίων nullibi apud Poetam nisi hisce duobus in locis.

Ver. 353. 361. 386 et 467. ——— γρηῦς.] *Barnesius* edidit γρῆϋς.

Ver. 354. ——— ἐῢ τρέφεν.] Ita *Barnesius.* *Vulgg* ἐΰτρεφεν.

Ver. 356. ——— ὀλιγηπελέουσα.] Ὀλίγον ἰσχύουσα, ἀσθενοῦσα. *Schol.*

Ver. 358. ——— σεῖο.] *Al.* σοῖο.

Ver. 360. Αἶψα γὰρ ἐν κακότητι βροτοὶ καταγηράσκουσιν.] Haud dissimilitèr *Theocritus:*

—— οἱ δὲ ποθεῦντες ἐν ἤματι γηράσκουσιν.
Idyll. XII. *ver.* 2.

Ubi *Scholiastes* hunc locum *Homeri* citat. Apud *Hesiodum* autem occurrit ipse versus *Homericus,* Ἐργ. καὶ Ἡμερ. *lib.* I. *ver.* 93. Cæterùm rectè observat *Barnesius* versum hunc, ut et alios nonnullos, apud *Hesiodum* ad sententiam multò minùs aptè et congruentèr, quàm apud *Homerum*, positos. Undè meritò colligit *Hesiodum* recentiorem versus hosce ex *Homero* exscriptos suo Poemati inseruisse.

Ibid. —— ἐν κακότητι.] Καὶ γὰρ τῇ κακότητι ποτὲ μὲν ἰδίως σημαίνουσι κακίαν καὶ μοχθηρίαν ψυχῆς· —— ποτὲ δὲ ἄλλην τινὰ κάκωσιν, ἢ δυστυχίαν ὡς Ὅμηρος, " Αἶψα γὰρ ἐν " κακότητι βροτοὶ καταγηράσκουσιν." *Plutarch. de audiend. Poet.*

Ver. 363. —— ἀμήχανος.] Πρὸς ὅν, δηλονότι τὸν Δία, οὐκ ἔστι τινὰ μηχανὴν εὑρεῖν ἐξ οὗ δεινὸς καὶ χαλεπός ἐστι. *Schol. ex MS. Aloysii à Barnesio excerpt.* Vocem nimirùm ἀμήχανος ad sequentem Ζεὺς refert iste *Scholiastes.*

Ἀνθρώπων ἤχθηρε θεουδέα θυμὸν ἔχοντα.
Οὐ γάρ πώ τις τόσσα βροτῶν Διῒ τερπικεραύνῳ
Πίονα μηρί' ἔκη', οὐδ' ἐξαίτους ἑκατόμβας,
Ὅσσα σὺ τῷ ἐδίδως, ἀρώμενος ἕως ἵκοιο
Γῆράς τε λιπαρὸν, θρέψαιό τε φαίδιμον υἱόν·
Νῦν δέ τοι ὧδέ σε πάμπαν ἀφείλετο νόστιμον ἦμαρ.
Οὕτω που κἀκείνῳ ἐφεψιόωντο γυναῖκες
Ξείνων τηλεδαπῶν, ὅτε τευ κλυτὰ δώμαθ' ἵκοιτο,
Ὡς σέθεν αἱ κύνες αἵδε καθεψιόωνται ἅπασαι·
Τάων νῦν λώβην τε καὶ αἴσχεα πόλλ' ἀλεείνων,
Οὐκ ἐάας νίζειν· ἐμὲ δ' οὐκ ἀέκουσαν ἀνώγει
Κούρη Ἰκαρίοιο, περίφρων Πηνελόπεια.
Τῷ σε πόδας νίψω, ἅμα τ' αὐτῆς Πηνελοπείης
Καὶ σέθεν εἵνεκ'· ἐπεί μοι ὀρώρεται ἔνδοθι θυμὸς
Κήδεσιν· ἀλλ' ἄγε νῦν ξυνίει ἔπος, ὅ, ττι κεν εἴπω·
Πολλοὶ δὴ ξεῖνοι ταλαπείριοι ἐνθάδ' ἵκοντο,
Ἀλλ' οὔπω τινά φημι ἐοικότα ὧδε ἰδέσθαι,
Ὡς σὺ, δέμας, φωνήν τε, πόδας τ', Ὀδυσῆϊ ἔοικας.
Τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς·
Ὦ γρηῦ, οὕτω φασὶν ὅσοι ἴδον ὀφθαλμοῖσιν

" Hominibus odit pium animum habentem.
" Nondum enim quisquam mortalium tot Jovi fulmine-gaudenti
" Pinguia femora combussit, neque eximias hecatombas,
" Quot tu ei dedisti, precans ut pervenires
" Ad senectutem placidam, nutriresque illustrem filium;
" Nunc autem sic tibi omninò abstulit reditûs diem.
" Sic alicubi et illum probris-insequantur mulieres
" Hospitum longinquorum, quandò alicujus inclytas aedes advenerit,
" Sicut te, *senex*, canes hae probris-insequuntur omnes:
" Quarum nunc contumeliam et opprobria multa vitans,
" Non sinis lavare: me verò non invitam jubet
" Filia Icarii, prudens Penelope.
" Ideò tibi pedes lavabo, simulque ipsius Penelopes
" Et tuî gratiâ: quoniam mihi commovetur intùs animus
" Doloribus: sed age nunc adverte verbum, quod dicam.
" Multi sanè hospites miseri huc venerunt,
" Sed nondum quenquam dico similem sic vidisse *me*,
" Sicut tu, corpore, voceque, pedibusque, Ulyssi similis-es."
Hanc autem respondens allocutus est solers Ulysses:
" O vetula, sic dicunt quicunque viderunt oculis

Ver. 366. Πίονα μηρί' ἔκη'.]
——— ἑῷ ἐνὶ πίονι νηῷ. *Iliad.* β', 549.
——— pingues ——— aras.
Æn. IV, 62.
Ver. 367. ——— τῷ.] *Al.* τῷδ'.
Ibid. ——— ἕως ἵκοιο.] Vide suprà ad ά, 109. et ad *Il.* ά, 193.

Ver. 369. Νῦν δέ τοι ὧδέ σε.] *Al.* Νῦν δέ τοι οἴῳ.
Ver. 370. ——— ἐφεψιόωντο.] Vide suprà ad *ver.* 331.
Ver. 372. ——— καθεψιόωνται.] *Al.* καθεψιόωντο.
Ver. 374. ——— ἀνώγει.] *Al.* ἄνωγε. Vide ad *Il.* θ', 322.

Ἡμέας ἀμφοτέρους, μάλα εἰκέλω ἀλλήλοιϊν
Ἔμμεναι· ὡς σύ περ αὐτὴ ἐπιφρονέουσ' ἀγορεύεις.
Ὣς ἄρ' ἔφη· γρηῢς δὲ λέβηθ' ἕλε παμφανόωντα,
Τῷ πόδας ἐξαπένιζεν, ὕδωρ δ' ἐνεχεύατο πουλὺ
Ψυχρόν· ἔπειτα δὲ θερμὸν ἐπήφυσεν· αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς
Ἶζεν ἐπ' ἐσχαρόφιν, ποτὶ δὲ σκότος ἐτράπετ' αἶψα·
Αὐτίκα γὰρ κατὰ θυμὸν ὀΐσσατο, μή ἑ λαβοῦσα
Οὐλὴν ἀμφράσσαιτο, καὶ ἀμφαδὰ ἔργα γένοιτο.
Νῖζε δ' ἄρ' ἄσσον ἰοῦσα ἄναχθ' ἑόν· αὐτίκα δ' ἔγνω
Οὐλήν· τήν ποτέ μιν σῦς ἤλασε λευκῷ ὀδόντι
Παρνησσόνδ' ἐλθόντα, μετ' Αὐτόλυκόν τε, καὶ υἷας,
Μητρὸς ἑῆς πατέρ' ἐσθλὸν, ὃς ἀνθρώπους ἐκέκαστο
Κλεπτοσύνῃ θ', ὅρκῳ τε· θεὸς δέ οἱ αὐτὸς ἔδωκεν
Ἑρμείας· τῷ γὰρ κεχαρισμένα μηρία καῖεν

"Nos ambos, valdè similes nobis-invicem
"Esse; sicut tu scilicèt ipsa perspicax dicis."
Sic utique dixit: vetula verò lebetem sumpsit splendentem,
Ex quo pedes lavabat; aquam autem infudit multam
Frigidam; deindè verò calidam insuper-fudit: at Ulysses
Sedebat ad focum; ad tenebras autem convertit-se citò:
Statim enim in animo suspicatus est, ne ipsum attrectans
Cicatricem animadverteret, et manifestae res fierent.
Lavabat autem ea proindè propè accedens regem suum; statim verò agnovit
Cicatricem; quam aliquandò ei aper inflixit albo dente,
In-Parnassum profectum, ad Autolycumque, et filios,
Matris suae patrem eximium, qui hominibus praecellebat
Furtoque, jurejurandoque: deus nempè ei ipse dedit
Mercurius: huic enim grata femora comburebat

Ver. 384. ——— εἰκέλω.] Ita *Barnesius*; quocum facit et MS. à *Tho. Bentleio* collatus: Rectè. *Al.* ἰκέλω. Quod primam corripit.

Ver. 387. ——— πουλύ.] *Al.* πολλόν.

Ver. 389. ——— ἐπ' ἐσχαρόφιν.] *Al.* ἀπ' ἐσχαρόφιν.

Ibid. ——— ἐτράπετ'.] Vide suprà ad ί, 491, et ad *Il.* λ', 233.

Ver. 390. Αὐτίκα γὰρ κατὰ θυμὸν ὀΐσατο.] Vide suprà ad *ver.* 346. Porrò Vulgati hîc habent ὀΐσατο· *Barnesius* autem edidit ὠΐσατο. Ac occurrit quidem vox Ὠϊσάμην, antepenultimâ correptâ, apud *Apollonium, Argonautic. lib.* I. *ver.* 291. Vide et suprà ad ά, 323. Notandum autem voces ὀΐω, ὀΐομαι, istud ῑ apud *Homerum* producere.

Ver. 394. Παρνησσόνδ' ἐλθόντα.] Εἰς τὸν Παρνασσόν. Παρνασσὸς δὲ ὄρος Δελφῶν. *Schol.*

Ver. 395. — ὃς ἀνθρώπους ἐκέκαστο Κλεπτοσύνῃ θ', ὅρκῳ τε.] Ἐκ τοῦ Ἑρμοῦ [γίνεται] Αὐτόλυκος, ὃς οἰκῶν τὸν Παρνασσὸν πλεῖστα κλέπτων ἐληΐζετο· εἶχε γὰρ ταύτην τὴν τέχνην παρὰ τοῦ πατρὸς, ὥστε τοὺς ἀνθρώπους, ὅτε κλέπτοι τι, λανθάνειν, καὶ τὰ θρέμματα τῆς λείας ἀλλοιοῦν εἰς ὃ θέλοι μορφῆς· ὥστε πλείστης αὐτὸν δεσπότην γενέσθαι λείας. Ἡ δὲ ἱστορία παρὰ Φερεκύδῃ. *Schol.* ad *ver.* 432. infrà. Videtur autem hoc *Autolyco* à Poetâ non Vitio, sed Laudi et Honori datum. Καὶ Ὅμηρος ἐπαινῶν τὸν Αὐτόλυκον, φησὶ "περιεῖναι πάντων, "Κλεπτοσύνῃ θ', ὅρκῳ τε ———." *Julian. Imperat. Misopog.* Atque ita explicatur hic locus apud *Platonem*: Κλέπτης ἄρα τις ὁ δίκαιος, ὡς ἔοικεν, ἀναπέφανται· καὶ κινδυνεύεις παρ' Ὁμήρου μεμαθηκέναι αὐτό. Καὶ γὰρ ἐκεῖνος τὸν τοῦ Ὀδυσσέως πρὸς μητρὸς πάππον Αὐτόλυκον ἀγαπᾷ τε, καί φησιν αὐτὸν ὑπὲρ πάντας ἀνθρώπους κεκάσθαι "Κλεπτοσύνῃ θ', ὅρκῳ τε." Ἔοικεν οὖν ἡ δικαιοσύνη, ——— καὶ καθ' Ὅμηρον καὶ κατὰ Σιμωνίδην, κλεπτική τις εἶναι ἐπ' ὠφελείᾳ μέντοι τῶν φίλων, καὶ ἐπὶ βλάβῃ τῶν ἐχθρῶν. *De Republ. lib.* I.

Ver. 397. ——— μηρία καῖεν.] *Al.* μηρί' ἔκηεν· et μυ[illegible] καῖεν.

Ἀρνῶν ἠδ' ἐρίφων· ὁ δέ οἱ πρόφρων ἅμ' ὀπήδει.
Αὐτόλυκος δ' Ἰθάκης ἐλθὼν ἐς πίονα δῆμον,
Παῖδα νέον γεγαῶτα κιχήσατο θυγατέρος ἧς·
Τόν ῥά οἱ Εὐρύκλεια φίλοις ἐπὶ γούνασι θῆκε
Παυομένῳ δόρποιο· ἔπος τ' ἔφατ', ἔκ τ' ὀνόμαζεν·
Αὐτόλυκ', αὐτὸς νῦν ὄνομ' εὕρεο, ὅ,ττι κε θείης
Παιδὸς παιδὶ φίλῳ· πολυάρητος δέ τοι ἐστί.
Τὴν δ' αὖτ' Αὐτόλυκος ἀπαμείβετο, φώνησέν τε·
Γαμβρὸς ἐμὸς, θυγάτηρ τε, τίθεσθ' ὄνομ', ὅ,ττι κεν εἴπω·
Πολλοῖσιν γὰρ ἔγωγε ὀδυσσάμενος τόδ' ἱκάνω
Ἀνδράσιν ἠδὲ γυναιξὶν, ἀνὰ χθόνα πουλυβότειραν·
Τῷ δ' Ὀδυσεὺς ὄνομ' ἔστω ἐπώνυμον· αὐτὰρ ἔγωγε,
Ὁππότ' ἂν ἡβήσας μητρώϊον ἐς μέγα δῶμα
Ἔλθῃ Παρνησσόνδ', ὅθι πού μοι κτήματ' ἔασιν,
Τῶν οἱ ἐγὼ δώσω, καί μιν χαίροντ' ἀποπέμψω.
Τῶν ἕνεκ' ἦλθ' Ὀδυσεὺς, ἵνα οἱ πόροι ἀγλαὰ δῶρα.
Τὸν μὲν ἄρ' Αὐτόλυκός τε καὶ υἱέες Αὐτολύκοιο

Agnorum et hoedorum: hic autem eum promptus unà comitabatur.
Autolycus autem Ithacae cum-venisset in opulentum populum,
Filium recèns natum invenit filiae suae:
Hunc utique ei Euryclea charis genibus imposuit
Desinenti à-coenâ; verbumque dixit, et compellabat:
" Autolyce, ipse nunc nomen inveni, quod imponas
" Filiae filio dilecto; exoptatissimus autem tibi est."
Huic verò rursùs Autolycus respondit, dixitque:
" Gener meus, filiaque, imponite nomen, quod dixero:
" Multis enim ego indignatus huc venio
" Viris et mulieribus super terram almam:
" Huic autem Ulysses nomen sit super-inditum: at ego,
" Quandò puber-factus maternam in magnam domum
" Venerit Parnassum, ubi mihi possessiones sunt;
" Ex his illi ego dabo, et ipsum gaudentem dimittam."
Horum gratiâ ivit Ulysses, ut sibi *is* praeberet splendida dona.
Hunc quidem deindè Autolycusque et filii Autolyci

Ver. 399. —— Ἰθάκης ἐλθών.] *Al.* ἐλθὼν Ἰθάκης.

Ver. 401. —— Εὐρύκλεια.] *Al.* Ἀντίκλεια.

Ver. 403. —— θείης.] *Al.* θεῖο.

Ver. 404. —— πολυάρητος.] Μετὰ πολλῶν εὐχῶν γενόμενος. *Schol.* Vid. et infrà ad χ', 208.

Ver. 407. Πολλοῖσιν γὰρ ἔγωγε ὀδυσσάμενος.] Τὸ δὲ "Πολλοῖσι γὰρ ἔγωγε ὀδυσσάμενος," λέγει μὲν τὸ, πολλοῖς μισηθεὶς καὶ δι' ὀργῆς ἐλθὼν παθητικῶς, οὐ μὴν κατ' ἐνέργειαν, ὁποῖον τὸ [*Odyss.* ά, 62.] "τί νύ οἱ τόσον ὠδύσαο Ζεῦ;" *Eustath.* Atqui posteriori isto sensu semper apud *Homerum* usurpantur voces ὀδυσσάμενος, ὠδύσαντο, &c.

Ibid. —— τόδ'.] *Al.* τέθ'.

Ver. 408. —— πουλυβότειραν.] *Al.* βωτιάνειραν. Atque ita in commentario citat *Eustathius.*

Ver. 409. Τῷ δ' Ὀδυσεὺς ὄνομ' ἔστω ἐπώνυμον.] Hinc *Sophocles* à *Barnesio* citatus:

—— Ὀρθῶς εἰμ' ἐπώνυμος κακοῖς·
Πολλοὶ γὰρ ὠδύσαντο δυσσεβεῖς ἐμοί.

Σιληνὸς μέντοι ὁ Χῖος κατὰ τὴν ἱστορίαν, ἐν δευτέρῳ βιβλίῳ τῶν αὐτῶν μυθικῶν, δασύνει παρὰ τὴν ὁδὸν, λέγων, ὡς Ἀντικλείας ὁδευούσης παρὰ τὸν Νήριτον, ὗσεν ὁ Ζεύς· τὴν δὲ ὑπὸ ἀγωνίας ἐκεῖ πεσοῦσαν τεκεῖν· καὶ τὸ γεννηθὲν κληθῆναι Ὀδυσσέα παρὰ τὸ ἐν τῇ ὁδῷ ὗσαι. *Eustath.*

Ver. 410. Ὁππότ' ἄν.] *Al.* Ὁππότε κε.

Χερσίν τ' ἠσπάζοντο, ἔπεσσί τε μειλιχίοισι·
Μήτηρ δ' Ἀμφιθέη μητρὸς, περιφῦσ' Ὀδυσῆϊ,
Κύσσ' ἄρα μιν κεφαλήν τε καὶ ἄμφω φάεα καλά.
Αὐτόλυκος δ' υἱοῖσιν ἐκέκλετο κυδαλίμοισι,
Δεῖπνον ἐφοπλίσσαι· τοὶ δ' ὀτρύνοντος ἄκουσαν·
Αὐτίκα δ' εἰσάγαγον βοῦν ἄρσενα πενταέτηρον·
Τὸν δέρον, ἀμφί θ' ἕπον, καί μιν διέχευαν ἅπαντα,
Μίστυλλόν τ' ἄρ' ἐπισταμένως, πεῖράν τ' ὀβελοῖσιν,
Ὤπτησάν τε περιφραδέως, δάσσαντό τε μοίρας.
Ὣς τότε μὲν πρόπαν ἦμαρ ἐς ἠέλιον καταδύντα
Δαίνυντ'· οὐδέ τι θυμὸς ἐδεύετο δαιτὸς ἐΐσης.
Ἦμος δ' ἠέλιος κατέδυ, καὶ ἐπὶ κνέφας ἦλθε,
Δὴ τότε κοιμήσαντο, καὶ ὕπνου δῶρον ἕλοντο.
Ἦμος δ' ἠριγένεια φάνη ῥοδοδάκτυλος Ἠώς,
Βάν ῥ' ἴμεν ἐς θήρην ἠμὲν κύνες, ἠδὲ καὶ αὐτοὶ
Υἱέες Αὐτολύκου· μετὰ τοῖσι δὲ δῖος Ὀδυσσεὺς
Ἤϊεν· αἰπὺ δ' ὄρος προσέβαν καταειμένον ὕλῃ

Manibusque salutabant, verbisque blandis:
Mater autem Amphithea matris, circumplexa Ulyssem,
Osculata est ipsi caputque et ambo lumina pulchra.
Autolycus verò filios jussit gloriosos
Coenam parare; illi autem hortanti auscultârunt:
Statim verò induxerunt bovem masculum quinquennem:
Eum excoriârunt, curâruntque, et ipsum diviserunt totum,
Minutatimque inciderunt scitè, infixeruntque verubus,
Assâruntque peritè, diviseruntque partes.
Sic tunc quidem toto die ad solis occasum
Epulabantur; neque quicquam animus indigebat convivio aequali.
Quandò autem sol occidit, et tenebrae advenerunt,
Tunc demùm decubuerunt, et somni donum ceperunt.
Quandò verò manè-genita apparuit rosea-digitos Aurora,
Perrexerunt utique ire in venationem et canes, et etiam ipsi
Filii Autolyci: cum his autem nobilis Ulysses
Ibat: altum verò montem ascenderunt indutum sylvâ

Ver. 416. Μήτηρ δ' Ἀμφιθέη μητρός.] Ἀντικλείας μήτηρ. *Schol.*

Ver. 417. Κύσσ' ἄρα μιν κεφαλήν.] Ita edidit *Barnesius* pro vulgato Κύσ' ἄρα, vel Κῦσ' ἄρα. Quocum facit et MS. à *Tho. Bentleio* collatus. Vide suprà ad π', 15. et ρ', 39.

Ver. 420. ——— βοῦν ἄρσενα πενταέτηρον.] Ἀκμάζει δὲ μάλιστα [βοῦς] πενταετὴς ὤν· διὸ καὶ Ὅμηρόν φασι πεποιηκέναι τινὲς ὀρθῶς, ποιήσαντα, "ἄρσενα πενταέτηρον." *Aristot. de Historiâ Animalium, lib.* VI. *cap.* 21.

Ver. 421. ——— ἀμφί θ' ἕπον.] Vide ad *Il.* δ', 202.

Ver. 423. ——— δάσσαντο.] *Al.* ἱερέυσαντο.

Ibid. ——— μοίρας.] *Al.* πάντα.

Ver. 426. Ἦμος δ' ἠέλιος κατέδυ, καὶ ἐπὶ κνέφας ἦλθε, Δὴ τότε κοιμήσαντο.]

Vertitur intereà cœlum, ruit Oceano nox,
Involvens umbrâ magnâ terramque polumque;
——— fusi per mœnia Teucri
Conticuere: sopor fessos complectitur artus. *Æn.* II, 250.

Ver. 431. ——— ὄρος ——— καταειμένον ὕλῃ.]

——— sylvis scena coruscis
Desuper, horrentique atrum nemus imminet umbrâ. *Æn.* I, 165.

Παρνησσοῦ· τάχα δ᾽ ἵκανον πτύχας ἠνεμοέσσας.
Ἠέλιος μὲν ἔπειτα νέον προσέβαλλεν ἀρούρας,
Ἐξ ἀκαλαῤῥείταο βαθυῤῥόου Ὠκεανοῖο·
Οἱ δ᾽ ἐς βῆσσαν ἵκανον ἐπακτῆρες· πρὸ δ᾽ ἄρ᾽ αὐτῶν
Ἴχνη ἐρευνῶντες κύνες ἤϊσαν· αὐτὰρ ὄπισθεν
Υἱέες Αὐτολύκου· μετὰ τοῖσι δὲ δῖος Ὀδυσσεὺς
Ἤϊεν ἄγχι κυνῶν, κραδάων δολιχόσκιον ἔγχος.
Ἔνθα δ᾽ ἄρ᾽ ἐν λόχμῃ πυκινῇ κατέκειτο μέγας σῦς·
Τὴν μὲν ἄρ᾽ οὔτ᾽ ἀνέμων διάει μένος ὑγρὸν ἀέντων,
Οὔτε μιν ἠέλιος φαέθων ἀκτῖσιν ἔβαλλεν,
Οὔτ᾽ ὄμβρος περάασκε διαμπερές· ὡς ἄρα πυκνὴ
Ἦεν· ἀτὰρ φύλλων ἐνέην χύσις ἤλιθα πολλή.
Τὸν δ᾽ ἀνδρῶν τε κυνῶν τε περὶ κτύπος ἦλθε ποδοῖϊν,
Ὡς ἐπάγοντες ἐπῆσαν· ὁ δ᾽ ἀντίος ἐκ ξυλόχοιο
Φρίξας εὖ λοφιὴν, πῦρ δ᾽ ὀφθαλμοῖσι δεδορκὼς,
Στῆ ῥ᾽ αὐτῶν σχεδόθεν· ὁ δ᾽ ἄρα πρώτιστος Ὀδυσσεὺς
Ἔσσυτ᾽, ἀνασχόμενος δολιχὸν δόρυ χειρὶ παχείῃ,
Οὐτάμεναι μεμαώς· ὁ δέ μιν φθάμενος ἔλασεν σῦς

Parnassi; citò autem pervenerunt ad juga ventosa.
Sol quidem deindè recens percutiebat arva,
Ex placidè-fluente profundo Oceano;
Venatores autem in vallem perveniebant; ante verò ipsos
Vestigia scrutantes canes ibant; at ponè
Filii Autolyci: cum his autem nobilis Ulysses
Ibat prope canes, vibrans longam hastam.
Ibi verò in sylvâ densâ jacebat magnus aper;
Quam quidem neque ventorum perflabat vis humidum spirantium,
Neque ipsam sol lucens radiis percutiebat,
Neque imber penetrabat penitùs, adeò scilicèt densa
Erat; at foliorum inerat fusio affatim ingens.
Hunc autem virorumque canumque strepitus circumsonuit pedum;
Ut venantes ingruebant: hic autem adversus ex arbusto,
Erectis valdè cervicis-setis, ignisque *instar* oculis tuens,
Stetit ipsos prope: primus autem Ulysses
Irruit, elevatâ longâ hastâ, manu robustâ,
Vulnerare cupiens: ipsum verò praevertens percussit aper

Ver. 433. Ἠέλιος μὲν ἔπειτα νέον προσέβαλλεν ἀρούρας.]

Et jam prima novo spargebat lumine terras
Tithoni croceum linquens Aurora cubile.
Æn. IV, 584.

Ver. 435. —— βῆσσαν.] Τὴν πρόσβασιν τοῦ ὄρους. *Schol.*

Ver. 436. Ἴχνη.] *Al.* Ἴχνι᾽, et Ἴχνι᾽.

Ver. 439. ———— κατέκειτο μέγας σῦς.]

Sic apud *Virgilium*;

——— ingens inventa sub ilicibus sus.
Æn. VIII, 43.

Vide ad *Il.* γ', 363.

Ver. 440. ———— διάει.] *Al.* διάη.

Ibid. ——— ὑγρὸν ἀέντων.] Vide suprà ad ἑ, 478.

Ver. 441. Οὔτε μιν ἠέλιος.]

Solis inaccessam radiis. *Æn.* VIII, 195.

Ver. 444. Τὸν δ᾽.] *Al.* Τῶν δ᾽.

Ver. 445. Ὡς ἐπάγοντες.] *Al.* Οἱ ἐπάγοντες.

Ver. 446. ———— πῦρ δ᾽ ὀφθαλμοῖσι δεδορκώς.]

——— stant lumina flammâ. *Æn.* VI, 300.
———— oculis micat acribus ignis.
Æn. XII, 103.

Γουνὸς ὕπερ· πολλὸν δὲ διήφυσε σαρκὸς ὀδόντι
Λικριφὶς ἀΐξας, οὐδ' ὀστέον ἵκετο φωτός.
Τὸν δ' Ὀδυσεὺς οὔτησε τυχὼν κατὰ δεξιὸν ὦμον,
Ἀντικρὺ δὲ διῆλθε φαεινοῦ δουρὸς ἀκωκή·
Κὰδ δ' ἔπεσ' ἐν κονίῃσι μακὼν· ἀπὸ δ' ἔπτατο θυμός.
Τὸν μὲν ἄρ' Αὐτολύκου παῖδες φίλοι ἀμφεπένοντο·
Ὠτειλὴν δ' Ὀδυσῆος ἀμύμονος ἀντιθέοιο
Δῆσαν ἐπισταμένως· ἐπαοιδῇ δ' αἷμα κελαινὸν
Ἔσχεθον· αἶψα δ' ἵκοντο φίλου πρὸς δώματα πατρός.
Τὸν μὲν ἄρ' Αὐτόλυκός τε, καὶ υἱέες Αὐτολύκοιο
Εὖ ἰησάμενοι, ἠδ' ἀγλαὰ δῶρα πορόντες,
Καρπαλίμως χαίροντα φίλην χαίροντες ἔπεμπον
Εἰς Ἰθάκην· τῷ μέν ῥα πατὴρ καὶ πότνια μήτηρ
Χαῖρον νοστήσαντι, καὶ ἐξερέεινον ἕκαστα,
Οὐλὴν, ὅ,ττι πάθοι· ὁ δ' ἄρα σφίσιν εὖ κατέλεξεν,
Ὥς μιν θηρεύοντ' ἔλασεν σῦς λευκῷ ὀδόντι

Genu super; multum autem exhausit carnis dente
Obliquè adortus; neque ad os pervenit viri.
Illum verò Ulysses vulneravit assecutus ad dextrum humerum;
Penitùs autem transiit splendidae hastae cuspis:
Decidit verò *is* in pulveribus vociferatus; avolavit autem animus.
Hunc quidem deindè Autolyci filii dilecti circum-occupabantur:
Vulnus autem Ulyssis eximii deo-paris
Ligaverunt scitè; incantationeque sanguinem nigrum
Cohibuerunt: statim autem pervenerunt chari ad aedes patris.
Illum quidem Autolycusque, et filii Autolyci
Benè postquam-sanâssent, et splendida dona *ei* praebuissent,
Statim gaudentem charam gaudentes dimiserunt
In Ithacam: eo quidem pater et veneranda mater,
Gaudebant reverso, et interrogabant singula,
De-cicatrice, quid passus esset: ille autem ipsis ritè narravit,
Ut ipsum venantem percussisset aper albo dente,

Ibid. —— διήφυσε.] Vide ad *Il.* β', 314.

Ver. 451. Λικριφὶς ἀΐξας.] Similiter apud *Horatium*:

Verris *obliquum* meditantis ictum.
Carm. lib. III. *Od.* xxii. *ver.* 7.

Ver. 455. Τὸν μὲν —— ἀμφεπένοντο.] Τουτέστι περὶ αὐτὸν ἐπονοῦντο, ἤτοι περὶ Ὀδυσσέα· ἴσως δὲ καὶ περὶ τὸν σῦν. *Eustath.* Vera posterior explicatio; ut liquet ex sequenti Ὠτειλὴν δ' Ὀδυσῆος ἀμύμονος ——.

Ver. 457. —— ἐπαοιδῇ δ' αἷμα κελαινὸν Ἔσχεθον.] Διοκλῆς ἐπαοιδὴν παρέδωκε τὴν παρηγορίαν· ἴσχαιμον γὰρ εἶναι ταύτην, ὅταν τὸ πνεῦμα τοῦ τετρωμένου προσεχὲς ᾖ, καὶ ὥσπερ προσηρτημένον τῷ παρηγοροῦντι, ὡς καὶ δι' ἑτέρων, [*Iliad.* ὁ, 401.] "Ἀλλά σε μὲν θεράπων "ποτιτερπέτω." *Schol.* Ἰστέον ὅτι ἀρχαία ἐστὶν ἡ διὰ τῆς ἐπαοιδῆς θεραπεία. Ὅμηρος, —— παῦσε δ' "ἐπαοιδῇ δ' αἷμα κελαινόν." *Etymolog. Magn.* ad vocem Ἐπαοιδή. "Dixit "Homerus, profluvium sanguinis vulnerato fœmine Ulixem inhibuisse carmine: "Theophrastus ischiadicos sanari: Cato "prodidit luxatis membris carmen auxiliari: M. Varro podagris." *Plin. Nat. Hist. lib.* XXVIII. *cap.* 2. à *Barnesio* citatus. Similiter apud *Pindarum*:

—— τοὺς μὲν μαλακαῖς
Ἐπαοιδαῖς ἀμφέπων ——.
Pythior. Od. III. *ver.* 91.

—— neque eum juvêre in vulnera *cantus*.
Æn. VII, 757.

Ver. 461. —— φίλην.] MS. à *Tho. Bentleio* collatus, φίλως.

Παρνησσόνδ' ἐλθόντα σὺν υἱάσιν Αὐτολύκοιο.
  Τὴν γρηῦς χείρεσσι καταπρηνέσσι λαβοῦσα,
Γνῶ ῥ' ἐπιμασσαμένη, πόδα δὲ προέηκε φέρεσθαι·
Ἐν δὲ λέβητι πέσε κνήμη· καναχῆσε δὲ χαλκὸς,
Ἂψ δ' ἑτέρωσ' ἐκλίθη· τὸ δ' ἐπὶ χθονὸς ἐξέχυθ' ὕδωρ.
Τὴν δ' ἅμα χάρμα καὶ ἄλγος ἕλε φρένα· τὼ δέ οἱ ὄσσε
Δακρυόφιν πλῆσθεν· θαλερὴ δέ οἱ ἔσχετο φωνή.
Ἀψαμένη δὲ γενείου Ὀδυσσῆα προσέειπεν·
  Ἦ μάλ' Ὀδυσσεύς ἐσσι, φίλον τέκος· οὐδέ σ' ἔγωγε
Πρὶν ἔγνων, πρὶν πάντα ἄνακτ' ἐμὸν ἀμφαφάασθαι.
  Ἦ, καὶ Πηνελόπειαν ἐσέδρακεν ὀφθαλμοῖσι,
Πεφραδέειν ἐθέλουσα φίλον πόσιν ἔνδον ἐόντα.

Ad-Parnassum profectum cum filiis Autolyci.
Hanc *Cicatricem* anus manibus pronis prehensam,
Agnovit attrectans; pedem autem dimisit ferendum:
Incidit verò lebeti tibia; resonuit autem aes;
Retróque in-alteram-partem inclinatum est; in terram autem effusa est aqua.
Ipsius verò simul gaudium et dolor invasit mentem; oculi autem ei
Lachrymis impleti sunt; clara verò ei haesit vox.
Prehenso autem *ejus* mento, Ulyssem allocuta est:
" Profectò omninò Ulysses es, chare fili; neque te ego
" Priùs agnovi, quàm totum herum meum contrectâssem."
Dixit, et Penelopen intuita est oculis,
Indicare volens charum maritum intùs esse.

Ver. 467. Τὴν γρηῦς χείρεσσι, *&c.*] Observat *Dionysius Halicarnassensis* Poetam in sequenti descriptione res tam pulchrè et significantèr depingere, ut picturâ eæ potiùs oculis exhibitæ, quàm poemate narratæ, videantur. Εἰ δὲ καὶ ζωγραφίας διδάσκαλον Ὅμηρον φαίη τὶς, οὐκ ἂν ἁμαρτάνοι. —— Ἴδωμεν δὲ καὶ ἐπὶ ἄλλου ἑνὸς ἐκ πολλῶν παραδείγματος, ὅτι ὁρωμένοις μᾶλλον ἢ ἀκουομένοις ἔοικε τὰ ποιήματα· ὥσπερ οὖν καὶ τὰ τοιαῦτα, ἐν οἷς καὶ τὴν οὐλὴν τοῦ Ὀδυσσέως φράσας, ἐπιφέρει τὰ τῆς Εὐρυκλείας, " Τὴν γρηῦς χείρεσσι κα- " ταπρηνέσσι λαβοῦσα, Γνῶ ῥ' ἐπιμασσαμένη·" καὶ τὰ ἑξῆς. Ἐνταῦθα γὰρ, καὶ τῶν ἐν πίνακι γραπτῷ δεδειγμένων, τῶν ὑπὸ τὸν ὀφθαλμὸν πεσεῖν δυναμένων, ἐμφαίνεται πλείω τὰ μηδὲ τῇ ὄψει ἔτι καταληπτὰ, ἀλλὰ τῇ νοήσει μόνῃ· ἥ τε διὰ τὴν ἔκπληξιν ἄφεσις τοῦ ποδὸς, καὶ ὁ ψόφος τοῦ χαλκοῦ, καὶ τὸ ἐκχεόμενον ὕδωρ, καὶ τῆς γραὸς λύπη τε ἅμα καὶ χαρά· καὶ τὰ ῥηθέντα πρὸς τὸν Ὀδυσσέα, καὶ ἃ πρὸς τὴν Πηνελόπην ἀποβλέψασα εἰπεῖν ἐμέλλησε. Πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα γραφικῶς παρὰ τῷ Ποιητῇ δείκνυται, ἅπερ ἐν αὐτῇ τῇ ἀναγνώσει θεάσασθαι ἔνεστιν. *Dionys. Halicarn.* περὶ τῆς Ὁμήρου ποιήσεως, § 26. Similitèr de totâ *Homeri* poesi *Cicero*: " Traditum est etiam, Homerum " cæcum fuisse: At ejus picturam, non po- " esim videmus. Quæ regio, quæ ora, qui " locus Græciæ, quæ species formæ, quæ " pugna, quæ acies, quod remigium, qui " motus hominum, qui ferarum, non ita " expictus est, ut, quæ ipse non viderit, nos " ut videremus effecerit? *Tusc. Disputat. lib.* V. § 39.

Ver. 468. Γνῶ ῥ' ἐπιμασσαμένη.] Χρὴ δὲ σημειώσασθαι καὶ οἵοις προσώποις ἑαυτὸν καὶ ὅπως ἐπίστευσεν Ὀδυσσεύς· ἵνα καὶ οὕτως ἡ ποιητικὴ ποικιλία διαδειχθείη, καὶ τὸ τῆς πλάσεως πολύτροπον. Τηλεμάχῳ μὲν γὰρ ὡς υἱῷ γνωρίζεται καὶ ἑκών [suprà π', 188.] ἔγνω γὰρ οἷος ἦν, ὃς καὶ ἀπεδήμησε δι' αὐτόν. Εὐρυκλείᾳ δὲ ἄκων, τῇ καὶ τροφῷ, καὶ οἷον μητρί. Εὐμαίῳ δὲ καὶ Φιλοιτίῳ [infrà φ', 207.] πρὸς αὐτῇ τῇ ἀκμῇ τοῦ ἔργου γνωσθήσεται· τί γὰρ ἔδει πρώην; Τῇ μέντοι γυναικὶ Πηνελόπῃ [ψ', 205.] ἁπάντων ὕστερον· οὐ γὰρ ἐχρησίμευσεν ἐκείνῃ εἰς οὐδέν. *Eustath.*

Ibid. ——— ἐπιμασσαμένη.] Similitérque infrà *ver.* 480. ἐπιμασσάμενος· Vide ad *Il.* ρ', 564.

Ver. 471. Τὴν δ' ἅμα χάρμα καὶ ἄλγος ἕλε φρένα.] Ὅθεν λαβὼν, φασὶ, Σοφοκλῆς ἔφη ὡς " Χάρμα ὑφέρπει δάκρυον ἐκκαλούμενον." *Eustath.*

Ver. 475. ——— ἀμφαφάασθαι.] MS. à *Tho. Bentleio* collatus, ἀμφὶ φάασθαι.

Ἡ δ' οὔτ' ἀθρῆσαι δύνατ' ἀντίη, οὔτε νοῆσαι·
Τῇ γὰρ Ἀθηναίη νόον ἔτραπεν· αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς
Χεῖρ' ἐπιμασσάμενος, φάρυγος λάβε δεξιτερῆφι·
Τῇ δ' ἑτέρῃ ἕθεν ἆσσον ἐρύσσατο, φώνησέν τε·
Μαῖα, τίη μ' ἐθέλεις ὀλέσαι; σὺ δέ μ' ἔτρεφες αὐτὴ
Τῷ σῷ ἐπὶ μαζῷ· νῦν δ' ἄλγεα πολλὰ μογήσας,
Ἤλυθον εἰκοστῷ ἔτεϊ ἐς πατρίδα γαῖαν.
Ἀλλ' ἐπεὶ ἐφράσθης, καί τοι θεὸς ἔμβαλε θυμῷ,
Σίγα, μήτις τ' ἄλλος ἐνὶ μεγάροισι πύθηται.
Ὧδε γὰρ ἐξερέω, τὸ δὲ καὶ τετελεσμένον ἔσται,
Εἴ χ' ὑπ' ἐμοί γε θεὸς δαμάσῃ μνηστῆρας ἀγαυοὺς,
Οὐδὲ τροφοῦ οὔσης σεῦ ἀφέξομαι, ὁππότ' ἂν ἄλλας
Δμωὰς ἐν μεγάροισιν ἐμοῖς κτείναιμι γυναῖκας.
Τὸν δ' αὖτε προσέειπε περίφρων Εὐρύκλεια·
Τέκνον ἐμὸν, ποῖόν σε ἔπος φύγεν ἕρκος ὀδόντων;
Οἶσθα μὲν, οἷον ἐμὸν μένος ἔμπεδον, οὐκ ἐπιεικτόν·
Ἕξω δ', ὡς ὅτε τις στερεὴ λίθος, ἠὲ σίδηρος.

Ea autem neque videre potuit è-regione, neque animadvertere;
Ei enim Minerva mentem avertit: at Ulysses
Manu admotâ guttur cepit dextrâ;
Alterâ verò propiùs ad-se traxit, dixitque:
" Nutrix, cur me vis perdere? tu autem me nutrivisti ipsa,
" Tuam ad mammam; nunc verò dolores multos perpessus,
" Veni vigesimo anno in patriam terram.
" Sed postquam animadvertisti, et tibi deus injecit animo,
" Tace; neque quis alius in aedibus audiat.
" Sic enim edico, quod et perfectum erit;
" Si mihi deus domuerit procos eximios,
" Neque, nutrix licèt-sis, à-te abstinebo, quandò alias
" Famulas in aedibus meis interficiam mulieres."
Hunc autem rursus allocuta est prudens Euryclea:
" Fili mi, quale tibi verbum fugit ex septo dentium?
" Nôsti quidem, qualis meus animus firmus, inexpugnabilis:
" Tenebo autem, sicut aliquis solidus lapis, aut ferrum.

Ver. 480. —— φάρυγος λάβε δεξιτερῆφι.] Guttur nimirùm ei manu arctè constringebat, nè *Penelopen* alloqui posset. Ut rectè *Eustathius:* Ὅτε μέντοι καὶ τοῦ φάρυγγος αὐτῆς ἐλάβετο, τότε οὐδὲν οὐδόλως εἶχε λαλεῖν. *Spondanus* alitèr accipit: " Hoc autem con- " tactu," inquit, " qui *supplicis* est, et se- " quenti oratione nutricem *demulcet* Ulys- " ses, nè se prodat." Minùs rectè.

Ver. 484. —— εἰκοστῷ ἔτεϊ ἐς.] Vide suprà ad π', 206.

Ver. 485. —— ἐφράσθης, καί τοι θεὸς ἔμβαλε θυμῷ.] Vide ad *Il.* ά, 194.

Ver. 487. —— τὸ δὲ καί.] *Al.* καὶ μήν.

Ver. 490. —— ἐν μεγάροισιν.] *Al.* ἐνὶ μεγάροισιν.

Ibid. —— κτείναιμι.] *Al.* κτείνωμι.

Ver. 493. —— οὐκ ἐπιεικτόν.] *Al.* οὐδ' ἐπιεικτόν.

Ver. 494. Ἕξω δ', ὡς ὅτε τις στερεὴ λίθος.] Ὁ δὲ Ποιητὴς τὸν λογιώτατον Ὀδυσσέα σιωπηλότατον πεποίηκε, καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τὴν τροφόν· ἀκούεις γὰρ λεγούσης, "Ἕξω δ' ἠΰτε τις κρατερὴ δρῦς, ἠὲ σίδηρος." *Plutarch. de Garrulitate.* Ubi in transitu notandum, quod jam legimus ὡς ὅτε τις στερεὴ λίθος, legisse *Plutarchum*, aut memoritèr citâsse, ἠΰτε τις κρατερὴ δρῦς.

Ἄλλο δέ τοι ἐρέω, σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῇσιν·
Εἴ χ' ὑπὸ σοί γε θεὸς δαμάσῃ μνηστῆρας ἀγαυοὺς,
Δὴ τότε τοι καταλέξω ἐνὶ μεγάροισι γυναῖκας,
Αἵ τέ σ' ἀτιμάζουσι, καὶ αἳ νηλητεῖς εἰσιν.
Τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς·
Μαῖα, τίη δὲ σὺ τὰς μυθήσεαι; οὐδέ τί σε χρή.
Εὖ νυ καὶ αὐτὸς ἐγὼ φράσομαι καὶ εἴσομ' ἑκάστην·
Ἀλλ' ἔχε σιγῇ μῦθον, ἐπίτρεψον δὲ θεοῖσιν.
Ὣς ἄρ' ἔφη· γρηῢς δὲ διὲκ μεγάροιο βεβήκει,
Οἰσομένη ποδάνιπτρα· τὰ γὰρ πρότερ' ἔκχυτο πάντα.
Αὐτὰρ ἐπεὶ νίψεν τε, καὶ ἤλειψεν λίπ' ἐλαίῳ,
Αὖτις ἄρ' ἀσσοτέρω πυρὸς ἕλκετο δίφρον Ὀδυσσεὺς
Θερσόμενος, οὐλὴν δὲ κατὰ ῥακέεσσι κάλυψε.
Τοῖσι δὲ μύθων ἦρχε περίφρων Πηνελόπεια·
Ξεῖνε, τὸ μέν σ' ἔτι τυτθὸν ἐγὼ εἰρήσομαι αὐτή·
Καὶ γὰρ δὴ κοίτοιο τάχ' ἡδέος ἔσσεται ὥρη,
Ὅντινά γ' ὕπνος ἕλοι γλυκερὸς, καὶ κηδόμενόν περ.
Αὐτὰρ ἐμοὶ καὶ πένθος ἀμέτρητον πόρε δαίμων·
Ἤματα μὲν γὰρ τέρπομ' ὀδυρομένη, γοόωσα,

" Aliud verò tibi dicam, tu autem in mente recondo tuâ;
" Si tibi deus domaverit procos eximios,
" Tunc demùm tibi recensebo in aedibus mulieres,
" Et quae te parùm-honorent, et quae inculpatae sint."
Hanc autem respondens allocutus est solers Ulysses:
" Nutrix, cur verò tu eas indicabis? neque omninò te oportet.
" Benè utique et ipse ego observabo, et cognoscam unamquamque:
" Sed tene silentio verbum, committeque diis."
Sic utique dixit: anus autem per domum exivit,
Allatura-pedum-lavacra; priora enim effusa erant omnia.
At postquam lavissetque et unxisset pingui oleo,
Iterùm propiùs ad-ignem traxit-sibi sedile Ulysses
Calefacturus-se; cicatricem autem pannis coöperuit.
His verò sermonem exordiebatur prudens Penelope:
" Hospes, paulùm quidem te ampliùs ego percontabor ipsa;
" Etenim jam cubitûs citò placidi erit hora,
" Quemcunque scilicèt somnus ceperit dulcis, etiam dolentem.
" Sed mihi et dolorem immensum praebuit deus:
" Dies etenim delector lamentans, lugens,

Ver. 498. —— *καὶ αἱ νηλητεῖς εἰσιν.*] Λίαν ἁμαρτωλαὶ, ἄλλοι ἀπίδοσαν, τοῦ νη ἐπιτατικοῦ ὄντος, ὡς ἐν τῷ, νήχυτος ἔρανξ· ἄμεινον δὲ τὰς ἀναμαρτήτους, συγκειμένης τῆς λέξεως ἐκ τοῦ νη στερητικοῦ μορίου, καὶ τοῦ ἀλιταίνειν· ἵν' ᾖ, ὅσαι ἁμαρτάνουσαι, καὶ ὅσαι οὔ. *Schol.* Cæterùm Vulgati hîc habent νηλιτεῖς· *Barnesius* autem edidit νηλητεῖς. Vide suprà ad π', 317. *Al.* νηλίτιδες· notante *Eustathio.*

Ver. 502. —— ἐπίτρεψον δὲ θεοῖσιν.]

Ἄσσα δ' ἄπειστ' ἔσται, ταῦτα θεοῖσι μέλει.
Theogn. Gnom. ver. 1044.

Permitte Divis cætera ——————.
Horat. Carm. lib. I, *Od.* ix. *ver.* 9.

Ver. 505. —— λίπ' ἐλαίῳ.]

— pinguis olivi. *Virg. Eclog.* V, 68.

Ver. 510. —— ἡδέος ἔσσεται ὥρη.] *Al.* ἔσσεται ἡδέος ὥρη.

Ἔς τ' ἐμὰ ἔργ' ὁρόωσα καὶ ἀμφιπόλων ἐνὶ οἴκῳ·
Αὐτὰρ ἐπὴν νὺξ ἔλθῃ, ἕλῃσί τε κοῖτος ἅπαντας,
Κεῖμαι ἐνὶ λέκτρῳ, πυκιναὶ δέ μοι ἀμφ' ἀδινὸν κῆρ
Ὀξεῖαι μελεδῶναι ὀδυρομένην ἐρέθουσιν.
Ὡς δ' ὅτε Πανδαρέου κούρη, χλωρηῒς ἀηδὼν,
Καλὸν ἀείδῃσιν, ἔαρος νέον ἱσταμένοιο,
Δενδρέων ἐν πετάλοισι καθεζομένη πυκινοῖσιν,
Ἥτε θαμὰ τρωπῶσα χέει πολυηχέα φωνὴν,
Παῖδ' ὀλοφυρομένη Ἴτυλον φίλον, ὅν ποτε χαλκῷ
Κτεῖνε δι' ἀφραδίας, κοῦρον Ζήθοιο ἄνακτος·
Ὣς καὶ ἐμοὶ δίχα θυμὸς ὀρώρεται ἔνθα καὶ ἔνθα,
Ἠὲ μένω παρὰ παιδὶ, καὶ ἔμπεδα πάντα φυλάσσω,

" Meaque opera inspiciens et ancillarum in domo;
" At postquam nox venerit, ceperitque cubitus omnes,
" Jaceo in lecto, crebraeque mihi circa intimum cor
" Acutae curae lugentem lacessunt.
" Sicut autem quandò Pandarei filia, florida luscinia,
" Pulchrè canit, vere recèns ineunte,
" Arborum in foliis sedens densis,
" Quae frequentèr versans fundit multisonam vocem,
" Filium lugens Itylum charum, quem quondam aere
" Interfecit per insipientiam, filium Zethi regis;
" Sic et mihi bifariàm animus movetur huc et illuc,
" Utrùm maneam apud filium, et integra omnia servem,

Ver. 515. —— ἐπήν.] *Al.* ἐπεί.

Ver. 518. 522. Ὡς δ' ὅτε Πανδαρέου κούρη, *&c.*] Εἰ μέν τις ἐν πράγματι χάρις ἐστὶ, τάδε καὶ ἡ λέξις ποιεῖ ἐπιχαριτώτερα· οἷον, " Ὡς δ' " ὅτε Πανδαρέου, *&c.*" Ἐνταῦθα γὰρ καὶ ἡ ἀηδὼν, χαρίεν ὀρνίθιον· καὶ τὸ ἔαρ φύσει χαρίεν· πολὺ δὲ ἐπικεκόσμηται τῇ ἑρμηνείᾳ· καί ἐστι χαριέστερα, τό τε, χλωρηῒς, καὶ τὸ, Πανδαρέου κούρη, εἰπεῖν ἐπὶ ὄρνιθος· ἅπερ τοῦ Ποιητοῦ ἴδιά ἐστι. *Demetr. Phaler.* περὶ Ἑρμηνείας, § 133. Porrò *Strabo, Geograph. lib.* XIV. *pag.* 981. *al.* 665. citat; Ὡς καὶ Πανδαρέου κούρη ——.

Qualis populeâ mœrens Philomela sub umbrâ,
Amissos quaeritur foetus ——.
Flet noctem, ramoque sedens miserabile carmen
Integrat, et mœstis latè loca questibus implet. *Virgil. Georg.* IV, 511.

Talis in umbrosis, mitis nunc denique sylvis
Deflet Threïcium Daulias ales Ityn.
Consolat. ad Liv. August. (Ovidio vulgò ascript.) ver. 105.

Vide et infrà ad *ver.* 522.

Ibid. —— Πανδαρέου.] *Barnesius* edidit. Πανδάρεω.

Ibid. —— χλωρηῒς ἀηδών.] Ἤτοι ἐν χλωροῖς διατρίβουσα· ἢ ἅμα τοῖς χλωροῖς φαινομένη, ἔαρος γὰρ φαίνεται· ἢ διὰ τὸ χρῶμα· καὶ παρὰ Σιμωνίδῃ δὲ χλωραύχενες λέγονται αἱ Ἀηδόνες. *Schol.*

Ver. 519. —— ἔαρος νέον ἱσταμένοιο.] Sic apud *Virgilium*:

Vere novo ——. *Georg.* I, 43.

Ver. 520. Δενδρέων ἐν πετάλοισι καθεζομένη.] Pronuntiabatur Δενδρῶν.

Οἷοι ἀηδονιδῆες ἐφεζόμενοι ἐπὶ δένδρων
Πωτῶνται, πτερύγων πειρώμενοι, ὄζον ἀπ' ὄζου.
Theocrit. Idyll. XV, 121.

Ver. 521. —— πολυηχέα φωνήν.] Ἤδη μέντοι τινὲς καὶ " πολυδευκέα φωνὴν," γράφουσι, τὴν ποικίλως μεμιμημένην· ὡς τὴν ἀδευκίδα, τὴν μηδ' ὅλως εἰς μίμησιν παρατρεπεῖσαν. *Ælian. de Animal. lib.* V. *cap.* 38.

Ver. 522. Παῖδ' ὀλοφυρομένη Ἴτυλον.] Τῇ Νυκτέως (Ἀντιόπῃ, notante *Barnesio*) Ζεὺς μίγνυται, ἐξ ἧς Ζῆθος γίγνεται καὶ Ἀμφίων —— γαμεῖ δὲ Ζῆθος μὲν Ἀηδόνα, τὴν τοῦ Πανδαρέου· τῶν δὲ γίνεται Ἴτυλος καὶ Νηΐς· Ἴτυλον δὲ ἡ μήτηρ Ἀηδὼν ἀποκτείνει διὰ νυκτὸς, δοκοῦσα εἶναι τὸν Ἀμφίονος παῖδα, ζηλοῦσα τὴν τοῦ προειρημένου γυναῖκα, ὅτι αὐτῇ μὲν ἦσαν ἐξ παῖδες, αὐτῇ δὲ δύο· ἐφορμᾷ δὲ ταύτῃ ὁ Ζεὺς ποινήν· ἡ δὲ εὔχεται ὄρνις γενέσθαι· καὶ ποιεῖ αὐτὴν ὁ Ζεὺς Ἀηδόνα· θρηνεῖ δὲ ἀεί ποτε τὸν Ἴτυλον, ὥς φησι Φερεκύδης. *Schol.*

Ver. 523. —— Ζήθοιο.] *Al.* Ζήτοιο notante *Eustathio*.

Κτῆσιν ἐμὴν, δμωάς τε, καὶ ὑψερεφὲς μέγα δῶμα,
Εὐνήν τ' αἰδομένη πόσιος, δήμοιό τε φῆμιν·
Ἦ ἤδη ἅμ' ἕπωμαι Ἀχαιῶν, ὅστις ἄριστος
Μνᾶται ἐνὶ μεγάροισι, πορὼν ἀπερείσια ἕδνα.
Παῖς δ' ἐμὸς, ἕως μὲν ἔην ἔτι νήπιος ἠδὲ χαλίφρων,
Γήμασθ' οὔ μ' εἴα πόσιος κατὰ δῶμα λιποῦσαν·
Νῦν δ' ὅτε δὴ μέγας ἐστὶ, καὶ ἥβης μέτρον ἱκάνει,
Καὶ δή μ' ἀρᾶται πάλιν ἐλθέμεν ἐκ μεγάροιο,
Κτήσιος ἀσχαλόων, τήν οἱ κατέδουσιν Ἀχαιοί.
Ἀλλ' ἄγε μοι τὸν ὄνειρον ὑπόκριναι, καὶ ἄκουσον.
Χῆνές μοι κατὰ οἶκον ἐείκοσι πυρὸν ἔδουσιν
Ἐξ ὕδατος, καί τέ σφιν ἰαίνομαι εἰσορόωσα·
Ἐλθὼν δ' ἐξ ὄρεος μέγας αἰετὸς ἀγκυλοχείλης
Πᾶσι κατ' αὐχένας ἦξε, καὶ ἔκτανεν· οἱ δ' ἐκέχυντο
Ἀθρόοι ἐν μεγάροις· ὁ δ' ἐς αἰθέρα δῖαν ἀέρθη.
Αὐτὰρ ἐγὼ κλαῖον καὶ ἐκώκυον, ἔν περ ὀνείρῳ·
Ἀμφὶ δέ μ' ἠγερέθοντο ἐϋπλοκαμῖδες Ἀχαιαὶ,
Οἴκτρ' ὀλοφυρομένην, ὅ μοι αἰετὸς ἔκτανε χῆνας.
Ἂψ δ' ἐλθὼν κατ' ἄρ' ἕζετ' ἐπὶ προὔχοντι μελάθρῳ·

" Possessionem meam, famulasque, et altam magnam domum,
" Torumque reverens mariti, populique famam:
" An jam unà sequar Achivorum *eum*, quicunque optimus
" Ambit *me* in aedibus, praebitis infinitis sponsalibus.
" Filius autem meus, donec quidem fuit adhuc infans et animi-impotens,
" Nubere non me sinebat, mariti domo derelictâ:
" Nunc verò quandò jam magnus est, et pubertatis limitem attigit,
" Jam demùm me optat retrò-cedere ex domo,
" Ob-possessionem indignans, quam ei consumunt Achivi.
" Sed age mihi somnium declara, et audi:
" Anseres mihi in domo viginti triticum edunt
" Ex aquâ, atque ipsis laetor inspiciens:
" Profecta verò ex monte magna aquila adunco-rostro,
" Omnibus cervices confregit, et interfecit; hi autem fusi sunt
" Conferti in aedibus: illa verò in aethera divinum elevata est.
" Ast ego flebam et ejulabam, etiam in somnio;
" Circum autem me congregabantur comas-pulchrae Achivae
" Miserabilitèr lugentem, quòd mihi aquila interfecerat anseres.
" Reversa autem desidebat in prominenti tecto;

Ver. 529. Μνᾶται ἐνὶ μεγάροισι.] *Al.* Μνᾶται ἐμ' ἐν μεγάροισι.

Ibid. —— ἀπερείσια ἕδνα.] *Al.* ἀπερείσι' ἔεδνα.

Ver. 530. —— ἕως μὲν ἔην ἔτι νήπιος.] Editt. nonnullæ, ἕως μὲν ἔτι πάλι νήπιος. Enuntiabatur autem ὥς μέν.

Ver. 531. Γήμασθ'.] Vide suprà ad λ', 272.

Ver. 534. —— ἀσχαλόων.] *Al.* ἀσχάλλων.

Ver. 536. —— πυρὸν ἔδουσιν Ἐξ ὕδατος.] Non, Ἔξω καὶ χωρὶς ὕδατος, uti mirè admodùm exponit *Scholiastes*; sed triticum aquâ mixtum: Ita *ver.* 553.

Πυρὸν ἐρεπτομένους παρὰ πύελον ——.

Ver. 539. Πᾶσι κατ' αὐχένας.] *Al.* Πᾶσι δ' αὐχένας.

Ver. 540. —— αἰθέρα.] *Al.* ἠέρα.

Φωνῇ δὲ βροτέῃ κατερήτυε, φώνησέν τε·
Θάρσει, Ἰκαρίου κούρη τηλεκλειτοῖο·
Οὐκ ὄναρ, ἀλλ' ὕπαρ ἐσθλὸν, ὅ τοι τετελεσμένον ἔσται.
Χῆνες μὲν, μνηστῆρες· ἐγὼ δέ τοι αἰετὸς ὄρνις
Ἦα πάρος, νῦν αὖτε τεὸς πόσις εἰλήλουθα,
Ὃς πᾶσι μνηστῆρσιν ἀεικέα πότμον ἐφήσω.
Ὣς ἔφατ'· αὐτὰρ ἐμὲ μελιηδὴς ὕπνος ἀνῆκε.
Παπτήνασα δὲ χῆνας ἐνὶ μεγάροισι νόησα
Πυρὸν ἐρεπτομένους παρὰ πύελον, ἧχι πάρος περ.
Τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς·
Ὦ γύναι, οὔπως ἐστὶν ὑποκρίνασθαι ὄνειρον
Ἄλλῃ ἀποκλίναντ'· ἐπειή ῥά τοι αὐτὸς Ὀδυσσεὺς
Πέφραδ', ὅπως τελέει· μνηστῆρσι δὲ φαίνετ' ὄλεθρος
Πᾶσι μάλ'· οὐδέ κέ τις θάνατον καὶ κῆρας ἀλύξει.
Τὸν δ' αὖτε προσέειπε περίφρων Πηνελόπεια·
Ξεῖν', ἤτοι μὲν ὄνειροι ἀμήχανοι, ἀκριτόμυθοι
Γίνοντ', οὐδέ τι πάντα τελείεται ἀνθρώποισι.

" Voceque humanâ compescebat, dixitque:
' Confide, Icarii filia longè-latéque-inclyti;
' Non somnium, sed visio-vera, quae utique perfecta erit.
' Anseres quidem, proci *sunt*; ego autem aquila avis
' Eram anteà; nunc demùm tuus maritus veni,
' Qui omnibus procis saevam mortem inferam.'
" Sic dixit: at me dulcis somnus dimisit.
" Ubi-circumspectâssem verò, anseres in aedibus animadverti
" Triticum comedentes apud pelvim, ubi anteà scilicèt."
Hanc autem respondens allocutus est solers Ulysses:
" O mulier, nequaquam licet declarare somnium
" Aliò deflectentem; quandoquidem sanè tibi ipse Ulysses
" Dixit, quomodo perfecturus-sit: procis verò apparet exitium
" Omnibus prorsùs; neque quisquam mortem et fatum effugiet."
Hunc autem rursùs allocuta est prudens Penelope:
" Hospes, profectò quidem somnia inscrutabilia, indiscriminatim-loquentia
" Sunt, neque omninò omnia perficiuntur hominibus.

Ver. 546. —— Ἰκαρίου κούρη.] Ita *Barnesius* ex editionibus compluribus; atque ità MS. à *Tho. Bentleio* collatus. *Henricus Stephanus* aliique ediderunt Ἰκαρίοιο κόρη. Quae posterior vox, uti et notavit *Barnesius*, apud Poetam alibi non occurrit.

Ver. 547. —— ὕπαρ.] Τὸ μεθ' ἡμέραν φαινόμενον ἐνύπνιον. *Schol.*

Ver. 556. Ἄλλῃ ἀποκλίναντ'.] Ἔξω τῆς ἀληθείας εἰπόντα. *Schol.*

Ibid. —— ἐπειή ῥά.] *Al.* ἐπεὶ ἦ ῥά.

Ver. 557. Πέφραδ', ὅπως τελέει.] Indicavit nempe *Ulysses, quo modo ipse perfecturus sit*, *Barnesius* malè vertit "*Dixit, quomodo* "*fit.*" Quo sensu nusquam apud Poetam occurrit vox τελέει. Vide *Iliad.* θ', 415. ὑ, 370. *Odyss.* β', 256.

Ver. 560. —— ἤτοι μὲν ὄνειροι ἀμήχανοι,]

Ψευδεῖς ὄνειροι χαίρετ'· οὐδὲν ἦτ' ἄρα.
Euripid, Iphig. in Taur. ver. 569.

Ibid. —— ἀμήχανοι] Πρὸς οὓς μηχανὴν εὑρεῖν οὐκ ἔστιν. *Schol.* Rectiùs autem *Eustathius*: Ἀμήχανοι δὲ ὄνειροι, πρὸς οὓς οὐκ ἔστι κρίσιν τινὰ ὡρισμένην τεχνήσασθαι ἤτοι μηχανήσασθαι.

Δοιαὶ γάρ τε πύλαι ἀμενηνῶν εἰσὶν ὀνείρων·
Αἱ μὲν γὰρ κεράεσσι τετεύχαται, αἱ δ' ἐλέφαντι·
Τῶν οἳ μέν κ' ἔλθωσι διὰ πριστοῦ ἐλέφαντος,
Οἱ δ' ἐλεφαίρονται, ἔπε' ἀκράαντα φέροντες·
Οἳ δὲ διὰ ξεστῶν κεράων ἔλθωσι θύραζε,
Οἵ ῥ' ἔτυμα κραίνουσι, βροτῶν ὅτε κέν τις ἴδηται.
Ἀλλ' ἐμοὶ οὐκ ἐντεῦθεν ὀΐομαι αἰνὸν ὄνειρον
Ἐλθέμεν· ἦ κ' ἀσπαστὸν ἐμοὶ καὶ παιδὶ γένοιτο.
Ἄλλο δέ τοι ἐρέω, σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῇσιν·
Ἥδε δὴ ἠὼς εἶσι δυσώνυμος, ἥ μ' Ὀδυσῆος
Οἴκου ἀποσχήσει· νῦν γὰρ καταθήσω ἄεθλον,

" Duae etenim portae debilium sunt somniorum :
" Nam alterae quidem cornibus factae sunt ; alterae autem ebore :
" Horum quae quidem venerint per sectum ebur,
" Haec decipiunt, verba irrita ferentia :
" Quae verò per polita cornua iverint foràs,
" Haec vera perficiunt ; hominum quandò aliquis viderit.
" At mihi non hinc puto grave somnium
" Venisse : certè gratum mihi et filio foret.
" Aliud autem tibi dicam, tu verò in mente reconde tuâ :
" Haec jam aurora adveniet infausta, quae me Ulyssis
" A domo amovebit : nunc enim deponam certamen,

Ver. 562. *Δοιαὶ γάρ τε πύλαι ἀμενηνῶν εἰσὶν ὀνείρων· &c.*]

Sunt geminæ Somni portæ ; quarum altera fertur
Cornea, quâ veris facilis datur exitus umbris :
Altera, candenti perfecta nitens elephanto,
Sed falsa ad cœlum mittunt insomnia manes. *Æn.* VI, 893.

Ἃ γὰρ προσεῖδον νυκτὶ τῇδε φάσματα
Δισσῶν ὀνείρων·——.
Sophocl. Electr. ver. 645.

ubi *Scholiastes* hunc locum *Homeri* citat. Vide et *Luciani Hist. Ver. lib.* II. item *Dialog.* qui inscribitur, *Somnium*, seu *Gallus*.

Ibid. ——— *ἀμενηνῶν.*] Apud *Etymolog. Magn.* notante *Barnesio*, *ψευστάων·* Malè.

Ver. 563. *Αἱ μὲν γὰρ κεράεσσι τετεύχαται, αἱ δ' ἐλέφαντι.*] Οἱ μὲν φασὶ κερατίνην πύλην συνεκδοχικῶς τοὺς ὀφθαλμούς· κερατοειδὴς γὰρ ὁ πρῶτος χιτὼν τοῦ ὀφθαλμοῦ· ἐλεφαντίνην δὲ, στόμα καὶ ἔσωθεν ἐλεφαντόχρωτας τοὺς ὀδόντας· ἐκ δὲ τούτου, πιστότερα εἶναι τὰ ὁρώμενα τῶν λεγομένων. Καὶ ὅτι διὰ μὲν κέρατος οἷόν τε καὶ ἰδεῖν, διὰ δὲ ἐλέφαντος οὔ. *Schol.* ad *ver.* 562. ubi et plures hujus loci explicationes affert satis inficetas. Vide et *Macrob. in Somn. Scipion. lib.* I. *cap.* 3. sub fine. Porrò hinc *Plato*, in *Charmide* : Ἄκουε δὴ τὸ ἐμὸν ὄναρ, εἴτε διὰ κεράτων, εἴτε δι' ἐλέφαντος ἐλήλυθεν.

Ver. 564. —— *οἳ μὲν κ' ἔλθωσι διὰ πριστοῦ ἐλέφαντος, Οἱ δ' ἐλεφαίρονται.*]

—— *Ὑπνώοντα παρήπαφεν ὄψις ὀνείρου,*
Κλεψινόων ἐλέφαντος ἀναΐξασα πυλάων.
Nonnus Dionys. lib. XXXIV. *ver.* 89.

——— an vitio carentem
Ludit imago
Vana, quæ, portâ fugiens eburnâ,
Somnium ducit ? ———
Horat. Carm. lib. III. *Od.* xxvii. *ver.* 39.

Ibid. —— *πριστοῦ ἐλέφαντος.*]

—— sectoque elephanto. *Æn.* III, 464.

Ver. 565. 567. Οἱ δ' — Οἵ ῥ'.] *Barnesius* edidit Τοὶ δ' — Τοί ῥ'. *Al.* Οἵ γ', et Οἵ τ'.

Ver. 571. *Ἥδε δὴ ἠώς.*] Λέγει ἠῶ καὶ ὅλην τὴν ἡμέραν· "Ἥδε δὴ ἠὼς εἶσι δυσώνυμος." *Porphyr. Quæst. Homeric.* 12.

Ver. 572. —— *νῦν γὰρ καταθήσω ἄεθλον, Τοὺς πελέκεας.*] Ὅτι τὸ ἐν ποιήσει εὔπλαστον κατορθῶν πανταχοῦ μάλιστα ὁ Ποιητὴς, θαυμαστός ἐστι καὶ ἐνταῦθα, εὐμεθόδως ἀπὸ τῶν ἄρτι προλαλῶν καὶ οἷον προοιμιαζόμενος τὴν κατὰ τῶν μνηστήρων μάχην.—Ἄθλον ἐκείνη [Πηνελόπη] ἐξενεγκεῖν [νοεῖ,] πελέκεας δώδεκα, δι' ὧν ἐκεῖνος [Ὀδυσσεὺς] ὀΐστευε· καὶ τὸν ἰσχύσαντα οὕτω διοϊστεῦσαι λαβεῖν ἄνδρα, ὡς ἐοικότα τῷ πάλαι ἀνδρί.—Καὶ Ὀδυσσεὺς ἀκούσας, ἐπαινεῖ τὴν βουλὴν, [infrà *ver.* 584.] ὡς εὐτυχῶς αὐτῷ ἐπινοηθεῖσαν· καὶ παραινεῖ ποιῆσαι οὕτω.—Καὶ οὕτως εὐμόρφως ἐντεῦθεν ἀρξάμενος, περαίνει τὰ ἐφεξῆς πάνυ πιθανῶς, καὶ ὡς οὐκ ἂν ἔχοι τις κρεῖττον πλάσασθαι. *Eustath.*

Τοὺς πελέκεας, τοὺς κεῖνος ἐνὶ μεγάροισιν ἑοῖσιν
Ἵστασχ' ἑξείης, δρυόχους ὥς, δώδεκα πάντας·
Στὰς δ' ὅγε πολλὸν ἄνευθε, διαῤῥίπτασκεν ὀϊστόν.
Νῦν δὲ μνηστήρεσσιν ἄεθλον τοῦτον ἐφήσω·
Ὅς δέ κε ῥηΐτατ' ἐντανύσῃ βιὸν ἐν παλάμῃσι,
Καὶ διοϊστεύσῃ πελέκεων δυοκαίδεκα πάντων,
Τῷ κεν ἅμ' ἑσποίμην, νοσφισσαμένη τόδε δῶμα,
Κουρίδιον, μάλα καλὸν, ἐνίπλειον βιότοιο·
Τοῦ ποτε μεμνήσεσθαι ὀΐομαι, ἔν περ ὀνείρῳ.
Τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς·
Ὦ γύναι αἰδοίη Λαερτιάδεω Ὀδυσῆος,
Μηκέτι νῦν ἀνάβαλλε δόμοις ἐνὶ τοῦτον ἄεθλον·
Πρὶν γάρ τοι πολύμητις ἐλεύσεται ἐνθάδ' Ὀδυσσεὺς,

" Secures, quas ille in aedibus suis
" Statuebat ordine, navium-statumina veluti, duodecim omnes;
" Stans autem ille valdè procul, trajiciebat sagittam.
" Nunc verò procis certamen hoc inferam:
" Qui autem facillimè intenderit arcum in manibus,
" Et jaculatus fuerit per secures duodecim omnes,
" Hunc unà sequar, relictâ hâc domo,
" Juventutis-*meae*, perpulchrâ, plenâ victu;
" Cujus aliquandò recordaturam *me* puto, vel in somnio."
Hanc autem respondens allocutus est solers Ulysses:
" O uxor veneranda Laërtiadae Ulyssis,
" Nè ampliùs nunc differ in aedibus hoc certamen:
" Antè etenim solers veniet huc Ulysses,

Ver. 573. —— *πελέκεας.*] Τὰ σιδήρια τετρυπημένα. *Schol.* Pronuntiabatur autem πελέκας, vel πελέκεις. Ut et πελέκεων, infrà *ver.* 578. pronuntiabatur πελέκων. Vide ad *Il.* β', 811.

Ver. 574. 575. *Ἵστασχ' — διαῤῥίπτασκεν.*] Vide ad *Il.* ά, 37. et β', 221. *Al.* διεῤῥίπτασκεν.

Ver. 574. —— *δρυόχους ὥς.*] Οἱ μὲν κίρκους ἀκούουσί τινας μεγάλους ἐπ' ὀβελίσκων κειμένους· οὓς καταπήγνυσθαι εἰς τὴν γῆν, ὥστε δι' αὐτῶν τοξεύειν· οἱ δὲ μολιβᾶς τὰς θέσεις αὐτῶν κάτωθεν, ἔπειτα τὸν κύκλον ἄνω ἐπικείμενον. Ἄμεινον δὲ ἀκούειν δρυόχους, ξύλα ὀρθὰ, ἐφ' ὧν ἡ τρόπις ἐρείδεται τῆς πηγνυμένης νεὼς, ἤγουν στηρίγματα· καλοῦνται δὲ αὗται καὶ ἐπηγκενίδες. *Etymolog. Magn.* in voce δρυόχους.

Ibid. —— *δώδεκα πάντας.*] Similitèr infrà *ver.* 578. δυοκαίδεκα πάντων. Vide suprà ad ί, 244. et ad *Il.* σ', 373. 470. Porrò fuerunt, notante *Eustathio*, qui hîc legerint, δρυόχους ὡς δώδεκα, πάντας. Minùs rectè.

Ver. 576. —— *ἄεθλον τοῦτον ἐφήσω.*] In utrâque *Eustathii* editione legitur τοῦτο· atque ita ipse in commentario; Ἔδοξε δὲ (inquit) τῷ Ποιητῇ τὸν ἄεθλον ἐνταῦθα οὐδετέρως εἰπεῖν τὸ ἄεθλον ὁμοίως τῷ, ὁ λύχνος, τὸ λύχνον, καὶ τοῖς τοιούτοις. *Barnesius* autem *Henricum Stephanum* veterumque editionum nonnullas secutus, τοῦτον edidit. Quin et infrà *ver.* 584. *hujus libri*, in omnibus, atque etiam apud *Eustathium* in commentario legitur τοῦτον ἄεθλον. Similitèrque suprà λ', 622. 623.

—————— οὐ γάρ ἔτ' ἄλλον
Φράζετο τοῦδέ τί μοι χαλεπώτερον εἶναι ἄεθλον.

Ver. 579. —— *νοσφισσαμένη.*] Ita ex *Seberi Indice* restituit *Barnesius*; atque ita in omnibus legitur suprà δ', 263. Rectè. Nam, uti et ipse annotat *Barnesius*, quod hîc habent Vulgati νοσφισαμένη secundam corripit:

Νοσφίσατ', οὐδέ μοι ἔτλη. ——
Odyss. λ', 424.

Et *ver.* 339. *hujus libri*:

Νοσφισάμην ἐπὶ νηός. ——

Vide ad *Il.* ά, 140.

Ver. 580. —— *καλόν.*] Vide ad *Il.* β', 43.

Ver. 584. —— *τοῦτον ἄεθλον.*] Vide suprà ad *ver.* 576.

Πρὶν τούτους, τόδε τόξον εὔξοον ἀμφαφόωντας,
Νευρήν τ' ἐντανύσαι, διοϊστεῦσαί τε σιδήρου.
Τὸν δ' αὖτε προσέειπε περίφρων Πηνελόπεια·
Εἴ κ' ἐθέλοις μοι, ξεῖνε, παρήμενος ἐν μεγάροισι
Τέρπειν, οὔ μοι ὕπνος ἐπὶ βλεφάροισι χυθείη.
Ἀλλ' οὐ γάρ πως ἐστὶν ἀΰπνους ἔμμεναι αἰὲν
Ἀνθρώπους· ἐπὶ γάρ τοι ἑκάστῳ μοῖραν ἔθηκαν
Ἀθάνατοι θνητοῖσιν ἐπὶ ζείδωρον ἄρουραν.
Ἀλλ' ἤτοι μὲν ἐγὼν, ὑπερώϊον εἰσαναβᾶσα,
Λέξομαι εἰς εὐνὴν, ἥ μοι στονόεσσα τέτυκται,
Αἰεὶ δάκρυσ' ἐμοῖσι πεφυρμένη, ἐξ οὗ Ὀδυσσεὺς
Ὤχετ' ἐποψόμενος Κακοΐλιον οὐκ ὀνομαστήν.
Ἔνθα κε λεξαίμην· σὺ δὲ λέξεο τῷδ' ἐνὶ οἴκῳ,

" Quàm isti, hunc arcum benè-politum contrectantes,
" Nervumque intenderint, jaculatique fuerint per ferrum."
Hunc autem rursùs allocuta est prudens Penelope:
" Si velles mihi, hospes, assidens in aedibus
" Delectare, haud mihi somnus in palpebras funderetur.
" Sed nequaquam licet insomnes esse semper
" Homines; in singulis enim sortem imposuerunt
" Immortales mortalibus super almam terram.
" Sed sanè ego, in coenaculum ubi-conscendero,
" Decumbam in lectum, qui mihi luctuosus factus est,
" Semper lachrymis meis foedatus, ex quo Ulysses
" Ivit visurus malum-Ilium, non nominandum.
" Illic cubuero; tu verò cuba hâc in domo,

Ver. 586. — τόδε τόξον.] *Al.* πότε τόξον.

Ver. 590. —— οὔ μοι ὕπνος.] *Al.* οὔ κέ μοι ὕπνος. Quæ et probabilior videtur lectio.

Ver. 591. Ἀλλ' οὐ γάρ πως.] *Barnesius* voculam γὰρ hoc in loco otiosam existimat. *Eustathius* autem, "Ορα δὲ καὶ νῦν ὅτι ἀρξάμενος ἀπὸ τοῦ "γὰρ" συνδέσμου, ἀπέδωκεν εἰς τὸ "ἀλλά." (*ver.* 594.) Vide suprà ad κ', 190.

Ibid. —— οὐ γάρ πως ἐστὶν ἀΰπνους ἔμμεναι αἰὲν.]

Quod caret alternâ requie, durabile non est.

Ovid. Heroïd. Epist. IV. *ver.* 89.

Ver. 592. —— ἐπὶ γάρ τοι ἑκάστῳ μοῖραν ἔθηκαν Ἀθάνατοι.] Μοῖραν φησὶ τὴν καθ' εἱρμὸν βίου διανέμησιν. *Eustath.* Πᾶς ὁ βίος ἡμῶν εἰς ἄνεσιν καὶ σπουδὴν διῄρηται· καὶ διὰ τοῦτο οὐ μόνον ἐγρήγορσις, ἀλλὰ καὶ ὕπνος εὑρέθη· οὐδὲ πόλεμος, ἀλλὰ καὶ εἰρήνη· οὐδὲ χειμὼν, ἀλλὰ καὶ εὐδία· &c. *Plutarch. de Liberis educandis.*

Ver. 593. —— ἐπὶ ζείδωρον ἄρουραν.] " Ægypto autem ac Syriæ Ciliciæque et Asiæ " ac Græciæ peculiares Zea, Olyra, Tiphe;—propter quam [Zeam] Homerus " ζείδωρος ἄρουρα dixit; non, ut aliqui arbitrantur, quoniam vitam donaret." *Plin. Natural. Hist. lib.* XVIII. *cap.* 8. Altero autem modo exponit *Hesychius*, notante *Duporto, Gnomolog. Homeric.* ad hunc locum. Vide suprà ad γ', 3.

Ver. 595. 598. Λέξομαι —— λεξαίμην —— λέξεο.] Vide ad *Il.* β', 515.

Ver. 596. Αἰεὶ δάκρυσ' ἐμοῖσι.] *Al.* Δάκρυσιν αἰὲν ἐμοῖσι.

Ver. 597. —— κακοΐλιον οὐκ ὀνομαστήν.] Vide suprà ad *ver.* 260. Cæterùm MS. à *Tho. Bentleio* collatus habet ὀνομαστόν. Vide suprà 260.

Ver. 598. —— λέξεο.] Τὸ δὲ λέξεο προστακτικὸν πάνυ καινῶς ἔχει· γίνεται δὲ ἀπὸ τοῦ λέγω, λέξω, οὗ ἀναδραμόντος εἰς ἐνεστῶτα, ἐστὶν αὐτοῦ παθητικὸν τὸ λέξομαι· οὗ παρατατικὸς ἐλεξόμην, τὸ τρίτον λέξετο, καὶ ἐξ αὐτοῦ προστακτικὸν τὸ λέξεο. *Eustath.* Vide ad *Il.* ί, 109. *Al.* λέξαι, et λέξαιο.

Ἠ χαμάδις στορέσας, ἤ τοι κατὰ δέμνια θέντων.
Ὣς εἰποῦσ' ἀνέβαιν' ὑπερώϊα σιγαλόεντα,
Οὐκ οἴη· ἅμα τῇ γε καὶ ἀμφίπολοι κίον ἄλλαι.
Ἐς δ' ὑπερῷ' ἀναβᾶσα σὺν ἀμφιπόλοισι γυναιξὶ,
Κλαῖεν ἔπειτ' Ὀδυσῆα, φίλον πόσιν· ὄφρα οἱ ὕπνον
Ἡδὺν ἐπὶ βλεφάροισι βάλε γλαυκῶπις Ἀθήνη.

"Vel humi ubi-straveris, vel tibi *famuli* cubilia ubi-deposuerint."
Sic locuta conscendit coenacula splendida,
Non sola; cum eâ scilicèt et famulae iverunt aliae.
In coenaculum autem ubi-ascendisset cum famulis mulieribus,
Flebat deindè Ulyssem, charum maritum; donec ei somnum
Dulcem palpebris immisit caesia-oculis Minerva.

Ver. 599. —— χαμάδις.] Apud *Eustathium*, χαμάδι.

Ibid. —— κατὰ δέμνια θέντων.] Apud *Eustathium* scribitur καταδέμνια. Minùs rectè: Nam κατὰ δέμνια θέντων, ut rectè notavit *Barnesius*, est δέμνια καταθέντων. Porrò vocem θέντων (quæ apud Poetam hoc tantùm in loco occurrit,) *Scholiastes* exponit ἀποθεμένων, δηλονότι τῶν θεραπαινῶν· *Eustathius* autem, θέτωσαν αἱ δοῦλαι.

THE

ΤΟΥ ΟΜΗΡΟΥ

ΟΔΥΣΣΕΙΑΣ

ΡΑΨΩΔΙΑ, ἢ ΓΡΑΜΜΑ, Υ'.

Ὑπόθεσις τῆς ῥαψῳδίας Υ'.

Βουληθεὶς ἀνελεῖν Ὀδυσσεὺς τὰς μιγνυμένας τοῖς μνηστῆρσι θεραπαινίδας, καὶ μεταγνοὺς, διὰ τῶν ἑξῆς πρὸς Εὔμαιον καὶ Φιλοίτιον διαλέγεται· ἐν ᾧ καὶ τῶν μνηστήρων γίνεται ὁμιλία.

Ἐπιγραφαί.

Τὰ πρὸ τῆς μνηστηροφονίας.

Ἄλλως.

Ύ, βροντᾶις Ζεὺς θάρσυν' Ὀδυσσέα καὶ σχέθ' Ἀχαιούς.

Αὐτὰρ ὁ ἐν προδόμῳ εὐνάζετο δῖος Ὀδυσσεύς·
Καμμὲν ἀδέψητον βοέην στόρεσ', αὐτὰρ ὕπερθε
Κώεα πόλλ' οἴων, τοὺς ἱρεύεσκον Ἀχαιοί·
Εὐρυνόμη δ' ἄρ' ἐπὶ χλαῖναν βάλε κοιμηθέντι.
Ἔνθ' Ὀδυσεὺς μνηστῆρσι κακὰ φρονέων ἐνὶ θυμῷ,
Κεῖτ' ἐγρηγορόων· ταὶ δ' ἐκ μεγάροιο γυναῖκες

At in vestibulo cubabat nobilis Ulysses:
Subter quidem crudam bubulam-*pellem* stravit; at supernè
Pelles multas ovium, quas sacrificabant Achivi:
Eurynome verò deindè laenam injecit ad-somnum-composito.
Illic Ulysses procis mala meditans in animo,
Jacebat vigilans: mulieres verò ex domo

Ver. 1. —— εὐνάζετο.] Ἑαυτῷ εὐνὴν παρεσκεύαζεν. *Schol.*

Ver. 2. Καμμὲν ἀδέψητον.] Καμμὲν, uti rectè notavit *Barnesius*, est κατὰ μέν· eodem modo ac καδδὲ est κατὰ δέ· καμμέσσον, κατὰ μέσον· *Il.* λ', 172, &c. Vide et ad *Il.* π', 106.

Ver. 3. —— ἱρεύεσκον.] *Al.* ἱερεύεσκον Quod (ut opinor) eodem modo pronuntiandum. Vide suprà ad ξ', 94. et ρ', 181.

Ver. 5. — μνηστῆρσι κακὰ φρονέων.] Hinc inscriptus hic Liber, Τὰ πρὸ τῆς μνηστηροφονίας· notante *Eustathio*.

Ἤϊσαν, αἳ μνηστῆρσιν ἐμισγέσκοντο πάρος περ,
Ἀλλήλῃσι γέλωτα καὶ εὐφροσύνην παρέχουσαι.
Τοῦ δ' ὠρίνετο θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι φίλοισι·
Πολλὰ δὲ μερμήριζε κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμὸν,
Ἠὲ μεταΐξας θάνατον τεύξειεν ἑκάστῃ,
Ἦ ἔτ' ἐῷ μνηστῆρσιν ὑπερφιάλοισι μιγῆναι
Ὕστατα καὶ πύματα· κραδίη δέ οἱ ἔνδον ὑλάκτει.
Ὡς δὲ κύων ἀμαλῇσι περὶ σκυλάκεσσι βεβῶσα,
Ἄνδρ' ἀγνοιήσασ' ὑλάει, μέμονέν τε μάχεσθαι·
Ὣς ῥα τοῦ ἔνδον ὑλάκτει ἀγαιομένου κακὰ ἔργα.
Στῆθος δὲ πλήξας, κραδίην ἠνίπαπε μύθῳ·
Τέτλαθι δὴ, κραδίη· καὶ κύντερον ἄλλο πότ' ἔτλης,

Iverunt, quae cum procis miscebantur anteà scilicèt,
Sibi-invicem risum et laetitiam praebentes.
Hujus autem commovebatur animus in pectoribus charis:
Multùm verò deliberabat in mente et in animo,
An adortus mortem pararet unicuique,
An adhuc sineret cum procis superbis misceri
Extremò et ultimò: cor autem ei intùs latrabat.
Sicut verò canis tenellos circum catulos iens,
Viro ignoto latrat, ardetque pugnare:
Sic utique hujus intùs latrabat *cor* aegrè-ferentis mala opera.
Pectore autem percusso, cor increpuit sermone:
" Tolera jam, cor; et pejus aliud aliquando tolerâsti

Ver. 7. —— ἐμισγέσκοντο.] Vide ad *Il.* ά, 37. et β', 221.

Ibid. —— πάρος περ.] *Al.* πάρος γε.

Ver. 8. —— γέλωτα καί.] Exemplaria nonnulla, teste *Eustathio*, legunt, γέλω τε καί. MS. à *Tho. Bentleio* collatus, γέλων τε καί. Ut suprà σ', 349.

—— γέλων δ' ἑτάροισιν ἔτευξε.

Ver. 10. Πολλὰ δὲ μερμήριζε κατὰ φρένα.]

Atque animum nunc huc celerem, nunc dividit illuc;
In partesque rapit varias, perque omnia versat. *Æn.* IV, 285.

Ibid. —— μερμήριζε.] *Al.* μερμήριξε.

Ver. 14. — ἀμαλῇσι περὶ σκυλάκεσσι βεβῶσα.] Τὸν περὶ τῶν τέκνων φόβον ὡς δεύτερον προσλαβοῦσα θυμόν. *Plutarch. de Amore Prolis.*

Ver. 15. —— ὑλάει, μέμονέν τε.] Vide ad *Il.* ά, 37. et ν', 736.

Ver. 16. Ὣς ῥα τοῦ ἔνδον ὑλάκτει.]

———— stat pectore demens
Luctus, et admoto *latrant* præcordia tactu.
Statius, Sylvarum, lib. II. i. 12.

Porrò MS. à *Tho. Bentleio* collatus hîc legit Ὣς ἄρα τοῦ· atque ita habet *Eustathii* Editio *Basileensis.* Quæ si vera sit lectio, pronuntiandum erit Ὣς ἄρα τοὔνδον ὑλάκτει, &c.

Ibid. —— ἀγαιομένου.] Ἄγαν θαυμάζοντος, ἢ χαλεπαίνοντος. *Schol. Eustathius* et ἀταιομένου scribi testatur; quo modo et legitur apud *Etymolog. Magn.* notante *Barnesio.*

Ver. 17. —— κραδίην ἠνίπαπε μύθῳ. Τέτλαθι δὴ, κραδίη.] Καὶ ἐν ἄλλοις δὲ ποιεῖ [Ὅμηρος] τὸν λογισμὸν τῷ θυμῷ παραινοῦντα, καὶ ὥσπερ ἄρχοντα τῷ ὑποτεταγμένῳ κελεύοντα, " Τέτλαθι δὴ, κραδίη &c." Καὶ πολλάκις μὲν τῷ λογισμῷ πείθεται τὸ θυμούμενον, ὡς ἐν τούτοις, (*ver.* 22. 23.) " Ὣς ἔφατ'· —— Τῷ δ' " αὖτ' ἐν πείσῃ, &c." *Dionys. Halicarn.* περὶ τῆς Ὁμήρου ποιήσεως, § 15. Porrò laudat hunc locum *Plato, de Republ. lib.* III. Ἀλλ' εἴπου τινὲς καρτερίαι πρὸς ἅπαντα καὶ λέγονται καὶ πράττονται ὑπὸ ἐλλογίμων ἀνδρῶν, θεατέον τε καὶ ἀκουστέον. Οἷον καὶ τὸ " Στῆθος δὲ πλή" ξας, κραδίην ἠνίπαπε, &c." Vide et eundem in *Phædone,* ubi hunc locum adducit: item *Ælian. de Animal. lib.* V. *cap* 54. sub fine.

Ver. 18. — καὶ κύντερον ἄλλο πότ' ἔτλης.]

—— Fortem hoc animum tolerare jubebo:
Et quondam majora tuli ——.
Horat. Serm. lib. II. *Sat.* v. *ver.* 20.

Perfer et obdura; multò graviora tulisti.
Ovid. Trist. lib. V. *Eleg.* xi, 7,

Vide suprà ad ι, 222.

Ἤματι τῷ, ὅτε τοι μένος ἄσχετος ἤσθιε Κύκλωψ
Ἰφθίμους ἑτάρους· σὺ δ' ἐτόλμας, ὄφρα σε μῆτις
Ἐξάγαγ' ἐξ ἄντροιο, ὀϊόμενον θανέεσθαι.
Ὣς ἔφατ', ἐν στήθεσσι καθαπτόμενος φίλον ἦτορ·
Τῷ δὲ μάλ' ἐν πείσῃ κραδίη μένε τετληυῖα
Νωλεμέως· ἀτὰρ αὐτὸς ἑλίσσετο ἔνθα καὶ ἔνθα.
Ὡς δ' ὅτε γαστέρ' ἀνὴρ, πολέος πυρὸς αἰθομένοιο,

" Die illo, quandò tibi robore invictus comedebat Cyclops
" Fortes socios; tu verò sustinebas, donec te solertia
" Eduxit ex antro, cùm putares te moriturum."
Sic dixit, in pectoribus increpans charum cor:
Ei autem penitùs in retinaculo cor manebat tolerans
Continentèr: at ipse volvebatur huc et illuc.
Sicut autem quandò ventrem vir, multo igne ardenti,

Ver. 19. —— *ὅτε τοι μένος ἄσχετος ἤσθιε Κύκλωψ Ἰφθίμους ἑτάρους.*] *Οἴκτιστον μὲν αὐτὸς φθάσας ἔφη* [suprà *μ'*, 258.] *τὸ κατὰ τοὺς ἑτέρους,* [fortè *ἑταίρους,*] *ὅτι αὐτοὺς ἡ Σκύλλα ἥρπαζε· τὸ δὲ κατὰ Λαιστρυγόνας, οὐ μόνον οἴκτιστον, ἀλλὰ καὶ χείριστον. Ἐπιλέξατο δ' ἐνταῦθα ὁ Ποιητὴς τὸ κατὰ τὸν Κύκλωπα, διότι Σκύλλα μὲν καὶ Λαιστρυγόνες ἄπρακτος ἦσαν ἀνία, κατὰ δὲ τοῦ Κύκλωπος ἔπραξεν ἄμυναν Ὀδυσσεύς. τλήμων φανεὶς ἕως εὗρε καιρόν.* *Eustath.*

Ibid. —— *ὅτε τοι.*] Apud *Eustathium*, et in contextu et in commentario, *ὅτε μοι.* Atque ita legit MS. à *Tho. Bentleio* collatus.

Ver. 21. —— *ὀϊόμενον θανέεσθαι.*] Scribi potuit *ὀϊομένην·* sed et *ὀϊόμενον* ferri potest. Quippè cùm *cor suum* alloqui dicitur *Ulysses*, *seipsum* alloqui intelligitur. Uti notavit *Barnesius*.

Ver. 22. — *καθαπτόμενος φίλον ἦτορ.*] *Καταστέλλων, τὴν ἐπίστασιν ποιούμενος εἰς τὴν ψυχὴν, ὥστε αὐτῆς ἅψασθαι τὰ λεγόμενα.* *Schol.*

Ver. 23. *Τῷ δὲ μάλ' ἐν πείσῃ κραδίη μένε τετληυῖα.*] *Οὕτω τὸ στόμα μεστὸν ἦν αὐτοῦ πανταχόθεν ἐγκρατείας· καὶ πάντα ἔχων ὁ λόγος εὐπειθῆ καὶ ὑποχείρια, προσέταττε τοῖς ὄμμασι μὴ δακρύειν, τῇ γλώττῃ μὴ φθέγγεσθαι, τῇ καρδίᾳ μὴ τρέμειν μηδ' ὑλακτεῖν.* " *Τῷ δ' αὖτ' ἐν* " *πείσῃ κραδίη μένε τετληυῖα*" *μέχρι τῶν ἀλόγων κινημάτων διήκοντος τοῦ λογισμοῦ, καὶ τὸ πνεῦμα καὶ τὸ αἷμα πεποιημένου κατήκοον ἑαυτῷ καὶ χειρόηθες.* *Plutarch. de Garrulitate.* Ubi in transcursu notandum, pro *Τῷ δὲ μάλ'*, legisse hîc *Plutarchum*, *Τῷ δ' αὖτ'*· Quo modo legitur et apud *Dionys. Halicarn.* loco ad *ver.* 17. suprà citato. Porrò hinc apud eundem *Plutarchum*; *Ἔχοντι κατὰ χώραν ἐν τῇ Ὁμηρικῇ πείσῃ μένοντα τὸν θυμόν.* *De Irâ cohibendâ, haud longè ab initio.* Et apud *Synesium* de *Calvit.* (citante *Gatakero* ad *Antonin. lib.* III. § 6.) " *Τήρησον ἐν πείσῃ,* " *φασὶ, τὴν καρδίαν.*"

Ibid. —— *ἐν πείσῃ.*] *Ἀντὶ τοῦ κατὰ χώραν οὐκ ἔτι ἦν ἐν κινήσει, ἀλλ' ἐν δεσμοῖς ἔμενεν ἢ ἐν οἷς ἐπέπειστο καὶ ἐγνώκει, οἷον οὐκ ἔμελλεν αὐτῷ.* *Schol.* à *Barnesio* ex MS. emendata. *Eustathius* vocem *πείσῃ* interpretatur *πειθοῖ*· Quam explicationem rejiciens vir eruditus *Tho. Gatakerus*, ipse exponit *σχοινίον ἀγκυρεῖον*, *funis anchoralis.* "Talem nempè" (inquit) "vult animi statum, qualem de- " scribit apud *Plut.* de *virt. moral.* nescio " quis verbis hisce ——:

" —————————— ὅθεν
" *Ναῦς, ἥτις ἐκ μὲν γῆς ἀνήρτηται* [*Al.* *ἀπήρ-* " *ρηται,*] *βρόχοις,*
" *Πνεῖ δ' οὖρος,* [illegible]"

Annotat. in Antoninum, lib. III. § 6. Vide suprà ad *ver.* 17. et 23. Apud *Homerum* vox alibi non occurrit.

Ibid. —— *τετληυῖα.*] *Al.* *τετλακυῖα.*

Ver. 25. *Ὡς δ' ὅτε γαστέρ' ἀνὴρ, &c.*] *Spondanus* hâc comparatione *cogitationum in Ulysse volubilitatem* exprimi arbitratur. *Dna. Dacier* aliam accipiendi rationem affert: " Ce Poete (inquit) compare Ulysse, qui " se tourne çà et là dans son lit, brûlant " d'impatience de se saouler du sang des " Amants de Penelope, à un homme affa- " mé qui se tourmente et qui s'agite pour " faire cuire sur un grand feu le ventre d'un " animal, dont il brûle de se rassasier." Poeta autem, ut opinor, hâc similitudine nihil aliud quàm crebras corporis volutationes depingere voluit. Porrò fuerunt qui hanc similitudinem vilem Poëtâque omninò indignam arguerint: *Eustathius* autem in commentario ad *Iliad.* *κ'*, 5. *Ἐν δ' Ὀδυσσείᾳ* (inquit) *θαυμάζεται ἄλλως* [*ὁ Ποιητὴς*], *ὅτι τὸν πτωχικὸν Ὀδυσσέα κατασμικρύνει τῇ εἰκόνι, ἀνδρὶ ἀπεικάσας ἐστρέφοντι γαστέρα κνίσσης γέμουσαν· ὅλως γὰρ ὁ Ποιητὴς ἄριστος εἰκονίζειν, καὶ προσφυῶς τοῖς καιροῖς τά τε μεγαλεῖα ἐκτιθέναι, τάς τε σμικρότητας.* Vide suprà ad *σ'*, 1.

Ἐμπλείην κνίσσης τε καὶ αἵματος, ἔνθα καὶ ἔνθα
Αἰόλλει, μάλα δ' ὦκα λιλαίεται ὀπτηθῆναι·
Ὣς ἄρ' ὅγ' ἔνθα καὶ ἔνθα ἑλίσσετο, μερμηρίζων,
Ὅππως δὴ μνηστῆρσιν ἀναιδέσι χεῖρας ἐφήσει,
Μοῦνος ἐὼν πολέσιν· σχεδόθεν δέ οἱ ἦλθεν Ἀθήνη,
Οὐρανόθεν καταβᾶσα· δέμας δ' ἤϊκτο γυναικί·
Στῆ δ' ἄρ' ὑπὲρ κεφαλῆς, καί μιν πρὸς μῦθον ἔειπε·
Τίπτ' αὖτ' ἐγρήσσεις, πάντων πέρι κάμμορε φωτῶν;
Οἶκος μέν τοι ὅδ' ἐστὶ, γυνὴ δέ τοι ἥδ' ἐνὶ οἴκῳ,
Καὶ πάϊς, οἷόν πού τις ἐέλδεται ἔμμεναι υἷα.
Τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς·
Ναὶ δὴ ταῦτά γε πάντα, θεὰ, κατὰ μοῖραν ἔειπες·
Ἀλλά τί μοι τόδε θυμὸς ἐνὶ φρεσὶ μερμηρίζει,
Ὅππως δὴ μνηστῆρσιν ἀναιδέσι χεῖρας ἐφήσω
Μοῦνος ἐών· οἱ δ' αἰὲν ἀολλέες ἔνδον ἔασι.
Πρὸς δ' ἔτι καὶ τόδε μεῖζον ἐνὶ φρεσὶ μερμηρίζω,
Εἴπερ γὰρ κτείναιμι, Διός τε σέθεν τε ἕκητι,

Plenum pinguedineque et sanguine, huc et illuc
Variè-versat: valdè verò citò cupit assatum esse:
Sic utique ille huc et illuc volvebatur, deliberans,
Quomodò demùm procis impudentibus manus inferret,
Solus cùm-esset, multis: prope verò ipsum venit Minerva,
Coelitùs delapsa: corpore autem assimilata erat mulieri:
Stetit verò deindè super caput, et ipsum sermone allocuta est:
" Cur demùm vigilas, omnes supra infelix viros?
" Domus quidem tibi haec est, uxor autem tibi haec in domo,
" Et filius, qualem aliquis cuperet esse filium."
Hanc autem respondens allocutus est, solers Ulysses:
" Certè jam haec omnia, dea, compositè dixisti;
" Sed nonnihil mihi hoc animus in mente cogitat,
" Quomodò demùm procis impudentibus manus inferam,
" Solus cùm-sim; hi autem semper frequentes intùs sunt.
" Insuper autem et hoc majus in mente cogito;
" Siquidem enim interficerem, Jovisque tuîque voluntate,

Ver. 26. Ἐμπλείην κνίσσης τε καὶ αἵματος.] Apud *Porphyrium, Quæst. Homeric.* 3. legitur Ἐμπλείαν Ut suprà σ', 45.

—— κνίσσης τε καὶ αἵματος ἐμπλήσαντες.

Ver. 27. Αἰόλλει.] Δηλοῖ — τὸ εἰλεῖν, καὶ συνεχῶς στρέφειν. *Porphyr. Quæst. Homeric.* 3. Ubi pro Αἰόλλει legitur Αἰόλλῃ ut et in MS. à *Tho. Bentleio* collato.

Ver. 28. —— ἄρ'.] *Ut dictum est* ——: suprà *ver.* 24.

Ibid. —— μερμηρίζων.] Vide suprà ad *ver.* 10.

Ver. 29. —— ἐφήσει.] *Al.* ἐφήσῃ.

Ver. 30. —— σχεδόθεν δέ οἱ ἦλθεν Ἀθήνη.] Vide suprà ad π', 166, et ad *Il.* δ', 194.

Ver. 31, 32. Οὐρανόθεν καταβᾶσα — Στῆ δ' ἄρ' ὑπὲρ κεφαλῆς.]

Devolat, et supra caput astitit ——.
Æn. IV, 702.

Ver. 34. —— μέν τοι.] *Al.* μὲν σός.

Ver. 37. —— ἔειπες.] *Al.* ἔειπας. Ut alibi sæpè.

Ver. 41. Πρὸς δ' ἔτι.] *Al.* Πρὸς δέ τι.

Ver. 42. — Διός τε σέθεν τε ἕκητι.] *Spondanus* apud *Didymum* legi annotat, Διός τε σέθεν τ' ἀέκητι· quam et potiorem lectionem existimat vir eruditus: " Hoc enim," inquit, " verebatur Ulysses, nè hoc negotium Jupiter et Minerva [non] probarent, quòd " fortassè nos cæde Hominum minimè de-

Πῇ κεν ὑπεκπροφύγοιμι; τὸ σὲ φράζεσθαι ἄνωγα.
Τὸν δ' αὖτε προσέειπε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη·
Σχέτλιε, καὶ μέν τίς τε χερείονι πείθεθ' ἑταίρῳ,
Ὅσπερ θνητός τ' ἐστὶ, καὶ οὐ τόσα μήδεα οἶδεν·
Αὐτὰρ ἐγὼ θεός εἰμι, διαμπερὲς ἥ σε φυλάσσω
Ἐν πάντεσσι πόνοις· ἐρέω δέ τοι ἐξαναφανδόν·
Εἴπερ πεντήκοντα λόχοι μερόπων ἀνθρώπων
Νῶϊ περισταῖεν, κτεῖναι μεμαῶτες ἄρηϊ,
Καί κεν τῶν ἐλάσαιο βόας καὶ ἴφια μῆλα.
Ἀλλ' ἑλέτω σε καὶ ὕπνος· ἀνίη καὶ τὸ φυλάσσειν
Πάννυχον ἐγρήσσοντα· κακῶν δ' ὕπο δύσεαι ἤδη.
Ὣς φάτο· καί ῥά οἱ ὕπνον ἐπὶ βλεφάροισιν ἔχευεν·

"Quò subterfugerem? hoc te considerare jubeo."
Hunc autem rursùs allocuta est dea caesia-oculis Minerva;
"Miser, et quidem aliquis etiam pejori credit socio,
"Qui scilicet mortalisque est, et non tot consilia novit:
"At ego dea sum, perpetuò quae te custodio
"In omnibus laboribus; dicam autem tibi apertè:
"Siquidem quinquaginta agmina articulatè-loquentium hominum
"Nos circumstarent, interficere cupientia ferro,
"Etiam horum abigeres boves et pingues oves.
"Sed capiat te et somnus: molestum *est* etiam excubare
"Totâ-nocte vigilantem; è malis verò emerges jam nunc."
Sic dixit; et ei somnum palpebris infudit:

"lætari intelligeret." Et paulò superiùs; "Incipit eâ de re cogitare, ne quid inconsultis et invitis Diis facere videatur." Sed hoc cum reliquâ sententiâ minùs congruit. Vide et infrà ψ', 117. 122. ubi de eâdem re deliberandum monet *Ulysses*.

Ver. 43. ——— τὸ σὲ φράζεσθαι ἄνωγα.] Vulgati habent τὸ δὲ φράζεσθαι ἄνωγα. *Barnesius* autem edidit τὸ σὲ· quæ et potior videtur lectio. Non quòd "τὸ ἄνωγα" (uti hîc commentus est vir eruditus) "*non solùm* κελεύω, verùm et ἱκετεύω significet;" id quod apud Poetam, ut opinor, nusquam fit: sed quòd alibi apud Poëtam occurrit phrasis similis;

——— σὲ δὲ φράζεσθαι ἄνωγα.
Odyss. ά, 269. π', 312.

——— τάδε σε φράζεσθαι ἄνωγα. ρ', 279.

——— τῷ σε φράζεσθαι ἄνωγα. ψ'. 122.

MS. autem à *Tho. Bentleio* collatus, et *Eustathii* editio *Basileensis* τὰ σὲ φράζεσθαι ἄνωγα legunt.

Ver. 46. —— θνητὸς τ' ἐστὶ.] Apud *Eustathium* in commentario, itemque in MS. à *Tho. Bentleio* collato legitur θνητός ἐστι, omissâ voculâ τε. Quod et ferri potest. Vide ad *Il.* ά, 51.

Ver. 47. —— διαμπερὲς ἥ σε φυλάσσω Ἐν πάντεσσι πόνοις.] Ita suprà ν', 300.

Παλλάδ' Ἀθηναίην κούρην Διὸς, ἥτε τοι αἰεὶ
Ἐν πάντεσσι πόνοισι παρίσταμαι ἠδὲ φυλάσσω.

Et *Iliad.* κ', 278.

—— αἰγιόχοιο Διὸς τέκος, ἥτε μοι αἰεὶ
Ἐν πάντεσσι πόνοισι παρίστασαι ——.

Ver. 48. —— πόνοις· ἐρέω.] *Al.* πόνοισιν· ἐρέω. Ut pronuntietur videlicèt ἐρῶ.

Ver. 49. —— λόχοι.] Τῶν πολεμίων συστήματα. *Schol.*

Ver. 50. ——— ἄρηϊ.] Ἄρης νῦν ὁ σίδηρος. *Schol.*

Ver. 52. —— ἀνίη.] Vide ad *Il.* ό, 24.

Ver. 53. —— κακῶν δ' ὕπο δύσεαι ἤδη.] Κάκωσιν ὑπεξέλθῃς. *Schol.* Ubi *Barnesius* *Sensum* omninò postulare existimat, ut legatur Κακώσεως ὑπεξέλθῃς. "Jam nunc enim," inquit, "*finem malorum illi adesse spondet Minerva.*" Eandem interpretationem in versione sequuntur Editiones plurimæ. Atque hoc sensu occurrit vox ὑπεδύσετο suprà ζ', 127.

Ὣς εἰπὼν, θάμνων ὑπεδύσετο ———.

Eustathius autem alteram interpretationem secutus videtur.

Ibid. —— ὕπο δύσεαι.] *Al.* ὑποδύσεαι et ἀποδύσεαι. Vide ad *Il.* ί, 109.

Αὐτὴ δ' ἂψ ἐς Ὄλυμπον ἀφίκετο δῖα θεάων,
Εὖτε τὸν ὕπνος ἔμαρπτε, λύων μελεδήματα θυμοῦ,
Λυσιμελής· ἄλοχος δ' ἄρ' ἐπέγρετο κέδν' εἰδυῖα·
Κλαῖε δ' ἄρ' ἐν λέκτροισι καθεζομένη μαλακοῖσιν.
Αὐτὰρ ἐπεὶ κλαίουσα κορέσσατο ὃν κατὰ θυμὸν,
Ἀρτέμιδι πρώτιστον ἐπεύξατο δῖα γυναικῶν·
"Ἄρτεμι, πότνια θεὰ, θύγατερ Διὸς, αἴθε μοι ἤδη
Ἰὸν ἐνὶ στήθεσσι βαλοῦσ' ἐκ θυμὸν ἕλοιο
Αὐτίκα νῦν· ἢ ἔπειτά μ' ἀναρπάξασα θύελλα
Οἴχοιτο προφέρουσα κατ' ἠερόεντα κέλευθα,
Ἐν προχοῇς δὲ βάλοι ἀψορρόου Ὠκεανοῖο.
Ὡς δ' ὅτε Πανδαρέου κούρας ἀνέλοντο θύελλαι·
Τῇσι τοκῆας μὲν φθῖσαν θεοί· αἱ δὲ λίποντο
Ὀρφαναὶ ἐν μεγάροισι, κόμισσε δὲ δῖ' Ἀφροδίτη

Ipsa autem retrò in Olympum abiit nobilissima dearum,
Quandò hunc somnus capiebat solvens curas animi,
Membrorum-relaxator: uxor verò experrecta est honesta sciens;
Flebatque proindè in lectis sedens mollibus.
At postquam flens satiâsset-se suo in animo,
Dianae primùm supplicavit praestantissima mulierum:
" Diana, veneranda dea, filia Jovis, utinam mihi jam
" Sagittâ pectoribus immissâ animum eximeres
" Statim nunc; vel posteà me raptam procella
" Iverit portans per aëreas vias,
" Fluentisque injiciat refluí Oceani:
" Sicut autem quandò Pandari filias sustulerunt procellae;
" Quibus parentes quidem perdiderunt dii; ipsae autem relictae sunt
" Orbae in aedibus; curavit verò diva Venus

Ver. 55. Αὐτὴ δ' ἄψ.] *Al.* Αὐτὴ δ' αὖτ'.

Ver. 61. —— αἴθε μοι ἤδη Ἰὸν ἐνὶ στήθεσσι.] Vide suprà ad ί, 409.

Ver. 63. —— ἔπειτά μ' ἀναρπάξασα θύελλα Οἴχοιτο προφέρουσα, &c.] Similitèr *Helena*, *Iliad.* ζ', 345, 346.

Ὥς μ' ὄφελ' ——————.
Οἴχεσθαι προφέρουσα κακὴ ἀνέμοιο θύελλα
Εἰς ὄρος, ἢ εἰς κῦμα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης,
Ἔνθα με κῦμ' ἀπόερσε ——————.

Ver. 64. —— ἠερόεντα κέλευθα.] Τὸν ἀέρα, ἢ τὸν ᾅδην. *Schol.*

Ver. 65. Ἐν προχοῇς δὲ βάλοι ἀψορρόου Ὠκεανοῖο.] Quoniam *Ulysses* inferos visurus extremum Oceani adiisse dicitur suprà λ', 13. ideò hîc per προχοῇς Ὠκεανοῖο, "locum "*ubi antiquitas inferos collocavit*" intelligit *Spondanus*: Rationibus, ut opinor, haud satìs idoneis. *Scholiastes* exponit simplicitèr, Τοῖς ῥεύμασιν.

Ibid. —— ἀψορρόου Ὠκεανοῖο.] Τοῦ κύκλῳ περινοστοῦντος τὴν γῆν, καὶ ἂψ πάλιν ἐπὶ τὰ αὐτὰ ἀφικνουμένου. *Schol.* Τινὲς δὲ ἀψόρρoον φασὶ τὸν ταχὺ ῥέοντα, ὡς οἷον αἰψόρροον. *Eustath.*

Ver. 66. Ὡς δ' ὅτε Πανδαρέου κούρας.] Πανδάρεως ὁ Μέροπος καὶ νύμφης Ὀρείας παῖς, Μιλήσιος τὸ γένος, γήμας Ἁρμαθόην τὴν Ἀμφιδάμαντος, ἴσχει παῖδας τρεῖς, Ἀηδόνα, καὶ Κλεοθήραν, καὶ Μερόπην· ἃς τρέφουσιν Ἀφροδίτη καὶ Ἀθηνᾶ καὶ Ἥρα. Πανδάρεως δὲ παραγινόμενος εἰς Κρήτην, κλέπτει τὸν τοῦ Διὸς κύνα· — ὁ δὲ Ζεὺς αὐτὸν — κτείνει σὺν τῇ γυναικί· ταῖς δὲ θυγατράσιν αὐτοῦ τὰς Ἁρπυίας ἐφορμᾷ· αἱ δὲ ἀνελόμεναι Ἐριννύσιν αὐτὰς διδόασιν δουλεύειν· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ νόσον αὐταῖς ἐμβάλλει Ζεύς· καλεῖται δὲ αὕτη κύων. *Schol.* Vide et *Pausaniam*, *lib.* X. *cap.* 30. ubi hanc historiam ex *Homero* refert: item suprà ad τ', 518.

Ibid. —— Πανδαρέου.] *Barnesius* edidit Πανδάρεω.

Τυρῷ, καὶ μέλιτι γλυκερῷ, καὶ ἡδέϊ οἴνῳ·
Ἥρη δ' αὐτῇσιν περὶ πασέων δῶκε γυναικῶν
Εἶδος καὶ πινυτὴν, μῆκος δ' ἔπορ' Ἄρτεμις ἁγνὴ,
Ἔργα δ' Ἀθηναίη δίδαε κλυτὰ ἐργάζεσθαι.
Εὖτ' Ἀφροδίτη δῖα προσέστιχε μακρὸν Ὄλυμπον,
Κούρης αἰτήσουσα τέλος θαλεροῖο γάμοιο,
Ἐς Δία τερπικέραυνον, (ὁ γάρ τ' εὖ οἶδεν ἅπαντα,
Μοῖράν τ' ἀμμορίην τε καταθνητῶν ἀνθρώπων·)
Τόφρα δὲ τὰς κούρας Ἅρπυιαι ἀνηρείψαντο,
Καί ῥ' ἔδοσαν στυγερῇσιν Ἐρινύσιν ἀμφιπολεύειν·
Ὣς ἔμ' ἀϊστώσειαν Ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες,
Ἠέ μ' ἐϋπλόκαμος βάλοι Ἄρτεμις, ὄφρ' Ὀδυσῆα
Ὀσσομένη, καὶ γαῖαν ὑπὸ στυγερὴν ἀφικοίμην,

" Caseo, et melle dulci, et suavi vino:
" Juno autem ipsis prae omnibus dedit mulieribus
" Speciem et prudentiam; proceritatem verò praebuit Diana casta,
" Opera autem Minerva docuit inclyta operari.
" Quandò Venus diva adiit magnum Olympum,
" Puellis petitura perfectionem floridarum nuptiarum,
" Ad Jovem gaudentem-fulmine; (ille etenim benè novit omnia,
" Fortunamque infortuniumque mortalium hominum;)
" Intereà utique puellas Harpyae abripuerunt,
" Et dederunt odiosis Erinnibus ut-servirent:
" Sic me deleant Olympias domos habentes,
" Vel me comas-pulchra percutiat Diana; ut Ulyssem
" Ob-oculos-habens, etiam terram odiosam subeam,

Ver. 69. Τυρῷ, καὶ μέλιτι γλυκερῷ, καὶ ἡδέϊ οἴνῳ.] Τρυφῆς ἐστιν — ἔνδειξις. *Eustath.*

Οὐδὲ τυρὸς πέπηκτος ἀπὸ γλυκεροῖο γάλακτος,
Οὐ χρηστὸν μελίτωμα, τὸ καὶ μάκαρες ποθέουσιν.
Batrachomyomach. ver. 38.

Ῥεῖ δὲ γάλακτι πέδον,
Ῥεῖ δ' οἴνῳ, ῥεῖ μελισσᾶν
Νέκταρι ——. *Euripid. Bacch. ver.* 142.

—— τυρόεντα μέγαν λευκοῖο γάλακτος.
Theocrit. Idyll. I, 58.

Ubi *Casaubonus* (notante *Barnesio*) vocem τυρόεντα non "*Caseum*," sed "*Placentam*," vertendam contendit.

Ver. 71. —— μῆκος δ' ἔπορ' Ἄρτεμις ἁγνή.] Κουροτρόφος γὰρ ἡ Θεὸς, ὁμοίως τῷ ἀδελφῷ Ἀπόλλωνι. *Schol.* à *Barnesio* ex MS. emendata. Καὶ γὰρ τὸ ὅλον, τήν τε σωτηρίαν καὶ τὸν ὄλεθρον τῶν μὲν ἀνδρῶν τῷ Ἀπόλλωνι, τῶν δὲ γυναικῶν τῇ Ἀρτέμιδι, τουτέστι τῷ ἡλίῳ καὶ τῇ σελήνῃ, ἀνατίθησι, τοξότας μὲν αὐτοὺς ποιῶν διὰ τὴν τῶν ἀκτίνων βολήν.—Διὰ ταῦτα γοῦν φησὶ τὸν μὲν Τηλέμαχον τηλικοῦτον εἶναι "Ἀπόλλωνός γε ἕκητι" τὰς δὲ Πανδάρεω κούρας ὑπὸ Ἀρτέμιδος ηὐξῆσθαι. *Dionys. Halicarn.* περὶ τῆς Ὁμήρου ποιήσεως, § 23. Vide suprà ad τ', 86.

Ver. 72. —— δίδαε.] Postulat Temporum ratio ut hæc vox sit, non ex Præterito δέδαα, sed ex Aoristo ἔδαον.—Conjunctum enim est cum præcedentibus, κόμισσε, δῶκε, ἔπορε. Rectéquè proindè exponit *Eustathius* ἐδίδαξε, non δεδίδαχε. Vide suprà ad θ', 448. et ad *Il.* ά, 37.

Ver. 74. —— θαλεροῖο.] *Al.* γλυκεροῖο.

Ver. 75. —— ὁ γάρ τ' εὖ οἶδεν ἅπαντα, Μοῖράν τ' ἀμμορίην τε.] *Al.* Μοῖραν κἀμμορίην τε.

Οὔ τινά φημι θεῶν ἄτερ ὄλβιον,
Οὐ βαρύποτμον ἄνδρα γενέσθαι.
Euripid. Heraclid. ver. 608.

Ver. 80. Ἠὲ μ' ἐϋπλόκαμος.] *Al.* Ἤ ἔμ' ἐϋπλόκαμος.

Ibid. —— ὄφρ' Ὀδυσῆα Ὀσσομένη, καὶ γαῖαν ὑπὸ.] Τουτέστιν ἵνα θάνοιμι ἔχουσα μνήμην τοῦ ἀρίστου ἀνδρὸς ἐγγεγραμμένην μοι ἀνεξάλειπτον εἰς ψυχήν. *Eustath.* Ita suprà *Odyss.* ά, 115.

Ὀσσόμενος πατέρ' ἐσθλὸν ἐνὶ φρεσίν ——.

Vide *Porphyr. Quæst. Homeric.* 16. *Barnesius*, versiones vulgatas secutus, vocem Ὀσσομένη minùs rectè reddit, "*Visura.*"

Μηδέ τι χείρονος ἀνδρὸς ἐϋφραίνοιμι νόημα.
Ἀλλὰ τὸ μὲν καὶ ἀνεκτὸν ἔχει κακὸν, ὁππότε κέν τις
Ἤματα μὲν κλαίῃ πυκινῶς ἀκαχήμενος ἦτορ,
Νύκτας δ' ὕπνος ἔχῃσιν· (ὁ γάρ τ' ἐπέλησεν ἁπάντων
Ἐσθλῶν ἠδὲ κακῶν, ἐπεὶ ἂρ βλέφαρ' ἀμφικαλύψῃ·)
Αὐτὰρ ἐμοὶ καὶ ὀνείρατ' ἐπέσσευεν κακὰ δαίμων.
Τῇδε γὰρ αὖ μοι νυκτὶ παρέδραθεν εἴκελος αὐτῷ,
Τοῖος ἐὼν, οἷος ᾖεν ἅμα στρατῷ· αὐτὰρ ἐμὸν κῆρ
Χαῖρ', ἐπεὶ οὐκ ἐφάμην ὄναρ ἔμμεναι, ἀλλ' ὕπαρ ἤδη.
Ὣς ἔφατ'· αὐτίκα δὲ χρυσόθρονος ἤλυθεν Ἠώς.

" Neque omninò pejoris viri laetificem mentem:
" Sed hoc quidem et tolerabile habet malum, quandò aliquis
" Dies quidem flet, frequentèr dolens corde;
" Noctes verò somnus *eum* habet: (hic etenim oblivisci-facit omnium
" Bonorum et malorum, postquàm palpebras obtexerit;)
" At mihi et insomnia immittere-solet mala deus.
" Hâc enim rursùs mihi nocte accubuit similis ipsi,
" Talis existens, qualis ivit cum exercitu; at meum cor
" Gaudebat, quoniam non putabam somnium esse, sed visionem-veram jam."
Sic dixit: statim verò aureo-solio venit Aurora.

Ver. 82. Μηδέ τι.] *Al.* Μηδ' ἔτι.
Ver. 83. —— ἔχει.] *Al.* ἔχειν.
Ver. 85. —— ὁ γάρ τ' ἐπέλησεν ἁπάντων Ἐσθλῶν ἠδὲ κακῶν.] Vide infrà ad ψ', 342.

—————— tuque, ô domitor
Somne laborum, [*Al.* malorum], requies
animi. *Seneca, Herc. Furens, v.* 1065.

—— requies, medicinaque publica curæ,
Somnus ——————
Ovid. ex Pont. lib. I. *Epist.* ii. 43.

Hinc et apud *Virgilium*:

—— Lethæo — somno. *Georg.* I, 78.

Porrò *Barnesius* hîc ex Editionum veterum nonnullis pro ἁπάντων edidit ἅπαντας. Quam lectionem sensum postulare existimat: "*Sensus*," inquit, "Somnus omnes "*alios oblivisci facit bonorum atque malo-* "*rum; me non item.*" Sed constructionem minùs rectè cepisse videtur vir eruditus. Sententiæ enim membra opposita non sunt, hoc "ὁ γάρ τ' ἐπέλησεν, &c." et sequens "Αὐ- "τὰρ ἐμοὶ καὶ ὀνείρατ', &c." *ver.* 87. sed præcedens, "Ἀλλὰ τὸ μὲν καὶ ἀνεκτὸν, &c." *ver.* 83. et illud "Αὐτὰρ ἐμοὶ καὶ ὀνείρατ', &c." hoc autem "ὁ γάρ τ' ἐπέλησεν ἁπάντων Ἐσθλῶν "ἠδὲ κακῶν, ἐπεὶ ἂρ βλέφαρ' ἀμφικαλύψῃ," parenthesi includendum est. Atque ad hanc sententiam rectiùs et venustiùs dicitur ἁπάντων quàm ἅπαντας.

Ver. 86. —— ἀμφικαλύψῃ.] Apud *Eustathium* et in contextu et in commentario, ἀμφικαλύψει.

Ver. 87. Αὐτὰρ ἐμοὶ καὶ ὀνείρατ' ἐπέσσευεν κακὰ δαίμων.] Similitèr *Ovidius*;

Somnia me terrent veros imitantia casus;
Et vigilant sensus in mea damna mei.
Ex Pont. lib. I. *Epist.* ii. 45.

Et *Seneca*, de *Hercule*:

En, fusus humi sæva feroci
Corde volutat somnia, &c.
Herc. Furens, 1082.

Ita et *Plautus* in *Rudente*;

Miris modis Dii ludos faciunt hominibus,
Mirisque exemplis somnia in somnis danunt.
Nè dormientes quidem sinunt quiescere.
Rud. ver. 584.

Quorum versuum priores duo repetuntur in ejusdem *Mercatore, ver.* 221. 222.

Ver. 88. —— εἴκελος.] Apud *Eustathium*, ἴκελος. Malè: Nam ἴκελος *primam* corripit.

Ver. 89. Τοῖος ἐὼν, οἷος ᾖεν.] Vox οἷος *priorem* corripere videtur propter sequentem vocalem. Ita *Iliad.* ν', 275.

Οἶδ' ἀρετὴν οἷός ἐσσι ———.

Et *Odyss.* ή, 312.

Τοῖος ἐὼν οἷός ἐσσι ———.

Et infrà *ver.* 379. *hujus libri*, in voce ἔμπαιον·

Ἔμπαιον, οὐδὲ βίης ———.

Vide ad *Il.* ν', 103. et ί, 24.

Ibid. —— ᾖεν.] Τουτέστι ᾔει. ἤγουν ἀπῄει. *Eustath.*

Ibid. —— αὐτὰρ ἐμὸν κῆρ.] *Al.* ἀλλ' ἐμὸν ἦτορ.

Ver. 90. —— ὕπαρ.] Vide suprà ad τ', 547.

Τῆς δ' ἄρα κλαιούσης ὄπα σύνθετο δῖος Ὀδυσσεύς·
Μερμήριζε δ' ἔπειτα, δόκησε δέ οἱ κατὰ θυμὸν
Ἤδη γινώσκουσα παρεστάμεναι κεφαλῆφι.
Χλαῖναν μὲν συνελὼν καὶ κώεα, τοῖσιν ἐνεῦδεν,
Ἐς μέγαρον κατέθηκεν ἐπὶ θρόνου· ἐκ δὲ βοείην
Θῆκε θύραζε φέρων· Διῒ δ' εὔχετο, χεῖρας ἀνασχών·
Ζεῦ πάτερ, εἴ μ' ἐθέλοντες ἐπὶ τραφερήν τε καὶ ὑγρὴν
Ἤγετ' ἐμὴν ἐς γαῖαν, ἐπεί μ' ἐκακώσατε λίην,
Φήμην τίς μοι φάσθω ἐγρομένων ἀνθρώπων
Ἔνδοθεν· ἔκτοσθεν δὲ Διὸς τέρας ἄλλο φανήτω.
Ὣς ἔφατ' εὐχόμενος· τοῦ δ' ἔκλυε μητίετα Ζεύς·
Αὐτίκα δ' ἐβρόντησεν ἀπ' αἰγλήεντος Ὀλύμπου
Ὑψόθεν ἐκ νεφέων· γήθησε δὲ δῖος Ὀδυσσεύς·
Φήμην δ' ἐξ οἴκοιο γυνὴ προέηκεν ἀλετρὶς
Πλησίον, ἔνθ' ἄρα οἱ μύλαι εἵατο ποιμένι λαῶν.
Τῇσι δὲ δώδεκα πᾶσαι ἐπερρώοντο γυναῖκες,

Illius autem flentis vocem audiebat nobilis Ulysses;
Cogitabatque deindè; visa autem est ei in animo
Jam *ipsum* cognoscens astare capiti.
Vestem quidem ubi-collegerat et pelles, in quibus cubabat,
In domum deposuit in sellâ: extrà verò bubulam-*pellem*
Posuit foràs ferens: Jovi autem supplicabat, manibus sublatis:
" Jupiter pater, si me volentes super siccumque et humidum
" Duxistis meam in terram, postquam me malis-affecistis valdè,
" Omen aliquis mihi dicat vigilantium hominum
" Intùs; extrà autem Jovis portentum aliud ostendatur."
Sic dixit precans: eum verò audivit providus Jupiter;
Statimque tonuit à splendido Olympo
Ab-alto è nubibus: gavisus est autem nobilis Ulysses:
Omen verò è domo mulier praemisit molitrix
Propè, ubi utique ei molae erant pastori populorum.
His autem duodecim omnes sedulò-incumbebant mulieres,

Ver. 97.—— Διῒ δ' εὔχετο, χεῖρας ἀνασχών Ζεῦ πάτερ, &c.]

At pater Anchises oculos ad sidera lætus
Extulit, et cœlo palmas cum voce tetendit:—
Da deindè auxilium, pater, atque hæc omina firma. *Æn.* II. 687. 691.

Vide et suprà ad ε', 239.

Ver. 100 et 105. Φήμην.] Κληδόνα, οἰωνόν. *Schol.* Vide *Porphyr. Quæst. Homeric.* 16. Cæterùm *Eustathius* in pluribus Exemplaribus Φῆμιν legi testatur; atque ita in Editionibus nonnullis scriptum reperit *Barnesius.* Ita habet etiam MS. à *Tho. Bentleio* collatus, *ver.* 105.

Ver. 102. Ὣς ἔφατ' εὐχόμενος· τοῦ δ' ἔκλυε μητίετα Ζεύς· Αὐτίκα δ' ἐβρόντησεν.]

Vix ea fatus erat senior, subitoque fragore
Intonuit lævum ——. *Æn.* II, 692.

Audiit; et coeli genitor de parte serenâ
Intonuit lævum ——. *Æn.* IX, 630.

Vide infrà ad *ver.* 113.

Ver. 104. Ὑψόθεν ἐκ νεφέων.] Πῶς οὖν φησὶν ἡ ἀλετρὶς [infrà. *ver.* 114]. " Οὐδέ ποθι " νέφος ἐστί;" Νῦν τὸν τόπον ἔφη, Ἀττικῶς, ἐν ᾧ εἰώθει συνίστασθαι τὰ νέφη. *Schol.*

Ver. 106.—— Ἔνθ' ἄρα οἱ μύλαι εἵατο.] *Al.* εἴατο. Τὸ δὲ " μύλαι εἵατο," ἀντὶ τοῦ ἐκάθηντο, ἔκειντο —. Οἱ δὲ Παλαιοὶ γράφουσι καὶ ὅτι ψιλῶς τὸ εἴατο· ἵνα ᾖ, ἀντὶ τοῦ ἦσαν, ὡς ἀπὸ τοῦ εἰμί· καὶ ἔστι κρεῖττον τοῦτο. *Eustath.*

Ver. 107. Τῇσι δὲ δώδεκα.] *Al.* Τῇσιν δώδεκα.

Ibid.—— δώδεκα πᾶσαι.] Vide suprà ad ι, 244. et ad *Il.* α', 373. 479.

Ἄλφιτα τεύχουσαι καὶ ἀλείατα, μυελὸν ἀνδρῶν.
Αἱ μὲν ἄρ' ἄλλαι εὗδον, ἐπεὶ κατὰ πυρὸν ἄλεσσαν·
Ἡ δὲ μί' οὔπω παύετ', ἀφαυροτάτη δ' ἐτέτυκτο·
Ἥ ῥα μύλην στήσασα, ἔπος φάτο, σῆμα ἄνακτι·
Ζεῦ πάτερ, ὅστε θεοῖσι καὶ ἀνθρώποισιν ἀνάσσεις,
Ἦ μεγάλ' ἐβρόντησας ἀπ' οὐρανοῦ ἀστερόεντος,
Οὐδέ ποθι νέφος ἐστί· τέρας νύ τεῳ τόδε φαίνεις·
Κρῆνον νῦν καὶ ἐμοὶ δειλῇ ἔπος, ὅ,ττί κεν εἴπω·
Μνηστῆρες πύματόν τε καὶ ὕστατον ἤματι τῷδε
Ἐν μεγάροις Ὀδυσῆος ἑλοίατο δαῖτ' ἐρατεινήν·
Οἳ δή μοι καμάτῳ θυμαλγέϊ γούνατ' ἔλυσαν,
Ἄλφιτα τευχούσῃ· νῦν ὕστατα δειπνήσειαν.
Ὣς ἄρ' ἔφη· χαῖρεν δὲ κλεηδόνι δῖος Ὀδυσσεύς,
Ζηνός τε βροντῇ· φάτο γὰρ τίσασθαι ἀλείτας.
Αἱ δ' ἄλλαι δμωαὶ κατὰ δώματα κάλ' Ὀδυσῆος
Ἀγρόμεναι ἀνέκαιον ἐπ' ἐσχάρῃ ἀκάματον πῦρ.

Farinas hordeaceas conficientes et triticeas, medullam virorum.
Caeterae quidem dormiebant, postquam triticum moluerant;
Una verò nondum cessabat; debilissima autem erat:
Quae sanè molam ubi-stitisset, verbum dixit, signum regi:
" Jupiter pater, qui utique diis et hominibus imperas,
" Certè valdè tonuisti à coelo stellato,
" Neque usquam nubes est; portentum utique alicui hoc ostendis:
" Perfice nunc et mihi miserae verbum, quod dicam:
" Proci postremùmque et ultimùm die hoc
" In aedibus Ulyssis capiant convivium desiderabile;
" Qui jam mihi labore tristi genua solverunt,
" Farinas conficienti; nunc ultimò coenent."
Sic utique dixit: gaudebat autem omine nobilis Ulysses,
Jovisque tonitru: putabat enim se ulturum sontes.
Caeterae verò famulae in aedibus pulchris Ulyssis
Congregatae accendebant in foco indefessum ignem.

Ver. 108. —— ἀλείατα.] Ἄλειαρ, τὸ ἀπὸ πυρῶν ἄλευρον· καθάπερ ἄλφιτον, τὸ ἀπὸ κριθῆς. *Eustath. Al.* ἀλείφατα.

Ver. 112. Ζεῦ πάτερ, ὅστε θεοῖσι καὶ ἀνθρώποισιν ἀνάσσεις.]

O pater, ô hominum Divûmque æterna
potestas. *Æn.* X, 18.

Ver. 113. —— ἐβρόντησας ἀπ' οὐρανοῦ ἀστερόεντος, Οὐδέ ποθι νέφος ἐστί.]

—— cœlo ceciderunt plura *sereno*
Fulgura ——. *Virg. Georg.* I, 487.

—— namque Diespiter
Igni corusco nubila dividens,
Plerumque *per purum* tonantes
Egit equos, volucremque currum.
Horat. Carm. lib. I. *Od.* xxxiv. 5.

Fulgura fallaci micuerunt crebra *sereno*.
Lucan. Pharsal. I, 530.

Vide suprà ad *ver.* 102.

Ibid. —— οὐρανοῦ ἀστερόεντος.]

—— stellantis regia cœli. *Æn.* VII, 210.
—— cœlum stellis fulgentibus aptum.
Æn. XI, 202.

Ver. 119. —— δειπνήσειαν.] Vide suprà ad *Υ, 535.*

Ver. 121. —— τίσασθαι.] Similitèr infrà *ver.* 169. τισαίατο Vide ad *Il. Υ*, 257. *ι*, 508. Item ad *γ'*, 28.

Ver. 123. —— ἀκάματον πῦρ.]

—— flammæ atque incendia vires
Indomitas ——. *Æn.* V, 680.

Τηλέμαχος δ' εὐνῆθεν ἀνίστατο ἰσόθεος φὼς,
Εἵματα ἑσσάμενος· περὶ δὲ ξίφος ὀξὺ θέτ' ὤμῳ·
Ποσσὶ δ' ὑπαὶ λιπαροῖσιν ἐδήσατο καλὰ πέδιλα,
Εἵλετο δ' ἄλκιμον ἔγχος, ἀκαχμένον ὀξέϊ χαλκῷ.
Στῆ δ' ἄρ' ἐπ' οὐδὸν ἰὼν, πρὸς δ' Εὐρύκλειαν ἔειπεν·
Μαῖα φίλη, πῶς ξεῖνον ἐτιμήσασθ' ἐνὶ οἴκῳ
Εὐνῇ καὶ σίτῳ; ἦ αὔτως κεῖται ἀκηδής;
Τοιαύτη γὰρ ἐμοὶ μήτηρ, πινυτή περ ἐοῦσα,
Ἐμπλήγδην ἕτερόν γε τίει μερόπων ἀνθρώπων
Χείρονα, τὸν δέ τ' ἀρείον' ἀτιμήσασ' ἀποπέμπει.
Τὸν δ' αὖτε προσέειπε περίφρων Εὐρύκλεια·
Οὐκ ἄν μιν νῦν, τέκνον, ἀναίτιον αἰτιόῳο.
Οἶνον μὲν γὰρ πῖνε καθήμενος, ὄφρ' ἔθελ' αὐτός·
Σίτου δ' οὐκέτ' ἔφη πεινήμεναι· εἴρετο γάρ μιν.
Ἀλλ' ὅτε δὴ κοίτοιο καὶ ὕπνου μιμνήσκοιτο,
Ἡ μὲν δέμνι' ἄνωγεν ὑποστορέσαι δμωῇσιν·
Αὐτὰρ ὅγ', ὥς τις πάμπαν ὀϊζυρὸς καὶ ἄποτμος,
Οὐκ ἔθελ' ἐν λέκτροισι καὶ ἐν ῥήγεσσι καθεύδειν,
Ἀλλ' ἐν ἀδεψήτῳ βοέῃ καὶ κώεσιν οἰῶν

Telemachus autem è lecto surrexit deo-par vir,
Vestes indutus: circumque ensem autem posuit humero;
Pedibusque sub nitidis ligavit pulchros calceos:
Sumpsitque validam hastam, praefixam acuto aere.
Stetit autem super limen profectus, et Eurycleam allocutus est:
" Nutrix dilecta, quomodò hospitem honorâstis in domo
" Lecto et cibo; an temerè jacet neglectus?
" Talis enim mihi mater, prudens licèt sit,
" Temerè alterum honorat articulatè-loquentium hominum
" Deteriorem; meliorem verò inhonoratum dimittit."
Hunc autem rursùs allocuta est prudens Euryclea:
" Nè illam nunc, fili, insontem accuses.
" Nam vinum quidem bibebat *is* sedens, quamdiù volebat ipse:
" Cibum autem non ampliùs dixit *se* appetere; interrogabat enim ipsum.
" Sed quandò demùm cubitûs et somni meminit,
" Illa quidem cubilia jussit substernere ancillas:
" At is tanquam aliquis omninò aerumnosus et infortunatus,
" Noluit in lectis et in stragulis dormire,
" Sed in crudâ bubulâ-*pelle*, et pellibus ovium

Ver. 124. —— εὐνῆθεν ἀνίστατο, *&c.*]

Consurgit senior, tunicâque inducitur artus:
[plantis:
Et Tyrrhena pedum circumdat vincula
Tum lateri atque humeris Tegeæum subligat ensem. *Æn.* VIII, 457.

Ibid. — ἰσόθεος φὼς.] Sic apud *Ovidium*:

Æquandi superis ———— viri.
Ex Pont. lib. I. *Epist.* ii. *ver.* 120.

Ver. 125. —— ὤμῳ.] *Al.* ὤμω, et ὤμους.

Ver. 129. —— πῶς ξεῖνον.] *Al.* τὸν ξεῖνον.

Ver. 131. —— ἐμοί.] *Al.* ἐμή.

Ver. 132. Ἐμπλήγδην.] Ἐκπληκτικῶς· ἢ ἀκρίτως, καὶ ὡς ἂν τύχῃ, ἐμπελάζουσα τοῖς πράγμασι. *Schol.* Καὶ ἄλλως δὲ, ἐμπλήγδην, τὸ δίκην ἐμπλήκτου τινός· ἔμπληκτος δὲ, ὁ ἄστατος, καὶ οἱονεὶ ἔσω πεπληγμένος, καὶ οὐ κατὰ φύσιν φρενῶν. *Eustath.*

Τοιοίδε μέντοι φῶτες ἔμπληκτοι βροτῶν.
Sophocl. Ajax, ver. 1376.

Ἔδραθεν ἐν προδόμῳ· χλαῖναν δ' ἐπιέσσαμεν ἡμεῖς.
Ὣς φάτο· Τηλέμαχος δὲ δί ἐκ μεγάροιο βεβήκει,
Ἔγχος ἔχων· ἅμα τῷ γε κύνες πόδας ἀργοὶ ἕποντο.
Βῆ δ' ἴμεν εἰς ἀγορὴν μετ' ἐϋκνήμιδας Ἀχαιούς·
Ἡ δ' αὖτε δμῳῇσιν ἐκέκλετο δῖα γυναικῶν
Εὐρύκλει', Ὦπος θυγάτηρ Πεισηνορίδαο·
Ἀγρεῖθ', αἱ μὲν δῶμα κορήσατε ποιπνύσασαι,
Ῥάσσατέ τ'· ἐν δὲ θρόνοισ' εὐποιήτοισι τάπητας
Βάλλετε πορφυρέους· αἱ δὲ σπόγγοισι τραπέζας
Πάσας ἀμφιμάσσασθε, καθήρατε δὲ κρητῆρας,
Καὶ δέπα ἀμφικύπελλα τετυγμένα· ταὶ δὲ μεθ' ὕδωρ
Ἔρχεσθε κρήνηνδε, καὶ οἴσετε θᾶσσον ἰοῦσαι·

"Dormivit in vestibulo; laenam verò injecimus nos."
Sic dixit: Telemachus autem ex domo egressus est,
Hastam habens: unàque eum canes pedibus veloces sequebantur.
Perrexit verò ire in concionem ad benè-ocreatos Achivos:
Ancillas autem demùm hortabatur nobilissima mulierum
Euryclea, Opis filia Pisenoridae:
"Agite, aliae quidem domum verrite festinantes,
"Aspergiteque; et in sedilibus fabrefactis tapetes
"Injicite purpureos: aliae verò spongiis mensas
"Omnes abstergite: purgate autem crateras,
"Et pocula rotunda fabrefacta: aliae verò petiturae aquam
"Ite ad-fontem, et afferte citò euntes:

Ver. 143. Ἔδραθεν ἐν.] *Al.* Ἔδραθ' ἐνί.

Ver. 149. Ἀγρεῖθ'.] *Scholiastes* interpretatur Συναθροίζεσθε. *Eustathius* alitèr, Τὸ δὲ Ἀγρεῖτε (inquit) ——— ταυτὸν τῷ, σπουδαίως ἄγετε· καὶ ὡς εἰπεῖν, ἄγετε ῥᾷον. Διὸ καθάπερ Ἄγε, καὶ Ἄγετε, παρακελευσματικῶς, οὕτω νῦν μὲν Ἀγρεῖτε· ἐν δὲ Ἰλιάδι ἑνικῶς [*Iliad.* ί, 765.] "Ἄγρει μὰν οἱ ἔπορσον Ἀθηναίην." Atque hoc quidem in sensu sæpè apud Poetam usurpatur Ἄγρει numero *singulari*: vide *Iliad.* ή, 459. λ', 512. ξ', 271. *Odyss.* φ', 176. In *plurali* autem hoc tantùm in loco occurrit.

Ibid. ——— δῶμα κορήσατε ποιπνύσασαι, Ῥάσσατέ τ'· *&c.*] Similitèr *Anaxandrides* Poeta, apud *Athenæum*:

Ἀλλὰ ξενῶνας οἶγε, καὶ ῥαῖνε δόμους,
Στρώννυ τε κοίτας, καὶ πυρὸς φλίξον μένος,
Κρατῆρά τ' αἶρου, καὶ τὸν ἥδιστον κίρα.

Athen. lib. II. *cap.* 9. ipso initio.

Ver. 150. Ῥάσσατέ.] Ῥάνατε. *Schol.* Θέμα δὲ τοῦ Ῥάσσατε, Ῥάξω· ἐξ οὗ ἐν τοῖς ἑξῆς, [*ver.* 354. *hujus libri,*] "τοῖχοι ἐῤῥάδαται" ὁμοίως τῷ, ἀνεμάδαται, καὶ τοῖς τοιούτοις. *Eustath.* Quod reprehendens *Barnesius*, ex Ῥαίνω, ῥάσσατε omninò deductum contendit. "A ῥαί-"νω," inquit, "Fut. ῥανῶ, *Æolicè* ῥάσω, du-"plicatione *Ionicâ* ῥάσσω." Atqui observavit *Heraclides* apud *Eustathium*, in commentario ad *ver.* 354. *hujus libri*, ἐῤῥάδαται à ῥαίνω deduci non posse. Λέγει δ' ἐκεῖνος (inquit *Eustathius*) καὶ ὡς οὐκ ἔστιν ἀπὸ τοῦ Ῥαίνω γενέσθαι τὸ ἐῤῥάδαται· ἦν γὰρ ἄν, φησιν, ἐῤῥάνατο τοῖχοι. Vide ad *Il.* β', 314.

Ver. 152. ——— ἀμφιμάσσασθε.] Vide ad *Il.* ρ', 564.

Ver. 153. ——— δέπα ἀμφικύπελλα.] Vide ad *Il.* ά, 584. MS. à *Tho. Bentleio* collatus, δέπα'.

Ibid. ——— τετυγμένα.] Vide ad *Il.* ζ', 488.

Ver. 154. ——— οἴσετε.] Τὸ δὲ "οἴσετε," προστακτικῶς κανονίζεται, ὡς παρατατικὸς ἀπὸ μέλλοντος ἀναδραμόντος εἰς ἐνεστῶτα. Οἴσω γὰρ, οὗ παρατατικὸς, οἶσον, τὸ τρίτον, οἶσε· τὸ προστακτικὸν ὁμοφώνως, οἶσε· οὗ πληθυντικὸν τὸ, οἴσετε. *Eustath.* Atque analogiâ quidem haud dissimili sæpè usurpare videtur Poeta verba δύσομαι, βήσομαι, βήσετο, *&c.* Vide autem ad *Il.* ί, 109. Occurrit eadem vox *Iliad.* γ', 103. ό, 718. et apud *Theocritum, Idyll.* XXIV. 48. Porrò fuerunt, teste *Barnesio*, qui οἴσατε ubique legendum statuerint. Sed nullo profectu. Nam, uti ipse annotat, occurrit apud *Homerum* οἶσε in *Imperativo*, numero *singulari*; ubi isti emendationi locus nullus est:

Οὐ γὰρ δὴν μνηστῆρες ἀπέσσονται μεγάροιο,
Ἀλλὰ μάλ' ἦρι νέονται, ἐπεὶ καὶ πᾶσιν ἑορτή.
Ὣς ἔφαθ'· αἱ δ' ἄρα τῆς μάλα μὲν κλύον, ἠδ' ἐπίθοντο.
Αἱ μὲν ἐείκοσι βῆσαν ἐπὶ κρήνην μελάνυδρον·
Αἱ δ' αὐτοῦ κατὰ δώματ' ἐπισταμένως πονέοντο.
Ἐς δ' ἦλθον μνηστῆρες ἀγήνορες· οἱ μὲν ἔπειτα
Εὖ καὶ ἐπισταμένως κέασαν ξύλα· αἱ δὲ γυναῖκες
Ἦλθον ἀπὸ κρήνης· ἐπὶ δέ σφισιν ἦλθε συβώτης,
Τρεῖς σιάλους κατάγων, οἳ ἔσαν μετὰ πᾶσιν ἄριστοι·
Καὶ τοὺς μέν ῥ' εἴασε καθ' ἕρκεα καλὰ νέμεσθαι,
Αὐτὸς δ' αὖτ' Ὀδυσῆα προσηύδα μειλιχίοισι·
Ξεῖν', ἦ ἄρτι σε μᾶλλον Ἀχαιοὶ εἰσορόωσιν,

"Non enim diù proci aberunt à domo;
"Sed valdè manè venient; quoniam et omnibus festus-dies."
Sic dixit: illae autem ei omninò quidem auscultârunt et paruerunt.
Viginti quidem iverunt ad fontem nigrum-aquis;
Aliae verò illic in aedibus scitè operabantur.
Ingressi autem sunt proci eximii: hi quidem deindè
Benè et scitè findebant ligna: mulieres verò
Venerunt à fonte: illis verò supervenit subulcus,
Tres porcos adducens, qui erant inter omnes optimi:
Et hos quidem sivit per septa pulchra pasci;
Ipse verò demùm Ulyssem allocutus est blandis *verbis*:
"Hospes, an jam te magìs Achivi respiciunt,

Οἶσε θέων, &c. ——— *Odyss.* χ', 106.
Οἶσε θέειον, γρηῦ, κακῶν ἄκος· οἶσε δέ μοι πῦρ. *Ibid.* 481.

Et apud *Callimachum*:

——— φέρε στάχυν· οἶσε θέρισμον.
Hymn. in Cererem, ver. 137.

Ver. 155. Οὐ γὰρ δὴν μνηστῆρες ἀπέσσονται.] Ita edidit *Barnesius* ex *Eustathio*, qui et in contextu et in commentario hoc modo legit. Ita porrò habet MS. à *Tho. Bentleio* collatus. Et simili ferè loquendi ratione utitur Poeta suprà τ', 301. 302.

—— οὐδ' ἔτι τῆλε φίλων καὶ πατρίδος αἴης
Δηρὸν ἀπεσσεῖται. ———

Vulgati hîc legunt, Οὐ γὰρ δὴ μνηστῆρες ἀπέσσονται. Ad sententiam minùs rectè.

Ver. 156. —— ἐπεὶ καὶ πᾶσιν ἑορτή.] Ταύτην τὴν ἡμέραν ἑορτὴν καὶ νουμηνίαν παρατίθεται Ἀπόλλωνος ἱεράν· ἵνα τῶν ἀνδρῶν περὶ τὴν ἑορτὴν καταγινομένων, εὔκαιρον ἔχῃ τὸ ἐπιτίθεσθαι μνηστῆρσι. *Schol.* Ita infrà φ', 258.

Νῦν μὲν γὰρ κατὰ δῆμον ἑορτὴ τοῖο θεοῖο
Ἁγνή· ———

Et *ver.* 276. *hujus libri*:

Κήρυκες δ' ἀνὰ ἄστυ θεῶν ἱερὴν ἑκατόμβην
Ἦγον· τοὶ δ' ἀγέροντο καρηκομόωντες Ἀχαιοὶ
Ἄλσος ὑπὸ σκιερὸν ἑκατηβόλου Ἀπόλλωνος.

Ver. 159. —— κατὰ δώματ'.] Ita edidit *Barnesius* ex *Eustathii* commentario. Quæ et probabilior videtur lectio. Vide *Odyss.* ρ', 402. 531. σ', 416. υ', 298. 331. *Vulgg.* κατὰ δῶμα.

Ver. 160. Ἐς δ' ἦλθον.] MS. à *Tho. Bentleio* collatus, Ἐκ δ' ἦλθον.

Ibid. —— μνηστῆρες ἀγήνορες.] Vir eruditus *Tho. Bentleius* in uno MS. reperit δρηστῆρες ἀγήνορες, in altero, δρηστῆρες Ἀχαιῶν· quæ et potior videtur lectio; tum quia sequens, κέασαν ξύλα, Servorum quàm Procorum magìs proprium videtur opus; tum quia Procorum ingressûs meminit Poeta infrà *ver.* 248.

Ver. 161. —— αἱ.] *Al.* ταί.

Ver. 163. —— οἳ ἔσαν μετὰ πᾶσιν ἄριστοι.] Ita edidit *Barnesius* ex *ver.* 174. infrà; atque ita legitur in MS. à *Tho. Bentleio* collato. Firmatur porrò hæc lectio ex *Iliad.* ι, 2. υ', 409. ubi similis phrasis occurrit. Vulgati hîc habent, οἳ ἔσαν ἐν πᾶσιν ἄριστοι.

Ver. 166. —— ἦ ἄρτι.] *Al.* ἦ ἄρ τι.

Ibid. —— μᾶλλον Ἀχαιοὶ εἰσορόωσιν.] Προσηνῶς ὁρῶσιν. *Schol.*

Ibid. — Ἀχαιοί.] Vide suprà ad ρ', 513.

Ἠέ σ' ἀτιμάζουσι κατὰ μέγαρ', ὡς τοπάρος περ;
  Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς·
Αἲ γὰρ δὴ, Εὔμαιε, θεοὶ τισαίατο λώβην,
Ἣν οἵδ' ὑβρίζοντες, ἀεικέα μηχανόωνται
Οἴκῳ ἐν ἀλλοτρίῳ, οὐδ' αἰδοῦς μοῖραν ἔχουσιν.
  Ὣς οἱ μὲν τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους ἀγόρευον.
Ἀγχίμολον δέ σφ' ἦλθε Μελάνθιος, αἰπόλος αἰγῶν,
Αἶγας ἄγων, αἳ πᾶσι μετέπρεπον αἰπολίοισι,
Δεῖπνον μνηστήρεσσι· δύω δ' ἅμ' ἕποντο νομῆες·
Καὶ τὰς μὲν κατέδησεν ὑπ' αἰθούσῃ ἐριδούπῳ·
Αὐτὸς δ' αὖτ' Ὀδυσῆα προσηύδα κερτομίοισι·
  Ξεῖν', ἔτι καὶ νῦν ἐνθάδ' ἀνιήσεις κατὰ δῶμα,
Ἀνέρας αἰτίζων; ἀτὰρ οὐκ ἔξεισθα θύραζε;
Πάντως οὐκέτι νῶϊ διακρινέεσθαι ὀΐω,
Πρὶν χειρῶν γεύσασθαι· ἐπεὶ σύ περ οὐ κατὰ κόσμον

"An te ignominiâ-afficiunt in aedibus, sicut anteà scilicèt ?"
Hunc autem respondens allocutus est solers Ulysses :
"Utinam enim jam, Eumaee, dii ulciscerentur contumeliam,
"Quâ isti insultantes, indigna machinantur
"Domo in alienâ, neque pudoris portionem habent."
Sic hi quidem talia inter se loquebantur.
Prope autem ipsos venit Melanthius, custos caprarum,
Capras agens, quae inter omnes excellebant greges,
Coenam procis ; duo autem unà comitabantur pastores ;
Et has quidem religavit sub porticu sonora ;
Ipse verò demùm Ulyssem allocutus est convitiis :
"Hospes, adhuc et nunc hìc molestus-eris in domo
"A-viris petens ? at non exibis foras ?
"Omninò non ampliùs nos diremptum-iri puto,
"Priusquàm manus *invicem* gustaverimus ; quia tu scilicèt non decentèr

---

Ver. 170. ——— ἀεικέα.] *Al.* ἀτάσθαλα· ut infrà *ver.* 370.

Ver. 171. ——— οὐδ' αἰδοῦς μοῖραν ἔχουσιν.] *Scholiastes* exponit, Οὐδ' ὀλίγον αἰδοῦνται. Similitérque reddit Versio *Wetsteniana* ; "*Neque pudoris* vel *particulam habent.*" Et *Barnesius* ; "*Neque pudoris partem*, i. e. tantillum *habent.*" Attamen vox μοῖρα isto in sensu vix usquam reperietur. Sensus, ut opinor, est simplicitèr ; "*Neque pudoris portionem* (qualis nimirùm cæteris hominibus inesse solet) *habent.*"

Ver. 176. Καὶ τὰς μὲν κατέδησεν.] *Eustathius* et *Henricus Stephanus* in exemplaribus nonnullis τοὺς μὲν legi testantur. Malè, ut notat *Barnesius*, propter illud quod legitur suprà *ver.* 174. Αἶγας ἄγων, Αἳ πᾶσι μετέπρεπον.—— Nisi et ibi legas, Οἳ πᾶσι μετέπρεπον.——

Ibid. —— κατέδησεν.] *Barnesius* ex *Eustathio* edidit κατέδησαν· et in annotationibus, "Referendum (inquit) ad δύω νομῆες· οὗτοι "γὰρ ἅμ' ἕποντο· αὐτὸς δὲ Μελάνθιος αὖτ' "Ὀδυσῆα, &c." Sed præstat vulgata lectio. Ita enim aptè inter se ex adverso respondent ista "τὰς μὲν," et "Αὐτὸς δ' :" quo modo et suprà *ver.* 164. et 165.

Καὶ τοὺς μὲν ῥ' εἴασε:——————
Αὐτὸς δ'.——————

Firmaturque porrò hæc lectio ex *ver.* 189. 190. infrà, ubi eadem sententia occurrit.

Ver. 178. ——— ἀνιήσεις.] Vide ad *Il.* ό, 24. Cæterùm deducta (ut opinor) hæc vox non ex ἀνιάζω, (indè enim fieret ἀνιάσεις penultimâ correptâ ;) sed ex ἀνιάω· undè ἀνιᾶται *Odyss.* ό, 334. et ἀνιηθεὶς, ά, 133. γ', 117. et *Il.* β', 291. Vide ad *Il.* ά, 67. et 140.

Αἰτίζεις· εἰσὶν δὲ καὶ ἄλλαι δαῖτες Ἀχαιῶν.
  Ὣς φάτο· τὸν δ' οὔτι προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς,
Ἀλλ' ἀκέων κίνησε κάρη, κακὰ βυσσοδομεύων.
Τοῖσι δ' ἐπὶ τρίτος ἦλθε Φιλοίτιος, ὄρχαμος ἀνδρῶν,
Βοῦν στεῖραν μνηστῆρσιν ἄγων καὶ πίονας αἶγας·
(Πορθμῆες δ' ἄρα τούς γε διήγαγον, οἵτε καὶ ἄλλους
Ἀνθρώπους πέμπουσιν, ὅτις σφέας εἰσαφίκηται·)
Καὶ τὰ μὲν εὖ κατέδησεν ὑπ' αἰθούσῃ ἐριδούπῳ·
Αὐτὸς δ' αὖτ' ἐρέεινε συβώτην, ἄγχι παραστάς·
  Τίς δὴ ὅδε ξεῖνος νέον εἰλήλουθε, συβῶτα,
Ἡμέτερον πρὸς δῶμα; τέων δ' ἒξ εὔχεται εἶναι
Ἀνδρῶν; ποῦ δέ νυ οἱ γενεὴ καὶ πατρὶς ἄρουρα;
Δύσμορος· ἦτε ἔοικε δέμας βασιλῆϊ ἄνακτι.
Ἀλλὰ θεοὶ δυόωσι πολυπλάγκτους ἀνθρώπους,
Ὁππότε καὶ βασιλεῦσιν ἐπικλώσονται ὀϊζύν.
  Ἦ, καὶ δεξιτερῇ δειδίσκετο χειρὶ παραστάς·
Καί μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
  Χαῖρε, πάτερ, ὦ ξεῖνε, γένοιτό τοι ἔσπερ ὀπίσσω

" Petis: sunt autem et alia convivia Achivorum."
Sic dixit: hunc autem nihil allocutus est solers Ulysses,
Sed tacitè movit caput, mala profundè-cogitans.
His autem tertius supervenit Philoetius, princeps virorum,
Bovem sterilem procis agens, et pingues capras:
(Portitores verò hos trajecerunt, qui utique et alios
Homines deducunt, quicunque ipsis advenerit:)
Et haec quidem benè religavit sub porticu sonorâ:
Ipse autem demùm interrogabat subulcum, propè astans:
" Quis jam hic hospes nuper venit, subulce,
" Nostram ad domum? ex quibus verò *se* profitetur esse
" Viris? ubinam autem ei genus et patria terra?
" Infelix; certè similis-est corpore regi imperatori.
" Sed dii malis-mergent multivagos homines,
" Quandò etiam regibus destinabunt aerumnam."
Dixit; et dextrâ complectebatur manu astans;
Et ipsum affatus verba alata dixit:
" Salve, pater, ô hospes, adsit tibi in posterum saltem

Ver. 182. Αἰτίζεις.] *Al.* Αἰτίζοις.
Ibid. —— καὶ ἄλλαι.] *Al.* καὶ ἄλλοθι. Atque ita in commentario citat *Eustathius.*
Ver. 185. —— ὄρχαμος ἀνδρῶν.] Vide suprà ad ξ', 3. 22.
Ver. 187. Πορθμῆες.] Πορθμεῖς πάντως λεγόμενοι, ὡς διὰ πορθμοῦ, ὅ ἐστι στενοῦ πόρου θαλάσσης, τοὺς περαιουμένους ἄγοντες. *Eustath.*
Ibid. —— ἄρα.] *Uti soliti erant.* ——
Ver. 188. —— εἰσαφίκηται.] *Al.* εἰσαφίκοιτο.
Ver. 192. —— τέων δ' ἒξ εὔχεται εἶναι.] Ita edidit *Barnesius. Vulgg.* ἐξεύχεται.
Ver. 195. —— θεοὶ δυόωσι πολυπλάγκτους ἀνθρώπους.]

Ὣς γὰρ ἐπεκλώσαντο θεοὶ δειλοῖσι βροτοῖσι
Ζώειν ἀχνυμένους. —— *Iliad.* ώ, 525.

Ibid. —— δυόωσι.] Εἰς κάκωσιν μεταβάλλουσιν. *Schol.*
Ver. 196. Ὁππότε καί.] *Al.* Ὁππότε κεν.
Ibid. —— ἐπικλώσονται.] *Al.* ἐπικλώσωνται.
Ver. 199. —— πάτερ.] *Barnesius* edidit πατήρ. Sed nihil opus. Vide ad *Il.* ά, 51.
Ibid. —— ἔσπερ ὀπίσσω.] *Al.* ὥσπερ ὀπίσσω. Vide suprà ad σ', 121.

Ὄλβος· ἀτὰρ μὲν νῦν γε κακοῖς ἔχεται πολέεσσιν.
Ζεῦ πάτερ, οὔτις σεῖο θεῶν ὀλοώτερος ἄλλος·
Οὐκ ἐλεαίρεις ἄνδρας, ἐπὴν δὴ γείνεαι αὐτὸς,
Μισγέμεναι κακότητι καὶ ἄλγεσι λευγαλέοισιν.
Ἴδιον, ὡς ἐνόησα, δεδάκρυνται δέ μοι ὄσσε
Μνησαμένῳ Ὀδυσῆος· ἐπεὶ κἀκεῖνον ὀΐω
Τοιάδε λαίφε' ἔχοντα κατ' ἀνθρώπους ἀλάλησθαι,
Εἴπου ἔτι ζώει, καὶ ὁρᾷ φάος ἠελίοιο.
Εἰ δ' ἤδη τέθνηκε, καὶ εἰν ἀΐδαο δόμοισιν,
Ὤ μοι ἔπειτ' Ὀδυσῆος ἀμύμονος, ὅς μ' ἐπὶ βουσὶν
Εἷσ' ἔτι τυτθὸν ἐόντα, Κεφαλλήνων ἐνὶ δήμῳ·
Νῦν δ' αἱ μὲν γίνονται ἀθέσφατοι, οὐδέ κεν ἄλλως

"Felicitas; at nunc quidem malis teneris multis.
"Jupiter pater, nullus te deorum perniciosior alius:
"Non parcis viros, postquam jam generâsti ipse,
"Miscere malo et doloribus tristibus.
"Sudavi, ut animadverti; lachrymisque oppleti sunt mihi oculi
"Recordanti Ulyssis; quoniam et illum puto
"Tales pannos habentem inter homines vagari;
"Sicubi adhuc vivit, et videt lumen solis.
"Sin jam mortuus est, et in orci aedibus,
"Hei mihi deinde ob Ulyssem eximium; qui me bobus
"Praefecit, adhuc parvulus cùm essem, Cephallenorum in populo!
"Nunc autem hae quidem fiunt innumerae, neque aliter

Ibid. ——— ἴσπις ὀπίσσω Ὄλβος· ἀτὰρ μὲν νῦν γε κακοῖς.]

Flebile principium melior fortuna sequetur. *Ovid. Metam. lib.* VII. *v.* 518.

——— Non, si malè nunc, et olim
Sic erit.—*Horat. Carm. lib.* II. *Od.* x. 17.

Ver. 200. ——— ἔχεαι πολέεσσιν.] Ita edidit *Barnesius* ex σ', 122. suprà, ubi idem versus occurrit, et in vulgatis scriptum est πολέεσσιν. Atque ita hîc legit MS. à *Tho. Bentleio* collatus. *Vulgg.* hoc in loco, πολλοῖσιν.

Ver. 202. 203. Οὐκ ἐλεαίρεις ἄνδρας ——— Μισγέμεναι κακότητι.] *Barnesius* et Versiones vulgatæ reddunt, "*Non misereris viros* — "*Misceri malo.*" Sed potiùs vertendum censui, "*Non parcis viros* —— *miscere malo.*" Nam vox Μισγέμεναι (ut opinor) activa est, sicut ἀρχέμεναι, ἐλπέμεναι, εὑρέμεναι, πιμπλέμεναι, &c.

Ver. 202. ——— ἐπὴν δὴ γείνεαι αὐτός.] Καθ' ὃ, Πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε. *Schol.*

Ver. 204. Ἴδιον, ὡς ἐνόησα.] *Scholiastes* et *Eustathius* vocem Ἴδιον, quæ apud *Homerum* hoc tantum in loco occurrit, exponunt, Ἵδρωσα, ἠγωνίασα, ut sic videlicèt *Imperfectum* ex Ἰδίω. Quæ expositio firmatur ex *Aristotele:* Ὥστε ἤδη τινὲς ἴδισαν αἱματώδη ἱδρῶτα. *De historiâ Animalium, lib.* III. *cap.* 19. Et ex *Aristophane:*

Οὐκ ἂν ἐξίδισεν ἐς θοιμάτιον ———.
Aves, ver. 793.

Dna. *Dacier* verò Ἴδιον hoc in loco ex Adjectivo Ἴδιος esse existimat; sententiamque ita mirè admodùm exponit: "Philetius, en "voyant cet étranger si malheureux, se "plaint de la cruauté de Jupiter qui plonge "les hommes dans des malheurs épouvan-"tables; et il se confirme dans ce senti-"ment, en faisant reflexion à ce qui est arrivé "à Ulysse. Ἴδιον ὡς ἐνόησα depend de ce qui "précede, *Et l'exemple domestique que nous* "*en avons, me revient dans l'esprit.*"

Ver. 207. καὶ ὁρᾷ φάος ἠελίοιο.] Mirè hîc *Eustathius:* Τὸ δὲ, "ζώει, καὶ ὁρᾷ φῶς." πρὸς ἀκρίβειαν καὶ νῦν κεῖται, ὡς πολλῶν ζώντων μὲν, μὴ βλεπόντων δέ. Ac si locum hîc habere posset istiusmodi distinctio.

Ver. 209. ——— ἐπὶ βουσίν.] *Al.* ἐνὶ βουσίν.

Ver. 211. ——— ἄλλως.] *Al.* ἄλλῳ.

Ἀνδρί γ' ὑποσταχύοιτο βοῶν γένος εὐρυμετώπων·
Τὰς δ' ἄλλοι με κέλονται ἀγινέμεναι σφίσιν αὐτοῖς
Ἔδμεναι· οὐδέ τι παιδὸς ἐνὶ μεγάροις ἀλέγουσιν,
Οὐδ' ὄπιδα τρομέουσι θεῶν· μεμάασι γὰρ ἤδη
Κτήματα δάσσασθαι δὴν οἰχομένοιο ἄνακτος.
Αὐτὰρ ἐμοὶ τόδε θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι φίλοισι
Πόλλ' ἐπιδινεῖται· μάλα μὲν κακὸν, υἷος ἐόντος,
Ἄλλων δῆμον ἱκέσθαι, ἰόντ' αὐτῇσι βόεσσιν,
Ἄνδρας ἐς ἀλλοδαπούς· τὸ δὲ ῥίγιον, αὖθι μένοντα
Βουσὶν ἐπ' ἀλλοτρίῃσι καθήμενον ἄλγεα πάσχειν.
Καί κεν δὴ πάλαι ἄλλον ὑπερμενέων βασιλήων
Ἐξικόμην φεύγων· (ἐπεὶ οὐκέτ' ἀνεκτὰ πέλονται·)
Ἀλλ' ἔτι τὸν δύστηνον ὀΐομαι, εἴποθεν ἐλθὼν
Ἀνδρῶν μνηστήρων σκέδασιν κατὰ δώματα θείη.
Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς·
Βουκόλ', ἐπεὶ οὔτε κακῷ οὔτ' ἄφρονι φωτὶ ἔοικας,
Γινώσκω δὲ καὶ αὐτὸς, ὅ τοι πινυτὴ φρένας ἵκει,
Τοὔνεκά τοι ἐρέω, καὶ ἐπὶ μέγαν ὅρκον ὀμοῦμαι·

" Viro utique succresceret boüm genus latis-frontibus :
" Has autem alii me jubent ducere sibi ipsis
" Ad-edendum : neque omninò filium in aedibus curant,
" Neque vindictam timent deorum ; cupiunt enim jamdudùm
" Possessiones dividere diù absentis regis.
" At mihi hoc animus in pectoribus charis
" Plerumque volvit : valdè quidem malum, filio existente,
" Aliorum populum adire, euntem cum ipsis bobus,
" Viros ad alienos ; hoc verò durius, hìc manentem
" Bobus alienis assidentem dolores pati.
" Et jam olim ad alium magnanimorum regum
" Exivissem fugiens, (quoniam non ampliùs tolerabilia sunt ;)
" Sed adhuc illum infelicem expecto ; sicundè reversus
" Virorum procorum dispersionem per aedes faciat."
Hunc autem respondens allocutus est solers Ulysses :
" Bubulce, quandoquidem neque malo neque insipienti viro similis-es,
" Cognosco autem et ipse, quòd tibi prudentia mentem occupat,
" Ideò tibi dicam, et insuper magnum jusjurandum jurabo :

Ver. 212. ——— ὑποσταχύῳτο.] *Al.* ὑποσταχύοιτο, et ὑποσταχύωτο.

Ver. 213. ——— ἀγινέμεναι.] Vide suprà ad *ver.* 202.

Ver. 215. Οὐδ' ὄπιδα τρομέουσι θεῶν.] Vide suprà ad ξ', 82. et ad *Il.* π', 388.

Ver. 218. Πόλλ' ἐπιδινεῖται.] Ἐν τοῖς στήθεσιν ἀνακυκλεῖ ὁ λογισμὸς, πολλὰς στροφὰς λαμβάνει. *Schol.*

Ver. 219. Ἄλλων.] *Al.* Ἄλλον· notante *Eustathio.*

Ibid. ——— αὐτῇσι.] *Al.* αὐτοῖσι.

Ver. 222. Καί κεν δὴ.] Vide ad *Il.* ξ', 433. et 504.

Ver. 227. Βουκόλ', ἐπεὶ οὔτε κακῷ.] Pronuntiabatur ἐπ' οὔτε, vel ἐπεὶοὔτε tribus syllabis : Uti et notavit *Barnesius.* Ita *Iliad.* ν', 777.

Μέλλω, ἐπεὶ οὐδ' ἐμὲ πάμπαν, &c.

Vide et ad *Il.* ι', 533.

Ver. 228. ——— ὅ τοι.] *Al.* ὅτι.

Ibid. ——— πινυτὴ.] *Al.* πινυτῆς.

Ἴστω νῦν Ζεὺς πρῶτα θεῶν, ξενίη τε τράπεζα,
Ἱστίη τ' Ὀδυσῆος ἀμύμονος, ἣν ἀφικάνω,
Ἦ σέθεν ἐνθάδ' ἐόντος ἐλεύσεται οἴκαδ' Ὀδυσσεύς·
Σοῖσιν δ' ὀφθαλμοῖσιν ἐπόψεαι, αἴ κ' ἐθέλησθα,
Κτεινομένους μνηστῆρας, οἳ ἐνθάδε κοιρανέουσι.
Τὸν δ' αὖτε προσέειπε βοῶν ἐπιβουκόλος ἀνήρ·
Αἲ γὰρ τοῦτο, ξεῖνε, ἔπος τελέσειε Κρονίων·
Γνοίης, οἵη ἐμὴ δύναμις καὶ χεῖρες ἕπονται.
Ὣς δ' αὔτως Εὔμαιος ἐπεύξατο πᾶσι θεοῖσι,
Νοστῆσαι Ὀδυσῆα πολύφρονα ὅνδε δόμονδε.
Ὣς οἱ μὲν τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους ἀγόρευον.
Μνηστῆρες δ' ἄρα Τηλεμάχῳ θάνατόν τε μόρον τε
Ἤρτυον· αὐτὰρ ὁ τοῖσιν ἀριστερὸς ἤλυθεν ὄρνις,

"Sciat nunc Jupiter primùm deorum, hospitalisque mensa,
"Larque Ulyssis eximii, quem adveni,
"Certè, te hîc praesente, veniet domum Ulysses;
"Tuisque oculis videbis, si volueris,
"Interfici procos, qui hîc dominantur."
Hunc autem rursùs allocutus est boüm bubulcus vir:
"Utinam enim hoc, hospes, verbum perficeret Saturnius!
"Cognosceres, qualis mea potentia et manus sequerentur."
Sic autem paritèr Eumaeus supplicavit omnibus diis,
Ut-rediret Ulysses prudens suam ad domum.
Sic hi quidem talia inter se loquebantur.
Proci autem Telemacho mortemque fatumque
Struebant: at iis sinistra venit avis,

Ver. 231. Ἱστίη τ' Ὀδυσῆος.] Ita edidit *Barnesius* ex *Eustathio*, ex *Etymolog. Magn.* et ex *Odyss.* τ', 304. ubi idem versus occurrit. Cum *Barnesio* porrò hîc facit MS. à *Tho. Bentleio* collatus. *Al.* Ἑστίη τ' Ὀδυσῆος.

Ver. 233. —— αἴ κ' ἐθέλησθα.] Ἰστέον δὲ καὶ ὅτι τὸ, εἴπερ ἐθέλεις, ἀπόσπεμά ἐστιν Ὀδυσσέως εἰς Φιλοίτιον, ὁποίαν φθάσας προϋδεδήλωκε σιν [suprà π', 305.] ἐν ἐπηκόῳ τοῦ υἱοῦ. *Eustath.* Sed hoc nimis longè videtur petitum.

Ver. 235. —— ἐπιβουκόλος.] Ἐπιβουκόλον, inquit *Eustathius*, φησὶ, κατὰ πλεονασμὸν προθέσεως. *Barnesius* voculam ἐπὶ "*Superiorem* in illo Officio," denotare existimat. "Ita," inquit, "μ', *ver.* 131. ἐπιποιμένες, "*Pastores præcipui*; et ἐπίουροι." At rectius videtur quod addit *Eustathius*; Δοκεῖ — ἐπιβουκόλος εἶναι ὁ ἐπὶ βουσὶ τεταγμένος· ἤγουν, ὁ ἐπὶ τῶν βοῶν, ὡς ἐπιστατῶν αὐταῖς. Οὕτω δὲ καὶ ἐπίουρος, ὁ ἐπὶ φυλακῇ τεταγμένος.

— Ὀδυσῆος ἀμύμονος, ὅς μ' ἐπὶ βουσὶν
Εἷσ' ἔτι τυτθὸν ἐόντα —. Suprà *ver.* 209.

Ver. 237. Γνοίης, οἵη.] MS. à *Tho. Bentleio* collatus, Γνοίης χ', οἵη. Quæ fortè et verior lectio. Ita enim in omnibus legitur infrà φ', 202. ubi repetitur hic versus; atque ita hîc legisse videtur *Eustathius*; quippè in commentario citat, Γνοίης ἂν οἵη, &c.

Ibid. —— οἵη ἐμὴ δύναμις.] "Pro ἐμὴ," inquit *Henricus Stephanus*, "fortassè rectiùs "legeretur ἐμοί." Firmatur autem vulgata lectio ex φ', 202. infrà, ubi idem versus occurrit.

Ibid. —— χεῖρες ἕπονται.] *Al.* χεῖρες ἕπωνται et χεῖρες ἄαπτοι.

Ver. 241. —— θάνατόν τε μόρον τε.] "Nec "illa quidem ejusdem significationis repe-"titio ignava et frigida videri debet;

"Μνηστῆρες δ' ἄρα Τηλεμάχῳ θάνατόν τε
"μόρον τε
"Ἤρτυον· ——————

"Quòd bis idem θάνατον καὶ μόρον dixerit. "Indignitas enim moliendæ tam acerbæ "tamque injustæ necis, mirandâ mortis "iteratione defleta est." *Gellius, lib.* XIII. *cap.* 23. Vide suprà ad λ', 611.

Ver. 242. —— ἤλυθεν ὄρνις.] Vide suprà ad ὀ, 160.

Αἰετὸς ὑψιπέτης, ἔχε δὲ τρήρωνα πέλειαν.
Τοῖσιν δ' Ἀμφίνομος ἀγορήσατο, καὶ μετέειπεν·
Ὦ φίλοι, οὐχ ἡμῖν συνθεύσεται ἥδε γε βουλὴ,
Τηλεμάχοιο φόνος· ἀλλὰ μνησώμεθα δαιτός.
Ὣς ἔφατ' Ἀμφίνομος· τοῖσιν δ' ἐπιήνδανε μῦθος.
Ἐλθόντες δ' ἐς δώματ' Ὀδυσσῆος θείοιο,
Χλαίνας μὲν κατέθεντο κατὰ κλισμούς τε θρόνους τε·
Οἱ δ' ἱέρευον ὄϊς μεγάλους καὶ πίονας αἶγας,
Ἱέρευον δὲ σύας σιάλους καὶ βοῦν ἀγελαίην·
Σπλάγχνα δ' ἄρ' ὀπτήσαντες ἐνώμων· ἐν δ' ἄρα οἶνον
Κρητῆρσιν κερόωντο· κύπελλα δὲ νεῖμε συβώτης.
Σῖτον δέ σφ' ἐπένειμε Φιλοίτιος, ὄρχαμος ἀνδρῶν,
Καλοῖς ἐν κανέοισιν· ἐῳνοχόει δὲ Μελανθεύς.
Οἱ δ' ἐπ' ὀνείαθ' ἑτοῖμα προκείμενα χεῖρας ἴαλλον.
Τηλέμαχος δ' Ὀδυσῆα καθίδρυε, κέρδεα νωμῶν,
Ἐντὸς ἐϋσταθέος μεγάρου, παρὰ λάϊνον οὐδὸν,

Aquila altivolans; tenebat verò timidam columbam.
Illis autem Amphinomus concionatus est, et dixit:
"O amici, haud nobis perficietur hoc sanè consilium,
"Telemachi caedes: sed recordemur convivii."
Sic dixit Amphinomus: illis verò placebat sermo.
Ubi autem venissent in aedes Ulyssis divini,
Laenas quidem deposuerunt in sedilibusque soliisque;
Ipsi autem mactabant oves magnas, et pingues capras;
Mactabant etiam porcos, et bovem armentalem:
Viscera verò assata distribuebant; vinumque deindè
In crateribus miscebant: pocula autem distribuit subulcus.
Panem verò ipsis distribuit Philoetius, princeps virorum,
Pulchris in canistris: vinum autem fundebat Melanthius.
Illi verò ad cibos paratos appositos manus porrigebant.
Telemachus autem Ulyssem sedere-fecit, astutias versans,
Intra benè-fundatam domum, apud lapideum limen,

Ver. 250. Οἱ δ' ἱέρευον ὄϊς.] Παρατηρητέον, inquit *Scholiastes*, ὅτι μόνους τοὺς μνηστῆρας θεοῖς θύοντας οὐκ οἶδεν. *Eustathius* autem hunc unicum locum à Veteribus exceptum testatur: Σημειοῦνται δ' (inquit) ἐν τοῖς ῥηθεῖσιν οἱ Παλαιοὶ, ὡς ἐνθάδε καὶ μόνον οἱ μνηστῆρες ἱερεύουσιν ὄϊς, καὶ τὰ ἑξῆς, ὡς ἐῤῥέθη· ἀλλαχοῦ δὲ τῆς Ὁμηρικῆς ταύτης ποιήσεως οὐχ εὕρηνται οὕτω ποιοῦντες. Attamen de Procis hunc ipsum versum sequentemque usurpat Poeta suprà ρ', 180. 181. de iisdemque dicitur ξ', 93. 94.

Ὅσσαι γὰρ νύκτες τε καὶ ἡμέραι ἐκ Διός εἰσιν,
Οὔποθ' ἓν ἱερεύουσ' ἱερήϊον, οὐδὲ δύ' οἴω.

Ibid. —— μεγάλους.] *Al.* μεγάλας.

Ver. 251. Ἱέρευον δὲ σύας.] Pronuntiabatur, ut videtur, Ἵρευον quo modo sæpè et scripta occurrunt Ἱρεὺς, ἱρά· et ἱρεύεσκον ver. 3. *hujus libri*; Uti et notavit *Barnesius*.

Ver. 252. —— ὀπτήσαντες.] Vide suprà ad β', 300. et ad *Il.* ά, 466.

Ibid. —— ἐν δ' ἄρα.] *Al.* ἐν δέ τε.

Ver. 253. Κρητῆρσιν κερόωντο.] Ita *Barnesius* ex veteribus exemplaribus. *Al.* Κρητῆρσι. Quod et ferri posset. Vide ad *Il.* ά, 51.

Ibid. —— κερόωντο.] *Al.* κεράσαντο.

Ver. 254. 255. Σῖτον δέ σφ' ἐπένειμε —— Καλοῖς ἐν κανέοισιν.]

—— Cereremque canistris
Expediunt ——. *Æn.* I, 701.

Ver. 255. —— ἐῳνοχόει.] *Al.* ἐνῳνοχόει.

Δίφρον ἀεικέλιον παραθεὶς, ὀλίγην τε τράπεζαν·
Πὰρ δ' ἐτίθει σπλάγχνων μοίρας, ἐν δ' οἶνον ἔχευεν
Ἐν δέπαϊ χρυσέῳ, καί μιν πρὸς μῦθον ἔειπεν·
  Ἐνταυθοῖ νῦν ἧσο μετ' ἀνδράσιν οἰνοποτάζων·
Κερτομίας δέ τοι αὐτὸς ἐγὼ καὶ χεῖρας ἀφέξω
Πάντων μνηστήρων· ἐπεὶ οὔτοι δήμιός ἐστιν
Οἶκος ὅδ', ἀλλ' Ὀδυσῆος· ἐμοὶ δ' ἐκτήσατο κεῖνος.
Ὑμεῖς δὲ, μνηστῆρες, ἐπίσχετε θυμὸν ἐνιπῆς
Καὶ χεῖρας· ἵνα μή τις ἔρις καὶ νεῖκος ὄρηται.
  Ὣς ἔφαθ'· οἱ δ' ἄρα πάντες ὀδὰξ ἐν χείλεσι φύντες
Τηλέμαχον θαύμαζον, ὃ θαρσαλέως ἀγόρευεν.
Τοῖσιν δ' Ἀντίνοος μετέφη, Εὐπείθεος υἱός·
  Καὶ χαλεπόν περ ἐόντα δεχώμεθα μῦθον, Ἀχαιοὶ,
Τηλεμάχου· μάλα δ' ἧμιν ἀπειλήσας ἀγορεύει.

Sellâ turpi appositâ, parvâque mensâ:
Apposuit verò *ei* viscerum partes, infuditque vinum
In poculo aureo, et ipsum sermone allocutus est:
" Illic nunc sede inter viros vinum-bibens:
" Convitia verò tibi ipse ego et manus abarcebo
" Omnium procorum; quoniam nequaquam publica est
" Domus haec, sed Ulyssis; mihi autem acquisivit ille.
" Vos verò, proci, continete animum à-convitio,
" Et manus; ut nè aliqua lis et contentio oriatur."
Sic dixit: illi autem omnes mordicùs labris compressis
Telemachum admirabantur, quòd audactèr loquebatur.
Inter hos autem Antinous locutus est, Eupithei filius:
" Et molestus quantumvis sit, accipiamus sermonem, Achivi,
" Telemachi; valdè autem nobis minatus loquitur.

Ver. 259. Δίφρον ἀεικέλιον παραθεὶς, ὀλίγην τε τράπεζαν.] Observârunt hîc Veteres, res tenuissimas atque etiam humillimas aptissimè et pulcherrimè depingere Poetam. Φανερὸν μὲν καὶ τὰ χαμαίζηλα τῶν ὀνομάτων ἰσχνότητα ἐμποιεῖν τῷ λόγῳ· ὡς ἔχει τὸ, "Δίφρον ἀει-"κέλιον," &c. *Aristid. Quintil. de Musicâ, lib.* II. *pag.* 84. Ἰσχνὸν δὲ [πλάσμα ἐστὶ] τὸ καὶ τῇ ὕλῃ τῶν πραγμάτων μικρὸν, καὶ τῇ λέξει κατεσχνωμένον. *Dionys. Halicarn.* περὶ τῆς Ὁμήρου ποιήσεως, § 9. Cæterùm de voce ὀλίγην, hoc in loco, ita *Eustathius* in commentario ad *ι*, 515. Τὸ ὀλίγος, — τὸν μικρὸν σημαίνει ὃ φαίνεται — καὶ ἐν τῷ "ὀλίγην τε τρά-"πεζαν." — Πάντως δὲ ταυτὸν, ὀλίγον εἰπεῖν, καὶ τυτθὸν, καὶ μικρόν. *Aristoteles* autem et vocem ὀλιγὴν, et vocem ἀεικέλιον, vim hîc singularem habere contendit. Siquis nimirùm hoc in loco substitueret, "Δίφρον μοχ-"θηρὸν καταθεὶς, μικράν τε τράπεζαν" τὸ ἀρμόττον ὅσον διαφέρει ἐπὶ τῶν ἐπῶν, θεωρείσθω· — τὸ μὲν φαίνεται καλὸν, τὸ δ' εὐτελές. *Poetic. cap.* 22. Vide suprà ad *ί*, 515. et ad *π'*, 1.

Ibid. —— παραθείς.] Apud *Eustathium* in commentario, καταθείς· atque ita legit *Aristoteles* loco jam suprà citato.

Ver. 260. —— μοίρας.] Apud *Eustathium*, μοίραν.

Ver. 261. Ἐν δέπαϊ χρυσέῳ.] Pronuntiabatur χρυσῷ. Vide ad *Il.* *ν'*, 523.

Ver. 267. Καὶ χεῖρας.] *Eustathius* in commentario citat, χειρῶν. Quo modo et in pluribus Codicibus scriptum reperit Vir eruditus *Tho. Bentleius.*

Ver. 271. —— Ἀχαιοί.] Vide suprà ad *ρ'*, 513.

Ver. 272. —— ἧμιν ἀπειλήσας.] Ἐν δὲ τῷ, "μάλα δ' ἧμιν ἀπειλήσας," προπερισπᾶται τὸ ἧμιν, ὡς καὶ ἀλλαχοῦ, κατὰ συστολὴν τῆς ληγούσης, ἀναπεμφθέντος τοῦ τόνου λόγῳ ἐγκλίσεως. *Eustath.* Vide suprà ad *θ'*, 569. et *π'*, 372.

Οὐ γὰρ Ζεὺς εἴασε Κρονίων· τῷ κέ μιν ἤδη
Παύσαμεν ἐν μεγάροισι, λιγύν περ ἐόντ' ἀγορητήν.
Ὣς ἔφατ' Ἀντίνοος· ὁ δ' ἄρ' οὐκ ἐμπάζετο μύθων.
Κήρυκες δ' ἀνὰ ἄστυ θεῶν ἱερὴν ἑκατόμβην
Ἦγον· τοὶ δ' ἀγέροντο καρηκομόωντες Ἀχαιοὶ
Ἄλσος ὑπὸ σκιερὸν ἑκατηβόλου Ἀπόλλωνος·
Οἱ δ' ἐπεὶ ὤπτησαν κρέ' ὑπέρτερα καὶ ἐρύσαντο,
Μοίρας δασσάμενοι δαίνυντ' ἐρικυδέα δαῖτα.
Πὰρ δ' ἄρ' Ὀδυσσῆϊ μοῖραν θέσαν, οἳ πονέοντο,
Ἴσην, ὡς αὐτοί περ ἐλάγχανον· ὣς γὰρ ἀνώγει
Τηλέμαχος, φίλος υἱὸς Ὀδυσσῆος θείοιο.
Μνηστῆρας δ' οὐ πάμπαν ἀγήνορας εἴα Ἀθήνη
Λώβης ἴσχεσθαι θυμαλγέος· ὄφρ' ἔτι μᾶλλον
Δύη ἄχος κραδίην Λαερτιάδην Ὀδυσῆα.
Ἦν δέ τις ἐν μνηστῆρσιν ἀνὴρ, ἀθεμίστια εἰδὼς,
(Κτήσιππος δ' ὄνομ' ἔσκε, Σάμῃ δ' ἐνὶ οἰκία ναῖεν·)

"Non enim Jupiter sivit Saturnius: alioquin ipsum jam
"Compescuissemus in aedibus, canorus licèt sit concionator."
Sic dixit Antinous:, ille verò non curabat verba.
Praecones autem per urbem deorum sacram hecatomben
Ducebant: congregabantur autem comantes Achivi
Luco sub umbroso longè-jaculantis Apollinis:
Hi autem postquam assaverant carnes superiores, et detraxerant,
Partibus divisis, convivabantur celebri convivio.
Ulyssi verò partem apposuerunt, qui ministrabant,
Aequalem, sicut ipsi scilicèt sortiebantur: sic enim jussit
Telemachus, dilectus filius Ulyssis divini.
Procos autem non omninò eximios sinebat Minerva
Contumeliâ abstinere acerbâ; ut adhuc magis
Subiret dolor cor Laërtiadae Ulyssis.
Erat verò quidam inter procos vir, nefaria doctus,
(Ctesippus autem nomen erat; in Same verò domum habitabat;)

Ver. 273. —— εἴασε.] *Barnesius* edidit, scribendumque contendit, εἴασσε. Sed vide ad *Il.* γ', 42.

Ver. 276, 277. Κήρυκες δ' ἀνὰ ἄστυ —— τοὶ δ' ἀγέροντο καρηκομόωντες Ἀχαιοί.] Poeta hîc, observante *Eustathio*, de universo populo *Ithacensi* loquitur; ad *Procos* redit ver. 279. Ἀχαιοὶ δὲ νῦν, οἱ κατὰ τὴν Ἰθάκην — καὶ κήρυκες δὲ, οἱ κατὰ τὴν Ἰθάκην δημόσιοι ἐνταῦθα νοοῦνται, οἳ καὶ ταῖς θυσίαις ὑπούργουν ——. Οὕτω μὲν οἱ τοῦ δήμου ἐτέλουν τὴν ἑκατόμβην· οἱ δὲ μνηστῆρες ἐν ταῖς τοῦ Ὀδυσσέως "δαίνυντο ἐρικυδέα δαῖτα." (ver. 280.)

Ver. 277. —— καρηκομόωντες.] Sic apud *Virgilium*:

—————— *crinitus* Iopas.
Æn. I, 740.

Ver. 278. —— ἑκατηβόλου Ἀπόλλωνος.] Vide suprà ad *Il.* α', 75.

Ver. 279. —— καὶ ἐρύσαντο.] *Al.* κάδδ' ἐρύσαντο.

Ver. 281. — οἳ πονέοντο.] *Al.* οἳ ῥ' ἐπίνοντο.

Ver. 284. —— ἀγήνορας.] Vide suprà ad α', 106.

Ver. 286. Δύη ἄχος κραδίην Λαερτιάδην Ὀδυσῆα.] Rectè *Eustathius*: Ἤγουν ἵνα ὑπεισέλθῃ λύπη τὸν Ὀδυσσέα κατὰ καρδίαν. Malè autem deinceps adjicit; Ἢ ἀντιπτωτικῶς τὴν καρδίαν τοῦ Ὀδυσσέως. Ac si non æquè facilè et scribere potuisset *Homerus*, si id rectius fuisset, κραδίην Λαερτιάδεω Ὀδυσῆος.

Ver. 288. —— Σάμῃ δ' ἐνὶ οἰκία ναῖεν.] Vide suprà ad ι', 29.

Ibid. —— ναῖεν.] *Henricus Stephanus* inter varias lectiones retulit ναίεν.

Ὃς δή τοι κτεάτεσσι πεποιθὼς πατρὸς ἑοῖο,
Μνάσκετ' Ὀδυσσῆος δὴν οἰχομένοιο δάμαρτα·
Ὅς ῥα τότε μνηστῆρσιν ὑπερφιάλοισι μετηύδα·
 Κέκλυτέ μευ, μνηστῆρες ἀγήνορες, ὄφρα τι εἴπω·
Μοῖραν μὲν δὴ ξεῖνος ἔχει πάλαι, ὡς ἐπέοικεν,
Ἴσην· οὐ γὰρ καλὸν ἀτέμβειν, οὐδὲ δίκαιον,
Ξείνους Τηλεμάχου, ὅς κεν τάδε δώμαθ' ἵκηται.
Ἀλλ' ἄγε οἱ καὶ ἐγὼ δῶ ξείνιον· ὄφρα καὶ αὐτὸς
Ἠὲ λοετροχόῳ δώῃ γέρας, ἠέ τῳ ἄλλῳ
Δμώων, οἳ κατὰ δώματ' Ὀδυσσῆος θείοιο.
 Ὣς εἰπὼν, ἔρριψε βοὸς πόδα χειρὶ παχείῃ,
Κείμενον, ἐκ κανέοιο λαβών· ὁ δ' ἀλεύατ' Ὀδυσσεὺς,
Ἦκα παρακλίνας κεφαλήν· μείδησε δὲ θυμῷ

Qui jam possessionibus fretus patris sui,
Ambiebat Ulyssis diù absentis uxorem:
Qui scilicèt tunc inter procos superbos dixit:
" Audite me, proci eximii; ut aliquid dicam;
" Partem quidem jam hospes habet dudùm, sicut decet,
" Aequalem; non enim honestum *est* privare, neque justum,
" Hospites Telemachi, quicunque has aedes advenerit.
" Sed age, ei et ego dem hospitale-donum; ut et ipse
" Vel balneatori det munus, vel alicui alii
" Famulorum, qui *sunt* in aedibus Ulyssis divini."
Sic locutus, projecit bovis pedem manu robustâ,
Jacentem, ex canistro sumptum: evitavit verò Ulysses,
Levitèr declinato capite; subrisit autem animo

Ver. 289. —— πατρὸς ἑοῖο.] *Al.* θεσπεσίοιο. Atque ita in commentario citat *Eustathius.*

Ver. 294. —— οὐ γὰρ καλὸν ἀτέμβειν, οὐδὲ δίκαιον, Ξείνους.]

Καὶ πῶς δίκαιον τὸν ἱκέτην ἄγειν βίᾳ:
Euripid. Heraclid. ver. 255.

Ibid. —— ἀτέμβειν.] " Ἀτέμβειν," inquit *Duportus, Gnomolog. Homeric.* ad hunc locum, " hîc est βλάπτειν, ἀδικεῖν, ὑβρίζειν· " alibi ἀμέρδειν, στερίσκειν, ἀποστερίζειν cum " genit. Μή τις οἱ ἀτεμβόμενος κίοι ἴσης. " (*Il.* λ', 704.)" Immò verò hoc in loco, posteriori isto in sensu planè usurpatur hæc vox: ut liquet tum ex præcedente, " Μοῖ- " ραν μὲν δὴ ξεῖνος ἔχει πάλαι, ὡς ἐπέοικεν, " Ἴσην·" tum ex sequenti, " Ἀλλ' ἄγε οἱ " καὶ ἐγὼ δῶ ξείνιον." Priori sensu, ut opinor, nusquam apud Poetam occurrit. Porrò in *Etymologico Magno* ἀτιμβεῖν scribi notat *Barnesius.*

Ver. 297. —— λοετροχόῳ.] Νῦν, τῷ τὰ λουτρὰ παρέχοντι, ἢ παρασκευάζοντι. *Schol.*

Ver. 298. Δμώων, οἳ κατὰ δώματ' Ὀδυσσῆος θείοιο.] Apud *Eustathium* in commentario omittitur hic versus. Ac potest quidem sine sententiæ dispendio abesse.

Ver. 299. Ὣς εἰπὼν, ἔρριψε βοὸς πόδα.] Ἀλλ' οὐδ' ὅτε μνηστῆρας εἰσάγει μεθύοντας, οὐδὲ τότε τοιαύτην ἀκοσμίαν εἰσήγαγεν, ὡς Σοφοκλῆς καὶ Αἴσχυλος πεποιήκασιν· ἀλλὰ πόδα βόειον ἐπὶ τὸν Ὀδυσσέα ῥιπτόμενον. *Athenæus, lib.* I. *cap.* 14.

Ver. 300. —— ὁ δ' ἀλεύατ' Ὀδυσσεὺς, Ἦκα παρακλίνας.]

—— ille ictum venientem à vertice velox
Prævidit, celerique elapsus corpore cessit.
Æn. V, 444.

Ver. 301. —— παρακλίνας.] Vide ad *Il.* ά, 309. 338.

Ibid. —— μείδησε δὲ θυμῷ Σαρδάνιον μάλα τοῖον.] Οἱ τὴν Σαρδόνα κατοικοῦντες, ἀπὸ Καρχηδονίων ὄντες, χρῶνται νόμῳ τινὶ βαρβαρικῷ, καὶ πολὺ τῶν Ἑλλήνων διηλλαγμένῳ· τῷ γὰρ Κρόνῳ θύουσιν, ἡμέραις τισὶ τεταγμέναις, οὐ μόνον τῶν αἰχμαλώτων τοὺς καλλίστους, ἀλλὰ καὶ τῶν πρεσβυτέρων τοὺς ὑπὲρ ἑβδομήκοντα ἔτη γεγενημένους. Τούτοις δὲ θυομένοις, τὸ μὲν δακρύειν αἰσχρὸν εἶναι δοκεῖ καὶ δοῦλον, τὸ δὲ ἀσπάζεσθαι καὶ γελᾷν ἔσχατον, καὶ προϊόντων ἀνδρῶδές τε καὶ καλόν. Ὅθεν φασὶ καὶ τὸν ἐπὶ κακῷ προσποιητὸν γέλωτα κληθῆναι Σαρδόνιον. Ἡ δὲ ἱστορία παρὰ Δήμωνι. *Schol.* Alitèr *Pausanias:*

Σαρδάνιον μάλα τοῖον· ὁ δ' εὔδμητον βάλε τοῖχον.
Κτήσιππον δ' ἄρα Τηλέμαχος ἠνίπαπε μύθῳ·
Κτήσιππ', ἦ μάλα τοι τόδε κέρδιον ἔπλετο θυμῷ·
Οὐκ ἔβαλες τὸν ξεῖνον· ἀλεύατο γὰρ βέλος αὐτός·
Ἦ γάρ κέν σε μέσον βάλον ἔγχεϊ ὀξυόεντι,
Καί κέ τοι ἀντὶ γάμοιο πατὴρ τάφον ἀμφεπονεῖτο
Ἐνθάδε· τῷ μή τίς μοι ἀεικείας ἐνὶ οἴκῳ
Φαινέτω· ἤδη γὰρ νοέω καὶ οἶδα ἕκαστα,
Ἐσθλά τε καὶ τὰ χέρεια· πάρος δ' ἔτι νήπιος ἦα.
Ἀλλ' ἔμπης τάδε μὲν καὶ τετλάμεν εἰσορόωντες,
Μήλων σφαζομένων, οἴνοιό τε πινομένοιο,
Καὶ σίτου· χαλεπὸν γὰρ ἐρυκακέειν ἕνα πολλούς.
Ἀλλ' ἄγε, μηκέτι μοι κακὰ ῥέζετε δυσμενέοντες·

Sardanium omninò tale: ille autem bene-aedificatum percussit murum.
Ctesippum verò Telemachus increpuit sermone:
" Ctesippe, certè omninò tibi hoc satius fuit animo;
" Non percussisti hospitem; evitavit enim telum ipse;
" Certè enim te medium percussissem hastâ acutâ,
" Et tibi pro nuptiis pater exequias celebrâsset
" Hîc: ideò nè quis mihi insolentias in domo
" Prodat; jam enim intelligo et novi singula,
" Bonaque et pejora: anteà autem adhuc infans eram.
" Sed continuò haec quidem et toleramus inspicientes,
" Ovibus mactatis, vinoque potato,
" Et pane *consumpto*: difficile enim cohibere unum multos.
" Sed agite, nè ampliùs mihi mala facite infensi:

Πλὴν δὲ βοτάνης μιᾶς καθαρεύει καὶ ἀπὸ φαρμάκων ἡ νῆσος [Σαρδὼ], ἃ ἐργάζεται θάνατον. Ἡ πόα δὲ ἡ ὀλέθριος σελίνῳ μέν ἐστιν ἐμφερής· τοῖς φαγοῦσι δὲ γελῶσιν ἐπιγίνεσθαι τὴν τελευτὴν λέγουσιν. Ἐπὶ τούτῳ δὲ Ὅμηρός τε καὶ οἱ ἔπειτα ἄνθρωποι τὸν ἐπὶ οὐδενὶ ὑγιεῖ Σαρδώνιον γέλωτα ὀνομάζουσι. *Phocica, lib.* X. *cap.* 17. sub fine. Ejusdemque explicationis meminerunt *Eustathius*, et *Scholiastes* ad *ver.* 302. ubi de hâc re plura. Cæterùm hinc apud *Ciceronem*; " Nè — rideamus γέλωτα Σαρ" δόνιον." *Epist. ad Familiares, lib.* VII, 25. Porrò *Scholiastes* ad *Iliad.* ό, 101. *Junonis* risum, quem ibi depingit Poëta, hujusmodi fuisse notat:

——————— ἡ δ' ἐγέλασσε
Χείλεσιν, οὐδὲ μέτωπον ἐπ' ὀφρύσι κυανέῃσιν
Ἰάνθη ———————. *Il.* ό, 101.

Οὗτος ὁ γέλως, (inquit ibi *Scholiastes*,) Σαρδόνιος καλεῖται, ὅτ' ἄν τις μὴ ἐκ διαθέσεως γελᾷ. Vide et infrà ad *ver.* 347.

Ver. 302. Σαρδάνιον.] Apud *Plutarchum*, notante *Barnesio*, scribitur Σαρδιανόν. Alii, teste *Eustathio*, scribunt Σαρδόνιον· Uti legitur et apud *Ciceronem*, loco jam suprà citato.

Ibid. —— μάλα.] *Al.* μέγα.

Ver. 304. ——— ἦ μάλα τοι τόδε κέρδιον ἔπλετο θυμῷ.] Τὸ μὴ βαλεῖν, ἐπεὶ αὐτὸς ἀνῄρησο, [fortè ἂν ἀνῄρησο·] ἢ τὸ βαλεῖν τὸν ξένον αἱρεῖται τὸ κέρδιον. *Scholion* (in Vulgatis versui 331. infrà importunè annexum.) Priorem interpretationem sequitur *Eustathius*: Τὸ δὲ, " Οὐκ ἔβαλες," [*ver.* 305.] ἐλλιπῶς (inquit) εἴρηται διὰ θυμόν· ἦν δὲ τὸ ἐντελὲς, οὕτως· ἦ μάλα σοι κέρδιον ὅτι οὐκ ἔβαλες τὸν ξεῖνον.

Ver. 306. —— ὀξυόεντι.] Vide ad *Il.* έ, 50.

Ver. 310. ——— πάρος δ' ἔτι νήπιος ἦα.] Ita edidit *Barnesius* ex emendatione *Isaaci Casauboni*, et ex σ', 228. ubi occurrit hic versus, et in Vulgatis scriptum est ἔτι. Atque ita hîc legit MS. à *Tho. Bentleio* collatus. *Vulgg.* πάρος δέ τι νήπιος ἦα.

Ver. 313. —— χαλεπὸν γὰρ ἐρυκακέειν ἕνα πολλούς.]

Οὐ γὰρ γένοιντ' ἂν εἷς γε τοῖς πολλοῖς ἴσος.
Sophocl. Oedip. Tyrann. ver. 855.

Vide suprà ad π', 88.

Εἰ δ' ἤδη μ' αὐτὸν κτεῖναι μενεαίνετε χαλκῷ,
Καί κε τὸ βουλοίμην, καί κεν πολὺ κέρδιον εἴη
Τεθνάμεν, ἢ τάδε αἰὲν ἀεικέα ἔργ' ὁράασθαι,
Ξείνους τε στυφελιζομένους, δμωάς τε γυναῖκας
Ῥυστάζοντας ἀεικελίως κατὰ δώματα καλά.
Ὣς ἔφαθ'· οἱ δ' ἄρα πάντες ἀκὴν ἐγένοντο σιωπῇ.
Ὀψὲ δὲ δὴ μετέειπε Δαμαστορίδης Ἀγέλαος·
Ὦ φίλοι, οὐκ ἂν δή τις ἐπὶ ῥηθέντι δικαίῳ
Ἀντιβίοις ἐπέεσσι καθαπτόμενος χαλεπαίνοι·
Μήτ' ἔτι τὸν ξεῖνον στυφελίζετε, μήτε τίν' ἄλλον
Δμώων, οἳ κατὰ δώματ' Ὀδυσσῆος θείοιο.
Τηλεμάχῳ δέ κε μῦθον ἐγὼ καὶ μητέρι φαίην
Ἤπιον, εἰ σφῶϊν κραδίῃ ἅδοι ἀμφοτέροισιν·
Ὄφρα μὲν ὑμῖν θυμὸς ἐνὶ στήθεσσιν ἐώλπει
Νοστῆσαι Ὀδυσῆα πολύφρονα ὅνδε δόμονδε,

" Sin jam me ipsum interficere cupitis aere,
" Etiam hoc vellem, et multò satius esset
" Mori, quàm haec semper indigna opera videre,
" Hospites pulsatos, famulasque mulieres
" *Vos* violantes indignè in aedibus pulchris."
Sic dixit: illi verò omnes muti facti sunt silentio.
Serò autem tandem inter eos locutus est Damastorides Agelaüs:
" O amici, haud jam quisquam super dicto aequo
" Contrariis verbis carpens saeviat:
" Neque ampliùs hospitem pulsate, neque quenquam alium
" Famulorum, qui in aedibus *sunt* Ulyssis divini.
" Telemacho autem verbum ego et matri dicam
" Mite, si ipsis corde placeat ambobus:
" Quamdiù quidem vobis animus in pectoribus sperabat
" Rediturum Ulyssem prudentem suam ad domum,

Ver. 315. Εἰ δ' ἤδη μ' αὐτὸν.] Vir eruditus *Tho. Bentleius* in duobus MSS. scriptum reperit Εἰ δὴ μὴ αὐτόν.

Ver. 317. —— ἢ τάδε αἰὲν.] *Al.* ἢ τάδε τ' αἰὲν. *Al.* ἢ τάδε γ' αἰὲν.

Ver. 319. Ῥυστάζοντας.] Ἔστι δὲ, τὸ μετὰ βίας καὶ ἀνάγκης ἕλκειν καὶ μίγνυσθαι γυναικί. *Etymolog. Magn.* ad vocem ῥυστάζειν.

Ver. 320. Ὣς ἔφαθ'· οἱ δ' ἄρα πάντες ἀκὴν ἐγένοντο.

Dixerat Æneas: olli obstupuêre silentes,
Conversique oculos inter se atque ora tenebant. *Æn.* XI, 120.

Ver. 324. Μήτ' ἔτι.] MS. à *Tho. Bentleio* collatus, Μήτε σε Ut suprà δ', 415.

Ver. 327. — ἀμφοτέροισιν.] *Al.* ἀμφοτέροιῒν.

Ver. 328. Ὄφρα μὲν ὑμῖν θυμὸς ἐνὶ στήθεσσιν ἐώλπει Νοστῆσαι Ὀδυσῆα.] Ita MS. à *Tho. Bentleio* collatus, et *Eustathius* in commentario. Quibuscum facit, teste *Barnesio*, Editio *Florentina*. Alii hîc legunt Ὄφρα μὲν ἡμῖν, &c. Quo modo edidit *Barnesius*; et in annotationibus: " Ita," inquit, " omninò " legendum; nam ut *Eustath. fol.* 736. *lin.* " 38. Ἀγέλαος δὲ, εἷς τῶν μνηστήρων, τοῦτο " φησίν· quare seipsum includens, ἡμῖν ait." Sed errat (ut opinor) Vir eruditus. Non enim *Procos*, sed *Telemachum* et *Penelopen* hîc alloqui videtur *Agelaüs*; atque ita aptiùs congruent sequentia, Τόφρ' οὔτις νέμεσις μενέμεν τ' ἦν, ἰσχέμεναί τε Μνηστῆρας κατὰ δώματ'· — *ver.* 330. et, Ἀλλ' ἄγε, σῇ τάδε μητρὶ, &c. *ver.* 334.

Ver. 329. Νοστῆσαι.] *Eustathius* videtur legisse Νοστήσειν.

Τόφρ' οὔτις νέμεσις μενέμεν τ' ἦν, ἰσχέμεναί τε
Μνηστῆρας κατὰ δώματ'· (ἐπεὶ τόδε κέρδιον ἦεν,
Εἰ νόστησ' Ὀδυσεὺς, καὶ ὑπότροπος ἵκετο δῶμα·)
Νῦν δ' ἤδη τόδε δῆλον, ὅτ' οὐκέτι νόστιμός ἐστιν.
Ἀλλ' ἄγε, σῇ τάδε μητρὶ παρεζόμενος κατάλεξον,
Γήμασθ', ὅστις ἄριστος ἀνὴρ καὶ πλεῖστα πόρῃσιν·
Ὄφρα σὺ μὲν χαίρων πατρώϊα πάντα νέμηαι,
Ἔσθων καὶ πίνων· ἡ δ' ἄλλου δῶμα ἵκηται.
Τὸν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα·
Οὐ μὰ Ζῆν', Ἀγέλαε, καὶ ἄλγεα πατρὸς ἐμοῖο,
Ὅς που τῆλ' Ἰθάκης ἢ ἔφθιται, ἢ ἀλάληται,
Οὔτι διατρίβω μητρὸς γάμον· ἀλλὰ κελεύω
Γήμασθ', ᾧ κ' ἐθέλῃ, ποτὶ δ' ἄσπετα δῶρα δίδωσι.
Αἰδέομαι δ' ἀέκουσαν ἀπὸ μεγάροιο δίεσθαι

"Tamdiù minimè aegrè-ferendum manereque erat, et detinere
"Procos in aedibus; (quoniam hoc satius erat,
"Si rediisset Ulysses, et redux venisset domum:)
"Nunc verò jam hoc manifestum, quòd non ampliùs reditûs capax est.
"Sed age, tuae haec matri assidens nuntia,
"Nubat *ei*, quicunque optimus vir, et plurima praebuerit;
"Ut tu quidem gaudens paterna omnia possideas,
"Comedens et bibens: illa verò aliûs domum adeat."
Illum autem rursùs Telemachus prudens contrà allocutus est:
"Non per Jovem, Agelaë, et dolores patris mei,
"Qui alicubi longè ab Ithacâ, vel periit, vel vagatur,
"Nequaquam remoror matris nuptias; sed jubeo
"Nubere, cuicunque velit, *qui*que insuper multa dona det.
"Vereor autem invitam à domo pellere

Ver. 330. ——— ἰσχέμεναι.] Versiones nonnullae reddunt, "*teneri*;" ac si ἰσχέμεναι *Vocis* esset *Passivæ*: Sed (ut opinor) minùs rectè. Vide suprà ad *ver.* 202. et ad *Il.* ε', 501.

Ver. 335. et 342. Γήμασθ.] Vide suprà ad λ', 272.

Ver. 337. ——— δῶμα ἵκηται.] *Eustathius* in commentario citat, δώμαθ' ἵκηται. *Al.* δῶμα κομίζῃ.

Ver. 339. Οὐ μὰ Ζῆν', Ἀγέλαε, καὶ ἄλγεα πατρὸς ἐμοῖο.] Haud dissimilitèr *Apollonius*:

Ἴστω Λητοῦς υἱὸς, ὅ με πρόφρων ἐδίδαξε
Μαντοσύνας· ἴστω δὲ δυσώνυμος ἥ μ' ἔλαχεν
Κήρ. *Argonaut. lib.* II. *ver.* 257.

Ubi *Scholiastes*; Ῥητέον δὲ, ὅτι ἐμπαθέστερος γίνεται ὁ ὅρκος, ὅταν τὶς κατὰ τῆς ἰδίας ὀμνύῃ συμφορᾶς· "Οὐ μὰ Ζῆν', Ἀγέλαε, &c." — Ἔθος οὖν ἀρχαῖον, πρῶτον θεοὺς ὀμνύναι, εἶτα ἐπάγειν καὶ τὰς ἰδίας συμφοράς. Vide *Langbænii* annotationes in *Longinum*, § 16. ad ista verba, Μὰ τοὺς ἐν Μαραθῶνι προκινδυνεύσαντας.

Ver. 340. ——— ἢ ἔφθιται, ἢ ἀλάληται.] Vide ad *Il.* ά, 37.

Ver. 342. — ποτὶ δ' ἄσπετα δῶρα δίδωσι.] Ita Vulgati; et ita legit *Eustathius*, exponitque, καὶ ὃς αὐτῇ πολλὰ δίδωσιν. Ἀπὸ κοινοῦ γὰρ, inquit, ληπτέον τὸ "ὅς." Atque eadem constructio occurrit suprà β', 113. 114.

Μητέρα σὴν ἀπόπεμψον, ἄνωχθι δέ μιν γαμέεσθαι
Τῷ, ὅτεῳ τε πατὴρ κέλεται, καὶ ἁνδάνει αὐτῇ.

Barnesius autem ex veterum Editionum nonnullis edidit ποτὶ δ' ἄσπετα δῶρα δίδωμι "quoniam τὸ δίδωμι (ut ait) majorem *Te*-"*lemachi* alacritatem ostendit." Sed, ut opinor, minùs rectè. Dona enim apud Poetam ab eo, qui mulierem ambit, semper præberi dicuntur. Vide suprà ad λ', 281. π', 77. 392. et infrà ad φ', 161. 162. Atque ita suprà *ver.* 335. hujus libri:

Γήμασθ', ὅστις ἄριστος ἀνὴρ, καὶ πλεῖστα πόρῃσιν.

Attamen MS. à *Tho. Bentleio* collatus δίδωμι hîc legit.

Μύθῳ ἀναγκαίῳ· μὴ τοῦτο θεὸς τελέσειεν.
 Ὣς φάτο Τηλέμαχος· μνηστῆρσι δὲ Παλλὰς Ἀθήνη
Ἄσβεστον γέλον ὦρσε, παρέπλαγξεν δὲ νόημα.
Οἱ δ' ἤδη γναθμοῖσι γελώων ἀλλοτρίοισιν·
Αἱμοφόρυκτα δὲ δὴ κρέα ἤσθιον· ὄσσε δ' ἄρα σφέων
Δακρυόφιν πίμπλαντο· γόον δ' ὠΐετο θυμός.
Τοῖσι δὲ καὶ μετέειπε Θεοκλύμενος θεοειδής·
 Ἆ δειλοὶ, τί κακὸν τόδε πάσχετε; νυκτὶ μὲν ὑμέων
Εἰλύαται κεφαλαί τε, πρόσωπά τε, νέρθε τε γοῦνα.

"Verbo violento; nè istud deus perfecerit."
Sic dixit Telemachus: procis verò Pallas Minerva
Inextinctum risum movit, errareque fecit intellectum.
Hi autem jam maxillis ridebant alienis;
Cruentatasque jam carnes comedebant; oculi verò ipsorum
Lachrymis implebantur; luctumque praesagiebat animus.
Inter hos autem et locutus est Theoclymenus deo-par:
"Ah miseri, quid malum hoc patimini? nocte quidem vestra
"Obvoluta sunt capitaque, faciesque, subtùsque genua.

Ver. 346. —— γέλον.] MS. à *Tho. Bentleio* collatus, γέλω.

Ver. 347. Οἱ δ' ἤδη γναθμοῖσι γελώων ἀλλοτρίοισιν. Hinc *Horatius:*

—— malis ridentem alienis.
Sermon. lib. II. *Sat.* iii. 72.

Et *Valerius Flaccus:*

Errantesque genæ, atque alieno gaudia vultu.
Argonaut. lib. VIII. *ver.* 164.

Porrò de hâc phrasi ita *Eustathius:* Ἰστέον δὲ ὅτι τὸ, γναθμοῖς γελᾷν ἀλλοτρίοις, καὶ νῦν ἐπιπολάζει λέγεσθαι παροιμιακῶς. Τοὺς γάρ τοι ἐφ' οἷς μὴ ἄξιον γελῶντας, ἐκ θυμοῦ ἢ ἀμηχανίας τινὸς, ξέναις φαμὲν γελᾷν παρειαῖς· ὥσπερ καὶ τοὺς πρὸς βίαν ἐσθίοντας, ἀλλοτρίοις ἐσθίειν γναθμοῖς. —— Ἴσως δὲ τὸ, γναθμοῖς ἐγέλων ἀλλοτρίοις, καὶ ὅμοιόν ἐστι τῷ, "Ἀχρεῖον ἐγέλασσεν," (suprà σ', 162.) ὃ ἐπὶ τῆς Πηνελόπης εἴρηται. Quam explicationem reprehendens Dna. *Dacier,* ipsa per hanc phrasin *risum immodicum* denotari arbitratur: "Homére," inquit, "dit clairement qu'ils rioient de tout leur cœur, et, comme nous disons, *à gorge déployée;* comme des gens qui riroient avec une bouche d'emprunt, qu'ils n'apprehenderoient pas de fendre jusqu'aux oreilles." Atque hanc interpretationem confirmari existimat tum ex præcedenti Ἄσβεστον γέλον ὦρσε, tum ex sequenti ἡδὺ γέλασσαν, infrà *ver.* 358. At meliùs congruit *Eustathii* explicatio cum sequenti, —— ὄσσε δ' ἄρα σφέων Δακρυόφιν πίμπλαντο· γόον δ' ὠΐετο θυμός. Cæterùm *Euripides,* notante *Barnesio,* hujusmodi risum γέλωτα παραπεπληγμένον vocat;

Ἔλεξε δ' ἅμα γέλωτα παραπεπληγμένον.
Hercules Furens, ver. 935.

Vide et *Gatakeri* Annotationes in *Antoninum, lib.* I. § 15.

Ibid. —— γελώων.] *Al.* γελοίων.

Ver. 348. — ὄσσε δ' ἄρα σφέων.] Pronuntiabatur σφῶν. Similitèrque ὑμέων *ver.* 351. pronuntiabatur ὑμῶν. Vide ad *Il.* β', 811.

Ver. 351. Ἆ δειλοὶ, τί κακὸν τόδε πάσχετε; *&c.*] Οὐχ ὁρᾷς τοὺς μνηστῆρας νεανικαῖς ἡδοναῖς συγγινομένους, πίονας αἶγας κατέδοντας, καὶ ἁπαλῶν ἐρίφων ἐμπεπλησμένους, καὶ αὐλῶν ἀκροῶντας, καὶ οἶνον ἀπομισγομένους, καὶ δίσκοις τερπομένους, καὶ αἰγανέαις ἱέντας; Τίς οὐκ ἂν αὐτοὺς τῆς ἡδονῆς ταύτης ἐμακάρισεν; Ἀλλὰ ὁ μαντικὸς καὶ γνωριστικὸς τοῦ μέλλοντος λέγει, "Ἆ δειλοὶ, τί κακὸν τόδε, *&c.*" παρὰ πόδας τὸ κακὸν, καὶ ἐγγύς. *Maximus Tyr. Dissertat.* XXXI. *haud longè à fine.* Vide et *Platonem* in *Ione;* ubi hunc locum adducit, et pro "Ἆ δειλοὶ," citat, Δαιμόνιοι.

Ibid. —— νυκτὶ μὲν ὑμέων Εἰλύαται κεφαλαί.] Similitèr *Virgilius* de *Marcello* brevi morituro:

Sed nox atra caput nigrâ circumvolat umbrâ.
Æn. VI, 866.

Ver. 352. Εἰλύαται.] Similitèr δέδηε et δεδάκρυνται, *ver.* 353. ἐρράδαται, *ver.* 354. ἐξαπόλωλε et ἐπλήδρομεν(?), *ver.* 357. Vide ad *Il.* ά, 37. et ν', 736.

Ibid. —— νέρθε τε γοῦνα.] Apud *Platonem,* loco suprà citato, νέρθε τε γυῖα. Quam lectionem et præfert *Barnesius.*

Οἰμωγὴ δὲ δέδηε, δεδάκρυνται δὲ παρειαί·
Αἵματι δ' ἐῤῥάδαται τοῖχοι καλαί τε μεσόδμαι·
Εἰδώλων δὲ πλέον πρόθυρον, πλείη δὲ καὶ αὐλὴ,
Ἱεμένων Ἔρεβόσδε ὑπὸ ζόφον· ἠέλιος δὲ
Οὐρανοῦ ἐξαπόλωλε, κακὴ δ' ἐπιδέδρομεν ἀχλύς.
Ὣς ἔφαθ'· οἱ δ' ἄρα πάντες ἐπ' αὐτῷ ἡδὺ γέλασσαν.
Τοῖσιν δ' Εὐρύμαχος, Πολύβου παῖς, ἦρχ' ἀγορεύειν·
Ἀφραίνει ξεῖνος νέον ἄλλοθεν εἰληλουθώς.
Ἀλλά μιν αἶψα, νέοι, δόμου ἐκπέμψασθε θύραζε
Εἰς ἀγορὴν ἔρχεσθαι· ἐπεὶ τάδε νυκτὶ ἐΐσκει.
Τὸν δ' αὖτε προσέειπε Θεοκλύμενος θεοειδής·
Εὐρύμαχ', οὔτι σ' ἄνωγα ἐμοὶ πομπῆας ὀπάζειν·
Εἰσί μοι ὀφθαλμοί τε καὶ οὔατα καὶ πόδες ἄμφω,
Καὶ νόος ἐν στήθεσσι τετυγμένος οὐδὲν ἀεικής·

"Ululatus autem exarsit, lachrymisque oppletae-sunt genae;
"Sanguine verò conspersi sunt parietes pulchraque intercolumnia;
"Simulachris autem plenum *est* vestibulum, plenaque et aula,
"Properantibus in Erebum sub tenebras; Sol verò
"Ex coelo periit; malaque incessit caligo."
Sic dixit: illi autem omnes super ipso suavitèr riserunt.
His autem Eurymachus, Polybi filius, incipiebat loqui:
"Desipit hospes nuper aliundè *huc* profectus.
"Sed ipsum statim, juvenes, domo emittite forâs
"In forum ut-eat; quoniam haec nocti assimilat."
Hunc autem rursùs allocutus est Theoclymenus deo-par;
"Eurymache, nequaquam te jubeo mihi comites praebere:
"Sunt mihi oculique et aures et pedes ambo,
"Et mens in pectoribus facta nequaquam incongrua;

Ver. 353. 354. Οἰμωγὴ δὲ —— Αἵματι δ'.] Apud *Dionys. Halicarn.* περὶ τῆς Ὁμήρου ποιήσεως, § 13. citatur hæc *Theoclymeni* oratio, omissis hisce duobus versibus. Omittiturque eorundem posterior apud *Platonem*, in *Ione*.

Ver. 354. —— ἐῤῥάδαται.] Vide suprà ad *ver.* 150. et ad *Il.* β', 314.

Ver. 356. —— ἠέλιος δὲ Οὐρανοῦ ἐξαπόλωλε.] *Al.* ἠέλιός τε. Cæterùm *Eustathius* hoc de verâ Solis Eclipsi accipi posse arbitratur. Ταῦτα δὲ, inquit, ὡς ἀπὸ ἡλίου ἐκλείψεως ὁ σοφὸς μάντις καθορᾷ. Et paulò inferiùs: Ἡ δὲ τοῦ ἡλίου ἔκλειψις, ὡς καὶ προδεδήλωται, οὐκ ἀπίθανος· οἷα γινομένη μὲν ἐν νουμηνίᾳ. Sed, ut opinor, minùs rectè. Prodigia enim hæc omnia Theoclymeno soli visa sunt; ut liquet ex sequenti *Eurymachi* oratione. Id quod et ipsum *Eustathium* non fugit. Porrò prodigii similis meminit *Lucanus*:

Ipse caput medio Titan cùm ferret Olympo,
Condidit ardentes atrâ caligine currus;
Involvitque orbem tenebris. ——
Pharsal. lib. I. *ver.* 540.

Similitèr et *Virgilius* de Sole, post *Cæsaris* mortem:

Ille etiam extincto miseratus Cæsare Romam,
Cum caput obscurâ nitidum ferrugine texit. *Georg.* I, 466.

Ubi et plura hujusmodi prodigia memorantur.

Ver. 362. —— ἐπεὶ τάδε νυκτὶ ἐΐσκει.] Ἰστέον δὲ, inquit *Eustathius*, ὅτι ἐν τῷ "ἐπεὶ τάδε νυκτὶ ἐΐσκει" ἐοίκασι νομίζειν οἱ μνηστῆρες οἴνῳ σφάλλεσθαι τὰς ὄψεις τῷ Θεοκλυμένῳ· ἐπεὶ καὶ ἀληθῶς πλανᾷ ὁ πολὺς οἶνος τὰς τῶν μεθυόντων ὄψεις. Atqui non *ebrius*, sed *mentis non compos* arguitur *Theoclymenus*, suprà *ver.* 360.

Ibid. —— ἐΐσκει.] *Al.* ἐΐσκεν, et ἐΐσκεις.

Ver. 366. —— τετυγμένος οὐδὲν ἀεικής.] Vide ad *Il.* ζ', 488. Τὸ δὲ "οὐδὲν ἀεικὴς" πρὸς τὸ "τετυγμένος" κολλᾶται, ἵνα εἴη νοῦς οὐ τετυγμένος ἀεικής. *Eustath.*

Τοῖς ἔξειμι θύραζε, ἐπεὶ νοέω κακὸν ὔμμιν
Ἐρχόμενον, τό κεν οὔτις ὑπεκφύγοι, οὐδ' ἀλέαιτο
Μνηστήρων, οἳ δῶμα κατ' ἀντιθέου Ὀδυσῆος
Ἀνέρας ὑβρίζοντες ἀτάσθαλα μηχανάασθε.
Ὣς εἰπὼν, ἐξῆλθε δόμων εὖ ναιεταόντων·
Ἵκετο δ' ἐς Πείραιον, ὅ μιν πρόφρων ὑπέδεκτο.
Μνηστῆρες δ' ἄρα πάντες ἐς ἀλλήλους ὁρόωντες,
Τηλέμαχον ἐρέθιζον, ἐπὶ ξείνοις γελόωντες·
Ὧδε δέ τις εἴπεσκε νέων ὑπερηνορεόντων·
Τηλέμαχ', οὔτις σεῖο κακοξεινώτερος ἄλλος·
Οἷον μέν τινα τοῦτον ἔχεις ἐπίμαστον ἀλήτην,
Σίτου καὶ οἴνου κεχρημένον, οὐδέ τι ἔργων
Ἔμπαιον, οὐδὲ βίης, ἀλλ' αὔτως ἄχθος ἀρούρης.

" Horum-ope exibo foràs, quoniam sentio malum vobis
" Ingruens, quod nemo subterfugere-possit, neque evitare
" Procorum, qui in domo deo-paris Ulyssis
" Viros contumeliâ-afficientes injusta machinamini."
Sic locutus, exivit aedibus ad-habitandum commodis:
Ivit autem ad Piraeum, qui ipsum lubens suscepit.
Proci verò omnes se invicem intuentes,
Telemachum irritabant, de hospitibus ridentes:
Sic autem aliquis dicebat juvenum superborum:
" Telemache, nemo te pejorum-hospitum-exceptor alius;
" Qualem quidem quendam hunc habes mendicum erronem,
" Panis et vini indigentem; neque omninò operum
" Scientem, neque fortitudinis; sed incassùm pondus terrae.

Ver. 368. —— ὑπεκφύγοι.] Apud *Eustathium* in commentario, ὑπεκφύγῃ.

Ibid. —— ἀλέαιτο.] *Al.* ἀλέοιτο.

Ver. 371. Ὣς εἰπὼν, ἐξῆλθε δόμων.] Ἐξέρχεται οὗτος ἐκ τῆς οἰκίας οἰκονομικῶς. *Schol.* ad *ver.* 357. suprà. Nè Procorum videlicèt cædi intersit.

Ver. 372. Ἵκετο δ' ἐς Πείραιον.] Cui nimirùm *Telemachus* eum excipiendum mandârat, suprà ό, 539. Uti et notavit *Barnesius.*

Ver. 374. Τηλέμαχον ἐρέθιζον.] *Al.* Τηλέμαχον θαύμαζον. Atque ita in commentario legisse videtur *Eustathius.*

Ver. 376. —— κακοξεινώτερος.] Κακῶν ξείνων ὑποδοχεύς. *Schol.* Occurrit autem hæc vox apud *Dionysium,* Περιήγησ. *ver.* 742. sensu diverso:

—— μάλα γάρ τι κακοξεινώτεροι ἄλλων.

Porrò observavit *Eustathius* in comment. ad *Iliad.* έ, 446. *Odyss.* β', 350. repugnare hanc vocem analogiæ Grammaticæ, quæ, ut scribatur κακοξεινότερος antepenultimâ brevi, propter præcedentem syllabam ξει productam, postulet. At rectè hîc notat *Barnesius,* ex κακόξεινος rectè et secundùm analogiam deduci κακοξεινώτερος· indéque, more *Ionico,* κακοξεινώτερος· ut τεθνειῶτος, ex τεθνεῶτος· χαλκείη, ex χαλκέη· et similia. Vide ad *Il.* ζ', 464.

Ver. 377. —— ἔχεις.] *Al.* ἄγεις.

Ibid. —— ἐπίμαστον ἀλήτην.] Vocem ἐπίμαστον, quæ apud *Homerum* hoc tantùm in loco reperitur, *Scholiastes* interpretatur ἐπιμαστεύοντα καὶ ἐπιζητοῦντα. Similitérque *Eustathius:* Ἐπίμαστος δὲ, inquit, ὁ ἐπαίτης, ὡς τροφὴν μαστεύων, ὅ ἐστιν ἐπιζητῶν. *Etymologicon* autem *Magnum,* à *Barnesio* citatum, aliam interpretationem affert; nempè, τὸν ἐκ παιδὸς, οἷον τὸν ἀπὸ μαστοῦ, ἐπαίτην.

Ver. 378. Σίτου καὶ οἴνου.] Ita Vulgati. *Barnesius* autem, nullis allatis Codicibus, de suo edidit, Οἴνου καὶ σίτου· itáque potiùs legendum contendit, "ob *Hiatum* importunum." Ratione, ut videtur, haud satis idoneâ: præsertim si Οἶνος olim pronuntiabatur *Winos;* uti ad *Iliad.* ά, 51. notatum est.

Ver. 379. Ἔμπαιον, οὐδὲ βίης.] Videtur vox Ἔμπαιον penultimam hîc corripere eâdem ratione ac τίω, οἶος, ἐπεὶ, &c. Vide suprà ad *ver.* 89. et ad *Il.* ν'. 103. et ό, 24. *Eustathius* autem ἔμπαιον pro *Spondæo* hîc habendum arbitratur. Ἐνταῦθα (inquit) ——

Ἄλλος δ' αὖτέ τις οὗτος ἀνέστη μαντεύεσθαι.
Ἀλλ' εἴ μοι πείθοιο, τό κεν πολὺ κέρδιον εἴη·
Τοὺς ξείνους ἐν νηῒ πολυκληῗδι βαλόντες
Ἐς Σικελοὺς πέμψωμεν, ὅθεν κέ τοι ἄξιον ἄλφοι.
Ὣς ἔφασαν μνηστῆρες· ὁ δ' οὐκ ἐμπάζετο μύθων·
Ἀλλ' ἀκέων πατέρα προσεδέρκετο, δέγμενος αἰεὶ,
Ὁππότε δὴ μνηστῆρσιν ἀναιδέσι χεῖρας ἐφήσει.
Ἡ δὲ κατάντηστιν θεμένη περικαλλέα δίφρον
Κούρη Ἰκαρίοιο περίφρων Πηνελόπεια,
Ἀνδρῶν ἐν μεγάροισιν ἑκάστου μῦθον ἄκουε.
Δεῖπνον μὲν γάρ τοί γε γελοίωντες τετύκοντο,
Ἡδύ τε καὶ μενοεικὲς, ἐπεὶ μάλα πόλλ' ἱέρευσαν·
Δόρπου δ' οὐκ ἄν πως ἀχαρίστερον ἄλλο γένοιτο,
Οἷον δὴ τάχ' ἔμελλε θεὰ καὶ καρτερὸς ἀνὴρ
Θησέμεναι· πρότεροι γὰρ ἀεικέα μηχανόωντο.

"Alius autem demùm quidam hic surrexit ad-vaticinandum.
"Sed si mihi parueris, quod multò satius fuerit:
"Hospites in navim multis-transtris-instructam conjectos
"Ad Siculos mittamus, unde *quis* dignum-pretium referat."
Sic dixerunt proci: ille verò non curabat verba;
Sed tacitè patrem intuebatur, expectans semper,
Quandò demùm procis impudentibus manus inferret.
E-regione autem ubi-posuerat perpulchram sellam
Filia Icarii prudens Penelope,
Virorum in aedibus uniuscujusque sermonem audiebat.
Prandium etenim illi ridentes fecerunt,
Suavéque et gratum, quippè valdè multa mactârant:
Coenâ verò nequaquam injucundior alia fieri posset,
Qualem sanè mox erant dea et fortis vir
Facturi: priores enim *proci* indigna machinabantur.

μετρητέον τὴν λέξιν κατὰ πόδα Σπονδεῖον ἐκ συνιζήσεως. Sed hoc quâ ratione fieri possit, equidem non video. Porrò vocem hanc interpretantur *Scholiastes* et *Eustathius* ἔμπειρον. Atque ita infrà φ', 400.

——— κακῶν ἔμπαιος ἀλήτης.

Ibid. ——— ἀλλ' αὔτως ἄχθος ἀρούρης.] Παροιμιῶδές μέν ἐστιν, ὑποδηλοῖ δὲ τὸν βουγάϊον. *Eustath.* Ita de seipso *Achilles, Iliad.* σ', 104.

Ἀλλ' ἧμαι παρὰ νηυσὶν ἐτώσιον ἄχθος ἀρούρης.

Similitèr apud *Nicandrum*, Θηριακῶν, *ver.* 9.

Ἑρπηστάς τ', ἔχιάς τε, καὶ ἄχθεα μυρία γαίης.

Et apud *Platonem* in *Theæteto*: Ὅτι οὐ λῆροι εἰσὶ, γῆς ἄλλως ἄχθη, ἀλλ' ἄνδρες, &c.

Ver. 380. — μαντεύεσθαι.] *Al.* μαντεύσασθαι.

Ver. 381. ——— εἴ μοι πείθοιο.] *Al.* εἴ μοι τι πίθοιο, et εἰ δή τι πίθοιο.

Ver. 383. Ἐς Σικελοὺς πέμψωμεν.] Ἐγινώσκετο ἄρα τὰ κατὰ τοὺς Σικελούς· οὐκ εἰκὸς οὖν ἐκεῖ τὴν πλάνην γεγονέναι. Διαφέρουσι δὲ Σικελιῶται Σικελῶν· οἱ μὲν γὰρ Ἕλληνες, οἱ δὲ βάρβαροι. *Schol.*

Ibid. ——— ὅθεν κέ τοι ἄξιον ἄλφοι.] Vir eruditus *Tho. Bentleius* in uno MS. reperit, ὅθεν κέ τις ἄξιον ἄλφοι. Quæ fortè et verior lectio. Nam alioqui videtur istud ἄλφοι non habere quò referatur. De duobus enim hospitibus hîc loquitur Poeta, uti annotavit *Barnesius*. Quod indè infert ille, nempè necesse esse, "ut τὸ ἄξιον sit Casus *Rectus*, "et ἄλφοι *Passivè* capiatur:" id verò, apud *Homerum*, exemplo caret. Ubi enim occurrit vox ἄλφοι, suprà ό, 452. ρ', 250. (quibus solis in locis apud Poetam, hoc excepto, reperitur,) sensu *activo* planè usurpatur.

Ver. 387. ——— κατάντηστιν.] Ἀντικρὺς τοῦ ἀνδρῶνος, ἐν τῇ γυναικωνίτιδι. *Schol.* *Al.* κατ' ἄντηστιν et καταντικρὺ.

Ver. 390. ——— γελοίωντες.] *Al.* γελῴωντες et γελώωντες. Vide suprà ad *ver.* 347.

ΤΗΣ

ΤΟΥ ΟΜΗΡΟΥ ΟΔΥΣΣΕΙΑΣ

ΡΑΨΩΔΙΑ, ἢ ΓΡΑΜΜΑ Φ'.

Ὑπόθεσις τῆς ῥαψῳδίας Φ'.

ΠΗΝΕΛΟΠΗ τῷ τείνοντι τὸ τόξον ὁμολογεῖ τὸν αὐτῆς γάμον. Ὀδυσσεὺς δὲ Εὐμαίῳ καὶ Φιλοιτίῳ ἐντειλάμενος περὶ τῆς τῶν θυρῶν ἀσφαλείας, αὐτὸς ἀφίησι τὸ βέλος διὰ τῶν πελέκεων, ἄλλου τεῖναι τὸ τόξον μὴ δυνηθέντος.

Ἐπιγραφαί.

Τόξου θέσις.

Ἄλλως.

Φῖ δὲ βιὸν προτίθησιν ἄεθλον Πηνελοπείη.

Τῇ δ' ἄρ' ἐπὶ φρεσὶ θῆκε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη
Κούρῃ Ἰκαρίοιο περίφρονι Πηνελοπείῃ
Τόξον μνηστήρεσσι θέμεν, πολιόν τε σίδηρον,
Ἐν μεγάροις Ὀδυσῆος, ἀέθλια, καὶ φόνου ἀρχήν.

CAETERUM in mentem posuit dea caesia-oculis Minerva
Filiae Icarii prudenti Penelopae,
Arcum procis ponere, canumque ferrum,
In aedibus Ulyssis, certamina, et caedis principium.

Ver. 1. Τῇ δ' ἄρ' ἐπὶ φρεσὶ θῆκε.] Τὸ "δὲ," inquit *Scholiastes*, ἀντὶ τοῦ "γάρ." Malè admodùm. Quidni enim et scribere potuisset *Homerus* (si id rectius fuisset), Τῇ γὰρ ἐπὶ φρεσὶ θῆκε. Cæterùm vocula ἄρ' vim habet in sententiâ connectendâ cum eo quod præcessit suprà σ', *572. &c.* ubi consilium certaminis hujus Procis proponendi enarrabat Hospiti Penelope. Ad quod quidem consilium exequendum, tempus jam idoneum ei visum est. Τίθησι δὲ τὸ τόξον, ἵνα ἐὰν μὲν πλείους ἐντείνωσι, στασιάσωσιν· ἐὰν δὲ μηδεὶς, ἀνάξιοι τῆς μνηστείας φανῶσι. *Schol.*

Ibid. —— ἐπὶ φρεσὶ θῆκε θεά.] Ita ex Editionibus compluribus rectè edidit *Barnesius:* Ita enim in omnibus legitur suprà ί, 427. σ', 157. ubi idem ferè versus occurrit. *Henricus Stephanus* aliique ediderunt ἐπὶ φρεσὶ θεὰ θῆκε· Quod etsi ferri posset, (pronuntiando videlicet θᾶ·) multò tamen minùs est numerosum.

Ver. 3. Τόξον μνηστήρεσσι θέμεν.] Hinc inscriptus hic liber, Τόξου θέσις· notante *Eustathio.*

Ibid. —— πολιόν τε σίδηρον.] Λέγει δὲ νῦν σίδηρον τοὺς προῤῥηθέντας πελέκεας. *Eustath.* Vide suprà τ', 573.

Κλίμακα δ' ὑψηλὴν προσεβήσατο οἷο δόμοιο·
Εἵλετο δὲ κληῖδ' εὐκαμπέα χειρὶ παχείῃ
Καλὴν, χαλκείην· κώπη δ' ἐλέφαντος ἐπῆεν.
Βῆ δ' ἴμεναι θάλαμόνδε, σὺν ἀμφιπόλοισι γυναιξὶν,
Ἔσχατον· ἔνθα δέ οἱ κειμήλια κεῖτο ἄνακτος,
Χαλκός τε, χρυσός τε, πολύκμητός τε σίδηρος.
Ἔνθα δὲ τόξον ἔκειτο παλίντονον, ἠδὲ φαρέτρη
Ἰοδόκος, πολλοὶ δ' ἔνεσαν στονόεντες ὀϊστοί·
Δῶρα, τά οἱ ξεῖνος Λακεδαίμονι δῶκε τυχήσας,
Ἴφιτος Εὐρυτίδης, ἐπιείκελος ἀθανάτοισι.
Τὼ δ' ἐν Μεσσήνῃ ξυμβλήτην ἀλλήλοιϊν,

Scalam autem altam ascendit suae domûs;
Sumpsitque clavem benè-flexam manu crassâ
Pulchram, aeream; manubrium autem eboris inerat.
Perrexit verò ire in-thalamum, cum famulis mulieribus,
Intimum; illic nempè ei thesauri jacebant regis,
Aesque, aurumque, valdéque elaboratum ferrum.
Ibi autem arcus jacebat reflexus, et pharetra
Sagittifera; multaeque inerant luctuosae sagittae:
Dona, quae ei hospes Lacedaemone dedit obvius-factus,
Iphitus Eurytides, similis immortalibus.
Hi nempè in Messenâ occurrerunt sibi-invicem,

Ver. 5. Κλίμακα δ' ὑψηλήν.] Τὴν ἐκ τῆς [Ita *Barnesius* ex MSS. pro Τὴν αὐτῆς] γυναικωνίτιδος εἰς τὴν ἀποθήκην· ἵνα τὴν κλεῖν λάβῃ. *Schol.*

Ibid. —— προσεβήσατο.] *Al.* προσεβήσετο.

Ver. 6. —— εὐκαμπέα.] Vide ad *Il.* ό, 463. et π', 85.

Ver. 7. Καλὴν, χαλκείην.] Χαλκείην δὲ, οὐ τὴν ἐκ σιδήρου, κατὰ τὸ χάλκεα ὅπλα, ἀλλὰ τὴν αὐτόχρημα χαλκῆν· διὸ καὶ καλὴν αὐτὴν ἔφη· ὃ καὶ μᾶλλον προκαλεῖται γραφὴν ἑτέραν τὴν ἔν τισιν Ἀντιγράφοις, ἤγουν τὸ, "Καλὴν, χρυσείην·" χρυσῷ γὰρ μάλιστα οἰκεῖον τὸ Καλόν. *Eustath.* "Et *Aurum* (inquit *Barnesius*) aptiùs *Ebori* "jungitur; quare χρυσείην omnino legen-"dum." Atque ita quidem ipse edidit. Sed Textui mutando haud satìs idoneæ videntur hæ rationes. Vide et ad *Il.* γ', 380.

Ibid. —— κώπη δ' ἐλέφαντος ἐπῆεν.]

—— atque ensem collo suspendit *eburnum.* *Æn.* XI, 11.

Ver. 9. —— ἔνθα δέ οἱ κειμήλια κεῖτο ——, Χαλκός τε, χρυσός τε.]

Est domus alta; jacent penitùs defossa talenta
Cælati argenti; sunt auri pondera facti,
Infectique mihi ——. *Æn.* X, 526.

Ver. 10. —— πολύκμητός τε σίδηρος.] Ὑφ' ᾧ πολλοὶ κάμνουσιν. *Schol.* Πολύκμητος δὲ σίδηρος, ἴσως μὲν ὁ ἀκατέργαστος, περὶ ὃν πολλά ἐστι καμεῖν. Μάλιστα δὲ, ὁ εἰς ἔργα χαλκευθεὶς πολλῷ καμάτῳ. Εἰ δὲ καὶ στονόεντα ξίφη εἰσὶ τὰ τοιαῦτα ἔργα, λέγεται τὰ τοιαῦτα πολύκμητος σίδηρος, δι' οὗ πολλοὶ ἂν κάμοιεν, ὅ ἐστι θάνοιεν. *Eustath.* Potissima videtur secunda *Eustathii* explicatio; nempè, ὁ εἰς ἔργα χαλκευθεὶς πολλῷ καμάτῳ. Occurrit enim vox πολύκμητος, *Odyss.* δ', 718. ubi secundum reliquas interpretationes accipi nullo modo potest:

—— ἐπ' οὐδοῦ ἷζε πολυκμήτου θαλάμοιο.

Ver. 11. Ἔνθα δὲ τόξον ἔκειτο.] Προνοητικῶς, οὐκ ἐν τῷ ἀνδρῶνι· ἵνα μὴ ὑπὸ τοῦ καπνοῦ ἡ νευρὰ ῥαγῇ. *Schol.* *Al.* τόξον κεῖτο.

Ver. 13. —— Λακεδαίμονι δῶκε τυχήσας.] Νῦν ἐν τῇ χώρᾳ, *Schol.* Ὅτι δὲ Λακεδαίμων ὁμωνύμως λέγεται, καὶ ἡ χώρα καὶ ἡ πόλις, δηλοῖ καὶ Ὅμηρος· λέγω [*Al.* λέγων] δὲ χώραν σὺν τῇ Μεσσηνίᾳ· περὶ μὲν δὴ τῶν τόξων ὅταν λέγῃ "Δῶρα, τά οἱ ξεῖνος Λακεδαίμονι δῶκε τυ-"χήσας, Ἴφιτος Εὐρυτίδης·" Εἶτ' ἐπήνεγκε, "Τὼ δ' ἐν Μεσσήνῃ ξυμβλήτην ἀλλήλοισιν, Οἴ-"κῳ ἐν Ὀρσιλόχοιο." [*ver.* 15.] *Strabo, Geograph. lib.* VIII. *pag.* 565. *al.* 367. Vide suprà ad δ', 1. et infrà ad *ver.* 15. *hujus libri.*

Ver. 14. 22. 37. Ἴφιτος —— Ἴφιτον.] Vide ad *Il.* β', 518.

Ver. 15. — Τὼ δ' ἐν Μεσσήνῃ ξυμβλήτην.] Τῇ Μεσσηναίᾳ χώρᾳ, ἥτις ἦν μέρος τῆς Λακεδαίμονος, πρὸ τῆς τῶν Ἡρακλειδῶν καθόδου. *Schol.* Τῆς Φηρῆς τὴν χώραν λέγει, ἧς μέρος

Οἴκῳ ἐν Ὀρσιλόχοιο δαΐφρονος· ἤτοι Ὀδυσσεὺς
Ἦλθε μετὰ χρεῖος, τό ῥά οἱ πᾶς δῆμος ὄφελλε·
Μῆλα γὰρ ἐξ Ἰθάκης Μεσσήνιοι ἄνδρες ἄειραν
Νηυσὶ πολυκλήϊσι τριηκόσι', ἠδὲ νομῆας.
Τῶν ἕνεκ' ἐξεσίην πολλὴν ὁδὸν ἦλθεν Ὀδυσσεὺς,
Παιδνὸς ἐών· πρὸ γὰρ ἧκε πατὴρ, ἄλλοι τε γέροντες.
Ἴφιτος αὖθ' ἵππους διζήμενος, αἵ οἱ ὄλοντο,
Δώδεκα θήλειαι, ὑπὸ δ' ἡμίονοι ταλαεργοί·
Αἳ δή οἱ καὶ ἔπειτα φόνος καὶ μοῖρα γένοντο·
Ἐπειδὴ Διὸς υἱὸν ἀφίκετο καρτερόθυμον
Φῶθ' Ἡρακλῆα, μεγάλων ἐπιΐστορα ἔργων,

Domo in Orsilochi prudentis: sanè Ulysses
Ivit propter debitum, quod ei totus populus debebat:
Oves enim ex Ithacâ Messenii viri sustulerant
Navibus multa-transtra-habentibus trecentas, et pastores.
Horum gratiâ in-legationem multam viam venit Ulysses,
Adolescens cùm-esset; emisit enim pater, aliique senes.
Iphitus ex-alterâ-parte equas quaerens, quae ei perditae erant,
Duodecim foeminae, sub *iis*que mulae patientes-operum:
Quae sanè ei et posteà caedes et fatum factae sunt:
Postquam ad Jovis filium pervenit magnanimum
Virum Herculem, magnorum scientem operum;

ἦν καὶ ἡ Μεσσηνία· [*Al.* ἢ μέρος ἦν τῆς Μεσσηνίας.] Οὐ διήνεγκεν οὖν αὐτῷ καὶ οὕτως εἰπεῖν "——ξεῖνος Λακεδαίμονι δῶκε τυχήσας·" καὶ, "Τὼ δ' ἐν Μεσσήνῃ ξυμβλήτην." Ὅτι γὰρ αἱ Φηραί εἰσιν τοῦ Ὀρσιλόχου ὁ οἶκος, δῆλον· "Ἐς Φηρὰς δ' ἵκοντο, Διοκλῆος ποτὶ δῶμα, "Υἱέος Ὀρσιλόχοιο." [suprà γ', 488. ό, 186.] ὅ τε Τηλέμαχος καὶ ὁ Πεισίστρατος. Αἱ δὲ Φηραὶ τῆς Μεσσηνίας εἰσίν. *Strabo*, loco suprà citato. Vide et *Pausaniam*, *Messenica*, *lib.* IV. *cap.* 1.

Ibid.———ἀλλήλοιϊν.] Apud *Strabonem*, loco suprà citato, ἀλλήλοισιν. Quod perindè est.

Ver. 16. Οἴκῳ ἐν Ὀρσιλόχοιο.] Ἐν Φηραῖς. *Schol.* Vide ad *ver.* 15. Porrò Vulgati hîc legunt Ὀρτιλόχοιο. *Barnesius* autem edidit Ὀρσιλόχοιο· quo modo in vulgatis scribitur *Iliad.* έ, 542. 546. 547. 549. *Odyss.* ό, 187. Atque ita legitur apud *Strabonem*, loco suprà citato. Quanquam *Strabonis* MS. notante *Casaubono*, alteram scribendi rationem semper sequitur. Quod et facit *Pausanias*, loco suprà adducto. Vide suprà ad γ', 489.

Ver. 17.——τό ῥά.] *Quod scilicèt.*——

Ibid.——ὄφελλε.] Apud *Eustathium*, ὤφειλε.

Ver. 20.——ἐξεσίην.] Δημοσίαν ἐκπεμψιν.] *Schol.* Ita *Iliad.* ώ, 234.

——ὅ οἱ Θρῆκες πόρον ἄνδρες
Ἐξεσίην ἐλθόντι.——

Ver. 21.——πρὸ γὰρ ἧκε πατὴρ.] Vide ad *Il.* ά, 442.

Ver. 22. 24. Ἴφιτος αὖθ' ἵππους διζήμενος.——Αἳ δή οἱ καὶ ἔπειτα φόνος.] Ἴφιτος, Εὐρύτου μὲν παῖς, Οἰχαλιεὺς δὲ τὸ γένος, ἀπολομένων αὐτῷ τῶν ἵππων, περιῄει [Ita *Barnesius* ex MS. pro περιῇ] τὰς πέριξ ἐρευνῶν πόλεις, εἴπου φανεῖεν. Πολυΐδου δὲ τοῦ μάντεως εἰπόντος αὐτῷ μὴ παραγίνεσθαι εἰς Τίρυνθα χάριν ζητήσεως, οὐ γὰρ εἶναι συμφέρον· λέγεται παρακούσαντα παραγενέσθαι. Τὸν δὲ Ἡρακλέα μηχανῇ τινι καὶ στρατηγίᾳ συνεφελκυσάμενον αὐτὸν ἄγειν εἰς ἐπίκρημνον τεῖχος, καὶ καταστρέψαι, διὰ τὸ πρὸς αὐτὸν ἔχειν ἔγκλημα, καὶ τὸν πατέρα, ὅτι τελευτήσαντι αὐτῷ τὸν ἆθλον, τὴν Ἰόλην γαμεῖν οὐκ ἔδωκαν, ἀλλ' ἀτιμάσαντες ἀπέπεμψαν. — Ἡ ἱστορία παρὰ Φερεκύδῃ. *Schol.* Aptiùs tamen cum Poetæ narratione convenire videtur quod conjicit *Spondanus*; nempè Iphitum ideò ab Hercule interfectum, "nè resciseceret eas equas penes "eum esse."

———ἔπειτα δὲ πέφνε καὶ αὐτόν·
Ἵππους δ' αὐτὸς ἔχε κρατερώνυχας ἐν μεγάροισιν.
Infrà *ver.* 29.

Ver. 25. Ἐπειδὴ Διὸς υἱὸν.] Vide suprà ad μ', 423. et ad *Il.* ψ', 2.

Ver. 26. Φῶθ' Ἡρακλῆα.] Vide ad *Il.* δ', 194.

Ibid.——μεγάλων ἐπιΐστορα ἔργων.] Μεγαλουργὸν, ἐπὶ μεγάλοις ἔργοις ἱστορούμενον, ἐπισ-

Ὅς μιν ξεῖνον ἐόντα κατέκτανεν ᾧ ἐνὶ οἴκῳ·
Σχέτλιος, οὐδὲ θεῶν ὄπιν ᾐδέσατ', οὐδὲ τράπεζαν,
Τὴν δή οἱ παρέθηκεν· ἔπειτα δὲ πέφνε καὶ αὐτόν·
Ἵππους δ' αὐτὸς ἔχε κρατερώνυχας ἐν μεγάροισι.
Τὰς ἐρέων Ὀδυσῆϊ συνήντετο· δῶκε δὲ τόξον,
Τὸ πρὶν μὲν ῥ' ἐφόρει μέγας Εὔρυτος, αὐτὰρ ὁ παιδὶ
Κάλλιπ' ἀποθνήσκων ἐν δώμασιν ὑψηλοῖσιν.
Τῷ δ' Ὀδυσεὺς ξίφος ὀξὺ, καὶ ἄλκιμον ἔγχος ἔδωκεν,
Ἀρχὴν ξεινοσύνης προσκηδέος· οὐδὲ τραπέζῃ
Γνώτην ἀλλήλων· πρὶν γὰρ Διὸς υἱὸς ἔπεφνεν
Ἴφιτον Εὐρυτίδην, ἐπιείκελον ἀθανάτοισιν·

Qui ipsum, hospes cùm-esset, interfecit suâ in domo:
Iniquus, neque deorum vindictam reveritus est, neque mensam,
Quam jam ei apposuerat; posteà autem occidit et ipsum:
Equas verò ipse habuit solidas-ungulis in aedibus.
Has quaerens Ulyssi obvius-factus est; dedit autem arcum,
Quem anteà quidem gestabat magnus Eurytus; at is filio
Reliquit moriens in aedibus excelsis.
Illi verò Ulysses ensem acutum, et validam hastam dedit,
Principium hospitii necessarii; neque mensâ
Cogniti sunt inter se: priùs enim Jovis filius interfecit
Iphitum Eurytidem, similem immortalibus;

ιστα. *Schol.* Καὶ τὸν Ἡρακλέα εἰκὸς ἀπὸ τῆς πολλῆς ἐμπειρίας τε καὶ ἱστορίας λεχθῆναι "Μεγάλων ἐπιΐστορα ἔργων." *Strabo, Geograph. lib.* I. *pag.* 17. *al.* 9.

Ver. 27. Ὅς μιν ξεῖνον ἐόντα κατέκτανεν ᾧ ἐνὶ οἴκῳ· Σχέτλιος, &c.] Ἡ συνήθεια τοῖς ἀνθρώποις μέγα δίκαιον, τοῦ μηδὲν ἀδικεῖν, καὶ σπονδαὶ καὶ τράπεζαι. Τὸν Εὔρυτον ἀπέκτεινεν ὁ παρ' αὐτῷ ξενωθείς.

"Σχέτλιος, οὐδὲ θεῶν ὄπιν ᾐδέσατ', οὐδὲ τράπεζαν.
"Τὴν, ἥν οἱ παρέθηκεν· ἔπειτα δὲ πέφνε καὶ αὐτόν."
Dio, Orat. 74.

"Cujus tanti sceleris fuerit, in conspectu
"Deorum penatium necare hospitem?"
Cicero, Orat, pro Deiotaro.

——— et penetralia
Sparsisse nocturno cruore
Hospitis. ———
Horat. Carm. lib. II. *Od.* xiii. *ver.* 6.

Ver. 28. Σχέτλιος, οὐδὲ θεῶν ὄπιν ᾐδέσατ'.] Hinc *Hesiodus*:

Σχέτλιοι, οὐδὲ θεῶν ὄπιν εἰδότες. ———
Ἔργ. καὶ Ἡμερ. I, 185.

Ubi rectè observat *Barnesius*, istud εἰδότες vim *Homerici* ᾐδέσατ' minimè attigisse. Vide suprà ad τ', 360. item ad ξ', 82. et ad *Il.* π', 388.

Ver. 29. Τὴν δή οἱ παρέθηκεν.] *Al.* Τὴν, ἥν οἱ παρέθηκεν. Atque ita legit MS. à *Tho. Bentleio* collatus; item *Dio*, loco suprà citato.

Ver. 30. Ἵππους δ' αὐτὸς ἔχε.] Τὰς δὲ ῥηθείσας ἵππους εἶχεν Ἡρακλῆς, οὐκ αὐτὸς ἢ λῃσάμενος ἢ ὑφελόμενος, ἀλλ' ἑτέρωθεν κλέμμα λαβών· Αὐτόλυκος γάρ, φασιν, ὁ Ἑρμοῦ, κλέψας τὰς Εὐρύτου ἵππους, πέπρακε τῷ Ἡρακλεῖ. *Eustath.*

Ibid. —— κρατερώνυχας.]

——— solido ——— ungula cornu.
Virgil. Georg. III, 88.

Ver. 32. —— μέν ῥ' ἐφόρει.] *Al.* μὲν ἐφόρει. Vide ad *Il.* ά, 51.

Ibid. —— μέγας Εὔρυτος.] Ἐπὶ τοξικῇ. *Schol.* Vide suprà ad θ', 224. 226.

Ibid. — παιδὶ.] *Al.* παιδὸς. Minùs rectè.

Ver. 35. ——— προσκηδέος.] Τῆς ποιούσης κηδεμονικῶς ἔχειν πρὸς ἀλλήλους. *Schol. Barnesius* aliique minùs rectè vertunt, "*Dolo-*"*rosæ.*"

Ver. 36. Γνώτην ἀλλήλων.] Ita *Henricus Stephanus*, *Barnesius*, et Editiones plurimæ. Atque ita in Exemplarium accuratioribus legi testatur *Eustathius*; ἵνα λέγῃ ὅτι γνῶσιν ἔσχον ὁ εἷς τοῦ ἑτέρου. Firmatur porrò hæc lectio ex ψ', 108. 109. infrà, ubi eadem phrasis occurrit:

——— ἦ μάλα νῶϊ
Γνωσόμεθ' ἀλλήλων καὶ λώϊον. ———

Al. Γνώτην ἀλλήλω.

Ὅς οἱ τόξον ἔδωκε· τὸ δ' οὔποτε δῖος Ὀδυσσεὺς,
Ἐρχόμενος πόλεμόνδε μελαινάων ἐπὶ νηῶν,
Ἡρεῖτ'· ἀλλ' αὐτοῦ μνῆμα ξείνοιο φίλοιο
Κέσκετ' ἐνὶ μεγάροισι· φόρει δέ μιν ἧς ἐπὶ γαίης.
Ἡ δ' ὅτε δὴ θάλαμον τὸν ἀφίκετο δῖα γυναικῶν,
Οὐδόν τε δρύϊνον προσεβήσατο, τόν ποτε τέκτων
Ξέσσεν ἐπισταμένως, καὶ ἐπὶ στάθμην ἴθυνεν,
Ἐν δὲ σταθμοὺς ἄρσε, θύρας δ' ἐπέθηκε φαεινάς·
Αὐτίκ' ἄρ' ἥγ' ἱμάντα θοῶς ἀπέλυσε κορώνης,
Ἐν δὲ κληῗδ' ἧκε, θυρέων δ' ἀνέκοπτεν ὀχῆας,
Ἄντα τιτυσκομένη· τὰ δ' ἀνέβραχεν, ἠΰτε ταῦρος
Βοσκόμενος λειμῶνι· τόσ' ἔβραχε καλὰ θύρετρα
Πληγέντα κληῗδι, πετάσθησαν δέ οἱ ὦκα.
Ἡ δ' ἄρ' ἐφ' ὑψηλῆς σανίδος βῆ, ἔνθα δὲ χηλοὶ
Ἕστασαν· ἐν δ' ἄρα τῇσι θυώδεα εἵματα κεῖτο.

Qui ei arcum dedit: hunc autem nunquam nobilis Ulysses,
Proficiscens ad bellum nigris in navibus,
Capiebat; sed ibi monimentum hospitis dilecti
Jacebat in aedibus: gestabat verò *is* ipsum suâ in terrâ.
Quandò autem demùm ad thalamum hunc pervenit nobilissima mulierum,
Limenque quernum ascendit, quod quondam faber
Polivit scitè, et ad perpendiculum exegit:
In *eo* verò postes aptavit, foresque apposuit splendidas:
Statim deindè illa lorum citò resolvit annuli,
Clavemque immisit, foriumque repulit pessulos,
Ex-adverso collimans: hae autem resonuerunt, velut taurus
Pascens prato; tantum sonuerunt pulchrae fores
Pulsae clavi, apertaeque sunt ei citò.
Ipsa verò altum tabulatum ascendit, ubi scilicèt areae
Stabant; in iis verò odoriferae vestes jacebant.

Ver. 38. Ὅς οἱ τόξον ἔδωκε.] Τρίτον εἴρηκε τὴν δόσιν, ἐπεὶ διὰ μέσου τινὰ παραδιηγεῖται. *Schol.* Cæterùm *Barnesius* et hîc et infrà *ver.* 54. legendum conjicit, Ὅς δ' οἱ· Sed nihil opus. Vide ad *Il.* ά, 51.

Ver. 41. Κέσκετ' ἐνὶ μεγάροισι.] *Al.* Κέσκετο ἐν μεγάροις.

Ver. 43. —— προσεβήσατο.] *Al.* προσεβήσατο.

Ver. 46. —— ἱμάντα θοῶς ἀπέλυσε κορώνης.] Τὸ κλεῖθρον ἑκατέρωθεν ἐξήρτητο πρὸς κρίκον, ὥστε δι' οὗ διελκομένου εἰς τοὐναντίον ἀνοίγνυσθαι. *Schol.* Porrò in Vulgatis hîc legitur κορώνῃ· *Barnesius* autem ex Editionum vetustiorum nonnullis, et ex Scholiorum MSto quodam, edidit κορώνης. Atque ita habet MS. à *Tho. Bentleio* collatus.

Ibid. —— κορώνης.] Κρίκου, κόρακος. *Schol.*

Ver. 47. Ἐν δὲ κληῗδ' ἧκε, θυρέων δ' ἀνέκοπτεν ὀχῆας, Ἄντα τιτυσκομένη.] Ὀχῆας δὲ, φασὶν, οὐ τοὺς ἔνδον μοχλοὺς, — ἀλλὰ τὰς λεγομένας βαλάνους τὰς ἐν τῷ χειλωνίῳ κατακτικρὺ τῆς κλειδός· αἳ περιάγονταί, φασι, καὶ ἀνοίγονται. Δοκοῦσι δὲ εἶναι αὗται, ἃς νῦν διαδρόμους φαμέν· διὸ καὶ ἄντα τιτύσκεται, δηλαδὴ καταστοχάζεται τῶν βαλάνων ἐν τῷ ἀνοίγειν, ὡς ἂν αἱ βάλανοί (φασιν) ἀντίαι γίνωνται τοῖς γόμφοις τῆς κλειδός· ἵνα λέγῃ ὅτι ἐνῆκεν ἡ Πηνελόπη, τὴν κλεῖδα, καὶ ἀνέκοπτεν ἤγουν ἀνέκρουεν, ἀνώθει, τὰς βαλάνους, τιτυσκομένη, ὡς εἴρηται. *Eustath.* Ubi de hâc re plura.

Ver. 48. 49. —— τὰ δ' ἀνέβραχεν, — τόσ' ἔβραχε.] Ὅμηρος δὲ σεμνῶς ἅμα καὶ προσφυῶς μεγάλης θύρας εὖ ἀραρυίας τρισμὸν τραχὺν τῇ φράσει μιμούμενος, οὔτε ἄφωνόν τι παρείληφε κατὰ τὰ ψιλὰ, οὐδὲ ἀμετάβολον ἰσχνόφωνον, ἀλλ' εὐγενῶς ἐπελέξατο τὸ "ἀνέβραχε." *Eustath.* Vide ad *Il.* δ', 455.

Ver. 50. Πληγέντα.] Vide ad *Il.* β', 314. et γ', 31.

Ἔνθεν ὀρεξαμένη, ἀπὸ πασσάλου αἴνυτο τόξον
Αὐτῷ γωρυτῷ, ὅς οἱ περίκειτο φαεινός.
Ἑζομένη δὲ κατ' αὖθι, φίλοις ἐπὶ γούνασι θεῖσα,
Κλαῖε μάλα λιγέως· ἐκ δ' ᾕρεε τόξον ἄνακτος.
Ἡ δ' ἐπεὶ οὖν τάρφθη πολυδακρύτοιο γόοιο,
Βῆ ῥ' ἴμεναι μέγαρόνδε μετὰ μνηστῆρας ἀγαυοὺς,
Τόξον ἔχουσ' ἐν χειρὶ παλίντονον, ἠδὲ φαρέτρην
Ἰοδόκον· πολλοὶ δ' ἔνεσαν στονόεντες ὀϊστοί.
Τῇ δ' ἄρ' ἅμ' ἀμφίπολοι φέρον ὄγκιον· ἔνθα σίδηρος
Κεῖτο πολὺς, καὶ χαλκὸς, ἀέθλια τοῖο ἄνακτος.
Ἡ δ' ὅτε δὴ μνηστῆρας ἀφίκετο δῖα γυναικῶν,
Στῆ ῥα παρὰ σταθμὸν τέγεος πύκα ποιητοῖο,
Ἄντα παρειάων σχομένη λιπαρὰ κρήδεμνα.
Ἀμφίπολος δ' ἄρα οἱ κεδνὴ ἑκάτερθε παρέστη·
Αὐτίκα δὲ μνηστῆρσι μετηύδα, καὶ φάτο μῦθον·
Κέκλυτέ μευ, μνηστῆρες ἀγήνορες, οἳ τόδε δῶμα
Ἐχράετ' ἐσθιέμεν καὶ πινέμεν ἐμμενὲς αἰεὶ,

Illinc manu-porrectâ, à clavo cepit arcum
Cum ipsâ thecâ, quae ei circumdata-erat splendida.
Sedensque ibidem, charis genibus ubi-imposuerat,
Flebat admodùm stridulè ; eduxitque arcum regis,
Haec autem postquam satiata est lachrymoso luctu,
Perrexit utique ire in-domum ad procos eximios,
Arcum tenens in manu reflexum, et pharetram
Sagittiferam ; multae verò inerant luctuosae sagittae.
Simul autem cum eâ ancillae portabant cistam ; ubi ferrum
Jacebat multum et aes, certamina regis.
Quandò autem demùm ad procos pervenit nobilissima mulierum,
Stetit utique ad postes domûs affabrè structae,
Genis obtendens nitida redimicula.
Ancilla verò ei honesta utrinque astitit ;
Statim autem *ea* inter procos locuta est, et dixit sermonem :
" Audite me, proci eximii, qui in hanc domum
" Ingruistis ad comedendum et bibendum assiduè semper,

Ver. 54. Αὐτῷ γωρυτῷ.] Τῇ θήκῃ τοῦ τόξου. *Schol.*

Ver. 55. Ἑζομένη δὲ κατ' αὖθι, φίλοις ἐπὶ γούνασι θεῖσα.] *Al.* καταῦθι. Quam lectionem rejiciendam prorsùs existimans *Henricus Stephanus*, ipse præpositionem κατὰ ad sequens θεῖσα referri vult, ut sit " κατ' αὖθι " θεῖσα pro καταθεῖσα αὖθι, ut (infrà *ver*. " 90.) κατ' αὐτόθι τόξα λιπόντι pro καταλι- " πόντι αὐτόθι." Ac illo quidem in loco κατ' αὐτόθι λιπόντι omninò est καταλιπόντι αὐτόθι· at hîc præpositio κατὰ cum Ἑζομένη potiùs conjungenda est, ut sit Καθεζομένη αὖθι· sequens enim θεῖσα ad ἐπὶ referendum est, pro γούνασι ἐπιθεῖσα.

Ibid. —— φίλοις ἐπὶ γούνασι θεῖσα, Κλαῖε.] Similitèr *Apollonius* de *Medeâ*:

Ἦ, καὶ φωριαμὸν μετεκίαθεν, ᾧ ἔνι πολλὰ
Φάρμακά οἱ, τὰ μὲν ἐσθλὰ, τὰ δὲ ῥαιστήρι' ἔκειτο·
Ἐνθεμένη δ' ἐπὶ γούνατ' ὀδύρετο ——.

Argonaut. lib. III, 801.

Ver. 58. Βῆ ῥ' ἴμεναι.] *Al.* Βῆ ῥ' ἴμεν' ἐς.

Ver. 61. —— ὄγκιον.] Ἔστι μὲν τῶν ἅπαξ εἰρημένων ἡ λέξις· σημαίνει δὲ ἀγγεῖον κιστοειδὲς, [Ita *Barnesius* pro vulgato σχιστοειδὲς,] ἐν ᾧ ἔγκειντο οἱ ὄγκοι· ὄγκοι δὲ εἰσὶν αἱ γώνιαι τῶν ἀκίδων. *Schol.* *Al.* ὀγκίον.

Ibid. —— ἔνθα σίδηρος Κεῖτο πολὺς, καὶ χαλκὸς.] Ὡς ἐν τῷ τοιούτῳ κεῖσθαι κατὰ περιοχὴν καὶ τοὺς δηλωθέντας πελέκεας. *Eustath.*

Ver. 66. Ἀμφίπολος δ' ἄρα οἱ, &c.] Deest hic versus in MS. à *Tho. Bentleio* collato.

Ἀνδρὸς ἀποιχομένοιο πολὺν χρόνον· οὐδέ τιν' ἄλλην
Μύθου ποιήσασθαι ἐπισχεσίην ἐδύνασθε,
Ἀλλ' ἐμὲ ἱέμενοι γῆμαι, θέσθαι τε γυναῖκα.
Ἀλλ' ἄγετε, μνηστῆρες, ἐπεὶ τόδε φαίνετ' ἄεθλον·
Θήσω γὰρ μέγα τόξον Ὀδυσσῆος θείοιο·
Ὃς δέ κε ῥηΐτατ' ἐντανύσῃ βιὸν ἐν παλάμῃσι,
Καὶ διοϊστεύσῃ πελέκεων δυοκαίδεκα πάντων,
Τῷ κεν ἅμ' ἑσποίμην, νοσφισσαμένη τόδε δῶμα
Κουρίδιον, μάλα καλὸν, ἐνίπλειον βιότοιο·
Τοῦ ποτε μεμνήσεσθαι ὀΐομαι, ἔνπερ ὀνείρῳ.
  Ὣς φάτο· καί ῥ' Εὔμαιον ἀνώγει, δῖον ὑφορβὸν,
Τόξον μνηστήρεσσι θέμεν, πολιόν τε σίδηρον.
Δακρύσας δ' Εὔμαιος ἐδέξατο, καὶ κατέθηκεν·
Κλαῖε δὲ βουκόλος ἄλλοθ', ἐπεὶ ἴδε τόξον ἄνακτος.

" Viro absente multo tempore; neque ullum alium
" Tumultûs facere praetextum potuistis;
" Nisi me cupientes ducere, facereque uxorem.
" Sed agite, proci, quoniam hoc apparet certamen;
" Deponam enim magnum arcum Ulyssis divini:
" Qui autem facillimè intenderit arcum in manibus,
" Et sagittam-miserit per secures duodecim omnes,
" Hunc unà secuta fuero, relictâ hâc domo
" Juventutis-meae, perpulchrâ, plenâ victu;
" Cujus aliquandò recordaturam *me* puto, vel in somnio."
Sic dixit; et Eumaeum jussit nobilem subulcum
Arcum procis deponere, canumque ferrum.
Lachrymans verò Eumaeus accepit, et deposuit:
Flebat autem bubulcus ex-alterâ-parte, postquam vidit arcum regis.

Ver. 71. *Μύθου ποιήσασθαι ἐπισχεσίην.*] Ἐν δὲ τῷ, "Μύθου ἐπισχεσίην," οἱ Παλαιοὶ μῦθον μὲν ἐνταῦθα ἰδίως τὴν στάσιν λέγουσιν· ἐπεὶ καὶ Ἀνακρέων τοὺς ἐν Σάμῳ θέλων εἰπεῖν στασιαστὰς. "Μυθηταὶ δ' ἐν νήσῳ, (φησὶ,) διέπουσιν ἱερὸν "ἄστυ" (*ver.* 1231.) ἀντὶ τοῦ στασιασταὶ ἐπίῤῥητοι. — Ἐπισχεσίην δὲ, τὴν πρόφασιν· ἐπείπερ οἱ προφασιζόμενοι ἐπέχουσιν, ὅ ἐστι μένουσιν, ἐννοούμενοι τί ἂν εἴποιεν. *Eustath.* Eodem modo exponit *Scholiastes. Barnesius* autem *μύθου* hoc in loco per *πράγματος* exponendum censet.

Ver. 72. —— *ἐμὲ ἱέμενοι.*] *Al.* ἐμὲ θ' ἱέμενοι.

Ibid. —— *γῆμαι.*] Vide suprà ad λ', 272.

Ver. 73. —— *ἐπεὶ τόδε φαίνετ' ἄεθλον.*] Τὸ ἐμὲ γῆμαι. *Schol.* Eodem modo explicat et *Eustathius.* At fortassè per *ἄεθλον* hîc intelligetur Arcûs certamen, Procis à *Penelope* jam proponendum. Vide infrà ad *ver.* 91. 135. et 180. item suprà ad τ', 572. Vide autem et infrà ad *ver.* 106.

Ver. 76. — *διοϊστεύσῃ πελέκεων δυοκαίδεκα πάντων.*] Εἰ γὰρ ἐν μέσοις ἐστὶ τὸ βέλος, ἔξαθλος ἦν, ὡς ἐλλείπων τῇ δυνάμει. *Schol.* Pronuntiabatur autem *πελέκων* uti et *πελέκεας* infrà *ver.* 120. 260. pronuntiabatur *πελέκεις.* Vide ad *Il.* β, 811.

Ver. 77. —— *νοσφισσαμένη.*] Ita rectè edidit *Barnesius* et hîc et infrà *ver.* 104. *Vulgg.* *νοσφισαμένη.* Quod secundam corripit. Vide suprà ad τ', 579. et ad *Il.* ά, 140.

Ver 80. —— *ῥ'.*] *Proindè* ——.

Ver. 82. 83. *Δακρύσας δ' Εὔμαιος ἐδέξατο, —Κλαῖε δὲ βουκόλος.*] Εὔμαιος καὶ Φιλοίτιος οἱ δοῦλοι, τὸ δεσποτικὸν τόξον ἰδόντες τιθέμενον ὡς ἐπὶ ἀγῶνι, κλαίουσιν, οἷα δεδιότες μὴ τίς νικήσας τῶν μνηστήρων ἀποίσεται τὴν Πηνελόπην. Καὶ ἄλλως δὲ κλαίουσιν ἀναμνησθέντες τοῦ δεσπότου διὰ μέσου τοῦ τόξου, καθὰ καὶ πρὸ αὐτῶν ἡ δέσποινα. [suprà *ver.* 56.] *Eustath.* Quæ posterior omninò verior accipiendi ratio.

Ver. 83. —— *ἄλλοθ'.*] *Al.* ἄλλος.

Ἀντίνοος δ' ἐνένιπεν, ἔπος τ' ἔφατ', ἔκ τ' ὀνόμαζε·
Νήπιοι ἀγροιῶται, ἐφημέρια φρονέοντες,
Ἆ δειλοὶ, τί νυ δάκρυ κατείβετον, ἠδὲ γυναικὶ
Θυμὸν ἐνὶ στήθεσσιν ὀρίνετον; ᾗ τε καὶ ἄλλως
Κεῖται ἐν ἄλγεσι θυμὸς, ἐπεὶ φίλον ὤλεσ' ἀκοίτην.
Ἀλλ' ἀκέων δαίνυσθε καθήμενοι, ἠὲ θύραζε
Κλαίετον ἐξελθόντε, κατ' αὐτόθι τόξα λιπόντε,
Μνηστήρεσσιν ἄεθλον ἀάατον· οὐ γὰρ ὀΐω
Ῥηϊδίως τόδε τόξον ἐΰξοον ἐντανύεσθαι.
Οὐ γάρ τις μέτα τοῖος ἀνὴρ ἐν τοίσδεσι πᾶσιν,
Οἷος Ὀδυσσεὺς ἔσκεν· ἐγὼ δέ μιν αὐτὸς ὄπωπα,
(Καὶ γὰρ μνήμων εἰμὶ,) πάϊς δ' ἔτι νήπιος ἦα.

Antinous verò increpabat, verbumque dixit, compellabatque:
“ Stulti rustici, quae-in-diem-sunt cogitantes;
“ Ah miseri, cur lachrymas funditis? et mulieri
“ Animam in pectoribus commovetis? cui utique et aliàs
“ Jacet in doloribus animus, postquam charum perdidit maritum.
“ Sed tacitè epulamini sedentes, vel foris
“ Flete egressi, arcu hîc relicto,
“ Procis certamine difficili; non enim puto
“ Facilè hunc arcum benè-politum tensum-iri.
“ Non enim quisquam adest talis vir inter hos omnes,
“ Qualis Ulysses erat; ego verò eum ipse vidi,
“ (Etenim memor sum;) puer autem adhuc infans eram.”

Ver. 85. —— ἐφημέρια φρονέοντες.] Τὸ παραυτίκα μόνον φρονοῦντες, οὐ προνοοῦντες τοῦ μέλλοντος. *Schol.* Ita *Æschylus in Fragmentis:*

Τὸ γὰρ βρότειον σπέρμ' ἐφημέρια φρονεῖ,
Apud Stobæum. Ethic. Serm. 98.

Et *Theocritus:*

Οἳ θνατοὶ πελόμεσθα, τὸ δ' αὔριον οὐκ ἐσορῶμες. *Idyll.* XIII, 4.

Istuc est sapere, non quod ante pedes modò est
Videre, sed etiam illa quæ futura sunt
Prospicere ——————.
Terent. Adelph. Act. III. *Scen.* iii. 32.

Ver. 86. Ἆ δειλοί·] MS. à *Tho. Bentleio* collatus, Ἆ δειλώ. Quod hoc quidem in loco perindè est. Vide ad *Il.* ά, 566.

Ver. 89. —— ἀκέων δαίνυσθε.] Ἀκέων, ἡσυχάζων. Παρ' Ὁμήρῳ κατὰ μεσότητα ἐξήνεγκται, ἀντὶ τοῦ ἐφ' ἡσυχίας. Καὶ ἐν ἄλλοις, “Ἀλλ' ἀκέων δαίνυσθε καθήμενοι.” *Suidas,* ad vocem Ἀκέων.

Ver. 90. — κατ' αὐτόθι.] *Al.* καταυτόθι.

Ibid. — τόξα.] Νῦν, τὴν σύμπασαν σκευήν. *Schol.*

Ver. 91. —— ἄεθλον ἀάατον.] Ἀάατος δὲ καὶ νῦν ὁ ἀτηρὸς, παρὰ τὴν ἄτην, ἐξ ἧς κατὰ στέρησιν, ἄατος ὁ ἀβλαβὴς, καὶ κατὰ δευτέραν στέρησιν, ἀάατος ὁ μὴ ἀβλαβὴς, ἀλλὰ δηλαδὴ βλαβερὸς, ἤτοι ἀτηρός. — Δύναται δὲ ἄλλως ἀάατος εἶναι καὶ ὁ πολυβλαβὴς, ὡς ἀπὸ τοῦ ἀάσαι, τὸ βλάψαι· ἐξ οὗ ἄατος ἁπλῶς ὁ βλαβερὸς, καὶ κατ' ἐπίτασιν ἀάατος ὁ πάνυ τοιοῦτος. *Eustath.* Ejusdem interpretationis meminit et *Scholiastes*; aliam autem deindè adjicit huic omninò contrariam: Ἀάατον (inquit) ἐπιβλαβῆ, ἢ ἄνευ βλάβης· Quam posteriorem expositionem sequuntur versiones pleræque infrà χ', 5. ubi hoc idem certamen ἀάατον iterùm appellat Poeta. Verior tamen (ut opinor) prior interpretatio: malam enim in partem usurpata videtur hæc vox *Iliad.* ξ', 271.

Ἄγρει νῦν μοι ὄμοσσον ἀάατον Στυγὸς ὕδωρ.

Atque ut et hîc in malam partem accipiatur, postulare videntur sequentia, “οὐ γὰρ “ὀΐω Ῥηϊδίως τόδε τόξον ἐΰξοον ἐντανύεσθαι.” Undè versiones plurimæ (quas et secutus sum,) hoc in loco “*certamen difficile*” reddunt. Vide infrà ad χ', 5.

Ver. 93. μέτα.] Ita *Barnesius:* Ut pro μέτεστι scilicèt positum intelligatur. Quo modo exponit *Scholiastes. Al.* μετὰ.

Ver. 94. —— ὄπωπα.] Vide ad *Il.* ά, 57. et ζ', 124.

Ὣς φάτο· τῷ δ' ἄρα θυμὸς ἐνὶ στήθεσσιν ἐώλπει
Νευρὴν ἐντανύσειν, διοϊστεύσειν τε σιδήρου.
Ἤτοι ὀϊστοῦ γε πρῶτος γεύσεσθαι ἔμελλεν
Ἐκ χειρῶν Ὀδυσῆος ἀμύμονος, ὅν ποτ' ἀτίμα
Ἥμενος ἐν μεγάρῳ, ἐπὶ δ' ὤρνυε πάντας ἑταίρους.
Τοῖσι δὲ καὶ μετέειφ' ἱερὴ ἲς Τηλεμάχοιο·
Ὢ πόποι, ἦ μάλα με Ζεὺς ἄφρονα θῆκε Κρονίων·
Μήτηρ μέν τοι φησὶ φίλη, πινυτή περ ἐοῦσα,
Ἄλλῳ ἅμ' ἕψεσθαι, νοσφισσαμένη τόδε δῶμα·
Αὐτὰρ ἐγὼ γελόω, καὶ τέρπομαι ἄφρονι θυμῷ.
Ἀλλ' ἄγετε, μνηστῆρες, ἐπεὶ τόδε φαίνετ' ἄεθλον,
Οἵη νῦν οὐκ ἔστι γυνὴ κατ' Ἀχαιΐδα γαῖαν,
Οὔτε Πύλου ἱερῆς, οὔτ' Ἄργεος, οὔτε Μυκήνης,
Οὔτ' αὐτῆς Ἰθάκης, οὔτ' Ἠπείροιο μελαίνης·
Καὶ δ' αὐτοὶ τόδε γ' ἴστε· τί με χρὴ μητέρος αἴνου;
Ἀλλ' ἄγε μὴ μύνησι παρέλκετε, μηδ' ἔτι τόξου

Sic dixit: ipsi verò animus in pectoribus sperabat
Nervum *se* tensurum, sagittamque missurum per ferrum.
Sanè sagittam quidem primus gustaturus erat
Ex manibus Ulyssis eximii; quem olim contumeliâ-afficiebat
Sedens in domo, incitabatque omnes socios.
Inter hos verò et locuta est sacra vis Telemachi:
" Papae! certè valdè me Jupiter dementem reddidit Saturnius:
" Mater quidem dicit dilecta, prudens quantumvis sit,
" Alium unà secuturam *se*, relictâ hâc domo;
" At ego rideo, et delector vecordi animo.
" Sed agite, proci, quoniam hoc apparet certamen,
" Qualis nunc non est mulier in Achaïcâ terrâ,
" Neque Pyli sacrae, neque Argi, neque Mycenae,
" Neque ipsius Ithacae, neque Epiri nigrae:
" Et sanè ipsi hoc scitis; quid me oportet matrem laudare?
" Sed agite; nè praetextibus rem-protrahite, neque ampliùs arcûs

---

Ver. 97 et 127. Νευρὴν ἐντανύσειν.] *Al.* Νευρὴν ἐντανύειν· et Νευρὴν τ' ἐντανύσειν.

Ver. 98. Ἤτοι ὀϊστοῦ γε πρῶτος.] Ἔστι δὲ καὶ ἡ διάνοια παρ' αὐτῷ [Ὁμήρῳ] πολλοῖς εἴδεσιν ἐσχηματισμένη. Ὧν ἐστὶ καὶ ἡ Προανεκφώνησις, ἥτις γίνεται, ὅταν τις διηγούμενος μεταξὺ, τὸ ἐν ἑτέροις τάξιν ἔχον τοῦ ῥηθῆναι προλέγῃ· ὡς ἐν τούτῳ, " Ἤτοι ὀϊστοῦ γε πρῶτος γεύσεσθαι " ἔμελλεν." *Dionys. Halicarn.* περὶ τῆς Ὁμήρου ποιήσεως, § 8. Vide infrà ad χ', 15.

Ver. 99. —— ὅν ποτ' ἀτίμα.] Scribitur, notante *Eustathio*, et ὅν τότ' ἀτίμα. Atque ita habet MS. à *Tho. Bentleio* collatus.

Ibid. ——— ἀτίμα.] Vide ad *Il.* ά, 37. β', 221. et ν', 84.

Ver. 100. —— ἐν μεγάρῳ.] *Al.* ἐν μεγάροις.

Ver. 104. ——— ἅμ' ἕψεσθαι.] *Al.* ἅμ' ἕσπεσθαι.

Ibid. ——— νοσφισσαμένη.] Vide suprà ad *ver.* 77.

Ver. 109. Οὔτ' αὐτῆς Ἰθάκης.] Deest hic versus in MS. à *Tho. Bentleio* collato.

Ver. 111. —— μὴ μύνησι παρέλκετε.] Ἤγουν προφάσεσι. —— Λέγει δέ, φασι, καὶ Ἀλκαῖος τὸ προφασίζεσθαι, μύνεσθαι· οἷον, " Οὐ- " δέ τι μυνάμενος ἄλλο νόημα." *Eustath.* in comment. ad *ver.* 71. suprà. Conjicit porrò *Eustathius* vocem μύνη ex μονὴ deductam; Μονῆς γάρ τινος (inquit) χρεία τοῖς προφασιζομένοις, καὶ ἐπίσχουσιν ἤτοι ἐπέχουσιν —— Ἐκ δέ γε τοῦ μονὴ γίνεται Αἰολικῶς μύνη, κατά τι συνήθη βαρὺν τόνον, καὶ τρόπον τοῦ ο, ὁμοίως τῷ, ὄνομα, ὄνυμα· ἀσσότεροι, ἀσσύτεροι· καὶ τοῖς ὁμοίοις. Conjecturâ, ut videtur, haud satìs probabili.

Ibid. —— μηδ' ἔτι.] *Al.* μηδέ τι.

Δηρὸν ἀποτρωπᾶσθε τανυστύος, ὄφρα ἴδωμεν.
Καὶ δέ κεν αὐτὸς ἐγὼ τοῦ τόξου πειρησαίμην·
Εἰ δέ κεν ἐντανύσω, διοϊστεύσω τε σιδήρου,
Οὔ κέ μοι ἀχνυμένῳ τάδε δώματα πότνια μήτηρ
Λείποι ἅμ' ἄλλῳ ἰοῦσ', ὅτ' ἐγὼ κατόπισθε λιποίμην,
Οἷός τ' ἤδη πατρὸς ἀέθλια κάλ' ἀνελέσθαι.
Ἦ, καὶ ἀπ' ὤμοιϊν χλαῖναν θέτο φοινικόεσσαν,
Ὀρθὸς ἀναΐξας· ἀπὸ δὲ ξίφος ὀξὺ θέτ' ὤμων.
Πρῶτον μὲν πελέκεας στῆσεν, διὰ τάφρον ὀρύξας
Πᾶσι μίαν μακρὴν, καὶ ἐπὶ στάθμην ἴθυνεν·
Ἀμφὶ δὲ γαῖαν ἔναξε· τάφος δ' ἕλε πάντας, ἰδόντας,
Ὡς εὐκόσμως στῆσε· πάρος δ' οὐ πώποτ' ὀπώπει.
Στῆ δ' ἄρ' ἐπ' οὐδὸν ἰὼν, καὶ τόξου πειρήτιζεν·
Τρὶς μέν μιν πελέμιξεν, ἐρύσσεσθαι μενεαίνων,
Τρὶς δὲ μεθῆκε βίης, ἐπιελπόμενος τόγε θυμῷ,
Νευρὴν ἐντανύσειν, διοϊστεύσειν τε σιδήρου.
Καί νύ κε δή ῥ' ἐτάνυσσε βίῃ τὸ τέταρτον ἀνέλκων,

" Diù aversamini tensionem, ut videamus.
" Quin et ipse ego arcum experiar:
" Quòd si tetendero, sagittamque misero per ferrum,
" Non mihi dolenti has aedes veneranda mater
" Liquerit, unà-cum alio profecta; cùm ego ponè relinquar,
" Valens jam patris certamina pulchra reportare."
Dixit, et ab humeris laenam deposuit purpuream,
In-pedes erectus, ensemque acutum deposuit ab humeris.
Primùm quidem secures statuit, vallo perfosso
Omnibus uno longo, et ad amussim direxit;
Circumque terram ingessit: stupor verò cepit omnes, videntes,
Quàm accuratè statuit; anteà autem nunquam viderat.
Stetit verò deindè ad limen profectus, et arcum tentabat:
Ter quidem ipsum pepulit, trahere cupiens,
Ter autem destitit ab-impetu, sperans hoc animo,
Nervum *se* tensurum, sagittamque missurum per ferrum.
Et jam demùm tetendisset vi quartùm attrahens,

Ver. 113. ——— πειρησαίμην.] *Al.* πειρήσωμαι.

Ver. 114. ——— σιδήρου.] Τῶν πελέκεων. *Schol.*

Ver. 115. —— ἀχνυμένῳ.] *Al.* ἀχνυμένη· notante *Eustathio.*

Ver. 117. Οἷός τ' ἤδη πατρὸς.] Vide suprà ad τ', 160.

Ver. 118. ——— φοινικόεσσαν.] Pronuntiabatur φοινικοῦσσαν. *Secundam* enim producit.

Ver. 119. Ὀρθὸς ἀναΐξας.] Ὅρα δὲ, inquit *Eustathius*, ὡς ἐν τῷ "Ὀρθὸς ἀναΐξας" ἡ "ἀνὰ" πρόθεσις ἐκτείνει τὴν λήγουσαν διὰ τὴν ἐπιφερομένην δξεῖαν. Mirè admodùm; ac si ἀναΐξας compositum esset ex ἀνὰ et ἴξας· non ex ἀνὰ et ἀΐξας, quæ vox apud *Homerùm* primam ubique producit.

Ver. 123. ——— εὐκόσμως.] *Al.* εὔκοσμος.

Ibid. ——— πάρος δ' οὐ πώποτ' ὀπώπει.] Quippè quo tempore ludo hoc sese exercitabat *Ulysses* (suprà τ', 573.) *Telemachus* nondum natus, aut omninò infans erat. Infantem enim adhùc reliquerat *Ulysses* ad bellum Trojanum proficiscens. Vide suprà ad λ', 447. et σ', 19.

Ver. 126. —— ἐπιελπόμενος.] *Al.* ἔτι ἐλπόμενος.

Ibid. —— τόγε.] *Al.* τόδε.

Ἀλλ' Ὀδυσεὺς ἀνένευε, καὶ ἔσχεθεν ἱέμενόν περ.
Τοῖς δ' αὖτις μετέειφ' ἱερὴ ἲς Τηλεμάχοιο·
Ὦ πόποι, ἦ καὶ ἔπειτα κακός τ' ἔσομαι καὶ ἄκικυς,
Ἠὲ νεώτερός εἰμι, καὶ οὔπω χερσὶ πέποιθα
Ἄνδρ' ἀπαμύνεσθαι, ὅτε τις πρότερος χαλεπήνῃ.
Ἀλλ' ἄγεθ', οἵπερ ἐμεῖο βίῃ προφερέστεροί ἐστε,
Τόξου πειρήσασθε, καὶ ἐκτελέωμεν ἄεθλον.
Ὣς εἰπὼν, τόξον μὲν ἀπὸ ἕο θῆκε χαμᾶζε,
Κλίνας κολλητῇσιν ἐϋξέστῃς σανίδεσσιν·
Αὐτοῦ δ' ὠκὺ βέλος καλῇ προσέκλινε κορώνῃ.
Ἂψ δ' αὖτις κατ' ἄρ' ἕζετ' ἐπὶ θρόνου, ἔνθεν ἀνέστη.
Τοῖσιν δ' Ἀντίνοος μετέφη, Εὐπείθεος υἱός·
Ὄρνυσθ' ἑξείης ἐπιδέξια πάντες ἑταῖροι,
Ἀρξάμενοι τοῦ χώρου, ὅθεν τέ περ οἰνοχοεύει.
Ὣς ἔφατ' Ἀντίνοος· τοῖσιν δ' ἐπιήνδανε μῦθος.
Λειώδης δὲ πρῶτος ἀνίστατο, Οἴνοπος υἱὸς,

Sed Ulysses nutu-prohibebat, et coërcuit cupientem licèt.
Inter hos autem rursùs locuta est sacra vis Telemachi:
" Papae! vel et posteà malusque ero et impotens,
" Vel junior sum, et nondum manibus confisus sum
" Virum propulsare; quandò aliquis prior lacessiverit.
" Sed agite, qui scilicèt me viribus praestantiores estis,
" Arcum tentate, et perficiamus certamen."
Sic locutus, arcum quidem à se deposuit humi,
Acclinatum conglutinatis benè-politis tabulis;
Ibidemque velox telum pulchro acclinavit annulo.
Iterùm verò deindè resedit in sede, undè surrexerat.
Inter hos autem Antinous locutus est, Eupithei filius:
" Surgite ordine à-dextris omnes socii,
" Exorsi à loco, undè scilicèt vinum fundit *aliquis*."
Sic dixit Antinous: illis verò placebat sermo.
Leiodes autem primus surrexit, Oenopis filius,

Ver. 129. —— ἀνένευε.] Vide suprà ad ί, 468.

Ver. 131. —— ἦ καὶ ἔπειτα.] *Al.* ἦ καὶ ἔπειτα.

Ibid. —— κακός τ' ἔσομαι καὶ ἄκικυς.] " Cautè et modestè imbecillitatem suam " prætexit *Telemachus*, cùm tamen alia ei " causa desistendi fuerit, ut anteà vidimus." *Spondan.*

Ibid. —— ἄκικυς.] Vide suprà ad ί, 515.

Ver. 132. —— καὶ οὔπω χερσὶ πέποιθα Ἄνδρ' ἀπαμύνεσθαι.] Vide ad *Il.* ν', 96. et ώ, 369.

Ver. 133. —— ἀπαμύνεσθαι.] *Al.* ἀπαμύνασθαι.

Ver. 134. —— προφερέστεροί.] *Al.* πολὺ φέρτεροι.

Ver. 135. —— πειρήσασθε.] *Al.* πειρήσεσθε.

Ver. 136 et 163. —— ἀπὸ ἕο.] Vide ad *Il.* ά, 51.

Ver. 137 et 164. —— ἐϋξέστῃς.] *Al.* ἐϋξέστοις, et ἐϋ ξέστῃς.

Ver. 138. —— προσέκλινε.] *Al.* προσέθηκε.

Ibid. —— κορώνῃ.] Τῷ ἄκρῳ τοῦ τόξου. *Schol.* Eandem interpretationem affert *Eustathius*: deindè autem addit: Τινὲς δὲ κορώνην καὶ νῦν ἐνόησαν τὸ τῆς θύρας ἐπίσπαστρον. Κρεῖττον δὲ ὅμως τὸ πρῶτον.

Ver. 141. —— ἐπιδέξια.] Ἐκ τοῦ δεξιοῦ μέρους. *Schol.*

Ver. 142. —— ὅθεν τέ περ οἰνοχοεύει.] Εὔλογόν ἐστιν εἰσιόντος [*Al.* εἰσιόντων] εἰς τὸν ἀνδρῶνα ἐν δεξιᾷ κεῖσθαι τὸν κρατῆρα. *Schol.* *Al.* ὅθεν τ' ἐπὶ οἰνοχοεύει.

Ὅς σφι θυοσκόος ἔσκε, παρὰ κρητῆρα δὲ καλὸν
Ἷζε μυχοίτατος αἰεί· ἀτασθαλίαι δέ οἱ οἴῳ
Ἐχθραὶ ἔσαν, πᾶσιν δὲ νεμέσσα μνηστήρεσσιν·
Ὅς ῥα τότε πρῶτος τόξον λάβε καὶ βέλος ὠκύ·
Στῆ δ' ἄρ' ἐπ' οὐδὸν ἰὼν, καὶ τόξου πειρήτιζεν·
Οὐδέ μιν ἐντάνυσε· πρὶν γὰρ κάμε χεῖρας ἀνέλκων,
Ἀτρίπτους, ἁπαλάς· μετὰ δὲ μνηστῆρσιν ἔειπεν·
Ὦ φίλοι, οὐ μὲν ἐγὼ τανύω· λαβέτω δὲ καὶ ἄλλος·
Πολλοὺς γὰρ τόδε τόξον ἀριστῆας κεκαδήσει
Θυμοῦ καὶ ψυχῆς· ἐπειὴ πολὺ φέρτερόν ἐστι
Τεθνάμεν, ἢ ζώοντας ἁμαρτεῖν, οὗθ' ἕνεκ' αἰεὶ
Ἐνθάδ' ὁμιλέομεν, ποτιδέγμενοι ἤματα πάντα.
Νῦν μέν τις καὶ ἔλπετ' ἐνὶ φρεσὶν, ἠδὲ μενοινᾷ
Γῆμαι Πηνελόπειαν, Ὀδυσσῆος παράκοιτιν·
Αὐτὰρ ἐπὴν τόξου πειρήσεται, ἠδὲ ἴδηται,
Ἄλλην δή τιν' ἔπειτα Ἀχαιϊάδων εὐπέπλων
Μνάσθω ἐέδνοισιν διζήμενος· ἡ δέ κ' ἔπειτα
Γήμαιθ', ὅς κεν πλεῖστα πόροι, καὶ μόρσιμος ἔλθοι.

Qui ipsis vates erat; juxta craterem verò pulchrum
Sedebat intimus semper; improbitates autem ei soli
Invisae erant; omnibus autem succensebat procis:
Qui tunc primus arcum cepit et telum velox:
Stetit autem deindè ad limen profectus, et arcum tentabat;
Neque ipsum tetendit: priùs enim fatigatus est manibus attrahens,
Haud-tritis, mollibus: inter procos verò dixit:
" O amici, non quidem ego tendo; capiat verò et alius:
" Multos enim hic arcus optimates privabit
" Mente et animâ; quoniam multò melius est
" Mori, quàm vivos excidere *eâ re*, cujus gratiâ semper
" Hîc versamur, expectantes dies omnes.
" Nunc quidem aliquis et sperat in mente, et cupit
" Ducere Penelopen, Ulyssis uxorem:
" At postquam arcum tentaverit, et viderit,
" Aliam demùm aliquam posteà Achivarum pulchris-peplis-indutarum
" Ambiat sponsaliis petens: haec autem deindè
" Nubat *ei*, qui plurima dederit, et fatalis venerit."

Ver. 145. Ὅς σφι.] Ita *Barnesius*. *Vulgg.* Ὃ σφι.

Ibid. —— θυοσκόος.] Ὁ διὰ θυῶν κοῶν, ἤτοι νοῶν, τὰ μέλλοντα. *Eustath.* Θυοσκόοι εἰσὶν οἱ ἀπὸ τῶν θυομένων διὰ πυρὸς μαντευόμενοι· Ἱερεῖς δὲ, οἱ ἀπὸ τῶν ἱερῶν σπλάγχνων μαντευόμενοι. *Etymolog. Magn. ad vocem* Θυοσκόος.

Ibid. —— παρὰ κρητῆρα δὲ καλὸν Ἷζε μυχοίτατος αἰεί.] Sedebat nimirùm intimâ conclavis parte, craterique, undè vinum fundebatur, proximus; ideóque omnium primus arcum tentaturus surrexit, secundùm *Antinoï* praeceptum, suprà *ver.* 142.

Ἀρξάμενοι τοῦ χώρου, ὅθεν τέ περ οἰνοχοεύει.

Ver. 149. —— πειρήτιζεν.] Vide ad *Il.* θ', 87, et ν', 84.

Ver. 156. —— ποτιδέγμενοι.] *Al.* προτιδέγμενοι.

Ver. 157. —— ἔλπετ'.] *Al.* ἐέλπετ'.

Ver. 158. 162. Γῆμαι —— Γήμαιθ'.] Vide suprà ad λ', 272.

Ver. 162. Γήμαιθ'.] *Al.* Γήμαιτ'.

Ὣς ἄρ' ἐφώνησεν, καὶ ἀπὸ ἕο τόξον ἔθηκε,
Κλίνας κολλητῇσιν ἐϋξέστης σανίδεσσιν,
Αὐτοῦ δ' ὠκὺ βέλος καλῇ προσέκλινε κορώνῃ·
Ἂψ δ' αὖτις κατ' ἄρ' ἕζετ' ἐπὶ θρόνου, ἔνθεν ἀνέστη.
Ἀντίνοος δ' ἐνένιπτεν, ἔπος τ' ἔφατ', ἔκ τ' ὀνόμαζε·
Λειῶδες, ποῖόν σε ἔπος φύγεν ἕρκος ὀδόντων,
Δεινόν τ' ἀργαλέον τε; νεμεσσῶμαι δέ τ' ἀκούων,
Εἰ δὴ τοῦτό γε τόξον ἀριστῆας κεκαδήσει
Θυμοῦ καὶ ψυχῆς· ἐπεὶ οὐ δύνασαι σὺ τανύσσαι·
Οὐ γάρ τοι σέ γε τοῖον ἐγείνατο πότνια μήτηρ,
Οἷόν τε ῥυτῆρα βιοῦ τ' ἔμεναι, καὶ ὀϊστῶν·
Ἀλλ' ἄλλοι τανύσουσι τάχα μνηστῆρες ἀγαυοί.
Ὣς φάτο· καί ῥ' ἐκέλευσε Μελάνθιον, αἰπόλον αἰγῶν·
Ἄγρει δὴ πῦρ κεῖον ἐνὶ μεγάροισι, Μελανθεῦ,
Πὰρ δὲ τίθει δίφρον τε μέγαν, καὶ κῶας ἐπ' αὐτοῦ,
Ἐκ δὲ στέατος ἔνεικε μέγαν τροχὸν, ἔνδον ἐόντος,
Ὄφρα νέοι θάλποντες, ἐπιχρίοντες ἀλοιφῇ,

Sic utique dixit; et à se arcum deposuit,
Acclinatum conglutinatis benè-politis tabulis;
Ibidemque velox telum pulchro acclinavit annulo:
Iterùm verò deindè resedit in sede, undè surrexerat.
Antinous autem increpabat, verbumque dixit, compellabatque:
" Leiodes, quale tibi verbum fugit ex septo dentium,
" Graveque molestumque? indignor etenim audiens,
" Si demùm hic arcus optimates privabit
" Mente et animâ; quoniam non potes tu tendere:
" Nequaquam enim te talem genuit alma mater,
" Qui tractator arcûsque esses, et sagittarum:
" Sed alii tendent citò proci inclyti."
Sic dixit; et jussit Melanthium, custodem caprarum:
" Age jam ignem accende in aedibus, Melanthî,
" Juxta autem pone sellamque magnam, et pellem super ipsam;
" Effer autem sevi magnum orbem, *de eo* quod intùs est,
" Ut juvenes calefacientes, inungentes unguine,

Ver. 165. —— κορώνῃ.] Vide suprà ad *ver.* 138.

Ver. 173. Οἷόν τε ῥυτῆρα βίου τ' ἔμεναι.] Vide suprà ad τ', 160.

Ibid. —— ὀϊστῶν.] *Al.* ὀϊστοῦ.

Ver. 174. —— τανύσουσι.] *Al.* τανύουσι.

Ver. 176. Ἄγρει δὴ πῦρ.] Vide suprà ad ύ, 149. *Al.* Ἄγρει, πῦρ δή.

Ver. 177. Πὰρ δὲ τίθει δίφρον τε μέγαν.] Ὡς ἂν οἱ νέοι ἐν αὐτῷ καθήμενοι, διὰ τὸ χαμαὶ πεπῆχθαι τοὺς πελέκεις, βάλλοιεν κατὰ σκοποῦ. *Eustath.* Malè. In hâc sede enim, (uti rectè annotavit Dna. *Dacier,*) dum arcum fricabant et calefaciebant, tantummodò considebant: Jaculaturi autem, ad limen atrii stabant. Vide suprà ad *ver.* 124. 149.

Ver. 178 et 183. —— στέατος.] Pronuntiabatur (ut opinor) στᾶτος vel στῆτος.

Ver. 179. Ὄφρα νέοι θάλποντες, ἐπιχρίοντες ἀλοιφῇ, Τόξου πειρώμεσθα.] Fuerunt, (notante Dna. *Dacier,*) qui Procos hoc adipe, ad seipsos ungendos, usos existimârint. Quam interpretationem secutæ versiones nonnullæ, voces θάλποντες, ἐπιχρίοντες, reddunt, "*calefacti, inuncti.*" Atque ita accipitur apud *Spondanum*: " Nervosum — genus omne, " humore pingui et lento confricatis artubus, ad motum expeditius, et ad laborem " perferendum absque noxâ robustius un- " guentis hisce præstare conabantur (Ath- " letæ;) quæ, frictione priùs apertis poris, " et per consequens excalefactis membris,

Τόξου πειρώμεσθα, καὶ ἐκτελέωμεν ἄεθλον.
Ὣς φάθ'· ὁ δ' αἶψ' ἀνέκαιε Μελάνθιος ἀκάματον πῦρ·
Πὰρ δὲ φέρων δίφρον θῆκεν, καὶ κῶας ἐπ' αὐτοῦ,
Ἐκ δὲ στέατος ἔνεικε μέγαν τροχὸν ἔνδον ἐόντος·
Τῷ ῥα νέοι θάλποντες ἐπειρῶντ'· οὐδ' ἐδύναντο
Ἐντανύσαι, πολλὸν δὲ βίης ἐπιδευέες ἦσαν.
Ἀντίνοος δ' ἔτ' ἐπεῖχε, καὶ Εὐρύμαχος θεοειδὴς,
Ἀρχοὶ μνηστήρων· ἀρετῇ δ' ἔσαν ἔξοχ' ἄριστοι.
Τὼ δ' ἐξ οἴκου ἔβησαν ὁμαρτήσαντες ἄμ' ἄμφω
Βουκόλος ἠδὲ συφορβὸς Ὀδυσσῆος θείοιο·
Ἐκ δ' αὐτὸς μετὰ τοὺς δόμου ἤλυθε δῖος Ὀδυσσεύς.

"Arcum tentemus, et perficiamus certamen."
Sic dixit: statim autem accendit Melanthius indefessum ignem;
Juxtaque ferens sellam posuit, et pellem super ipsam,
Extulitque sevi magnum orbem, *de eo* quod intùs erat;
Quo sanè juvenes calefacientes tentabant; neque poterant
Tendere; multùm autem robore deficientes erant.
Antinous verò adhuc abstinebat, et Eurymachus deo-par,
Principes procorum; virtute autem erant longè optimi.
Caeterùm ex domo exiverunt eodem-tempore-profecti simul ambo
Bubulcus et subulcus Ulyssis divini:
Exivit autem ipse post illos domo nobilis Ulysses.

"(quod sibi illud θάλποντες velle videtur,) "ceromate præsertim priùs eliquato, (τρέφον στέατος appellat,) in altum corporis "penetrabant. ——— Undè sequitur, se"vum, id est τὸ στέαρ, illis fuisse, quod pos"teà Romanis Athletis oleum aut cero"ma; quam etiam ceraturam appellat Co"lumella." *Spondan.* Vidit tamen ipse posteà vir eruditus ex *ver.* 246. infrà, "Pro"cos *Arcum* ad ignem calefacere, ad eum "emolliendum;" rectéque observat in Comment. ad versum istum (246.) Poetam "ubique *Activo* θάλπω uti, ut cum eo "subauditus accusativus casus, τόξον, con"struatur." Vide suprà ad ί, 491. Rectè itaque hunc locum exponit *Eustathius*: Ἐκφέρονται δὲ καὶ στέαρ, ἵνα χρίσαντες τὸ τόξον καὶ θαλπόμενον, εὐχρηστότερον ἔχωσι· πάντως γὰρ τὸ κραῦρον τοῦ τόξου, ὅπερ τῷ μακρῷ τοῦ χρόνου ἐπεγένετο, ἡ τοιαύτη ἂν ἀλοιφὴ ἐξεῖλε, διαδῦσα τῶν κεράτων ἐν τῷ θερμαίνεσθαι πυρί.

Ver. 180. Τόξου πειρώμεσθα.] *Spondanus* in commentario ad *ver.* 246. infrà, legendum hoc in loco censet Τόξον, ut ad præcedens θάλποντες referatur. Sed minùs rectè. Sæpissimè enim hanc phrasin usurpat Poeta. Vide suprà ad *ver.* 113. 124. 135. 149. 159. et infrà ad *ver.* 268.

Ibid. ——— ἐκτελέωμεν.] *Eustathius* in commentario citat ἐκτελέωμεν. Quo modo legit et MS. à *Tho. Bentleio* collatus. Atque ita habent Vulgati suprà *ver.* 135. et infrà *ver.* 268. ubi repetitur hic versus.

Ver. 184. ——— ρα.] *Uti ipsis propositum erat.* ——— *ver.* 179.

Ver. 186. Ἀντίνοος δ' ἔτ' ἐπεῖχε, καὶ Εὐρύμαχος.] Ὁ Ἀντίνοος ἐπεῖχε καὶ ἐκώλυεν αὐτοὺς πρὸς τὸ παρὸν χρήσασθαι τῷ τόξῳ· φαίνεται γὰρ ὁ Ἀντίνοος ἔξω λέγων, μὴ δεῖν τεῖναι τὸ τόξον, ἑορτῆς οὔσης τοῦ τοξικοῦ θεοῦ· καὶ Εὐρύμαχος πείθεται. *Schol.* Minùs rectè. Neque enim cum hâc sententiâ aptè convenit vocula ἔτι· neque *hîc* id facit *Antinous*, sed *tum demùm* cùm arcum frustrà tentaverit *Eurymachus.* Dna. *Dacier* adhuc pejùs vertit, "Antinous et Eurymaque, qui étoient "à la tête des Poursuivants, et les plus ro"bustes, sont obligés eux-mêmes d'y re"noncer." Id quod neque cum voculâ ἔτι ullo modo congruit; et ex sequentibus *ver.* 245. &c. planè refutatur. Potissima videtur *Eustathii* expositio: Ἔστι δὲ νῦν ἐπέχειν, τὸ ἐν τῷ τέως ἀργεῖν καὶ μὴ ἐγχειρεῖν ἔργῳ. Hoc nimirùm et cum voculæ ἔτι sensu, et cum sequentibus aptissimè convenit. Notandum tamen MS. à *Tho. Bentleio* collatum hîc legere, Ἀντίνοος δέ τ' ἐπεῖχε.

Ver. 188. Τὼ δ' ἐξ οἴκου ἔβησαν.] *Barnesius* edidit, ἐξ οἴκου ἴβησαν.

Ver. 190. Ἐκ δ' αὐτὸς μετὰ τοὺς δόμου ἤλυθε.] Ἀσχολουμένων τῶν μνηστήρων εἰς τὴν τοῦ τόξου πεῖραν, καιρὸν ἔσχεν Ὀδυσσεὺς ἀναγνωρισθῆναι τοῖς δούλοις. *Eustath.*

Ἀλλ' ὅτε δή ῥ' ἐκτὸς θυρέων ἔσαν, ἠδὲ καὶ αὐλῆς,
Φθεγξάμενός σφ' ἐπέεσσι προσηύδα μειλιχίοισι·
Βουκόλε, καὶ σὺ, συφορβὲ, ἔπος τί κε μυθησαίμην,
Ἦ αὐτὸς κεύθω; φάσθαι δέ με θυμὸς ἀνώγει·
Ποῖοί κ' εἶτ' Ὀδυσῆϊ ἀμυνέμεν, εἴ ποθεν ἔλθοι
Ὧδε μάλ' ἐξαπίνης, καί τις θεὸς αὐτὸν ἐνείκῃ;
Ἦ κεν μνηστήρεσσιν ἀμύνοιτ', ἦ Ὀδυσῆϊ;
Εἴπαθ', ὅπως ὑμέας κραδίη θυμός τε κελεύει.
Τὸν δ' αὖτε προσέειπε βοῶν ἐπιβουκόλος ἀνήρ·
Ζεῦ πάτερ, αἲ γὰρ τοῦτο τελευτήσειας ἐέλδωρ,
Ὡς ἔλθοι μὲν κεῖνος ἀνὴρ, ἀγάγοι δέ ἑ δαίμων·
Γνοίης χ', οἵη ἐμὴ δύναμις, καὶ χεῖρες ἕπονται.
Ὣς δ' αὔτως Εὔμαιος ἐπεύχετο πᾶσι θεοῖσι,
Νοστῆσαι Ὀδυσῆα πολύφρονα ὅνδε δόμονδε.
Αὐτὰρ ἐπειδὴ τῶν γε νόον νημερτέ' ἀνέγνω,
Ἐξαῦτίς σφ' ἐπέεσσιν ἀμειβόμενος προσέειπεν·
Ἔνδον μὲν δὴ ὅδ' αὐτὸς ἐγὼ, κακὰ πολλὰ μογήσας,

Sed quandò jam extra fores erant et aulam,
Locutus ipsos verbis affabatur blandis:
" Bubulce, et tu, subulce, verbumne aliquod dicam?
" An ipse celem? dicere autem me animus jubet:
" Quales essetis in Ulyssi auxiliando, sicunde veniret
" Huc valdè derepentè, et aliquis deus ipsum afferret?
" Num procis auxiliaremini, an Ulyssi?
" Dicite, quomodo vos cor animusque jubet."
Hunc autem rursùs allocutus est boum bubulcus vir:
" Jupiter pater, utinam enim hoc perficeres votum;
" Ut veniret quidem ille vir, adduceretque ipsum deus:
" Cognosceres, qualis mea potentia, et manus sequerentur."
Sic autem paritèr Eumaeus supplicabat omnibus diis,
Ut rediret Ulysses prudens suam ad domum.
At postquam horum ingenium verum cognovit,
Iterùm ipsos verbis respondens allocutus est:
" Intùs quidem demùm hic ipse ego, mala multa perpessus,

Ver. 195. Ποῖοί κ' εἶτ'.] Ποῖοι ἂν εἴητε κατὰ τὴν γνώμην; *Schol.* Vide infrà ad χ', 61. 62.

Ibid. ——— εἴ ποθεν ἔλθοι Ὧδε.] Vide suprà ad [illegible], 182.

Ver. 196. ——— ἐνείκῃ;] *Al.* ἐνέγκοι, et ἐνεῖκαι.

Ver. 197. Ἦ κεν μνηστήρεσσιν.] *Al.* Ἦ καὶ μνηστήρεσσιν. Minùs rectè.

Ibid. ——— ἀμύνοιτ'.] Apud *Eustathium* in commentario, ἀμύνητ'.

Ver. 200. ——— αἲ γὰρ.] Vide ad *Iliad.* ή, 132.

Ver. 202. ——— χεῖρες ἕπονται.] *Al.* χεῖρες ἄαπτοι.

Ver. 203. Ὣς δ' αὔτως Εὔμαιος.] Similitèr infrà *ver.* 225. Ὣς δ' αὔτως Ὀδυσεύς. Et apud *Virgilium*:

Nec minùs Æneas ———.
Æn. VI, 475. VIII, 465. XII, 746.

Ver. 205. ——— ἐπειδὴ.] *Barnesius* edidit, ἐπεὶ δή.

Ver. 207. Ἔνδον μὲν δὴ ὅδ' αὐτὸς ἐγὼ.]

——— coram, quem quæritis, adsum
Troïus Æneas, Libycis ereptus ab undis.
Æn. I, 594.

Ἤλυθον εἰκοστῷ ἔτεϊ ἐς πατρίδα γαῖαν.
Γιγνώσκω δ', ὡς σφῶϊν ἐελδομένοισιν ἱκάνω
Οἴοισι δμώων· τῶν δ' ἄλλων οὔ τευ ἄκουσα
Εὐξαμένου ἐμὲ αὖτις ὑπότροπον οἴκαδ' ἱκέσθαι.
Σφῶϊν δ', ὡς ἔσεταί περ, ἀληθείην καταλέξω·
Αἴ χ' ὑπ' ἐμοί γε θεὸς δαμάσῃ μνηστῆρας ἀγαυοὺς,
Ἄξομαι ἀμφοτέροις ἀλόχους, καὶ κτήματ' ὀπάσσω,
Οἰκία τ' ἐγγὺς ἐμεῖο τετυγμένα· καί μοι ἔπειτα
Τηλεμάχου ἑτάρω τε κασιγνήτω τε ἔσεσθον.
Εἰ δ' ἄγε δὴ καὶ σῆμα ἀριφραδὲς ἄλλο τι δείξω,
(Ὄφρα με εὖ γνῶτον, πιστωθῆτόν τ' ἐνὶ θυμῷ,)
Οὐλὴν, τήν ποτέ με σῦς ἤλασε λευκῷ ὀδόντι,
Παρνησσόνδ' ἐλθόντα, σὺν υἱάσιν Αὐτολύκοιο.
Ὣς εἰπὼν, ῥάκεα μεγάλης ἀποέργαθεν οὐλῆς,
Τὼ δ' ἐπεὶ εἰσιδέτην, εὖ τ' ἐφράσσαντο ἕκαστα,
Κλαῖον ἄρ', ἀμφ' Ὀδυσῆα δαΐφρονα χεῖρε βαλόντε,
Καὶ κύνεον ἀγαπαζόμενοι κεφαλήν τε καὶ ὤμους.

" Veni vigesimo anno in patriam terram.
" Cognosco autem, quòd vobis cupientibus venio
" Solis servorum: caeterorum verò haud quenquam audivi
" Optantem me iterùm reducem domum venire.
" Vobis autem, sicut erit scilicèt, veritatem dicam;
" Si mihi deus domuerit procos eximios,
" Deducam ambobus uxores, et possessiones praebebo,
" Domosque prope me aedificatas; et mihi posteà
" Telemachi sociique fratresque eritis.
" Quin age, jam et signum manifestum aliud quoddam ostendam,
" (Ut me benè cognoscatis, fidatisque in animo,)
" Cicatricem, quam quondam mihi sus inflixit albo dente,
" Ad-Parnassum profecto, cum filiis Autolyci."
Sic locutus, pannos magnâ diduxit à cicatrice.
Illi autem postquam inspexerant, beneque cognoverant singula,
Flebant deindè, circa Ulyssem prudentem manibus conjectis,
Et osculabantur amplectentes caputque et humeros.

Ver. 208. —— ἔτεϊ ἐς.] Vide suprà ad π', 206.

Ver. 211. —— ἐμὲ αὖτις.] *Al.* ἐμέ γ' αὖτις.

Ver. 212. —— ἀληθείην.] *Barnesius* edidit, legendumque contendit, ἀλήθειαν. Vide autem suprà ad ή, 297.

Ver. 213. —— δαμάσῃ.] *Al.* δαμάσει.

Ver. 216. Τηλεμάχου ἑτάρω.] Exemplaria nonnulla (notante *Barnesio*) hîc legunt Τηλεμάχῳ ἑτάρῳ.

Ibid. —— ἔσεσθον.] *Eustathius* in commentario citat ἔσεσθε. Quod et ferri potest. Vide ad *Il.* ά, 566.

Ver. 217. Εἰ δ' ἄγε.] Particulæ Εἰ, hoc in loco, vis hujusmodi est; " *Sin adhuc dubi*- " *tatis*; Age," &c. Vide et ad *Il.* ζ, 376.

Ver. 218. Ὄφρα με εὖ γνῶτον.] *Al.* Ὄφρα μ' ἐῢ γνῶτον.

Ver. 219. Οὐλὴν, τήν ποτέ με σῦς.] Vide suprà ad τ', 391. 393.

Ver. 221. Ὣς εἰπὼν, ῥάκεα, *&c.*] Vide *Aristot. de Poetic. cap.* 16. et suprà ad τ', 467.

Ver. 223. —— ἀμφ' Ὀδυσῆα δαΐφρονα χεῖρε βαλόντε] MS. à *Tho. Bentleio* collatus, Ὀδυσῆϊ δαΐφρονι. Ut vox ἀμφὶ ad sequentem βάλοντε referatur.

Ὣς δ' αὕτως Ὀδυσεὺς κεφαλὰς καὶ χεῖρας ἔκυσσε.
Καί νύ κ' ὀδυρομένοισιν ἔδυ φάος ἠελίοιο,
Εἰ μὴ Ὀδυσσεὺς αὐτὸς ἐρύκακε, φώνησέν τε·
Παύεσθον κλαυθμοῖο, γόοιό τε· μή τις ἴδηται
Ἐξελθὼν μεγάροιο· ἀτὰρ εἴπησι καὶ εἴσω.
Ἀλλὰ προμνηστῖνοι ἐσέλθετε, μηδ' ἅμα πάντες·
Πρῶτος ἐγὼ, μετὰ δ' ὕμμες· ἀτὰρ τόδε σῆμα τετύχθω·
Ἄλλοι μὲν γὰρ πάντες, ὅσοι μνηστῆρες ἀγαυοὶ,
Οὐκ ἐάσουσιν ἐμοὶ δόμεναι βιὸν ἠδὲ φαρέτρην·
Ἀλλὰ σὺ, δῖ' Εὔμαιε, φέρων ἀνὰ δώματα τόξον,
Ἐν χείρεσσιν ἐμοὶ θέμεναι· εἰπεῖν τε γυναιξὶ
Κληῖσσαι μεγάροιο θύρας πυκινῶς ἀραρυίας.
Ἢν δέ τις ἢ στοναχῆς ἠὲ κτύπου ἔνδον ἀκούσῃ
Ἀνδρῶν ἡμετέροισιν ἐν ἕρκεσι, μή τι θύραζε
Προβλώσκειν, ἀλλ' αὐτοῦ ἀκὴν ἔμεναι παρὰ ἔργῳ.

Sic autem paritèr Ulysses capita et manus osculatus est.
Et jam lugentibus occidisset lumen Solis,
Nisi Ulysses ipse cohibuisset, locutusque fuisset:
" Cessate à fletu luctuque; nè quis videat
" Egressus domo; at dicat et intùs.
" Sed alius-post-alium intrate, neque simul omnes:
" Primus ego, pòst autem vos; at hoc signum fiat:
" Alii etenim omnes, quotquot proci eximii,
" Non sinent mihi dare arcum et pharetram;
" Sed tu, nobilis Eumaeë, ferens per aedes arcum,
" Manibus mihi impone, dicitoque mulieribus,
" Ut-claudant domûs fores firmitèr aptatas.
" Si autem aliqua vel gemitum vel strepitum intùs audiat
" Virorum nostris in septis, nequaquam foràs
" Prodeat, sed ibidem quietè sit apud opus.

Ver. 225. — ἔκυσσε.] Vide suprà ad ρ', 39.
Ver. 226. Καί νύ κ' ὀδυρομένοισιν ἔδυ φάος.]

Et fors omne datum traherent per talia tempus. *Æn.* VI, 537.

——— neque avelli possunt, nox humida donec
Invertit cœlum ———. *Æn.* XI, 201.

Ver. 232. ——— μνηστῆρες ἀγαυοὶ, Οὐκ ἐάσουσιν.] " Il en donne (inquit Dna. *Dacier*) la " raison dans cette seule épithete, *les fiers* " *Pursuivants*; il veut faire entendre qu'ils " étoient trop orgueilleux pour permettre " qu'un homme, qu'ils regardoient comme " un gueux, entrât avec eux en lice." Attamen nihil opus ut vox ἀγαυοὶ hîc in malam partem accipiatur. Vide suprà ad ά, 106.

Ver. 233. Οὐκ ἐάσουσιν ἐμοὶ δόμεναι βιὸν.] Pronuntiabatur Οὐκ ἄσουσιν ἐμοὶ, &c. Eâdem scilicèt ratione ac *Iliad.* ί, 256.

——— τρεῖν μ' οὐκ ἐᾷ Παλλὰς Ἀθήνη.

Et κ', 344.

Ἀλλ' ἴωμέν μιν πρῶτα ———.

Multùm autem errat *Barnesius*, qui (in annotationibus ad *Iliad.* δ', 42. *Odyss.* π', 147.) ex hoc loco colligit vocem ἐάσω *secundam* corripere. Nam vox ἐάω. uti et aliae omnes in άω purum desinentes, *secundam* et in Futuro et in Aoristo Primo semper producit. Vide ad *Il.* ά, 67. et δ', 42.

Ver. 234. ——— δῖ' Εὔμαιε.] *Al.* δὴ Εὔμαιε.

Ver. 235. ——— θέμεναι.] *Al.* δόμεναι. Ut suprà *ver.* 233.

Ver. 236 et 241. Κληῖσσαι.] Ita rectè edidit *Barnesius*. Quocum facit et MS. à *Tho. Bentleio* collatus. Alii malè κληῖσαι sive κλῇσαι. Vide suprà ad α', 30. et ad *Il.* ά, 140.

Ver. 239. Προβλώσκειν.] Προϊέναι ἔξω. *Schol.*

Σοὶ δὲ, Φιλοίτιε δῖε, θύρας ἐπιτέλλομαι αὐλῆς
Κληῖσαι κληῖδι, θοῶς δ' ἐπὶ δεσμὸν ἰῆλαι.
Ὣς εἰπὼν, εἰσῆλθε δόμους εὖ ναιετάοντας·
Ἕζετ' ἔπειτ' ἐπὶ δίφρον ἰὼν, ἔνθεν περ ἀνέστη·
Ἐς δ' ἄρα καὶ τὼ δμῶε ἴτην θείου Ὀδυσῆος.
Εὐρύμαχος δ' ἤδη τόξον μετὰ χερσὶν ἐνώμα,
Θάλπων ἔνθα καὶ ἔνθα σέλᾳ πυρός· ἀλλά μιν οὐδ' ὧς
Ἐντανύσαι δύνατο· μέγα δ' ἔστενε κυδάλιμον κῆρ·
Ὀχθήσας δ' ἄρα εἶπεν, ἔπος τ' ἔφατ', ἔκ τ' ὀνόμαζε·
Ὢ πόποι, ἦ μοι ἄχος περί τ' αὐτοῦ καὶ περὶ πάντων·
Οὔτι γάμου τοσσοῦτον ὀδύρομαι, ἀχνύμενός περ·
(Εἰσὶ καὶ ἄλλαι πολλαὶ Ἀχαιΐδες, ἠμὲν ἐν αὐτῇ
Ἀμφιάλῳ Ἰθάκῃ, ἠδ' ἄλλῃσιν πολίεσσιν)
Ἀλλ' εἰ δὴ τοσσόνδε βίης ἐπιδευέες εἰμὲν
Ἀντιθέου Ὀδυσῆος, ὅτ' οὐ δυνάμεσθα τανύσσαι

" Tibi verò, Philoetie nobilis, fores mando aulae
" Ut claudas clavi, citóque vinculum indas."
Sic locutus, intravit domos habitantibus commodas;
Sedit deindè in sellâ profectus, undè scilicèt surrexerat:
Ingressi sunt autem deindè famuli divini Ulyssis.
Eurymachus verò jam arcum in manibus versabat,
Calefaciens huc et illuc splendore ignis: sed ipsum neque sic
Tendere potuit; valdè autem gemebat glorioso corde:
Ingemiscens verò fatus est, verbumque dixit, et prolocutus est:
" Papae, certè mihi dolor deque *me* ipso et de omnibus:
" Nequaquam nuptias tantum lugeo, dolens licèt:
" (Sunt et aliae multae Achivae, tum in ipsâ
" Circumfluâ Ithacâ, tum in aliis urbibus:)
" Sed si demùm tantoperè viribus deficientes sumus
" Prae deo-pari Ulysse, ut non possimus tendere

Ver. 241. —— *θοῶς δ' ἐπὶ δεσμὸν ἰῆλαι.*] Ὁποῖαι τι καὶ πρὸ ὀλίγου [suprà *ver.* 46.] εἴχον αἱ τοῦ βασιλικοῦ θαλάμου θύραι, ἐν αἷς ἡ δέσποινα ἱμάντα θοῶς ἀπολύσασα κληῖδα ἐνῆκεν, ὥστε ἀνοῖξαι. *Eustath.*

Ver. 242. —— *δόμους εὖ ναιετάοντας.*] Vide ad *Il.* β', 648.

Ver. 244. —— *ἄρα.*] — *Ut jusserat Ulysses* ——. Suprà *ver.* 230.

Ver. 246. *Θάλπων ἔνθα καὶ ἔνθα σέλᾳ πυρός.*] Vide suprà ad *ver.* 179.

Ibid. —— *σέλᾳ πυρός.*] Videtur *σέλᾳ* hoc in loco (uti notat *Barnesius*) contractum ex *σέλαϊ*, (vide *Il.* ρ', 739.) eodem ferè modo ac *δέπα* ex *δέπαα*, *Odyss.* γ', 62. ι', 153. Ita *Hesiodus*:

Ὣς ἄρα τήκετο γαῖα σέλᾳ πυρὸς αἰθομένοιο.
Theogon. ver. 867.

Ἴστέον δὲ (inquit *Eustathius*) ἔστι σέλας, οὐ μόνον πυρὸς, ἀλλὰ καὶ Ἡλίου. Apud *Homerum* tamen nusquam ita usurpatur.

Ver. 248. ——— *εἶπεν, ἔπος τ' ἔφατ', ἔκ τ' ὀνόμαζε.*] MS. à *Tho. Bentleio* collatus, *εἶπε πρὸς ὃν μεγαλήτορα θυμόν.*

Ver. 251. —— *ἠμὲν ἐν αὐτῇ Ἀμφιάλῳ Ἰθάκῃ, ἠδ' ἄλλῃσιν πολίεσσιν.*] Ita ex utrâque *Eustathii* editione, ex Codice *Aldino*, et ex *Conrado Rittershusio, de interpretatione quorundam locorum Oppiani, ad Cyneg.* I. *ver.* 36. edidit *Barnesius*. *Al.* *αἱ μὲν ἐν αὐτῇ*, &c. Quod (uti ipse annotat *Barnesius*) cum sequenti ἠδ' minùs aptè congruit. Caeterùm MS. à *Tho. Bentleio* collatus, habet *αἱ δ' ἄλλῃσιν πολίεσσιν.*

Ver. 254. *Ἀντιθέου Ὀδυσῆος.*] Ὅρα δὲ (inquit *Eustathius*) τὸ " Ἀντιθέου Ὀδυσῆος" παρεμφέρειν ἐπὶ θεραπείᾳ τῆς λύπης, ὡς μὴ καινὸν ὂν, εἰ τοιούτου ἀνδρὸς λείπονται. Eodem modo accipit et Dna. *Dacier*. Verùm neque ut Epitheton hoc, *Ulyssi* toties apud Poetam tributum, vim hoc in loco singularem habere intelligatur, ulla idonea videtur ratio; neque profectò lenimen dolori hic quaerit

Τόξον· ἐλεγχείη δὲ καὶ ἐσσομένοισι πυθέσθαι.
Τὸν δ' αὖτ' Ἀντίνοος προσέφη, Εὐπείθεος υἱός·
Εὐρύμαχ', οὐχ οὕτως ἔσται· νοέεις δὲ καὶ αὐτός.
Νῦν μὲν γὰρ κατὰ δῆμον ἑορτὴ τοῖο θεοῖο
Ἁγνή· τίς δέ κε τόξα τιταίνοιτ'; ἀλλὰ ἕκηλοι
Κάτθετ'· ἀτὰρ πελέκεάς γε καὶ εἴ κ' εἰῶμεν ἅπαντας
Ἑστάμεν· οὐ μὲν γάρ τιν' ἀναιρήσεσθαι ὀΐω,
Ἐλθόντ' ἐς μέγαρον Λαερτιάδεω Ὀδυσῆος.
Ἀλλ' ἄγετ', οἰνοχόος μὲν ἐπαρξάσθω δεπάεσσιν,
Ὄφρα σπείσαντες καταθείομεν ἀγκύλα τόξα.
Ἠῶθεν δὲ κέλεσθε Μελάνθιον, αἰπόλον αἰγῶν,
Αἶγας ἄγειν, αἳ πᾶσι μέγ' ἔξοχοι αἰπολίοισιν,
Ὄφρ' ἐπὶ μηρία θέντες Ἀπόλλωνι κλυτοτόξῳ,
Τόξου πειρώμεσθα, καὶ ἐκτελέωμεν ἄεθλον.

"Arcum; probrosum sanè et posteris auditu."
Hunc autem rursùs Antinous allocutus est, Eupithei filius;
"Eurymache, non ita erit; intelligis verò et ipse.
"Nunc etenim in populo festum dei
"Sanctum; quis autem arcus tenderet? Sed quieti
"Deponite: at secures etiamsi sinamus omnes
"Stare, benè-erit; haud etenim quenquam sublaturum puto,
"Ingressum domum Laërtiadae Ulyssis.
"Sed agite, pocillator quidem incipiat poculis,
"Ut libatione-factâ deponamus curvos arcus.
"Manè verò jubete Melanthium, custodem caprarum,
"Capras adducere, quae in omnibus longè praestantissimae gregibus;
"Ut femoribus impositis in-honorem Apollinis inclyti-arcu,
"Arcum tentemus, et perficiamus certamen."

Eurymachus, sed caussam doloris simplicitèr exponit.

Ver. 258. —— κατὰ δῆμον ἑορτὴ τοῖο θεοῖο Ἁγνή.] Ἑορτὴ δὲ ἦν ἄρτι, ὡς προείρηται, Ἀπόλλωνος ἡλίου, διὰ τὴν ἐν τριακάδι ὡς δεδήλωται σύνοδον· Ἀπόλλωνος γὰρ ἱερὰ πᾶσα νουμηνία, καθὰ καὶ ἡ τοῦ σεληνιακοῦ μηνὸς ἑβδόμη, ὡς γενέθλιος Ἀπόλλωνος. *Eustath.* Ἡμέραι τινὲς ἐνομίζοντο Ἀθήνησι θεοῖς τισίν· οἷον νουμηνία καὶ ἑβδόμη, Ἀπόλλωνος. *Suidas à Barnesio* citatus.

Πρῶτον ἔνη, τετράς τε, καὶ ἑβδόμη, ἱερὸν ἦμαρ·
Τῇ γὰρ Ἀπόλλωνα χρυσάορα γείνατο Λητώ.
Hesiod. Ἡμέραι, *ver.* 6.

Vide suprà ad ύ, 156.

Ibid. —— τοῖο θεοῖο.] Θεοῦ ἐπιστατοῦντος τῷ τόξῳ. *Eustath.*

—— Ἀπόλλωνι κλυτοτόξῳ. Infrà *ver.* 267.

Ver. 259. Ἁγνή.] Καίριον δὲ ἐπίθετον ἑορτῆς, τὸ ἁγνή, διὰ τοὺς τηνικαῦτα ἁγνισμούς. *Eustath.*

Κὰδ δύναμιν δ' ἔρδειν ἱέρ' ἀθανάτοισι θεοῖσιν
Ἁγνῶς καὶ καθαρῶς ——.
Hesiod. Ἔργ. καὶ Ἡμερ. I, 335.

Ibid. —— τίς δέ κε τόξα τιταίνοιτ'; ἀλλὰ ἕκηλοι Κάτθετ'.] Ἀνέθετο τὰ τοῦ τόξου Ἀντίνοος ἐς τὴν αὔριον, ὡς μὲν αὐτὸς ἂν ἐρεῖ, ἀναστολῆς ἀπολαῦσαι θεῷ τὰ τοῦ ἔργου· ἀληθῶς δὲ, οὐ τοῦτο μόνον, ἀλλὰ καὶ ὅτι ἀμηχανοῦντες περιαλγοῦντες τὸ θεῖον εἰς σύναρσιν. *Eustath.* ad *ver.* 279. infrà. Immò videtur *Antinous* praetextum hunc certaminis differendi excogitâsse, nè arcum scilicèt suâ vice tendere aggressus, et ipse viribus deficeret.

Ver. 260. —— εἴκ' εἰῶμεν ἅπαντας Ἑστάμεν ——] Vide ad *Il.* ά, 155.

Ver. 263. —— ἐπαρξάσθω δεπάεσσιν.] Similitérque infrà *ver.* 272. ἐπαρξάμενοι δεπάεσσιν. Vide suprà ad ά, 142. et ad *Il.* ά, 471.

Ver. 268. Τόξου πειρώμεσθα, καὶ ἐκτελέωμεν ἄεθλον.] Vide suprà ad *ver.* 180.

Ὣς ἔφατ' Ἀντίνοος· τοῖσιν δ' ἐπιήνδανε μῦθος.
Τοῖσι δὲ κήρυκες μὲν ὕδωρ ἐπὶ χεῖρας ἔχευαν,
Κοῦροι δὲ κρητῆρας ἐπεστέψαντο ποτοῖο·
Νώμησαν δ' ἄρα πᾶσιν ἐπαρξάμενοι δεπάεσσιν.
Οἱ δ' ἐπεὶ οὖν σπεῖσάν τ', ἔπιόν θ', ὅσον ἤθελε θυμὸς,
Τοῖσδε δολοφρονέων μετέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς·
Κέκλυτέ μευ, μνηστῆρες ἀγακλειτῆς βασιλείης,
Ὄφρ' εἴπω τά με θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι κελεύει.
Εὐρύμαχον δὲ μάλιστα καὶ Ἀντίνοον θεοειδέα
Λίσσομ', ἐπεὶ καὶ τοῦτο ἔπος κατὰ μοῖραν ἔειπε·
Νῦν μὲν παῦσαι τόξον, ἐπιτρέψαι δὲ θεοῖσιν·
Ἠῶθεν δὲ θεὸς δώσει κράτος ᾧ κ' ἐθέλησιν.
Ἀλλ' ἄγε μοι δότε τόξον ἐΰξοον, ὄφρα μεθ' ὑμῖν

Sic dixit Antinous: illis autem placebat sermo.
Ipsis verò praecones quidem aquam in manus fuderunt;
Juvenes autem crateras coronârunt potu;
Distribueruntque omnibus, auspicantes poculis.
Illi autem postquam libârant, biberantque, quantum volebat animus,
Inter eos utique dolos-meditans locutus est solers Ulysses:
" Audite me, proci inclytae reginae,
" Ut dicam quae me animus in pectoribus jubet.
" Eurymachum autem maximè et Antinoum deo-parem
" Oro, quoniam et hunc sermonem apposité dixit:
" Nunc quidem dimittite arcum; et committite *rem* diis;
" Manè verò deus dabit robur cui voluerit.
" Sed agite, mihi date arcum benè-politum, ut inter vos

Ver. 270.——κήρυκες μὲν ὕδωρ ἐπὶ χεῖρας ἔχευαν.]

Dant famuli manibus lymphas——.
Æn. I, 700.

Ver. 271.—κρητῆρας ἐπεστέψαντο ποτοῖο.]

Crateras magnos statuunt, et vina coronant. *Æn.* I, 724.

Vide ad *Il.* ά, 470.

Ver. 274.—— μετέφη.] *Al.* προσέφη.

Ver. 276. Ὄφρ' εἴπω τά με θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι κελεύει.] Deest hic versus in MS. à *Tho. Bentleio* collato. Quin et apud *Eustathium* in commentario, ubi recitatur tota hæc *Ulyssis* oratio, omittitur idem versus. Undè verisimile eum aliundè huc irrepsisse.

Ver. 277.——καὶ Ἀντίνοον θεοειδέα.] Τὸ δὲ " θεοειδέα," (inquit *Eustathius*) νῦν μὲν Ὀδυσσεὺς ἐπιλέγει τῷ Ἀντινόῳ· πρὸ βραχέων δὲ ὁ ποιητὴς τὸν Εὐρύμαχον οὕτως εἶπεν, (suprà *ver.* 186.) καὶ ἦν ἐκεῖνο κρεῖττον. Τοῦτο γὰρ καιρίως κολακεύων φησὶν Ὀδυσσεύς· πολλὴ γὰρ διαφορὰ Εὐρυμάχου πρὸς Ἀντίνοον τὸν φονικὸν καὶ ἄγριον. Verùm non ob morum probitatem utrivis tribuitur hoc Epitheton, sed vel ob corporis speciem et pulchritudinem, vel ob fortitudinem, quibus reliquos omnes Procos antecelluisse dicuntur. Vide suprà ad *ver.* 187. Cæterùm Editiones nonnullæ, notante *Barnesio*, hoc in loco habent, καὶ Ἀντίνοον βασιλῆα. Quam lectionem et præferre videtur ipse *Barnesius.*

Ibid.——θεοειδέα.] Pronuntiabatur θεοειδῆ. Quo modo et scribi posteà coeptum est.

Ver. 279. Νῦν μὲν παῦσαι τόξον, ἐπιτρέψαι δὲ θεοῖσιν.] Versum hunc in nonnullis Exemplaribus deesse testantur *Henricus Stephanus* et *Barnesius.* Verùm, ut ipsi annotant, sine sententiae dispendio non potest abesse.

Ibid.——ἐπιτρέψαι δὲ θεοῖσιν.] *Scholiastes* interpretatur: Εἶξαι καὶ συγχωρῆσαι τῇ ἑορτῇ. Verùm cùm vox ἐπιτρέπω nusquam apud Poetam hâc significatione occurrat; rectiùs forsan intelligetur hoc de Certaminis eventu Diis committendo. Aptiùs nempè congruet hoc cum sequentibus, Ἠῶθεν δὲ θεὸς δώσει κράτος ᾧ κ' ἐθέλησιν. Et hoc sensu planè usurpatur eadem ipsa phrasis supra τ', 502.

Ἀλλ' ἔχε σιγῇ μῦθον, ἐπίτρεψον δὲ θεοῖσιν.

Et infrà χ', 288, 289.

——————— ἀλλὰ θεοῖσι
Μῦθον ἐπιτρέψαι———————.

Χειρῶν καὶ σθένεος πειρήσομαι, εἴ μοι ἔτ' ἐστὶν
Ἲς, οἵη πάρος ἔσκεν ἐνὶ γναμπτοῖσι μέλεσσιν,
Ἦ ἤδη μοι ὄλεσσεν ἄλη τ', ἀκομιστίη τε.
Ὣς ἔφαθ'· οἱ δ' ἄρα πάντες ὑπερφιάλως νεμέσησαν,
Δείσαντες, μὴ τόξον ἐΰξοον ἐντανύσειεν.
Ἀντίνοος δ' ἐνένιπτεν, ἔπος τ' ἔφατ', ἔκ τ' ὀνόμαζε·
Ἆ δειλὲ ξείνων, ἔνι τοι φρένες οὐδ' ἠβαιαί·
Οὐκ ἀγαπᾷς, ὅθ' ἕκηλος ὑπερφιάλοισι μεθ' ἡμῖν
Δαίνυσαι; οὐδέ τι δαιτὸς ἀμέρδεαι, αὐτὰρ ἀκούεις
Μύθων ἡμετέρων καὶ ῥήσιος; οὐδέ τις ἄλλος
Ἡμετέρων μύθων ξεῖνος καὶ πτωχὸς ἀκούει.
Οἶνός σε τρώει μελιηδὴς, ὅστε καὶ ἄλλους
Βλάπτει, ὃς ἄν μιν χανδὸν ἕλῃ, μηδ' αἴσιμα πίνῃ.

" Manus et robur experiar; an mihi adhuc sit
" Vis, qualis anteà erat in flexilibus membris;
" An jam mihi perdiderit vagatioque, et curationis-inopia."
Sic dixit: illi verò omnes supra-modum indignati sunt,
Veriti, nè arcum benè-politum tenderet.
Antinous autem increpabat, verbumque dixit, compellabatque:
" Ah miser hospitum, inest tibi mens nè exigua quidem:
" Nonne contentus es, quòd quietus unà cum superbis nobis
" Epularis? neque omninò convivio privaris, at audis
" Sermones nostros et colloquium? neque quisquam alius
" Nostros sermones hospes et pauper audit.
" Vinum te labefacit dulce, quod utique et alios
" Laedit, quicunque ipsum avidè ceperit, neque modicè biberit.

Ver. 282. ——— σθένεος πειρήσομαι.] Vide ad *Il.* ό, 359.

Ver. 284. ——— ἄλη τ', ἀκομιστίη τε.] Ἤγουν ἡ πλάνη, καὶ τὸ μὴ ἔχειν κομιδὴν, δι' ἧς ἐπιμελεῖται τὸ σῶμα. *Eustath.*

Ibid. ——— ἀκομιστίη.] Vide ad *Il.* ό, 24.

Ver. 289. Οὐκ ἀγαπᾷς, ὅθ' ἕκηλος.] Τὸ δὲ ῥηθὲν "οὐκ ἀγαπᾷς" ἔπεισε τοὺς ὕστερον ἐπὶ τοῦ ἀρκεῖσθαι τιθέναι τὸ ἀγαπᾷν ὃ καὶ μετὰ δοτικῆς ἐκεῖνοι συντάσσουσιν. *Eustath.*

Ibid. —— ὅθ' ἕκηλος.] *Al.* ὃ ἕκηλος.

Ibid. —— ὑπερφιάλοισι μεθ' ἡμῖν.] Σημειοῦνται δὲ οἱ Παλαιοὶ καὶ ὡς ὑπερφιάλους τοὺς μνηστῆρας ὁ Ἀντίνοος ἐπὶ ἐπαίνῳ φησίν· οὐ γὰρ δή που ψέγει τοὺς κατ' αὐτόν· εἰ μὴ ἄρα βαρυνόμενος λέγει, ὡς ἄξιος κοινῇ συνευωχεῖσθαι ἡμῖν τοῖς, ὡς οἱ πολλοί φασιν, ὑπερφιάλοις· ᾧ δὴ ὅμοιόν τι ἐστὶν ἐφεξῆς καὶ τὸ, [infrà *ver.* 309. 310.] "ἕκηλος πῖνε μετ' ἀνδράσι κουροτέροισιν·" ὡς ταυτὸν ὂν, ὑπερφιάλους, καὶ κουροτέρους, εἰπεῖν. *Eustath.* Cæterùm vox ὑπερφίαλος, semper alibi apud Poetam, deteriorem in partem usurpata videtur.

Ver. 293. Οἶνός σε τρώει μελιηδής.] Καὶ Ἀντίνοος δὲ λέγων πρὸς Ὀδυσσέα, "Οἶνός σε "τρώει μελιηδὴς," αὐτὸς οὐκ ἀπείχετο τοῦ πόματος· διὸ καὶ τρωθεὶς ἀπώλετο [infrà χ', 9. 17.] ἔτι κρατῶν τὸ ποτήριον. *Athenæus, lib.* I. *cap.* 8. sub fine.

Ver. 294. Βλάπτει, ὃς ἄν μιν χανδὸν ἕλῃ, μηδ' αἴσιμα πίνῃ.] Οἶδε δὲ ὁ Ὅμηρος καὶ τὸ ὠφέλιμον καὶ τὸ σύμμετρον τοῦ οἴνου, οἷς τὸν χανδὸν ἕλκοντα [fortè ἑλόντα] αὐτὸν βλάπτεσθαι φησί. —— Τῆς μέθης δὲ κατατρέχων ὁ Ποιητὴς, —— διὰ ταύτην ἀπολλύμενον παρίστησιν καὶ Εὐρυτίωνα τὸν Κένταυρον. *Athenæus, lib.* I. *cap.* 8.

Πολὺς γὰρ οἶνος πόλλ' ἁμαρτάνειν ποιεῖ.
Alexis apud Grotium in Excerptis.

Οἶνόν τοι πίνειν πουλὺν, κακόν· ἢν δέ τις αὐτὸν
Πίνῃ ἐπισταμένως, οὐ κακὸς, ἀλλ' ἀγαθός.
Theogn. Gnom. ver. 211.

Οἶνος μὲν θνητοῖσι θεῶν πάρα δῶρον ἄριστον,
Πινόμενος κατὰ μέτρον· ὑπὲρ μέτρον δὲ χέρειον.
Panyasis, Εἰς ἀκρασίαν, *Fragm.* II.

Ibid. —— χανδὸν.] Ἀθρόως καὶ κεχηνότως. *Schol.* Sic apud *Nicandrum*;

Χανδὸν ἀμέτρητον δέχεται πότον ——.
Theriac. ver. 341.

ubi *Scholiastes* hunc *Homeri* locum adducit.

Ibid. —— ἕλῃ, —— πίνῃ.] Apud *Galenum* citatur ἕλοι, —— πίνοι· *Lib. inscript.* "Quòd

Οἶνος καὶ Κένταυρον ἀγακλυτὸν Εὐρυτίωνα
Ἄασεν ἐν μεγάρῳ μεγαθύμου Πειριθόοιο,
Ἐς Λαπίθας ἐλθόνθ'· ὁ δ' ἐπεὶ φρένας ἄασεν οἴνῳ,
Μαινόμενος κάκ' ἔρεξε δόμον κάτα Πειριθόοιο·
Ἥρωας δ' ἄχος εἷλε, δι' ἐκ προθύρου δὲ θύραζε
Ἕλκον ἀναΐξαντες, ἀπ' οὔατα νηλέϊ χαλκῷ,
Ῥῖνάς τ' ἀμήσαντες· ὁ δὲ, φρεσὶν ᾗσιν ἀασθεὶς,
Ἤϊεν ἣν ἄτην ὀχέων ἀεσίφρονι θυμῷ·

" Vinum etiam Centaurum inclytum Eurytiona
" Labefecit in domo magnanimi Pirithoi,
" Ad Lapithas profectum: is nempè postquam mentem labefecerat vino,
" Insaniens mala patravit in domo Pirithoi;
" Heroas verò dolor cepit; ex vestibulo autem foràs
" Pertraxerunt impetu-facto; aures sævo ære,
" Naresque ubi-amputârant; ille autem mente suâ labefactus,
" Ibat suum damnum portans dementi animo;

" *Anim. Mor. Corp. Temperam. sequantur.*" Et MS. à *Tho. Bentleio* collatus habet πίνει.

Ver. 295. Οἶνος καὶ Κένταυρον ἀγακλυτὸν Εὐρυτίωνα Ἄασεν, &c.] Ἕνα τῶν ἐν τῷ Πειρίθου γάμῳ Κενταύρων ἀπολομένων τὸν Εὐρυτίωνα λέγει, ὅτι τὴν Ἀδράστου {*Barnesius* edidit τὴν Ἄτρακος] θυγατέρα, λέγω δὲ Ἱπποδάμειαν, Πειρίθους πρὸς γάμον ἀγόμενος ἐκάλεσε κατὰ συγγένειαν Λαπίθας καὶ Κενταύρους· ὑπὸ μέθης δὲ οἱ Κένταυροι προαχθέντες τῶν Λαπιθῶν ἁρπάσαι τὰς γυναῖκας ἐπεχείρησαν· οἱ δὲ ὀργισθέντες ἀνεῖλον τοὺς Κενταύρους. *Schol.*

Bacchus et ad culpam causas dedit: ille furentes
Centauros leto domuit, Rhætumque Pholumque,
Et magno Hylæum Lapithis cratere minantem. *Virgil. Georg.* II, 455.

Nam tibi, sævorum sævissime Centaurorum
Euryte, quàm vino pectus, tàm virgine visâ
Ardet; et ebrietas geminata libidine regnat. *Ovid. Metam. lib.* XII. *v.* 219.

At, nè quis modici transiliat munera Liberi,
Centaurea monet cum Lapithis rixa super mero
Debellata ————————.
Horat. Carm. lib. I. *Od.* xviii. 7.

Ver. 296 et 297. Ἄασεν.] Vide ad *Il.* ί, 116.

Ibid. Ἄασεν ἐν μεγάρῳ.] Apud *Galenum*, loco suprà citato, itemque in MS. à *Tho. Bentleio* collato legitur Ἄασ' ἐνὶ μεγάρῳ. *Athenæus* autem, *lib.* XIV. *cap.* I. sub initio, citat, Ὦλεσ' ἐνὶ μεγάρῳ.

Ver. 298. Μαινόμενος κάκ' ἔρεξε δόμον κάτα.] Τὸν Διόνυσον —— μαινόμενον οἱ πολλοὶ λέγουσιν, ἀπὸ τοῦ τοὺς πλείονας ἀκράτου σπῶντας θορυβώδεις γίνεσθαι —— " ὁ δ' ἐπεὶ φρένας ἄασεν " οἴνῳ, Μαινόμενος κάκ' ἔρεξε," &c. Κατιόντος γοῦν τοῦ οἴνου εἰς τὸ σῶμα, ὥς φησιν Ἡρόδοτος, ἐπαναπλέει κακὰ ἔπεα καὶ μαινόμενα. *Athenæus, lib.* XIV. *cap.* I. ipso initio.

Κακὸν τὸ πίνειν, ἀπὸ γὰρ οἴνου γίνεται
Καὶ θυροκοπῆσαι καὶ πατάξαι καὶ βαλεῖν.
Aristoph. Vesp. ver. 1243.

Protinùs eversæ turbant convivia mensæ,
Raptaturque comis per vim nova nupta prehensis.
Ovid Metam. lib. XII, 222.

Ibid. —— δόμον κάτα Πειριθόοιο.] Apud *Eustathium* in commentario legitur et γάμον κάτα Πειριθόοιο. Quam lectionem sequitur Dna. *Dacier.* Sed, ut opinor, minùs rectè. Cæterùm apud *Athenæum*, loco suprà citato, legitur δόμοις ἐνὶ Πειριθόοιο.

Ver. 300. Ἕλκον.] *Barnesius* hîc legendum vult Εἷλκον· nè scilicèt " non satis di-" stinguatur à *Participio* Neutro." Quod sanè nihil opus.

Ibid. —— ἀπ' οὔατα νηλέϊ χαλκῷ, Ῥῖνάς τ' ἀμήσαντες.]

———————— lacerum crudelitèr ora;
Ora manusque ambas, populataque tempora raptis
Auribus, et truncas inhonesto vulnere nares. *Æn.* VI, 495.

Ver. 302. —— ἣν ἄτην ὀχέων.] MS. à *Tho. Bentleio* collatus, ἀχέων. Malè: Nam vox ἀχέων cum istiusmodi *Accusativo* conjuncta nusquam apud Poetam occurrit. At ὀχέων eodem sensu alibi usurpatur:

Οὕς τινας ὑμεῖς ἴστε μάλιστ' ὀχέοντας ὀϊζὺν
Ἀνθρώπων ————————. *Odyss.* ή, 211.

———— ἦ τινα καὶ σὺ κακὸν μόρον ἡγηλάζεις,
Ὅν περ ἐγὼν ὀχέεσκον ————. λ', 617.

Ἐξ οὗ Κενταύροισι καὶ ἀνδράσι νεῖκος ἐτύχθη,
Οἷ τ' αὐτῷ πρώτῳ κακὸν εὕρετο οἰνοβαρείων.
Ὣς καί σοι μέγα πῆμα πιφαύσκομαι, αἴ κε τὰ τόξον
Ἐντανύσῃς· οὐ γάρ τευ ἐπητύος ἀντιβολήσεις
Ἡμετέρῳ ἐνὶ δήμῳ, ἄφαρ δέ σε νηῒ μελαίνῃ
Εἰς Ἔχετον βασιλῆα, βροτῶν δηλήμονα πάντων,
Πέμψομεν· ἔνθεν δ' οὔτι σαώσεαι· ἀλλὰ ἕκηλος
Πῖνέ τε, μηδ' ἐρίδαινε μετ' ἀνδράσι κουροτέροισι.
Τὸν δ' αὖτε προσέειπε περίφρων Πηνελόπεια·
Ἀντίνο', οὐ μὲν καλὸν ἀτέμβειν, οὐδὲ δίκαιον,
Ξείνους Τηλεμάχου, ὅς κεν τάδε δώμαθ' ἵκηται.
Ἔλπεαι, αἴ χ' ὁ ξεῖνος Ὀδυσσῆος μέγα τόξον
Ἐντανύσῃ, χερσίν τε βίηφί τε ἦφι πιθήσας,
Οἴκαδέ μ' ἄξεσθαι, καὶ ἑὴν θήσεσθαι ἄκοιτιν;

" Ex quo Centauris et viris contentio facta est;
" Sibique ipsi primo malum invenit *is*, vino gravatus.
" Sic et tibi magnum damnum denuntio, si arcum
" Tetenderis: non enim cujusquam favorem invenies
" Nostro in populo; statim autem te navi nigrâ
" Ad Echetum regem, hominum multatorem omnium,
" Mittemus; indè autem nequaquam salvus evades: sed quietus
" Bibeque, neque contende cum viris junioribus."
Hunc autem rursùs allocuta est prudens Penelope:
" Antinoe, non quidem honestum mulctare, neque justum
" Hospites Telemachi, quicunque has aedes advenerit.
" Putasne, si hospes Ulyssis magnum arcum
" Tetenderit, manibusque viribusque suis fretus,
" Domum *eum* me ducturum, et suam facturum uxorem?

Ver. 303. Ἐξ οὗ Κενταύροισι καὶ ἀνδράσι νεῖκος ἐτύχθη.]

Fœmina silvestres Lapithas populumque bimembrem
Turpitèr apposito vertit in arma mero.
Ovid. Am. lib. II. *Eleg.* xii. *v.* 19.

An fera Centauris indicere bella coegit
Atracis Hæmonios Hippodamia viros?
Id. Heroid. Epist. XVII. *ver.* 247.

Vide suprà ad *ver.* 295.

Ibid. Ἐξ οὗ.] Vide ad *Il.* ά, 6.

Ver. 306. 315. Ἐντανύσῃς —— Ἐντανύσῃ.] Apud *Eustathium* in commentario, Ἐντανύσεις —— Ἐντανύσει.

Ibid. —— οὐ γάρ τευ ἐπητύος ἀντιβολήσεις.] De voce ἐπητύος, quæ apud *Homerum* hoc tantùm in loco occurrit, ita *Eustathius*: Ἐπητὺς δὲ, κατὰ μὲν τινας, ἡ καταίτησις, ὡς ἀπὸ τοῦ ἐπαιτεῖν. Ἕτεροι δὲ ἐπητὴν τὸν ἐν λόγοις φασὶν ἔμπειρον, ὡς ἀπὸ τοῦ ἔπους, ἢ ἐπητὴς ἀξυνέτως, ὁ δηλοῖ τὸν φρόνιμον καὶ λόγιον. Vide suprà ad ν', 332. et σ', 127. Cæterùm in nonnullis editionibus, notante *Barnesio*, scriptum est ἰδητύος.

Ibid. —— ἀντιβολήσεις.] Ἀντιβολῆσαι δὲ νῦν τὸ ἐπιτυχεῖν ἐν ἄλλοις δὲ, τὸ συναντῆσαι· παρὰ δὲ τοῖς ὕστερον, καὶ τὸ ἱκετεῦσαι. *Eustath.*

Ver. 308. Εἰς Ἔχετον βασιλῆα.] Vide suprà ad σ', 84.

Ver. 315. —— βίηφί τε ἦφι πιθήσας.] Vulgati hîc legunt βίηφί τε ἶφι πιθήσας. *Barnesius* autem ex Editionum veterum nonnullis restituit βίηφί τε ἦφι· Quo modo habet et MS. à *Tho. Bentleio* collatus. Rectè, ut opinor. Atque ita hîc legisse liquet et *Scholiasten*, qui interpretatur, Τῇ ἑαυτοῦ. Eandem porrò phrasin (notante *Barnesio*) usurpat Poeta *Iliad.* χ', 107.

Ἕκτωρ ἧφι βίηφι πιθήσας ὤλεσε λαόν.

At phrasis, ἶφι πιθήσας, nusquam alibi occurrit.

Ibid. —— πιθήσας.] *Eustathius* in commentario citat πεποιθώς.

Οὐδ' αὐτός που τοῦτό γ' ἐνὶ στήθεσσιν ἔολπε·
Μηδέ τις ὑμείων τοῦ γ' εἵνεκα θυμὸν ἀχεύων
Ἐνθάδε δαινύσθω· ἐπεὶ οὐδὲ μὲν οὐδὲ ἔοικεν.
Τὴν δ' αὖτ' Εὐρύμαχος, Πολύβου παῖς, ἀντίον ηὔδα·
Κούρη Ἰκαρίοιο, περίφρων Πηνελόπεια,
Οὔτι σε τόνδ' ἄξεσθαι ὀΐόμεθ'· οὐδὲ ἔοικεν·
Ἀλλ' αἰσχυνόμενοι φάτιν ἀνδρῶν, ἠδὲ γυναικῶν,
Μή ποτέ τις εἴπησι κακώτερος ἄλλος Ἀχαιῶν,
Ἦ πολὺ χείρονες ἄνδρες ἀμύμονος ἀνδρὸς ἄκοιτιν
Μνῶνται· ὅτ' οὐδέ τι τόξον ἐΰξοον ἐντανύουσιν·
Ἀλλ' ἄλλος τις, πτωχὸς ἀνὴρ ἀλαλήμενος ἐλθὼν,
Ῥηϊδίως ἐτάνυσσε βιὸν, διὰ δ' ἧκε σιδήρου.
Ὣς ἐρέουσ'· ἡμῖν δὲ ἐλέγχεα ταῦτα γένοιτο.
Τὸν δ' αὖτε προσέειπε περίφρων Πηνελόπεια·
Εὐρύμαχ', οὔπως ἐστὶν ἐϋκλείας κατὰ δῆμον
Ἔμμεναι, οἳ δὴ οἶκον ἀτιμάζοντες ἔδουσιν
Ἀνδρὸς ἀριστῆος· τί δ' ἐλέγχεα ταῦτα τίθεσθε;

" Neque ipse omninò hoc in pectoribus sperat:
" Neque quisquam vestrûm hujus gratiâ animo dolens
" Hîc convivetur; quoniam nequaquam quidem decet."
Hanc autem rursùs Eurymachus, Polybi filius, contrà allocutus est:
" Filia Icarii, prudens Penelope,
" Neutiquam te hunc ducturum putamus; neque decet;
" Sed verentes rumorem virorum, et mulierum,
" Nè quandò aliquis dicat deterior alius Achivorum;
" Certè multò pejores viri, eximii viri uxorem
" Ambiunt; quippè neque omninò arcum benè-politum tendunt;
" Sed alius quidam pauper vir errans ubi-advenit,
" Facilè tetendit arcum, misitque per ferrum.
" Sic dicent: nobis verò probra haec fierent."
Hunc autem rursùs allocuta est prudens Penelope:
" Eurymache, nullo-modo licet bonae-famae-compotes in populo
" Esse; qui scilicèt domum dedecorantes edunt
" Viri optimi: cur verò probra haec facitis?

Ver. 317. 319 et 322. — ἔολπε — ἔοικεν.] Vide ad *Il.* ά, 37.

Ver. 318. —— τοῦ γ' εἵνεκα.] Τούτου χάριν, ὅτι οὕτως ἐμὲ ἄξεται. *Schol.*

Ver. 319. —— οὐδὲ μὲν οὐδὲ ἔοικεν.] Vide ad *Il.* κ', 299.

Ver. 323. Ἀλλ' αἰσχυνόμενοι, &c.] Αἰσχυνόμενοι φάτιν ἀνδρῶν ἠδὲ γυναικῶν, ἀτίμβομεν δηλαδὴ τὸν τοῦ Τηλεμάχου ξεῖνον. Τοῦτο γὰρ ἀναγκαίως ἐκ μακροῦ ἀπὸ κοινοῦ νοεῖται, πρὸ δέκα στίχων κείμενον. *Eustath.* Vide suprà ad *ver.* 312. Cæterùm *Barnesius* et αἰσχυνόμεθα hîc legi annotat.

Ibid. —— αἰσχυνόμενοι φάτιν ἀνδρῶν.]

—— δεινὴν δὲ βροτῶν ὑπαλεύεο φήμην·
Φήμη γάρ τε κακὴ πέλεται ——.
Hesiod. Ἔργ. καὶ Ἡμερ. II, 378.

Ver. 324. Μή ποτέ τις εἴπησι.] *Barnesius* inter varias lectiones retulit Μή ποτέ τίς κ' εἴπησι. Sed nihil opus. Vide ad *Il.* ά, 51.

Ver. 326. Μνῶνται· ὅτ' οὐδέ τι.] *Al.* Μνῶνται· οὐδέ τι, et οὐδ' ἔτι.

Ver. 329. —— ἡμῖν δὲ ἐλέγχεα.] *Al.* ἡμῖν δ' ἂν ἐλέγχεα· et ἡμῖν δέ τ' ἐλέγχεα.

Ver. 333. —— τί δ' ἐλέγχεα ταῦτα τίθεσθε.] Τουτέστι τὰ μεγάλα παρορῶντες ἐλέγχεα, τί δή ποτε τὰ μικρὰ ὑφορᾶσθε. *Eustath.* *Barnesius* autem versionesque pleræque reddunt, "*Cur igitur opprobria hæc facitis;*" ut scilicèt per ἐλέγχεα intelligantur superba et iniqua Procorum facinora. Quod et simplicius videtur.

Ibid. —— ταῦτα.] *Al.* πάντα.

Οὗτος δὲ ξεῖνος, μάλα μὲν μέγας, ἠδ' εὐπηγὴς,
Ἀνδρὸς δ' ἐξ ἀγαθοῦ γένος εὔχεται ἔμμεναι υἱός.
Ἀλλ' ἄγε οἱ δότε τόξον ἐΰξοον, ὄφρα ἴδωμεν·
Ὧδε γὰρ ἐξερέω, τὸ δὲ καὶ τετελεσμένον ἔσται·
Εἴ κέ μιν ἐντανύσῃ, δῴη δέ οἱ εὖχος Ἀπόλλων,
Ἕσσω μιν χλαῖνάν τε χιτῶνά τε, εἵματα καλά·
Δώσω δ' ὀξὺν ἄκοντα, κυνῶν ἀλκτῆρα καὶ ἀνδρῶν,
Καὶ ξίφος ἄμφηκες· δώσω δ' ὑπὸ ποσσὶ πέδιλα·
Πέμψω δ', ὅππῃ μιν κραδίη θυμός τε κελεύει.
Τὴν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα·
Μῆτερ ἐμὴ, τόξον μὲν Ἀχαιῶν οὔτις ἐμεῖο
Κρείσσων, ᾧ κ' ἐθέλω δόμεναί τε, καὶ ἀρνήσασθαι·
Οὐδ ὅσσοι κραναὴν Ἰθάκην κατακοιρανέουσιν,
Οὐδ' ὅσσοι νήσοισι πρὸς Ἤλιδος ἱπποβότοιο.
Τῶν οὔτις μ' ἀέκοντα βιήσεται, αἴ κ' ἐθέλοιμι
Καὶ καθάπαξ ξείνῳ δόμεναι τάδε τόξα φέρεσθαι.
Ἀλλ' εἰς οἶκον ἰοῦσα, τὰ σαυτῆς ἔργα κόμιζε,

" Hic autem hospes, valdè quidem magnus et benè-compactus,
" Viroque ex eximio genere gloriatur esse filius.
" Sed age, ei date arcum benè-politum, ut videamus:
" Sic enim edico, hoc verò et perfectum erit;
" Si ipsum tetenderit, dederitque ei gloriam Apollo;
" Induam ipsum laenâque tunicâque, vestimentis pulchris;
" Daboque acutum jaculum, canum propulsatorem et virorum,
" Et ensem ancipitem; dabo porrò sub pedibus calceamenta:
" Mittam verò, quò ipsum cor animusque jubet."
Hanc autem rursùs Telemachus prudens contrà allocutus est:
" Mater mea, arcum quidem, Achivorum nullus me
" Potentior, cui velim dareque, et negare;
" Neque quotquot in asperâ Ithacâ dominantur,
" Neque quotquot in insulis prope Elidem equis-pascendis-aptam.
" Horum nullus mihi invito vim-afferet, si velim
" Et omninò hospiti dare hunc arcum auferendum.
" Sed in domum profecta, tua ipsius opera cura,

Ver. 335. Ἀνδρὸς.] MS. à *Tho. Bentleio* collatus, Πατρὸς.

Ver. 337. —— τὸ δὲ καί.] *Barnesius* edidit τόδε καί. Vide suprà ad *Il.* β', 257.

Ver. 339. —— εἵματα καλά.] *Al.* εἵματα πάντα.

Ver. 342. —— κραδίη θυμός τε κελεύει. *Al.* κραδίη καὶ θυμὸς ἀνώγει.

Ibid. —— κελεύει.] *Al.* κελεύῃ, et κελεύοι.

Ver. 346. Οὐδ' ὅσσοι] MS. à *Tho. Bentleio* collatus, Οὐδ' ὅσσοι.

Ibid. —— κραναὴν Ἰθάκην.] Vide suprà ad ί, 25. 27.

Ibid. —— κατακοιρανέουσιν.] *Al.* κάτα κοιρανέουσιν.

Ver. 347. —— νήσοισι πρὸς Ἤλιδος.] Ταῖς περὶ τὸ Δουλίχιον. *Schol.* Νῆσοι δὲ ἐγγὺς Ἤλιδος, Δουλίχιον, Ζάκυνθος, Σάμη, καὶ λοιπαί. *Eustathius.* Vide suprà ad π', 247. &c. Cæterùm alii hîc legunt ναίουσι πρὸς Ἤλιδος.

Ver. 348. —— αἴ κ' ἐθέλοιμι.] *Al.* αἴ κε θέλοιμι. Vide suprà ad ό, 316.

Ver. 349. —— καθάπαξ.] Τὸ δὲ, καθάπαξ, ἀντὶ τοῦ εἰς τὸ παντελὲς, ἅπαξ ἐνταῦθα εἰρῆσθαι σημειοῦνται οἱ Παλαιοί. *Eustath.*

Ver. 350. 352. —— τὰ σαυτῆς ἔργα κόμιζε, —— τόξον δ' ἄνδρεσσι μελήσει.] Vide ad *Il.* ζ, 490.

Ἱστόν τ' ἠλακάτην τε, καὶ ἀμφιπόλοισι κέλευε
Ἔργον ἐποίχεσθαι· τόξον δ' ἄνδρεσσι μελήσει
Πᾶσι, μάλιστα δ' ἐμοί· τοῦ γὰρ κράτος ἔστ' ἐνὶ οἴκῳ.
Ἡ μὲν θαμβήσασα, πάλιν οἶκόνδε βεβήκει·
Παιδὸς γὰρ μῦθον πεπνυμένον ἔνθετο θυμῷ.
Ἐς δ' ὑπερῷ' ἀναβᾶσα σὺν ἀμφιπόλοισι γυναιξὶν,
Κλαῖεν ἔπειτ' Ὀδυσῆα, φίλον πόσιν, ὄφρα οἱ ὕπνον
Ἡδὺν ἐπὶ βλεφάροισι βάλε γλαυκῶπις Ἀθήνη.
Αὐτὰρ ὁ τόξα λαβὼν φέρε καμπύλα δῖος ὑφορβός·
Μνηστῆρες δ' ἄρα πάντες ὁμόκλεον ἐν μεγάροισιν·
Ὧδε δέ τις εἴπεσκε νέων ὑπερηνορεόντων·
Πῆ δὴ καμπύλα τόξα φέρεις, ἀμέγαρτε συβῶτα,
Πλαγκτέ; τάχ' αὖ σ' ἐφ' ὕεσσι κύνες ταχέες κατέδονται
Οἶον ἀπ' ἀνθρώπων, οὓς ἔτρεφες· εἴ κεν Ἀπόλλων
Ἡμῖν ἱλήκησι καὶ ἀθάνατοι θεοὶ ἄλλοι.
Ὣς φάσαν· αὐτὰρ ὁ θῆκε φέρων αὐτῷ ἐνὶ χώρῃ,
Δείσας, οὕνεκα πολλοὶ ὁμόκλεον ἐν μεγάροισι.
Τηλέμαχος δ' ἑτέρωθεν ἀπειλήσας ἐγεγώνει·

"Telamque columque; et ancillas jube
"Opus obire: arcus autem viris curae erit
"Omnibus, maximè verò mihi; hujus enim imperium est in domo."
Illa quidem attonita, retrò in domum ivit;
Filii enim sermonem prudentem posuit in animo.
In coenaculum autem quum-ascenderat cum famulis mulieribus,
Flebat deindè Ulyssem, dilectum maritum, donec ipsi somnum
Dulcem palpebris immisit caesia-oculis Minerva.
Caeterùm arcum sumptum ferebat curvum nobilis subulcus:
Proci autem proindè omnes increpabant in aedibus:
Sic verò aliquis dicebat juvenum superborum:
"Quónam demùm curvum arcum fers, immanis subulce,
"Amens? citò tandem te apud sues canes veloces comedent
"Seorsùm ab hominibus, quos [*canes*] nutriisti; si Apollo
"Nobis propitius-sit, et immortales dii alii."
Sic dixerunt: at ille posuit ferens ipso in loco,
Veritus, quoniam multi increpabant in aedibus.
Telemachus autem ex-alterâ-parte minatus clamabat:

Ver. 354. Ἡ *μὲν θαμβήσασα, πάλιν οἶκόνδε βεβήκει.*] Optimè Poeta, Procorum cædem jamjam memoraturus, *Penelopen*, quam cædi isti interesse minimè conveniret, priùs amovet. Ὅτι *προαγαγὼν πάνυ ἀναγκαίως ὁ Ποιητὴς τὴν Πηνελόπην τῆς γυναικωνίτιδος ἐφ' ὅσον ἐχρῆν, καὶ ἀνύσας δι' αὐτῆς τὴν τοῦ τόξου κατάθεσιν εὐμεθόδως, εἶτα διαγνοὺς, ὡς οὐκέτι χρεία ὅλως ταύτης ἐπὶ τοῖς ἑξῆς, συστέλλει αὐτὴν τοῦ λοιποῦ δεξιώτατα. Οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ κοιμίζει βαθὺ, ὡς ἂν μηδενὸς τῶν γενησομένων αἰσθομένη ὅτε γίνονται, παραδόξως ὕστερον καὶ μετ' ἐκπλήξεως ἀναγνωρίσοι τε ἅμα τὸν ἄνδρα, καὶ μάθοι ἐξολωλότας τοὺς κακούς.* Eustath.

Ver. 360. —— *ἄρα.*] *Ut expectandum erat* ——.

Ver. 363. Πλαγκτέ.] Παραπλὴξ τὴν διάνοιαν πεπλανημένε. *Schol.* Παράφρων καὶ πεπλανημένε τὴν διάνοιαν. *Hesych.* ad vocem Πλαγκτέ.

Ibid. —— *τάχ' αὖ σ'.*] *Al.* *τάχ' ἄν σ'.*

Ibid. —— *κατέδονται.*] *Al.* *κατέδονται.*

Ver. 365. —— *ἱλήκησι.*] Ἵλεως γένηται. *Schol.*

Ver. 366. —— *αὐτῷ.*] *Al.* *αὐτῇ.*

Ἄττα, πρόσω φέρε τόξα· (τάχ' οὐκ εὖ πᾶσι πιθήσεις·)
Μή σε, καὶ ὁπλότερός περ ἐὼν, ἀγρόνδε δίωμαι
Βάλλων χερμαδίοισι· βίηφι δὲ φέρτερός εἰμι.
Αἲ γὰρ πάντων τόσσον, ὅσοι κατὰ δώματ' ἔασι,
Μνηστήρων χερσίν τε βίηφί τε φέρτερος εἴην·
Τῷ κε τάχα στυγερῶς τιν' ἐγὼ πέμψαιμι νέεσθαι
Ἡμετέρου ἐξ οἴκου· ἐπεὶ κακὰ μηχανόωνται.
Ὣς ἔφαθ'· οἱ δ' ἄρα πάντες ἐπ' αὐτῷ ἡδὺ γέλασσαν
Μνηστῆρες· καὶ δὴ μέθιεν χαλεποῖο χόλοιο
Τηλεμάχῳ· τὰ δὲ τόξα φέρων ἀνὰ δῶμα συβώτης
Ἐν χείρεσσ' Ὀδυσῆϊ δαΐφρονι θῆκε παραστάς.
Ἐκ δὲ καλεσσάμενος προσέφη τροφὸν Εὐρύκλειαν·
Τηλέμαχος κέλεταί σε, περίφρων Εὐρύκλεια,
Κληΐσσαι μεγάροιο θύρας πυκινῶς ἀραρυίας.
Ἢν δέ τις ἢ στοναχῆς ἠὲ κτύπου ἔνδον ἀκούσῃ
Ἀνδρῶν ἡμετέροισιν ἐν ἕρκεσι, μή τι θύραζε
Προβλώσκειν, ἀλλ' αὐτοῦ ἀκὴν ἔμεναι παρὰ ἔργῳ.
Ὣς ἄρ' ἐφώνησεν. τῇ δ' ἄπτερος ἔπλετο μῦθος.
Κλήϊσσεν δὲ θύρας μεγάρων εὖ ναιεταόντων.

"Heus, ulteriùs fer arcum; (citò non benè omnibus obedies:)
"Nè te, et junior licèt sim, in agrum pellam
"Percutiens saxis; viribus autem præstantior sum.
"Utinam enim omnibus tantum, quotquot in ædibus sunt,
"Procis manibus viribusque praestantior essem:
"Tunc statim gravitèr aliquem ego mitterem ire
"Nostrâ ex domo; quoniam mala machinantur."
Sic dixit: omnes autem super ipso suavitèr riserunt
Proci; et jam remiserunt à gravi irâ
Erga Telemachum: arcum verò ferens per domum subulcus
Manibus Ulyssi prudenti imposuit adstans.
Evocatam autem allocutus est nutricem Eurycleam:
"Telemachus jubet te, prudens Euryclea,
"Claudere domûs fores firmitèr aptatas.
"Si autem aliqua vel gemitum vel strepitum intùs audiat
"Virorum nostris in septis, nequaquam foràs
"Prodeat, sed ibidem quietè sit apud opus."
Sic utique dixit: illi autem pennarum-expers fuit verbum.
Clausit verò fores ædium habitantibus commodarum.

Ver. 369. —— Ἄττα.] Vide suprà ad π', 31.

Ibid. —— οὐκ εὖ πᾶσι πιθήσεις·] Παροιμιῶδες καὶ ἐπὶ ἀρίστων, καὶ πᾶσιν ἐθέλοντος πάντα πείθεσθαι. *Eustath.*

Ver. 374. —— ἐγὼ πέμψαιμι νέεσθαι.] Apud *Eustathium*, et in contextu et in commentario, ἐγὼν ἀπόπεμψα.

Ver. 381. Τηλέμαχος κέλεταί σε, &c.] Καὶ οὐκ ἀληθεύει μὲν ὁ Εὔμαιος, εἰπὼν ὡς ὁ Τηλέμαχος οὕτω κελεύει, [vide suprà ad ver. 235. &c.] πλὴν ὡς πιστευθεὶς ψεύδεται καὶ αὐτός. οὐ γὰρ ᾔδει πάντως εἰπεῖν ὅτι Ὀδυσσεὺς κέλεταί σε τάδε ποιῆσαι, οὐ γὰρ οἶδε τὸν αὐτῆς ἐκείνου ἀναγνωρισμόν. *Eustath.*

Ver. 382. 387. et 389. Κληΐσσαι —— Κλήϊσεν.] Vide suprà ad ver. 236. et ad τ', 30.

Ver. 386. —— τῇ δ' ἄπτερος ἔπλετο μῦθος.] Vide suprà ad ρ', 57.

Σιγῇ δ' ἐξ οἴκοιο Φιλοίτιος ἆλτο θύραζε,
Κλήϊσσεν δ' ἄρ' ἔπειτα θύρας εὐερκέος αὐλῆς.
Κεῖτο δ' ὑπ' αἰθούσῃ ὅπλον νεὸς ἀμφιελίσσης
Βύβλινον, ᾧ ῥ' ἐπέδησε θύρας, ἐς δ' ἤϊεν αὐτός.
Ἕζετ' ἔπειτ' ἐπὶ δίφρον ἰὼν, ἔνθεν περ ἀνέστη,
Εἰσορόων Ὀδυσῆα· ὁ δ' ἤδη τόξον ἐνώμα,
Πάντη ἀναστρωφῶν, πειρώμενος ἔνθα καὶ ἔνθα,
Μὴ κέρα ἶπες ἔδοιεν, ἀποιχομένοιο ἄνακτος.
Ὧδε δέ τις εἴπεσκεν, ἰδὼν ἐς πλησίον ἄλλον·
Ἦ τις θηητὴρ καὶ ἐπίκλοπος ἔπλετο τόξων,

Tacitè porrò ex domo Philoetius prosiliit foràs,
Clausitque deindè fores benè-munitae aulae.
Jacebat autem sub porticu funis navis remis-utrinque-agitatae
Byblinus, quo scilicèt illigavit januas: ingressus est verò ipse.
Sedebat deindè in sellâ profectus, undè scilicèt surrexerat,
Inspiciens Ulyssem: ille autem jam arcum tractabat,
Omni-ex-parte versans, tentans huc et illuc;
Nè cornua vermes edissent, absente domino.
Sic verò aliquis dicebat, intuitus in propinquum alium:
" Sane *hic* aliquis peritus et sagax est arcuum;

Ver. 389. —— ἄρ'.] *Uti ei præceperat Ulysses* —— suprà *ver.* 240.

Ver. 390. —— ὅπλον νεός.] Σχοινίον. *Schol.* Ita suprà ξ', 345. 346.

Ἔνθ' ἐμὲ μὲν κατέδησαν ἐϋσσέλμῳ ἐνὶ νηῒ,
Ὅπλῳ ἐϋστρεφέϊ στρεπτῶς ——.

Ver. 391. Βύβλινον] Καννάβινον· οἱ δὲ τὸ ἐκ παπύρου. *Schol.* Dna. *Dacier* vertit, *un cable d' Ægypte;* et in annotationibus exponit; " Un cable fait de la plante appellée *biblus*, " qui croissoit dans les marais d'Egypte." Atque hujus plantæ meminit *Strabo;* Φύεται δ' ἐν τοῖς Αἰγυπτιακοῖς ἕλεσι καὶ ταῖς λίμναις ἥτε βίβλος ——. Ἡ μὲν βίβλος ψιλὴ ῥάβδος ἐστὶν, ἐπ' ἄκρου ἔχουσα χαίτην. *Geograph. lib.* XVII. *pag.* 1151. *al.* 799. Hinc scribitur et Βίβλινον· Atque ita in commentario *Eustathius:* Βίβλινον δὲ (inquit) οὐ τὸ ἐκ βίβλου, ὅ ἐστι παπύρου Αἰγυπτίας, ἀλλὰ βοτάνης τινὸς ἐμφεροῦς παπύρῳ. Οἱ δὲ καννάβινόν φασιν· ἕτεροι δὲ, τὸ ἐκ φιλύρας. Cæterùm *Masson, Hist. Critique de la Republ. des Lettres, Tom.* XV. *pag.* 306. 307. Poetam funem hunc *Byblinum* à *Byblo*, oppido quodam ubi navium rudentes fiebant, appellâsse contendit. Quin et oppidi maritimi ita nominati meminit *Dionysius* in *Periegesi:*

Βύβλον τ' ἀγχίαλον ——. *ver.* 912.

Ibid. —— ᾧ ῥ'.] *Quo scilicèt* ——.

Ver. 394. — ἀναστρωφῶν,] *Al.* ἀναστροφέων.

Ibid. —— πειρώμενος ἔνθα καὶ ἔνθα, Μὴ κέρα ἶπες ἔδοιεν.] Ὀδυσσεὺς μὲν τὸ τόξον πάντη ἀναστρωφῶν, ὅπερ οὐδεὶς τῶν πρὸ αὐτοῦ ἐποίησεν, ἐπειρᾶτο ἔνθα καὶ ἔνθα, μὴ κέρα ἶπες ἔδοιεν· ὡς ἂν, ὑγιοῦς μὲν ὄντος τοῦ τόξου, ἐγχειρήσῃ τῷ ἔργῳ· ἀχρειωθέντος δὲ, μηχανήσηταί τι ἕτερον. —— Ἰστέον δὲ ὅτι θηρίδια οἱ ἶπες κέρασιν ἐμφυόμενα καὶ κατεσθίοντα, παραπλήσια, φασὶ, κώνωψι· γίνεται δὲ παρὰ τὸ ἴπτειν, ὅ ἐστι φθείρειν. Τινὲς δὲ ὑφ' ἓν, κεραῖπες, γράφουσιν, ἀντὶ τοῦ ἐν τοῖς κέρασιν ἶπες, πρὸς διαστολὴν τῶν ἐν φυτοῖς. Ἄλλοι δὲ, κεραΐδες, ὡς ἀπὸ τοῦ κεραΐζειν· ἵνα δηλοῖ τὰς τῶν τόξων φθαρτικάς. *Eustath.*

Ver. 395. —— κέρα.] Κεράτινον δὲ ἦν, φασὶν, ὡς φαίνεται, τὸ τόξον· οὐ μὴν, κατὰ τὰ πάλαι Σκυθικὰ, ξύλινον. *Eustath. Barnesius* autem Veteres hâc in re non rectè judicâsse contendit: " Τὰ κέρα enim," inquit, " hoc in " loco, *Duas* potiùs Arcûs *extremitates* notant, quæ ex *Cornu* ferè esse solent: quæ" que si exesæ fuerint, nullatenùs tali Ar" cui fidendum." Attamen *Pandari* Arcum totum ex Capri cornubus factum narrat ipse Poeta, *Iliad.* δ', 105. 109. &c.

Ver. 397. Ἦ τις θηητήρ.] Θαυμαστικὸς, ἔμπειρος. *Schol.* Cæterùm apud *Plutarchum, de Oraculorum Defectu*, citatur, Εἴ τις θηρητήρ.

Ibid. —— ἐπίκλοπος.] Ἐπιθυμητὴς, ὀρεκτικὸς, κλέπτης· κλέπτειν γὰρ τὸ ἐπιθυμεῖν, καὶ κλέπτης ὁ ἐπιθυμητὴς τῶν ἀλλοτρίων. *Schol.* Θαυμαστικὸς τῶν τόξων ὁ ξένος, καὶ κλέπτων εἰς νοῦν τὴν αὐτῶν ἐμπειρίαν. *Eustath.* Porrò MS. à *Tho. Bentleio* collatus hîc habet ἐπίκλοπος.

Ἦ ῥά νύ που τοιαῦτα καὶ αὐτῷ οἴκοθι κεῖται,
Ἢ ὅγ' ἐφορμᾶται ποιησέμεν· ὡς ἐνὶ χερσὶ
Νωμᾷ ἔνθα καὶ ἔνθα κακῶν ἔμπαιος ἀλήτης.
Ἄλλος δ' αὖτ' εἴπεσκε νέων ὑπερηνορεόντων·
Αἲ γὰρ δὴ τοσσοῦτον ὀνήσιος ἀντιάσειεν,
Ὡς οὗτός ποτε τοῦτο δυνήσεται ἐντανύσασθαι.
Ὣς ἄρ' ἔφαν μνηστῆρες· ἀτὰρ πολύμητις Ὀδυσσεὺς,
Αὐτίκ' ἐπεὶ μέγα τόξον ἐβάστασε, καὶ ἴδε πάντη,
Ὡς ὅτ' ἀνὴρ φόρμιγγος ἐπιστάμενος καὶ ἀοιδῆς
Ῥηϊδίως ἐτάνυσσε νέῳ ἐπὶ κόλλοπι χορδὴν,
Ἅψας ἀμφοτέρωθεν ἐΰστρεφὲς ἔντερον οἰὸς,
Ὣς ἄρ' ἄτερ σπουδῆς τάνυσε μέγα τόξον Ὀδυσσεύς·
Δεξιτερῇ δ' ἄρα χειρὶ λαβὼν πειρήσατο νευρῆς·
Ἡ δ' ὑπὸ καλὸν ἄεισε, χελιδόνι εἰκέλη αὐδήν.

"Aut sanè alicubi tales et ipsi domi jacent,
"Aut ille molitur facere; ita in manibus
"Versat huc et illuc malorum expertus erro."
Alius autem rursùs dicebat juvenum superborum:
"Utinam enim jam tantoperè utilitatis particeps fiat,
"Ut iste unquam hunc poterit tendere."
Sic utique dixerunt proci: at solers Ulysses,
Statim postquàm magnum arcum ponderavit, et vidit undique,
Sicut quando vir citharae peritus et cantûs
Facilè extendit novo in clavo chordam,
Ubi nexuerit utrinque benè-tortum intestinum ovis;
Sic utique sine nisu tetendit magnum arcum Ulysses:
Dexterâ autem deindè manu prehensum tentavit nervum;
Hic verò subtùs clarè sonuit, hirundini similis voce.

Ver. 399. Ἢ ὅγ' ἐφορμᾶται ποιησέμεν.] Ἵνα ἢ ἐξεικάσῃ αὐτὰ [τόξα] οἷς ἔχει, (*ver.* 398.) ἢ ἵνα ποιήσῃ ὅμοια. *Eustath.* *Barnesius* aliique vertunt, "*Vel* certè *hic parat* aliquid "*facere.*" Sed potior videtur *Eustathii* interpretatio: Facilius enim vocem ποιησέμεν de arcubus, (de quibus loquitur Poeta *ver.* 397. 398.) accipere; quàm voculam τι, quæ sensum tam diversum inducat, subintelligere.

Ver. 400. ——— ἔμπαιος.] Vide suprà ad ύ. 379.

Ver. 402. —— τοσσοῦτον ὀνήσιος ἀντιάσειεν, Ὡς οὗτός ποτε τοῦτο.] *Barnesius* vertit, "*Tantum utilitatis obviaret* mihi, *Quantum*, &c." Cui interpretationi favere quidem videtur sequens vox οὗτος. Rectiùs autem, ut opinor, *Scholiastes*: Ὁ νοῦς, εἴθε καὶ ἐπὶ τοσοῦτον ὄνησιν, ὧν βούλεται, λάβοι.

Ver. 406. Ὡς ὅτ' ἀνήρ.] Apud *Eustathium*, Ὡς δ' ὅτ' ἀνήρ.

Ver. 407. ——— ἐπὶ κόλλοπι.] Apud *Eustathium*, περὶ κόλλοπι.

Ibid. ——— κόλλοπι.] Κολλάβῳ· εἴρηται δὲ παρὰ τὴν κόλλαν. *Schol.* Κόλλοψ δὲ, ὁ παρὰ τοῖς ὕστερον κόλλαβος, δι' οὗ τείνονται αἱ τοιαῦται χορδαί. *Eustath.*

Ver. 408. ——— ἐΰστρεφὲς ἔντερον οἰός.] Τὴν χορδήν. *Schol.*

Ver. 409. ——— τάνυσε μέγα.] *Barnesius* edidit τάνυσεν. Sed nihil opus. Vide ad *Il.* ά, 51.

Ver. 410. —— πειρήσατο.] *Al.* πειρήσειτο.

Ver. 411. Ἡ δ' ὑπὸ καλὸν ἄεισε.]

——— sonat unà lethifer arcus.
Æn. IX, 631.

Ibid. —— χελιδόνι εἰκέλη αὐδήν.] Ἰστέον δὲ καὶ ὅτι χελιδόνι, οὐ μὴν ἀηδόνι, κτυπήσασαν εἴκασε τὴν νευρὰν, ἐπεὶ μὴ πρὸς ἡδύτητα ἡ ὁμοίωσις, ἀλλὰ μόνον πρὸς ποιότητα φωνῆς ἠχούσης ὑπότραχυ. *Eustath.*

Μνηστῆρσιν δ' ἄρ' ἄχος γένετο μέγα, πᾶσι δ' ἄρα χρὼς
Ἐτράπετο· Ζεὺς δὲ μεγάλ' ἔκτυπε, σήματα φαίνων·
Γήθησέν τ' ἄρ' ἔπειτα πολύτλας δῖος Ὀδυσσεὺς,
Ὅττι ῥά οἱ τέρας ἧκε Κρόνου παῖς ἀγκυλομήτεω.
Εἵλετο δ' ὠκὺν ὀϊστὸν, ὅς οἱ παρέκειτο τραπέζῃ
Γυμνός· τοὶ δ' ἄλλοι κοίλης ἔντοσθε φαρέτρης
Κείατο, τῶν τάχ' ἔμελλον Ἀχαιοὶ πειρήσεσθαι·
Τόν ῥ' ἐπὶ πήχει ἑλὼν, εἷλκεν νευρὴν γλυφίδας τε,
Αὐτόθεν ἐκ δίφροιο καθήμενος, ἧκε δ' ὀϊστὸν
Ἄντα τιτυσκόμενος· πελέκεων δ' οὐκ ἤμβροτε πάντων
Πρώτης στειλειῆς, διὰ δ' ἀμπερὲς ἦλθε θύραζε
Ἰὸς χαλκοβαρής· ὁ δὲ Τηλέμαχον προσέειπεν·
Τηλέμαχ', οὔ σ' ὁ ξεῖνος ἐνὶ μεγάροισιν ἐλέγχει
Ἥμενος· οὐδέ τι τοῦ σκοποῦ ἤμβροτον, οὐδέ τι τόξον
Δὴν ἔκαμον τανύων· ἔτι μοι μένος ἔμπεδόν ἐστιν·

Procis autem indè dolor factus est magnus; omnibusque color
Mutatus est: Jupiter verò valdè intonuit, signa ostendens:
Gavisus autem est deindè multa-passus nobilis Ulysses,
Quòd scilicèt sibi ostentum misisset Saturni filius versuti.
Sumpsit verò velocem sagittam, quae ei adjacebat mensae
Nuda; caeterae autem cavam intra pharetram
Jacebant, quas citò erant Achivi experturi:
Hanc utique ad arcûs-medium ubi-applicuerat, trahebat nervum crenasque,
Indidem ex sellâ sedens; misit autem sagittam
Ex-adverso collimans: securium verò non aberravit omnium
A primo foramine; transivit autem penitùs foràs
Sagitta aère-gravis: ipse verò Telemachum allocutus est:
" Telemache, non te hospes in aedibus dedecorat
" Sedens; neque omninò à scopo aberravi, neque arcum
" Diù laboravi tendens: adhuc mihi robur integrum est:

Ver. 412. ——— πᾶσι δ' ἄρα χρὼς Ἐτράπετο.] Εἰς ὠχρίαν δηλαδή. *Eustath.*

Ver. 413. Ἐτράπετο.] Vide suprà ad ί, 491. et ad *Il.* ά, 199.

Ver. 415. ——— τέρας ἧκε.] Τέρας δὲ, ἢ διὰ τὸ ὡς εἰκὸς καὶ νῦν ἀνέφελον τοῦ ἀέρος· ἢ καὶ ὡς ἐκ τῶν ἀνωτάτω τόπων, ἔνθα καὶ τὰ τείρεα, οἷς τὸ τέρας παρωνυμεῖται. *Eustath.* Atqui videtur tonitru hoc ideò potiùs portentum dictum, quòd isto præcipuè tempore, simul atque *Ulysses* arcum tetendisset, acciderit.

Ibid. ——— παῖς.] *Al.* πάϊς.

Ver. 416. Εἵλετο δ' ὠκὺν ὀϊστὸν.]

——aurată volucrem Threïssa sagittam
Depromsit pharetrâ. —— *Æn.* XI, 858.

Ver. 418. ——— Ἀχαιοὶ.] Vide suprà ad ρ', 513.

Ver. 419. ——— ἐπὶ πήχει ἑλών.] Πήχει, τῷ τοῦ τόξου κέρατι. *Schol.* Ἐστὶ δὲ τὸ μὲν, "ἐπὶ πήχει ἑλὼν," ἀντὶ τοῦ, κρατήσας καὶ θεὶς τὸν ὀϊστὸν ἐπὶ τῷ πήχει τοῦ τόξου, ἤγουν τῷ κέρατι, ἔνθα ἡ τοῦ τόξου λαβή. *Eustath.*

Ibid. ——— εἷλκεν νευρὴν γλυφίδας τε.]

——— nervoque obversus equino
Contendit telum; diversaque brachia ducens,
Constitit. ——— *Æn.* IX, 622.

—— cornuque infensa tetendit;
Et duxit longè, donec curvata coïrent
Inter se capita. ——— *Æn.* XI, 859.

Ver. 422. Πρώτης στειλειῆς.] Διὰ πρώτης γὰρ ὀπῆς [Ita ex MS. edidit *Barnesius*, pro vulgato ὁ τῆς] τῶν πελέκεων διηνεκῶς ἦλθεν. *Schol.*

Ver. 424. —— ἐλέγχει.] *Al.* ἀτίζει.

Ver. 425. ——— οὐδέ τι τοῦ.] *Al.* οὐδ' ἔτι που.

Ibid. —— ἤμβροτον.] *Al.* ἤμβροτεν.

Οὐχ ὥς με μνηστῆρες ἀτιμάζοντες ὄνονται.
Νῦν δ' ὥρη καὶ δόρπον Ἀχαιοῖσιν τετυκέσθαι
Ἐν φάει, αὐτὰρ ἔπειτα καὶ ἄλλως ἑψιάασθαι
Μολπῇ καὶ φόρμιγγι· τὰ γάρ τ' ἀναθήματα δαιτός.
Ἦ, καὶ ἐπ' ὀφρύσι νεῦσεν· ὁ δ' ἀμφέθετο ξίφος ὀξὺ
Τηλέμαχος, φίλος υἱὸς Ὀδυσσῆος θείοιο·
Ἀμφὶ δὲ χεῖρα φίλην βάλεν ἔγχεϊ· ἄγχι δ' ἄρ' αὐτοῦ
Πὰρ θρόνῳ εἱστήκει, κεκορυθμένος αἴθοπι χαλκῷ.

" Non uti me proci ignominiâ-afficientes vituperant.
" Nunc autem hora et coenam Achivis parandi
" In luce; at posteà et alitèr delectandi-se
" Cantu et citharâ; haec etenim *sunt* ornamenta convivii."
Dixit, et superciliis innuit: circumposuit autem sibi ensem acutum
Telemachus, dilectus filius Ulyssis divini;
Circumque manum charam jecit hastae: propè verò ipsum
Juxta sellam stetit, armatus splendido aere.

Ver. 427. Οὐχ ὥς με μνηστῆρες ἀτιμάζοντες ὄνονται.] Vide suprà ad σ', 361.

Ver. 428. Νῦν δ' ὥρη καὶ δόρπον.] Παρέλκει τὴν διάνοιαν αὐτῶν· τὸ μὲν οὖν δεῖπνον, ἀντὶ τοῦ θανάτου, τὸ δὲ ἑψιάασθαι, (ver. 429.) ἀντὶ τοῦ οἰμώζειν. *Schol.*

Ver. 430. —— τὰ γάρ τ' ἀναθήματα δαιτός.] Vide suprà ad ρ', 271.

Ver. 434. Πὰρ θρόνῳ εἱστήκει.] *Al.* Πὰρ θρόνον ἱστήκει.

THE

ΤΟΥ ΟΜΗΡΟΥ

ΟΔΥΣΣΕΙΑΣ

ΡΑΨΩΔΙΑ, ἢ ΓΡΑΜΜΑ Χ′

Ὑπόθεσις τῆς ῥαψῳδίας Χ′

Τὰ περὶ τὴν μνηστηροφονίαν ἐγχειρησάμενος Ὀδυσσεὺς παρούσης Ἀθηνᾶς, ἐν τοῖς ἑξῆς τὰς θεραπαίνας διὰ Τηλεμάχου καὶ τῶν οἰκείων κολάζει, ἅμα Μελανθίῳ.

Ἐπιγραφαί.

Μνηστηροφονία.

Ἄλλως.

Χῖ, Ὀδυσεὺς μνηστῆρας ἐκαίνυτο νηλέϊ χαλκῷ.

Αὐτὰρ ὁ γυμνώθη ῥακέων πολύμητις Ὀδυσσεύς·
Ἆλτο δ' ἐπὶ μέγαν οὐδὸν, ἔχων βιὸν, ἠδὲ φαρέτρην
Ἰῶν ἐμπλείην· ταχέας δ' ἐκχεύατ' ὀϊστοὺς
Αὐτοῦ πρόσθε ποδῶν· μετὰ δὲ μνηστῆρσιν ἔειπεν·
Οὗτος μὲν δὴ ἄεθλος ἀάατος ἐκτετέλεσται·

Cæterum nudatus est pannis solers Ulysses;
Insiliitque in magnum limen, habens arcum, et pharetram
Sagittis plenam; celeres autem effudit sagittas
Ibidem ante pedes: inter procos verò dixit:
" Hoc quidem demùm certamen difficile perfectum est;

Ver. 1. Αὐτὰρ ὁ γυμνώθη ῥακέων.] Νοητέον δ' ἐνταῦθα ὅτι ζωσάμενος Ὀδυσσεὺς ἐγυμνώθη τὰ σκέλη μόνα· ——— οὐ γὰρ δή που τὸ ὅλον ἐγύμνου σῶμα, εἰς πόλεμον παρατασσόμενος. *Eustath.*

Ver. 2. Ἆλτο δ' ἐπὶ μέγαν οὐδὸν.] Τὸν Ὀδυσσέα ὅταν ἐπὶ τὸν οὐδὸν ἐφαλλόμενον ᾄδῃς, ἐκφανῆ γιγνόμενον τοῖς μνηστῆρσι, καὶ ἐκχέοντα τοὺς ὀϊστοὺς πρὸ τῶν ποδῶν ——— τότε πότερον ἔμφρων εἶ, ἢ ἔξω σαυτοῦ γίγνῃ; καὶ παρὰ τοῖς πράγμασιν οἴεταί σου εἶναι ἡ ψυχὴ οἷς λέγεις ἐνθουσιάζουσα, ἢ ἐν Ἰθάκῃ οὖσιν, ἢ ἐν Τροίᾳ, ἢ ὅπως ἂν καὶ τὰ ἔπη ἔχῃ. *Plato in Ione.*

Ibid. Ἆλτο.] Ita apud *Homerum* semper scribitur hæc vox, notante *Barnesio*. *Al.* Ἅλτο. Vide ad *Il.* Θ′, 85.

Ver. 3. —— ἐμπλείην.] *Al.* εὐπλείην.

Ver. 5. —— ἄεθλος ἀάατος.] Ἀάατος δὲ δύναται ἡ δίχα βλάβης ἐνταῦθα εἶναι· ἵνα λέγῃ Ὀδυσσεὺς, ὡς οὐ πολυβλαβὴς, ὦ μνηστῆρες, ἐμοὶ ὁ παρὼν ἄεθλος, ὡς ὑμεῖς ἐλέγετε, ἀλλὰ ἐστερημένος ἄτης, καὶ ὡς εἰπεῖν, ἀβλαβής. Λέγοι δ' ἂν αὐτὸν καὶ ἄλλως εἰρωνικῶς ἀάατον, ἤγουν πολυβλαβῆ, κατὰ τὸ δοκοῦν τοῖς μνηστῆρσι. *Eustath.* Priorem interpretationem hîc secuti sunt plerique. Vide autem suprà ad φ′, 91.

Νῦν αὖτε σκοπὸν ἄλλον, ὃν οὔπω τις βάλεν ἀνὴρ,
Εἴσομαι, αἴ κε τύχοιμι, πόρῃ δέ μοι εὖχος Ἀπόλλων.
Ἦ, καὶ ἐπ' Ἀντινόῳ ἰθύνετο πικρὸν ὀϊστόν.
Ἤτοι ὁ καλὸν ἄλεισον ἀναιρήσεσθαι ἔμελλε
Χρύσεον, ἄμφωτον· καὶ δὴ μετὰ χερσὶν ἐνώμα,
Ὄφρα πίοι οἴνοιο· φόνος δέ οἱ οὐκ ἐνὶ θυμῷ
Μέμβλετο· τίς κ' οἴοιτο μετ' ἀνδράσι δαιτυμόνεσσι,
Μοῦνον ἐνὶ πλεόνεσσι, καὶ εἰ μάλα καρτερὸς εἴη,
Οἱ τεύξειν θάνατόν τε κακὸν, καὶ κῆρα μέλαιναν;
Τὸν δ' Ὀδυσεὺς κατὰ λαιμὸν ἐπισχόμενος βάλεν ἰῷ·
Ἀντικρὺ δ' ἁπαλοῖο δι' αὐχένος ἤλυθ' ἀκωκή.
Ἐκλίνθη δ' ἑτέρωσε, δέπας δέ οἱ ἔκπεσε χειρὸς
Βλημένου· αὐτίκα δ' αὐλὸς ἀνὰ ῥῖνας παχὺς ἦλθεν
Αἵματος ἀνδρομέοιο· θοῶς δ' ἀπὸ οἷο τράπεζαν

"Nunc denuò scopum alium, quem nondum quisquam percussit vir,
"Videbo, an consequar; praebeatque mihi gloriam Apollo."
Dixit; et in Antinoum dirigebat amaram sagittam.
Sanè ille pulchrum poculum sublatum-ibat
Aureum, utrinque-ansatum; et jam manibus tractabat,
Ut biberet de-vino: caedes verò ei non in animo
Curae-erat: quis putaret inter viros convivas,
Solum inter plures, etiamsi valdè fortis esset,
Ei structurum mortem malam, et fatum nigrum?
Hunc utique Ulysses ad guttur nactus percussit sagittâ;
E-regione verò teneram per cervicem ivit cuspis.
Declinatus est autem in aliorsùm, poculumque ei excidit manu
Percusso: statim verò fistula per nares crassa venit
Sanguinis humani; citò autem à se mensam

Ibid. —— ἐκτετέλεσται.] Vide ad *Il.* ά, 37.

Ver. 7. —— πόρῃ.] *Al.* πόρεν.

Ver. 9. Ἤτοι ὁ καλὸν ἄλεισον, *&c.*] Διονύσιος ὁ Θρᾷξ ἐν ταῖς Μελίσσαις φησὶ, τὴν παροιμίαν, "Πολλὰ μεταξὺ πέλει [*Al.* et fortassè rectiùs, πέσοι] κύλικος καὶ χείλεος ἄκρου," ἀπὸ τούτου διαδεδόσθαι· προστιθέμενος γὰρ Ἀντίνοος τὸ πόμα, βάλλεται. *Schol.*

Ver. 12. —— τίς κ' οἴοιτο.] *Al.* τίς κ' ὀΐοιτο.

Ver. 13. —— εἴη.] *Al.* ἔλθοι.

Ver. 14. —— θάνατόν τε κακὸν, καὶ κῆρα μέλαιναν;] Vide suprà ad ύ, 241.

Ver. 15. Τὸν δ' Ὀδυσεὺς κατὰ λαιμὸν.] Vide *Dionys. Halicarn.* περὶ τῆς Ὁμήρου ποιήσεως, § 10.

Ibid. —— ἐπισχόμενος.] *Scholiastes* exponit, ἐπιλαβόμενος. *Eustathius* autem, Τὸ δὲ ἐπισχόμενος, (inquit), ἀντὶ τοῦ καταστοχασάμενος· τοῦτο δὲ διὰ τὸ ἐπέχειν τὴν χεῖρα καὶ ἱστᾷν τὸν κατὰ σκοποῦ βάλλοντα. *Eustath.* *Al.* ἐπισχόμενον.

Ibid. —— βάλεν ἰῷ.] Μιᾷ δὲ καὶ ἐνταῦθα βολῇ θανατοῖ ὁ Ποιητὴς τοὺς βαλλομένους, διὰ τὸ ἀνδροφόνῳ φαρμάκῳ τοὺς ὀϊστοὺς βεβάφθαι, καθὰ καὶ ἐν τῇ ἄλφα ῥαψῳδίᾳ (ver. 261.) παρίστηται. *Eustath.* Sed et locis maximè lethalibus tela infixa memorat Poeta. Vide infrà *ver.* 82.

Ver. 16. Ἀντικρὺ δ' ἁπαλοῖο.] Apud *Dionysium Halicarnassensem*, περὶ τῆς Ὁμήρου ποιήσεως, § 10. omittitur hic versus.

Ver. 17. —— δέπας δέ οἱ ἔκπεσε χειρὸς Βλημένου.] Ita vulgati; itáque in Exemplaribus accuratioribus legi testatur *Eustathius*. Ac hujusmodi quidem constructio Poetæ non inusitata: Vide suprà ad ζ, 155. et ί, 256. In nonnullis autem Exemplaribus legitur, notante ibidem *Eustathio*, Βλημένῳ.

Ver. 18. —— αὐτίκα δ' αὐλὸς.] Αὐλὸς μὲν, τὸ ὄργανον ᾧ διέρχεται τὸ πνεῦμα· καὶ πᾶν τὸ διατεταμένον εἰς εὐθύτητα σχῆμα, αὐλὸν καλοῦμεν ὥσπερ τὸ στάδιον καὶ τὸν κρουνὸν τοῦ αἵματος· "Αὐτίκα δ' αὐλὸς ἀνὰ ῥῖνας παχὺς ἦλθε." *Athenæus*, *lib.* V. *cap.* 3.

Ver. 19. —— οἷο.] *Al.* εἷο.

Ὦσε ποδὶ πλήξας, ἀπὸ δ' εἴδατα χεῦεν ἔραζε.
Σῖτός τε, κρέα τ' ὀπτὰ, φορύνετο· τοὶ δ' ὁμάδησαν
Μνηστῆρες κατὰ δῶμα, ὅπως ἴδον ἄνδρα πεσόντα.
Ἐκ δὲ θρόνων ἀνόρουσαν, ὀρινθέντες κατὰ δῶμα,
Πάντοσε παπταίνοντες εὐδμήτους ποτὶ τοίχους·
Οὐδέ πη ἀσπὶς ἔην, οὐδ' ἄλκιμον ἔγχος, ἑλέσθαι.
Νείκειον δ' Ὀδυσῆα χολωτοῖσιν ἐπέεσσιν·
  Ξεῖνε, κακῶς ἀνδρῶν τοξάζεαι· οὐκ ἔτ' ἀέθλων
Ἄλλων ἀντιάσεις· νῦν τοι σῶς αἰπὺς ὄλεθρος.
Καὶ γὰρ δὴ νῦν φῶτα κατέκτανες, ὃς μέγ' ἄριστος
Κούρων εἰν Ἰθάκῃ· τῷ σ' ἐνθάδε γῦπες ἔδονται.
  Ἴσκεν ἕκαστος ἀνὴρ, ἐπειὴ φάσαν οὐκ ἐθέλοντα
Ἄνδρα κατακτεῖναι· τὸ δὲ νήπιοι οὐκ ἐνόησαν,

Pepulit pede percussam; effudit verò cibos humi.
Panisque, carnesque assatae foedabantur: ipsi autem tumultuati sunt
Proci in domo, ut viderunt virum lapsum.
Ex sedibus verò surrexerunt, turbati per domum,
Undique circumspectantes benè-structos ad parietes:
Nullibi verò scutum erat, neque valida hasta, ad-capiendum.
Objurgabant autem Ulyssem iratis verbis:
" Hospes, malè in viros sagittas-mittis: non ampliùs certaminibus
" Aliis intereris; nunc tibi certum *adest* grave exitium.
" Etenim jam nunc virum interfecisti, qui longè optimus
" Juvenum in Ithacâ: ideò te hîc vultures edent."
Dicebat unusquisque vir, quia putabant non volentem
Virum interfecisse: hoc autem stulti non adverterunt,

Ibid. 20.—— ποδὶ.] *Al.* ποσί.

Ver. 21.—— φορύνετο.] Τουτέστιν ἐμολύνετο ἢ αἵματι, ἢ καὶ ἄλλως, κυλιόμενα εἰς γῆν. *Eustath.*

Ver. 22.—— κατὰ δῶμα.] *Al.* κατὰ δῶμαθ'.

Ver. 24.—— εὐδμήτους ποτὶ τοίχους.] Ita pro vulgato εὐτμήτους restituit *Barnesius*: Quocum facit et MS. à *Tho. Bentleio* collatus. Rectè, ut opinor. Occurrit enim, uti et ipse annotat *Barnesius*, phrasis τοῖχος εὔδμητος suprà ύ, 302. et infrà *ver.* 126. *hujus libri*; item τεῖχος εὔδμητον, *Iliad.* μ', 137. at τοῖχος εὔτμητος nusquam alibi apud *Homerum* reperitur.

Ibid. —— ποτὶ.] *Al.* προτί.

Ver. 25. Οὐδέ πη ἀσπὶς ἔην.] Arma scilicèt omnia amoverant *Ulysses* et *Telemachus*; ut suprà τ', 31. memoratum est.

Ibid. Οὐδέ πη.] *Al.* Οὐδέ πω.

Ibid. —— ἄλκιμον ἔγχος.] Sic apud *Virgilium*:

——validam——hastam. *Æn.* X, 401.

Ver. 27. Ξεῖνε, κακῶς —· οὐκ ἔτ' ἀέθλων — νῦν τοι.] Ὅρα δ' ἐν τῷ " Ξεῖνε κακῶς ἀνδρῶν " τοξάζεαι," καὶ ἑξῆς, τὸ τῶν ἐννοιῶν κομματικὸν διὰ θυμόν· τρεῖς γὰρ ἐν δυσὶ στίχοις ἔννοιαι κεῖνται αὐτοτελεῖς. *Eustath.*

Ibid. —— οὐκ ἔτ' ἀέθλων Ἄλλων ἀντιάσεις.] *Eustathius* hoc ita videtur accepisse, ut vertendum sit, " *Nulla ampliùs præmia conse-* " *quêris.*" Ὡς οἷα λεγόντων τῶν μνηστήρων, ὅτι διοϊστεύσας μὲν σιδήρου, εἶχες ἄεθλα τὰ ὑπὸ τῆς Πηνελόπης τεθέντα· ἐπὶ δὲ τῇ βολῇ ταύτῃ τοῦ Ἀντινόου, οὐκ ἔσται σοι ἀέθλων τυχεῖν. Sed verior vulgata interpretatio; " *Nullis am-* " *plius certaminibus intereris.*"

Ver. 28. — ἀντιάσεις.] Vide ad *Il.* ά, 67.

Ver. 30. —— σ' ἐνθάδε γῦπες ἔδονται.]

Alitibus linquêre feris. — *Æn.* X, 599.

Ver. 31. Ἴσκεν ἕκαστος ἀνήρ.] Ἰστέον δὲ ὅτι νοθεύεται ὑπὸ τῶν Παλαιῶν τὸ χωρίον τοῦτο· ἄκαιρον γάρ, φασι, καὶ γελοῖον πάντας ὁμοῦ ταῦτα λέγειν, ὡς ἐκ συνθήματος, οἷά τινα Τραγικὸν χορόν. Ἔθος γάρ φασιν Ὁμήρῳ ἐν τοῖς τοιούτοις οὐχ οὕτω ποιεῖν, ἀλλὰ λέγειν, " Ὧδε " δέ τις εἴπεσκεν." Ἔστι δ' εἰπεῖν, ὡς ἐσχημάτισεν Ὅμηρος νῦν ἄλλως τὸ τοιοῦτον νόημα, ὡς οἷα συγκεχυμένως ἐφ' ἑκάστου τῶν μνηστήρων λεγόμενον· οὐ γὰρ εἶχεν ἐν τοσούτῳ ταράχῳ κοινῷ ἰδίᾳ ἠθοποιεῖν. *Eustath.* Cæterùm de voce Ἴσκεν, vide suprà ad τ', 203.

Ὡς δή σφιν καὶ πᾶσιν ὀλέθρου πείρατ' ἐφῆπτο.
Τοὺς δ' ἄρ' ὑπόδρα ἰδὼν προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς·
  Ὦ κύνες, οὔ μ' ἔτ' ἐφάσκεθ' ὑπότροπον οἴκαδ' ἱκέσθαι
Δήμου ἀπὸ Τρώων, ὅτι μοι κατεκείρετε οἶκον,
Δμωῇσιν δὲ γυναιξὶ παρευνάζεσθε βιαίως,
Αὐτοῦ τε ζώοντος ὑπεμνάασθε γυναῖκα,
Οὔτε θεοὺς δείσαντες, οἳ οὐρανὸν εὐρὺν ἔχουσιν,
Οὔτε τιν' ἀνθρώπων νέμεσιν κατόπισθεν ἔθεσθε.
Νῦν ὑμῖν καὶ πᾶσιν ὀλέθρου πείρατ' ἐφῆπται.
  Ὣς φάτο· τοὺς δ' ἄρα πάντας ὑπὸ χλωρὸν δέος εἷλεν·
Πάπτηνεν δὲ ἕκαστος, ὅπη φύγοι αἰπὺν ὄλεθρον.
Εὐρύμαχος δέ μιν οἶος ἀμειβόμενος προσέειπεν·
  Εἰ μὲν δὴ Ὀδυσεὺς Ἰθακήσιος εἰλήλουθας,
Ταῦτα μὲν αἴσιμα εἶπες, ὅσα ῥέζεσκον Ἀχαιοί,
Πολλὰ μὲν ἐν μεγάροισιν ἀτάσθαλα, πολλὰ δ' ἐπ' ἀγροῦ.
Ἀλλ' ὁ μὲν ἤδη κεῖται, ὃς αἴτιος ἔπλετο πάντων,
Ἀντίνοος· οὗτος γὰρ ἐπίηλεν τάδε ἔργα,

Quòd jam ipsis etiam omnibus mortis fines impenderent.
Eos autem torvè intuitus allocutus est solers Ulysses:
" O canes, non me ampliùs existimabatis reducem domum venturum,
" Populo à Trojanorum; quòd mihi consumebatis domum,
" Cum famulis verò mulieribus concumbebatis violentèr,
" Ipsiusque *mei* viventis ambiebatis uxorem,
" Neque deos veriti, qui coelum latum habitant,
" Neque ullam hominum indignationem in posterum supposuistis.
" Nunc vobis etiam omnibus mortis fines impendent."
Sic dixit: illos verò omnes pallidus timor cepit:
Circumspectavit autem unusquisque, quà effugeret grave exitium.
Eurymachus verò ipsum solus respondens allocutus est:
" Si quidem jam Ulysses Ithacensis venisti,
" Haec quidem justè dixisti, quot faciebant Achivi,
" Multa quidem in aedibus injusta, multa autem in agro.
" Sed hic quidem jamjam jacet, qui causa erat omnium,
" Antinous: hic enim instituit haec opera,

Ver. 36. Δήμου ἀπὸ Τρώων.] Ἰστέον δὲ ὅτι τὸ "Δήμου ἀπὸ Τρώων" δι' ἐκφόβησιν τῶν μνηστήρων παρέῤῥιπται, ἐπὶ ἀναμνήσει τῆς αὐτοῦ ἀνδρείας. *Eustath.* Eodem modo accipit et Dna. *Dacier.* Quod tamen longiùs videtur petitum.

Ver. 37. —— παρευνάζεσθε.] Vide ad *Il.* ί, 336. Porrò in nonnullis Codicibus versus hic et sequens transponuntur.

Ver. 38. —— ὑπεμνάασθε.] Ὑπεφθείρετε, λεληθότως ἐμνηστεύεσθε. *Schol.*

Ver. 40. —— ἔθεσθε.] *Scholiastes* legit ἔσεσθαι· ἵν' ᾖ, "δείσαντες ἔσεσθαι." Atque ita habet MS. à *Tho. Bentleio* collatus. At verisimilior vulgata lectio, quòd eandem ferè phrasin usurpat Poeta, *Iliad.* ν', 121.

—— ἀλλ' ἐν φρεσὶ θέσθε ἕκαστος
Αἰδῶ καὶ νέμεσιν. ——

Ver. 43. Πάπτηνεν δὲ.] Deest hic versus in MS. à *Tho. Bentleio* collato.

Ver. 47. Πολλὰ μὲν ἐν μεγάροισιν ἀτάσθαλα, πολλὰ δ' ἐπ' ἀγροῦ.] Haud dissimilitèr *Horatius*:

Iliacos intra muros peccatur, et extra.
Epist. lib. I. ii. 16.

Ver. 49. —— ἐπίηλεν.] Συνέστησεν. *Schol.* Cæterùm de antepenultimâ hujus vocis productâ, vide ad *Il.* ό, 24. et π', 762.

Οὔτι γάμου τόσσον κεχρημένος, οὔτε χατίζων,
Ἀλλ' ἄλλα φρονέων, τά οἱ οὐκ ἐτέλεσσε Κρονίων·
Ὄφρ' Ἰθάκης κατὰ δῆμον ἐϋκτιμένης βασιλεύη
Αὐτὸς, ἀτὰρ σὸν παῖδα κατακτείνειε λοχήσας.
Νῦν δ' ὁ μὲν ἐν μοίρῃ πέφαται· σὺ δὲ φείδεο λαῶν
Σῶν· ἀτὰρ ἄμμες ὄπισθεν ἀρεσσάμενοι κατὰ δῆμον,
Ὅσσα τοι ἐκπέποται καὶ ἐδήδοται ἐν μεγάροισιν,
Τιμὴν ἀμφὶς ἄγοντες ἐεικοσάβοιον ἕκαστος,
Χαλκόν τε χρυσόν τ' ἀποδώσομεν, εἰσόκε σὸν κῆρ
Ἰανθῇ· πρὶν δ' οὔτι νεμεσσητὸν κεχολῶσθαι.
Τὸν δ' ἄρ' ὑπόδρα ἰδὼν προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς·
Εὐρύμαχ', οὐδ' εἴ μοι πατρώϊα πάντ' ἀποδοῖτε,
Ὅσσα τε νῦν ὔμμ' ἐστὶ, καὶ εἴ ποθεν ἄλλ' ἐπιθεῖτε,
Οὐδέ κεν ὣς ἔτι χεῖρας ἐμὰς λήξαιμι φόνοιο,
Πρὶν πᾶσαν μνηστῆρας ὑπερβασίην ἀποτῖσαι.

" Nequaquam nuptiarum tantoperè indigens, neque cupiens,
" Sed alia cogitans, quae ei non perfecit Saturnius;
" Ut Ithacae in populo benè-cultae regnaret
" Ipse, at tuum filium interficeret insidiatus.
" Nunc autem ille quidem fato *suo* interfectus est: tu verò parce populis
" Tuis: at nos posteà, ubi-placaverimus *te* per populum,
" Quaecunque tibi epota et comesta sunt in aedibus,
" Pretium separatim ducentes viginti-boum unusquisque,
" Aesque aurumque pendemus; donec tuum cor
" Exhilaratum-sit:- priùs autem nequaquam indignum te irasci."
Hunc autem torvè intuitus allocutus est solers Ulysses:
" Eurymache, neque si mihi paterna omnia penderetis,
" Quaecunque scilicèt nunc vobis sunt, et sicundè alia adderetis,
" Neque sic adhuc manus meas abstinerem à caede,
" Antequam omnem proci injuriam luissent.

Ver. 50. Οὔτι γάμου.] *Al.* Οὔτι γάμων.

Ver. 52.——βασιλεύῃ.] *Al.* βασιλεύοι.

Ver. 54.———ὁ μὲν ἐν μοίρῃ πέφαται.] *Scholiastes* istud ἐν μοίρῃ exponit, Δικαίως, δεόντως· eodemque modo interpretatur *Eustathius.* Quam expositionem secuti *Henricus Stephanus* et *Barnesius*, in versione reddunt, " *Meritò interfectus est.*" Nescio tamen annon phrasis "ἐν μοίρῃ πέφαται" idem potiùs sonet quod "θάνατος καὶ μοῖρα κιχάνει," *Iliad.* ρ', 478. 672. χ', 436. et similia.

Ver. 55. Σῶν· ἀτὰρ ἄμμες ὄπισθεν.] *Al.* Τῶν σῶν· ἄμμες δ' ὄπισθεν.

Ver. 56.———ἐδήδοται.] *Al.* ἐδήδαται, et ἐδήδεται.

Ver. 57.——ἀμφὶς ἄγοντες.] Χωρὶς ἕκαστοι διδόντες. *Schol.*

Ver. 58. Χαλκόν τε χρυσόν τ' ἀποδώσομεν, εἰσόκε σὸν κῆρ Ἰανθῇ.] Ἔχει τὸ χωρίον ἀμφιβολίαν ἐπιτηδευτήν.——Ἄδηλον γὰρ καὶ ἐνταῦθα εἴτε ἰδίᾳ ἕκαστος ἀνὰ εἰκοσάβοιον χαλκοῦ ἀποδώσει, καὶ αὖθις ἀνὰ εἰκοσάβοιον χρυσοῦ· εἴτε καὶ ἄλλως, ἰδίᾳ μὲν ἕκαστος ὡρισμένον τὶ εἰκοσάβοιον, δι' οὗ ἦν βόας εἴκοσι κτήσασθαι, ἰδίᾳ δὲ χαλκὸν καὶ χρυσὸν ἀορίστως. *Eustath.*

Ver. 61. 62.———ἀποδοῖτε,———ἐπιθεῖτε.] Τὸ δὲ ἀποδοῖτε, καὶ τὸ ἐπιθεῖτε, συγκοπή ἐστι τοῦ δοίητε, καὶ θείητε· ὧν ῥῆμα, τὸ ἀποδοῦν καὶ ἐπιθεῖν. *Eustath.* Vide suprà ad φ', 195.

Ver. 63.——χεῖρας ἐμὰς λήξαιμι.] Vide ad *Il.* ν', 424.

Ver. 64.——ἀποτῖσαι.] Similitérque infrà *ver.* 218. τίσεις. Vide ad *Il.* ι', 508. et χ', 19. 20. In nonnullis, notante *Barnesio*, malè hîc scriptum est ἀποτίσσαι.

Νῦν ὑμῖν παράκειται, ἐναντίον ἠὲ μάχεσθαι,
Ἢ φεύγειν, ὅς κεν θάνατον καὶ κῆρας ἀλύξῃ·
Ἀλλά τιν' οὐ φεύξεσθαι ὀΐομαι αἰπὺν ὄλεθρον.
Ὣς φάτο· τῶν δ' αὐτοῦ λύτο γούνατα καὶ φίλον ἦτορ.
Τοῖσιν δ' Εὐρύμαχος προσεφώνεε δεύτερον αὖτις·
Ὦ φίλοι, οὐ γὰρ σχήσει ἀνὴρ ὅδε χεῖρας ἀάπτους·
Ἀλλ' ἐπεὶ ἔλλαβε τόξον ἐΰξοον, ἠδὲ φαρέτρην,
Οὐδοῦ ἀπὸ ξεστοῦ τοξάσσεται, εἰσόκε πάντας
Ἄμμε κατακτείνῃ· ἀλλὰ μνησώμεθα χάρμης·
Φάσγανά τε σπάσσασθε, καὶ ἀντίσχεσθε τραπέζας
Ἰῶν ὠκυμόρων· ἐπὶ δ' αὐτῷ πάντες ἔχωμεν
Ἀθρόοι· εἴ κέ μιν οὐδοῦ ἀπώσομεν, ἠδὲ θυράων,
Ἔλθωμεν δ' ἀνὰ ἄστυ, βοὴ δ' ὤκιστα γένοιτο·
Τῷ κε τάχ' οὗτος ἀνὴρ νῦν ὕστατα τοξάσσαιτο.
Ὣς ἄρα φωνήσας, εἰρύσσατο φάσγανον ὀξὺ,

" Nunc vobis optio-adest, contrà vel pugnare,
" Vel fugere, qui mortem et fatum evitaverit:
" Sed haud ullum effugiturum puto grave exitium."
Sic dixit: eorum verò ibidem soluta sunt genua et charum cor.
Ipsos autem Eurymachus alloquebatur secundò rursùs:
" O amici, non enim abstinebit vir hic manus indomitas;
" Sed postquam cepit arcum benè-politum, et pharetram,
" Limine à polito sagittabit, donec omnes
" Nos interfecerit: quin recordemur pugnae;
" Ensesque stringite, et obtendite mensas
" Sagittis letiferis: in ipsum verò omnes ingruamus
" Conferti; si eum à limine depellamus, et foribus,
" Eamusque per urbem, clamorque citissimè fiat;
" Eò citò hic vir nunc ultimò sagittaverit."
Sic utique locutus, strinxit ensem acutum,

Ver. 65. —— παράκειται.] Πρόκειται εἰς αἵρεσιν. *Schol.* *Al.* πάρα κεῖται.

Ver. 70. Ὦ φίλοι, οὐ γὰρ σχήσει ἀνὴρ ὅδε.] Ὅρα δὲ ὅτι καὶ ἐνταῦθα ὁ Ποιητὴς ἐκ τοῦ "γὰρ" συνδέσμου ἀρξάμενος, ἐν τῷ, "οὐ γὰρ σχήσει "ἀνὴρ ὅδε χεῖρας," ἀποδίδωσι τὴν ἔννοιαν μετὰ τρεῖς στίχους, εἰπὼν συνήθως, [ver. 73.] "ἀλ- "λὰ μνησώμεθα χάρμης." Πολλαχοῦ γὰρ ὁ Ἀλλὰ σύνδεσμος ἀποδοτικὸς κεῖται· ὅτι καὶ ἀντὶ τοῦ Δὴ, λαμβάνεται. *Eustath.* Rectiùs autem fortassè hîc referetur vocula γὰρ ad id quod reticetur: "*Consilium aliquod nostrûm* "*ipsorum defendendorum nobis excogitandum* "*est; non ENIM, &c.*" Vide ad *Il.* ί, 22.

Ver. 72. Οὐδοῦ ἀπὸ ξεστοῦ.] *Al.* Οὐδοῦ ἐπὶ ξεστοῦ.

Ibid. et *ver.* 78. —— τοξάσσεται, —— τοξάσσαιτο.] Ita rectè edidit *Barnesius*; atque ita habet MS. à *Tho. Bentleio* collatus. *Vulgg.* malè, τοξάσεται —— τοξάσαιτο. Fiunt enim (uti notavit *Barnesius*) ex τοξάζω, cujusmodi verba istud ᾰ in Futuris et Aoristis Primis semper corripiunt. Item infrà *ver.* 79. ubi in Vulgatis scriptum erat εἰρύσατο φάσγανον ὀξὺ, rectè restituit *Barnesius* (quocum et ibi facit MS. à *Tho. Bentleio* collatus), εἰρύσσατο· atque ita in Vulgatis scribitur *Iliad.* χ', 306. ubi occurrit idem versus. Vide ad *Il.* ά, 140. et π', 781.

Ver. 73. Ἄμμε κατακτείνῃ.] Vide ad *Il.* ά, 59. Quod autem hîc ait *Barnesius*; "Ἄμμε, ἡμᾶς· Δυϊκὸν, ἀντὶ Πληθυντικοῦ· id (ut opinor) non rectè se habet. Vide ad *Il.* ά, 566.

Ver. 74. Φάσγανά τε σπάσσασθε.] Ἐξιφοφόρουν γὰρ οἱ Παλαιοί. *Schol.*

Ibid. —— καὶ ἀντίσχεσθε τραπέζας.] Τὸ δὲ "ἀντίσχεσθε τραπέζας Ἰῶν," ἀντὶ τοῦ προβάλλεσθε ἄντα ἢ ἄντην· καὶ ἐξεναντίας τῶν βελῶν ἔχετε, δίκην ἀσπίδων. *Eustath.*

Χάλκεον, ἀμφοτέρωθεν ἀκαχμένον· ἆλτο δ' ἐπ' αὐτῷ
Σμερδαλέα ἰάχων· ὁ δ' ὁμαρτῇ δῖος Ὀδυσσεὺς
Ἰὸν ἀποπροΐεις βάλλε στῆθος παρὰ μαζὸν,
Ἐν δέ οἱ ἥπατι πῆξε θοὸν βέλος· ἐκ δ' ἄρα χειρὸς
Φάσγανον ἧκε χαμᾶζε, περιῤῥηδὴς δὲ τραπέζῃ
Κάππεσε δινηθείς· ἀπὸ δ' εἴδατα χεῦεν ἔραζε,
Καὶ δέπας ἀμφικύπελλον· ὁ δὲ χθόνα τύπτε μετώπῳ,
Θυμῷ ἀνιάζων· ποσὶ δὲ θρόνον ἀμφοτέροισι
Λακτίζων ἐτίναξε· κατ' ὀφθαλμῶν δ' ἔχυτ' ἀχλύς.
Ἀμφίνομος δ' Ὀδυσῆος ἐείσατο κυδαλίμοιο
Ἀντίος ἀΐξας· εἴρυτο δὲ φάσγανον ὀξὺ,
Εἴπως οἱ εἴξειε θυράων· ἀλλ' ἄρα μιν φθῆ
Τηλέμαχος κατόπισθε βαλὼν χαλκήρεϊ δουρὶ,
Ὤμων μεσσηγὺς, διὰ δὲ στήθεσφιν ἔλασσε·
Δούπησεν δὲ πεσὼν, χθόνα δ' ἤλασε παντὶ μετώπῳ.
Τηλέμαχος δ' ἀπόρουσε, λιπὼν δολιχόσκιον ἔγχος

Aereum, ancipitem: insiliitque in ipsum
Terribilitèr vociferans; eodem-tempore autem nobilis Ulysses
Sagittâ emissâ percussit pectus ad mammam,
Infixitque ei hepati velox telum: ex manu verò
Ensem demisit *is* humi; vertiginosus autem circa mensam
Decidit contortus; effudit verò cibos humi,
Et poculum rotundum: ipse autem terram verberabat fronte,
Animo dolens; pedibusque thronum ambobus
Calcitrans concussit: ob oculos verò fusa est caligo.
Amphinomus autem in Ulyssem irruit gloriosum
Ex-adverso impetu-facto; strinxitque ensem acutum,
Siquo-modo *is* sibi cederet foribus: sed sanè ipsum praevertit
Telemachus à tergo percutiens aeratâ hastâ,
Humeros inter; perque pectora adegit:
Fragorem verò edidit *is* lapsus, terramque feriit totâ fronte.
Telemachus autem abripuit-se, relictâ longâ hastâ

Ver. 81. Σμερδαλέα ἰάχων.] Vide ad *Il.* δ', 456.

Ibid. —— ὁμαρτῇ.] *Al.* ἁμαρτῇ et ὁμάρτει.

Ver. 82. —— βάλλε στῆθος.] *Al.* βάλε δὲ στῆθος.

Ver. 85. Κάππεσε δινηθείς.] *Al.* Κάππεσεν ἰλυσθείς.

Ver. 86. —— ὁ δὲ χθόνα τύπτε μετώπῳ.] Similitèr infrà *ver.* 94. χθόνα δ' ἤλασε παντὶ μετώπῳ·

—————— at ille
Fronte ferit terram ————.
Æn. X, 348.

Ver. 87. —— ἀνιάζων.] Vide ad *Il.* ν', 103. et ὁ, 24.

Ver. 88. —— κατ' ὀφθαλμῶν δ' ἔχυτ' ἀχλύς.]

—— in æternam clauduntur lumina noctem. *Æn.* XII, 310.

Ver. 89. —— Ὀδυσῆος ἐείσατο.] Ὡς ἐπὶ Ὀδυσσέα ὥρμησεν. *Schol.*

Ver. 90. —— εἴρυτο.] Nonnulli, notante *Barnesio*, scribendum volunt εἰρῦτο· ut sit contractum ex εἰρύετο· eâdem ratione ac λῦτο ex λύετο. Vide ad *Il.* ν', 555. et ὠ, 1.

Ver. 91. —— ἀλλ' ἄρα μιν φθῆ Τηλέμαχος κατόπισθε βαλών.] Ἔνθα καὶ ὅρα τὴν Ὁμηρικὴν δεξιότητα. Πρωτόπειρος γὰρ ὢν πολέμου ὁ παῖς, οὔτε θαῤῥεῖ μάχην ἀντιμέτωπον, ἀλλ' ἐνεδρευτικῶς βάλλει κατόπισθε· καὶ βαλὼν δὲ, "ἀπόρουσε λιπὼν δολιχόσκιον ἔγχος Αὐτοῦ ἐν Ἀμφινόμῳ." [infrà *ver.* 95.] *Eustath.*

Ver. 94. Δούπησεν δὲ.] Vide ad *Il.* δ', 455, et 504.

Αὐτοῦ ἐν Ἀμφινόμῳ· περὶ γὰρ δίε, μή τις Ἀχαιῶν
Ἔγχος ἀνελκόμενον δολιχόσκιον, ἢ ἐλάσειε,
Φασγάνῳ ἀΐξας, ἠὲ προπρηνέϊ τύψας.
Βῆ δὲ θέων· μάλα δ' ὦκα φίλον πατέρ' εἰσαφίκανεν·
Ἀγχοῦ δ' ἱστάμενος ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
Ὦ πάτερ, ἤδη τοι σάκος οἴσω καὶ δύο δοῦρε,
Καὶ κυνέην εὔχαλκον, ἐπὶ κροτάφοις ἀραρυῖαν,
Αὐτός τ' ἀμφιβαλεῦμαι ἰών· δώσω δὲ συβώτῃ
Καὶ τῷ βουκόλῳ ἄλλα· τετευχῆσθαι γὰρ ἄμεινον.
Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς·
Οἶσε θέων, εἵως μοι ἀμύνεσθαι πάρ' ὀϊστοί,
Μή μ' ἀποκινήσωσι θυράων μοῦνον ἐόντα.
Ὣς φάτο· Τηλέμαχος δὲ φίλῳ ἐπεπείθετο πατρί.
Βῆ δ' ἴμεναι θάλαμόνδ', ὅθι οἱ κλυτὰ τεύχεα κεῖτο·
Ἔνθεν τέσσαρα μὲν σάκε' ἔξελε, δούρατα δ' ὀκτὼ,
Καὶ πίσυρας κυνέας χαλκήρεας ἱπποδασείας·
Βῆ δὲ φέρων, μάλα δ' ὦκα φίλον πατέρ' εἰσαφίκανεν.

Illic in Amphinomo, pertimescebat enim, nè quis Achivorum
Hastam retrahentem longam, vel feriret,
Ense insurgens, vel prono percutiens.
Ivit autem currens, valdéque citò dilectum ad patrem pervenit:
Propè verò stans verbis alatis allocutus est:
" O pater, jam tibi scutum afferam et duas hastas,
" Et galeam benè-aeratam, temporibus aptam,
" Ipseque me-induam profectus: dabo porrò subulco
" Et bubulco alia: armari enim melius."
Hunc autem respondens allocutus est solers Ulysses:
" Affer currens, dum mihi ad-propugnandum adsunt sagittae,
" Nè me amoveant foribus, solus cùm-sim."
Sic dixit: Telemachus autem dilecto obedivit patri.
Perrexit verò ire ad-thalamum, ubi ei inclyta arma jacebant:
Indè quatuor quidem scuta desumpsit, hastasque octo,
Et quatuor galeas aeratas setis-equinis-densas:
Ivitque ferens; valdè autem citò charum ad patrem pervenit.

Ver. 97. ——— ἐλάσειε.] Πλατεῖ τῷ ξίφει πλήξειεν. *Schol*. Vide ad *ver*. 98.

Ver. 98. —— ἠὲ προπρηνέϊ τύψας.] Κατὰ στόμα τῷ ξίφει ὀρθὸς εἰς τοὔμπροσθεν μὴ ἀνατείνας, ἀλλὰ νύξας ὑπτίως· οἱ μὲν γὰρ νύττοντες, πλατὺ ἔχουσι τὸ ξίφος· οἱ δὲ πλήττοντες, πλάγιον. *Schol*. Atqui hoc, ut opinor, potiùs dicere vult Poeta; nempè metuisse *Telemachum*, nequis ipsum, (dum se ad hastam evellendam inclinaret,) aut ense elevato palàm feriret, aut prono clàm configeret.

Ibid. ——— προπρηνέϊ.] *Al*. προπρηνέα.

Ibid. —— τύψας.] MS. à *Tho Bentleio* collatus τύψῃ.

Ver. 99. ——— Βῆ δὲ θέων.] *Al*. Βῆ δὲ θέειν.

Ver. 102. —— εὔχαλκον.] *Al*. ἐΰχαλκον. *Al*. πάγχαλκον.

Ver. 103. Αὐτός τ' ἀμφιβαλεῦμαι.] " *Ipse*- " *que me armis induam*." Propria nimirùm haec *Vocis Mediæ* significatio. Vide suprà ad *ί*, 296. et ad *Il*. *γ*', 141.

Ver. 106. Οἶσε.] Vide suprà ad *ύ*, 154.

Ibid. —— ἀμύνεσθαι.] *Al*. ἀμύνασθαι· ut infrà *ver*. 116. notante *Barnesio*.

Ver. 109. Βῆ δ' ἴμεναι θάλαμόνδ', ὅθι.] Ita ex utrâque *Eustathii* editione restituit *Barnesius*; cumque eo facit et MS. à *Tho. Bentleio* collatus. Ita infrà *ver*. 161. Βῆ δ' αὖτις θάλαμόνδε Μελάνθιος. Vulgati hîc habent θάλαμον, ὅθι.

Ver. 110. — σάκε' ἔξελε.] *Al*. σάκε' εἵλετο.

Αὐτὸς δὲ πρώτιστα περὶ χροῒ δύσατο χαλκόν·
Ὣς δ' αὔτως τὼ δμῶε δυέσθην τεύχεα καλὰ,
Ἔσταν δ' ἀμφ' Ὀδυσῆα δαΐφρονα ποικιλομήτην.
Αὐτὰρ ὅγ', ὄφρα μὲν αὐτῷ ἀμύνασθαι ἔσαν ἰοὶ,
Τόφρα μνηστήρων ἕνα γ' αἰεὶ ᾧ ἐνὶ οἴκῳ
Βάλλε τιτυσκόμενος· τοὶ δ' ἀγχιστῖνοι ἔπιπτον.
Αὐτὰρ ἐπεὶ λίπον ἰοὶ ὀϊστεύοντα ἄνακτα,
Τόξον μὲν πρὸς σταθμὸν ἐϋσταθέος μεγάροιο
Ἔκλιν' ἑστάμεναι, πρὸς ἐνώπια παμφανόωντα·
Αὐτὸς δ' ἀμφ' ὤμοισι σάκος θέτο τετραθέλυμνον·
Κρατὶ δ' ἐπ' ἰφθίμῳ κυνέην εὔτυκτον ἔθηκεν
Ἵππουριν, δεινὸν δὲ λόφος καθύπερθεν ἔνευεν·
Εἵλετο δ' ἄλκιμα δοῦρε δύω κεκορυθμένα χαλκῷ.
Ὀρσοθύρη δέ τις ἔσκεν ἐϋδμήτῳ ἐνὶ τοίχῳ·

Ipse verò primùm circum corpus sibi-induit aes:
Sic autem paritèr famuli sibi-induerunt arma pulchra;
Steteruntque circum Ulyssem prudentem, versutum.
At ille, quamdiù quidem ipsi ad-propugnandum aderant sagittae,
Tamdiù procorum unum utique semper suâ in domo
Percutiebat collimans: illi verò conferti cadebant.
At postquam defecerunt sagittae jaculantem regem,
Arcum quidem ad postem benè-fundatae domûs
Inclinavit ut-staret, ad parietes collucentes:
Ipse verò circum humeros scutum posuit quadruplex;
Capitique forti galeam fabrefactam imposuit
Setis-equinis-comantem; terribilitèr autem crista desupèr nutabat:
Sumpsit porrò validas hastas duas munitas aere.
Posticum verò quoddam erat benè-structo in pariete;

Ver. 113. —— δύσατο.] *Al.* δύσετο. Vide ad *Il.* β', 35, et ί, 109.

Ver. 116. —— ἀμύνασθαι.] Apud *Eustathium* in commentario, ἀμύνεσθαι. Ut suprà *ver.* 106.

Ver. 118. —— ἀγχιστῖνοι.] *Al.* ἀγχιστῆνοι, et ἀγχηστῖνοι.

Ver. 121. Ἔκλιν' ἑστάμεναι.] Ita edidit *Barnesius*; atque ita legit MS. à *Tho. Bentleio* collat. Rectè. Quod enim hoc in loco habent Vulgati, Ἔκλινεν ἑστάμεναι, ferri non potest. Quippe κλίνω (uti et annotavit *Barnesius*,) in *Præsenti, Imperfecto, et Aoristo Primo,* ῑ semper producit. Vide ad *Il.* ά, 309. 314. et 338. item ad ξ', 510. *Al.* Ἔκλινεν στάμεναι.

Ibid. —— πρὸς ἐνώπια.] Ἐνώπια λέγει τοὺς ἑκατέρωθεν τῆς εἰσόδου τοίχους. *Eustath.*

Ver. 124. Ἵππουριν, δεινὸν δὲ λόφος.]

Ære caput fulgens, cristâque hirsutus equinâ. *Æn.* X, 869.

Ver. 125. Εἵλετο δ' ἄλκιμα δοῦρε δύω κεκορυθμένα χαλκῷ.] Similitèr apud *Virgilium*:

Bina manu lato crispans hastilia ferro. *Æn.* I, 313. XII, 165.

—— manuaque ambas jaculis oneravit acutis. X, 868.

Ver. 126. Ὀρσοθύρη δέ τις ἔσκεν.] *Al.* Ὀρσοφέκη, et Ὀρθοθύρη. Cæterùm hinc *Scholiastes* ad *Euripidis Medeam*, *ver.* 134. vocem ἀμφίπυλον ita exponit; τὸ ἔχον δύο πύλας καὶ εἰσόδους, μίαν μὲν τὴν αὐθεντικὴν, ἑτέραν δὲ, ἣν Ὅμηρος λέγει Ὀρσοθύρην. Porrò de hoc loco ita *Eustathius*: Ὀρσοθύρη ἐνταῦθα παρὰ τῷ Ποιητῇ, θύρα τις ἐπίσημος, ὑψηλοτέραν πρόσβασιν ἔχουσα, εἰς ἣν οὐχ οἷόν τε ἦν ἀπλῶς ἀνελθεῖν τινα μὴ διὰ κλίμακα ἴσως ἢ ἄλλως πως ἀνορούσαντα καὶ ἀναθορόντα εἰς αὐτήν· ὅθεν καὶ Ὀρσοθύρην ἐκάλεσε, ἤγουν θύραν εἰς ἣν ὄρνυταί τις, θέλων ἰδεῖν ἐκεῖθεν —— Τινὲς δὲ τὴν Ὀρσοθύρην ἐκτομάδα θύραν ἡρμήνευσαν, δι' ἧς εἰς ὑπερῷον ἀναβαίνουσι, ὀρνύοντες ἐπ' αὐτῆς. Εἴη δὲ ἂν αὕτη ὁποία ἡ καταῤῥάσσουσα κλιμάκων ἄνω, καὶ δι' αὐτὸ λεγομένη κοινῶς καταῤῥάκτης. Τέως μέντοι τὴν Ὁμηρικὴν ταύτην στοχάζονταί τινες ἐν γωνίᾳ ἐκ δεξιῶν εἶναι τῷ Ὀδυσσεῖ ἱσταμένῳ ἐπὶ τῆς

Ἀκρότατον δὲ παρ' οὐδὸν ἐϋσταθέος μεγάροιο
Ἦν ὁδὸς ἐς λαύρην, σανίδες δ' ἔχον εὖ ἀραρυῖαι·
Τὴν δ' Ὀδυσεὺς φράζεσθαι ἀνώγει δῖον ὑφορβὸν
Ἑστάοτ' ἄγχ' αὐτῆς· μία δ' οἴη γίνετ' ἐφορμή.
Τοῖς δ' Ἀγέλαος ἔειπεν, ἔπος πάντεσσι πιφαύσκων·
Ὦ φίλοι, οὐκ ἂν δή τις ἀν' ὀρσοθύρην ἀναβαίη,
Καὶ εἴποι λαοῖσι; βοὴ δ' ὤκιστα γένοιτο;
Τῷ κε τάχ' οὗτος ἀνὴρ νῦν ὕστατα τοξάσσαιτο.
Τὸν δ' αὖτε προσέειπε Μελάνθιος, αἰπόλος αἰγῶν·
Οὔπως ἔστ', Ἀγέλαε διοτρεφές· ἄγχι γὰρ αἰνῶς
Αὐλῆς καλὰ θύρετρα, καὶ ἀργαλέον στόμα λαύρης·
Καί χ' εἷς πάντας ἐρύκοι ἀνήρ, ὅστ' ἄλκιμος εἴη.
Ἀλλ' ἄγεθ', ὑμῖν τεύχε' ἐνείκω θωρηχθῆναι

Extremum autem ad limen benè-fundatae domûs
Erat via in angiportum, tabulae verò *illam* continebant benè-aptatae:
Hanc autem Ulysses custodire jussit nobilem subulcum,
Stantem prope ipsam: unus verò solus erat aditus.
Illis autem Agelaus dixit, verbum omnibus promulgans:
" O amici, nonne jam aliquis ad posticum ascendat,
" Et dicat populis? clamorque citissimè fiat?
" Eò citò hic vir nunc ultimò sagittaverit."
Hunc autem rursùs allocutus est Melanthius, custos caprarum:
" Nullo modo licet, Agelaë Jovis-alumne: propè enim valdè
" Aulae pulchrae fores, et angustum os angiporti;
" Et unus omnes arceret vir, qui scilicèt strenuus esset.
" Sed agite, vobis arma afferam, ad-armandum,

φλιᾶς καὶ τοξεύοντι, οὖσαν ἔν τινι διαχώρῳ τοῦ τοίχου στενωτάτῃ. Ἔφερε δὲ ἡ τοιαύτη Ὀρσοθύρη τὸν ἀνελθόντα εἰς αὐτὴν ἐπὶ τὰς μετὰ τὸν πρόδομον θύρας τῆς αὐλῆς, ἧς τὰς πύλας δεσμῷ βυβλίνῳ Φιλοίτιος ἐπέδησε, [suprà φ', 391.] καὶ ἐπὶ λαύραν, τουτέστι δημοσίαν στενωπόν. Ubi et de hâc re plura. *Scholiastes* portam hanc in thalamum, ubi arma reposita erant, ducere existimat. Ἐν τῷ τοῦ οἴκου ἐναντίῳ τοίχῳ (inquit) θύρα ἦν, δι' ἧς εἰς τὸν θάλαμον ἀναβῆναι, ἔνθα τὰ ὅπλα ἔκειτο· εἶπεν δὲ οὕτως, ἐπεὶ ὑψηλοτέρα ἦν, ἐφ' ᾗ ἦν ὀροῦσαι καὶ ἀναθορεῖν. Verùm si in thalamum duxisset porta hæc, quam *Ulyssis* jussu custodiebat Subulcus, (*ver.* 129.) adeò ut eâ viâ nullo modo egrediendum esse fateretur *Melanthius*, (*ver.* 136.) non statim deinceps subjecisset ille consilium armorum è thalamo petendorum, (*ver.* 139.) sed potiùs thalamum aliâ quâdam viâ adeundum monuisset. Vide et infrà ad *ver.* 142.

Ibid. —— ἐϋδμήτῳ ἐνὶ τοίχῳ.] In nonnullis legitur, notante *Barnesio*, ἐϋτμήτῳ. Minùs rectè. Vide suprà ad *ver.* 24.

Ver. 128. —— λαύρην] Στενὴν ὁδὸν, δι' ἧς οἱ λαοὶ ῥέουσι καὶ φέρονται, οἱονεὶ ἄμφοδον. *Schol.* et *Eustath.*

Ibid. —— εὖ ἀραρυῖαι.] *Al.* ἔντος ἔεσαι et ἔνδον ἔεσαι, notante *Eustathio*.

Ver. 130. —— μία δ' οἴη γίνετ' ἐφορμή.] Ἔξοδος· ἦν δὲ ἑνὸς μόνου ἔξοδος ἐν τῷ ἀντικρὺς τῆς εἰσόδου τοίχῳ τοῦ ἀνδρῶνος· ἐν τῇ δεξιᾷ γωνίᾳ ἦν ὀρσοθύρα, ἥτις εἰς τὴν λαύραν ἔφερεν· ἡ δὲ λαύρα στενωπός ἐστι παρακείμενος ἔξωθεν τοῦ ἐν δεξιᾷ τοίχου, ἐν ᾧ καὶ ὁ θάλαμος, οὐχ ὁ Πηνελόπης, ἀλλ' ἐν ᾧ τὰ ὅπλα ἔκειτο· αὕτη δὲ ἡ λαύρα ἔξοδον ὡς εἰς τὸν πρόδομον εἶχεν· ἑνὸς δὲ ἦν ἔξοδος Ὀρσοθύρα. *Schol.* Vide autem suprà ad *ver.* 126.

Ver. 131. Τοῖς δ' Ἀγέλαος ἔειπεν.] In veterum Exemplarium nonnullis legitur hîc (notante *Barnesio*,) Τοῖς δ' Ἀγέλεως μετέειπεν· ut pronuntietur scilicèt Ἀγέλεως. Cumque his facit et MS. à *Tho. Bentleio* collatus.

Ver. 133. Καὶ εἴποι.] *Al.* Κὰδ δ' εἴποι.

Ver. 134. —— τοξάσσαιτο.] Vide suprà ad *ver.* 72.

Ver. 137. —— ἀργαλέον στόμα λαύρης.] Ἤγουν ὁ πρὸς τὴν ὀρσοθύρην ἄγων στενωπός. *Eustath.*

Ἐκ θαλάμου· ἔνδον γάρ, (ὀΐομαι,) οὐδέ πη ἄλλῃ
Τεύχεα κατθέσθην Ὀδυσεὺς καὶ φαίδιμος υἱός.
  Ὣς εἰπὼν, ἀνέβαινε Μελάνθιος, αἰπόλος αἰγῶν,
Ἐς θαλάμους Ὀδυσῆος, ἀνὰ ῥῶγας μεγάροιο·
Ἔνθεν δώδεκα μὲν σάκε' ἔξελε, τόσσα δὲ δοῦρα,
Καὶ τόσσας κυνέας χαλκήρεας ἱπποδασείας·
Βῆ δ' ἴμεναι, μάλα δ' ὦκα φέρων μνηστῆρσιν ἔδωκε.
Καὶ τότ' Ὀδυσσῆος λύτο γούνατα καὶ φίλον ἦτορ,
Ὡς περιβαλλομένους ἴδε τεύχεα, χερσὶ δὲ δοῦρα
Μακρὰ τινάσσοντας· μέγα δ' αὐτῷ φαίνετο ἔργον.
Αἶψα δὲ Τηλέμαχον ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
  Τηλέμαχ', ἦ μάλα δή τις ἐνὶ μεγάροισι γυναικῶν
Νῶϊν ἐποτρύνει πόλεμον κακὸν, ἠὲ Μελανθεύς.
  Τὸν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα·
Ὦ πάτερ, αὐτὸς ἐγὼ τόδε γ' ἤμβροτον, (οὐδέ τις ἄλλος
Αἴτιος,) ὃς θαλάμοιο θύρην πυκινῶς ἀραρυῖαν

"Ex thalamo: intùs enim, (puto,) neque usquam alibi
"Arma deposuerunt Ulysses et illustris filius."
Sic locutus, ascendebat Melanthius, custos caprarum,
In thalamum Ulyssis, super scalas domûs:
Indè duodecim quidem scuta desumpsit, totidemque hastas,
Et tot galeas aeratas setis-equinis-densas:
Perrexit verò ire, valdéque citò ferens procis dedit.
Et tunc Ulyssis soluta sunt genua et charum cor,
Ut circumponentes-sibi vidit arma, manibusque hastas
Longas vibrantes; magnum autem ipsi apparebat opus.
Statim verò Telemachum verbis alatis allocutus est:
"Telemache, certè omninò jam aliqua in aedibus mulierum
"In nos concitat bellum malum, vel Melanthius."
Hunc autem rursùs Telemachus prudens contrà allocutus est:
"O pater, ipse ego hoc peccavi, (neque quisquam alius
"Reus;) qui thalami januam arctè compactam

Ver. 142. Ὣς εἰπὼν, ἀνέβαινε Μελάνθιος.] Ἐν τούτοις δέ φασιν οἱ Παλαιοὶ καὶ ἑτέραν ὀρσοθύρην εἶναι, δι' ἧς ἀνελθὼν εἰς τὸ ὑπερῷον Μελάνθιος, ἀνείλετο τὰ ὅπλα. *Eustath.*

Ver. 143. ——— ἀνὰ ῥῶγας.] Ῥήγματα, [Ita *Barnesius* ex MS. pro vulgato Ῥήματα], θυρίδας ἢ τὰς τῆς οἰκίας ὑπερῴας διόδους. *Schol.* Οἱ δὲ, τὰς ἀναβάσεις, ἀπὸ τοῦ διεστάναι. *Etymolog. Magn.* ad voces, Ἀνὰ ῥῶγας μεγάροιο. *Al.* ἀναῤῥῶγας.

Ver. 144. Ἔνθεν δώδεκα μὲν σάκε', *&c.*] Fuerunt qui *Homerum* hîc reprehenderint, tot arma ab uno homine ferri non posse contendentes. Eandemque ob causam locum hunc ab *Aristarcho* repudiatum testatur *Eustathius.* Σημείωσαι δὲ καὶ ὅτι τὸ περὶ τῶν δώδεκα σακέων καὶ τὸ ἑξῆς, Ἀρίσταρχος ἀθετήσας κεχίακεν, ἀδύνατον εἶναι εἰπὼν τοσαῦτα βαστάσαι ἄνθρωπον. Dna. *Dacier* autem et *Barnesius Melanthium* arma hæc non omnia simul, sed pluribus subindè vicibus, thalamo extulisse intelligunt; idque confirmari existimant ex *ver.* 161. 183. 184. infrà, ubi idem *Melanthius* thalamum iterùm adiisse, unamque tantùm galeam et unum scutum exportare dicitur.

Ver. 148. ——— χερσὶ δέ.] *Al.* χερσί τε.

Ver. 152. Νῶϊν.] Apud *Eustathium*, Ἧμιν.

Ver. 154. —— αὐτὸς ἐγὼ τόδε γ' ἤμβροτον.] Ἐμμελὴς δὲ καὶ χαρίεις ὁ λήθην τινὰ καθ' αὑτοῦ λέγων, ἢ ἄγνοιαν, ἢ φιλοτιμίαν. *Plutarch.* de *Sui Laude.*

Κάλλιπον ἀγκλίνας· τῶν δὲ σκοπὸς ἦεν ἀμείνων.
Ἀλλ' ἴθι, δῖ' Εὔμαιε, θύρην ἐπίθες θαλάμοιο,
Καὶ φράσαι, εἴτις ἄρ' ἐστὶ γυναικῶν, ἣ τάδε ῥέζει,
Ἦ υἱὸς Δολίοιο, Μελανθεὺς, τόν περ ὀΐω.
Ὣς οἱ μὲν τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους ἀγόρευον.
Βῆ δ' αὖτις θάλαμόνδε Μελάνθιος, αἰπόλος αἰγῶν,
Οἴσων τεύχεα καλά· νόησε δὲ δῖος ὑφορβὸς,
Αἶψα δ' Ὀδυσσῆα προσεφώνεεν, ἐγγὺς ἐόντα·
Διογενὲς Λαερτιάδη πολυμήχαν' Ὀδυσσεῦ,
Κεῖνος δ' αὖτ' ἀΐδηλος ἀνὴρ, ὃν ὀϊόμεθ' αὐτοὶ,
Ἔρχεται ἐς θάλαμον· σὺ δέ μοι νημερτὲς ἔνισπε,
Ἤ μιν ἀποκτείνω, αἴ κεν κρείσσων γε γένωμαι·
Ἠέ σοι ἐνθάδ' ἄγω, ἵν' ὑπερβασίας ἀποτίσῃ
Πολλὰς, ὅσσας οὗτος ἐμήσατο σῷ ἐνὶ οἴκῳ.
Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς·
Ἤτοι ἐγὼ καὶ Τηλέμαχος μνηστῆρας ἀγαυοὺς
Σχήσομεν ἔντοσθεν μεγάρων, μάλα περ μεμαῶτας·
Σφῶϊ δ' ἀποστρέψαντε πόδας καὶ χεῖρας ὕπερθεν,
Ἐς θάλαμον βαλέειν, σανίδας δ' ἐκδῆσαι ὄπισθε·

" Reliqui reclinatam: horum verò speculator erat melior.
" Sed ito, nobilis Eumaeë, januam claude thalami,
" Et observa, siqua sit mulierum, quae haec faciat;
" An filius Dolii, Melanthius; quem quidem puto."
Sic hi quidem talia inter se loquebantur.
Ivit autem iterùm ad thalamum Melanthius, custos caprarum,
Allaturus arma pulchra: animadvertit verò nobilis subulcus;
Statimque Ulyssem alloquebatur propè existentem:
" Generose Laërtiade, solers Ulysses,
" Ille utique rursùs perniciosus vir, quem putamus ipsi,
" Proficiscitur in thalamum; tu verò mihi explicitum dic,
" An ipsum interficiam, si quidem superior fuero;
" An tibi huc ducam; ut injurias luat
" Multas, quotquot hic molitus est tuâ in domo."
Hunc autem respondens allocutus est solers Ulysses:
" Sanè ego et Telemachus procos eximios
" Continebimus intra aedes, quantumvis incitatos:
" Vos verò retortis pedibus et manibus desuper,
" In thalamum conjicite; fores autem astringite ponè;

Ver. 156. —— *ἀγκλίνας.*] Vide suprà ad *ver.* 121. item ad *Il.* *ά*, 309. 338.

Ver. 157. —— *δῖ'.*] *Al.* *δή.*

Ver. 165 —— *ἀΐδηλος ἀνήρ.*] Vide suprà ad *α'*, 29.

Ver. 167. —— *κρείσσων γε.*] *Al.* *κρείσσων τε.*

Ver. 168. —— *ἀποτίσῃ.*] Vide suprà ad *ver.* 64. et ad *Il.* *χ'*, 19. 20.

Ver. 174. —— *σανίδας δ' ἐκδῆσαι ὄπισθε.*] Τὸ ἑξῆς, *σφῶϊν ἀποστρέψαντε πόδας καὶ χεῖρας εἰς θάλαμον ἐμβάλλετε· σειρὴν δὲ πλεκτὴν ἐπ' αὐτοῦ πειρήναντε, ἀνὰ κίονα ὑψηλὴν ἐρύσατε, σανίδας δ' ἐκδήσατε, ἢ ὄπισθεν κλείσατε τὰς θύρας μετὰ ταῦτα.* *Schol.* Similitèr *Eustathius*; Ἰστέον δὲ καὶ ὅτι τὸ " *σανίδας ἐκδῆσαι* " *ὄπισθεν,*" *ὑστερολογικῶς κεῖται, ἤγουν κατὰ τρόπον πρωθύστερον· οὐ γὰρ μετὰ τὸ σανίδας ἐκδῆσαι, τουτέστι θύρας, κρεμάννυται ὁ Μελανθεὺς, ἀλλὰ στρεφθεὶς χεῖρας καὶ πόδας, καὶ σειρᾷ*

Σειρὴν δὲ πλεκτὴν ἐξ αὐτοῦ πειρήναντες,
Κίον' ἀν' ὑψηλὴν ἐρύσαι, πελάσαι τε δοκοῖσιν,
Ὥς κεν δηθὰ ζωὸς ἐὼν, χαλέπ' ἄλγεα πάσχῃ.
Ὣς ἔφαθ'· οἱ δ' ἄρα τοῦ μάλα μὲν κλύον, ἠδ' ἐπίθοντο·
Βὰν δ' ἴμεν ἐς θάλαμον· λαθέτην δέ μιν ἔνδον ἐόντα.
Ἤτοι ὁ μὲν θαλάμοιο μυχὸν κάτα τεύχε' ἐρεύνα·
Τὼ δ' ἔσταν ἑκάτερθε παρὰ σταθμοῖσι μένοντε.
Εὖθ' ὑπὲρ οὐδὸν ἔβαινε Μελάνθιος αἰπόλος αἰγῶν,
Τῇ ἑτέρῃ μὲν χειρὶ φέρων καλὴν τρυφάλειαν,
Τῇ δ' ἑτέρῃ σάκος εὐρὺ, γέρον, πεπαλαγμένον ἄζῃ,

Catenam verò plexam ex ipso ubi-nexueritis,
"Columnam in altam trahite, et admovete trabibus;
"Ut diù vivus manens, graves dolores patiatur."
Sic dixit: illi verò ei omninò quidem auscultârunt, et paruerunt:
Perrexerunt autem ire in thalamum; latuerunt verò ipsum intùs existentem.
Sanè ille quidem in thalami recessu arma quaerebat:
Hi verò steterunt utrinque ad postes manentes.
Quandò super limen ibat Melanthius custos caprarum,
Alterâ quidem manu ferens pulchram galeam,
Alterâ verò scutum latum, antiquum, foedatum situ,

ἐκδεθῇ, ἀπαιωρεῖται καὶ οὕτως αἱ σανίδες ἐκδέονται. —— Διὸ καὶ πάντα ποιήσαντες οἱ δοῦλοι, θύρην ἐπέθεντο φαεινήν· ὡς ἐν τῇ συμπληρώσει τοῦ διηγήματος (ver. 201.) ὁ Ποιητὴς φησίν. Aliam autem posteà explicationem affert: Ἰστέον δὲ ὅτι εὑρόντες τινὲς παρὰ Ἡροδότῳ κείμενον τὸ, ζῶντα τὸν δεῖνα πρὸς σανίδα διαπασσαλεῦσαι, ἐβιάσαντο κἀνταῦθα ὅμοιόν τι νοῆσαι καὶ ἐπὶ τοῦ, "σανίδας δ' ἐκδῆσαι ὄπισθεν" οὐκ εὐοδοῦνται δὲ τοῖς οὕτω νοοῦσιν ὁ λόγος, ἀλλὰ κρεῖττόν ἐστι νοεῖν ἁπλούστερον αὐτὸ ἀντὶ τοῦ, τὰς θύρας κλείσαντες, ἐκδῆσαι αὐτὰς μετὰ ταῦτα. Caeterùm quidni, servato proprio et simplici verborum ordine, jubere intelligatur *Ulysses*; *Melanthio* in thalamum tracto, fores primùm occludi, nequis ipsos ingressus impediret: ipsumque deinceps ex trabe suspendi?

Ver. 175. —— πειρήναντες.] *Al.* πειρήναντε· Ut ἀποστρέψαντε, *ver.* 173. 190. et μένοντε, *ver.* 181. Sed et πειρήναντες rectè dicitur. Vide ad *Il.* ά, 566.

Ver. 176. Κίον' ἀν' ὑψηλὴν ἐρύσαι.]

Et nodum informis lethi trabe nectit ab altâ. *Æn.* XII, 603.

Ver. 177. Ὥς κεν δηθὰ ζωὸς ἐὼν, χαλέπ' ἄλγεα πάσχῃ.] Τὸ δὲ, "ὥς κεν δηθὰ ζωὸς ἐὼν, "ἄλγεα πάσχῃ," δηλοῖ, τοῖς κακοπραγοῦσιν ἀγαθὸν ὡς ἐν κακοῖς εἶναι τὸ ἀπαλλάττεσθαι τοῦ βίου τάχιον· ὡς τό γε χαλεπὰ ἐπὶ πολὺ πάσχειν ζῶντα, οἰκτιστόν ἐστι. *Eustath.* Haud dissimilitèr *Suetonius* de *Tiberio*, notante *Barnesio*: "Mori volentibus vis adhibita "vivendi. Nam mortem adeò leve supplicium putabat, [*Tiberius*;] ut cùm audîsset unum ex reis, *Carnulium* nomine, anticipâsse eam, exclamaverit; *Carnulius me evasit.* Et in recognoscendis custodiis, precanti cuidam pœnæ maturitatem "respondit: *Nondum tecum in gratiam redii.*" *Sueton. Tiber. cap.* 61.

Ver. 179. Βὰν δ' ἴμεν ἐς θάλαμον.] Ita ex Exemplaribus nonnullis restituit *Barnesius*. Rectè, ut videtur. Alii hîc habent, Βῆ δ' ἴμεν ἐς θάλαμον. Quod de *Melanthio* accipiendum est. Verùm ut de Servis *Eumæo* et *Philœtio* intelligatur hoc, postulant sequentia λαθέτην δέ μιν ἔνδον ἐόντα, *&c.* et *Melanthius* thalamum jamjam (uti notavit *Barnesius*) conscendisse dicitur, suprà *ver.* 161. 166. Porrò etsi in utrâque *Eustathii* Editione malè editum sit, ut in Vulgatis, Βῆ δ' ἴμεν ipse tamen cum *Barnesio* legisse videtur Βὰν δ' ἴμεν· Ita enim in commentario exponit: Καὶ αὐτοὶ εὐθὺς ἐλθόντες εἰς θάλαμον, ἔλαθον τὸν Μελάνθιον.

Ibid. —— λαθέτην δέ μιν.] In nonnullis scribitur, teste *Barnesio*, λαβέτην δέ μιν. Sed, uti et ipse notat, minùs rectè. Nondum enim prehensum *Melanthium* liquet ex sequentibus, Ἤτοι ὁ μὲν θαλάμοιο —— Τὼ δ' ἔσταν ἑκάτερθε, *&c.*

Ibid. et *ver.* 198. —— λαθέτην —— λάθεν.] Vide suprà ad λ', 101.

Ver. 184. —— ἄζῃ.] Εὐρῶτι, ἢ ξηρασίᾳ. *Schol.*

Λαέρτεω ἥρωος, ὃ κουρίζων φορέεσκε·
Δὴ τότε γ' ἤδη κεῖτο, ῥαφαὶ δ' ἐλέλυντο ἱμάντων·
Τὼ δ' ἄρ' ἐπαΐξανθ' ἑλέτην, ἔρυσάν τέ μιν εἴσω
Κουρίξ· ἐν δαπέδῳ δὲ χαμαὶ βάλον ἀχνύμενον κῆρ.
Σὺν δὲ πόδας χεῖράς τε δέον θυμαλγέϊ δεσμῷ,
Εὖ μάλ' ἀποστρέψαντε διαμπερὲς, ὡς ἐκέλευσεν
Υἱὸς Λαέρταο πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς.
Σειρὴν δὲ πλεκτὴν ἐξ αὐτοῦ πειρήναντες,
Κίον' ἀν' ὑψηλὴν ἔρυσαν, πέλασάν τε δοκοῖσι.
Τὸν δ' ἐπικερτομέων προσέφης, Εὔμαιε συβῶτα·
Νῦν μὲν δὴ μάλα πάγχυ, Μελάνθιε, νύκτα φυλάξεις,
Εὐνῇ ἐνὶ μαλακῇ καταλέγμενος, ὥς σε ἔοικεν·
Οὐδέ σέ γ' ἠριγένεια παρ' Ὠκεανοῖο ῥοάων
Λήσει ἐπερχομένη χρυσόθρονος, ἡνίκ' ἀγινεῖς
Αἶγας μνηστήρεσσι δόμον κάτα, δαῖτα πένεσθαι.
Ὣς ὁ μὲν αὖθι λέλειπτο, ταθεὶς ὀλοῷ ἐνὶ δεσμῷ.

Laërtis heroïs, quod juvenis *is* gestabat;
Tunc sanè jamdudùm jacuerat; suturae autem dissolutae erant lororum:
Illi utique deindè adorti prehenderunt, traxeruntque ipsum intrò
Per-capillos; in pavimento verò humi dejecerunt dolentem cordis.
Pedes autem manusque colligaverunt acerbo vinculo,
Benè admodùm retortos penitùs; sicut jussit
Filius Laërtis multa-passus nobilis Ulysses.
Catenam verò plexam ex ipso ubi-nexuerunt,
Columnam in altam traxerunt, admoveruntque trabibus.
Eum autem asperè-deridens allocutus es, Eumaee subulce:
" Nunc quidem demùm prorsùs omninò, Melanthî, noctè vigilabis,
" Lecto in molli decumbens, uti te decet;
" Neque te sanè aurora ab Oceani fluentis
" Latebit adveniens aureo-solio, quandò adduces
" Capras procis in domo, ad convivium apparandum."
Sic is quidem illic relictus est, extensus pernicioso in vinculo.

Ver. 187. Τὼ δ' ἄρ' ἐπαΐξανθ'.] *Barnesius* edidit, legendumque contendit, Τώδ' ἄρ'· quòd "nondum Sensus sit completus." Sed vide ad *Il. ά*, 57.

Ibid. ——ἔρυσάν τέ μιν εἴσω Κουρίξ.] Τὸ δὲ "κουρὶξ," τῶν ἅπαξ μὲν παρ' Ὁμήρῳ ῥηθέντων ἐστὶ καὶ αὐτό· δηλοῖ δὲ, κατὰ τοὺς Παλαιοὺς, τὸ νεανικῶς· καὶ γίνεται ἐκ τοῦ ὡς ἐῤῥέθη (*ver.* 185.) κουρίζειν, οὐ μᾶλλον Δωρικὸς, κουρίξω, καὶ ἐξ αὐτοῦ κουρὶξ, τὸ ἀνδρείως, καὶ ὡς πρέπει κούροις. Καὶ οὕτω μὲν φησιν ὁ Κράτης· Ἀρίσταρχος δὲ ἀντὶ τοῦ ἐπιλαβομένους τῆς κόμης· ἵνα ᾖ κατ' αὐτὸν, τὸ Κουρὶξ ἀντὶ τοῦ ἐκ τῆς κεφαλῆς. *Eustath.* Quæ posterior videtur potior interpretatio.

Ver. 188. ——— ἀχνύμενον κῆρ.] Editiones nonnullæ, notante *Barnesio*, hic legunt ἀχνύμενοι κῆρ. Sed minùs rectè.

Ver. 190. ——— ἐκέλευσεν.] *Al.* ἐκέλευεν.

Ver. 192. ——— πειρήναντες,] Vide suprà ad *ver.* 175.

Ver. 195. Νῦν μὲν δὴ μάλα πάγχυ, *&c.*] Ἔστι δέ τι εἶδος Εἰρωνείας καὶ ὁ Σαρκασμὸς, ἐπειδάν τις διὰ τῶν ἐναντίων ὀνειδίζων τινὶ, μεταποιῆται μειδιάματος ——. Τούτοις παραπλησίως ἔχει καὶ ἡ Ἀλληγορία, ἥπερ ἕτερον δι' ἑτέρου παρίστησιν· οἷόν ἐστι τοῦτο, "Νῦν μὲν δὴ μάλα "πάγχυ, Μελάνθιε, νύκτα φυλάξεις, Εὐνῇ ἐνὶ "μαλακῇ καταλέγμενος, ὡς ἐπέοικε·" τὸν γὰρ ἐν δεσμοῖς ὄντα καὶ ἀνηρτημένον, ἐν κοίτῃ ἁπαλῇ ὑπνώσσειν λέγει. *Dionys. Halicarn.* περὶ τῆς Ὁμήρου ποιήσεως, § 8. *sub fine.*

Ver. 196. —— ὥς σε ἔοικεν.] Apud *Dionysium*, loco jam citato, ὡς ἐπέοικε.

Ver. 200 ——— ἐνὶ δεσμῷ.] *Al.* ὑπὸ δεσμῷ.

Τὼ δ' ἐς τεύχεα δύντε, θύρην τ' ἐπιθέντε φαεινήν,
Βήτην εἰς Ὀδυσῆα δαΐφρονα, ποικιλομήτην·
Ἔνθα μένος πνείοντες ἐφέστασαν· οἱ μὲν ἐπ' οὐδοῦ,
Τέσσαρες, οἱ δ' ἔντοσθε δόμων, πολέες τε καὶ ἐσθλοί.
Τοῖσι δ' ἐπ' ἀγχίμολον θυγάτηρ Διὸς ἦλθεν Ἀθήνη,
Μέντορι εἰδομένη ἡμὲν δέμας, ἠδὲ καὶ αὐδήν.
Τὴν δ' Ὀδυσεὺς γήθησεν ἰδὼν, καὶ μῦθον ἔειπε·
Μέντορ, ἄμυνον ἀρὴν, μνῆσαι δ' ἑτάροιο φίλοιο,
Ὅς σ' ἀγαθὰ ῥέζεσκον· ὁμηλικίη δέ μοι ἐσσί.
Ὣς ἔφατ', οἰόμενος λαοσσόον ἔμμεν' Ἀθήνην.
Μνηστῆρες δ' ἑτέρωθεν ὁμόκλεον ἐν μεγάροισι·
Πρῶτος τήν γ' ἐνένιπτε Δαμαστορίδης Ἀγέλαος·

Illi autem arma induti, januâque occlusâ splendidâ,
Iverunt ad Ulyssem prudentem, versutum:
Ibi robur spirantes astiterunt: hi quidem super limen,
Quatuor; illi autem intra aedes multique et eximii.
His autem propè filia Jovis advenit Minerva,
Mentori assimilata tum corpore, tum etiam voce.
Hanc verò Ulysses gaudebat conspicatus, et verbum dixit:
" Mentor, propulsa malum, memorque esto socii dilecti,
" Qui te benè saepè-faciebam; eâdem-aetate autem mecum es."
Sic dixit, suspicans populorum-concitatricem esse Minervam.
Proci verò ex-alterâ-parte increpabant in aedibus:
Primus hanc utique objurgabat Damastorides Agelaus:

Ver. 201.——θύρην τ' ἐπιθέντε.] *Al.* θύρην ἐπιθέντε.

Ver. 203.——ἐφέστασαν.] *Eustathius* vocem hanc ex ἐφεστήκεισαν contractam vult. Καὶ ὅρα (inquit) τὸ "ἐφέστασαν" οὐκ ἀπὸ τοῦ ἔστην, ἔστησαν, (οὐ γὰρ ἂν ἐδασύνετο·) ἀλλὰ ἀπὸ τοῦ ἐφεστήκεισαν, κατὰ συγκοπὴν, καὶ τροπὴν τοῦ η εἰς α. Sed vide ad *Il.* μ', 55.

Ver. 205. ——— ἦλθεν Ἀθήνη.] Ἀθηνᾶ, ——— πλαττομένη μὲν μυθικῶς, νοουμένη δὲ καὶ νῦν ἀλληγορικῶς παρεῖναι τῷ Ὀδυσσεῖ, ἐμφρόνως πάντα ποιοῦντι. *Eustath.* Vide ad *Il.* ά, 194. et ή, 29. 34.

Ver. 208.——ἄμυνον ἀρὴν.] Observat *Eustathius* voces ἀρὴ, ἀράομαι, eorumque derivata, *primam* apud *Homerum* producere. Nempè in commentario ad *Iliad.* ί, 31. Τὸ "ἀρᾶσθαι" (inquit) καὶ ἡ "ἀρὰ" ——— φύσει ἐκτείνουσι τὸ ἐν αὐτοῖς ἀρκτικὸν α· ὡς δῆλον καὶ ἐκ τοῦ (*Iliad.* ά, 94.) "Ἀλλ' ἕνεκ' ἀρητῆρος·" καὶ ἐκ τοῦ (ί, 456.) "Θεοὶ δ' ἐτέλειον ἐπαράς." Et alibi, citante *Barnesio*: Τὴν ἀρὴν ἐπὶ ἐναντιίας καὶ βλάβης λέγεσθαι, καὶ ὅτι φύσει μακρὰν ἔχει τὴν ἄρχουσαν· ὡς, [*Il.* ό, 598.] "Θέτιδος "ἐξαίσιον ἀρήν." Atque hinc dubitat *Barnesius* annon hoc loco scribendum sit ἄρην pro ἄρεα. Cui quidem lectioni nonnihil favet, quod occurrit, *Il.* ξ', 485. ——— ἄρεως ἀλκτῆρα λιπέσθαι. Observat autem deindè *Barnesius*, voces ἀρὴν, ἀρῆς, alibi apud *Homerum* occurrere *priore* correptâ: *Iliad.* σ', 100. *Odyss.* ρ', 538. Immò, (id quod neque ab *Eustathio* neque à *Barnesio* notatum est,) quoties βλάβην, *damnum*, ut hoc in loco, significant hæ voces; *priorem* semper corripiunt. Undè verisimile videtur, aliâ eas esse ab origine ac vox ἀρὰ, *supplicatio*, quæ *primam* semper producit. Vide *Iliad.* μ', 334. π', 512. ώ, 489. ό, 378. ψ', 199. *Odyss.* δ', 767. Vide etiam *Porphyrium*, *Quæst. Homeric.* 18. Cæterùm quod in versione hîc habet *Barnesius*, "*Assiste nobis in bello;*" ferri, ut opinor, omninò nequit.

Ver. 209. Ὅς σ' ἀγαθὰ ῥέζεσκον.] Ita *Henricus Stephanus*, eumque secutus *Barnesius*. Atque hanc potiorem lectionem contendit *Ritterhusius*, *de interpretatione quorundam locorum Oppiani, ad Cyneg.* I. 36. *Al.* Ὅσσ' ἀγαθὰ ῥέζεσκον. Quæ nec mala Lectio. Cæterùm Versiones *Didymi et Stephani* vocem ῥέζεσκον hoc in loco reddunt "*Sacrificavi.*" Sed, uti notavit *Barnesius*, minùs rectè.

Ibid.——ὁμηλικίη.] Ita *Barnesius*. *Vulgg.* ὁμηλικίη.

Ver. 210. Ὣς ἔφατ', οἰόμενος.] *Al.* Ὣς φάτ', ὀϊόμενος.

Μέντορ, μή σ' ἐπέεσσι παραιπεπίθησιν Ὀδυσσεὺς,
Μνηστήρεσσι μάχεσθαι, ἀμυνέμεναι δέ οἱ αὐτῷ·
Ὧδε γὰρ ἡμέτερόν γε νόον τελέεσθαι ὀΐω·
Ὁππότε κεν τούτους κτέομεν, πατέρ' ἠδὲ καὶ υἱὸν,
Ἐν δὲ σὺ τοῖσιν ἔπειτα πεφήσεαι, οἷα μενοινᾷς
Ἔρδειν ἐν μεγάροις· σῷ δ' αὐτοῦ κράατι τίσεις.
Αὐτὰρ ἐπὴν ὑμέων γε βίας ἀφελώμεθα χαλκῷ,
Κτήμαθ', ὁπόσσα τοι ἐστὶ, τά τ' ἔνδοθι, καὶ τὰ θύρηφι,
Τοῖσιν Ὀδυσσῆος μεταμίξομεν· οὐδέ τοι υἷας
Ζώειν ἐν μεγάροισιν ἐάσομεν, οὐδὲ θύγατρας,
Οὐδ' ἄλοχον κεδνὴν Ἰθάκης κατὰ ἄστυ πολεύειν.
Ὣς φάθ'· Ἀθηναίη δὲ χολώσατο κηρόθι μᾶλλον·
Νείκεσσεν δ' Ὀδυσῆα χολωτοῖσιν ἐπέεσσιν·
Οὐκέτι σοί γ', Ὀδυσεῦ, μένος ἔμπεδον, οὐδέ τις ἀλκὴ,
Οἵη ὅτ' ἀμφ' Ἑλένῃ λευκωλένῳ, εὐπατερείῃ,
Εἰνάετες Τρώεσσιν ἐμάρναο νωλεμὲς αἰεί·
Πολλοὺς δ' ἄνδρας ἔπεφνες ἐν αἰνῇ δηϊοτῆτι·
Σῇ δ' ἥλω βουλῇ Πριάμου πόλις εὐρυάγυια.

"Mentor, nè tibi verbis persuadeat Ulysses,
"Procos ut-oppugnes, auxiliērisque sibi ipsi:
"Sic enim nostrum consilium perfectum-iri puto:
"Quandò hos interfecerimus, patrem atque etiam filium,
"Cum iis et tu posteà interficiēris; qualia cogitas
"Facere in aedibus: tuo verò ipsius capite lues.
"At postquam vestras vires abstulerimus aere;
"Possessiones, quotquot tibi sunt, quaeque intùs, et quae foris,
"Cum ipsis Ulyssis commiscebimus; neque tibi filios
"Vivere in aedibus sinemus, neque filias,
"Neque uxorem honestam Ithacae in urbe versari."
Sic dixit: Minerva verò irata est ex-corde magìs;
Objurgavitque Ulyssem iratis verbis:
"Non ampliùs tibi utique, Ulysses, robur integrum, neque ulla fortitudo,
"Qualis, quandò pro Helenâ candidâ-ulnis, nobili-patre-natâ,
"Novem-annis cum Trojanis pugnabas assiduè semper:
"Multos autem viros interfecisti in gravi pugnâ;
"Tuoque capta est consilio Priami urbs viis-spatiosa.

Ver. 216. ——— κτέομεν.] *Al.* κτέωμεν. Quod pronuntiandum κτῶμεν.

Ver. 221. Τοῖσιν.] *Al.* Τοῖσι δ'.

Ver. 222. ——— ἐάσομεν.] Vide ad *Il.* Γ, 42.

Ver. 225. 226. 227. Νείκεσσεν δ'· ——— Οὐκέτι σοί γ', ——— Οἵη ὅτ' ἀμφ' Ἑλένῃ.]

Hìc gravis Entellum dictis castigat Acestes, ——
Entelle, heroum quondam fortissime frustrà,
——— ubi fama per omnem
Trinacriam, et spolia illa tuis pendentia tectis?
Æn. V, 387. 389. 392.

Ver. 227. Οἵη ὅτ' ἀμφ' Ἑλένῃ.] Ἐν δὲ τῷ περὶ Ἑλένης καὶ Τρώων καὶ ἁλώσεως Ἰλίου, ὅρα ὅτι πάλιν ἐπιτηδείως ὁ Ποιητὴς Τρωϊκαῖς ἱστορίαις παραρτύει τὴν τῆς Ὀδυσσείας ἀφέλειαν. *Eustath.*

Ibid. ——— λευκωλένῳ.] Sic apud *Virgilium*:

—— niveis ——— Diva lacertis.
Æn. VIII, 387.

Ver. 230. Σῇ δ' ἥλω βουλῇ Πριάμου πόλις εὐρυάγυια.] Προκατεσκεύασε δὲ αὐτῷ [Ὀδυσσεῖ] ὁ Ποιητὴς τὴν τῆς Ἰλίου πόρθησιν, ὡς ὀψέ ποτε τοῦ Ὀδυσσέως ἐπινοήσαντος τὴν τοῦ δουρείου ἵππου κατασκευὴν, οὗ εἰσαχθέντος, ἐπορθήθη ἡ Ἴλιος.

Πῶς δὴ νῦν, ὅτε σόν γε δόμον καὶ κτήμαθ' ἱκάνεις,
Ἄντα μνηστήρων ὀλοφύρεαι ἄλκιμος εἶναι;
Ἀλλ' ἄγε δεῦρο, πέπον, παρ' ἔμ' ἵστασο, καὶ ἴδε ἔργον,
Ὄφρ' εἰδῇς, οἷός τοι ἐν ἀνδράσι δυσμενέεσσι
Μέντωρ Ἀλκιμίδης εὐεργεσίας ἀποτίνειν.
Ἦ ῥα· καὶ οὔπω πάγχυ δίδου ἑτεραλκέα νίκην,
Ἀλλ' ἔτ' ἄρα σθένεός τε καὶ ἀλκῆς πειρήτιζεν,
Ἠμὲν Ὀδυσσῆος, ἠδ' υἱοῦ κυδαλίμοιο.
Αὐτὴ δ' αἰθαλόεντος ἀνὰ μεγάροιο μέλαθρον
Ἕζετ' ἀναΐξασα, χελιδόνι εἰκέλη ἄντην.
Μνηστῆρας δ' ὤτρυνε Δαμαστορίδης Ἀγέλαος,
Εὐρύνομός τε, καὶ Ἀμφιμέδων, Δημοπτόλεμός τε,
Πείσανδρός τε Πολυκτορίδης, Πόλυβός τε δαΐφρων·
Οἱ γὰρ μνηστήρων ἀρετῇ ἔσαν ἔξοχ' ἄριστοι,
Ὅσσοι ἔτ' ἔζωον, περί τε ψυχέων ἐμάχοντο·
Τοὺς δ' ἤδη ἐδάμασσε βιὸς καὶ ταρφέες ἰοί.
Τοῖς δ' Ἀγέλαος ἔειπεν, ἔπος πάντεσσι πιφαύσκων·

" Quomodo demùm nunc, quum tuas aedes et possessiones advenisti,
" Contrà procos mollitèr-cessas fortis esse?
" Sed age huc, amice, juxta me sta, et vide opus,
" Ut videas, qualis tibi inter viros inimicos
" Mentor Alcimides ad beneficia rependenda."
Dixit utique; et nondum prorsùs dabat variabilem victoriam;
Sed adhuc sanè roburque et fortitudinem experiebatur,
Et Ulyssis, et filii gloriosi.
Ipsa verò splendidae super domûs tectum
Sedit impetu-sursùm-facto, hirundini similis aspectu.
Procos autem concitabat Damastorides Agelaus,
Eurynomusque, et Amphimedon, Demoptolemusque,
Pisanderque Polyctorides, Polybusque prudens:
Hi enim procorum virtute erant longè optimi,
Quotquot adhuc vivebant, et de animabus pugnabant:
Caeteros autem jam domuerat arcus, et crebrae sagittae.
Illis verò Agelaus dixit, verbum omnibus promulgans:

Schol. ad *Iliad.* β', 278. Ubi hunc versum citat isto modo:

Σῇ δ' ἧλω βουλῇ ἄστυ Πριάμοιο ἄνακτος.

Porrò hinc *Ulyssi* præcipuè tribuitur Epitheton πτολίπορθος. Ut *Eustathius*; Φαίνεται δὲ νῦν καὶ πτολίπορθος ὁ Ὀδυσσεὺς, εἴπερ βουλῇ, τῇ κατὰ τὸν δούρειον ἵππον, ἡ Τροία ἧλω. Vide ad *Il.* β', 278. Cæterùm *Porphyrius*, *Quæst. Homeric.* I. vocem βουλῇ hoc in loco alitèr interpretatur: Καὶ ἡ βουλὴ δὲ, (inquit,) οἷον βολή τις· ὅθεν ἔφη, " Σῇ δ' ἧλω " βουλῇ," &c. ὡς εἰ ἔφη, τοῖς σοῖς ὅπλοις, ἢ βέλεσι. Eademque ferè verba affert *Scholiastes* ad β', 319. suprà. Verùm neque vox βουλὴ ullibi (ut opinor) isto sensu usurpatur; neque profectò ob *vires bellicosas*, sed ob *consilia* et *solertiam* præcipuè celebratur *Ulysses*.

Ver. 231. —— σόν γε δόμον.] *Al.* σὸν δῆμον.

Ver. 232. —— ὀλοφύρεαι ἄλκιμος εἶναι;] Νῦν, ἀποδειλιᾷς. *Schol.*

Ver. 239. —— ἀνὰ μεγάροιο.] *Al.* ὑπὲρ μεγάροιο.

Ver. 240. —— εἰκέλη.] Ita rectè edidit *Barnesius*; atque ita in Vulgatis scriptum occurrit suprà φ', 411. Alii hîc ἰκέλη· Quod *primam* corripit.

Ver. 245. —— περί τε ψυχέων.] Enuntiabatur ψυχῶν. Nam ψυχὴ *priorem* producit.

Ver. 247. Τοῖς δ' Ἀγέλαος ἔειπεν.] *Al.* Τοῖς δ' Ἀγέλεως μετέειπεν notante *Barnesio*. Vide suprà ad ver. 131.

Ὦ φίλοι, ἤδη σχήσει ἀνὴρ ὅδε χεῖρας ἀάπτους·
Καὶ δή οἱ Μέντωρ μὲν ἔβη κενὰ εὔγματα εἰπών·
Οἱ δ' οἶοι λείπονται ἐπὶ πρώτῃσι θύρῃσι.
Τῷ νῦν μὴ ἅμα πάντες ἀφίετε δούρατα μακρά·
Ἀλλ' ἄγεθ', οἱ ἓξ πρῶτον ἀκοντίσατ', αἴ κέ ποθι Ζεὺς
Δώῃ Ὀδυσσῆα βλῆσθαι, καὶ κῦδος ἀρέσθαι.
Τῶν δ' ἄλλων οὐ κῆδος, ἐπὴν οὗτός γε πέσῃσιν.
Ὣς ἔφαθ'· οἱ δ' ἄρα πάντες ἀκόντισαν, ὡς ἐκέλευσεν,
Ἱέμενοι· τὰ δὲ πάντα ἐτώσια θῆκεν Ἀθήνη.
Τῶν ἄλλος μὲν σταθμὸν ἐϋσταθέος μεγάροιο
Βεβλήκει, ἄλλος δὲ θύρην πυκινῶς ἀραρυῖαν·
Ἄλλου δ' ἐν τοίχῳ μελίη πέσε χαλκοβάρεια.
Αὐτὰρ ἐπειδὴ δούρατ' ἀλεύαντο μνηστήρων;
Τοῖς ἄρα μύθων ἦρχε πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς·
Ὦ φίλοι, ἤδη μέν κεν ἐγὼν εἴποιμι καὶ ἄμμι,
Μνηστήρων ἐς ὅμιλον ἀκοντίσαι, οἳ μεμάασιν
Ἡμέας ἐξεναρίξαι ἐπὶ προτέροισι κακοῖσιν.
Ὣς ἔφαθ'· οἱ δ' ἄρα πάντες ἀκόντισαν ὀξέα δοῦρα,

" O amici, jam cohibebit vir hic manus indomitas:
" Atque jam ei Mentor quidem abiit inanes jactationes locutus;
" Hi autem soli relicti sunt in primis foribus.
" Ideò nunc nè simul omnes emittite hastas longas:
" Sed agite, sex primùm jaculamini, sicubi Jupiter
" Dederit Ulyssem percuti, et gloriam *nos* reportare.
" Caeterorum autem non solicitudo, postquàm hic utique ceciderit."
Sic dixit: illi verò proindè omnes jaculati sunt, sicut jussit,
Connixi; illa autem omnia irrita reddidit Minerva.
Eorum alius quidem postem benè-fundatae domûs
Percussit, alius autem januam firmitèr aptatam;
Alîus verò parieti fraxinea-hasta incidit aere-gravis.
At postquàm hastas evitaverunt procorum,
His utique sermonem exordiebatur multa-passus nobilis Ulysses:
" O amici, jam quidem ego dicerem et nobis,
" Procorum in turbam ut-jaculemur, qui cupiunt
" Nos interficere, praeter priora mala."
Sic dixit: hi autem omnes jaculati sunt acutas hastas,

Ver. 251. —— ἀφίετε.] *Al.* ἐφίετε. Vide et ad *Il.* π', 762.

Ver. 252. —— οἱ ἓξ πρῶτον ἀκοντίσατ'.] *Barnesius*, Versiones *Didymi* et *Stephani* secutus, reddit, "*In eum sex primùm jaculamini.*" Sed minùs rectè. Ad istum enim sensum, non *Dativo* Casui, sed *Genitivo* semper apud Poetam jungitur vox ἀκοντίζω. Vide *Iliad.* ν', 516. ξ', 402. ρ', 608.

Ver. 256. 258. —— ἐτώσια θῆκεν Ἀθήνη. —— Βεβλήκει, —— θύρην.]

Excepêre auræ vulnus: Saturnia Juno
Detorsit veniens; portæque infigitur hasta.

Æn. IX, 745.

Ver. 261. Τοῖς ἄρα.] *Al.* Τοῖς δ' ἄρα.

Ver. 264. —— ἐπὶ προτέροισι κακοῖσιν.] Ἤγουν, καί τοι αὐτοὶ προκατάρξαντες τοῦ κακοῦ. *Eustath.* Rectiùs autem et simpliciùs interpreteris cum *Barnesio* aliisque, "*pro priora mala.*"

Ἄντα τιτυσκόμενοι· Δημοπτόλεμον μὲν Ὀδυσσεὺς,
Εὐρυάδην δ' ἄρα Τηλέμαχος, Ἔλατον δὲ συβώτης,
Πείσανδρον δ' ἄρ' ἔπεφνε βοῶν ἐπιβουκόλος ἀνήρ·
Οἱ μὲν ἔπειθ' ἅμα πάντες ὀδὰξ ἕλον ἄσπετον οὖδας.
Μνηστῆρες δ' ἀνεχώρησαν μεγάροιο μυχόνδε·
Τοῖς δ' ἄρ' ἐπήϊξαν, νεκύων δ' ἐξ ἔγχε' ἕλοντο.
Αὖτις δὲ μνηστῆρες ἀκόντισαν ὀξέα δοῦρα,
Ἱέμενοι· τὰ δὲ πολλὰ ἐτώσια θῆκεν Ἀθήνη.
Τῶν ἄλλος μὲν σταθμὸν ἐϋσταθέος μεγάροιο
Βεβλήκει, ἄλλος δὲ θύρην πυκινῶς ἀραρυῖαν·
Ἄλλου δ' ἐν τοίχῳ μελίη πέσε χαλκοβάρεια.
Ἀμφιμέδων δ' ἄρα Τηλέμαχον βάλε χεῖρ' ἐπὶ καρπῷ
Λίγδην, ἄκρην δὲ ῥινὸν δηλήσατο χαλκός.
Κτήσιππος δ' Εὔμαιον ὑπὲρ σάκος ἔγχεϊ μακρῷ
Ὦμον ἐπέγραψεν· τὸ δ' ὑπέρπτατο, πίπτε δ' ἔραζε.
Τοὶ δ' αὖτ' ἀμφ' Ὀδυσῆα δαΐφρονα, ποικιλομήτην,

Ex-adverso collimantes: Demoptolemum quidem Ulysses,
Euryadem autem Telemachus, Elatum verò subulcus,
Pisandrum autem interfecit boum bubulcus vir:
Hi quidem deindè simul omnes mordicùs prehenderunt immensum solum.
Proci verò recesserunt domûs in penetrale:
In eos autem *illi* irruerunt, et è cadaveribus hastas extraxerunt.
Rursùs porrò proci jaculati sunt acutas hastas,
Connixi: illa verò pleraque irrita reddidit Minerva.
Eorum alius quidem postem benè-fundatae domûs
Percussit, alius autem januam firmitèr aptatam;
Alius verò parieti fraxinea-hasta incidit aere-gravis.
Amphimedon autem Telemacho percussit manum ad carpum
Strictim; extremam verò pellem laesit aes.
Ctesippus porrò Eumaeum super scutum hastâ longâ
Humerum perstrinxit; ea autem supervolavit, ceciditque humi.
Illi verò ex-alterâ-parte circum Ulyssem prudentem, versutum,

---

Ver. 266. —— Δημοπτόλεμον μὲν Ὀδυσσεὺς, Εὐρυάδην δ', *&c.*] Ὅτι τέσσαρσιν ἐνταῦθα ἐφεξῆς ὀνόμασιν ἓν ῥῆμα ἐπήγαγεν, εἰπὼν πάνυ συντόμως, οὕτως· Ὀδυσσεὺς μὲν τὸν δεῖνα· Τηλέμαχος δὲ τόνδε· συβώτης δὲ ἐκεῖνον· Φιλοίτιος δὲ ἄλλον ἔπεφνε· σπουδῇ πράξεως καὶ τὴν φράσιν συνεπιτεμών. *Eustath.*

Ver. 269. —— ἄσπετον οὖδας.] Vide suprà ad ύ, 395.

Ver. 270. — ἀνεχώρησαν.] *Al.* ἄρ' ἐχώρησαν.

Ver. 271. Τοῖς δ' ἄρ' ἐπήϊξαν.] MS. à *Tho. Bentleio* collatus, Τοὶ δ' ἄρ' ἐπήϊξαν. Quæ et potior videtur lectio.

Ver. 274. 275. 276. Τῶν ἄλλος μὲν σταθμὸν, *&c.*] Occurrunt hi tres versus suprà *ver.* 257. 258. 259. iisdem verbis. Διὸ (inquit *Eustathius* in commentario ad istum locum) τινὲς ὠβέλισαν ἐκείνους (hosce tres) ὡς ταυτολογοῦντας.

Ver. 275. et 286. Βεβλήκει,] Vide ad *Il.* έ, 37. et δ', 492.

Ver. 277. —— βάλε χεῖρ' ἐπὶ καρπῷ Λίγδην.] Ὥστε ἐπιλίξαι, ὅ ἐστιν ἐπιψαῦσαι ἐπιπολαίως μόνον τὴν ἔξωθεν ἐπιφάνειαν τοῦ σώματος. *Schol.* Similitèr *ver.* 279. 280. —— ἔγχεϊ μακρῷ Ὦμον ἐπέγραψεν·

—— deflexit partim *stringentia* corpus.
Æn. X, 331.

Tandem etiam magno *strinxit* de corpore Turni. *Ibid. ver.* 478.

Ver. 278. —— ἄκρην δὲ ῥινὸν.] Ita *Barnesius* et *Henricus Stephanus*. *Al.* ἄκρον δὲ ῥινόν.

Ver. 280. —— τὸ δ' ὑπέρπτατο.]

—— ac tremebunda supervolat hasta.
Æn. X, 522.

Μνηστήρων ἐς ὅμιλον ἀκόντισαν ὀξέα δοῦρα·
Ἔνθ' αὖτ' Εὐρυδάμαντα βάλε πτολίπορθος Ὀδυσσεύς,
Ἀμφιμέδοντα δὲ Τηλέμαχος, Πόλυβον δὲ συβώτης·
Κτήσιππον δ' ἄρ' ἔπειτα βοῶν ἐπιβουκόλος ἀνὴρ
Βεβλήκει πρὸς στῆθος· ἐπευχόμενος δὲ προσηύδα·
Ὦ Πολυθερσίδη φιλοκέρτομε, μήποτε πάμπαν
Εἴκων ἀφραδίῃς μέγα εἰπεῖν, ἀλλὰ θεοῖσι
Μῦθον ἐπιτρέψαι· ἐπειὴ πολὺ φέρτεροί εἰσι.
Τοῦτό τοι ἀντὶ ποδὸς ξεινήϊον, ὅν ποτ' ἔδωκας
Ἀντιθέῳ Ὀδυσῆϊ, δόμον κάτ' ἀλητεύοντι.
Ἦ ῥα βοῶν ἑλίκων ἐπιβουκόλος· αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς
Οὖτα Δαμαστορίδην αὐτοσχεδὸν ἔγχεϊ μακρῷ·
Τηλέμαχος δ' Εὐηνορίδην Λειώκριτον οὖτα
Δουρὶ μέσον κενεῶνα, διαπρὸ δὲ χαλκὸν ἔλασσεν·
Ἤριπε δὲ πρηνής, χθόνα δ' ἤλασε παντὶ μετώπῳ.
Δὴ τότ' Ἀθηναίη φθισίμβροτον αἰγίδ' ἀνέσχεν
Ὑψόθεν ἐξ ὀροφῆς· τῶν δὲ φρένες ἐπτοίηθεν.

Procorum in turbam jaculati sunt acutas hastas:
Tunc denuò Eurydamanta percussit urbium vastator Ulysses,
Amphimedonta autem Telemachus, Polybum verò subulcus;
Ctesippum autem deindè boum bubulcus vir
Percussit ad pectus; et super *eum* glorians allocutus est:
" O Polytherside convitiorum-amans, nunquam omninò
" Obsequens stultitiae magnificè loquere, sed diis
" Sermonem committe; quoniam multò potentiores sunt.
" Hoc tibi pro pede hospitale-munus, quem quondam dedisti
" Deo-pari Ulyssi, per domum vaganti."
Dixit utique boum cornibus-camurorum bubulcus: at Ulysses
Vulneravit Damastoridem cominùs hastâ longâ:
Telemachus autem Euenoridem Leiocritum vulneravit
Hastâ medio ventre, penitùsque aes transegit:
Cecidit verò *is* pronus, terramque feriit totâ fronte.
Tunc demùm Minerva mortalibus-exitiosam Aegida sustulit
Altè ex fastigio; eorum autem mentes perterritae sunt.

Ver. 283. —— Εὐρυδάμαντα.] MS. à *Tho. Bentleio* collatus, Εὐρυμίδοντα.

Ver. 287. —— Πολυθερσίδη.] *Al.* Πολυθερσείδη.

Ver. 288. Εἴκων ἀφραδίῃς.] Vide ad *Il.* ί, 594.

Ibid. —— εἰπεῖν.] *Al.* εἰπέμεν.

Ibid. —— ἀλλὰ θεοῖσι Μῦθον ἐπιτρέψαι.]

Ἀλλ' εἰς θεοὺς χρὴ ταῦτ' ἀναρτήσαντ' ἔχειν.
Euripid. Phœniss. ver. 712.

Ver. 290. Τοῦτό τοι ἀντὶ ποδὸς ξεινήϊον.] Ἰστέον δὲ ὅτι τὸ " Τοῦτό σοι ἀντὶ ποδὸς ξεινήϊον" εἰς παροιμίαν ὕστερον ἔπεσεν, ἐπὶ τῶν ἀντὶ κακοῦ ἀπολαβόντων κακόν. *Eustath.*

Ibid. —— ὅν ποτ' ἔδωκας Ἀντιθέῳ Ὀδυσῆϊ. Suprà ύ, 299.

Ver. 293. Οὖτα Δαμαστορίδην.] Ὅτι καὶ ἐνταῦθα τὸ " οὖτα" κεῖται προπερισπώμενον διὰ ἀποκοπὴν τὴν ἐκ τοῦ οὔταζεν, ὃ σημαίνει τὴν ἐγγύθεν πληγήν. *Eustath.* Vide ad *Il.* δ', 525.

Ibid. —— Δαμαστορίδην.] *Agelaum:* Vide *ver.* 241.

Ver. 297. —— φθισίμβροτον αἰγίδ' ἀνέσχεν.] Nonnulli, notante *Barnesio*, hîc legerunt φθισίμβροτος· scilicèt ut ad præcedentem Ἀθηναίη referatur. Sed, uti videtur, minùs rectè. Cæterùm de prosodiâ vocis, φθισίμβροτος, vide ad *Il.* ν', 339.

Ver. 298. —— ἐξ ὀροφῆς.] Apud *Eustathium* in commentario, ἐκ κορυφῆς.

Ibid. —— τῶν δὲ φρένες ἐπτοίηθεν.] *Al.* τῶν δὲ φρένας ἐπτοίησεν.

Οἱ δ' ἐφέβοντο κατὰ μέγαρον, βόες ὣς ἀγελαῖαι,
Τὰς μέν τ' αἰόλος οἶστρος ἐφορμηθεὶς ἐδόνησεν,
Ὥρῃ ἐν εἰαρινῇ, ὅτε τ' ἤματα μακρὰ πέλονται.
Οἱ δ', ὥστ' αἰγυπιοὶ γαμψώνυχες, ἀγκυλοχεῖλαι,
Ἐξ ὀρέων ἐλθόντες ἐπ' ὀρνίθεσσι θορῶσι,
Ταὶ μέν τ' ἐν πεδίῳ νέφεα πτώσσουσαι ἵενται,
Οἱ δέ τε τὰς ὀλέκουσιν ἐπάλμενοι, οὐδέ τις ἀλκὴ
Γίγνεται, οὐδὲ φυγή· χαίρουσι δέ τ' ἀνέρες ἄγρῃ·

Ipsi verò trepidabant per domum, boves tanquam armentales,
Quas quidem pernix asilus adortus agitavit,
Tempore in verno, quandò dies longi sunt.
Hi autem sicut vultures curvis-unguibus, aduncis-rostris,
Ex montibus profecti avibus insiliunt;
Hae quidem in campo nubes timentes volitant;
Illi autem eas perdunt insilientes; neque ulla resistendi-facultas
Fit, neque effugium; gaudent autem et viri capturâ:

Ver. 299. 302. Οἱ δ' ἐφέβοντο κατὰ μέγαρον, βόες ὣς—— Οἱ δ', ὥστ' αἰγυπιοί.] Ἰστέον δὲ ὅτι τῶν ῥηθεισῶν παραβολῶν ἡ πρώτη μὲν σεμνοτέρους εἶχε τοὺς μνηστῆρας, εἰς βόας αὐτοὺς παραβάλλουσα, διὰ τὸ ἀγελαῖον τοῦ πλήθους· τοὺς μέντοι πτοοῦντας μικροφυεῖ ζωυφίῳ τῷ οἴστρῳ εἴκαζε, διὰ τὴν κατὰ πλῆθος τε ὀλιγότητα, καὶ τὸν ἐκ τοῦ βάλλειν κεντρισμόν. Ἡ μέντοι δευτέρα ἀπεναντίας ἥκει τῇ πρώτῃ, πάνυ μὲν σεμνύνουσα τοὺς διώκοντας, τῇ πρὸς αἰγυπιοὺς παραβολῇ· ἀχρειοῦσα δὲ τοὺς διωκομένους μνηστῆρας, διὰ τοῦ μηδὲ πρὸς ὄνομα μνησθῆναι, οἵοις ὀρνίθεσσιν ἐν τῷ φεύγειν ἐοίκασι. *Eustath.* Importunè admodùm. Non enim *Ulyssem* Sociosque *Asilo* hîc comparat Poeta; sed priori hâc similitudine, Procorum solummodò dissipationem trepidationemque confusam; posteriori, *Ulyssis* Sociorumque vires superiores victoriamque facilem depingit.

Ver. 300. Τὰς μέν τ' αἰόλος οἶστρος ἐφορμηθεὶς ἐδόνησεν.] Ὁ οἶστρος ἀπογεννᾶται ἐκ τῶν ἐν τοῖς ποταμοῖς πλαγίων ζωαρίων τῶν ἐπιπλεόντων τὰ ὕδατα, διὸ καὶ πλεῖστα περὶ αὐτὰ γίνονται. Ὁ δὲ μύωψ ἐκ τῶν ξύλων ἀπογεννᾶται· καὶ Καλλίμαχος περὶ τοῦ μύωπος, "Βούσσοον, ὅν τε μύωπα βοῶν καλέουσιν ἀμορβοί." Εἰσὶ δὲ οὗτοι πολέμιοι τοῖς βουσίν· ὅταν γὰρ κατὰ τὴν λαπάρην αὐτοὺς δρύψωσιν, εὐθέως ἀπολιμπάνουσι τὸν νομὸν σοβηθέντες. Ἔστι δὲ ὁ μὲν οἶστρος μυίᾳ παραπλήσιος, κέντρον ἔχων εὐμέγεθες ἐκ τοῦ στόματος, καὶ φωνὴν μεγάλην βομβώδη· ὁ δὲ μύωψ παρόμοιος τῇ κυνομυίᾳ, τό τε κέντρον ἔλαττον ἔχει τοῦ οἴστρου. *Schol.* ad *ver.* 299. Alitèr autem *Scholia* ad hunc versum: Οἶστρος, ὁ λεγόμενος μύωψ· ἔστι δὲ ζῶον ὑπόχαλκον τὴν μορφὴν, ὅπερ ἂν εἰσέλθῃ εἰς τὰ ὦτα τῶν βοῶν, ἐξοιστρεῖν ἀναγκάζει τοὺς βόας,

Est lucos Silari circa, ilicibusque virentem
Plurimus Alburnum volitans, cui nomen asilo
Romanum est, œstron Graii vertêre vocantes,
Asper, acerba sonans; quo tota exterrita sylvis
Diffugiunt armenta——.
Virg. Georg. III, 146.

Ibid. —— αἰόλος.] Vide ad *Il.* β', 816. et μ', 167.

Ver. 301. —— εἰαρινῇ.] Vide ad *Il.* ι', 5.

Ver. 302. Οἱ δ', ὥστ' αἰγυπιοί.] Quoniam Poeta dicit infrà *ver.* 306. χαίρουσι δέ τ' ἀνέρες ἄγρῃ, ideò Dna. *Dacier* vultures hosce sive accipitres ab ipsis hominibus ad aves minores captandas consultò emissos intelligit; Poetamque hîc aucupium istius temporis depingere existimat. Rationibus tamen, ut opinor, haud satìs idoneis. Neque isti interpretationi satìs aptè congruit istud Ἐξ ὀρέων ἐλθόντες, *ver.* 303.

Ver. 303. —— ἐπ' ὀρνίθεσσι θορῶσι.] Τὸ δὲ "ἐπ' ὀρνίθεσιν" (inquit *Eustathius*) ἀντὶ τοῦ, κατὰ ὀρνίθων. Malè. Videtur enim non advertisse vir eruditus, ἐπ' ὀρνίθεσσι θορῶσι, esse ὀρνίθεσσι ἐπιθορῶσι.

Ver. 304. —— νέφεα πτώσσουσαι.] Νέφεα δὲ, ἢ τὸν τῶν νεφῶν τόπον καὶ νῦν λέγει —— ἢ μάλιστα, κατὰ τοὺς Παλαιοὺς, δικτύων εἶδος, ἃ καὶ ὁ Κωμικὸς νεφέλας φησὶν ἐν τῷ, "μὰ νεφέλας, μὰ δίκτυα·" ἵνα εἰκάζει τοὺς μνηστῆρας ὄρνισιν ἡ παραβολὴ, αἳ, λίνων αὐταῖς ἱσταμένων, ὅ ἐστι δικτύων, εἶτα αἰγυπιῶν ἐπιόντων, πτήξασαι ἐπὶ νέφεα ἵενται, ὅ ἐστι δικτύοις ἐμπελάζουσιν. *Eustath.* Posteriorem vocis hujus interpretationem veriorem contendit Dna. *Dacier.* Vide autem ad *ver.* 302.

Ὣς ἄρα τοὶ μνηστῆρας ἐπεσσύμενοι κατὰ δῶμα
Τύπτον ἐπιστροφάδην· τῶν δὲ στόνος ὄρνυτ' ἀεικὴς,
Κράτων τυπτομένων· δάπεδον δ' ἅπαν αἵματι θῦεν.
Λειώδης δ' Ὀδυσῆος ἐπεσσύμενος λάβε γούνων,
Καί μιν λισσόμενος ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
Γουνοῦμαί σ', Ὀδυσεῦ· σὺ δέ μ' αἴδεο, καί μ' ἐλέησον·
Οὐ γάρ πω τινὰ φημὶ γυναικῶν ἐν μεγάροισιν
Εἰπεῖν, οὐδέ τι ῥέξαι, ἀτάσθαλον· ἀλλὰ καὶ ἄλλους
Παύεσκον μνηστῆρας, ὅτις τοιαῦτά γε ῥέζοι.
Ἀλλά μοι οὐ πείθοντο κακῶν ἀπὸ χεῖρας ἔχεσθαι·
Τῷ καὶ ἀτασθαλίῃσιν ἀεικέα πότμον ἐπέσπον.
Αὐτὰρ ἐγὼ μετὰ τοῖσι θυοσκόος, οὐδὲν ἐοργὼς,
Κείσομαι· ὧς οὐκ ἔστι χάρις μετόπισθ' εὐεργέων.
Τὸν δ' ἄρ' ὑπόδρα ἰδὼν προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς·
Εἰ μὲν δὴ μετὰ τοῖσι θυοσκόος εὔχεαι εἶναι,

Sic utique hi procos irruentes per domum
Feriebant quaquaversùm; illorum autem gemitus oriebatur foedus,
Capitibus percussis: pavimentum verò totum sanguine undabat.
Leiodes autem Ulyssis advolans prehendit genua,
Et ipsum precans verbis alatis alloeutus est:
" Supplex-oro te, Ulysses; tu verò me respice, et meî miserere:
" Nunquam enim cuiquam dico *me* mulierum in aedibus
" Dixisse, neque aliquid fecisse, iniquum; sed et alios
" Compescebam procos, quicunque talia scilicèt faceret.
" Sed mihi non paruerunt, ut à malo manus abstinerent:
" Quare et ob iniquitates saevum fatum consecuti sunt.
" At ego inter hos vates, nihil qui-patravi,
" Jacebo: ita non est gratia in-posterum benefactorum."
Hunc autem torvè intuitus allocutus est solers Ulysses;
" Siquidem jam inter hos vates profiteris *te* esse,

Ver. 307.—τοὶ.] *Al.* τούς. Minùs rectè.
Ver. 308.——τῶν δὲ στόνος ὄρνυτ'.]

Tum verò et gemitus morientum, et sanguine in alto
Armaque corporaque.— *Æn.* XII, 633.

Ver. 309.——δάπεδον δ' ἅπαν αἵματι θῦεν.]

——atro tepefacta cruore
Terra torique madent.— *Æn.* IX, 333.

Ver. 313. 314. Οὐ γάρ πω τινὰ φημὶ γυναικῶν ἐν μεγάροισιν Εἰπεῖν, οὐδέ τι ῥέξαι, ἀτάσθαλον.] *Barnesius* inter varias lectiones retulit, Εἰπεῖν, μ' οὐδέ τι ῥέξαι· "τὸ μὲ enim," inquit, "omninò necessarium, videtur excidisse." Porrò totam sententiam ita reddit Vir eruditus, Versionem Editionis *Didymi* ferè secutus; "*Nondum enim aliquam dico mulierum in domibus Dicturam, me neque aliquid fecisse injustum.*" Malè. Nam istâ ratione vox οὐδὲ "*neque*" planè esset importuna. Sententiam rectè (ut opinor) exhibet Versio *Wetsteniana*, quam ferè secutus sum; "*Nunquam enim cuiquam dico me mulierum in ædibus Dixisse neque aliquid fecisse mali.*" Neque dissimilem phrasin usurpavit Poeta suprà δ', 693.

Κεῖνος δ' οὔποτε πάμπαν ἀτάσθαλον ἄνδρα ἐώργει.

Ver. 315. Παύεσκον.] Vide ad *Il.* β', 221.
Ver. 317. et 416.——ἀτασθαλίῃσιν ἀεικέα πότμον ἐπέσπον.] Ita suprà ad α', 7.

Αὐτῶν γὰρ σφετέρῃσιν ἀτασθαλίῃσιν ὄλοντο.

Ver. 318. et 321.——θυοσκόος.] Vide suprà ad φ', 145.
Ver. 319.——εὐεργέων.] Pronuntiabatur εὐεργῶν. Vide ad *Il.* β', 811.

Πολλάκι που μέλλεις ἀρήμεναι ἐν μεγάροισι,
Τηλοῦ ἐμοὶ νόστοιο τέλος γλυκεροῖο γενέσθαι,
Σοὶ δ' ἄλοχόν τε φίλην σπέσθαι, καὶ τέκνα τεκέσθαι·
Τῷ οὐκ ἂν θάνατόν γε δυσηλεγέα προφύγοισθα.
Ὣς ἄρα φωνήσας, ξίφος εἵλετο χειρὶ παχείῃ
Κείμενον, ὅ ῥ' Ἀγέλαος ἀποπροέηκε χαμᾶζε
Κτεινόμενος· τῷ τόνγε κατ' αὐχένα μέσσον ἔλασσε·
Φθεγγομένου δ' ἄρα τοῦ γε κάρη κονίῃσιν ἐμίχθη.
Τερπιάδης δέ τ' ἀοιδὸς ἀλύσκασε κῆρα μέλαιναν
Φήμιος, ὅς ῥ' ἤειδε μετὰ μνηστῆρσιν ἀνάγκῃ·
Ἔστη δ' ἐν χείρεσσιν ἔχων φόρμιγγα λίγειαν
Ἄγχι παρ' ὀρσοθύρην· δίχα δὲ φρεσὶ μερμήριζεν,
Ἢ ἐκδὺς μεγάροιο, Διὸς μεγάλου ποτὶ βωμὸν

" Saepè utique necessariò-soles optare in aedibus,
" Longè mihi reditûs finem dulcis fieri;
" Tibi autem uxoremque charam accedere, et filios parere:
" Quare non mortem sanè gravem effugies."
Sic utique locutus, ensem cepit manu robustâ
Jacentem, quem scilicèt Agelaus abjecerat humi
Quum-interficiebatur; quo hunc ad cervicem mediam feriit;
Loquentis verò ejus caput pulveribus mixtum est.
Terpiades porrò cantor declinavit fatum atrum
Phemius; qui utique canebat inter procos ex-necessitate:
Stetit autem in manibus tenens citharam argutam
Propè ad posticum: bifariàm verò mente deliberabat;
Utrùm egressus domo, Jovis magni ad aram

Ver. 322. —— *μέλλεις ἀρήμεναι.*] Vide suprà ad *ver.* 208.

Ver. 325. —— *προφύγοισθα.*] *Al.* *προφύγησθα.*

Ver. 327. —— *ὅ ῥ'.*] *Quem scilicèt.* —— Nonnulli, notante *Barnesio*, scribunt ὅ ῤῥ': quo modo et ὅ ῥ' pronuntiabatur. Vide ad *Il.* *ά*, 51. et *π'*, 228.

Ver. 329. *Φθεγγομένου δ' ἄρα τοῦ γε κάρη κονίῃσιν ἐμίχθη.*]

> Tum caput orantis nequicquam, et multa parantis
> Dicere, deturbat terræ. — *Æn.* X, 554.

Vide ad *Il.* *κ'*, 457.

Ver. 330. —— *ἀλύσκασε.*] Ita ex Codice *Oxoniensi* restituit *Barnesius.* In Vulgatis scriptum est *ἀλύσκαζε.* Quod ferri non potest.

Ver. 331. —— *μετὰ μνηστῆρσιν.*] Suprà *Odyss.* *ά*, 154. ubi idem versus occurrit, legitur *παρὰ μνηστῆρσιν.*

Ver. 333. —— *ὀρσοθύρην.*] Vide suprà ad *ver.* 126.

Ibid. —— *μερμήριζεν.*] *Al.* *μερμήριξεν.*

Ver. 334. —— *Διὸς μεγάλου ποτὶ βωμὸν Ἑρκείου.*] Βωμὸς δὲ Ἑρκείου Διὸς, ἔξω που περὶ τὴν αὐλὴν αἴθριος εἶναι δοκεῖ, ὁποῖοι πολλοὶ φαίνονται, ἐν ᾧ ἔθυον Διὶ ἐφόρῳ τοῦ ἕρκους, ὅ ἐστι τοῦ περὶ αὐλὴν τειχίου· ὥσπερ αὖ πάλιν ἐν τῇ κατ' οἶκον ἑστίᾳ Διὶ ἐγίνοντο θυσίαι, ὃν οἱ μὲν ἄλλοι ἐφέστιον, Ἡρόδοτος δὲ Ἰωνικῶς λέγει ἐπίστιον. *Eustath.* " Jupiter inter alia multa " Epitheta —— etiam Ἕρκειος appellatus " est, quòd intrà septum domûs cujusque " coleretur, qui et Penetralis." *Ritterhus. de interpretatione quorundam locorum Oppiani, ad Cyneg.* I, 36. Hinc apud *Euripidem*:

> Καὶ τὸν φυτουργὸν Πρίαμον
> —— τοῖσδ' εἶδον ὄμμασιν
> Αὐτὸν κατασφαγέντ' ἐφ' Ἑρκείῳ πυρᾷ.
> *Troad. ver.* 481.

Et apud *Senecam*:

> Sparsum cruore regis Hercæum Jovem.
> *Agamemn. ver.* 443.

Vide et infrà ad *ver.* 376.

Ibid. —— *ποτὶ βωμὸν.*] *Al.* *προτὶ βωμὸν,* et *παρὰ βωμὸν.*

Ἑρκείου ἵζοιτο τετυγμένον, ἔνθ' ἄρα πολλὰ
Λαέρτης Ὀδυσεύς τε βοῶν ἐπὶ μηρί' ἔκαιον·
Ἦ γούνων λίσσοιτο προσαΐξας Ὀδυσῆα.
Ὧδε δέ οἱ φρονέοντι δοάσσατο κέρδιον εἶναι,
Γούνων ἅψασθαι Λαερτιάδεω Ὀδυσῆος.
Ἤτοι ὁ φόρμιγγα γλαφυρὴν κατέθηκε χαμᾶζε
Μεσσηγὺς κρητῆρος ἰδὲ θρόνου ἀργυροήλου·
Αὐτὸς δ' αὖτ' Ὀδυσῆα προσαΐξας λάβε γούνων,
Καί μιν λισσόμενος ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
Γουνοῦμαί σ', Ὀδυσεῦ· σὺ δέ μ' αἴδεο, καί μ' ἐλέησον·
Αὐτῷ τοι μετόπισθ' ἄχος ἔσσεται, εἴ κεν ἀοιδὸν
Πέφνῃς, ὅστε θεοῖσι καὶ ἀνθρώποισιν ἀείδω.
Αὐτοδίδακτος δ' εἰμί· θεὸς δέ μοι ἐν φρεσὶν οἴμας
Παντοίας ἐνέφυσεν· ἔοικα δέ τοι παραείδειν,

Hercaei sederet fabrefactam, ubi utique multa
Laërtes Ulyssesque boum femora comburebant;
An ad-genua precaretur aggressus Ulyssem.
Sic autem ei cogitanti visum est satius esse,
Genua prehendere Laërtiadae Ulyssis.
Sanè ille citharam cavam deposuit humi
Medio inter craterem et solium argenteis-clavis-distinctum:
Ipse autem demùm Ulyssem aggressus prehendit genua,
Et ipsum precans verbis alatis allocutus est:
" Supplex-oro te, Ulysses; tu verò me respice, et meî miserere;
" Ipsi tibi in-posterum dolor erit, si cantorem
" Interfeceris, qui diis et hominibus cano.
" Ex-me-ipso doctus sum; deus verò mihi in mente cantus
" Omnigenos insevit; aptus autem sum ad tibi accinendum,

Ver. 335. —— ἵζοιτο.] *Al.* ἵζοιτο.

Ibid. —— τετυγμένον.] Vide ad *Il.* ζ', 488.

Ver. 336. —— ἔκαιον.] *Al.* ἔκηαν, et ἔκειαν.

Ver. 338. Ὧδε δέ οἱ φρονέοντι δοάσσατο κέρδιον εἶναι.]

Hæc alternanti potior sententia visa est. *Æn.* IV, 287.

Ver. 342. 343. —— λάβε γούνων, Καί μιν λισσόμενος.]

Et genua amplectens, effatur talia supplex. *Æn.* X, 523.

Ver. 344. Γουνοῦμαί σ', Ὀδυσεῦ· σὺ δέ μ' αἴδεο, καί μ' ἐλέησον.]

Te precor, hanc animam serves——. *Æn.* X, 525.

—sine hanc animam, et miserere precantis. *Ibid.* 598.

Ver. 347. Αὐτοδίδακτος δ' εἰμί.] Τουτέστιν αὐτομαθὴς τάγε πρὸς θνητοῦ διδασκάλου. *Eustath.* Ἐκ φύσεως δεδιδαγμένος. *Schol.* Πάντες οἵτε τῶν ἐπῶν Ποιηταὶ οἱ ἀγαθοὶ, οὐκ ἐκ τέχνης, ἀλλ' ἔνθεοι ὄντες καὶ κατεχόμενοι, πάντα ταῦτα τὰ καλὰ λέγουσι ποιήματα. *Plato in Iöne*, citante *Barnesio*.

Ibid. —— θεὸς δέ μοι ἐν φρεσὶν οἴμας.] Apud *Justin. Martyr. de Monarchiâ Dei*, notante *Barnesio*, legitur θεὸς δέ μοι ἔμβαλεν οἴμας· Apud *Maxim. Tyrium*, § 22. θεοὶ δέ μοι ὤπασαν ὀμφήν. Videntur nimirùm illi memoriâ citâsse.

Ver. 348. —— ἔοικα δέ τοι παραείδειν, Ὥστε θεῷ·] Δεῖγμα δὲ τῆς τοῦ ἀοιδοῦ Φημίου θεόθεν διδαχῆς, καὶ οἱ νῦν λόγοι· οὐ γὰρ ἂν οὕτω ῥαδίως ἔννοιαι σεμνότεραι τῶν ἐνταῦθα εὑρεθεῖεν ἀκουσθεῖσαι τῷ Ὀδυσσεῖ μετὰ τὴν εἰς Ἰθάκην ἔλευσιν· ἐν αἷς προλάμπει γοργῶς τὸ, " ἔοικα δέ " τοι παραείδειν, Ὥστε θεῷ·" πάνυ γὰρ κολακικῶς εἴρηται· καὶ χαίροι ἂν Ὀδυσσεὺς τῇ τοιαύτῃ ἐννοίᾳ. *Eustath.* " *Phemius* vates, —— cùm " jam procorum stragem terribilem vidisset, et suam vitam ἐπὶ ξυροῦ ἀκμῆς versari " intelligeret; Ulyssi supplex ad genua " provolutus, verbis eum placare pro suâ " virili aggreditur. Inter alia autem quæ " sanè sunt egregia, et personæ convenien- " tia, hoc delinimento utitur; ἔοικα δέ τοι

Ὥστε θεῷ· τῷ μή με λιλαίεο δειροτομῆσαι.
Καί κεν Τηλέμαχος τάδε γ' εἴποι, σὸς φίλος υἱὸς,
Ὡς ἐγὼ οὔτι ἑκὼν ἐς σὸν δόμον, οὐδὲ χατίζων,
Πωλεύμην μνηστῆρσιν ἀεισόμενος μετὰ δαῖτας·
Ἀλλὰ πολὺ πλέονες καὶ κρείσσονες ἦγον ἀνάγκῃ.
Ὡς φάτο· τοῦ δ' ἤκουσ' ἱερὴ ἲς Τηλεμάχοιο,
Αἶψα δ' ἑὸν πατέρα προσεφώνεεν ἐγγὺς ἐόντα·
Ἴσχεο, μηδέ τι τοῦτον ἀναίτιον οὔταε χαλκῷ·
Καὶ κήρυκα Μέδοντα σαώσομεν, ὅστε μευ αἰεὶ
Οἴκῳ ἐν ἡμετέρῳ κηδέσκετο παιδὸς ἐόντος·
Εἰ δὴ μή μιν ἔπεφνε Φιλοίτιος, ἠὲ συβώτης,
Ἠέ σοι ἀντεβόλησεν ὀρινομένῳ κατὰ δῶμα.
Ὡς φάτο· τοῦ δ' ἤκουσε Μέδων, πεπνυμένα εἰδώς·
Πεπτηὼς γὰρ ἔκειτο ὑπὸ θρόνον, ἀμφὶ δὲ δέρμα
Ἕστο βοὸς νεόδαρτον, ἀλύσκων κῆρα μέλαιναν.
Αἶψα δ' ἀπὸ θρόνου ὦρτο, θοῶς δ' ἀπέδυνε βοείην.

"Tanquam deo: quare nè me cupias obtruncare.
"Et Telemachus haec utique diceret, tuus dilectus filius,
"Quòd ego neutiquam lubens in tuam domum, neque indigens,
"Veniebam procis cantaturus inter convivia;
"Sed multò plures et potentiores ducebant me vi."
Sic dixit: eum autem audivit sacra vis Telemachi;
Statimque suum patrem alloquebatur propè existentem:
"Contine-te, neque omninò hunc insontem vulnera aere:
"Et praeconem Medonta servabimus, qui scilicêt me semper
"Domo in nostrâ curabat, puer cùm-eram:
"Si jam non ipsum interfecerit Philoetius, vel subulcus,
"Vel tibi is occurrerit ruenti per domum."
Sic dixit: eum verò audivit Medon, prudentia doctus:
Stratus enim jacebat sub solio; circùm autem pellem
Indutus erat bovis recèns-excoriatam, vitans fatum atrum.
Statim verò à solio surrexit, citóque exuit bubulam-*pellem*:

" παραιδεῖν, Ὥστε θεῷ.] —— Hoc autem " voluit Phemius dicere, (ut *Eustathius* ex- " ponit, et verba ipsa fidem faciunt,) se in " hoc suo discrimine Ulyssem spectare tan- " quam præsentem Deum." *Meric. Casaubon. de nuperâ Homeri Editione Dissertat.* I. Neuter videtur sensum loci attigisse. Vitam enim sibi ideò (ut opinor) conservandam monet hîc *Phemius*, quòd idoneus sit qui *Ulyssi*, tanquam deo, accinat.

Ver. 349. —— δειροτομῆσαι.] Apud *Eustathium* in commentario, δειροτομήσειν.

Ver. 350. —— εἴποι.] Apud *Eustathium*, εἴπῃ.

Ver. 351. Ὡς ἐγὼ οὔτι ἑκὼν.] Κἀκεῖνο δὲ παρὰ πᾶσι νενόμισται, τὸ κολάζεσθαι τὰ ἑκούσια ἁμαρτήματα, τὰ δὲ ἀκούσια συγγνώμης τυγχάνειν· τοῦτο πάλιν δείκνυσιν ὁ Ποιητὴς, ἐν οἷς φησὶν ὁ ἀοιδὸς παρ' αὐτῷ, " Καί κεν Τηλέμα- " χος τάδε γ' εἴποι, σὸς φίλος υἱὸς, Ὡς ἐγὼ " οὔτι ἑκὼν ἐς σὸν δόμον, οὐδὲ χατίζων, Πωλεύ- " μην." *Dionys. Halicarn.* περὶ τῆς Ὁμήρου ποιήσεως, § 21.

Ibid. —— ἐς σὸν δόμον.] *Al.* ἐς ἑὸν δόμον.

Ver. 352. —— μετὰ δαῖτας.] Apud *Eustathium* in commentario, μετὰ δαῖτα.

Ver. 362. Πεπτηὼς.] *Barnesius* aliique vertunt, "*Expavefactus.*" Sed minùs recte: ut liquet ex aliis locis ubi eadem vox occurrit. Vide suprà ξ', 354. 474. et infrà *ver.* 384. *hujus libri*.

Ver. 364. —— ἀπὸ θρόνου.] *Al.* ὑπὸ θρόνου.

Τηλέμαχον δ' ἄρ' ἔπειτα προσαΐξας λάβε γούνων,
Καί μιν λισσόμενος ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
Ὦ φίλ', ἐγὼ μὲν ὅδ' εἰμί· σὺ δ' ἴσχεο· εἰπὲ δὲ πατρί,
Μή με περισθενέων δηλήσεται ὀξέϊ χαλκῷ,
Ἀνδρῶν μνηστήρων κεχολωμένος· οἵ οἱ ἔκειρον
Κτήματ' ἐνὶ μεγάροις, σὲ δὲ νήπιοι οὐδὲν ἔτιον.
Τὸν δ' ἐπιμειδήσας προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς·
Θάρσει, ἐπειδή σ' οὗτος ἐρύσσατο καὶ ἐσάωσεν,
Ὄφρα γνῷς κατὰ θυμὸν, ἀτὰρ εἴπῃσθα καὶ ἄλλῳ,
Ὡς κακοεργίης εὐεργεσίη μέγ' ἀμείνων.
Ἀλλ' ἐξελθόντες μεγάρων, ἕζεσθε θύραζε
Ἐκ φόνου εἰς αὐλὴν, σύ τε καὶ πολύφημος ἀοιδὸς,
Ὄφρ' ἂν ἐγὼ κατὰ δῶμα πονήσομαι, ὅττεό με χρή.
Ὣς φάτο· τὼ δ' ἔξω βήτην μεγάροιο κιόντε.
Ἑζέσθην δ' ἄρα τώγε Διὸς μεγάλου ποτὶ βωμὸν,
Πάντοσε παπταίνοντε, φόνον ποτιδεγμένω αἰεί.
Πάπτηνεν δ' Ὀδυσεὺς καθ' ἑὸν δόμον, εἴτις ἔτ' ἀνδρῶν

Telemachum autem deindè aggressus prehendit genua,
Et ipsum precans verbis alatis allocutus est:
" O chare, ego quidem hic sum: tu verò contine-te, et dic patri;
" Nè me ferociens laedat acuto aere,
" Virorum procorum *causâ* iratus; qui ei attondebant
" Possessiones in aedibus; te autem stulti nihil honorabant."
Hunc verò subridens allocutus est solers Ulysses:
" Bono-esto-animo, quandoquidem te hic liberavit et servavit;
" Ut noscas in animo, quin dicas etiam alii,
" Quòd maleficio beneficium est longè melius.
" Sed egressi ex aedibus, sedete foris
" Ex caede in aulam, tuque et valdè-celebris cantor,
" Dum ego per domum operatus fuero, quodcunque me oportet."
Sic dixit: hi autem exiverunt domo profecti.
Sedebantque proindè ipsi Jovis magni ad aram,
Undique circumspicientes, caedem expectantes semper.
Circumspectavit verò Ulysses per suam domum, si quis adhuc virorum

Ver. 370. ——— ἐνὶ μεγάροις.] *Al.* ἐνὶ μεγάρῳ.

Ibid. ——— οὐδὲν ἔτιον.] *Al.* οὐδὲν ἔτισαν.

Ver. 374. Ὡς κακοεργίης εὐεργεσίη μέγ' ἀμείνων.]

Τῆς εὐεργεσίης οὐδὲν ἀρειότερον.
Theogn. Gnom. Eleg. ver. 548.

Εὖ μὲν γὰρ εἴρηται καὶ τοῦτο, τοὺς ἀνθρώπους τότε μάλιστα μιμεῖσθαι τοὺς θεοὺς, ὅταν εὐεργετῶσιν. *Strabo, Geograph. lib.* X. *pag.* 717. *al.* 467.

Ver. 375. ——— μεγάρων, ἕζεσθε θύραζε.] *Athenæus, lib.* V. *cap.* 3. citat, μεγάρων εὖ ναιεταόντων.

Ver. 376. Ἐκ φόνου εἰς αὐλήν.] Ὅμηρος δὲ τὴν αὐλὴν ἀεὶ τάττει ἐπὶ τῶν ὑπαίθρων τόπων, ἔνθα ἦν ὁ τοῦ Ἑρκείου Ζηνὸς βωμός. Ὁ μέν τοί γε Πηλεὺς καταλαμβάνεται, *Iliad.* λ', 773. " Αὐλῆς ἐν χόρτῳ." ——— Καὶ ὁ Ὀδυσσεὺς προστάττει τοῖς περὶ τὸν Φήμιον, " Ἀλλ' ἐξελθόντες μεγάρων εὖ ναιεταόντων, Ἐκ φόνου εἰς αὐλήν." *Athenæus, lib.* V, *cap.* 3.

Ibid. ——— πολύφημος ἀοιδός.] Πολύφημος δὲ ἀοιδὸς ὁ Φήμιος, ἢ ὡς σοφὸς καὶ πολυΐστωρ, καὶ οὕτω πολλὰς φήμας εἰδώς· ἢ ὡς πολλοὺς φημίζων· ἢ ὡς ὑπὸ πολλῶν τοῦτο πάσχων. *Eustath.* Vide suprà β', 150. ubi eadem vox occurrit.

Ver. 379. ——— ποτὶ] *Al.* περὶ, et παρά.

Ζωὸς ὑποκλοπέοιτο, ἀλύσκων κῆρα μέλαιναν.
Τοὺς δὲ ἴδεν μάλα πάντας ἐν αἵματι καὶ κονίῃσι
Πεπτεῶτας πολλούς· ὥστ' ἰχθύας, οὕσθ' ἁλιῆες
Κοῖλον ἐς αἰγιαλὸν πολιῆς ἔκτοσθε θαλάσσης
Δικτύῳ ἐξέρυσαν πολυωπῷ· οἱ δέ τε πάντες
Κύμαθ' ἁλὸς ποθέοντες ἐπὶ ψαμάθοισι κέχυνται,
Τῶν μέν τ' ἠέλιος φαέθων ἐξείλετο θυμόν·
Ὣς τότ' ἄρα μνηστῆρες ἐπ' ἀλλήλοισι κέχυντο.
Δὴ τότε Τηλέμαχον προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς·
Τηλέμαχ', εἰδ' ἄγε μοι κάλεσον τροφὸν Εὐρύκλειαν,

Vivus surriperet-se, vitans fatum atrum.
Illos autem vidit prorsùs omnes in sanguine et pulveribus
Collapsos multos; sicut pisces, quos scilicèt piscatores
Cavum in littus, canum extra mare,
Reti extraxerunt multiforo: hi etenim omnes
Undas maris desiderantes in arenis fusi sunt;
Et horum quidem sol lucens abstulit animam!
Sic tunc utique proci alii super alios fusi erant.
Tum demùm Telemachum allocutus est solers Ulysses:
" Telemache, eia age, mihi advoca nutricem Eurycleam;

Ver. 383. —— ἐν αἵματι καὶ κονίῃσι Πεπτεῶτας.] Vide ad *Il.* ά, 593. et ν', 508. Ἐκ δὲ τοῦ "ἐν αἵματι καὶ κονίῃσι" σημειοῦνται οἱ Παλαιοὶ, ὡς οὐ κατέστρωτο λίθοις τὸ τοῦ ἀνδρῶνος ἔδαφος, εἶγε κονίαν εἶχε. *Eustath.*

Ver. 384. Πεπτεῶτας πολλούς.] In Vulgatis scriptum est Πεπτηῶτας. Quod vix ullâ licentiâ excusari potest. *Barnesius* edidit Πεπτεότας· atque ita quidem in Vulgatis legitur *Iliad.* φ', 503. Πεπτεότ' ἄλλυδις ἄλλα ——. Ex analogiâ tamen verisimilior videtur altera viri eruditi conjectura: nempè legendum Πεπτεῶτας, ut pronuntietur videlicèt Πεπτῶτας. Quâ enim analogiâ ex τεθνηότες fit τεθνεῶτες, ex μεμαότες, μεμαῶτες, &c. eâdem planè ex Πεπτηότας fit Πεπτεῶτας· At τεθνεότες, μεμαότες, et similia, nusquam apud *Homerum* reperiuntur. Vide ad *Il.* ά, 265. et ν'. 46. Porrò cùm et MS. unus à *Tho Bentleio* collatus Πεπτεῶτας hîc legit, Textui hanc lectionem inserui.

Ibid. —— πολλούς· ὥστ' ἰχθύας.] "Fortassè," inquit *Henricus Stephanus*, "meliùs legeretur Πεπτεῶτας, πολλοὺς ὥστ' ἰχθύας, &c." Ut vox nimirùm, πολλοὺς, ad ἰχθύας, non ad Πεπτεῶτας, referatur. Sed praestat, ut opinor, vulgata Lectio.

Ibid. —— ὥστ' ἰχθύας, &c.] Ὅρα δὲ ὅτι μεγαλείου πράγματος εἰ καὶ μὴ πολὺ εὐρὺν ὁ Ποιητὴς, ἐπλεόνασε παραβολαῖς· πρὸ ὀλίγων μὲν χρησάμενος τῇ ἀπὸ βοῶν, (ver. 299.) ἔτι δὲ καὶ αἰγυπιῶν, (ver. 302.) ἐνταῦθα δὲ τῇ ἀπὸ ἰχθύων· πρεϊὼν δὲ, λέοντι τὸν Ὀδυσσέα παραβαλεῖ, (infrà ver. 402.) ἐρεῖ δὲ ἐφεξῆς καὶ ἀπὸ κιχλῶν καὶ πελειῶν παραβολὴν ἐν τῷ τῶν ἀμφιπόλων θανάτῳ, (ver. 468.) Καὶ νῦν μὲν οὕτως· ἄλλως μέντοι τὸ τῆς Ὀδυσσείας βιβλίον σπανίζει παραβολῶν, ὧν ἡ Ἰλιὰς εἰς πλῆθος μεμέστωται, διὰ τὸ τῶν ἐκεῖ πράξεων πολυμιγεὲς, ἐναργείας δεομένων ἄλλης τε καὶ τῆς ἐκ παραβολῶν. *Eustath.* Vide suprà ad ά, 1.

Ver. 386. Δικτύῳ ἐξέρυσαν.] Σημειοῦνται δὲ οἱ Παλαιοὶ ἅπαξ ἐνταῦθα μνησθῆναι τὸν Ποιητὴν ἰχθύων θήρας τῆς διὰ δικτύων· τὸ γὰρ ἐν Ἰλιάδι [ί, 487.] "Μήπως ὡς ἀψῖσι λίνου ἁλόντε πανάγρου," ἄδηλον φασὶν, εἴτε ἰχθύων, εἴτε πεζῶν ζώων, εἴτε καὶ πτηνῶν ἄγραν δηλοῖ· τὴν δέ γε δι' ὁρμιᾶς καὶ ἀγκίστρου θήραν πολλάκις εἶπεν. *Eustath.*

Ibid. —— πολυωπῷ.] Πολλὰς τρύπας ἔχοντι. *Schol.*

Ver. 387. 389. —— κέχυνται, —— κέχυντο.] De Tempore Praesenti alterum, alterum de Praeterito. Quorum utrumque quidem à Latino "*fusi sunt*" rectè exprimi potest; at Græcè, si voces hinc illinc transponas, nequaquam constabit Temporum ratio. Vide ad *Il.* ά, 37.

Ver. 388. Τῶν μέν τ' ἠέλιος φαέθων ἐξείλετο θυμόν.] "Ulyssem verò," inquit *Spondanus*, "Soli [comparat;] qui illos Procos interemit, ut Sol illos pisces." Minùs rectè. Parùm enim apta ista comparatio. Poëta autem hâc similitudine Procos interfectos, aliosque super alios humi fusos, solummodò describit; *Ulyssem*, infrà ver. 402. *Leonis* similitudine depingit.

Ὄφρα ἔπος εἴποιμι, τό μοι καταθύμιόν ἐστιν.
Ὣς φάτο· Τηλέμαχος δὲ φίλῳ ἐπεπείθετο πατρί·
Κινήσας δὲ θύρην, προσέφη τροφὸν Εὐρύκλειαν·
Δεῦρο δὴ ὄρσο, γρηῦ παλαιγενὲς, ἥτε γυναικῶν
Δμωάων σκοπός ἐσσι κατὰ μέγαρ' ἡμετεράων·
Ἔρχεο· κικλήσκει σε πατὴρ ἐμὸς, ὄφρα τι εἴπῃ.
Ὣς ἄρ' ἐφώνησεν· τῇ δ' ἄπτερος ἔπλετο μῦθος.
Ὤϊξεν δὲ θύρας μεγάρων εὖ ναιεταόντων·
Βῆ δ' ἴμεν· αὐτὰρ Τηλέμαχος πρόσθ' ἡγεμόνευεν.
Εὗρεν ἔπειτ' Ὀδυσῆα μετὰ κταμένοις νεκύεσσιν,
Αἵματι καὶ λύθρῳ πεπαλαγμένον· ὥστε λέοντα,
Ὅς ῥά τε βεβρωκὼς βοὸς ἔρχεται ἀγραύλοιο·
Πᾶν δ' ἄρα οἱ στῆθός τε, παρήϊά τ' ἀμφοτέρωθεν
Αἱματόεντα πέλει· δεινὸς δ' εἰς ὦπα ἰδέσθαι·
Ὣς Ὀδυσεὺς πεπάλακτο πόδας καὶ χεῖρας ὕπερθεν.
Ἡ δ' ὡς οὖν νέκυάς τε καὶ ἄσπετον εἴσιδεν αἷμα,
Ἴθυσέν ῥ' ὀλολύξαι, ἐπεὶ μέγα εἴσιδεν ἔργον·

"Ut verbum dicam, quod mihi in-animo est."
Sic dixit: Telemachus verò dilecto obedivit patri;
Motâque januâ allocutus est nutricem Eurycleam:
"Huc jam move-te, anus antiqua, quae utique mulierum
"Famularum inspectrix es in aedibus nostris:
"Veni; vocat te pater meus; ut aliquid dicat."
Sic utique locutus est: ei autem pennarum-expers fuit verbum.
Aperuit verò fores aedium habitantibus-commodarum:
Perrexitque ire: at Telemachus antè praeibat.
Invenit deindè Ulyssem inter caesa cadavera,
Sanguine et pulvere inquinatum; tanquam leonem,
Qui scilicèt pastus de-bove venit agresti;
Totum autem ei pectusque, genaeque utrinque
Cruentae sunt; terribilis verò in vultum aspectu:
Sic Ulysses inquinatus erat pedes et manus supernè.
Illa autem ubi cadaveraque et immensum inspexit sanguinem,
Impetum cepit jubilandi, quoniam magnum vidit opus:

Ver. 394. Κινήσας δὲ θύρην.] Κόψας, κρούσας. *Schol.* Ὅτι κινῆσαι θύραν φησὶ τὸ διασαλεῦσαι, ἐπὶ κλήσει τινὸς τῶν ἔνδον. *Eustath.*

Ver. 398. —— τῇ δ' ἄπτερος ἔπλετο μῦθος.] Vide suprà ad ῥ', 57.

Ver. 401. —— μετὰ κταμένοις νεκύεσσιν.] Occurrit idem versus infrà ψ', 45. et utrobique in Vulgatis scriptum est μετὰ κταμένοισι νέκυσιν quod, ut rectè observat *Barnesius*, ferri non potest, nisi duplici σ scribas νέκυσσιν. Cùm verò vox νέκυσι, aut νέκυσσι, nusquam apud *Homerum* nisi hisce duobus in locis, reperiatur; νεκύεσσι autem sæpiùs occurrat; edidit Vir ipse eruditus ex conjecturâ, μετὰ κταμένοις νεκύεσσι.

Ver. 404. ——— παρήϊά τ' ἀμφοτέρωθεν Αἱματόεντα πέλει.]

——— lavit improba teter
Ora cruor ———. *Æn.* X, 727.

Ver. 408. 411. Ἴθυσέν ῥ' ὀλολύξαι, — μηδ' ὀλόλυζε.] De vocis, ὀλολύξαι, significatione, ita *Eustathius:* Νοητέον οὖν, ὅτι τῆς γραὸς ἐν τῷ χαίρειν ὀλολύξαι προθεμένης, ἤγουν τρανοτέρᾳ φωνῇ εὔξεσθαι, καὶ θεοὺς ἐπιβοήσεσθαι διὰ τὴν χαρὰν, κωλύει Ὀδυσσεὺς, παραινέσας ἐν θυμῷ χαίρειν αὐτὴν, σιωπῶσαν δηλαδή· τὸ μέντοι ἐπὶ θρήνου τάττειν τὸ ὀλολύζειν νεώτερόν ἐστι. Et *Hesychius* ad vocem Ὀλολυγή· Φωνὴ (inquit) γυναικῶν, ἣν ποιοῦνται ἐν τοῖς ἱεροῖς εὐχόμεναι. Ita suprà δ', 767.

Ἀλλ' Ὀδυσεὺς κατέρυκε καὶ ἔσχεθεν, ἱεμένην περ.
Καί μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
Ἐν θυμῷ, γρηῦ, χαῖρε, καὶ ἴσχεο, μηδ' ὀλόλυζε·
Οὐχ ὁσίη, κταμένοισιν ἐπ' ἀνδράσιν εὐχετάασθαι.
Τούσδε δὲ μοῖρ' ἐδάμασσε θεῶν, καὶ σχέτλια ἔργα·
Οὔτινα γὰρ τίεσκον ἐπιχθονίων ἀνθρώπων,
Οὐ κακὸν, οὐδὲ μὲν ἐσθλὸν, ὅτις σφέας εἰσαφίκοιτο·
Τῷ καὶ ἀτασθαλίῃσιν ἀεικέα πότμον ἐπέσπον.
Ἀλλ' ἄγε μοι σὺ γυναῖκας ἐνὶ μεγάροις κατάλεξον,
Αἵ τέ μ' ἀτιμάζουσι, καὶ αἳ νηλητεῖς εἰσι.

Sed Ulysses cohibuit et retinuit, cupientem licèt;
Et ipsam compellans verbis alatis allocutus est:
" In animo, anus, gaude, et te-contine, neque jubila:
" Non *est* fas, interfectos super viros gloriari.
" Hosce verò fatum domuit deorum, et iniqua opera:
" Neminem enim honorabant terrestrium hominum,
" Non malum, neque quidem bonum, quicunque ad ipsos perveniret;
" Quare et ob iniquitates saevum fatum consecuti sunt.
" Sed age, mihi tu mulieres in aedibus recense,
" Et quae me parùm-honorent, et quae culpae-expertes sint."

Ὣς εἰπὼν ὀλόλυξε· θεαὶ δέ οἱ ἔκλυον ἀρῆς.

Et *Iliad.* ζ, 301.

Αἱ δ' ὀλολυγῇ πᾶσαι Ἀθήνῃ χεῖρας ἀνέσχον.

Et apud *Æschylum*:

Ἀνωλόλυξα μὲν πάλαι χαρᾶς ὕπο.
Agamemn. ver. 596.

Et *ibid. ver.* 603.

———— καὶ γυναικείῳ νόμῳ
Ὀλολυγμὸν ἄλλος ἄλλοθεν κατὰ πτόλιν
Ἔλασκον, εὐφημοῦντες ἐν θεῶν ἕδραις.

Vide et *Theocrit. Idyll.* XVII, 64. item *Meric. Casaub. de nuperâ Homeri Edit. Dissertat.* I. et *Duportum, Gnomolog. Homeric.* ad hunc locum; ubi de hâc voce plura.

Ver. 411. Ἐν θυμῷ, γρηῦ, χαῖρε, καὶ ἴσχεο.] Sic apud *Propertium*:

In tacito cohibe gaudia clausa sinu.
Lib. II. *Eleg.* xxv. 30.

Ver. 412. Οὐχ ὁσίη, κταμένοισιν ἐπ' ἀνδράσιν εὐχετάασθαι.]

Κἀκεῖνο κάκρινται, μὴ 'φυβρίζεσθαι νεκρούς.
Euripid. Phœniss. ver. 1657.

Οὐ γὰρ ἐσθλὰ κατθανοῦσι κερτομεῖν ἐπ' ἀνδράσι.
Archil. ap. Clem. Alexand. Strom. VI.

ubi et hic *Homeri* locus adducitur.

Θνητὸς πεφυκὼς μὴ γέλα τεθνηκότα.
Grotius, in Excerpt. ex incertis Auctoribus.

Ibid. Οὐχ ὁσίη, κταμένοισιν.] Ita in *Hymno in Apollinem, Homero* vulgò ascript. *ver.* 237.

Ὡς γὰρ τὰ πρώτισθ' ὁσίη γίνεθ' ———.

Ἐν δὲ τῷ, "Οὐχ' ὁσίη," λείπει τὸ δίκη, ἢ τὸ εὐχὴ, ληφθὲν ἀπὸ κοινοῦ· ἵνα λέγῃ, ὅτι οὐχ ὁσίη εὐχὴ, τὸ οὕτως εὔχεσθαι. *Eustath.* "Ὁσίη "dicitur Poeta, prout et aliis nonnullis, "quod ὅσιον *Sophocli* in illis; Οὐ θέμις, οὐδ' "ὅσιον· et *Phocylidæ*, (Ποίημα νουθετικὸν, "*ver.* 125.)

"Οὐχ' ὅσιον κρύπτειν τὸν ἀτάσθαλον ἄνδρα
"ἄπιστον."

Gataker. de Novi Instrumenti Stylo, cap. 33.

Ipse autem deindè eorum sententiam præfert, qui ὁσίη hîc *Substantivum* potiùs esse censeant. Cæterùm *Plinius, Epist. lib.* IX, 1. citat, Οὐχ ὅσιον φθιμένοισιν. *Hesychius* autem, notante *Barnesio*, legit, Οὐχ ὁσίη φθιμένοισιν. Vide et suprà ad π', 423.

Ver. 413. Τούσδε δὲ μοῖρ' ἐδάμασσε θεῶν.] Τοὺς δὲ ἀναγκασθέντας ἐπαινεῖν αὑτοὺς, ἐλαφροτέρους παρέχει καὶ τὸ μὴ πάντα προσάπτειν ἑαυτοῖς, ἀλλ' ὥσπερ φορτικοῦ τῆς δόξης, τὸ μὲν εἰς τύχην, τὸ δὲ εἰς τὸν θεὸν ἀποτίθεσθαι. *Plutarch. de Sui Laude.* Cæterùm *Eustathius* in commentario citat, Τοὺς δὲ δίκη ἐδάμασσε.

Ver. 417. Ἀλλ' ἄγε μοι σὺ γυναῖκας.] Ὅτι εἰ καὶ ἐν τοῖς πρὸ τούτων (suprà τ', 500.) Ὀδυσσεὺς μὴ ἐθέλειν εἶπεν ἐκ τῆς τροφοῦ μαθεῖν τίνες τῶν γυναικῶν φαῦλαι, καὶ τίνες οὐ τοιαῦται, αὐτὸς εἰπὼν φράσασθαι· ἀλλ' ἐκεῖνο μὲν ἔφη, ὡς μὴ πολλὰς ἐθέλων εἰδέναι χάριτας ἀκαίρως τῇ μαίᾳ· νῦν μέντοι ἐρωτᾷ χάριν ἱστορίας ἀναγκαίας, καὶ προκαλεῖται αὐτὴν καταλέξαι γυναῖκας τὰς ἐν μεγάροις. *Eustath.*

Ver. 418. —— νηλητεῖς.] Ita *Barnesius*: Quocum facit et MS. à *Tho. Bentleio* collatus. *Vulgg.* νηλιτεῖς. *Al.* νηλίτιδες. Vide suprà ad π', 317.

Τὸν δ' αὖτε προσέειπε φίλη τροφὸς Εὐρύκλεια·
Τοιγὰρ ἐγώ τοι, τέκνον, ἀληθείην καταλέξω·
Πεντήκοντά τοι εἰσὶν ἐνὶ μεγάροισι γυναῖκες
Δμωαὶ, τὰς μέν τ' ἔργα διδάξαμεν ἐργάζεσθαι,
Εἴριά τε ξαίνειν, καὶ δουλοσύνης ἀνέχεσθαι·
Τάων δώδεκα πᾶσαι ἀναιδείης ἐπέβησαν,
Οὔτ' ἐμὲ τίουσαι, οὔτ' αὐτὴν Πηνελόπειαν.
Τηλέμαχος δὲ νέον μὲν ἀέξετο, οὐδέ ἑ μήτηρ
Σημαίνειν εἴασκεν ἐπὶ δμωῇσι γυναιξίν.
Ἀλλ' ἄγ' ἐγὼν ἀναβᾶσ' ὑπερώϊα σιγαλόεντα,
Εἴπω σῇ ἀλόχῳ, τῇ τις θεὸς ὕπνον ἐπῶρσε.
Τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς·
Μήπω τήνδ' ἐπέγειρε· σὺ δ' ἐνθάδε εἰπὲ γυναιξὶν,
Ἐλθέμεν, αἵπερ πρόσθεν ἀεικέα μηχανόωντο.
Ὣς ἄρ' ἔφη· γρηῢς δὲ δι' ἐκ μεγάροιο βεβήκει,
Ἀγγελέουσα γυναιξὶ, καὶ ὀτρυνέουσα νέεσθαι.

Illum autem rursùs allocuta est dilecta nutrix Euryclea:
" Enimverò ego tibi, fili, veritatem declarabo;
" Quinquaginta tibi sunt in aedibus mulieres
" Famulae; quas quidem opera docuimus operari,
" Lanasque carpere, et servitutem sustinere:
" Harum duodecim omnes ad impudentiam processerunt,
" Neque me honorantes, neque ipsam Penelopen.
" Telemachus verò recens quidem adolescebat, neque ipsum mater
" Imperare sinebat famulis mulieribus.
" Sed age, ego, conscenso coenaculo splendido,
" Dicam tuae uxori; cui aliquis deus somnum immisit."
Hanc autem respondens allocutus est solers Ulysses:
" Nondum eam excita; tu verò huc dic mulieribus,
" Ut-veniant; quae scilicèt anteà indigna machinabantur."
Sic utique dixit: anus autem per domum exivit
Nunciatura mulieribus, et hortatura ad-veniendum.

Ver. 420. —— ἀληθείην.] Vide suprà ad η, 297.

Ver. 423. —— δουλοσύνης ἀνέχεσθαι.] In exemplaribus nonnullis legitur, notante *Eustathio*, δουλοσύνην ἀνέχεσθαι.

Ver. 424. —— δώδεκα πᾶσαι.] Vide suprà ad ί, 244. item ad *Il.* ε', 373. 470.

Ibid. —— ἀναιδείης ἐπέβησαν.] Ἐπὶ πολὺ τῆς ἀναιδείας ἐπῆλθον. *Schol.* Ita infrà ψ', 13.

Καί τε χαλιφρονέοντα σαοφροσύνης ἐπέβησαν.

Et *ver.* 52.

—— ὄφρα σφῶϊν ἐϋφροσύνης ἐπιβῆτον
Ἀμφοτέρω φίλον ἦτορ. ——

Et *Iliad.* β', 234.

—— κακῶν ἐπιβασκέμεν υἷας Ἀχαιῶν.

Ver. 426. Τηλέμαχος δὲ νέον μὲν ἀέξετο.] Ἀπολογία δὲ τοῦτο ὑπὲρ τοῦ παιδὸς, ἵνα μὴ μέμφοιτο αὐτὸν ὁ πατὴρ, ὡς μὴ κωλύοντα τὰς δμωὰς τοιαῦτα ποιεῖν. *Eustath.* Verùm, ut opinor, non hoc voluit *Euryclea*; (neque enim quicquam opus:) sed servarum nequitiam simplicitèr huic causæ tribuit, quòd scilicèt domino caruerint.

Ver. 427. Σημαίνειν.] *Al.* Σημανέειν.

Ver. 429. —— ὕπνον ἐπῶρσε.] *Al.* ὕπνον ἔχευε.

Ver. 431. Μήπω τήνδ' ἐπέγειρε.] Ἐκώλυσεν γὰρ ἂν κολασθῆναι τὰς δούλας. *Schol.* Οὔπω γὰρ ἤθελε τὴν Πηνελόπην ἐξεγερθῆναι, πρινὴ καὶ τὸ δῶμα τέλειον διακοσμηθῆναι, καὶ τὰς κακὰς δὲ γυναῖκας ἐπιλιπεῖν. *Eustath.*

Ver. 434. et 496. —— ὀτρυνέουσα.] Vide ad *Il.* κ', 55.

Αὐτὰρ ὁ Τηλέμαχον καὶ βουκόλον ἠδὲ συβώτην
Εἰς ἓ καλεσσάμενος, ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
Ἄρχετε νῦν νέκυας φορέειν, καὶ ἄνωχθε γυναῖκας·
Αὐτὰρ ἔπειτα θρόνους περικαλλέας, ἠδὲ τραπέζας,
Ὕδατι καὶ σπόγγοισι πολυτρήτοισι καθαίρειν.
Αὐτὰρ ἐπὴν δὴ πάντα δόμον κατακοσμήσησθε,
Δμωὰς ἐξαγαγόντες ἐϋσταθέος μεγάροιο,
Μεσσηγύς τε θόλου καὶ ἀμύμονος ἕρκεος αὐλῆς
Θεινέμεναι ξίφεσιν τανυήκεσιν, εἰσόκε πασίων
Ψυχὰς ἐξαφέλοισθε, καὶ ἐκλελάθοιντ' Ἀφροδίτης,
Τὴν ἄρ' ὑπὸ μνηστῆρσιν ἔχον, μίσγοντό τε λάθρῃ.
Ὣς ἔφαθ'· αἱ δὲ γυναῖκες ἀολλέες ἦλθον ἅπασαι,
Αἶν' ὀλοφυρόμεναι, θαλερὸν κατὰ δάκρυ χέουσαι.

At ille Telemachum et bubulcum et subulcum
Ad se vocatos, verbis âlatis allocutus est:
" Incipite nunc cadavera portare, et jubete mulieres;
" At posteà solia perpulchra, et mensas,
" Aquâ et spongiis multiforis purgate.
" At postquam jam totam domum ordinaveritis,
" Famulas eductas è benè-fundatâ domo,
" Medio inter tholumque et egregium septum aulae,
" Ferite ensibus longis, donec omnium
" Animas abstuleritis, et oblitae fuerint Veneris,
" Quam scilicèt cum procis habebant, miscebanturque clàm."
Sic dixit: mulieres autem confertae venerunt omnes,
Gravitèr lamentantes, uberes lachrymas defundentes.

Ver. 440.——πάντα δόμον κατακοσμήσησθε.] Dubitat *Barnesius* annon potiùs scribendum, " πάντα, δόμον κατὰ, κοσμήσησθε:" " Ut sit; non, *omnem domum;* sed, *omnia* " *per domum.*" Sed præstat, ut opinor, vulgata lectio. Quin et (uti fatetur vir ipse eruditus) occurrit similis phrasis infrà *ver.* 457. ubi nullus istiusmodi conjecturæ locus:

——νῦν μέγαρον διακοσμήσασθε.

Ver. 442.——θόλου.] Κυκλοτεροῦς οἰκήματος, ἀπὸ τοῦ περιθεῖν· εἰς ὃ τὰ καθ' ἑκάστην ἡμέραν εἰς χρῆσιν πίπτοντα ἀπετίθεντο, οἷον κεράμια καὶ ἐκπώματα καὶ τὰ ὅμοια. *Schol.*

Ver. 443.——πασίων.] Ita edidit *Barnesius;* quocum facit et MS. à *Tho. Bentleio* collatus. Atque ita semper alibi apud *Homerum* scribitur hæc vox. Vulgati hoc in loco habent πασῶν. Quo modo scilicèt et πασίων pronuntiandum.

Ver. 444. ——ἐξαφέλοισθε.] *Al.* ἐξαφέλησθε.

Ver. 445.——μίσγοντό τε λάθρῃ.] " Homerum," inquit *Henricus Stephanus*, " hîc " scripsisse μίσγοντό τε λάθρῃ, in animum " inducere nequeo, ut videlicèt dixerit μίσγεσθαι Ἀφροδίτην, aut ἀνακολούθως planè " oratione usus sit; sed potiùs μίσγονθ' ὅτι " λάθρῃ scriptum reliquisse; quæ lectio il- " lorum incommodorum est expers." Quem reprehendens *Berglerus*, " Non animadver- " tit," inquit, " subaudiendum esse ibi αὐταῖς, " aut αὐτοῖς, aut ἀλλήλαις.—— Elliptica " similis illi, quam *Stephanus* in dubium vo- " cat, in hoc:

" Τὴν δ' αὖτε προσέειπεν ἀνὴρ, ὃς ἐμίσγετο " λάθρῃ. *Odyss.* ό, 429."

Præfat. ad Iliados Editionem Wetstenianam, *pag.* 8. Nempè *Stephanum* non rectè intellexit vir eruditus. Orationem enim ἀνακόλουθον appellat is, non quia vox αὐταῖς, sive ἀλλήλαις, subintelligenda sit, (id quod sequè necessarium est, si cum ipso legas μίσγονθ' ὅτι) sed quia particula τε vocem μίσγοντο cum præcedente ἔχον non ita copulet, ut utraque ad eandem voculam ἣν referatur. Cujusmodi tamen constructio (ut opinor) alibi non inusitata. Vide *Iliad.* γ', 235. ί, 33. *Odyss.* β', 202. δ', 324.

Πρῶτα μὲν οὖν νέκυας φόρεον κατατεθνειῶτας,
Κὰδ δ' ἄρ' ὑπ' αἰθούσῃ τίθεσαν εὐερκέος αὐλῆς,
Ἀλλήλῃσιν ἐρείδουσαι· σήμαινε δ' Ὀδυσσεὺς
Αὐτὸς ἐπισπέρχων· ταὶ δ' ἐκφόρεον καὶ ἀνάγκῃ.
Αὐτὰρ ἔπειτα θρόνους περικαλλέας, ἠδὲ τραπέζας,
Ὕδατι καὶ σπόγγοισι πολυτρήτοισι κάθαιρον.
Αὐτὰρ Τηλέμαχος καὶ βουκόλος ἠδὲ συβώτης
Λίστροισιν δάπεδον πύκα ποιητοῖο δόμοιο
Ξῦον· ταὶ δ' ἐφόρεον δμωαὶ, τίθεσαν δὲ θύραζε.
Αὐτὰρ ἐπειδὴ πᾶν μέγαρον διεκοσμήσαντο,
Δμωὰς ἐξαγαγόντες ἐϋσταθέος μεγάροιο,
Μεσσηγύς τε θόλου καὶ ἀμύμονος ἕρκεος αὐλῆς,
Εἴλεον ἐν στείνει, ὅθεν οὔπως ἦεν ἀλύξαι.
Τοῖσι δὲ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἦρχ' ἀγορεύειν·
Μὴ μὲν δὴ καθαρῷ θανάτῳ ἀπὸ θυμὸν ἑλοίμην
Τάων, αἳ δὴ ἐμῇ κεφαλῇ κατ' ὀνείδεα χεῦαν,
Μητέρι θ' ἡμετέρῃ, παρά τε μνηστῆρσιν ἴαυον.

Primùm quidem cadavera portabant mortua;
Sub porticu verò deposuerunt benè-septae aulae,
Sibi-invicem innitentes: imperabat autem Ulysses
Ipse adurgens: illae verò exportabant etiam ex-necessitate.
Caeterùm deindè solia perpulchra, et mensas,
Aquâ et spongiis multiforis purgabant.
At Telemachus et bubulcus et subulcus
Scopis pavimentum affabrè structae domûs
Verrebant; exportabant verò famulae, posueruntque foris.
At postquam totam domum ordinârant,
Famulas eductas è benè-fundatâ domo,
Medio inter tholumque et egregium septum aulae,
Cogebant in angusto, undè nullo-modo erat effugere.
Ad hos autem Telemachus prudens incipiebat loqui:
" Non quidem jam purâ morte animum auferrem
" Harum, quae dudùm meo capiti opprobria offuderunt,
" Matrique meae; cumque procis concumbebant."

Ver. 448. —— νέκυας —— κατατεθνειῶτας.] Vide ad *Il.* ή, 409. et ί, 46.

Ver. 450. Ἀλλήλῃσιν ἐρείδουσαι.] Τὸ δὲ ἐρείδειν, ἐν τῷ "Ἀλλήλῃσιν ἐρείδουσαι," ἀντίβασιν δηλοῖ, τὴν καὶ ἀντέρεισιν ——. Ἰστέον δὲ ὅτι δύναται εἶναι καὶ, ἐπ' ἀλλήλοισιν ἐρείδουσαι· ἵνα δηλοῖ στοιβὴν τῶν νεκρῶν ἡ λέξις. *Eustath.* Verior, ut opinor, prior accipiendi ratio; meliúsque cum vocis ἐρείδω significatione congruit.

Ver. 451. —— ἐπισπέρχων.] *Eustathius* in commentario citat, ἐπιστείχων.

Ver. 455. Λίστροισιν.] Ταῖς ξυστῆρσιν, ἀπὸ τοῦ λαμίνειν. *Schol.*

Ver. 456. —— ταὶ δ' ἐφόρεον δμωαί.] Τὰ ξυόμενα δηλαδή. *Eustath.* Cæterùm pronuntiabatur ἐφόρουν, vel ἐφόρευν uti et notavit *Barnesius.* *Eustathius* autem in commentario citat, ταὶ δ' ἔφερον δμωαί.

Ver. 458. Δμωὰς ἐξαγαγόντες.] *Al.* Δμωὰς δ' ἐξαγαγόντες.

Ver. 462. Μὴ μὲν δὴ καθαρῷ θανάτῳ.] *Al.* Μὴ μὲν ἐν καθαρῷ θανάτῳ. Καθαρὸς μὲν ὁ διὰ ξίφους ἐδόκει θάνατος, μιαρὸς δὲ ὁ ἀγχονιμαῖος. *Eustath.* Ita *Euripides*:

Ἀσχήμονες μὲν ἀγχόναι μετάρσιαι,
Κἀν τοῖσι δούλοις δυσπρεπὲς νομίζεται·
Σφαγαὶ δ' ἔχουσιν εὐγενές τι, καὶ καλόν.

Helena, ver. 306

Ὣς ἄρ' ἔφη· καὶ πεῖσμα νεὼς κυανοπρώροιο
Κίονος ἐξάψας μεγάλης, περίβαλλε θόλοιο,
Ὑψόσ' ἐπεντανύσας, μήτις ποσὶν οὖδας ἵκηται.
Ὡς δ' ὅτ' ἂν ἢ κίχλαι τανυσίπτεροι, ἠὲ πέλειαι,
Ἕρκει ἐνιπλήξωσι, τό θ' ἑστήκει ἐνὶ θάμνῳ,
Αὖλιν ἐσιέμεναι, στυγερὸς δ' ὑπεδέξατο κοῖτος·
Ὣς αἵγ' ἑξείης κεφαλὰς ἔχον, ἀμφὶ δὲ πάσαις
Δειρῇσιν βρόχοι ἦσαν, ὅπως οἴκτιστα θάνοιεν.
Ἤσπαιρον δὲ πόδεσσι μίνυνθά περ, οὔτι μάλα δήν.
Ἐκ δὲ Μελάνθιον ἦγον ἀνὰ πρόθυρόν τε καὶ αὐλήν·
Τοῦ δ' ἀπὸ μὲν ῥῖνάς τε καὶ οὔατα νηλέϊ χαλκῷ
Τάμνον· μήδεά τ' ἐξέρυσαν, κυσὶν ὠμὰ δάσασθαι·
Χεῖράς τ' ἠδὲ πόδας κόπτον, κεκοτηότι θυμῷ.
Οἱ μὲν ἔπειτ' ἀπονιψάμενοι χεῖράς τε πόδας τε,

Sic utique dixit; et funem navis prorâ-coeruleae
Ex-columnâ nexum magnâ, circumjecit tholo,
Altè extensum, nequa pedibus solum attingeret.
Sicut autem quandò vel turdae patulae-alis, vel columbae,
Reti se-impingunt, quod scilicèt stabat in fruticeto,
Septum intrantes; triste autem eas suscepit cubile;
Sic hae ordine capita habebant, circum autem omnibus
Colla laquei erant, ut miserrimè morerentur.
Palpitabant verò pedibus paululùm, nequaquam valdè diu.
Educebant porrò Melanthium per vestibulumque et aulam:
Ejus autem naresque et aures saevo aere
Abscindebant; genitaliaque evulserunt, canibus cruda distribuenda;
Manusque et pedes amputabant, irato animo.
Hi quidem deindè ubi-se-abluerant manusque pedesque,

Ver. 465. —— πεῖσμα νεὼς κυανοπρώροιο Κίονος ἐξάψας.]

Et nodum informis lethi trabe nectit ab altâ. *Æn.* XII, 603.

Ibid. —— νεὼς.] *Al.* νεός.

Ver. 466. Κίονος ἐξάψας.] *Al.* Κίονος ἐξ ἅψας.

Ver. 467. —— ἵκηται.] Apud *Eustathium* in commentario, ἵκοιτο.

Ver. 469. Ἕρκει ἐνιπλήξωσι.] Νῦν τῷ δικτύῳ. *Schol.* Μηχανήματι ἀγρευτικῷ ἐγκρούσωσι. *Eustath.*

Ibid. —— ἐνιπλήξωσι.] *Barnesius*, versionem Editionis *Didymi* secutus, reddit, "*se-*" "*se conquassant.*" Minùs rectè. Vide *Iliad.* μʹ, 72, ὀʹ, 344.

Ibid. —— τό θ' ἑστήκει.] *Al.* τό θ' εἱστήκειν et τὸ δ' ἑστήκῃ.

Ver. 470. Αὖλιν ἐσιέμεναι.] Κοίτην. *Schol.* *Al.* Αὖλιν ἐς ἵεμεναι.

Ver. 473. Ἤσπαιρον δὲ πόδεσσι μίνυνθά περ, οὔτι μάλα δήν.] Palpitantes et convulsas optimè depingit et quasi ob oculos ponit hic versus. Vide ad *Il.* γʹ, 363.

Ver. 474. *&c.* Ἐκ δὲ Μελάνθιον ἦγον, *&c.*] Hinc *Comatas* apud *Theocritum*, *Idyll.* V. ver. 149.

———————— ἀλλὰ γενοίμαν,
Αἰ μὴ τὺ φλάσαιμι, Μελάνθιος ἀντὶ Κομάτα.

Quem ad locum *Scholiastes*, citante *Barnesio*, Ἀλλ' ἐὰν μή σε θλάσω, γενοίμην, ἀντὶ Κομάτα, Μελάνθιος· καὶ κολασθείην, ὥσπερ ἐκεῖνος ὑπὸ Εὐμαίου καὶ Φιλοιτίου, ἐγὼ, ἐν τοῖς Ὀδυσσέως οἴκοις.

Ver. 475. 477. —— ἀπὸ μὲν ῥῖνάς τε καὶ οὔατα ——· Χεῖράς τ' ἠδὲ πόδας κόπτον.]

———————— laniatum corpore toto
Deïphobum vidit, lacerum crudelitèr ora;
Ora, manusque ambas, populataque tempora raptis
Auribus, et truncas inhonesto vulnere nares. *Æn.* VI, 494.

Εἰς Ὀδυσῆα δόμονδε κίον· τετέλεστο δὲ ἔργον.
Αὐτὰρ ὅγε προσέειπε φίλην τροφὸν Εὐρύκλειαν·
Οἶσε θέειον, γρηῦ, κακῶν ἄκος, οἶσε δέ μοι πῦρ,
Ὄφρα θεειώσω μέγαρον· σὺ δὲ Πηνελόπειαν
Ἐλθεῖν ἐνθάδ' ἄνωχθι, σὺν ἀμφιπόλοισι γυναιξίν·
Πάσας δ' ὄτρυνον δμωὰς κατὰ δῶμα νέεσθαι.
Τὸν δ' αὖτε προσέειπε φίλη τροφὸς Εὐρύκλεια·
Ναὶ δὴ ταῦτά γε, τέκνον ἐμὸν, κατὰ μοῖραν ἔειπες·
Ἀλλ' ἄγε τοι χλαῖνάν τε χιτῶνά τε, εἵματ' ἐνείκω·
Μηδ' οὕτω ῥάκεσιν πεπυκασμένος εὐρέας ὤμους
Ἕσταθ' ἐνὶ μεγάροισι· νεμεσσητὸν δέ κεν εἴη.
Τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς·
Πῦρ νῦν μοι πρώτιστον ἐνὶ μεγάροισι γενέσθω.
Ὣς ἔφατ'· οὐδ' ἀπίθησε φίλη τροφὸς Εὐρύκλεια,
Ἤνεγκεν δ' ἄρα πῦρ καὶ θήϊον· αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς
Εὖ διεθείωσεν μέγαρον καὶ δῶμα καὶ αὐλήν.
Γρηῦς δ' αὖτ' ἀνέβη διὰ δώματα κάλ' Ὀδυσῆος,
Ἀγγελέουσα γυναιξὶ, καὶ ὀτρυνέουσα νέεσθαι·

Ad Ulyssem in-domum iverunt; perfectum autem erat opus.
Caeterùm ille alloquebatur dilectam nutricem Eurycleam:
" Affer thus, anus, malorum medelam, afferque mihi ignem,
" Ut suffiam domum; tu autem Penelopen
" Venire huc jube, cum famulis mulieribus:
" Omnes verò hortare ancillas per domum, ut-veniant."
Eum verò rursùs alloquebatur dilecta nutrix Euryclea:
" Certè jam hæc sanè, fili mi, appositè dixisti:
" Sed age, tibi lænamque tunicamque, vestimenta afferam;
" Neve hoc-modo pannis tectus latos humeros
" Sta in aedibus; indignum nempè foret."
Eam autem respondens allocutus est solers Ulysses:
" Ignis nunc mihi primùm in aedibus fiat."
Sic dixit: neque inobsequens-fuit chara nutrix Euryclea;
Attulit verò ignem et thus: at Ulysses
Benè suffivit aedes et domum et aulam.
Anus autem demùm ascendit per aedes pulchras Ulyssis,
Nunciatura mulieribus, et hortatura ad-veniendum:

Ver. 481. 482. Οἶσε θέειον, γρηῦ, —Ὄφρα θεειώσω μέγαρον.] Similitèr apud *Theocritum*:

——*καθαρῷ δὲ πυρώσατε δῶμα θεείῳ.*
Idyll. XXIV. *ver.* 94.

Ἐδόκουν γὰρ οἱ Ἕλληνες οὕτω τὰ τοιαῦτα μύση καθαίρεσθαι διοπομπούμενα·— Θέειον δὲ θυμιάματος εἶδος καθαίρειν δοκοῦντος τοὺς μιασμούς. *Eustath.* " Sulphur habet et in Religioni-" bus locum, ad expiandas suffitu domos." *Plinius* à *Barnesio* citatus.

Ibid. Οἶσε.] Ἀπὸ ἐνεστῶτος τοῦ Οἴσω. *Eustath.* Vide suprà ad ύ, 154.

Ver. 486. —— ἔειπες.] *Al.* ἔειπας· Uti alibi sæpè.

Ver. 488. —— *ῥάκεσιν πεπυκασμένος.*]

——*ῥάκεσι κρυφθεὶς, ὥσπερ πολύμητις Ὀδυσσεύς.*
Aristoph. Vespæ, ver. 349.

Ver. 489. *Ἕσταθ' ἐνὶ μεγάροισι.*] *Al.* *Ἵσταθ' ἐνὶ μεγάροισι·* et *Ἕσταθι ἐν μεγάροισι.*

Ver. 495. —— *ἀνέβη.*] *Al.* *ἐπέβη.*

Αἱ δ' ἴσαν ἐκ μεγάροιο, δάος μετὰ χερσὶν ἔχουσαι.
Αἱ μὲν ἄρ' ἀμφεχέοντο, καὶ ἠσπάζοντ' Ὀδυσῆα,
Καὶ κύνεον ἀγαπαζόμεναι κεφαλήν τε καὶ ὤμους,
Χεῖράς τ' αἰνύμεναι· τὸν δὲ γλυκὺς ἵμερος ᾕρει
Κλαυθμοῦ καὶ στοναχῆς· γίνωσκε δ' ἄρα φρεσὶ πάσας.

Illae verò iverunt ex domo, facem in manibus habentes.
Illae quidem deindè circumfundebantur, et salutabant Ulyssem,
Et osculabantur amplectentes caputque et humeros,
Manusque prensantes; illum autem dulce desiderium cepit
Fletûs et suspirii: cognoscebat verò animo cunctas.

Ver. 497. —— δάος μετὰ χερσὶν ἔχουσαι.] Μαρμαίρειν δὲ δηλοῖ τὸ φῶς, δάος καλέσας· "Δάος μετὰ χερσὶν ἔχουσαι" ἀφ' οὗ, αἱ δικτυωταὶ τοῦ φωτὸς, δᾷδες, καὶ δαΐδες. *Porphyr. Quæst. Homeric.* 9. ipso fine.

Ver. 499. Καὶ κύνεον ἀγαπαζόμεναι.] In nonnullis legitur, notante *Barnesio*, Καὶ κύνεόν ῥ' ἀγαπαζόμεναι. Vide autem ad *Il.* ά, 51.

Ver. 500. —— τὸν δὲ γλυκὺς ἵμερος ᾕρει Κλαυθμοῦ καὶ στοναχῆς.] Vide ad *Il.* ψ, 108.

Ver. 501. —— γίνωσκε δ' ἄρα φρεσὶ πάσας.] *Al.* γίνωσκεν δὲ φρεσὶ πάσας.

THΣ

ΤΟΥ ΟΜΗΡΟΥ

ΟΔΥΣΣΕΙΑΣ

ΡΑΨΩΔΙΑ, ἢ ΓΡΑΜΜΑ Ψ′.

Ὑπόθεσις τῆς ῥαψῳδίας Ψ′.

Ἀναγνωρισμὸς Ὀδυσσέως πρὸς τὴν γυναῖκα, καὶ τῶν τῆς πλάνης διηγημάτων ἀνακεφαλαίωσις, καὶ Ὀδυσσέως καὶ Τηλεμάχου μετὰ τῶν οἰκείων ἔξοδος.

Ἐπιγραφαί.

Ὀδυσσέως ὑπὸ Πηνελόπης ἀναγνωρισμός.

Ἄλλως.

Ψῖ, δ' ἀναγνωρίζει πόσιν ὃν ποτε Πηνελόπεια.

Γρηῢς δ' εἰς ὑπερῷ' ἀνεβήσατο καγχαλόωσα,
Δεσποίνῃ ἐρέουσα φίλον πόσιν ἔνδον ἐόντα·
Γούνατα δ' ἐῤῥώσαντο, πόδες δ' ὑπερικταίνοντο·
Στῆ δ' ἄρ' ὑπὲρ κεφαλῆς, καί μιν πρὸς μῦθον ἔειπεν·
Ἔγρεο, Πηνελόπεια, φίλον τέκος, ὄφρα ἴδηαι
Ὀφθαλμοῖσι τεοῖσι, τά τ' ἔλδεαι ἤματα πάντα·
Ἦλθ' Ὀδυσεὺς, καὶ οἶκον ἱκάνεται, ὀψέ περ ἐλθών·

Anus verò in coenaculum ascendit exultans,
Herae dictura dilectum maritum intùs esse:
Genua autem firmitèr-se-movebant, pedesque subsultabant:
Stetit verò deindè super caput, et ipsam sermone allocuta est:
" Surge, Penelope, chara filia; ut videas
" Oculis tuis, quae utique desideras dies omnes:
" Venit Ulysses, et domum advenit, serò licèt reversus:

Ver. 1. ——— ἀνεβήσατο.] *Al.* ἀνεβήσετο. Vide ad *Il.* β′, 35. et ἰ, 109.

Ver. 3. ——— ἐῤῥώσαντο.] Ἐῤῥωμένως ἐπορεύοντο. *Schol.* à *Barnesio* ex MS. *Aloysii* excerpt.

Ibid. ——— πόδες δ' ὑπερικταίνοντο.] Ἀρίσταρχος, ἀνεπάλλοντο καὶ ἐκινοῦντο, προθυμουμένης αὐτῆς βαδίζειν ταχέως, μὴ δυναμένης δὲ, ἀλλὰ κατὰ βραχὺ, διὰ τὸ γῆρας· οἱ δὲ, ὑπερεξετείνοντο, ἄμεινον δῆθεν ἐκινοῦντο, παρὰ τὸ ἴκταρ, ὅ ἐστιν, ἐγγύς· καὶ γὰρ προείρηκε, " Γούνατα δ' " ἐῤῥώσαντο·" ταχέως οὖν ὑπερικνοῦντο, ὅ ἐστι παρεγίνοντο. *Schol. ibid.*

Ver. 7. Ἦλθ' Ὀδυσεὺς, καὶ οἶκον ἱκάνεται.] Τὸ δὲ " καὶ οἶκον ἱκάνεται" πρὸς σαφήνειαν ἐπῆκται· οὐ γὰρ πᾶς ὁ ἐλθὼν ἐξ ἀλλοδαπῆς εἰς

Μνηστῆρας δ' ἔκτεινεν ἀγήνορας, οἵθ' ἑὸν οἶκον
Κήδεσκον, καὶ κτήματ' ἔδον, βιόωντό τε παῖδα.
Τὴν δ' αὖτε προσέειπε περίφρων Πηνελόπεια·
Μαῖα φίλη, μάργην σε θεοὶ θέσαν· οἵτε δύνανται
Ἄφρονα ποιῆσαι, καὶ ἐπίφρονά περ μάλ' ἐόντα,
Καί τε χαλιφρονέοντα σαοφροσύνης ἐπέβησαν·
Οἵ σέ περ ἔβλαψαν· πρὶν δὲ φρένας αἰσίμη ἦσθα.
Τίπτε με λωβεύεις, πολυπενθέα θυμὸν ἔχουσαν,
Ταῦτα παρὲξ ἐρέουσα; καὶ ἐξ ὕπνου μ' ἀνεγείρεις
Ἡδέος, ὅς μ' ἐπέδησε φίλα βλέφαρ' ἀμφικαλύψας;
Οὐ γάρ πω τοιόνδε κατέδραθον, ἐξ οὗ Ὀδυσσεὺς
Ὤχετ' ἐποψόμενος κακοΐλιον οὐκ ὀνομαστήν.
Ἀλλ' ἄγε νῦν κατάβηθι, καὶ ἄψ ἔρχευ μέγαρόνδε·
Εἰ γάρ τις μ' ἄλλη γε γυναικῶν, αἵ μοι ἔασι,

" Procos autem interfecit eximios, qui utique suam domum
" Contristabant, et possessiones comedebant, violabantque filium."
Illam verò rursùs allocuta est prudens Penelope:
" Nutrix chara, insanam te dii reddiderunt, qui scilicèt possunt
" Insipientem facere *eum*, qui vel prudentissimus sit,
" Atque etiam mentis-impotentem sapientiae admoverunt:
" Qui te sanè laeserunt; anteà autem mente integra eras.
" Cur me ludibrio-habes, per-tristem animum habentem,
" Haec praeter-*verum* dicens? et ex somno me suscitas.
" Dulci; qui mihi vinxit charas palpebras complexus?
" Nondum enim talitèr dormivi, ex quo Ulysses
" Ivit visurus malum-Ilium non nominandum.
" Sed age nunc descende, et retrò vade in-domum:
" Siquis enim mihi alia mulierum, quae mihi sunt,

πατρίδα, ἤδη καὶ οἴκαδε αὐτίκα ἐστί· καὶ δηλοῖ τοῦτο Ἀγαμέμνων, ἐπιβὰς μὲν τῆς πατρίδος γῆς, τὸν οἶκον δὲ οὐκ ἰδών· ἐπεὶ καὶ ταυτολογία εἶναι δοκεῖ τὸ, "Ἦλθεν Ὀδυσσεὺς, καὶ οἶκον ἱκάνεται." *Eustath.* Vide infrà ad *ver.* 55.

Ver. 8. Μνηστῆρας δ' ἔκτεινεν ἀγήνορας.] Τὸ δὲ "ἀγήνορας" φανερῶς ἐπὶ ψόγου κεῖται, ὡς δηλοῖ τὸ, "οἵπερ οἶκον κήδεσκον," καὶ τὰ ἑξῆς. *Eustath.* Minùs rectè. Vide suprà ad ά, 106.

Ibid. —— οἵθ' ἑὸν οἶκον.] Apud *Eustathium* in commentario, *οἵ τέ οἱ οἶκον.*

Ver. 11. —— οἵτε δύνανται Ἄφρονα ποιῆσαι, &c.]

Ὦ Ζεῦ, τί δῆτα τοὺς ταλαιπώρους βροτοὺς
Φρονεῖν λέγουσι; σοῦ γὰρ ἐξηρτήμεθα,
Δρῶμέν τε τοιαῦθ', ἃ 'ν σὺ τυγχάνῃς θέλων.
Euripid. Supplices, ver. 734.

Ver. 13. Καί τε χαλιφρονέοντα σαοφροσύνης ἐπέβησαν.]

—— τὸ μὴ κακῶς φρονεῖν,
Θεοῦ μέγιστον δῶρον. ——
Æschylus, Agamemn. ver. 936.

Ibid. —— χαλιφρονέοντα.] Κεχαλασμένας ἔχοντα τὰς φρένας· ἠλίθιον, ματαιόφρονα. *Schol.*

Ibid. —— σαοφροσύνης ἐπέβησαν.] Vide suprà ad χ', 424.

Ver. 14. —— περ ἔβλαψαν.] *Al.* παρέβλαψαν.

Ver. 15. —— λωβεύεις.] Χλευάζεις, εἰς λώβην καὶ ὕβριν ἄγεις. *Schol.*

Ver. 16. —— παρὲξ ἐρέουσα.] Παρὰ τὸ δέον λέγουσα. *Schol.* Vide autem suprà ad γ', 348. *Al.* παρεξερέουσα.

Ver. 19. —— κακοΐλιον.] Vide suprà ad σ', 72. et τ', 260.

Ver. 20. —— ἔρχευ.] Ita edidit *Barnesius*, quocum facit et MS. à *Tho. Bentleio* collatus; atque ita in omnibus Exemplaribus scripta occurrit hæc vox infrà *ver.* 254. *hujus libri*, et sæpè alibi apud Poetam. Vulgati hîc habent ἔρχου. In nonnullis autem scribitur, notante *Barnesio*, ἔρχεο. Quod et ipsum pronuntiandum ἔρχευ, vel ἔρχου. Vide infrà *ver.* 52, et 78.

Ταῦτ' ἐλθοῦσ' ἤγγειλε, καὶ ἐξ ὕπνου μ' ἀνέγειρε,
Τῷ κε τάχα στυγερῶς μιν ἐγὼν ἀπέπεμψα νέεσθαι
Αὖτις ἔσω μεγάρων· σὲ δὲ τοῦτό γε γῆρας ὀνήσει.
Τὴν δ' αὖτε προσέειπε φίλη τροφὸς Εὐρύκλεια·
Οὔτι σε λωϐεύω, τέκνον φίλον· ἀλλ' ἔτυμόν τοι
Ἦλθ' Ὀδυσεὺς, καὶ οἶκον ἱκάνεται, ὡς ἀγορεύω,
Ὁ ξεῖνος, τὸν πάντες ἀτίμων ἐν μεγάροισι·
Τηλέμαχος δ' ἄρα μιν πάλαι ᾔδεεν ἔνδον ἐόντα,
Ἀλλὰ σαοφροσύνῃσι νοήματα πατρὸς ἔκευθεν,
Ὄφρ' ἀνδρῶν τίσαιτο βίην ὑπερηνορεόντων.
Ὣς ἔφαθ'· ἡ δ' ἐχάρη, καὶ ἀπὸ λέκτροιο θοροῦσα
Γρηῒ περιπλέχθη, βλεφάρων δ' ἄπο δάκρυον ἧκε·
Καί μιν φωνήσασ' ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
Εἰ δ' ἄγε δή μοι, μαῖα φίλη, νημερτὲς ἔνισπε,
Εἰ ἐτεὸν δὴ οἶκον ἱκάνεται, ὡς ἀγορεύεις,
Ὅππως δὴ μνηστῆρσιν ἀναιδέσι χεῖρας ἐφῆκε,
Μοῦνος ἐὼν, οἱ δ' αἰὲν ἀολλέες ἔνδον ἔμιμνον.
Τὴν δ' αὖτε προσέειπε φίλη τροφὸς Εὐρύκλεια·
Οὐκ ἴδον, οὐ πυθόμην, ἀλλὰ στόνον οἶον ἄκουον

" Haec veniens nunciâsset, et ex somno me suscitâsset,
" Eo-casu citò graviter ipsam ego dimisissem ut-iret
" Rursùs intra aedes: te verò hâc quidem in re senectus tua juvabit."
Hanc autem rursùs allocuta est dilecta nutrix Euryclea:
" Nequaquam te ludibrio-habeo, filia chara: sed verè tibi
" Venit Ulysses, et domum advenit, sicut dico;
" Ille hospes, quem omnes ignominiâ-afficiebant in aedibus:
" Telemachus verò illum dudùm noverat intùs esse,
" Sed prudentiâ consilia patris occultabat;
" Ut virorum ulcisceretur violentiam superborum."
Sic dixit: illa autem gavisa est, et à lecto ubi-prosiluerat
Anum complexa est; à palpebris verò lachrymam misit;
Et ipsam compellans verbis alatis allocuta est:
" Eia age jam mihi, nutrix dilecta, verum dic,
" Si verè jam domum venit, ut dicis,
" Quomodo demùm procis impudentibus manus intulerit,
" Solus cùm-esset; hi verò semper frequentes intùs manebant."
Illam autem rursùs allocuta est dilecta nutrix Euryclea:
" Non vidi, non edocta sum; sed gemitum solum audiebam

Ver. 22. —— ἐξ ὕπνου μ' ἀνέγειρε.] *Al.* ἐξ ὕπνου ἀνέγειρε.

Ver. 24. —— ἔσω μεγάρων.] *Al.* ἔσω μέγαρον.

Ibid. —— σὲ δὲ τοῦτό γε γῆρας ὀνήσει.] Τὸ μὴ μεθ' ὕϐρεως ἀποπεμφθῆναι ἢ οἷον, εἰ καὶ τὰ ἄλλα σοὶ βαρύ ἐστι, τοῦτό γε ὀνήσει. *Schol.*

Ver. 25. Τὴν δ'.] Ita rectè *Barnesius.* *Henricus Stephanus* aliique malè, Τὸν δ'.

Ver. 27. Ἦλθ' Ὀδυσεὺς, καὶ οἶκον ἱκάνεται.] Vide suprà ad *ver.* 7.

Ver. 31. —— τίσαιτο.] Similitérque infrà *vèr.* 57. ἐτίσατο· Vide ad *Il.* ί, 508. et χ', 19. 20.

Ibid. —— βίην ὑπερηνορεόντων.] *Eustathius* in commentario citat, βίας ὑπερηνορεόντων.

Ver. 35. —— ἔνισπε.] MS. nonnulli à *Tho. Bentleio* collati, ἔνισπες.

Ver. 40. —— ἄκουον.] *Al.* ἄκουσα.

Κτεινομένων· ἡμεῖς δὲ μυχῷ θαλάμων εὐπήκτων
Ἥμεθ' ἀτυζόμεναι, σανίδες δ' ἔχον εὖ ἀραρυῖαι·
Πρίν γ' ὅτε δή με σὸς υἱὸς ἀπὸ μεγάροιο κάλεσσε
Τηλέμαχος· τὸν γάρ ῥα πατὴρ προέηκε καλέσσαι.
Εὗρον ἔπειτ' Ὀδυσῆα μετὰ κταμένοις νεκύεσσιν
Ἑσταόθ'· οἱ δέ μιν ἀμφὶ κραταίπεδον οὖδας ἔχοντες,
Κείατ' ἐπ' ἀλλήλοισιν· ἰδοῦσά κε θυμὸν ἰάνθης,
Αἵματι καὶ λύθρῳ πεπαλαγμένον, ὥστε λέοντα.
Νῦν οἱ μὲν δὴ πάντες ἐπ' αὐλείῃσι θύρῃσιν
Ἀθρόοι· αὐτὰρ ὁ δῶμα θεειοῦται περικαλλὲς,
Πῦρ μέγα κειάμενος· σὲ δέ με προέηκε καλέσσαι.
Ἀλλ' ἕπευ, ὄφρα σφῶϊν ἐϋφροσύνης ἐπιβῆτον
Ἀμφοτέρω φίλον ἦτορ· ἐπεὶ κακὰ πολλὰ πέποσθε.
Νῦν δ' ἤδη τόδε μακρὸν ἐέλδωρ ἐκτετέλεσται·
Ἦλθε μὲν αὐτὸς ζωὸς ἐφέστιος, εὗρε δὲ καί σε,

" Eorum-qui-interficiebantur: nos verò in recessu thalamorum benè-constructorum
" Sedebamus turbatae; fores verò *nos* continebant benè-aptatae:
" Priùs scilicèt quàm demùm me tuus filius à domo vocaret
" Telemachus: hunc enim pater emisit ad-vocandum.
" Inveni deindè Ulyssem inter caesa cadavera
" Stantem; illi verò circum ipsum, solidum pavimentum tenentes,
" Jacebant alii super alios: videns *tu* animo exhilarata fuisses,
" Sanguine et cruore foedatum, tanquam leonem.
" Nunc hi quidem demùm omnes ad atrienses fores
" Conferti: at ille domum suffit perpulchram,
" Igne magno accenso: te verò me emisit ut-vocarem.
" Sed sequere, ut vobismet laetitiae applicetis
" Ambo charum cor; quoniam mala multa passi estis.
" Nunc verò jam hoc longum desiderium perfectum est:
" Venit quidem ipse vivus in-domum-redux; invenit autem et te,

---

Ver. 42. —— ἀτυζόμεναι.] Ἐκπληττόμεναι, ταρασσόμεναι. Ἀτύω, ὁ μέλλων ἀτύσω, καὶ κατὰ παραγωγὴν, ἀτύζω, Αἰολικόν. *Schol.*

Ibid. —— σανίδες δ' ἔχον.] *Scholiastes* interpretatur, ἠσφαλισμέναι ἦσαν. Quam explicationem secutus *Barnesius*, vertit, "*Fores verò claudebantur.*" Minùs rectè. Vide *Iliad.* κ', 264. μ', 8. *Odyss.* δ', 360. item χ', 128. ubi eadem ipsa phrasis occurrit.

Ver. 45. —— μετὰ κταμένοις νεκύεσσιν.] Ita hîc edidit *Barnesius*; ut et suprà χ', 401. *Vulgg.* μετὰ κταμένοισι νέκυσσιν. Sive, uti legit MS. à *Tho. Bentleio* collatus, itemque *Eustathius* in commentario, μετὰ κταμένοισι νέκυσσιν. Vide suprà ad χ', 401.

Ver. 46. Ἑσταόθ'.] MS. à *Tho. Bentleio* collatus, Ἑστεῶθ'.

Ibid. —— κραταίπεδον οὖδας.] Τὸ στερεὸν πέδον, ὡς λιθόστρωτον, ἢ μᾶλλον ὡς πεπιλημένον καὶ πεπηγμένον. *Eustath.*

Ver. 47. —— ἰάνθης.] *Barnesius* edidit, legendumque pronuntiat, ἰανθῇς. Sed nihil opus.

Ver. 48. Αἵματι καὶ λύθρῳ πεπαλαγμένον, ὥστε λέοντα.] Vide suprà χ', 402. 405.

Ver. 49. Νῦν οἱ.] *Al.* Νῦν δ' οἱ.

Ver. 51. —— κειάμενος.] *Al.* κηάμενος.

Ver. 52. 78. —— ἕπευ.] *Barnesius* inter varias lectiones, ἕπου. Vide suprà ad *ver.* 20.

Ibid. —— ἐϋφροσύνης ἐπιβῆτον.] Vide suprà ad χ', 424.

Ver. 53. —— πέποσθε.] *Eustathius* exponit, πεπόνθατε· *Scholiastes* autem, πεπόνθατε· quod et rectiùs.

Ver. 55. —— ἐφέστιος.] Ἤτοι εἰς τὴν ἑστίαν· ἑστία δὲ ὁ οἶκος· ὃ γὰρ εἶπεν, "Ἦλθε μὲν αὐτὸς "ζωὸς ἐφέστιος," μεταλαβὼν ἔφη, (suprà *ver.* 7 et 27.) "Ἦλθ' Ὀδυσσεὺς, καὶ οἶκον ἱκάνεται." *Porphyr. Quæst. Homeric.* 2.

Καὶ παῖδ' ἐν μεγάροισι· κακῶς δ' οἵπερ μιν ἔρεζον
Μνηστῆρες, τοὺς πάντας ἐτίσατο ᾧ ἐνὶ οἴκῳ.
Τὴν δ' αὖτε προσέειπε περίφρων Πηνελόπεια·
Μαῖα φίλη, μή πω μέγ' ἐπεύχεο καγχαλόωσα·
Οἶσθα γὰρ, ὥς κ' ἀσπαστὸς ἐνὶ μεγάροισι φανείη
Πᾶσι, μάλιστα δ' ἐμοί τε, καὶ υἱέϊ, τὸν τεκόμεσθα·
Ἀλλ' οὐκ ἔσθ' ὅδε μῦθος ἐτήτυμος, ὡς ἀγορεύεις.
Ἀλλά τις ἀθανάτων κτεῖνε μνηστῆρας ἀγαυοὺς,
Ὕβριν ἀγασσάμενος θυμαλγέα, καὶ κακὰ ἔργα·
Οὔτινα γὰρ τίεσκον ἐπιχθονίων ἀνθρώπων,
Οὐ κακὸν, οὐδὲ μὲν ἐσθλὸν, ὅτις σφέας εἰσαφίκοιτο·
Τῷ δι' ἀτασθαλίας ἔπαθον κακόν· αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς
Ὤλεσε τηλοῦ νόστον Ἀχαιΐδος, ὤλετο δ' αὐτός.
Τὴν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα φίλη τροφὸς Εὐρύκλεια·
Τέκνον ἐμὸν, ποῖόν σε ἔπος φύγεν ἕρκος ὀδόντων;
Ἣ πόσιν ἔνδον ἐόντα παρ' ἐσχάρῃ, οὔποτ' ἔφησθα
Οἴκαδ' ἐλεύσεσθαι; θυμὸς δέ τοι αἰὲν ἄπιστος.
Ἀλλ' ἄγε τοι καὶ σῆμα ἀριφραδὲς ἄλλο τι εἴπω,
Οὐλήν· τήν ποτέ μιν σῦς ἤλασε λευκῷ ὀδόντι·
Τὴν ἀπονίζουσα φρασάμην· ἔθελον δέ σοι αὐτὴ

" Et filium in aedibus; malè verò qui ei faciebant
" Proci, hos omnes ultus est suâ in domo."
Hanc autem rursùs allocuta est prudens Penelope:
" Nutrix dilecta, nondum magnoperè gloriare exultans;
" Nôsti enim, quòd gratus in domo appareret
" Omnibus, maximè verò mihique, et filio, quem genuimus:
" Sed non est hic sermo verus, sicut dicis:
" Sed aliquis immortalium interfecit procos eximios,
" Injuriam indignatus acerbam, et mala opera:
" Neminem enim honorabant terrestrium hominum,
" Non malum, neque quidem bonum, quicunque ad ipsos pervenisset:
" Ideò ob iniquitates passi sunt malum; at Ulysses
" Perdidit longè reditum ab-Achaiâ, periitque ipse."
Ei autem respondit deindè dilecta nutrix Euryclea:
" Filia mea, quale tibi verbum fugit ex-septo dentium?
" Quae maritum, intùs cum-est apud focum, nunquam dicis
" Domum esse venturum? animus nempè tibi semper incredulus.
" Sed age tibi et signum manifestum aliud quoddam dicam,
" Cicatricem; quam quondam ei aper inflixit albo dente:
" Hanc abluens agnovi; volebam autem tibi ipsa

Ver. 56. ——— ἔρεζον.] *Al.* ἔρεξαν.
Ver. 63. ——— κτεῖνε.] MSS. nonnulli à *Tho. Bentleio* collati, κτεῖναι.
Ver. 66. —— εἰσαφίκοιτο. *Al.* εἰσαφίκηται.
Ver. 67. Τῷ δι' ἀτασθαλίας ἔπαθον κακόν.] Ita suprà χ', 317. 416.

Τῷ καὶ ἀτασθαλίῃσιν ἀεικέα πότμον ἐπέσπον.

Item ά, 7.

Αὐτῶν γὰρ σφετέρῃσιν ἀτασθαλίῃσιν ὄλοντο.

Ver. 71. ——— παρ' ἐσχάρῃ.] Ἔνθα τὸ πῦρ καίεται, τόπος· ἔστι δὲ βωμὸς ἐπίπεδος, οὐκ ἐκ λίθων ὑψούμενος. *Schol.*
Ver. 75. ——— σοι αὐτὴ.] *Al.* σοι αὐτῇ.

Εἰπέμεν· ἀλλά με κεῖνος ἑλὼν ἐπὶ μάστακα χερσὶν,
Οὐκ ἔα εἰπέμεναι, πολυϊδρείησι νόοιο.
Ἀλλ' ἕπευ· αὐτὰρ ἐγὼν ἐμέθεν περιδώσομαι αὐτῆς,
Αἴ κέν σ' ἐξαπάφω, κτεῖναί μ' οἰκτίστῳ ὀλέθρῳ.
Τὴν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα περίφρων Πηνελόπεια·
Μαῖα φίλη, χαλεπόν σε θεῶν αἰειγενετάων
Δήνεα εἴρυσθαι, μάλα περ πολυΐδριν ἐοῦσαν·
Ἀλλ' ἔμπης ἴομεν μετὰ παῖδ' ἐμὸν, ὄφρα ἴδωμαι
Ἄνδρας μνηστῆρας τεθνηότας, ἠδ' ὃς ἔπεφνεν.
Ὣς φαμένη, κατέβαιν' ὑπερώϊα· πολλὰ δέ οἱ κῆρ
Ὥρμαιν', ἢ ἀπάνευθε φίλον πόσιν ἐξερεείνοι,
Ἦ παρστᾶσα κύσειε κάρη καὶ χεῖρε λαβοῦσα.
Ἡ δ' ἐπεὶ εἰσῆλθεν, καὶ ὑπέρβη λάϊνον οὐδὸν,
Ἕζετ' ἔπειτ' Ὀδυσῆος ἐναντίον, ἐν πυρὸς αὐγῇ,

" Dicere; sed me ille prehensam ad os manibus,
" Non sinebat dicere, solertiâ mentis.
" Sed sequere; at ego me oppignerabo ipsam,
" Si te decipiam; ut-interficias me miserrimâ morte."
Huic autem respondit deindè prudens Penelope:
" Nutrix chara, difficile te deorum sempiternorum
" Consilia scrutari, valdè licèt multarum-rerum scientem:
" Sed omninò eamus ad filium meum; ut videam
" Viros procos mortuos, et *eum*, qui interfecit."
Sic locuta, descendebat è coenaculo: multa verò ei cor
Agitabat, an seorsùm dilectum maritum interrogaret,
An astans oscularetur caput et manus prehensas.
Illa verò postquam ingressa est, et transivit lapideum limen,
Sedebat deindè Ulyssi ex-adverso, in ignis splendore,

Ver. 76.——— ἀλλά με κεῖνος.] *Al.* ἀλλ' ἐμ' ἐκεῖνος.

Ver. 77.——— πολυϊδρείησι.] *Al.* πολυκερδίησι· Ut infrà ώ, 166.

Ver. 78.——— ἐμέθεν περιδώσομαι αὐτῆς.] Ita *Iliad.* ψ', 485.

Δεῦρό νυν ἢ τρίποδος περιδώμεθα, ἠὲ λέβητος.

Et apud *Aristophanem*:

———ἐθέλω περὶ τῆς κεφαλῆς περιδόσθαι.
Equites, ver. 788.

Ibid.——— περιδώσομαι.] *Al.* περὶ δώσομαι.

Ver. 81.———χαλεπόν σε θεῶν αἰειγενετάων Δήνεα εἴρυσθαι.]

Οὐ γὰρ ἔσθ' ὅπως τὰ θεῶν βουλεύματα ἐρευνᾶσαι βροτέᾳ φρενί.
Pindar. citatus à Duporto, Gnomolog. Homeric. ad hunc locum.

Μάντις δ' οὐδείς ἐστιν ἐπιχθονίων ἀνθρώπων,
Ὅστις ἂν εἰδείη Ζηνὸς νόον αἰγιόχοιο.
Hesiod. apud Clem. Alexand. Strom. V.

Πάντη δ' ἀθανάτων ἀφανὴς νόος ἀνθρώποισι.
Solon Atheniensis, apud eundem ibid.

Ver. 82. ——— εἴρυσθαι.] *Hesychius* legit εἰρύσθαι, exponitque εἰδέναι· nempè ad vocem εἰρύσθαι, ubi hunc *Homeri* locum adducit: Uti et notârunt *Barnesius*, et *Duportus* in *Gnomologiâ* ad hunc locum. *Al.* εἰρῦσαι.

Ver. 84. ——— τεθνηότας.] Vide ad *Il.* β', 818.

Ver. 85. Ὣς φαμένη, κατέβαιν' ὑπερώϊα.] Ὀκνηρίαν δέ τινα δηλοῖ τὸ " κατέβαινε" παρατατικῶς φρασθέν. Εὐρύκλεια μὲν γὰρ, πιστεύσασα ἔνδον εἶναι τὸ φίλον αὐτῇ τέκος, ἐῤῥωμένως ἀνέβαινεν· ἡ δὲ γυνὴ ἐνδοιάζουσα, σχολαίως κάτεισιν. *Eustath.* Vide ad *Il.* θ', 87. et ν', 84.

Ver. 89. ——— ἐναντίον.] *Al.* ἐναντίη.

Ibid. ——— ἐν πυρὸς αὐγῇ.] Ἐν τῷ πεφωτισμένῳ τόπῳ καὶ πεφλογισμένῳ ἀπὸ τοῦ πυρός. *Schol.*

Τοίχου τοῦ ἑτέρου· ὁ δ' ἄρα πρὸς κίονα μακρὴν
Ἧστο κάτω ὁρόων, ποτιδέγμενος, εἴ τί μιν εἴποι
Ἰφθίμη παράκοιτις, ἐπεὶ ἴδεν ὀφθαλμοῖσιν.
Ἡ δ' ἄνεω δὴν ἧστο, τάφος δέ οἱ ἦτορ ἵκανεν·
Ὄψει δ' ἄλλοτε μέν μιν ἐνωπιδίως ἐσίδεσκεν,
Ἄλλοτε δ' ἀγνώσσασκε, κακὰ χροῒ εἵματ' ἔχοντα.
Τηλέμαχος δ' ἐνένιπτεν, ἔπος τ' ἔφατ', ἔκ τ' ὀνόμαζε·
Μῆτερ ἐμὴ, δύσμητερ, ἀπηνέα θυμὸν ἔχουσα,
Τίφθ' οὕτω πατρὸς νοσφίζεαι, οὐδὲ παρ' αὐτὸν
Ἑζομένη μύθοισιν ἀνείρεαι, οὐδὲ μεταλλᾷς;
Οὐ μέν κ' ἄλλη γ' ὧδε γυνὴ τετληότι θυμῷ

Ad-parietem alterum: ille autem ad columnam longam
Sedebat deorsùm tuens, expectans, si quid sibi diceret
Eximia uxor, postquam vidit oculis.
Haec verò tacitâ diù sedit; stupor verò ei cor invasit:
Obtutu autem aliquandò quidem eum in-oculos aspectabat,
Aliquandò verò non-agnoscebat, mala corpori vestimenta habentem.
Telemachus autem increpabat, verbumque dixit, et compellabat:
" Mater mea, infelix-mater, immitem animum habens,
" Cur sic à-patre separaris? neque apud ipsum
" Sedens, verbis percontaris, neque interrogas?
" Haud quidem alia utique sic mulier obfirmato animo

Ver. 90. Τοίχου τοῦ ἑτέρου.] Ita *Iliad.* ί, 218.

Αὐτὸς δ' ἀντίον ἷζεν Ὀδυσσῆος θείοιο,
Τοίχου τοῦ ἑτέροιο ——.

Ver. 93. —— ἄνεω δὴν ἧστο, τάφος δέ οἱ.] Similitèr apud *Virgilium:*

At verò Æneas aspectu obmutuit amens.
Æn. IV, 279.

Ibid. —— τάφος δέ οἱ ἦτορ ἵκανεν.] Ἔστι γὰρ αὐτῇ (inquit *Eustathius*) τὸ ἄπορον ἀληθῶς ἄλυτον. Ὡς γὰρ οὐδὲν καινὸν, εἰ καὶ οὐλὴν δείξει ὁ τῷ Ὀδυσσεῖ εἰκασθεὶς δαίμων, οὕτως οὐδ' εἴπερ τὸ τῆς κλίνης (*ver.* 225. 226.) ἐξείπῃ μυστήριον· οὐ γὰρ ἀδύνατον τόν τ' ἄλλα εἰδότα θεὸν εἰδέναι καὶ αὐτό. Καὶ τοίνυν εἰ καὶ ὕστερον ὀψέ ποτε συμπεισθῇ, καὶ ἀναγνοῦσα τὰ ἐκ τοῦ ἀνδρὸς σήματα, (*ver.* 206. 207.) δακρύσασα ἀμφὶ χεῖρας δειρῇ βάλῃ τῷ Ὀδυσσεῖ· οὐδ' οὕτως εὖ συνεπείσθη· καὶ γὰρ ὁ δαίμων, ὃν ὑπώπτευε, καὶ τὰ σήματα πάντως εὖ ᾔδει. Nimis subtilitèr et minutè. Cùm enim dicat *Penelope* suprà *ver.* 63. " Ἀλλά τις ἀθανάτων κτεῖνε " μνηστῆρας ἀγαυούς·" cùmque *Euryclea* respondeat, *ver.* 81. " —— χαλεπόν σε θεῶν " αἰειγενετάων δήνεα εἴρυσθαι" id solummodò (ut opinor) exprimere vult, nempè prorsus incredibile esse, *Ulyssem* reverà rediisse, procosque interfecisse.

Ver. 94. —— ἄλλοτε μέν μιν ἐνωπιδίως ἐσίδεσκεν.] Τὸ δὲ " ἐνωπιδίως," ἀντὶ τοῦ, κατ' ὄψιν· ἵνα λέγῃ ὅτι ἄλλοτε μὲν περιεργότερον ἐνατενίζουσα καὶ κατασκοποῦσα ἐπεγίνωσκεν, ἄλλοτε δὲ ἠγνόει. Τὸ δὲ, ἐνωπιδίως, γράφεται μάλιστα ἐνωπαδίως. *Eustath.* Et MS. à *Tho. Bentleio* collatus ἐνωπαδίως legit.

Ver. 95. —— ἀγνώσσασκε.] *Al.* ἀγνώσσεσκε.

Ver. 96. Τηλέμαχος δ' ἐνένιπτεν.] Ὅτι μεθοδεύσας ὁ Ποιητὴς τὴν κατ' ὄψιν ἐντυχίαν τοῦ Ὀδυσσέως καὶ τῆς γυναικὸς καινότερον, φυλάττει κἀνταῦθα τὸν Ὀδυσσέα τλήμονα καὶ λαλοῦντα μηδέν· καὶ θέλει μὲν ἡ γυνὴ φανῆναι τοιαύτη. Ἐπεὶ δὲ οὐκ ἦν, οὕτω πεφυλαγμένης ἀμφοῖν τῆς ἐνστάσεως, ὁμιλῆσαι αὐτοὺς ἀλλήλοις, πλάττει μεσιτεύοντα τῇ ὁμιλίᾳ τὸν παῖδα, καὶ λαλοῦντα τῇ μητρί· καὶ αὐτὴν αὖθις τῷ παιδί· καὶ τρίτον ἐπ' αὐτοῖς ἀναγκαίως τὸν Ὀδυσσέα. Καὶ οὕτω προβαίνει πιθανῶς καὶ εὐμεθόδως τὰ ἐφεξῆς· οὐκ ἄλλως μέντοι προσφθέγξεται τὸν ἄνδρα, εἰ μὴ προλογίσει ἐκεῖνος πρὸς αὐτὴν, εὐλαβουμένη μὴ καὶ ἄλλῳ θρασύνοντος. *Eustath.*

Ver. 97. Μῆτερ ἐμὴ, δύσμητερ.] Ἄλλα δὲ εἴωθε συντιθέναι εἰς διαβολήν τινων, ὡς δυσώνυμον· ὡς τὸ " Δύσπαρι·" καὶ τὸ, " Μῆτερ, δύσ" μητερ." *Porphyr. Quæst. Homeric.* 16. *sub fine.* Vide *Conrad. Ritterhus. annotat. ad Oppian. Cyneg. lib.* I. *ver.* 260.

Ἀνδρὸς ἀφεσταίη, ὅς οἱ κακὰ πολλὰ μογήσας
Ἔλθοι ἐεικοστῷ ἔτεϊ ἐς πατρίδα γαῖαν·
Σοὶ δ' αἰεὶ κραδίη στερεωτέρη ἐστὶ λίθοιο.
Τὸν δ' αὖτε προσέειπε περίφρων Πηνελόπεια·
Τέκνον ἐμὸν, θυμός μοι ἐνὶ στήθεσσι τέθηπεν·
Οὐδέ τι προσφάσθαι δύναμαι ἔπος, οὐδ' ἐρέεσθαι,
Οὐδ' εἰς ὦπα ἰδέσθαι ἐναντίον· εἰ δ' ἐτεὸν δὴ
Ἔστ' Ὀδυσεὺς, καὶ οἶκον ἱκάνεται, ἦ μάλα νῶϊ
Γνωσόμεθ' ἀλλήλων καὶ λώϊον· ἔστι γὰρ ἡμῖν
Σήμαθ', ἃ δὴ καὶ νῶϊ κεκρυμμένα ἴδμεν ἀπ' ἄλλων.
Ὣς φάτο· μείδησεν δὲ πολύτλας δῖος Ὀδυσσεὺς,
Αἶψα δὲ Τηλέμαχον ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
Τηλέμαχ', ἤτοι μητέρ' ἐνὶ μεγάροισιν ἔασον
Πειράζειν ἐμέθεν· τάχα δὲ φράσεται καὶ ἄρειον.
Νῦν δ' ὅττι ῥυπόω, κακὰ δὲ χροῒ εἵματα εἷμαι,
Τοὔνεκ' ἀτιμάζει με, καὶ οὔπω φησὶ τὸν εἶναι.
Ἡμεῖς δὲ φραζώμεθ', ὅπως ὄχ' ἄριστα γένηται·

" Viro absisteret, qui ei mala multa perpessus
" Venisset vigesimo anno in patriam terram:
" Tibi verò semper cor durius est lapide."
Illum autem rursùs allocuta est prudens Penelope:
" Fili mi, animus mihi in pectoribus stupet;
" Neque aliquod proloqui possum verbum *ad eum*, neque interrogare,
" Neque in vultum intueri ex-adverso: si autem reverà demùm
" Est Ulysses, et domum venit; certè omninò nos
" Cognoscemus alter-alterum et meliùs; sunt enim nobis
" Signa, quae scilicèt et nos abscondita scimus ab aliis."
Sic dixit: risit verò multa-passus nobilis Ulysses;
Statimque Telemachum verbis alatis allocutus est:
" Telemache, sanè matrem in aedibus sine
" Tentare me; citò autem cognoscet etiam melius.
" Nunc verò, quia sordeo, malaque corpori vestimenta indutus sum,
" Ideò despicatui-habet me, et nondum putat ipsum esse.
" Nos verò consultemus, quo-pacto quàm optimè fiat:

Ver. 101. —— ἀφεσταίη.] *Al.* ἀποσταίη.

Ibid. —— ὅς οἱ.] *Barnesius* inter varias lectiones retulit ὅς ῥ' οἱ. Sed nihil opus. Quâ enim ratione vocula ὅς etiam extra caesuram produci possit, vide ad *Il.* ά, 51.

Ver. 102. —— ἔτεϊ ἐς.] Vide suprà ad π', 206.

Ver. 103. Σοὶ δ' αἰεὶ κραδίη στερεωτέρη ἐστὶ λίθοιο.] Ita apud *Hesiodum:*

—— ἀδάμαντος ἔχον κρατερόφρονα θυμόν.
Ἔργ. καὶ Ἡμερ. I, 146.

Et apud *Moschum:*

—— πέτρας ὅγ' ἔχων νόον ἠὲ σιδήρου
Καρτερὸν ἐν στήθεσσι —— *Idyll.* IV, 44.

Et apud *Aeschylum:*

Σιδηρόφρων τε κἀκ πέτρας εἰργασμένος.
Prometh. Vinct. ver. 242.

Et apud *Plutarchum, de capiend. ex Inimic. Utilitat.* " Κεῖνος ἐξ ἀδάμαντος ἢ σιδάρου κε- " χάλκευται μέλαιναν καρδίαν." Vide et infrà ad *ver.* 172.

Ver. 106. Οὐδέ τι.] *Al.* Οὐδ' ἔτι.

Ver. 109. Γνωσόμεθ' ἀλλήλων.] Vide suprà ad φ', 36. *Al.* Γνωσόμεθ' ἀλλήλοιν.

Ver. 113. —— ἔασον.] *Barnesius* edidit ἔασσον· et ita semper scribendum statuit. Sed vide ad *Il.* γ', 42.

Ver. 115. Νῦν δ' ὅττι ῥυπόω.] *Al.* Νῦν δ' ὅτι οὐ λιπόω. Ex σ', 72. suprà.

Καὶ γάρ τίς θ' ἕνα φῶτα κατακτείνας ἐνὶ δήμῳ,
Ὧ μὴ πολλοὶ ἔωσιν ἀοσσητῆρες ὀπίσσω,
Φεύγει, πηούς τε προλιπὼν καὶ πατρίδα γαῖαν·
Ἡμεῖς δ' ἕρμα πόληος ἀπέκταμεν, οἳ μέγ' ἄριστοι
Κούρων εἰν Ἰθάκῃ· τῷ σε φράζεσθαι ἄνωγα.
Τὸν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα·
Αὐτὸς ταῦτά γε λεῦσσε, πάτερ φίλε· σὴν γὰρ ἀρίστην
Μῆτιν ἐπ' ἀνθρώπους φάσ' ἔμμεναι, οὐδέ κέ τίς τοι
Ἄλλος ἀνὴρ ἐρίσειε καταθνητῶν ἀνθρώπων.
Ἡμεῖς δὲ μεμαῶτες ἅμ' ἑψόμεθ', οὐδέ τι φημὶ
Ἀλκῆς δευήσεσθαι, ὅση δύναμίς γε πάρεστι.
Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς·
Τοιγὰρ ἐγὼν ἐρέω, ὥς μοι δοκεῖ εἶναι ἄριστα·

" Etenim aliquis, etiam unum virum ubi-interfecerit in populo,
" Cui non multi sint adjutores ponè,
" Fugit, cognatisque relictis et patriâ terrâ:
" Nos autem columen urbis interfecimus, qui longè optimi *erant*
" Juvenum in Ithacâ; ideò te consultare jubeo."
Hunc autem rursùs Telemachus prudens contrà allocutus est:
" Ipse haec sanè videas, pater dilecte; tuum enim optimum
" Consilium in hominibus dicunt esse, neque quisquam tecum
" Alius vir contenderet mortalium hominum.
" Nos verò alacres unà sequemur; neque omninò puto *me*
" Fortitudine defecturum, quanta vis quidem adsit."
Illum autem respondens allocutus est solers Ulysses:
" Etenim ego dicam, ut mihi videtur esse optimum:

Ver. 119. —— ἀοσσητῆρες.] Ἀοσσητὴρ δὲ καὶ ἐν τοῖς ῥηθεῖσι, καθὰ καὶ ἐν ἄλλοις, ὁ δίχα ὄσσης βοηθῶν, τουτέστιν ὁ ἕτοιμος καὶ ἀπροφάσιστος ἐπίκουρος. *Eustath.*

Ver. 120. Φεύγει, πηούς τε προλιπών.] Ἔθος ἦν παρὰ τοῖς Παλαιοῖς, τὸν ἀκούσιον φόνον ἐργασάμενον φεύγειν ἐκ τῆς πατρίδος, καὶ παραγίγνεσθαι εἴς τινος οἰκίαν ἀνδρὸς πλουσίου, καὶ καθίζειν ἐπὶ τῆς οἰκίας συγκεκαλυμμένον, καθαρσίων δεόμενον. *Schol.* ad *Iliad.* ώ, 480. Τὸ δὲ φεύγεσθαι τὰς πατρίδας ὑπὸ τῶν φονευσάντων, καθωμίληται· εἰ μήτι ἄρα ποινὴν τίσει ὁ φονεὺς τὴν συνδέξασαν· τότε γὰρ ἔαται μένειν ἐν δήμῳ. *Eustath.* Vide ad *Il.* σ', 497.

Ibid. ———— πηούς.] Τοὺς πόῤῥωθεν συγγενεῖς. *Schol.* Vide suprà ad θ', 581.

Ver. 122. ———— τῷ σε φράζεσθαι ἄνωγα.] Apud *Eustathium* in commentario τάδε σε φράζεσθαι ἄνωγα. Atque ita in omnibus exemplaribus legitur suprà ζ', 279. Vide et ad ύ, 43.

Ver. 123. —— ἀντίον ηὔδα·] Sic apud *Virgilium*:

Æolus haec contrà ——, *Æn.* I, 76.

———— Æneas contrà cui talia reddit.
Æn. X, 530.

Ver. 125. —— ἐπ' ἀνθρώπους φάσ' ἔμμεναι.] In nonnullis legitur, notante *Barnesio*, ἐπ' ἀνθρώποισι φάσ' ἔμμεναι. Sed malè. Nam vox φασὶ, quàm sæpè in *Iliade* et *Odysseâ* occurrit, priorem semper producit. Cæterùm MS. à *Tho. Bentleio* collatus habet, ἐπ' ἀνθρώπους φάσθ' ἔμμεναι.

Ver. 126. —— ἐρίσειε.] Vide ad *Il.* ά, 140.

Ver. 127. 128.] Ἡμεῖς δὲ μεμαῶτες ἅμ' ἑψόμεθ', *&c.*] Occurrit idem Distichon *Iliad.* ν', 785, 786. nisi quòd ibi legatur, Ἡμεῖς δ' ἐμμεμαῶτες. Atque indè et hîc edidit *Barnesius* ἐμμεμαῶτες. Sed et vulgata lectio satìs rectè se habet. Vide ad *Il.* ά, 51. Porrò totum Distichon hoc in loco omittunt Codices nonnulli.

Ver. 128. —— ὅση δύναμίς γε πάρεστι.] Post hunc versum subnectunt nonnulli, notante *Barnesio*, ex *Iliad.* ν', 787.

Πὰρ δύναμιν δ' οὐκ ἔστι καὶ ἐσσύμενον πολεμίζειν.

Ver. 130. ———— ἄριστα.] *Al.* ἄριστον.

Πρῶτα μὲν ἂρ λούσασθε, καὶ ἀμφιέσασθε χιτῶνας,
Δμωάς τ' ἐν μεγάροισιν ἀνώγετε εἵμαθ' ἑλέσθαι·
Αὐτὰρ θεῖος ἀοιδὸς, ἔχων φόρμιγγα λίγειαν,
Ἡμῖν ἡγείσθω φιλοπαίγμονος ὀρχηθμοῖο,
Ὥς κέν τις φαίη γάμον ἔμμεναι, ἐκτὸς ἀκούων,
Ἢ ἀν' ὁδὸν στείχων, ἢ οἳ περιναιετάουσιν·
Μὴ πρόσθε κλέος εὐρὺ φόνου κατὰ ἄστυ γένηται
Ἀνδρῶν μνηστήρων, πρίν γ' ἡμέας ἐλθέμεν ἔξω
Ἀγρὸν ἐς ἡμέτερον πολυδένδρεον· ἔνθα δ' ἔπειτα
Φρασσόμεθ', ὅ,ττι κε κέρδος Ὀλύμπιος ἐγγυαλίξῃ.
Ὣς ἔφαθ'· οἱ δ' ἄρα τοῦ μάλα μὲν κλύον, ἠδ' ἐπίθοντο.
Πρῶτα μὲν οὖν λούσαντο, καὶ ἀμφιέσαντο χιτῶνας·
Ὅπλισθεν δὲ γυναῖκες· ὁ δ' εἵλετο θεῖος ἀοιδὸς
Φόρμιγγα γλαφυρὴν, ἐν δέ σφισιν ἵμερον ὦρσεν
Μολπῆς τε γλυκερῆς, καὶ ἀμύμονος ὀρχηθμοῖο.
Τοῖσιν δὲ μέγα δῶμα περιστοναχίζετο ποσσὶν
Ἀνδρῶν παιζόντων, καλλιζώνων τε γυναικῶν.
Ὧδε δέ τις εἴπεσκε, δόμων ἔκτοσθεν ἀκούων·
Ἦ μάλα δή τις ἔγημε πολυμνήστην βασίλειαν·

" Primùm quidem lavamini, et induimini tunicas,
" Famulasque in aedibus jubete vestimenta sibi-sumere:
" Caeterùm divinus cantor, habens citharam argutam,
" Nobis praeeat ad lusoriam saltationem,
" Ut aliquis putet nuptias esse, extrà audiens,
" Vel per viam vadens; vel *ex iis* qui circùm-habitant:
" Nè priùs fama lata caedis per urbem fiat
" Virorum procorum, quàm scilicèt nos iverimus extrà
" Agrum in nostrum arboribus-abundantem: illic verò posteà
" Consultabimus, quicquid utile Olympius praebuerit."
Sic dixit: illi autem ei omninò quidem auscultârunt, et paruerunt.
Itaque primùm quidem lavârunt-se, et induerunt-sibi tunicas:
Ornatae autem sunt mulieres; sumpsit verò divinus cantor
Citharam cavam; ipsisque desiderium concitavit
Cantûsque dulcis, et egregiae saltationis.
His verò magna domus personabat pedibus
Virorum ludentium, pulchréque cinctarum mulierum.
Sic autem aliquis dicebat aedes extra audiens:
" Certè omninò jam aliquis duxit-uxorem multùm-ambitam reginam:

Ver. 131. —— λούσασθε, καὶ ἀμφιέσασθε.] Similitérque infrà *ver.* 142. λούσαντο, καὶ ἀμφιέσαντο. Vide suprà ad ί, 491. et ί, 296.

Ver. 132. Δμωάς τ'.] *Al.* Δμωὰς δ'.

Ver. 134. —— φιλοπαίγμονος.] *Al.* πολυπαίγμονος.

Ver. 145. Μολπῆς τε γλυκερῆς, καὶ ἀμύμονος ὀρχηθμοῖο.] Ὅρα δὲ ὅτι τε κἀνταῦθα, ὡς καὶ ἐν τοῖς κατὰ τὸν Δημόδοκον, πρὸς φόρμιγγα ἡ μολπὴ καὶ ἡ ὄρχησις· ὡς καὶ ἐν τῷ (*Odyss.* ά, 421. σ', 303.) " οἱ δ' εἰς ὀρχηστὺν τρέψαντο, " καὶ ἱμερόεσσαν ἀοιδήν." *Eustath.* Vide suprà ad θ', 262.

Ver. 146. Τοῖσιν δὲ.] *Barnesius* edidit Τοῖσιν δή. Sed, ut opinor, minùs rectè.

Ibid. —— περιστοναχίζετο.] *Al.* περιστεναχίζετο.

Σχετλίη, οὐδ' ἔτλη πόσιος οὗ κουριδίοιο
Εἴρυσθαι μέγα δῶμα διαμπερὲς, ὄφρ' ἂν ἵκοιτο.
Ὣς ἄρα τις εἴπεσκε· τὰ δ' οὐκ ἴσαν, ὡς ἐτέτυκτο.
Αὐτὰρ Ὀδυσσῆα μεγαλήτορα ᾧ ἐνὶ οἴκῳ
Εὐρυνόμη ταμίη λοῦσεν, καὶ χρῖσεν ἐλαίῳ·
Ἀμφὶ δέ μιν φᾶρος καλὸν βάλεν, ἠδὲ χιτῶνα·
Αὐτὰρ κακκεφαλῆς χεῦεν πολὺ κάλλος Ἀθήνη,
Μείζονά τ' εἰσιδέειν καὶ πάσσονα· κὰδ δὲ κάρητος
Οὔλας ἧκε κόμας, ὑακινθίνῳ ἄνθει ὁμοίας.
Ὡς δ' ὅτε τις χρυσὸν περιχεύεται ἀργύρῳ ἀνὴρ
Ἴδρις, ὃν Ἥφαιστος δέδαεν καὶ Παλλὰς Ἀθήνη
Τέχνην παντοίην, χαρίεντα δὲ ἔργα τελείει,
Ὣς μὲν τῷ περίχευε χάριν κεφαλῇ τε καὶ ὤμοις.
Ἐκ δ' ἀσαμίνθου βῆ, δέμας ἀθανάτοισιν ὁμοῖος.

" Improba, neque sustinuit mariti sui cui virgo nupsit
" Servare magnam domum perpetuò, donec venisset."
Sic utique aliquis dicebat; haec autem non noverunt, quomodo facta erant.
At Ulyssem magnanimum suâ in domo
Eurynome oeconoma lavit et unxit oleo;
Circumque ipsum pallium jecit et tunicam;
Caeterùm capiti affudit multam pulchritudinem Minerva,
Majoremque aspectu *fecit* et crassiorem; à capite autem
Crispas demisit comas, hyacinthino flori similes.
Sicut autem quandò aliquis aurum circumfundat argento vir
Peritus, quem Vulcanus docuerit et Pallas Minerva
Artem omnigenam; pulchra verò opera *is* perficit;
Sic quidem huic circumfudit gratiam capitique et humeris:
E balneo verò *is* egressus est, corpore immortalibus similis;

Ver. 151. Εἴρυσθαι.] *Al.* Ἐρύσθαι et Εἰρῦσαι.

Ibid. —— ὄφρ' ἂν ἵκοιτο.] *Eustathius* in commentario citat, ἕως ἵκοιτο. Ut suprà ό, 109. et σ', 367.

Ver. 156. 157. Αὐτὰρ κακκεφαλῆς χεῦεν —, Μείζονα τ' εἰσιδέειν, &c.] Ita Editi omnes. Attamen parùm aptè cum praecedentibus connectitur istud " Μείζονά τ' εἰσιδέειν," &c. Uti observat *Eustathius*: 'Ἐνταῦθα δὲ οὐ κεῖται ὅλως ῥῆμα προκλητικὸν τοῦ " Μείζονα καὶ " πάσσονα." Quod autem deinceps addit ille: Καὶ ἔστιν ἡ σύνταξις κατ' ἔλλειψιν, ἵνα νοῆται οὕτω πῶς· " ὥστε εἶναι τὸν Ὀδυσσέα μεί-" ζονα καὶ πάσσονα·" id verò paulò videtur durius. Caeterùm occurrunt iidem septem versus suprà ζ', 229. 235. nisi quòd in primo legatur, " Τὸν μὲν Ἀθηναίη θῆκεν Διὸς " ἐκγεγαυῖα Μείζονά τ' εἰσιδέειν," &c. ubi istud " Μείζονά τ' εἰσιδέειν," &c. (uti et notat *Eustathius*,) rectè ad praecedentem vocem θῆκεν refertur. Undè verisimile videtur versum hunc, " Αὐτὰρ κακκεφαλῆς," &c. hujus loci proprium non esse; sed pro isto, " Τὸν μὲν " Ἀθηναίη θῆκεν," &c. ζ, 229. aut aliò quodam simili, per errorem huc irrepsisse. Vide et infrà ώ, 368.

Ibid. —— κακκεφαλῆς χεῦεν πολὺ κάλλος Ἀθήνη.]

—————— namque ipsa decoram
Caesariem nato genitrix, lumenque juventae
Purpureum, et laetos oculis afflârat honores. *Æn.* I, 589.

Ver. 158. Οὔλας ἧκε κόμας, ὑακινθίνῳ ἄνθει ὁμοίας.] Vide suprà ad ζ', 231.

Ver. 159. Ὡς δ' ὅτε τις χρυσὸν περιχεύεται ἀργύρῳ.]

Quale manus addunt ebori decus; aut ubi flavo
Argentum, Pariusve lapis, circumdatur auro. *Æn.* I, 592.

Ibid. —— περιχεύεται.] *Al.* περιχεύηται.

Ver. 160. —— δέδαεν.] Vide suprà ad θ', 448. et ύ, 72.

Ἂψ δ' αὖτις κατ' ἄρ' ἕζετ' ἐπὶ θρόνου, ἔνθεν ἀνέστη,
Ἀντίον ἧς ἀλόχου· καί μιν πρὸς μῦθον ἔειπε·
Δαιμονίη, περὶ σοί γε γυναικῶν θηλυτεράων
Κῆρ ἀτέραμνον ἔθηκαν Ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες·
Οὐ μέν κ' ἄλλη ὧδε γυνὴ τετληότι θυμῷ
Ἀνδρὸς ἀφεσταίη, ὅς οἱ κακὰ πολλὰ μογήσας
Ἔλθοι ἐεικοστῷ ἔτεϊ ἐς πατρίδα γαῖαν.
Ἀλλ' ἄγε μοι, μαῖα, στόρεσον λέχος, ὄφρα καὶ αὐτὸς
Λέξομαι· ἦ γὰρ τῇγε σιδήρεος ἐν φρεσὶ θυμός.
Τὸν δ' αὖτε προσέειπε περίφρων Πηνελόπεια·
Δαιμόνι', οὔτ' ἄρ τι μεγαλίζομαι, οὐδ' ἀθερίζω,
Οὐδὲ λίην ἄγαμαι· μάλα δ' εὖ οἶδ', οἷος ἔησθα,
Ἐξ Ἰθάκης ἐπὶ νηὸς ἰὼν δολιχηρέτμοιο.
Ἀλλ' ἄγε οἱ στόρεσον πυκινὸν λέχος, Εὐρύκλεια,
Ἐκτὸς ἐϋσταθέος θαλάμου, τόν ῥ' αὐτὸς ἐποίει·
Ἔνθα οἱ, ἐκθεῖσαι πυκινὸν λέχος, ἐμβάλετ' εὐνήν,

Iterùm autem deindè resedit in solio, undè surrexerat,
Ex-adverso suae uxori; et ipsam sermone allocutus est:
" Infausta, tibi quidem prae mulieribus foemineis
" Cor impenetrabile fecerunt Olympias domos habentes:
" Haud quidem alia sic mulier obfirmato animo
" Viro absisteret, qui ei mala multa perpessus
" Venisset vigesimo anno in patriam terram.
" Sed age mihi, nutrix, sterne lectum; ut et ipse
" Decumbam; profectò enim huic ferreus in praecordiis animus."
Illum autem rursùs allocuta est prudens Penelope:
" Generose, neque sanè quid magnifacio, neque nihili-habeo,
" Neque admodùm admiror; perquàm autem benè novi, qualis eras,
" Ex Ithacâ in navi proficiscens longis-remis-instructâ.
" Sed age ei sterne densum lectum, Euryclea,
" Extra benè-fundatum thalamum, quem scilicèt ipse fecit:
" Illic ei, exposito denso lecto, injicite, ad-cubandum,

Ver. 166 et 264. Δαιμονίη.] Similitérque *ver.* 174. Δαιμόνι'. Vide ad *Il.* ά, 194.

Ibid. —— περὶ σοί γε γυναικῶν θηλυτεράων Κῆρ ἀτέραμνον.] Ἔστιν οὖν ἀστεῖον εἰπεῖν, ὡς μικροῦ δεῖν συντομώτερον ἴσχε τὴν μνηστηροκτονίαν κατεργάσασθαι Ὀδυσσεὺς, ἢ τὸν ἀναγνωρισμὸν τῆς γυναικός· οὕτω περίφρων ἡ γυνὴ καὶ στερεὰ καὶ εἰπεῖν καὶ πρᾶξαι. *Eustath.*

Ver. 168. Οὐ μέν κ' ἄλλη ὧδε.] *Al.* Οὐ μέν κ' ἄλλη γ' ὧδε· ut suprà *ver.* 100. *Al.* οὐ μὴν ἄλλη γ' ὧδε.

Ver. 169. —— ἀφεσταίη.] *Al.* ἀποσταίη· Ut suprà *ver.* 101.

Ver. 172. —— ἦ γὰρ τῇγε σιδήρεος ἐν φρεσὶ θυμός·] *Al.* σιδήρεον ἐν φρεσὶν ἦτορ. *Al.* σιδήρεος ἔνδοθι θυμός.] Similitèr *Iliad.* χ', 357.

—— ἦ γὰρ σοί γε σιδήρεος ἔνδοθι θυμός.

Et ά, 205. 521.

—— σιδήρειον νύ τοι ἦτορ.

Similitèr et *Tibullus*:

Quàm ferus et verè ferreus ille fuit.

Lib. I. *Eleg.* xi. *ver.* 2.

Et *Cicero*: " O te ferreum, qui illius periculis non movêris!" *Ad Attic. lib.* XIII. *Epist.* 30. sub initio. Vide et suprà ad ί, 190. et ad *ver.* 103. *hujus libri.*

Ver. 174. —— ἀθερίζω.] Τὸ ἐκρίπτω καὶ ἀποβάλλω, ἀπὸ μεταφορᾶς τῶν ἀθέρων τῶν μὴ δυναμένων ἔχεσθαι διὰ σμικρότητα· οἱ γὰρ λικμῶντες ἐκρίπτουσιν αὐτούς. *Schol.* ex MS. *Aloysian.* à *Barnesio* excerpto.

Ver. 177 et 179. —— πυκινὸν λέχος.] Διὰ τὸ ἐκ πολλῶν ἱματίων τὰ στρώματα συντίθεσθαι. *Hesychius*, ad vocem Πυκινόν· *Eustathius* autem; Πυκινὴ ——, ἵνα φέρειν ἔχει [ἔχῃ] στεῤῥῶς τὰ ἐπικείμενα.

Ver. 178. Ἐκτὸς.] *Al.* Ἐντός.

Ver. 179. —— ἐκθεῖσαι πυκινὸν λέχος, ἐμ-

Κῶεα, καὶ χλαίνας, καὶ ῥήγεα σιγαλόεντα.
Ὣς ἄρ' ἔφη, πόσιος πειρωμένη· αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς
Ὀχθήσας ἄλοχον προσεφώνεε, κέδν' εἰδυῖαν·
Ὦ γύναι, ἦ μάλα τοῦτο ἔπος θυμαλγὲς ἔειπες.
Τίς δέ μοι ἄλλοσε θῆκε λέχος; χαλεπὸν δέ κεν εἴη
Καὶ μάλ' ἐπισταμένῳ, ὅτε μὴ θεὸς αὐτὸς ἐπελθὼν
Ῥηϊδίως ἐθέλων θείη ἄλλῃ ἐνὶ χώρῃ·
Ἀνδρῶν δ' οὐκ ἄν τις ζωὸς βροτὸς, οὐδὲ μάλ' ἡβῶν,
Ῥεῖα μετοχλίσσειεν· ἐπεὶ μέγα σῆμα τέτυκται
Ἐν λέχει ἀσκητῷ· τὸ δ' ἐγὼ κάμον, οὐδέ τις ἄλλος.
Θάμνος ἔφυ τανύφυλλος ἐλαίης ἕρκεος ἐντὸς,
Ἀκμηνὸς θαλέθων· πάχετος δ' ἦν, ἠΰτε κίων·
Τῷ δ' ἐγὼ ἀμφιβαλὼν θάλαμον δέμον, ὄφρ' ἐτέλεσσα
Πυκνῇσιν λιθάδεσσι, καὶ εὖ καθύπερθεν ἔρεψα·

" Pelles, et laenas, et integumenta splendida."
Sic utique dixit, maritum tentans; at Ulysses
Indignatus uxorem alloquebatur, honesta scientem:
" O mulier, profectò valdè hoc verbum acerbum dixisti.
" Quis verò mihi alibi posuit lectum? difficile nempè esset
" Etiam valdè scienti; nisi quandò deus ipse aggressus
" Facilè volens poneret alio in loco:
" Virorum autem haud quisquam vivus mortalis, neque valdè pubescens,
" Facilè amoliretur; quoniam magnum signum factum est
" In lecto elaborato; eum autem ego feci, neque quisquam alius.
" Arbor erat patula-foliis olivae septum intra,
" Vigens, florescens; crassa verò erat, tanquam columna:
" Ei autem ego circumdatum thalamum struxi, donec perfeci
" Densis lapidibus, et benè desuper texi;

βάλετ' εὐνήν.] Vulgati habent ἴμβαλέ τ' εὐνήν· *Barnesius* autem ex Editionibus nonnullis edidit, ἰμβάλετ'. Quod, uti et ipse annotat, cum præcedante ἐνθεῖσαι aptiùs congruit. Atqui MS. à *Tho. Bentleio* collatus hîc legit ἐνθέσθαι. Quæ si vera lectio, omninò scribendum cum vulgatis ἴμβαλέ τ'.

Ver. 184. —— ἄλλοσε θῆκε λέχος.] *Eustathius* infrà *ver*. 204. in commentario citat, ἄλλοσ' ἔθηκε. Atque ita et hîc et infrà *ver*. 204. edidit *Barnesius*; lectionemque *longè potiorem* pronuntiat. At quamobrem longè potiorem existimet vir eruditus, equidem non video. Quin et hoc in loco cum vulgatis ἄλλοσε θῆκε legit ipse *Eustathius*.

Ver. 185. —— ὅτε μὴ θεὸς αὐτὸς ἐπελθὼν, &c.] Rectè observat *Spondanus*, " Difficultatem cujusvis rei ita solere à Poetâ exprimi." Vide et suprà ad *ver*. 93.

Ver. 187. —— οὐκ ἄν τις.] *Al*. οὐ κέν τις.

Ibid. —— οὐδὲ μάλ' ἡβῶν.] Legitur et οὐδὲ γυναικῶν· notante *Eustathio*.

Ver. 190. —— τανύφυλλος.] *Al*. τανυφύλλου· ut infrà *ver*. 195.

Ver. 191. Ἀκμηνὸς θαλέθων·] Ἀκμηνὸς δὲ νῦν ἐξύνεται· φασὶ γὰρ ὅτι Ἀρίσταρχος ἐνταῦθα μὲν ἐπὶ τοῦ, Θάμνος ἀκμηνὸς, ὅ ἐστιν, ἀκμὴν ἔχων τοῦ ναάζειν, ὀξυτόνησεν· ἐν δὲ Ἰλιάδι, (τ', 163. 346.) ἐπὶ τοῦ δηλοῦντος τὴν νῆστιν, ἐβαρυτόνησεν. Ἕτεροι δέ, φασι, καὶ τὰ δύο προπαροξυτόνησαν. *Eustath*.

Ver. 193. Πυκνῇσιν λιθάδεσσι.] Ita restituit *Barnesius* ex *Odyss*. ξ', 36. ubi, ut ipse annotat, idem Hemistichium occurrit, et in omnibus Exemplaribus hoc modo legitur. Cumque *Barnesio* facit *Phil. Labbe*, *Thesaur. Prosod. pag*. 152. " Legendum," inquit, " quâvis pactione contendo, Πυκνῇσιν λιθάδεσσι, ut scriptum extat, *Odyss*. ξ', *ver*. 36." Firmatur porrò hæc lectio et ex MS. à *Tho. Bentleio* collato, ubi scribitur Πυκνῇσιν λιθάκεσσι. Vulgati hîc habent Πυκινῆς λιθάδεσσι. Quod vix ullâ potest licentiâ excusari: Nam vox Πυκινῆς duas priores syllabas corripit; ut liquet tum ex aliis permultis Poetæ locis, tum ex versu hunc proximè sequenti:

—————— θύρας πυκινῶς ἀραρυίας.

Κολλητὰς δ' ἐπέθηκα θύρας, πυκινῶς ἀραρυίας.
Καὶ τότ' ἔπειτ' ἀπέκοψα κόμην τανυφύλλου ἐλαίης·
Κορμὸν δ' ἐκ ῥίζης προταμὼν, ἀμφέξεσα χαλκῷ
Εὖ καὶ ἐπισταμένως, καὶ ἐπὶ στάθμην ἴθυνα,
Ἑρμῖν' ἀσκήσας· τέτρηνα δὲ πάντα τερέτρῳ.
Ἐκ δὲ τοῦ ἀρχόμενος λέχος ἔξεον, ὄφρ' ἐτέλεσσα,
Δαιδάλλων χρυσῷ τε καὶ ἀργύρῳ ἠδ' ἐλέφαντι·
Ἐκ δ' ἐτάνυσσα ἱμάντα βοὸς, φοίνικι φαεινόν.
Οὕτω τοι τόδε σῆμα πιφαύσκομαι· οὐδέ τι οἶδα,
Εἴ μοι ἔτ' ἔμπεδόν ἐστι, γύναι, λέχος, ἦέ τις ἤδη
Ἀνδρῶν ἄλλοσε θῆκε, ταμὼν ὕπο πυθμέν' ἐλαίης.
Ὣς φάτο· τῆς δ' αὐτοῦ λύτο γούνατα καὶ φίλον ἦτορ,

"Conglutinatasque imposui fores, firmiter aptatas.
"Et tum deindè abscidi comam patulae-foliis olivae;
"Truncum verò à radice usque praecisum circumdolavi aere
"Benè et scitè, et ad perpendiculum exegi,
"Fulcro elaborato; terebravique omnia terebrâ.
"Ab hoc autem incipiens lectum poliebam, donec perfeci,
"Variè-ornans auroque et argento et ebore;
"Indè verò extendi pellem bovis, purpurâ splendidam.
"Sic tibi hoc signum dico; neque omninò scio,
"An mihi adhuc incolumis sit, mulier, lectus, an aliquis jamjam
"Virorum alibi posuerit, succiso fundo olivae."
Sic dixit: ejus verò ibidem soluta sunt genua et charum cor,

Ver. 196. Κορμὸν δ' ἐκ ῥίζης προταμών.] Ἀπὸ τῆς ῥίζης κορμὸν τεμών. *Schol.* Τὸ δὲ, "κορμὸν ἐκ ῥίζης προταμὼν," οὐ δηλοῖ κάτωθεν τὸν κορμὸν ἐκτμηθῆναι· τοῦτο γὰρ, ἀπὸ πυθμένος ἐστὶ τμηθῆναι, οὐ μὴν κορμὸν προταμεῖν· διὸ καὶ ἑξῆς κατωτέρω [ver. 204.] τὸ, "ταμὼν "ὑπὸ πυθμέν' ἐλαίης·" ἵνα ὑποσημαίνῃ μὲν τοῦτο τὸ κάτωθεν ἐκκόψαι τὸ παρὰ τοῦ πυθμένος· προταμεῖν δὲ τὸ ἄνωθεν τοῦτο ἐκ κορμοῦ. —— Ὥστε οὐχ ἐκτέτμηται μὲν Ὀδυσσεὺς κορμὸν ἀπὸ ῥίζης, ἤτοι πυθμένος· ἀλλὰ πρόσπρωην κορμὸν, ἤγουν πρὸ τῆς ῥίζης ἔκοψεν, ὡς τὸ μὲν αὐτοῦ τμηθῆναι, τὸ δὲ λειφθῆναι. *Eustath.*

Ibid. —— ἀμφέξεσα.] *Al.* ἀμφὶ ξέσα.

Ver. 197. —— στάθμην.] Τὴν τεκτονικὴν σπάρτον. *Schol.*

Ver. 198. Ἑρμῖν' ἀσκήσας.] Κλινόποδα· ἔρμα γὰρ τῆς κλίνης. *Schol.* Ἑρμῆς, ὁ Διὸς καὶ Μαίας τῆς Ἄτλαντος, παῖς ἔτι ὢν, ἐν ἀνθρώποις τέσσαρα μέγιστα εὕρετο, Γράμματα, καὶ Μουσικὴν, καὶ Παλαίστραν, καὶ Γεωμετρίαν· ὅθεν καὶ τοὺς Ἕλληνας τετράγωνον αὐτὸν ἀσκῆσαι, καὶ οὕτως ἐν τοῖς γυμνασίοις ἀνατιθέναι. Τῷ δὲ Ὀνειροπομπὸν εἶναι, καὶ τοὺς κοιμωμένους αὐτῷ εὔχεσθαι, καὶ αὐτὸν ἀναμένειν, εἵλοντο ἐν τοῖς θαλάμοις ἔχειν αὐτὸν φύλακα τοῦ ὕπνου, ἐκποιῆσαί τε καὶ ἀσκῆσαι τοὺς τῶν κλινῶν πόδας εἰς τὴν τοῦ Θεοῦ πρόσοψιν, ὅπως ἀλεξήτορας ἔχοντες ἰδίας, [*Barnesius* edidit ἰδίους,] τὰ μὲν δείματα μὴ φοβοῖντο, προσδεχοῖντο δὲ πλείστην ἐπαφροδισίαν διὰ τῶν ὀνειράτων. Ἡ δὲ ἱστορία παρὰ Ἀπολλοδώρῳ τῷ Ἀθηναίῳ. *Schol.* à *Barnesio* ex MS. emendata.

Ver. 199. Ἐκ δὲ τοῦ ἀρχόμενος.] Τοῦ ποδός. *Schol.*

Ver. 200. —— ἠδ' ἐλέφαντι.] Vide suprà ad δ', 73.

Ver. 201. Ἐκ δ' ἐτάνυσσα.] Apud *Eustathium* commentario, Ἐν δ' ἐτάνυσα. Omninò autem scribendum cum duplici σ, ἐτάνυσσα· penultima enim corripitur. Vide ad *Il.* ξ, 58.

Ibid. —— φοίνικι φαεινόν.] *Al.* ἶφι κταμένοιο.

Ver. 203. Εἴ μοι ἔτ' ἔμπεδόν ἐστι, γύναι, λέχος.] Vocem, γύναι, quae in *Henrici Stephani* aliisque editionibus exciderat, rectè hîc ex *Eustathio* Exemplaribusque nonnullis restituit *Barnesius.*

Ver. 204. —— ἄλλοσε θῆκε.] Vide suprà ad *ver.* 184.

Ibid. —— ὑπὸ.] MS. à *Tho. Bentleio* collatus, ἀπό.

Ver. 205. —— τῆς δ' αὐτοῦ λύτο γούνατα καὶ φίλον ἦτορ, Σήματ' ἀναγνούσῃ.] Ita Vulgati; atque ita *Eustathius*; Σημείωσαι δὲ (inquit) καὶ τὸ, "τῆς δ' αὐτοῦ λύτο γούνατα, σήματ' "ἀναγνούσης·" καινότερον φρασθέν· τὸ γὰρ κοινὸν ἦ, "τῆς δὲ ἀναγνούσης," ἢ, "τῇ δ' ἀναγνούσῃ."

Σήματ' ἀναγνούσῃ, τά οἱ ἔμπεδα πέφραδ' Ὀδυσσεύς.
Δακρύσασα δ' ἔπειτ' ἰθὺς δράμεν, ἀμφὶ δὲ χεῖρας
Δειρῇ βάλλ' Ὀδυσῆϊ, κάρη δ' ἔκυσ', ἠδὲ προσηύδα·
Μή μοι, Ὀδυσσεῦ, σκύζευ, ἐπεὶ τά περ ἄλλα μάλιστα
Ἀνθρώπων πέπνυσο· θεοὶ δ' ὤπαζον ὀϊζὺν,
Οἳ νῶϊν ἀγάσαντο παρ' ἀλλήλοισι μένοντε
Ἥβης ταρπῆναι, καὶ γήραος οὐδὸν ἱκέσθαι.
Αὐτὰρ μὴ νῦν μοι τόδε χώεο, μηδὲ νεμέσσα,
Οὕνεκά σ' οὐ τὸ πρῶτον, ἐπεὶ ἴδον, ὧδ' ἀγάπησα·
Αἰεὶ γάρ μοι θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι φίλοισιν
Ἐῤῥίγει, μή τίς με βροτῶν ἀπάφοιτ' ἐπέεσσιν

Signa agnoscentis, quae ei accurata dixit Ulysses.
Lachrymis-fusis autem deindè rectà cucurrit, circumque manus
Collum jaciebat Ulyssi; caput verò osculata est, et affabatur:
" Nè mihi, Ulysses, irascere; quoniam in aliis quidem *rebus* maximè
" Hominum prudens-eras; dii autem dabant aerumnam,
" Qui nobis inviderunt *nos* unà invicem manentes
" Pubertate fruitos esse, et senectutis limen attigisse.
" At nè nunc mihi ob-hoc irascere, neque indignare,
" Quòd te non primùm, postquam vidi, sic amplexa sum;
" Semper enim mihi animus in pectoribus charis
" Horruit, nequis me hominum deciperet verbis

Ὁ δὲ γενικὴν δοτικῇ παρέθηκεν διά τι τὸ μοριακοῦ φανὴν φάσει ἀπολλύουσαν τοῦ πολυγραμμοῦ, καὶ τὴν συγγένειαν τῶν δύο πρώτων πτώσεων. Neque dissimilem syntaxin alibi usurpat Poeta: Vide suprà ad ζ', 156. 157. ad ι, 256. 257. et ad *Il.* κ', 187. 188. item infrà ad *ver.* 211. *hujus libri*. *Barnesius* porrò, etsi in annotationibus ad ι, 256. citato hoc loco, vulgatam præfert lectionem, elegantiæque imperitos arguit, qui scribunt ἀναγνούσης· ipse tamen hîc, Editionum veterum nonnullos secutus, Σήματ' ἀναγνούσης edidit; alteramque lectionem ex *Odyss.* ψ', 249. huc irrepsisse suspicatur.

Ver. 207.——ἔπειτ' ἰθύς.] Ita rectè ex Editione *Florentinâ* restituit *Barnesius*. Cumque eo facit et MS. à *Tho. Bentleio* collatus. Vide suprà ad ϱ', 33. *Vulgg.* ἔπειτα ἰθύς.

Ibid.——ἰθὺς δράμεν.] *Al.* ἰθὺς κίεν.

Ver. 208.——κάρη δ' ἔκυσ'.] Vide suprà ad π', 15. et ϱ', 39.

Ver. 209. Μή μοι, Ὀδυσσεῦ, σκύζευ, *&c.*] Ὅτι εὐλόγως καλὰ καὶ περιβόλως, λογισμῷ ἡ Πηνελόπη συμπείσασα ἑαυτὴν ἐφ' οἷς ὁ Ὀδυσσεὺς περὶ τοῦ κατὰ τὴν κλίνην σήματος εἶπε, παντοία γίνεται τὰ εἰς τὸν ἄνδρα, χαρεῖσα, περιπλακεῖσα, αἰτησαμένη συγγνώμην ἐγκαρτερήσεως ἐφ' οἷς οὐκ ἐπείσθη ῥᾳδίως· ἐπὶ δὲ τούτοις καὶ ἐπαινέσασα εἰς βραχὺ, καθάπερ ἐδίδου ἡ ὥρα· ἔτι δὲ οἰκτισαμένη τῆς ἐν τῇ πλάνῃ ὀϊζύος. *Eustath.*

Ver. 210.——θεοὶ δ' ὤπαζον ὀϊζύν.] *Al.* θεοὶ δ' ἐπέταζον ὀϊζύν. Porrò *Dna. Dacier* hoc ita accipit, ut per ὀϊζὺν id hîc infortunium dicere intelligatur *Penelope*, quòd scilicèt *Ulyssem* non citiùs agnovisset. " Les " Dieux ont voulu ajouter encore cela à " tous les maux que nous avons soufferts." Ita illa: Sed multò rectiùs de prioribus *Ulyssis* et *Penelopes* infortuniis dictum hoc intelligetur; atque ita aptiùs congruent sequentia: Οἳ νῶϊν ἀγάσαντο, *&c.*

Ver. 211. Οἳ νῶϊν ἀγάσαντο παρ' ἀλλήλοισι μένοντε Ἥβης ταρπῆναι.] De hujusmodi Syntaxi, vide suprà ad *ver.* 205. Porrò fieri non potuit quin consultò hîc ita scripserit Poeta, quum in promptu erat dicere, " παρ' ἀλλήλοισι μένουσι." Uti et observat *Eustathius*: Καινὸν δ' ἐνταῦθα (inquit) σχῆμα ἡ ἀπὸ δοτικῆς εἰς αἰτιατικὴν ἀνακόλουθος μετάβασις, ἐν τῷ, " οἳ νῶϊν ἀγάσαντο," καὶ ἑξῆς· ἦν μὲν γὰρ ἀκόλουθον εἰπεῖν, " οἳ ἡμῖν ἐφθόνησαν παρ' ἀλλήλοις μένουσι τέρπεσθαι" ἵνα ἦν ἐμφαίνοντος τὸ, ἡμῖν, καὶ τὸ, μένουσιν. Ἡ δὲ Ὁμηρικὴ γυνὴ τὸ σχῆμα ἤλλαξε, καινότερον μὲν, ἀσαφέστερον δέ. *Eustath.*

Ver. 213.——χώεο, μηδὲ νεμέσσα.] Δῆλον δὲ ὅτι πολλὴ διαφορὰ τοῦ, χώεσθαι, καὶ τοῦ, νεμεσσᾷν. Ἐκεῖνο μὲν γὰρ εἰκὸς καὶ μὴ δικαίως γίνεσθαι· ὁ δὲ νέμεσις ἀεὶ σὺν τῷ δικαίῳ ἐστί. *Eustath.* Atqui non videtur Poeta hîc istiusmodi distinctionem in animo habuisse.

Ver. 216. Ἐῤῥίγει.] Vide suprà ad ξ', 407, et ad *Il.* ε', 351.

Ἐλθών· πολλοὶ γὰρ κακὰ κέρδεα βουλεύουσιν.
Οὐδέ κεν Ἀργείη Ἑλένη, Διὸς ἐκγεγαυῖα,
Ἀνδρὶ παρ' ἀλλοδαπῷ ἐμίγη φιλότητι καὶ εὐνῇ,
Εἰ ᾔδη, ὅ μιν αὖτις ἀρήϊοι υἷες Ἀχαιῶν
Ἀξέμεναι οἶκόνδε φίλην ἐς πατρίδ' ἔμελλον.
Τὴν δ' ἤτοι ῥέξαι θεὸς ὤρορεν ἔργον ἀεικές·
Τὴν δ' ἄτην οὐ πρόσθεν ἑῷ ἐγκάτθετο θυμῷ
Λυγρὴν, ἐξ ἧς πρῶτα καὶ ἡμέας ἵκετο πένθος.
Νῦν δ', ἐπεὶ ἤδη σήματ' ἀριφραδέας κατέλεξας
Εὐνῆς ἡμετέρης, τὴν οὐ βροτὸς ἄλλος ὀπώπει,
Ἀλλ' οἶοι σύ τ' ἐγώ τε, καὶ ἀμφίπολος μία μούνη,
Ἀκτορὶς, ἥν μοι δῶκε πατὴρ ἔτι δεῦρο κιούσῃ,
Ἣ νῶϊν εἴρυτο θύρας πυκινοῦ θαλάμοιο,
Πείθεις δή μευ θυμὸν, ἀπηνέα περ μάλ' ἐόντα.
Ὣς φάτο· τῷ δ' ἔτι μᾶλλον ὑφ' ἵμερον ὦρσε γόοιο.
Κλαῖε δ' ἔχων ἄλοχον θυμαρέα, κέδν' εἰδυῖαν.

"*Huc*-profectus; multi enim malas astutias cogitant.
"Neque Argiva Helena, è-Jove nata,
"Viro cum alieno mixta fuisset amore et cubili,
"Si in-animo-habuisset, quòd ipsam iterùm bellicosi filii Achivorum
"Reducturi domum dilectam in patriam erant.
"Eam autem profectò ad-patrandum deus instigavit opus indignum:
"Noxam verò non antè in suo deposuit animo
"Gravem; ex quâ primùm et ad nos venit dolor.
"Nunc verò, quandoquidem jam signa manifestè dixisti
"Lecti nostri, quem non mortalis alius viderat,
"Sed soli tuque egoque, et ancilla una sola
"Actoris, quam mihi dedit pater jam huc proficiscenti,
"Quae nobis custodiebat, fores compacti thalami;
"Flectis tandem meum animum, durus licèt valdè sit."
Sic dixit: ei autem adhuc magìs desiderium excitavit luctûs.
Flebat verò tenens uxorem animo-gratam, honesta scientem

Ver. 217.——πολλοὶ γὰρ κακὰ κέρδεα βουλεύουσιν.] Haud dissimilitèr apud *Theognidem*:

Πολλοί τοι κίβδηλον ἐπίκλοπον ἦθος ἔχοντες.
Gnom. ver. 959.

Ver. 219.—ἀλλοδαπῷ.] *Al.* ἀλλοδαπῶν.

Ver. 220. Εἰ ᾔδη, ὅ μιν αὖτις, &c.] "Εἰ "ᾔδη·" ἐνταῦθα στικτέον· ἔπειτα ἀφ' ἑτέρας ἀρχῆς προσυνεκτέον, "ὅ μιν αὖτις ἀρήϊοι υἷες "Ἀχαιῶν." Ὁ γὰρ λόγος, Οὐκ ἂν ἡ Ἑλένη παρ' ἀλλοφύλῳ ἀνδρὶ ἐμίγη, εἰ προεώρα τὸ μέλλον· διὸ καὶ ἐπανάξειν ἔμελλον αὐτὴν οἱ Ἕλληνες, ὡς μηδὲν ἡμαρτηκυῖαν. Ita *Schol.* Atque ita Veteres accepisse testatur *Eustathius.* Verùm neque vocula "ὅ" (ut opinor) pro διὸ satìs rectè dici potest; et sententiam, uti observant *Barnesius* et Dna. *Dacier*, multò rectiùs et faciliùs secundùm vulgatam interpunctionem interpretêris: ut dicat nimirùm *Penelope*, "*Nequaquàm Helenam viro se dedisse alieno, si prævidisset tot ac tanta mala indè esse oritura.*"

Τὴν δ' ἄτην οὐ πρόσθεν ἑῷ ἐγκάτθετο θυμῷ
Λυγρὴν, ἐξ ἧς πρῶτα καὶ ἡμέας ἵκετο πένθος.
Infrà *ver.* 223.

Ver. 222. Τὴν δ' ἤτοι.] *Al.* Τὴν δή τοι.

Ver. 223. Τὴν δ' ἄτην οὐ πρόσθεν.] Οὐ πρὸ τοῦ παθεῖν, ἔγνω τὴν φρενοβλάβειαν. *Schol.*

Ver. 225.—— ἐπεὶ ἤδη.] *Al.* ἐπειὴ δή.

Ibid. —— σήματ' ἀριφραδέας.] *Al.* σήματ' ἀριφραδέα. Atque ita in commentario citat *Eustathius.*

Ver. 226.—— τὴν.] *Al.* ἥν.

Ver. 228.—— μοι δῶκε.] *Al.* μοι ἔδωκε.

Ver. 231.—— τῷ δ' ἔτι μᾶλλον.] *Al.* τῷ δ' ἄρα μᾶλλον.

Ὡς δ' ὅτ' ἂν ἀσπασίως γῆ νηχομένοισι φανείη,
Ὧντε Ποσειδάων εὐεργέα νῆ' ἐνὶ πόντῳ
Ῥαίσῃ ἐπειγομένην ἀνέμῳ καὶ κύματι πηγῷ·
Παῦροι δ' ἐξέφυγον πολιῆς ἁλὸς ἤπειρόνδε
Νηχόμενοι, πολλὴ δὲ περὶ χροῒ τέτροφεν ἅλμη·
Ἀσπάσιοι δ' ἐπέβαν γαίης, κακότητα φυγόντες·
Ὣς ἄρα τῇ ἀσπαστὸς ἔην πόσις εἰσοροώσῃ·
Δειρῆς δ' οὔπω πάμπαν ἀφίετο πήχεε λευκώ.
Καί νύ κ' ὀδυρομένοισι φάνη ῥοδοδάκτυλος Ἠὼς,
Εἰ μὴ ἄρ' ἄλλ' ἐνόησε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη·
Νύκτα μὲν ἐν περάτῃ δολιχὴν σχέθεν, Ἠῶ δ' αὖτε
Ῥύσατ' ἐπ' Ὠκεανῷ χρυσόθρονον, οὐδ' ἔα ἵππους
Ζεύγνυσθ' ὠκύποδας, φάος ἀνθρώποισι φέροντας,
Λάμπον καὶ Φαέθονθ', οἵτ' Ἠῶ πῶλοι ἄγουσι.

Sicut autem quandò gratè terra natantibus apparet,
Quorum scilicèt Neptunus benè-fabricatam navem in ponto
Perdidit, agitatam vento et fluctu vasto;
Pauci verò effugerunt è cano mari in terram
Natantes, multa autem circa corpus accrescit salsugo;
Laeti verò conscenderunt terram, malo evitato:
Sic utique illi gratus erat maritus intuenti;
A collo autem nondum omninò removebat brachia candida.
Et sanè lugentibus apparuisset rosea-digitis Aurora,
Nisi utique aliud cogitâsset dea caesia-oculis Minerva:
Noctem quidem in termino longam tenuit, Auroram verò contrà
Detinuit in Oceano aureum-solium-habentem, neque sinebat equos
Jungere veloces, lumen hominibus ferentes,
Lampum Phaëthonta, qui scilicèt Auroram equuli vehunt.

Ver. 233. Ὡς δ' ὅτ' ἂν ἀσπασίως γῆ.] Similitèr *Statius:*

> Nec minùs hæc læti trahimus solatia, quàm si
> Præcipiti convulsa Noto prospectet amicam
> Puppis humum. ——————
> *Thebaïd. lib.* II. *ver.* 193.

Et *lib.* VII. *ver.* 143.

> ——— dulcis medii de gurgite ponti
> Respicitur tellus. ——————

Ibid. —— ἀσπασίως.] *Al.* ἀσπάσιος.

Ver. 235. Ῥαίσῃ.] Apud *Eustathium*, Ῥαίσει.

Ver. 236. 237. Παῦροι δ' ἐξέφυγον ——— Νηχόμενοι.]

> Apparent rari nantes in gurgite vasto.
> *Æn.* I, 118.

Ver. 237. ——— πολλὴ δὲ περὶ χροῒ τέτροφεν ἅλμη.] Ita suprà ζ, 137.

> Σμερδαλέος δ' αὐτῇσι φάνη, κεκακωμένος ἅλμῃ.
> Et sale tabentes artus in littore ponunt.
> *Æn.* I, 173.

Ver. 240. —— ἀφίετο.] *Al.* ἀφίετε.

Ver. 241. Καί νύ κ' ὀδυρομένοισι.]

> Et fors omne datum traherent per talia tempus.
> *Æn.* VI, 537.

Ver. 243. Νύκτα μὲν ἐν περάτῃ δολιχὴν σχέθεν.] Ἤδη πρὸς τῷ πέρατι καὶ τῷ τέλει οὖσαν. *Schol. Eustathius* alitèr: Περάτην δὲ (inquit) ἅπαξ ἐνταῦθα φησὶν ὁ Ποιητὴς κατὰ γένος θηλυκόν. Καὶ δηλοῖ ἡ λέξις τὸ πέρας τοῦ Ὠκεανοῦ νῦν, οὐ τὸ ἀνατολικὸν, ἀλλὰ μᾶλλον τὸ δυτικόν· δι' οὗ ἔμελλεν ἡ Νὺξ δῆθεν σωματικῶς κατελθεῖν, ὡς ἂν ἑτέρωθεν ἀνέλθῃ ἡ Ἠώς. Διὸ καὶ ὁ Ποιητὴς εἶπε, "Νύκτα μὲν ἐν περάτῃ σχέθε," τῇ κατὰ δύσιν δηλαδή. "Ἠῶ δ' αὖτε ἐπ' Ὠκεανῷ," τῷ κατὰ ἀνατολήν· ὥστε μήτε ταύτην ἀναδῦναι, μήτε ἐκείνην καταδῦναι.

Ibid. ——— ἐν περάτῃ.] *Al.* ἐμπεράτῃ.

Ibid. ——— δολιχὴν.] *Al.* δολιχῇ.

Ibid. et *ver.* 246. —— Ἠῶ.] *Al.* Ἠόα.

Ver. 246. Λάμπον καὶ Φαέθονθ'.] Ὅμηρος μὲν οὕτω ξυνωρίδα ὑποζεύγνυσι τῇ Ἠοῖ· Λυκό-

Καὶ τότ' ἄρ' ἣν ἄλοχον προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς·
"Ὦ γύναι, οὐ γάρ πω πάντων ἐπὶ πείρατ' ἀέθλων
Ἤλθομεν, ἀλλ' ἔτ' ὄπισθεν ἀμέτρητος πόνος ἔσται
Πολλὸς καὶ χαλεπὸς, τὸν ἐμὲ χρὴ πάντα τελέσσαι.
Ὣς γάρ μοι ψυχὴ μυθήσατο Τειρεσίαο,
Ἤματι τῷ, ὅτε δὴ κατέβην δόμον Ἄϊδος εἴσω,
Νόστον ἑταίροισιν διζήμενος, ἠδ' ἐμοὶ αὐτῷ.
Ἀλλ' ἔρχευ, λέκτρονδ' ἴομεν, γύναι, ὄφρα καὶ ἤδη
Ὕπνῳ ὑπὸ γλυκερῷ ταρπώμεθα κοιμηθέντε.
Τὸν δ' αὖτε προσέειπε περίφρων Πηνελόπεια·
Εὐνὴ μὲν δή σοί γε τότ' ἔσσεται, ὁππότε θυμῷ
Σῷ ἐθέλῃς· ἐπεὶ ἄρ σε θεοὶ ποίησαν ἱκέσθαι
Οἶκον ἐϋκτίμενον, καὶ σὴν ἐς πατρίδα γαῖαν.
Ἀλλ' ἐπεὶ ἐφράσθης, καί τοι θεὸς ἔμβαλε θυμῷ,
Εἴπ' ἄγε μοι τὸν ἄεθλον· ἐπεὶ καὶ ὄπισθεν, (ὀΐω,)
Πεύσομαι· αὐτίκα δ' ἐστὶ δαήμεναι οὔτι χέρειον.

Et tunc utique suam uxorem allocutus est solers Ulysses:
" O mulier, nondum enim omnium ad fines certaminum
" Venimus, sed adhuc in posterum immensus labor erit,
" Multus et difficilis, quem me oportet omnem perficere.
" Sic enim mihi anima dixit Tiresiae,
" Die illo, quandò scilicèt descendi domum Orci intra,
" Reditum sociis quaerens, et mihi ipsi.
" Quin veni, ad-lectum eamus, uxor, ut et jam
" Somno à dulci delectemur ubi-decubuerimus."
Eum autem rursùs allocuta est prudens Penelope:
" Cubile quidem demùm tibi sanè tunc erit, quandò animo
" Tuo volueris; quia scilicèt et dii fecerunt venire
" Ad domum benè-aedificatam, et tuam in patriam terram.
" Sed quoniam cogitâsti, et tibi deus injecit animo,
" Dic age mihi hoc certamen; quoniam et posteà, (puto,)
" Audiam; statim autem est scire nequaquam pejus.

φρων δὲ καὶ ἕτεροι μονόπωλον τὴν Ἠῶ πλάττοντες, Πηγάσῳ αὐτὴν ἐποχοῦσι πτερωτῷ ἵππῳ. *Eustath.* *Soli* autem (uti notat *Barnesius*) quatuor apud *Ovidium* tribuuntur equi: *Metamorph. lib.* II. *ver.* 153. 154.

Ver. 248. ——— *οὐ γάρ πω πάντων, &c.*] Ἰστέον δὲ ὡς καὶ ἐνταῦθα ὁ Ποιητὴς ἀρχὴν λόγου θέμενος τὸν "γὰρ" σύνδεσμον, ἀποδίδωσιν αὐτὸν συνήθως διὰ τοῦ "ἀλλά·" εἰπών· "Ὦ γύναι, οὐ "γάρ πω πάντων ἐπὶ πείρατα" καὶ ἑξῆς· εἶτα μετὰ στίχους ἓξ ἐπαγαγὼν, (*ver.* 254.) "Ἀλλ' "ἔρχευ, λέκτρονδε" καὶ ἑξῆς. *Eustath.* Vide suprà ad κ', 174. 190.

Ver. 249. ——— *ὄπισθεν ἀμέτρητος πόνος ἔσται.*] Ὀδυσσεὺς δὲ τοῦτο λέγει διὰ τὸν ἐφεξῆς πόνον, ὃν ἀεθλεύσει κατὰ τὴν ἐν ᾅδου μαντείαν τοῦ Τειρεσίου, χάριν τιμῆς τοῦ Ποσειδῶνος· ὡς καὶ τῇ γυναικὶ ἀφηγήσεται. *Eustath.* Vide infrà ad *ver.* 267. &c.

Ibid. —— *ἔσται.*] *Eustathius* in commentario citat, *ἐστί.*

Ver. 251. —— *μυθήσατο.*] *Al.* *μαντεύσατο.*

Ver. 254. ——— *ὄφρα καὶ.*] *Al.* *ὄφρα κεν.*

Ver. 255. —— *ταρπώμεθα.*] Vide suprà ad ί, 491.

Ver. 258. —— *ἐθέλῃς.*] Apud *Eustathium* in commentario, *ἐθέλεις.*

Ver. 260. ——— *καί τοι θεὸς ἔμβαλε θυμῷ.*] Τὸ εἰπεῖν, ὅτι ποιῆσαί σέ τι καὶ ἕτερον [*Al.* ὕστερον] δεῖ. *Schol.*

Ver. 262. —— *δαήμεναι οὔτι χέρειον.*] Ita suprà ρ', 176.

Οὐ μὲν γάρ τι χέρειον ἐν ὥρῃ δεῖπνον ἑλέσθαι.

Τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς·
Δαιμονίη, τί τ' ἄρ' αὖ με μάλ' ὀτρυνέουσα κελεύεις
Εἰπέμεν; αὐτὰρ ἐγὼ μυθήσομαι, οὐδ' ἐπικεύσω.
Οὐ μέντοι θυμὸς κεχαρήσεται· οὐδὲ γὰρ αὐτὸς
Χαίρω· ἐπεὶ μάλα πολλὰ βροτῶν ἐπὶ ἄστε' ἄνωγεν
Ἐλθεῖν, ἐν χείρεσσιν ἔχοντ' εὐῆρες ἐρετμόν·
Εἰσόκε τοὺς ἀφίκωμαι, οἳ οὐκ ἴσασι θάλασσαν,
Ἀνέρας, οὐδέ θ' ἅλεσσι μεμιγμένον εἶδαρ ἔδουσιν·
Οὐδ' ἄρα τοί γ' ἴσασι νέας φοινικοπαρήους,
Οὐδ' εὐήρε' ἐρετμὰ, τά τε πτερὰ νηυσὶ πέλονται.
Σῆμα δέ μοι τόδ' ἔειπεν ἀριφραδὲς, (οὐδέ σε κεύσω·)
Ὁππότε κεν δή μοι ξυμβλήμενος ἄλλος ὁδίτης
Φήῃ ἀθηρηλοιγὸν ἔχειν ἀνὰ φαιδίμῳ ὤμῳ,

Hanc verò respondens allocutus est solers Ulysses:
" Infausta, cur igitur demùm me valdè hortans jubes
" Dicere? at ego dicam, neque celabo.
" Haud quidem tibi animus gaudebit; neque enim ipse
" Gaudeo: quoniam admodùm multas hominum ad urbes jussit
" Proficisci, in manibus habentem fabrefactum remum;
" Donec ad illos pervenero, qui haud nôrunt mare,
" Viros, neque salibus mixtum cibum comedunt;
" Neque sanè hi nôrunt naves rubras-proris,
" Neque fabrefactos remos, qui utique alae navibus sunt.
" Signum verò mihi hoc dixit manifestum, (neque te celabo;)
" Quandò demùm mihi obviàm-factus alius viator
" Dixerit me ventilabrum habere super splendido humero;

Ver. 264. —— τί τ' ἄρ' αὖ.] *Al.* τί τ' ἄρ' οὖν.

Ibid. —— ὀτρυνέουσα.] Apud *Eustathium* in commentario, ὀτρύνουσα. Utrumque salvâ prosodiâ. Quâ enim ratione ex μαρτύρομαι, μαρτυροῦμαι, fit μαρτυρέομαι ex φίλομαι, φιλοῦμαι, φιλέω· eâdem ex ὀτρύνω, ὀτρυνῶ, fit ὀτρυνέω. Vide ad *Il.* ά, 338. κ', 55. et ύ, 304.

Ver. 266. Οὐ μέντοι θυμὸς κεχαρήσεται· οὐδὲ γὰρ αὐτὸς Χαίρω.] Ἡ ἀπόφασις τῇ καταφάσει ποτὲ μὲν τὸ ἴσον δύναται, ποτὲ δὲ τὸ πλέον. —— Τὸ γὰρ λίαν λυπεῖσθαι, τῇ ἀποφάσει δεδήλωκεν. *Hermogenes*, περὶ μεθόδου δεινότητος, *cap.* 37. Eâdem loquendi ratione usus est *Virgilius*:

> Nec verò Alciden me *sum lætatus* euntem
> Accepisse ———— *Æn.* VI, 392.

Et *Sophocles*:

> Ἀλλ' οὔτι χαίρων, ἢν τόδ' ὀρθωθῇ βέλος.
> *Philoctet. ver.* 1292.

Vide ad *Il.* ί, 344.

Ibid. —— θυμὸς κεχαρήσεται.] *Al.* θυμῷ κεχαρήσεαι.

Ver. 267. —— πολλὰ βροτῶν ἐπὶ ἄστε' ἄνωγεν Ἐλθεῖν.] Suprà λ', 120. *&c.* ubi totus hic locus occurrit.

Ver. 269. 270. —— οἳ οὐκ ἴσασι θάλασσαν, —— οὐδέ θ' ἅλεσσι.] Vide suprà ad λ', 121.

Ibid. et *ver.* 271. —— ἴσασι.] Ita *Barnesius*: atque ita *Eustathius* in commentario. Rectè. Ita enim, uti ipse notat *Barnesius*, semper alibi apud *Homerum* scribitur hæc vox. Alii hîc minùs rectè scribunt ἴσασι, et ἴσσασι.

Ver. 270. Ἀνέρας.] MS. à *Tho. Bentleio* collatus habet Ἀνέρες. Atque ita in Vulgatis legitur suprà λ', 122.

Ver. 271. —— νέας φοινικοπαρήους.]

> ———— *pictas*que innare carinas.
> *Æn.* VIII, 93.

Ver. 274. Ὁππότε κεν δή.] Vide ad *Il.* ξ', 433 et 504.

Ver. 275. —— ἀθηρηλοιγόν.] Vide suprà ad λ', 127.

Καὶ τότε μ' ἐν γαίῃ πῆξαντ' ἐκέλευεν ἐρετμὸν,
Ἔρξανθ' ἱερὰ καλὰ Ποσειδάωνι ἄνακτι,
Ἀρνειὸν, ταῦρόν τε, συῶν τ' ἐπιβήτορα κάπρον,
Οἴκαδ' ἀποστείχειν, ἔρδειν θ' ἱερὰς ἑκατόμβας
Ἀθανάτοισι θεοῖσι, τοὶ οὐρανὸν εὐρὺν ἔχουσι,
Πᾶσι μάλ' ἑξείης· θάνατος δέ μοι ἐξ ἁλὸς αὐτῷ
Ἀβληχρὸς μάλα τοῖος ἐλεύσεται, ὅς κέ με πέφνῃ
Γήρᾳ ὕπαι λιπαρῷ ἀρημένον· ἀμφὶ δὲ λαοὶ
Ὄλβιοι ἔσσονται· τάδε μοι φάτο πάντα τελεῖσθαι.
Τὸν δ' αὖτε προσέειπε περίφρων Πηνελόπεια·
Εἰ μὲν δὴ γῆράς γε θεοὶ τελέουσιν ἄρειον,
Ἐλπωρή τοι ἔπειτα κακῶν ὑπάλυξιν ἔσεσθαι.
Ὣς οἱ μὲν τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους ἀγόρευον.
Τόφρα δ' ἄρ' Εὐρυνόμη τε ἰδὲ τροφὸς ἔντυον εὐνὴν
Ἐσθῆτος μαλακῆς, δαΐδων ὑπολαμπομενάων.
Αὐτὰρ ἐπεὶ στόρεσαν πυκινὸν λέχος ἐγκονέουσαι,
Γρηῢς μὲν κείουσα, πάλιν οἶκόνδε βεβήκει·
Τοῖσιν δ' Εὐρυνόμη θαλαμηπόλος ἡγεμόνευεν

" Utique tunc me terrae infixo jussit remo,
" Factisque sacris eximiis Neptuno regi,
" Ariete, tauroque, suûmque initore verre,
" Domum abire, facereque sacras hecatombas
" Immortalibus diis, qui coelum latum habitant,
" Omnibus prorsùs ordine: mors autem mihi ex mari ipsi
" Lenis admodùm talis adveniet, quae me occîdat
" Senectute à molli confectum; circùm autem populi
" Felices erunt: haec mihi dixit omnia perfectum-iri."
Illum autem rursùs allocuta est prudens Penelope:
" Si quidem demùm senectutem dii perficient meliorem,
" Spes tibi deindè malorum effugium fore."
Sic hi quidem talia inter se loquebantur.
Intereà verò Eurynomeque et nutrix instruebant lectum
Vestitu molli, facibus sublucentibus.
At postquam straverant densum lectum properantes,
Anus quidem decubitura retrò in-domum ivit;
Illis verò Eurynome cubicularia praeibat

Ver. 276. Καὶ τότε μ' ἐν γαίῃ.] MS. à *Tho. Bentleio* collatus, Καὶ τότε δὴ γαίῃ· Ut suprà λ', 128.

Ibid. ——— ἐκέλευεν.] *Al.* ἐκέλευσεν.

Ver. 277. ——— Ποσειδάωνι ἄνακτι, Ἀρνειὸν, ταῦρόν τε.]

Laocöon, ductus Neptuno sorte sacerdos,
Solennes taurum ingentem mactabat ad aras. *Æn.* II, 201.

——— meritos aris mactavit honores:
Taurum Neptuno ———. *Æn.* III, 118.

Ver. 281. ——— θάνατος δέ μοι ἐξ ἁλὸς αὐτῷ Ἀβληχρὸς.] Vide suprà ad λ', 133. 134.

Ver. 282. ——— ὅς κέ με.] *Al.* ὅς κ' ἐμέ.

Ver. 283. Γήρᾳ ὕπαι.] *Al.* Γήρα' ὕπαι.

Ver. 289. ——— ἔντυον εὐνὴν.] Vide ad *Il.* ί, 720.

Ver. 290. ——— ὑπολαμπομενάων.] *Al.* ὑπολαμπομενάων.

Ἐρχομένοισι λέχοσδε, δάος μετὰ χερσὶν ἔχουσα·
Ἐς θάλαμον δ' ἀγαγοῦσα, πάλιν κίεν· οἱ μὲν ἔπειτα
Ἀσπάσιοι λέκτροιο παλαιοῦ θεσμὸν ἵκοντο.
Αὐτὰρ Τηλέμαχος καὶ βουκόλος ἠδὲ συβώτης
Παῦσαν ἄρ' ὀρχηθμοῖο πόδας, παῦσαν δὲ γυναῖκας·
Αὐτοὶ δ' εὐνάζοντο κατὰ μέγαρα σκιόεντα.
  Τὼ δ' ἐπεὶ οὖν φιλότητος ἐταρπήτην ἐρατεινῆς,
Τερπέσθην μύθοισι, πρὸς ἀλλήλους ἐνέποντες·
Ἡ μὲν, ὅσ' ἐν μεγάροισιν ἀνέσχετο δῖα γυναικῶν,
Ἀνδρῶν μνηστήρων ἐσορῶσ' ἀΐδηλον ὅμιλον·
Οἳ ἕθεν εἵνεκα πολλὰ, βόας, καὶ ἴφια μῆλα,
Ἔσφαζον· πολλὸς δὲ πίθων ἠφύσσετο οἶνος.
Αὐτὰρ ὁ διογενὴς Ὀδυσεὺς, ὅσα κήδε' ἔθηκε
Ἀνθρώποις, ὅσα τ' αὐτὸς ὀϊζύσας ἐμόγησε,

Euntibus ad-lectum, facem in manibus tenens:
In thalamum autem ubi-duxerat, retrò ivit: illi quidem deindè
Lubentes lecti antiqui ritibus accesserunt.
At Telemachus et bubulcus et subulcus
Cessare-fecerunt à saltatione pedes, cessareque fecerunt mulieres;
Ipsi verò cubabant per aedes obscuras.
Illi autem postquam amore delectati sunt desiderabili,
Delectabantur sermonibus, secum invicem confabulantes:
Illa quidem, quot in aedibus sustinuerat nobilissima mulierum,
Virorum procorum inspiciens perniciosum coetum;
Qui suî gratiâ multa, boves, et pinguia pecora,
Mactabant; multum autem ex-doliis hauriebatur vinum.
At generosus Ulysses, quot dolores intulerat
Hominibus, et quaecunque ipse aerumnis-conflictatus exantlaverat,

---

Ver. 294. ——— δάος.] *Al*. φάος.

Ver. 296. Ἀσπάσιοι λέκτροιο παλαιοῦ θεσμὸν ἵκοντο.] Σεμνοῖς ῥήμασι κοσμεῖ τὸν λόγον· τὴν γὰρ ἐν δίκῃ καὶ νόμιμον πρᾶξιν ἐνέφηνεν, εἰπὼν, "Ἀσπάσιοι λέκτροιο," &c. *Aristid. Quintil. de Musicâ, lib.* II, *pag.* 82. Hinc *Aulus Sabinus*, in *Epistolâ Penelopes Ulyssi*:

> Heu, precor ut properet ille venire dies,
> Antiqui renovet qui lætus fœdera lecti.
> *ver*. 130.

Porrò *Aristophanes Grammaticus* et *Aristarchus*, notante *Scholiaste*, versum hunc finem faciunt totîus *Odysseæ*: Cumque iis facit et Codex unus à *Tho. Bentleio* collatus. Quâ de re *Eustathius*: Ἰστέον δὲ, inquit, ὅτι κατὰ τὴν τῶν Παλαιῶν ἱστορίαν, Ἀρίσταρχος καὶ Ἀριστοφάνης, οἱ κορυφαῖοι τῶν τότε γραμματικῶν, εἰς τὸ, ὡς ἐῤῥέθη, "Ἀσπάσιοι λέκτροιο παλαιοῦ "θεσμὸν ἵκοντο," περατοῦσι τὴν Ὀδύσσειαν· τὰ ἐφεξῆς, ἕως τέλους τοῦ βιβλίου, νοθεύοντες. Οἱ δὲ τοιοῦτοι πολλὰ τῶν καιριωτάτων περικόπτουσιν, ὥς φασιν οἱ αὐτοῖς ἀντιπίπτοντες· οἷον τὴν εὐθὺς ἐφεξῆς τῶν φρασάντων ῥητορικὴν ἀνακεφαλαίωσιν, καὶ τὴν τῆς ὅλης, ὡς εἰπεῖν, Ὀδυσσείας ἐπιτομήν· εἶτα καὶ τὸν ὕστερον ἀναγνωρισμὸν Ὀδυσσέως τὸν πρὸς τὸν Λαέρτην, καὶ τὰ ἐκεῖ θαυμασίως πλαττόμενα· καὶ ἄλλα οὐκ ὀλίγα. Sed et connecti videntur sequentia cum eo quod præcessit *ver*. 137. *hujus libri*: ubi declaravit ipse *Ulysses*, se in agrum suum profecturum, ad evitandam Ithacensium iram, quos Procorum mortem ulciscendam aggressuros suspicabatur:

> Μὴ πρόσθε κλέος εὐρὺ φόνου κατὰ ἄστυ γένηται
> Ἀνδρῶν μνηστήρων, πρίν γ' ἡμέας ἐλθέμεν ἔξω
> Ἀγρὸν ἐς ἡμέτερον πολυδένδρεον· ἔνθα δ' ἔπειτα
> Φρασσόμεθ', ὅ,ττι κε κέρδος Ὀλύμπιος ἐγγυαλίξῃ.

Ver. 298. —— παῦσαν δὲ γυναῖκας.] *Al*. γυναῖκες.

Ver. 303. —— ἀΐδηλον ὅμιλον.] Vide suprà ad π', 29.

Πάντ' ἔλεγ'· ἡ δ' ἄρ' ἐτέρπετ' ἀκούουσ', οὐδέ οἱ ὕπνος
Πῖπτεν ἐπὶ βλεφάροισι, πάρος καταλέξαι ἅπαντα.
Ἤρξατο δ', ὡς πρῶτον Κίκονας δάμασ'· αὐτὰρ ἔπειτα
Ἦλθ' ὡς Λωτοφάγων ἀνδρῶν πίειραν ἄρουραν·
Ἠδ' ὅσα Κύκλωψ ἔρξε, καὶ ὡς ἀπετίσατο ποινὴν
Ἰφθίμων ἑτάρων, οὓς ἤσθιεν, οὐδ' ἐλέαιρεν·
Ἠδ' ὡς Αἴολον ἵκεθ', ὅ μιν πρόφρων ὑπέδεκτο,
Καὶ πέμπ'· οὐδέ πω αἶσα φίλην ἐς πατρίδ' ἱκέσθαι
Ἦην, ἀλλά μιν αὖτις ἀναρπάξασα θύελλα
Πόντον ἐπ' ἰχθυόεντα φέρεν μεγάλα στενάχοντα·
Ἠδ' ὡς Τηλέπυλον Λαιστρυγονίην ἀφίκανεν,
Οἳ νῆάς τ' ὄλεσαν καὶ ἐϋκνήμιδας ἑταίρους
Πάντας· Ὀδυσσεὺς δ' οἶος ὑπέκφυγε νηῒ μελαίνῃ·
Καὶ Κίρκης κατέλεξε δόλον πολυμηχανίην τε·

Omnia dicebat; illa verò delectabatur audiens; neque ei somnus
Incidebat palpebris, antequam is enarrâsset omnia.
Incepit autem, quomodo primùm Ciconas domuit; at posteà
Venit in Lotophagorum virorum pinguem terram:
Et quot Cyclops fecit, et quomodo exegit poenam
Ob fortes socios, quos comedebat *is* neque miserabatur:
Utque ad Aeolum venisset, qui ipsum lubens suscepit,
Et dimittebat; nondum verò fatale dilectam in patriam pervenire
Erat; sed ipsum rursùs abreptum procella
Pontum in piscosum tulit valdè gementem:
Et quomodo Telepylum Laestrygoniam advenit,
Qui navesque perdiderunt et benè-ocreatos socios
Omnes: Ulysses autem solus effugit nave nigrâ:
Et Circes enarravit dolum et varium-artificium:

Ver. 308. Πάντ' ἔλεγ'· ἡ δ' ἄρ' ἐτέρπετ' ἀκούουσ'.] Vide suprà ad λ', 223.

Ver. 310. Ἤρξατο δ', ὡς πρῶτον Κίκονας δάμασ'· &c.] Ῥητορικὴν —— πεποίηκεν ἀνακεφαλαίωσιν καὶ ἐπιτομὴν τῆς Ὀδυσσείας. *Schol.* Ἀνακεφαλαιοῦται τὴν ὅλην πλάνην ἐν ἔπεσιν ἐγγὺς πρὸς τοῖς τριάκοντα, κατὰ φύσιν διηγησάμενος, καὶ ἐκ τῶν πρώτων εὐτάκτως ἐλθὼν πρὸς τὰ ἔσχατα. *Eustath.* Vide et *Dionys. Halicarn.* περὶ τῆς Ὁμήρου ποιήσεως, § 20. *in fine;* item suprà ad ί, 39. 64. 104. &c.

Ver. 312. —— καὶ ὡς ἀπετίσατο ποινὴν Ἰφθίμων ἑτάρων.] Τὸ δὲ "ἀπετίσατο ποινὴν "ἑτάρων," ἢ ἀντὶ τοῦ, ἀπετίσε ποινὴν ἑτάρων· ἢ ἀντὶ τοῦ, ἀπέτισε ποινὴν ὁ φαγὼν αὐτοὺς Κύκλωψ, τουτέστιν ἀπέδωκεν· ἢ, Ὀδυσσεὺς ἐτίσατο ἐκεῖνον, ἤγουν ἐτιμώρησεν, εἰς ποινὴν τὴν ὑπὲρ τῶν φίλων. *Eustath.* Verior, ut opinor, postrema interpretandi ratio; quia isto sensu semper apud Poetam usurpatur verbum ἀποτίομαι Mediâ Voce. Vide suprà ad ί, 24. ν', 386. et ρ', 540. item ad *Iliad.* ί, 116.

Ver. 314. Ἠδ' ὡς Αἴολον ἵκεθ'.] Ita legitur apud *Eustathium*, et in contextu et in commentario. Atque ita infrà *ver.* 318. 322. 329. 330. &c. *Al.* εἰς Αἴολον et ἐς Αἴολον. Vide et suprà κ', 1. &c.

Ver. 318. —— Τηλέπυλον Λαιστρυγονίην.] Vide suprà ad κ', 82.

Ibid. —— ἀφίκανεν.] *Eustathius* in commentario videtur legisse ἀφίκοντο.

Ver. 319. Οἳ νῆάς τ' ὄλεσαν.] Ἔνθα ὅρα τὸ, "οἳ νῆας ὄλεσαν," τουτέστιν οἱ Λαιστρυγόνες· ὡς ταυτὸν ὂν, Λαιστρυγονίην, καὶ Λαιστρυγόνας, εἰπεῖν. *Eustath.* "Aliàs," inquit *Barnesius*, "facilè "legerim οἳ, pro ὃς, quod ferri potest, ut "Λαιστρυγόνες tamen subaudiatur, vel ναῦ-"ται." Atqui vocula οἳ isto sensu nusquam apud *Homerum* (ut opinor) reperietur.

Ἠδ' ὡς Ἀΐδεω δόμον ἤλυθεν εὐρώεντα,
Ψυχῇ χρησόμενος Θηβαίου Τειρεσίαο,
Νηῒ πολυκλήϊδι, καὶ εἴσιδε πάντας ἑταίρους,
Μητέρα θ', ἥ μιν ἔτικτε, καὶ ἔτρεφε τυτθὸν ἐόντα·
Ἠδ' ὡς Σειρήνων ἀδινάων φθόγγον ἄκουσεν·
Ὥς θ' ἵκετο πλαγκτὰς πέτρας, δεινήν τε Χάρυβδιν,
Σκύλλην θ', ἣν οὔ πώποτ' ἀκήριοι ἄνδρες ἄλυξαν·
Ἠδ' ὡς Ἠελίοιο βόας κατέπεφνον ἑταῖροι·
Ἠδ' ὡς νῆα θοὴν ἔβαλε ψολόεντι κεραυνῷ
Ζεὺς ὑψιβρεμέτης· ἀπὸ δ' ἔφθιθεν ἐσθλοὶ ἑταῖροι
Πάντες ὁμῶς, αὐτὸς δὲ κακὰς ὑπὸ κῆρας ἄλυξεν·
Ὥς θ' ἵκετ' Ὠγυγίην νῆσον, Νύμφην τε Καλυψώ,
Ἣ δή μιν κατέρυκε, λιλαιομένη πόσιν εἶναι,
Ἐν σπέσσι γλαφυροῖσι, καὶ ἔτρεφεν, ἠδὲ ἔφασκε
Θήσειν ἀθάνατον καὶ ἀγήραον ἤματα πάντα·
Ἀλλὰ τῷ οὔποτε θυμὸν ἐνὶ στήθεσσιν ἔπειθεν·

Et quomodo Orci domum adiit squalidam,
Animam consulturus Thebani Tiresiae,
Navi multis-transtris-instructâ; et aspexit omnes socios,
Matremque, quae ipsum peperit, et nutrivit parvulum cùm-esset:
Et quomodo Sirenum frequentium vocem audiit:
Quomodoque venit ad erraticas petras, horrendamque Charybdin,
Scyllamque, quam nondum unquam illaesi viri effugerunt:
Utque Solis boves interfecerunt socii:
Utque navem velocem percussit ardenti fulmine
Jupiter altitonans; perieruntque eximii socii
Omnes paritèr; ipse verò mala fata effugit:
Quomodoque advenit Ogygiam insulam, Nymphamque Calypso,
Quae demùm ipsum detinebat, cupiens *sibi* maritum esse,
In specubus cavis, et alebat, atque dicebat
Redditurum se *eum* immortalem et senectutis-expertem dies omnes;
Sed ei nunquam animum in pectoribus flectebat:

Ver. 322. —— *εὐρώεντα.*] *Ἤτοι πλατύν, παρὰ τὸ εὖρος· ἢ σκοτεινόν. Schol.* Vir autem eruditus *Gatakerus*, in annotationibus ad *Antoninum, lib.* IV, § 6. citato versu isto *Hesiodi*, *Ἔργ. καὶ Ἡμερ.* 152.

Βῆσαν ἐς εὐρώεντα δόμον κρυεροῦ Ἀΐδαο·

"*Εὐρώεντα*," inquit, "malim vertere, *situ obsitum*: quàm, cum interpretibus, *latum*."

Ver. 326. —— *Σειρήνων ἀδινάων.*] *Ἐσθλῶν, φασὶν οἱ Παλαιοί, τὰς ἀδινάων, ἀντὶ τοῦ ἡδυφώνων, ᾠδικῶν, παρὰ τὸ ᾄδειν, ἢ μᾶλλον παρὰ τὸ ἡδύ. Eustath.* Atqui eo sensu nusquam (ut opinor) apud Poetam reperietur haec vox. Vide *Iliad.* β', 87. 469. π', 481.

Ver. 327. —— *πλαγκτὰς πέτρας.*] Vide suprà ad μ', 61.

Ver. 328. —— *οὐ πώποτ'.*] Vide ad *Il.* ξ', 504.

Ver. 330. —— *ψολόεντι κεραυνῷ.*] *Καπνιστικῷ· ψόλον γὰρ, τὸ ἄσβολον* [Ita ex MS. *Barnesius*, pro vulgato *ἄβολον*] *καπνόν. Schol.* Vide infrà ad ω', 538.

Ver. 334. *Ἣ δή μιν κατέρυκε.*] Hinc *Ovidius*:

Creditur et Nymphe mortalis amore Calypso
Capta, reluctantem detinuisse virum.
Amor. lib. II. *Eleg.* xvii, 15.

Ἠδ᾽ ὡς ἐς Φαίηκας ἀφίκετο, πολλὰ μογήσας,
Οἵ δή μιν περὶ κῆρι, θεὸν ὥς, τιμήσαντο,
Καὶ πέμψαν σὺν νηῒ φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν,
Χαλκόν τε χρυσόν τε ἅλις, ἐσθῆτά τε δόντες.
Τοῦτ᾽ ἄρα δεύτατον εἶπεν ἔπος, ὅτε οἱ γλυκὺς ὕπνος
Λυσιμελὴς ἐπόρουσε, λύων μελεδήματα θυμοῦ.
Ἡ δ᾽ αὖτ᾽ ἄλλ᾽ ἐνόησε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη·
Ὁππότε δή ῥ᾽ Ὀδυσῆα ἐέλπετο, ὃν κατὰ θυμὸν,
Εὐνῆς ἧς ἀλόχου ταρπήμεναι, ἠδὲ καὶ ὕπνου,
Αὐτίκ᾽ ἀπ᾽ Ὠκεανοῦ χρυσόθρονον Ἠριγένειαν
Ὦρσεν, ἵν᾽ ἀνθρώποισι φόως φέρῃ· ὦρτο δ᾽ Ὀδυσσεὺς
Εὐνῆς ἐκ μαλακῆς, ἀλόχῳ δ᾽ ἐπὶ μῦθον ἔτελλεν·
Ὦ γύναι, ἤδη μὲν πολέων κεκορήμεθ᾽ ἀέθλων
Ἀμφοτέρω· σὺ μὲν ἐνθάδ᾽ ἐμὸν πολυκηδέα νόστον
Κλαίουσ᾽· αὐτὰρ ἐμὲ Ζεὺς ἄλγεσι καὶ θεοὶ ἄλλοι
Ἱέμενον πεδάασκον ἐμῆς ἀπὸ πατρίδος αἴης·

Et quomodo ad Phaeacas pervenit, multa perpessus,
Qui sanè ipsum ex corde, deum veluti, honoraverunt,
Et dimiserunt cum navi dilectam in patriam terram,
Aereque, auroque affatim, vestituque datis:
Hoc sanè ultimum dixit verbum, quandò eum dulcis somnus
Membrorum-relaxator invasit, solvens curas animi.
Diversâ autem ex parte aliud cogitavit dea caesia-oculis Minerva:
Quandò demùm scilicèt Ulyssem putabat, suo in animo,
Concubitu suae uxoris oblectatum esse, atque etiam somno;
Statim ab Oceano aureo-solio Auroram
Excitavit, ut hominibus lucem ferret: surrexit verò Ulysses
Cubili ex molli; uxori autem verbum mandabat:
" O uxor, jam quidem multis satiati sumus certaminibus
" Ambo: tu quidem hìc meum aerumnosum reditum
" Deflens; at me Jupiter doloribus, et dii alii,
" Properantem detinebant meâ à patriâ terrâ:

Ver. 338. —— Φαίηκας ἀφίκετο, πολλὰ μογήσας.]

Finis et erroris miseri Phæacia tellus.
Tibull. lib. IV. *Eleg.* I. *ver.* 78.

Ver. 342. —— ὅτε οἱ γλυκὺς ὕπνος Λυσιμελὴς ἐπόρουσε, λύων μελεδήματα θυμοῦ.] Ita apud *Moschum*:

Ὕπνος ὅτε γλυκίων μέλιτος βλεφάροισιν ἐφίζων
Λυσιμελὴς πεδάᾳ μαλακῷ κατὰ φάεα δεσμῷ.
Idyll. II. *ver.* 3.

Et apud *Orpheum*, in *Hymno* εἰς Ὕπνον

Λυσιμέριμνε, κόπων ἡδεῖαν ἔχων ἀνάπαυσιν.
ver. 5.

Et apud *Virgilium*:

—— placidâ laxârant membra quiete.
Æn. V. 836.

Apud *Ovidium* denique:

Somne quies rerum, placidissime Somne deorum,
Pax animi, quem cura fugit ——.
Metamorph. lib. XI. *ver.* 623.

Vide et suprà ad ύ, 85.

Ver. 347. —— Ἠριγένειαν Ὦρσεν, ἵν᾽ ἀνθρώποισι φόως φέρῃ.]

Aurora intereà miseris mortalibus almam
Extulerat lucem ——. *Æn.* XI, 182.

Vide suprà ad β', 1. et ad *Il.* ά, 477.

Ver. 348. —— ὦρτο δ᾽ Ὀδυσσεὺς Εὐνῆς ἐκ μαλακῆς.]

Tum verò Æneas ——
Corripit è somno corpus ——.
Æn. IV, 571.

Νῦν δ' ἐπεὶ ἀμφοτέρω πολυήρατον ἱκόμεθ' εὐνὴν,
Κτήματα μὲν, τά μοι ἐστὶ, κομιζέμεν ἐν μεγάροισι·
Μῆλα δ', ἅ μοι μνηστῆρες ὑπερφίαλοι κατέκειραν,
Πολλὰ μὲν αὐτὸς ἐγὼ ληΐσσομαι, ἄλλα δ' Ἀχαιοὶ
Δώσουσ', εἰσόκε πάντας ἐνιπλήσωσιν ἐπαύλους.
Ἀλλ' ἤτοι μὲν ἐγὼ πολυδένδρεον ἀγρὸν ἔπειμι,
Ὀψόμενος πατέρ' ἐσθλὸν, ὅ μοι πυκινῶς ἀκάχηται·
Σοὶ δὲ, γύναι, τάδ' ἐπιτέλλω, πινυτῇ περ ἐούσῃ·
Αὐτίκα γὰρ φάτις εἶσιν ἅμ' ἠελίῳ ἀνιόντι
Ἀνδρῶν μνηστήρων, οὓς ἔκτανον ἐν μεγάροισιν·
Εἰς ὑπερῷ' ἀναβᾶσα, σὺν ἀμφιπόλοισι γυναιξὶν,
Ἧσθαι, μηδέ τινα προτιόσσεο, μηδ' ἐρέεινε.
Ἦ ῥα, καὶ ἀμφ' ὤμοισιν ἐδύσατο τεύχεα καλά·
Ὦρσε δὲ Τηλέμαχον καὶ βουκόλον ἠδὲ συβώτην,
Πάντας δ' ἔντε' ἄνωγεν ἀρήϊα χερσὶν ἑλέσθαι.

"Nunc verò postquam ambo ad desiderabile venimus cubile,
"Possessiones quidem, quae mihi sunt, curato in aedibus;
"Pecora autem, quae mihi proci superbi consumpserunt,
"Multa quidem ipse ego praedabor, alia autem Achivi
"Dabunt, donec omnia impleverint stabula.
"Sed sanè ego quidem ad arboribus-abundantem agrum proficiscor,
"Visurus patrem eximium, qui mihi multùm dolet:
"Tibi autem, uxor, haec mando, prudens licèt sis;
"Statim enim fama ibit simul cum sole orto
"Virorum procorum, quos interfeci in aedibus;
"In coenaculum ubi-ascenderis, cum famulis mulieribus,
"Sede, neque quenquam respice, neque interroga."
Dixit utique, et circum humeros induit-sibi arma pulchra:
Incitavit autem Telemachum et bubulcum et subulcum,
Omnesque arma jussit martia manibus sibi-sumere.

Ver. 354. —— ἀμφοτέρω.] Apud *Eustathium* in commentario, ἀμφότεροι.

Ibid. —— πολυήρατον.] Vide suprà ad λ', 274. et ad *Il.* σ', 512.

Ver. 355. Κτήματα μὲν, τά μοι ἐστὶ, κομιζέμεν ἐν μεγάροισι.] "Vel," inquit *Henricus Stephanus*, "κομιζέμεν ἐν μεγάροισι· vel, τά μοι "ἐστὶν ἐν μεγάροισι· quod malo." Multò tamen simplicior videtur et facilior prior constructio.

Ver. 357. Πολλὰ μὲν αὐτὸς ἐγὼ ληΐσσομαι.] Vide suprà ad γ', 73.

Ibid. —— ληΐσσομαι.] Ita rectè *Barnesius*, pro vulgato ληΐσομαι. Vide suprà ad ά, 398.

Ver. 358. —— ἐνιπλήσωσιν ἐπαύλους.] Ἤτοι σταθμοὺς αὐλὰς, ἐπαύλεις. Γράφεται δὲ, φασι, καὶ μεσαύλους. *Eustath.*

Ver. 361. Σοὶ δὲ, γύναι, τάδ' ἐπιτέλλω.] Ita Vulgati. Quae si vera sit lectio, vox ἐπιτέλλω (utpote ex duabus composita,) *secundam* producet eâdem ratione ac παρειπὼν, διϊπετέος, ἐπιλίγδην et similia. Vide ad *Il.* ζ, 62. ή, 121. π', 174. et ρ', 599. *Barnesius* autem ex duabus Editionibus edidit, legendumque omninò contendit, ἐπιστέλλω· quam quidem vocem pro ἐπιτέλλω usurpatam reperiri notat *Eustathius* ad *Iliad.* λ', 47. Ipse autem hoc in loco citat, τάδ' ἐπιτέλλω.

Ver. 362. Αὐτίκα γὰρ φάτις εἶσιν.] Ἔνθα ὁ "γὰρ" σύνδεσμος κεῖται συνήθως ἐν ἀρχῇ, ἀντὶ τοῦ ἐπειδὴ, ἢ διό· ἀποδιδούμενος εἰς τὸ [*ver.* 364.] "Εἰς ὑπερῷ' ἀναβᾶσα." *Eustath.*

Ver. 365. Ἧσθαι, μηδέ τινα προτιόσσεο, μηδ' ἐρέεινε.] Ἵνα μηδὲν τῶν πεπραγμένων εἰδέναι δοκοῦσα, μὴ δ' ἀδικηθείη ὑπό τινων. Καὶ τοῦτο μὲν οὕτως εὐοικονομήτως ἀναπεφώνηται. *Eustath.*

Ver. 366. —— καλά.] Vide ad *Il.* β', 44.

Οἱ δέ οἱ οὐκ ἀπίθησαν· ἐθωρήσσοντο δὲ χαλκῷ·
Ὤϊξαν δὲ θύρας, ἐκ δ' ἤϊον· ἦρχε δ' Ὀδυσσεύς.
Ἤδη μὲν φάος ἦεν ἐπὶ χθόνα· τοὺς δ' ἄρ' Ἀθήνη
Νυκτὶ κατακρύψασα θοῶς ἐξῆγε πόληος.

Hi verò ei non inobsequentes fuerunt: armabant autem se aere;
Aperuerunt verò fores, exibantque; praeibat autem Ulysses.
Jamjam quidem lux erat super terram: illos autem Minerva
Caligine coöpertos citò eduxit ex urbe.

Ver. 370. —— ἐκ δ' ἤϊον· ἦρχε δ' Ὀδυσσεύς.] *Al.* ἐξῆρχε δὲ δῖος Ὀδυσσεύς.

Ver. 371. —— τοὺς δ' ἄρ' Ἀθήνη Νυκτὶ κατακρύψασα.]

At Venus obscuro gradientes aëre sepsit,
Et multo nebulæ circùm Dea fudit amictu;
Cernere nè quis eos, neu quis contingere posset. Æn. I, 411.

Ver. 372. —— ἐξῆγε πόληος.] *Al.* ἐξ ἦγε πόληος

ΤΗΣ

ΤΟΥ ΟΜΗΡΟΥ

ΟΔΥΣΣΕΙΑΣ

ΡΑΨΩΔΙΑ, ἢ ΓΡΑΜΜΑ Ω'.

Ὑπόθεσις τῆς ῥαψῳδίας Ω'.

Τὰς τῶν μνηστήρων ψυχὰς Ἑρμῆς εἰς ᾅδου κατάγει· καὶ ἀναγνωρισμὸς Ὀδυσσέως γίνεται πρὸς τὸν ἑαυτοῦ πατέρα Λαέρτην· καὶ ταραχὴν τοῖς Ἰθακησίοις γεγενημένην ἐπὶ τῇ τῶν μνηστήρων ἀναιρέσει Ἀθηνᾶ διακωλύει.

Ἐπιγραφαί.

Σπονδαί· ἢ, Νεκυία.

Ἄλλως.

Ω, δ' Ὀδυσεὺς σὺν πατρὶ καὶ υἱῷ μάρνατ' Ἀχαιοῖς *.

Ἑρμῆς δὲ ψυχὰς Κυλλήνιος ἐξεκαλεῖτο
Ἀνδρῶν μνηστήρων· ἔχε δὲ ῥάβδον μετὰ χερσὶν

MERCURIUS autem animas Cyllenius evocabat
Virorum procorum; habebat verò virgam in manibus

Ver. 1. Ἑρμῆς δὲ ψυχὰς.] Fuerunt, qui totum sequentem locum, ubi Poeta Procorum Animas ad inferos deductas narrat, defunctorumque ibidem colloquia refert, suppositum suspicati sint. Ac videntur quidem nonnulla hîc *Homerum* minùs sapere. *Scholiastes* et *Eustathius* multas Veterum contra hunc locum objectiones afferunt; quarum hæ sunt præcipuæ: Primò, quòd nusquam alibi apud Poetam Animarum defunctarum deductor dicatur *Mercurius*, neque *Cyllenius* appelletur; deindè, quòd non sponte hîc et sine deductore, (ut in *Iliade*,) ad inferos descendant Animæ; dein quòd insepulti Orcum intrent; dein quòd Musarum numeri alibi non meminerit *Homerus*; cum pluribus aliis objectionibus minoris momenti. Iidem tamen Veteres, notante *Eustathio*, Προσίενται καὶ τὴν νεκυίαν ταύτην, ἀποδεχόμενοι αὐτῆς, καὶ ὅτι τὰ κατὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀχιλλέως διέξεισι, τὸν ἐν Ἰλιάδι σεσιγημένον· καὶ ὅτι ἐπαναλαμβάνει ὅποσα τῆς ποιήσεως ταύτης οὐκ ἔφθη ὁ Ποιητὴς ἀνακεφαλαιώσασθαι, τὰ κατὰ τὴν Πηνελόπην δηλαδὴ, ὡς ἐῤῥέθη, καὶ τὴν τοῦ Ὀδυσσέως λαθραίαν ἐπάνοδον. Et *Scholiastes*: Καὶ ἄλλως δὲ, (inquit,) ἐκ τῆς κατὰ τὴν στιχοποιΐαν δεινότητος, τὸ Ποίημα τὸν Ὅμηρον ὁμολογεῖ. Cæterùm totum hunc librum, cum præcedentis parte aliquâ, ab *Aristarcho* et *Aristophane Grammatico* repudiatum testatur *Scholiastes* ad ψ', 296. suprà: uti ibi notatum est.

Ibid. —— ψυχὰς —— ἐξεκαλεῖτο.] Τὸν μὲν γὰρ ψυχοπομπὸν Ἑρμῆν, κατὰ τὸ παλαιὸν νόμιμον παρ' Αἰγυπτίοις ἀναγαγόντα τοῦ Ἄπιδος τὸ σῶμα μέχρι τινὸς, παραδιδόναι τῷ περικειμένῳ τὴν τοῦ Κερβέρου προτομήν. Τοῦ δ' Ὀρφέως τοῦτο καταδείξαντος παρὰ τοῖς Ἕλλησι, τὸν Ὅμηρον ἀκολούθως τούτῳ θεῖναι κατὰ τὴν ποίησιν,

* [Ita ex Edit. *Oxon. Barnesius*, pro vulgato μάχοντ' Ἀχαιοῖς.]

Καλὴν, χρυσείην, τῇ τ' ἀνδρῶν ὄμματα θέλγει,
Ὧν ἐθέλει, τοὺς δ' αὖτε καὶ ὑπνώοντας ἐγείρει·
Τῇ ῥ' ἄγε κινήσας· ταὶ δὲ τρίζουσαι ἕποντο.
Ὡς δ' ὅτε νυκτερίδες μυχῷ ἄντρου θεσπεσίοιο
Τρίζουσαι ποτέονται, ἐπεί κέ τις ἀποπέσησιν

Pulchram, auream; quâ scilicèt hominum oculos mulcet,
Quorum vult; contrà verò et dormientes suscitat:
Hâc utique ducebat commotas; illae verò stridentes sequebantur.
Sicut autem quandò vespertiliones in secessu antri divini
Stridentes volant, postquam aliquis exciderit

" Ἑρμῆς δὲ ψυχὰς Κυλλήνιος ἐξεκαλεῖτο
" Ἀνδρῶν ἡρώων· ἔχε δὲ ῥάβδον μετὰ χερσίν."
Diodorus Siculus, Bibliothec. Hist. lib. 1. *haud longè à fine.* Vide et *Phurnutum, de naturâ Deorum, cap.* 16.

Tu pias lætis animas reponis
Sedibus, virgâque levem coerces
Aureâ turbam ———.
Horat. Carm. lib. I. *Od.* x. 17.

Ibid. —— Κυλλήνιος.] Ὁ ἐν Κυλληνίῳ ὄρει τῆς Ἀρκαδίας ἀναστραφείς. *Schol.* Κυλλήνιος δὲ Ἑρμῆς μυθικῶς μὲν ἀπὸ Κυλλήνης, ἥτις ὄρος ἐστὶν Ἀρκαδίας· —— περιφέρεται δὲ, διαφερόντως ἐν τοῖς περὶ τὸ τοιοῦτον ὄρος τιμᾶσθαι τὸν Ἑρμῆν, κἀκεῖθεν σχεῖν τὸ λεχθὲν ἐπίθετον. *Eustath.* Ita in Hymno isto *Mercurii*, qui *Homero* vulgò ascribitur, *ver.* 1. 2.

Ἑρμῆν ὕμνει, Μοῦσα, ———
Κυλλήνης μεδέοντα καὶ Ἀρκαδίης πολυμήλου.

Et apud *Callimachum*.

Οὐ πάγος Ἑρμείη Κυλλήνιος, ———
Hymn. in Delum, ver. 272.

Ibid. —— ἐξεκαλεῖτο.] *Al.* ἐξεκάλεσσεν.
Ver. 2. Ἀνδρῶν μνηστήρων.] *Diodorus Siculus*, loco suprà citato, legit, Ἀνδρῶν ἡρώων.
Ibid. —— ἔχε δὲ ῥάβδον, *&c.*]

Tum virgam capit: hâc animas ille evocat Orco
Pallentes, alias sub tristia Tartara mittit:
Dat somnos adimitque, et lumina morte resignat. *Æn.* IV, 242.

Vide et suprà ad *ver.* 1.
Ver. 4. —— ἐθέλει.] MS. à *Tho. Bentleio* collatus, ἐθέλῃ. Cæterùm post hunc versum in eodem MS. sequitur:

Τὴν μετὰ χερσὶν ἔχων, πέτετο κρατὺς Ἀργειφόντης.

Ex ἱ, 49. suprà.
Ver. 5. —— ταὶ δὲ τρίζουσαι ἕποντο. Ὡς δ' ὅτε νυκτερίδες.] Similitèr *ver.* 7. " Τρίζουσαι ποτέονται." et *ver.* 9. " Ὡς αἱ τετριγυῖαι." Ἰστέον δὲ, ὅτι τε μυθικῶς ταῖς ψυχαῖς ἐπελέχθη τρισμὸς, οἷα λόγου μὲν ἐνάρθρου ἐστερημέναις, ἄλλως δὲ θορυβούσαις. *Eustath.* Ita *Ovidius*, de *Vespertilionibus*:

Conatæque loqui, minimam pro corpore vocem
Emittunt; peraguntque leves stridore querelas. *Metam. lib.* IV. *ver.* 412.

Porrò ex hoc *Homeri* loco, et ex λ', 43. suprà, *Virgilium*, Umbras infernas " *Turbam* " *sonantem*" [*Æn.* VI, 753.] appellâsse existimat *Turnebus*, *Adversar. lib.* XXVIII. *cap.* 46. sub fine. Uti et notavit *Barnesius*.

Ver. 6. Ὡς δ' ὅτε νυκτερίδες.] " Rectè," inquit *Barnesius*, " *Manium* umbras *Vespertilionibus* confert; quòd non nisi Noctu " appareant, quòd minimè dormiant, quòd " *Stridorem* edant, quòd nec *Animalia* nec " *Inanimata* sint." Earundemque explicationum meminit et *Eustathius*. Atqui videtur Poeta Animarum Stridorem solummodò depingere voluisse.

Ibid. —— ἄντρου θεσπεσίοιο.] Θεσπέσιον δ' ἄντρον, οὐχ ἁπλῶς οὕτω παρέῤῥιπται, ἀλλ' ὅτι θεῖα τὰ ἄντρα ἐνομίζοντο, οἷα σύμβολα κόσμου, κατὰ Πορφύριον, ὡς καὶ ἐν τοῖς περὶ τοῦ Ἰθακησίου ἄντρου εἴρηται, ὃ καὶ ἱερὸν ἐῤῥέθη ἐκεῖ. [suprà ν', 103.] *Eustath.* Vide *Porphyrium*, περὶ Νυμφῶν ἄντρου. Poetam tamen quicquam hujusmodi in animo habuisse vix crediderim.

Ver. 7. et suprà *ver.* 5. Τρίζουσαι.] Vide suprà ad ἱ, 394. et ad ψ', 455.

Ibid. —— ἐπεί κέ τις ἀποπέσησιν.] *Barnesius* vocem ἀποπέσησιν hoc in loco vertit, " *decusserit*;" et in annotationibus, " Ἀντὶ," inquit, " τοῦ, ἀποπεσεῖν ποιῇ· et *decusserit* ver- " to: Non enim de unâ *Vespertilione* deci- " dente res est, sed de Viatore, qui simul " hærentes plurimas videns decusserit, ut " simul plures decidentes strideant." Et *Stephanus* aliique vocem ἀποπέσησιν hoc in loco vertunt, " *cadere fecit.*" Sed errant Viri eruditi. Neque enim unquam (uti observat *Duportus*, in *Prælect.* ad *Theophrasti Charact. cap.* 6.) hanc significationem fert vox πίπτω, aut ἔπεσον neque quicquam obstat, quominùs hoc de uno Vespertilione dictum intelligatùr, quem fortè delapsum reliqui omnes stridentes sequantur. Cæterùm vox ἀποπέσησιν primam producit eâdem ratione ac ἀπονέεσθαι, ἀθάνατος, et similia. Vide ad *Il.* ά, 398.

Ὁρμαθοῦ ἐκ πέτρης, ἀνά τ' ἀλλήλῃσιν ἔχονται·
Ὣς αἱ τετριγυῖαι ἅμ' ἤϊσαν· ἦρχε δ' ἄρα σφιν
Ἑρμείας ἀκάκητα κατ' εὐρώεντα κέλευθα.
Πὰρ δ' ἴσαν Ὠκεανοῦ τε ῥοὰς καὶ Λευκάδα πέτρην,
Ἠδὲ παρ' Ἠελίοιο πύλας, καὶ δῆμον Ὀνείρων,
Ἤϊσαν· αἶψα δ' ἵκοντο κατ' ἀσφοδελὸν λειμῶνα,

Serie ex petrâ; sibi autem invicem adhaerescunt:
Sic illae stridentes unà ibant: praeibat verò ipsis
Mercurius alienus-à-malo, per squalidas vias.
Praeteribant autem Oceanique fluctus et Leucada petram;
Et Solis portas, et populum Somniorum,
Praeteribant: statimque pervenerunt in herbosum pratum,

Ver. 8. Ὁρμαθοῦ ἐκ πέτρης.] Τόπου ἐπαλλήλου πετρώδους συνθέσεως —— ἢ τοῦ τῶν νυκτερίδων ἀθροίσματος. *Hesych.* ad voces Ὁρμαθοῦ ἐκ πέτρης. Ὁρμαθὸς, σύνδεσμος, στίχος. *Suidas*, à *Barnesio* citatus. Porrò Vespertilionum hoc modo serie catenatâ pendentium, itemque stridorem maximum edentium, meminit (notante *Barnesio*) *Gemell. Careri*, in Descriptione Insularum *Philippicarum*, *lib.* I, *cap.* 4.

Ver. 9. Ὣς αἱ τετριγυῖαι ἅμ' ἤϊσαν.] Vituperat hunc locum *Plato:* Δεῖ δὴ (ὡς ἔοικεν) ἡμᾶς ἐπιστατεῖν καὶ περὶ τούτων μύθων τοῖς ἐπιχειροῦσι λέγειν· καὶ δεῖσθαι μὴ λοιδορεῖν ἁπλῶς οὕτω τὰ ἐν ᾅδου, ἀλλὰ μᾶλλον ἐπαινεῖν· ὡς οὔτ' ἀληθῆ λέγοντας, οὔτ' ὠφέλιμα τοῖς μέλλουσι μαχίμοις ἔσεσθαι ——. Ἐξαλείψομεν ἄρα —— πάντα τὰ τοιαῦτα ——· "Ὡς δ' ὅτε "νυκτερίδες ——· Ὣς αἱ τετριγυῖαι ἅμ' ἤϊ-"σαν." *De Republ. lib.* III.

Ibid. —— τετριγυῖαι.] Vide ad *Il.* β', 314.

Ver. 10. Ἑρμείας ἀκάκητα.] Κοινῇ μὲν γὰρ ἅπαντας [Θεοὺς] Δωτῆρας ἐάων ὀνομάζουσιν [οἱ Ποιηταί·] ἰδίᾳ δὲ οὗτος μόνου τούτου, καὶ Ἀκάκητά γε, καὶ Ἐριούνιον· ὅτι κακὸν μὲν οὐδὲν ἢ παρ' αὐτοῦ δωρεά· ἀγαθὰ δ' ἑξῆς ἅπαντα πορίζει τοῖς ἀνθρώποις, ἐν πολέμοις, ἐν εἰρήνῃ, ἐν γῇ, ἐν θαλάσσῃ, ἐν δυσκολίαις, ἐν εὐφροσύναις, πανταχοῦ. *Aristid. Orat.* 3. à *Barnesio* citatus. Ἔνιοι, ἀπὸ Ἀκακησίου ὄρους ἐν Ἀρκαδίᾳ· δοκεῖ γὰρ ὁ Θεὸς Ἀρκὰς εἶναι. *Schol.* Vide *Pausan. Arcadic. lib.* VIII, *cap.* 3. 36. item suprà ad θ', 322.

Ibid. —— κατ' εὐρώεντα κέλευθα.] Vide suprà ad ψ', 322.

Ver. 11. Πὰρ δ' ἴσαν Ὠκεανοῦ τε ῥοὰς, *&c.*] *Diodorus Siculus* hunc locum ita exponit: Ὠκεανὸν μὲν οὖν καλεῖν [Ὅμηρον] τὸν ποταμὸν, διὰ τὸ τοὺς Αἰγυπτίους κατὰ τὴν ἰδίαν διάλεκτον, Ὠκεανὸν λέγειν τὸν Νεῖλον. Ἡλίου δὲ πύλας, τὴν πόλιν τῶν Ἡλιουπολιτῶν. Λειμῶνα δὲ νομίζειν καὶ τὴν μυθολογουμένην οἴκησιν τῶν μετηλλαχότων, τὸν παρὰ τὴν λίμνην τόπον τὴν καλουμένην μὲν Ἀχερουσίαν, πλησίον δὲ οὖσαν τῆς Μέμφεως ὄντων περὶ αὐτὴν λειμώνων καλλίστων, ἑλῶν καὶ λωτοῦ καὶ καλάμου. Ἀκολούθως δ' εἰρῆσθαι καὶ τὸ κατοικεῖν τοὺς τελευτήσαντας ἐν τούτοις τοῖς τόποις, διὰ τὸ τὰς τῶν Αἰγυπτίων ταφὰς τὰς πλείστας καὶ μεγίστας ἐνταῦθα γίνεσθαι, διαπορθμευομένων μὲν τῶν νεκρῶν διά τε τοῦ ποταμοῦ καὶ τῆς Ἀχερουσίας λίμνης, τιθεμένων δὲ τῶν σωμάτων εἰς τὰς ἐνταῦθα κειμένας θήκας. Συμφωνεῖν δὲ καὶ τ' ἄλλα τὰ παρὰ τοῖς Ἕλλησι καθ' ᾅδου μυθολογούμενα τοῖς ἔτι νῦν γινομένοις κατ' Αἴγυπτον. *Bibliothec. Hist. lib.* I, *haud longè à fine.*

Ibid. —— Ὠκεανοῦ τε ῥοάς.] *Al.* Ὠκεανοῖο ῥοάς.

Ibid. —— καὶ λευκάδα πέτρην.] Πρὸς τοῖς καταχθονίοις μέρεσι. *Schol.* *Eustathius* duas affert accipiendi rationes: Ἰστέον δὲ, inquit, ὅτι λευκάδα μὲν πέτραν ὁ μῦθος πρὸς τῷ ᾅδῃ πλάττει, ἢ κατὰ ἀντίφρασιν, μέλας γὰρ ἐκεῖ σκότος· ἢ καὶ διὰ τοὺς ἐσχάτους τῆς ἐκεῖ γῆς τόπους, οὓς εἰκὸς τὸν ἥλιον ἔτι διαλευκαίνειν δυόμενον. Quarum explicationum prior planè inepta.

Ver. 12. Ἠδὲ παρ' Ἠελίοιο πύλας.] Τοὺς κύκλους, δι' ὧν τὰς πορείας ποιεῖ ὁ Ἥλιος· οἱ δὲ, ἀλληγορικῶς τοὺς Ὀφθαλμούς. *Hesychius*, à *Barnesio* citatus. Ita *Diogenes Laertius*, *lib.* VIII, in *Pythagorâ*: Ἔστιν (inquit) ἐν οἷς Ἡλίου πύλας καλεῖ τοὺς Ὀφθαλμούς. *Eustathius* alitèr: Πύλας δὲ ἡλίου λέγει τὰς οἷον συγκλειούσας ἐκεῖνον κρύψεις, γενόμενον πρὸς δυσμαῖς· ἃς δὲ πύλας εἰσδυόμενος, ὡς ὑπὸ κευθμῶνάς τινας, γίνεται ἀφανής. Quod et verisimilius videtur. Vide autem et suprà ad *ver.* 11.

Ibid. —— καὶ δῆμον Ὀνείρων.] Ita *Orpheus* in *Argonauticis*:

> Ἄῤῥηκτοί τ' Ἀΐδαο πύλαι, καὶ δῆμος Ὀνείρων·
> *ver.* 1140.

Porrò *Scholiastes* δῆμον Ὀνείρων exponit; Τὴν νύκτα, ἐν ᾗ φαίνονται οἱ ὄνειροι. Vide et *Lucianum*, *Ver. Histor. lib.* II.

Ver. 13. —— κατ' ἀσφοδελὸν λειμῶνα.] Ἄκαρπον φυτὸν, ὁ ἀσφόδελος. Νῦν τὸν τόπον λέγει τὸν ἀσφοδελώδη. *Schol.* Προπαροξυτόνως δὲ ἀναγνωστέον "Οὐδ' ὅσον ἐν μαλάχῃ τε καὶ

Ἔνθα τε ναίουσι ψυχαὶ, εἴδωλα καμόντων.
Εὗρον δὲ ψυχὴν Πηληϊάδεω Ἀχιλῆος,
Καὶ Πατροκλῆος, καὶ ἀμύμονος Ἀντιλόχοιο,
Αἴαντός θ', ὃς ἄριστος ἔην εἶδός τε δέμας τε
Τῶν ἄλλων Δαναῶν, μετ' ἀμύμονα Πηλείωνα.
Ὣς οἱ μὲν περὶ κεῖνον ὁμίλεον· ἀγχίμολον δὲ
Ἤλυθ' ἐπὶ ψυχὴ Ἀγαμέμνονος Ἀτρείδαο
Ἀχνυμένη· περὶ δ' ἄλλαι ἀγηγέραθ', ὅσσαι ἅμ' αὐτῷ
Οἴκῳ ἐν Αἰγίσθοιο θάνον καὶ πότμον ἐπέσπον.
Τὸν προτέρη ψυχὴ προσεφώνεε Πηλείωνος·
Ἀτρείδη, πέρι μέν σε φάμεν Διῒ τερπικεραύνῳ
Ἀνδρῶν ἡρώων φίλον ἔμμεναι ἤματα πάντα·
Οὕνεκα πολλοῖσίν τε καὶ ἰφθίμοισιν ἄνασσες,
Δήμῳ ἐνὶ Τρώων, ὅθι πάσχομεν ἄλγε' Ἀχαιοί.

Ubi scilicèt habitant animae, simulachra defunctorum.
Invenerunt autem animam Pelidae Achillis,
Et Patrocli, et eximii Antilochi,
Ajacisque, qui praestantissimus erat specieque corporeque
Caeterorum Danaorum, post eximium Peliden.
Sic hi quidem circa illum versabantur: propè verò
Advenit anima Agamemnonis Atridae
Dolens; circùm autem aliae congregatae erant, quotquot unà-cum ipso
Domo in Aegisthi mortui sunt, et fatum oppetierunt.
Hunc prior anima alloquebatur Pelidae:
" Atride, supra quidem te putabamus Jovi gaudenti-fulmine
" Viros heroas charum esse diebus omnibus;
" Quoniam multisque et fortibus imperabas,
" Populo in Trojanorum, ubi patiebamur dolores Achivi.

" ἀσφοδίλῳ μέγ' ὄνειαρ·" τὸν δὲ τόπον, ἐν ᾧ φύεται, Ὀξυτονητέον ὡς καὶ παρ' Ὁμήρῳ· " κατ' " ἀσφοδελὸν λειμῶνα." *Suidas*, à *Barnesio* citatus. Vide et suprà ad λ', 538.

Ver. 14. Ἔνθα τε ναίουσι ψυχαί.] *Barnesius* edidit, legendumque contendit, Ἐνθάδε ναίουσι ψυχαί. Sed mutato nihil opus. Præsertim cùm occurrat similis phrasis suprà λ', 474. ubi et ipse *Barnesius* cum vulgatis edidit ἔνθα τε·

——————— ἔνθα τε νεκροὶ
Ἀφραδέες ναίουσι, βροτῶν εἴδωλα καμόντων.

Ibid. —— εἴδωλα καμόντων.]

——— simulachraque luce carentum.
Virg. *Georg*. IV, 472. *Lucret*. *lib*. II, 39.

Ibid. —— καμόντων.] Vide ad *Il*. γ', 278.

Ver. 15. 18. Εὗρον δὲ ψυχὴν Πηληϊάδεω, *&c*.] Ὅτι πρός τε πλατυσμὸν, πρός τε παραδοξοποιΐαν, πρός τε ποικιλίαν ποιήσεως, τεχνᾶταί τι κἀνταῦθα Ὅμηρος ὃν καὶ ἐν τῇ πρώτῃ Νεκυΐᾳ πεποίηκε. Καὶ πλάττει, ὡς ἐν ἠθοποιΐᾳ εἰδωλοποιητικῇ, Ἀχιλλέα τε τὸν αὐτῷ φίλον, ἔτι δὲ καὶ τὸν εὐρυκρείοντα Ἀγαμέμνονα, διαμιλλωμένους ἀλλήλοις τὰ εἰκότα βιωτικώτερον. Ἐν οἷς ἄλλα τε κατορθοῖ ὁ Ποιητὴς, καὶ Τρωϊκαῖς ἱστορίαις ἀρτύει συνήθως τὴν ποίησιν, καὶ μύθοις χρᾶται, ὧν στερουμένη ποίησις οὐκ ἂν εἴη ἔτι ποίησις. *Eustath*. Vide et suprà ad λ', 466. 469. ubi iidem quatuor versus occurrunt.

Ver. 18. Τῶν ἄλλων Δαναῶν, μετ' ἀμύμονα Πηλείωνα.] Vide ad *Il*. β', 673. et 768.

Ver. 20. Ἤλυθ' ἐπὶ ψυχὴ.] Vide suprà ad β', 262. *Al*. Ἦλθεν ἐπὶ ψυχή.

Ver. 21. Ἀχνυμένη.] Fuerunt, notante *Eustathio*, qui hunc locum vituperârint: Γελοῖόν φασὶ μεθ' οὕτω πολὺν χρόνον ἄχνυσθαι τὴν Ἀγαμέμνονος ψυχὴν, ὡς προσφάτως θανοῦσαν, καὶ τοῖς ἑταίροις συνολοφύρεσθαι. Ἡ λύσις, ὅτι πρὸς αὐτῷ τῷ θανάτῳ τοιοῦτος ὢν ὁ Ἀγαμέμνων. φυλάσσει διὰ τέλους τὸ οὕτω φαίνεσθαι· ταῖς γὰρ ψυχαῖς κατὰ τὸν Ποιητὴν, τὰ τῶν ἄνω παθημάτων εἴδωλα, καὶ κάτω διηνεκῶς ἐμφαντάζονται· καθὰ καὶ ἡ πρώτη Νεκυΐα ἐδήλωσεν. Cæterùm de prosodiâ vocis Ἀχνυμένη, vide ad *Il* γ', 260.

Ver. 27. et 31 Δήμῳ ἐνὶ Τρώων.] Vide suprà ad ά, 203.

Ἦ τ' ἄρα καὶ σοὶ πρῶτα παραστήσεσθαι ἔμελλε
Μοῖρ' ὀλοὴ, τὴν οὔτις ἀλεύεται, ὅς κε γένηται.
Ὡς ὄφελες τιμῆς ἀπονήμενος, ἧσπερ ἄνασσες,
Δήμῳ ἔνι Τρώων θάνατον καὶ πότμον ἐπισπεῖν·
Τῷ κέν τοι τύμβον μὲν ἐποίησαν Παναχαιοὶ,
Ἠδέ κε καὶ σῷ παιδὶ μέγα κλέος ἤρα' ὀπίσσω·
Νῦν δ' ἄρα σ' οἰκτίστῳ θανάτῳ εἵμαρτο ἁλῶναι.
Τὸν δ' αὖτε ψυχὴ προσεφώνεεν Ἀτρείδαο·
Ὄλβιε Πηλέος υἱὲ, θεοῖς ἐπιείκελ' Ἀχιλλεῦ,
Ὃς θάνες ἐν Τροίῃ, ἑκὰς Ἄργεος· ἀμφὶ δέ σ' ἄλλοι
Κτείνοντο Τρώων καὶ Ἀχαιῶν υἷες ἄριστοι,
Μαρνάμενοι περὶ σεῖο· σὺ δὲ στροφάλιγγι κονίης
Κεῖσο μέγας μεγαλωστὶ, λελασμένος ἱπποσυνάων.

" Profectò utique et tibi primùm affore decernebatur
" Parca perniciosa, quam nemo evitat, qui natus sit,
" Ut debuisti honore fruitus, quo scilicèt imperabas,
" Populo in Trojanorum mortem et fatum obiisse:
" Ita tibi sepulchrum quidem fecissent omnes Achivi,
" Atque etiam tuo filio magnam gloriam comparâsses in posterum:
" Nunc autem sanè te miserrimâ morte fatale erat corripi."
Illum autem rursùs anima alloquebatur Atridae;
" Felix Pelei fili, diis assimilis Achilles,
" Qui mortuus es in Trojâ, longè ab Argo: circum verò te alii
" Interficiebantur Trojanorum et Achivorum filii optimi,
" Pugnantes de te; tu autem in vortice pulveris
" Jacebas ingens ingenti-spatio, oblitus equitationis.

Ver. 28. ——— σοὶ πρῶτα παραστήσεσθαι ἔμελλε Μοῖρ' ὀλοή.] *Scholiastes* vocem πρῶτα hoc in loco exponit, πρὸ τοῦ δέοντος καιροῦ· eodemque modo interpretatur et *Eustathius*. Rectiùs autem fortassè vocem hanc intelliges eandem ferè hîc vim habere ac vox τὰ πρῶτα, *Iliad.* ζ', 489. ubi similis sententia occurrit:

Μοῖραν δ' οὔτινά φημι πεφυγμένον ἔμμεναι ἀνδρῶν,
Οὐ κακὸν, οὐδὲ μὲν ἐσθλὸν, ἐπὴν τὰ πρῶτα [γένηται.

Ver. 29. Μοῖρ' ὀλοὴ, τὴν οὔτις ἀλεύεται.] Τὴν πεπρωμένην μοίρην ἀδύνατά ἐστι ἀποφυγέειν καὶ θεῷ. *Herodot. lib.* I. § 91. Πᾶσι μὲν γὰρ ἀνθρώποις τέλος τοῦ βίου θάνατος, κἂν ἐν οἰκίσκῳ τις αὐτὸν καθείρξας τηρῇ. *Demosthenes, apud Clement. Alexandrin. Strom.* VI.

Οὐδ' ἔστι μοίρας τοῦ χρεών τ' ἀπαλλαγή.
Euripid. Hippolyt. Coron. ver. 1256.

——————— inexorabile fatum.
Virgil. Georg. II, 491.

— ineluctabile fatum. *Æn.* VIII, 334.

——————— neque ulla est
Aut magno aut parvo lethi fuga ——.
Horat. Sermon. lib. II, *Sat.* vi, 94.

Ibid. —— ἀλεύεται.] Ita ex *Eustathio* edidit *Barnesius*. Quocum facit et MS. à *Tho. Bentleio* collatus. Ita porrò scriptum occurrit hæc vox in vulgatis suprà ξ', 400. similitérque legitur ἀλευάμενος, *Iliad.* π', 711. Alii hoc in loco habent ἀλεύεται.

Ver. 30. —— ἀπονήμενος.] Ὄνησιν καὶ ὠφέλειαν λαβών. *Schol.*

Ver. 33. —— ἤρα'.] *Barnesius* legendum conjicit ἤρω, ut infrà *ver.* 192. ἐπιχθονίοισιν.

Ver. 34. Νῦν δ' ἄρα σ' οἰκτίστῳ θανάτῳ.] Similis versus suprà ί, 312.

Ver. 36. 37. Ὄλβιε Πηλέος υἱὲ, —— Ὃς θάνες ἐν Τροίῃ.]

———— O terque quaterque beati,
Queis ante ora patrum, Trojæ sub moenibus altis
Contigit oppetere ————.
Æn. I, 94.

Ver. 37. —— ἑκὰς Ἄργεος.] Τοῦ Θετταλικοῦ δηλαδή. *Eustath.*

Ver. 39. —— σεῖο.] *Al.* σοῖο.

Ver. 40. Κεῖσο μέγας μεγαλωστί.]

——— ingentem, atque ingenti vulnere victum. *Æn.* X, 842.

Vide ad *Il.* π', 776.

Ἡμεῖς δὲ πρόπαν ἦμαρ ἐμαρνάμεθ'· οὐδέ κε πάμπαν
Παυσάμεθα πτολέμου, εἰ μὴ Ζεὺς λαίλαπι παῦσεν.
Αὐτὰρ ἐπεί σ' ἐπὶ νῆας ἐνείκαμεν ἐκ πολέμοιο,
Κάτθεμεν ἐν λεχέεσσι, καθήραντες χρόα καλὸν,
Ὕδατί τε λιαρῷ καὶ ἀλείφατι· πολλὰ δέ σ' ἀμφὶς
Δάκρυα θερμὰ χέον Δαναοὶ, κείροντό τε χαίτας.
Μήτηρ δ' ἐξ ἁλὸς ἦλθε σὺν ἀθανάτῃσ' ἁλίῃσιν,
Ἀγγελίης ἀΐουσα· βοὴ δ' ἐπὶ πόντον ὀρώρει
Θεσπεσίη· ὑπὸ δὲ τρόμος ἔλλαβε πάντας Ἀχαιούς·
Καί νύ κ' ἀναΐξαντες ἔβαν κοίλας ἐπὶ νῆας,
Εἰ μὴ ἀνὴρ κατέρυκε, παλαιά τε, πολλά τε εἰδὼς,
Νέστωρ, οὗ καὶ πρόσθεν ἀρίστη φαίνετο βουλή·
Ὅς σφιν ἐϋφρονέων ἀγορήσατο καὶ μετέειπεν·
Ἴσχεσθ', Ἀργεῖοι, μὴ φεύγετε, κοῦροι Ἀχαιῶν·
Μήτηρ ἐξ ἁλὸς ἥδε σὺν ἀθανάτῃσ' ἁλίῃσιν,
Ἔρχεται, οὗ παιδὸς τεθνειότος ἀντιόωσα.
Ὣς ἔφαθ'· οἱ δ' ἔσχοντο φόβου μεγάθυμοι Ἀχαιοί.
Ἀμφὶ δέ σ' ἔστησαν κοῦραι ἁλίοιο γέροντος,
Οἴκτρ' ὀλοφυρόμεναι, περὶ δ' ἄμβροτα εἵματα ἕσσαν.

" Nos verò toto die pugnabamus, neque omninò
" Cessavissemus à-bello, nisi Jupiter turbine cessare-fecisset.
" At postquam te ad naves portaveramus ex bello,
" Deposuimus in lectis, purgato corpore pulchro,
" Aquâque calidâ et unguento: multas verò te circum
" Lachrymas calidas fundebant Danai, tondebantque sibi crines.
" Mater autem ex mari venit cum immortalibus *deabus* marinis
" Nuntium audiens; clamor verò super mare excitatus est
" Immensus; subtùs autem tremor cepit omnes Achivos:
" Et jam impetu-facto conscendissent cavas naves,
" Nisi vir detinuisset, antiquaque, multaque doctus,
" Nestor, cujus et anteà optimum ostendebatur consilium;*
" Qui ipsis rectè-sentiens concionatus est, et dixit;
" Continete-vos, Argivi, nè fugite, filii Achivorum:
" Mater ex mari haec cum immortalibus *deabus* marinis,
" Ventura est, suo filio mortuo occursura.'
" Sic dixit: continebant autem se à fugâ magnanimi Achivi.
" Circum verò te steterunt filiae marini senis,
" Miserabilitèr lamentantes: circum autem immortales vestes *tibi* induerunt.

Ver. 41. ——— οὐδέ κε πάμπαν.] *Al.* οὐκ-έτι πάμπαν.

Ver. 44. Κάτθεμεν ἐν λεχέεσσι, καθήραντες, &c.]

— corpusque lavant frigentis et ungunt.
— tum membra toro defleta reponunt.
Æn. VI, 219. 220.

Ver. 45. —— ἀμφὶς.] *Al.* ἀμφί.
Ver. 46. ——— κείροντό.] *Al* κείραντο.
Ver. 48. —— ἀΐουσα.] Vide ad *Il.* ά, 252.

Ver. 49. ——— ὑπὸ δὲ.] *Al.* ἐπὶ δὲ.

Ver. 54. Ἴσχεσθ', Ἀργεῖοι, &c.] Ita *Iliad.* γ', 82.

Ἴσχεσθ', Ἀργεῖοι, μὴ βάλλετε, κοῦροι Ἀχαιῶν.

Ver. 56. —— τεθνειότος.] *Al.* τεθνηότος.
Ver. 57. —— ἔσχοντο.] *Al.* ἴσχοντο.
Ver. 59. —— περὶ δ' ἄμβροτα εἵματα ἕσσαν.]

Purpureasque super vestes, velamina nota,
Conjiciunt ———, *Æn.* VI, 221

Μοῦσαι δ' ἐννέα πᾶσαι, ἀμειβόμεναι ὀπὶ καλῇ,
Θρήνεον· ἔνθα κεν οὔτιν' ἀδάκρυτόν γ' ἐνόησας
'Αργείων· τοῖον γὰρ ὑπώρορε Μοῦσα λίγεια.
'Επτὰ δὲ καὶ δέκα μέν σε ὁμῶς νύκτας τε καὶ ἦμαρ,
Κλαίομεν, ἀθάνατοί τε θεοὶ, θνητοί τ' ἄνθρωποι·
'Οκτωκαιδεκάτῃ δ' ἔδομεν πυρὶ, πολλὰ δέ σ' ἀμφὶς
Μῆλα κατεκτάνομεν μάλα πίονα, καὶ ἕλικας βοῦς.
Καίεο δ' ἔν τ' ἐσθῆτι θεῶν, καὶ ἀλείφατι πολλῷ,
Καὶ μέλιτι γλυκερῷ· πολλοὶ δ' ἥρωες 'Αχαιοὶ
Τεύχεσιν ἐῤῥώσαντο πυρὴν πέρι καιομένοιο,
Πεζοί θ' ἱππῆές τε· πολὺς δ' ὀρυμαγδὸς ὀρώρει.
Αὐτὰρ ἐπεὶ δή σε φλὸξ ἤνυσεν 'Ηφαίστοιο,

"Musae verò novem omnes, alternantes voce pulchrâ,
"Lugebant: tunc neminem absque-lachrymis utique vidisses
"Argivorum: usque-adeò enim increbuit Musa canora.
"Septem autem et decem quidem te paritèr noctesque et dies,
"Flebamus immortalesque dii, mortalesque homines;
"Octavâ-et-decimâ autem dedimus igni; multas verò circa te
"Oves jugulavimus valdè pingues, et camuras-cornibus boves.
"Cremabaris autem in vestitu deorum, et unguento multo,
"Et melle dulci: multi verò heroës Achivi
"*Cum*-armis agitârunt-se circa pyram ardentis,
"Peditesque equitesque; ingens autem strepitus ortus est.
"Sed postquam demùm te flamma confecerat Vulcani,

Ver. 60. Μοῦσαι δ' ἐννέα.] Hinc *Achillis Epitaphium* in Πέπλῳ, citante *Barnesio*:

Θεσσαλὸς οὗτος ἀνὴρ 'Αχιλλεὺς ἐν τῷδε τέθαπται
Τύμβῳ· ἐθρήνησαν δ' ἐννέα Πιερίδες.

Ibid. —— ἐννέα πᾶσαι.] Vide suprà ad ί, 244. et ad *Il.* σ', 373. 470.

Ver. 61. —— ἐνόησας.] MS. à *Tho. Bentleio* collatus, ἐνόησα. Quod cum præcedenti, ἔνθα κεν, minùs convenit.

Ver. 62. —— τοῖον γὰρ ὑπώρορε Μοῦσα λίγεια.] Ita suprà θ', 539.

'Εξ οὗ δορπέομέν τε, καὶ ὤρορε θεῖος ἀοιδὸς,
'Εκ τοῦδ' οὔπω παύσατ' ὀϊζυροῖο γόοιο.

Undè vocem ὑπώρορε hoc in loco, non, (ut *Barnesius* aliique,) "*Animos permoverat;*" sed, "*Increbuit,*" verto.

Ibid. —— ὑπώρορε.] Postulat Temporum ratio ut vox ὑπώρορε sit non à *Perfecto* ὑπόρωρε, sed ab Aoristo ὑπώρορεν. Vide ad *Il.* ά, 37. Cæterùm apud *Eustathium* in commentario, itemque in MS. à *Tho. Bentleio* collato legitur ἐπώρορε. *Al.* ἐπώρνυε, et ἐπέρνυε.

Ver. 63. 'Επτὰ δὲ καὶ δέκα μέν σε.] Ita edidit *Barnesius*: Quocum facit et MS. à *Tho. Bentleio* collatus. *Vulgg.* 'Επτακαίδεκα μέν σε.

Ver. 65. —— πολλὰ δέ σ' ἀμφὶς Μῆλα κατεκτάνομεν.]

—— cædit quinas de more bidentes,
Totque sues, totidem nigrantes terga juvencos. *Æn.* V, 96.

Multa boum circa mactantur corpora morti;
Setigerosque sues, raptasque ex omnibus agris
In flammam jugulant pecudes ——. *Æn.* XI, 197.

Ibid. —— πολλὰ δέ σ' ἀμφὶς.] *Al.* πολλὰ δ' ἐπ' αὐτῷ. Ut referatur scilicèt ad præcedentem πυρί· Uti notavit *Barnesius*.

Ver. 67. Καίεο δ' ἔν τ' ἐσθῆτι θεῶν.] 'Εσθῆτα δὲ θεῶν λέγει τὰ μυθικῶς ἄμβροτα εἵματα τὰ ἀνωτέρω ῥηθέντα. *Eustath.* Vide suprà ad *ver.* 59.

Ver. 68. —— πολλοὶ δ' ἥρωες 'Αχαιοὶ Τεύχεσιν ἐῤῥώσαντο πυρὴν πέρι.]

Ter circum accensos, cincti fulgentibus armis,
Decurrêre rogos: ter moestum funeris ignem
Lustravêre in equis: ululatusque ore dedêre. *Æn.* XI, 188.

Ver. 69. —— ἐῤῥώσαντο.] Τεύχεσι ῥώσασθαι, ἤτοι ἐῤῥωμένως κινηθῆναι. *Eustath.* Ita *Iliad.* ώ, 616.

Νυμφάων, αἵ τ' ἀμφ' 'Αχελώϊον ἐῤῥώσαντο.

Vide et *Iliad.* ά, 529. *Odyss.* ψ', 3.

Ver. 71. Αὐτὰρ ἐπεὶ δή σε φλὸξ ἤνυσεν.]

Ἠῶθεν δή τοι λέγομεν λεύκ' ὀστέ', Ἀχιλλεῦ,
Οἴνῳ ἐν ἀκρήτῳ καὶ ἀλείφατι· δῶκε δὲ μήτηρ
Χρύσεον ἀμφιφορῆα· Διωνύσοιο δὲ δῶρον
Φάσκ' ἔμεναι, ἔργον δὲ περικλυτοῦ Ἡφαίστοιο·
Ἐν τῷ τοι κεῖται λεύκ' ὀστέα, φαίδιμ' Ἀχιλλεῦ,
Μίγδα δὲ, Πατρόκλοιο Μενοιτιάδαο θανόντος·
Χωρὶς δ', Ἀντιλόχοιο· τὸν ἔξοχα τῖες ἁπάντων
Τῶν ἄλλων ἑτάρων, μετὰ Πάτροκλόν γε θανόντα.
Ἀμφ' αὐτοῖσι δ' ἔπειτα μέγαν καὶ ἀμύμονα τύμβον
Χεύαμεν Ἀργείων ἱερὸς στρατὸς αἰχμητάων,
Ἀκτῇ ἐπὶ προὐχούσῃ, ἐπὶ πλατεῖ Ἑλλησπόντῳ·

" Manè utique tibi colligebamus alba ossa, Achilles,
" Vino in puro et unguento: dedit autem mater
" Auream amphoram, Bacchi verò donum
" Dicebat esse; opus autem inclyti Vulcani:
" In hâc tibi jacent alba ossa, illustris Achilles;
" Promiscuéque, Patrocli Menoetiadae mortui:
" Separatim verò, Antilochi, quem maximè honorabas omnium
" Aliorum sociorum, post Patroclum utique mortuum.
" Circum haec autem posteà magnum et insignem tumulum
" Congessimus Argivorum sacer exercitus bellicosorum,
" Littore in prominenti, ad latum Hellespontum;

Postquam collapsi cineres, et flamma quievit, [lam;
Reliquias vino et bibulam lavere favil-
Ossaque lecta cado texit Chorinæus aheno. *Æn.* VI, 226.

Ver. 72. Ἠῶθεν δή τοι λέγομεν λεύκ' ὀστέ'.]

Tertia lux gelidam cœlo dimoverat umbram: [bant
Mœrentes altum cinerem et confusa rue-
Ossa focis ———. *Æn.* XI, 210.

Ibid. —— τοι.] *Al.* σοι.

Ver. 73. —— δῶκε δὲ μήτηρ Χρύσεον ἀμφιφορῆα.] Ita *Iliad.* ψ', 91.

Ὡς δὲ καὶ ὀστέα νῶϊν ὁμὴ σορὸς ἀμφικαλύπτοι,
Χρύσεος ἀμφιφορεὺς, τόν τοι πόρε πότνια μήτηρ.

Ver. 76. 77. Ἐν τῷ τοι κεῖται λεύκ' ὀστέα, —— Μίγδα δὲ, Πατρόκλοιο.] Ita nimirùm præceperat ipse *Achilles*:

———— αὐτὰρ ἔπειτα
Ὀστέα Πατρόκλοιο Μενοιτιάδαο λέγωμεν, —
Καὶ τὰ μὲν ἐν χρυσέῃ φιάλῃ καὶ δίπλακι δημῷ
Θείομεν, εἰσόκεν αὐτὸς ἐγὼν ἄϊδι κεύθωμαι.
Iliad. ψ', 238. 243.

Ver. 78. ——— τῖες.] Vide ad *Il.* δ', 257. et ν', 103.

Ver. 79. —— μετὰ Πάτροκλόν γε θανόντα.] *Al.* μετ' ἀμύμονα Πατροκλῆα.

Ver. 80. —— ἔπειτα μέγαν καὶ ἀμύμονα τύμβον Χεύαμεν.] Ita videlicèt (uti notavit Dna. *Dacier*) Græcis mandaverat *Achilles*, quum *Patrocli* exequias celebrabat, *Iliad.* ψ', 245.

Τύμβον δ' οὐ μάλα πολλὸν ἐγὼ πονέεσθαι ἄνωγα,
Ἀλλ' ἐπιεικέα τοῖον· ἔπειτα δὲ καὶ τὸν Ἀχαιοὶ
Εὐρύν θ' ὑψηλόν τε τιθήμεναι, οἵ κεν ἐμεῖο
Δεύτεροι ἐν νήεσσι πολυκλήϊσι λίπησθε.

Porrò *Achillis* tumulum ad *Sigæum* Promontorium extitisse refert *Strabo*: Τοῦ μὲν οὖν Ἀχιλλέως (inquit) καὶ ἱερόν ἐστι καὶ μνῆμα πρὸς τῷ Σιγείῳ· Πατρόκλου δὲ καὶ Ἀντιλόχου μνήματα· καὶ ἐναγίζουσιν οἱ Ἰλιεῖς πᾶσι καὶ τούτοις, καὶ τῷ Αἴαντι. *Geograph. lib.* XIII. *pag.* 891. *al.* 596.

Ver. 81. —— Ἀργείων ἱερὸς στρατὸς.] Ἱερὸν δὲ στρατὸν λέγει τὸν Ἑλληνικὸν, ὡς ὑπὲρ ἀρετῆς πολυπτεύσαντα τὸν δικαιτῆ ἐκεῖνον πόλεμον. *Eustath.* Videtur autem Epitheton hoc, sicut δῖος, et similia, rem quaviscunque de causâ insignem denotare.

Ver. 82. Ἀκτῇ ἐπὶ προὐχούσῃ.]

———— *projecta*que saxa Pachyni.
Æn. III, 699.

Ibid. —— ἐπὶ πλατεῖ Ἑλλησπόντῳ.] De hâc phrasi, vide ad *Il.* ή, 86. ubi plures vocis πλατεῖ accipiendæ rationes afferuntur. Optima autem omnium videtur quæ simplicissima; nempè ut *Hellespontus* ideò πλατὺς dictus intelligatur, quòd indè Tumuli longè se aperiret prospectus. Quæ explicatio omninò firmatur ex hoc loco, ubi addit Poëta:

Ὥς κεν τηλεφανὴς ἐκ ποντόφιν ἀνδράσιν εἴη.

Ὡς κεν τηλεφανὴς ἐκ ποντόφιν ἀνδράσιν εἴη
Τοῖς, οἳ νῦν γεγάασι, καὶ οἳ μετόπισθεν ἔσονται.
Μήτηρ δ', αἰτήσασα θεούς, περικαλλέ' ἄεθλα
Θῆκε μέσῳ ἐν ἀγῶνι ἀριστήεσσιν Ἀχαιῶν.
Ἤδη μὲν πολέων τάφῳ ἀνδρῶν ἀντεβόλησα
Ἡρώων, ὅτε κέν ποτ' ἀποφθιμένου βασιλῆος
Ζώννυνταί τε νέοι, καὶ ἐπεντύνονται ἄεθλα·
Ἀλλά κε κεῖνα μάλιστα ἰδὼν ἐτεθήπεα θυμῷ,
Οἷ' ἐπὶ σοὶ κατέθηκε θεὰ περικαλλέ' ἄεθλα,
Ἀργυρόπεζα Θέτις· μάλα γὰρ φίλος ἦσθα θεοῖσιν.
Ὣς σὺ μὲν οὐδὲ θανὼν ὄνομ' ὤλεσας, ἀλλά τοι αἰεὶ
Πάντας ἐπ' ἀνθρώπους κλέος ἔσσεται ἐσθλόν, Ἀχιλλεῦ·
Αὐτὰρ ἐμοὶ τί τόδ' ἦδος, ἐπεὶ πόλεμον τολύπευσα;
Ἐν νόστῳ γάρ μοι Ζεὺς μήσατο λυγρὸν ὄλεθρον,

" Ut longè-conspicuus ex ponto viris esset
" Iis, qui nunc nati sunt, et qui in-futurum erunt.
" Mater autem, diis rogatis, perpulchra certamina
" Posuit medio in circo optimatibus Achivorum.
" Jamjam quidem multorum funeri virorum interfui
" Heroüm, quandocunque *fit ut* mortuo rege
" Cinganturque juvenes, et parent certamina;
" Sed illa maximè conspicatus mirabar animo,
" Qualia super te deposuit dea perpulchra certamina,
" Argentea-pedibus Thetis: valdè enim charus eras diis.
" Sic tu quidem neque mortuus nomen perdidisti, sed tibi semper
" Omnes apud homines gloria erit eximia, Achilles:
" At mihi quae ea voluptas, postquam bellum confeceram?
" In reditu enim mihi Jupiter molitus est grave exitium,

Ver. 83. ——— ποντόφιν,] Vide ad *Il.* ν', 688.

Ibid. ——— εἴη.] *Eustathius* in commentario legit εἴης.

Ver. 87. —— ἀντεβόλησα.] *Eustathius* in commentario citat, ἀντεβόλησας. Quæ lectio (uti notat *Barnesius*) refutatur ex *ver.* 90. infrà; " Ἀλλά κε κεῖνα μάλιστα ἰδὼν ἐτεθήπεα " θυμῷ·" nisi ibi pro ἐτεθήπεα legas vel θηήσαο, uti habet MS. à *Tho. Bentleio* collatus, Editionesque nonnullæ; vel ἐτεθήπεις, aut ἐτεθήπειας, (pronuntiando scilicèt ἐτεθήπης·) quarum lectionum hîc meminit *Eustathius*. Ac similis quidem loquendi ratio occurrit suprà λ', 417.

Ἀλλά κε κεῖνα μάλιστα ἰδὼν ὀλοφύραο θυμῷ.

Ver. 88. ——— ἀποφθιμένου.] Vide ad *Il.* β', 43.

Ver. 89. Ζώννυνταί τε νέοι.] Ἐν περιζώμασιν ἀγωνίζονται. *Schol.* Vide ad *Il.* ψ', 710.

Ver. 90. Ἀλλά κε κεῖνα μάλιστα ἰδὼν ἐτεθήπεα θυμῷ.] Apud *Eustathium* in commentario legitur Ἀλλά γε κεῖνα, *&c.* " Quæ " particula γε," ut rectè hîc annotat *Henricus Stephanus*, " cum ἐτεθήπεα videri etiam " aptior posset quàm κε. Hanc enim cum " ἐτεθήπεα retinentes, otiosam esse sive πα- " ραπληρωματικὴν dicemus. At si ἐτεθήπειας " legamus, aut θηήσαο, (ut habet Flor. Edi- " tio;) erit necessaria κε, pro ἄν." Vide suprà ad *ver.* 87.

Ver. 93. —— οὐδὲ θανὼν ὄνομ' ὤλεσας, *&c.*] Vide ad *Il.* ι', 413. item infrà ad *ver.* 195. *hujus libri.*

Ἀρετὴ δὲ, κἂν θάνῃ τις, οὐκ ἀπόλλυται
Ζῇ δ', οὐκ ἔτ' ὄντος σώματος· ———
Euripid. Fragmentum, quod inscribitur Τήμενος, ἢ Τημενίδαι, *ver.* 1.

—— nomenque erit indelebile nostrum.
Ovid. Metam. lib. XV, *ver.* 876.

——— famam extendere factis,
Hoc virtutis opus ———.
Æn. X, 468.

Αἰγίσθου ὑπὸ χερσὶ, καὶ οὐλομένης ἀλόχοιο.
῝Ως οἱ μὲν τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους ἀγόρευον.
Ἀγχίμολον δέ σφ' ἦλθε διάκτορος Ἀργειφόντης,
Ψυχὰς μνηστήρων κατάγων, Ὀδυσῆϊ δαμέντων·
Τὼ δ' ἄρα θαμβήσαντ' ἰθὺς κίον, ὡς ἐσιδέσθην·
Ἔγνω δὲ ψυχὴ Ἀγαμέμνονος Ἀτρείδαο
Παῖδα Μελανθῆος, τὸν ἀγακλυτὸν Ἀμφιμέδοντα·
Ξεῖνος γάρ οἱ ἔην, Ἰθάκῃ ἐνὶ οἰκία ναίων.
Τὸν προτέρη ψυχὴ προσεφώνεεν Ἀτρείδαο·
Ἀμφίμεδον, τί παθόντες ἐρεμνὴν γαῖαν ἔδυτε,
Πάντες κεκριμένοι καὶ ὁμήλικες; οὐδέ κεν ἄλλος
Κρινάμενος λέξαιτο κατὰ πτόλιν ἄνδρας ἀρίστους·
Ἦ ὔμμ' ἐν νήεσσι Ποσειδάων ἐδάμασσεν,
Ὄρσας ἀργαλέους ἀνέμους καὶ κύματα μακρά;
Ἦ που ἀνάρσιοι ἄνδρες ἐδηλήσαντ' ἐπὶ χέρσου,
Βοῦς περιταμνομένους ἠδ' οἰῶν πώεα καλά;

" Aegisthi sub manibus, et perditae uxoris."
Sic hi quidem talia inter se loquebantur.
Prope autem ipsos venit internuncius Argicida,
Animas procorum deducens, ab Ulysse domitorum:
Illi verò proindè attoniti rectà iverunt, ut intuiti sunt:
Cognovit autem anima Agamemnonis Atridae
Filium Melanthii, inclytum Amphimedontem;
Hospes enim ei erat, in Ithacâ aedes habitans.
Hunc prior anima alloquebatur Atridae:
" Amphimedon, quid passi obscuram terram subiistis,
" Omnes selecti et coaetanei? neque alius *sic*
" Habito-delectu elegisset per urbem viros optimos.
" Num vos in navibus Neptunus domuit,
" Excitatis saevis ventis et fluctibus ingentibus?
" An alicubi hostiles viri multârunt in terrâ,
" Boves praedantes et ovium greges pulchros?

Ver. 97. Αἰγίσθου ὑπὸ χερσί.] Vide suprà ad λ', 408. *&c.* ubi historiam hanc fusiùs *Ulyssi* narrat *Agamemnon.*

Ver. 99. —— διάκτορος Ἀργειφόντης.] Vide suprà ad θ', 338. item *Phurnutum, de Naturâ Deorum, cap.* 16.

Ver. 101. Τὼ δ' ἄρα θαμβήσαντ'.] *Achilles* et *Agamemnon.* Vide ad *Il.* ά, 566.

Ver. 103. Παῖδα Μελανθῆος, τὸν ἀγακλυτόν.] Ita *Barnesius,* pro vulgato Παῖδα Μελανθῆος ἀγάκλυτον. Cæterùm MS. à *Tho. Bentleio* collatus hîc legit Παῖδα φίλον Μελανῆος, ἀγάκλυτον.

Ver. 104. —— γάρ οἱ.] *Al.* γάρ τοι.

Ver. 106. —— τί παθόντες ἐρεμνὴν γαῖαν ἔδυτε.]

Quinam te, qui casus, aït, dux maxime, fessae
Eripuit patriae ————
Silius Ital. lib. XIII, 450.

Ver. 107. —— οὐδέ κεν ἄλλος.] MS. à *Tho. Bentleio* collatus, οὐδέ κεν ἄλλως. Cujus lectionis meminit et *Eustathius.*

Ver. 112. Βοῦς περιταμνομένους.] Ita Vulgati; atque ita MS. à *Tho. Bentleio* collatus. *Barnesius* autem ex conjecturâ edidit Βοῦς περιμαρναμένους. Sed rationibus, ut opinor, haud satis idoneis. Vide suprà ad λ', 401. ubi idem locus occurrit. Nec dissimilitèr usurpatur vox ἀπετάμνετο in *Hymno* ad *Mercurium, Homero* vulgò adscripto, *ver.* 74.

Πεντήκοντ' ἀγέλης ἀπετάμνετο βοῦς ἐριμύκους.

Porrò *Scholiastes* vocem περιταμνομένους hoc in loco exponit, περιελαύνοντας.

Ibid. —— καλά.] Similitérque infrà *ver.* 205. καλόν. Vide ad *Il.* β', 45.

Ἠὲ περὶ πτόλιος μαχεούμενοι ἠδὲ γυναικῶν;
Εἰπέ μοι εἰρομένῳ· ξεῖνος δέ τοι εὔχομαι εἶναι.
Ἦ οὐ μέμνῃ, ὅτε κεῖσε κατήλυθον ὑμέτερον δῶ,
Ὀτρυνέων Ὀδυσῆα, σὺν ἀντιθέῳ Μενελάῳ,
Ἴλιον εἰς ἅμ' ἕπεσθαι, ἐϋσσέλμων ἐπὶ νηῶν;
Μηνὶ δ' ἄρ' οὔλῳ πάντα περήσαμεν εὐρέα πόντον,
Σπουδῇ παρπεπιθόντες Ὀδυσσῆα πτολίπορθον.
Τὸν δ' αὖτε ψυχὴ προσεφώνεεν Ἀμφιμέδοντος·
Ἀτρείδη κύδιστε, ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγάμεμνον,
Μέμνημαι τάδε πάντα, καὶ ἀτρεκέως καταλέξω
Ἡμετέρου θανάτοιο κακὸν τέλος, οἷον ἐτύχθη.
Μνώμεθ' Ὀδυσσῆος δὴν οἰχομένοιο δάμαρτα·
Ἡ δ' οὐδ' ἠρνεῖτο στυγερὸν γάμον, οὔτ' ἐτελεύτα,
Ἡμῖν φραζομένη θάνατον καὶ κῆρα μέλαιναν·

" An de urbe pugnantes *occubuistis*, et mulieribus?
" Dic mihi interroganti; hospitem autem tibi profiteor me esse.
" An non meministi, quandò illuc veni ad vestram domum,
" Hortaturus Ulyssem, cum deo-pari Menelao,
" Ad Ilium unà ut-comitaretur, benè-transtris-instructis in navibus?
" Mense autem deindè toto omnem transivimus latum pontum,
" Ubi vix tandem persuasissemus Ulyssi urbium-vastatori."
Eum autem rursùs anima alloquebatur Amphimedontis:
" Atride, gloriosissime, rex virorum Agamemnon,
" Memini haec omnia, et accuratè enarrabo
" Nostrae mortis malum finem, qualis contigerit.
" Ambiebamus Ulyssis diù absentis uxorem;
" Haec autem neque negabat odiosas nuptias, neque perficiebat,
" Nobis meditans mortem et fatum atrum:

Ver. 113. Ἠὲ περὶ πτόλιος μαχεούμενοι ἠδὲ γυναικῶν;] Versum hunc ita interpretatur *Spondanus*: "*Aut in bello, tutandæ civitatis* "*et mulierum causâ, occubuerint.*" Rectiùs autem (ut opinor) reddit Dna. *Dacier*: "*Ou* "*devant quelque ville que vous ayez atta-* "*quée pour la piller, et pour emmener les* "*femmes captives?*" Quo modo accepisse videtur et *Eustathius* in commentario ad λ', 402. suprà, ubi idem locus occurrit. Hoc nimirùm sensu eandem phrasin alibi usurpat Poeta, ubi nec ullus intellectui ambiguo locus:

> ———————— οὐκ ἐθελήσει
> Μίμνειν ἐν πεδίῳ, ὅθι περ Τρῶες καὶ Ἀχαιοὶ
> Ἐν μέσῳ ἀμφότεροι μένος Ἄρηος δατέονται
> Ἀλλὰ περὶ πτόλιός τε μαχήσεται ἠδὲ γυναικῶν. *Iliad.* σ', 262.

Ver. 115. Ἦ οὐ μέμνῃ.] Vide ad *Il.* ό, 18. Ita apud *Euripidem*:

> Ἦ οὐκ ἀξιόχρεως ὁ θεὸς, &c. *Orest. ver.* 596.

Ver. 118. Μηνὶ δ' ἄρ' οὔλῳ πάντα περήσαμεν εὐρέα πόντον, Σπουδῇ παρπεπιθόντες.] *Eustathius* istud "Μηνὶ δ' ἄρ' οὔλῳ" non ad περήσαμεν, sed ad sequentem παρπεπιθόντες, refert. Τοίνυν (inquit) μηνὶ οὔλῳ τὸν Ὀδυσσέα πείσαντες, φησὶν, ἐπεράσαμεν πόντον. Et paulò inferiùs: Μηνὶ γὰρ οὔλῳ κατειργάσαντο διὰ πειθοῦς ἐκεῖνον. Quod tamen durius videtur.

Ibid. ———— περήσαμεν.] Vide ad *Il.* ά, 67.

Ver. 119. Σπουδῇ παρπεπιθόντες.] Οἷα κατὰ σύνεσιν, ἢ καὶ ἐκ μαντείας, εἰδότα τὸ τῆς Τρωϊκῆς μάχης δυσαποτέλεστον. *Eustath.* Similitèr *Scholiastes*: Ἤθελε δὲ κρύπτειν ἑαυτὸν ὁ Ὀδυσσεὺς, μὴ βουλόμενος στρατεύεσθαι, οὐ διὰ δειλίαν, ἀλλ' ὡς συνετὸς ἀνὴρ, ὁρῶν τὸ μέγεθος τοῦ πολέμου. Ὅθεν εἰκὸς τὸν Ἀγαμέμνονα παρὰ τῷ Ἀμφιμέδοντι [*Barnesius* ex *Eustathio* legendum vult παρὰ τοῖς τοῦ Ἀμφιμέδοντος] μένειν, καὶ οὐ παρὰ τῷ Ὀδυσσεῖ. *Scholion*, ex MS. à *Barnesio* suppletum.

Ver. 121. 122. Ἀτρείδη κύδιστε, &c.] Fuerunt, notante *Barnesio*, qui versus hosce duos hoc modo legerint:

> Μέμνημαι τάδε πάντα, διοτρεφὲς, ὡς ἀγορεύεις·
> Σοὶ δ' ἐγὼ εὖ μάλα πάντα καὶ ἀτρεκέως καταλέξω.

Ἀλλὰ δόλον τόνδ᾽ ἄλλον ἐνὶ φρεσὶ μερμήριξε·
Στησαμένη μέγαν ἱστὸν ἐνὶ μεγάροισιν ὕφαινε,
Λεπτὸν καὶ περίμετρον· ἄφαρ δ᾽ ἡμῖν μετέειπε·
Κοῦροι, ἐμοὶ μνηστῆρες, ἐπεὶ θάνε δῖος Ὀδυσσεὺς,
Μίμνετ᾽ ἐπειγόμενοι τὸν ἐμὸν γάμον, εἰσόκε φᾶρος
Ἐκτελέσω, (μή μοι μεταμώλια νήματ᾽ ὄληται,)
Λαέρτῃ ἥρωϊ ταφήϊον, εἰσότε κέν μιν
Μοῖρ᾽ ὀλοὴ καθέλῃσι τανηλεγέος θανάτοιο·
Μή τίς μοι κατὰ δῆμον Ἀχαιϊάδων νεμεσήσῃ,
Αἴκεν ἄτερ σπείρου κεῖται, πολλὰ κτεατίσσας.
Ὣς ἔφαθ᾽· ἡμῖν δ᾽ αὖτ᾽ ἐπεπείθετο θυμὸς ἀγήνωρ.
Ἔνθα κεν ἠματίη μὲν ὑφαίνεσκεν μέγαν ἱστὸν,
Νύκτας δ᾽ ἀλλύεσκεν, ἐπὴν δαΐδας παραθεῖτο.
Ὣς τρίετες μὲν ἔληθε δόλῳ, καὶ ἔπειθεν Ἀχαιούς·
Ἀλλ᾽ ὅτε τέτρατον ἦλθεν ἔτος, καὶ ἐπήλυθον ὧραι,
Μηνῶν φθινόντων, περὶ δ᾽ ἤματα πόλλ᾽ ἐτελέσθη·
Καὶ τότε δή τις ἔειπε γυναικῶν, ἣ σάφα ᾔδη,
Καὶ τήν γ᾽ ἀλλύουσαν ἐφεύρομεν ἀγλαὸν ἱστόν.
Ὣς τὸ μὲν ἐξετέλεσσε, καὶ οὐκ ἐθέλουσ᾽, ὑπ᾽ ἀνάγκης.

" Sed dolum hunc alium in mente excogitavit;
" Exorsa magnam telam in aedibus texebat,
" Subtilem et immensam: statim autem inter nos dixit:
' Juvenes, mei proci, quandoquidem mortuus est nobilis Ulysses,
' Manete urgentes *licèt* meas nuptias, donec vestimentum
' Perfecero, (nè mihi vana fila pereant,)
' Laërti heroï sepulchrale; in-*tempus* quo ipsum
' Fatum perniciosum corripuerit perennis mortis:
' Nequa mihi in populo Achivarum succenseat,
' Si sine vestimento jaceat, multa qui possedit.'
" Sic dixit; nobis verò persuasus est animus generosus.
" Tunc interdiù quidem texebat magnam telam,
" Noctu autem dissolvebat, postquam faces adhibuerat.
" Sic triennium quidem latebat dolo, et persuadebat Achivis;
" Sed quandò quartus venit annus, et advenerunt horae,
" Mensibus exeuntibus, diesque multi circumacti sunt;
" Utique tunc demùm aliqua dixit mulierum, quae certè nôrat;
" Et ipsam dissolventem invenimus egregiam telam.
" Sic id quidem perfecit, etiam nolens, ex necessitate.

Ver. 128. &c. Στησαμένη, &c.] Occurrit idem hic locus suprà β΄, 94. &c. item τ΄, 139. &c.

Ver. 132. —— μεταμώλια.] *Al*. μεταμώνια.

Ver. 133. —— εἰσότε.] *Al*. εἰσόκε.

Ver. 138. Ἔνθα κεν ἠματίη.] Vide suprà ad τ΄, 149.

Ver. 139. Νύκτας δ᾽ ἀλλύεσκεν.] Vide suprà ad τ΄, 150.

Ibid. et *ver*. 144. —— ἀλλύεσκεν, —— ἀλλύουσαν.] *Al*. ἀναλύεσκεν, —— ἀναλύουσαν.

Ibid. —— παραθεῖτο.] *Al*. παραθείη, et παραθῆται.

Ver. 140. — ἔληθε.] Vide suprà ad λ΄, 101.

Ibid. —— ἔπειθεν.] *Al*. ἔθελγεν.

Ver. 142. Μηνῶν φθινόντων, περὶ δ᾽ ἤματα πόλλ᾽ ἐτελέσθη.] Hic versus (inquit *Henricus Stephanus*) in vulg. Edit. non habetur, et ex aliis locis huc irrepsisse videri potest." Ac in omnibus quidem, suprà libro β΄, post *ver*. 107. omittitur hic versus. Occurrit autem, τ΄, 153.

Εὖθ' ἡ φᾶρος ἔδειξεν, ὑφήνασα μέγαν ἱστὸν,
Πλύνασ', ἠελίῳ ἐναλίγκιον, ἠὲ σελήνῃ·
Καὶ τότε δή ῥ' Ὀδυσῆα κακός ποθεν ἤγαγε δαίμων
Ἀγροῦ ἐπ' ἐσχατιὴν, ὅθι δώματα ναῖε συβώτης·
Ἔνθ' ἦλθεν φίλος υἱὸς Ὀδυσσῆος θείοιο,
Ἐκ Πύλου ἠμαθόεντος ἰὼν σὺν νηῒ μελαίνῃ·
Τὼ δὲ μνηστῆρσιν θάνατον κακὸν ἀρτύναντε,
Ἵκοντο προτὶ ἄστυ περικλυτόν· ἤτοι Ὀδυσσεὺς
Ὕστερος, αὐτὰρ Τηλέμαχος πρόσθ' ἡγεμόνευε·
Τὸν δὲ συβώτης ἦγε, κακὰ χροῒ εἵματ' ἔχοντα,
Πτωχῷ λευγαλέῳ ἐναλίγκιον, ἠδὲ γέροντι,
Σκηπτόμενον· τὰ δὲ λυγρὰ περὶ χροῒ εἵματα ἕστο.
Οὐδέ τις ἡμείων δύνατο γνῶναι τὸν ἐόντα,
Ἐξαπίνης προφανέντ', οὐδ' οἱ προγενέστεροι ἦσαν·
Ἀλλ' ἔπεσίν τε κακοῖσιν ἐνίπτομεν, ἠδὲ βολῇσιν.
Αὐτὰρ ὁ τέως μὲν ἐτόλμα ἐνὶ μεγάροισιν ἑοῖσι
Βαλλόμενος καὶ ἐνισσόμενος, τετληότι θυμῷ·
Ἀλλ' ὅτε δή μιν ἔγειρε Διὸς νόος Αἰγιόχοιο,

" Quandò illa vestimentum ostendit, ubi-texuerat magnam telam,
" *Et* laverat, Soli similem, vel Lunae;
" Tunc demùm Ulyssem malus alicundè duxit deus
" Agri in extremitatem, ubi aedes habitabat subulcus:
" Illuc venit charus filius Ulyssis divini,
" Ex Pylo arenosâ reversus cum navi nigrâ:
" Hi verò procis mortem malam moliti,
" Venerunt ad urbem inclytam; sanè Ulysses
" Posterior, at Telemachus antè praeibat:
" Illum verò subulcus duxit, mala corpore vestimenta habentem,
" Mendico misero similem, et seni,
" *Baculo* innitentem; turpia autem circum corpus vestimenta indutus erat.
" Neque quisquam nostrûm potuit cognoscere ipsum esse,
" Ubi derepentè se-ostendit, neque qui majores-natu erant:
" Sed verbisque malis incessimus et ictibus.
" At ille ad-tempus quidem tolerabat in aedibus suis
" Percussus et objurgatus, patienti animo:
" Sed quandò demùm ipsum suscitavit Jovis mens Aegiochi;

Ver. 146.—— ὑφήνασα.] *Barnesius* inter varias lectiones retulit ὑφηναμένη· quod et ipsè præfert. Sed, ut videtur, minùs rectè. Nusquam enim apud *Homerum* occurrit verbum hoc Voce *Mediâ*. Vide et suprà ad ί, 491.

Ver. 147. Πλύνασ'.] Similitérque infrà *ver.* 152. ἀρτύναντε. Vide ad *Il.* ά, 309. 338. et χ', 153. 155.

Ver. 149.—ἐπ' ἐσχατιὴν.] *Al.* ἐπ' ἐσχατιῆς.

Ver. 160.——ἐνίπτομεν.] *Al.* ἐνίσσομεν. Quo modo et in commentario citat *Eustathius.* Ita infrà *ver.* 162. Βαλλόμενος καὶ ἐνισσόμενος.

Ver. 163.——μιν ἔγειρε Διὸς νόος.] Similitèr apud *Virgilium:*

——hominum sator atque Deorum—
————Tarchontem in prælia sæva
Suscitat, et stimulis haud mollibus incitat iras. *Æn.* XI, 725. 727.

————animum viresque Latinis
Addidit, et stimulos acres sub pectore vertit. *Æn.* IX, 717.

Σὺν μὲν Τηλεμάχῳ περικαλλέα τεύχε' ἀείρας,
Ἐς θάλαμον κατέθηκε, καὶ ἐκλήϊσσεν ὀχῆας·
Αὐτὰρ ὁ ἣν ἄλοχον πολυκερδείῃσιν ἄνωγε
Τόξον μνηστήρεσσι θέμεν πολιόν τε σίδηρον,
Ἡμῖν αἰνομόροισιν ἄεθλια, καὶ φόνου ἀρχήν.
Οὐδέ τις ἡμείων δύνατο κρατεροῖο βιοῖο
Νευρὴν ἐντανύσαι, πολλὸν δ' ἐπιδευέες ἦμεν·
Ἀλλ' ὅτε χεῖρας ἵκανεν Ὀδυσσῆος μέγα τόξον,
Ἔνθ' ἡμεῖς μὲν πάντες ὁμοκλέομεν ἐπέεσσι,
Τόξον μὴ δόμεναι, μηδ' εἰ μάλα πόλλ' ἀγορεύοι·
Τηλέμαχος δέ μιν οἶος ἐποτρύνων ἐκέλευσεν·
Αὐτὰρ ὁ δέξατο χειρὶ πολύτλας δῖος Ὀδυσσεὺς,
Ῥηϊδίως δ' ἐτάνυσσε βιὸν, διὰ δ' ἧκε σιδήρου.
Στῆ δ' ἄρ' ἐπ' οὐδὸν ἰὼν, ταχέας δ' ἐκχεύατ' ὀϊστοὺς,
Δεινὸν παπταίνων· βάλε δ' Ἀντίνοον βασιλῆα.
Αὐτὰρ ἔπειτ' ἄλλοις ἐφίει βέλεα στονόεντα,
Ἄντα τιτυσκόμενος· τοὶ δ' ἀγχιστῖνοι ἔπιπτον.

" Cum quidem Telemacho perpulchra arma sublata,
" In thalamum deposuit, et obdidit pessulos:
" At ipse suam uxorem multo-astu jussit
" Arcum procis ponere, canumque ferrum,
" Nobis infortunatis certamina, et caedis principium.
" Neque quisquam nostrûm poterat validi arcûs
" Nervum intendere; valdè autem impares eramus:
" Sed quandò in manus pervenit Ulyssis magnus arcus;
" Tunc nos quidem omnes increpabamus verbis *subulcum*,
" Arcum nè daret, neque si valdè multa *is* diceret;
" Telemachus verò eum solus hortans jussit:
" At ipse accepit manu multa-passus nobilis Ulysses;
" Faciléque tetendit arcum, misitque *sagittam* per ferrum.
" Stetit autem deindè super limen profectus, velocesque effudit sagittas
" Horrendùm circumspectans; percussit verò Antinoum regem.
" At posteà aliis immittebat tela luctuosa,
" Ex-adverso collimans; illi verò conferti cadebant.

Ver. 165.——καὶ ἐκλήϊσσεν ὀχῆας.] Τουτέστι μοχλούς· τούς τε τῆς γυναικωνίτιδος, καὶ τοὺς περὶ τὴν αὐλήν. *Eustath.* Vide suprà ad φ', 236. 389.

Ibid.——ἐκλήϊσσεν.] Ita rectè hîc Vulgati. Vide suprà ad τ', 30.

Ver. 166. Αὐτὰρ ὁ ἣν ἄλοχον πολυκερδείῃσιν ἄνωγε Τόξον μνηστήρεσσι θέμεν.] *Eustathius* dictum hoc *Amphimedontis* falsum arguit. Ἔνθα (inquit) ὃ τ' ἄλλα πρὸς ἀλήθειαν εἰπὼν Ἀμφιμέδων, ὑποψεύδεται. Οὐ γὰρ καθὰ τὸ εἴδωλον τὴν τοῦ τόξου θέσιν οἴεται πολυκερδείαις Ὀδυσσέως γενέσθαι, οὕτω καὶ τ' ἀληθὲς εἰς τὸ πᾶν ἔχει· ἀλλ' ἐβουλεύσατο μὲν αὐτὸ ἡ Πηνελόπη πρώτη, ἐπέκρινε δὲ Ὀδυσσεύς. Vide suprà ad τ', 572. 584. Attamen, ut rectè respondet *Barnesius*, " licèt hoc non esset verum, " verisimile tamen visum est, ita *Procos* " existimare, quandò audirent *Ulyssem* se " palàm agnoscentem."

Ver. 167.——πολιόν τε σίδηρον.] Vide suprà ad φ', 3.

Ver. 172. Ἔνθ' ἡμεῖς μὲν πάντες ὁμοκλέομεν.] Vide suprà φ', 360.

Ver. 178. Δεινὸν παπταίνων.] *Barnesius* vertit, " *Acritèr collimans*:" Alii, " *Rectà* " *collimans*." Sed minùs rectè. Vide ad *Iliad.* δ', 497. λ', 545. ι', 551. 649.

Ver. 179.——ἐφίει.] Vide ad *Il.* ψ', 762.

Γνωτὸν δ' ἦν, ὅ ῥά τίς σφι θεῶν ἐπιτάῤῥοθος ἦεν.
Αὐτίκα γὰρ κατὰ δώματ' ἐπισπόμενοι μένεϊ σφῷ,
Κτεῖνον ἐπιστροφάδην· τῶν δὲ στόνος ὤρνυτ' ἀεικὴς,
Κράτων τυπτομένων, δάπεδον δ' ἅπαν αἵματι θῦεν.
Ὣς ἡμεῖς, Ἀγάμεμνον, ἀπωλόμεθ', ὧν ἔτι καὶ νῦν
Σώματ' ἀκηδέα κεῖται ἐνὶ μεγάροις Ὀδυσῆος·
Οὐ γάρ πω ἴσασι φίλοι κατὰ δώμαθ' ἑκάστου,
Οἵ κ' ἀπονίψαντες μέλανα βρότον ἐξ ὠτειλέων,
Κατθέμενοι γοάοιεν· ὃ γὰρ γέρας ἐστὶ θανόντων.
Τὸν δ' αὖτε ψυχὴ προσεφώνεεν Ἀτρείδαο·
Ὄλβιε Λαέρταο πάϊ, πολυμήχαν' Ὀδυσσεῦ,
Ἦ ἄρα σὺν μεγάλῃ ἀρετῇ ἐκτήσω ἄκοιτιν.
Ὡς ἀγαθαὶ φρένες ἦσαν ἀμύμονι Πηνελοπείῃ,
Κούρῃ Ἰκαρίου, ὡς εὖ μέμνητ' Ὀδυσῆος,

" Manifestum autem erat, quòd aliquis ipsis deorum adjutor esset:
" Statim enim per aedes sequentes impetum suum,
" Interficiebant quaquaversum: illorum verò gemitus oriebatur foedus,
" Capitibus percussis; pavimentum autem totum sanguine undabat.
" Sic nos, Agamemnon, periimus; quorum adhuc etiam nunc
" Corpora neglecta jacent in aedibus Ulyssis;
" Nondum enim sciunt amici in aedibus cujusque,
" Qui abluto atro tabo ex vulneribus,
" Depositos lugerent; hic enim honor est mortuorum."
Illum autem rursùs anima alloquebatur Atridae:
" Felix Laërtae fili, solers Ulysses:
" Profectò utique cum magnâ virtute potitus es uxore.
" Adeò bona mens erat eximiae Penelopae,
" Filiae Icarii; adeò benè meminerat Ulyssis,

Ver. 182. —— ἐπισπόμενοι μένεϊ σφῷ.] Vide ad *Il.* ί, 594.

Ver. 184. —— δάπεδον δ' ἅπαν αἵματι θῦεν.]

—————— atro tepefacta cruore,
Terra torique madent —. *Æn.* IX, 333.

Ver. 186. Σώματ' ἀκηδέα κεῖται.] Τὸ μὲν γὰρ τῶν ζώντων ἀεὶ "δέμας" προσαγορεύει ["Ομηρος·] ὡς ἐν τούτοις, (*Il.* ά, 115.) "Οὐ "δέμας οὐδὲ φυὴν," &c. —— τὸ δὲ ἀποβεβληκὸς τὴν ψυχὴν, οὐδὲν ἄλλο ἢ "σῶμα" καλεῖ· ὡς ἐν τούτοις, —— "Σώματ' ἀκηδέα κεῖται ἐνὶ "μεγάροις Ὀδυσῆος." *Dionys. Halicarn.* περὶ τῆς Ὁμήρου ποιήσεως, § 15.

Ver. 188. —— μέλανα βρότον.] Τὸ μετὰ κόνεως καὶ ἱδρῶτος αἷμα. *Schol.*

Ver. 189. —— γοάοιεν.] *Al.* γοῷεν.

Ibid. et *ver.* 295. —— ὃ γὰρ γέρας ἐστὶ θανόντων.]

—— qui solus honos Acheronte sub imo est. *Æn.* XI, 23.

Ver. 190. Τὸν δ' αὖτε ψυχὴ προσεφώνεεν Ἀτρείδαο.] Quoniam in sequenti oratione nihil *Amphimedonti* respondet *Agamemnon*, sed de *Ulyssis* felicitate *Penelopesque* fidelitate exclamationem solummodò facit; ideò *Barnesius* hîc legendum potiùs conjicit, Τῷ δ' αὖτε ψυχὴ ἐπεφώνεεν. Mutato tamen, ut opinor, nihil opus.

Ver. 191. Ὄλβιε Λαέρταο πάϊ, πολυμήχαν' Ὀδυσσεῦ.] Ἀστεῖός φασιν, παρέντα τὸ συμπαθεῖν περὶ τῆς οἰκείας τῷ Ἀμφιμέδοντι τύχης, ἐπαινεῖν τὸν Ὀδυσσέα· οὐκ ἀπεοικὸς δὲ, διὰ τὸ καὶ τὸν αὐτὸν ὑπὸ τῆς συνοικούσης [Ita ex MS. restituit *Barnesius* pro corrupto νικούσης] τὰ κάκιστα πεπονθέναι, *Schol.* Porrò *Barnesius* hîc pro πάϊ edidit πάϊς, quòd alioqui "*im-*" "*portunus* sit *hiatus*." Sed vide ad *Il.* ά, 51.

Ver. 192. Ἦ ἄρα σὺν μεγάλῃ ἀρετῇ ἐκτήσω ἄκοιτιν.] Σὺν μεγάλῃ ἀρετῇ, τουτέστιν εὐτυχίᾳ, εὐδαιμονίᾳ. *Eustath.*

Ibid. —— ἐκτήσω.] *Al.* ἐκτήσατ'. Vide suprà ad *ver.* 35.

Ἀνδρὸς κουριδίου· τῷ οἱ κλέος οὔποτ' ὀλεῖται
Ἧς ἀρετῆς· τεύξουσι δ' ἐπιχθονίοισιν ἀοιδὴν
Ἀθάνατοι χαρίεσσαν ἐχέφρονι Πηνελοπείῃ.
Οὐχ ὡς Τυνδαρέου κούρη κακὰ μήσατο ἔργα,
Κουρίδιον κτείνασα πόσιν· στυγερὴ δὲ ἀοιδὴ
Ἔσσετ' ἐπ' ἀνθρώπους· χαλεπὴν δέ τε φῆμιν ὄπασσε
Θηλυτέρῃσι γυναιξὶ, καὶ ἥ κ' εὐεργὸς ἔῃσιν.
  Ὣς οἱ μὲν τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους ἀγόρευον,
Ἑσταότ' εἰν ἀΐδαο δόμοις, ὑπὸ κεύθεσι γαίης.
  Οἱ δ' ἐπεὶ ἐκ πόλιος κατέβαν, τάχα δ' ἀγρὸν ἵκοντο
Καλὸν Λαέρταο τετυγμένον, ὅν ῥά ποτ' αὐτὸς
Λαέρτης κτεάτισσεν, ἐπεὶ μάλα πόλλ' ἐμόγησεν·

"Viri cui-virgo-nupserat: ideò ei gloria nunquam peribit
"Suae virtutis: facient autem terrestribus cantilenam
"Immortales amabilem prudenti Penelopae.
"Non sicut Tyndari filia mala molita est opera,
"Cui-virgo-nupserat interfecto marito: odiosa verò cantilena
"Erit inter homines; gravemque famam intulit
"Foemineis mulieribus; etiam *ei*, quae benè-morata fuerit."
Sic hi quidem talia inter se loquebantur,
Stantes in Orci aedibus, sub cavernis terrae.
Illi autem postquam ex urbe descenderunt, citò utique in praedium pervenerunt
Pulchrum Laërtae, cultum, quod scilicèt quondam ipse
Laërtes acquisiverat, postquam valdè multùm laboraverat:

Ver. 195. —— κουριδίου.] *Al.* κουριδίοιο.
Ibid. —— τῷ οἱ κλέος οὔποτ' ὀλεῖται Ἧς ἀρετῆς.] Ita *Theognis*:

—— ἀρετῆς δὲ μέγα κλέος οὔποτ' ὀλεῖται.
Gnom. Eleg. ver. 865.

Et *Euripides*:

Οὔ τοι λείψανα τῶν ἀγαθῶν
Ἀνδρῶν ἀφαιρεῖται
Χρόνος· ἁ δ' ἀρετὰ
Καὶ θανοῦσι λάμπει. *Andromach. ver.* 774.

Et *Seneca*:

Nunquam Stygias fertur ad umbras
Inclyta virtus —. *Hercul. Œtæus*, 1982.

Vide et suprà ad *ver.* 94.

Ver. 196. —— τεύξουσι δ' ἐπιχθονίοισιν ἀοιδὴν.]

Ῥέξαντες καλὰ ἔργα, σοφῶν ἐκύρησαν ἀοιδῶν.
Theocrit. Idyll. XVII, *ver.* 6.

Carmine fit vivax virtus, expersque sepulchri.
Ovid. ex Pont. lib. IV. *Epist.* viii. *v.* 47.

Ver. 197. 370. Ἀθάνατοι —— ἀθανάτοισι.] Vide ad *Il.* ά, 398.

Ver. 198. —— Τυνδαρέου.] *Barnesius* edidit Τυνδάρεω. Vide autem suprà ad λ', 297.

Ver. 199. Κουρίδιον κτείνασα πόσιν.] Vide suprà ad λ', 429.

Ibid. —— στυγερὴ δὲ ἀοιδὴ.] *Barnesius* edidit στυγερὴ δέ τ' ἀοιδή. Sed nihil opus.

Ver. 200. —— χαλεπὴν δέ τε φῆμιν ὄπασσε Θηλυτέρῃσι γυναιξὶ.] Vide suprà ad λ', 432.

Ver. 204. Οἱ δ' ἐπεὶ ἐκ πόλιος κατέβαν.] *Ulysses* videlicèt et *Telemachus* cum duobus Servis. Redit enim jam Poeta, ut rectè notat *Spondanus*, "ad institutam narrationem de Ulysse," (undè digressus est suprà libri superioris fine;) "cujus adventum in agrum Laertis exponit."

Ibid. —— τάχα δ'.] Versio *Wetsteniana* reddit, "*citòque.*" Sed rectiùs, ut opinor, sententiæ Apodosin hîc ad voces τάχα δ' incipere intelliges: Ac proindè vertendum, "*citò utique*;" vel "*citò dein.*" Similis enim videtur hîc constructio, Οἱ δ' ἐπεὶ —, τάχα δ'· ac suprà *Il.* ά, 57. Οἱ δ' ἐπεὶ οὖν —, Τοῖσι δέ· quem locum vide.

Ver. 205. —— τετυγμένον.] Vide ad *Il.* ζ', 488.

Ibid. —— ὅν ῥά ποτ' αὐτὸς Λαέρτης κτεάτισσεν, ἐπεὶ μάλα πόλλ' ἐμόγησεν.] Dna. *Dacier* sententiam hanc ita vertit: "*Qu'il avoit augmentées par ses soins, et par son travail.*" Sed potior, ut opinor, altera ejusdem interpretatio: "*Qu'il avoit acquise par ses tra-*

Ἔνθα οἱ οἶκος ἔην, περὶ δὲ κλίσιον θέε πάντη,
Ἐν τῷ σιτέσκοντο καὶ ἵζανον ἠδὲ ἴαυον
Δμῶες ἀναγκαῖοι, τοί οἱ φίλα ἐργάζοντο.
Ἐν δὲ γυνὴ Σικελὴ γρηῢς πέλεν, ἥ ῥα γέροντα
Ἐνδυκέως κομέεσκεν ἐπ' ἀγροῦ, νόσφι πόληος.
Ἔνθ' Ὀδυσεὺς δμώεσσι καὶ υἱέϊ μῦθον ἔειπεν·
Ὑμεῖς μὲν νῦν ἔλθετ' ἐϋκτίμενον δόμον εἴσω·
Δεῖπνον δ' αἶψα συῶν ἱερεύσατε, ὅστις ἄριστος·
Αὐτὰρ ἐγὼ πατρὸς πειρήσομαι ἡμετέροιο,
Αἴ κ' ἔμ' ἐπιγνοίη καὶ φράσσεται ὀφθαλμοῖσιν,
Ἠέ κεν ἀγνοιῇσι, πολὺν χρόνον ἀμφὶς ἐόντα.
Ὣς εἰπὼν, δμώεσσιν ἀρήϊα τεύχε' ἔδωκεν.
Οἱ μὲν ἔπειτα δόμονδε θοῶς κίον· αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς

Illic ei domus erat; circumque exedra currebat circumquaque,
In quâ comedebant et sedebant et dormiebant
Famuli necessarii, qui ei amica laborabant.
Inerat verò mulier Sicula anus, quae utique senem
Diligentèr curabat in agro, procul ab urbe.
Ibi Ulysses famulis et filio sermonem dixit:
" Vos quidem nunc ite in benè-aedificatam domum intrò;
" In coenam autem statim porcorum mactate, quicunque optimus.
" At ego patrem tentabo nostrum,
" An me agnoscat et discernat oculis,
" An ignoret, multo tempore seorsùm cùm-abfuerim."
Sic locutus, famulis martia arma dedit.
Illi quidem deindè ad domum celeritèr iverunt: at Ulysses

" ναιον." Hoc nimirùm et cum voce κτιάσεσσιν, et cum voculâ τοὶ' aptiùs videtur congruere. Cæterùm *Scholiastes* vocem κτιάσεσσιν exponit ἔκτισεν· quod, ut opinor, ferri nullo modo potest.

Ver. 207. ——— κλίσιον.] Ἅπαξ εἴρηται· σημαίνει δὲ ἐξέδραν τινὰ στιγματοειδῆ, ἐν ᾗ ἔκειντο οἱ κλισμοί ἢ κρηπίδωμα, ἐφ' οὗ ἐκαθέζοντο, ἢ ἐκοιμῶντο. *Schol.* Κλίσιον σημαίνει τὸν τόπον ἔνθα ἵστανται τὰ ζεύγη· —— Τοῦτο παρὰ μὲν Ὁμήρῳ συστέλλει τὸ ι, καὶ προπαροξύνεται· οἷον, " —— περὶ δὲ κλίσιον θέε πάντη." παρὰ δὲ τοῖς Ἀττικοῖς ἐκτείνεται τὸ ι, καὶ παροξύνεται, ὡς τὸ θηρίον. *Etymolog. Magn.* ad vocem. Κλίσιον δὲ, οἰκητικὸς οἶκος ἐστὶν εὐτελὴς, καὶ οἷόν τις κλισία, περὶ ἣν δμῶες ἴαυον. Παρὰ μέντοι Ἀττικοῖς τὸ κλίσιον ἁμαξῶν καὶ ζευγῶν ἐστι δεκτικόν. *Eustath.* Ubi et plures hujus vocis explicationes affert.

Ver. 213. Ὑμεῖς μὲν νῦν ἔλθετ' ἐϋκτίμενον δόμον εἴσω.] In Vulgatis editum est ἐϋκτίμενον πτολίεθρον· *Barnesius* autem ex utraque *Eustathii* editione restituit ἐϋκτίμενον δόμον εἴσω. Atque ita habet Editio *Wetsteniana*. Rectè: Etenim (uti ipse annotat *Barnesius*,) non ad urbem, sed ad *Laertis* domum missos liquet ex *ver.* 219. infrà:

Οἱ μὲν ἔπειτα δόμονδε θοῶς κίον ———.

Et ex *ver.* 357.

Ἀλλ' ἴομεν προτὶ οἶκον, ὃς ὀρχάτου ἐγγύθι κεῖται·
Ἔνθα δὲ Τηλέμαχον καὶ βουκόλον ἠδὲ συβώτην
Προὔπεμψ', ὡς ἂν δεῖπνον ἐφοπλίσσωσι τάχιστα.

Porrò artificiosè hîc *Telemachum* et Servos dimissos memorat Poeta, ut locum habeat *Ulysses* patris sui tentandi, (infrà *ver.* 239:) sequentisque narrationis inducendæ, *ver.* 208. &c. Ὁ Ὀδυσσεὺς —— οὐδὲ τῷ πατρὶ αὐτόθεν ἐθέλει ἀπεριέργως γνωρισθῆναι· μεθοδεύσας δὲ διάπειραν σχεῖν καὶ αὐτοῦ, τοὺς μὲν ἀμφ' αὐτὸν στέλλει, δεῖπνον ταχὺ συῶν ἱερεῦσαι. *Eustath.*

Ver. 216. Αἴ κ' ἔμ' ἐπιγνοίη.] *Eustathius* in commentario citat, Εἴ με ἔτι γνοίη. Malè autem deinceps addit: Ἐν δὲ τῷ, " Εἴ με ἔτι " γνοίη," ἀργὸν ἐκ περισσοῦ κεῖται τὸ ἔτι ἐπίρῥημα. Etenim si vera sit ista lectio, nequaquam supervacanea erit vocula ἔτι, sed eam habebit vim, ut exploraturus dicatur *Ulysses*, " an à patre *jam, post tam diutinam absen-* " *tiam*, agnoscatur."

Ἆσσον ἴεν πολυκάρπου ἀλωῆς, πειρητίζων·
Οὐδ' εὗρεν Δολίον, μέγαν ὄρχατον ἐσκαταβαίνων,
Οὐδέ τινα δμώων, οὐδ' υἱῶν· ἀλλ' ἄρα τοίγε
Αἱμασιὰς λέξοντες, ἀλωῆς ἔμμεναι ἕρκος,
Ὤχοντ'· αὐτὰρ ὁ τοῖσι γέρων ὁδὸν ἡγεμόνευεν.
Τὸν δ' οἶον πατέρ' εὗρεν ἐϋκτιμένῃ ἐν ἀλωῇ,
Λιστρεύοντα φυτόν· ῥυπόωντα δὲ ἕστο χιτῶνα,
Ῥαπτὸν, ἀεικέλιον· περὶ δὲ κνήμῃσι βοείας
Κνημῖδας ῥαπτὰς δέδετο, γραπτῦς ἀλεείνων·
Χειρίδας τ' ἐπὶ χερσὶ, βάτων ἕνεκ'· αὐτὰρ ὕπερθεν
Αἰγείην κυνέην κεφαλῇ ἔχε, πένθος ἀέξων.

Propiùs ivit ad abundans-fructibus arboretum, tentare-cogitans;
Neque invenit Dolium, in magnum hortum descendens,
Neque quenquam servorum, neque filiorum; sed sanè illi
Sepes collecturi, arboreti ut-essent septum,
Abiverant; at iis senex viam praeibat.
Solum autem patrem invenit benè-culto in arboreto,
Circumfodientem plantam: squalentem autem indutus erat tunicam,
Sutilem, turpem; circum verò crura bubulas
Ocreas sutiles ligaverat-sibi, sentium-stricturas vitans;
Chirothecasque super manus, ruborum causâ: at supernè
Caprinam galeam capite habebat, dolorem auctans.

Ver. 222. —— οὐδ' υἱῶν.] *Dolii* nempè filiorum, ut rectè *Spondanus*. Cæterùm *Barnesius* hîc inter varias lectiones retulit υἱέων· Quod pronuntiatu idem.

Ver. 223. Αἱμασιὰς λέξοντες.] Τὰ ἐκ τῶν λεπτῶν λίθων τειχία οἰκοδομήσοντες. *Schol.* Αἱμασιὰ δὲ, κατὰ τὴν τοῦ Ποιητοῦ ἑρμηνείαν, ἀλωῆς ἕρκος· ἴσως μὲν, ὡς προεδηλώθη, ἐξ ἀκανθῶν οὖσα. *Eustath.*

Ver. 226. Λιστρεύοντα φυτόν ῥυπόωντα δὲ ἕστο χιτῶνα.] Observat *Cicero, Hesiodum*, cùm de culturâ agri scriberet, de *Stercoratione* nè verbum quidem fecisse. "At Homerus," (addit,) "qui multis, ut mihi videtur, antè "sæculis fuit, Laertem lenientem desideri"um, quod capiebat è filio, colentem agrum, "et eum stercorantem facit." *Lib. de Senectute.* Ubi cùm hunc *Homeri* locum respicere videatur, nihil autem hîc de *Stercoratione* memorat Poeta; conjicit *Petrus Victorius, Var. Lect. lib.* XXVIII. *cap.* 4. *Ciceronem* versum hunc ita legisse: "Λιστρεύοντα φυτὸν ῥυπόωντά τι ἕστο χιτῶνα·" vocemque ῥυπόωντα, *Stercorantem*, reddidisse. Quod tamen (uti observat *Victorius*) cum vocis ῥυπόωντα sensu minimè congruit; (vide suprà ζ', 87. ν' 435. τ', 72. ψ', 115.) Præterquam quòd et Asyndeton istud, "ἕστο "χιτῶνα," admodùm sit inusitatum. Cæterùm rectè deindè notat *Victorius*, Stercorationem Homero cognitam patere ex ρ', 297. &c. suprà:

Ἐν πολλῇ κόπρῳ, ἥ οἱ προπάροιθε θυράων
Ἡμιόνων τε βοῶν τε ἅλις κέχυτ'· ὄφρ' ἂν ἄγοιεν
Δμῶες Ὀδυσσῆος, τέμενος μέγα κοπρήσοντες.

Porrò vocem Λιστρεύοντα exponit *Scholiastes*, Περιξύοντα καὶ περισκάπτοντα. Et *Eustathius*; Λιστρεύειν δὲ, (inquit,) τὸ περιξύειν, παρὰ τὸ λίστρον, ὅ ἐστι ξύστρον —. Αὐτὸ δὲ τὸ, Λιστρεύειν φυτὸν, ὅμοιόν ἐστι τῷ, φυτὸν ἀμφιλαχαίνειν· [infrà *ver.* 241.] Vide suprà ad χ', 445.

Ver. 227. Ῥαπτὸν, ἀεικέλιον.] Τὸ δὲ, "ῥαπ"τὸν ἀεικέλιον," inquit [illegible] ἐν ἀναγνωστέον· ἵνα δηλοῖ τὸν ἀεικελίως ῥαπτέ. Sed, ut opinor, minùs rectè.

Ver. 228. —— γραπτῦς.] Τὰς τῶν ἀκανθωδῶν φυτῶν καταπεριξύσεις καὶ ἀμυχάς. *Schol.*

Ver. 229. Χειρίδας τ' ἐπὶ χερσί.] Ἤγουν τὰ τῶν χειρῶν καλύμματα, ἐκ δερμάτων δηλαδὴ καὶ αὐτὰ ὄντα. *Eustath.* *Casaubonus* quidem hujusmodi chirothecarum usum veteribus *Græcis* et *Romanis* incognitum fuisse contendit, "Neque Græci," inquit, "neque "Romani habuere in usu manuum tegu"menta, quibus etiam rustici hodiè utun"tur." *Annotat. in Athenæum, lib.* XII. *cap.* 3. Et paulò inferiùs; "Græci veteres, ut "diximus, et horum, et tibialium usum "ignorârunt." Ita vir eruditus: Atqui utrisque *Laertem* usum hic memorat Poeta.

Τὸν δ' ὡς οὖν ἐνόησε πολύτλας δῖος Ὀδυσσεὺς
Γήραϊ τειρόμενον, μέγα δὲ φρεσὶ πένθος ἔχοντα,
Στὰς ἄρ' ὑπὸ βλωθρὴν ὄγχνην κατὰ δάκρυον εἶβε.
Μερμήριξε δ' ἔπειτα κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμὸν,
Κύσσαι καὶ περιφῦναι ἑὸν πατέρ', ἠδὲ ἕκαστα
Εἰπεῖν, ὡς ἔλθοι καὶ ἵκοιτ' ἐς πατρίδα γαῖαν·
Ἦ πρῶτ' ἐξερέοιτο, ἕκαστά τε πειρήσαιτο.
Ὧδε δέ οἱ φρονέοντι δοάσσατο κέρδιον εἶναι,
Πρῶτον κερτομίοις ἐπέεσσιν πειρηθῆναι.
Τὰ φρονέων ἰθὺς κίεν αὐτοῦ δῖος Ὀδυσσεύς·
Ἤτοι ὁ μὲν κάτ' ἔχων κεφαλὴν, φυτὸν ἀμφελάχαινε·
Τὸν δὲ παριστάμενος προσεφώνεε φαίδιμος υἱός·
Ὦ γέρον, οὐκ ἀδαημονίη σ' ἔχει ἀμφιπολεύειν
Ὄρχατον, ἀλλ' εὖ τοι κομιδὴ ἔχει, οὐδέ τι πάμπαν,
Οὐ φυτὸν, οὐ συκῆ, οὐκ ἄμπελος, οὐ μὲν ἐλαίη,
Οὐκ ὄγχνη, οὐ πρασίη τοι ἄνευ κομιδῆς κατὰ κῆπον.

Hunc autem ut animadvertit multa-passus nobilis Ulysses
Senectute afflictum, magnumque mente dolorem habentem,
Stans utique sub excelsâ pyro lachrymam effundebat.
Cogitavit verò deindè in mente et in animo,
Osculari et amplecti suum patrem, et singula
Dicere, quomodo venisset et accessisset ad patriam terram;
An priùs interrogaret, singulaque tentaret.
Sic autem ei cogitanti visum est satius esse,
Primùm mordacibus verbis tentare.
Haec cogitans rectà ivit ad eum nobilis Ulysses:
Sanè ille quidem deorsùm tenens caput, plantam circumfodiebat;
Eum autem astans alloquebatur illustris filius:
" O senex, non imperitia te tenet curandi
" Hortum, sed benè tibi cultura habet, neque omninò,
" Non planta, non ficus, non vitis, non quidem oliva,
" Non pyrus, non area tibi sine culturâ in horto.

Ver. 233. —— ὄγχνην.] *Barnesius* edidit ὄχνην. Vide infrà ad *ver.* 246.

Ver. 234. —— Κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμὸν.] Ita apud *Virgilium :*

—— mentem animumque. *Æn.* VI, 11.

Ver. 235. Κύσσαι καὶ περιφῦναι.] In Vulgatis editum est Κῦσαι· ut et infrà *ver.* 319. Κῦσε δέ μιν περιφὺς ——. Sed scribendum videtur cum duplici σ, Κύσσαι —— Κύσσε· uti et in nonnullis locis apud Poetam edidit *Barnesius :* nam vox κύσε alibi *priorem* corripit. Vide suprà ad π', 15. et ρ', 39.

Ver. 236 et 261. Εἰπεῖν.] *Al.* Εἰπέμεν.

Ver. 238. —— δοάσσατο κέρδιον εἶναι, Πρῶτον κερτομίοις.] Προμηθέστατα γὰρ (inquit *Eustathius*) Ὀδυσσεὺς οὐκ εὐθὺς ἑαυτὸν ἀναγνωρίζει τῷ πατρὶ, μή ποτε τῷ αἰφνιδίῳ τῆς χαρᾶς ἀποσβῇ ὁ γέρων. Verùm hoc in animo habuisse *Ulyssem*, minimè ex ipso Poetâ constat. Vide et suprà ad *ver.* 213.

Ver. 239. —— κερτομίοις ἐπέεσσιν.] Vide ad *Il.* ά, 649.

Ver. 241. Ἤτοι ὁ μὲν κάτ' ἔχων κεφαλὴν.] Κάτω ἔχων, νενευκώς· δύναται δὲ καὶ ὑφ' ἕν, τὸ κατέχων. *Schol.* Et *Henricus Stephanus* inter varias lectiones retulit κατέχων. In annotationibus autem planè mendosam esse lectionem contendit; voculamque κάτ', non pro κατὰ, sed pro κάτω positam intelligit. Quod tamen durius videtur, et sententiae nihil addit.

Ibid. —— φυτὸν ἀμφελάχαινε.] Vide suprà ad *ver.* 226.

Ver. 243. —— οὐκ ἀδαημονίη σ' ἔχει.] Vide suprà ad ψ', 266.

Ver. 245. —— οὐ συκῆ.] Edidit *Barnesius* συκέη. Quod eodem modo pronuntiandum.

Ἄλλο δέ τοι ἐρέω, σὺ δὲ μὴ χόλον ἔνθεο θυμῷ·
Αὐτόν σ' οὐκ ἀγαθὴ κομιδὴ ἔχει, ἀλλ' ἅμα γῆρας
Λυγρὸν ἔχεις, αὐχμεῖς τε κακῶς, καὶ ἀεικέα ἕσσαι.
Οὐ μὲν ἀεργίης γε ἄναξ ἕνεκ' οὔ σε κομίζει,
Οὐδέ τί τοι δούλειον ἐπιπρέπει εἰσοράασθαι
Εἶδος καὶ μέγεθος· βασιλῆϊ γὰρ ἀνδρὶ ἔοικας.
Τοιούτῳ δὲ ἔοικας, ἐπεὶ λούσαιτο φάγοι τε,
Εὑδέμεναι μαλακῶς· ἣ γὰρ δίκη ἐστὶ γερόντων.
Ἀλλ' ἄγε μοι τόδε εἰπὲ, καὶ ἀτρεκέως κατάλεξον,
Τεῦ δμὼς εἶς ἀνδρῶν; τοῦ δ' ὄρχατον ἀμφιπολεύεις;
Καί μοι τοῦτ' ἀγόρευσον ἐτήτυμον, ὄφρ' εὖ εἰδῶ,
Εἰ ἐτεόν γ' Ἰθάκην τήνδ' ἱκόμεθ', ὥς μοι ἔειπεν
Οὗτος ἀνὴρ νῦν δὴ ξυμβλήμενος ἐνθάδ' ἰόντι,
Οὔτι μάλ' ἀρτίφρων· ἐπεί οὐ τόλμησεν ἕκαστα
Εἰπεῖν, ἠδ' ἐπακοῦσαι ἐμὸν ἔπος, ὡς ἐρέεινον.

" Aliud autem tibi dicam; tu verò ne iram induc animo;
" Ipsum te non bona cura habet, sed simul senectutem
" Gravem habes, squalesque malè, et turpitèr indutus es.
" Non quidem inertiae sanè dominus causâ non te curat,
" Neque quid tibi servile conspicuum-est intuentibus
" *In* formâ et staturâ: regi enim viro similis es.
" Tali autem similis es, qui postquam laverit comederitque,
" *Debeat* dormire mollitèr; hic enim mos est senum.
" Sed age mihi hoc dic, et accuratè narra,
" Cujusnam servus es virorum? cujusnam verò hortum curas?
" Et mihi hoc dic verè, ut benè sciam,
" Si reverà utique Ithacam hanc advenimus, sicut mihi dixit
" Ille vir, jam nunc obviàm-factus huc venienti,
" Nequaquam valdè sapiens; quoniam non sustinuit singula
" Dicere, et audire meum verbum, ut interrogabam

Ver. 246. Οὐκ ὄγχνη, οὐ πρασίη] Ita Vulgati. Quæ si vera sit lectio, pronuntiandum erit Οὐκ ὄγχν', ηὐ πρασίη· ut *Iliad.* ί, 533.

Ἢ λάθετ', ἢ οὐκ ἐνόησεν ————.

Et π', 31.

Αἰνυμένω· τίς σευ ἄλλος ————.

Vide et ad *ver.* 115. *hujus libri.* *Barnesius* autem ex *Etymolog. Magn.* et Editionibus nonnullis edidit, Οὐκ ὄχνη, οὐ πρασίη ——; ut adeò Οὐκ ὄχνη pes sit *dactylus.*

Ver. 250. Οὐ μὲν ἀεργίης γε ἄναξ ἕνεκ' οὔ σε κομίζει.] *Duportus* in *Gnomologiâ Homericâ* legit ἕνεκέν σε κομίζει. Ad sententiam multò minùs rectè.

Ver. 253. Τοιούτῳ δὲ ἔοικας, ἐπεὶ λούσαιτο φάγοι τε, Εὑδέμεναι μαλακῶς.] Τὸ δὲ, " Τοι-" ούτῳ δὲ ἔοικας," &c. διττὴν ἔχει ἔννοιαν. Ἢ γὰρ, ὅτι τοιοῦτος εἶ οἷος λούεσθαι, καὶ μετὰ τὸ ἐμφαγεῖν κοιμᾶσθαι. οὐ μὴν καὶ ἔργοις ἐπιπρέπεις ἀνδρικοῖς· ἢ ὅτι τοιούτῳ, ἤγουν βασιλεῖ, ἔοικας, οὐ νῦν οὕτως ὡς ἔχεις, ἀλλ' ὅτε ὁ τοιοῦτος λούσαιτο καὶ φάγοι, ὥστε καὶ ἀναπαύεσθαι εἰς ὕπνον. *Eustath.* Verior, ut opinor, prior explicatio; quam et amplectitur Dna. *Dacier.* Constructio tamen hîc subdifficilis videtur, *Homericam*-*que* perspicuitatem minùs sapere: Nisi fortè legendum sit, " Τοιούτῳ δὲ ἔοικεν, ἐπεὶ λούσαιτο," &c. Quâ ratione perspicua admodùm et luculenta erit sententia.

Ibid. —— ἐπεὶ λούσαιτο φάγοι τε.] Apud *Julianum, Orat.* II. (notante *Barnesio,*) λούσῃ τε φάγῃ τε.

Ver. 254. —— ἣ γὰρ δίκη ἐστὶ γερόντων.] Τὸ δὲ δεύτερον [μέρος τοῦ γήρως,] ἐφ' οὗ τὸ σύμφορον ὄνομα φέρουσιν, αὐτὸ τοῦτο εἶναι, καθ' οὗ λέγουσιν, " —— ἐπὴν λούσαιτο φάγοι τε, Εὑδέμεναι μαλακῶς ——:" *Galen. de Sanitate tuend. lib.* V. *cap.* 12. *sub fine.*

Ver. 257 et 296. Καί μοι τοῦτ' ἀγόρευσον ἐτήτυμον.

— mihique haec edissere vera roganti.
Æn. II, 149.

Ἀμφὶ ξείνῳ ἐμῷ, εἴπου ζώει τε καὶ ἔστι,
Ἢ ἤδη τέθνηκε, καὶ εἰν ἀΐδαο δόμοισιν.
Ἐκ γάρ τοι ἐρέω, σὺ δὲ σύνθεο, καί μευ ἄκουσον·
Ἄνδρα πότ' ἐξείνισσα φίλῃ ἐνὶ πατρίδι γαίῃ,
Ἡμέτερόνδ' ἐλθόντα· καὶ οὔπω τις βροτὸς ἄλλος
Ξείνων τηλεδαπῶν φιλίων ἐμὸν ἵκετο δῶμα.
Εὔχετο δ' ἐξ Ἰθάκης γένος ἔμμεναι, αὐτὰρ ἔφασκε
Λαέρτην Ἀρκεισιάδην πατέρ' ἔμμεναι αὐτοῦ.
Τὸν μὲν ἐγὼ πρὸς δώματ' ἄγων εὖ ἐξείνισσα,
Ἐνδυκέως φιλέων, πολλῶν κατὰ οἶκον ἐόντων·
Καί οἱ δῶρα πόρον ξεινήϊα, οἷα ἐῴκει·
Χρυσοῦ μέν οἱ δῶκ' εὐεργέος ἑπτὰ τάλαντα,
Δῶκα δέ οἱ κρητῆρα πανάργυρον ἀνθεμόεντα,
Δώδεκα δ' ἁπλοΐδας χλαίνας, τόσσους δὲ τάπητας,
Τόσσα δὲ φάρεα καλά, τόσους δ' ἐπὶ τοῖσι χιτῶνας·
Χωρὶς δ' αὖτε γυναῖκας ἀμύμονας, ἔργ' εἰδυίας,
Τέσσαρας εἰδαλίμας, ἃς ἤθελεν αὐτὸς ἑλέσθαι.

" De hospite meo, an alicubi vivatque et existat,
" An jam mortuus sit, et in orci aedibus.
" Edicam enim tibi, tu verò attende, et me audi;
" Virum quondam hospitio-excepi charâ in patriâ terrâ,
" Ad nostram *domum* ubi-venerat; et nondum quisquam mortalis alius
" Hospitum longinquorum charior meam advenit domum.
" Profitebatur autem se ex Ithacâ genere esse; at dicebat
" Laërtem Arcesiadem patrem esse ipsius.
" Hunc quidem ego ad domum ducens benè hospitio-excepi,
" Peramanter tractans, multa in domô *mihi* cum-essent;
" Et ei dona praebui hospitalia, qualia decebat:
" Auri quidem ei dedi benè-elaborati septem talenta,
" Dedi verò ei craterem totum-argenteum floribus-caelatum,
" Duodecimque simplices laenas, totque tapetes,
" Totidemque pallia pulchra, totidemque ad haec tunicas:
" Separatim verò insuper mulieres eximias, operum scientes,
" Quatuor speciosas, quas voluit ipse eligere."

Ver. 266. —— οὔπω τις βροτὸς.] *Al.* οὐ τοῖος βροτός.

Ver. 267. Ξείνων τηλεδαπῶν φιλίων ἐμὸν ἵκετο δῶμα.] Φιλίων, τουτέστι φιλητόρων, ἐμὸν ἵκετο δῶμα. Ἐκ τοῦ "φίλος" δὲ, ὁ φιλίων γίνεται· ἀπ' αὐτοῦ δὲ, ὡς καὶ προεδηλώθη, ὁ φιλίστος, οὗ χρῆσις καὶ παρὰ Σοφοκλεῖ. *Eustath.* Vide suprà ad τ', 351. Quod cùm non intellexerit *Spondanus*, sententiam hoc in loco planè pessundat, istud φιλίων vertendo "*amicorum*:" ac si esset videlicèt ex φίλιος. Et in annotationibus; "Docet," inquit, "his verbis, se remotam quandam regionem incoluisse, utpote ad quam peregrini homines minimè accederent." Eandemque interpretationem sequuntur Versiones pleræque. Sed et *Barnesius*, qui ad *Odyss.* τ', 351. ubi idem versus occurrit, sententiam et in Versione et in Annotationibus rectè exposuit; ipse tamen hoc in loco vocem φιλίων "*amicorum*" mirè vertit.

Ver. 269. —— αὐτοῦ.] *Al.* αὐτῷ.

Ver. 271. —— φιλίων.] Vide ad *Iliad.* ύ, 504.

Ver. 273. Χρυσοῦ μέν οἱ.] *Barnesius* inter varias lectiones, Χρυσοῦ μὴν οἱ.

Ver. 278. —— εἰδαλίμας.] Εὐειδεῖς, εὐμόρφους. *Etymolog. Magn.* ad vocem Εἰδαλίμας. Ubi et hic *Homeri* locus adducitur.

Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα πατὴρ κατὰ δάκρυον εἴβων·
Ξεῖν', ἤτοι μὲν γαῖαν ἱκάνεις, ἣν ἐρεείνεις·
Ὑβρισταὶ δ' αὐτὴν καὶ ἀτάσθαλοι ἄνδρες ἔχουσι·
Δῶρα δ' ἐτώσια ταῦτα χαρίζεο, μυρί' ὀπάζων·
Εἰ γάρ μιν ζωόν γ' ἐκίχεις Ἰθάκης ἐνὶ δήμῳ,
Τῷ κέν σ' εὖ δώροισιν ἀμειψάμενος ἀπέπεμψε,
Καὶ ξενίῃ ἀγαθῇ· ἣ γὰρ θέμις, ὅστις ὑπάρξῃ.
Ἀλλ' ἄγε μοι τόδε εἰπὲ, καὶ ἀτρεκέως κατάλεξον,
Πόστον δὴ ἔτος ἐστὶν, ὅτε ξείνισσας ἐκεῖνον,
Σὸν ξεῖνον δύστηνον, ἐμὸν παῖδ', εἴ ποτ' ἔην γε,
Δύσμορον; ὅν που, τῆλε φίλων καὶ πατρίδος αἴης,
Ἠέ που ἐν πόντῳ φάγον ἰχθύες, ἢ ἐπὶ χέρσου
Θηρσὶ καὶ οἰωνοῖσιν ἕλωρ γένετ'· οὐδέ ἑ μήτηρ
Κλαῦσε περιστείλασα, πατήρ θ', οἵ μιν τεκόμεσθα·
Οὐδ' ἄλοχος πολύδωρος ἐχέφρων Πηνελόπεια

Illi autem respondit deindè pater lachrymas stillans:
" Hospes, profectò quidem ad terram pervenisti, de-quâ interrogas:
" Injurii autem ipsam et improbi viri habent.
" Dona verò irrita haec lárgiebaris, multa praebens:
" Si enim ipsum vivum utique invenisses Ithacae in populo,
" Eò te benè donis remuneratus dimisisset,
" Et hospitio bono; hoc enim jus est, quicunque coeperit.
" Sed age mihi hoc dic, et accuratè narra,
" Quotus jam annus est, quandò hospitio-excepisti illum,
" Tuum hospitem infelicem, meum filium, (si quidem unquam fuit,)
" Infortunatum? quem alicubi, procul ab amicis et patriâ terrâ,
" Vel in ponto comederunt pisces, vel in terrâ
" Feris et avibus capturà factus est; neque ipsum mater
" Flevit coöpertum, paterque, qui ipsum genuimus;
" Neque uxor multùm-dotata prudens Penelope

Ver. 283. Εἰ γάρ μιν.] Refertur istud γὰρ non ad aliquid jam antè dictum, sed ad id quod de egregiâ Ulyssis benevolentiâ et hospitalitate elegantiùs reticetur. Vide ad *Il.* ἱ, 22.

Ver. 285. —— ἣ γὰρ θέμις, ὅστις ὑπάρξῃ.] Vocem ὑπάρξῃ (quæ apud *Homerum* hoc tantùm in loco occurrit,) *Scholiastes* exponit, προκατάρξηται. Similitérque *Eustathius*; Δίκαιον, inquit, ἀντιξενίζειν τον ὑπάρξαντα.

Ἑκόντι τοίνυν πρέπει
Νόῳ τὸν εὐεργέταν
Ὑπαντιάσαι—. *Pindar. Pyth. Od.* V. 57.

Χάρις χάριν γάρ ἐστιν ἡ τίκτουσ' ἀεί.
Sophocl. Ajax, ver. 522.

Cæterùm *Eustathius* legit ὑπάρξει.

Ver. 288. —— εἴ ποτ' ἔην γε.] Vide ad *Il.* γ', 180.

Ver. 289. Δύσμορον; ὅν που, τῆλε φίλων, *&c.*]

Heu! terrâ ignotâ, canibus data præda Latinis,
Alitibusque jaces: nec te tua funera mater
Produxi, pressive oculos, ————.
Æn. IX, 485.

Ver. 290. Ἠέ που ἐν πόντῳ φάγον ἰχθύες.]

———— aut gurgite mersum
Unda feret; piscesque impasti vulnera lambent.
Æn. X, 559.

Ibid. —— ἐπὶ χέρσου.] *Al.* ἐπὶ χέρσῳ.

Ver. 292. ———— περιστείλασα.] Περικαλύψασα. *Schol.*

Ver. 293. ———— ἄλοχος πολύδωρος.] Ἡ

Κώκυσ' ἐν λεχέεσσι φίλον πόσιν, ὡς ἐπέοικεν,
'Οφθαλμοὺς καθελοῦσα· τὸ γὰρ, γέρας ἐστὶ θανόντων.
Καί μοι τοῦτ' ἀγόρευσον ἐτήτυμον, ὄφρ' εὖ εἰδῶ,
Τίς; πόθεν εἶς ἀνδρῶν; πόθι τοι πόλις, ἠδὲ τοκῆες;
Ποῦ δὲ νηῦς ἕστηκε θοὴ, ἥ σ' ἤγαγε δεῦρο,
'Αντιθέους θ' ἑτάρους; ἦ ἔμπορος εἰλήλουθας
Νηὸς ἐπ' ἀλλοτρίης, οἱ δ' ἐκβήσαντες ἔβησαν;
Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις 'Οδυσσεύς·
Τοιγὰρ ἐγώ τοι ταῦτα μάλ' ἀτρεκέως καταλέξω.
Εἰμὶ γὰρ ἐξ 'Αλύβαντος, ὅθι κλυτὰ δώματα ναίω,
Υἱὸς 'Αφείδαντος, Πολυπημονίδαο ἄνακτος·
Αὐτὰρ ἐμοί γ' ὄνομ' ἐστὶν 'Επήριτος· ἀλλά με δαίμων
Πλάγξ' ἀπὸ Σικανίης δεῦρ' ἐλθέμεν, οὐκ ἐθέλοντα·
Νηῦς δέ μοι ἥδ' ἕστηκεν ἐπ' ἀγροῦ, νόσφι πόληος.
Αὐτὰρ 'Οδυσσῆϊ τόδε δὴ πέμπτον ἔτος ἐστὶν,

" Ploravit in lectis charum maritum, sicut decet,
" Oculos *illius* ubi-presserat: hic enim honos est mortuorum.
" Et mihi hoc dic verè, ut benè sciam,
" Quis? undè es hominum? ubinam tibi urbs et parentes?
" Ubinam autem navis stat velox, quae te vexit huc,
" Deo-paresque socios? an vector venisti
" Navi in alienâ; illi autem te-exposito discesserunt?"
Illum autem respondens allocutus est solers Ulysses:
" Enimverò ego tibi haec valdè accuratè narrabo:
" Sum enim ex Alybante, ubi inclytas aedes habito,
" Filius Aphidantis, Polypemonidae regis:
" At mihi sanè nomen est Eperitus; sed me deus
" Errare-fecit à Sicaniâ, huc ut-venirem nolens:
" Navis verò mihi haec stat ad agrum, seorsùm ab urbe.
" At Ulyssi hic jam quintus annus est,

πολλοῖς δώροις γαμηθεῖσα. *Schol.* Vide suprà ad ν', 378.

Ver. 294. —— ἐπέοικεν.] *Eustathius* in commentario citat ἐπιώκει. Quæ fortè potior lectio. Vide ad *Il.* ά, 37.

Ver. 298. Ποῦ δὲ νηῦς ἕστηκε.] Ita Vulgati. In utrâque autem *Eustathii* editione scriptum est, Ποῦ δαὶ νηῦς ἕστηκε· quam lectionem et præfert *Stephanus Berglerus*, in Præfatione ad *Iliados* Editionem *Wetstenianam*, *pag.* 8. pluraque ex *Aristophane* loca adducit, ubi vocula δαὶ occurrit. Apud *Homerum* tamen, (uti fatetur vir ipse eruditus,) in vulgatis exemplaribus, nusquam reperitur hæc vocula. *Barnesius* ex conjecturâ edidit, Ποῦ δὴ νηῦς ἕστηκε. At verisimilior altera ejusdem conjectura; Ποῦ δ' ἡ νηῦς ἕστηκε· Quæ lectio firmari videtur *ver.* 307. infrà; ubi ex ά, 185. restituit ipse *Barnesius*, Νηῦς δέ μοι ἥδ' ἕστηκεν ἐπ' ἀγροῦ ——. Sed et vulgata lectio hoc in loco quâ ratione ferri possit, vide ad *Il.* ά, *51*.

Ver. 299. —— ἦ ἔμπορος εἰλήλουθας.] 'Ενταῦθα Ἔμπορος κεῖται ὁ ἀλλοτρίας νηὸς ἐπιβάτης. *Eustath.* Vide suprà ad β', 319.

Ver. 303. Εἰμὶ γὰρ ἐξ 'Αλύβαντος.] 'Αλύβας, πόλις 'Ιταλίας τὸ Μεταπόντιον, ἢ μᾶλλον Μετάποντον· ἥντινα ἐν τῷ καταλόγῳ [*Iliad.* β', 857.] 'Αλύβην ἔφη. *Schol.* Ἕτεροι δὲ, πόλιν Θρᾳκίαν ταύτην εἶπον. *Eustath.* Quæ autem hîc affert *Barnesius*; " 'Αλύβας ab ἄλη, *Pere-* " *grinationem*; 'Αφείδας, *Munificentiam La-* " *ertæ* notare; Πολυπημονίδης, ejusdem *Af-* " *flictiones*:" hæ verò meræ sunt ineptiæ. Quanquam eadem ferè annotat et *Eustathius*.

Ver. 306. —— Σικανίης.] Σικελίας· ᾤκησαν γὰρ αὐτὴν Ἴβηρες, ἐλθόντες ἀπὸ Σικανοῦ ποταμοῦ. *Schol.*

Ver. 307. Νηῦς δέ μοι ἥδ' ἕστηκεν.] Ita ex Editionibus nonnullis restituit *Barnesius*. Rectè, ut videtur. Ita enim (ut ipse annotat) in omnibus legitur suprà ά, 185. ubi idem versus occurrit. Alii hîc, omissâ voculâ ἥδ', legunt " Νηῦς δέ μοι ἕστηκεν," &c.

Ἐξ οὗ κεῖθεν ἔβη, καὶ ἐμῆς ἀπελήλυθε πάτρης,
Δύσμορος· ἦ τέ οἱ ἐσθλοὶ ἔσαν ὄρνιθες ἰόντι
Δεξιοὶ, οἷς χαίρων μὲν ἐγὼν ἀπέπεμπον ἐκεῖνον,
Χαῖρε δὲ κεῖνος ἰών· θυμὸς δ' ἔτι νῶϊν ἐώλπει
Μίξεσθαι ξενίῃ, ἠδ' ἀγλαὰ δῶρα διδώσειν.
Ὣς φάτο· τὸν δ' ἄχεος νεφέλη ἐκάλυψε μέλαινα·
Ἀμφοτέρῃσι δὲ χερσὶν ἑλὼν κόνιν αἰθαλόεσσαν
Χεύατο κακκεφαλῆς πολιῆς, ἁδινὸν στεναχίζων.
Τοῦ δ' ὠρίνετο θυμὸς, ἀνὰ ῥῖνας δέ οἱ ἤδη
Δριμὺ μένος προὔτυψε, φίλον πατέρ' εἰσορόωντι.
Κύσσε δέ μιν περιφὺς, ἐπιάλμενος, ἠδὲ προσηύδα·
Κεῖνος μέντοι ὅδ' αὐτὸς ἐγὼ, πάτερ, ὃν σὺ μεταλλᾷς,
Ἤλυθον εἰκοστῷ ἔτεϊ ἐς πατρίδα γαῖαν.
Ἀλλ' ἴσχεο κλαυθμοῖο, γόοιό τε δακρυόεντος.

" Ex quo illinc ivit, et à meâ discessit patriâ,
" Infelix: profectò utique ei bonae erant aves eunti,
" Dextrae; quibus gaudens quidem ego dimittebam illum;
" Gaudebat autem ille abiens: animusque adhuc nobis sperabat,
" Mixtum-iri *nos* hospitio, et splendida dona daturos."
Sic dixit: illum autem doloris nebula coöperuit atra:
Ambabus verò manibus sumptum pulverem fulvum
Fudit-sibi in caput canum, crebrò gemens.
Hujus autem commovebatur animus; ad nares verò ei jam
Acer spiritus pulsavit, charum patrem intuenti.
Osculatus verò est ipsum amplectens, insiliens, et alloquebatur:
" Ille quidem hic ipse ego, pater, quem tu inquiris,
" Veni vigesimo anno in patriam terram.
" Sed contine-te à fletu, luctuque lachrymoso.

Ver. 311. Δεξιοί.] Αἴσιοι· ἢ ἐκ τῶν δεξιῶν μερῶν. *Schol.*

Ver. 312. ——— θυμὸς δ' ἔτι.] *Al.* θυμὸς δέ τι.

Ibid. ——— νῶϊν.] *Eustathius* in commentario citat ἧμιν.

Ver. 314. ——— τὸν δ' ἄχεος νεφέλη ἐκάλυψε μέλαινα.] Vide ad *Il.* σ', 22.

Ver. 315. ——— χερσὶν ἑλὼν κόνιν αἰθαλόεσσαν Χεύατο κακκεφαλῆς πολιῆς.]

Canitiem immundo deformat pulvere, et ambas
Ad coelum tendit palmas ———.
Æn. X, 844.

Canitiem terrâ atque infuso pulvere fœdans.
Catull. de Nuptiis Pelei et Thetidos, Carm. LXIV. *ver.* 224.

Ver. 317. ——— ἀνὰ ῥῖνας δέ οἱ ἤδη Δριμὺ μένος προὔτυψε.] Δριμὺ μένος προὔτυψεν, ἤγουν προηνέχθη ταῖς ῥισίν· ὃ δὴ προπάσχει, ὡς τὰ πολλὰ, ὁ μέλλων δακρύειν. *Eustath.* *Aristoteles* autem hujusmodi narium affectionem ab irâ proficisci putat: Οἱ ἀνδρεῖοι, inquit, θυμοειδεῖς· ἰτητικώτατον γὰρ ὁ θυμὸς πρὸς τοὺς κινδύνους· ὅθεν καὶ Ὅμηρος, "— Δριμὺ δ' ἀνὰ ῥῖνας μένος —." Πάντα γὰρ τὰ τοιαῦτα ἔοικε σημαίνειν τὴν τοῦ θυμοῦ ἔγερσιν καὶ ὁρμήν. *Ethic. Nicomach. lib.* III. *cap.* 11. Similitèrque *Theocritus, Idyll.* I. *ver.* 18.

Καί οἱ ἀεὶ δριμεῖα χολὰ ποτὶ ῥινὶ κάθηται.

Ver. 319. Κύσσε.] Vide suprà ad *ver.* 235. et ad ε', 39.

Ver. 320. Κεῖνος μέντοι ὅδ' αὐτὸς ἐγὼ, πάτερ, ὃν σὺ μεταλλᾷς.] Similitèr apud *Virgilium:*

——— coràm, quem quæritis, adsum
Troïus Æneas, Libycis ereptus ab undis.
Æn. I, 595.

Et apud *Martialem:*

Hic est, quem legis, ille, quem requiris.
Lib. I. *Epigram.* i. *ver.* 1.

Ver. 321. ——— εἰκοστῷ ἔτεϊ ἐς.] Vide suprà ad π', 206.

Ver. 322. Ἀλλ' ἴσχεο κλαυθμοῖο.] Pronuntiabatur ἴσχευ, vel ἴσχεν· ut rectè notavit

Ἐκ γάρ τοι ἐρέω· (μάλα δὲ χρὴ σπευδέμεν ἔμπης·)
Μνηστῆρας κατέπεφνον ἐν ἡμετέροισι δόμοισι,
Λώβην τινύμενος θυμαλγέα, καὶ κακὰ ἔργα.
Τὸν δ' αὖ Λαέρτης ἀπαμείβετο, φώνησέν τε·
Εἰ μὲν δὴ Ὀδυσεύς γε, ἐμὸς πάϊς, ἐνθάδ' ἱκάνεις,
Σῆμά τί μοι νῦν εἰπὲ ἀριφραδὲς, ὄφρα πεποίθω.
Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς·
Οὐλὴν μὲν πρῶτον τήνδε φράσαι ὀφθαλμοῖσι,
Τὴν ἐν Παρνησῷ μ' ἔλασεν σῦς λευκῷ ὀδόντι
Οἰχόμενον· σὺ δέ με προΐεις καὶ πότνια μήτηρ
Ἐς πατέρ' Αὐτόλυκον μητρὸς φίλον, ὄφρ' ἂν ἑλοίμην
Δῶρα, τὰ δεῦρο μολών μοι ὑπέσχετο, καὶ κατένευσεν.
Εἰ δ' ἄγε, τοι καὶ δένδρε', ἐϋκτιμένην κατ' ἀλωὴν,
Εἴπω, ἅ μοι πότ' ἔδωκας, ἐγὼ δ' ᾔτεόν σε ἕκαστα,
Παιδνὸς ἐὼν, κατὰ κῆπον ἐπισπόμενος· διὰ δ' αὐτῶν
Ἱκνεύμεσθα, σὺ δ' ὠνόμασας καὶ ἔειπες ἕκαστα.
Ὄγχνας μοι δῶκας τρεισκαίδεκα, καὶ δέκα μηλέας,
Συκέας τεσσαράκοντ'· ὄρχους δέ μοι ὧδ' ὀνόμηνας

" Edicam enim tibi; (valdè autem oportet festinare omninò:)
" Procos interfeci in nostris aedibus,
" Contumeliam ulciscens animo-gravem, et mala opera."
Ei autem rursùs Laërtes respondebat, dixitque:
" Siquidem reverà Ulysses utique, mëus filius, huc venisti,
" Signum aliquod mihi nunc dic manifestum, ut persuadear."
Illum verò respondens allocutus est solers Ulysses:
" Cicatricem quidem primùm hanc animadverte oculis,
" Quam in Parnasso mihi inflixit sus albo dente
" Peregrè-profecto: tu verò me emiseras et veneranda mater
" Ad patrem Autolycum matris charum, ut acciperem
" Dona, quae huc profectus mihi promiserat, et annuerat.
" Quin age, tibi et arbores, benè-culto in arboreto,
" Dicam, quas mihi olim dedisti; ego autem poscebam à te singulas,
" Puer cùm-essem, per hortum comitans; per ipsas verò
" Ibamus, tu autem nominâsti et dixisti singulas.
" Pyros mihi dedisti tredecim, et decem malos,
" Ficos quadraginta, vitium-ordines verò mihi hîc disertè-dixisti

Barnesius. Similitèr ἤτουν, infrà *ver.* 336. pronuntiabatur ἤτουν, vel ἤτευν. Vide ad *Il.* ό, 116.

Ver. 323. —— *μάλα δὲ χρὴ σπευδέμεν.*] *Διὰ τὸ καραδοκεῖσθαι πόλεμον ἐκ τῶν Ἰθακησίων αὐτίκα νῦν. Eustath.*

Ver. 325. —— *τινύμενος.*] Vide ad *Il.* β', 43. γ', 260 et 279.

Ver. 331. Τὴν ἐν Παρνησῷ.] Vide suprà ad τ', 393. &c.

Ver. 335. Εἰ δ' ἄγε.] Particulæ Εἰ, hoc in loco, vis hujusmodi est: "*Sin hæc tibi non* "*satis visum fuerit;*" Vel, "*Sin alia ad-* "*huc indicia postules; Age,*" &c.

Ibid. —— *καὶ δένδρε'* —— Εἴπω, ἅ μοι πότ' ἔδωκας.] Καὶ τῷ πατρὶ ἰδιαίτατόν τι γνώρισμα παραδεικνὺς οἰκεῖον τῷ τόπῳ περὶ ὃν ἄρτι εὕρηται, ἀπαριθμεῖται καὶ δένδρα τῷ Λαέρτῃ, "ἅ "μοι ποτέ" φησιν "ἔδωκας," &c. *Eustath.*

Ver. 339. Ὄγχνας.] *Al.* Ὄχνας. Vide suprà ad *ver.* 246. et ή, 115.

Ver. 340. —— *ὄρχους δέ.*] Ὀρχὸς γάρ ἐστιν ὁ βόθρος, εἰς ὃν ἐντίθεται τὰ φυτὰ πρὸς μόσχευσιν· —— Ὁ δὲ Ἡσίοδος ὀρχὸν λέγει τὴν ἰ-

Δώσειν πεντήκοντα, διατρύγιος δὲ ἕκαστος
Ἦην· ἔνθα δ' ἀνὰ σταφυλαὶ παντοῖαι ἔασιν,
Ὁππότε δὴ Διὸς ὧραι ἐπιβρίσειαν ὕπερθεν.
Ὡς φάτο· τοῦ δ' αὐτοῦ λύτο γούνατα καὶ φίλον ἦτορ,
Σήματ' ἀναγνόντος, τά οἱ ἔμπεδα πέφραδ' Ὀδυσσεύς.
Ἀμφὶ δὲ παιδὶ φίλῳ βάλε πήχεε· τὸν δὲ προτί οἱ
Εἷλεν ἀποψύχοντα πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς.
Αὐτὰρ ἐπεί ῥ' ἄμπνυτο, καὶ ἐς φρένα θυμὸς ἀγέρθη,
Ἐξαῦτις μύθοισιν ἀμειβόμενος προσέειπε·
Ζεῦ πάτερ, ἦ ῥα ἔτ' ἐστὲ θεοὶ κατὰ μακρὸν Ὄλυμπον,
Εἰ ἐτεὸν μνηστῆρες ἀτάσθαλοι ὕβριν ἔτισαν.
Νῦν δ' αἰνῶς δείδοικα κατὰ φρένα, μὴ τάχα πάντες
Ἐνθάδ' ἐπέλθωσιν Ἰθακήσιοι, ἀγγελίας δὲ

" Daturum te quinquaginta; penitùs-vindemialis autem unusquisque
" Erat; illic nempè uvae omnigenae insunt,
" Quandò demùm Jovis tempestates incubuerint desuper."
Sic dixit: ejus autem ibidem soluta sunt genua et charum cor,
Signa agnoscentis, quae ei accurata dixerat Ulysses.
Circum verò filium charum jecit brachia; eum autem ad se
Cepit animâ-deficientem multa-passus nobilis Ulysses.
At postquam is spiritum-recepit, et in mentem animus collectus est,
Iterùm verbis respondens allocutus est:
" Jupiter pater, profectò utique adhuc estis dii in magno Olympo,
" Si reverà proci improbi injuriam luerunt.
" Nunc autem gravitèr timeo in mente, ne citò omnes
" Huc adveniant Ithacenses, nuncios verò

πίστιχοι φυτείαν τῶν ἀμπέλων· [Ἀσπὶς Ἡρακλ. ver. 293. 294.] " Οἱ δ' αὖτ' ἐς ταλάρους " ἔφερον —— βότρυας μεγάλων ἀπὸ ὀρχῶν" — καὶ πάλιν, [ver. 296. 297.] " —— παρὰ " δέ σφισιν ὀρχὸς Χρύσεος ἦν." Ἐστὶ δὲ ὅτι δηλοῖ καὶ κῆποι. *Etymolog. Magn.* ad vocem Ὄρχατος.

Ver. 341. —— διατρύγιος δὲ ἕκαστος Ἦην.] Τὸ δὲ " διατρύγιος" ἅπαξ μὲν καὶ αὐτὸ εἴρηται τῷ Ποιητῇ, σημαίνει δὲ ἄμπελον, ἧς οἱ καρποὶ ἐν διαφόροις καιροῖς πεπαίνονται· διὸ καὶ ἔφη, " ἔνθα " σταφυλαὶ παντοῖαι." Ἕτεροι δὲ διατρυγίους φασὶν ὄρχους, οὐ μόνον οἰνικούς, ἀλλὰ καὶ δενδρικούς, τοὺς μὴ πάνυ πυκνούς, ἀλλὰ τοιούτους ὡς μεταξὺ τῶν κατὰ τὰ φυτὰ στοίχων παρεσπάρθαι τι τῶν σπορίμων καὶ οἷον τρυγᾶσθαι. *Eustath.* Rectiùs autem, ut opinor, vocem διατρύγιος interpretêris " *Penitùs-vindemialis*:"

—— ὅτε τρυγόωσιν ἀλωήν. *Iliad.* σ', 566.

—————— ἑτέρας δ' ἄρα τε τρυγόωσιν.
Odyss. ή, 124.

Οἱ δ' ἐτρύγων οἴνας ——————.
Hesiod. Ἀσπ. Ἡρακλ. 292.

Ver. 343. — ἐπιβρίσειαν.] Vide ad *Il.* ή, 343.

Ver. 345. —— πέφραδ'.] Vide ad *Il.* β', 314. et ξ', 500.

Ver. 347. Εἷλεν.] *Al.* Εἷλκεν.

Ver. 360. —— ἦ ῥα ἔτ' ἐστὲ θεοί.] Ita apud *Euripidem*:

Νῦν τήνδ' ἄελπτον ἡμέραν ἰδοῦσ' ἐγώ,
Θεοὺς νομίζω, καὶ δοκῶ τὰς συμφορὰς
Ἔχειν ἔλασσον, τῶνδε τισάντων δίκην.
Supplices, *ver.* 731.

Et apud *Livium*: " Pro se quisque, *Deos* " *tandem esse, et non negligere humana*, fre- " munt." *Lib.* III. § 56. Et *Torquatus*, apud eundem: " *Est cœleste numen! Es,* " *magne Jupiter!*" *Lib.* VIII. § 6. Nec dissimilitèr apud *Lucanum*:

—————— sunt nobis nulla profectò
Numina; cùm cæco rapiantur secula casu;
Mentimur regnare Jovem ————.
Pharsal. lib. VII, 445.

Ver. 351. —— ἀτάσθαλοι.] *Al.* ἀτάσθαλον. *Ibid.* —— ἔτισαν.] Vide ad *Il.* ί, 508. et χ', 19. 20.

Ver. 352. —— δείδοικα.] Vide ad *Il.* ν', 736.

Ver. 353. —— ἐπέλθωσιν Ἰθακήσιοι.] *Bar-*

Πάντη ἐποτρύνωσι Κεφαλλήνων πολίεσσι.
Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς·
Θάρσει, μή τοι ταῦτα μετὰ φρεσὶ σῇσι μελόντων·
Ἀλλ' ἴομεν προτὶ οἶκον, ὃς ὀρχάτου ἐγγύθι κεῖται·
Ἔνθα δὲ Τηλέμαχον καὶ βουκόλον ἠδὲ συβώτην
Προὔπεμψ', ὡς ἂν δεῖπνον ἐφοπλίσσωσι τάχιστα.
Ὣς ἄρα φωνήσαντε, βάτην πρὸς δώματα καλά.
Οἱ δ' ὅτε δή ῥ' ἵκοντο δόμους εὖ ναιετάοντας,
Εὗρον Τηλέμαχον καὶ βουκόλον ἠδὲ συβώτην,
Ταμνομένους κρέα πολλὰ, κερῶντάς τ' αἴθοπα οἶνον.
Τόφρα δὲ Λαέρτην μεγαλήτορα ᾧ ἐνὶ οἴκῳ
Ἀμφίπολος Σικελὴ λοῦσεν, καὶ χρῖσεν ἐλαίῳ·
Ἀμφὶ δ' ἄρα χλαῖναν καλὴν βάλεν· αὐτὰρ Ἀθήνη
Ἄγχι παρισταμένη μέλε' ἤλδανε ποιμένι λαῶν,
Μείζονα δ', ἠὲ πάρος, καὶ πάσσονα θῆκεν ἰδέσθαι.
Ἐκ δ' ἀσαμίνθου βῆ· θαύμαζε δέ μιν φίλος υἱὸς,
Ὡς ἴδεν ἀθανάτοισι θεοῖς ἐναλίγκιον ἄντην·
Καί μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·

"Circumquaque expediant Cephallenorum ad urbes."
Hunc autem respondens allocutus est solers Ulysses:
"Confide, nè tibi haec in mente tuâ curae-sint;
"Sed eamus ad domum, quae hortum prope jacet:
"Illuc verò Telemachum et bubulcum et subulcum
"Praemisi; ut coenam appararent citissimè."
Sic utique locuti, iverunt ad aedes pulchras.
Hi autem quandò jam pervenerunt ad aedes habitantibus-commodas,
Invenerunt Telemachum et bubulcum et subulcum,
Incidentes carnes multas, miscentesque generosum vinum.
Interim verò Laërtem magnanimum suâ in domo
Famula Sicula lavit, et unxit oleo;
Circumque deindè laenam pulchram jecit: at Minerva
Propè astans membra auctavit pastori populorum,
Majoremque, quàm anteà, et crassiorem fecit ad-intuendum.
E balneo verò *is* egressus est; admirabatur autem ipsum charus filius,
Ut vidit immortalibus diis similem coràm;
Et ipsum compellans verbis alatis allocutus est:

---

nesius ex conjecturâ edidit ἐπέλθωσιν ῥ' Ἰθακήσιοι. Sed nihil opus. Vide ad *Il.* ά, 51.

Ver. 354. —— Κεφαλλήνων πολίεσσι.] Ita rectè ex *Eustathii* commentario, et ex *Odyss.* φ', 252. restituit *Barnesius*. In vulgatis hîc corruptè editum est πολίεσσι· ac si esset videlicèt ex πολύς.

Ver. 263. Ταμνομένους.] Vide ad *Il.* ν', 180.

Ibid. —— κερῶντάς τ' αἴθοπα οἶνον.] Τουτέστιν, ἐμβάλλοντας εἰς κρατῆρας. *Eustath.* "Τὸ κερᾷν, sive κεράσαι, licèt *miscere* propriè significet, usurpatur tamen simpliciter ἀντὶ τοῦ ἐγχέειν, καὶ διδόναι πίνειν pro "*infundere* in calicem scil. sive cyathum, "et *bibendum porrigere.*" *Gataker. Adversar. Miscellan. Posthum. cap.* 5. ubi hunc *Homeri* locum adducit.

Ver. 366. —— αὐτὰρ Ἀθήνη —— μέλε ἤλδανε ποιμένι λαῶν.] Ἤτοι εὐτραφῆ καὶ λιπαρὰ ἐποίει, εὐρύνουσα τὰ μέλη. *Porphyr. Quaest. Homeric.* 10. Vide et suprà ad π', 175. et ψ', 156.

Ver. 368. Μείζονα δ'.] Apud *Eustathium* in commentario, Μείζονά τ'.

Ὦ πάτερ, ἦ μάλα τίς σε θεῶν αἰειγενετάων
Εἶδός τε μέγεθός τε, ἀμύμονα θῆκεν ἰδέσθαι.
Τὸν δ' αὖ Λαέρτης πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα·
Αἲ γὰρ, Ζεῦ τε πάτερ, καὶ Ἀθηναίη, καὶ Ἄπολλον,
Οἷος Νήρικον εἷλον, ἐϋκτίμενον πτολίεθρον,
Ἀκτὴν Ἠπείροιο, Κεφαλλήνεσσιν ἀνάσσων,
Τοῖος ἐών τοι χθιζὸς ἐν ἡμετέροισι δόμοισι,
Τεύχε' ἔχων ὤμοισιν, ἐφεστάμεναι, καὶ ἀμύνειν
Ἄνδρας μνηστῆρας· τῷ κε σφέων γούνατ' ἔλυσα
Πολλῶν ἐν μεγάροισι, σὺ δὲ φρένας ἔνδον ἰάνθης.
Ὣς οἱ μὲν τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους ἀγόρευον.
Οἱ δ' ἐπεὶ οὖν παύσαντο πόνου, τετύκοντό τε δαῖτα,
Ἑξείης ἕζοντο κατὰ κλισμούς τε θρόνους τε·
Ἔνθ' οἱ μὲν δείπνῳ ἐπεχείρεον· ἀγχίμολον δὲ
Ἦλθ' ὁ γέρων Δολίος, σὺν δ' υἱεῖς τοῖο γέροντος
Ἐξ ἔργων μογέοντες· ἐπεὶ προμολοῦσα κάλεσσεν
Μήτηρ, γρηῦς Σικελὴ, ἥ σφεας τρέφε· καί ῥα γέροντα
Ἐνδυκέως κομέεσκεν, ἐπεὶ κατὰ γῆρας ἔμαρπτεν.
Οἱ δ' ὡς οὖν Ὀδυσῆα ἴδον, φράσσαντό τε θυμῷ,
Ἔσταν ἐνὶ μεγάροισι τεθηπότες· αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς

" O pater, certè omninò aliquis te deorum sempiternorum
" Formâque staturâque, egregium fecit ad-intuendum."
Eum autem rursùs Laërtes prudens contrà allocutus est:
" Utinam, Jupiterque pater, et Minerva, et Apollo,
" Qualis Nericum cepi, benè-aedificatam urbem,
" Littus Continentis, Cephallenibus imperans,
" Talis existens tibi hesternus in nostris aedibus,
" Arma habens humeris, astitissem, et propulsâssem
" Viros procos; eò ipsorum genua solvissem
" Multorum in aedibus; tu verò mente intùs laetatus fuisses."
Sic hi quidem talia inter se loquebantur.
Illi autem postquam cessârant à laborè, apparaverantque convivium,
Ordine sedebant in sedilibusque soliisque:
Ibi illi quidem prandio manus-admovebant; propè autem
Venit senex Dolius, unâque filii hujus senis
Ex operibus fatigati; quippè egressa vocaverat
Mater, anus Sicula, quae ipsos nutriebat; et sanè senem
Studiosè curabat, postquam senectus corripuerat.
Illi verò ut Ulyssem viderunt, agnoveruntque animo,
Steterunt in aedibus attoniti; at Ulysses

Ver. 375. 376. Αἲ γὰρ, Ζεῦ τε πάτερ, — Οἷος Νήρικον εἷλον.]

O mihi praeteritos referat si Jupiter annos!
Qualis eram, cùm primam aciem Praeneste sub ipsâ
Stravi ——————. *Æn.* VIII, 560.

Ver. 376. Οἷος Νήρικον εἷλον,—— Ἀκτὴν Ἠπείροιο.] Ἡ Λευκὰς, Κορινθίων τὸν ἰσθμὸν διακοψάντων, νῆσος γέγονεν, ἀκτὴ πρότερον οὖσα· περὶ ταύτης γάρ φησι λέγειν τὸν Λαέρτην· " Οἷος Νήρικον εἷλον, ἐϋκτίμενον πτολίεθρον, " Ἀκτὴν Ἠπείροιο." *Strabo, Geograph. lib.* I, *pag.* 102. *al.* 59. Vide et eundem, *lib.* X, *pag.* 693. *al.* 451. 452.

Ver. 388. — γέροντα Ἐνδυκέως κομέεσκεν.]

Μειλιχίοις ἐπέεσσι καθαπτόμενος προσέειπεν·
Ὦ γέρον, ἵζ' ἐπὶ δεῖπνον· ἀπεκλελάθεσθε δὲ θάμβευς·
Δηρὸν γὰρ σίτῳ ἐπιχειρήσειν μεμαῶτες
Μίμνομεν ἐν μεγάροις, ὑμέας ποτιδέγμενοι αἰεί.
Ὣς ἄρ' ἔφη· Δολίος δ' ἰθὺς κίε, χεῖρε πετάσσας
Ἀμφοτέρας· Ὀδυσεῦς δὲ λαβὼν κύσε χεῖρ' ἐπὶ καρπῷ,
Καί μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
Ὦ φίλ', ἐπεὶ νόστησας ἐελδομένοισι μάλ' ἡμῖν,
Οὐδέ τ' ὀϊομένοισι, θεοὶ δέ σε ἤγαγον αὐτοί,
Οὖλέ τε, καὶ μέγα χαῖρε, θεοὶ δέ τοι ὄλβια δοῖεν·
Καί μοι τοῦτ' ἀγόρευσον ἐτήτυμον, ὄφρ' εὖ εἰδῶ,
Ἦ ἤδη σάφα οἶδε περίφρων Πηνελόπεια
Νοστήσαντά σε δεῦρ', ἢ ἄγγελον ὀτρύνωμεν.
Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς·
Ὦ γέρον, ἤδη οἶδε· τί σε χρὴ ταῦτα πένεσθαι;

Blandis verbis compellans allocutus est:
" O senex, sede ad prandium; obliviscimini verò stuporis;
" Dudùm enim cibo manus-admovere cupientes
" Manebamus in aedibus, vos expectantes semper."
Sic utique dixit: Dolius autem rectà ivit, manibus passis
Ambabus; Ulyssisque prehensam osculatus est manum ad carpum;
Et ipsum compellans verbis alatis allocutus est:
" O chare, quandoquidem rediisti cupientibus valdè nobis,
" Non verò et expectantibus, dii autem te duxerunt ipsi;
" Salveque, et magnoperè gaude; dii verò tibi prospera dent:
" Et mihi hoc dic verum, ut benè sciam,
" An jam certò nôrit prudens Penelope
" Reversum te huc, an nuncium expediamus."
Hunc autem respondens allocutus est solers Ulysses:
" O senex, jamjam novit; quid te oportet haec curare?"

Τὸν Δολίον, ἢ τὸν Λαέρτην. *Eustath.* Sed de *Dolio* omninò intelligendum hoc, liquet ex præcedenti *ver.* 386.

Ἦλθ' ὁ γέρων Δολίος, σὺν δ' υἱεῖς τοῖο γέροντος.

Ver. 394. — μεμαῶτες.] Vide ad *Il.* ν', 46.

Ver. 397. ——— Ὀδυσεῦς δὲ λαβὼν κύσε χεῖρ'.] In vulgatis scriptum est Ὀδυσσεὺς δὲ λαβὼν, &c. *Eustathius* autem; Ἐν γενικῇ Αἰολικῇ, (inquit,) ἢ Δωρικῇ, εἴρηται κατὰ κρᾶσιν μετὰ περισπωμένου τόνου τὸ Ὀδυσσεῦς· καὶ δηλοῖ ὅτι ὁ Δολίος τὴν τοῦ Ὀδυσσέως λαβὼν ἐφίλησε χεῖρα· ὡς γὰρ πρὸ ὀλίγων, [suprà *ver.* 39.] τὸ "ἐκλελάθεσθε θάμβεος" θάμβευς εἶπεν, οὕτω καὶ ἐνταῦθα τὸ Ὀδυσσέος Ἰωνικὸν συνεῖλεν εἰς τὸ Ὀδυσσεῦς. Rectè omninò. Alioqui enim sequens oratio, quæ manifestè *Dolii* est, *Ulyssi* tribuetur. Et *Barnesius* ex *Etymologico Magno* Editionibusque nonnullis, Ὀδυσεῦς edidit. Porrò Editio *Wetsteniana* habet Ὀδυσέος.

Ibid. —— κύσε.] Vide suprà ad ϱ', 39.

Ver. 400. ——— θεοὶ δέ σε ἤγαγον.] *Al.* θεοὶ δέ σ' ἀνήγαγον.

Ver. 401. Οὖλέ τε, καὶ μέγα χαῖρε.] Τὸ δὲ "Οὖλε," καὶ νῦν ἀντὶ τοῦ ὑγίαινε· τουτέστιν, ὅλος καὶ ὑγιὴς ἔσο. *Eustath.* Οὔλιον δ' Ἀπόλλωνα καλοῦσί τινα καὶ Μιλήσιοι, καὶ Δήλιοι, [*Al.* Λύδιοι,] οἷον ὑγιαστικὸν καὶ παιωνικόν· τὸ γὰρ οὔλειν, ὑγιαίνειν· ἀφ' οὗ καὶ τὸ οὐλή, καὶ "Οὖλέ τε, καὶ "μέγα χαῖρε." *Strabo, Geograph. lib.* XIV. *pag.* 942. *al.* 635. Similitèr et *Macrobius*: "Eundem Deum [*Apollinem*] præstantem "salubribus causis, Οὔλιον appellant; id est, "sanitatis auctorem;" ut ait Homerus: "Οὖλέ τε, καὶ μάλα χαῖρε." *Saturnal. lib.* I. *cap.* 17. Apud *Homerum* in *Iliade* et *Odysseâ* non alibi occurrit hæc vox.

Ibid. ——— μέγα χαῖρε.] *Al.* μάλα χαῖρε. Atque ita citat *Macrobius* loco jam suprà adducto.

Ὡς φάθ'· ὁ δ' αὖτις ἄρ' ἕζετ' ἐϋξέστου ἐπὶ δίφρου.
Ὡς δ' αὔτως παῖδες Δολίου κλυτὸν ἀμφ' Ὀδυσῆα
Δεικανόωντ' ἐπέεσσι, καὶ ἐν χείρεσσι φύοντο·
Ἑξείης δ' ἕζοντο παραὶ Δολίον πατέρα σφῶν.
Ὡς οἱ μὲν περὶ δεῖπνον ἐνὶ μεγάροισι πένοντο.
Ὄσσα δ' ἄρ' ἄγγελος ὦκα κατὰ πτόλιν ᾤχετο πάντῃ,
Μνηστήρων στυγερὸν θάνατον καὶ κῆρ' ἐνέπουσα·
Οἱ δ' ἄρ' ὁμῶς ἀΐοντες ἐφοίτων ἄλλοθεν ἄλλος,
Μυχμῷ τε στοναχῇ τε, δόμων προπάροιθ' Ὀδυσῆος·
Ἐκ δὲ νέκυς οἴκων φόρεον, καὶ θάπτον ἕκαστοι·
Τοὺς δ' ἐξ ἀλλάων πολίων οἶκόνδε ἕκαστον
Πέμπον ἄγειν ἁλιεῦσι, θοῇς ἐπὶ νηυσὶ τιθέντες·
Αὐτοὶ δ' εἰς ἀγορὴν κίον ἀθρόοι, ἀχνύμενοι κῆρ.
Αὐτὰρ ἐπεί ῥ' ἤγερθεν, ὁμηγερέες τ' ἐγένοντο,
Τοῖσιν δ' Εὐπείθης ἀνά θ' ἵστατο, καὶ μετέειπεν·
Παιδὸς γάρ οἱ ἄλαστον ἐνὶ φρεσὶ πένθος ἔκειτο,
Ἀντινόου, τὸν πρῶτον ἐνήρατο δῖος Ὀδυσσεύς·

Sic dixit: ille verò rursùs deindè sedit benè-politâ in sede.
Sic autem paritèr filii Dolii inclytum circa Ulyssem,
Blandè-compellabant verbis, et manibus inhaerebant:
Ordine verò sedebant juxta Dolium patrem ipsorum.
Sic illi quidem circa prandium in aedibus se-occupabant.
Fama verò nuncia citò per urbem ibat undique,
Procorum gravem mortem et fatum indicans:
Illi autem simul audientes ibant aliundè alius,
Cum strepituque gemituque, aedes ante Ulyssis:
Exportabant verò cadavera aedibus, et sepeliebant singuli:
Eos autem qui erant ex aliis urbibus, domum unumquemque
Mittebant vehendos piscatoribus, velocibus navibus imponentes:
Ipsi verò in concionem iverunt conferti, dolentes corde.
At postquam congregati erant, et frequentes convenerant,
Inter eos utique Eupithes surrexitque, et locutus est;
Ob-filium enim ei indelebilis in mente dolor manebat,
Antinoum, quem primum interfecerat nobilis Ulysses:

Ver. 410. —— σφῶν.] *Al.* σφίων et σφόν.

Ver. 412. Ὄσσα δ' ἄρ' ἄγγελος ὦκα κατὰ πτόλιν ᾤχετο.] Apud *Eustathium* in commentario, Ὄσσα δὲ ἄγγελος.

Extemplò Libyæ magnas it fama per urbes;
Fama, malum quo non aliud velocius ullum. *Æn.* IV, 173.

Fama ——————.
Spargitur in turmas, solito pernicior index,
Cùm lugenda refert ——————.
Statius, Thebaid. lib. IX. 33. 34.

Ver. 415. —— προπάροιθ' Ὀδυσῆος.] *Barnesius* inter varias lectiones, προπάροιθεν Ὀδυσσεῦς. Vide suprà ad *ver.* 397.

Ver. 416. Ἐκ δὲ νέκυς οἴκων φόρεον, καὶ θάπτον ἕκαστοι.]

Constituere pyras, huc corpora quisque suorum
More tulêre patrum ——. *Æn.* XI, 185.

Ibid. —— ἕκαστοι.] Apud *Eustathium* in commentario, ἕκαστον.

Ver. 417. —— οἶκόνδε ἕκαστον.] *Al.* οἶκόνδε ἕκαστος.

Ver. 418. Πέμπον ἄγειν ἁλιεῦσι.] Ἁλιεῖς δὲ τοὺς πορθμέας δοκεῖ λέγειν, ὧν μάλιστα χρεία ἦν εἰς τὸ νεκραγωγεῖν, ὅπερ ἐστὶ νεκροὺς ἄγειν ἐκφορηθέντας δηλαδή. *Eustath.*

Ver. 419. Αὐτοὶ δ' εἰς ἀγορὴν κίον ἀθρόοι.]

Olli convenêre, fluuntque ad regia plenis
Tecta viis ——————. *Æn.* XI, 236.

Τοῦ ὅγε δακρυχέων, ἀγορήσατο καὶ μετέειπεν·
  Ὦ φίλοι, ἦ μέγα ἔργον ἀνὴρ ὅδε μήσατ' Ἀχαιοῖς·
Τοὺς μὲν σὺν νήεσσιν ἄγων πολέας τε καὶ ἐσθλοὺς,
Ὤλεσε μὲν νῆας γλαφυρὰς, ἀπὸ δ' ὤλεσε λαούς·
Τοὺς δ' ἐλθὼν ἔκτεινε Κεφαλλήνων ὄχ' ἀρίστους.
Ἀλλ' ἄγετε, πρὶν τοῦτον ἢ ἐς Πύλον ὦκα ἱκέσθαι,
Ἢ καὶ ἐς Ἦλιδα δῖαν, ὅθι κρατέουσιν Ἐπειοὶ,
Ἴομεν· ἢ καὶ ἔπειτα κατηφέες ἐσσόμεθ' αἰεί·
Λώβη γὰρ τάδε γ' ἐστὶ καὶ ἐσσομένοισι πυθέσθαι.
Εἰ δὴ μὴ παίδων τε κασιγνήτων τε φονῆας
Τισόμεθ', οὐκ ἂν ἔμοιγε μετὰ φρεσὶν ἡδὺ γένοιτο
Ζωέμεν· ἀλλὰ τάχιστα θανὼν φθιμένοισι μετείην.
Ἀλλ' ἴομεν, μὴ φθέωσι περαιωθέντες ἐκεῖνοι.
  Ὣς φάτο δακρυχέων· οἶκτος δ' ἕλε πάντας Ἀχαιούς.
Ἀγχίμολον δέ σφ' ἦλθε Μέδων καὶ θεῖος ἀοιδὸς,
Ἐκ μεγάρων Ὀδυσῆος, ἐπεὶ σφέας ὕπνος ἀνῆκεν·
Ἔσταν δ' ἐν μέσσοισι· τάφος δ' ἕλεν ἄνδρα ἕκαστον.
Τοῖσι δὲ καὶ μετέειπε Μέδων, πεπνυμένα εἰδώς·
  Κέκλυτε δὴ νῦν μευ, Ἰθακήσιοι· οὐ γὰρ Ὀδυσσεὺς

Ob hunc ille lachrymas-fundens concionatus est, et inter-eos-dixit:
" O amici, certè magnum opus vir hic molitus est Achivis:
" Alios quidem cum navibus ducens multosque et eximios,
" Perdidit quidem naves cavas, perdidit autem populos:
" Alios autem reversus interfecit Cephallenorum longè optimos.
" Sed agite, antequam hic vel in Pylum citò iverit,
" Vel et in Elidem divinam, ubi dominantur Epeï,
" Eamus; aut et posteà ignominiosi erimus semper:
" Contumelia enim haec sunt et futuris auditu.
" Si jam non filiorumque fratrumque interfectores
" Ulciscamur; non mihi quidem in mente dulce fuerit
" Vivere, sed citissimè mortuus defunctus interfuero.
" Sed eamus, nè praeveniant transgressi illi."
Sic dixit, lachrymas-fundens: commiseratio autem cepit omnes Achivos.
Propè verò ad ipsos venit Medon et divinus cantor,
Ex aedibus Ulyssis; postquam ipsos somnus reliquerat;
Steteruntque in mediis: stupor autem cepit virum unumquemque.
Inter eos verò locutus est Medon, prudentia doctus:
" Audite jam nunc me, Ithacenses; non enim Ulysses

Ver. 425. —— Ἀχαιοῖς.] *Al.* Ἀχαιούς.

Ver. 426. —— σὺν νήεσσιν ἄγων.] *Eustathius* in commentario legit, ἐν νήεσσιν ἄγων.

Ver. 430. —— ἐς Ἦλιδα δῖαν, ὅθι κρατέουσιν Ἐπειοί.] Vide suprà ad ν', 275.

Ver. 431. Ἴομεν· ἢ καὶ ἔπειτα.] Ἐν δὲ τῷ, "Ἴομεν," καὶ, "Ἀλλ' ἴομεν," [infrà *ver.* 436.] καὶ, "Μὴ ἴομεν," [*ver.* 461.] ἀδιαφορία διχρόνου συνήθης φαίνεται· τὸ μὲν γὰρ "Ἴομεν" ἐκτείνει τὴν ἀρχουσαν, τὰ δὲ λοιπὰ συστέλλει αὐτήν. *Eustath.* Vide autem ad *Il.* ν', 103. et ό, 24.

Ver. 432. —— τάδε.] *Al.* τόδε.

Ver. 436. —— φθέωσι.] *Al.* φθῶσι. Quo modo scilicèt et φθέωσι pronuntiabatur. Similitèr σφέας infrà *ver.* 439. pronuntiabatur σφᾶς· nam *ultimam* producit.

Ibid. —— περαιωθέντες ἐκεῖνοι.] Εἰς Πύλον δηλαδὴ, ἢ καὶ εἰς Ἦλιδα. *Eustath.*

Ver. 442. —— οὐ γὰρ Ὀδυσσεὺς Ἀθανάτων ἀέκητι θεῶν τάδε μήσατο.] Ita *Iliad.* ί, 185,

Ἀθανάτων ἀέκητι θεῶν τάδε μήσατο ἔργα·
Αὐτὸς ἐγὼν εἶδον θεὸν ἄμβροτον, ὅς ῥ' Ὀδυσῆϊ
Ἐγγύθεν ἑστήκει, καὶ Μέντορι πάντα ἐῴκει.
Ἀθάνατος δὲ θεὸς τοτὲ μὲν προπάροιθ' Ὀδυσῆος
Φαίνετο θαρσύνων, τοτὲ δὲ μνηστῆρας ὀρίνων
Θῦνε κατὰ μέγαρον· τοὶ δ' ἀγχιστῖνοι ἔπιπτον.
  Ὣς φάτο· τοὺς δ' ἄρα πάντας ὑπὸ χλωρὸν δέος ᾗρει.
Τοῖσι δὲ καὶ μετέειπε γέρων ἥρως Ἁλιθέρσης
Μαστορίδης· ὁ γὰρ οἶος ὅρα πρόσσω καὶ ὀπίσσω·
Ὅς σφιν ἐϋφρονέων ἀγορήσατο καὶ μετέειπε·
  Κέκλυτε δὴ νῦν μευ, Ἰθακήσιοι, ὅ,ττι κεν εἴπω·
Ὑμετέρῃ κακότητι, φίλοι, τάδε ἔργα γένοντο·
Οὐ γὰρ ἐμοὶ πείθεσθ', οὐ Μέντορι ποιμένι λαῶν,
Ὑμετέρους παῖδας καταπαυέμεν ἀφροσυνάων·
Οἳ μέγα ἔργον ἔρεζον ἀτασθαλίῃσι κακῇσι,
Κτήματα κείροντες, καὶ ἀτιμάζοντες ἄκοιτιν

" Immortalibus invitis diis hæc molitus est opera:
" Ipse ego vidi deum immortalem, qui scilicèt Ulyssem
" Propè stetit, et Mentori omnia similis erat.
" Immortalis verò deus aliquandò quidem ante Ulyssem
" Apparebat animans, aliquandò autem procos turbans
" Ruebat per domum; illi verò conferti cadebant."
Sic dixit: eos verò omnes pallidus timor subiit.
Inter eos autem et locutus est senex heros Halitherses
Mastorides: is enim solus videbat antè et ponè:
Qui inter ipsos rectè-sentiens concionatus est et dixit:
" Audite jam nunc me, Ithacenses, quodcunque dicam;
" Vestro vitio, ô amici, hæc opera facta sunt:
" Non enim mihi parebatis, non Mentori pastori populorum,
" Ut vestros filios desinere-faceretis à stultitiis;
" Qui magnum opus faciebant improbitate malâ,
" Possessiones attondentes, et dedecorantes uxorem

Οὐχ ὅγ' ἄνευθε θεοῦ τάδε μαίνεται, ἀλλά τις ἄγχι
Ἕστηκ' ἀθανάτων ———.

——— non hæc sine numine Divûm
Eveniunt ———. *Æn.* II, 777.

Cæterùm refertur hîc vocula γὰρ, non ad id quod proximè præcessit, sed ad id quod elegantiùs reticetur; " *Cavete quid faciatis, non* " *ENIM,*" &c. Vide ad *Il.* ί, 22.

Ver. 444. —— ὅς ῥ' Ὀδυσῆϊ.] *Eustathius* in commentario citat, ὅς Ὀδυσῆϊ. Quod et ferri posset. Vide ad *Il.* ά, 51.

Ver. 446. 447. —— τοτὲ μὲν —— τοτὲ δὲ.] *Al.* ποτὲ μὲν —— ποτὲ δέ. Atque ita edidit *Barnesius.*

Ibid. —— προπάροιθ' Ὀδυσῆος.] *Al.* προπάροιθεν Ὀδυσσῆος. Ut suprà *ver.* 415.

Ver. 448. —— ἀγχιστῖνοι.] *Al.* ἀγχηστῖνοι, et ἀγχιστῖνοι.

Ver. 449. —— τοὺς δ' ἄρα πάντας ὑπὸ χλωρὸν δέος ᾗρει.]

Tum verò tremefacta novus per pectora cunctis
Insinuat pavor ———.
Æn. II, 228.

Ver. 451. —— ὅρα πρόσσω καὶ ὀπίσσω.]

—— novit namque omnia vates,
Quæ sint, quæ fuerint, quæ mox ventura trahantur.
Virg. Georg. IV, 392.

Ver. 454. 456. Ὑμετέρῃ —— Ὑμετέρους.] *Henricus Stephanus* inter varias lectiones, Ἡμετέρῃ —— Ἡμετέρους. Sed minùs rectè utrobique. Uti observavit *Barnesius.*

Ver. 456. —— καταπαυέμεν.] Vide suprà ad β', 168. et 244.

Ver. 457. —— ἔρεζον.] *Al.* ἔρεξαν.

Ἀνδρὸς ἀριστῆος· τὸν δ' οὐκ ἔτι φάντο νέεσθαι·
Καὶ νῦν ὧδε γένοιτο· πίθεσθέ μοι, ὡς ἀγορεύω·
Μὴ ἴομεν, μή πού τις ἐπίσπαστον κακὸν εὕρῃ.
Ὣς ἔφαθ'· οἱ δ' ἄρ' ἀνήϊξαν μεγάλῳ ἀλαλητῷ
Ἡμίσεων πλείους· τοὶ δ' ἀθρόοι αὐτόθι μεῖναν.
Οὐ γάρ σφιν ἅδε μῦθος ἐνὶ φρεσὶν, ἀλλ' Εὐπείθει
Πείθοντ'· αἶψα δ' ἔπειτ' ἐπὶ τεύχεα ἐσσεύοντο.
Αὐτὰρ ἐπεί ῥ' ἕσσαντο περὶ χροῒ νώροπα χαλκὸν,
Ἀθρόοι ἠγερέθοντο πρὸ ἄστεος εὐρυχόροιο.
Τοῖσιν δ' Εὐπείθης ἡγήσατο νηπιέῃσιν·
Φῆ δ' ὅγε τίσεσθαι παιδὸς φόνον· οὐδ' ἄρ' ἔμελλεν
Ἂψ ἀπονοστήσειν, ἀλλ' αὐτοῦ πότμον ἐφέψειν.
Αὐτὰρ Ἀθηναίη Ζῆνα Κρονίωνα προσηύδα·
Ὦ πάτερ ἡμέτερε, Κρονίδη, ὕπατε κρειόντων,
Εἰπέ μοι εἰρομένῃ, τί νύ τοι νόος ἔνδοθι κεύθει;
Ἢ προτέρω πόλεμόν τε κακὸν καὶ φύλοπιν αἰνὴν
Τεύξεις; ἢ φιλότητα μετ' ἀμφοτέροισι τίθησθα;
Τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη νεφεληγερέτα Ζεύς·
Τέκνον ἐμὸν, τί με ταῦτα διείρεαι, ἠδὲ μεταλλᾷς;

"Viri optimi; ipsum verò non ampliùs putabant rediturum:
"Et nunc sic fiat; parete mihi, sicut dico:
"Nè eamus, nequà aliquis accersitum malum inveniat."
Sic dixit: hi autem deindè surrexerunt magno *cum* clamore
Dimidiis plures; illi verò conferti illic manserunt.
Non enim ipsis placuit sermo in mente; sed Eupitheo
Parebant: statim autem posteà ad arma ruebant.
At postquam induerant-se circum corpus splendido aere,
Conferti congregabantur ante urbem spatiosam.
Ipsis autem Eupithes praefuit stultitiis:
Putabat verò ille ulturum *se* filii caedem; neque sanè erat
Retrò reversurus, sed illic fatum obiturus.
At Minerva Jovem Saturnium allocuta est:
"O pater noster, Saturnie, summe regum,
"Dic mihi interroganti, quid jam tibi mens intùs occultat?
"Nunquid ulteriùs bellumque malum et pugnam gravem
"Facies? an amicitiam inter utrosque statuis?"
Illam autem respondens allocutus est nubium-coactor Jupiter:
"Filia mea, cur me haec percontaris, et interrogas?

Ver. 461. ——— ἐπίσπαστον.] Καταχρηστικῶς σημαίνει τὸ ἐπακτὸν, ὅ ἐστιν, ὃ ἑαυτῷ τις ἐπισπᾶται. *Schol.* à *Barnesio* ex MS. *Aloysii Alemanni* excerpt.

Ver. 463. ——— αὐτόθι μεῖναν.] *Eustathius* in commentario citat, αὐτόθι μίμνον.

Ver. 466. ——— νώροπα χαλκὸν.] Ἐπαφρόδιτος ἐν τοῖς Ὁμηρικοῖς φησὶν, ὅτι γίγνεται ἐν Παιονίᾳ σίδηρος, ὃς ἀκονηθεὶς λαμπρότατός ἐστιν· ἀφ' οὗ καὶ τὸ, "νώροπα χαλκόν." *Barnesius* ex *Stephano* περὶ πόλεων. Vide suprà ad ν', 19.

Ver. 469. ——— τίσεσθαι.] *Al.* τίσασθαι. Vide ad *Il.* γ', 28.

Ver. 470. ——— αὐτοῦ.] *Al.* αὐτόθι.

Ibid. ——— ἐφέψειν.] *Al.* ἐπισπεῖν.

Ver. 472. Ὦ πάτερ ἡμέτερε, Κρονίδη, ὕπατε κρειόντων.]

O pater, ô hominum Divûmque aeterna potestas. *Æn.* X, 18.

Ver. 473. ——— τί νύ τοι νόος ἔνδοθι κεύθει;]

Nate Deâ, quae nunc animo sententia surgit? *Æn.* I, 582.

Οὐ γὰρ δὴ τοῦτον μὲν ἐβούλευσας νόον αὐτή;
Ὡς ἤτοι κείνους Ὀδυσεὺς ἀποτίσεται ἐλθών.
Ἔρξον, ὅπως ἐθέλεις· ἐρέω δέ τοι, ὡς ἐπέοικεν.
Ἐπειδὴ μνηστῆρας ἐτίσατο δῖος Ὀδυσσεὺς,
Ὅρκια πιστὰ ταμόντες, ὁ μὲν βασιλευέτω αἰεί·
Ἡμεῖς δ' αὖ παίδων τε κασιγνήτων τε φόνοιο
Ἔκλησιν θέωμεν· τοὶ δ' ἀλλήλους φιλεόντων
Ὡς τοπάρος· πλοῦτος δὲ καὶ εἰρήνη ἅλις ἔστω.
Ὣς εἰπὼν, ὤτρυνε πάρος μεμαυῖαν Ἀθήνην·
Βῆ δὲ κατ' Οὐλύμποιο καρήνων ἀΐξασα.
Οἱ δ' ἐπεὶ οὖν σίτοιο μελίφρονος ἐξ ἔρον ἕντο,
Τοῖς ἄρα μύθων ἦρχε πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς·
Ἐξελθών τις ἴδοι, μὴ δὴ σχεδὸν ὦσι κιόντες.

" Nonne enim dudùm hoc quidem excogitâsti consilium ipsa ?
" Ut sanè illos Ulysses ulcisceretur reversus.
" Fac, quomodò vis ? dicam verò tibi, sicut decet.
" Postquam jam procos ultus est nobilis Ulysses ;
" Foederibus fidis ictis, hic quidem regnet semper ;
" Nos autem ex-alterâ-parte filiorumque fratrumque caedis
" Oblivionem faciamus ; illi verò se-invicem diligant
" Sicut anteà : divitiae autem et pax abundè sit."
Sic fatus, incitavit anteà promptam Minervam :
Descendit verò *ea* ab Olympi verticibus impetu-facto.
Illi autem postquam cibi dulcis desiderium exemerant,
Ipsis deindè sermonem exordiebatur multa-passus nobilis Ulysses :
" Egressus aliquis videat, nè jam propè sint venientes."

Ver. 478. 479. Οὐ γὰρ δὴ, &c.] Occurrunt iidèm duo versus suprà ι, 23. 24.

Ver. 481. Ἐπειδὴ μνηστῆρας.] Vide suprà ad μ', 423. et ad *Il.* ψ', 2. *Al.* Ἐπεὶ δὴ μνηστῆρας.

Ver. 482. Ὅρκια πιστὰ ταμόντες.] Τουτέστι, διὰ θυσιῶν ποιήσαντες, ὡς πολλαχοῦ καὶ τῆς Ἰλιάδος φράζεται. *Eustath.*

——— fœdusque ferit ———.

Æn. X, 154.

Ibid. ——— ταμόντες, ὁ μὲν βασιλευέτω.] De hujusmodi Syntaxi ἀνακολούθῳ, vide suprà ad μ', 73. et ad *Il.* γ', 211. Καινὸν δέ τι σχῆμα τὸ, "Ὅρκια πιστὰ ταμόντες, ὁ μὲν " βασιλευέτω αἰεὶ, Ἡμεῖς δὲ ποιήσομεν τόδε." καὶ ἑξῆς. Καὶ ἐστί πως ὅμοιον καὶ αὐτὸ, τῷ, " Οἱ " δὲ δύο σκόπελοι, ὁ μὲν," &c. *Eustath.*

Ver. 483. ——— φόνοιο Ἔκλησιν θέωμεν.] Similitèr *Cicero*, apud *Dion. Cass. lib.* 44. Τὰ μὲν γεγενημένα ταῦτα, χαλάζης τε τινὸς καὶ κατακλυσμοῦ τρόπον συμβεβηκέναι νομίσαντες λήθῃ παράδοτε. Et *Valerius Maximus*, de *Thrasybulo :* " Plebis enim scitum interpo" suit, nequa præteritarum rerum mentio " fieret. Hæc oblivio, quam Athenienses " ἀμνηστίαν vocant, concussum et labentem " civitatis statum, in pristinum habitum " revocavit." *Lib.* IV. *cap.* 380. " Omnem " memoriam discordiarum oblivione sem" piternâ delendam censui." *Cic. Orat. Philippic.* I. *sub initio.*

Ver. 484. ——— θέωμεν.] *Al.* θέομεν.

Ver. 485. ——— πλοῦτος δὲ καὶ εἰρήνη ἅλις ἔστω.] Ita apud *Theognidem :*

Εἰρήνη καὶ πλοῦτος ἔχοι πόλιν ———.

Gnom. ver. 881.

Ver. 487. Βῆ δὲ κατ' Οὐλύμποιο καρήνων ἀΐξασα.]

Illa viam celerans ———.
——— citò decurrit tramite virgo.

Æn. V, 609.

——— at illa leves cœli demissa per auras.

Æn. XI, 595.

Ver. 488. Οἱ δ' ἐπεὶ οὖν σίτοιο, &c.] Nequaquam hìc supervacanea est vocula ista οὖν. Sententiam enim connectit cum eo quod præcessit *ver.* 361 — 411. ubi Poeta *Ulyssem, Laertem,* cæterosque cœnantes depingebat ; ad quos jam redit.

Ὣς ἔφατ'· ἐκ δ' υἱὸς Δολίου κίεν, ὡς ἐκέλευεν·
Στῆ δ' ἄρ' ἐπ' οὐδὸν ἰὼν, τοὺς δὲ σχεδὸν εἴσιδε πάντας·
Αἶψα δ' Ὀδυσσῆα ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
Οἵδε δὴ ἐγγὺς ἔασ'· ἀλλ' ὁπλιζώμεθα θᾶσσον.
Ὣς ἔφαθ'· οἱ δ' ὤρνυντο, καὶ ἐν τεύχεσσι δύοντο,
Τέσσαρες ἀμφ' Ὀδυσῆ', ἓξ δ' υἱεῖς οἱ Δολίοιο·
Ἐν δ' ἄρα Λαέρτης Δολίος τ' ἐς τεύχε' ἔδυνον,
Καὶ πολιοί περ ἐόντες, ἀναγκαῖοι πολεμισταί.
Αὐτὰρ ἐπεί ῥ' ἕσσαντο περὶ χροῒ νώροπα χαλκὸν,
Ὤϊξαν δὲ θύρας, ἐκ δ' ἤϊον, ἦρχε δ' Ὀδυσσεύς.
Τοῖσι δ' ἐπ' ἀγχίμολον θυγάτηρ Διὸς ἦλθεν Ἀθήνη,
Μέντορι εἰδομένη ἠμὲν δέμας, ἠδὲ καὶ αὐδήν.

Sic dixit: egressus est autem filius Dolii, sicut jubebat:
Stetitque proindè ad limen profectus; illos verò propè vidit omnes;
Statimque Ulyssem verbis alatis allocutus est:
" Hi jam propè sunt: sed armemur ocyùs."
Sic dixit; illi verò exurgebant, et arma sibi-induebant,
Quatuor circum Ulyssem; sex autem filii Dolii:
Inter eos verò deindè Laërtes Doliusque arma induebant,
Etiam cani licèt essent, necessarii bellatores.
At postquam induerant-se circum corpus splendido aere,
Aperuerunt utique fores, exieruntque; praeibat autem Ulysses.
Ad eos verò propè filia Jovis accessit Minerva,
Mentori assimilata, tum corpore, tum etiam voce.

Ver. 493. ——— Ὀδυσσῆα ἔπεα.] Nullâ analogiâ produci hîc potest ultima vocis Ὀδυσσῆα. Sequi enim debet *Accusativus* iste *Genitivi* Ὀδυσσῆος analogiam, ac proindè ultimam corripere. Vide ad *Il.* ά, 265. Undè haud absimile videtur, mendosi hîc aliquid latere. Occurrunt quidem nonnunquam apud Poetam Vocales breves hoc modo, extra omnem analogiam, productæ; (vide suprà ad κ', 246. 520. π', 206. et ρ', 37.) Verùm istiusmodi exempla admodùm sunt rara.

Ver. 496. Τέσσαρες ἀμφ' Ὀδυσῆ', ἓξ δ' υἱεῖς οἱ Δολίοιο.] *Henricus Stephanus* aliique hîc legunt, Τέσσαρες ἀμφ' Ὀδυσῆ', ἓξ δ' υἱεῖς Δολίοιο· ubi liquet syllabam aliquam intercidisse. Ad quam quidem supplendam plures ab aliis conjecturæ afferuntur, uti videre est apud *Barnesium*. Verùm cùm hæ omnes nullâ auctoritate firmantur, voculam οἱ ex MS. *Collegii Corporis Christi Cantabr.* hîc inserui.

Ibid. ——— υἱεῖς.] Apud *Eustathium* in commentario, υἱοί.

Ver. 497. ——— Λαέρτης Δολίος τ' ἐς τεύχε' ἔδυνον, Καὶ πολιοί περ ἐόντες.]

——— Nec tarda senectus
Debilitat vires animi, mutatque vigorem:
Canitiem galeâ premimus ———
Æn. IX, 610.

Nunc senior gladioque latus scutoque sinistram
Canitiem galeæ subjicioque meam.
Ovid. Trist. lib. IV. *Eleg.* i. 73.

Ver. 498. —— ἀναγκαῖοι πολεμισταί.]

——— fortis virtute coacta.
Lucan. Pharsal. lib. IV. *ver* 798.

Ver. 499. —— ῥ'.] *Ut jam dictum est* —.

Ibid. —— νώροπα χαλκὸν.] Vide suprà ad *ver.* 466. et ν', 19.

Ver. 500. Ὤϊξαν δὲ θύρας.] In utrâque *Eustathii* Editione legitur, notante *Barnesio*, Ὤϊξάν ῥα θύρας. Quod perindè est. Neque, si vulgatam lectionem retineas, " τὸ δὲ (uti " hîc commentus est *Barnesius*,) est loco " τοῦ, καί· et Comma ponendum ad Ὀδυσ- " σεὺς," ut adeò scilicèt sequens Τοῖσι δὲ, *&c.* sententiæ intelligatur ἀπόδοσις· nam et " Ὤϊξαν δὲ" sententiæ intelligi potest Apodosis, ac proindè reddi, " *Aperuerunt uti-* " *que;*" vel, " *Aperuerunt deindè.*" Vide ad *Il.* ά, 57. et ή, 148. 149.

Ver. 502. et 547. Μέντορι εἰδομένη, ἠμὲν δέμας, ἠδὲ καὶ αὐδήν.] Similitèr apud *Virgilium:*

Τὴν μὲν ἰδὼν γήθησε πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς·
Αἶψα δὲ Τηλέμαχον προσεφώνεεν ὃν φίλον υἱόν·
Τηλέμαχ', ἤδη μὲν τόδε γ' εἴσεαι αὐτὸς ἐπελθὼν
Ἀνδρῶν μαρναμένων, ἵνα τε κρίνονται ἄριστοι,
Μήτι καταισχύνειν πατέρων γένος, οἳ τοπάρος περ
Ἀλκῇ τ' ἠνορέῃ τε κεκάσμεθα πᾶσαν ἐπ' αἶαν.
Τὸν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα·
Ὄψεαι, αἴκ' ἐθέλῃσθα, πάτερ φίλε, τῷδ' ἐνὶ θυμῷ,
Οὔτι καταισχύνοντα τεὸν γένος, ὡς ἀγορεύεις.
Ὣς φάτο· Λαέρτης δ' ἐχάρη, καὶ μῦθον ἔειπε·
Τίς νύ μοι ἡμέρη ἥδε, θεοὶ φίλοι; ἦ μάλα χαίρω·
Υἱός θ' υἱωνός τ' ἀρετῆς πέρι δῆριν ἔχουσι.
Τὸν δὲ παρισταμένη προσέφη γλαυκῶπις Ἀθήνη·
Ὦ Ἀρκεισιάδη, πάντων πολὺ φίλταθ' ἑταίρων,

Hanc quidem conspicatus gaudebat multa-passus nobilis Ulysses;
Statimque Telemachum alloquebatur suum charum filium:
" Telemache, jam quidem hoc sanè in-animo-habebis ipse praesens-factus,
" Viris pugnantibus, ubi discernuntur optimi,
" Nè quid dedecores majorum genus, qui anteà scilicèt
" Roboreque et fortitudine excelluimus totam super terram."
Illum autem rursùs Telemachus prudens contrà allocutus est:
" Videbis, si volueris, pater chare, hoc in animo,
" Nequaquam dedecorantem *me* tuum genus, sicut dicis."
Sic dixit: Laërtes verò gavisus est, et sermonem dixit:
" Quaenam mihi dies haec, dii chari? profectò valdè gaudeo;
" Filiusque neposque de virtute litem habent."
Eum autem astans allocuta est caesia-oculis Minerva:
" O Arcesiade, omnium multò charissime sociorum,

Omnia Mercurio similis, vocemque coloremque. *Æn.* IV, 558.

Omnia longævo similis, vocemque coloremque. *Æn.* IX, 650.

Ver. 503. ——— πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς·

——————— patientis Ulyssei.
Horat. Epist. lib. I. vii. 40.

Ver. 507. Μήτι καταισχύνειν πατέρων γένος.] Ita *Iliad.* ζ, 209.

Μηδὲ γένος πατέρων αἰσχυνέμεν ———

Et apud *Virgilium*:

——— in antiquam virtutem animosque viriles
Et pater Æneas, et avunculus excitat Hector. *Æn.* III, 342.

Et iterùm, *Æn.* XII, 439.

Sis memor; et te animo repetentem exempla tuorum
Et pater Æneas, et avunculus excitet Hector.

Τούς τε νεωτέρους, πατέρων τῶν τότε ἀγαθῶν γενομένων παῖδας, πειρᾶσθαι [χρὴ] μὴ αἰσχῦναι τὰς προσηκούσας ἀρετάς. *Thucydides, lib.* IV. *pag.* 314. *al.* 151. Ubi *Scholiastes* locum istum *Homericum, Il.* ζ, 209. adducit.

Ver. 511. ——— ὡς ἀγορεύεις.] *Eustathius* in commentario citat, οἷ' ἀγορεύεις.

Ver. 513. Τίς νύ μοι ἡμέρη ἥδε, θεοὶ φίλοι;] Similitèr *Cicero, Orat.* in *Pisonem*, citatus à *Quinctiliano, lib.* IX. *cap* 4. " Proh " Dii immortales, quis hic illuxit dies!" Porrò gaudium et admirationem *Laertis*, Asyndetis istis, Τίς νύ μοι ———; ἦ μάλα ———· Υἱὸς θ' υἱωνός τ' ———· optimè depingi notat *Eustathius*.

Ibid. ——— ἦ μάλα χαίρω.] *Al.* ἦ μέγα χαίρω· ut suprà *ver.* 401.

Ver. 514. Υἱὸς θ' υἱωνὸς τ'.]

Οὐκ ἔστι μείζων ἡδονὴ ταύτης πατρὶ,
Ἢ σωφρονοῦντα καὶ φρονοῦντ' ἰδεῖν τέκνα
Τῶν ἐξ ἑαυτοῦ ———.
Menander, apud Stobæum, Serm. 73.

Ibid. ——— ἀρετῆς πέρι δῆριν ἔχουσι.] " Et " certamen honestum, et disputatio splendi- " da; omnis est enim de virtutis dignitate " contentio." *Cicero, de Finibus, lib.* II § 21.

Εὐξάμενος κούρῃ γλαυκώπιδι, καὶ Διῒ πατρὶ,
Αἶψα μάλ' ἀμπεπαλὼν προΐει δολιχόσκιον ἔγχος.
"Ως φάτο, καί ῥ' ἔμπνευσε μένος μέγα Παλλὰς Ἀθήνη.
Εὐξάμενος δ' ἄρ' ἔπειτα Διὸς κούρῃ μεγάλοιο,
Αἶψα μάλ' ἀμπεπαλὼν προΐει δολιχόσκιον ἔγχος,
Καὶ βάλεν Εὐπείθεα, κόρυθος διὰ χαλκοπαρῄου·
Ἡ δ' οὐκ ἔγχος ἔρυτο, διαπρὸ δὲ εἴσατο χαλκός·
Δούπησεν δὲ πεσὼν, ἀράβησε δὲ τεύχε' ἐπ' αὐτῷ.
Ἐν δ' ἔπεσον προμάχοις Ὀδυσεὺς καὶ φαίδιμος υἱός·
Τύπτον δὲ ξίφεσίν τε καὶ ἔγχεσιν ἀμφιγύοισι.
Καί νύ κε δὴ πάντας τ' ὄλεσαν καὶ ἔθηκαν ἀνόστους,
Εἰ μὴ Ἀθηναίη, κούρη Διὸς Αἰγιόχοιο,
Ἤϋσεν φωνῇ, κατὰ δ' ἔσχεθε λαὸν ἅπαντα·
"Ἴσχεσθε πτολέμου, Ἰθακήσιοι, ἀργαλέοιο,
"Ως κεν ἀναιμωτεί γε διακρινθεῖτε τάχιστα.

" Precatus filiam caesiam-oculis, et Jovem patrem,
" Statim valdè vibratam emitte longam hastam."
Sic dixit; et inspiravit robur magnum Pallas Minerva.
Precatus autem *is* deindè Jovis filiam magni,
Statim valdè vibratam emisit longam hastam,
Et percussit Eupithem, galeam per aereis-munitam-malis;
Ea verò non hastam inhibuit; penitùs autem transiit aes;
Fragorem verò edidit *is* lapsus, resonueruntque arma super ipso.
Irruerunt autem primis-pugnatoribus Ulysses et illustris filius;
Feriebantque ensibusque et hastis ancipitibus.
Et sanè jam omnes perdidissent et fecissent reditûs-expertes,
Nisi Minerva, filia Jovis Aegiochi,
Clamâsset voce, cobihuissetque populum omnem:
" Abstinete à bello, Ithacenses, gravi;
" Ut sine-cruore utique dirimamini citissimè."

Ver. 519.——ἔμπνευσε μένος μέγα.] Vide ad *Il.* ύ, 110. et ί, 185.

Ibid.—Παλλὰς Ἀθήνη.] *Al.* ποιμένι λαῶν.

Ver. 520.——μεγάλοιο.] *Al.* Διΐ τ' αὐτῷ ut suprà *ver.* 517. καὶ Διῒ πατρί.

Ver. 521.——ἀμπεπαλὼν προΐει δολιχόσκιον ἔγχος.]

——ferro præfixum robur acuto—.
——diù librans jacit——.
Æn. X, 479.

Ver. 522.——Εὐπείθεα.] *Al.* Εὐπείθη Quo modo et Εὐπείθεα pronunciabatur. *Al.* Εὐπείθην.

Ver. 523.——ἔρυτο.] *Barnesius* inter varias lectiones, ἐρῦτο. Vide ad *Il.* ν', 555. et ώ, 1.

Ver. 528.——Ἀθηναίη.] Ἡ ἡρωϊκὴ δηλαδὴ φρόνησις. *Eustath.* Et in commentario ad *ver.* 544. infrà; Πείθεται Ἀθηνᾷ, τῇ παρ' αὐτῷ φρονήσει. Vide ad *Il.* ά, 194. et β', 167.

Ver. 529. 530. Ἤϋσεν φωνῇ,——Ἴσχεσθε πτολέμου, Ἰθακήσιοι.]

Significatque manu, et magno simul incipit ore;
Parcite jam Rutuli, et vos tela inhibete, Latini.
Æn. XII, 692.

Ver. 531.——ἀναιμωτί γε.] Apud *Eustathium* in commentario, ἀναιμωτί γε.

Ibid.——διακρινθεῖτε.] Τὸ δὲ "διακρινθεῖτε" συγκέκοπται ἀπὸ τοῦ διακρινθείητε· οὗ, διακρινθεῖεν τὸ τρίτον πρόσωπον. *Eustath.* Vide suprà ad φ', 195. *Al.* διακρινθῆτε. Quod autem inter varias lectiones habet *Henricus Stephanus* διακριθῆτε, id verò ferri non potest. Vide ad *Il.* ύ, 141.

Ὣς φάτ' Ἀθηναίη· τοὺς δὲ χλωρὸν δέος εἷλε·
Τῶν δ' ἄρα δεισάντων ἐκ χειρῶν ἔπτατο τεύχεα·
Πάντα δ' ἐπὶ χθονὶ πῖπτε, θεᾶς ὄπα φωνησάσης·
Πρὸς δὲ πόλιν τρωπῶντο λιλαιόμενοι βιότοιο.
Σμερδαλέον δ' ἐβόησε πολύτλας δῖος Ὀδυσσεὺς,
Οἴμησεν δὲ ἀλεὶς, ὥστ' αἰετὸς ὑψιπετήεις.
Καὶ τότε δὴ Κρονίδης ἀφίει ψολόεντα κεραυνὸν,
Κάδδ' ἔπεσεν πρόσθεν Γλαυκώπιδος ὀβριμοπάτρης.
Καὶ τότ' Ὀδυσσῆα προσέφη γλαυκῶπις Ἀθήνη·
Διογενὲς Λαερτιάδη, πολυμήχαν' Ὀδυσσεῦ,
Ἴσχεο, παῦε δὲ νεῖκος ὁμοιΐου πολέμοιο,
Μήπως τοι Κρονίδης κεχολώσεται εὐρύοπα Ζεύς.
Ὣς φάτ' Ἀθηναίη· ὁ δ' ἐπείθετο, χαῖρε δὲ θυμῷ.
Ὅρκια δ' αὖ κατόπισθε μετ' ἀμφοτέροισιν ἔθηκε
Παλλὰς Ἀθηναίη, κούρη Διὸς Αἰγιόχοιο,
Μέντορι εἰδομένη, ἠμὲν δέμας, ἠδὲ καὶ αὐδήν.

Sic dixit Minerva: illos autem pallidus timor cepit:
Eorumque proindè territorum ex manibus volabant arma;
Omniaque in terram cadebant, deâ vociferatâ:
Ad urbem verò convertebant-se cupidi vitae-*conservandae.*
Terribilitèr autem clamavit multa-passus nobilis Ulysses;
Impetumque dedit concitus, sicut aquila altivolans.
Tum verò demùm Saturnius misit ardens fulmen;
Decidit autem *id* ante Caesiam-oculis forti-patre-natam.
Et tunc Ulyssem allocuta est caesia-oculis Minerva:
" Generose Laërtiade, solers Ulysses,
" Contine-te, compesceque contentionem aequè-gravis belli;
" Nequà tibi Saturnius irascatur latè-sonans Jupiter."
Sic dixit Minerva: ille verò parebat, gaudebatque animo.
Foedera autem demùm in-futurum inter utrosque fecit
Pallas Minerva, filia Jovis Aegiochi,
Mentori assimilata, tum corpore, tum etiam voce.

Ver. 533. —— ἔπτατο.] *Al.* πίπτετο.

Ibid. —— τεύχεα.] Pronuntiabatur τεύχη· uti et scribi posteà cœptum est.

Ver. 537. Οἴμησεν δὲ ἀλεὶς, ὥστ' αἰετὸς.] Vide ad *Il.* χ', 308. *Al.* Οἴμησεν δέ.

Ver. 538. Καὶ τότε δὴ Κρονίδης ἀφίει.] *Al.* Αὐτίκα δὲ Κρονίδης ἧκε. Vide suprà ad υ', 113.

Ibid. —— ψολόεντα κεραυνὸν.] Καυστικὸν, ἀσβόλην ποιοῦντα· ψόλον γὰρ τὴν ἀσβόλην λέγει· τοιοῦτον δὲ ἀφίησιν ὁ Ζεὺς πῦρ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. *Schol.* Τῶν δὲ κεραυνῶν, οἱ μὲν, καταιβάται· οἱ δὲ, ψολόεντες, οἱ δὲ, ἀργῆτες καλοῦνται· ὡς Ὅμηρος ὠνόμασεν. *Scholiastes* ad Aristophanis Equites, à *Barnesio citatus.*

Ver. 540. Καὶ τότ'.] *Al.* Δὴ τότ'.

Ver. 542. —— ὁμοιΐου πολέμοιο.] Vide suprà ad γ', 236.

Ver. 544. —— ὁ δ' ἐπείθετο.] Vide suprà ad *ver.* 528.

Ver. 546. 547. Παλλὰς Ἀθηναίη, —— Μέντορι εἰδομένη.] Ἔοικε γὰρ ὁ Ἰθακήσιος Μέντωρ παρὼν μεσολαβῆσαι τοῖς ὅρκοις, καὶ σπεῖσαι τὰ εἰρηνικά. *Eustath.*

INDEX VERBORUM,

DE QUIBUS PRAECIPUE

IN ANNOTATIONIBUS AGITUR.

A.

B.

Γ.

Z.

H.

Θ.

I.

K.

Λ.

M.

Ρ.

Σ.

Τ.

Υ.

Φ.

INDEX AUCTORUM, &c.

IN ANNOTATIONIBUS

CITATORUM.

B.

C.

D.

E.

INDEX RERUM

IN ODYSSEA MAXIME MEMORABILIUM.

F.

G.

H.

I.

N.

O.

R.

S.

T.

